

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

НАУКА І ВИЩА ОСВІТА

**Тези доповідей
XXXIII Міжнародної наукової конференції
здобувачів вищої освіти
і молодих учених
Том 1. Частина 1**

Запоріжжя
Класичний приватний університет
2024

Наука і вища освіта : тези доповідей XXXIII Міжнар. наук. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Запоріжжя, 13 листопада 2024 р. Класичний приватний університет. Ч. 1. Запоріжжя : КПУ, 2024. Т. 1. 532 с.

Редакційна колегія:

Огаренко В. М., д.держ.упр., професор (головний редактор)

Мащенко О. В., д.е.н., д.ю.н., професор (заст. голов. ред.)

Покатаєв П. С., д.держ.упр., професор

Білоусов С. А., к.політ.н., доцент

Трохимець О. І., д.е.н., професор

Боклаг В. А., д.держ.упр., професор

Абакумова Ю. В., д.ю.н., професор

Пенчук І. Л., д.соц.ком., професор

Зубов В. О., д.філос. н., професор

Кирпиченко О. Е., к.філол.н., доцент

Іноземні члени редакційної колегії:

Хамот М., д.н., професор, ректор Університету економіки в Бидгощі (Республіка Польща)

Собчик-Колбух А., д.н., професор, факультет менеджменту та маркетингу, декан з міжнародної роботи Університету бізнесу в Катовіце (Республіка Польща)

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ, РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

СУЧАСНІ МЕТОДИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОНАВЧИХ ПРОБЛЕМ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ І ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ

СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

МЕХАНІЗМИ І ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

НОВІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЯХ, ПІДПРИЄМСТВАХ ТА УСТАНОВАХ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Агаренко С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ОЦІНЮВАННЯ ТА АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розвиток економіки України в умовах сучасного періоду стримується з багатьох причин, у тому числі через недостатність обсягу і нерациональність структури фінансового капіталу як у масштабі економічної системи країни, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання, через відсутність надійних джерел його формування і розширеного відтворення.

Фінансовий капітал в економічній системі держави можна розглядати як сукупність власних, позикових і залучених джерел фінансових ресурсів, необхідних підприємницьким структурам і всьому народному господарству з метою забезпечення нормального процесу відтворення. Джерелами формування фінансового капіталу є фінансові ресурси, що виникли в процесі вартісного розподілу, створеного в масштабі країни суспільного продукту. Внаслідок процесу розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту виділяються відповідні грошові фонди, які за своєю суттю є джерелами фінансових ресурсів, що беруть участь у формуванні фінансового капіталу.

Особливо велике значення для формування фінансового капіталу мають такі джерела: прибуток, амортизація, емісія акцій, пайові внески, довгострокове банківське кредитування, емісія облігацій, бюджетне фінансування та кредитування. Важливість фінансового капіталу полягає в його цільовій спрямованості на формування активів підприємницьких структур, основних та обігових фондів галузей народного господарства, грошових засобів для фінансування виробничо-збутової і фінансово-інвестиційної діяльності.

Потреба у фінансовому капіталі у міру формування ринкової економіки неухильно зростає як на рівні суб'єктів господарювання, так і усїєї економічної системи держави.

Поглиблення ринкових перетворень сприяє створенню нових підприємств, яким для своєї діяльності необхідно мати достатню кількість коштів, щоб активно функціонувати в таких галузях, як промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт тощо.

Агафонов О. Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ

Економічний прогрес національної економіки, об'єктивно пов'язаний з циклічністю відтворювальних процесів, консолідується навколо залучення та розміщення фінансових коштів, яку сьогодні треба розглядати в обов'язковому контексті розгортання світових механізмів, міжнародного руху капіталів. Адже залучення фінансових коштів не тільки обумовлює конкурентоспроможність підприємств у ринковому середовищі, але й відіграє ключову роль в економічному й соціальному прогресі всього суспільства. Правильне використання цих факторів спричиняє стрімке економічне зростання більшості підприємств.

Для того щоб обрати найефективніший об'єкт інвестування треба провести аналіз економічних показників кожного з них. Тобто мета роботи обрання найефективнішого об'єкта інвестування з визначенням ризику за допомогою моделювання.

Приймаючи інвестиційні рішення та вибираючи країну для реалізації інвестиційного проекту, міжнародні компанії керуються цілою низкою чинників. У сучасній науковій літературі найчастіше використовується пояснення феномена глобалізації корпорацій, вперше запропоноване Дж. Даннінгом. На думку цього вченого, компанія приймає рішення про здійснення інвестиції за кордоном при задоволенні таких умов:

- конкурентні переваги від створення власного виробництва за кордоном мають переважати витрати на його розгортання;
- країна-одержувач має приваблювати інвестора своїми географічними характеристиками;
- самостійна реалізація цих двох умов для інвестора має бути більш вигідною.

Фінансові ризики – це спекулятивні ризики. Інвестор, здійснюючи венчурне вкладення капіталу, заздалегідь знає, що для нього можливі лише два результати: прибуток або збиток. Особливістю фінансового ризику є ймовірність зазнати збитків у результаті проведення будь-яких операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах, здійснення операцій з фондovими цінними паперами, тобто ризику, який випливає з природи цих операцій, тому суть ризику полягає в імовірності настання або ненастання події з можливими негативними наслідками через обмеженість матеріальних і нематеріальних ресурсів.

Андрійчук О. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент Попова В. Д.

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

Інформаційне забезпечення - це комплекс заходів, спрямованих на отримання, обробку, зберігання та передачу даних, необхідних для ефективної діяльності підприємства. Його основне завдання - забезпечити своєчасний доступ до достовірної інформації, що дозволяє керівництву приймати оптимальні бізнес-рішення. У конкурентному та динамічному ринковому середовищі компанії потребують ефективної інформаційної підтримки, щоб гнучко реагувати на зміни.

Інформаційне забезпечення дозволяє керівництву відстежувати ключові показники діяльності, аналізувати стан ринку та конкурентів, оцінювати ефективність внутрішніх процесів та оперативно реагувати на відхилення від планів. Без ефективної інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень може стати занадто ризикованим і суб'єктивним.

Інформаційна підтримка дозволяє компаніям розробляти довгострокові стратегії на основі реальних даних, а не припущень. Наприклад, доступ до актуальної ринкової інформації дозволяє передбачити можливі тенденції, оцінити зміну споживчих уподобань та заздалегідь адаптувати стратегії компанії. Це дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з неочікуваними змінами в навколишньому середовищі.

Без допоміжної інформації стратегічне планування є менш точним і більш ризикованим. Компанії можуть витрачати ресурси на невиправдані інвестиції без урахування ринкових умов та обмежень. Таким чином, інформаційне забезпечення не лише підтримує існуючі операції, але й створює основу для розвитку та інновацій.

Сучасні інформаційні технології роблять надання інформації швидким, надійним і доступним. Інформаційні системи, системи управління бізнес-процесами (BPM) та інструменти бізнес-аналітики (BI) дозволяють компаніям автоматизувати збір, обробку та аналіз даних. Це значно знижує ризик людських помилок і дозволяє обробляти великі обсяги інформації за менший час.

Кібербезпека також відіграє важливу роль у захисті даних від несанкціонованого доступу. З розвитком технологій зростає загроза кіберзлочинності, тому життєво важливо, щоб компанії інвестували в захист своїх інформаційних систем і забезпечення конфіденційності своїх даних.

Незважаючи на свою важливість, інформаційна безпека також стикається з певними проблемами. По-перше, збільшення обсягу даних часто ускладнює їх обробку та аналіз. Компанії стикаються з необхідністю впроваджувати передові аналітичні системи та системи великих даних, які вимагають значних інвестицій і технічної експертизи.

По-друге, інформація може бути неточною або помилковою. Якщо керівництво приймає рішення на основі неточних даних, це може призвести до серйозних фінансових і конкурентних втрат. Важливо забезпечити перевірку та виправлення даних, щоб мінімізувати ризик неточностей.

По-третє, персонал компанії повинен мати достатні навички та знання для роботи з інформаційними системами. Навчання та підвищення кваліфікації працівників має бути пріоритетом, оскільки брак кваліфікованих фахівців знижує ефективність інформаційної підтримки.

Незважаючи на виклики, правильне розуміння та використання інформаційного забезпечення стає важливою конкурентною перевагою компаній, сприяючи розвитку, стабільності та стратегічному зростанню.

Бабич Д. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В БАНКУ

У зв'язку з розвитком процесів глобалізації та концентрації банківського капіталу, появою складних фінансових інструментів, активним розвитком банківських інформаційних технологій, ускладненням архітектури ринку банківських послуг та дією інших чинників, однією з найбільш актуальних і таких, що викликає дослідницький інтерес, є проблема підвищення ефективності управління ризиками банків. Особливо гостро ця проблема постала внаслідок світової фінансової кризи, за підсумками аналізу якої з'ясовано причини її виникнення. Проведені наукові дослідження зарубіжними і вітчизняними вченими дозволи дійти висновку: на рівні регуляторів та банків недостатня увага приділялася ризик менеджменту, що призвело до фінансового колапсу.

Ризикових ситуацій не існувало б, коли можна було б абсолютно точно знати або визначити усі фактори, що впливають на кожну конкретну ситуацію, а, отже, і на її результат. Таким чином, ми перебуваємо у ситуації невизначеності, яку часто ототожнюють із ситуацією ризику. У таких ситуаціях людина намагається передбачити майбутній результат за рахунок минулих подій. За наявності подій, що можуть бути співставлені з нинішньою ситуацією, може бути розрахована ймовірність отримання позитивного результату або можливих результатів. Проте, навіть знаючи ймовірність отримання кожного з можливих результатів, неможливо напевне знати кінцевий результат. Такою ситуацією є ризикова ситуація, що відбувається в умовах невизначеності.

Безперечно, жодна система не може ефективно функціонувати без налагодженої процедури контролю, тому банкам під час інтегрованої системи управління ризиками банку, варто піклуватися про створення системи контролю. Банкам доцільно створити підрозділ внутрішнього контролю. Крім того, в банку повинна функціонувати підзвітна спостережній раді служба внутрішнього аудиту, основною задачею якої є оцінка ефективності системи внутрішнього контролю.

Отже, ключовими особливостями інтегрованої системи управління ризиками банку є залучення усіх співробітників банку до процесу управління ліквідністю, відведення однієї з основних ролей у цьому процесі представникам корпоративного та роздрібного бізнесу, які здійснюють безпосереднє розміщення клієнтських ресурсів. Формування інтегрованої системи управління ризиками банку допоможе банкам вийти на якість нових рівнів управління, що дозволить максимально ефективно і надійно їх функціонувати та стане запорукою сталого розвитку всієї банківської системи.

Барабаш Є. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІНІМІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Банківська діяльність нерозривно пов'язана з ризиком. Кожен комерційний банк вирішує проблему максимального прибутку за оптимального рівня ризику. На сьогодні домінуюче положення серед усіх можливих ризиків для вітчизняних банків посідає кредитний ризик. Погіршення фінансового стану позичальників, що створює перешкоди та унеможливорює розрахунки за власними зобов'язаннями перед комерційними банками, змушує останніх вживати відповідних заходів щодо мінімізації кредитних ризиків для забезпечення стабільності діяльності. Одним із найважливіших інструментів в управлінні кредитними ризиками є створення резервів під кредитні операції комерційних банків. Створення банком внутрішніх резервів кредитних ризиків за рахунок його доходів та забезпечення прибутковості діяльності є взаємозалежними і водночас проти направленими процесами, що потребують наразі дослідження.

Банки в процесі здійснення своєї діяльності несуть різноманітні ризики. Одним з економічних ризиків комерційних банків є кредитний, що являє собою ймовірність невиконання контрагентом власних зобов'язань перед банком по поверненню основної суми боргу та/або суми винагороди банку (процентів). На кредитний ризик впливають певні зовнішні та внутрішні фактори, що носять, відповідно, неконтрольований і контрольований характер. Зовнішні фактори відбуваються з причин, незалежних від діяльності персоналу кредитного підрозділу банку. Внутрішні фактори, навпаки, відбуваються з причин, зумовлених прорахунками персоналу, допущеними в процесі оформлення кредитного договору, помилками в оцінці надійності клієнта, порушеннями посадових інструкцій і помилками, що можуть зустрічатися в самих правилах кредитування.

Отже, дане дослідження доводить, що процес формування резервів під кредитні ризики є досить важливою частиною формування кредитної політики банків у цілому й потребує врахування багатьох зовнішніх та внутрішніх факторів і відповідального підходу з боку фахівців та керівництва. Суттєвим механізмом забезпечення прибутковості діяльності комерційного банку є розробка дієвого механізму управління кредитними ризиками, що полягає в застосуванні відповідних організаційно-економічних, методологічних, інформаційних, законодавчих і контрольних методів регулювання, і, безумовно, кваліфікованого персоналу.

Біленький О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

РОЗРОБКА І ПРОГНОЗУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Обґрунтування витрат на проведення рекламних кампаній є однією з найгостріших проблем діяльності сучасних підприємств. Розповсюдження інформації про товари та послуги є вагомим чинником стимулювання виробничої та збутової діяльності підприємства. Посилення конкурентної боротьби вимагає все більшої уваги до якості реклами та, як наслідок, збільшує витрати на неї. Тому проблема визначення та обґрунтування необхідних витрат на рекламу стає дедалі важливішою і потребує свого вирішення.

Наприклад модель Вайделя-Вольфа базується на припущенні, що функція зміни обсягів продажу товару за деякий елементарний період часу залежить від чотирьох факторів:

- витрат на рекламу;
- реакції обсягів продажу на рекламу (прийнятої за константу);
- рівня насиченості ринку рекламними товарами;
- коефіцієнта зменшення обсягу реалізації.

Модель відображає процес фінансування рекламної кампанії впродовж певного часового періоду. При цьому обсяг витрат на рекламу за певний часовий період тісно пов'язаний з обсягом продажу товарів.

Збільшення обсягу реалізації буде тим вище, чим більшою є реакція обороту на рекламу, а також чим менше насичений ринок товарами підприємства та чим меншим є падіння обсягу реалізації.

Оскільки модель не враховує фактору конкурентоздатності, а також не дозволяє визначити ефективність, то після визначення максимально необхідних витрат на рекламу слід перейти до вирішення найголовніших аспектів проведення ефективних рекламних кампаній – розподілу фінансових коштів між можливими засобами розповсюдження рекламних повідомлень, оптимального використання засобів розповсюдження рекламних повідомлень, управління процесом рекламування.

Богдан М. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

При формуванні ринкових відносин важливе значення має створення і розвиток підприємницьких структур. Світовий та вітчизняний досвід свідчать про їх суттєвий вплив на економіку країн. Такі структури

сприяють розвитку конкуренції, створюють нові робочі місця, наповнюють ринок товарами та послугами, стримують монополізм і формують новий соціальний прошарок підприємців-власників. На шляху функціонування підприємницьких структур є цілий ряд проблем, що стримують їх розвиток і ефективність господарювання. Тому актуальним залишається формування механізму і програми державної підтримки підприємницьких структур для підтримки і стимулювання суб'єктів бізнесу.

Мета - обґрунтування та поглиблення теоретичних і методичних підходів до систематизації складових механізму і програми державної підтримки підприємницьких структур, а також розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення. Для досягнення мети поставлено і вирішено такі наукові та прикладні завдання: - розкрити необхідність та суть державної підтримки підприємництва; здійснити аналітичний огляд та оцінку стану розвитку та державної підтримки підприємництва в області; обґрунтувати складові механізму і програми державної підтримки підприємництва області.

Найсуттєвішими результатами дослідження, що формують наукову новизну, є такі: набули подальшого розвитку - наукові підходи до систематизації і розробки механізму і програми державної підтримки підприємницької діяльності в умовах кризи, які спрямовані на пошук економічних процесів, фінансову стабілізацію та макроекономічну динаміку, що виявляється в зростанні валового внутрішнього продукту та збільшенні надходжень до державного бюджету.

Отже, основними завданнями державної політики розвитку малого підприємництва є: забезпечення зростання внутрішнього валового продукту за рахунок діяльності суб'єктів малого підприємництва; залучення суб'єктів малого підприємництва до розв'язання соціально-економічних проблем на державному і регіональному рівнях; удосконалення структури малого підприємництва; створення конкурентного середовища; підвищення технологічного рівня виробництва малих підприємств; заохочення розвитку малих підприємств у пріоритетних галузях і на територіях пріоритетного розвитку; створення нових робочих місць, зменшення безробіття; сприяння максимальній самореалізації громадян у підприємницькій діяльності; формування соціального прошарку власників і підприємців.

Боднарюк В. Й.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК РИНКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

Стратегія розвитку економічної науки на фоні динамічних реалій сучасного економічного життя визначає необхідність дослідження теоретико-методологічної основи розвитку ринку автотранспортного страхування. Страховий ринок України переживає нині період дестабілізації, пов'язаний із поглибленням фінансово-економічної рецесії. Внаслідок зростання нестабільності страхового ринку розробка ефективного механізму регулювання його розвитку, а також оцінка рівня фінансової безпеки, зокрема досліджуваного виду діяльності, досить ускладнені. При цьому завдання досягнення фінансової безпеки в умовах швидкої змінності економічного середовища, його неоднорідності й невизначеності є нагальним та актуальним. Зазначене безпосередньо стосується окремих сегментів страхового ринку, зокрема автотранспортного страхування, оскільки зазнають найбільшого впливу від негативних зовнішніх та внутрішніх небезпек й загроз.

Метою тези є наукове обґрунтування теоретичних засад, розробка методичних підходів та практичних рекомендацій щодо регулювання розвитку автотранспортного страхування України. Для досягнення мети дослідження було поставлено і виконано такі основні завдання: дослідити і узагальнити теоретичне забезпечення розвитку автотранспортного страхування; визначити особливості структурної організації фінансового механізму регулювання розвитку ринку автотранспортного страхування України; проаналізувати існуючі суб'єкт-об'єктні відносини у вітчизняному автотранспортному страхуванні; здійснити узагальнену оцінку тенденцій розвитку вітчизняного ринку автотранспортного страхування та рівня його фінансової безпеки; - охарактеризувати мінливість параметрів розвитку ринку автотранспорту України і встановити значущість рівня їх невизначеності; розробити методичні підходи оцінки фінансової безпеки вітчизняного ринку автотранспорту в умовах невизначеності; - виявити специфічні прояви небезпек та загроз розвитку ринку автотранспортного страхування; проаналізувати особливості регулювання розвитку автотранспортного страхування та визначити пріоритетні напрями реалізації державної фінансової політики щодо забезпечення його розвитку в Україні.

Результати дослідження полягають в наступному: обґрунтовано існування дисипативного нерівноважного характеру розвитку ринку автотранспорту на основі використання фізичних моделей синергетики, що дало змогу підтвердити незворотній характер змін на ринку при відхиленні від стану рівноваги та доведено доцільність використання показника виробництва ентропії як характеристики стану рівноважності ринку. Констатація дисипативного нерівноважного характеру розвитку ринку автотранспортного страхування дає підстави використовувати рівноважні параметри ринку при удосконаленні методичних підходів щодо оцінки його фінансової безпеки; удосконалено: методичні підходи якісної оцінки рівня фінансової безпеки автотранспорту за рахунок визначення інтервалів індикаторів фінансової безпеки, що відповідають рівноважному стану ринку, та врахування під час визначення інтегрального показника фінансової безпеки напряму виходу ринку зі стану рівноваги з використанням результатів математичного моделювання. Застосування модифікованих інтервалів індикаторів рівня фінансової безпеки дає змогу точніше визначити її рівень з урахуванням поточної економічної кон'юнктури; методико-практичні рекомендації щодо регулювання розвитку автотранспортного страхування на страховому ринку України за рахунок розробки пріоритетних напрямів фінансової політики, які на відміну від існуючих ґрунтуються на аналізі системи суб'єкт-об'єктних взаємодій та реалізуються через ці взаємодії. Використання цих рекомендацій допоможе уникнути більшості загроз системного характеру, які реалізуються на ринку автотранспортного страхування; теоретико-організаційні основи управління рівнем фінансової безпеки автотранспортного страхування за рахунок визначення специфічних форм небезпек та загроз, які формують ієрархічно організовану сукупність, що дає

змогу визначити специфічні форми суб'єкт-об'єктних взаємодій причиною більшості загроз розвитку ринку автотранспортного страхування; набули подальшого розвитку: теоретичні засади регулювання розвитку автотранспортного страхування в Україні за рахунок уточнення змісту поняття автотранспортного страхування як системи економічних відносин щодо створення та використання спеціального грошового фонду для захисту інтересів громадян, підприємств, організацій у разі настання певних несприятливих подій, пов'язаних з володінням і користуванням автотранспортними засобами, шляхом виплати страхового відшкодування методом конструювання за результатами семантичного аналізу, що дало змогу визначити властивості категорії та її змістові зв'язки із системою економічних категорій; теоретико-методологічні засади функціонування механізму регулювання розвитку автотранспортного страхування України, які враховують зміст компонентів такого механізму на основі структурнодекомпозиційного аналізу із застосуванням системного та синергетичного підходів і характеристики специфіки суб'єкт-об'єктних відносин, що дало змогу визначити базові інструменти впливу на розвиток автотранспортного страхування; методичні підходи щодо оцінки рівня фінансової безпеки ринку автотранспортного страхування за допомогою розробки відповідної послідовності аналітичних операцій, які враховують тенденції розвитку ринку, волатильність і бруто-ефективність діяльності страховиків, що дало змогу кількісно оцінити рівень фінансової безпеки в контексті поточної ринкової ситуації.

Отже, на основі системного підходу обґрунтовано, що автотранспортне страхування є комплексом специфічних страхових послуг, що варіюють за об'єктами й суб'єктами страхування, страховими ризиками, формами та механізмом здійснення і може бути визначене як система економічних відносин щодо створення та використання спеціального грошового фонду для захисту інтересів громадян, підприємств, організацій у разі настання певних несприятливих подій, пов'язаних із володінням автотранспортними засобами, шляхом виплати страхового відшкодування. Визначено, що відповідно до ширини спектра послуг автотранспортного страхування воно може бути класифіковане за видами, ризиками, формою організації, статусом страховальника, формою проведення з метою організації ефективного (раціонального) управління. Як економічна категорія автотранспортне страхування має властивості системності, динамічності, континуальності й дискретності, суб'єктивності та об'єктивності.

Боднарюк С. Й.

Класичний приватний університет
аспірант

ПЕРЕСТРАХУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Сучасне суспільство неможливо уявити без широко розвинутої системи страхування, оскільки даний інститут є однією з найбільш важливих форм солідарного захисту населення від несприятливих подій. З цієї точки зору держава та суспільство вкрай зацікавлені у забезпеченні фінансової надійності страхових організацій, невиконання зобов'язань якими може призвести до значних негативних економічних і соціальних наслідків. З розвитком страхового ринку посилюється значення визначення ступеня надійності та платоспроможності страхових компаній, оцінки їх фінансового стану та результатів.

Метою дослідження є розвиток науково-методичних положень і обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління перестрахованням для забезпечення фінансової стійкості страховика. Для досягнення мети сформульовано такі завдання: – визначити сутність перестраховання та його роль у забезпеченні фінансової надійності страхової організації; проаналізувати методи забезпечення та методи оцінки фінансової надійності страхових організацій; оцінити фінансовий стан ПрАТ СК «Оранта-Сич»; оцінити стан з перестраховання ПрАТ СК «Оранта-Сич»; провести розрахунок показників фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»; розглянути перестраховання як інструмент забезпечення фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»; побудувати математичну модель управління фінансовою надійністю ПрАТ СК «Оранта-Сич»; розробити практичні рекомендації щодо забезпечення фінансової надійності та платоспроможності ПрАТ СК «Оранта-Сич».

Результати дослідження визначаються такими основними положеннями: вдосконалено методичний підхід управління перестрахованням; запропоновано комплексну модель управління фінансовою надійністю страховика із врахуванням перестраховання шляхом побудови економіко-математичної моделі. Практичне значення мають такі розробки як: методичний підхід управління перестрахованням (вибір моделі перестраховання); модель управління фінансовою надійністю страхової організації.

Отже, фінансова надійність страховика – це спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховання у випадку впливу несприятливих чинників. Тому стійка фінансова надійність страхових операцій дає змогу страховикові виконати усі зобов'язання за будь-яких несприятливих обставин. Фінансова надійність страховика – це стан фінансових ресурсів, при якому страховик здатний своєчасно виконувати всі взяті зобов'язання впродовж всього терміну дії укладених договорів (тобто бути платоспроможним), мати задовільні показники діяльності, сприятливо реагувати на зміну зовнішніх і внутрішніх факторів фінансового стану (тобто бути фінансово стійким).

Борисенко С. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Фінансування освіти є одним з основних факторів, що визначають її якість та можливості для сталого розвитку. У сучасних умовах, коли освіта стає важливим чинником розвитку суспільства і економіки, ефективна організація фінансування освітніх установ є важливим завданням для державних органів, освітніх організацій та бізнесу. Сталий розвиток освітніх систем неможливий без належного економічного забезпечення,

яке має бути не лише достатнім, але й ефективно розподіленим між різними секторами освіти: початковою, середньою, вищою та професійною.

Економічна ефективність фінансування освіти залежить від оптимального використання ресурсів і забезпечення високої якості освітніх послуг. Це включає в себе не лише фінансову підтримку, але й правильне розподілення коштів, врахування потреб різних верств населення. Одним із основних принципів економічної ефективності є забезпечення рівного доступу до освіти для всіх груп населення, що може бути досягнуто через відповідну фінансову політику та соціальну підтримку.

Організація фінансування освіти має на меті забезпечення стабільного фінансового потоку для розвитку інфраструктури, підвищення заробітної плати педагогічних працівників, закупівлю сучасних технологій і матеріалів для навчання. На рівні держави важливими є різноманітні програми підтримки, субсидії, гранти та інші механізми, що сприяють фінансуванню освітніх закладів. При цьому важливим аспектом є забезпечення прозорості та ефективності витрачання коштів, що дозволяє оцінити економічну ефективність фінансування і своєчасно коригувати стратегії розвитку.

Крім державних інвестицій у сферу освіти, велике значення мають приватні інвестиції та партнерства між державним та приватним секторами. Приватні компанії та організації можуть відігравати важливу роль у забезпеченні інфраструктури, проведенні навчальних програм, наданні стипендій і грантів, а також у підготовці молодих спеціалістів.

Одним із важливих аспектів організації фінансування освіти є розподіл коштів між різними рівнями освіти. Система освіти має бути багаторівневою, де кожен етап розвитку має отримувати належне фінансування. Особливо важливим є забезпечення рівних можливостей для здобуття освіти для різних регіонів, зокрема для сільських і віддалених територій, де доступ до якісних освітніх послуг може бути обмежений. У таких випадках необхідні державні програми підтримки, надання субсидій і фінансування для забезпечення рівного доступу до освіти.

Економічна ефективність фінансування освіти також включає в себе оцінку результативності витрачених коштів. Це вимагає впровадження системи моніторингу і оцінки, яка дозволяє виявити найбільш ефективні методи фінансування і вчасно реагувати на проблеми. Важливо, щоб фінансування було орієнтоване на досягнення конкретних результатів – підвищення якості освіти, збільшення рівня компетенцій учнів та студентів, підвищення рівня кваліфікації викладачів, а також розвиток інфраструктури.

Одним із сучасних підходів до організації фінансування освіти є використання механізмів, які дозволяють досягти сталого розвитку через ефективне використання ресурсів. Наприклад, використання технологій для дистанційного навчання дозволяє знизити витрати на інфраструктуру та водночас забезпечити доступ до освіти більшій кількості студентів. Крім того, необхідно активно розвивати програми для професійного розвитку педагогічних працівників, оскільки якість освіти значною мірою залежить від кваліфікації викладачів.

В умовах постійних змін в економіці та технологіях освітні системи повинні бути готові до постійного вдосконалення і адаптації. Організація фінансування освіти має бути гнучкою, щоб адаптуватися до нових реалій, таких як цифровізація, розвиток нових професій і технологій, а також зміни в потребах ринку праці.

Отже, економічна ефективність та організація фінансування освіти є важливими складовими для забезпечення сталого розвитку освітніх систем. Це вимагає інтеграції фінансових ресурсів, ефективного управління та постійної адаптації до нових вимог часу. В умовах швидких змін у суспільстві і на ринку праці важливо, щоб фінансування освіти було не лише достатнім, але й орієнтованим на інновації, технологічний розвиток та покращення якості освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Гриньова Н. А. Організаційно-економічний механізм управління фінансуванням освіти в Україні. Харків. 2015.
2. Шумейко О. П. Механізми фінансування освіти в умовах сталого розвитку. Львів, 2018.
3. Денисенко С. В. Стратегії фінансування освіти: економічні підходи та моделі. Одеса. 2014.

Бугай О. О.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.е.н., професор кафедри національної економіки, маркетингу

та міжнародних економічних відносин Трохимець О. І.

ПРО ЦИФРОВУ ТРАНСФОРМАЦІЮ В ІНДУСТРІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

У сучасному світі поширення цифрових технологій викликало значні зміни у фінансовому секторі. Впровадження більш структурованих та безпечних продуктів і послуг сприяло прискоренню транзакцій, зниженню витрат на їх здійснення, спрощенню процесів обміну інформацією, підвищенню ефективності обробки даних, зниженню бар'єрів для входу нових компаній на ринок і створенню переваг для споживачів. Нові учасники, порушуючи зону комфорту традиційних постачальників фінансових послуг, змусили їх адаптуватися до нових умов, що прискорило цифрову трансформацію фінансового ринку.

Цифрова трансформація в індустрії фінансових послуг є надзвичайно актуальною темою з кількох ключових причин:

– еволюція технологій - технології, такі як блокчейн, штучний інтелект (ШІ), великі дані (Big Data) та хмарні обчислення, кардинально змінюють спосіб надання фінансових послуг. Вони дозволяють підвищити ефективність, знизити витрати, поліпшити точність прогнозування та автоматизувати багато процесів;

– зміни в споживчих звичках - сучасні споживачі очікують швидкого, зручного та безперебійного обслуговування. Мобільні додатки, інтернет-банкінг і безконтактні платежі стали стандартом, і фінансові установи змушені адаптуватися до нових очікувань;

– конкуренція та нові гравці - на ринок фінансових послуг активно виходять фінтех-компанії, які пропонують інноваційні продукти та послуги, часто обігруючи традиційні банки. Це стимулює традиційних гравців індустрії впроваджувати цифрові рішення для збереження конкурентоспроможності;

– регуляторні вимоги - цифрова трансформація також впливає на регуляторне середовище. Фінансові установи мають дотримуватися нових вимог щодо кібербезпеки, захисту даних та звітності, що вимагає інвестування в сучасні IT-інфраструктури та рішення для управління ризиками;

– покращення доступності фінансових послуг - цифрові технології дозволяють розширити доступ до фінансових послуг для населення, яке раніше не мало до них доступу. Це включає розвиток мобільного банкінгу в регіонах з обмеженою фінансовою інфраструктурою.

Зважаючи на ці фактори, цифрова трансформація є критичним напрямком розвитку для індустрії фінансових послуг, що визначає її актуальність як для компаній, так і для суспільства в цілому [3].

Для успішної цифрової трансформації в індустрії фінансових послуг пропонують наступні рекомендації: інвестувати в інновації та дослідження (це регулярне виділення ресурси на впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та аналіз великих даних; співпрацювати з фінтех-компаніями та стартапами, що дозволить швидше інтегрувати інноваційні рішення; розвивати цифрову культуру в компанії (забезпечення навчання та розвиток цифрових навичок у працівників на всіх рівнях організації.); підтримувати інноваційний підхід та готовність до змін серед співробітників; використовувати аналіз даних для персоналізації послуг та підвищення якості обслуговування клієнтів та інвестувати в зручні та безпечні мобільні додатки та онлайн-платформи для обслуговування клієнтів; забезпечення кібербезпеки (регулярне оновлення системи безпеки та проведення тестування на вразливість); впровадження рішення для моніторингу та управління кіберризиками, щоб захистити дані клієнтів та компанії); відстеження змін в регуляторних вимогах та забезпечення відповідності їм на всіх етапах трансформації; впровадження прозорих механізмів звітності та управління ризиками; співпраця з іншими фінансовими установами, технологічними компаніями та регуляторами для створення спільних стандартів та рішень з метою спільного використання інфраструктури для зниження витрат та підвищення ефективності тощо; планування та розробка чіткої стратегії цифрової трансформації з урахуванням короткострокових та довгострокових цілей; використання гнучких методологій управління проектами для швидкої адаптації до змінних умов ринку; розширення фінансової інклюзії (розробка цифрових продуктів та послуг, які забезпечать доступ до фінансових послуг для широких верств населення, особливо в регіонах з обмеженим доступом до традиційних фінансових послуг). Ці рекомендації допоможуть фінансовим установам успішно інтегрувати цифрові технології, підвищити свою конкурентоспроможність та забезпечити довготривалий розвиток в умовах швидких технологічних змін [1, с. 300-309].

Сьогодні розвиток фінансових інновацій призвів до руйнування традиційних бізнес-моделей і встановлених відносин зі споживачами. Це викликало зростання тенденції переведення певних фінансових послуг у цифровий формат і появу нових сервісів та продуктів, що пропонуються, наприклад, FinTech-компаніями, які надають споживачам широкий спектр фінансових послуг онлайн без залучення традиційних посередників. Для стандартизації фінансових послуг і продуктів виникає потреба в прийнятті платформних рішень. Ландшафт фінансових послуг швидко змінюється, а ринок все більше орієнтується на домінування дистриб'юторів над первинними виробниками. Цифрова трансформація фінансового ринку значно вплинула на поведінку його учасників, загострюючи суперечності між традиційними фінансовими посередниками та технологічними компаніями. Фінансові інновації, пов'язані з впровадженням інтернет-банкінгу, платіжних операцій, кредитування та інвестування, змінили формат надання послуг і спростили взаємодію між постачальниками та споживачами тощо [4, с. 208-218].

Підкреслимо необхідність трансформації, бо цифрова трансформація стає не просто можливістю, а необхідністю для виживання та розвитку фінансових установ. Компанії, що не адаптуються до змін, ризикують втратити конкурентні позиції на ринку. Зараз технології (штучний інтелект, блокчейн, великі дані та хмарні обчислення) виступають як драйвери змін, відіграють ключову роль у модернізації фінансових послуг, забезпечуючи нові можливості для автоматизації, підвищення ефективності та персоналізації послуг. Спостерігаємо зміни в споживчій поведінці: клієнти очікують від фінансових установ швидкого, зручного та безпечного обслуговування. Впровадження цифрових каналів комунікації та обслуговування стає критичним для задоволення цих очікувань. Разом із розширенням цифрових можливостей зростають і ризики, пов'язані з кіберзагрозами. Фінансові установи повинні приділяти велику увагу захисту даних та забезпеченню кібербезпеки. Цифрова трансформація вимагає гнучкості у дотриманні регуляторних вимог. Фінансові установи повинні бути готовими до адаптації своїх процесів і систем відповідно до змін у законодавстві та стандартів. Успішна цифрова трансформація можлива лише за умов активної співпраці з технологічними партнерами, фінтех-компаніями та іншими стейкхолдерами. Впровадження інноваційних рішень допоможе створити конкурентні переваги. Цифрова трансформація не є разовим процесом, а безперервним шляхом до вдосконалення. Фінансові установи повинні постійно оновлювати свої стратегії, враховуючи нові виклики та можливості [2].

Таким чином, цифрова трансформація є ключовим фактором успіху у сучасній фінансовій індустрії, який дозволяє компаніям не лише адаптуватися до змін, а й активно формувати майбутнє фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Полях С. С. Методичні засади оцінювання взаємозв'язку між фінансовою залученістю населення і фінансовою стабільністю. *Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Економічні науки*. 2018. No 2. С. 300-309.
2. Семенов А. Ю. Цифрові фінансові послуги в умовах формування цифрової економіки : автореф. дисс. ... док. екон. наук. Сумський державний університет. Суми. 2024. 41 с.
3. Сундук Т. Ф., Бабенко-Левада В. Г., Скорба О. А., Чорновол А. О. Щодо розвитку цифрових технологій в фінансовому секторі (український кейс). *Академічні візії*. № 17. 2023. URL : <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/253>

Вертегел А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Мащенко О. В.

**ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ МУНІЦИПАЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ
В УМОВАХ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ**

Підвищення економічної ефективності комунального транспорту в післявоєнний період є актуальним завданням, оскільки відновлення транспортної інфраструктури та забезпечення належного рівня обслуговування є основою для відновлення економіки та покращення умов життя населення. Післявоєнний період завжди характеризується обмеженими ресурсами, тому оптимізація витрат і підвищення ефективності функціонування комунального транспорту стає пріоритетом для місцевих органів влади та комунальних підприємств.

Першим важливим аспектом підвищення економічної ефективності є відновлення транспортної інфраструктури. Після військових дій чимало доріг, мостів та об'єктів інфраструктури можуть бути пошкоджені або навіть повністю зруйновані. Ефективне планування відновлювальних робіт дозволяє мінімізувати витрати на ремонт і забезпечити швидке повернення комунального транспорту до нормальної роботи. Важливо також забезпечити належне фінансування для проведення ремонту та відновлення транспортного парку, зокрема придбання нових або відновлення пошкоджених транспортних засобів.

Другим важливим елементом є оптимізація маршрутів та графіків руху. У післявоєнний період може змінитися населення, відбутися переселення людей, що впливає на попит на комунальний транспорт у різних районах міста. Актуальним є проведення досліджень для оцінки змін у пасажиропотоці та адаптація маршрутної мережі до нових умов, що дозволяє уникнути перевантаження або недостатнього використання транспорту, що безпосередньо впливає на економічну ефективність.

Важливим аспектом є також впровадження енергоефективних технологій. У післявоєнний період актуальним стає питання економії ресурсів, зокрема палива та електроенергії, які можуть мати обмежений доступ та високі ціни. Заміна старих транспортних засобів на нові, що використовують альтернативні джерела енергії або споживають менше палива, дозволяє знизити витрати на експлуатацію транспорту. Також варто розглянути можливість впровадження електротранспорту, який є більш економічним та екологічно чистим рішенням для міських перевезень.

Не менш важливою є система фінансування та субсидування комунального транспорту. У післявоєнний період зростає потреба у підтримці транспорту, щоб зробити його доступним для всіх верств населення, особливо для тих, хто постраждав від війни або втратив житло та роботу. Система субсидій та гнучких тарифів може допомогти забезпечити економічну доступність транспорту, не перевантажуючи при цьому міський бюджет. Водночас важливо розробити ефективну систему контролю, щоб уникнути зловживань та забезпечити цілкове використання виділених коштів.

Крім того, підвищення економічної ефективності комунального транспорту потребує залучення інноваційних технологій для управління та контролю. Використання сучасних інформаційних систем для моніторингу транспорту, збору даних про пасажиропотоки та контроль витрат дозволяє оптимізувати процеси обслуговування, виявляти проблемні зони та ефективніше розподіляти ресурси. Це також допомагає забезпечити прозорість у використанні коштів та підвищити рівень довіри з боку громадськості.

Таким чином, підвищення економічної ефективності комунального транспорту в післявоєнний період є комплексним завданням, яке включає відновлення інфраструктури, оптимізацію маршрутної мережі, впровадження енергоефективних технологій, налагодження ефективного фінансування та застосування інноваційних методів управління.

Вигінський В. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.е.н., професор кафедри національної економіки, маркетингу
та міжнародних економічних відносин Трохимець О. І.

**ПРО СТАЛЕ ФІНАНСУВАННЯ: У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗРОСТАННЯ УВАГИ
ДО ЕКОЛОГІЧНИХ, СОЦІАЛЬНИХ І УПРАВЛІНСЬКИХ ФАКТОРІВ (ESG)**

У XXI столітті, на тлі загострення екологічних та соціальних проблем, на міжнародному рівні було сформульовано концепцію сталого (стійкого до екологічних і соціальних ризиків) розвитку. Відповідно до цієї концепції, стійка економічна діяльність повинна базуватися на трьох взаємопов'язаних принципах: наявність позитивних екологічних і соціальних рішень, економічна та фінансова доцільність діяльності, а також управління, адаптоване до потреб сталого розвитку. Європейський Союз (ЄС) став лідером у впровадженні сталої економіки та фінансів, де концепція стійкості є обов'язковою при прийнятті фінансово-економічних рішень. Україна, як кандидат на членство в ЄС, повинна слідувати цьому вектору сталого розвитку. Розвиток сталого фінансування відкриває значні можливості та переваги для бізнесу та державних фінансів, оскільки він спрямований на фінансування циклічної економіки, відновлюваних джерел енергії, ресурсо- та енергоефективності у всіх секторах економіки, розумного управління водними ресурсами, а також забезпечення інклюзивності. Україна вже здійснила перші важливі кроки у напрямку розвитку сталого фінансування, прийнявши низку загальних нормативних актів щодо сталого розвитку. Щоб залучати іноземні інвестиції, корпоративні та державні фінанси України повинні відповідати вимогам сталого розвитку [5; 7].

Актуальність теми сталого фінансування зростає в сучасному світі у зв'язку зі збільшенням уваги до екологічних, соціальних і управлінських (ESG) факторів. Бо в умовах глобального потепління та екологічних

криз компанії стикаються з необхідністю знижувати свій негативний вплив на довкілля, а інвестори все частіше звертають увагу на екологічні аспекти діяльності компаній, оцінюючи їхній внесок у боротьбу зі змінами клімату та збереження природних ресурсів. Сучасні споживачі та інвестори вимагають від компаній дотримання високих соціальних стандартів. Це включає питання справедливої оплати праці, безпеки на робочому місці, забезпечення рівних можливостей та підтримки громад, у яких вони працюють. Ефективне управління, прозорість та відповідальність перед акціонерами і суспільством стають ключовими показниками успішності компаній. Інвестори прагнуть вкладати кошти в компанії, які демонструють високі стандарти корпоративного управління, що знижує ризики та підвищує довіру. Дослідження показують, що компанії, які інтегрують ESG фактори у свою стратегію, часто демонструють кращі фінансові результати в довгостроковій перспективі. Вони краще управляють ризиками та можуть скористатися новими можливостями, які з'являються у зв'язку зі зміною ринкових умов і регуляторних вимог. Уряди багатьох країн запроваджують нові закони та регуляції, які зобов'язують компанії розкривати інформацію про свою екологічну та соціальну відповідальність. Це створює додатковий стимул для бізнесу впроваджувати принципи сталого розвитку.

Отже, сталий розвиток і фінансування стають невід'ємною частиною сучасної економіки, що враховує не тільки економічні, але й екологічні та соціальні аспекти, сприяючи створенню більш стабільного та справедливого світу [6].

Фінансовий сектор відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку, а нормативно-правова база для сталого фінансування має вирішальне значення. У Європейському Союзі вже сформовані та продовжують удосконалюватися стабільні рамки фінансування. Законодавство ЄС визначило шість цілей для сталої економічної діяльності, з яких принаймні одна повинна відповідати проекту чи активу, щоб він міг бути класифікований як стійкий: адаптація до зміни клімату; стале використання та охорона водних і морських ресурсів; перехід до циркулярної економіки; запобігання та контроль забруднення; захист і відновлення біорізноманіття та екосистем. Крім того, визначено чотири критерії екологічної стійкості економічної діяльності: економічна діяльність може бути визнана екологічно стійкою, якщо вона суттєво сприяє досягненню однієї чи більше з шести екологічних цілей; не завдає суттєвої шкоди жодній з цих цілей; здійснюється з дотриманням мінімальних соціальних гарантій; відповідає технічним критеріям перевірки. Основними стовпами розвитку сталого фінансування в ЄС є: наявність таксономії для сталої економічної діяльності; належне розкриття інформації про сталий розвиток; інтеграція екологічних, соціальних та управлінських факторів (ESG) під час надання фінансових послуг та прийняття інвестиційних рішень; ефективне управління екологічними (включаючи кліматичні) та соціальними ризиками (ESRM); використання спеціальних фінансових інструментів, таких як «зелені» та інші марковані облігації та позики, які сприяють перенаправленню фінансів у стійку економіку; підвищення фінансової грамотності суспільства щодо питань сталого розвитку [1].

Ось кілька рекомендацій для компаній, які прагнуть інтегрувати принципи сталого фінансування та ESG фактори у свою діяльність: оцінка поточного стану, проведення всебічного аудиту поточної діяльності компанії з точки зору екологічних, соціальних та управлінських аспектів, що допоможе виявити слабкі місця та визначити пріоритети для покращення; розробка довгострокової стратегії сталого розвитку, яка включатиме конкретні цілі та показники у сфері ESG (важливо, щоб ця стратегія була інтегрована у загальну бізнес-стратегію компанії); навчання та підвищення кваліфікації персоналу, забезпечення навчання для співробітників на всіх рівнях, щоб вони розуміли важливість ESG факторів та знали, як вони можуть сприяти досягненню сталих цілей компанії; прозорість та звітність: розробка системи для регулярного збору та аналізу даних щодо ESG факторів, публікація звітів про досягнення у сфері сталого розвитку, щоб інвестори, клієнти, постачальники та інші зацікавлені сторони могли бачити прогрес; впровадження інноваційних технологій, що знижують негативний вплив на довкілля (перехід на відновлювані джерела енергії, зменшення викидів парникових газів, оптимізацію використання ресурсів тощо); реалізація соціальних програм, спрямованих на поліпшення умов праці, підтримку місцевих громад, забезпечення рівних можливостей та інші соціальні ініціативи для підвищення лояльності співробітників та покращення іміджу компанії; інтеграція оцінки та управління ризиками (пов'язаними з ESG факторами) у всі бізнес-процеси, що допоможе зменшити потенційні негативні впливи та підвищити стійкість компанії до зовнішніх викликів, поєднанні з регулярним оцінюванням ефективності впроваджених заходів та за необхідності коригування стратегії сталого розвитку.

Дотримання цих рекомендацій допоможе компаніям не тільки підвищити свою екологічну та соціальну відповідальність, але й досягти кращих фінансових результатів та підвищити довіру з боку інвесторів та клієнтів [2-3].

Зазначимо, що у сучасному світі екологічні, соціальні та управлінські фактори стають все більш важливими для бізнесу. Компанії, що інтегрують ESG принципи у свою діяльність, краще адаптуються до змін та зменшують ризики, пов'язані з регуляторними вимогами та ринковими умовами. Впровадження принципів сталого фінансування допоможе призвести до поліпшення фінансових результатів компаній у довгостроковій перспективі (інвестори все частіше обирають компанії, які демонструють високу соціальну та екологічну відповідальність, що збільшує їхню конкурентоспроможність на ринку; компанії, що піклуються про добробут своїх співробітників, підтримують місцеві громади та забезпечують рівні можливості, створюють позитивний імідж та підвищують лояльність клієнтів і партнерів). Прозорість, ефективне управління та відповідальність перед акціонерами також є ключовими аспектами успішної діяльності компаній. Дотримання високих стандартів корпоративного управління підвищує довіру з боку інвесторів та інших зацікавлених сторін. Сьогодні уряди багатьох країн впроваджують нові закони та регуляції, що вимагають від компаній розкривати інформацію про свою екологічну та соціальну діяльність. Це стимулює бізнес до впровадження принципів сталого розвитку та підвищення прозорості. Для досягнення сталого розвитку компаніям необхідно впроваджувати інноваційні технології та процеси, що дозволяють знизити негативний вплив на довкілля, оптимізувати використання ресурсів та забезпечити соціальну справедливість. Таким чином, сталий розвиток та інтеграція ESG факторів стають невід'ємною частиною сучасної бізнес-стратегії. Це сприяє створенню більш стійкої та справедливої економіки, що враховує не лише фінансові, але й екологічні та соціальні аспекти [4].

Політика України щодо розвитку сталого фінансування повинна бути спрямована на дотримання курсу сталого розвитку, офіційно затвердженого Європейським Союзом. Концепція сталого розвитку має бути

інтегрована в українське законодавство. Корпоративні та державні фінанси в Україні повинні сприяти досягненню позитивних екологічних і соціальних результатів, забезпечувати економічну та фінансову доцільність, а також відповідати стандартам корпоративного управління, адаптованого до принципів сталого розвитку. Це включає застосування таксономії ЄС для сталої економічної діяльності, належне розкриття інформації щодо сталого розвитку, впровадження концепції подвійної суттєвості, інтеграцію управління екологічними та соціальними ризиками в існуючі процеси управління ризиками, а також стимулювання потоків капіталу в проекти з екологічними та соціальними перевагами. Повинен активно розвиватися ринок інструментів сталого фінансування, таких як зелені облігації та банківські кредити. Важливо підвищувати обізнаність учасників ринку фінансових послуг з питань сталого фінансування.

Список використаних джерел

1. Європейський центральний банк. (2012, nember) : посібник з кліматичних та екологічних ризиків. Очікування наглядових органів щодо управління ризиками та розкриття інформації. URL : www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.202011finalguideonclimate-relatedandenvironmentalrisks-58213f6564.en.pdf (дата звернення: 25.09.2024).
2. Європейський центральний банк. (2020, 27 листопада). Посібник з кліматичних та екологічних ризиків. URL : www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ssm.pr201127-5642b6e68d.en.html (дата звернення: 25.09.2024).
3. Міжнародна фінансова корпорація. (1 січня 2012 р.). Стандарти ефективності в галузі екологічної та соціальної стійкості. URL : www.ifc.org/en/insights-reports/2012/ifc-performance-standards (дата звернення: 25.09.2024).
4. Національний банк України. (Б. Д.). Політика розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. URL : bank.gov.ua/admin_uploads/article/Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf?v=4 (дата звернення: 25.09.2024).
5. Президент України. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ № 722/2019 від 30 вересня). URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text (дата звернення: 25.09.2024).
6. Рязанова Н. С. Європейський вектор сталого розвитку – посібник для корпоративних та державних фінансів в Україні. *Фінанси України*. 2023. № 11. С. 86-98.
7. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (Проект). URL: www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf (дата звернення: 25.09.2024).

Вушкаленко Р. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Діденко А. В.

ФОРМУВАННЯ ЕКОСИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Післявоєнне відновлення України ставить перед країною завдання побудови стійкої та інноваційної економіки, яка базується на принципах сталого розвитку, соціальної справедливості та інтелектуалізації бізнесу. Одним із ключових інструментів у досягненні цієї мети є формування екосистеми інноваційного підприємництва. Вона має слугувати драйвером технологічного оновлення та економічного зростання, стимулюючи підприємницьку активність, розвиток науки, освіти та інтеграцію країни у глобальні ринки.

Успішна екосистема інноваційного підприємництва залежить від низки факторів, серед яких можна виділити:

1. **Державна політика.** Післявоєнна економічна політика України має передбачати створення сприятливого середовища для інноваційного бізнесу через надання податкових пільг, підтримку стартапів, фінансування науково-дослідницької діяльності, а також залучення міжнародних інвесторів.
2. **Освітній потенціал.** Формування сучасної інноваційної екосистеми неможливе без висококваліфікованих фахівців. Потрібне оновлення освітніх програм, розвиток STEM-напрямків, інституалізація партнерства між університетами та бізнесом.
3. **Фінансування та інвестиції.** Важливим елементом є створення інвестиційних платформ, венчурних фондів та механізмів державно-приватного партнерства, які дозволять підтримувати розвиток інноваційних підприємств на всіх етапах їх життєвого циклу.
4. **Інфраструктура.** Наявність технопарків, бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій і цифрових платформ є необхідними умовами для ефективного функціонування інноваційної екосистеми.
5. **Соціальний капітал.** Довіра між учасниками екосистеми – підприємцями, інвесторами, науковцями та державними органами – є фундаментом для сталого розвитку.

Післявоєнний період супроводжується численними викликами, зокрема руйнуванням інфраструктури, зменшенням трудових ресурсів через міграцію, дефіцитом фінансових ресурсів та нестабільністю внутрішнього ринку. Крім того, Україна стикається з необхідністю реінтеграції постраждалих регіонів та соціального відновлення громад. У цих умовах формування інноваційного підприємництва повинно враховувати соціальний аспект – створення робочих місць, розвиток інклюзивної економіки та вирішення екологічних проблем.

У післявоєнний період стратегічними пріоритетами для України можуть стати:

- **Розвиток цифрової економіки.** Інтеграція цифрових технологій у всі галузі економіки дозволить підвищити ефективність бізнес-процесів та зменшити витрати.
- **Підтримка зелених інновацій.** Увага до екологічно чистих технологій та енергоефективності сприятиме екологічній стійкості та зниженню енергетичної залежності.
- **Розвиток регіонів.** Децентралізація економічної діяльності та створення умов для розвитку інноваційних центрів у різних регіонах країни сприятимуть збалансованому зростанню.
- **Міжнародна інтеграція.** Співпраця з міжнародними організаціями, залучення іноземних експертів та інтеграція в глобальні ринки допоможуть прискорити розвиток екосистеми інноваційного підприємництва.

Висновок. Формування екосистеми інноваційного підприємництва в Україні є важливим елементом післявоєнного відновлення, який визначатиме темпи та якість економічного зростання країни. Орієнтуючись на міжнародний досвід та адаптуючи його до національних реалій, Україна має всі шанси створити конкурентоспроможну економіку, засновану на знаннях, інноваціях та технологічному прогресі.

Список використаних джерел

1. Беляев О. О. Інноваційне підприємництво: виклики та перспективи в умовах трансформації економіки України // *Економіка України*. – 2023.
2. Гречан А. П. Розвиток інноваційних екосистем: міжнародний досвід та можливості для України // *Економічний простір*. – 2022.
3. Кузьменко С. І. Сталий розвиток та інновації: нові можливості для економіки України // *Науковий вісник*. 2022.

Вушкаленко Р. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Діденко А. В.

РОЗВИТОК СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Стартап-екосистема є важливим інструментом сучасної економіки, що сприяє впровадженню інновацій, створенню нових робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності національних економік. У післявоєнний період розвиток стартапів в Україні набуває особливого значення, адже саме вони можуть стати рушієм технологічної трансформації та відновлення економіки. Однак війна принесла значні руйнування, створила нові виклики, які вимагають системного підходу для відновлення та розвитку стартап-екосистеми.

Одним із ключових викликів є руйнування інфраструктури, що включає офіси, технопарки, інкубатори та акселератори. Багато регіонів України зазнали значних пошкоджень через бойові дії, що позбавило підприємців доступу до робочих просторів, технічного обладнання та логістичних мереж. Відсутність належних умов для ведення бізнесу суттєво обмежує можливості розвитку інноваційних проєктів.

Ще одним серйозним викликом є фінансова нестабільність. Війна значно скоротила обсяги приватних та іноземних інвестицій. Одночасно обмеження державного бюджету ускладнює підтримку інновацій з боку уряду. Відтік людського капіталу також став серйозною проблемою для стартап-екосистеми. Через бойові дії значна частина висококваліфікованих кадрів, включаючи IT-фахівців, інженерів і дослідників, виїхала за кордон. Цей відтік знижує можливості формування сильних команд та обмежує доступ до талановитих підприємців, здатних створювати інноваційні продукти.

Окрім цього, українські стартапи стикаються із недостатньою інтеграцією у глобальні ринки. Обмежений доступ до міжнародних акселераторів, венчурних фондів та партнерських мереж заважає масштабуванню інноваційних рішень на світовій арені.

Попри значні виклики, післявоєнний період відкриває нові можливості для активізації стартап-екосистеми в Україні.

По-перше, міжнародна підтримка. Україна отримує значну фінансову, технічну та експертну допомогу від міжнародних організацій, таких як ЄС, Світовий банк та USAID. Програми грантів, зокрема Horizon Europe, сприяють розвитку інноваційних проєктів і надають українським стартапам доступ до глобальних ресурсів та знань.

По-друге, розвиток цифрової економіки. Україна має сильну IT-галузь, яка навіть у часи війни демонструє стійкість і динамічність.

По-третє, відновлення інфраструктури. У регіонах, які зазнали менших руйнувань, відкриваються нові технопарки, бізнес-інкубатори та коворкінги. Це створює можливості для залучення стартапів і сприяє формуванню нових кластерів інноваційної активності.

По-четверте, стимулювання подвійних технологій. Війна дала поштовх до розвитку оборонних інновацій, зокрема дронів, систем штучного інтелекту, медичних технологій та енергетичних рішень. Ці розробки мають потенціал для подальшої комерціалізації та інтеграції у глобальні ринки.

По-п'яте, підтримка людського капіталу. Державна політика має бути спрямована на збереження та повернення талановитих українців, які працюють за кордоном. Це можна досягти через створення привабливих умов праці, програми для молодих підприємців і фінансування освітніх ініціатив у сфері інновацій.

По-шосте, державна підтримка. Спрощення регуляторних процедур, запровадження податкових пільг для стартапів, фінансування інновацій через державно-приватне партнерство створить сприятливі умови для зростання.

Розвиток стартап-екосистеми в Україні у післявоєнний період є одним із ключових напрямів економічного відновлення. Попри серйозні виклики, такі як руйнування інфраструктури, дефіцит фінансування та відтік кадрів, Україна має значний потенціал для створення динамічної стартап-екосистеми. Залучення міжнародної підтримки, розвиток цифрової економіки, стимулювання подвійних технологій та інтеграція у глобальні мережі забезпечать довгостроковий розвиток стартапів. Роль держави у цьому процесі є вирішальною: ефективна політика підтримки підприємництва може стати основою для побудови інноваційної економіки України. Успіх стартап-екосистеми не лише сприятиме відновленню економіки, але й дозволить країні зайняти гідне місце у глобальному інноваційному просторі.

Список використаних джерел

1. Гречан А. П., Бондаренко С. В. Стартапи як драйвер інноваційної економіки: міжнародний досвід і перспективи для України. – 2022.
2. Сухоруков А. І. Цифрова економіка: нові можливості для стартапів в Україні. *Науковий вісник*. 2023.
3. Український фонд стартапів. Аналіз розвитку стартап-екосистеми України у 2021–2023 роках. – Київ, 2023.

Гавриленко М. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

РОЗРОБКА ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ВИПУСКУ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Історично Україна має один з найбільших у Європі структурно розгалужений промисловий комплекс. Так реальний сектор економіки забезпечує більше ніж третину загального обсягу валового внутрішнього продукту. Промисловість Запорізької області посідає значне місце в промисловому комплексі України. Провідними галузями промисловості в Запорізькій області є обробна промисловість, металургія та оброблення металу і машинобудування. Очевидно, що сьогодні промислові підприємства України переживають досить складний етап розвитку. На тлі економічного спаду набувається досвід в умовах ринку, відбуваються процеси реорганізації, пошук нових механізмів розвитку промислового виробництва й управління в сучасних умовах.

Сьогодні багато економістів справедливо називають головною причиною кризи, що виникла, несприятливі макроекономічні фактори. В Україні для досягнення розвитку промисловості держава використовує пряме регулювання, яке здійснюється за допомогою прийнятих законодавчих актів і дій виконавчої влади, що ґрунтуються на них. Непряме регулювання, засноване на застосуванні різних економічних важелів (зміна ставок податків, надання податкових пільг тощо) використовується недостатньо.

Постає питання про необхідність розробки державних механізмів розвитку промислового виробництва в сучасних умовах. Сукупність реалізованих за роки незалежності України заходів на державному та регіональному рівні сприяла формуванню єдиного промислового комплексу держави, який певною мірою відповідає головним вимогам ринкової економіки й може виконувати покладені на нього функції, але явно недостатній і не відповідає наявним можливостям та ресурсам. Існуючий стан промислового виробництва можна вважати незадовільним.

При плануванні виробничої програми слід використовувати: 1) прогноз потреби у продукції підприємства, який складається на підставі досліджень попиту, цін, кількості конкурентів та іншого, та результатів вивчення поточного попиту на продукцію; 2) перспективний план виробництва продукції і послуг та дані про роботу підприємства у поточному періоді; 3) державний контракт і державне замовлення на продукцію підприємства; 4) договори на виробництво та поставку продукції, що складаються в результаті вільного пошуку потенційних споживачів (оптові ярмарки, реклама тощо); 5) заходи зі спеціалізації і кооперування виробництва; 6) дані про можливості потужностей підприємства; 7) дані збільшення виробничих про запаси нереалізованої продукції у попередньому періоді. За принципом формування виробничої програми можна виділити три групи номенклатурних позицій: 1) номенклатура продукції, встановлена у державних контракті та замовленні; 2) номенклатура продукції, що визначається на підставі ринкового попиту, замовлень безпосередніх споживачів, торгових і посередницьких організацій; Аналіз виконання плану виробництва за попередній період та завдань перспективного плану виробництва Планування обсягу випуску продукції на основі прогнозу збуту та за результатами вивчення поточного попиту на продукцію 3) номенклатура виробів і послуг, які використовуються підприємством на внутрішні виробничі потреби і визначаються планом виробництва продукції та послуг, які будуть реалізовані у плановому періоді.

Головним напрямком дослідження є аналіз достатності виробничої потужності та планування ресурсного забезпечення виконання плану виробництва.

Галицький С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКА МЕТОДИКИ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Головною ланкою економіки в ринкових умовах господарювання є підприємства, які виступають у ролі господарюючих суб'єктів. Вони здійснюють виробничу, науково-дослідну і комерційну діяльність, у результаті якої виробляють відповідні види продукції, реалізують її, отримують доходи і накопичення, розподіляють їх, формують відповідні форми грошових коштів.

З іншого боку, для здійснення господарської діяльності, отримання продукції, доходів і накопичень підприємства використовують окремі види ресурсів: матеріальні, трудові, фінансові, а також грошові кошти, які розглядаються в методиці рейтингового оцінювання фінансового стану. При цьому матеріальні ресурси складають основу процесу виробництва. Їх формування здійснюється, як правило, за рахунок різних джерел фінансування: власних, позичених та залучених.

У виробничо-фінансовій діяльності підприємств, їх рейтингової оцінці фінансового стану, значна роль належить їх фінансовій діяльності. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота забезпечення фінансовими ресурсами виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства.

На сьогоднішній день в Україні не існує єдиного підходу до оцінювання фінансово-майнового стану бізнесструктури. Існуючим моделям оцінювання фінансово-майнового стану притаманні такі недоліки як неврахування галузевої специфіки бізнес-структур, суб'єктивність у формуванні системи показників та відборі показників, що включаються до інтегрального показника, неврахування критерію мультиколінеарності, недостатнє обґрунтування присвоєних вагових коефіцієнтів при побудові інтегрального показника, недостатність теоретичних та емпіричних даних для обґрунтування критичних точок чи інтервалів для окремих фінансових індикаторів (зазвичай, запозичується іноземний досвід без врахування галузевої специфіки).

Саме тому першочерговим є моніторинг і аналіз фінансово-майнового стану. У даній роботі розглянуто методичні підходи до оцінювання фінансово-майнового стану бізнес-структури, вибір яких обумовлю-

ється багатьма факторами, серед яких першочергове значення має галузева приналежність бізнесструктури, пріоритети її розвитку, закріплені у фінансовій стратегії, цілі і завдання, які у певний період часу вимагають здійснення об'єктивного оцінювання фінансово-майнового стану. Визначена необхідність проведення оцінювання фінансово-майнового стану бізнесструктури та розглянута класифікація методичних підходів при оцінюванні фінансово-майнового стану в залежності від мети його здійснення.

Гнатюк В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Успішна діяльність страхових компаній значною мірою залежить від рівня їхньої фінансової стійкості та платоспроможності. Лише за умови належного рівня платоспроможності страхові компанії здатні генерувати чинники позитивних кількісних і якісних змін для нормального функціонування сьогодні та забезпечення зростання власного фінансового потенціалу в майбутньому. Тому нині в Україні забезпечення платоспроможності страховиків – одне з пріоритетних завдань, особливо з урахуванням інтенсифікації багатоманітних і різноспрямованих процесів, які супроводжують економічну глобалізацію. Необхідно враховувати і той факт, що неплатоспроможність страховиків може негативно позначитися на фінансових результатах діяльності інших учасників страхових відносин. Для власників бізнесу це, зрештою, може означати втрату інвестиційного капіталу, а для клієнтів – зниження привабливості страхування. Крім того, неплатоспроможність однієї страхової компанії може спричинити неплатоспроможність решти страховиків та інших учасників страхових відносин, генеруючи “ланцюг неплатежів”.

Мета дослідження - обґрунтування теоретичних основ і аналіз практики управління платоспроможністю страхової компанії, а також визначення напрямків удосконалення управління платоспроможністю страховика. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: дослідити суть поняття платоспроможності страхової компанії та теоретичні підходи до її визначення; дослідити теоретико-методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній; дослідити механізм управління платоспроможністю страхової компанії; провести комплексну оцінку платоспроможності ПрАТ «АСК «Інго Україна»; провести оцінку фінансових результатів та дослідити ефективність діяльності страхової компанії; визначити шляхи підвищення ефективності управління платоспроможністю страхової компанії.

Наукова новизна отриманих результатів визначається такими основними положеннями: надано авторське визначення платоспроможності страхової компанії; запропоновано комплексну методичку оцінювання платоспроможності страхової компанії, сформовану з урахуванням накопиченого вітчизняною наукою та практикою досвіду; доопрацьовані теоретико-організаційні основи процесу управління платоспроможністю страхових компаній шляхом прийняття системного підходу як базового концепту та конкретизації змісту і основних аспектів функціонування елементів системи управління платоспроможністю страхової компанії (суб'єкту, об'єкту, інструментів управління, інформаційного та аналітичного забезпечення).

Отже, у результаті проведених досліджень нормальне функціонування страхового ринку пов'язане зі стабільною роботою страхових інституцій, зокрема страхових компаній. Стабільність роботи страхових компаній визначається їх фінансовим станом та платоспроможністю, тобто здатністю виконувати належним чином прийнятих на себе зобов'язань. Таким чином, адекватність управління платоспроможністю страхових компаній є важливою передумовою сталого розвитку національної економіки держави.

Гребенюк М. М.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – перший заступник директора з навчальної та навчально-методичної роботи, к.е.н. Чала О. А.

ПРО ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ РОЗВИТКУ ІТ-СФЕРИ З УРАХУВАННЯМ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ В УКРАЇНІ

Сучасні світові тенденції до повсюдного проникнення інформаційних технологій у всі аспекти суспільного життя та соціально-економічних відносин підкреслюють важливість ІТ-сектора, зокрема ІТ-послуг, у державному управлінні, розвитку інформаційного суспільства та цифровізації національної економіки. Це ставить на порядок денний завдання інформатизації бізнес-процесів у ключових галузях економіки та впровадження технологій, які забезпечують високу продуктивність праці та ефективність виробництва й фінансово-господарської діяльності. Одночасно, посилене використання інформаційних технологій у державному секторі, розвиток електронних послуг та інвестиції в інфраструктуру сприяють ширшому впровадженню інформаційних технологій у приватному секторі, виступаючи каталізатором їх поширення в корпоративному середовищі тощо [1; 3].

Актуальність нашої теми обумовлена декількома ключовими факторами: зростання ІТ-сфери: Україна є однією з найбільших ІТ-хабів у Східній Європі, з багаторічним зростанням експорту ІТ-послуг. З огляду на це, ефективна фінансова політика може сприяти подальшому розвитку галузі, залученню інвестицій та зростанню економіки в цілому; нова економічна стратегія: зміни в економічній стратегії України, спрямовані на відновлення та розвиток країни після військових дій, потребують нових підходів до підтримки ключових галузей, зокрема ІТ; фінансова політика повинна враховувати нові виклики та можливості, що виникають у процесі впровадження цієї стратегії; диверсифікація економіки: розвиток ІТ-сфери сприяє диверсифікації економіки, зменшуючи залежність від традиційних галузей, таких як агропромисловість та важка промисловість. Це дозволяє Україні зміцнити свою економічну стійкість і конкурентоспроможність на глобальному ринку; інноваційний розвиток, бо ІТ-сфера є важливим рушієм інновацій, які можуть бути використані в інших секторах економіки, а правильно сформована фінансова політика дозволить стимулювати розвиток іннова-

ційних технологій та їх інтеграцію в різні сфери життя. Глобальними трендами при цьому є: підтримка розвитку ІТ-сфери (з огляду на глобальну цифровізацію та поширення нових технологій), що постає важливим завданням для будь-якої країни, яка прагне залишатися конкурентоспроможною. А Україна, як частина світового ІТ-ринку, повинна адаптувати свою фінансову політику до світових тенденцій. Таким чином, дослідження фінансової політики, спрямованої на розвиток ІТ-сфери в умовах нової економічної стратегії України, є вкрай актуальним для забезпечення сталого розвитку країни в сучасних умовах [4].

Дослідивши низку наукових джерел, ми виявили наступні рекомендації щодо фінансової політики розвитку ІТ-сфери в Україні з урахуванням нової економічної стратегії:

1. Створення спеціалізованих податкових режимів для ІТ-компаній:
 - податкові пільги та спрощене адміністрування: запровадження податкових пільг для ІТ-компаній та спрощення податкового адміністрування з метою стимулювання розвитку малих та середніх підприємств у цій сфері;
 - інноваційні гранти: надання грантів або податкових кредитів на дослідження і розробки (R&D), що сприятиме впровадженню інноваційних рішень у галузі;
2. Підтримка стартапів та інноваційних проєктів:
 - інкубатори та акселератори: розвиток національної мережі технологічних інкубаторів та акселераторів для підтримки стартапів на ранніх стадіях;
 - фонди венчурного капіталу: створення державних або державно-приватних фондів венчурного капіталу, що інвестуватимуть у перспективні ІТ-стартапи;
3. Фінансування цифрової інфраструктури:
 - інвестиції в інфраструктуру: державні інвестиції в розвиток сучасної цифрової інфраструктури (швидкісного інтернету, дата-центрів, мережевих платформ) для забезпечення стабільної роботи ІТ-сектору;
 - сприяння приватним інвестиціям: створення сприятливих умов для залучення приватного капіталу в проєкти з розвитку інфраструктури;
4. Розвиток людського капіталу:
 - освітні програми та тренінги: запровадження освітніх програм, які будуть спрямовані на підготовку висококваліфікованих ІТ-спеціалістів, а також програм перепідготовки кадрів;
 - стипендії та гранти: надання стипендій та грантів для навчання в ІТ-сфері, зокрема у сферах, де відчувається брак кадрів (штучний інтелект, кібербезпека тощо);
5. Створення сприятливих умов для експорту ІТ-послуг:
 - спрощення митних процедур: запровадження спрощених процедур для експорту цифрових послуг та продуктів;
 - міжнародні угоди та партнерства: активізація підписання міжнародних угод та участь в ініціативах, що сприяють розвитку експорту українських ІТ-послуг на світовий ринок;
6. Захист інтелектуальної власності:
 - зміцнення правової бази: посилення правової охорони інтелектуальної власності, що стимулюватиме розробку нових технологій та рішень в Україні;
 - спрощення реєстрації: спрощення процедур реєстрації патентів та авторських прав, а також забезпечення ефективного захисту прав інтелектуальної власності;
7. Державна підтримка у разі криз:
 - створення стабілізаційних фондів: формування державних фондів для підтримки ІТ-компаній у разі економічних чи політичних криз, що дозволить зменшити ризики для бізнесу;
 - страхування ризиків: запровадження механізмів страхування ризиків для ІТ-компаній, що працюють у нестабільних умовах;
8. Глобалізація та міжнародна інтеграція:
 - участь у міжнародних програмах: залучення до міжнародних програм з фінансування розвитку цифрової економіки;
 - міжнародне співробітництво: створення міжнародних партнерств для залучення іноземних інвестицій в український ІТ-сектор.

Ці рекомендації можуть бути використані для формування ефективної фінансової політики, що сприятиме подальшому розвитку ІТ-сфери в Україні та підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку [3; 5].

Зазначимо, що ключова роль ІТ-сфери: ІТ-сектор відіграє критично важливу роль у сучасній економіці України, забезпечуючи значну частку ВВП та експорту. Його розвиток може стати основою для економічного зростання та інноваційного розвитку країни. Існує необхідність у адаптації фінансової політики: ІТ-сфера потребує адаптації фінансової політики до нових умов економічної стратегії України. Це включає впровадження податкових стимулів, підтримку стартапів, розвиток цифрової інфраструктури, захист інтелектуальної власності та залучення інвестицій та потреба інвестицій в людський капітал: освітні програми та розвиток людського капіталу є одним із ключових чинників успішного розвитку ІТ-сфери. Фінансова політика має бути спрямована на підтримку освітніх ініціатив, що забезпечать підготовку висококваліфікованих ІТ-спеціалістів. Щодо підтримки експорту ІТ-послуг: Україна має значний потенціал у сфері експорту ІТ-послуг, то спрощення митних процедур, укладання міжнародних угод і створення сприятливих умов для експорту допоможуть зміцнити позиції України на світовому ринку. Також, забезпечення ефективного захисту прав інтелектуальної власності є необхідним для стимулювання інноваційної діяльності в ІТ-сфері. Це сприятиме розвитку нових технологій і підвищенню конкурентоспроможності українських компаній. А щодо управління ризиками, то формування стабілізаційних фондів та механізмів страхування ризиків є важливим для підтримки ІТ-сектору в умовах економічних чи політичних криз. Це допоможе забезпечити стабільність і стійкість галузі. Ще, Україна повинна активно співпрацювати на міжнародному рівні, залучаючи іноземні інвестиції, участь у міжнародних програмах та створення глобальних партнерств. Це сприятиме розвитку ІТ-сфери та підвищенню її інтеграції у світову економіку тощо [2].

Таким чином, можна зробити наступний загальний висновок, що фінансова політика, орієнтована на розвиток ІТ-сфери з урахуванням нової економічної стратегії, має стати одним із пріоритетних напрямів економічного розвитку України. Вона повинна сприяти створенню сприятливого середовища для інновацій, стимулювати розвиток людського капіталу та сприяти інтеграції України у світову цифрову економіку. Це забезпечить довгострокову конкурентоспроможність країни та стійке економічне зростання.

Список використаних джерел

1. Куцик П. О., Процикевич А. І. Розвиток інвестиційних процесів на ринку ІТ-послуг: методологія та практика державного регулювання : монографія. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного, 2022. 224 с.
2. Проданова Л. В., Томчук О. В. Економічна політика підтримки розвитку ІТ-сфери. *Економіка і організація управління*. 2023. № 1(49). URL : <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/13887> (дата звернення: 30.09.2024).
3. Розпорядження Кабінету міністрів України "Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні" від 15 травня 2013 р. № 386-р. *Урядовий портал. Веб-портал органів виконавчої влади України*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npras/24642057> (дата звернення: 25.09.2024).
4. Фінансово-економічні інструменти стимулювання розвитку ІТ-сфери України. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-12/IT_sfera-9b344.pdf (дата звернення: 25.09.2024).
5. Яценко Л. Ринок праці ІТ-сектору в умовах війни: реалії та перспективи. *НІСД. Національний інститут стратегічних досліджень*. URL : <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-it-sektoru-v-umovakh-viynu-realiyi-ta-perpektyvu> (дата звернення: 25.09.2024).

Грицюк А. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА ГРОМАД

Сутність функціонування територіальних громад полягає у формуванні їх фінансової самодостатності, яка є важливою конкурентною перевагою у економічній системі та базою для забезпечення їх сталого та збалансованого розвитку. Це, в свою чергу, вимагає створення ефективної системи фінансового забезпечення, яка дозволить забезпечити не лише економічний зріст території, а й вплине на покращення якості життя її мешканців, розвиток інфраструктури, соціальних та культурних сфер.

Метою фінансового забезпечення розвитку територій є формування фондів фінансових ресурсів, необхідних для розвитку та підтримки економічних, соціальних, інфраструктурних та інших сфер діяльності на рівні конкретного регіону чи конкретної території.

Узагальнення проаналізованих визначень дало змогу сформулювати власний підхід до фінансового забезпечення на мікрорівні, який відображає основні його характеристики. Фінансове забезпечення – це сукупність заходів по виявленню, залученню, накопиченню, мобілізації та оптимізації фінансових ресурсів регіонів та територіальних громад, а також фінансових ресурсів інвесторів та благодійників, шляхом виконання покладених на них обов'язків, метою якого є реалізація економічних, соціальних та адміністративних програм, спрямованих на розвиток конкретної громади, що в результаті має призвести до покращення рівня життя населення окремих територій, розвитку їх економіки, економіки регіону та країни в цілому.

Таким чином, у контексті постійних трансформацій у сучасному світі, питання фінансового забезпечення регіонів та територіальних громад є надзвичайно важливим для забезпечення їх ефективного та самодостатнього розвитку. В ході дослідження було виявлено, що успішна реалізація цієї мети потребує комплексного підходу, який враховує різноманітні аспекти, такі як сталість фінансових ресурсів, ефективність їх використання та партнерство між урядовими та недержавними структурами. Виокремлені аспекти підкреслили, що ефективне фінансове забезпечення, розвиток новаторських стратегій фінансування, залучення інвестицій та розширення міжнародного співробітництва є ключовим фактором для забезпечення сталого та високоякісного розвитку регіональних громад у сучасному світі.

Грубий В. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ТА РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

В умовах перманентної нестабільності національної економіки якість виконання державою своїх конституційних функцій та її фінансові можливості залежать від величини бюджету. З метою мобілізації необхідних бюджетних ресурсів держава змушена організовувати розподільчі процеси таким чином, щоб забезпечити надходження до бюджету в терміни та обсяги, потрібні для повноцінної реалізації відповідних повноважень. Тому на кожному етапі розвитку країни актуальними були, є і будуть питання наповнення дохідної частини бюджету, пошуку додаткових резервів їх зростання та оптимізації джерел формування.

Мета дослідження полягає у поглибленні теоретичних питань та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення формування доходів Державного бюджету України в умовах загострення економічних та епідеміологічних криз. Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких основних завдань: дослідити економічну сутність доходів Державного бюджету, їх склад, класифікацію та джерела формування; окреслити нормативно-правове забезпечення формування дохідної частини Державного бюджету України; дати оцінку складу та динаміки доходів Державного бюджету України; визначити особливості формування податкових надходжень Державного бюджету України; проаналізувати неподаткових та інших джерел доходів Державного бюджету України; вивчити зарубіжний досвід формування дохідної частини Державного бюджету та розглянути можливості його використання у вітчизняних реаліях; окреслити перспективи вдосконалення бюджетної політики щодо активізації резервів зростання доходів Державного бюджету.

Результати дослідження полягають в теоретичному обґрунтуванні і практичному вирішенні комплексу питань, пов'язаних з формуванням доходів Державного бюджету України. У процесі дослідження були отримані такі наукові результати: уточнено економічний зміст поняття доходів державного бюджету, знайшло своє вираження у визначенні його функцій, структури та ролі в національній економіці; визначено основні тенденції формування доходів Державного бюджету України. Встановлено, що динаміка реальних доходів Державного бюджету України залежить від рівня тіньової економіки, контрабанди товарів через митний кордон України та від загального рівня судової і правоохоронної системи в країні, натомість фактори економічної кризи, що призводять до звуження бази оподаткування через зменшення прибутку підприємств мають другорядний ефект, адже основа податкових надходжень забезпечується непрямими податками; запропоновано комплекс заходів щодо детінізації національної економіки через реформування судової і правоохоронної системи, «амністії» капіталів, впровадження відкритого електронного уряду та електронного врядування на митниці, розвитку безготівкових розрахунків; також заходи щодо підвищення ефективності процедури адміністрування ПДВ шляхом впровадження механізму зворотного нарахування зобов'язань щодо ПДВ; скасування адміністративного методу встановлення податкових пільг на користь економічного, який враховує галузевий та виробничий аспекти пільгових категорій.

Отже, у результаті проведених досліджень розглянувши та узагальнивши підходи різних науковців до визначення поняття доходів бюджету, можна стверджувати, що доходи бюджету є основою реалізації функцій держави. Сьогодні виникає необхідність розглядати дане поняття в системі соціально-економічного розвитку країни як інтегровану сукупність економічних відносин, які виникають між державою, домогосподарствами та суб'єктами господарювання з приводу мобілізації фінансових ресурсів, що спрямовуються на забезпечення соціально-економічного розвитку, зокрема підвищення темпів економічного зростання країни та рівня життя й якості населення.

Гуцал Т. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ, ЗУМОВЛЕНІ СПІВВІДНОШЕННЯМ РЕЗУЛЬТАТІВ ДО ВИТРАТ І ВІД ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Участь України в міжнародному поділі праці дозволяє досягати постатейною економічної мети при менших витратах виробничих ресурсів. Міжнародний обмін товарами і послугами може бути вигідний усім учасникам зовнішніх зв'язків при правильному оформленні структури експорту та імпорту в залежності від структури капіталу підприємства. Теоретичне обґрунтування цих очевидних принципів і положень вперше було сформульовано ще на початку XIX ст. англійським економістом Давидом Рікардо. Ці положення лежать в основі оцінки економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності на будь-якому рівні.

Всю систему показників економічної ефективності ЗЕД можна розділити на дві групи.

1. Показники ефекту - абсолютні величини, що виражаються у відповідних грошових одиницях як різниця між результатами і витратами.

2. Показники ефективності, зумовлені співвідношенням результатів до витрат, як правило, відносні і виражаються у відносних одиницях.

Пріоритет конкретних критеріїв оптимізації структури капіталу підприємство визначає самостійно. Виходячи з цього можна зробити висновок: не існує єдиної оптимальної структури капіталу не тільки для різних підприємств, але навіть і для одного підприємства на різних стадіях його розвитку.

Від структури капіталу залежать високі кінцеві результати діяльності підприємства. В методиці оптимізації структури капіталу можна виділити 6 основних етапів:

- аналіз капіталу підприємства;
- оцінка основних факторів, які визначають формування структури капіталу;
- оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності;
- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості;
- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації фінансового ризику;
- формування показника цільової структури капіталу.

Викладені у роботі методичні положення дають можливість не тільки оцінити ефективність використання структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості підприємства, але й намітити шляхи його підвищення оцінки економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності на будь-якому рівні.

Результати роботи можуть бути використані як на рівні промислових підприємств, так і іншими установами при плануванні та управлінні фінансовими ресурсами.

Дан І. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ФІНАНSOVA OCHOBA МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Забезпечення фінансової незалежності та самодостатності органів місцевого самоврядування є вкрай важливою умовою для підтримки сталого соціально-економічного розвитку країни. Адже саме з місцевих бюджетів здійснюється фінансування закладів освіти, культури, охорони здоров'я населення, засобів масової інформації; також фінансуються різноманітні молодіжні програми, видатки на упорядкування населених пунктів тощо. Враховуючи те, що в останні роки більша частина об'єктів соціальної сфери була передана в відання місцевих органів влади при відсутності суттєвих змін у загальній динаміці доходів, навантаження на місцеві бюджети різко зросло. Важливим завданням сучасного управління суспільними фінансами

є зміцнення доходної бази місцевих бюджетів та послаблення їх фінансової залежності від державного бюджету.

Мета дослідження - аналіз сучасного стану та обґрунтування напрямів удосконалення формування доходної частини бюджетів органів місцевого самоврядування.

Дослідження полягає у виявленні проблематики формування доходів, а також у обґрунтуванні рекомендацій щодо зміцнення доходної частини місцевого бюджету. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що матеріали дослідження створюють підстави для подальшого вивчення проблем, що виникають при формуванні місцевих бюджетів, а також шляхів оптимізації системи надходжень до місцевих бюджетів, зокрема районних, як складової інформаційної політики держави загалом та місцевих державних адміністрацій зокрема. Основні положення та результати магістерської роботи можуть бути використані у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування для підвищення ефективності формування доходів місцевих бюджетів.

Отже, доходи місцевих бюджетів є фінансовою базою місцевих органів влади та основою фінансування всього комплексу соціально та економічно спрямованих програм та заходів на їх території. Саме від ефективності та раціональності формування місцевих бюджетів залежить рівень задоволення мінімальних соціальних потреб мешканців різних регіонів країни. Таким чином, основними напрямками удосконалення формування доходної частини бюджетів органів місцевого самоврядування є: оптимізація системи управління, адміністрування та контролю за податками, які надходять до місцевих бюджетів; більш ефективно використання майна, що перебуває у власності органів місцевого самоврядування; надання більшої свободи органам місцевого самоврядування у формуванні цільових фондів; залучення коштів від іноземних організацій для виконання проектів з розвитку громади.

Дорошенко В. А.

Фаховий коледж Класичного приватного університету

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ: МЕТОДИ ВИМІРЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

Економічні ризики – це невід’ємна частина діяльності як підприємств, так і національних економік. Вони виникають через коливання валютних курсів, інфляцію, зміни процентних ставок, а також через глобальні події, такі як політичні кризи, економічні санкції чи природні катастрофи. Вміння правильно вимірювати та керувати цими ризиками має вирішальне значення для забезпечення стабільності бізнесу і зниження втрат.

Для вимірювання економічних ризиків використовують кілька основних методів. Одним з найпоширеніших є статистичний аналіз, який передбачає збір та обробку даних про минулі події та вивчення трендів. Наприклад, за допомогою кореляційного аналізу можна визначити, як зміни валютних курсів або цін на ресурси впливають на результати компанії. Це дозволяє прогнозувати можливі сценарії та оцінювати ймовірність їх настання.

Іншим важливим методом є моделювання сценаріїв та стрес-тестування. Суть цього підходу полягає у створенні різних варіантів розвитку подій і оцінці того, як ці сценарії можуть вплинути на фінансовий стан компанії чи економіки. Наприклад, у випадку різкого зростання процентних ставок можна оцінити, наскільки це збільшить вартість обслуговування боргів і як це позначиться на грошових потоках. Стрес-тестування допомагає виявити слабкі місця у фінансовій системі компанії та підготуватися до найгірших можливих варіантів розвитку подій.

Для оцінки валютних ризиків часто використовують методи Value-at-Risk (VaR), які дозволяють визначити максимально можливі втрати за певний період і з певним рівнем надійності. Цей метод популярний серед фінансових установ, оскільки дозволяє оцінити ризики на основі історичних даних та поточної волатильності ринку. Наприклад, при інвестиціях у різні країни можна оцінити ризики втрачених коштів у разі несприятливих змін валютних курсів.

Щодо управління економічними ризиками, тут також існують різні підходи. Одним із них є диверсифікація. Завдяки інвестиціям у різні ринки, галузі або активи компанія може знизити ризики, пов’язані з нестабільністю одного сектора або країни. Наприклад, якщо один з ринків потрапляє в кризу, інші активи можуть частково компенсувати втрати.

Хеджування є іншим популярним методом управління ризиками, який використовується для страхування від змін у валютних курсах, цінах на сировину або процентних ставках. Наприклад, компанії, які працюють з іноземною валютою, можуть заздалегідь укласти контракти, які фіксують обмінний курс, або використовувати форвардні та ф’ючерсні контракти, що допомагають уникнути непередбачуваних коливань.

Крім того, важливим аспектом є створення резервів і страхування. Резервні фонди дозволяють забезпечити стабільність навіть у випадку непередбачуваних витрат, тоді як страхування дозволяє передати частину ризиків страхувальнику. Наприклад, страхування активів або ризиків неплатоспроможності контрагентів допомагає мінімізувати фінансові збитки у випадку банкрутства або неплатежів.

Регулярний моніторинг і контроль ризиків також є важливим аспектом управління. В умовах швидкозмінного середовища важливо постійно відстежувати зміни та коригувати стратегії управління ризиками. Багато компаній впроваджують системи автоматизованого моніторингу, які дозволяють у реальному часі отримувати дані про зміни ринку та вчасно реагувати на нові загрози.

Отже, управління економічними ризиками потребує системного і багатостороннього підходу. Компанії та держави мають використовувати комплексні методи вимірювання ризиків і застосовувати стратегії зниження їхнього впливу, такі як хеджування, диверсифікація, страхування і резервування. Лише так можна забезпечити стабільний розвиток і мінімізувати негативний вплив економічних ризиків на фінансові результати та конкурентоспроможність на ринку.

Дьяченко М. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Особливості діяльності державних комерційних банків в Україні в умовах воєнного стану значною мірою визначаються викликами, які спричинені війною, а також заходами, спрямованими на підтримку економіки та забезпечення фінансової стабільності. Звернемо увагу на окремі ключові аспекти їх діяльності.

1. Фінансова стабільність та підтримка держави передбачає кредитування оборонних потреб (державні банки активно фінансують проекти, пов'язані з обороноспроможністю країни, включаючи постачання, виробництво і розвиток оборонної промисловості) та державні програми підтримки, що виконують функції посередників у реалізації програм підтримки економіки, зокрема програма «5–7–9 %» для малого та середнього бізнесу, надання кредитів під державні гарантії.

2. Забезпечення ліквідності передбачає, що банки активно співпрацюють з Національним банком України (НБУ) для отримання додаткової ліквідності, що дає їм можливість підтримувати операції в умовах підвищених ризиків, та застосування механізмів рефінансування для подолання тимчасових фінансових труднощів.

3. Підтримка населення, а саме: 1) виплата соціальних допомог, своєчасна виплата пенсій, допомог і субсидій у регіонах, які постраждали від бойових дій; 2) послуги для переселенців (впроваджують спеціальні продукти та послуги для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), включаючи відкриття рахунків, видачу карток та кредитування); 3) реструктуризація боргів (пропонуються програми відтермінування платежів або реструктуризації кредитів для фізичних осіб та бізнесів, які зазнали втрат через бойові дії).

4. Безпека операцій та відновлення інфраструктури: кібербезпека (підсилюють заходи кіберзахисту для запобігання хакерським атакам), відновлення відділень (активно працюють над відновленням роботи банківських відділень у звільнених територіях), дистанційні послуги (розвивають цифрові канали обслуговування (мобільний та інтернет-банкінг) для забезпечення безперебійного доступу до послуг).

5. Валютна політика – участь у реалізації заходів валютного регулювання, запроваджених НБУ, таких як контроль за обігом валюти, обмеження на виведення капіталу за кордон, сприяння підтриманню стабільності на валютному ринку.

6. Антикризові заходи, а саме: робота з неплатоспроможними активами (наполегливо працюють з проблемними активами, що зросли через руйнування бізнесів і неспроможність позичальників виконувати зобов'язання); пошук нових джерел капіталу (взаємодія з міжнародними фінансовими організаціями для отримання кредитів і грантів).

7. Співпраця з міжнародними організаціями, зокрема реалізуються спільні програми з міжнародними донорами, такими як Світовий банк, ЄБРР, USAID, для підтримки малого бізнесу, відновлення економіки та фінансування критично важливих галузей.

Отже, державні комерційні банки відіграють ключову роль у забезпеченні економічної та фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. Їх діяльність є важливою для підтримки державного бюджету, бізнесу та громадян, проте водночас вони стикаються зі значними ризиками та викликами.

Д'яченко Д. І.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України,
завідувач кафедри фінансів та банківської справи Салига К. С.

ФІНТЕХ ТА ІНКЛЮЗІЯ: ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПУ ДО ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

У сучасному світі фінансові технології (фінтех) відіграють ключову роль у забезпеченні доступу до фінансових послуг для широких верств населення. Однією з основних функцій фінтеху є фінансова інклюзія, що полягає у наданні фінансових продуктів та сервісів людям, які не мали доступу до традиційних фінансових установ. Особливо це актуально в країнах, що розвиваються, де велика частина населення залишається поза банківськими системами. Тому, у своїй роботі, ми ставимо мету: дослідити роль фінтеху у покращенні доступу до фінансових послуг та вплив цих технологій на різні соціальні групи.

Фінтех відкриває нові можливості для тих, хто не має доступу до традиційних банківських послуг через економічні, географічні або соціальні бар'єри. Основні фінансові послуги, такі як відкриття рахунку, переказ коштів, доступ до кредитів і страхування, стають доступнішими завдяки мобільним додаткам та онлайн-платформам. Наприклад, мобільні платіжні системи, як-от M-Pesa у Кенії, стали ефективним інструментом для фінансової інклюзії в країнах, де значна частина населення не має доступу до банків [6]. Мобільні додатки дозволяють здійснювати платежі, перекази коштів та інші фінансові операції за допомогою смартфона, не потребуючи фізичного банку. Такий підхід робить фінансові послуги доступними для мільйонів людей, які раніше були виключені з традиційної банківської системи. Традиційні банки часто вимагають значних фінансових гарантій для надання кредиту, що ускладнює доступ до фінансування для малих підприємців або осіб з низьким рівнем доходу. Фінтех-компанії, використовуючи мікрокредитування та альтернативні кредитні платформи, пропонують нові рішення для кредитування без необхідності надавати великі застави. Такі платформи, як Kiva або ZestFinance, використовують алгоритми для оцінки кредитоспроможності на основі альтернативних даних, що дозволяє надавати кредити особам з обмеженим доступом до банків. Фінтех також сприяє фінансовій інклюзії через краудфандингові та краудінвестингові платформи, що дозволяють малим і середнім підприємствам отримати фінансування від широкої аудиторії інвесторів або донорів. Це відкриває нові можливості для стартапів, соціальних проєктів та ініціатив, які не мають доступу до традиційного фінансування [12].

Фінтех позитивно впливає на різні соціальні групи, особливо на ті, що були виключені з традиційної фінансової системи. Наприклад, в багатьох країнах жінки мають обмежений доступ до банківських послуг через культурні та соціальні бар'єри. Фінтех дозволяє подолати ці бар'єри, надаючи можливість здійснювати фінансові операції дистанційно. Наприклад, мобільні банківські додатки дозволяють жінкам контролювати власні фінанси та отримувати кредити для розвитку бізнесу. Чи щодо віддалених регіонів, де відсутня банківська інфраструктура, фінтех-компанії забезпечують доступ до фінансових послуг через мобільні додатки та агентські банківські сервіси. Це дозволяє сільським мешканцям проводити фінансові операції без необхідності відвідувати банківські відділення. Фінансові технології сприяють також розвитку малого бізнесу, надаючи підприємцям інструменти для керування фінансами, доступ до кредитних ресурсів та онлайн-платформ для залучення інвестицій. Це значно полегшує фінансові операції та підтримує зростання малих підприємств [7, с. 13-21; 8, с. 82-88].

Незважаючи на позитивні тенденції, існує також низка викликів та обмежень, пов'язаних із впровадженням фінтеху в контексті фінансової інклюзії. Так, не всі верстви населення мають доступ до інтернету або сучасних гаджетів, що обмежує можливість користування фінансовими технологіями. Особливо це стосується літніх людей та мешканців бідних регіонів. Оскільки більшість фінтех-рішень базується на цифрових платформах, існує ризик кіберзлочинів та витоку конфіденційних даних. Це може стати серйозною перешкодою для розвитку фінансових технологій та зменшити довіру до них. Багато країн не мають чіткої правової бази для регулювання діяльності фінтех-компаній, що ускладнює їх роботу та захист інтересів споживачів. Фінансові технології стали потужним інструментом для розширення доступу до фінансових послуг, особливо для тих соціальних груп, які раніше були виключені з фінансової системи. Мобільні платежі, мікрокредитування та краудфандинг відкривають нові можливості для фінансової інклюзії. Водночас необхідно вирішувати виклики, пов'язані з технологічним розривом, безпекою даних та правовим регулюванням, щоб забезпечити стійкий розвиток фінтеху у глобальному масштабі [4, с. 38-45; 5, с. 71-77].

В Україні розвиток фінансових технологій (фінтех) теж набирає обертів і є важливою складовою модернізації фінансового сектора. Фінтех сприяє поліпшенню доступу до фінансових послуг, зокрема для тих верств населення, які не можуть скористатися традиційними банківськими інструментами через географічні, соціальні або економічні бар'єри [2, с. 12-17].

Зокрема, Україна має значний потенціал у сфері фінтеху, що підтверджується зростанням кількості фінтех-стартапів, розвитку мобільного банкінгу та цифрових фінансових рішень. В Україні функціонують такі інноваційні рішення, як мобільні гаманці, платіжні сервіси, онлайн-кредитування та краудфандинг-платформи, що дозволяють людям швидко та зручно отримувати доступ до фінансових послуг без необхідності відвідувати банківські відділення [1, с. 65-73].

Одним з провідних прикладів є платіжна система "Приват24", яка стала важливим інструментом для багатьох українців завдяки простому та зручному інтерфейсу. Інші фінтех-проекти, такі як Monobank, Альфа-Банк, Revolut та інші мобільні додатки, активно сприяють цифровій трансформації фінансового сектору. Ці рішення надають можливість здійснювати фінансові операції онлайн, не потребуючи фізичної присутності в банку, що особливо актуально в умовах карантинних обмежень або для мешканців віддалених районів [3, с. 45-52].

Фінансові технології відіграють ключову роль у збільшенні фінансової інклюзії в Україні, забезпечуючи доступ до фінансових послуг тим, хто раніше не міг отримати банківські продукти. Зокрема, мобільні додатки та онлайн-платформи дозволяють навіть тим, хто проживає у віддалених селах, мати доступ до банківських рахунків, здійснювати платежі, отримувати кредити та інвестувати. Це особливо важливо для сільського населення, яке через недостатній розвиток банківської інфраструктури часто стикається з обмеженим доступом до фінансових ресурсів [10, с. 34-39].

За даними Національного банку України (НБУ), майже 40% населення України є користувачами цифрових фінансових послуг, що свідчить про значний попит на фінтех-рішення. Цей показник зростає завдяки поширенню інтернету та збільшенню кількості смартфонів у населення [9].

Попри швидкий розвиток фінтеху, існує низка викликів, які заважають повноцінній інтеграції фінансових технологій у життя кожного українця. Багато людей, особливо у віддалених селах, не мають доступу до високоякісного інтернету або сучасних смартфонів, що ускладнює доступ до цифрових фінансових послуг. Велика частина населення все ще не розуміє, як користуватися новими фінансовими продуктами. Освітні програми у сфері фінансової грамотності необхідні для того, щоб користувачі могли ефективно використовувати фінтех. Незважаючи на наявність у нас прогресивного законодавства, іноді регуляторна база не встигає за швидким розвитком технологій. Важливо забезпечити, щоб регуляції були спрямовані на підтримку інновацій, одночасно забезпечуючи захист споживачів. Фінтех має значний потенціал для подальшого розвитку в Україні. Зокрема, інвестиції в цифрову інфраструктуру, освітні програми та підтримка стартапів можуть посилити позиції України як фінтех-хабу у Східній Європі. Співпраця з міжнародними партнерами, такими як Світовий банк та МВФ, дозволяє залучати досвід і ресурси для розвитку нових рішень [11, с. 104-111].

Український ринок фінансових технологій також може отримати додаткові переваги від впровадження таких інновацій, як блокчейн, штучний інтелект та аналіз великих даних, що допоможуть удосконалити фінансові сервіси, зробивши їх доступнішими і безпечнішими для громадян [13, с. 46-51].

Таким чином, фінтех в Україні має велике значення для покращення фінансової інклюзії, особливо для незахищених верств населення. Впровадження новітніх технологій дозволяє розширити доступ до фінансових послуг для громадян і бізнесу, сприяє економічному зростанню та підвищенню рівня життя. Однак, для забезпечення успішного розвитку цієї галузі необхідно розв'язувати питання регуляції, кібербезпеки та фінансової грамотності. Що буде предметом наших подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Іванова О. М., Мельник П. В. Фінансові технології в контексті забезпечення фінансової інклюзії в Україні. Фінанси України. № 7(748). 2021. С. 65-73.

2. Козак С. М. Фінтех-екосистема в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Банківська справа*. № 3(133). 2020. С. 12-17.
3. Лук'яненко І. Г. Розвиток фінансових технологій в Україні: перспективи та регуляторні виклики. *Економічна теорія*. № 2(34). 2020. С. 45-52.
4. Маховська О. Ю. Цифрові фінансові інструменти та їх значення для розвитку економіки України. *Актуальні проблеми економіки*. № 10(196). 2018. С. 38-45.
5. Нікіфоров М. І. Фінансові технології в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. *Проблеми економіки*. № 1(39). 2019. С. 71-77.
6. Онуфрієнко О. Як розвиток фінтех змінює досвід надання банківських послуг. *Економічна правда*. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/12/18/707820/>
7. Підгорна Л. М., Швець В. В. Інноваційний розвиток фінансових послуг в умовах цифрової економіки України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. № 2(29),. 2019. С. 13-21.
8. Ревко А. О. Фінтех та цифрова економіка: виклики та можливості для України. *Вісник Чернігівського національного технологічного університету*. № 2(101). 2021. С. 82-88.
9. Розвиток фінтеху в Україні. *Національний банк України*. URL : <https://bank.gov.ua/ua/about/development-strategy/fintech2025>
10. Савченко Т. В. Фінансові технології в Україні: можливості та виклики розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. № 4(229). 2021. С. 34-39.
11. Сусіденко В. А. Фінтех як драйвер цифрової трансформації фінансових ринків України. *Економіка і прогнозування*. № 1(47). 2020. С. 104-111.
12. Фінансові технології. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Фінансові_технології
13. Чайковська А. В. Перспективи впровадження фінансових технологій в банківську систему України. *Бізнес Інформ*. № 10(513). 2020. С. 46-51.

Єренко Д. В.

Класичний приватний університет

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОГОВОРУ ЕМФІТЕВЗИСУ ТА ДОГОВОРУ ОРЕНДИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ

Договір емфітевзису – це правовий інструмент, який виник ще в римському праві та зберіг своє значення у сучасному земельному законодавстві. Він забезпечує довгострокове право користування чужою земельною ділянкою, переважно для сільськогосподарських потреб, і надає користувачу широкі можливості щодо її експлуатації. На відміну від традиційного договору оренди, емфітевзис дозволяє користувачу вільніше розпоряджатися правами на ділянку, включаючи їх передачу, заклад або спадкування. Ця правова конструкція стає важливим інструментом у сучасних аграрних відносинах, оскільки стимулює довгострокові інвестиції у розвиток сільськогосподарських земель. Однак питання порівняння емфітевзису з договором оренди землі викликає необхідність детального аналізу, зокрема з огляду на правові аспекти та економічні переваги кожної форми договору.

Основні правові аспекти:

Тривалість: договір емфітевзису, як правило, укладається на більш тривалий період (від 30 до 100 років), тоді як договір оренди може бути короткостроковим (до 5 років) або середньостроковим (до 50 років для земель сільськогосподарського призначення).

Передача прав: в емфітевзисі користувач має право передавати своє право іншим особам (включно з продажем), тоді як у договорі оренди права орендаря є більш обмеженими і не завжди передбачають таку можливість.

Право власності: емфітевзис не змінює власника землі, але надає користувачу значно ширші права, включаючи можливість закладу чи передачі прав. В оренді земля залишається в розпорядженні орендодавця без таких розширених прав орендаря.

Економічні переваги: для орендаря (користувача): емфітевзис дозволяє довгострокове планування та інвестування у земельну ділянку, що сприяє підвищенню продуктивності та можливості інвестицій. Договір оренди, навпаки, більш обмежений за часом, що може стримувати довгострокові інвестиції, але водночас є менш ризикованим для короткострокового використання.

Для власника землі: договір емфітевзису надає власнику стабільні доходи протягом тривалого часу, але водночас обмежує можливість оперативного розпорядження землею. Оренда землі забезпечує гнучкість у виборі термінів і умов співпраці, але може не бути настільки вигідною при тривалих проектах.

Регуляторні обмеження та ризики: в Україні обидва види договорів регулюються земельним та цивільним законодавством, але емфітевзис вимагає ретельнішого юридичного супроводу через свою складність та тривалість. Оренда передбачає менш складні процедури, однак ризик непоновлення договору є вищим, що може створювати невизначеність для орендаря.

Практичні приклади використання: емфітевзис найчастіше використовується у довгострокових аграрних проектах, де необхідні значні інвестиції в інфраструктуру та розвиток земельних ділянок. Оренда широко застосовується для короткострокового користування землею, особливо в аграрному секторі, де необхідна сезонна або тимчасова експлуатація.

Отже, обидва договори мають свої переваги та обмеження, і вибір між ними залежить від потреб сторін – довгострокової перспективи та масштабів проекту. Емфітевзис є більш привабливим для довготривалих інвестицій, тоді як оренда надає більше гнучкості для короткострокових проектів.

Зозуля О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Рейтингове оцінювання фінансового стану підприємства дозволяє створити чітке уявлення про його поточний стан, перспективи розвитку та конкурентні переваги. Рейтингове оцінювання фінансового стану підприємства є багатофункціональним процесом, що сприяє забезпеченню стабільності, конкурентоспроможності та стійкого зростання бізнесу.

Наведемо основні завданнями рейтингового оцінювання фінансового стану підприємства в сучасних умовах. По-перше, визначення фінансової стійкості підприємства. Це включає аналіз здатності компанії покривати свої зобов'язання за рахунок власних коштів, а також оцінку балансу між активами і пасивами для забезпечення належного рівня платоспроможності. Наступним завданням є ідентифікація можливих фінансових ризиків, таких як ліквідність, кредитний ризик або ризик банкрутства. На основі цього розробляються заходи для мінімізації впливу ризиків на фінансову стабільність підприємства.

Ще одним завданням є підвищення прозорості фінансової діяльності. Це передбачає створення об'єктивної картини фінансового стану, яка є важливою для зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори або партнери. Не менш важливим є проведення порівняльного аналізу. Рейтингова оцінка дозволяє порівнювати показники підприємства із середніми значеннями в галузі або з конкурентами, що дає змогу визначити позицію компанії на ринку. Також значна увага приділяється оцінці ефективності управління ресурсами. Це включає вивчення рентабельності активів, власного капіталу та аналіз використання фінансових, матеріальних і людських ресурсів.

Окремим завданням є прогнозування майбутнього фінансового стану підприємства. На основі ретроспективного аналізу формуються тенденції та оцінюються перспективи розвитку. Крім того, рейтингове оцінювання сприяє підтримці прийняття управлінських рішень. Це забезпечує надання необхідної інформаційної бази для стратегічного та оперативного управління, а також оптимізації напрямів інвестування. Нарешті, інтеграція сучасних технологій є актуальним завданням у процесі рейтингового оцінювання. Використання автоматизованих систем та алгоритмів штучного інтелекту підвищує точність аналізу й ефективність роботи з великими обсягами фінансових даних.

У сучасній практиці використовуються різні підходи, які дозволяють отримати об'єктивну картину фінансового стану. Один із поширених підходів – експертний. Він базується на оцінці підприємства фахівцями, які враховують як кількісні, так і якісні показники. Перевагою цього методу є врахування специфіки галузі, проте суб'єктивність оцінки залишається його основним недоліком. Підхід на основі фінансових коефіцієнтів є більш об'єктивним. Він передбачає аналіз таких показників, як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість та ділова активність. Цей підхід дозволяє порівнювати результати між підприємствами, проте не завжди враховує якісні аспекти діяльності. Комплексний підхід передбачає поєднання кількісних і якісних методів аналізу, що дозволяє отримати більш повну картину фінансового стану підприємства. Проте цей метод потребує значного обсягу даних і є складним у реалізації.

Підхід на основі моделей прогнозування, таких як моделі Альтмана, Ліса або Таффлера, дозволяє оцінити ймовірність банкрутства підприємства. Цей метод забезпечує довгострокове планування, але його ефективність залежить від точності вхідних даних. Сучасні технології також знаходять застосування в рейтинговому оцінюванні. Використання автоматизованих систем, штучного інтелекту та великих даних дозволяє швидко аналізувати великі обсяги інформації та виявляти приховані тенденції.

Таким чином, вибір методичного підходу до рейтингового оцінювання фінансового стану залежить від цілей аналізу, доступності даних і специфіки підприємства. Найефективнішим рішенням є поєднання кількох методів для досягнення максимально об'єктивної оцінки.

Івасюк В. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Важливу роль в сучасних умовах належить системі виконання місцевих бюджетів, яка, окрім акумулювання доходів і здійснення видатків, має забезпечувати ефективне управління бюджетними ресурсами, прозорість фінансових операцій, аналіз і надання інформації про стан бюджету, а також запобігати нецільовому використанню коштів. У світовій практиці, залежно від історичних і національних особливостей організації фінансової системи, вирізняють три основні моделі систем касового виконання бюджету: банківську, казначейську та змішану, яка поєднує ознаки двох попередніх.

Мета дослідження - визначення переваг та недоліків казначейського обслуговування місцевих бюджетів, а також розроблення пропозицій щодо вдосконалення цього процесу в Україні. Розглянуто особливості казначейської системи обслуговування місцевих бюджетів в Україні. Проаналізовано переваги та недоліки казначейської системи обслуговування місцевих бюджетів. Запропоновано шляхи подальшого вдосконалення вітчизняної системи касового обслуговування місцевих бюджетів.

В процесі виконання роботи було використано казначейське обслуговування коштів місцевих бюджетів, які здійснюють такі основні функції: обслуговують місцеві бюджети за доходами, видатками, кредитуванням та фінансуванням бюджету; відкривають рахунки в національній валюті в органах казначейства для зарахування доходів місцевих бюджетів та здійснення видатків; – здійснюють розподіл платежів між рівнями місцевих бюджетів, розподіл інших платежів, що зараховуються до місцевих бюджетів у розмірах, визначених законодавством, та перераховують розподілені кошти місцевих бюджетів за належністю; – здійснюють

повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до місцевих бюджетів на підставі відповідних документів органів, які згідно із законодавством контролюють справляння надходжень бюджету, погоджених з відповідними місцевими фінансовими органами; здійснюють розрахунки за міжбюджетними трансфертами; щодня перераховують залишки надходжень на рахунки загального та спеціального фондів місцевих бюджетів; здійснюють реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань, операції щодо виконання платіжних доручень розпорядників та одержувачів бюджетних коштів

Таким чином, результати дослідження вітчизняної системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів слід віднести: удосконалення нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу на місцевому прискорення запровадження в дію в усіх територіальних органах казначейства єдиного програмного продукту для казначейського обслуговування місцевих бюджетів як за доходами, так і за видатками; покращення технічного забезпечення органів казначейства, органів місцевого самоврядування, розпорядників та одержувачів коштів місцевих бюджетів та забезпечення телекомунікаційні зв'язків між ними; врегулювання механізму залучення залишків коштів місцевих бюджетів на ЄКР на покриття дефіциту державного бюджету; спрощення системи казначейського обслуговування розпорядників та одержувачів коштів місцевих бюджетів.

Отже, виконання місцевих бюджетів, їх якість, своєчасність, достовірність і прозорість у багатьох випадках залежить від організації казначейського обслуговування. Тому цей процес необхідно постійно удосконалювати з метою спрощення та оптимізації існуючих процедур обслуговування клієнтів для підвищення рівня ефективності управління бюджетними коштами місцевих бюджетів.

Ігнатов А. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО КОНТРОЛЮ У БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ

В умовах сучасних економічних перетворень і розвитку країни особливої актуальності набувають питання вдосконалення управління економікою, однією із важливих функцій якого є контроль. Призначення фінансового контролю полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування й ефективного використання фінансових ресурсів на всіх стадіях бюджетного процесу. Організація дієвого казначейського фінансового контролю за повнотою формування і своєчасністю надходження державних доходів, а також за законністю та ефективністю використання бюджетних коштів стає одним із головних пріоритетів сучасної економічної політики держави. Пошук шляхів підвищення ефективності фінансового контролю, в тому числі казначейського, є актуальним і цікавить інтерес багатьох дослідників.

Метою казначейського контролю є запобігання здійсненню порушень бюджетного законодавства у сфері формування та використання бюджетних коштів. Теорія і практика казначейського контролю базується на положеннях загальної теорії фінансового контролю. Але слід зазначити, що казначейський контроль як окрема галузь знань має свій предмет, метод і специфічні прийоми дослідження. Досягнення своїх цілей казначейський контроль забезпечує тільки йому притаманними способами. Він користується обліковою інформацією й інструментарієм бухгалтерського обліку, прийомами економічного аналізу.

Сутність контролю полягає у здійсненні цілеспрямованого впливу на об'єкти управління, що передбачає систематичний нагляд, спостереження за їх діяльністю для виявлення відхилень від встановлених норм, правил, вимог чи завдань у процесі їх виконання.

За результатами проведеного дослідження було визначено формування й використання бюджетних коштів органами казначейства та здійснення попередній, поточний та наступний контроль, що слугує гарантією прозорості та підконтрольності руху грошових потоків та цільового використання державних коштів.

Попередній контроль здійснюється до проведення операцій з публічними коштами. Метою такої форми контролю є попередження можливого виникнення фінансових порушень у процесі оцінювання обґрунтованості доходів і доцільності видатків. Його сутність полягає у спрямуванні контрольних дій структурних підрозділів органів казначейства на перевірку та приведення у відповідність до визначених параметрів процесів, які ще не відбулися. Ефективність такої форми контролю полягає в тому, що це дає можливість запобігти порушенню норм бюджетного законодавства, нецільовому використанню публічних коштів.

Поточний контроль органами казначейства здійснюється під час проведення фінансових операцій з формування, розподілу та використання публічних коштів. Метою такої форми контролю є забезпечення дотримання фінансової дисципліни й недопущення порушення норм бюджетного законодавства учасниками бюджетного процесу.

Завершальною формою казначейського контролю є контроль, який здійснюється за результатами проведених фінансових операцій шляхом перевірки та аналізу бухгалтерських балансів і звітів про виконання бюджетів.

Отже, у результаті проведених досліджень щодо здійснення контролю в процесі казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів підтвердили застосування різних форм фінансового контролю та різноманітність його об'єктів. Отже, удосконалення казначейського контролю має здійснюватися комплексно для максимізації ефекту та направлятися на чітке розмежування функцій між контролюючими органами, підвищення відповідальності посадових осіб та їх кваліфікації як в самому казначействі, так і в інших бюджетних установах, а також підвищення прозорості діяльності казначейства та його контролю. Важливим попри це є впровадження зарубіжного досвіду та міжнародних стандартів діяльності. А реалізація казначейського контролю в повному обсязі можлива лише при дотриманні загальних принципів фінансового контролю.

Ілашук О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК МІНІМІЗАЦІЇ ЧАСОВИХ ВТРАТ

Стабілізація національної економіки та забезпечення технічної спроможності у подальшому розвитку багато в чому залежить від ефективності функціонування існуючих виробничих підприємств України. Враховуючи кризові умови, в яких наразі перебувають вітчизняні компанії, важливим фактором виступає здатність оптимізувати власні бізнес процеси аби зберегти чи принаймні зупинити уповільнення економічної діяльності. Державне регулювання було спрямоване на послаблення податкового тиску для малих підприємств на час військового положення, дане рішення стало стимулом для їх розвитку. Однак більша частина національного господарства припадає на середні та великі виробничі корпуси, тому підприємцям необхідно було власними ресурсами налагоджувати роботу в кризових умовах. Варіанти оптимізації бізнес процесів є доволі розгалуженими та можуть проявляти себе як у заходах скороченого характеру по відношенню до певних ресурсів компанії, так і у форматі збільшення потужностей.

Мета дослідження є систематизація теоретичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо оптимізації процесів на виробничому підприємстві шляхом виявлення та мінімізацію часових втрат. Відповідно до зазначеної мети поставлено такі завдання: визначити сутність та значення непродуктивних дій чи бездіяльності в робочий час на підприємстві; дослідити методичні підходи до вирішення проблеми часових втрат; здійснити економіко-управлінський аналіз результатів діяльності підприємства; проаналізувати середовище функціонування підприємства; здійснити діагностику існуючої системи управління робочим часом на підприємстві; провести хронометраж робочого часу на підприємстві за кожним етапом виробництва; виявити можливості оптимізації бізнес процесів та надати їм економічне обґрунтування.

За результатами проведеного дослідження було підготовлено та реалізовано хронометражні спостереження на кожному етапі виробництва, виявлено проблемні ділянки. Сформовано рекомендації, на основі отриманих результатів, які дозволять оптимізувати бізнес процеси. Економічний ефект від реалізації вказаних рекомендацій полягає у збільшенні пропускну здатності виробництва у 1,5 рази, що у грошовому вимірі може призвести до зростання доходів на 6 млн грн щорічно. Висновки та результати роботи були застосовані для проведення хронометражних спостережень на досліджуваному підприємстві.

Отже, у результаті проведених досліджень проаналізовано проблематику часових втрат на підприємствах. Дане поняття розкрито через термін «абсентеїзму», що набув широкого розповсюдження в зарубіжній літературі. Структура причин відсутності надає розуміння, що вона у багатьох випадках залежить від мотивації працівників виконувати свої обов'язки. Прямі втрати від непродуктивних робочих годин сформовані за даними Державної служби статистики України, проте значно більший ефект несуть непрямі втрати, які важче відслідковувати, аналізувати та контролювати. Розглянуто моделі абсентеїзму та візуалізовано залежність між психологічною та економічною теорією.

Квятковський А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В роботі розглянуто сутність активів підприємства. Запропоновано заходи щодо підвищення ефективності використання активів на підприємстві. Визначено, що управління активами підприємства являє собою систему принципів та методів розробки й реалізації управлінських рішень.

Мета дослідження полягає у дослідженні терміну «активи» підприємства та визначенні шляхів вдосконалення та вироблення рекомендацій стосовно підвищення ефективності управління активами підприємства, значна частина яких перебуває в кризовому стані. Для цього слід відновити фінансову стійкість та платоспроможність підприємств за рахунок оптимізації обсягу та структури оборотних активів і джерел їхнього формування. Предметом дослідження є процес управління оборотними активами і джерелами їхнього формування для відновлення фінансової стійкості і платоспроможності підприємств.

Дослідження полягає у виявленні проблематики формування доходів, а також у обґрунтуванні рекомендацій щодо зміцнення доходної частини місцевого бюджету. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що матеріали дослідження створюють підстави для подальшого вивчення проблем, що виникають при формуванні місцевих бюджетів, а також шляхів оптимізації системи надходжень до місцевих бюджетів, зокрема районних, як складової інформаційної політики держави загалом та місцевих державних адміністрацій зокрема. Основні положення та результати магістерської роботи можуть бути використані у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування для підвищення ефективності формування доходів місцевих бюджетів.

Отже, управління активами підприємства відіграє важливу роль в господарській діяльності підприємства, оскільки від прийняття ефективних управлінських рішень керівництва стосовно активів підприємства залежить його подальша діяльність та конкурентоспроможність. Процес управління активами підприємства ускладнюється частою зміною умов, в яких воно функціонує, необхідністю оперативного прийняття рішень. Нестабільність податкового законодавства, наслідки фінансової кризи, низька платіжна дисципліна зумовлюють істотну недостатність оборотного капіталу у підприємств, що в багатьох випадках може призвести до їх банкрутства.

Кишеня О. В.

аспірант

Класичний приватний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ

Оптимізація оподаткування є одним із суттєвих аспектів особистих фінансів, для оптимізації оподаткування є необхідним належне податкове планування. Більшість громадян не оцінюють свої податкові зобов'язання і не планують економію податків до останньої хвилини. Багато людей часто стикаються з проблемами при оцінці своїх фактичних податкових зобов'язань. Через ці фактори платник податків в кінцевому підсумку сплачує непотрібні податки або вибирає непотрібну економію податків. Податкове планування існує для того щоб допомогти суб'єктам господарювання оптимізувати стратегії своєї податкової політики.

Мета дослідження - дослідження діючих механізмів оптимізації оподаткування та формування напрямів удосконалення цього процесу в Україні. Для досягнення поставленої мети в роботі вирішено наступні завдання: визначено сутності та теоретичний зміст оптимізації сплати податків; досліджено теоретичні основи корпоративного податкового менеджменту та податкового планування; проаналізовано оптимізацію податкового навантаження в частині вибору системи оподаткування; розкрито способи оптимізації сплати податків шляхом їх уникнення; здійснено порівняння податкового навантаження в Україні та країнах ЄС; запропоновано напрями використання підходів щодо оптимізації сплати податкових платежів.

За результатами проведеного дослідження було проведено дослідження полягає у систематизації теоретичних підходів та формуванні практичних рекомендацій щодо застосування ефективніших механізмів оптимальної сплати податків. Сформульовані у даній роботі теоретичні узагальнення, практичний аналіз та пропозиції можуть стати основою для удосконалення процесів оптимізації сплати податків.

Отже, у результаті проведених досліджень оптимізації оподаткування та шляхів її досягнення, ми прийшли до таких найважливіших висновків: Поняття податкової оптимізації є досить широким, оскільки вона передбачає збільшення фінансових результатів при економії податкових витрат, а також вирішує завдання не допустити більшої динаміки зростання податкових платежів в порівнянні з динамікою зростання виручки підприємства. Аналіз сутності корпоративного податкового менеджменту дає зрозуміти що в більшості наукових публікацій суть його зведена до податкового планування, процесу мінімізації оподаткування, пошуку способів відходу від податків, що, з основної точки зору, значно звужує сферу його застосування. Провівши аналіз оптимізації податкового навантаження в частині вибору системи оподаткування, можна прийти до висновку, що сьогодні зростає роль оподаткування як економічного регулятора.

Кіщак А. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.е.н., професор Трохимець О. І.

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФІНАНСОВОМУ ПРОГНОЗУВАННІ ТА АВТОМАТИЗАЦІЇ ОНЛАЙН-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Штучний інтелект динамічно змінює фінансову сферу, впливаючи на процеси прогнозування, управління ризиками та автоматизації банківських послуг. Інтеграція сучасних технологій дає змогу банкам ефективніше відповідати на змінні потреби клієнтів та зберігати конкурентоспроможність у динамічному фінансовому середовищі.

На думку Павлюченко Д.М. [1], штучний інтелект відіграє ключову роль у банківській сфері завдяки здатності швидко й ефективно обробляти великі обсяги даних, що дозволяє банкам пропонувати персоналізовані послуги, прогнозувати потреби клієнтів і забезпечувати безперебійне надання цифрових фінансових продуктів. У свою чергу, Гудзь Т.П. та Герчіков М.О. [2] зазначають, що штучний інтелект покликаний стати конкурентним продовженням онлайн-банкінгу. Він зможе виконувати всі необхідні розрахунки під час надання банківських послуг, виявляти підозрілі операції, а також взаємодіяти з клієнтами, надаючи консультації. Спершу штучний інтелект буде доповнювати існуючі функції онлайн-банкінгу, а в майбутньому – перетворить його на нову цифрову реальність. Крім того, Семененко Ю.С. [3] вважає, що впровадження штучного інтелекту у фінансовий сектор дає змогу банкам удосконалювати управління ризиками. Алгоритми машинного навчання здатні обробляти великі масиви даних про транзакції, ринки та економічні умови, що дозволяє здійснювати точніші прогнози щодо потенційних ризиків і приймати більш обґрунтовані рішення стосовно інвестицій та надання кредитів.

Таким чином, роль штучного інтелекту у фінансовому прогнозуванні та автоматизації онлайн-банкінгу в Україні невпинно зростає, оскільки технології, що базуються на штучному інтелекті, значно змінюють підходи до обслуговування клієнтів та управління фінансовими процесами. Особливо важливою є роль штучного інтелекту в автоматизації онлайн-банкінгу, що забезпечує зручність і доступність фінансових послуг. Технології, зокрема чат-боти та віртуальні асистенти, використовуються для надання персоналізованих консультацій клієнтам, що дозволяє скоротити час очікування та підвищити рівень обслуговування. Водночас автоматизація фінансових операцій, таких як обробка транзакцій і кредитних заявок, знижує ризик помилок та підвищує ефективність роботи банківських систем.

Отже, штучний інтелект стає незамінним інструментом у фінансовому прогнозуванні та автоматизації онлайн-банкінгу, значно покращуючи ефективність банківських операцій, управління ризиками та обслуговування клієнтів. Завдяки здатності швидко обробляти великі обсяги даних та використовувати алгоритми машинного навчання, банки можуть здійснювати точніші прогнози щодо змін на ринках, оптимізувати процеси кредитування та інвестицій, а також знижувати рівень шахрайства. Інтеграція штучного інтелекту у фінансові установи дозволяє створювати персоналізовані послуги, що підвищують задоволеність клієнтів, одночасно забезпечуючи безпеку і стабільність операцій.

Список використаних джерел

1. Павлюченко, Д. М. (2024). Вплив штучного інтелекту та машинного навчання на банківські послуги. АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ. Випуск 32/2024.

2. Гудзь, Т. П., Герчіков, М. О. (2024). Штучний інтелект та машинне навчання в діяльності банків України. Економіка, фінанси, банківська справа та освіта: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Одеса, 4–5 квітня 2024 р.) / за ред. д-ра екон. наук, проф. Д.В. Завадської. Одеса: ОНЕУ, 2024. – 410 с.

3. Семененко, Ю. (2024). Вплив фінансових технологій на цифрову трансформацію банківського сектору. *Наука і техніка сьогодні*, (5 (33)).

Книш В. Г.

Класичний приватний університет
аспірант

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан підприємства є ключовим показником його ефективної діяльності, стійкості та конкурентоспроможності. Сучасні умови господарювання, зокрема економічна нестабільність та глобальні виклики, підвищують актуальність системного підходу до оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. Реалії української економіки, позначені збитковістю багатьох підприємств, вимагають вдосконалення методик аналізу та прогнозування фінансового стану.

Оцінка фінансового стану підприємства включає аналіз ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Застосування комплексного підходу до фінансової діагностики дозволяє виявити слабкі місця у діяльності підприємства та визначити напрями для підвищення його фінансової ефективності.

На сучасному етапі фінансовий стан підприємств в Україні ускладнюється через нестабільність зовнішнього середовища, зокрема інфляційні процеси, зміни у податковій політиці та коливання валютних курсів. Особливої уваги заслуговує аналіз платоспроможності підприємства, оскільки саме цей показник визначає здатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та партнерами. За допомогою коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості можна оцінити поточний стан підприємства та його перспективи на майбутнє [1].

Прогнозування фінансового стану є важливим інструментом для управлінських рішень, оскільки дозволяє усунути невизначеність та забезпечити стабільне функціонування підприємства. Методи прогнозування базуються на економіко-математичних моделях, які включають аналіз трендів, факторний аналіз та регресійні моделі. Застосування цих методів дозволяє своєчасно виявити загрозу банкрутства та розробити заходи для фінансового оздоровлення підприємства [3].

Інформаційна база для оцінки фінансового стану підприємства складається з фінансової звітності, включаючи баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів. Сучасні методи аналізу включають як традиційні підходи (горизонтальний та вертикальний аналіз), так і інноваційні методи, такі як SWOT-аналіз та інтегральні показники фінансового стану [2].

Важливим аспектом є оцінка структури капіталу підприємства. Оптимальна структура власного та залученого капіталу забезпечує стійкість фінансового стану підприємства та дозволяє мінімізувати ризики. Неefективна структура капіталу, навпаки, може призвести до фінансової нестабільності та втрати платоспроможності.

Таким чином, оцінка фінансового стану підприємства є необхідним елементом управління, що дозволяє забезпечити стабільний розвиток та підвищити фінансову ефективність суб'єктів господарювання. Комплексний підхід до аналізу, прогнозування та управління фінансовими ресурсами є запорукою успішного функціонування підприємства в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: теорія і практика. К.: Ніка-Центр, 2019.

2. Савчук В.П. Аналіз фінансового стану підприємства: навчальний посібник. Львів: Магнолія, 2020.

3. Білик М. Д. Фінансова діагностика: теоретичні основи та практичні аспекти. Харків: Фінанси України, 2021.

Козлан С. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Особливості системи управління підприємствами на сучасному етапі, тісно пов'язані із зміною стратегічних орієнтирів у діяльності. Основними економічними цілями підприємства у ринкових умовах є підвищення ефективності виробництва, максимізація прибутку, завоювання нових ринків та задоволення потреб колективу. Водночас зростає вплив фактора господарського ризику, з'являються переваги вільного ціноутворення, можливості самостійного вибору постачальників та споживачів. Одночасно з цим з держави знімається вся відповідальність за забезпечення підприємства сировиною та матеріалами, за збут його продукції за рівень заробітної плати його співробітників.

Метою є обґрунтування та дослідження особливостей управління підприємством в сучасних умовах та розробка заходів по формуванню ефективної системи управління підприємством для забезпечення тривалої результативності бізнесу і сприянню його розвитку. З мети дослідження випливають такі завдання, які

необхідно розв'язати: Дослідити сутність, мету та основні функції управління на підприємстві. Проаналізувати основні показники для формування ефективної системи управління на підприємстві. Дослідити методичні підходи щодо прогнозування діяльності підприємства. Проаналізувати організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Проаналізувати фінансово-економічний стан ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Оцінити ефективність управління діяльністю ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Визначити проблеми забезпечення ефективного управління діяльністю ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» та загальні напрямки їх вирішення в сучасних умовах. Побудувати модель формування ефективності управління діяльністю ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Виконати економічне обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності управління діяльністю ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні існуючих і розробці нових науково-теоретичних положень щодо підвищення ефективності управління в організації. Практична значимість цього дослідження полягає в тому, що запропоновані заходи можуть бути використані в практичній діяльності підприємства ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

Отже, у результаті проведених досліджень проведений аналіз дозволив зробити висновок про недостатню інтенсивність інноваційного менеджменту, а також наявність ряду проблемних місць в інноваційному кліматі підприємства. Для вирішення проблем в інноваційній сфері ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» запропоновано реалізацію заходів з цифровізації промислового підприємства. Цифровізація є одним із актуальних трендів розвитку бізнесу по всьому світу. Багато компаній на даний момент впроваджують різні цифрові технології, при цьому не маючи будь-якого стандартного способу їх застосування. У світі недавніх подій, важливість проходження цифрової трансформації як великими, так і малими та середніми компаніями значно зросла. Причина полягає у зростанні необхідності дотримання санітарно-епідеміологічних вимог, зниження контактів між людьми, автономізації та відокремленні бізнесів. Проте розгляд цифрової трансформації з позиції виробничих підприємств зустрічається досить рідко, через що цифровізація таких бізнесів стає нетривіальним завданням.

Коломицький А. В.

Класичний приватний університет

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Економічна сутність політики ціноутворення на підприємстві полягає в управлінні процесом встановлення цін на продукцію або послуги з метою досягнення фінансових і стратегічних цілей підприємства. Ціноутворення є ключовим аспектом управління підприємством, оскільки ціна безпосередньо впливає на прибутковість, конкурентоспроможність і ринкову позицію компанії.

Основним завданням політики ціноутворення є встановлення такої ціни, яка покриває витрати на виробництво і приносить прибуток, при цьому залучаючи покупців і підтримуючи конкурентоспроможність.

Ціноутворення безпосередньо впливає на позиціонування продукції на ринку. Наприклад, висока ціна може вказувати на преміум-якість, тоді як низька ціна може стимулювати масовий попит. Підприємство має враховувати, як його ціни. Правильна політика ціноутворення може забезпечити підприємству конкурентні переваги на ринку. Це може бути досягнуто через диференційовану стратегію, коли ціна встановлюється на рівні, що відрізняється від конкурентів (нижче для захоплення ринку або вище для сегментації споживачів з високими вимогами до якості).

Політика ціноутворення повинна бути гнучкою та здатною адаптуватися до змін у ринкових умовах, таких як зміна попиту, коливання витрат на виробництво, динаміка конкуренції чи економічні кризи. Підприємства повинні періодично переглядати свої ціни, щоб залишатися конкурентоспроможними та захищати свою рентабельність. Важливо розуміти, як ціну сприймають споживачі, оскільки це безпосередньо впливає на їх рішення про покупку. Якщо ціна завищена відносно сприйняття вартості товару або послуги, це може негативно вплинути на попит. Водночас занадто низька ціна може створювати уявлення про низьку якість.

На процес ціноутворення впливають різні внутрішні та зовнішні фактори:

– собівартість продукції (сировина, праця, технології) є основою для встановлення мінімальної ціни, що покриває витрати.

– рівень попиту визначає гнучкість ціноутворення – високий попит дозволяє встановлювати вищі ціни, низький вимагає корекції ціни для стимулювання продажів.

– підприємства повинні враховувати ціни конкурентів, щоб залишатися привабливими для споживачів.

– ціна має враховувати, наскільки зміни в ціні впливають на попит. Наприклад, для товарів із низькою еластичністю попиту (нееластичні товари, як ліки або базові продукти харчування) ціна може варіюватися більш вільно.

– у деяких галузях ціни можуть бути обмежені державними регуляціями, що необхідно враховувати при розробці політики ціноутворення.

Частиною політики ціноутворення є розробка стратегій щодо знижок, акцій, спеціальних пропозицій та інших цінових стимулів. Вони допомагають тимчасово збільшити попит, залучити нових клієнтів або розпродати надлишкові запаси продукції.

Політика ціноутворення на підприємстві – це багатофакторний процес, що вимагає врахування витрат, ринкової кон'юнктури, конкурентної ситуації, попиту та сприйняття споживачів. Це стратегічний інструмент, який не лише забезпечує прибутковість, але й впливає на позиціонування підприємства на ринку, формує його імідж та дозволяє реагувати на зміни у зовнішньому середовищі.

Коляка Е. О.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи Гнезділова О. М.

ПРО МЕТОДИ ОЦІНКИ НАДІЙНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Відразу зазначимо, що основне завдання кожного підприємства полягає у досягненні прибутковості. А аналіз і контроль фінансового стану дають змогу оцінити ефективність роботи підприємства. В сучасних умовах ведення бізнесу фінансовий аналіз є важливою складовою управлінського процесу. Основна його мета полягає у виявленні шляхів підвищення ефективності функціонування підприємства та окресленні перспектив його розвитку.

Взагалі, актуальність нашої теми обумовлена глобальними змінами в економічному середовищі, викликаними як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Підприємства постійно стикаються з такими викликами, як економічна нестабільність, інфляція, коливання валютних курсів, кризові явища на ринках, а також наслідки воєнних дій, що особливо актуально для українських реалій.

В цих умовах надзвичайно важливо забезпечити надійність і стійкість фінансової системи підприємства для його виживання і розвитку. Традиційні підходи до фінансового аналізу вже не завжди є достатніми, тому виникає необхідність розробки нових та вдосконалення існуючих методів оцінки. Такі методи мають враховувати сучасні ризики і виклики, бути гнучкими та адаптивними до швидкозмінних умов ринку.

Дослідження цієї теми дозволить розробити рекомендації, які допоможуть підприємствам підвищити свою фінансову стійкість, що є ключовим фактором успіху в довгостроковій перспективі [1, с. 22; 6, с. 169-175].

Нааявна необхідність в адаптації бізнесу до нових економічних реалій та змін у світовій економіці. Сучасні підприємства функціонують в умовах нестабільності, що включає ризики, пов'язані з глобалізацією, політичною та економічною невизначеністю, зокрема викликаними воєнними конфліктами, інфляційними процесами, кризовими ситуаціями на ринках та швидким технологічним розвитком.

Традиційні фінансові інструменти часто не можуть повною мірою забезпечити ефективну оцінку надійності фінансової системи підприємства, оскільки вони не завжди враховують нові чинники ризику та нестабільності. Це вимагає розробки нових підходів і методів оцінки, які були б здатні адекватно оцінювати фінансові потоки, боргові зобов'язання, ліквідність, кредитоспроможність та інші ключові показники в умовах швидкозмінного середовища.

Підвищення надійності фінансової системи підприємства дозволяє забезпечити його стабільність, знизити ризики банкрутства та підвищити рівень довіри інвесторів і партнерів. Вивчення та впровадження сучасних методів оцінки дозволить не лише підвищити фінансову стійкість підприємства, а й своєчасно виявляти слабкі місця у його фінансовій системі, що є критичним для подальшого успішного розвитку.

Отже, є нагальна потреба в нових підходах до оцінки надійності фінансових систем підприємств, особливо в умовах економічної нестабільності, яка наразі є значним викликом для українських компаній та світової економіки в цілому [3, с. 149-153; 4, с. 66-69].

Таким чином, ми виділили наступні рекомендації щодо підвищення надійності фінансової системи підприємства в умовах сучасних економічних викликів:

1. Застосування сучасних методів фінансового аналізу:
 - Використання стрес-тестування для моделювання сценаріїв кризових ситуацій, що дозволить оцінити потенційний вплив економічних викликів на фінансову стабільність підприємства.
 - Впровадження методів фінансового прогнозування на основі великих даних (Big Data) і машинного навчання для більш точного передбачення ризиків та управління ними.
2. Диверсифікація джерел фінансування:
 - Підприємствам рекомендується не покладатися лише на один вид фінансування (наприклад, кредити), а шукати додаткові інструменти, такі як венчурний капітал, інвестиції або краудфандинг.
 - Диверсифікація валютних резервів та зобов'язань для зменшення ризиків, пов'язаних із валютними коливаннями.
3. Оптимізація управління борговими зобов'язаннями:
 - Підприємствам варто зменшувати боргове навантаження, якщо це можливо, та прагнути до реструктуризації боргів, щоб уникнути кризи ліквідності в умовах економічної нестабільності.
 - Залучення антикризового менеджменту для управління боргами та зниження впливу непередбачених ситуацій.
4. Фінансовий моніторинг та контроль:
 - Регулярне проведення фінансових аудитів і запровадження системи внутрішнього контролю для швидкого виявлення слабких місць у фінансовій системі підприємства.
 - Впровадження автоматизованих систем для моніторингу ключових фінансових показників у режимі реального часу, що дозволить швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі.
5. Розробка та впровадження антикризових планів:
 - Підприємствам рекомендується мати готові антикризові стратегії, які включають заходи з оперативного реагування на зміни на ринку, збереження ліквідності та стабілізації фінансових показників.
 - Оцінка операційних ризиків і розробка механізмів для їх мінімізації, включаючи альтернативні плани постачання та виробництва.
6. Розширення партнерських зв'язків та залучення зовнішніх консультантів:
 - Пошук стратегічних партнерів, які можуть надати фінансову підтримку або консалтингові послуги в кризові періоди.
 - Використання досвіду зовнішніх експертів для оцінки фінансової стійкості підприємства та внесення коректив у стратегію розвитку [2, с. 651-656; 5, с. 118-124].

Такі заходи дозволять підприємствам підвищити надійність своїх фінансових систем, підготуватися до можливих кризових ситуацій та забезпечити довготривалу фінансову стабільність в умовах мінливого економічного середовища.

Зазначимо, що діяльність підприємств залежить від організованого, якісного, своєчасного та ефективного управління, яке складається з низки взаємопов'язаних та послідовних функцій. Тому важливо було провести дослідження сутності, завдань і необхідності системного аналізу фінансового стану підприємств, а також вивчити наявні методи, принципи та підходи до цього аналізу, з метою їх подальшого дослідження та вдосконалення. Окремо необхідно дослідити проблеми, що негативно впливають на фінансову стійкість підприємства в сучасних умовах, та розглянути чинники, які ускладнюють проведення фінансового аналізу. Що й стане предметом нашого подальшого дослідження цієї проблеми.

Список використаних джерел

1. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2014. 320 с.
2. Заїчко І. В. Фінансова стійкість підприємств як інструмент реалізації фінансової безпеки. *Молодий вчений*. 2019. № 10. С. 651-656.
3. Корбутяк А. Г., Бута М. М. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства». *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 16 (1). С. 149-153.
4. Лук'янова В. В., Лабунець О. О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 2(07). С. 66-69.
5. Олійник Л. В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. *Фінанси, облік, банки*. 2017. № 1 (22). С. 118-124.
6. Ясіновська І. Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств. *Європейські перспективи*. 2016. Вип. 2. С. 169-175.

Косован Є. В.

Класичний приватний університет
аспірант

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ТА ЇХ РОЛЬ У РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Сучасний розвиток місцевих бюджетів в Україні відбувається у контексті бюджетної децентралізації. Цей процес спрямований на зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територій. Відхід від централізованої бюджетної політики дозволяє підвищити ефективність використання фінансових ресурсів на місцевому рівні, проте зберігаються проблеми обмеженості доходної бази та недостатнього фінансування соціальної політики.

Головними джерелами доходів місцевих бюджетів є податок на доходи фізичних осіб, акцизний збір та плата за землю. Однак цього недостатньо для повноцінного фінансування соціально-культурної сфери, охорони здоров'я та підтримки економічного розвитку регіонів. Важливим завданням є пошук додаткових резервів наповнення бюджетів, диверсифікація джерел доходів та оптимізація видаткової частини бюджету.

Проблемами взаємовідносин між державним бюджетом і бюджетами органів місцевого самоврядування є перерозподіл бюджетних коштів, обумовлений відмінностями в рівнях соціально-економічного розвитку територій і необхідністю фінансового вирівнювання з метою забезпечення конституційних прав населення незалежно від місця проживання. Наявна тенденція зростання обсягів трансфертів обмежує фінансові можливості місцевого самоврядування для концентрації ресурсної бази й належного соціально-економічного розвитку територій. Зокрема, трансферти не повинні виступати головним інструментом бюджетного балансування, а мають доповнювати інші методи фінансового регулювання.

Збалансування місцевих бюджетів є важливим етапом бюджетного процесу. Відповідно до Бюджетного кодексу України, принцип збалансованості передбачає відповідність між надходженнями та видатками бюджету на певний період. Вирішення цього завдання включає як балансування доходів, так і оптимізацію структури видатків. Зокрема, бюджетна фінансова децентралізація спрямована на усунення дисбалансів через розподіл надлишкових доходів між територіями з різною податкозабезпеченістю та запровадження чітко цільового використання фінансових ресурсів.

Аналіз показує, що бюджетна децентралізація сприяє підвищенню фінансової самостійності територіальних громад. Проте існують виклики, пов'язані з нерівномірністю фінансового потенціалу регіонів та обмеженими можливостями для забезпечення рівномірного доступу до соціальних послуг. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу до бюджетного планування та ефективного використання фінансових ресурсів.

Вітчизняні науковці, такі як В. В. Письменний, досліджували роль місцевих бюджетів у фінансуванні соціально-культурного розвитку регіонів, підкреслюючи необхідність зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування та підвищення ефективності використання бюджетних коштів [1]. Інші дослідники, зокрема С. Коваль та І. Сидор, аналізували вплив місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток територіальних громад в умовах війни та післявоєнного періоду, акцентуючи увагу на важливості адаптації бюджетної політики до сучасних викликів [2].

Європейський досвід свідчить про ефективність механізмів прозорого управління бюджетами та залучення альтернативних фінансових інструментів, таких як державно-приватне партнерство та муніципальні облігації. Їх впровадження на місцевому рівні дозволить зміцнити фінансову базу територіальних громад та забезпечити сталість соціально-економічного розвитку.

Таким чином, місцеві бюджети є основою для реалізації соціальної політики на місцевому рівні. Забезпечення їх збалансованості та ефективного використання є запорукою сталого розвитку територіальних громад та підвищення якості життя населення. Підвищення їх ефективності вимагає подальшого розвитку

механізмів децентралізації, впровадження прозорого управління бюджетними ресурсами та посилення фінансової самодостатності громад. Крім того, адаптація європейських практик у сфері фінансування місцевих бюджетів, а також використання інноваційних підходів до розподілу доходів і видатків є важливим напрямом для стабільного економічного зростання на місцях.

Список використаних джерел

1. Письменний В.В. Бюджетна політика в контексті соціально-економічного розвитку регіонів України. К.: Науковий світ, 2020.
2. Коваль С., Сидор І. Вплив децентралізації на фінансову стійкість територіальних громад в умовах кризи. Львів: Економічна думка, 2021.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 06.12.2024 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
4. Європейський досвід бюджетної децентралізації: аналітичний огляд. К.: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2019.

Кострійчук В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

УПРАВЛІННЯ ДИНАМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ М'ЯСОПРОДУКТОВОГО КОМПЛЕКСУ

М'ясо продуктової комплекс є ключовою ланкою агропромислового комплексу України. Розвиток цієї галузі є дуже важливим для економіки країни, оскільки вона займає одну з пріоритетних ланок і є основою продовольчого комплексу. Нестабільний стан розвитку цього сектору викликає занепокоєння, оскільки прогрес у цьому секторі має вирішальне значення для соціально-економічної ситуації та сприяє збереженню стабільності в Україні.

Розвиток ринку м'яса в Україні потребує науково обґрунтованих дій, однією з яких є управління динамічними процесами м'ясо-продуктового комплексу.

М'ясо-продуктова підгрупа є однією з основних економічних систем агропромислового комплексу країни, як за виробничо-технічними характеристиками, так і за обсягом фінансових і грошових ресурсів.

Підгрупа м'ясопродуктів - це комплексна система, що складається з підприємств з виробництва кормів, виробництва, переробки, подальшої реалізації та ін. Інтеграційні зв'язки між підприємствами та організаціями м'ясо-продуктової підгрупи мають як вертикальний, так і горизонтальний характер взаємодії.

Незважаючи на свою складність і значну незалежність, ця система не є повністю ізольованою і знаходиться в тісному контакті з навколишнім середовищем. Усі зміни в поведінці кінцевих покупців м'яса та м'ясопродуктів, зміни в державній економічній політиці, зміни на світовому ринку одразу чи через певний проміжок часу обов'язково впливають на ситуацію та подальший розвиток м'ясо-продуктового комплексу.

Розвиток м'ясної галузі залежить від системи реалізації як м'ясної сировини, так і готової продукції. На даний час основними ознаками такої системи є: відсутність гарантованого збуту виробленої продукції, наявність значної кількості посередників на ринку та створення сучасними комерційними підприємствами таких правил взаємодії з постачальниками м'ясної продукції, які у сукупності створюють ефект монополії.

Оцінка динамічних процесів впливає на діяльність м'ясо-продуктового комплексу та є основою для прийняття управлінських рішень щодо форм і методів його регулювання, економічного прогнозування та планування цього ринку, визначення стратегічних напрямків розвитку. врахування впливу домінуючих внутрішніх і зовнішніх факторів (відсутність інвестицій у діяльність м'ясо-продовольчого комплексу, особливо для малих господарств).

На сьогоднішній день впровадження механізму управління динамічним зростанням потребує багатьох комплексів сільського господарства та сфер економічної діяльності. Проте чи не найважливіше місце серед них займає виробництво та переробка м'яса. Це пов'язано з багатьма причинами – значущістю м'яса та м'ясопродуктів у споживчому кошику населення країни, ролі м'ясного господарства в житті будь-якої сім'ї, місце виробництва та переробки м'яса в економіці та агропромисловому виробництві, потенційною ємністю ринку внаслідок недоспоживання, експортний потенціал підгрупи та багато інших.

Таким чином, внутрішній запас розвитку м'ясо-продуктового комплексу – забезпечення населення продуктами харчування, досягнення продовольчої безпеки країни. Незважаючи на те, що українці традиційно належать до націй, які споживають велику кількість м'яса та м'ясопродуктів, рівень споживання значною мірою залежить від рівня доходів населення. Моделювання впливу наявного доходу на душу населення на рівень споживання м'яса дозволить визначити, як змінювалися обсяги споживання зі збільшенням рівня доходу та їх вплив на динамічні процеси в групі м'ясної продукції.

Котяхов О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України,
завідувач кафедри фінансів та банківської справи Салига К. С.

СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ АБО ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

В умовах надзвичайного стану або військових дій актуальність питань забезпечення стійкості та безперервності бізнес-процесів для ІТ-підприємств є базуються у першу чергу на важливості таких підприємств для сучасної економічної системи, у значній мірі "цифрової".

Особливого значення набуває адаптація до зовнішніх загроз, яка дозволяє зберегти працездатність навіть в умовах непередбачуваних кризових ситуацій. Це особливо актуально для України, де військові дії створюють нові виклики для організацій, що залежать від цифрових технологій. Усвідомлюючи вищевказане,

державні структури України відповідно враховують це в нормативно-законодавчих актах, у тому разі тих, які сприяють захисту критично важливих об'єктів, включаючи IT-інфраструктуру [1,2,3]/

З боку ж саме IT-підприємств збереженню безперервності та стійкості власних бізнес-процесів сприяє відповідне моделювання діяльності у врахуванням кризових умов, яке охоплює застосування кількох методологічних підходів, таких як:

1) Імітаційне моделювання - дозволяє прогнозувати можливі сценарії розвитку подій, оцінювати ризики та визначати оптимальні стратегії дій.

2) Системна динаміка - дає змогу досліджувати взаємозв'язок різних факторів у довгостроковій перспективі, зокрема тих, що впливають на стійкість до зовнішніх загроз.

3) Агентно-орієнтоване моделювання - дозволяє імітувати поведінку окремих агентів (наприклад, працівників, клієнтів, партнерів) у кризових умовах, що сприяє розробці заходів для адаптації IT-процесів.

4) SWOT-аналіз - є інструментом оцінки сильних і слабких сторін компанії, можливостей і загроз, що допомагає сформулювати стратегії реагування в умовах надзвичайних ситуацій [5].

При цьому необхідно враховувати в моделюванні те, що кризові умови, особливо військовий стан, створюють підвищені загрози для IT-інфраструктури компаній, найбільш критичні серед яких: 1) кібератаки та зломи; 2) перебої в роботі мережевої інфраструктури; 3) втрати критичних даних [6].

Управління цими ризиками передбачає створення резервних копій, захисту інформації, збереження доступу до ресурсів та, за можливості, впровадження автономних рішень для підтримки діяльності компанії.

Для зопобігання таким випадкам або зменшення їх наслідків необхідне моделювання відповідних змін у бізнес-процесах підприємств у всіх напрямках - організаційному (розробка плану безперервної діяльності; організація дистанційної роботи), технічному (використання систем резервного живлення, резервного копіювання, підвищення кіберзахисту), кадровому (організація психологічної підтримки персоналу; підготовка до мобілізаційних закладів) і т.ін.[4].

Підсумовуючи зазначимо, що для забезпечення стійкості та безперервності бізнес-процесів для IT-підприємств потребують розробки відповідних стратегій як з боку держави (на нормативно-законодавчому рівні), так і з боку безпосередньо IT-підприємств – у організаційній, технічній, кадровій сферах.

Ці рекомендації сприяють здатності підприємств відновлюватися в умовах надзвичайних ситуацій, надаючи можливість IT-компаніям працювати стабільно навіть під час криз.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» прийнятий 16.03.2000 р. № 1550-III. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення: 11.11.2024).

2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» прийнятий 12.05.2015 р. № 389-VIII. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (звернення 11.11.2024)

3. Закон України «Про критичну інфраструктуру» 16.11.2021 р. № 1882-IX. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (звернення 11.11.2024)

4. Біла І. П. Проблеми та виклики для бізнесу в умовах воєнного стану: Вісник КНЕУ. Економіка та управління, № 1/2022, с.31-37.

5. Ребрик, О. Г., Чернишенко, О. М. Моделювання стійкості підприємств до зовнішніх ризиків: Науковий вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія "Економічні науки", № 9/2022, с.22-29.

6. Старовойт, О. В., Карпенко, М. В. Кібербезпека підприємства: практичні аспекти захисту інформації в умовах підвищених загроз: Журнал "Інформаційна безпека", 5(2)/2019, с.15-22.

Кравець А. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ І ПРОБЛЕМИ ЇХ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Сучасний стан місцевих фінансів в Україні характеризується складними викликами, спричиненими повномасштабною війною. Зниження доходів місцевих бюджетів, значний дефіцит ресурсів та зростання видатків на соціальну підтримку населення обумовлюють необхідність пошуку нових підходів до управління місцевими фінансами. За даними Міністерства фінансів України, у 2022 році доходи місцевих бюджетів скоротилися на 27,5% порівняно з попереднім роком, тоді як видатки на соціальний захист та допомогу внутрішньо переміщеним особам зросли в середньому на 35-40% [1].

Нерівномірність фінансового потенціалу територіальних громад стала особливо відчутною в умовах війни. У відносно безпечних регіонах надходження до місцевих бюджетів зменшилися на 15-20%, тоді як у прифронтових територіях падіння доходів сягнуло 70-90% [3]. Це вимагає перегляду системи міжбюджетних відносин та розробки механізмів фінансового вирівнювання для підтримки постраждалих регіонів.

Актуальними є питання пошуку нових джерел доходів місцевих бюджетів, зокрема залучення інвестицій, впровадження інноваційних фінансових інструментів (муниципальні облігації, державно-приватне партнерство) та оптимізації видаткової частини. Міжнародний досвід свідчить, що громади з диверсифікованою структурою доходів демонструють більшу стійкість до кризових ситуацій [4]. У цьому контексті особливо важливим є забезпечення фінансової автономії територіальних громад та створення умов для ефективного використання місцевих ресурсів.

Проблемами управління місцевими фінансами в умовах війни є нестача коштів для фінансування критичної інфраструктури, відновлення об'єктів соціально-культурної сфери та стимулювання економічної активності. Важливим завданням на етапі повоєнного відновлення є розробка стратегічних програм відновлення територій з врахуванням місцевих особливостей та залучення додаткових фінансових ресурсів [3].

Значна роль у цьому процесі належить цифровізації управління місцевими фінансами та впровадженню смарт-технологій, які дозволяють підвищити прозорість бюджетних процесів та ефективність використання фінансових ресурсів. За оцінками Світового банку, цифровізація бюджетного процесу на місцевому рівні може підвищити ефективність використання коштів на 10-15% [2].

Європейський досвід відновлення місцевих фінансів після кризових ситуацій демонструє важливість впровадження системного підходу до реформування бюджетного управління. Успішні приклади відновлення інфраструктури, використання цільових трансфертів та активізація економічної діяльності громад підтверджують ефективність таких підходів [4]. В Україні необхідно адаптувати цей досвід до національних реалій, зосереджуючи увагу на потребах найбільш постраждалих регіонів.

Таким чином, проблеми розвитку місцевих фінансів в умовах війни та повоєнного відновлення вимагають комплексного підходу, який включає оптимізацію доходів і видатків, залучення додаткових фінансових ресурсів та впровадження інноваційних інструментів управління бюджетними процесами. Важливим є забезпечення фінансової стійкості громад, що є основою для відновлення економіки та забезпечення належного рівня соціального захисту населення.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України. Статистичний огляд місцевих бюджетів. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 01.11.2024).

2. Світовий банк. Звіт про впровадження цифрових технологій у бюджетному процесі. URL: <https://worldbank.org> (дата звернення: 11.11.2024).

3. Коваль С., Сидор І. Вплив війни на фінансову стійкість територіальних громад: виклики та перспективи. – Львів: Економічна думка, 2023.

4. Європейський досвід відновлення місцевих фінансів після криз: аналітичний огляд. – К.: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2022.

Кравченко О. М.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Оптимальне управління грошовими потоками забезпечує збалансованість фінансово-господарської діяльності підприємства, що безпосередньо впливає на досягнення економічної мети діяльності підприємства. Тому при проведенні аналізу грошових потоків важливим є врахування генерування грошових потоків всіма суб'єктами, з якими взаємодіє у своїй діяльності підприємство.

Відсутність руху фінансових ресурсів у вигляді грошових коштів пов'язане з певними втратами підприємства. Умовно їх величину можна оцінити розміром упущеної вигоди від участі в певному доступному інвестиційному проекті. Т. Воронченко вказує, що керівництво підприємства повинно враховувати дві взаємовиключні обставини – підтримання поточної платоспроможності підприємства й одержання додаткового прибутку від інвестування вільних грошових коштів. Одним з основних завдань управління грошовими потоками підприємства є оптимізація їх середнього поточного залишку.

Знаходження рівноваги між обсягом надходжень та витрат грошових коштів викликано потребою досягнення балансу, що виникає внаслідок дефіциту або профіциту грошових коштів підприємства та унеможливлення неплатоспроможності підприємства. На даному етапі здійснюється пошук резервів, які зменшать залежність підприємства від зовнішніх фінансових джерел. Дефіцит грошових коштів відображається у скороченні ліквідності та зростанні неплатоспроможності підприємства. Виправданим видається створення резервного фонду грошових коштів на підприємстві для уникнення утворення дефіциту грошових коштів. В умовах банківської кризи, коли введення тимчасової адміністрації банку призводить до замороження поточних рахунків підприємства, що відображається на порушенні грошових зобов'язань перед контрагентами, економічно обґрунтованим є розподіл грошових коштів підприємства між декількома поточними рахунками, відкритими у системі утворюючих банках України.

На етапі управління оптимальним залишком грошових коштів підприємства головним завданням є визначення такого мінімального обсягу грошей, який є необхідним і достатнім для поточного виконання зобов'язань перед контрагентами та сплати податкових зобов'язань до державного та місцевих бюджетів, а також формування резерву грошових коштів на непередбачувані витрати.

Отже, управління грошовими потоками підприємства безпосередньо впливає на розвиток та досягнення мети діяльності підприємства. Зауважимо, що у короткостроковій перспективі управління грошовими потоками позначається на платоспроможності підприємства, на швидкому пристосуванні до умов навколишнього середовища, а в довгостроковому періоді ефективно управління грошовими потоками закладає основу для формування збільшення вартості активів підприємства.

Куль А. О.

Класичний приватний університет
аспірант

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Поява та поширення системної кризи, вражає основні складові елементи підприємницької діяльності, призводить до нездатності самовідновлення та загрожує банкрутством через заборгованість. За таких умов необхідне ефективне антикризове управління, швидке реагування керівників усіх підрозділів та об'єднання усіх внутрішніх ресурсів. Найдієвішим методом виходу з кризового стану є застосування процедури антикризового управління, яка, насамперед, передбачає запровадження в систему підприємницької діяльності

виробничо-технічних заходів, використання внутрішніх та зовнішніх резервів для відновлення прибутковості та запобігання банкрутства.

Мета дослідження є розроблення, та обґрунтування, науково-методичних, теоретичних положень, та розроблення практичних, рекомендацій щодо процедури антикризового, управління підприємством, в умовах турбулентного середовища. Для досягнення, цієї мети, були поставлені, та вирішені, наступні завдання: розглянути теоретичну сутність поняття та особливості антикризового управління; визначити інструменти, тренди та можливості антикризового управління підприємством в умовах турбулентного середовища; дослідити зарубіжний досвід антикризового управління підприємством в турбулентному бізнес-середовищі; здійснити аналіз господарсько-економічної діяльності; дослідити поточну діяльність підприємства в умовах турбулентного середовища; проаналізувати вузькі ланки роботи підприємства для можливостей використання антикризового управління; проаналізувати переваги та недоліки антикризового управління розвитком підприємства в умовах турбулентного середовища; розробити напрями вдосконалення стратегічного управління розвитком підприємства на засадах антикризового управління; здійснити економічне обґрунтування доцільності реалізації запропонованих заходів.

Дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних, засад і розробці практичних рекомендацій з напрямків, вдосконалення антикризового, управління підприємством в умовах, турбулентного середовища. Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблені та запропоновані в роботі підходи, окремі інструменти антикризового управління та отримані результати дають змогу своєчасно оцінити рівень ціннісно-орієнтованого стану антикризового контролінгу на підприємстві ПАТ, аналізувати причини появи ознак кризової ситуації та своєчасно приймати необхідні управлінські рішення. Результати дослідження можуть бути впроваджені в діяльність ПАТ в частині пропозицій щодо запровадження антикризового управління підприємством в умовах турбулентного середовища.

Отже, у результаті дослідження був проведений аналіз організації у зв'язку з концепцією антикризового управління дозволяє зробити висновок, що у компанії немає підрозділу, який відповідає за антикризове управління, але існують окремі елементи, характерні для антиципативного антикризового управління. У ході дослідження виявлено, що основними проблемами у системі управління діловою активністю, є: необґрунтоване збільшення розміру дебіторської заборгованості; зростання періоду погашення дебіторської заборгованості, що у цілому призвело до додаткового залучення коштів у обіг за допомогою кредиторської заборгованості.

Основними заходами покращення фінансових показників, є: Спонтанне фінансування. Факторингові операції. Здійснення короткострокових фінансових вливань. В результаті проведення заходів щодо покращення використання фінансових ресурсів ПАТ передбачається зміна його фінансових показників.

Ладницький В. Б.

Класичний приватний університет
аспірант

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА БУДІВЕЛЬНОГО ДЕВЕЛОПМЕНТУ

У сучасних умовах глобалізації та постійних змін технологічного ландшафту, інноваційний розвиток стає одним з головних чинників успішного функціонування підприємств. Особливо це стосується будівельного девелопменту, де інновації визначають конкурентоспроможність та довгострокову стійкість бізнесу. Зважаючи на високу динаміку змін в галузі, важливо розробляти та впроваджувати ефективні економіко-управлінські предиктори і моделі оцінки інноваційного розвитку підприємств. Будівельний девелопмент є однією з найскладніших та найконкурентніших галузевих секторів економіки, що потребує високого рівня інноваційної активності. Проте, існує ряд проблем, що ускладнюють процес інноваційного розвитку підприємств у цій сфері.

Мета дослідження - є дослідження та визначення економіко-управлінських предикторів і розробка моделей оцінки інноваційного розвитку підприємств у будівельному девелопменті в умовах динамічного середовища. Це включає аналіз поточних тенденцій, викликів і можливостей, пов'язаних з впровадженням інновацій, а також розробку рекомендацій щодо ефективного управління інноваційною діяльністю.

Розробка та впровадження ефективних економіко-управлінських предикторів і моделей оцінки інноваційного розвитку дозволить підприємствам не лише швидше адаптуватися до змін, але й передбачати та ефективно реагувати на нові виклики. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню якості та конкурентоспроможності продукції та послуг, оптимізації використання ресурсів, зниженню витрат та ризиків, а також стимулюванню творчої активності працівників. Таким чином, вирішення зазначених проблем сприятиме сталому економічному розвитку та зміцненню інноваційного потенціалу будівельної галузі.

Планування управління ризиками включає розробку стратегій реагування на ризики, які можуть бути зведені до чотирьох основних типів: уникнення, прийняття, зменшення та передача. Уникнення ризиків передбачає внесення змін до плану проекту, щоб уникнути ризикових ситуацій. Прийняття ризиків означає, що команда проекту готова брати на себе ризики без будь-яких змін, зазвичай тому, що витрати на їх зменшення перевищують потенційні втрати. Зменшення ризиків передбачає впровадження заходів для зниження ймовірності настання ризику або його впливу, таких як резервування додаткових ресурсів чи впровадження додаткових заходів контролю. Передача ризиків означає перекладення відповідальності за ризик на третю сторону, наприклад, через страхування або аутсорсинг.

Отже, динамічне середовище будівельного девелопменту створює як ризики, так і можливості для інноваційного розвитку підприємств. Зміни в законодавстві, економічних умовах та технологічних тенденціях вимагають від підприємств гнучкості та здатності швидко адаптуватися до нових умов. Було ідентифіковано основні економіко-управлінські предиктори, які впливають на інноваційний розвиток підприємств. До них належать: фінансова стійкість, рівень інвестицій у дослідження та розвиток, кваліфікація персоналу, а також

стратегічне управління інноваційними проектами. Для успішного інноваційного розвитку підприємствам рекомендується зосередитися на зміцненні фінансової бази, активному залученні інвестицій у інновації, підвищенні кваліфікації персоналу, а також удосконаленні системи управління інноваційними процесами.

Левченко М. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент Безземельна Т. О.

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

Глобалізація фінансових ринків відбувається внаслідок зміни ролі фінансового сектора в розвитку світового господарства, у результаті чого учасники ринку можуть забезпечувати самостійний обіг фінансових активів незалежно від обсягів обігу реальних товарів. Основними проявами глобалізаційних процесів є: інтеграція міжнародних ринків капіталу; злиття фінансових установ; збільшення спекулятивних операцій на фінансових ринках; виникнення фінансових криз.

До позитивних наслідків впливу глобалізації на світові фінансові ринки фахівці [1; 2] відносять:

- збільшення надходжень інвестиційного і кредитного капіталів на вигідних умовах та за низькими відсотковими ставками;
 - реалізацію Світовим банком кредитної програми з реабілітації фінансового сектору;
 - зниження трансакційних витрат та підвищенні ефективності конкуренції між суб'єктами фінансового ринку;
 - підвищення рівня прибутковості фінансових ринків для агентів;
 - стимулювання макроекономічного зростання;
 - зростання обсягів ринкових операцій за рахунок максимізації торгів (економія на масштабі) та зростання ринкової активності;
 - прискорення міждержавного трансферу технологій, інновацій та ноу-хау;
 - доступність фінансових продуктів для споживачів;
 - ефективну співпрацю з міжнародними інститутами у сфері фінансового сектору;
 - високі світові стандарти;
 - більш високий рівень диверсифікованості, високий темп інновацій;
 - більш високу ліквідність;
 - професійне управління ризиками;
 - більш ефективний розподіл капіталу.
- Негативними наслідками глобалізації міжнародних фінансових ринків є:
- вплив на політичні та економічні події в країнах світу;
 - виникнення розбіжностей між глобальними та орієнтованими на внутрішній ринок учасниками;
 - ризики нецільового використання фінансових інструментів, фінансових махінацій з боку глобальних учасників;
 - складні ланцюжки впливу;
 - дезорієнтація в інстанціях глобальних фінансових ринків внаслідок їхньої анонімності;
 - потоки інформації, доступні одночасно для всіх, можуть приводити до глобальних соціально-психологічних процесів, що характеризуються надмірними реакціями й різкою зміною настроїв;
 - обмеження міжнародної торгівлі приводять до фінансових розбіжностей, таких як скорочення ліквідності й руйнування інвестиційної вартості;
 - ризики нецільового використання фінансових інструментів [1; 2].

Список використаних джерел

1. Любохинець Л.С., Лабунець О.О. Світові фінансові ринки в умовах глобалізації. *Економіка і суспільство. Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2018. Випуск 15. С. 40-45. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/7.pdf.
2. Мамотенко Д.Ю. Глобалізація міжнародних фінансових ринків. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2009. Випуск 39. С. 229-237. URL: https://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_39_20.pdf.

Лесик Я. Ю.

Класичний приватний університет

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИБУТКОВОСТІ ЯК ОБ'ЄКТУ УПРАВЛІННЯ

Прибутковість – це один із ключових показників діяльності підприємства, який відображає ефективність використання ресурсів і ступінь реалізації комерційних цілей. Як об'єкт управління, прибутковість є результатом взаємодії багатьох чинників, зокрема витрат, доходів, ринкових умов і операційної стратегії підприємства.

Основна мета управління прибутковістю – це максимізація прибутку при мінімальних витратах, збереження конкурентоспроможності на ринку та підтримання фінансової стійкості підприємства. Досягнення цієї мети вимагає ефективної координації всіх елементів діяльності компанії, таких як виробництво, збут, маркетинг і фінанси. Управління прибутковістю полягає у постійному моніторингу та аналізі ключових показників фінансової діяльності підприємства, а також прийнятті рішень, спрямованих на підвищення рентабельності. До основних елементів управління прибутковістю відносяться:

- Фінансове планування – формування планів доходів, витрат і прибутків на основі прогнозних даних.
- Керування витратами – аналіз і оптимізація структури витрат, зниження собівартості продукції чи послуг.
- Цінова політика – встановлення цін на продукцію чи послуги з урахуванням ринкових умов і витрат.

– Мінімізація ризиків – ідентифікація та зниження можливих загроз для фінансової стабільності.
Економічний зміст прибутковості полягає в тому, що прибутковість підприємства визначається як співвідношення отриманого прибутку до витрат або доходів. Основні види показників прибутковості включають:

– Рентабельність активів (ROA) – показує, скільки прибутку підприємство отримує з кожної вкладеної гривні в активи.

– Рентабельність власного капіталу (ROE) – демонструє ефективність використання власного капіталу для отримання прибутку.

– Маржинальна рентабельність – характеризує здатність підприємства покривати змінні витрати і створювати прибуток.

Прибутковість залежить від ряду зовнішніх і внутрішніх факторів, серед яких:

– Внутрішні фактори: операційні витрати, ефективність управління, використання технологій, людський капітал, організаційна структура.

– Зовнішні фактори: стан ринку, рівень конкуренції, економічна ситуація в країні та в світі, законодавче регулювання, валютні коливання.

Для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін прибутковість є важливим індикатором успішності бізнесу. Висока рентабельність свідчить про здатність підприємства генерувати додаткову вартість та підтримувати стійкість в умовах ринкової конкуренції.

Механізми управління прибутковістю включають основні методи:

– Аналіз беззбитковості – визначення точки, при якій доходи підприємства дорівнюють його витратам, що дозволяє приймати рішення щодо мінімального обсягу виробництва або продажів.

– Контроль витрат – моніторинг і оптимізація витрат на виробництво, збут та інші операційні процеси.

– Інвестиційна політика – управління капіталовкладеннями для максимізації віддачі.

Прибутковість є комплексним об'єктом управління, який вимагає всебічного аналізу, стратегічного планування та ефективної реалізації управлінських рішень. Оскільки прибутковість підприємства безпосередньо залежить від багатьох факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх, управління нею вимагає гнучкого підходу та використання різноманітних інструментів для досягнення оптимальних фінансових результатів.

Лихогляд М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Огаренко Т. Ю.

СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ (НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ)

У сучасних умовах, коли економічна ситуація в Україні характеризується значною нестабільністю, управління капіталом підприємства набуває особливої важливості. Це стосується, зокрема, акціонерних товариств, які потребують чіткої і збалансованої стратегії для забезпечення не тільки ефективного використання наявних фінансових ресурсів, а й для створення умов для залучення додаткових інвестицій. Важливою складовою цієї стратегії є не тільки управління власними фінансами, а й вибір ефективної структури капіталу, забезпечення належного рівня фінансової стійкості, а також максимізація вартості підприємства на довгостроковій основі.

Стратегія управління капіталом акціонерних товариств передбачає ретельний аналіз і оптимізацію структури капіталу. Структура капіталу визначає співвідношення власного і позикового капіталу, що в свою чергу впливає на фінансову стабільність і ризики підприємства. Підприємства повинні прагнути до того, щоб структура капіталу була оптимальною з точки зору витрат на залучення фінансів і здатності ефективно управляти ними. Акціонерні товариства часто використовують комбінований підхід до фінансування, поєднуючи як власний капітал (прибуток, капітал акціонерів), так і позиковий капітал (кредити, облігації). Основна мета цього підходу – забезпечити достатній рівень фінансової незалежності без надмірного навантаження на підприємство через обов'язкові виплати за кредитами.

Управління структурою капіталу передбачає також регулярний перегляд умов і варіантів залучення фінансових ресурсів. Залучення зовнішніх інвестицій, зокрема через випуск акцій або облігацій, є важливою складовою стратегії підприємства, оскільки дає можливість залучити додаткові фінанси для розвитку без значного збільшення боргового навантаження. Однак важливо враховувати, що надмірна емісія акцій може призвести до розведення частки існуючих акціонерів, що може негативно вплинути на їхню зацікавленість і контроль над компанією.

Оборотний капітал є важливим елементом, що забезпечує безперебійну операційну діяльність підприємства. Управління оборотним капіталом має на меті забезпечення його оптимального рівня, щоб покрити витрати на поточну діяльність без залучення додаткових зовнішніх джерел фінансування. Водночас надмірне накопичення оборотного капіталу може призвести до його неефективного використання, зокрема через зниження ліквідності.

Одним з ключових напрямків є управління дебіторською і кредиторською заборгованістю. Для цього підприємства повинні розробляти чіткі умови кредитування своїх контрагентів, контролюючи строки погашення боргів і своєчасно реагуючи на прострочені платежі. Оптимізація запасів також є важливою складовою ефективного управління оборотним капіталом, оскільки наявність надмірних запасів призводить до їхнього блокування в товарних активах, що в свою чергу знижує рентабельність підприємства.

Стратегія управління капіталом є комплексним підходом до забезпечення фінансової стійкості і розвитку підприємства. Вона вимагає детального аналізу поточної ситуації на ринку, вибору оптимальних шляхів залучення та використання фінансових ресурсів, а також постійного контролю за фінансовими показниками. Враховуючи специфіку економіки України, важливими аспектами цієї стратегії є ефективне управління

ризиками, адаптація до змінюваних умов фінансового ринку та дотримання принципів прозорості і відкритості в діяльності акціонерних товариств.

Список використаних джерел

1. Герасимчук Л.П. *Управління капіталом підприємства: теоретичні аспекти та практичні підходи*. Львів: Видавництво "Нова економіка", 2018.
2. Коваленко Л.В. *Стратегії фінансового управління в акціонерних товариствах України: погляд через призму кризових явищ*. Житомир: Житомирський національний університет, 2014.
3. Погоріла Л.О. *Інвестиційна політика та управління капіталом в Україні: теоретичні та практичні аспекти*. Одеса, 2020.

Мальцев Д. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ

В сучасних умовах соціально-економічного розвитку одним із основних інститутів соціального захисту населення є система пенсійного забезпечення, яка призначена для запобігання бідності серед пенсіонерів, задоволення їх основних потреб, заміщення втрачених доходів і підтримки звичного рівня життя людини після втрати працездатності. Разом із цим, огляд стану пенсійних систем країн світу дозволяє стверджувати, що теоретичні та практичні аспекти пенсійного страхування не є досконалими і потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад системи пенсійного забезпечення та визначення її шляхів удосконалення. Для досягнення встановленої мети поставлено такі завдання: вивчити еволюцію розвитку системи пенсійного забезпечення; дослідити організаційно-правове забезпечення пенсійної системи в Україні; провести моніторинг акумулювання доходів пенсійного забезпечення; проаналізувати основні тенденції та проблеми здійснення пенсійних виплат; дослідити міжнародний досвід щодо реформування системи пенсійного страхування з метою його застосування в українську практику; визначити стратегічні вектори розвитку пенсійного забезпечення в Україні.

За результатами проведеного дослідження нами було розроблено сукупність заходів і дій, спрямованих на практичне вирішення проблем функціонування системи пенсійного страхування, які можуть бути застосовані у діяльності територіальних органів Пенсійного фонду України, а також у діяльності органів законодавчої та виконавчої влади під час обґрунтування напрямків розвитку системи пенсійного страхування.

Отже, у результаті проведених досліджень наведено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення проблеми, що полягає у розробці теоретичних засад функціонування пенсійного страхування та наданні практичних рекомендацій щодо удосконалення цього процесу в Україні. Отримані в процесі дослідження результати дають змогу сформулювати наступні висновки і внести пропозиції, що мають теоретичне й практичне значення.

Маляренко П. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри менеджменту Курпуніна М. С.

ПРО АДАПТАЦІЮ ПІДПРИЄМСТВ ДО ЗМІН В БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ

Актуальність нашої теми зумовлена швидким темпом глобалізаційних, економічних і технологічних змін, які постійно впливають на структуру ринків і моделі ведення бізнесу. У сучасних умовах українські підприємства, зіткнувшись із викликами війни, економічної нестабільності та ринкової невизначеності, змушені оперативно адаптуватися до нових реалій для забезпечення свого виживання та розвитку. Дослідження стратегії адаптації є вкрай важливим для збереження конкурентоспроможності та ефективного функціонування бізнесу в умовах сучасних викликів.

Сучасне бізнес-середовище взагалі характеризується постійними змінами, які можуть бути спричинені економічними, політичними, технологічними або соціальними факторами. Ці зміни створюють виклики для підприємств, які змушені адаптуватися, щоб зберегти конкурентоспроможність та вижити в умовах швидкоплинного розвитку ринку [3, с. 22-29].

Так, зміни в бізнес-середовищі можуть бути спричинені різними факторами, серед яких: технологічні інновації, економічні кризи та рецесії, соціальні й демографічні зміни та глобалізація тощо.

Швидкий розвиток технологій змінює структуру ринку та бізнес-процесів. Компанії повинні впроваджувати нові технології, щоб підвищити ефективність, знизити витрати та відповідати новим вимогам споживачів. Економічні потрясіння, такі як рецесії або інфляція, створюють тиск на бізнес у вигляді зниження попиту, збільшення витрат та труднощів з фінансуванням. Зміни у споживчих перевагах, демографічних характеристиках населення або соціальних тенденціях можуть суттєво впливати на ринкову ситуацію та вимагати від компанії перегляду своєї стратегії. Зростаюча конкуренція на світовому ринку змушує підприємства швидко адаптуватися до нових умов та співпрацювати з партнерами в різних країнах [6, с. 89-95].

Для успішної адаптації підприємства повинні мати стратегію, яка дозволяє гнучко реагувати на зовнішні зміни: це здатність підприємства швидко реагувати на зміни в середовищі; здатність перерозподіляти ресурси, адаптувати бізнес-моделі та швидко приймати управлінські рішення; це інноваційність, як важливий елемент механізму впровадження інновацій, як технологічних, так і організаційних. Що дозволяє підвищити ефективність, створити нові продукти та послуги, а також забезпечити підприємству конкурентну перевагу; організаційна культура та лідерство. Успіх адаптації залежить від здатності керівництва підприємства ефективно організовувати роботу та підтримувати культуру відкритості до змін; а також фінансове планування

та управління ризиками, бо ефективне фінансове управління та планування дозволяють підприємствам створювати буфери для подолання кризових ситуацій та знижувати негативний вплив змін [5, с. 34-45].

У сучасних умовах війни та економічної нестабільності багато українських підприємств зіткнулися з викликами, що вимагають негайної адаптації. Деякі підприємства почали активно використовувати цифрові технології для дистанційної роботи, переорієнтації на внутрішній ринок або освоєння нових напрямків бізнесу. Приклади успішної адаптації включають швидку трансформацію логістичних ланцюгів, освоєння нових продуктів для військових потреб та участь у відбудові постраждалих регіонів [9, с. 12-18].

Адаптація підприємств до змін в бізнес-середовищі є ключовим фактором їхнього виживання та розвитку. Сучасне підприємство повинно бути готовим до непередбачуваних викликів і здатним швидко адаптуватися до нових умов. Інновації, оперативна гнучкість, ефективне лідерство та фінансове планування є ключовими елементами успішної адаптації. Українські підприємства, що вже адаптуються до умов війни, демонструють високий рівень гнучкості, але потребують подальших інвестицій у технології та розвиток людського капіталу для забезпечення стійкого розвитку в післявоєнний період.

Таким чином, проаналізувавши існуючі підходи до адаптації підприємств до змін в бізнес-середовищі, ми пропонуємо наступні рекомендації:

– підприємствам слід розробляти гнучкі бізнес-моделі, які дозволяють швидко реагувати на зовнішні зміни та непередбачувані виклики, оскільки в сучасних умовах ринкова динаміка змінюється з великою швидкістю. Така гнучкість забезпечує можливість адаптуватися до нових економічних, соціальних або політичних умов без суттєвих втрат для бізнесу. Гнучкі моделі дозволяють підприємствам перебудовувати свої операційні процеси, оптимізувати використання ресурсів та зберігати конкурентоспроможність навіть у кризових ситуаціях. Це сприяє не тільки короткостроковій стабільності, але й стійкому розвитку в довгостроковій перспективі [8, с. 42-49];

– впровадження інновацій повинно стати пріоритетом для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств, оскільки інноваційні рішення дозволяють оптимізувати процеси, скорочувати витрати та пропонувати нові продукти і послуги, що відповідають сучасним потребам ринку. Інновації можуть охоплювати впровадження нових технологій, автоматизацію, розробку унікальних пропозицій для клієнтів або вдосконалення бізнес-моделей. В умовах жорсткої конкуренції та швидких змін на ринку компанії, які не інвестують в інноваційний розвиток, ризикують втратити свої позиції, тоді як інновації дозволяють забезпечити гнучкість і стабільний розвиток у довгостроковій перспективі [2, с. 35-41];

– необхідно розвивати лідерські якості та культуру відкритості до змін у компаніях для успішної адаптації, оскільки лідери відіграють ключову роль у мобілізації ресурсів, підтримці командної роботи та спрямуванні компанії на інновації. Лідерство, яке орієнтоване на гнучкість та ініціативність, допомагає швидко реагувати на зовнішні виклики і створює середовище, де працівники готові до змін і саморозвитку. Культура відкритості до змін стимулює постійне вдосконалення, дозволяє активно шукати нові можливості і підтримувати високий рівень мотивації в умовах невизначеності. Це критично важливо для підтримки конкурентоспроможності і стійкого зростання компанії [7, с. 12-18];

– підприємствам слід інвестувати в цифрові технології та інфраструктуру, щоб забезпечити гнучкість та збереження конкурентної переваги в умовах глобальних та локальних змін, оскільки сучасний бізнес усе більше залежить від цифрових рішень, що оптимізують процеси та підвищують ефективність. Цифрові технології, такі як хмарні сервіси, автоматизація, штучний інтелект та аналітика даних, дозволяють швидко реагувати на ринкові зміни, адаптувати бізнес-моделі до нових умов та знижувати операційні витрати. Інвестиції в цифрову інфраструктуру сприяють підвищенню продуктивності, зростанню інновацій та більш ефективному управлінню ризиками, що є вирішальним фактором у забезпеченні довгострокової стійкості та розвитку підприємств [1, с. 67-73; 4, с. 56-62].

Список використаних джерел

1. Альтман І. І. Цифрова трансформація бізнесу в умовах глобалізації. *Економічний вісник*. 2022. № 4. С. 67–73.
2. Бойко С. М. Інноваційний розвиток підприємств: сучасні виклики та перспективи. *Наукові праці НУК*. 2021. № 12. С. 35–41.
3. Гриценко О. А. Адаптація підприємств до змін у зовнішньому середовищі. *Вісник економічних досліджень*. 2020. № 6. С. 22–29.
4. Зарицька О. Л. Інвестиції в цифрові технології: стратегія розвитку підприємств. *Бізнес та економіка*. 2023. № 2. С. 56–62.
5. Зінкевич О. В. Цифрова економіка: виклики та можливості для підприємств. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. № (5). 2019. С. 34-45.
6. Кравчук В. П. Фінансове управління ризиками в умовах економічної нестабільності. *Фінанси і кредит*. 2022. № 8. С. 89–95.
7. Петренко Ю. С. Лідерство і культура відкритості до змін у компаніях. *Управлінські інновації*. 2023. № 3. С. 12–18.
8. Сидоренко А. О. Економічна адаптація підприємств в умовах невизначеності. *Журнал прикладної економіки*. 2022. № 7. С. 42–49.
9. Черненко О. І. Адаптація українських підприємств в умовах війни та післявоєнної відбудови. *Український журнал економічних досліджень*. № (4). 2022. С. 12-18.

Маруда А. В.

Класичний приватний університет

СУЧАСНА НАУКОВА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ТА МІСЦЕ В НІЙ ВАРТІСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ

Постіндустріальна економічна модель все частіше базується на ключовій ролі знань як основного ресурсу в забезпеченні економічного зростання. Економічний розвиток держави безпосередньо залежить від

якості освіти, а потім капіталізації знань – це основа економіки знань, перехід до якого є неминучим процесом. У сучасних умовах освіта та наука поступово проводяться передовими галузями виробництва і значно впливає на ринок.

Цей вплив з'явився насамперед завдяки формуванню конкурентного ринкового середовища освіти, використання ринкових інструментів та підходів до управління освітніми та науковими інститутами, розвитком мережі партнерств між навчальними установами та бізнес-структурами, комерціалізацією освітньої та наукової діяльності, формування навчальних екосистем, а також капіталізація знань як ресурсу.

В результаті глобальних реформ у вищій освіті з'явилося своєрідне середовище комерційної освіти, яке вимагає формування нових правил взаємодії, відносин зі статусом-ролі та нормативних формувань. Сьогодні система освіти в Україні перебуває на етапі адаптації до нових глобальних вимог, зміни цінностей та переходу від промислових підходів до освіти та проведення досліджень до постіндустріальних. Тривалість цього етапу розвитку залежить від того, наскільки добре кожен інститут вищої освіти зможе скористатися та керувати своїми знаннями.

Відповідно, він зможе зберегти таку висококонкурентну позицію як на національних, так і на глобальних ринках. Тим не менш, в суспільстві існують наукові суперечки щодо того, наскільки масштабний цей процес, в якій формі він відбувається та як це впливає на якість надання навчальних послуг. Важливим аспектом залишається утворення набору показників для оцінки рівня капіталізації знань, формування комерційної цінності одиниці знань, проектування бізнес-процесів управління знаннями тощо.

Вищезазначені тенденції розвитку системи освіти потребують не лише теоретичних, але й кількісних досліджень для можливості вдосконалення стратегії розвитку системи освіти в Україні в майбутньому. Перш за все, необхідно дослідити рівень впливу системи освіти в аспекті капіталізації знань про економічний розвиток держави за допомогою кількісних та якісних статистичних показників. Необхідно з'ясувати, на якому етапі переходу до економіки знань система освіти України порівняно з країнами з подібними соціально-економічними моделями, а також проаналізувати показники капіталізації знань в економіці та значення їх впливу в динаміці.

Першим кроком дослідження є аналіз теоретичних аспектів капіталізації знань, а саме: визначення основних понять, теоретичні основи капіталізації знань та опис етапів формування академічного капіталізму для підготовки теоретичної основи. Для визначення показників та обчислення економічного ефекту капіталізації знань.

Знання є рушійною силою сучасної економіки. Інтерпретація знань як економічного ресурсу в сучасних реаліях оцифрування та глобалізації вже не є новою концепцією. Економіка знань як система не замінювала традиційну матеріальну економіку, навпаки – вона доповнила її новими ресурсами, інструментами та методами, прискореними та вдосконаленими виробничими бізнес-процесами, переоцінювала цінність освіти, науки, сектор послуг та людський капітал.

Таким чином, доцільно використовувати економічні закони, поняття та методи обчислення ключових показників персональних показників до знань як ресурсу. Знання стає ресурсом, який підходить для виробництва, придбання вартості, обміну, продажу, амортизації та знищення.

Михайлов О. А.

Класичний приватний університет

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА РОЗВИТОК

Фінансово-економічні процеси відіграють ключову роль у розвитку економіки будь-якої країни, визначаючи її стійкість, здатність до адаптації та конкурентоспроможність на міжнародному рівні. Стан економіки України на сучасному етапі визначається низкою викликів, серед яких інфляційні процеси, коливання валютного курсу, дефіцит державного бюджету та економічна нестабільність. У цій доповіді розглянемо основні теоретичні аспекти фінансово-економічних процесів, сучасні тенденції в Україні та виклики, що постають перед економікою країни.

Теоретичні аспекти фінансово-економічних процесів

Фінансово-економічні процеси охоплюють широкий спектр явищ, що пов'язані з функціонуванням фінансової системи, ринків, грошового обігу, бюджетних механізмів та інших елементів економіки. Серед теоретичних концепцій, які лежать в основі аналізу фінансово-економічних процесів, варто відзначити класичну, кейнсіанську та монетаристську моделі. Вони пропонують різні підходи до оцінки впливу фінансової політики на економічне зростання та стабільність.

Сучасні тенденції в теорії фінансів та економіки відображають посилення ролі державного регулювання, зміцнення позицій інвестиційних стратегій та глобалізаційні процеси, що впливають на національні економіки. Зростає увага до питань фінансової безпеки та макроекономічної стабільності, що є ключовими для України в умовах поточної економічної ситуації.

Практичні аспекти фінансово-економічних процесів в Україні

Економіка України у 2024 році перебуває в умовах складної макроекономічної ситуації, яка характеризується впливом інфляції, коливанням валютного курсу та високим дефіцитом бюджету. Зокрема, інфляція продовжує негативно впливати на купівельну спроможність населення, підвищуючи рівень бідності та викликаючи соціальну напруженість. Валютний курс гривні залишається нестабільним, що обумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми економічними, політичними факторами, та безумовно вплив війни. Дефіцит державного бюджету створює додаткові ризики для фінансової системи, обмежуючи можливості держави щодо інвестування у соціальні та інфраструктурні проекти.

Розвиток бізнес-процесів в умовах сучасних економічних викликів

Сучасні економічні виклики мають суттєвий вплив на бізнес-середовище в Україні. Зростання невизначеності вимагає від підприємств адаптації до швидких змін. Серед ключових тенденцій можна виділити

підвищення уваги до управління ризиками, впровадження інноваційних підходів у веденні бізнесу та автоматизацію процесів. Автоматизація та диджиталізація бізнес-процесів дозволяють підвищити ефективність підприємств, скоротити витрати та оптимізувати управління ресурсами. Компанії, які активно впроваджують сучасні технології, мають більше шансів залишатися конкурентоспроможними на ринку.

Виклики та можливості для економічного розвитку

Основні виклики для економіки України включають зростання зовнішнього боргу, фінансову нестабільність, високий рівень корупції та слабку інституційну базу. Незважаючи на це, країна має значний потенціал для економічного зростання завдяки людському капіталу, стратегічному розташуванню та ресурсній базі. Подолання існуючих проблем потребує впровадження комплексних реформ, спрямованих на підвищення прозорості фінансової системи, зміцнення інституційної спроможності та залучення інвестицій. Прогнозується, що при належній підтримці реформ, економіка України може поступово стабілізуватися та забезпечити умови для стійкого розвитку.

Міщенко А. С.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри економіки та статистики Попова В. Д.

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНО СПРЯМОВАНОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Інноваційно спрямований організаційно-економічний механізм євроінтеграційних процесів вітчизняних підприємств має вирішальне значення для ефективного інтегрування України у спільний ринок Європейського Союзу. Євроінтеграція відкриває нові можливості для вітчизняних підприємств, проте вона вимагає сучасних підходів до управління, виробництва, дотримання високих стандартів якості, а також адаптації до вимог глобальної економіки. Серед пріоритетів у формуванні інноваційно спрямованого організаційно-економічного механізму можна виділити наступні ключові аспекти.

По-перше, це підвищення конкурентоспроможності та якості продукції. Для цього необхідне запровадження нових технологій, модернізація виробничих процесів, впровадження міжнародних стандартів якості, таких як ISO та HACCP.

Інвестиції у дослідження та розвиток є критичними для підприємств, що прагнуть виходу на ринок ЄС, де інноваційність є значним конкурентним фактором. Підприємства повинні зосередитися на розробці нових продуктів, підвищенні їхньої енергоефективності, адаптації продукції до європейських вимог та тенденцій.

Для інтеграції у європейський ринок вітчизняні підприємства мають перейти до цифрових стандартів управління, які вже є нормою в ЄС. Це включає впровадження CRM- та ERP-систем, систем контролю виробництва, автоматизацію логістичних процесів та цифровізацію документообігу.

Сьогодні однією з головних вимог для європейського ринку є екологічна стійкість та енергоефективність. Вітчизняні підприємства, орієнтовані на експорт у ЄС, мають приділяти значну увагу впровадженню "зелених" технологій, зниженню енергоспоживання, оптимізації виробничих процесів з мінімізацією шкідливих викидів та відходів. Це не лише відповідає європейським стандартам, а й дозволяє зменшити витрати на енергію, що покращує економічну ефективність підприємства.

У процесі євроінтеграції важливим є налагодження партнерських зв'язків з європейськими компаніями для обміну технологіями, досвідом та спільних проєктів. Важливу роль у цьому можуть відіграти державно-приватні партнерства, які допомагають реалізовувати спільні інноваційні проєкти, фінансувати новітні технології та сприяти міжнародному обміну знаннями. Це також допомагає вийти на нові ринки та забезпечити довіру до українських товарів на міжнародній арені.

Інноваційно спрямований механізм євроінтеграції передбачає інвестиції у розвиток кваліфікованих кадрів. Підприємства мають забезпечувати професійну підготовку працівників, особливо у сферах, пов'язаних з новітніми технологіями та інноваційним менеджментом. Це сприятиме підвищенню продуктивності, якості та конкурентоспроможності продукції, адаптації до змін на ринку праці та забезпечить готовність підприємств до впровадження нових технологій.

Інноваційно спрямований організаційно-економічний механізм євроінтеграційних процесів для вітчизняних підприємств передбачає поєднання багатьох взаємопов'язаних заходів, орієнтованих на підвищення їхньої конкурентоспроможності, ефективності та адаптивності. Пріоритетами залишаються впровадження інновацій, розвиток партнерських відносин, екологічна відповідальність, цифровізація та підвищення якості продукції. Це створить міцну базу для успішної інтеграції України у європейський ринок та забезпечить сталий розвиток вітчизняних підприємств у глобальній економіці.

Панасенко С. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – Дмитриченко М. І.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умовах забезпечення безпеки банківських операцій є одним з найважливіших викликів для фінансових установ. Банківські системи повинні бути надійними, захищеними від внутрішніх і зовнішніх загроз та відповідати вимогам і стандартам, встановленим національним і міжнародним законодавством. Правовий вимір відіграє ключову роль у забезпеченні банківської стабільності та встановлює комплекс регуляторних норм, спрямованих на захист інтересів клієнтів, акціонерів та фінансової системи в цілому.

Правове регулювання банківської діяльності включає сукупність нормативно-правових актів, які встановлюють правила та обмеження щодо діяльності банків. До них відносяться банківські закони, які в першу

чергу регулюють ліцензування, нагляд, фінансову звітність та управління ризиками. У більшості країн центральний банк або інші компетентні регуляторні органи встановлюють вимоги щодо забезпечення прозорості та стабільності банківської діяльності.

Нормативно-правові акти, що регулюють банківську діяльність, покликані захистити банківську систему від таких загроз, як шахрайство, відмивання грошей, кредитні ризики, кіберзлочинність та інші форми фінансових злочинів. Наприклад, закони про боротьбу з корупцією, шахрайством та відмиванням грошей (AML) є невід'ємною частиною банківської безпеки.

Національні регулятори, такі як Центральні банки, Комісія з фінансових послуг та інші наглядові органи, стежать за дотриманням банками законів і нормативних актів. Вони розробляють рекомендації щодо управління банківськими ризиками та встановлюють стандарти фінансової звітності. У разі недотримання вимог регулятори можуть накладати санкції, призупиняти дію ліцензій або вимагати вжиття коригувальних заходів.

Крім того, регулятори зобов'язані забезпечувати дотримання міжнародних стандартів. Наприклад, Базельський комітет з банківського нагляду встановив принципи управління капіталом, щоб гарантувати, що банки залишатимуться фінансово стійкими у випадку кризи. Згідно з цими принципами, банки повинні мати достатній капітал, щоб зменшити ризик банкрутства та забезпечити фінансову стабільність.

Ефективне управління ризиками є одним з ключових правових аспектів забезпечення безпеки банківської діяльності. Закон вимагає від банків розробляти внутрішні політики та процедури для виявлення, оцінки, моніторингу та контролю ризиків. Законодавчі вимоги до управління ризиками покликані захистити інтереси клієнтів та забезпечити стабільність фінансової системи в цілому.

З розвитком цифрових технологій зростають загрози кібербезпеці банківської діяльності. Правові аспекти кібербезпеки включають норми, які вимагають від банків захищати персональні дані клієнтів, забезпечувати високий рівень безпеки інформаційних систем та запобігати несанкціонованому доступу. Наприклад, закони про захист персональних даних (такі як GDPR Європейського Союзу) накладають на банки зобов'язання захищати конфіденційність і безпеку даних клієнтів.

Банки також зобов'язані впроваджувати технологічні рішення для захисту від шахрайства та кібератак, проводити регулярні аудити безпеки та навчати персонал з питань кібербезпеки. Важливу роль відіграють також міжнародні стандарти, такі як ISO/IEC 27001, які встановлюють вимоги до систем управління інформаційною безпекою.

Правові аспекти безпеки та надійності банків є основою стабільної та безпечної фінансової системи. Регуляторні, національні та міжнародні стандарти забезпечують банкам міцну основу для управління ризиками, прозорості та захисту клієнтів. В умовах зростання загроз для банківської діяльності ефективна правова база є необхідною умовою для забезпечення стабільності банківської системи та захисту національної економіки в цілому.

Панкевич Т. І.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Актуальність даного дослідження визначається важливістю ефективного розвитку підприємств, як головних учасників формування ринкового середовища та розвитку економічних відносин як всередині держави так і за її межами, що значною мірою залежить від ефективного використання підприємствами його майна та постійного управління його активами.

Мета дослідження - є узагальнення теоретичних і практичних засад управління активами підприємства та розробка системи заходів з удосконалення механізму управління активами. Відповідно до визначеної мети у роботі поставлено такі завдання, як: дослідити сутність та значення управління активами підприємства; охарактеризувати політику управління активами організацій; розглянути методикку оцінки управління активами підприємств; провести аналіз системи управління активами досліджуваного підприємства; розробити основні напрямки удосконалення механізму управління активами товариства.

Результати дослідження полягають у тому, що сформовано власне визначення поняття «активи підприємства» як це усі матеріальні та нематеріальні ресурси, що перебувають у розпорядженні підприємства та придбані за власні кошти чи залучені ресурси і використовуються у господарській діяльності організації для отримання позитивного фінансового результату; визначено базові елементи системи управління активами підприємства, узагальнено визначення поняття управління активами підприємства; проведено оцінку управління активами товариства, визначено рівень управління ними та запропоновано можливі способи підвищення ефективності механізму управління активами товариства. Наукова новизна роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів дослідження в діяльності досліджуваного підприємства.

Отже, у ході дослідження було розглянуто підходи дослідників та науковців стосовно визначення сутності активів підприємства. Так, активи організації – це наявні матеріальні та нематеріальні фінансові ресурси, що знаходяться у розпорядженні підприємства, беруть участь у виробничому процесі та забезпечують господарську діяльність організації. Механізм управління активами передбачає комплекс заходів та способів управління ними, що дозволяє одночасно і контролювати формування та використання активів організації та забезпечувати безперебійний процес функціонування. Управління активами базується на певних принципів, дотримання яких позитивно відображається на діяльності компанії, це оперативність, контроль, комплексність.

Пасічник Б. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ТА МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РЕКЛАМНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Рекламна діяльність, що здійснюється будь-яким промисловим підприємством, повинна бути оптимальною, тобто мати максимальну ефективність при заданому обсязі витрат або мати мінімальні витрати при необхідному рівні ефективності. Вибір оптимального варіанту організації рекламної діяльності є недостатньо дослідженим напрямом теорії реклами. В науковій літературі по рекламі не достатньо розвинуті доступні для використання методичні рекомендації щодо розрахунку основних характеристик і параметрів організації рекламної діяльності.

Характерним для сучасної реклами є надбання нею нової ролі у результаті залучення її у процес управління діяльністю виробничих фірм. Сутність ролі реклами полягає у тому, що вона стала невід'ємною і активною частиною комплексної системи маркетингу, рівень розвитку якої визначає якість і ефективність рекламно-інформаційної діяльності виробника та її відповідність новим вимогам світового ринку.

Різне ускладнення збуту і загострення конкуренції призводять до того, що маркетинг стає впливовим чинником конкурентної боротьби, не менш важливим, ніж досягнення переваги на ринку шляхом впровадження технічних новинок або зниження собівартості продукції. Реклама виявилась практично єдиним інструментом впливу на ринок.

Останнім часом конкурентна боротьба ще більше посилилась особливо у фірм, орієнтованих на експорт. Великі матеріальні кошти та інтелектуальний потенціал вкладаються у розвиток маркетингової і рекламної діяльності.

Реклама є каналом розповсюдження інформації на ринку, а також передумовою зворотного зв'язку з ним. Тому, з урахуванням того, що реклама є невід'ємною частиною системи маркетингу, виникає необхідність вивчати її функції, механізм взаємодії з іншими елементами системи, визначити місце реклами в їх ієрархії, і, отже, знайти шляхи оптимального управління рекламною діяльністю.

З ускладненням ринкового середовища і системи внутрішньофірмових чинників актуалізується реальна практична необхідність в моделях для управління рекламною діяльністю українських підприємств. Проте більшість готових моделей самі по собі є настільки складними, що зовсім не кожен менеджер в змозі скористатися ними самостійно. Тому йому знадобиться допомога професійного консультанта в даному випадку по управлінню рекламними комунікаціями. Для проведення процесу управління маркетинговими комунікаціями вже недостатньо виключно лише практичного досвіду. Відсутність уявлень про модель управління рекламною діяльністю спонукають до використання у власній практиці методу проб і помилок і, як результат, ухваленню необдуманих рішень замість застосування перевірених методів. І, як наслідок, результатом багатьох рекламних акцій стає їхня неефективність. В кінці кінців, це неминуче спричиняє за собою втрати ресурсів (фінансових, людських, часу), втрату шансів ринкової ситуації і збільшення рівня і без того високого ризику підприємницької діяльності. Тому фаховий, науково обґрунтований підхід управління рекламною діяльністю є необхідною умовою для загального ринкового успіху підприємства.

Печенко О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Тенденції розвитку України та високий рівень мінливості ринкового середовища зумовлюють провідне значення проблем розробки стратегічних рішень з розвитку підприємств. Це визначено тим, що стратегічні рішення включають в себе систему заходів з оптимізації діяльності, а науковий підхід передбачає формування методологічної бази та сукупності різноманітних засобів удосконалення, спрощення й універсалізації процесу формування фінансової стратегії. Такими засобами є моделі і методи аналізу, оцінки, прогнозування розвитку підприємства та стану його діяльності. Основною проблемою на шляху реалізації таких підходів є недостатність існуючого теоретико-методологічного забезпечення процесу формування фінансової стратегії підприємства.

Мета – є обґрунтування теоретичних основ формування фінансової стратегії підприємства та розробка практичних рекомендацій щодо її реалізації. Для досягнення мети визначено наступні завдання: дослідити особливості стратегічного управління фінансами підприємств; - визначити місце фінансової стратегії в системі фінансового забезпечення підприємства; розглянути методичне та інформаційне забезпечення розробки фінансової стратегії підприємства; оцінити фінансовий потенціал досліджуваного підприємства; оцінити джерела фінансування діяльності досліджуваного підприємства; врахувати зовнішні фактори впливу на формування фінансової стратегії досліджуваного підприємства; розробити модель фінансової стратегії підприємства; визначити порядок впровадження системи оперативного бюджетування на підприємстві; - запропонувати варіанти служби контролінгу на підприємстві для забезпечення реалізації фінансової стратегії.

Виконане дослідження дало змогу сформуувати, доповнити, систематизувати та узагальнити теоретичне розуміння формування фінансової стратегії підприємства та обґрунтувати пропозиції щодо її реалізації.

Отже, у результаті проведених досліджень доведено, що в системі стратегічного управління фінансова стратегія займає найважливіше місце, оскільки з її реалізацією пов'язана довгострокова фінансова і економічна політика підприємства. Практично фінансова стратегія є ключовим носієм інформації про майбутній розвиток підприємства, на основі якої формується його імідж, залучаються інвестори, підвищується довіра кредиторів. Метою фінансової стратегії є забезпечення стійкого становища підприємства на ринку,

що базується на ефективному формуванні та використанні фінансових ресурсів. Слід зазначити, що вироблення та реалізація фінансової стратегії, яка могла б краще відповідати зовнішнім умовам, що швидко змінюються, стала важливою частиною діяльності керівництва більшості підприємств.

Пирх М. О.

Запорізький національний університет
аспірант
наук. кер. – Гамова О. В.

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ТА ПОДОЛАННЯ ШАХРАЙСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

На думку Юваля Ноя Харарі, більша частина сучасних грошей існує у вигляді електронних записів на серверах. Приблизно 60 трильйонів доларів обігу складають глобальну грошову масу, але менш як 6 трильйонів із них представлені у вигляді готівкових коштів. Більше 90% від загальної кількості (понад 50 трильйонів доларів) зберігаються виключно в електронній формі [1].

Доходи від електронної комерції очікуються на рівні 4 117 мільярдів доларів США у 2024 році, з прогнозом середньорічного зростання (CAGR) 9,49% у період з 2024 до 2029 року, що дозволить досягти 6 478 мільярдів доларів до 2029 року. Китай займе провідне місце з обсягом у 1 469 мільярдів доларів США в 2024 році. До 2029 року кількість користувачів може досягти 3,6 мільярда, а рівень проникнення зросте з 40,5% у 2024 році до 49,1% [2].

Шахрайство з платіжними картками є глобальною проблемою, яка у 2021 році спричинила втрати в розмірі 22,8 мільярда доларів, що на 4,4% більше порівняно з 2020 роком. Сполучені Штати становили 38,7% усіх випадків шахрайства [3]. До 2030 року прогнозується зростання шахрайства з платіжними картками в США до 28 мільярдів доларів [4].

Штучний інтелект (ШІ) і машинне навчання докорінно змінюють боротьбу з шахрайством в електронній комерції. ШІ дозволяє розробляти інтелектуальні системи, що імітують когнітивні функції людини, як-от навчання та вирішення проблем. Системи виявлення шахрайства на основі ШІ аналізують значні масиви даних, включаючи інформацію про клієнтів, транзакції та навіть характеристики пристроїв. Обробляючи ці дані, система виявляє тонкі шаблони та аномалії, які можуть вказувати на шахрайські дії [5].

Основні механізми, на яких ґрунтується виявлення шахрайства, включають збір великих обсягів транзакційних даних, вибір релевантних ознак для визначення шахрайства, навчання моделей за допомогою історичних даних, виявлення аномалій, безперервне оновлення моделей і систему оповіщення для подальшого розслідування [6].

ШІ ефективно допомагає виявляти різні види шахрайства:

- Платіжне шахрайство: несанкціоновані транзакції з використанням викрадених платіжних даних.
- Чарджбеки: повернення коштів на рахунок власника картки, що спричиняє збитки для бізнесу.
- Захоплення акаунтів (АТО): несанкціонований доступ до облікового запису користувача через викрадені дані або фішинг.
- Підроблені акаунти: створення облікових записів для шахрайства або зловживання акціями.
- Контентні шахрайства та спам: поширення обманного контенту для крадіжки особистих даних або фінансового шахрайства [7].

Список використаних джерел

1. Харарі Ю. Н. *Sapiens: людина розумна. Коротка історія людства* / Пер. з англ. О. Дем'янчука. Київ: Bookchef, 2023. 230 с.
2. *Credit card ownership (% age 15+)*. URL: <https://genderdata.worldbank.org/en/indicator/fin7-t-a?view=trend&geos=WLD&gender=total&gender=female&gender=male> (Дата звернення: 9 листопада, 2024).
3. *E-commerce fraud - statistics & facts*. URL: <https://www.statista.com/topics/9240/e-commerce-fraud/#dossierKeyfigures> (April 1, 2022). Дата звернення: 2 жовтня, 2024.
4. Drimer, S., Murdoch, S. J., Anderson, R. (2009). *Optimized to Fail: Card Readers for Online Banking*. In: Dingleline, R., Golle, P. (eds). *Financial Cryptography and Data Security. FC 2009*.
5. *Ecommerce Fraud Prevention: How AI Detects & Blocks Fraudulent Activity (The Ultimate Guide)*, Charter Global. URL: <https://www.charterglobal.com/ai-for-ecommerce-fraud-detection/> (дата звернення: 09.11.2024).
6. *Understanding AI Fraud Detection and Prevention Strategies*, Digital Ocean, 2021. URL: <https://www.digitalocean.com/resources/articles/ai-fraud-detection>. Дата звернення: 9 листопада, 2024.
7. *How to Use AI in Fraud Detection*, Sift Trust and Safety Team. URL: <https://sift.com/blog/what-is-an-otp-bot> (22 квітня 2024). Дата звернення: 2 листопада, 2024.

Пінчук Т. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Бугай І. В.

ПРО ФІНАНСОВУ ІНТЕГРАЦІЮ: СПРІЯННЯ ФІНАНСОВІЙ ІНКЛЮЗІЇ ТА РОЗШИРЕННЯ ДОСТУПУ ДО ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

У сучасних умовах особливо важливо розглядають шляхи відновлення української економіки та забезпечення її стабільного зростання з акцентом на фінансову інклюзію. Нам важливо визначити потенційні напрями для підвищення показників фінансової інклюзії (способи спрощення доступу всіх верств населення до відкриття фінансових рахунків), розглянути: специфіку фінансових процесів стосовно цивільних та військових вразливих груп, що постраждали через війну в Україні, механізм забезпечення всеохоплюючого дос-

тупу учасників війни до фінансових продуктів і послуг, включаючи додаткові консультації та підвищення обізнаності, а також найпоширеніші фінансові операції, якими українці користуються після початку повномасштабного вторгнення та інноваційні фінансові послуги, які можуть позитивно вплинути на підвищення фінансової інклюзії в Україні [2].

Взагалі тема фінансової інтеграції та фінансової інклюзії є надзвичайно актуальною в сучасних умовах глобалізації та розвитку цифрової економіки. Ось кілька ключових аспектів, які підкреслюють актуальність нашої теми:

- зменшення фінансової нерівності: фінансова інтеграція сприяє розширенню доступу до фінансових послуг для широких верств населення, включаючи тих, хто традиційно були виключені з фінансової системи (сільські жителі, малозабезпечені, жінки). Це допомагає зменшити нерівність і сприяє соціальній справедливості;

- економічне зростання: підвищення рівня фінансової інклюзії має позитивний вплив на економіку, оскільки це підвищує продуктивність населення, сприяє розвитку малого та середнього бізнесу, стимулює інвестиції та створює нові робочі місця;

- цифрова трансформація: сучасні технології, такі як мобільний банкінг, фінтех, блокчейн і криптовалюти, відкривають нові можливості для фінансової інтеграції. Це особливо актуально в країнах, де традиційна банківська інфраструктура є слабо розвинутою;

- соціальна стабільність: доступ до фінансових послуг сприяє покращенню життєвих умов, підвищує фінансову грамотність населення, що в свою чергу підвищує соціальну стабільність і знижує ризики соціальних конфліктів;

- глобальні ініціативи та цілі сталого розвитку: Фінансова інклюзія є важливою частиною багатьох глобальних ініціатив, зокрема *Цілей сталого розвитку ООН*. Вона є ключовим елементом для досягнення цілей, таких як зменшення бідності, забезпечення гендерної рівності та підтримка економічного зростання [5].

Таким чином, сприяння фінансовій інклюзії та розширення доступу до фінансових послуг є критично важливим для забезпечення стійкого економічного розвитку та соціальної справедливості.

Глобальна проблема, яка стає дедалі актуальнішою, – це низький рівень залучення споживачів до фінансового сектору. Багато людей не мають достатнього доступу до якісних фінансових послуг і не володіють необхідними знаннями та досвідом для їх ефективного використання. За даними Світового банку, понад 2,5 мільярда людей у світі не мають доступу до якісних фінансових послуг. Доступність основних фінансових послуг для споживачів є ключовим показником розвитку фінансового сектору економіки будь-якої країни. Вона також є важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, оскільки фінансовий сектор сприяє зростанню добробуту населення, підтримці бізнесу та розширенню ринків товарів і послуг.

Означені напрями розвитку фінансової інклюзії вказують на те, що основним фактором її просування є розвиток інноваційних технологій. Зокрема, важливу роль відіграє активне впровадження електронних фінансових послуг, що забезпечує максимальний доступ споживачів до них. Розвиток електронних фінансових послуг передбачає створення законодавчих стимулів і мотивацій, що сприятимуть зростанню попиту та формуванню потреб у використанні цифрових технологій серед споживачів фінансових послуг.

Наразі чинне законодавство щодо захисту прав споживачів не повністю враховує особливості надання електронних фінансових послуг та не забезпечує їх належне регулювання [6].

Ось кілька рекомендацій щодо сприяння фінансовій інклюзії та розширення доступу до фінансових послуг для населення: це розвиток цифрової фінансової інфраструктури (мобільний банкінг: впровадження та розширення доступу до мобільних фінансових послуг, особливо в сільських і віддалених регіонах, де відсутні традиційні банківські відділення та фінтех-рішення: підтримка інноваційних фінтех-компаній, які можуть пропонувати більш доступні і дешевші фінансові послуги через цифрові платформи); підвищення фінансової грамотності (освітні програми: впровадження освітніх програм і кампаній для підвищення фінансової грамотності населення, особливо серед малозабезпечених верств та шкільні програми: інтеграція фінансової грамотності в шкільну програму для молоді з метою формування основних навичок управління фінансами з раннього віку); регуляторні ініціативи (стимулювання банків: розробка стимулюючих регуляторних заходів для банків, які надають послуги малозабезпеченим або віддаленим громадам та захист прав споживачів: забезпечення правової бази для захисту прав споживачів фінансових послуг, зокрема, протидії шахрайству та некоректній практиці кредитування); розширення доступу до кредитування (мікрофінансування: підтримка програм мікрофінансування, які надають дрібні кредити малому бізнесу та окремим особам, які не можуть отримати доступ до традиційних банківських кредитів та гарантійні фонди: створення державних або приватних гарантійних фондів, які б знижували ризики для банків і стимулювали їх до видачі кредитів малому бізнесу); інтеграція гендерних аспектів (цільові програми: розробка спеціальних програм фінансової підтримки та навчання для жінок, які стикаються з більшими бар'єрами в доступі до фінансових послуг та підтримка жіночого підприємництва (запровадження програм фінансування та наставництва для підтримки жіночого підприємництва, що сприятиме економічній активності жінок)); розширення партнерства між секторами (приватно-державне партнерство: розвиток співпраці між урядом, приватним сектором і неурядовими організаціями для спільної роботи над розширенням доступу до фінансових послуг та міжнародна співпраця (участь у міжнародних ініціативах та програмах, спрямованих на сприяння фінансовій інклюзії, таких як програми Світового банку або ООН)); використання даних для прийняття рішень (аналіз та моніторинг: використання великих даних та аналітики для моніторингу та оцінки рівня фінансової інклюзії, а також для ідентифікації бар'єрів, що перешкоджають доступу до фінансових послуг та розробка політик на основі даних: впровадження політик і стратегій, що базуються на об'єктивних даних і враховують реальні потреби населення). Виконання цих рекомендацій сприятиме створенню більш інклюзивної фінансової системи, що дозволить значно покращити доступ до фінансових послуг для різних категорій населення [1, с. 383-392; 3].

Так, стратегія підвищення фінансової інклюзивності в Україні повинна спиратися на покращення якості фінансових послуг для тих споживачів, які вже мають до них доступ, а також на розширення доступу до

базових фінансових послуг для тих, хто його ще не має. Важливим інструментом для досягнення цієї мети є використання фінансових технологій. Тому наші подальші дослідження будуть присвячені вивченню проблем впровадження фінансових технологій в Україні та їхніх перспектив у воєнний та післявоєнний періоди [4, с. 18-28].

Список використаних джерел

1. Patsuriia N.B. Economic and legal policy of the state in the field of digital economy / Vinnyk O.M., Zadykhaylo D.V., Honcharenko O.M., Shapovalova O.V. International Journal of Criminology and Sociology. 2021. № 10. С. 383–392.
2. Гуменюк Л. С. Фінансова інклюзія як ключовий фактор у відновленні економічного розвитку України після війни. URL :<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/341/9422/19652-1?inline=1> (дата звернення: 11.09.2024).
3. Додаток І. Меморандум про економічну та фінансову політику. 47 с. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MEFP_June_2024.pdf?v=7
4. Краус К. М., Краус Н. М., Поченчук Г. М. Інституціональні аспекти та цифровізація фінансової інклюзії в національній економіці. Innovation and Sustainability. 2022. № 2. С. 18-28.
5. Питання розвитку фінансової інклюзії в Україні. Частина перша (2022) ЄМА.UA. URL : <https://www.ema.com.ua/news/chastina-persha-digital-financial-inclusion-ukrainian-agenda/> (дата звернення: 13.10.2024).
6. Фінансова інклюзія задля економічного зростання: підсумки міжнародного “Форуму з фінансової інклюзії. Нікого за бортом”. Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-inklyuziya-zadlya-ekonomichnogo-zrostannya-pidsumkimijnarodnogo-forumu-z-finansovoyi-inklyuziyi-nikogo-za-bortom>

Пляцек Д. Б.

Класичний приватний університет
аспірант

ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Одним з найважливіших напрямків планування діяльності підприємства є планування його грошових потоків. Від наявності грошових коштів у підприємства, збалансованості та синхронності надходження потоків грошових коштів залежить рівень платоспроможності, збалансованості розвитку, а також ділова репутація підприємства на ринку. Очевидно, що брак досвіду в управлінні грошовими потоками, нерідко – відсутність їх планування породжує низку серйозних проблем, пов'язаних з необґрунтованістю та хаотичністю управління в цілому, загостренням проблеми неплатежів. Значення та роль планування грошових потоків для ефективної діяльності підприємства зумовлює потребу окремого дослідження та глибокого аналізу даної теми, актуальність якої останнім часом зростає, оскільки управління грошовими потоками є відносно новим функціональним напрямом фінансового менеджменту в Україні.

Мета дослідження полягає у вирішенні теоретичних та практичних проблем планування грошових потоків підприємства. Для досягнення поставленої мети було поставлено наступні завдання: дослідити економічний зміст та розглянути класифікацію грошових потоків підприємства; розглянути методичний інструментарій планування грошових потоків підприємства; провести аналіз обсягів та структури грошових потоків; провести оцінку ефективності управління грошовими потоками підприємства; обґрунтувати планові обсяги грошових потоків досліджуваного підприємства

Результати дослідження полягають в обґрунтуванні доцільності впровадження хмарних та мобільних технологій для оптимізації грошових потоків та прийняття ефективних рішень з врахуванням специфіки галузі діяльності компанії. Практичне значення роботи полягає в тому, що проведене дослідження дозволило виявити слабкі місця в системі планування грошовими потоками на підприємстві та запропонувати ряд заходів стратегічного характеру. Автором розроблено прогноз грошових потоків, який може слугувати інструментом для прийняття рішень щодо підвищення ефективності управління грошовими коштами.

Отже, планування грошових потоків підприємства є відносно новим функціональним напрямом фінансового менеджменту в Україні. Основною проблемою більшості українських підприємств, в першу чергу тих, які відносяться до малого та середнього бізнесу, є недостатнє розуміння власниками та керівниками змісту грошових потоків, необхідності та порядку їх розрахунку і, відповідно, неспроможність прийняття необхідних управлінських рішень, спрямованих на забезпечення основної мети бізнесу: збільшення його вартості.

Пономарьов С. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку національної економіки, що характеризується мінливістю, непередбачуваністю та соціально-політичною нестабільністю, вітчизняні підприємства стикаються з багатьма проблемами, які пов'язані з дефіцитом фінансових ресурсів, посиленням інфляційних процесів, невизначеністю ринкової ситуації, недоступністю кредитних ресурсів, жорсткою конкуренцією та інше. Нині ефективне управління фінансовими ресурсами підприємств, що спрямоване не тільки на максимізацію прибутку в короткостроковому періоді, але й на підвищення ринкової вартості підприємства, підтримку стану фінансової стабільності та рівноваги у довгостроковій перспективі, є запорукою ефективності функціонування та фінансової сталості суб'єктів господарювання. Тому проблема забезпечення фінансової стійкості підприємств на сьогодні належить до найбільш актуальних.

Метою дослідження є розробка та теоретичне обґрунтування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства, визначення його структури, умов, принципів та етапів реалізації. Отримані результати ґрунтуються на вирішенні таких завдань: досягнення оптимальної структури джерел фінансування підприємства; оптимізація структури активів; формування оптимального співвідношення активів та джерел їх фінансування; забезпечення розширеного відтворення; досягнення стану постійної платоспроможності та кредитоспроможності підприємства; досягнення максимальної рентабельності операційної, фінансової та інвестиційної діяльності за рахунок підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Досліджено умови ефективного формування та функціонування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства, його суб'єкти та об'єкти; проаналізовано систему принципів реалізації зазначеного механізму; розглянуто структуру та основні складові елементи механізму, до яких належать функції, форми та методи фінансового управління, сукупність фінансових інструментів та важелів, а також система забезпечення; розкрито послідовність етапів впровадження механізму управління фінансовою стійкістю для досягнення або збереження бажаного рівня фінансової стійкості та рівноваги підприємств; запропоновано основні напрями удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Отже, для ефективного функціонування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства необхідна належна система забезпечення цього процесу, яка включає: нормативно-правове забезпечення – це законодавча база, що регламентує права і обов'язки суб'єктів підприємницької діяльності, стандарти, норми, нормативи; фінансово-економічне містить у собі фінансові ресурси, що мобілізуються з різних джерел для забезпечення стійкого розвитку підприємства та розширеного відтворення; організаційне наявність відповідної організаційної структури, що відповідає за рівень фінансової стійкості на підприємстві.

Поперечний Б. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Криптовалюта являє собою особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується тільки попитом і пропозицією. Такі електронні гроші не регулюються жодною з державних систем. Функція спостерігачів і контролерів у цьому разі лежить на користувачах мережі та власниках криптовалют.

Нині фінансовий світ визначається з відношенням до інноваційного продукту – криптовалюти або віртуальних грошей. Влада в різних країнах висловлює протилежні думки щодо використання криптовалют. Одні вважають віртуальні гроші (криптовалюти), злочинном, а інші навпаки – прогресом.

Електронну форму можуть мати гривня, долар, євро і т.п. Але всі ці гроші є централізованими і підконтрольними державним банкам країн.

В загальному визначенні - криптовалюта це різновид електронної валюти, яка базується на методах шифрування.

Криптовалюта не емітується в якійсь конкретній країні, а створюється в віртуальному просторі без всякої прив'язки до держави і місцевості. У випуску нових цифрових монет беруть участь обчислювальні потужності комп'ютерів, розташовані в різних частинах світу.

Криптографія для конфіденційних платежів почала використовуватися з 1990 року в системі DigiCash Девіда Чома, компанія якого збанкрутувала в 1998 році. Ця платіжна система була централізованою.

Вперше термін «криптовалюта» почав використовуватися після появи платіжної системи «біткоїн», яка була розроблена в 2009 році людиною або групою людей під псевдонімом Сатоши Накамото. Згодом, на ринку криптовалют з'явилися системи: Namecoin (децентралізована DNS для реєстрації криптовалют в середині електронної мережі), Litecoin, PPCoin, які займалися системною емісією криптовалюти, Novacoін і безліч інших електронних систем.

Таким чином, проводячи аналіз визначення криптовалют, ми можемо визначити, що в загальному сенсі «криптовалюта» визначається як цифрові монети, які можна зберігати в електронних гаманцях і переводити між гаманцями. Так, криптовалюта - це перш за все вид цифрової валюти і в неї відповідне майбутнє, яке слід досліджувати та впроваджувати.

Попудренко А. В.

Класичний приватний університет

ПИТАННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ

Бюджетний дефіцит виникає, коли витрати держави перевищують її доходи протягом певного періоду часу. Це явище є важливим аспектом фіскальної політики, і його управління має велике значення для забезпечення економічної стабільності країни. Управління дефіцитом включає як заходи для його скорочення, так і стратегії для контролю та мінімізації негативних наслідків.

Причини виникнення бюджетного дефіциту: збільшення державних витрат (соціальні виплати (пенсії, субсидії, допомоги), оборонні витрати та витрати на безпеку, інвестиції в інфраструктуру); зниження доходів (економічний спад або кризові явища, що призводять до зменшення податкових надходжень, зниження податкових ставок або податкові пільги для бізнесу; низький рівень ефективності збору податків); зовнішні фактори (глобальні фінансові кризи або торговельні війни; підвищення цін на імпортовані ресурси (нафтопродукти, газ, сировина)); зміни в політиці (погіршення управління державними фінансами або збільшення нецільових витрат, політичні обіцянки про підвищення витрат або зниження податків, які не завжди можуть бути фінансовані).

Все це призводить до певних наслідків, таких як:

- зростання державного боргу;
- інфляційний тиск;

- зниження довіри інвесторів;
- зменшення фінансової стійкості держави;
- необхідність податкових підвищень або зниження витрат:

Існують методи управління бюджетним дефіцитом. Проведення аудиту витрат державних установ, скорочення неефективних витрат. Зменшення адміністративних витрат, удосконалення державних закупівель та скорочення корупційних ризиків. Скорочення субсидій та дотацій. Реформа соціальних програм, шляхом переорієнтації соціальних виплат на більш цільові програми або скорочення державних субсидій у разі потреби.

Збільшення доходів через підвищення податків. При цьому необхідне впровадження прогресивних податків для забезпечення соціальної справедливості. Реформа податкової системи для покращення збору податків і зменшення ухилення від сплати податків. Впровадження сучасних методів електронного адміністрування податків, таких як е-фактури, електронні декларації.

Розвиток нових джерел доходів один із методів. Залучення інвестицій в інфраструктуру та бізнес, приватизація державних підприємств. Використання природних ресурсів для отримання доходів.

Довгострокові стратегії також мають бути залучені в усуненні бюджетного дефіциту. Удосконалення бюджету через перехід на програмно-цільовий метод планування та виконання бюджету. Створення умов для розвитку нових секторів економіки, зокрема високих технологій, енергозбереження, зеленої економіки.

Управління бюджетним дефіцитом є комплексним процесом, який вимагає балансу між фіскальною стабільністю, економічним зростанням і соціальною справедливістю. Підхід до дефіциту не повинен бути лише реакцією на поточні фінансові труднощі, але й частиною довгострокової стратегії забезпечення стійкого розвитку. Важливе значення має комплексне використання фінансових інструментів, вдосконалення податкової та витратної політики, а також забезпечення прозорості та ефективності в управлінні публічними фінансами.

Радченко А. В.

Класичний приватний університет
 наук. кер. – д.е.н., професор Мащенко О. В.

СУЧАСНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В МАШИНОБУДУВАННІ

Машинобудівна галузь є однією з ключових у світовій промисловості, забезпечуючи базу для розвитку інших галузей та виробництва високотехнологічної продукції. Для досягнення стійкої конкурентної переваги підприємствам необхідно використовувати сучасні підходи до аналізу власних можливостей та зовнішніх загроз. Конкурентоспроможність підприємства можна визначити як здатність виробляти продукцію, яка за якістю, ціною та іншими характеристиками перевершує продукцію конкурентів на ринку. У машинобудуванні особливого значення набувають інноваційні розробки, зниження собівартості виробництва та підвищення ефективності виробничих процесів. Важливу роль відіграє управління підприємством та здатність швидко реагувати на зміну ринкових умов. Основними факторами, які впливають на конкурентоспроможність підприємств машинобудування, є:

- Інновації та технологічні рішення. Впровадження новітніх технологій, таких як автоматизація виробничих процесів, штучний інтелект та 3D-друк, дозволяє підприємствам підвищити продуктивність та зменшити витрати.

- Кваліфікація та ефективність управлінських кадрів. Якість управління підприємством значною мірою визначає його здатність до інновацій та успішного реагування на зовнішні виклики.

- Фінансова стабільність та ефективність використання ресурсів. Раціональне управління ресурсами дозволяє підприємствам знижувати витрати та підвищувати прибутковість.

- Маркетингова стратегія. Правильно вибрана стратегія позиціонування продукції на ринку дозволяє підприємствам залучати нових клієнтів і утримувати існуючих.

Для оцінки конкурентоспроможності підприємств машинобудування використовуються різноманітні методи, які дозволяють вивчити як внутрішні, так і зовнішні фактори, що впливають на діяльність підприємства.

- SWOT-аналіз. Це метод, який дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози з боку ринку. Цей інструмент надає загальне уявлення про внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на конкурентоспроможність.

- PEST-аналіз. Цей метод аналізує вплив політичних, економічних, соціальних і технологічних факторів на діяльність підприємства. Він допомагає оцінити зовнішнє середовище і можливі загрози для бізнесу.

- Конкурентний бенчмаркінг: Порівняння продуктивності підприємства з показниками основних конкурентів дозволяє виявити слабкі місця та знайти шляхи для поліпшення.

- Аналіз на основі ключових показників ефективності (KPI): Використання KPI дозволяє об'єктивно оцінювати діяльність підприємства за різними аспектами, такими як продуктивність, фінансова стійкість, рівень інновацій тощо.

Сучасні тенденції в машинобудуванні свідчать про зростаючу важливість інноваційних технологій для забезпечення конкурентоспроможності. Впровадження новітніх технологій дозволяє підприємствам скорочувати час виробництва, знижувати витрати на матеріали та підвищувати якість продукції. Серед найбільш перспективних напрямків інновацій можна виділити: автоматизація виробничих процесів, це дозволяє знизити залежність від людського фактора і збільшити точність операцій; штучний інтелект і аналітика великих даних допомагає оптимізувати виробничі процеси та прогнозувати потреби ринку; 3D-друк, значно скорочує час розробки та дозволяє знижувати виробничі витрати.

Сучасні методи аналізу конкурентоспроможності підприємств машинобудування є важливим інструментом для стратегічного управління та забезпечення довгострокового розвитку підприємств у умовах ви-

сокої конкуренції. Використання інноваційних підходів дозволяє підвищити ефективність виробництва, знизити витрати та розробити стратегії, які дозволять підприємствам зберігати та підвищувати свої конкурентні переваги.

Ретузін О. Б.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ

Місцеві бюджети є одним із ключових інструментів регіональної фінансової політики, що забезпечують фінансову самостійність територіальних громад та сприяють їх соціально-економічному розвитку. В умовах децентралізації та посилення ролі місцевого самоврядування значення місцевих бюджетів зростає, оскільки вони виконують функцію фінансового забезпечення регіональних програм та заходів, спрямованих на підвищення якості життя населення.

Формування місцевих бюджетів базується на принципах автономності, прозорості та ефективності використання бюджетних коштів. Основними джерелами доходів місцевих бюджетів є податки та збори, а також міжбюджетні трансферти, які забезпечують фінансове вирівнювання територій. Аналіз структури доходів свідчить про зростання ролі податку на доходи фізичних осіб та місцевих податків, що дозволяє підвищити фінансову незалежність територіальних громад [1].

Водночас одним із ключових викликів є недостатня фінансова спроможність окремих регіонів, що посилюється в умовах воєнного стану та економічної кризи. Регіони з низьким податковим потенціалом значною мірою залежать від державних трансфертів, що обмежує їх можливості для реалізації довгострокових програм розвитку. Для подолання цих викликів необхідно вдосконалювати механізми міжбюджетного регулювання та посилювати фінансову автономію місцевих бюджетів [2].

Місцеві бюджети відіграють важливу роль у фінансуванні соціально-культурної сфери, зокрема освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та розвитку інфраструктури. Ефективне використання бюджетних коштів на місцевому рівні дозволяє забезпечити доступність та якість послуг для населення, що є важливою складовою регіональної фінансової політики. Зокрема, зростає значення програмно-цільового методу формування бюджетів, який спрямований на досягнення конкретних соціально-економічних результатів [3].

Європейський досвід свідчить про необхідність розвитку інструментів фінансової автономії територіальних громад, зокрема шляхом запровадження муніципальних облігацій та державно-приватного партнерства. Такі інструменти дозволяють залучати додаткові ресурси для реалізації інвестиційних проектів та розвитку інфраструктури, що є важливим напрямом регіональної фінансової політики [4].

Таким чином, місцеві бюджети є основою реалізації регіональної фінансової політики, оскільки забезпечують фінансування соціально-економічних програм та заходів на місцевому рівні. Підвищення ефективності управління місцевими бюджетами, впровадження інноваційних інструментів фінансування та посилення фінансової спроможності територіальних громад є ключовими завданнями для забезпечення сталого розвитку регіонів України.

Список використаних джерел

1. Василик О.Д. Бюджетна система України: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2020.
2. Кириленко О.П. Місцеві фінанси та бюджетна політика: теоретичні засади і практика. Львів: Сполом, 2019.
3. Луніна І.О. Місцеві бюджети в системі соціально-економічного розвитку регіонів. К.: Наукова думка, 2021.
4. Європейський досвід муніципального управління: колективна монографія. Київ: Інститут регіональних досліджень, 2022.

Рубан Є. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., Карпуніна М. С.

ОСОБЛИВОСТІ РИЗИКУ У СФЕРІ ТОВАРНОГО ОБІГУ

Сучасний світовий ринок є динамічним і складним, де вплив економічних ризиків стає дедалі більш відчутним як для національних економік, так і для окремих компаній. Економічні ризики, що виникають через глобальні фінансові коливання, політичну нестабільність, зміни у валютних курсах, а також природні катастрофи та пандемії, мають суттєвий вплив на товарооборот і здатні істотно змінювати обсяги та структуру торговельних потоків.

Насамперед, ризики, пов'язані з коливанням валютних курсів, впливають на купівельну спроможність як імпортерів, так і експортерів. Різкі зміни курсу можуть призвести до подорожчання імпорту або зниження доходів від експорту, що автоматично позначається на товарообороті між країнами. Для компаній, які ведуть міжнародну діяльність, такі коливання спричиняють необхідність постійно адаптувати свої ціни, переглядати контракти та шукати нові стратегії страхування валютних ризиків.

Важливим фактором також є економічна нестабільність та інфляція, які знижують реальні доходи населення і, як наслідок, попит на товари. Коли споживачі починають обмежувати свої витрати, падає товарооборот, що може призвести до скорочення виробництва, втрати робочих місць та, в кінцевому рахунку, зменшення податкових надходжень до державного бюджету. У таких умовах підприємства змушені переглядати свої бізнес-моделі, скорочувати витрати або навіть виходити з ринків з високим рівнем ризику.

Політична нестабільність, зокрема торгова війна, санкції або митні обмеження, створюють додатковий тиск на товарооборот. Введення тарифів чи ембарго призводить до зниження експорту та імпорту, оскільки вартість товарів зростає, що робить їх менш конкурентоспроможними. Наприклад, введення санкцій проти певних країн часто призводить до скорочення товарообороту між ними, змушуючи компанії шукати альтернативні ринки збуту, які не завжди можуть забезпечити той самий рівень попиту.

Крім цього, ризики, пов'язані з глобальними кризами, такими як пандемія COVID-19, наочно продемонстрували, як швидко можуть змінюватися умови для ведення бізнесу. У період пандемії багато країн стикнулися з перериванням ланцюгів постачання, що призвело до дефіциту товарів, зростання цін та уповільнення товарообороту. Компанії, які були орієнтовані на фізичні точки продажу, відчули особливо сильний удар, і значна частина з них була змушена адаптуватися до онлайн-торгівлі, що хоч і є ефективною альтернативою, проте вимагає значних вкладень у цифрову інфраструктуру.

Управління економічними ризиками та їх мінімізація вимагають від компаній впровадження нових підходів і гнучкості. Одним із ключових інструментів є диверсифікація – як у виборі постачальників, так і в ринках збуту. Також важливим є створення стратегічних резервів, прогнозування ризиків та вивчення поведінки ринку в умовах нестабільності.

Таким чином, економічні ризики мають значний вплив на товарооборот, що змушує бізнеси і держави шукати нові моделі адаптації та реагування. Лише зважений та гнучкий підхід до управління ризиками може забезпечити стабільний розвиток у мінливих економічних умовах, мінімізуючи негативний вплив на товарооборот та підтримуючи конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Сагайдачний О. В.

Класичний приватний університет

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Фінансова стійкість підприємств є ключовим показником їх здатності функціонувати та розвиватися в умовах змінного економічного середовища. В умовах економічної нестабільності, викликаній кризовими явищами, війнами, інфляцією чи глобальними рецесіями, питання фінансової стійкості стає особливо актуальним.

Фінансова стійкість підприємства – це стан його фінансових ресурсів, який забезпечує безперервність господарської діяльності, своєчасне виконання фінансових зобов'язань і можливість протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

Основні компоненти фінансової стійкості:

- платоспроможність. Здатність підприємства вчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, постачальниками та іншими контрагентами;
- ліквідність. Наявність достатньої кількості ліквідних активів, які можна швидко конвертувати в гроші для покриття поточних зобов'язань;
- фінансова незалежність (автономія). Частка власного капіталу в структурі джерел фінансування, що знижує залежність від кредитів і зовнішніх інвесторів;
- прибутковість. Рівень доходів, який дозволяє підприємству інвестувати у свій розвиток та підтримувати конкурентоспроможність;
- структура капіталу. Збалансованість між власними та позиковими ресурсами.

Проблемами для фінансової стійкості в умовах нестабільності виступають: зниження платоспроможності клієнтів; втрата ринків збуту або зменшення попиту на продукцію; зростання вартості позикового капіталу; підвищення процентних ставок через жорстку монетарну політику.

Інфляційні процеси теж мають суттєвий вплив на фінансову стійкість. Це призводить до зростання витрат на сировину, матеріали та енергоносії, а коливання валютного курсу – до ризиків втрат для підприємств, що працюють у зовнішньоекономічній сфері.

Для забезпечення фінансової стійкості можна запропонувати певні стратегії.

1. Оптимізація витрат. Перегляд виробничих і адміністративних витрат для скорочення зайвих видатків.
2. Диверсифікація джерел фінансування. Розширення співпраці з різними банками, залучення іноземного капіталу, випуск корпоративних облігацій.
3. Ризик-менеджмент. Впровадження заходів для ідентифікації, оцінки та мінімізації фінансових ризиків, включаючи хеджування валютних ризиків.
4. Підвищення ефективності управління активами. Скорочення неліквідних активів і покращення оборотності обігових коштів.
5. Адаптація бізнес-моделі. Орієнтація на нові ринки, розвиток онлайн-продажів, впровадження інноваційних продуктів і послуг.
6. Формування резервів. Накопичення фінансових ресурсів для використання в кризових ситуаціях.

Фінансова стійкість підприємства в умовах економічної нестабільності залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами, адаптації до змін у зовнішньому середовищі та використання сучасних інструментів аналізу та управління. Підприємства, які можуть швидко адаптуватися до змін, оптимізувати витрати та ефективно управляти ризиками, мають більше шансів не лише вижити, але й зберегти конкурентоспроможність.

Серебряніков О. Є.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКУ

Депозитні операції є одним із ключових напрямів діяльності банківських установ, що формує основу їх ресурсної бази, забезпечує фінансову стабільність і підтримує кредитні операції. Ефективне управління депозитними операціями банку спрямоване на оптимізацію залучення коштів, підвищення конкурентоспроможності банку та забезпечення відповідності між потребами клієнтів і стратегічними цілями установи.

Одним із головних завдань управління депозитними операціями є формування збалансованої депозитної політики. Вона повинна враховувати потреби різних категорій клієнтів, включаючи фізичних осіб, корпоративний сектор і державні установи. Важливим аспектом є розробка конкурентних депозитних продуктів з урахуванням термінів зберігання коштів, відсоткових ставок, умов дострокового вилучення та інших параметрів, що відповідають сучасним ринковим тенденціям.

Ефективне управління депозитами також включає моніторинг ринкових умов і своєчасну адаптацію до змін економічного середовища. Зокрема, банки повинні враховувати рівень інфляції, зміну облікової ставки центрального банку та конкуренцію на депозитному ринку. Ці фактори впливають на визначення оптимального рівня відсоткових ставок, які дозволяють залучити нових клієнтів і утримати наявну базу.

Одним із важливих аспектів управління є диверсифікація депозитної бази. Банки мають прагнути до збалансованого співвідношення між короткостроковими та довгостроковими депозитами, що дозволяє мінімізувати ризики ліквідності. Крім того, важливо залучати депозити від різних категорій клієнтів, щоб уникнути залежності від одного джерела фінансування.

Сучасні виклики вимагають від банків активного впровадження цифрових технологій у сфері депозитних операцій. Використання онлайн-банкінгу, мобільних додатків і електронних платформ спрощує доступ клієнтів до депозитних послуг, підвищує їх зручність і знижує операційні витрати банку. Крім того, інструменти аналітики великих даних (Big Data) дозволяють банкам краще розуміти потреби клієнтів і персоналізувати пропозиції.

Важливим компонентом управління є забезпечення фінансової безпеки депозитів. Це включає дотримання вимог регулятора щодо резервування коштів, диверсифікацію активів і впровадження систем ризик-менеджменту. Надійність банку та довіра клієнтів значною мірою залежать від здатності банку забезпечити збереження їхніх коштів навіть у кризових ситуаціях.

Таким чином, управління депозитними операціями банку є комплексним процесом, що включає розробку збалансованої депозитної політики, адаптацію до ринкових умов, впровадження інноваційних технологій і забезпечення фінансової стійкості. Ефективна реалізація цих завдань дозволяє банку залучати необхідні ресурси, забезпечувати стабільний розвиток і зміцнювати свою конкурентну позицію на фінансовому ринку.

Сімченко Є. А.

Класичний приватний університет
аспірант

СПОЖИВЧЕ КРЕДИТУВАННЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі економічного розвитку важливе місце у пошуку шляхів виходу України з кризового стану займає подальше удосконалення форм кредиту, формування ефективної кредитної системи. У перші роки державної незалежності України кредити на споживчі потреби майже не надавались. І хоча зараз кредитні установи та торговельні організації активізували свою діяльність на ринку споживчого кредиту, однак залишається потреба в подальшому дослідженні кредитування населення на споживчі потреби. При цьому слід визначити які фінансові інструменти і механізми для цього слід застосовувати, опрацювати методику кредитування населення на окремі споживчі цілі.

Методологічною основою дослідження є діалектичний метод і системний підхід до вивчення умов і можливостей розвитку споживчого кредиту. Для дослідження стану кредитних взаємовідносин банківських установ, кредитно-фінансових інститутів та населення використані різноманітні методи, серед яких метод аналізу і синтезу, статистичні та техніко-економічні методи. Значну роль в одержанні прибутку банків має кредитування фізичних осіб, тому що стабільність кредитних відносин з індивідуальним клієнтом, розмаїтість форм кредитування багато в чому визначають ефективність функціонування банку.

Теоретичне й практичне значення роботи полягає в науковому обґрунтуванні форм і засобів вдосконалення напрямів кредитування населення на споживчі потреби.

Отже, з метою розвитку споживчого кредиту, покращення системи його організації, максимального задоволення потреби населення в позичках мають слугувати наступні практичні рекомендації: сприяти поліпшенню житлових умов громадян, що є насущною потребою для нашої країни, активізація роботи банків з надання бріджінг-позичок, які є кредитами на купівлю нового житла замість старого. В результаті проведеного дослідження шляхів відновлення та подальшого розвитку споживчого кредиту в Україні можна зробити наступні висновки. В нашій державі назріла об'єктивна необхідність відновлення споживчого кредиту, що обумовлюється наступним: аналіз впливу споживчого кредитування на рівень споживчих витрат населення на прикладі Львівської обл. засвідчив, що споживчий кредит недостатньо сприяв зростанню споживчих витрат, як це спостерігається в економічно розвинутих країнах. Проведене дослідження підтвердило, що сучасна українська практика кредитування населення на споживчі потреби вимагає свого подальшого удосконалення як у сенсі розширення об'єктів кредитування, так і диференціації умов надання позичок на основі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Скориця О. Д.

Класичний приватний університет

ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЦІНОВОЮ ПОЛІТИКОЮ

Обґрунтування напрямів удосконалення управління ціновою політикою має на меті підвищення ефективності цінових рішень підприємства для забезпечення його конкурентоспроможності, збільшення прибутковості та стабільності на ринку. Враховуючи зміни в економічному середовищі, технологіях, поведінці споживачів та конкуренції, підприємствам необхідно постійно переглядати й удосконалювати свої підходи до ціноутворення.

Для цього необхідне запровадження гнучких методів ціноутворення, тому що сучасні ринки характеризуються постійною мінливістю – зміни в попиті, витратах, конкуренції. Це вимагає впровадження гнучких механізмів ціноутворення, що дозволять оперативно реагувати на зміни ринкових умов:

- динамічне ціноутворення: встановлення цін залежно від реального часу, попиту чи пропозиції (наприклад, ціноутворення в онлайн-продажах);
- географічне ціноутворення: адаптація цін до різних регіонів з урахуванням платоспроможності споживачів, вартості логістики та ринкових умов;
- ціноутворення за сегментами: різні ціни для різних груп споживачів або ринкових сегментів, наприклад, встановлення нижчих цін для студентів або пенсіонерів, преміум-ціни для клієнтів із високим рівнем доходу.

Одним із важливих напрямів удосконалення управління ціновою політикою є покращення системи обліку та контролю за витратами. Це дозволить точно визначати мінімальні допустимі ціни і забезпечити фінансову стійкість підприємства. Це, насамперед, удосконалення обліку прямих і непрямих витрат для точнішого визначення собівартості продукції для мінімізації збитковості, аналіз маржинального доходу та використання технологій Big Data (застосування великих даних для прогнозування попиту, змін у поведінці споживачів і оптимізації витрат).

Для ефективного управління цінами необхідно краще розуміти споживачів, їхні очікування та готовність платити за продукт. Це може бути досягнуто шляхом систематичного вивчення попиту, ринкових тенденцій, конкурентних цін і зміни поведінки споживачів та врахування психологічних факторів при встановленні цін (наприклад, використання цін типу "99.99").

Використання диференційованих цін для різних груп споживачів може підвищити ефективність продажів і задоволеність клієнтів шляхом встановлення індивідуальних цін на основі історії покупок, переваг клієнта, поведінкових даних (наприклад, у роздрібній торгівлі або e-commerce) та використання спеціальних програм лояльності для формування довготривалих відносин зі споживачами.

У сучасних умовах цифровізація може значно підвищити ефективність управління ціновою політикою. Це:

- використання автоматизованих систем ціноутворення: впровадження спеціальних програм для динамічного або автоматизованого встановлення цін на основі змін у витратах, конкуренції та поведінці клієнтів;
- онлайн-аналітика та інструменти прогнозування: використання інструментів для збору та аналізу ринкових даних в реальному часі для прийняття цінових рішень.

Удосконалення управління ціновою політикою є критично важливим для підприємства, що прагне залишатися конкурентоспроможним і стабільним на ринку. В умовах мінливих ринкових умов, технологічного прогресу і нових вимог споживачів, важливо впроваджувати гнучкі та персоналізовані підходи, використовувати сучасні технології для аналізу ринку та управління цінами, а також враховувати соціальні та економічні тенденції при прийнятті цінових рішень.

Стецьків А. М.

Класичний приватний університет
аспірант

КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Банківські установи є важливим елементом сучасної економіки, їхнє функціонування перебуває у взаємодії з потребами відтворення. Банківські установи є основною економічною ланкою, пов'язані з інтересами виробників, є посередниками між організаціями промисловості та торгівлі, сільського господарства та населення. Сфера діяльності фінансово-кредитної установи не має меж, вона важлива задля збереження стабільності грошовопозичкової системи. Кредитна система тісно взаємодіє з державними органами через контрольні та регулюючі функціональні можливості. Це свідчить про актуальність дослідження банківської системи.

Метою дослідження є розробка та проведення аналізу кредитного портфелю комерційного банку, оцінювання ризиків, що можуть виникати на етапі здійснення кредитної діяльності банком, а також на основі встановлених перспективних напрямів підвищення ефективності кредитної політики, розробити ряд заходів щодо її оптимізації.

Отже, кредитування має особливу роль та значення серед різноманіття. Серед різноманіття фінансових послуг комерційних банків особливу роль і значення має кредитування, оскільки його доступність визнає можливість розвитку ринкової економіки шляхом задоволення тимчасових потреб одних суб'єктів у додаткових коштах за рахунок тимчасових надлишків інших суб'єктів. Чинники, що впливають на кредитну політику та кредитний портфель банку, взаємопов'язані та взаємозалежні та можуть надавати різнобічний вплив на поточний стан та тенденції розвитку ринку кредитних послуг банківських установи на ринку кредитних послуг з огляду на турбулентність фінансового середовища. Таким чином, для забезпечення ефективних результатів реалізації кредитної політики аналіз та постійний аналіз та постійний моніторинг кредитних операцій банківських установ мають вирішальне значення.

Тарадайко М. С.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ БАНКУ

Стратегія управління фінансовими результатами банку являє собою процес розробки системи стратегічних планів по забезпеченню ефективного формування, розподілу і використання його прибутків у повному обсязі та відповідно до поставлених завдань подальшого розвитку. Для реалізації стратегії у банку

повинні розроблятися політики щодо формування, розподілу, використання його фінансових результатів за різними банківськими операціями та послугами, за різними напрямками діяльності тощо. Також здійснюється розробка заходів й обґрунтування управлінських рішень щодо максимізації прибутків. До розроблених заходів складаються поточні та оперативні плани доходів і витрат, при цьому основну увагу необхідно приділяти планам формування процентних і комісійних прибутків.

Планування фінансових результатів діяльності банку має бути засноване на визначенні балансового прибутку (збитку), зменшеної на суму розподіленого прибутку, зокрема на суму податку на прибуток. Для підвищення ефективності управління фінансовими результатами у банку необхідно здійснювати контроль на кожному з наведених етапів. Для забезпечення реалізації контролюючої та інших функцій управління фінансовими результатами, дотримання принципів та досягнення його основної мети, доцільним є застосування системи моніторингу.

Управління фінансовими результатами банку розглядається як система, яка включає мету, завдання, методи, функції, принципи та процес управління. Головною метою управління фінансовими результатами є забезпечення максимізації чистого прибутку як основного джерела зростання вартості комерційного банку та добробуту всіх учасників. Завданнями управління фінансовими результатами банку є пропорційність між прибутковістю і допустимим рівнем ризику; прогресивне зростання ринкової вартості банківської установи, впровадження та дотримання ефективності програм участі працівників в прибутку.

Отже, управління фінансовим результатом діяльності банку – це комплекс взаємопов'язаних управлінських рішень щодо процесу формування прибутку, його розподілу та використання. Система управління фінансовими результатами банку включає мету, завдання, методи, функції, принципи та процес управління. Вона повинна бути внутрішньо збалансованою, гнучкою і адаптивною. Система управління фінансовими результатами банку дає можливість отримати максимальний чистий прибуток.

Тішаєв П. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

За своєю природою банки пов'язані з грошовими та кредитними відносинами. Саме на основі цих відносин і зародилося таке специфічне утворення як банк. Ці відносини – головна сфера діяльності банків, які призначені забезпечувати їх належну організацію. Роль банків в організації грошових та кредитних відносин є пріоритетною порівняно з іншими фінансовими інститутами. Банки, перебуваючи у центрі економічних відносин, що набувають грошово-кредитного характеру, не лише на мікроекономічному рівні перерозподіляють вартість між господарюючими суб'єктами, а й забезпечують належні умови регулювання грошових і кредитних відносин в економіці країни загалом. Банк як посередник у розрахунках забезпечує належну організацію процесу безготівкових розрахунків між підприємствами, організаціями та іншими суб'єктами економічних відносин. Необхідність забезпечити безперервність розрахунків потребує від банків розроблення методологічних засад організації розрахунків задля їх вдосконалення та відповідного контролю. Слід зазначити, що банки з метою підвищення надійності, оперативності та мінімізації своїх витрат і часу застосовують електронні системи розрахунків. Як відомо, господарський процес у країні неможливий без добре відлагодженої системи грошових розрахунків, саме тому банки як організатори цих розрахунків мають дуже важливе значення.

Основною метою банківської діяльності є отримання прибутку, що утворюється як різниця між відсотками та іншими доходами, котрі одержують за активними операціями, та відсотками й іншими видатками, що банк виплачує відповідно до залучених грошових ресурсів. Саме мета отримання прибутку – спонукає банки до вдосконалення традиційних і впровадження нових банківських операцій і технологій, що створює можливості до підвищення рентабельності діяльності, та водночас, до збільшення її ризиковості. На основі викладених аспектів визначення змісту діяльності комерційних банків переконуємося в тій важливій ролі, яку вони виконують у системі грошово-кредитних відносин, та підвищеній ризиковості їх діяльності.

Також необхідно додати, що на практиці абсолютно фінансово стійких комерційних банків нема, все відносне, проте кожен із них має прагнути до поліпшення власного фінансового стану, що в кінцевому підсумку позитивно відобразиться на рівні фінансової стійкості банківської системи у цілому.

Таким чином, під час реалізації функції грошово-кредитного посередництва банки перерозподіляють грошові кошти та капітали між економічними суб'єктами та різними галузями економіки, спрямовуючи гроші у ті сфери суспільного виробництва, де виникає дефіцит капіталу. Банки здатні до трансформації термінів, розмірів грошових ресурсів та фінансових ризиків у процесі грошово-кредитного посередництва, що значною мірою розширює коло можливостей суб'єктів господарювання в суспільному виробництві.

Тішин Д. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Фермерство - це особлива форма підприємництва, предметом діяльності якої є агробізнес. Незважаючи на помітну диференціацію розмірів господарств, їх господарства розрізняються між собою організаційно-правовою формою.

Глобалізація світових ринків, дисбаланс сектора та організаційної структури сільськогосподарського виробництва, часом неконтрольоване проникнення іноземної сільськогосподарської продукції на внутрішній

ринок, низький рівень інноваційності сільськогосподарської продукції створює проблеми управління конкурентоспроможністю фермера на передній план.

Висока конкурентоспроможність – гарантія стабільності та прибутковості сільськогосподарських підприємств. В сучасних умовах конкуренція є головною умовою розвитку і життєдіяльності ферми. При цьому відсутні ефективні важелі та інструменти, які б сьогодні забезпечили сільське господарство виробничими потужностями в системі агробізнесу. Досить важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності відіграє система управління цим процесом.

Якщо фермерське господарство активно працює у своєму середовищі, впроваджує інновації, фокусується на якості, а не на кількості продукції, воно буде все більше і більше в своїй діяльності залежить від персоналу.

Таким чином, основа успішного управління конкурентоспроможністю аграріїв фермерські господарства є логічним зв'язком стратегій розвитку з інвестиційними задачами та векторами функцій раціональної діяльності. У середовищі фермерства з метою забезпечення конкурентоспроможності особливої уваги потребує пошук ефективних шляхів використання обмежених ресурсів та інвестування коштів у високоприбуткові проекти з мінімальним ризиком, отже сприяють підвищенню конкурентоспроможності фермерського господарства.

Також конкурентоспроможність залежить від політичної стабільності, мінливості законодавства про розвиток фермерства та форми власності на землю.

Водночас здатність фермерського господарства для подолання криз і підвищення конкурентоспроможності також істотно залежить від дій внутрішніх факторів, тобто стану внутрішнього середовища фермерського господарства.

На процес управління конкурентоспроможності фермерських господарств впливає система взаємопов'язаних факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ. Ступень впливу зовнішніх і внутрішніх факторів забезпечує цілісність такого впливу. Ступінь впливу факторів залежить від рівня інноваційного розвитку фермерського господарства.

Виразний фактор конкурентоспроможності господарств є наявність і структура фінансових ресурсів. Суворі умови кредитування спонукають фермерські господарства для побудови аграрного бізнесу принципи реінвестування прибутку. Тому для фермерського господарства разом із сумою прибутку та можливістю створення позитивних фінансових результатів, важлива структура прибутку, особливо частина, спрямована на розвиток виробництва.

Таким чином, конкурентоспроможність є необхідною умовою досягнення рентабельності фермерами в майбутньому. Підвищення рівня конкурентоспроможності є складовою в управлінні господарством в цілому.

Управління конкурентоспроможністю може здійснюватись виключно за економічної умови самостійності фермерських господарств, яка проявляється в контролі за його ефективним використанням власних ресурсів та можливості більш повного використання конкурентних переваг.

Ткаченко Є. І.

Національний університет «Запорізька політехніка»

аспірант

наук. кер. – д.е.н., доцент Зеркаль А.В.

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Банківські установи є важливою ланкою фінансової системи України, від їх ефективного функціонування залежить загальний розвиток економіки країни та добробут населення.

Кредитування в свою чергу є найважливішим видом діяльності комерційних банків, а питання ефективного управління кредитними ризиками є однією з найвагоміших проблем як кожного окремого банку, так і банківської системи України в цілому, оскільки операції з кредитування займають найбільшу частку в обсязі банківських операцій та приносять найбільший дохід для банків, але й водночас несуть в собі великі ризики.

Управління кредитним ризиком банку – це формалізований процес з чіткою послідовністю етапів, механізмів та методів, за допомогою яких банк виявляє ризики, оцінює їх рівень, здійснює моніторинг і контролює свої ризикові позиції.

Система управління кредитним ризиком банку має включати:

- політику та положення про управління кредитним ризиком;
- положення про кредитування;
- належну інформаційну базу, яка дає можливість керівництву приймати обґрунтовані рішення про надання кредитів і оцінювати ризик на постійній основі;
- процес ідентифікації кредитів, якість яких погіршується;
- належну роботу з проблемними активами;
- підготовку та подання періодичних звітів керівникам і спостережній раді з достатньою інформацією для оцінки рівня ризику;
- функцію незалежних перевірок кредитної діяльності, призначенням яких є аналіз якості як окремих кредитів, так і кредитного портфеля у цілому.

Банки повинні управляти кредитним ризиком таким чином, щоб отримувати максимально можливий прибуток, одночасно намагаючись максимально знизити ризик, безпосередньо пов'язаний з механізмом надання і погашення банківських кредитів.

Таким чином, кредитний ризик є невід'ємною складовою банківських діяльності і займає домінуюче становище в системі банківських ризиків. Банк може відмовитись від кредитного ризику шляхом припинення кредитування, проте цим самим він відмовляється від отримання прибутку. Отже, доцільним є розгляд

єдиного механізму управління кредитним ризиком на основі вироблення процедур кредитування та їх документального забезпечення.

Усе це обумовлює актуальність науково обґрунтованого управління кредитними ризиками. А вдосконалення менеджменту кредитних ризиків окремих банків сприятиме стабілізації банківської системи країни в цілому.

Третинко А. В.

Класичний приватний університет

ФАКТОРИ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

При здійсненні своєї діяльності підприємства здійснюють витрати для виробництва продукції з метою отримання доходу. Це два кінцеві показники й основні фактори фінансового результату діяльності підприємства – прибутку.

Витрати – це кошти, що витрачаються підприємством для виготовлення продукції, надання послуг чи виконання робіт. Вони є основою для визначення собівартості продукції або послуг.

Собівартість продукції – це загальні витрати підприємства на виробництво товарів чи послуг, що включають як прямі, так і непрямі витрати. Вона є важливим показником, який дозволяє оцінити ефективність виробництва та визначити рівень прибутковості. Що стосується взаємозв'язку між собівартістю та витратами виробництва, у спеціалізованій літературі категорії «виробничі витрати» і «собівартість» інколи розглядаються як тотожні. Звичайно, такі твердження не тільки необґрунтовані, але і неприйнятні з кількох причин:

– собівартість продукції та послуг виражається тільки вартісно, у той час як витрати виробництва можуть бути представлені не вартісно, а в натуральній формі, а в деяких випадках і за допомогою трудового вимірника;

– собівартість продукції та послуг встановлюється на основі понесених витрат, але вона не включає в себе всі виробничі витрати, які підприємство несе за період або за продукт чи послугу.

Хоча між категоріями «витрати виробництва» і «собівартість» існує нерозривний зв'язок, вони розрізняються як за змістом, так і за визначенням. Зв'язок між собівартістю виробництва та вартістю, яка може бути прямою і зворотною, заснована на тій обставині, що обидві зіставні категорії є «діалектичними формами прояву подвійного початку певного економічного контенту, такого як необхідна вартість і обмінна вартість.

Собівартість продукції та послуг є важливою економічною категорією і показником, що характеризує суттєві аспекти ефективності виробничого процесу. Вона є основою для формування цін і справляє істотний вплив на конкурентоспроможність підприємств на ринку. Також є основним чинником аналізу діяльності окремих структур, що зумовлює її велике значення для прийняття управлінських рішень. У бухгалтерському аспекті вона знаходить застосування при вимірюванні конкретних елементів, що відображаються у структурних частинах фінансової звітності й тому створює умови для правдивого і чесного подання інформації. Тому знання та вміле використання цього потужного інструменту буде сприяти розширенню та посиленню ринкових позицій підприємства та ділової діяльності, особливо у кризовому середовищі.

Розуміння витрат і собівартості продукції є важливим для ефективного управління підприємством і досягнення фінансово-економічних результатів. Зниження витрат, оптимізація виробничих процесів та ефективне використання ресурсів сприяють збільшенню прибутковості і поліпшенню фінансового стану підприємства. Однак, для досягнення високих фінансових результатів важливо також враховувати конкурентоспроможність продукції, цінову політику та зовнішні економічні фактори.

Туценко Р. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ ПОРТФЕЛЕМ АКТИВІВ

Сучасний стан банківської системи орієнтує кредитні установи на здійснення збалансованого управління стратегічним кредитним банківським портфелем. Збалансований розвиток за своєю природою передбачає врівноважені кількісні та якісні зміни параметрів усіх складових об'єкту. В контексті нашого дослідження збалансоване управління кредитним портфелем передбачає розподіл ризиків пропорційно між всіма видами банківської активності, ефективно планування дохідності активних операцій із врахуванням вартості формування пасивів та планування темпів капіталізації.

В українській банківській системі за період 2016 року по теперішній час відбулися значні зміни в рівні кредитної активності. Сучасний підхід до управління активами і пасивами, до управління капіталом і формування кредитного портфелю свідчить, що в його структурі можна розглядати широкий пакет фінансових інструментів, представлений такими: фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, облігації внутрішньої державної позики, цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід або за амортизованою вартістю. Всі ці інструменти характеризуються власним рівнем дохідності та ризикованості. На поточний момент значна присутність облігації внутрішньої державної позики в структурі активів найбільших державних банків України обумовлена саме їх дохідністю. Крім того в межах фінансового обліку банківські установи управляють всіма цими типами активів в рамках єдиної політики управління ними. Але очевидно, що кредитна діяльність пов'язана саме із наданням класичних банківських продуктів широкому загалу споживачів за сегментами ринку, які і узагальнюються у кредитному портфелі.

Отже, складність управління кредитним банківським портфелем обумовлена різноманітністю його складових, динамікою впливу зовнішнього середовища, фазою економічного циклу та загальною кон'юнкту-

рою ринку, де пріоритетними варто розглядати рівень платоспроможності фізичних осіб і суб'єктів господарювання. Реалізація ефективних методів управління кредитним портфелем вимагає комплексного оцінювання його ефективності.

Тюпа Є. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

МОДЕЛЮВАННЯ СЦЕНАРІЮ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ

Сьогодні стрімко розвивається не тільки ринкова економіка, але й все, що її стосується – це інформаційні технології, наука, конкуренція, потреби до якості та обслуговування. Дуже швидко змінюється поведінка та реакція на навколишні події, пропозиції, рекламу та на світ взагалі. А це підтверджує актуальність та необхідність використання на практиці українських підприємств ідей стратегічного маркетингу та сценарного моделювання розвитку.

Стратегія в економіці – це довготермінові плани керівництва, що спрямовані на закріплення її позицій, задоволення споживачів та досягнення перспективних цілей. Наряду з цим є і таке розуміння стратегії, як довготермінові рішення керівників підприємств у відношенні до маркетингу, виробництва, фінансів, комерції, персоналу та ін. Таким чином фірма повинна виробляти стратегії та керувати ними в наступних трьох сферах:

- внутрішні ресурси підприємства;
- бізнес-коло, в якому компанія функціонує;
- можливість компанії створювати доповнювану вартість.

Стратегія потрібна кожному підприємству, що прагне успіху. Вибір стратегії означає, що з усіх можливих варіантів розвитку та способів діяльності, що відкриваються перед фірмою, воно обирає свій конкурентний шлях. Добре розроблена стратегія – основа зростання конкурентоспроможності фірми, сильної конкурентної позиції на ринку та формуванню такої організації, що за допомогою удосконалення структури управління та зростання організаційної культури мала б можливість з успіхом працювати в жорстких ринкових умовах.

При розробці економічної стратегії створюється підсистема функціональних стратегій, розроблювальних для основних напрямків діяльності компанії. До основних функціональних стратегій, що розробляються як окремі блоки в рамках головної стратегічної концепції, відносяться:

- фінансова стратегія;
- продуктово-маркетингова;
- виробнича;
- стратегія управління персоналом;
- стратегія технологічного розвитку.

Реалізація функціональної маркетингової стратегії спрямована на створення комплексу конкурентних переваг і ефективне використання підприємством можливостей з боку ринку для досягнення його стратегічної мети.

Ульяшин Р. Р.

Класичний приватний університет

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Питання впливу факторів на ефективність виробничого потенціалу підприємства полягає у їх визначенні та аналізі, які впливають на здатність підприємства ефективно використовувати свої ресурси для досягнення максимальних результатів у виробництві товарів чи послуг. Виробничий потенціал підприємства охоплює сукупність матеріальних, трудових, фінансових, технологічних і організаційних ресурсів, які забезпечують можливість досягнення виробничих цілей.

Ключові чинники впливу на ефективність виробничого потенціалу включають:

1. Техніко-технологічні чинники: рівень технологій, зношеність обладнання, інновації: автоконцерн Tesla використовує передові технології в своїх виробничих процесах, зокрема, роботизовані лінії збірки автомобілів та програмне забезпечення для оптимізації процесу виробництва. Це дозволяє зменшити кількість людських помилок, підвищити точність і швидкість складання автомобілів, а також знизити витрати на виробництво.

2. Трудові ресурси:

– Кваліфікація працівників: компанія Boeing активно інвестує у навчання та підвищення кваліфікації своїх інженерів та робітників. В авіабудуванні точність та дотримання технологічних норм є критично важливими, тому компанія проводить регулярні навчальні тренінги з використання нових матеріалів, інноваційних технологій та безпеки виробництва.

– Мотивація персоналу: у Boeing застосовується комплексна система мотивації, що включає як фінансові, так і нефінансові стимули. Працівники мають можливість отримати бонуси за перевиконання планових завдань, участь у програмах інновацій, а також за дотримання високих стандартів безпеки. Крім того, компанія надає медичне страхування, можливості для кар'єрного зростання та інші соціальні пільги.

– Умови праці: Boeing інвестує у створення комфортних і безпечних умов праці для своїх співробітників. Це включає сучасне обладнання для робочих місць, системи охолодження та вентиляції у цехах, а також програму охорони здоров'я і безпеки на виробництві. Тобто система моніторингу умов праці дозволяє швидко виявляти і усувати потенційні небезпеки.

3. Організаційні чинники:

– Організація виробничих процесів: Toyota розробила і впровадила систему "Lean Production", яка зосереджена на мінімізації всіх видів втрат у виробництві (час, ресурси, матеріали) та досягненні максимальної ефективності. Ця система включає методи Just-in-Time (точно вчасно), що дозволяє мінімізувати запаси на складах і зменшити час простою, а також систему Kaizen (постійне вдосконалення), яка заохочує постійні дрібні покращення на кожному етапі виробництва.

– Внутрішня комунікація: у Toyota впроваджена система чіткої внутрішньої комунікації, яка дозволяє підрозділам виробництва, інженерії та управління постійно координувати свої дії. Наприклад, інженери можуть швидко комунікувати з робітниками на лінії виробництва, щоб вирішувати проблеми або впроваджувати зміни у процес виробництва.

4. Матеріально-технічні ресурси:

– Сировина та матеріали: Для виробництва автомобілів Ford використовує високоякісну сталь, алюміній та інші матеріали, які постачаються перевіреними постачальниками. Наприклад, алюмінієві кузови для деяких моделей, таких як Ford F-150, використовуються для зниження ваги автомобіля, що дозволяє підвищити паливну ефективність та зменшити викиди.

– Логістика: Ford оптимізує логістичні процеси, впроваджуючи цифрові системи відстеження поставчань сировини і готової продукції. Це дозволяє покращити доставку комплектуючих до заводів і продукції до дилерів. Наприклад, компанія використовує інноваційні підходи для управління ланцюгами постачання, зокрема співпрацює з постачальниками через єдину цифрову платформу.

5. Фінансові чинники:

– Фінансовий стан підприємства: Tesla активно управляє своїм оборотним капіталом для забезпечення безперервності виробничих процесів і виконання фінансових зобов'язань. Високий рівень ліквідності компанії дозволяє їй вчасно закуповувати необхідні матеріали, виплачувати заробітну плату і виконувати контракти з постачальниками.

– Інвестиції: компанія Tesla постійно залучає великі фінансові ресурси для будівництва нових заводів та збільшення виробничих потужностей. Наприклад, завод Gigafactory у Неваді було побудовано за рахунок значних інвестицій, спрямованих на масове виробництво акумуляторів для електромобілів.

Ефективність виробничого потенціалу визначається не лише рівнем використання ресурсів, а й здатністю адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, гнучко реагувати на нові виклики та постійно вдосконалювати процеси.

Федчук Д. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

ДІАГНОСТИКА ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Діагностика збутової діяльності на підприємстві в умовах загострення конкуренції на ринках збуту, зростання витрат, пов'язаних із реалізацією та просування товарів, а також підвищення вимог споживачів до якості послуг для вітчизняних виробників є одним із найважливіших завдань, від ефективності вирішення якого залежить результат усього підприємства. Недооцінка цінності економічної категорії «збут» у теорії призводить до неправильного розуміння змісту значення збутової діяльності в практичній діяльності підприємства.

Для того, щоб збутова діяльність на підприємстві була більш ефективною, необхідно створити таку систему управління, яка реалізовуватиме цілі та стратегії збуту, тобто необхідна орієнтація збуту на потреби кінцевого споживача. З цього приводу варто звернути увагу на підхід до діагностики збутової діяльності підприємства.

Збутову діяльність необхідно розглядати як процес планування, організації, мотивації та контролю бізнесу.

Вважаємо, що необхідно визначити такі елементи системи збуту, як структура збуту, організація та управління збутом за допомогою різних показників.

Збутова політика кожного підприємства (канали збуту, способи і методи просування продукції на ринку) формується виходячи з мети і завдань збуту і має відповідати бізнес - концепції підприємства.

Збутова політика підприємства залежить від внутрішніх і зовнішніх факторів та умов функціонування підприємства та побудована на основі аналізу попиту та пропозиції.

Оскільки запити споживачів постійно змінюються, то і збутова політика підприємства повинна мати на меті постійне оновлення асортименту продукції та підвищення її якісних характеристик.

Збутова діяльність є складним і багатограним процесом і потребує постійного аналізу та вдосконалення. Поступове збільшення обсягів продажів вітчизняних виробників вимагає формування новітніх ефективних технологій в системі управління збутом. Тому пріоритетна робота керівників підприємства полягає у створенні ефективної системи діагностики збутової діяльності, яка буде враховувати інтереси виробників. Вона повинна включати теоретичні та методично-прикладні завдання, які пов'язані з економічною оцінкою збутової діяльності, проведення систематичних досліджень кон'юнктури ринку, створення спеціалізованого відділу збуту та логістики, планування стратегії розвитку збутової діяльності, налаштування аналітичного та інформаційного забезпечення.

Оскільки конкуренція постійно загострюється як усередині країни, так і на зовнішніх ринках, керівництво підприємства має приділяти особливу увагу всім аспектам діагностики збутової діяльності, оскільки від цього залежатиме фінансова стабільність.

Таким чином, діагностика ефективності системи збуту включає розрахунок системних показників продажів, аналіз факторів, що впливають на відхилення від планових і фактичних показників збуту, вивчення ризиків і можливостей підприємства.

Францев Я. В.

Класичний приватний університет
аспірант

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТУ КОНТРОЛЮ ЗА ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЮ

Платоспроможність підприємства є ключовим показником, який визначає здатність суб'єкта виконувати свої фінансові зобов'язання у повному обсязі та у встановлені строки. Сучасні умови господарювання, що характеризуються динамічними економічними змінами, глобальною конкуренцією та фінансовими ризиками, створюють низку проблем, пов'язаних із забезпеченням платоспроможності. Аналіз і оцінка платоспроможності є важливим інструментом контролю, що дозволяє виявити фінансовий стан підприємства, оцінити ризики й ефективно планувати його діяльність.

Головною метою аналізу є визначення фінансової стійкості підприємства та його здатності виконувати поточні та довгострокові зобов'язання. Це дозволяє: забезпечити фінансову стабільність підприємства; уникнути ризику банкрутства; підтримувати довіру з боку кредиторів, інвесторів і партнерів; своєчасно вживати заходів для поліпшення фінансового стану. Для оцінки здатності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання використовують різні методи, що дають змогу отримати об'єктивну оцінку фінансового стану підприємства та виявити можливі ризики.

Аналіз ліквідності балансу передбачає оцінку активів і пасивів підприємства за їхньою здатністю забезпечувати погашення зобов'язань у встановлені строки за допомогою показників ліквідності (абсолютної ліквідності, швидкої ліквідності, поточної ліквідності). Коефіцієнтний аналіз базується на розрахунку фінансових коефіцієнтів (ліквідності та фінансової стійкості), що характеризують рівень платоспроможності підприємства.

Динамічний аналіз вивчає зміни фінансових показників платоспроможності у динаміці. Аналізу підлягають тенденції в показниках ліквідності, оборотності активів і виконання зобов'язань. Це дозволяє оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами протягом певного періоду. Аналіз фінансової стійкості, як важлива складова платоспроможності, базується на аналізі співвідношення власного і позикового капіталу та використовує коефіцієнт автономії та коефіцієнт фінансового важеля.

Порівняльний аналіз передбачає порівняння показників підприємства із середньогалузевими значеннями або результатами конкурентів. Він дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства в контексті його ринкової позиції. Прогнозування платоспроможності забезпечує оцінку майбутнього фінансового стану підприємства з використанням економіко-математичних моделей. Широкого розповсюдження набули модель Альтмана для оцінки ймовірності банкрутства та модель Таффлера для аналізу кредитоспроможності. Графічний метод дозволяє наочно представити результати аналізу у вигляді графіків та діаграм. Завдяки цьому можна легко оцінити тренди у зміні ліквідності, співвідношенні активів і пасивів та інших показниках.

Методи аналізу платоспроможності підприємства дають змогу комплексно оцінити його фінансовий стан, виявити потенційні ризики та створити основу для прийняття управлінських рішень. Поєднання різних методів забезпечує найбільш об'єктивну і повну картину платоспроможності підприємства.

Актуальні проблеми платоспроможності підприємств є наслідком як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Для їх вирішення необхідно впроваджувати ефективні інструменти фінансового управління, оптимізувати управління активами і зобов'язаннями, а також підвищувати адаптивність підприємств до змін зовнішнього середовища. Аналіз і оцінка платоспроможності є важливим інструментом фінансового контролю, що допомагає забезпечити стабільність діяльності підприємства, виявляти проблеми на ранніх стадіях, ухвалювати ефективні управлінські рішення та забезпечувати фінансову стійкість підприємства в складних економічних умовах.

Франчук Є. В.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри економіки та статистики Попова В. Д.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК КОМПЛЕКСНОГО ПРОЦЕСУ

Соціально-економічна безпека як комплексний процес охоплює широкий спектр заходів і стратегій, спрямованих на захист підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз, збереження його стабільності та забезпечення сталого розвитку. Це не просто набір окремих дій або реакція на конкретні проблеми, а цілісна, взаємопов'язана система, що враховує всі аспекти діяльності підприємства – від фінансових до соціальних.

Соціально-економічна безпека охоплює як економічну складову (стабільність фінансів, прибутковість, ліквідність, конкурентоспроможність), так і соціальну (умови праці, мотивація працівників, соціальні гарантії). Ці дві складові взаємопов'язані: фінансова стійкість підприємства залежить від стабільності кадрів, їхньої продуктивності, що напряму залежить від умов праці, вмотивованості та соціального захисту.

В межах соціально-економічної безпеки постійно проводиться аналіз і оцінка потенційних загроз. Це – економічні кризи, коливання ринку, зміни у законодавстві, а також соціальні ризики – страйки, демотивація працівників, кадрові конфлікти. Підприємство має активно відстежувати ці загрози, прогнозувати їх і розробляти стратегії запобігання або мінімізації їхнього впливу.

Соціально-економічна безпека включає взаємодію різних елементів безпеки: фінансової (управління ризиками ліквідності, стабільність капіталу), кадрової (ефективне управління людськими ресурсами, збереження висококваліфікованих працівників), інформаційної (захист комерційної інформації, забезпечення конфіденційності) та технологічної (впровадження інновацій, захист від технічних збоїв або загроз). Всі ці елементи повинні взаємодіяти у рамках єдиної стратегії, яка охоплює всі сфери діяльності підприємства. Наприклад, забезпечення фінансової безпеки без належного управління кадрами може призвести до втрати кваліфікованих працівників і, як наслідок, зниження ефективності роботи.

Соціально-економічна безпека включає як превентивні заходи (запобігання можливим кризам, створення сприятливого середовища для працівників і захист ресурсів підприємства), так і реактивні заходи (оперативне реагування на виниклі проблеми, розробка антикризових стратегій). Це дозволяє підприємству бути підготовленим до різних сценаріїв розвитку подій, швидко реагувати на зміни і мінімізувати їхній негативний вплив.

Соціально-економічна безпека вимагає постійної адаптації до зовнішніх умов. Підприємство повинно бути гнучким, здатним швидко змінювати свою стратегію в залежності від ситуації на ринку, законодавчих змін або соціальних тенденцій. Це може включати перегляд кадрової політики, нові інвестиційні рішення, оптимізацію витрат, впровадження нових технологій тощо.

Одним із ключових аспектів соціально-економічної безпеки є ефективне управління персоналом. Це включає не тільки створення безпечних і комфортних умов праці, але й розвиток працівників, їхню мотивацію та лояльність до підприємства. Важливо також забезпечити рівень задоволення працівників, що мінімізує соціальні конфлікти та підвищує продуктивність.

Соціально-економічна безпека підприємства як комплексний процес – це багаторівнева система заходів, що забезпечує стабільність, стійкість і адаптивність підприємства. Вона охоплює всі аспекти його діяльності та вимагає постійного моніторингу, аналізу ризиків і активної взаємодії різних складових безпеки.

Список використаних джерел

1. Барташевська Ю.М. Економічна безпека підприємства: фактори впливу та шляхи забезпечення (Університет імені Альфреда Нобеля). URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal-7/14stati-7/520-bartashevaska-yu-m>

2. Мойсеєнко І. П. Особливості формування фінансово-економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. *Серія економічна*. Збірник наукових праць. 2011. Вип. 1. С. 140-147.

3. Орлик О. В. Методи управління фінансово-економічною безпекою: збірник наукових праць SWorld. Іваново : МАРКОВА АД, 2014. Т. 28. Вип. 1. С. 37-41.

4. Ярова Ю. О., Артеменко Л. П. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи (Національний університет університет України «КПІ»). URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/80129> (дата звернення: 11.09.2024).

Фурсенко А. Р.

Класичний приватний університет

ПИТАННЯ ФІНАНСІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Фінансування охорони здоров'я є одним з найважливіших аспектів державної політики, оскільки забезпечує доступ до медичних послуг, покращує рівень здоров'я населення та підтримує стабільність медичної системи. В Україні система фінансування охорони здоров'я протягом останніх років зазнала значних змін, однак залишається багато проблем, які потребують вирішення.

Проблемами фінансування охорони здоров'я є

– недостатність фінансування. Однією з головних проблем є недостатнє фінансування охорони здоров'я з державного бюджету. В Україні витрати на медицину, як правило, є недостатніми для забезпечення високоякісних послуг для всіх громадян. Через обмежене фінансування часто виникає дефіцит необхідного обладнання, медикаментів та інфраструктури в медичних установах;

– необґрунтоване фінансування через дотації. Часто кошти, що виділяються з бюджету, не спрямовуються на конкретні потреби, а є предметом дотацій на утримання медичних установ, які не завжди ефективно використовуються;

– корупція та неефективне управління. Корупційні схеми, зокрема в закупівлях медикаментів і медичного обладнання, погіршують використання фінансів та призводять до нерівного доступу до послуг. Проблеми з управлінням на місцевому рівні також можуть призводити до неефективного використання виділених коштів;

– нерівний доступ до медичних послуг, у зв'язку з фінансовими обмеженнями не всі регіони можуть отримувати однаковий рівень медичних послуг. Це створює диспропорції між міськими та сільськими територіями, а також між великими містами і малими населеними пунктами;

– застаріла медична інфраструктура. Низький рівень інвестицій у модернізацію медичних установ та закупівлю сучасного обладнання обмежує можливості для надання ефективних медичних послуг.

Фінансування охорони здоров'я є складною та багатогранною проблемою, що потребує збалансованого підходу та ефективного використання наявних ресурсів. Відповідальне управління фінансами в сфері охорони здоров'я, збільшення бюджетних витрат на медицину, розвиток медичного страхування та залучення міжнародної допомоги є важливими складовими для покращення медичного забезпечення населення. Однак ефективність фінансування залежить від прозорості управлінських процесів та зниження корупційних ризиків.

Чагарин Р. Є.

Класичний приватний університет
аспірант

СИСТЕМА РИЗИКІВ В БАНКІВСЬКО-КРЕДИТНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Актуальність полягає в тому, що комерційний банк на сьогоднішній день – це незамінний суб'єкт ринкових відносин, який характеризується тим, що він надає кредити, як фізичним, так і юридичним особам. Крім цього, він є фінансовим посередником при здійсненні розрахунків між суб'єктами економіки. Проте, незважаючи на значущість наукових розробок зазначених вчених, потребують подальшого наукового опрацювання питання, пов'язані з розробкою системи індикаторів оцінки стійкості банківського сектора на основі розвитку міжбанківської конкуренції.

Мета дослідження - розвиток теоретико-методологічних основ дослідження банківських ризиків та причин їх виникнення, методів оцінки банківських ризиків. Мета дослідження зумовила необхідність вирішення таких задач: розглянути теоретичні основи банківських ризиків; – розглянути економічну природу виникнення ризиків кредитних організацій; розглянути методику аналізу та управління ризиками кредитної організації; проаналізувати умови та ризики банківського сектора України; – оцінити ефективність кредитних портфелів банків України; надати рекомендації щодо зниження ризиків кредитних організацій України; надати рекомендації щодо зниження кредитного ризику кредитних організацій України; розробити напрями підвищення ефективності кредитного портфелю банку.

Результати дослідження полягають у концептуальному вирішенні питань розвитку теоретико-методологічних основ дослідження економічної сутності ризиків кредитних організацій в Україні. Конкретні наукові результати, які характеризують новизну проведеного дослідження, полягають у наступному: Вперше: у результаті систематизації і узагальнення теоретично-методологічних основ економічної сутності ризиків кредитних організацій обґрунтована методика аналізу та управління ризиками кредитної організації; Удосконалено: науково-методологічні підходи щодо організаційно-економічної основи розвитку банківського сектора України в сучасних умовах. Особливого значення набуває стратегія і тактика регулювання діяльності банків з іноземним капіталом для отримання максимальних переваг і, відповідно, мінімальних загроз для банківської системи України. Необхідно врахувати і той факт, що українська економіка потребує іноземних інвестицій, а тому дії, рішення, пов'язані з обмеженням доступу іноземного банківського капіталу мають бути виваженими. Важливим є створення умов, за яких і банки з іноземним капіталом, і з вітчизняним приватним могли успішно функціонувати, конкурувати для досягнення важливих макроекономічних завдань; Отримали подальшого розвитку: методологія дослідження системи індикаторів оцінки стійкості банківського сектора на основі розвитку міжбанківської конкуренції. Оцінювати стійкість банківської системи необхідно на основі чотирьох основних груп індикаторів оцінки: макроекономічні показники впливу на стійкість банківської системи; показники оцінки стану банківської системи; рейтингові оцінки надійності та привабливості банківської системи.

Отже, відповідно до поставленої мети були виконані наступні завдання: розглянуто теоретичні аспекти ризиків кредитної організації; проаналізовані і оцінені банківські ризики кредитних організацій України; дані рекомендації щодо вдосконалення системи оцінки та зниження ризиків кредитних організацій.

Банківські ризики притаманні всім кредитним організаціям, але їх величина і ступінь впливу на діяльність кредитної установи диференціюються. Це залежить як від рівня власного капіталу банку, так і від величини доходів, витрат, одержуваних банком в ході своєї операційної діяльності.

Чурко В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Фіскальна політика є ключовим елементом державного регулювання соціально-економічного розвитку, який спрямований на забезпечення фінансової стабільності, збалансованості бюджетної системи та стимулювання економічного зростання. В умовах трансформації економіки України фіскальна політика відіграє вирішальну роль у розбудові національної економіки та забезпеченні сталого регіонального розвитку.

Особливістю формування фіскальної політики в Україні є її нееволюційний характер, що пов'язано з кризовими умовами та необхідністю швидкого реагування на зовнішні й внутрішні виклики. Відсутність цілісної концепції фіскального регулювання призводить до низької ефективності використання бюджетно-податкових інструментів на регіональному рівні [1]. При цьому зберігаються значні диспропорції у фінансовому забезпеченні регіонів, що ускладнює реалізацію загальнодержавних цілей та забезпечення соціальної справедливості.

Фіскальна політика має враховувати територіальну диференціацію економічного розвитку, оскільки регіони України характеризуються різним рівнем податкового потенціалу та фінансової забезпеченості. Ефективне регіональне фіскальне регулювання передбачає використання інструментів бюджетної децентралізації, що дозволяє забезпечити прозорість та ефективність розподілу фінансових ресурсів [2].

Аналіз наукових досліджень свідчить про необхідність вдосконалення методології оцінки регіонального податкового потенціалу та запровадження нових механізмів фінансового вирівнювання. Зокрема, у працях вітчизняних економістів О.Д.Василика, Б.М.Данилишина, А.І.Крисоватого та В.М.Федосова [3] розглядаються питання оптимізації податкового навантаження та підвищення ефективності розподілу бюджетних коштів.

Проблеми фіскальної політики проявляються у надмірній централізації фінансових ресурсів, що призводить до обмеження фінансової автономії регіонів. Водночас ефективне використання податкових надходжень на регіональному рівні є важливим інструментом забезпечення соціально-економічного розвитку територій. Для вирішення цієї проблеми необхідно запровадити системний підхід до планування та реалізації фіскальної політики на основі стратегічних пріоритетів розвитку регіонів.

Одним із ключових завдань є формування фінансових ресурсів територіальних громад, що вимагає вдосконалення механізмів бюджетно-податкового регулювання. Використання інноваційних інструментів, таких як місцеві податки та збори, муніципальні облігації та державно-приватне партнерство, сприятиме підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами на місцевому рівні [4].

Важливою складовою фіскальної політики є вирівнювання фінансового забезпечення регіонів. Запровадження механізмів горизонтального вирівнювання дозволить забезпечити соціальну справедливість та стабільність територіального розвитку. При цьому необхідно враховувати інституційні особливості та рівень податкової спроможності кожного регіону.

Таким чином, фіскальна політика є визначальним фактором у системі забезпечення соціально-економічного розвитку України. Її ефективна реалізація передбачає подолання проблем надмірної централізації

фінансових ресурсів, запровадження інноваційних інструментів фінансового регулювання та вдосконалення механізмів вирівнювання фінансової забезпеченості регіонів. Стратегічний підхід до реалізації фіскальної політики дозволить забезпечити збалансований та стійкий розвиток національної економіки.

Список використаних джерел

1. Данилишин Б.М., Крисоватий А.І. Проблеми фіскального регулювання в Україні. К.: Наукова думка, 2018.
2. Василик О.Д. Бюджетна система та фіскальна політика: теорія і практика. Львів: Магнолія, 2019.
3. Федосов В.М. Фінансова децентралізація як основа регіонального розвитку. Харків: Фінанси України, 2020.
4. Тарангул Л.Л. Податкова система України: стан і перспективи розвитку. Київ: Інфра-М, 2021.

Чустов О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОСЛУГ

Фондовий ринок є одним з основних фінансових ринків, на якому відбувається обіг цінних паперів (облігації, акції, похідні інструменти), що забезпечують фінансування і розвиток реального сектору економіки за рахунок фінансових ресурсів інвесторів, які мають за мету отримати дохід. Відомо, що дохідність будь-якого фінансового інструменту має прямо пропорційну залежність з ризиком, тому кожен інвестор обирає фінансові інструменти для інвестування у залежності від його відношення до ризику. Проблема вимірювання ризику є першочерговою для інвестора. Адже невміле з боку зору управління інвестиційним ризиком може призвести до неочікуваних результатів, таких як : отримання прибутку – в позитивному випадку, і отримання збитків – у негативному. Тому вміння правильно розрахувати інвестиційний ризик для будь-якого гравця фондового ринку: як для спекулянта цінними паперами так і для інституційного або приватного інвестора.

Мета полягає у розкритті теоретичних основ та розробці практичних рекомендацій щодо використання методів управління ризиками портфеля цінних паперів. Для досягнення цієї мети були сформульовані такі завдання: визначити нормативно-теоретичну сутність ризиків на ринку інвестиційних послуг; проаналізувати ризики управління торговців цінних паперів; проаналізувати ризики управління активами інституціональних інвесторів; визначити проблеми запобігання та мінімізації ризиків фінансових установ в Україні; вивчити напрямки покращення управління ризиками на основі вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Значимість одержаних результатів полягають у врахуванні останніх кризових умов в управлінні ризиками на ринку інвестиційних послуг, аналізі нормативно-правових актів, досвіду попередніх робіт, присвячених даній тематиці. Робота містить великий обсяг структурованих даних стосовно процесу визначення, запобігання та мінімізації настання інвестиційних ризиків, що є актуальним питанням.

Отже, було розкрито нормативно-теоретичну сутність ризиків на ринку інвестиційних послуг та проаналізовано ризики управління активами гравців ринку цінних паперів. Розроблено рекомендації щодо покращення та вдосконалення національної системи управління ризиками на ринку інвестиційних послуг. За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки. Ризики на ринку інвестиційних послуг становлять ймовірність втрат запланованих фінансових результатів, через настання несприятливих подій для інвестора в умовах невизначеності та ринкових коливань під час здійснення фінансового інвестування. Фінансові установи здійснюють управління ризиками з урахуванням положень законодавства та власною політикою управління ризиками. Встановлено, що в Україні використовують наступні ризики для оцінки: операційний, процентний, кредитний, валютний, ліквідності тощо. Для оцінки ризиків державним регулятором розроблені ризики ліквідності, достатності капіталу тощо.

Шахов Д. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

В основу системи управління капіталом покладено концепцію його структури. Виходячи з того, що однозначного визначення «оптимальна структура капіталу підприємства» як категорії не існує, що відповідає канонічним принципам економічної науки, а тому різні автори трактують оптимальність структури капіталу диференційовано за певними критеріальними показниками.

Одна група авторів дають визначення оптимальної структури капіталу як певного співвідношення власного і позикового капіталу, яке веде до максимізації вартості акцій підприємства. Тобто критерієм визначення оптимальної структури капіталу, автори визначають максимальну ціна акцій підприємства або, іншими словами, ринкова вартість власного капіталу підприємства. Такий підхід спрямований на оцінку фіктивного капіталу.

Інша група авторів як критерій оптимізації співвідношення власного та залученого капіталу розподіляє вартість бізнесу в цілому. Отже, на думку цих економістів, процес оптимізації структури капіталу підприємства в кінцевому підсумку тягне за собою створення оптимальне співвідношення різних джерел фінансування діяльності підприємства, яка максимізує вартість самого підприємства. Тобто пропонують зосередити увагу на оцінці середньозваженої вартості капіталу.

Структура капіталу, яку використовує підприємство, визначає багато аспектів не тільки фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності, активно впливає на кінцеві результати цієї діяльності. Вона впливає на коефіцієнт рентабельності активів і власного капіталу, тобто впливає на рівень економічної та фінансової прибутковості підприємства, визначає систему фінансової стійкості та факторів платоспроможності і нарешті формує співвідношення ступенів прибутковості та ризику в процесі розвитку підприємства в цілому.

Ефективність діяльності багато в чому залежить від рівня розвитку та вдосконалення системи управління капіталом. Управління капіталом підприємства тісно пов'язане з прийняттям управлінських рішень, оскільки його розмір і динаміка є важливими критеріями для встановлення їх оптимальності.

З огляду на динамізм зовнішнього середовища та збільшення конкуренції, часто основною метою підприємства є не збільшення власного капіталу та його збереження. Необхідність забезпечення власного капіталу на зазначеному рівні знайшли відображення в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку у вигляді концепції збереження власного капіталу, на якому він зосереджений, забезпечення безперервності господарської діяльності підприємства. А серед коефіцієнтів збереження власного капіталу є коефіцієнт «чистих активів», який визначається як різниця між активами підприємства та обсягом його зобов'язань.

Метою діяльності з управління капіталом є забезпечення максимального прибутку, як сьогодні, так і в довгостроковій перспективі. Ця тенденція реалізувалася через максимізацію ринкової вартості підприємства, реалізуючи «вигідний» інтерес власників підприємства. Завданням у цьому випадку є якість управління капіталом. Визначення оптимального обсягу необхідних фінансових ресурсів для формування капіталу здійснюється виходячи з обсягу коштів, змісту діяльності, ступеня ризиків і досягнення бажаної ринкової вартості підприємства.

Таким чином, у системі управління капіталом одна з головних позицій належить системі управління структурою капіталу. Така система відповідає за пошук джерел ресурсів для забезпечення діяльності підприємства для досягнення визначених стратегічних цілей.

Яриш С. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження обґрунтована тим, що на сучасному етапі реформування економічної системи, яке супроводжується погіршенням умов існування широких прошарків населення, різким падінням їх життєвого рівня та загостренням соціальної і матеріальної нестабільності в суспільстві, проблема проведення ефективної соціальної політики набуває особливого значення. З огляду на важливість соціальної політики, слід зазначити, що її роль як засобу системного забезпечення демократичних реформ досліджена недостатньо. Відсутнє єдине розуміння змісту соціальної політики, її форм і методів проведення, взаємодії з господарською політикою та економічною ефективністю.

Аргументовано, що як би вплив партійно-політичної структури уряду на політику витрат з часом не зменшувалося, все ж таки партійнополітичний фактор в політиці соціальних витрат залишиться значимим не тільки в дослідницьких рамках політико-інституціонального аналізу. Партійно-політичний фактор дозволяє зрозуміти причину розходжень соціальних витрат в європейських країнах, що характеризуються високою часткою соціальних витрат, і в інших країнах, наприклад, в Японії, Канаді, для яких характерна низька або обмежена частка соціальнодержавного забезпечення. Виявлено, що необхідність посилення соціальної орієнтації сучасних економік змушує шукати нові механізми забезпечення базової захищеності населення, які сприяють росту конкурентноздатності і поєднанню суспільства. Відповіддю на цей виклик стало зростання ролі держави як стратега, який визначає пріоритети і напрямки розвитку, а становлення поряд з ринковим великого некомерційного сектора, соціалізацію бізнесу, яка приймає на себе значну частину функцій, пов'язаних з розвитком працівників. Такі процеси означають фактично перехід від класичної ринкової економіки до змішаної, який припускає взаємодію декількох рівноправних секторів, ринкових і неринкових механізмів розвитку.

Однією з найважливіших складових соціального захисту, є соціальне обслуговування та соціальна підтримка вразливих категорій населення. Надання якісних послуг не лише задовольняє фізичні, соціальні та культурні потреби окремої людини, але й сприяє формуванню і збереженню духовних цінностей у суспільстві.

Сучасний стан надання соціальних послуг населенню в Україні далекий від європейських стандартів. Незважаючи на значну кількість прийнятих нормативноправових документів у сфері соціальних послуг, вітчизняна система соціального обслуговування людей, які перебувають у складних життєвих обставинах, перебуває на стадії розвитку.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Буянов С. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.е.н., доцент Бугай І. В.

ДЕРЖАВНЕ КАЗНАЧЕЙСТВО УКРАЇНИ ТА ЙОГО РОЛЬ У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ

Казначейська система, є основною ланкою бюджетного управління, виконує контроль за обґрунтованістю та своєчасністю усіх платіжних операцій, а також за дотриманням загальної фінансової дисципліни суб'єктами господарювання в Україні.

Виникнення казначейства відбувалось у той період розвитку України, коли старі методи фінансового менеджменту вже втратили свою значимість, а нові методи не спирались на відповідні організаційні структури. Важливу роль під час функціонування національної економіки та забезпеченні бюджетної безпеки відіграє бюджетна система України. Загальновідомо, що 27 квітня 1995 року Указом Президента України створено Державне казначейство України, а Постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995 року за № 590 затверджено Положення про Державне казначейство України.

З перших років становлення бюджетної системи України значної уваги потребували питання дотримання фінансової дисципліни, контролю за операціями з коштами бюджету з огляду на значну нестабільність фінансової системи новоутвореної держави.

Для виконання функції ефективного управління державними доходами та витратами Державне казначейство передбачає запровадження та забезпечення функціонування певних принципів, основними з яких є принципи єдності, збалансованості, повноти, цільового використання бюджетних коштів, відповідальності учасників бюджетного процесу.

На Державне казначейство в Україні покладено виконання таких функцій:

- здійснення касового виконання державного бюджету та бюджетів самоврядування за доходами та видатками;
- організація управління наявними коштами державного бюджету, державних позабюджетних фондів і бюджетів самоврядування у межах видатків, установлених на відповідний період;
- здійснення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів на стадії проведення платежу на підставі підтверджуючих документів, наданих розпорядниками бюджетних коштів;
- проведення обліку касового виконання та складання звітності про стан виконання державного бюджету та бюджетів самоврядування;
- здійснення обліку, обслуговування та погашення зовнішнього і внутрішнього боргів держави відповідно до чинного законодавства;
- здійснення розмежування загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів між державним бюджетом.

Бюджетна та казначейська системи України повинні модернізуватися одночасно та в безпосередньому взаємозв'язку. Взаємозв'язок та послідовність державної політики в цьому напрямі, розроблення актуальних стратегічних та програмних документів задля створення умов для довгострокової стійкості Державної казначейської служби України. Підвищення казначейського контролю в ході переміщення коштів з комерційних банків та їхня подальша консолідація на єдиному казначейському рахунку, розроблення загальнодержавної концепції щодо цільового та ефективного керування бюджетними ресурсами, організація автоматизованої системи управління казначейством – це ті заходи, які можуть поліпшити наявну ситуацію щодо виконання Державним казначейством України своїх функцій та його участі в бюджетному процесі.

Таким чином, Роль Держказначейства в бюджетному процесі у виконанні бюджету на сьогодні набагато вища, порівняно з тими роками, коли діяльність Держказначейства тільки розпочиналась.

Суверенітет України вимагає створення та успішної роботи послідовної фінансової системи. Центральною ланкою цього є Державне казначейство. Саме ця структура повинна забезпечувати інтереси держави в умовах ринкової економіки.

Волик Н. Г.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
к.е.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Облік доходів і витрат на малому підприємстві має вирішальне значення для управління фінансами та прийняття рішень. У той час як малі підприємства можуть мати обмежені ресурси, встановлення ефективною практики бухгалтерського обліку має важливе значення для підтримки фінансового становища.

Ефективний облік та управління доходами і витратами є важливими компонентами та основою фінансового здоров'я будь-яких підприємств, організації чи країни. На сьогоднішній час, коли економічна ситуація в Україні є нестабільна, дуже важко знайти та побачити всю інформацію про доходи та витрати. Це пов'язано з тим, що керівництво підприємства часто радить своїм працівникам бухгалтерії навмисно не реєструвати деякі господарські операції, які пов'язані з витратами чи доходами. І ось з цієї інформації можемо назвати першу, і напевно основну проблему обліку доходів і витрат на малих підприємствах і не тільки – це питання повноти та своєчасності їх відображення в системі бухгалтерського обліку. Ця проблема є дуже складною та багатогранною, оскільки вона впливає на стабільність суспільних відносин, а особливо на державну і податкову системи та інші сектори економіки нашої країни.

Наступною проблемою доцільно визначити складність податкового законодавства. Постійні зміни в податковому законодавстві ускладнюють його дотримання підприємствами та фізичними особами. Якщо існує нездатність орієнтуватись в податковій сфері, то це може призвести до негативних наслідків, штрафів та фінансових втрат.

Кожне підприємство має свою специфіку, що зумовлює певні особливості у формуванні доходів і витрат, які необхідно враховувати.

Наступною, теж не менш важливою проблемою на малих підприємствах, в питанні обліку доходів і витрат є впровадження та розвиток технологій. Ця тема є актуальною і зараз дуже інтенсивно розвивається діджиталізація обліку, проте не кожне мале підприємство має бажання змінювати свою систему. Впровадження новітніх технологій, таких як бухгалтерське програмне забезпечення та засоби автоматизації, вимагає навчання та адаптації і особливо витрачання ресурсів, що для підприємства може бути не вигідно. Неефективне впровадження може призвести до помилок, певних порушень та недостовірних облікових даних.

Іншим питанням є недостатня кваліфікація фахівців. Малі підприємства часто не мають ресурсів на наймання кваліфікованих працівників в області обліку і контролю. Відповідно, вони можуть покладатися на некваліфікованих працівників або ж навіть виконувати ці функції самостійно, що може призвести до помилок та неточностей в обліку.

До головних проблем обліку та контролю доходів і витрат на малому підприємстві можна віднести наступні: неповне та недостовірне висвітлення інформації про доходи і витрати, не систематичний контроль, недосвідченість в сфері законодавства або велике навантаження законодавчих актів, які регулюють облік, запровадження автоматизованих систем, не кваліфікаційні працівники, які можуть призвести до некомпетентного ведення обліку.

Впровадження ефективних систем і процедур, підвищення кваліфікації співробітників через освіту, а також використання сучасних інструментів та програм для автоматизації процесів – все це важливо.

Таким чином, малий бізнес зможе досягти більшої ефективності, знизити ризики та забезпечити точну фінансову звітність.

Гудима О. В.

Запорізький національний університет

Гнезділова О. М.

Класичний приватний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Підсумки фінансово-господарської діяльності підприємства виражаються його фінансовими результатами, тобто прибутком чи збитками. Показник прибутку характеризує в узагальненій формі ефективність діяльності підприємства. Крім того, прибуток є головним джерелом фінансування витрат на виробничий та соціальний розвиток підприємства, матеріальне заохочення трудового колективу. Одним із найважливіших завдань бухгалтерського обліку є ефективна та достовірна оцінка фінансових результатів.

У світовій бухгалтерській практиці існує багато методів оцінки фінансових результатів. Серед них можна виділити дві основні концепції, які можна вважати класичними:

– проміжний фінансовий результат, як приріст або спад майна;

– проміжний фінансовий результат, як різниця між доходами та пов'язаними з їх отриманням витратами.

Концепція обчислення фінансового результату як приріст або спад майна почала застосовуватися значно раніше, що пояснюється її відносною простотою та доступністю. Ця методика виходить із тієї гіпотези, що будь-яке підприємство можливо розглянути як майновий комплекс, тобто як сукупність складових цього підприємства об'єктів господарської діяльності.

Майновий комплекс постійно змінюється: збільшується чи зменшується у розмірах. Відповідно фінансовий результат може бути обчислений за приростом або втратою майна.

Індикатором фінансового результату служить зміна власного капіталу: його збільшення у періоді означає отриманий прибуток, зменшення – збиток. Таким чином, фінансовий результат організації може бути визначений за даними бухгалтерського балансу як різниця між активами та зобов'язаннями. Тобто приріст власного капіталу (за вирахуванням вилучень чи вкладень власника) і є прибуток звітного періоду.

Другий спосіб оцінки фінансових результатів полягає у обчисленні різниці між доходами та витратами підприємства. Цей підхід застосовується практично у всіх країнах. Відмінності у методиках при цьому підході полягають, переважно, у поданні витрат. Як відомо, у вітчизняному обліку витрати на основні види діяльності представлені у вигляді повної собівартості реалізованої продукції. У західних країнах найчастіше застосовують метод директ-костинг, який є системою управлінського обліку, головна особливість директ-костингу полягає у розподілі витрат згідно з характером їх взаємозв'язку з обсягом виробництва (реалізації) продукції. Згідно з американським «Довідником бухгалтера», директ-костинг можна визначити як поділ виробничої собівартості на витрати, що є постійними, і на витрати, що змінюються зі зміною обсягу виробництва. Тільки прямі витрати та змінні накладні витрати використовуються для оцінки запасів та реалізованої продукції. Інші витрати відносяться прямо на прибутки та збитки.

Директ-костинг будується на класифікації витрат за економічними елементами і статтями калькуляції, місцем і сферами виникнення витрат, способом включення до собівартості тощо. Найважливішою класифікацією є розподіл витрат на постійні та змінні.

Таким чином, друга концепція обчислення фінансового результату передбачає визначення різниці між доходами та витратами підприємства за видами (виручка зіставляється зі змінними та постійними витратами, операційні та надзвичайні доходи – з відповідними видами витрат).

Отже, зазначені два методи доповнюють одне одного, оскільки чистий результат протягом року може бути однаковий при зіставленні доходів із витратами і виходячи зі зміни власного капіталу за відповідний період.

Ключик А. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ – ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Фіскальні інструменти є невід’ємною складовою системи державного регулювання економіки, а їх використання – невід’ємною частиною формування фіскальної політики в державі. Завдяки фіскальним інструментам в розвинутих країнах світу формуються фінансові ресурси органів державної влади, забезпечується їх соціально-економічний розвиток. Використання таких інструментів є важливою складовою у формуванні інвестиційного клімату в країні [1].

Існують різні погляди на зміст поняття „фіскальна політика”. Так І.В. Якутко надає доволі стисле поняття як – цілеспрямована діяльність органів державної влади у сфері формування і використання фінансових ресурсів для виконання ними власних повноважень [1].

Л. П. Сідельниковою надає більш розширене визначення, як комплекс заходів, за допомогою яких держава впливає на економіку через структуру податкових надходжень до державного бюджету, напрями здійснення державних видатків та способи залучення позикових коштів, з метою максимального використання можливостей податкового забезпечення функціонування держави та потенційного фіскального ефекту економічно виправданого державного запозичення задля ефективного фінансування суспільно необхідних видатків [4, с. 13]. У цих двох визначеннях є спільна думка стосовно того, що фіскальна політика – є цілеспрямованою діяльністю органів державної влади. Але чомусь науковці зовсім не приділяють уваги органам місцевого самоврядування, не дивлячись на те, що із реалізацією Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні затвердженої Кабінетом Міністрів України ще 01.04.2014 р., державою було взято напрямок на децентралізацію управління та передачі ряду повноважень до місцевих органів влади.

Крім того, було внесено зміни до Податкового кодексу України в частині закріплення повноважень за місцевими радами стосовно на власній території місцевих податків та зборів (податку на майно, збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору), (п.10.2–10.3, ст. 10 ПК України), також, закріплення права на встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків і зборів (п. 12.3, ст.12 ПК України). Тому варто розглядати фіскальну політику не тільки як діяльність органів влади на державному рівні, а й на місцевому рівні.

О. Огірко та І. Крет наголошують, що фіскальна політика має виконувати наступні завдання, як то: зменшення загального рівня безробіття; підвищення рівня якості життя населення; стимулювання підприємницької діяльності (ініціативи); недопущення неефективного використання ресурсів; розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності; недопущення зростання рівня інфляції [2, с. 2006].

М. І. Небава вважає, що фіскальна політика – є регулюванням доходів і витрат держави. Заходи фіскальної політики визначаються поставленою метою (боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки, зниження рівня безробіття). Держава регулює сукупний попит і реальний національний доход за допомогою державних витрат, трансфертних виплат і оподатковування [3].

Отже, можна сказати, що фіскальна політика повинна мати соціальну спрямованість, яка має виражатися у реалізації державної політики у напрямку підтримки соціально незахищених верств населення, стратегічно важливих галузей економіки, платників податків із високим рівнем податкової культури та ін., що може бути реалізоване шляхом надання податкових пільг. І на сьогодні, це питання є дуже важливим для розвитку національної економіки, бо внаслідок завданих збитків (руйнування об’єктів промислової, критичної, цивільної інфраструктури; міграція кадрів; переміщення підприємств і виробництв та іншу територію) у платників податків з’явилися складнощі із виконанням податкового обов’язку, що негативно вплинуло на наповнення бюджетів усіх рівнів. У такому випадку потрібно розробити заходи підтримки платників податків, які набули збитків від збройної російської агресії, зокрема шляхом надання податкових пільг на відновлення виробництва, інфраструктури, що, надалі, допоможе їм покращити своє фінансове становище, і, як наслідок, – повноцінно і вчасно виконувати свій податковий обов’язок.

Перелік використаних джерел

1. Якушко І. В. Фіскальна політика: сутність та особливості впливу на розвиток національної економіки: проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2022. № 6. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-03-04/2022-6-03-04>
2. Огірко О., Крет І. Фіскальна політика держави: сутність та аналіз особливостей складових з їх компонентами: Траекторія Науки = Path of Science. 2018. Vol. 4, № 8. с.2001–2008. URL: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/6654345.pdf>
3. Небава М. І. Теорія макроекономіки : Навч. Посібник. Київ : Слово, 2003. – 536 с.
4. Сідельникова Л. П. Податкові та позичкові фінанси: фіскальна філософія вибору : монографія. Херсон : Гринь Д.С., 2010. 436 с.

Костенко О. А.

Класичний приватний університет
аспірант

**МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БАЗИ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

На сьогоднішній день органи місцевого самоврядування мають важливе значення в економічній, соціальній та культурній розбудові держави. Ключовою ланкою підвищення добробуту населення та економіч-

ного зростання країни, можливість ефективного виконання своїх функцій органами місцевого самоврядування. Фінансування, формування та поділ використання на фінансовому рівні на сьогодні є актуальними. Активізація процесу децентралізації набула актуальності, що надає змогу успішно реалізувати бюджетну стратегію. Органам місцевого самоврядування, матеріальна та фінансова незалежність дає їм право володіти та розпоряджатися коштами і майном для реалізації своїх повноважень. Місцеві бюджети є основою фінансової незалежності та самостійності місцевих органів влади. Вони відіграють важливу роль у фінансовому забезпеченні діяльності органів місцевого самоврядування та в практичній реалізації їх функцій.

Основною проблемою середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні в Україні є побудова бюджетів. Середньострокове бюджетне планування сприяє зниженню неефективних витрат та обґрунтування необхідної кількості ресурсів, визначення шляхів їх надходження, що забезпечує своєчасність фінансування бюджетних видатків.

Загалом органи місцевого самоврядування гідно проходять випробування війною, протистоять загрозам та перешкодам. Децентралізація показала стійкість та міцність місцевих бюджетів як фінансової бази територіальних громад та їх здатність швидкого адаптування до ситуації. Надходження до місцевих бюджетів в громадах, які не постраждали від військової агресії, дозволили наповнювати єдиний казначейський рахунок в умовах війни. І навіть з урахуванням значних податкових пільг громади зуміли наповнювати свої бюджети на рівні 2021 року і відновити зростання. Саме на плечі громад спирається міцність місцевих бюджетів, адже саме бюджети місцевого самоврядування складають основу стійкості місцевих фінансових ресурсів.

Отже, фінансова автономія в першу чергу має бути гарантованою та захищеною державою та не може бути підірвана через значний державний нагляд або надмірне використання цільових коштів. Зростання фінансової незалежності місцевих бюджетів також пов'язано із послідовністю дій місцевої влади та завершенням проектів та програм. Саме тому, важливо, щоб кожна команда йшла на вибори із конкретним пакетом рішень і стратегічних напрямків. Це сприятиме, перш за все, підвищенню відповідальності кожної команди за результати своєї діяльності, а також дасть можливість реалізувати визначені проекти з урахуванням часових обмежень.

Місв'янцева Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гнезділова О. М.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

В умовах сучасного економічного розвитку прибуток є найважливішим показником ефективності роботи суб'єкта господарювання. Збільшення прибутку – це стабільна фінансова основа для господарської діяльності, задоволення соціальних і матеріальних потреб працівників та економічного розвитку підприємства.

Відповідно до чинного законодавством, порядок ведення обліку на рахунку 79 «Фінансові результати» не дає можливості оперативного, повного, об'єктивного висвітлення результатів господарської діяльності, оскільки не існує поділу.

Недоліком формування фінансового результату в чинному Плані рахунків бухгалтерського обліку є те, що в ньому на субрахунках 791 «Результат операційної діяльності» та 792 «Результат фінансових операцій» фактично об'єднані по два види діяльності підприємства, а саме: на субрахунку 791 – основна та інша операційна діяльність, а на субрахунку 792 – фінансова та інвестиційна діяльність. Уважаємо за необхідне в робочому Плані рахунків використовувати рахунки третього порядку, на яких відобразатимуться окремо результати від операційної діяльності і результати від іншої операційної діяльності, а також окремо результат від інвестиційної діяльності і результат від фінансової діяльності. Також рекомендуємо підприємствам обов'язково створювати резерв сумнівних боргів, що дасть можливість цілеспрямовано впливати на величину отриманого прибутку за звітний період і загалом на фінансовий стан підприємств

Система організації обліку фінансових результатів є важливим складником функціонування сучасних підприємств, адже відображає успіх. Методика обліку на підприємстві в багатьох питаннях визначається обліковою політикою, яка вибирається кожним підприємством самостійно відповідно до чинної нормативно-правової бази.

Головною метою організації обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності підприємства є надання користувачам своєчасної, обґрунтованої, достовірної інформації про витрати, доходи та результати діяльності у визначені строки. Згідно з нормативно-правовою базою, питання організації фінансового обліку доходів, витрат і фінансових результатів свідчить про його недостатню спрямованість на запити користувачів бухгалтерської інформації, оскільки бракує: деталізованої інформації про фінансові результати за видами діяльності та її співвідношення з доходами та витратами підприємства; деталізованого розмежування доходів, витрат і фінансових результатів за видами операційної, фінансової й інвестиційної діяльності; запровадження класифікації доходів та фінансових результатів залежно від джерел їх формування (від реалізації, зміни цін та від інших операцій).

Отже, фінансовий результат є складною та багатовимірною категорією і потребує чіткого й ефективного алгоритму визначення у розрізі його складників та у розрізі видів діяльності підприємства.

Уважаємо, що для оптимізації процесу організації обліку слід продовжувати і поглиблювати подальші дослідження, тим самим впливаючи на величину фінансового результату суб'єктів господарювання.

Сабатович Д. Д.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Бугай І. В.

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Актуальність управління формуванням і використанням коштів бюджету Пенсійного фонду України (ПФУ) є надзвичайно важливою, оскільки ефективне управління цими коштами безпосередньо впливає на

забезпечення соціальних гарантій громадян, стабільність пенсійної системи країни та загальну фінансову стабільність держави.

Дійсно, питання пенсійного забезпечення в Україні є надзвичайно важливим, особливо в умовах фінансових труднощів, економічної нестабільності та демографічних змін. На жаль, пенсійна система країни не досягла бажаного рівня, а проблеми з формуванням пенсійних внесків в умовах фінансової кризи тільки посилюються.

Основні проблеми пенсійного забезпечення в умовах фінансової кризи:

– низький рівень пенсій: Один з основних викликів – це низький рівень пенсій, який не забезпечує належного рівня життя для більшості пенсіонерів. Зокрема, в Україні більшість пенсіонерів отримують пенсії, які значно менші за фактичний рівень мінімальної заробітної плати або прожиткового мінімуму. Це створює соціальну напругу, оскільки пенсіонери не можуть покрити навіть базові потреби, зокрема на ліки та харчування;

– дефіцит Пенсійного фонду: Проблеми з формуванням пенсійних внесків значною мірою обумовлені дефіцитом Пенсійного фонду України. Пенсійні внески від працездатного населення недостатні для покриття всіх пенсійних виплат, що призводить до фінансування дефіциту за рахунок державного бюджету або позик. Це створює додаткове навантаження на економіку та збільшує боргову залежність держави;

– демографічні виклики: В Україні спостерігається старіння населення та зменшення чисельності працездатних громадян. Це означає, що кількість пенсіонерів зростає, а чисельність тих, хто сплачує пенсійні внески, скорочується. Система, що базується на принципі солідарності (коли працюючі сплачують внески для виплати пенсій нинішнім пенсіонерам), стає дедалі менш ефективною. У такій ситуації Пенсійний фонд не може забезпечити своє фінансування без додаткових дотацій;

– неадекватне формування пенсійних внесків: Пенсійна система України є змішаною, зокрема, існує солідарна система, в межах якої внески працюючих спрямовуються на покриття поточних пенсійних виплат. Однак розмір внесків залежить від рівня офіційної заробітної плати, яка, у свою чергу, часто є низькою або навіть "виплаченою в конвертах". Це зменшує суми внесків, що спрямовуються на пенсійне забезпечення, і відповідно знижує розмір пенсій;

– низька довіра до пенсійної системи: В умовах фінансової кризи громадяни часто втрачають довіру до державної пенсійної системи через неефективність управління коштами Пенсійного фонду, корупційні скандали та відсутність гарантій стабільності. Це призводить до пошуку альтернативних способів накопичення пенсії, таких як приватні пенсійні фонди чи особисті заощадження, але ці механізми доступні не всім.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективне управління формуванням і використанням коштів бюджету Пенсійного фонду України є ключовим фактором для забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи країни та виконання її соціальних зобов'язань. Це питання набуває особливої актуальності в умовах демографічних змін, економічних викликів, дефіциту бюджету ПФУ та необхідності реформування системи пенсійного забезпечення. Забезпечення прозорості в управлінні, боротьба з корупцією, раціональне використання ресурсів і пошук нових шляхів фінансування є необхідними для стабільного функціонування Пенсійного фонду та для виконання його ролі в системі соціального захисту громадян України.

Сокрут О. О.

Класичний приватний університет

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Податкова та облікова політика є основними елементами економічної політики будь-якої держави, оскільки вони визначають правила гри для бізнесу, стимулюють інвестиції та забезпечують сталі надходження до бюджету. Для України розвиток податкової та облікової політики є надзвичайно актуальним, оскільки країна прагне до інтеграції з Європейським Союзом і адаптації своєї нормативно-правової бази до міжнародних стандартів. У цьому контексті мета доповіді – аналіз теоретичних та практичних аспектів податкової та облікової політики України, її поточних викликів та перспектив.

Теоретичні основи податкової політики

Податкова політика України базується на принципах соціальної справедливості, доступності та економічної ефективності. Її головною метою є забезпечення стабільного надходження до державного бюджету, необхідного для фінансування соціальних, оборонних та інших загальнодержавних програм. На теоретичному рівні податкова політика може стимулювати розвиток пріоритетних галузей економіки, зокрема через податкові пільги та преференції. Однак, необхідно знаходити баланс між фіскальними потребами держави і створенням сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності.

Практичні аспекти податкової політики України

На практиці податкова система України останніми роками зазнала значних змін. Зокрема:

– **Запровадження змін у податковому законодавстві:** Це включає зміни ставок податків, зокрема ПДВ, та зміни в системі оподаткування для малого та середнього бізнесу. Основним викликом залишається досягнення балансу між підтримкою малого бізнесу та забезпеченням надходжень до бюджету.

– **Цифровізація податкових процесів:** Україна активно розвиває електронний документообіг, що спрощує процес подання податкової звітності для підприємств та мінімізує ризик корупції. Запровадження цифрових інструментів, таких як електронний кабінет платника податків, дозволяє спростити взаємодію між платниками та контролюючими органами.

– **Контроль за ухиленням від сплати податків:** Основними викликами тут є тіньова економіка та низька податкова дисципліна. Держава запровадила ризик-орієнтовані методи для виявлення порушень та удосконалює систему блокування ризикових податкових накладних. Проте боротьба з ухиленням від сплати податків потребує системного підходу та підвищення рівня прозорості.

Теоретичні основи облікової політики

Облікова політика – це сукупність методів, принципів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку. Основною її метою є забезпечення достовірної фінансової інформації, що

є особливо важливим для користувачів звітності – як внутрішніх (менеджмент), так і зовнішніх (інвестори, кредитори, податкові органи). В Україні облікова політика визначається на основі національних стандартів бухгалтерського обліку, а для великих компаній – на основі Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Практичні аспекти облікової політики в Україні

Україна поступово адаптує МСФЗ, що дозволяє підвищити прозорість фінансової звітності та сприяє залученню іноземних інвестицій. Впровадження міжнародних стандартів є одним із пріоритетів для великих компаній, оскільки це підвищує їхню конкурентоспроможність на світових ринках.

Однак для малого та середнього бізнесу облікова політика має свої виклики, зокрема брак ресурсів для адаптації до складних стандартів. У таких умовах малі підприємства часто обирають спрощені підходи, що може знижувати достовірність їхньої фінансової звітності.

Також важливим є питання автоматизації облікових процесів. Використання програмного забезпечення дозволяє значно знизити кількість помилок у фінансовій звітності, що позитивно впливає на якість обліку та знижує ризики податкових санкцій.

Перспективи розвитку податкової та облікової політики України

Розвиток податкової та облікової політики в Україні спрямований на гармонізацію з європейськими стандартами. Євроінтеграція передбачає адаптацію українського законодавства, зокрема у сферах податкового обліку, до норм ЄС. Це створить сприятливі умови для інвесторів та дозволить підвищити прозорість бізнес-середовища.

Важливу роль також відіграє цифрова трансформація – впровадження технологій Big Data, що дозволить оптимізувати аналітичні процеси, підвищити контроль та забезпечити ефективне адміністрування податків. Крім того, прозора облікова політика сприятиме покращенню інвестиційного клімату в країні, що є важливим кроком на шляху до економічного зростання та сталого розвитку.

Податкова та облікова політика України перебуває на етапі активного розвитку і трансформації. Її вдосконалення є важливим завданням, що потребує гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, ефективної боротьби з ухиленням від сплати податків, а також впровадження цифрових технологій. Лише комплексний підхід до вирішення цих питань сприятиме досягненню фінансової стабільності, економічному зростанню та інтеграції України до світової економіки.

Тітко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гнезділова О. М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Життєвий цикл основних засобів складається з надходження, використання, поліпшення та вибуття. Кожна зі стадій має певні особливості, які впливають на бухгалтерський облік та господарські операції, що підтверджують факт їх здійснення. Окрім цього будь-яка господарська операція, яка відображена в обліку має бути підтверджена відповідним первинним документом, на протипагу первинним документам, які підтверджують факт надходження об'єктів на підприємство, такі як: рахунок фактура, видаткова накладна, договір про надання послуг транспортування, устаткування. Законодавчо також визначені ті, які підтверджують факт надходження та обігу основних засобів на підприємстві (вони заповнюються за типовими формами для ОЗ).

Основні засоби можуть надійти на підприємство різними шляхами: від придбання за власні кошти до обміну. Відтак, будь-яка форма надходження впливає на вартість, за якою такі засоби будуть відображені у бухгалтерському обліку підприємства, яке оприбутковує отриманий актив.

Проведення контрольних процедур запобігає серйозному фінансовому шахрайству, скоєному через значні викривлення залишків основних засобів у фінансових звітах підприємств та організацій.

Основні завдання аудиту основних засобів: оцінка доцільності їх придбання; визначення достовірності дотримання нормативних вимог щодо оприбуткування та руху таких активів; встановлення правильності технічних умов їх експлуатації; визначення документальної обґрунтованості проведених ремонтів; визначення сум збитків внаслідок нестач та крадіжок.

Сам процес аудиту основних засобів має певні етапи:

– 1 етап – організаційно-правовий – характеризується збором та аналізом всіх правовстановлюючих документів на володіння всіма об'єктами основних засобів, відбувається аналіз облікової політики підприємства та елементів, які стосуються основних засобів, тощо;

– 2 етап – документально-аналітичний – характеризується збором та обробкою всієї первинної документації та бухгалтерських записів, які підтверджують факт: надходження об'єктів основних засобів на підприємство, їх транспортування, встановлення, ремонт, доналаштування, модернізацію, тощо. Перевірка операцій, пов'язаних з реалізацією та вибуттям основних засобів та всієї супутньої документації. Здійснення розрахунку ефективності використання виробничих фондів, оцінка якості основних засобів та їх відповідності технічним характеристикам;

– 3 етап – перевірка достовірності даних відображених у фінансовій, податковій чи управлінській звітності протягом аналізованого періоду;

– 4 етап – узагальнення результатів контролю.

В ході здійснення аудиту основних засобів необхідно орієнтувати увагу персоналу не лише на точність та достовірність даних, відображених у бухгалтерському обліку, а й на факти недооприбуткування основних фондів, поставки техніки та обладнання в неповній комплектації, наявності та оцінки необхідності невикористовуваного обладнання тощо.

При оцінці ефективності використання основних засобів крім розрахунку загальноприйнятих показників, які характеризують фондозабезпеченість, фондоозброєність, фондівіддачу та фондоемність, особливу увагу необхідно приділити розрахунку ефективності капітальних вкладень. Це дасть змогу оцінити ефективність та доцільність будь-яких капітальних інвестицій, пов'язаних з купівлею чи модернізацією основних фондів.

УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Ананко М. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Державне регулювання економіки – це процес втручання уряду в економічну діяльність з метою забезпечення стабільного зростання, зниження рівня безробіття, регулювання інфляції та підвищення добробуту населення. Одним з важливих аспектів цього процесу є моделювання державного регулювання, яке дозволяє прогнозувати наслідки різних політичних рішень та оптимізувати використання ресурсів. У цій статті розглянемо сучасні підходи до моделювання державного регулювання економіки, акцентуючи увагу на найактуальніших програмних моделях, що використовуються для прогнозування та аналізу.

Моделювання дозволяє урядам та економічним експертам оцінювати можливі сценарії розвитку економіки та розробляти оптимальні політичні заходи. Основна мета такого моделювання – забезпечення ефективності державної політики шляхом аналізу економічних процесів у складних умовах ринкової невизначеності. Завдяки моделям можна отримати відповідь на питання: як певні зміни у фінансовій або монетарній політиці вплинуть на зростання ВВП, рівень інфляції чи зайнятість населення.

Моделювання державного регулювання економіки базується на використанні різних типів економетричних моделей, які дозволяють проводити кількісний аналіз економічних процесів. Основні типи моделей, що використовуються для державного регулювання, включають:

1. Моделі загальної рівноваги (CGE): це складні математичні моделі, що описують взаємодію між різними секторами економіки. CGE моделі використовуються для оцінки наслідків податкової та тарифної політики, соціальних програм та інших заходів. Їхня перевага полягає у здатності враховувати взаємозв'язки між усіма секторами економіки.

2. Моделі макроекономічного прогнозування (DSGE): моделі динамічної стохастичної загальної рівноваги широко застосовуються для аналізу ефектів монетарної та фінансової політики. DSGE моделі враховують очікування економічних агентів, такі як споживачі та виробники, і дозволяють прогнозувати довгострокові наслідки політичних рішень.

3. Економетричні регресійні моделі: використовуються для аналізу та прогнозування залежностей між окремими макроекономічними змінними, такими як рівень безробіття, інфляція або ВВП. Ці моделі простіші у використанні порівняно з CGE або DSGE, але часто мають обмеження в плані точності через можливі кореляції між змінними.

4. Системи динамічного аналізу (System Dynamics)**: дозволяють моделювати поведінку складних економічних систем у динаміці, враховуючи затримки та зворотні зв'язки. Ці моделі корисні для аналізу ефектів від впровадження різних політик у середньо- та довгостроковій перспективі.

Для моделювання державного регулювання економіки використовуються різні програмні продукти, які забезпечують гнучкість у розробці та аналізі моделей. Найактуальніші з них:

1. MATLAB та Octave: ці програмні середовища широко використовуються для економетричного аналізу та моделювання. MATLAB має потужні інструменти для реалізації DSGE моделей, а також для оптимізації параметрів економічної політики. Octave є безкоштовною альтернативою, яка дозволяє виконувати схожі завдання з меншою вартістю.

2. GAMS (Генеральна алгебрична моделююча система): використовується для побудови моделей загальної рівноваги (CGE). Вона дозволяє будувати складні моделі, які враховують міжгалузеві зв'язки та взаємодію економічних агентів. GAMS часто використовується міжнародними організаціями для аналізу глобальних економічних питань.

3. EViews: програмне забезпечення для економетричного аналізу, яке забезпечує широкий спектр інструментів для побудови регресійних моделей та аналізу часових рядів. EViews підходить для короткотермінового прогнозування, але має обмеження при моделюванні складних динамічних процесів.

4. R та Python: ці програмні мови є універсальними інструментами для аналізу даних та моделювання. У них існує велика кількість бібліотек для економетричного моделювання. Завдяки гнучкості та відкритому коду, ці інструменти є дуже популярними серед економістів.

5. Vensim та Stella: використовуються для побудови систем динамічного аналізу. Ці програмні продукти дозволяють моделювати взаємодії між економічними змінними в умовах нестабільності, з урахуванням відстрочок і зворотних зв'язків. Вони зручні для моделювання складних політичних сценаріїв у довгостроковій перспективі.

Моделювання державного регулювання економіки – це важливий інструмент для оцінки ефективності політичних рішень і прогнозування їх наслідків. Сучасні програмні моделі, такі як CGE, DSGE, економетричні регресійні моделі, а також інструменти динамічного аналізу, дозволяють урядам оптимізувати свою політику та уникати небажаних економічних наслідків. Вибір конкретної моделі залежить від цілей дослідження, доступності даних та обсягу необхідного аналізу. При цьому важливо враховувати переваги та обмеження кожної з моделей, щоб забезпечити максимально точне і об'єктивне прогнозування.

Антоненко В. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент Карпуніна М. С.

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДЕРЖАВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Процес європейської інтеграції має стратегічне значення для економічного розвитку України. Членство в Європейському Союзі (ЄС) або, принаймні, економічна інтеграція з ЄС відкриває великі перспективи

для вітчизняного бізнесу, але водночас ставить перед ним низку викликів. Управління процесом європейської інтеграції на рівні національних компаній стає ключовим фактором успіху в умовах глобалізації.

По-перше, інтеграція до європейського ринку створює можливість доступу до одного з найбільших у світі єдиного ринку ЄС. Компанії можуть збільшити обсяги виробництва, розширити клієнтську базу та підвищити конкурентоспроможність своєї продукції. Крім того, європейська інтеграція призведе до спрощення торговельних бар'єрів, зокрема, завдяки зниженню тарифів та гармонізації стандартів.

По-друге, європейська інтеграція сприяє технологічному розвитку. Відкриття доступу до новітніх технологій, що використовуються на європейському ринку, спонукатиме українські компанії модернізувати виробничі процеси, підвищувати ефективність та дбати про навколишнє середовище. Це важливий крок до розвитку інноваційної економіки та залучення іноземних інвестицій.

Незважаючи на безліч переваг, компанії також стикаються з серйозними викликами. Одним з них є необхідність відповідати європейським стандартам якості, безпеки та охорони навколишнього середовища: ЄС має суворі вимоги щодо якості продукції, екологічних стандартів та умов праці. Для багатьох компаній це означає додаткові витрати на модернізацію виробництва, сертифікацію продукції та навчання персоналу.

Крім того, європейська інтеграція вимагає від менеджменту високої компетентності в питаннях міжнародного бізнесу, зовнішньоекономічної діяльності та регуляторного права ЄС. Навички управління змінами та стратегічного планування стають критично важливими, оскільки компанії повинні бути готовими до швидкої адаптації до європейського ринку.

Держава відіграє важливу роль у підтримці національних компаній на шляху до європейської інтеграції. Уряди можуть сприяти більш ефективному процесу інтеграції, надаючи податкові пільги для модернізації виробництва, впроваджуючи програми підтримки експорту та створюючи відповідну законодавчу базу.

Важливо також забезпечити інформування компаній про існуючі вимоги та стандарти ЄС, а також про ризики та переваги європейської інтеграції. За державної підтримки компанії матимуть більше ресурсів та можливостей для адаптації до європейського контексту.

Європейська інтеграція - це одночасно і виклик, і можливість. Управління цим процесом вимагає гнучкості, інновацій, стратегічного бачення та державної підтримки. Національні компанії зможуть конкурувати на європейському ринку та скористатися перевагами європейської інтеграції лише за умови впровадження ефективних управлінських рішень, модернізації виробничих процесів та підвищення кваліфікації персоналу.

Афонін Д. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Розробка нового чи модернізованого товару (інновації) виконується з метою одержання прибутку за рахунок кращого ніж традиційні товари задоволення потреб і запитів споживачів, виявлених у результаті маркетингових досліджень. Найчастіше розробники занадто скучні в рамках своїх знань і досвіду отриманих у результаті минулої діяльності і важко пристосовуються до змін, а в ряді випадків і не можуть працювати в нових умовах. У цьому випадку нові якісні і технічно досконалі продукти (з погляду їхніх розробників), можуть не відповідати вимогам ринку екологічних товарів, і спроби їх реалізації можуть закінчитися провалом. Особливо це характерно для принципово нових виробів чи послуг. Однак, якщо інновації зводять лише до невеликих модифікацій існуючих продуктів, те це може привести до втрати конкурентоспроможності.

Основна проблема полягає в складності оцінки суспільними інститутами інноваційних рішень і, відповідно, дозуванні регулюючих впливів при збереженні економічної свободи дій окремих суб'єктів господарювання на ринку. Механізми регулювання повинні окреслювати загальне поле інноваційної діяльності, а управління слід в більшому ступені здійснювати на рівні окремих суб'єктів господарської діяльності. Тим більше, що суспільні інститути не завжди можуть оцінити переваги і недоліки кардинально нових рішень.

Не завжди метою оцінки є врахування інтересів всіх суб'єктів ринку. На практиці часто виникає необхідність проведення оцінки відповідності нового товару інтересам лише одного з виділених суб'єктів ринку. Таку оцінку також може проводити окремий суб'єкт ринку (наприклад, посередник) для виявлення товару, який найбільш повно задовольняє його інтереси. І лише в окремих випадках виникає необхідність оцінки відповідності товару інтересам кожного з суб'єктів ринку.

Таким чином, необхідним є аналіз мотивації діяльності суб'єктів ринку і вибір нових товарів, які найбільшою мірою відповідають інтересам усіх суб'єктів господарювання, задіяних у їх просуванні на ринку. Це дозволить обійтися без зайвих витрат, а також сподіватися на довгу тривалість життєвого циклу нового товару.

Бабанін А. А.

Класичний приватний університет
аспірант

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Життєзабезпечення діяльності промислового підприємства – це комплекс заходів, спрямованих на створення умов для стабільного функціонування підприємства в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів. Це включає економічні, організаційні, технічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності, що забезпечують ефективність виробництва, конкурентоспроможність і стійкість підприємства.

Основні складові життєзабезпечення:

1. Економічне забезпечення:

– Формування стійкого фінансового стану підприємства.

- Оптимізація витрат і управління собівартістю продукції.
- Забезпечення стабільного потоку грошових коштів.
- Розвиток інвестиційної діяльності для модернізації та оновлення обладнання.

2. Технічне забезпечення:

- Модернізація виробничих потужностей і технологій.
- Підтримка високого рівня технічної готовності обладнання.
- Впровадження інновацій у виробничий процес.

3. Організаційне забезпечення:

- Ефективна структура управління підприємством.
- Забезпечення функціональної взаємодії між підрозділами.
- Розробка стратегії розвитку підприємства.

4. Соціальне забезпечення:

- Мотивація та навчання персоналу.
- Забезпечення безпечних і комфортних умов праці.
- Створення соціальних програм для працівників.

5. Екологічне забезпечення:

- Зменшення впливу виробничих процесів на довкілля.
- Використання екологічно чистих технологій.
- Дотримання норм екологічного законодавства.

6. Інформаційне забезпечення:

- Впровадження систем автоматизації обліку і контролю.
- Використання сучасних інформаційних технологій для управління підприємством.
- Збір і аналіз даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Життєзабезпечення в умовах воєнного часу. В умовах війни життєзабезпечення підприємств стає критично важливим і передбачає:

- Захист виробничих потужностей від руйнувань.
- Розробку планів кризового управління.
- Забезпечення безпеки персоналу та майна.
- Пошук нових логістичних рішень через порушення традиційних маршрутів постачання.
- Розширення міжнародних ринків збуту, особливо для підприємств, які працюють у експортноорієнтованих галузях.

Життєзабезпечення промислового підприємства є основою його виживання, адаптації до кризових ситуацій та забезпечення сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Маркова С.В. Стратегічні вектори управління життєзабезпечення діяльності промислових підприємств. URL: <https://mydisser.com/ua/catalog/view/markova-svitlana-viktorivna-strategichni-vektori-upravlinnya-zhitt-zabezpechennya-diyalnosti-promis.html>

Баранник Є. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ТОВАРОПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Запорукою успішного функціонування суб'єктів господарювання в умовах динамічного розвитку економіки, агресивного впливу зовнішнього середовища та високого рівня невизначеності і ризиків є неперервність діяльності. Найбільш незахищеними від негативного впливу таких факторів є підприємства з одним напрямком діяльності, що обумовлює необхідність розробки та застосування особливих методів захисту та забезпечення стабільної діяльності господарюючих суб'єктів. Одним з таких методів є диверсифікація діяльності підприємств, зокрема шляхом розширення напрямів їх товарних потоків. Економічні, соціальні та політичні фактори створюють необхідні умови щодо розвитку та удосконалення диверсифікації товаропотоків на підприємствах. Покращення міжнародних зв'язків між державами обумовлює необхідність розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Диверсифікація товаропотоків на підприємствах продиктована об'єктивними причинами, найважливішими з яких є отримання додаткових вигод як фінансового, так і нефінансового характеру. Незважаючи на те, що диверсифікація як економічний процес є не новим, а прикладів її застосування є значна кількість, сучасні тенденції розвитку економіки вимагають додаткового вивчення цього економічного поняття у сукупності та взаємодії з категорією «товаропотоки»

Метою є теоретичне обґрунтування та розробка методико-прикладних рекомендацій щодо диверсифікації товаропотоків підприємств в зовнішньоекономічній діяльності. Для досягнення мети у роботі поставлено такі завдання: – уточнити сутність категорії «товаропотоки» та висвітлити її характеристики; удосконалити типологію товаропотоків підприємств; – удосконалити метод управління диверсифікацією товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності; формалізувати підходи до кластеризації витрат на здійснення диверсифікації товаропотоків підприємств; розробити метод оцінювання ефективності впровадження стратегії диверсифікації товаропотоків в зовнішньоекономічній діяльності на підприємстві.

Застосовано такі методи дослідження: теоретичне узагальнення, систематизація та порівняльний аналіз; морфологічний аналіз – для уточнення категорійного апарату під час виконання роботи бізнес-планування; аналітичний і структурно-логічний; аналогове моделювання – для розроблення методики розрахунку ефективності диверсифікації та унаочнення результатів моделювання; табличний та графічний – для наочного представлення теоретико-прикладного з матеріалу роботи; аналіз і синтез – для вивчення об'єкта і предмета дослідження.

Результати дослідження полягає в наступному: запропоновано дивергентний метод оцінювання ефективності диверсифікації товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності підприємств, який дає можливість оцінити перспективність здійснення диверсифікації товаропотоків з позиції оптимальності часу реалізації, глибини впровадження, способу організації та максимізації фінансових та нефінансових результатів; удосконалено: типологію товаропотоків підприємств, яка, на відміну від існуючих, дає можливість виокремити товаропотоки за ознаками специфіки товару та специфіки потоку, у межах якої виділено класифікацію за регіональною ознакою та ідентифіковано характеристики національних та міжнародних товаропотоків; процес кластеризації витрат на диверсифікацію товаропотоків підприємств у зовнішньоекономічній діяльності, за яким, на відміну від існуючих, пропонується виокремлювати витрати залежно від рівня глибини диверсифікації, та розмежовувати витрати на розроблення диверсифікації та витрати на впровадження диверсифікації товаропотоків; дістали подальшого розвитку: тлумачення категорії «товаропотік», яке, на відміну від існуючих, окреслює мультисторонній рух визначеної кількості та асортиментного складу товарів від виробника до споживача за певний період часу відповідним транспортом включаючи всі ланки дистрибуції, в процесі виконання логістичних операцій; метод управління диверсифікацією товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності підприємств на засадах врахування елемента розширення, застосування якого, на відміну від існуючих, дає можливість розглядати систему управління як сукупність двох взаємозалежних елементів: управління логістичними процесами та управління підприємством через проекти.

Результати виконаного дослідження дають змогу сформулювати такі висновки: Уточнено трактування категорії «товаропотоки» як мультистороннього (вхідного та вихідного) руху визначеної кількості та асортиментного складу товарів від виробника до споживача за певний період часу, відповідним транспортом, включаючи всі ланки дистрибуції, в процесі якого над ними виконуються логістичні операції. Це дало змогу визначити сутність «товаропотік» як окрему економічну категорію, а не ототожнювати його зі схожими за змістом трактуваннями матеріального та економічного потоків. Удосконалено класифікацію товаропотоків шляхом врахування додаткової класифікаційної ознаки – регіональної. За регіональною ознакою всі товаропотоки можна класифікувати на національні та міжнародні. Товаропотокам підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність притаманна низка специфічних характеристик, які виникають у зв'язку зі зміною юрисдикції власника, тому всі характеристики товаропотоків доцільно класифікувати на загальні і специфічні. Наведена класифікація дає змогу керівникам підприємств визначати специфічні властивості товаропотоків в зовнішньоекономічній діяльності. Удосконалено метод управління диверсифікацією товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності залежно від елемента розширення, який складається з двох аспектів: процесів реалізації поставлених цілей підприємства через проекти та оптимізації логістичного процесу підприємства. Застосування методу управління диверсифікацією товаропотоків через проекти є доцільним на етапі, коли на підприємстві є чітко сформовані цілі і завдання диверсифікації, а процес їх реалізації є реалістичним для підприємства. Метод управління диверсифікацією в логістичній системі передбачає зміни в ланцюгах поставок через розширення напрямів вхідних та вихідних товарів на підприємстві. Використання керівниками харчових підприємств, економічних відділів та відділів маркетингу вищенаведеного методу сприятиме раціоналізації управлінських рішень щодо диверсифікації товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності.

Берега С. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ КОНВЕРГЕНЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Управління конвергенційно-інтеграційними процесами розвитку є важливою складовою стратегічного управління сучасними організаціями. Цей підхід фокусується на поєднанні різних напрямів розвитку, інтеграції знань, технологій, бізнес-процесів та ринків для забезпечення синергії та підвищення ефективності діяльності підприємств і економічних систем.

Цілі управління конвергенційно-інтеграційними процесами:

1. Стимулювання інновацій: використання конвергенції для створення нових технологій, продуктів та рішень.
2. Розширення ринків: інтеграція з іншими учасниками ринку або секторами для виходу на нові ринки чи створення спільних продуктів.
3. Оптимізація ресурсів: об'єднання ресурсів, знань і капіталу для підвищення ефективності діяльності.
4. Підвищення конкурентоспроможності: формування інтегрованих рішень, які створюють додаткову цінність для споживачів.

Основні принципи управління конвергенційно-інтеграційними процесами:

1. Системний підхід: розгляд усіх елементів бізнесу, технологій та ринку як єдиної системи.
2. Гнучкість і адаптивність: здатність підприємства швидко реагувати на зовнішні зміни та впроваджувати нові підходи.
3. Організація партнерств: створення ефективних механізмів співпраці між компаніями, секторами економіки, науковими установами.
4. Цифровізація: використання цифрових технологій для інтеграції процесів і забезпечення ефективного управління.

Етапи управління конвергенційно-інтеграційними процесами:

1. Аналіз зовнішнього середовища та внутрішніх можливостей: виявлення можливостей для інтеграції та конвергенції.
2. Розробка стратегії: формування стратегічного плану розвитку, який враховує інтеграційні та конвергенційні цілі.

3. Впровадження процесів: організація партнерств, залучення ресурсів, розробка інноваційних продуктів.

4. Моніторинг та контроль: регулярна оцінка ефективності впроваджених рішень і коригування стратегії.

Приклад конвергенційно-інтеграційних процесів в Україні:

– ІТ та сільське господарство: впровадження аграрних дронів, систем моніторингу стану ґрунту та клімату, що інтегрують технології в агросектор.

– Інтеграція наукових установ і бізнесу: створення інноваційних кластерів, де наукові розробки швидко впроваджуються у виробництво.

– Інтеграція малого бізнесу у міжнародні ланцюги постачання: об'єднання зусиль через кооперації та кластеризацію для виходу на міжнародний ринок.

Управління конвергенційно-інтеграційними процесами розвитку сприяє адаптації підприємств і національної економіки до викликів глобалізації, цифровізації та технологічних змін. Це є ключовим інструментом для підвищення ефективності, конкурентоспроможності та стійкості в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Газуда Л.М. Управління конвергенційно-інтеграційними процесами сільських прикордонних територій: теорія, методологія, практика. Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А. М., 2015. 360 с.

2. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку: світовий та вітчизняний досвід: монографія / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Н.В. Березняк, О.В. Прудка. К.: УкрІНТЕІ, 2015. 239 с.

Більчич І. М.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ

Під час воєнного стану в Україні економічна ситуація є вкрай складною. Вона характеризується обмеженням торговельних відносин як всередині країни, так і за її межами, зниженням вантажообігу між Україною та іншими країнами. За таких умов багато підприємств виробничої, сфери обслуговування, логістики, опинилися в ситуації, коли проблеми функціонування учасників ринку призвели до збоїв логістичних потоків, а в окремих випадках й до розривів у ланцюгах постачання. Падіння гривні, зниження експорту та інші фактори зовнішнього середовища підштовхують підприємства займатися переважно не тактичними завданнями, а гостро ставити питання про стратегічне планування та розробку загальної стратегії координації усередині логістичних систем.

Теоретичні позиції та практичні рекомендації, висвітлені у науковій літературі, сформували підґрунтя для логістичної діяльності, проте питання реалізації системи фінансового менеджменту в логістичних системах у посткризовий період наразі є малодослідженим.

Рух різних видів ресурсів у рамках логістичного комплексу породжує логістичні операції та дії, що являють собою рух фінансових ресурсів, який супроводжує рух матеріальних ресурсів. В останні роки вважалося, що підприємства повинні надавати перевагу фінансовій ефективності, а не масштабу логістичної діяльності при організації постачання. При цьому консолідація потужностей усіх сторін (учасників) логістичної системи повинна бути спрямована на зниження рівня всіх видів затрат, в тому числі й фінансових. Для формування стратегії управління фінансовими та матеріальними потоками підприємства на основі логістичного підходу підприємству необхідно розуміти можливі ризики, знати свої слабкі сторони та прораховувати потенційні витрати і збитковість.

Підбиваючи підсумки, зазначу, що на кожному етапі логістичного процесу мають місце різномірні оцінки, які важко порівняти для визначення його загальної ефективності. Для визначення його загальної ефективності. Тому вибір постачальників і джерел фінансування, способів розрахунків тощо. Саме вони забезпечать порівнянність різномірних оцінок та дадуть змогу оптимізувати витрати у процесі логістичної діяльності. Порівнюючи доходи і втрати, вартість страхування ризиків та можливості їх ліквідації, можна побудувати такі схеми руху фінансових і матеріальних потоків, де логістичні витрати будуть оптимальними. Аналіз руху ресурсів логістичного процесу показує, що фінансові потоки взаємопов'язані не тільки з матеріальними потоками, а й між собою. Тому перспективи подальших досліджень вбачаються нами саме в напрямі більш ґрунтовного вивчення питання щодо удосконалення логістичної діяльності в умовах невизначеності.

Бурля І. Є.

Класичний приватний університет
аспірант

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА СОЦІАЛЬНУ ПОЛІТИКУ В КРАЇНАХ ЄС

Країни Європейського Союзу стали одними з основних напрямків міжнародної трудової міграції через високий рівень життя, стабільність економік та відкриті кордони між державами-членами. Це створює додаткові виклики для соціальної політики. Населення багатьох країн ЄС старіє, а трудові мігранти компенсують нестачу робочої сили, особливо у сферах, де спостерігається дефіцит кадрів (медицина, будівництво, сільське господарство). Це стимулює перегляд політики інтеграції та соціального забезпечення.

Мігранти роблять значний внесок у розвиток економіки приймаючих країн, але водночас створюють навантаження на соціальні системи (пенсійне забезпечення, охорона здоров'я, освіта), що потребує адаптації соціальної політики. ЄС складається з країн з різними рівнями соціальних стандартів. Це породжує нерівність у забезпеченні прав трудових мігрантів, що викликає потребу в уніфікації політик та механізмів соціального захисту.

Соціальна політика країн ЄС повинна враховувати інтеграцію трудових мігрантів у суспільство, запобігання соціальній ізоляції, дискримінації та забезпечення рівного доступу до соціальних послуг. Пандемія COVID-19 та політична криза в країнах, з яких походять мігранти, підсилили міграційні потоки, створивши нові виклики для управління міграцією та адаптації соціальної політики в ЄС.

Трудова міграція впливає не лише на приймаючі країни, а й на країни-експортери робочої сили (наприклад, Україна, Молдова). Відтік кадрів створює соціально-економічні проблеми в країнах походження, що вимагає координації соціальної політики на міжнародному рівні. У межах єдиного європейського ринку праці країни ЄС повинні розробляти узгоджені соціальні політики, які відповідають принципам солідарності, рівності та справедливості.

Міжнародна трудова міграція є важливим чинником економічного розвитку країн ЄС, особливо у секторах з дефіцитом робочої сили. Вона сприяє забезпеченню стабільності на ринку праці та підтримці економічного зростання. Трудові мігранти частково компенсують демографічні виклики, спричинені старінням населення у більшості країн ЄС. Це знижує навантаження на системи соціального забезпечення, але водночас потребує перегляду політик пенсійного забезпечення та охорони здоров'я.

Масштабна трудова міграція створює додаткове навантаження на соціальну інфраструктуру (медицину, освіту, житло). Це вимагає розробки більш гнучких та адаптованих соціальних політик, які враховують потреби як місцевого населення, так і мігрантів. Соціальна політика країн ЄС зосереджується на інтеграції мігрантів, включаючи доступ до освіти, охорони здоров'я, житла та ринку праці. Інтеграційні програми є ключовим фактором для зменшення соціальної ізоляції, дискримінації та сприяння соціальній згуртованості.

У країнах ЄС спостерігається різниця у забезпеченні соціальних прав мігрантів, зокрема через відмінності у правових системах та рівні соціальних стандартів. Це потребує гармонізації політик для забезпечення рівних умов для всіх працівників. Масовий відтік робочої сили з країн, таких як Україна, Молдова чи Балканські держави, створює дефіцит кваліфікованих кадрів. Це вимагає скоординованих дій між країнами-донорами та країнами-реципієнтами, включаючи механізми реінтеграції мігрантів. Вирішення проблем трудової міграції потребує співпраці на рівні ЄС, включаючи узгодження імміграційної політики, підтримку програм мобільності та стимулювання повернення висококваліфікованих працівників у країни походження.

Пандемія підкреслила значення трудових мігрантів для забезпечення функціонування економік (зокрема, у сфері охорони здоров'я та аграрному секторі). Це зумовило необхідність перегляду політик соціального забезпечення для мігрантів та їх кращого захисту у кризових ситуаціях. Країни ЄС повинні розробляти соціальні політики, які стимулюють інклюзивність і повагу до прав мігрантів, одночасно підтримуючи інтереси місцевого населення. Взаємна інтеграція сприяє зменшенню соціальної напруженості.

Міжнародна трудова міграція суттєво впливає на соціальну політику країн ЄС, вимагаючи балансування між економічними інтересами, соціальною справедливістю та інтеграцією мігрантів. Гармонізація політик, координація з країнами походження, а також впровадження інклюзивних інтеграційних заходів є ключовими для успішного управління міграційними процесами у ЄС.

Вербицька В. І.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В МАЛОМУ БІЗНЕСІ

Формування сприятливого підприємницького середовища для малого бізнесу є одним з найважливіших чинників економічного зростання та розвитку будь-якої країни, оскільки воно стимулює появу нових підприємств, сприяє їхньому розвитку та створює умови для конкуренції.

У сучасних умовах розвиток малого та середнього підприємництва – економіко-політична проблема, що потребує розв'язання і зацікавленого ставлення держави до цього виду бізнесу, адже саме такі підприємства створюють сприятливі умови для оздоровлення економіки, оскільки розвивається конкурентне середовище, створюються додаткові робочі місця, активніше відбувається структурна перебудова, розширюється споживчий сектор [1, с. 28].

Основними елементами сприятливого підприємницького середовища для малого бізнесу є:

- чіткі та прозорі правила ведення бізнесу, мінімізація бюрократичних процедур, ефективна система захисту прав інтелектуальної власності;
- низька інфляція, стабільний курс національної валюти, передбачувана податкова політика створюють впевненість у майбутньому та заохочують інвестиції;
- наявність різноманітних інструментів фінансування (банківські кредити, лізинг, венчурний капітал) за доступною вартістю;
- наявність якісної розвиненої транспортної, комунікаційної та енергетичної інфраструктури, що забезпечує ефективну роботу підприємств;
- високий рівень кваліфікації робочої сили, доступність кваліфікованих кадрів, що відповідають потребам малого бізнесу;
- державні програми підтримки малого бізнесу, надання консультаційних послуг, сприяння доступу до ринків;
- наявність різноманітних інструментів фінансування (банківські кредити, лізинг, венчурний капітал) за доступною вартістю;
- розвинута культура підприємництва, широке поширення підприємницької культури серед населення, наявність успішних бізнес-моделей;
- сприятливий клімат для інновацій, заохочення до впровадження нових технологій, створення інноваційних парків та бізнес-інкубаторів;
- мінімізація корупції, прозорість та підзвітність державних органів, ефективна боротьба з корупцією.

Перевагами сприятливого підприємницького середовища можна вважати створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності економіки, збільшення податкових надходжень, інноваційний розвиток та зменшення соціальної напруги.

Отже, для того, щоб створити сприятливе підприємницьке середовище, необхідно: спростити процедуру реєстрації бізнесу, оптимізувати податкову систему, зменшення кількості податків та спрощення їх сплати; розширити доступ до фінансування, створити державні гарантійні фонди; забезпечити підтримку розвитку венчурного капіталу, інвестування в будівництво доріг, комунікацій, промислових зон і створення програм навчання підприємству, підготовка кваліфікованих кадрів. А також важливою є співпраця з бізнес-асоціаціями з залученням представників бізнесу до розробки та реалізації державної політики щодо підтримки сприятливого підприємницького середовища для розвитку малого бізнесу.

Створення сприятливого підприємницького середовища для малого бізнесу – це стратегічне рішення, яке приносить значні переваги як для окремих підприємців, так і для розвитку національної економіки. Ефективне формування сприятливого середовища можливе лише за умови тісної взаємодії держави та бізнесу.

Список використаних джерел

1. Піхняк Т. А. Сучасні виклики для економічного розвитку малого підприємництва в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 2(25). С. 24–29.

Віленкін Г. А.

Класичний приватний університет

ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ ЧЕРЕЗ СТРАХОВІ МЕХАНІЗМИ

Державне страхування малого підприємництва – це система заходів, спрямована на підтримку малого бізнесу через страхові механізми, які забезпечують захист від ризиків, характерних для підприємницької діяльності. Цей інструмент покликаний стимулювати розвиток малого бізнесу, який є важливим елементом економіки, створює робочі місця і сприяє інноваціям.

Мале підприємництво стикається з багатьма ризиками, такими як:

- економічна нестабільність;
- природні катастрофи або техногенні аварії;
- політичні та соціальні потрясіння;
- непередбачувані зміни у ринкових умовах.

Державне страхування може допомогти забезпечити захист бізнесу шляхом мінімізації фінансових втрат через страхові виплати; надати доступ до кредитів шляхом підвищення довіри банків до застрахованих підприємств; стимулюванню інновацій через зменшення страху перед ризиками нових бізнес-проектів.

Українська система підтримки малого бізнесу передбачає можливість страхування через різні механізми. Однак, прямого інструменту державного страхування, який фінансується виключно з бюджету, наразі немає.

На сьогодні доступні такі форми підтримки малого бізнесу в Україні:

1. Приватне страхування за підтримки держави: страхування майна та відповідальності підприємств за допомогою страхових компаній, а також державні програми субсидування страхових премій (частково компенсується вартість полісів);

2. Гарантії від держави: гарантування часткової компенсації втрат для підприємств, які беруть участь у державних програмах розвитку малого бізнесу.

3. Страхування зовнішньоекономічної діяльності: державна підтримка експортерів через страхування експортних ризиків.

4. Агрострахування: страхування ризиків у сфері сільського господарства (посухи, град, повені) для малих фермерських господарств.

Перспективами розвитку державного страхування для малого бізнесу можуть бути: розширення програм субсидування страхових полісів; створення державного страхового фонду; цифровізація страхових процесів; інтеграція з міжнародними страховими програмами; запуск спеціальних програм для військового часу.

Державне страхування малого підприємництва є необхідним елементом підтримки економіки в Україні, особливо в умовах кризи. Запровадження більш прозорих та доступних страхових механізмів дозволить зміцнити довіру до страхування, знизити ризики для підприємців і створити умови для розвитку бізнесу. Успішна реалізація таких програм залежить від координації між урядом, приватними страховими компаніями та міжнародними організаціями.

Волович К. С.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.е.н., професор Миронова Л. Г.

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БІОМАСИ

У сучасному світі питання енергетичної незалежності й екологічної безпеки набувають все більшої актуальності. Одним із перспективних шляхів досягнення цих цілей є використання біомаси як джерела енергії. Однак чи завжди це рішення є економічно ефективним? Відповідь на це запитання вимагає детального розгляду.

З одного боку, біомаса є відновлюваним і доступним джерелом енергії, особливо для аграрних регіонів. Залишки сільськогосподарської діяльності, такі як солома, гній чи відходи переробної промисловості, часто є проблемою для утилізації. Використання цих ресурсів для виробництва енергії не лише змен-

шує витрати на їхнє зберігання або вивезення, а й створює нову економічну цінність. З іншого боку, перетворення біомаси в енергію потребує значних початкових інвестицій, які можуть бути непосильними для багатьох підприємств.

Економічна ефективність залежить від багатьох факторів. Наприклад, вартість обладнання для біоенергетики, таких як біогазові установки чи котли для спалювання біомаси, залишається високою. Термін їхньої окупності може становити 5-10 років, що вимагає довгострокового планування. Водночас економія на купівлі традиційних енергоносіїв, таких як газ чи вугілля, може суттєво компенсувати ці витрати. Крім того, у багатьох країнах існують державні програми підтримки, які включають "зелені" тарифи або податкові пільги, що робить використання біомаси більш привабливим.

Не менш важливим є екологічний аспект. Використання біомаси знижує викиди парникових газів і сприяє раціональному використанню природних ресурсів. У контексті світової боротьби зі зміною клімату, це стає не лише етично правильним, а й економічно доцільним: підприємства, які впроваджують екологічні технології, отримують конкурентні переваги.

Однак існують і ризики. Недооцінка логістичних витрат на транспортування і зберігання біомаси може суттєво знизити економічну вигоду. Крім того, нерівномірність доступу до сировини протягом року вимагає створення додаткових потужностей для її зберігання, що також збільшує витрати.

Таким чином, оцінка економічної ефективності використання біомаси є багатогранним завданням. Вона включає врахування вартості сировини, початкових інвестицій, експлуатаційних витрат та потенційних екологічних і фінансових вигод. У більшості випадків економічна ефективність досягається завдяки оптимальному плануванню, підтримці з боку держави та усвідомленню довгострокових переваг цього рішення. Використання біомаси – це не лише крок до енергетичної незалежності, а й внесок у майбутнє, де економіка гармонійно співіснує з природою.

Гакман М. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ТОВАРОПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Запорукою успішного функціонування суб'єктів господарювання в умовах динамічного розвитку економіки, агресивного впливу зовнішнього середовища та високого рівня невизначеності і ризиків є неперервність діяльності. Найбільш незахищеними від негативного впливу таких факторів є підприємства з одним напрямком діяльності, що обумовлює необхідність розробки та застосування особливих методів захисту та забезпечення стабільної діяльності господарюючих суб'єктів. Одним з таких методів є диверсифікація діяльності підприємств, зокрема шляхом розширення напрямів їх товарних потоків. Економічні, соціальні та політичні фактори створюють необхідні умови щодо розвитку та удосконалення диверсифікації товаропотоків на підприємствах

Метою є теоретичне обґрунтування та розробка методико-прикладних рекомендацій щодо диверсифікації товаропотоків підприємств в зовнішньоекономічній діяльності. Для досягнення мети у роботі поставлено такі завдання: уточнити сутність категорії «товаропотоки» та висвітлити її характеристики; удосконалити типологію товаропотоків підприємств; удосконалити метод управління диверсифікацією товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності; формалізувати підходи до кластеризації витрат на здійснення диверсифікації товаропотоків підприємств; розробити метод оцінювання ефективності впровадження стратегії диверсифікації товаропотоків в зовнішньоекономічній діяльності на підприємстві.

Результати дослідження полягають у такому: вперше: запропоновано дивергентний метод оцінювання ефективності диверсифікації товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності підприємств, який дає можливість оцінити перспективність здійснення диверсифікації товаропотоків з позиції оптимальності часу реалізації, глибини впровадження, способу організації та максимізації фінансових та нефінансових результатів; удосконалено: типологію товаропотоків підприємств, яка, на відміну від існуючих, дає можливість виокремити товаропотоки за ознаками специфіки товару та специфіки потоку, у межах якої виділено класифікацію за регіональною ознакою та ідентифіковано характеристики національних та міжнародних товаропотоків; процес кластеризації витрат на диверсифікацію товаропотоків підприємств у зовнішньоекономічній діяльності, за яким, на відміну від існуючих, пропонується виокремлювати витрати залежно від рівня глибини диверсифікації, та розмежовувати витрати на розроблення диверсифікації та витрати на впровадження диверсифікації товаропотоків; дістали подальшого розвитку: тлумачення категорії «товаропотік», яке, на відміну від існуючих, окреслює рух визначеної кількості та асортиментного складу товарів від виробника до споживача за певний період часу відповідним транспортом включаючи всі ланки дистрибуції, в процесі виконання логістичних операцій; метод управління диверсифікацією товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності підприємств на засадах врахування елемента розширення, застосування якого, на відміну від існуючих, дає можливість розглядати систему управління як сукупність двох взаємозалежних елементів: управління логістичними процесами та управління підприємством через проекти.

Отже, результати виконаного дослідження дають змогу сформулювати такі висновки: Уточнено трактування категорії «товаропотоки» як мультистороннього руху визначеної кількості та асортиментного складу товарів від виробника до споживача за певний період часу, відповідним транспортом, включаючи всі ланки дистрибуції, в процесі якого над ними виконуються логістичні операції. Удосконалено класифікацію товаропотоків шляхом врахування додаткової класифікаційної ознаки – регіональної. За регіональною ознакою всі товаропотоки можна класифікувати на національні та міжнародні. Удосконалено метод управління диверсифікацією товаропотоків у зовнішньоекономічній діяльності залежно від елемента розширення, який складається з двох аспектів: процесів реалізації поставлених цілей підприємства через проекти та оптимізації логістичного процесу підприємства.

Герасименко О. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент Карпуніна М. С.

ПРОЦЕДУРИ ТА ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ

У швидкозмінному технологічному та конкурентному середовищі управління інноваціями стає стратегічно важливим елементом для кожної організації. Інновації дозволяють компаніям адаптуватися до нових ринкових умов, задовольняти потреби клієнтів, знижувати витрати та підвищувати ефективність. Однак успішне управління інноваціями вимагає чітких процедур і можливостей для зниження ризиків, оптимізації процесів і досягнення бажаних результатів.

Управління інноваціями включає кілька основних функцій, які повинні бути чітко структуровані в рамках бізнесу.

Перша фаза – планування інновацій, на якій визначаються цілі, завдання та напрямок інноваційного розвитку компанії. На цьому етапі керівництво аналізує ринкові тенденції, потреби клієнтів і конкурентів, щоб визначити найбільш перспективні сфери для інновацій. Планування забезпечує концентрацію ресурсів на найважливіших напрямках і дозволяє уникнути фрагментації.

Друга – організація інноваційної діяльності, передбачає розподіл відповідальності та повноважень, формування інноваційних команд та визначення відповідальних за кожен етап інноваційного процесу. Вона також включає створення організаційної структури, яка забезпечує гнучкість, готовність і здатність впроваджувати зміни.

Третя – мотивація персоналу. Успішна інноваційна діяльність вимагає стимулювання працівників та залучення їх до процесу генерування та реалізації ідей. Мотивація включає такі схеми, як винагороди, визнання, навчання та можливості кар'єрного зростання. Важливо, щоб працівники усвідомлювали цінність свого внеску в інновації та відчували, що їхню роботу цінують.

Наступна – моніторинг та оцінка інноваційної діяльності. Моніторинг дозволяє відстежувати прогрес і коригувати дії у разі відхилень від плану. Оцінка інновацій визначає ефективність реалізованих проєктів та їхній вплив на управління компанією. Це дозволяє оцінити поточний стан інноваційного процесу та зробити висновки для його подальшого вдосконалення.

Процедури управління інноваціями - це конкретні кроки для забезпечення послідовності в процесі реалізації нових ідей. Основними кроками є: генерація ідей, оцінка та відбір ідей, прототипування та тестування, впровадження інновації.

Після завершення проєкту необхідно проаналізувати вплив на бізнес-процеси, фінансові показники та задоволеність клієнтів. Оцінка результатів створює основу для вдосконалення інноваційного процесу та розробки нових процедур, які будуть ще більш ефективними в майбутньому.

Управління інноваціями - це складний і багатогранний процес, який вимагає системного підходу та чіткого планування. Функції інноваційного менеджменту формують основу для ефективного розвитку підприємств, а процедури забезпечують порядок у реалізації ідей. Сьогодні інновації стають основним джерелом зростання та конкурентоспроможності, а завдяки якісному управлінню компанія можуть досягти великих успіхів у своїх галузях.

Гладков А. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

ПРОГРАМНІ ПРОДУКТИ У МОДЕЛЮВАННІ ЗОВНІШНЬОЕКОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Моделювання в зовнішньоекономічній діяльності дозволяє оцінити вплив податкової, тарифної та торговельної політики на економіку, спрогнозувати макроекономічні показники зовнішньої торгівлі, а також оцінити наслідки міжнародних торговельних подій. Наприклад, при моделюванні відповіді на тарифні бар'єри можна прогнозувати, як це вплине на експортерів та імпортерів, рівень зайнятості та випуск продукції. Крім того, моделювання допомагає оцінити ефективність торговельних угод і стратегій, виявляти ризики та оптимізувати політичні рішення, спрямовані на забезпечення сталого економічного зростання та покращення конкурентоспроможності національної економіки.

Програмні продукти для моделювання в зовнішньоекономічній діяльності

1. GAMS (Генеральна алгебрична моделююча система): дозволяє моделювати торговельні процеси на основі моделей загальної рівноваги. Цей інструмент використовується для аналізу впливу торговельних угод, тарифів та нетарифних бар'єрів на економіку країни та її торговельних партнерів. GAMS забезпечує високу гнучкість у побудові економічних моделей і дозволяє враховувати міжгалузеві зв'язки, що є особливо важливим для аналізу наслідків міжнародних економічних угод.

2. MATLAB та R: ці програмні продукти забезпечують широкі можливості для реалізації моделей часових рядів та гравітаційних моделей. Зокрема, у R доступні бібліотеки, що дозволяють проводити економетричний аналіз торговельних потоків. MATLAB забезпечує можливості для складного моделювання та обчислень, що дозволяє аналізувати різні сценарії розвитку торговельної політики. Вони є дуже популярними серед економістів завдяки своїй гнучкості та можливості розробляти користувацькі моделі.

3. EViews: використовується для економетричного аналізу та моделювання часових рядів. Він дозволяє прогнозувати обсяги зовнішньої торгівлі та оцінювати вплив зовнішньоекономічної політики на економічні показники. EViews також забезпечує інструменти для оцінки ефективності міжнародних угод та аналізу часових рядів для виявлення ключових трендів у зовнішньоекономічній діяльності. Це програмне забезпечення є дуже корисним для урядових аналітичних центрів та міжнародних організацій, що займаються економічними прогнозами.

4. Vensim: програмне забезпечення для системної динаміки, яке дозволяє моделювати складні процеси, що впливають на зовнішньоекономічну діяльність, такі як зміни в тарифах, вплив міжнародних санкцій або державної підтримки експорту. Vensim дозволяє візуалізувати взаємозв'язки між змінними, що робить його особливо корисним для аналізу складних економічних систем і розробки довгострокових стратегій у зовнішньоекономічній діяльності.

Моделювання зовнішньоекономічної діяльності стикається з кількома викликами, серед яких основними є:

1. Недостатність даних: Для побудови точних моделей необхідні великі обсяги якісних даних. У багатьох країнах, особливо тих, що розвиваються, доступ до таких даних може бути обмеженим, що ускладнює побудову моделей та їхню перевірку на достовірність.

2. Невизначеність міжнародного середовища: Світова економіка є надзвичайно нестабільною, і зміни у політичній ситуації, такі як торговельні війни, санкції або зміни у міжнародних угодах, можуть мати значний вплив на результати моделювання. Це створює необхідність для постійного оновлення моделей та адаптації їх до нових умов.

3. Складність моделювання взаємозв'язків: Економічні процеси є взаємопов'язаними, і часто зміни в одному секторі можуть мати непередбачувані наслідки для інших секторів. Це вимагає використання складних моделей, які можуть враховувати всі можливі взаємозв'язки та впливи, що не завжди можливо зробити з високою точністю.

4. Проблема суб'єктивності: Багато моделей потребують введення припущень щодо економічної поведінки учасників ринку, що може бути суб'єктивним і впливати на результати моделювання. Це особливо стосується моделей системної динаміки, де результати можуть значно залежати від вибраних параметрів та припущень.

Гойденко О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПОСЛІДОВНОГО НАПРАВЛЕНОГО ПОШУКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Реформування галузі охорони здоров'я є одним із ключових завдань публічного управління в умовах сучасних соціально-економічних викликів. Ефективні публічно-управлінські механізми забезпечують реалізацію реформ, спрямованих на покращення доступності, якості та фінансової стабільності медичних послуг, а також на підвищення рівня здоров'я населення.

Основою публічно-управлінських механізмів у цій галузі є чітке визначення стратегічних пріоритетів, створення нормативно-правової бази, залучення громадськості до формування політики та ефективного використання ресурсів. Зокрема, в Україні пріоритетними напрямками реформування охорони здоров'я є впровадження нової моделі фінансування, розвиток системи медичного страхування, оптимізація мережі медичних закладів та цифровізація медичних послуг.

Одним із ключових механізмів реформування є фінансово-економічний інструментарій, який включає перехід до моделі оплати медичних послуг за принципом «гроші йдуть за пацієнтом». Успішна реалізація цієї моделі вимагає ефективного управління фінансовими потоками через Національну службу здоров'я України, прозорості у використанні коштів та запровадження механізмів контролю за їх цільовим призначенням.

Важливу роль відіграють організаційно-управлінські механізми, які спрямовані на підвищення ефективності роботи медичних установ, оптимізацію їхньої структури та функцій. Це включає впровадження автономізації лікарень, розвиток закладів первинної медичної допомоги, а також інтеграцію приватного сектору у систему охорони здоров'я.

Цифрові механізми управління є одним із найперспективніших напрямів реформування. Впровадження електронної системи охорони здоров'я дозволяє забезпечити облік пацієнтів, автоматизацію процесів надання медичних послуг, моніторинг якості роботи медичних закладів і формування аналітичних даних для ухвалення управлінських рішень.

Соціальний аспект реформування передбачає розвиток механізмів участі громадськості та підзвітності. Інформування населення про права пацієнтів, залучення громадських організацій до оцінки якості медичних послуг та врахування думки місцевих громад під час ухвалення рішень сприяють підвищенню довіри до системи охорони здоров'я.

Реформування галузі також стикається з низкою викликів, зокрема кадровим дефіцитом, нерівномірним доступом до медичних послуг у міських і сільських районах, недостатнім фінансуванням та впливом кризових явищ, таких як пандемії. Для подолання цих викликів необхідно застосовувати комплексний підхід до управління, інтегруючи міжнародний досвід і враховуючи національні особливості.

У підсумку, публічно-управлінські механізми реформування у галузі охорони здоров'я є невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку суспільства. Їхнє вдосконалення сприятиме створенню ефективної, прозорої та доступної системи охорони здоров'я, здатної відповісти сучасним викликам та забезпечувати якісне медичне обслуговування для всіх верств населення.

Горбатов А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Карпуніна М. С.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Підготовка компетентного персоналу, здатного до продуктивної роботи в ринкових умовах, його раціональне структурне і просторове розміщення, зміна культури управління підприємства, врешті-решт, залежить від ефективності функціонування служби управління персоналом і є запорукою досягнення головної мети підприємством.

Одна з найважливіших складових управлінської діяльності - управління персоналом, як правило, ґрунтується на концепції управління - узагальненому уявленні (необов'язково декларуємо) про місце людини в організації.

Без мотивованих і кваліфікованих співробітників жодна організація не в змозі створити добре працюючі системи маркетингу, продажу, фінансів або бухгалтерського обліку.

Під управлінням персоналом розуміється процес планування, підбору, підготовки, оцінювання та безперервного навчання працівників, спрямований на раціональне використання їх та підвищення продуктивності праці. Предметом управління персоналом є вивчення відносин працівників у процесі виробництва з метою найбільш повного та ефективного використання їхнього потенціалу в умовах функціонування конкретного підприємства.

Управління персоналу особливо важливий у сучасних умовах глобальної конкуренції і стрімкого науково-технічного прогресу, коли продукти, технології, операційні методи і навіть організаційні структури старіють з нечуваною швидкістю, а знання та навички співробітників стають головним джерелом тривалого розквіту будь-якої компанії.

Цілями управління персоналом підприємства являються: підвищення конкурентоспроможності підприємства в ринкових умовах; підвищення ефективності виробництва та праці, а саме досягнення максимального прибутку; забезпечення високої соціальної ефективності функціонування колективу.

Реалізація цілей і завдань управління персоналом здійснюється через кадрову політику. Існує багато різних точок зору щодо визначення поняття "кадрова політика".

Кадрова політика – це сукупність принципів, методів, форм організаційного механізму з формування, відтворення, розвитку та використання персоналу, створення оптимальних умов праці, його мотивації та стимулювання.

Таким чином, кадрова політика підприємства – це система принципів, ідей, вимог, що визначають основні напрямки роботи з персоналом, її форми і методи.

Основною метою кадрової політики є своєчасне забезпечення оптимального балансу процесів комплектування, збереження персоналу, його розвитку відповідно до потреб підприємства, вимог діючого законодавства та стану ринку праці. Основою формування кадрової політики підприємства виступає аналіз структури персоналу, ефективності використання робочого часу, прогнози розвитку підприємства і зайнятості персоналу.

Кадрова політика підприємства визначається внутрішніми і зовнішніми чинниками.

Зміни, що відбуваються в українському суспільстві, спрямовані на підвищення ефективності виробництва.

Необхідно відшукати та зробити дієвими нерозкриті резерви підвищення якості продукції та зростання продуктивності праці, знайти конкретні шляхи переорієнтації кожного окремо взятого виробництва, щоб воно було рентабельним, а також на раціональне використання трудових ресурсів.

Гребінець О. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.е.н., професор Миронова Л. Г.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ЕКОСИСТЕМ

Цифрові екосистеми стали невід'ємною частиною економічного та соціального розвитку багатьох країн, сприяючи інноваціям у бізнесі, урядуванні та освіті. Міжнародний досвід демонструє успішні практики їх впровадження та показує виклики, з якими стикаються різні країни. Дослідження цифрових екосистем охоплює такі ключові аспекти, як розвиток інфраструктури, кібербезпека, цифровізація урядових послуг та інтеграція з приватним сектором. Ось огляд основних тенденцій та прикладів у різних країнах.

ЄС створив Єдиний цифровий ринок (Digital Single Market), що об'єднує цифрові платформи країн-членів і сприяє вільному обігу цифрових товарів, послуг та інформації. Це включає стандарти для захисту даних (GDPR), що стали основою для глобальної політики приватності.

В ЄС функціонують DІН, які допомагають малим і середнім підприємствам (МСП) у впровадженні цифрових технологій. Ці хаби забезпечують доступ до інфраструктури, знань і фінансування, щоб підприємства могли ефективно впроваджувати новітні технології, як-от штучний інтелект і Інтернет речей (IoT).

США є лідером у розробці цифрових платформ (Amazon, Google, Uber), що підтримують економіку спільного використання. Завдяки цим екосистемам розвивається інноваційний бізнес і формується сучасний ринок праці, який підтримується онлайн-сервісами.

У США розвинена мережа інноваційних хабів і інкубаторів, де стартапи отримують можливість для швидкого розвитку. Наприклад, Кремнієва долина є найбільшим центром розвитку технологій, де цифрові екосистеми об'єднують інвесторів, науковців, підприємців і державу.

Китай розвиває концепцію цифрового шовкового шляху, яка спрямована на побудову глобальної цифрової інфраструктури і сприяння інтернаціоналізації китайських технологічних компаній (Huawei, Alibaba, Tencent). Цей проєкт охоплює розвиток інтернет-інфраструктури, електронної комерції та цифрових фінансів у країнах-партнерах.

Китай є лідером у використанні мобільних платіжних систем, таких як WeChat Pay та Alipay. Ці платформи стали основою цифрової економіки в країні, поєднуючи комерційні, банківські та соціальні послуги.

Естонія побудувала повноцінну цифрову екосистему для державних послуг, що охоплює такі аспекти, як електронне громадянство, електронне голосування, електронний документообіг та медичні сервіси. Кожен громадянин має цифрову ідентифікацію, яка дозволяє доступ до більшості державних і приватних послуг онлайн.

Програма e-Residency дозволяє іноземцям реєструвати бізнес в Естонії і отримувати доступ до європейського ринку, що робить країну привабливим центром для міжнародних підприємців.

Індія впроваджує масштабну програму "Digital India", що спрямована на забезпечення доступу до ІКТ в усіх регіонах країни. Ключовими аспектами є забезпечення високошвидкісного інтернету в сільських районах, цифровізація державних послуг та підтримка стартапів.

Aadhaar є унікальною ідентифікаційною системою, що охоплює мільярди громадян і дозволяє отримувати державні послуги, субсидії та банківські послуги через цифрову ідентифікацію.

Міжнародний досвід демонструє, що успіх цифрових екосистем залежить від комплексного підходу до їх розвитку: поєднання інфраструктури, підтримки інновацій, правових стандартів і кібербезпеки. Ці країни демонструють різні моделі цифрових екосистем, які враховують їх специфічні економічні, соціальні та політичні умови. Інтеграція цих практик може бути корисною для інших держав, які прагнуть цифрової трансформації.

Дмітрієв А. А.

Класичний приватний університет
аспірант

МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ

Мотивація персоналу є ключовим чинником успіху сучасних організацій, що безпосередньо впливає на продуктивність праці, якість виконання завдань і досягнення стратегічних цілей. У цьому контексті розробка і впровадження ефективних програм мотивації є одним із головних завдань управління людськими ресурсами. Моделювання ефективності таких програм дозволяє оцінити їхній вплив на результативність роботи співробітників і сприяє прийняттю обґрунтованих рішень у цій сфері.

Основою для моделювання ефективності програм мотивації є визначення ключових факторів, що впливають на задоволеність працівників, рівень їхньої залученості та прагнення до професійного розвитку. Серед цих факторів можна виділити матеріальні (заробітна плата, бонуси, соціальні пільги) та нематеріальні (визнання досягнень, можливості кар'єрного зростання, комфортні умови праці). Для кожної організації ці фактори мають різний ступінь значущості, що потребує врахування специфіки корпоративної культури, галузі та характеристик персоналу.

Моделювання програм мотивації включає кілька етапів. По-перше, проводиться аналіз поточного стану мотивації працівників за допомогою анкетування, інтерв'ю чи інших методів збору даних. На основі отриманих результатів формується профіль мотиваційних потреб співробітників. По-друге, обираються відповідні методи стимулювання, які відповідають ідентифікованим потребам і організаційним цілям. По-третє, розробляється математична або економетрична модель, яка дозволяє оцінити залежність між застосованими інструментами мотивації та показниками ефективності роботи (продуктивність, утримання кадрів, рівень задоволеності).

Для підвищення точності моделювання використовуються сучасні цифрові інструменти, зокрема програмні рішення для аналізу великих даних та прогнозування. Вони дозволяють виявити приховані залежності між мотиваційними програмами та показниками ефективності, враховуючи динамічний характер змін у мотивації персоналу.

Ключовим аспектом моделювання є оцінка економічної доцільності впровадження мотиваційних програм. Це передбачає порівняння витрат на реалізацію заходів із отриманими вигодами, такими як зростання продуктивності, зниження плинності кадрів або покращення якості виконання завдань. Ефективні моделі дозволяють ідентифікувати програми, які забезпечують максимальний результат за мінімальних витрат.

Застосування моделювання ефективності програм мотивації сприяє формуванню стратегічного підходу до управління людським капіталом. Воно дозволяє підвищити гнучкість організації у відповіді на зміни в ринкових умовах, створити умови для професійного зростання працівників і забезпечити їхню довготривалу залученість. Таким чином, моделювання ефективності програм мотивації є не лише інструментом управління, а й запорукою сталого розвитку організації.

Дяченко М. М.

Класичний приватний університет,
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії кафедри економіки
наук. кер. – д.е.н., професор Мащенко О. В.

ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Розвиток малого підприємництва є одним з ключових факторів економічного зростання та соціальної стабільності будь-якого регіону, а інновації слугують потужним каталізатором цього процесу. Поєднання цих складників відкриває нові можливості для регіонального розвитку, створює робочі місця та підвищує конкурентоспроможність місцевої продукції. Як важливий компонент ринкової економіки мале підприємництво через створення відповідних умов для реалізації свого потенціалу спрямовує діяльність на досягнення позитивних економічних і соціальних результатів та отримання максимального прибутку, подальшого розвитку економічного потенціалу підприємства.

Стимулювання розвитку малого підприємництва в регіонах сприяє досягненню стратегічної мети соціально-економічного розвитку регіонів, адже малий бізнес виступає базою та елементом конкурентного ринкового механізму. Основними причинами, які стримують розвиток малого бізнесу є обмеженість доступу до кредитних та інших фінансових ресурсів, недостатність інформаційної бази, недосконалість податкової системи, відсутність належної державної стратегії підтримки розвитку малого підприємництва тощо.

Як стверджує М. Паладій, інноваційне підприємництво як форма прояву інноваційної моделі розвитку економіки України має стати вирішальним фактором у розбудові «нового» українського суспільства в умовах

глобалізації. Основні акценти сьогодні переміщуються на завдання прискореного інноваційного розвитку, переходу до стратегії економіки знань. В її основі лежать інтелектуальні ресурси, інтелектуальний капітал, наука, процеси трансферу результатів творчої діяльності у виробництво матеріальних і духовних благ. У розвинених країнах частка секторів економіки з інтенсивним використанням інтелектуального капіталу сьогодні становить понад 50 % і ця цифра постійно зростає [1].

У контексті європейської інтеграції, в жорстких умовах глобальних викликів в епоху інформаційного суспільства надважливими економічними завданнями, що стоять перед малим підприємництвом, є:

- вдосконалення технологічних процесів;
- наближення виробництва до споживачів;
- залучення інвестицій, у тому числі іноземних;
- підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку економіки тощо.

Інноваційна діяльність – процес, спрямований на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, а також у пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки. Привабливий статус інновації у певній ринковій ніші створює для підприємства, яке її здійснює, тимчасову можливість виходу за рамки обмежень, які накладає функціонування в конкурентній економіці, отримуючи за рахунок цього додатковий зиск, виражений у формі матеріальних чи нематеріальних активів. Це дає підстави для досить важливого висновку щодо того, що економічний ефект від інновації обумовлений саме обмеженістю сфери (чи часу) її поширення, яка створює тимчасову ринкову асиметрію [2, с. 225].

Отже, інновації дозволяють малим підприємствам задовольняти незвичні потреби споживачів, виходити на нові ринки та отримувати конкурентну перевагу. Впровадження нових технологій та методів управління дозволяє оптимізувати виробничі процеси, знизити витрати та підвищити якість продукції. Окрім того, інноваційні підприємства – більш адаптовані до змін ринкового середовища та можуть швидше реагувати на виклики.

Список використаних джерел

1. Паладій М. Інноваційний шлях розвитку українського суспільства потребує нової економічної стратегії. URL: <http://patent.km.ua/ukr/articles/i385>.
2. Ткаченко Т. П., Тульчинський Р. В. Розвиток інноваційного підприємництва в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. : збірник наукових праць. 2010. № 7. С. 223–229.

Заїка Д. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ВАЖЛИВІСТЬ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Найтяжчим моментом в кризовій ситуації для підприємства є втрата кваліфікованих кадрів на яких побудована робота усього підприємства, і саме від яких залежить успіх діяльності. Проте, останнім часом спостерігається суттєвий відтік кадрів, що пов'язано із збройною російською агресією та вимушеним переміщенням не тільки виробників на іншу територію, але й провідних фахівців. Для залучення нових кадрів та повернення в Україну, зокрема на підприємство, де раніше працював цей фахівець актуальним питанням – є розробка системи мотивації.

Як наголошує А. О.Машлякевич: „Керівники підприємств повинні приділити як умога більше уваги удосконаленню системи мотивації персоналу, а не маркетингу, фінансам та виробництву, як це відбувається в більшості компаній. Це обумовлено перш за все тим, що керівництво помилково вважає, що в умовах кризи не повинно бути проблем з мотивацією та ефективною роботою персоналу, так як працівники розуміють, що на їхнє місце претендують тисячі звільнених, готових працювати і за меншу заробітну плату. Таким чином, сам факт збереження робочого місця робітника розглядається як мотивація до більш ефективного виконання своїх обов'язків” [1, с.183]. Але це помилкове твердження, тому як спостерігається нестача кадрів по всім галузям національної економіки і розраховувати на приплив інших кадрів не варто.

Так, за оцінками Міжнародної організації з міграції, кількість осіб, які станом на середину травня 2022 року вважаються внутрішньо переміщеними особами (далі – ВПО), становить приблизно 7,1 млн. осіб. У Мінсоцполітики на початку травня повідомляли про понад 2,7 млн. осіб, які зареєструвалися й отримали довідку ВПО. Але кількість людей, які повернулися після переміщення в межах країни, за оцінками становить близько 4,5 млн. осіб., що трохи більше половини. Тоді як протягом трьох місяців з початку повномасштабного вторгнення з України виїхали понад 5,2 млн. осіб. За даними Агентства ООН у справах біженців, станом на 9 червня 2022 року у країнах Європи перебувають понад 4,9 млн. біженців, які покинули Україну через війну [2]. Більшість з яких не планує повертатися. Саме тому, на сьогодні в Україні спостерігається дефіцит кадрів.

Мотивація ефективної праці робітників займає одне з ключових місць у системі управління підприємством. Вона доповнює адміністративне управління, що полягає в розробці і виконанні планових завдань, посадових та інших інструкцій, методичних положень і вказівок, наказів, розпоряджень і являє собою непряме, опосередковане управління через інтереси робітників з використанням специфічних форм і методів забезпечення їх матеріальної і моральної зацікавленості щодо праці, у досягненні високих її результатів [3].

Війна дуже негативно вплинула на сферу торгівлі. Загальний обсяг прямих збитків торгової сфери станом на 1 червня 2022 року оцінюється в 50,7 млрд. грн (в середньому 30 475 грн. на 1 кв.м площі пошкоджених торгових точок, або 17,4 млн. грн. на один пошкоджений магазин). За даними дослідження, з 50,7 млрд. грн. збитків 41% припадає на пошкодження будівель, приміщень магазинів, інженерних мереж, тощо. Збитки за товарними залишками в магазинах (оцінка за закупівельною ціною) і втрати обладнання склали по 17%, втрати товару на складах – 14%, збитки складським, виробничим, офісним

будівлям/приміщенням та обладнанню в них (які перебували у власності компаній) склали 9%, ще 2% становлять інші збитки. У трійку найбільш постраждалих галузей торгівлі входять і продавці електроніки та побутової техніки – 7% від збитків по галузі [4]. Велика кількість працівників сфери торгівлі звільнилася у зв'язку з вимушеним переїздом, адже багато торговельних мереж знаходилися на окупованій території. Спостерігається суттєва нестача працівників у торговельних мережах, що знаходяться на територіях, найближчих до місця проведення бойових дій. Все це вимагає пошуку та залучення нових кадрів.

Як наголошують В. Г. Яковенко та В. І. Куделя: „Добре спланована система мотивації дозволяє суттєво підвищувати ефективність роботи персоналу, збільшувати обсяги продажу, покращувати виробничий процес та обслуговування клієнтів, без особливо великих матеріальних затрат з боку компанії. Адже, коли працівник виконує свої посадові обов'язки з повною самовіддачею і його цілі саморозвитку включають розвиток підприємства загалом, тоді ефективність роботи зростає в декілька разів” [5].

Отже, керівникові підприємства потрібно при розробці методів мотивації персоналу торговельного підприємства, перш за все враховувати специфіку роботи його підприємства, і система мотивації, має відрізнитися від тієї, яка може бути застосована для працівників промислової галузі, або будівництва. Про що в своїх дослідженнях наполягала О.В. Покатаєва, яка довела, що найбільш дієвою системою мотивації – є матеріальна винагорода та рекомендувала підприємствам, які недооцінювали цю систему мотивації розглянути питання щодо підвищення розміру заробітної плати та надання премій та інших винагород [6]. І ми цілком з цим погоджуємося, бо за умов зубожіння населення та вимушеного пошуку інших джерел для існування, що, також, стало однією з причин міграції, найбільш дієвим засобом мотивації – є підвищення доходів працівників торговельних підприємств, зокрема й у вигляді заохочення за виконання плану продажу.

Список використаних джерел

1. Машлякевич А. О. Мотивація персоналу в умовах економічної кризи: Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2014. № 1. С. 182-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2014_1_44 (дата звернення: 02.09.2024).
2. Вимушена міграція і війна в Україні. URL: <https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migraciya-i-vijna-v-ukrayini-24-bereznya-10-cherwnya-2022/> (дата звернення: 02.09.2024).
3. Співак В.В. Мотивація як засіб ефективного менеджменту персоналу підприємств: Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2010. № 6. С.178-181
4. Шварц Д. Війна вдарила по торгових мережах: з якими товарами буде найскладніше. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/vijna-vdarila-po-torgovih-merezah-z-yakimi-tovarami-bude-nayskladnishe-novini-ukrajina-11859171.html>
5. Яковенко В. Г., Куделя В. І. Мотивація персоналу як один з факторів підвищення ефективності роботи підприємства: Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. 2014. № 32. С. 137-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2014_32_27 (дата звернення: 02.09.2024).
6. Покатаєва О. В. Державне регулювання трансформації торговельно-економічних відносин: інституціональний підхід : монографія. Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2009. 408 с.

Захарчук А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МОДЕЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Моделювання фінансової діяльності підприємства є однією з найбільш важливих і актуальних задач сучасної економічної науки, зокрема в умовах глобалізаційних процесів та економічної інтеграції. В умовах високої конкурентності та постійних змін на фінансових ринках підприємства повинні оперативніше адаптуватися до нових економічних реалій, застосовуючи ефективні інструменти управління фінансами. Одним із таких інструментів є теоретико-методологічне моделювання фінансових процесів, яке дозволяє не тільки покращити прийняття управлінських рішень на підприємствах, але й підвищити загальну стабільність і конкурентоспроможність економіки на національному рівні.

Сучасний етап розвитку національних економік характеризується високим рівнем інтернаціоналізації та інтеграції фінансових ринків. У зв'язку з цим виникає потреба в глибокому аналізі фінансової діяльності підприємств, а також у створенні і вдосконаленні методів і моделей для її прогнозування та оптимізації. Тема моделювання фінансової діяльності підприємств є не лише теоретичною проблемою, а й практичною необхідністю, оскільки дозволяє підприємствам ефективніше управляти своїми фінансовими ресурсами, мінімізувати фінансові ризики та максимізувати прибутковість.

Одним із важливих аспектів, що потребує додаткових наукових розробок, є створення інтегрованих моделей фінансової діяльності підприємства, які враховують не тільки внутрішні чинники (стратегію підприємства, фінансову звітність, операційну діяльність), але й зовнішні економічні умови (економічні цикли, зміни в податковому законодавстві, інфляція, валютні коливання, міжнародні фінансові ринки). Це дозволяє розробити більш точні прогнози, адаптуючи бізнес до змінюваних умов і мінімізуючи негативні фінансові наслідки.

Теоретико-методологічні засади моделювання фінансової діяльності підприємства мають важливе значення для розвитку економічної науки в цілому. Розробка нових підходів до моделювання фінансових процесів дає можливість створювати більш ефективні та інноваційні моделі, які можуть бути застосовані не тільки для підприємств окремих секторів, а й для вивчення макроекономічних процесів на рівні національних економік. Зокрема, використання сучасних математичних методів, теорії ймовірності, оптимізаційних алгоритмів у процесі моделювання дозволяє створювати високоточні моделі, що відповідають вимогам реального бізнес-середовища.

Необхідність удосконалення методів і підходів до моделювання фінансової діяльності підприємств обумовлена і тим, що в умовах глобальної фінансової нестабільності та криз національні підприємства стикаються з новими ризиками та викликами. Для підприємств, які орієнтовані на довгострокове існування та сталий розвиток, надзвичайно важливо мати можливість прогнозувати й ефективно управляти фінансовими потоками, а також забезпечувати оптимізацію витрат та доходів. Відповідно, удосконалення методології фінансового моделювання дасть змогу підвищити ефективність фінансових рішень і стратегії розвитку підприємств в умовах глобальної економічної інтеграції.

З огляду на вищезазначене, важливість розвитку теоретико-методологічних засад моделювання фінансової діяльності підприємства є надзвичайно актуальною. Вона дозволить розширити наукові уявлення про механізми фінансового управління, що, у свою чергу, буде сприяти підвищенню ефективності управлінських рішень і розвитку економічної політики на макрорівні.

Моделювання фінансової діяльності підприємства як науковий напрям є міждисциплінарним, оскільки об'єднує елементи економічної теорії, управлінських наук, фінансів і математики. Це дозволяє отримувати нові знання та підходи до управління підприємствами, що є особливо важливим для адаптації підприємств до швидких змін у зовнішньому середовищі. Моделі, що розробляються, дозволяють здійснювати не тільки оцінку фінансової стійкості підприємств, а й планувати ефективне використання ресурсів, що є ключовим фактором для забезпечення стійкого розвитку економіки в цілому.

Тема теоретико-методологічних засад моделювання фінансової діяльності підприємства є надзвичайно важливою для сучасної економічної науки та практики. Вона сприяє розвитку наукових підходів до управління фінансами підприємств, оптимізації фінансових процесів та зменшення фінансових ризиків, що є критично важливим для економічної стабільності підприємств і національних економік в умовах глобалізації.

Зеленов І. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Післявоєнний період відновлення економіки України є складним етапом, який вимагає від підприємств гнучкості та здатності швидко адаптуватися до змінюваних умов. Одним із ключових секторів економіки, який забезпечує стабільність і зростання внутрішнього попиту, є роздрібна торгівля. Розвиток підприємств цього сектору в умовах післявоєнного відновлення потребує комплексного підходу, орієнтованого на модернізацію бізнес-процесів, ефективне управління ресурсами, інноваційні стратегії та підтримку держави [1].

Після завершення війни в Україні з'являються нові виклики для підприємств роздрібною торгівлі, серед яких [2]:

1. Дестабілізація економіки та інфраструктури. Багато підприємств зазнали серйозних збитків, втратили частину своїх активів, а інфраструктура була зруйнована або пошкоджена. Для відновлення нормальної роботи необхідне оновлення логістичних ланцюгів, відновлення постачальників і ринків збуту, а також реабілітація технічних і торгових потужностей.

2. Зміни споживчих переваг. В умовах війни та кризових явищ населення змушене змінювати свої звички та пріоритети. Це відображається на структурі споживання, що змушує підприємства роздрібною торгівлі швидко реагувати на ці зміни, пропонуючи нові продукти, змішуючи асортимент або переходячи до нових форм торгівлі (онлайн, гнучкі формати).

3. Перехід до цифрових технологій. В умовах пандемії COVID-19 і війни значно прискорився розвиток онлайн-торгівлі та цифрових технологій. Це створює нові можливості для підприємств роздрібною торгівлі, але одночасно вимагає значних інвестицій в інформаційні системи та кібербезпеку.

4. Дефіцит робочої сили. Втрата робочих місць і мобілізація частини працездатного населення призводять до дефіциту робочої сили, що ускладнює управління підприємствами та ефективне обслуговування клієнтів.

У післявоєнний період важливо застосовувати стратегії, які забезпечать стійкість та конкурентоспроможність підприємств. Основними підходами до розвитку підприємств роздрібною торгівлі є [4]:

1. Інтеграція цифрових технологій. Впровадження інтернет-магазинів, мобільних додатків та систем управління взаєминами з клієнтами (CRM-системи) допомагає підприємствам не тільки підвищити ефективність бізнес-процесів, а й створити зручніші умови для покупців. Онлайн-торгівля дозволяє задовольнити попит навіть в умовах обмеженого доступу до фізичних магазинів через логістичні або безпекові проблеми.

2. Диверсифікація асортименту. Підприємства повинні адаптувати свій асортимент до нових реалій. Наприклад, збільшення пропозиції товарів першої необхідності, органічних продуктів або товарів, пов'язаних з відновленням і реконструкцією країни (будівельні матеріали, інструменти).

3. Фокус на сталому розвитку. У післявоєнний період підприємства мають шанс інвестувати в екологічно чисті продукти та послуги, що відповідають світовим трендам стійкого розвитку. Впровадження енергоефективних технологій, зменшення відходів і використання екологічно чистих матеріалів може стати конкурентною перевагою.

4. Адаптація до змін у поведінці споживачів. Підприємства повинні гнучко реагувати на зміну споживчих переваг, розширюючи асортимент і модифікуючи маркетингові стратегії. Важливо відновити довіру клієнтів до бренду та створити комфортні умови для покупок, зокрема через безконтактні форми оплати та доставки.

5. Покращення логістики та ланцюгів поставок. Відновлення ефективних логістичних ланцюгів є однією з головних задач для підприємств, адже перебої у постачанні можуть спричинити дефіцит товарів на

ринку. Важливо інвестувати в технології для прогнозування попиту і оптимізації запасів, а також забезпечити безпеку логістичних маршрутів.

Підтримка з боку держави в умовах післявоєнного відновлення є важливою для сталого розвитку підприємств роздрібною торгівлі. Це може включати [3]:

1. Фінансова підтримка та субсидії. Держава може забезпечити підприємства пільговими кредитами, грантами на відновлення та модернізацію, а також підтримку підприємств через податкові канікули або зниження ставок податків.

2. Інвестиційні програми та партнерства. Запуск інвестиційних програм для розвитку інфраструктури та інноваційних проектів у сфері торгівлі дозволить підприємствам здійснювати необхідні інвестиції в технології та відновлення.

3. Забезпечення безпеки бізнесу. Важливим аспектом є створення умов для безпечної роботи підприємств. Держава має забезпечити правову та фізичну безпеку підприємств роздрібною торгівлі, зокрема захист від шахрайства та підтримку у відновленні пошкоджених чи зруйнованих торгових точок.

В умовах післявоєнного відновлення України розвиток підприємств роздрібною торгівлі потребує впровадження інноваційних стратегій, орієнтованих на технологічні зміни, диверсифікацію асортименту та ефективне управління ресурсами. Важливою складовою є також підтримка з боку держави, яка забезпечить підприємствам необхідні умови для відновлення та розвитку. Гнучкість, адаптивність і орієнтація на потреби споживачів стануть запорукою успішного розвитку підприємств роздрібною торгівлі в післявоєнний період.

Список використаних джерел

1. Казюка, Н. П., Шекета, Є. Ю. (2022). Напрями та резерви повоєнного відновлення економіки України. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону, 18(2), 255–264.

2. Новікова, І. (2023). Економічні перспективи повоєнної відбудови: виклики таможливості для сталого розвитку України. Financial and credit activity problems of theory and practice, 3 (50), 298–307.

3. Носирев, О. (2023). Повоєнна промислова політика відновлення економіки. Mechanism of an Economic Regulation, 2 (100), 41–48.

4. Скрипниченко, М. І. (2022). Макроекономічні оцінки та прогнози повоєнного відновлення економіки України. Економічна теорія, 2, 29–43.

Кадурін В. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Інтелектуальний капітал став важливим ресурсом для сучасних підприємств, адже його ефективне управління може значно підвищити конкурентоспроможність організації. Інтелектуальний капітал охоплює знання, досвід, інноваційні ідеї, творчість, навички та інші нематеріальні активи, які є важливими для забезпечення конкурентних переваг підприємства. У сучасному світі, де швидкість технологічних змін та глобалізація ринків створюють нові виклики для бізнесу, управління інтелектуальним капіталом стає важливою складовою стратегії підприємства. Висока якість інтелектуальних ресурсів здатна забезпечити не тільки розвиток інновацій та оптимізацію бізнес-процесів, а й надання унікальних переваг у конкурентній боротьбі.

Складові інтелектуального капіталу:

– **Людський капітал:** Це знання, навички, досвід, інтелектуальний потенціал працівників підприємства. Висококваліфіковані працівники можуть стати основою для розробки нових ідей, підвищення ефективності роботи та розвитку інновацій.

– **Структурний капітал:** Це організаційна культура, внутрішні процеси, технології, патенти, бренди та інформаційні системи, які підтримують діяльність підприємства. Він включає в себе також корпоративну інфраструктуру та систему управління знаннями.

– **Реляційний капітал:** Це відносини з партнерами, клієнтами, постачальниками та іншими зацікавленими сторонами. Розвиток лояльних відносин з ключовими клієнтами та партнерами може стати важливою перевагою на ринку.

Роль інтелектуального капіталу в підвищенні конкурентоспроможності: Конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю ефективно використовувати свої ресурси, в тому числі інтелектуальні. В умовах глобалізації та інтенсивного технологічного розвитку підприємства повинні мати можливість швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Управління інтелектуальним капіталом забезпечує не тільки створення нових продуктів та послуг, а й оптимізацію існуючих бізнес-процесів, підвищення якості обслуговування клієнтів, розвиток бренду та створення унікальних конкурентних переваг.

Інтелектуальний капітал є критично важливим для забезпечення конкурентоспроможності сучасних підприємств. Його ефективне управління дозволяє підприємствам не лише адаптуватися до змін зовнішнього середовища, а й створювати стійкі конкурентні переваги. Для цього необхідно розвивати людські ресурси, впроваджувати новітні технології для управління знаннями та активно працювати над побудовою стосунків з ключовими партнерами та клієнтами.

Таким чином, інтеграція стратегій управління інтелектуальним капіталом є важливим аспектом для підвищення ефективності та сталого розвитку підприємства в умовах постійних змін на ринку.

Список використаних джерел

1. Бенч Р.Дж., Нельсон Р.Р. *Інтелектуальний капітал і конкурентоспроможність: Теорія та практика управління знаннями*. Київ. 2007.

2. Ціхан О.Л., Смолін В.В. *Управління інтелектуальним капіталом: концепції, стратегії та моделі*. Харків. 2010.

3. Гаврилюк М.І. *Інтелектуальний капітал та його роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств*. 2015.

4. Лебедева І.П. *Інтелектуальний капітал як стратегічний ресурс підприємства*. 2013

Карпенко Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕЛЮВАННЯ НЕПЕРЕРВНИХ ВИПАДКОВИХ ВЕЛИЧИН В ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Неперервні випадкові величини відіграють ключову роль в багатьох сферах, включаючи управління бізнесом та прийняття управлінських рішень. Невизначеність і ризики, пов'язані з майбутніми подіями, роблять математичне моделювання важливим інструментом для оцінки можливих результатів та ухвалення обґрунтованих рішень. Застосування неперервних випадкових величин у процесах прийняття рішень дозволяє ефективніше прогнозувати фінансові показники, визначити оптимальні рівні запасів, оцінювати ризики інвестицій та багато іншого.

Моделювання неперервних випадкових величин допомагає управлінцям оцінювати ймовірність тих чи інших подій та визначити ризики, пов'язані з різними сценаріями розвитку подій. Наприклад, в управлінні фінансами неперервні випадкові величини використовуються для прогнозування руху цін на акції, оцінки вартості опціонів та визначення фінансових ризиків. У виробничих процесах ці моделі застосовуються для оцінки часу виготовлення продукції, управління запасами, визначення ефективності виробничих потужностей та оптимізації виробництва.

Однією з ключових переваг використання неперервних випадкових величин є можливість оцінювати варіативність та невизначеність реальних процесів, що дозволяє приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Наприклад, в логістиці моделювання допомагає визначити ймовірний час доставки товарів з урахуванням різних факторів, таких як погодні умови, затримки на митниці тощо. Це дозволяє планувати маршрути більш ефективно і уникати можливих затримок.

Також неперервні випадкові величини важливі для аналізу ризиків у страхуванні, де вони використовуються для оцінки ймовірностей виникнення страхових випадків та прогнозування виплат. Це дозволяє компаніям обґрунтовано оцінювати ризики і встановлювати оптимальні розміри страхових внесків, що мінімізує втрати та забезпечує фінансову стійкість.

Сучасні підходи до моделювання неперервних випадкових величин:

1. **Методи Монте-Карло:** Методи Монте-Карло є одним з найпоширеніших підходів до моделювання неперервних випадкових величин. Цей підхід дозволяє генерувати велику кількість випадкових варіантів розвитку подій, що дає можливість оцінити ймовірність певних результатів. Методи Монте-Карло використовуються для оцінки ризиків, прогнозування фінансових показників, визначення вартості опціонів та багатьох інших аспектів управлінської діяльності. У проектному менеджменті ці методи допомагають оцінити ймовірність дотримання термінів завершення проекту, що є критично важливим для ефективного планування та управління ресурсами.

Методи Монте-Карло також широко застосовуються у фінансовому аналізі для оцінки ефективності інвестиційних проектів, розрахунку чистої теперішньої вартості (NPV) та внутрішньої норми доходності (IRR). Цей підхід дозволяє врахувати варіативність ключових показників, таких як ставки дисконтування або очікуваний дохід, що забезпечує більш реалістичну оцінку можливих результатів.

2. **Моделі регресійного аналізу:** Регресійний аналіз використовується для оцінки залежностей між різними змінними та прогнозування можливих результатів. У контексті неперервних випадкових величин регресійні моделі допомагають визначити, як зміни певних факторів впливають на інші показники.

Регресійні моделі також використовуються для аналізу продуктивності працівників залежно від таких факторів, як рівень кваліфікації, досвід роботи або кількість витрачених годин. Це дозволяє управлінцям визначити, які фактори впливають на продуктивність найбільше, і розробляти стратегії для її підвищення.

3. **Моделі стохастичного програмування:** Стохастичне програмування використовується для розв'язання задач оптимізації в умовах невизначеності. Цей підхід дозволяє моделювати системи, в яких деякі параметри є випадковими величинами, і знаходити оптимальні рішення залежно від можливих сценаріїв. Стохастичне програмування широко застосовується для управління запасами, виробничого планування та фінансового аналізу. Це особливо важливо для компаній, що працюють в умовах нестабільного ринку, де попит може значно коливатися залежно від економічних умов або сезонних факторів. Стохастичне програмування також корисне для визначення оптимальної стратегії інвестування в умовах невизначеності, враховуючи можливі варіанти розвитку ринків.

4. **Моделі розподілу ймовірностей:** Різні моделі розподілу ймовірностей, такі як нормальний розподіл, експоненційний розподіл, гамма-розподіл тощо, використовуються для моделювання неперервних випадкових величин, що дозволяє оцінити ймовірність певних подій. Експоненційний розподіл використовується для оцінки часу між подіями, що є важливим для управління чергами та виробничими процесами.

Моделі розподілу ймовірностей також застосовуються для оцінки терміну служби обладнання, що дозволяє визначити оптимальні періоди технічного обслуговування та заміни. Це допомагає уникнути несподіваних поломок і мінімізувати витрати на обслуговування.

Моделювання неперервних випадкових величин є важливим інструментом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах невизначеності. Ефективне використання моделей неперервних випадкових величин дозволяє підвищити точність прогнозів, зменшити ризики та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та стійкості бізнесу.

Качан В. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ОЦІНКА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка грошових потоків підприємства є ключовим інструментом фінансового аналізу, який дозволяє визначити здатність підприємства забезпечувати свою операційну діяльність, виконувати зобов'язання перед кредитором та інвесторами, а також планувати подальший розвиток. Грошові потоки є одним із найбільш об'єктивних показників фінансової стабільності підприємства, оскільки відображають фактичний рух коштів, а не лише бухгалтерські записи.

Грошові потоки підприємства поділяються на три основні категорії: операційний, інвестиційний та фінансовий.

1. **Операційні грошові потоки** характеризують надходження і витрати коштів, пов'язані з основною діяльністю підприємства, такою як продаж товарів чи послуг. Цей показник є основою для оцінки здатності підприємства створювати додану вартість і забезпечувати фінансову самодостатність.

2. **Інвестиційні грошові потоки** відображають використання коштів для придбання активів, реалізації інвестиційних проектів та продажу довгострокових активів. Аналіз цього показника дозволяє оцінити ефективність інвестиційної діяльності підприємства.

3. **Фінансові грошові потоки** включають надходження і витрати, пов'язані з залученням або погашенням фінансових ресурсів, таких як кредити, облігації чи дивіденди.

Основними методами оцінки грошових потоків є прямий та непрямий методи. **Прямий метод** базується на аналізі фактичного руху коштів за певний період і є найбільш точним для оперативного управління. **Непрямий метод** передбачає коригування чистого прибутку на зміни в оборотних активах, зобов'язаннях та інших нефінансових операціях, дозволяючи отримати стратегічну картину фінансового стану.

Оцінка грошових потоків має важливе значення для прийняття управлінських рішень, таких як визначення потреби у фінансуванні, планування інвестицій чи оцінка ризиків банкрутства. Особливу увагу слід приділяти аналізу чистого грошового потоку, який показує різницю між надходженнями та витратами. Позитивний чистий потік свідчить про фінансову стійкість підприємства, тоді як негативний може бути сигналом про потенційні проблеми у ліквідності.

Серед ключових викликів в оцінці грошових потоків можна виділити нестабільність ринкового середовища, інфляційні ризики та вплив кризових явищ, що ускладнюють прогнозування і планування фінансових ресурсів. Для подолання цих викликів важливо впроваджувати сучасні методики фінансового аналізу, використовувати спеціалізовані програмні засоби та здійснювати регулярний моніторинг.

Таким чином, оцінка грошових потоків підприємства є необхідним інструментом для забезпечення ефективного управління фінансами, підвищення інвестиційної привабливості та зниження ризиків фінансових втрат. Впровадження систематичного аналізу грошових потоків дозволяє підприємствам своєчасно виявляти проблемні аспекти, адаптуватися до змін ринкового середовища і забезпечувати довгостроковий розвиток.

Кожа В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Онішкевич Ю. В.

ЗМІНИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА ВІД СТРАТЕГІЧНО ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

Сьогодні в умовах жорсткої конкуренції на ринку виникає об'єктивна необхідність аналізу фінансово-економічного становища підприємств незалежно від форми власності та галузі діяльності. Особливо актуальним є проведення комплексної оцінки фінансового стану на основі фінансово-економічних показників для підприємств приладобудівної галузі, оскільки дана галузь, з одного боку, має достатній потенціал подальшого розвитку в Україні, а з іншого – потребує залучення значних інвестиційних ресурсів, які б дали змогу покращити організацію виробництва, оновити основні фонди, покращити якість продукції і в кінцевому результаті конкурувати зі світовими виробниками.

Сьогодні підприємства стикаються з численними викликами: від економічної нестабільності до глобалізаційних процесів, що призводить до змін у зовнішньому середовищі (політичні, економічні, соціальні, технологічні фактори). В таких умовах підприємствам необхідно мати чітку стратегію, засновану на комплексному аналізі стратегічно важливих економічних показників, щоб адаптувати свою діяльність до цих змін.

Актуальність обґрунтування залежності зміни фінансово-економічного становища підприємства від стратегічно вагомих економічних показників зумовлена необхідністю забезпечення ефективного стратегічного управління в умовах високої конкурентності та економічної нестабільності. Аналіз цієї залежності дає змогу вчасно виявляти проблеми, мінімізувати ризики та підвищувати ефективність діяльності підприємства на довгострокову перспективу.

Дослідження впливу стратегічно важливих економічних показників на фінансово-економічне становище підприємства є важливим для розробки ефективних стратегій, що дозволяють підприємствам адаптуватися до змінюваних умов і забезпечувати сталий розвиток. Учені та практики, зазначені вище, розглядають це питання з різних точок зору, підкреслюючи важливість як теоретичних підходів, так і практичних інструментів для аналізу та прогнозування економічних результатів діяльності підприємства.

Отже, актуальність цієї проблеми зумовлена необхідністю вирішення низки суперечностей, а саме: – між стратегічним та оперативним управлінням- стратегічне управління підприємством часто зосереджується на довгострокових цілях і планах, в той час як оперативне управління сконцентровано на досягненні короткострокових результатів. Це може призвести до конфлікту інтересів між швидкими фінансовими

результатами та необхідністю інвестувати в довгостроковий розвиток (наприклад, інновації, вдосконалення виробничих процесів;

– між стабільністю та адаптивністю - підприємства намагаються досягти фінансової стабільності через певні економічні показники (прибутковість, ліквідність, боргове навантаження), але водночас мають бути здатними адаптуватися до змін в зовнішньому середовищі. Це може спричинити суперечність між прагненням до стабільності і необхідністю швидко реагувати на зміни;

– між інвестиціями та ризиками - рішення щодо інвестицій зазвичай включають оцінку ризиків та потенційних прибутків. Однак деякі стратегічно важливі економічні показники, як, наприклад, рівень рентабельності чи оборотність активів, можуть бути неадекватними для оцінки високих ризиків, пов'язаних з новими інвестиційними проектами;

– Між зростанням і збереженням ресурсів - стратегія зростання підприємства передбачає збільшення обсягів виробництва, розширення ринків збуту, підвищення інвестицій, що може спричинити збільшення витрат і боргового навантаження. З іншого боку, підприємства часто прагнуть зберегти свої ресурси;

Ці суперечності підкреслюють важливість комплексного підходу до розуміння ціннісних засад діяльності українського вчительства. Вони свідчать про необхідність пошуку ефективних методів для досягнення цієї мети.

Отже, зміна фінансово-економічного становища підприємства є результатом взаємодії різних економічних показників. Рентабельність, ліквідність, рівень боргового навантаження та інші стратегічно важомі показники відображають не тільки поточну ситуацію, але й здатність підприємства досягати стійкого розвитку в майбутньому. Тому ефективно управління цими показниками дозволяє підприємству адаптуватися до змінюваних умов і забезпечити стабільний фінансовий результат.

Козленко Є. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Целуйко О .І.

НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ НОВИХ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ПОСЛУГ ГОСТИННОСТІ

Ринок послуг гостинності є одним із найдинамічніших і перспективних секторів економіки. У сучасному світі, де індивідуалізація обслуговування, комфорт і нові враження стають головними пріоритетами для споживачів, роль малих підприємств у цій галузі набуває особливого значення. Чому створення нових малих підприємств на ринку послуг гостинності є не просто бажаним, а необхідним?

По-перше, це – розширення різноманітності послуг. Малі підприємства відомі своєю гнучкістю та здатністю швидко реагувати на зміну потреб клієнтів. На відміну від великих готельних мереж чи ресторанних холдингів, вони можуть пропонувати унікальні формати обслуговування, орієнтуючись на конкретну нішу або аудиторію. Наприклад, тематичні кафе, бутік-готелі, авторські екскурсійні сервіси чи місцеві гастрономічні проекти задовольняють специфічні запити клієнтів, створюючи багатший і різноманітніший ринок.

Також, малі підприємства в сфері гостинності часто базуються на місцевих традиціях, культурі та ресурсах. Їх створення допомагає популяризувати місцеву кухню, ремесла та туристичні об'єкти, сприяючи соціально-економічному розвитку регіону. Наприклад, локальні гостьові будинки або сімейні ресторани, які пропонують автентичну атмосферу, приваблюють туристів, підвищуючи інтерес до певної місцевості.

Крім того, такі підприємства створюють робочі місця для місцевого населення, що сприяє зменшенню безробіття та підвищенню рівня життя.

Малі підприємства здатні забезпечити більш персоналізоване обслуговування, що є ключовим фактором успіху в індустрії гостинності. Завдяки тіснішому контакту з клієнтами, такі компанії легше враховують їхні побажання, формують лояльність і створюють незабутній досвід. Наприклад, приватний готель із невеликою кількістю номерів може запропонувати індивідуальні послуги, які важко реалізувати у великих мережах.

Малі підприємства часто стають джерелом інновацій у сфері гостинності. Вони експериментують із новими форматами, такими як поп-ап ресторани, екологічні тури, інтерактивні гастрономічні події або віртуальні екскурсії. Ці інновації формують тренди, які згодом можуть бути підхоплені великими гравцями ринку.

Під час економічних криз або періодів нестабільності малі підприємства у сфері гостинності відіграють важливу роль у стабілізації ринку. Їхні низькі операційні витрати, здатність адаптуватися до змін і невеликі масштаби дозволяють їм швидко пристосуватися до нових умов. Наприклад, під час пандемії COVID-19 саме малі підприємства першими перейшли до форматів доставки їжі, віртуальних подорожей чи безконтактного обслуговування.

Сектор гостинності надає широкі можливості для молодих підприємців та стартапів. Створення малого підприємства в цій галузі є менш капіталомістким, ніж у промисловості чи будівництві, що робить його доступним для початківців. Завдяки підтримці від держави чи міжнародних організацій (гранти, пільгові кредити) підприємці можуть реалізувати свої ідеї, розвиваючи водночас і ринок, і власний бізнес.

Створення нових малих підприємств на ринку послуг гостинності є необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності, сталого розвитку економіки та задоволення зростаючих потреб клієнтів. Завдяки своїй гнучкості, інноваційності та локальній орієнтації вони стають основою сучасної індустрії гостинності. Підтримка таких ініціатив має стати пріоритетом як для держави, так і для громадськості, адже саме малі підприємства формують унікальність і різноманітність цього важливого сектора економіки.

Козленков М. М.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПОСЛІДОВОГО НАПРАВЛЕННОГО ПОШУКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна стабільність розвитку підприємства є фундаментальною умовою його тривалого функціонування у динамічному ринковому середовищі. У сучасних умовах глобалізації, технологічних змін та зростання ризиків ключовим завданням стає розробка стратегії, яка забезпечує стійке зростання та адаптацію підприємства до зовнішніх і внутрішніх викликів. Концептуальний підхід до формування такої стратегії передбачає поетапний і системний аналіз факторів, що впливають на економічну стабільність, і визначення напрямків її досягнення.

Основою концептуального підходу є принцип послідовного направленного пошуку, який передбачає визначення ключових цілей та пріоритетів підприємства, формування варіативних стратегій реагування на зміни середовища, а також впровадження механізмів моніторингу та коригування. Цей підхід реалізується через кілька ключових етапів.

На першому етапі здійснюється аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Важливим є ідентифікація сильних і слабких сторін, а також загроз і можливостей. Для цього використовуються такі інструменти, як SWOT-аналіз, PESTLE-аналіз та аналіз конкурентного середовища.

На другому етапі формуються стратегічні цілі підприємства, які відповідають його місії та баченням. Цілі повинні бути конкретними, досяжними, вимірюваними, релевантними та обмеженими у часі (SMART). Особливу увагу слід приділити визначенню показників економічної стабільності, таких як рентабельність, ліквідність, фінансова автономія та інноваційна активність.

На третьому етапі розробляється система стратегій для досягнення економічної стабільності. Це включає:

- Фінансову стратегію, спрямовану на оптимізацію витрат, підвищення прибутковості та забезпечення стійкого грошового потоку.
- Інноваційну стратегію, що стимулює розвиток нових продуктів, технологій та ринків.
- Маркетингову стратегію, орієнтовану на розширення частки ринку та підвищення лояльності споживачів.
- Антикризову стратегію, яка дозволяє підприємству ефективно реагувати на форс-мажорні обставини.

На четвертому етапі впроваджується система моніторингу реалізації стратегії. Це включає регулярний аналіз ключових показників ефективності (KPI), оцінку відповідності фактичних результатів стратегічним цілям і внесення необхідних коректив.

Концептуальний підхід до формування стратегії послідовного направленного пошуку економічної стабільності також акцентує увагу на важливості адаптивного управління. Підприємства мають розробляти сценарні плани, які враховують різні варіанти розвитку подій, та гнучко змінювати стратегічні напрямки залежно від ринкової ситуації.

Таким чином, реалізація концептуального підходу до формування стратегії забезпечує системність і послідовність у досягненні економічної стабільності підприємства. Він дозволяє не лише адаптуватися до змінного середовища, але й використовувати його виклики як можливості для подальшого розвитку. Цей підхід сприяє підвищенню конкурентоспроможності, збереженню фінансової стійкості та забезпеченню довгострокового зростання підприємства.

Колесников О. І.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА

Забезпечення національних інтересів та фінансово-економічної діяльності підприємства – найважливіші функції держави, реалізація яких покликана посилювати її позиції в міжнародному співтоваристві. Фінансово-економічна безпека – фундаментальна основа економічно ефективною держави в умовах посилення фінансової глобалізації, послаблення державного контролю за розвитком грошово-кредитних відносин, лібералізації зовнішньоекономічних зв'язків, зростання міжнародної мобільності капіталу й посилення впливу валютної сфери на процеси, що відбуваються в сучасному секторі економіки.

Актуальність цих питань зростає в умовах активізації процесів глобалізації світової економіки, залучення України до цих процесів, а саме асоційоване членство в Європейському Союзі. На сучасному етапі зростають також проблеми пов'язані із внутрішньою регіональною економічною безпекою нашої держави у зв'язку із продовженням військово-політичного конфлікту на сході країни. Ці питання потребують перегляду теорій і концепцій економічної безпеки й пошуку пріоритетних шляхів їх вирішення.

Діяльність із забезпечення фінансово-економічної безпеки та прогнозування економічного становища має горизонтальний вимір, який складається із взаємопов'язаних і взаємообумовлених рівнів. Так до вертикального виміру належать: забезпечення бюджетної, грошово-кредитної, валютної, боргової, безпеки страхового та фондового ринків. До горизонтального виміру цієї діяльності слід віднести діяльність із забезпечення безпеки особи, підприємства, регіону, держави, суспільства, міжнародної спільноти.

Отже, основним завданням покращення забезпечення фінансово-економічної діяльності є фінансове планування оптимальної структури капіталу. У дослідженні запропоновано оптимальне співвідношення між власним та залученим капіталом та розраховано інтегральний показник фінансово-економічної безпеки з

урахуванням зміни у структурі капіталу. Шляхом оптимізації співвідношення власного і позикового капіталу забезпечується необхідний рівень рентабельності, стійка фінансова рівновага підприємства в процесі його розвитку, максимізація його ринкової вартості.

Колісник С. М.

Класичний приватний університет
аспірант

АНАЛІЗ СТАНУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасна фахова передвища освіта (ФПО) України за роки незалежності зазнала значних змін, які суттєво вплинули на її структуру та зміст. На відміну від вищої чи професійно-технічної освіти, ФПО пережила найбільш трансформаційний процес. Наприкінці 1990-х років середня спеціальна освіта, яка забезпечувала підготовку фахівців середньої управлінської ланки, увійшла до складу системи вищої освіти [2]. Згідно з Положенням про освітньо-кваліфікаційні рівні, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України у 1998 році, технікуми та інші заклади середньої спеціальної освіти отримали право готувати фахівців із неповною вищою освітою – молодших спеціалістів. Цей крок мав на меті впровадження нової структури вищої освіти, що включала такі рівні: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст і магістр [4].

Молодший спеціаліст визначався як фахівець, який на основі повної загальної середньої освіти здобув необхідні знання, уміння та навички для вирішення типових професійних завдань у певній галузі. Проте, незважаючи на інтеграцію технікумів і коледжів у систему вищої освіти, їхній формат навчання, що базувався на практико-орієнтованих технологіях, залишався несумісним із традиційною лекційно-семінарською системою вищої школи [6].

У 2019 році прийнято Закон «Про фахову передвищу освіту», який закріпив окремий статус ФПО, визначивши її як п'яту сходинку Національної рамки кваліфікацій (НРК). Цей рівень освіти орієнтований на підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних вирішувати спеціалізовані завдання у професійній діяльності або навчанні, що супроводжуються певною невизначеністю умов. Важливим акцентом Закону стало поєднання освітнього процесу з виробництвом, створення умов для самореалізації особистості, а також формування у молоді поваги до національних і моральних цінностей.

З 2020 року розпочалася підготовка фахівців нового освітньо-професійного ступеня – фахового молодшого бакалавра, а програми для молодших спеціалістів планується завершити до 2023 року. Сьогодні активно обговорюється перспектива об'єднання ФПО з професійно-технічною освітою в єдину систему професійної освіти. Проте постійні реформи і трансформації, особливо у складні періоди пандемії та воєнного часу, свідчать про відсутність стратегії розвитку ФПО. Нині бракує чітких перспективних і операційних завдань, індикаторів оцінювання ефективності, а також механізмів досягнення результатів [5].

Ключовою проблемою ФПО залишається її недостатня ефективність, що негативно впливає на якість підготовки техніків, технологів, менеджерів та інших спеціалістів середньої ланки. Для вирішення цієї проблеми необхідний комплексний аналіз мережі закладів ФПО, спеціальностей, контингенту студентів, а також співвідношення між потребами ринку праці та наявними освітніми програмами [3].

Особливої уваги заслуговує міжнародний досвід організації фахової освіти. У багатьох країнах Європи існують моделі дуальної освіти, де навчання поєднується з практичною підготовкою на базі підприємств. Це дозволяє студентам отримати необхідний досвід роботи, адаптуватися до ринкових умов і знайти своє місце на ринку праці. Запровадження таких моделей в Україні могло б суттєво підвищити якість підготовки фахівців ФПО і забезпечити їхню конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку праці.

Таблиця 1

Кількість закладів освіти в Україні 2020-2024 рр [1]

Рік	Кількість ЗВО		Кількість ЗПФО		Кількість Проф-тех осв		ЗСО
	державні	приватні	державні	приватні	державні	приватні	
2020	515		129		711		15 194
2021	386		248		694		14 873
2022	347		283		670		13 991
2023	314		314		664		12 976
2024	314		314		664		12 701

Таблиця 2

Кількість здобувачів освіти у закладах в Україні 2020-2024 рр [1]

Регіон, роки	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Україна	165 622	282 319	301 765	350 013
Вінницька	8 420	14 447	15 661	16 490
Волинська	6 133	7 912	9 615	11 105
Дніпропетровська	13 791	25 364	35 120	39 409
Донецька	7 843	10 214	–	к
Житомирська	5 003	12 090	12 433	14 324
Закарпатська	4 218	7 506	7 649	8 984
Запорізька	10 677	13 002	13 001	12 504
Івано-Франківська	6 231	9 592	11 733	17 832
Київська	7 219	10 582	10 774	11 210
Кіровоградська	3 826	5 212	8 253	8 675
Луганська	1 807	4 251	–	–
Львівська	8 989	18 312	18 306	24 099
Миколаївська	2 939	7 188	7 567	9 429

Одеська	13 447	20 591	24 688	27 254
Полтавська	7 236	10 495	13 998	15 317
Рівненська	5 176	10 249	10 795	11 110
Сумська	8 986	10 919	11 326	12 807
Тернопільська	8 506	11 507	13 588	15 346
Харківська	5 580	9 666	15 662	19 863
Херсонська	3 606	7 382	–	к
Хмельницька	2 137	6 070	7 865	11 002
Черкаська	1 273	4 222	5 536	9 450
Чернівецька	3 474	7 041	8 494	10 575
Чернігівська	5 690	6 531	7 376	7 712
м. Київ	13 415	31 974	32 325	33 342

У період з 2020 до 2024 року освітня система України зазнала значних змін. Кількість закладів освіти поступово зменшувалася. Заклади вищої освіти (ЗВО) демонструють скорочення, особливо державні, кількість яких зменшилася з 515 у 2020 році до 314 у 2023–2024 роках. Подібна тенденція спостерігається і серед закладів професійної освіти (ЗПФО), де їх кількість стабілізувалася на рівні 664 після зменшення у 2020–2021 роках. Заклади загальної середньої освіти (ЗСО) також зазнали скорочення: з 15 194 у 2020 році їх кількість знизилася до 12 701 у 2024 році, що можна пояснити демографічними змінами, міграцією населення та об'єднанням шкіл.

Водночас кількість здобувачів освіти у закладах демонструє значне зростання. Якщо у 2020/21 навчальному році в освітніх закладах навчалося 165 622 студенти, то у 2023/24 році їх кількість зросла до 350 013 осіб. Найбільше зростання спостерігається в Дніпропетровській області, де кількість здобувачів збільшилася майже втричі, а також у Львівській та Одеській областях, які продемонстрували суттєве зростання. Столиця України, Київ, залишається провідним освітнім центром, де кількість студентів зросла з 13 415 у 2020/21 до 33 342 у 2023/24 роках. Західні регіони країни (Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька області) також відзначаються значним приростом кількості студентів, що можна пояснити внутрішньою міграцією населення із зон бойових дій.

Регіони, які найбільше постраждали від воєнного конфлікту (Донецька, Луганська, Херсонська області), зазнали серйозного впливу. Дані про кількість здобувачів освіти за 2022/23 та 2023/24 навчальні роки в цих регіонах відсутні, що свідчить про дестабілізацію системи освіти.

Попри виклики, система освіти України демонструє стійкість та адаптацію до нових умов. Зростання кількості здобувачів освіти свідчить про важливість освіти для українців навіть в умовах війни. Однак ситуація в регіонах, які постраждали від бойових дій, потребує додаткової уваги та підтримки.

Список використаних джерел

1. Загальна середня та професійна (професійно-технічна) освіта в Україні. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/osv/osv_rik/arch_pto_u.htm (дата звернення: 19.12.2024).
2. Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Саух, П.Ю., & Талано-ва, Ж.В. (2022). Мережа державних закладів вищої освіти України: аналітичний огляд конкурентоспроможності. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 4(1).
3. Мельник, С., & Панцир, С. (2016). Як в Україні створити сучасну систему кваліфікацій?. U.S. Agency for International Development (USAID). <https://bit.ly/3W9im5>
4. Міністерство освіти і науки України. (2022, 6 липня). План відновлення України: освіта та наука, як фундамент розвитку людського потенціалу. <https://bit.ly/3TXRabL>
5. Радкевич, В.О. (2020). Розвиток професійної та фахової передвищої освіти в умовах трансформаційних процесів. У Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XIV звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 7 травня 2020р.) (с.16-29). Київ: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/729077/>
6. Радкевич, В.О., Єршова, Л.М., & Ничкало, Н.Г. (2021). Сучасна фахова передвища і вища освіта – ключова умова конкурентоспроможності України. У Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія (с.82-86). <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

Колісник С. М.

Класичний приватний університет
аспірант

АНАЛІТИКА ПРИВАТНИХ ТА ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ ЗА РЕГІОНАМИ

Система передвищої освіти в Україні є важливою складовою національної освітньої політики, оскільки саме на цьому етапі закладаються основи для подальшого розвитку професійної кар'єри молоді. Вона включає в себе різноманітні заклади, як приватні, так і державні, що функціонують в умовах економічної, соціальної та культурної різноманітності. Сучасний стан передвищої освіти в Україні характеризується значними регіональними відмінностями, які зумовлені історичними, економічними та соціальними факторами. Враховуючи важливість цього етапу освіти для подальшого розвитку економіки та суспільства, аналіз діяльності таких закладів, їх взаємодія з державними та приватними інвестиціями, а також оцінка їхніх функцій і результатів в межах різних регіонів є важливим завданням для розробки стратегії покращення освітніх послуг в країні [6].

Державні заклади передвищої освіти в Україні є основним інститутом, що забезпечує доступність освіти для широких верств населення. Вони фінансуються за рахунок державного бюджету, що дозволяє

знижувати вартість навчання для студентів і робить освіту доступнішою для соціально незахищених верств населення. Державні технікуми, коледжі та училища пропонують широкий спектр спеціальностей, орієнтовані на потреби ринку праці, особливо в сферах техніки, будівництва, сільського господарства та медицини.

Інфраструктура таких закладів часто не відповідає сучасним вимогам, однак у багатьох випадках студенти отримують теоретичну підготовку, яка дозволяє їм успішно працювати за обраною спеціальністю. Водночас державні заклади мають суттєву залежність від державного фінансування, що обмежує можливості для модернізації обладнання, покращення умов навчання та впровадження інноваційних технологій [2].

Приватні заклади передвищої освіти в Україні мають вищий рівень фінансування, що дозволяє забезпечувати більш високий рівень інфраструктури, сучасні навчальні програми та кращі умови для студентів. Вартість навчання в таких закладах, як правило, є значно вищою, однак вони пропонують більшу гнучкість у виборі спеціальностей і форм навчання, що є привабливим для студентів, які прагнуть отримати професію, затребувану на ринку праці.

Приватні заклади часто впроваджують інноваційні методи навчання, зокрема дистанційне та змішане навчання, що дозволяє залучати студентів з різних регіонів і навіть з-за кордону. Однак, відсутність достатньої державної підтримки та високі витрати на навчання обмежують можливості для більш широкого залучення студентів із соціально незахищених верств населення.

Центральні та західні регіони України, зокрема Київська, Львівська, Тернопільська та Івано-Франківська області, мають найбільш розвинену інфраструктуру в галузі передвищої освіти. Тут функціонує велика кількість як державних, так і приватних закладів, які пропонують широкий вибір спеціальностей. Київ, як столиця України, є центром концентрації найбільших державних і приватних закладів, що залучають студентів з усіх регіонів країни. Львів і Тернопіль відомі своєю традицією вищої та передвищої освіти, тут розвиваються напрямки, пов'язані з гуманітарними та соціальними науками, а також інноваційні технології [3].

Приватні заклади в цих регіонах часто забезпечують вищу якість освіти завдяки кращим фінансовим умовам і гнучкості в організації навчального процесу. Крім того, інвестиції в розвиток інфраструктури та навчальних матеріалів дозволяють цим закладам підтримувати високий рівень конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг [4].

Південні та східні регіони України, включаючи Одеську, Дніпропетровську, Харківську та Запорізьку області, мають меншу кількість приватних закладів передвищої освіти. Однак ці регіони є економічно розвиненими і мають потребу в кадрах для промисловості, транспорту, сільського господарства та інших галузей, що зумовлює високий попит на технічні та професійно орієнтовані спеціальності. Державні заклади в цих регіонах зазвичай фокусуються на підготовці кадрів для місцевих промислових підприємств та аграрних компаній [5].

Відсутність значного розвитку приватних навчальних закладів у цих регіонах пов'язана з економічними факторами та меншою купівельною спроможністю населення, що знижує попит на освітні послуги високої вартості. Однак, в останні роки, спостерігається певне зростання кількості приватних закладів, особливо в великих містах, таких як Одеса, Харків і Дніпро, де спостерігається більший рівень конкуренції на ринку освітніх послуг.

У східних та південно-східних областях України, таких як Луганська, Донецька та Харківська, є велика кількість державних закладів, що готують кадри для промисловості та енергетичного сектору. Однак через економічну кризу та військові конфлікти в деяких з цих регіонів інфраструктура освіти постраждала, що призвело до зниження кількості учнів та студентів. Проблеми з фінансуванням, низька мобільність населення, а також відсутність достатньої кількості приватних закладів роблять ці регіони менш привабливими для тих, хто хоче отримати високоякісну передвищу освіту [5].

Одна з головних проблем системи передвищої освіти в Україні – це нерівномірний доступ до якісної освіти в різних регіонах. У той час як в центральних та західних регіонах країни є достатньо можливостей для здобуття освіти, в східних і південних областях спостерігається нестача приватних навчальних закладів, а також низький рівень розвитку інфраструктури.

Незважаючи на наявність державних субсидій, фінансування освітніх закладів залишає бажати кращого. Високі витрати на утримання закладів освіти, заробітну плату викладачів, модернізацію матеріально-технічної бази та інші витрати є серйозною проблемою для державних закладів. Якість навчання в державних закладах часто не відповідає вимогам сучасного ринку праці через застарілі методи викладання, низький рівень матеріально-технічної бази та відсутність інвестицій в інновації [2].

Розвиток державно-приватного партнерства може стати важливим фактором для покращення якості освіти. Спільні програми між державними та приватними закладами можуть дозволити використовувати сильні сторони кожної з цих категорій для досягнення високих результатів в навчальному процесі [5].

Впровадження новітніх методів навчання, таких як дистанційне та змішане навчання, є перспективним напрямком для покращення доступності освіти в Україні. Це дозволить студентам з різних регіонів здобувати освіту без необхідності виїжджати до великих міст. Залучення додаткових інвестицій у розвиток інфраструктури закладів передвищої освіти дозволить забезпечити кращі умови для навчання і підвищити якість освітніх послуг.

Таблиця 1

Кіл-ть закладів та студентів ФПО [1]

Регіон	Кількість закладів ФПО	Кількість студентів, які навчаються в закладах ФПО	Загальна кількість студентів	Державні	Приватні
м. Київ	34	24196	19924	4272	8580
Вінницька обл.	20	12179	9766	2413	4552
Волинська обл.	14	8092	6055	2037	3010
Дніпропетровська обл.	63	34937	28436	6501	12593
Житомирська обл.	18	10841	7510	3331	3888

Закарпатська обл.	12	5847	4687	1160	2523
Запорізька обл.	19	10698	9412	1286	3558
Івано-Франківська обл.	26	12835	10584	2251	5097
Київська обл.	21	9652	7749	1903	3305
Кіровоградська обл.	18	7117	5194	1923	2503
Львівська обл.	34	18597	14850	3747	7394
Миколаївська обл.	13	6352	3994	2358	2471
Одеська обл.	35	24536	19246	5290	9793
Полтавська обл.	33	12376	9036	3340	4887
Рівненська обл.	16	8531	7917	614	3258
Сумська обл.	21	9933	7240	2693	3607
Тернопільська обл.	16	9879	7079	2800	3555
Харківська обл.	24	11031	7572	3459	4108
Хмельницька обл.	15	7640	5335	2305	2997
Черкаська обл.	18	7269	5511	1758	2788
Чернівецька обл.	13	6390	4329	2061	2562
Чернігівська обл.	15	5778	3290	2488	2166
Всього	498	264706	204716	59990	99195

Аналіз таблиці свідчить про значну диференціацію в кількості закладів передвищої освіти та студентів, які навчаються в цих закладах, між різними регіонами України. Відзначається висока концентрація закладів освіти в таких областях, як м. Київ, Дніпропетровська, Одеська, Львівська та Полтавська області, що відповідає високому рівню розвитку інфраструктури та економічних можливостей цих регіонів. Такі області, як Закарпатська та Чернігівська, мають меншу кількість закладів та студентів, що може бути пов'язано з їхньою віддаленістю, меншими економічними ресурсами та потребами в освіті.

Загалом, кількість студентів, які навчаються в закладах передвищої освіти, коливається в залежності від кількості закладів у конкретному регіоні. Найбільша кількість студентів зафіксована в м. Київ та Дніпропетровській області, що свідчить про високу популярність та запит на професійну освіту в цих регіонах. Водночас, регіони з меншою кількістю студентів можуть зіткнутися з проблемами щодо забезпечення доступу до якісної освіти для молоді, що є важливим аспектом для розвитку цих територій.

Також спостерігається значна кількість студентів, які навчаються за освітніми рівнями молодший спеціаліст та фаховий молодший бакалавр, що підкреслює важливість технічної та професійної підготовки для економіки країни. Державні та комунальні заклади освіти займають більшу частину у загальній кількості, що свідчить про домінування державної освіти в системі передвищої освіти.

Загалом, можна зробити висновок, що регіональні відмінності в кількості закладів та студентів є важливим чинником у розвитку системи передвищої освіти в Україні. Ці дані вказують на необхідність оптимізації ресурсів та підвищення доступу до якісної освіти в менших або віддалених регіонах, а також на важливість подальшого розвитку освітніх установ у найбільш населених і економічно розвинутих областях.

Список використаних джерел

1. Загальна фахова передвища освіта в Україні. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/osv/osv_rik/arch_pto_u.htm (дата звернення: 19.12.2024).
2. Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Саух, П.Ю., & Талано-ва, Ж.В. (2022). Мережа державних закладів вищої освіти України: аналітичний огляд конкурентоспроможності. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022>.
3. Мельник, С., & Панцир, С. (2016). Як в Україні створити сучасну систему кваліфікацій?. U.S. Agency for International Development (USAID). <https://bit.ly/3W9im5>
4. Міністерство освіти і науки України. (2022, 6 липня). План відновлення України: освіта та наука, як фундамент розвитку людського потенціалу. <https://bit.ly/3TXRabL>
5. Радкевич, В.О. (2020). Розвиток професійної та фахової передвищої освіти в умовах трансформаційних процесів. У Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання : збірник матеріалів XIV звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 7 травня 2020р.) (с.16-29). Київ: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/729077/>
6. Радкевич, В.О., Єршова, Л.М., & Ничкало, Н.Г. (2021). Сучасна фахова передвища і вища освіта – ключова умова конкурентоспроможності України. У Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія (с.82-86). <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

Кравець О. В.

Класичний приватний університет
к.е.н., доцент

МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІН АКТИВНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

Моделювання змін активності малого підприємництва в умовах війни – це складний процес, який враховує численні фактори, що впливають на економічну ситуацію в країні, зокрема: зміни в попиті та пропозиції, зміни в законодавстві, проблеми з доступом до ресурсів, втрати через фізичні руйнування, ризики безпеки та інші (рис.1). Це вимагає використання різноманітних підходів та методів, включаючи економічні моделі, соціологічні опитування та інші інструменти аналізу.

У періоди війни попит на деякі види товарів і послуг може значно знижуватися або, навпаки, зростати (наприклад, на товари першої необхідності, медичні засоби, засоби для самооборони). Фінансові труднощі виникають через зниження доходів населення, збільшення витрат на безпеку, захист майна та адаптацію бізнесу до нових умов, зростання відсоткових ставок за кредитами, низький рівень інвестицій.

Мобілізація та міграція призводять до зміни в складі робочої сили. Виникає підвищена потреба в адаптації до нових умов, таких як віддалена робота, реорганізація підприємства. У цей час відбувається зростання важливості онлайн-платформ для продажу товарів та послуг, оскільки традиційні канали збуту можуть бути порушені. Втрата активів або підприємств відбувається через безпосередні бойові дії, руйнування інфраструктури.

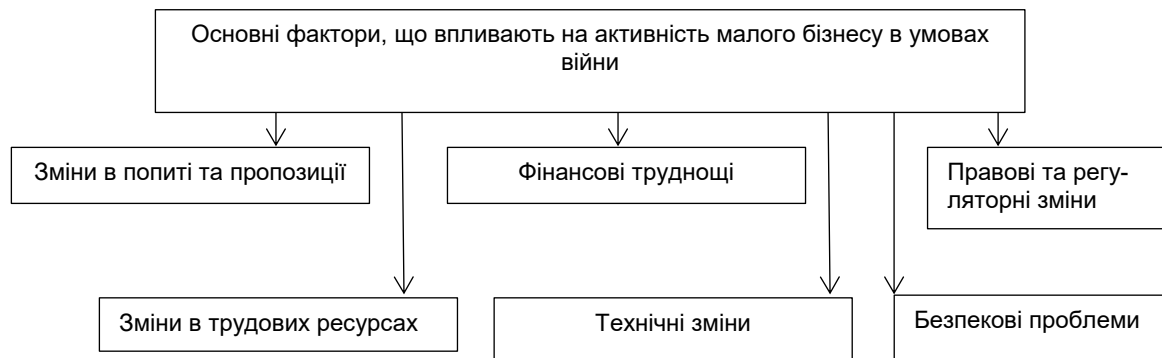

Рис. 1. Основні фактори, що впливають на активність малого бізнесу в умовах війни

Моделювання активності малого підприємництва в умовах війни можна проводити за допомогою кількох методів. Розглянемо більш детально деякі з них. Економічні моделі можна розглядати на двох рівнях. Макроекономічні моделі для прогнозування впливу війни на економіку в цілому: падіння ВВП, зміни в рівні безробіття, інфляція, зміни в структурі виробництва. Мікроекономічні моделі для аналізу конкретних підприємств: зміни в прибутках, витратах, попиті, стратегії ціноутворення.

Системні моделі застосовують для моделювання підприємства як частини більш широкої економічної системи, де кожен фактор (зміни в попиті, витратах, ресурсах тощо) взаємодіє з іншими. Використання системної динаміки для розуміння довгострокових ефектів від змін у мікроекономічних і макроекономічних умовах. Підходи до оцінки ризиків при аналізі сценаріїв з урахуванням ризиків, таких як втрати майна, зміни в попиті, збільшення витрат на безпеку. Використання моделей ризику для розробки стратегій пом'якшення впливу військових дій на бізнес.

Моделювання цих процесів є важливим інструментом для розуміння того, як малий бізнес може адаптуватися до кризових умов і відновлювати свою діяльність після закінчення конфлікту.

Список використаних джерел

1. Венгеренко С.А., Капустян В.О. Моделювання економічної ефективності підприємства з урахуванням ризиків військової загрози. Електронний журнал «Ефективна економіка». Вип. 12. 2023. С. 16. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2702/2738>

Кулинич Є. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

ОСНОВНІ ВИКЛИКИ МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Інвестування у соціально-економічну сферу є ключовим чинником для забезпечення сталого розвитку суспільства, зниження нерівності, покращення якості життя та стимулювання економічного зростання. Соціально-економічні інвестиції охоплюють різні аспекти, такі як охорона здоров'я, освіта, соціальна підтримка, інфраструктура та екологічні проекти. Моделювання інвестування у цій сфері дозволяє визначити ефективні шляхи спрямування ресурсів, оцінити їхній вплив на розвиток суспільства та передбачити наслідки різних сценаріїв політики. У цій статті розглянемо сучасні підходи до моделювання інвестування в соціально-економічну сферу, найбільш актуальні програмні моделі, які використовуються для прогнозування та аналізу цього процесу, а також виклики, з якими стикаються моделі у цьому контексті.

Моделювання інвестування в соціально-економічну сферу є важливим інструментом для оцінки ефективності державної політики та прийняття обґрунтованих рішень щодо розподілу ресурсів. Сучасні моделі, такі як CGE, економетричні моделі, агентне моделювання, системна динаміка та оптимізаційні моделі, дозволяють оцінювати вплив інвестицій на соціально-економічний розвиток, прогнозувати наслідки різних сценаріїв політики та розробляти стратегії для досягнення сталого розвитку. Вибір конкретної моделі залежить від поставлених цілей, доступності даних та специфіки аналізованих процесів.

Інвестування у соціально-економічну сферу відображає складні взаємозв'язки між різними секторами економіки та суспільства. Моделювання дозволяє урядам та інвесторам оцінити, які інвестиційні проекти мають найбільший потенціал для покращення рівня життя громадян, розвитку економіки та вирішення соціальних проблем. Наприклад, моделювання може бути використане для оцінки впливу інвестицій у систему освіти на рівень зайнятості, продуктивність праці та економічне зростання. Моделювання також допомагає визначити оптимальні стратегії інвестування в інфраструктуру та соціальні послуги, з урахуванням обмежених ресурсів та різних соціальних груп.

Моделювання дозволяє визначити довгострокові та короткострокові ефекти інвестування, а також оцінити ризики, пов'язані з економічною та соціальною нестабільністю. Це дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення про розподіл ресурсів, що особливо важливо у випадку обмежених бюджетних можливостей.

Завдяки моделюванню можна отримати уявлення про те, як інвестиції вплинуть на якість життя населення, рівень доходів, доступність соціальних послуг та економічну активність у різних регіонах.

Проблеми при моделюванні інвестування в соціально-економічну сферу:

1. Невизначеність та обмеженість даних: Оцінка соціально-економічних ефектів інвестування вимагає великої кількості якісних даних, які часто є обмеженими або недоступними. Це ускладнює побудову моделей та знижує точність прогнозів. Невизначеність також стосується змін у політичному та економічному середовищі, які можуть впливати на реалізацію інвестиційних проектів та їхні результати.

2. Складність взаємозв'язків: Соціально-економічні системи є складними та багатовимірними, з великою кількістю взаємопов'язаних змінних. Моделювання таких систем вимагає врахування численних взаємозв'язків, що ускладнює створення точних моделей та інтерпретацію результатів. Наприклад, вплив інвестицій в один сектор може мати непередбачувані наслідки для інших секторів, що потребує складного моделювання для виявлення таких ефектів.

3. Проблема суб'єктивності: Багато моделей потребують введення припущень щодо поведінки агентів та параметрів, що може бути суб'єктивним і впливати на результати моделювання. Це особливо стосується агентного моделювання та системної динаміки, де результати можуть значно залежати від обраних припущень. Наприклад, припущення щодо рівня раціональності економічних агентів або щодо їхніх пріоритетів можуть впливати на результати і на достовірність прогнозів.

4. Тривалий вплив інвестицій: Соціально-економічні інвестиції, такі як інвестиції в освіту або охорону здоров'я, мають тривалий вплив, який може проявитися через десятиліття. Це створює труднощі у моделюванні, оскільки потребує довгострокового прогнозування та врахування багатьох зовнішніх факторів. Довгострокове прогнозування також потребує врахування змін у демографічних тенденціях, економічних циклах та зовнішніх шоках, що робить моделювання складним завданням.

Незважаючи на численні виклики, моделювання є необхідним інструментом для забезпечення ефективного інвестування в соціально-економічну сферу, яке сприяє підвищенню якості життя населення, зниженню соціальної нерівності та стимулюванню економічного зростання. Інструменти моделювання дозволяють урядам і інвесторам краще зрозуміти складні процеси, що відбуваються в суспільстві, та приймати рішення, що мають довгострокові позитивні наслідки для всіх верств населення. Ефективне використання цих моделей допомагає визначити пріоритети інвестування, мінімізувати ризики та забезпечити стале соціально-економічне зростання, що є ключем до добробуту суспільства.

Литвиненко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Моделювання показників мотивації персоналу дозволяє підприємствам ефективніше керувати своїми людськими ресурсами. Це важливий інструмент для виявлення факторів, що сприяють або заважають мотивації працівників, таких як рівень заробітної плати, умови праці, можливості для кар'єрного зростання, корпоративна культура та інші елементи. Моделювання допомагає також оцінити ефективність застосованих мотиваційних заходів та визначити, які зміни необхідно внести для досягнення кращих результатів. В умовах зростаючої конкуренції за таланти на ринку праці підприємства мають постійно підвищувати рівень мотивації своїх працівників, і моделювання є інструментом, що дозволяє це робити на основі об'єктивних даних.

Види моделювання мотивації персоналу

1. Моделі багатофакторного аналізу: Багато мотиваційних моделей базуються на багатофакторному аналізі, який дозволяє враховувати одночасно декілька факторів, що впливають на мотивацію. До таких факторів належать заробітна плата, бонуси, визнання, корпоративна культура, робочі умови, можливості для професійного розвитку та інші. Багатофакторний аналіз дозволяє визначити, які саме фактори мають найбільший вплив на мотивацію працівників, і як вони взаємодіють між собою. Крім того, цей підхід дозволяє виявляти синергію між різними мотиваційними заходами, що може призвести до значного підвищення ефективності програми мотивації.

2. Моделі агентного моделювання (Agent-Based Models, ABM): Агентні моделі використовуються для моделювання поведінки працівників як окремих агентів, що мають свої індивідуальні мотивації та переваги. Цей підхід дозволяє моделювати взаємодії між працівниками та керівництвом, а також оцінювати вплив різних мотиваційних стратегій на колектив. Наприклад, агентне моделювання може допомогти оцінити, як впровадження нової системи винагород вплине на загальний рівень мотивації та продуктивність працівників. Агентне моделювання також дозволяє враховувати індивідуальні особливості працівників, такі як їхні цілі, цінності та поведінкові реакції на різні стимули, що робить цей підхід дуже ефективним для аналізу складних соціальних систем.

3. Моделі мотивації на основі теорій: Існує кілька класичних теорій мотивації, таких як теорія Маслоу, теорія очікувань Врума, теорія двох факторів Герцберга, які можуть бути використані для створення моделей мотивації персоналу. Ці теорії дозволяють класифікувати фактори мотивації на зовнішні та внутрішні, а також зрозуміти, які потреби є ключовими для працівників на різних етапах їхньої кар'єри. Використання цих теорій у моделюванні дозволяє створити структуру, що допомагає визначити пріоритети мотиваційних заходів для кожної групи працівників. Наприклад, теорія Герцберга дозволяє розділити фактори на ті, що сприяють задоволенню, та ті, що запобігають незадоволенню, що допомагає розробляти ефективні мотиваційні стратегії.

4. Моделі регресійного аналізу: Регресійний аналіз дозволяє кількісно оцінити взаємозв'язок між різними факторами мотивації і рівнем задоволеності працівників. За допомогою регресійних моделей можна визначити, які фактори найбільше впливають на рівень мотивації, і як зміни в умовах праці можуть впливати

на мотивацію персоналу. Наприклад, регресійна модель може показати, що збільшення розміру бонусів на певний відсоток призведе до підвищення рівня задоволеності працівників на визначену величину. Регресійний аналіз також може допомогти виявити латентні фактори, які мають значний вплив на мотивацію, але які можуть бути неочевидними на перший погляд.

5. Моделі системної динаміки: Системна динаміка дозволяє оцінити взаємозв'язки між різними компонентами мотивації та їхній вплив на загальну продуктивність працівників у динаміці. Це дозволяє враховувати не тільки миттєвий вплив мотиваційних заходів, а й їхні довгострокові наслідки. Наприклад, системна динаміка може допомогти зрозуміти, як підвищення інвестицій у навчання та розвиток працівників вплине на їхню продуктивність та рівень лояльності у перспективі. Цей підхід також дозволяє оцінити вплив змін у політиці компанії на мотивацію працівників та їхнє ставлення до роботи, що є важливим для забезпечення стійкості мотиваційних програм у довгостроковій перспективі.

Моделювання показників мотивації персоналу є важливим інструментом для підвищення ефективності управління людськими ресурсами на підприємстві. Використання сучасних моделей, таких як багатofакторний аналіз, агентне моделювання, регресійний аналіз, моделі системної динаміки та інші, дозволяє оцінити вплив різних факторів на мотивацію працівників та розробити ефективні стратегії для її підвищення. Програмні інструменти, такі як AnyLogic, R, Python, NetLogo та Vensim, надають можливість моделювати складні взаємозв'язки між факторами мотивації та оцінювати їхній вплив на продуктивність праці.

Ефективне використання моделей мотивації дозволяє створити робоче середовище, в якому кожен працівник відчуває себе важливим і цінним, що в кінцевому результаті позитивно впливає на загальні результати діяльності підприємства. Розуміння мотиваційних процесів і застосування сучасних методів їх моделювання є ключем до успішного управління людськими ресурсами в умовах сучасного динамічного ринку праці.

Лінчук Є. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

Державна політика вирішує складність інноваційного розвитку підприємств машинобудування, яка обумовлена низкою проблем, що створюють передумови для пошуку новітніх підходів до переорієнтації їх управлінської системи відповідно до проявів світових і вітчизняних економічних тенденцій. Структурна динаміка інноваційної активності окреслених підприємств визначає інноваційно активними від 21% до 25% в загальній кількості, що є неприйнятним в умовах збільшення темпів потреб у їх інноваційних продуктах як важелях інноваційного розвитку інших промислових підприємств.

Враховуючи ряд тенденцій, які мають промислові підприємства щодо інноваційного розвитку, серед яких явно вираженими є низький темп і динаміка підвищення їхньої інноваційності, обумовлені переважно двома основними чинниками – недостатністю фінансових ресурсів і обмеженістю в якісному управлінні інноваційними процесами, інноваційними комунікаціями, інноваційним потенціалом і його інтелектуальною складовою, гострою необхідністю постає зміна системи управління інноваційною діяльністю таких підприємств. Напрямом вирішення окреслених проблем може стати застосування підходів нооменеджменту у забезпеченні інноваційного функціонування та розвитку підприємств машинобудування. Провідні науковці відповідно до сучасних реалій все більше уваги приділяють формуванню нового інструменту економічної політики як структурної складової ноосфери – економічної культури. Економічна культура визначається як якість економічних відносин, які мають стійкість, суспільне значення, усвідомленість і порядок взаємодій, адаптивність до постійно змінюваних умов, певну варіативність, суб'єктивну раціональність.

Управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування у загальному вираженні має орієнтуватись на Європейську (континентальну) модель, де ядром інновацій визначаються великі підприємства, а малий і середній бізнес, на відміну від англосаксонського підходу, є прикладними до лідируючих позицій великомасштабних підприємств.

Отже, державна політика інноваційного розвитку підприємств машинобудування потребує новітніх підходів як до управління так і до інновацій, серед яких доцільним у використанні є нооуправління як управління, що здатне гармонійно поєднувати нові технології, забезпечувати організаційно-економічні процеси не тільки в системі, але й в інноваційному середовищі. Державна політика визначає домінантами такого управління у забезпеченні інноваційного розвитку визначено: 1) трансцендентність управління на мікрорівні з інтеграцією в мезо- і макропроцеси, що передбачає структурну зміну підходів до управління вземозв'язками мікро-, мезо- та макрорівнів; орієнтацію управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування у загальному вираженні на Європейську (континентальну) модель; 2) зміна вектору інвестиційного забезпечення з інвестиційно-інноваційної моделі на інноваційно-інвестиційну – подолання протиріччя між рівнем інноваційного потенціалу та складністю і високовартісністю інноваційних проектів; використання підходів до управління інноваційним розвитком, підґрунтям яких є низьковартісна активізація інновацій із подальшим нарощуванням потужності; формування інвестиційних ресурсів на засадах дефіцитних підходів; 3) орієнтація на управління інноваційно стійким саморозвитком – забезпечення інноваційного стійкого розвитку; інноваційність саморозвитку організації. Перспективним напрямом подальших досліджень має стати розроблення методологічного базису та методичного інструментарію імплементації нооуправління в управлінські технології реалізації інноваційного розвитку на підприємствах машинобудування в Україні.

Лочоха М. Л.

Класичний приватний університет
аспірант

ДИНАМІКА СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Ефективне управління структурою капіталу є ключовим чинником стійкості промислових підприємств, особливо в умовах ринкової нестабільності. Ринкові кризи, коливання валютного курсу, інфляція та інші макроекономічні фактори значно ускладнюють фінансові процеси. У таких умовах підприємства змушені адаптуватися до змін і переглядати підходи до формування капіталу.

Ринкова нестабільність суттєво впливає на капітал підприємств. На макроекономічному рівні це виражається у зростанні вартості боргового фінансування, обмеженості доступу до кредитів та інвестицій. З іншого боку, внутрішні чинники, такі як зниження попиту, порушення ланцюгів постачання та скорочення обсягів виробництва, також створюють додатковий тиск на підприємства. У результаті зростають ризики неплатоспроможності та фінансової нестабільності.

Динаміка структури капіталу в умовах кризи демонструє кілька ключових тенденцій. Підприємства частіше віддають перевагу короткостроковому фінансуванню, оскільки довгострокові кредити стають менш доступними. Зростає роль власного капіталу, адже підприємства намагаються мінімізувати зовнішні ризики. Крім того, у багатьох випадках активно використовуються альтернативні джерела фінансування, такі як гранти, державні програми підтримки та міжнародна допомога. Паралельно відбувається оптимізація операційних витрат і скорочення інвестиційних програм.

Управління капіталом у нестабільних умовах характеризується кількома важливими змінами. По-перше, підприємства намагаються диверсифікувати джерела фінансування для зменшення залежності від одного каналу. По-друге, зростає увага до ліквідності, що дозволяє швидко реагувати на зміни в економіці. Використання фінансових інновацій, таких як факторинг, лізинг та венчурне фінансування, сприяє підвищенню гнучкості. Нарешті, у кризові періоди підприємства часто переорієнтовуються з максимізації прибутку на збереження фінансової стійкості.

Для забезпечення ефективного управління капіталом у кризових умовах промислові підприємства мають розробляти антикризові стратегії. Важливо підтримувати оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом, інвестувати у цифрові технології для автоматизації фінансових процесів та аналізу ризиків. Крім того, співпраця з державою та міжнародними організаціями дозволяє отримувати доступ до програм підтримки, що полегшує фінансовий тягар.

Отже, управління структурою капіталу в умовах ринкової нестабільності вимагає адаптивності, гнучкості та інноваційного підходу. Ефективне використання наявних ресурсів, залучення нових фінансових інструментів та стратегічне планування допомагають підприємствам зберігати конкурентоспроможність і забезпечувати стійкість у довгостроковій перспективі.

Мазгін Є. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сьогодні процеси глобалізації економік розвинених країн та сучасні світові економічні тенденції наглядно підтверджують, що в умовах високого рівня фінансових ризиків, суттєвого впливу на діяльність господарюючих суб'єктів мають кризові чинники, однією з головних проблем ефективного функціонування підприємств є відсутність забезпечення достатніми ресурсами, зокрема фінансовими.

Будучи одним з найважливіших джерел фінансування підприємства, власний капітал слугує надійною передумовою фінансової стійкості, автономії та рентабельності господарюючого суб'єкта. В умовах обмеженості фінансових ресурсів, зниження доходності підприємств внаслідок пандемії та високого рівня фінансових ризиків, що супроводжують діяльність вітчизняних продуцентів товарів, робіт і послуг, саме власний капітал виступає фактором мінімізації негативного впливу зовнішнього середовища.

Разом з тим, аналіз ефективності використання власного капіталу дозволяє оцінити, наскільки ефективно компанія використовує свої внутрішні ресурси для забезпечення прибутковості та конкурентоспроможності на ринку, що, в свою чергу, визначає інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання.

Аналіз власного капіталу являє собою безперервний процес накопичення, систематизації та використання інформації бухгалтерського обліку та звітності з метою оцінки фінансового стану підприємства, визначення темпів розвитку виробництва, виявлення доступних джерел коштів та раціональності їх використання, а також складання прогнозу розвитку підприємства на ринку капіталів. Таким чином, стає очевидним той факт, що головним завданням управлінської ланки суб'єкта господарювання по відношенню до власного капіталу є оптимізація його складу і структури, зважаючи на результати фінансового аналізу.

Отже, аналіз власного капіталу являє собою безперервний процес накопичення, систематизації та використання інформації фінансового обліку та звітності з метою визначення темпів розвитку виробництва, виявлення доступних джерел коштів та раціональності їх використання, а також складання прогнозу розвитку підприємства на ринку капіталів. Ключовими показниками для аналізу власного капіталу є низка коефіцієнтів, серед яких: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт маневрування власного капіталу та коефіцієнт фінансового ризику.

Мальченко Т. Г.

Класичний приватний університет

СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У сучасних умовах реформування української економіки, розвиток соціально-економічних систем стає одним з ключових напрямків державного управління. Метою дослідження є аналіз сучасних підходів до управління соціально-економічними системами та моделювання їх розвитку з метою оптимізації ресурсів і підвищення стійкості національної економіки.

Соціально-економічні системи охоплюють різноманітні структурні елементи, включаючи виробничі, соціальні, екологічні та управлінські компоненти. В Україні спостерігається низка проблем, пов'язаних з низькою ефективністю управління, недостатністю інноваційної підтримки та обмеженими ресурсами, що зумовлює необхідність моделювання для прогнозування та підвищення ефективності функціонування цих систем.

Використання моделей дозволяє досліджувати складні процеси, що відбуваються в економіці, та формувати оптимальні шляхи розвитку. Серед основних методів моделювання виділяють системно-динамічний підхід, агентне моделювання та економіко-математичне моделювання. У рамках системного підходу моделі аналізують різні аспекти, такі як структура систем, потоки ресурсів, взаємодія між суб'єктами та вплив зовнішнього середовища.

Моделювання дозволяє відстежувати зміну ключових показників у динаміці, оцінювати вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, виявляти найбільш ефективні рішення для досягнення стійкості економічної системи. Проте модельні підходи мають і певні обмеження, пов'язані з високим ступенем абстрагування від реальних умов, що вимагає адаптації моделей до специфіки українського соціально-економічного контексту.

Моделювання соціально-економічних систем в Україні має значний потенціал для підвищення ефективності управління. Воно дозволяє прогнозувати наслідки управлінських рішень, обґрунтовувати стратегічні плани та оптимізувати ресурсне забезпечення. Однак для ефективної реалізації потенціалу моделювання необхідні удосконалення нормативно-правової бази, розвиток аналітичної інфраструктури та підтримка сучасних наукових розробок.

Таким чином, комплексне застосування методів управління та моделювання соціально-економічних систем є важливим кроком до побудови стабільної та ефективної економічної структури в Україні.

Марінеско О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах швидких технологічних змін і зростаючої конкуренції інноваційний потенціал промислових підприємств стає ключовим фактором їхньої конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Адаптивне управління інноваційним потенціалом передбачає гнучке реагування на зміни зовнішнього середовища, ефективне використання внутрішніх ресурсів і створення умов для розвитку інноваційної активності.

Інноваційний потенціал підприємства визначається його здатністю генерувати, впроваджувати та комерціалізувати нові ідеї, технології та продукти. Він включає такі елементи, як кадровий потенціал, науково-дослідна база, фінансові ресурси, управлінські компетенції та інфраструктурна підтримка. Для ефективного управління цими складовими важливо впроваджувати адаптивні підходи, які забезпечують баланс між стратегічними цілями підприємства та динамікою ринкових змін.

Одним із ключових принципів адаптивного управління є орієнтація на гнучкість і швидкість прийняття рішень. Це передбачає створення механізмів постійного моніторингу зовнішнього середовища, аналізу трендів і прогнозування потреб ринку. На основі отриманих даних підприємства можуть коригувати свої інноваційні стратегії, оптимізувати процеси розробки та впровадження нових продуктів.

Ефективне управління інноваційним потенціалом також включає стимулювання творчої активності персоналу. Це досягається через створення умов для професійного розвитку, впровадження систем мотивації, які заохочують участь у розробці інновацій, та розвиток корпоративної культури, що підтримує ініціативність і відкритість до змін.

Важливу роль відіграє використання сучасних цифрових технологій, які дозволяють автоматизувати процеси управління інноваціями, забезпечувати доступ до глобальних баз даних, проводити моделювання та тестування нових продуктів. Інструменти штучного інтелекту та аналітики великих даних сприяють оптимізації прийняття рішень, зниженню ризиків та підвищенню ефективності інноваційних проектів.

Крім того, адаптивне управління потребує активної співпраці з зовнішніми партнерами, такими як університети, науково-дослідні установи, стартапи та інші підприємства. Відкриті інновації, які базуються на кооперації та обміні знаннями, дозволяють залучати додаткові ресурси та скорочувати час на розробку інновацій.

Одним із викликів адаптивного управління є необхідність мінімізації ризиків, пов'язаних із інноваційною діяльністю. Це передбачає розробку механізмів оцінки економічної ефективності інновацій, створення резервів для фінансування ризикових проектів та впровадження систем управління ризиками.

Таким чином, адаптивне управління інноваційним потенціалом промислових підприємств є важливим інструментом забезпечення їхнього сталого розвитку в умовах глобальних викликів. Завдяки впровадженню гнучких управлінських підходів, використанню сучасних технологій і стимулюванню інноваційної активності підприємства можуть ефективно реагувати на зміни, підвищувати свою конкурентоспроможність і створювати умови для довгострокового успіху.

Мельник М. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Карпуніна М. С.

СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність будь-якого підприємства в умовах ринкових відносин залежить від його конкурентоспроможності.

Економічне середовище сучасного ринку, якому властиві невизначеність і мінливість, вимагає від суб'єкта господарювання якісного стратегічного управління і постійного контролю конкурентоспроможності своєї діяльності.

У найбільш поширених тлумаченнях його розуміють як комплекс функцій збутової ринкової діяльності (вивчення ринку, реклама, управління збутом тощо); функцію управління поряд з функцією виробництва, фінансів, кадрів і ринкової маркетингової концепції управління всією діяльністю фірми; систему ринкової орієнтації управління; логіку орієнтованого на споживача підприємницького мислення; комунікативний елемент, який пов'язує фірму з зовнішнім середовищем.

Маркетингова діяльність – це конкретні заходи та процеси, які впроваджуються в рамках стратегії маркетингу для досягнення цілей, що може включати проведення рекламних кампаній, дослідження ринку, аналіз конкурентів, взаємодію з клієнтами та багато іншого.

Маркетингова діяльність - це практичне втілення стратегії через конкретні інструменти та методи.

Отже, якщо узагальнити, стратегія маркетингу – це програма дій, план, а маркетингова діяльність – це безпосередньо діяльність, направлена на практичне виконання цього плану для досягнення поставлених маркетингових цілей.

Управління маркетинговою діяльністю включає в себе керування всіма аспектами виконання маркетингової стратегії.

Це охоплює керування ресурсами, людськими факторами, фінансами та процесами, щоб ефективно втілювати плани і досягати поставлених маркетингових цілей.

Якісне управління конкурентоспроможністю визначається здатністю формування конкурентних позицій у такому середовищі та утримання їхнього потенціалу.

Управління маркетингом – це аналіз, планування, втілення в життя та контроль за проведенням заходів, розрахований на встановлення, зміцнення і підтримку взаємовигідних обмінів із цільовим ринком для досягнення конкретної мети підприємства (отримання прибутку, зростання обсягів збуту, збільшення частки ринку, проникнення на ринок тощо). При цьому система таких заходів містить маркетингову політику стосовно продукту підприємства, ціноутворення, комунікацій та розподілення.

Маркетинг можна розглядати як ринкову концепцію управління виробничо-збутовою та науково-технічною діяльністю підприємства, спрямованою на вивчення ринку, конкретних запитів споживачів та орієнтацію на них товарів та послуг, які виробляються підприємством, а також на формування і стимулювання споживчого попиту для обґрунтованого прийняття рішень і планового розширення продажу та отримання прибутку.

Маркетинг як управлінська діяльність припускає прийняття рішень на базі різноманітних економічних розрахунків, передбачає створення організаційних, економічних і юридичних умов для ефективного розвитку підприємства.

Сучасний менеджмент просто не можливо уявити без участі маркетингових підходів, методів. Тому маркетингові концепції досить широко використовуються в менеджменті, адже завдяки ним можна більш ретельніше та ефективніше розробляти стратегію впливу на споживачів, обходити конкурентів, впливати на інші сфери діяльності.

Нечипорук В. І.

Класичний приватний університет

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Реструктуризація – це сукупність заходів щодо комплексного приведення процесу функціонування підприємства у відповідність зі зміненими умовами ринку і розробленою стратегією розвитку. Реструктуризація має включати: удосконалення структури та функцій управління, подолання відставання в техніко-технологічних аспектах діяльності, удосконалення фінансово-економічної політики і досягнення на цій основі підвищення ефективності виробництва, продуктивності праці, конкурентоспроможності продукції, послуг, зниження витрат виробництва та поліпшення фінансово-економічних результатів діяльності.

Інноваційна реструктуризація – це неперервний процес впровадження нових технологій або окремих технологічних процесів, "ноу-хау", оптимізація структури активів, застосування ефективних систем менеджменту, забезпечення високої кваліфікації персоналу з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства. Необхідність проведення інноваційної реструктуризації підприємства зумовлена низкою проблем, серед яких: деформована галузева структура виробництва, в якій переважають висока енерго-та ресурсоемність промислових технологій, фізична та моральна зношеність основних виробничих фондів, сировинний характер експорту промислової продукції, звужений ринок інноваційних промислових товарів, недосконалість та неефективність системи управління; техніко-технологічне відставання вітчизняних виробництв відносно передового світового рівня і звідси низька їх конкурентоспроможність. Зазначені економічні проблеми функціонування підприємств в сучасних умовах пов'язані з наступними факторами: 1) відсутність достатнього платоспроможного внутрішнього ринку промислової продукції; 2) брак у підприємств достатнього обсягу власних обігових та інвестиційних коштів, а також незначні обсяги залучених інвестицій, якими підприємства забезпечені лише на третину від обсягу їх потреб; 3) значне загальне податкове навантаження на підприємства, що становить 50% від вартості продукції; 4) низький рівень стимулювання,

підтримки і захисту власного виробника з боку держави. У цьому контексті інноваційна реструктуризація характеризується як система заходів, що ініціюють приведення виробництва до нового стану, який відповідає об'єктивним потребам його інноваційного та соціально-економічного розвитку та передбачає, насамперед, технічне оновлення виробництва на передовій технологічній базі, яка включає ресурсозберігаючі технології, а також націлена на структурні трансформації виробництва для його оптимізації, реорганізацію управління виробництвом і персоналом.

В умовах глибокого, докорінного реформування економіки, метою якого є не лише прибутковість бізнесу та економічне зростання підприємств, а забезпечення основи сталого розвитку економіки держави. Тому інноваційну реструктуризацію підприємства слід розглядати також і в контексті досягнення сталого розвитку економіки. У цьому аспекті інноваційна реструктуризація підприємства – це комплексна оптимізація системи функціонування підприємства відповідно до вимог зовнішнього середовища шляхом впровадження інновацій в усі сфери діяльності, спрямована на забезпечення сталого розвитку економіки та на підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності підприємства.

Реалізація інноваційної реструктуризації підприємств дозволить досягти позитивних результатів у фінансово-економічному становищі підприємства, адаптуватись йому до зміни факторів зовнішнього середовища, забезпечити досягнення сталого розвитку економіки шляхом запровадження передових технологій, зростання питомої ваги наукомісткої конкурентоспроможної інноваційної продукції та інтелектуальних послуг у сфері промисловості, а також забезпечити відповідні зміни структури внутрішнього ринку та експортної продукції, що, в кінцевому підсумку, має посилити конкурентоспроможність вітчизняної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Обшанський С. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

В умовах підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств залізничного транспорту, посилення динамічності зовнішнього середовища, зниження рівня фінансової безпеки підприємств і розширення діапазону організаційних та управлінських ресурсів, можливостей і компетенцій особливо актуальним є формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту, що вимагає якісних перетворень на стратегічному і тактичному рівні прийняття управлінських рішень.

Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретико-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств, спрямоване на забезпечення прогресивного розвитку підприємств залізничного транспорту. Досягнення поставленої мети зумовило вирішення таких завдань: уточнено сутність понять «організаційно-управлінський потенціал фінансової безпеки підприємства» та «планування рівня формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємства»; проаналізовано теоретичні та методичні аспекти формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств як економічного процесу; розроблено методичні рекомендації щодо оцінки рівня фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту та її організаційно-управлінського потенціалу, відповідно до них проведено параметричну й інтегральну оцінку фінансової безпеки та рівня формування їх організаційно-управлінського потенціалу; запропоновано методичний підхід до визначення резервів розвитку організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств; обґрунтовано концептуальні основи формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту; запропоновано механізм формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту; розроблено модель прийняття управлінських рішень тактичного і стратегічного рівня щодо формування та розвитку організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту.

Результати дослідження полягають в узагальненні теоретичних основ і розробці методичних підходів до формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту.

Отже, у процесі дослідження було одержано нові науково обґрунтовані результати в галузі економіки та управління підприємствами, які в сукупності вирішують актуальну науково-прикладну проблему формування організаційно-управлінського потенціалу фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту на підставі розробки теоретичних, методичних, інструментальних і прикладних компонентів, що має істотне практичне значення. У результаті дослідження встановлено, що під час прийняття управлінських рішень щодо формування потенціалу фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту найбільшої уваги потребує організаційний та управлінський аспект.

Павлієв Д. М.

Класичний приватний університет
аспірант

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЯК ЙОГО КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА

У сучасних умовах конкуренції соціальна відповідальність бізнесу (Corporate Social Responsibility, CSR) стає важливим чинником, який впливає на репутацію, стійкість і ефективність підприємств. Для малого бізнесу, що часто стикається з обмеженими ресурсами, впровадження соціально відповідальних практик може слугувати стратегічною перевагою, посилюючи конкурентоспроможність і сприяючи довгостроковому успіху.

Соціальна відповідальність малого бізнесу передбачає виконання підприємством зобов'язань перед суспільством, що виходять за межі чисто економічних інтересів, та враховують екологічні, соціальні й етичні аспекти. Вона охоплює такі напрямки:

- Етична поведінка у веденні бізнесу.
- Турбота про співробітників, створення безпечних і сприятливих умов праці.
- Підтримка місцевих громад та участь у соціальних проєктах.
- Дотримання екологічних стандартів.
- Забезпечення якісної продукції або послуг.

Особливості впровадження CSR у малому бізнесі

1. Локальна орієнтованість. Малий бізнес зазвичай тісно пов'язаний із місцевими громадами, тому його соціальна відповідальність часто спрямована на локальні ініціативи. Наприклад, підтримка шкіл, місцевих спортивних заходів, екологічних проєктів.

2. Гнучкість у прийнятті рішень. Менші організації мають швидший доступ до управлінських рішень, що дозволяє оперативно реагувати на соціальні виклики.

3. Персоналізація відносин із клієнтами. Соціальна відповідальність малого бізнесу часто ґрунтується на довірі та близьких стосунках із клієнтами та партнерами.

4. Обмежені ресурси. Малий бізнес має менші фінансові можливості для реалізації масштабних соціальних проєктів, але це компенсується акцентом на локальні ініціативи та людяність.

Розглянемо переваги соціальної відповідальності для малого бізнесу

1. Підвищення репутації. Соціально відповідальні підприємства користуються довірою клієнтів, партнерів і місцевих громад.

2. Формування лояльності клієнтів. Споживачі все частіше обирають бізнес, який підтримує соціальні ініціативи або демонструє турботу про довкілля.

3. Залучення та утримання талантів. Працівники віддають перевагу роботі в компаніях із позитивними цінностями та соціально відповідальною політикою.

4. Конкурентна перевага. Відповідальність у бізнесі виділяє мале підприємство серед конкурентів, особливо у вузьких нішах.

5. Покращення фінансових результатів. Відповідальні практики, такі як енергоефективність чи екологічна закупівля, сприяють зниженню витрат.

Соціальна відповідальність малого бізнесу є важливим чинником підвищення його конкурентоспроможності, покращення репутації та взаємодії з клієнтами. Для ефективного розвитку CSR необхідна як підтримка держави, так і активна участь самих підприємців у створенні сталого бізнес-середовища.

Список використаних джерел

1. Полякова О.М. Хорошаєва Є.В. Соціальна відповідальність малого бізнесу як його конкурентна перевага URL: https://www.researchgate.net/publication/324579520_SOCIALNA_VIDPOVIDALNIST_MALOGO_BIZNESU_AK_JOGO_KONKURENTNA_PEREVAGA/fulltext/5ad6aba00f7e9b285938dd93/SOCIALNA-VIDPOVIDALNIST-MALOGO-BIZNESU-AK-JOGO-KONKURENTNA-PEREVAGA.pdf (дата звернення: 25.10.2024).

Падалкін Д. М.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК

У сучасних умовах більшість компаній працюють у глобальних масштабах, що створює залежність від складних та розгалужених ланцюгів поставок. Збої на будь-якому етапі ланцюга (виробництво, транспортування, постачання сировини) можуть призвести до значних втрат. Світові кризи, такі як пандемія COVID-19, політична нестабільність, економічні санкції чи війни, продемонстрували вразливість ланцюгів поставок. Управління стійкістю стає ключовим для адаптації бізнесу до непередбачуваних умов. Природні катастрофи, спричинені зміною клімату (повені, посухи, урагани), впливають на логістику, виробництво та доставку товарів. Ефективне управління стійкістю допомагає мінімізувати ризики, пов'язані з екологічними викликами.

Сучасні споживачі та бізнес-партнери очікують від компаній надійності, швидкості та екологічної відповідальності. Це вимагає створення гнучких та прозорих ланцюгів поставок, які можуть адаптуватися до змін. Інтеграція цифрових технологій у ланцюги поставок, таких як IoT, автоматизація та блокчейн, підвищує ефективність, але водночас збільшує ризики кібератак, які можуть порушити роботу постачання. У багатьох галузях конкуренція за швидкість доставки, ефективність витрат та забезпечення доступності товарів вимагає від компаній постійного вдосконалення управління ланцюгами поставок.

Управління стійкістю стає важливим для відповідності стандартам і підтримання репутації компанії. Будь-які порушення у ланцюгах поставок, наприклад, затримки чи відсутність критичних ресурсів, можуть спричинити фінансові втрати, штрафи або втрату клієнтів. Сучасні тренди переходу до локалізації або регіоналізації ланцюгів поставок вимагають нових підходів до їхнього управління, включаючи створення резервних механізмів та локальних постачальників.

Управління стійкістю ланцюгів поставок є критично важливим у сучасних умовах глобальних викликів і невизначеності. Ефективні стратегії дозволяють компаніям зберігати конкурентоспроможність, відповідати на потреби споживачів, мінімізувати ризики та забезпечувати безперебійність бізнес-процесів. Управління стійкістю ланцюгів поставок є важливим стратегічним інструментом для забезпечення конкурентоспроможності бізнесу. Воно дозволяє адаптуватися до кризових ситуацій, зменшувати ризики збоїв та зберігати безперебійність операцій.

Впровадження систем і стратегій управління ризиками, таких як диверсифікація постачальників, моніторинг ланцюгів у реальному часі та створення резервних запасів, дозволяє мінімізувати негативний

вплив зовнішніх і внутрішніх факторів. Використання сучасних технологій, таких як блокчейн, Інтернет речей (IoT), штучний інтелект і автоматизація, сприяє покращенню прозорості, ефективності та гнучкості ланцюгів поставок. Це дозволяє оперативніше реагувати на зміни і забезпечувати точність прогнозування.

Стійкість ланцюгів поставок залежить від здатності компанії адаптувати свої процеси до глобальних викликів (пандемії, кліматичні зміни, політична нестабільність) та водночас інтегрувати локальні стратегії, такі як регіоналізація і створення локальних постачальників. Ефективне управління стійкістю передбачає тісну співпрацю з постачальниками, транспортними компаніями та іншими учасниками ланцюга поставок. Це включає укладання довгострокових договорів, обмін даними та спільну розробку планів дій на випадок криз.

Стійкі ланцюги поставок враховують екологічні стандарти, зменшення викидів CO₂, використання ресурсів з відновлюваних джерел та дотримання етичних принципів. Це не лише відповідає регуляторним вимогам, а й зміцнює репутацію компанії. Інвестиції в управління стійкістю ланцюгів поставок окупуються через зниження витрат, пов'язаних із кризовими ситуаціями, штрафами або втратою клієнтів. Оптимізація процесів сприяє довгостроковій фінансовій стабільності бізнесу. Гнучкість і адаптивність є ключовими характеристиками стійких ланцюгів поставок. Це дозволяє швидко змінювати стратегії, перенаправляти ресурси або оперативніше реагувати на зовнішні виклики.

Управління стійкістю ланцюгів поставок є одним із найважливіших аспектів сучасного бізнесу. Воно забезпечує довгострокову стабільність, мінімізує ризики та підвищує довіру споживачів і партнерів. Інтеграція інноваційних рішень, екологічних стандартів та проактивного управління ризиками є ключовими елементами успішної стратегії у цій сфері.

Падалкін Є. Д.

Класичний приватний університет
аспірант

ВПЛИВ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Митна політика є одним із ключових інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності та впливає на розвиток національної економіки, забезпечуючи баланс між захистом внутрішнього ринку і стимулюванням міжнародної торгівлі. Її актуальність зумовлена глобальними економічними процесами, необхідністю інтеграції в міжнародні ринки та забезпеченням конкурентоспроможності національної економіки.

Митна політика відіграє важливу роль у наповненні державного бюджету через митні збори та податки. Забезпечує захист вітчизняних виробників від недобросовісної конкуренції через механізми тарифного та нетарифного регулювання. Участь держави в глобальних торговельних процесах потребує узгодження митної політики з міжнародними стандартами. Спрощення митних процедур сприяє залученню іноземних інвестицій і збільшенню експорту.

Митна політика допомагає балансувати між імпортом і експортом, сприяючи розвитку перспективних галузей економіки. Застосування митних тарифів і квот дозволяє регулювати імпорт продукції, яка може загрожувати національному виробництву.

Для країн, які прагнуть стати частиною міжнародних економічних об'єднань (наприклад, СОТ, ЄС), митна політика має відповідати загальноприйнятим правилам і стандартам. Гармонізація митних правил сприяє розвитку трансграничного співробітництва та зменшенню торговельних бар'єрів.

За допомогою митної політики можна стимулювати розвиток високотехнологічних галузей, зменшуючи мито на імпорт обладнання або технологій. Підтримка аграрного сектору, промисловості та інших стратегічно важливих напрямків.

Ефективна митна політика сприяє зменшенню контрабанди, тінювих потоків товарів і ухиляння від сплати податків. Запровадження цифрових технологій і автоматизація митних процесів допомагають знизити рівень корупції в митних органах.

Лібералізація митної політики створює умови для збільшення експорту та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. Спрощення процедур оформлення товарів сприяє зниженню витрат підприємств і підвищенню їх конкурентоспроможності.

В Україні митна політика є важливим елементом економічної реформи та інтеграції в міжнародні ринки. З огляду на необхідність адаптації до стандартів ЄС у межах Угоди про асоціацію, подолання наслідків війни, що спричинили руйнування економічної інфраструктури, митна політика має бути націлена на стимулювання експорту, захист вітчизняного бізнесу та забезпечення надходжень до бюджету.

Митна політика є ключовим інструментом державного регулювання, що безпосередньо впливає на розвиток економіки. Її ефективність визначає здатність країни адаптуватися до глобальних викликів, забезпечувати стабільність внутрішнього ринку, залучати інвестиції та підтримувати стратегічні галузі. Для України питання митної політики є особливо актуальним у контексті інтеграції до світової економіки та подолання економічних криз.

Механізм впливу митної політики являє собою комплекс інструментів, методів і заходів, спрямованих на регулювання зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення захисту національних інтересів та стимулювання економічного зростання. Ефективна митна політика здатна впливати на розвиток економіки через управління імпортом, стимулювання експорту, наповнення бюджету та підтримку внутрішніх виробників.

Механізм впливу митної політики є потужним інструментом розвитку економіки держави. Він забезпечує збалансованість зовнішньоекономічної діяльності, захист національних інтересів та інтеграцію в міжнародну торгівлю. У сучасних умовах ефективно використання митного механізму сприяє зміцненню економіки, стимулюванню експорту, залученню інвестицій та створенню умов для сталого економічного зростання.

Падалкін С. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Умови трансформації суспільства часто супроводжуються економічними кризами, інфляцією, бюджетним дефіцитом і дисбалансами в господарській сфері. Це потребує розробки ефективної державної політики для досягнення фінансово-господарської стабільності. Актуальність державної політики фінансово-господарської стабілізації обумовлена необхідністю реагування на виклики, пов'язані з трансформаційними процесами. Ефективна стабілізаційна політика сприятиме соціально-економічному розвитку, інтеграції до глобальної економіки та створенню основ для стійкого розвитку суспільства.

Перехідні періоди у суспільстві характеризуються зростанням рівня безробіття, погіршенням якості життя населення, збільшенням нерівності. Фінансово-господарська стабілізація є основою для вирішення соціальних проблем та забезпечення сталого розвитку. Процеси трансформації часто включають реформи, спрямовані на лібералізацію ринку, приватизацію державних підприємств, інтеграцію до міжнародних економічних структур. Це потребує адаптації фінансової політики для підтримки підприємницької діяльності та стабільності економіки.

Перехід до нових моделей державного управління (наприклад, децентралізація) вимагає створення нових механізмів фінансового забезпечення на національному та регіональному рівнях. У сучасному глобалізованому світі фінансово-господарська стабільність значною мірою залежить від зовнішніх факторів: впливу міжнародних фінансових ринків, коливань цін на енергоресурси, геополітичних криз. Державна політика має враховувати ці аспекти та забезпечувати стійкість економіки до зовнішніх шоків.

Умови трансформації суспільства часто пов'язані з прагненням до інтеграції у світову економіку. Це вимагає адаптації внутрішньої фінансово-господарської політики до міжнародних стандартів і практик. Для відновлення та зростання економіки необхідне залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Стабільна фінансово-господарська ситуація є ключовим фактором, що сприяє підвищенню довіри інвесторів.

Трансформація суспільства часто супроводжується необхідністю створення чи реформування фінансових інститутів (банківської системи, фондового ринку, системи державних фінансів), що є важливим компонентом стабілізаційної політики. У перехідні періоди суспільство є особливо вразливим до економічних і фінансових криз. Розробка політики фінансово-господарської стабілізації є необхідною для мінімізації негативного впливу таких криз на економіку та соціальну сферу. Фінансова стабільність є основою для досягнення цілей сталого розвитку, таких як зменшення бідності, забезпечення якісної освіти, підтримка інновацій та створення умов для економічного зростання.

У періоди трансформації суспільства державна політика фінансово-господарської стабілізації є критично важливим інструментом для забезпечення макроекономічної рівноваги, соціальної справедливості та сталого розвитку. Ефективна фінансова політика сприяє контролю над інфляцією, зменшенню бюджетного дефіциту, стабілізації валютного курсу та забезпеченню стійкості банківської системи. Це створює передумови для економічного зростання та розвитку підприємництва.

Державна політика має бути спрямована на зменшення безробіття, подолання бідності та забезпечення соціальної підтримки населення у періоди трансформаційних змін. Це дозволяє мінімізувати соціальну напруженість і сприяє згуртованості суспільства. Фінансово-господарська політика повинна враховувати необхідність проведення структурних реформ у сфері економіки, зокрема реформування податкової системи, децентралізації та модернізації інфраструктури.

Для забезпечення стабільності та ефективного управління фінансовими ресурсами необхідне вдосконалення фінансових інститутів, таких як банківська система, державні фінансові установи та ринок цінних паперів.

Забезпечення фінансово-господарської стабільності є важливим фактором для залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Інвестори зацікавлені у стабільному економічному середовищі з мінімальними ризиками.

Умови трансформації часто супроводжуються впливом зовнішніх факторів, таких як глобальні економічні кризи, політична нестабільність чи зміни в міжнародній торгівлі. Політика має забезпечувати стійкість економіки до таких викликів. Малий і середній бізнес є важливим джерелом економічної активності та зайнятості. Підтримка цього сектору через податкові пільги, спрощення регуляторних процедур та доступ до фінансування є важливим елементом державної політики.

Державна політика повинна враховувати інтеграцію країни у світову економіку, що включає адаптацію до міжнародних стандартів, участь у глобальних фінансових ринках і розвиток зовнішньоекономічних зв'язків. Головною метою державної політики є створення умов для довгострокової фінансово-господарської стабільності, що забезпечує сталий розвиток, інноваційність економіки та підвищення якості життя громадян.

Державна політика фінансово-господарської стабілізації є основним інструментом для забезпечення ефективного функціонування економіки та суспільства в умовах трансформації. Її ефективна реалізація сприяє економічному зростанню, зменшенню соціальних ризиків і створенню основ для довгострокового розвитку країни.

Пазон Б. Р.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри економіки та статистики Попова В. Д.

КОНЦЕПЦІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне управління фінансово-господарською діяльністю є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. У світі постійних змін, зростаючої конкуренції та економічних викликів виникає необхідність

перегляду традиційних підходів до управління, пошуку нових концепцій та стратегій. Вдосконалення управління фінансово-господарською діяльністю спрямоване на забезпечення стабільного розвитку підприємства, підвищення його прибутковості та конкурентоспроможності.

Проаналізуємо основні складові концепції вдосконалення управління.

Сучасне підприємство повинно мати чітко сформульовану стратегію, що враховує як внутрішні ресурси, так і зовнішнє середовище. Вдосконалення стратегічного управління передбачає застосування методів SWOT-аналізу, аналізу PESTEL та розробки сценаріїв, які дозволяють гнучко реагувати на можливості й загрози.

Управління фінансовою діяльністю потребує впровадження сучасних інструментів. Ці інновації дозволяють підвищити точність фінансового планування, оптимізувати витрати та забезпечити прозорість фінансових операцій.

Вдосконалення управління господарською діяльністю підприємства передбачає ефективне використання всіх доступних ресурсів. Раціональне використання ресурсів не лише підвищує ефективність роботи, а й сприяє формуванню позитивного іміджу підприємства.

Сучасна концепція управління повинна включати елементи інноваційного розвитку. Це стосується впровадження нових технологій у виробництво, розробки нових продуктів та послуг, а також модернізації управлінських процесів. Інновації дозволяють підприємству не лише відповідати вимогам сучасності, а й створювати унікальні ринкові пропозиції.

Успіх підприємства значною мірою залежить від кваліфікації, мотивації та залученості персоналу. Інвестиції в людський капітал підвищують продуктивність та забезпечують довгострокову стабільність підприємства.

Управління фінансово-господарською діяльністю має враховувати ризики, пов'язані з нестабільністю ринків, змінами законодавства та іншими зовнішніми факторами. Ризик-менеджмент дозволяє підприємству залишатися стійким навіть у несприятливих умовах.

Концепція вдосконалення управління фінансово-господарською діяльністю підприємства базується на поєднанні стратегічного підходу, інновацій, раціонального використання ресурсів та розвитку людського капіталу. Її реалізація потребує комплексного підходу, впровадження сучасних технологій та адаптації до нових викликів. Лише гармонійне поєднання цих елементів дозволить підприємству забезпечити стійкий розвиток, підвищити ефективність роботи та зайняти лідируючі позиції на ринку.

Петьовка А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Механізм управління розвитком підприємства – це сукупність організаційних, економічних і технічних засобів, методів і процесів, що забезпечують ефективне планування, реалізацію та контроль розвитку підприємства. Основною метою цього механізму є досягнення стратегічних цілей підприємства, підвищення його конкурентоспроможності, прибутковості в умовах змінюваного ринкового середовища.

Розглянемо більш детально основні складові механізму управління розвитком підприємства

1. Стратегічне управління. Розробка стратегії ґрунтується на формулюванні довгострокових цілей підприємства на основі аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища (SWOT-аналіз, аналіз конкурентів, макроекономічні тенденції). Вибір напрямків розвитку ґрунтується на визначенні, які ринки та продукти мають стати основними для розвитку підприємства.

2. Оперативне управління. Планування базується на розробці короткострокових та середньострокових планів (бюджетів, виробничих планів, фінансових планів). Розподіл ресурсів відбувається як ефективне використання матеріальних, фінансових та людських ресурсів для досягнення цілей. Координація діяльності відбувається через забезпечення взаємодії між різними підрозділами підприємства для досягнення спільних цілей.

3. Управління інноваціями. Впровадження нових технологій відбувається передусім через вибір та інтеграцію інноваційних рішень для підвищення ефективності виробництва, зниження витрат або покращення якості продукції. Розвиток НДДКР базується на інвестуванні в науково-дослідницьку та дослідно-конструкторську роботу для створення нових продуктів чи удосконалення існуючих.

4. Управління людськими ресурсами. Набір і розвиток персоналу ґрунтується на формуванні висококваліфікованої команди, навчання та підвищення кваліфікації працівників. Мотивація та управління корпоративною культурою відбувається через створення умов для підвищення ефективності праці та залучення персоналу до стратегічних цілей підприємства.

5. Фінансове управління. Бюджетування та контроль витрат відбувається через формування фінансових планів, контроль витрат, планування прибутку. Оцінка ефективності інвестицій базується на оцінці та виборі інвестиційних проектів, що сприяють розвитку підприємства.

6. Маркетингове управління. Аналіз ринку та споживачів відбувається через дослідження потреб ринку, сегментація клієнтів, вибір цільових груп. Просування та брендінг ґрунтується на розробці маркетингових стратегій для забезпечення конкурентних переваг на ринку.

Розглянемо чинники, що впливають на управління розвитком підприємства. До них належать:

– Зовнішнє середовище: економічні, політичні, соціальні, технологічні фактори, конкуренція, зміни в попиті та пропозиції.

– Внутрішні фактори: ресурси підприємства, корпоративна культура, ефективність управлінської команди.

– Фінансові та інвестиційні можливості: наявність капіталу, здатність залучати інвестиції.

Управління розвитком підприємства є складним і багатофакторним процесом, який вимагає комплексного підходу, системного мислення та здатності до гнучкої адаптації до змінюваних умов.

Список використаних джерел

1. Хвостіна І.М. Механізм управління розвитком підприємства. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2015/9.pdf

Погорелов Є. Е.

Класичний приватний університет

АНТИКРИЗОВИЙ КОНТРОЛІНГ ПІДПРИЄМСТВА

Антикризовий контролінг є комплексним підходом до управління підприємством, спрямованим на ідентифікацію, попередження та подолання кризових ситуацій. Його основна мета – забезпечення стабільності, ефективності та життєздатності бізнесу в умовах внутрішніх або зовнішніх загроз.

Антикризовий контролінг – це система управлінських заходів і процедур, що базуються на аналізі, прогнозуванні та управлінні кризовими явищами.

Основні завдання:

1. Попередження криз: виявлення потенційних загроз та ризиків.
2. Моніторинг ситуації: постійне відстеження ключових показників діяльності підприємства.
3. Планування антикризових заходів: розробка стратегій для стабілізації ситуації.
4. Підтримка прийняття рішень: забезпечення керівництва необхідною інформацією.
5. Контроль виконання: оцінка ефективності впроваджених заходів.

Система антикризового контролінгу складається з деяких компонентів, а саме:

- аналітичний блок (збір, аналіз та оцінка внутрішніх і зовнішніх даних, використання методів SWOT-аналізу, PEST-аналізу, фінансових коефіцієнтів);
- моніторинговий блок. Відстеження динаміки ключових показників: прибутковості, ліквідності, оборотності. Використання інформаційних систем для оперативного моніторингу;
- прогнозний блок. Моделювання можливих сценаріїв розвитку подій. Оцінка ризиків і планування заходів їхньої мінімізації;
- планувальний блок. Розробка програм антикризових дій (план фінансової санації, реструктуризації боргів тощо). Формування альтернативних стратегій;
- контрольний блок. Забезпечення дотримання визначених стандартів і виконання планів. Аудит ефективності впроваджених заходів;
- інформаційний блок. Інтеграція інформаційних систем для збору даних і підтримки прийняття рішень (ERP-системи, BI-аналітика).

Етапи організації антикризового контролінгу – це діагностика стану підприємства; формування команди антикризового управління; розробка системи показників (KPI); розробка антикризового плану; імплементація системи контролінгу; оцінка ефективності та корекція.

Організація системи антикризового контролінгу є необхідною умовою стабільного розвитку підприємства в умовах мінливого економічного середовища. Вона дозволяє своєчасно ідентифікувати проблеми, розробляти ефективні заходи їхнього усунення та забезпечувати фінансову стабільність навіть у складних умовах.

Полухін Р. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

ЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах сучасної економіки інвестиційна стратегія відіграє вирішальну роль у розвитку промислових підприємств, особливо таких капіталомістких галузей, як машинобудування. Підприємства машинобудівного сектору стикаються з жорсткою конкуренцією як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, а також із швидкими змінами технологій, що вимагає гнучкого підходу до управління інвестиціями.

Машинобудування як галузь є інтенсивним споживачем фінансових та матеріальних ресурсів, і розвиток таких підприємств значною мірою залежить від ефективного використання інвестицій. Інвестиційна стратегія, яка враховує специфіку галузі, дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними, підвищувати продуктивність праці, забезпечувати модернізацію виробничих процесів та впроваджувати нові технології. Крім того, успішна стратегія сприяє підвищенню якості продукції, зниженню виробничих витрат і поліпшенню екологічних характеристик.

Успішна стратегія починається з ретельного дослідження ринку, виявлення попиту на певні види продукції та визначення конкурентних переваг підприємства. Це дозволяє спрямовувати інвестиції на розробку і виробництво продуктів, які будуть затребуваними в майбутньому.

Однією з найважливіших цілей інвестиційної стратегії є модернізація виробництва. Застарілі технології не тільки стримують розвиток підприємства, але і знижують його конкурентоспроможність. Вкладення в сучасні виробничі потужності та автоматизацію процесів дозволяє скорочувати витрати, підвищувати точність і продуктивність.

У машинобудуванні інновації є основою розвитку. Інвестиції в дослідження і розробки допомагають створювати нові продукти, підвищувати якість існуючих і забезпечувати підприємству стійке місце на ринку. Стратегічні інвестиції в інноваційні проекти дозволяють розробляти унікальні рішення, адаптовані до вимог клієнтів.

Для реалізації інвестиційної стратегії підприємству необхідно вибрати оптимальні джерела фінансування. Серед основних варіантів – внутрішні ресурси, кредити, випуск акцій, залучення прямих іноземних інвестицій тощо. Машинобудівні підприємства часто потребують значних капіталовкладень, тому важливо не лише забезпечити їх надійність, але й оптимізувати структуру капіталу, зберігаючи фінансову стійкість.

Варто зазначити, що впровадження інвестиційної стратегії не є безризиковим процесом. Машинобудівні підприємства можуть стикатися з нестабільністю ринкових умов, відсутністю достатнього фінансування, ризиками помилок у стратегічному плануванні чи незадовільною роботою з постачальниками. Успішна реалізація інвестиційної стратегії потребує чіткого управління ризиками та своєчасного коригування планів.

Таким чином, інвестиційна стратегія є ключовим інструментом для забезпечення сталого розвитку машинобудівного підприємства. Ефективна стратегія не лише сприяє модернізації виробничих процесів і підвищенню якості продукції, але й дозволяє підприємству зберігати конкурентні переваги в умовах швидких змін на ринку. Однак для досягнення поставлених цілей необхідно враховувати потенційні ризики, використовувати надійні джерела фінансування та орієнтуватися на інноваційний розвиток.

Помилой Г. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

ЗНАЧЕННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Соціальний захист населення є важливим елементом державної політики, який забезпечує підтримку соціально вразливих верств населення та сприяє зменшенню нерівності в суспільстві. Ефективність системи соціального захисту залежить від її здатності адекватно реагувати на зміни у соціально-економічних умовах та забезпечувати населення необхідними послугами та допомогою. Моделювання показників соціального захисту дозволяє оцінити ефективність державних програм, прогнозувати потреби в соціальній підтримці та розробляти оптимальні стратегії розвитку системи соціального захисту. У цій статті розглянемо сучасні підходи до моделювання показників соціального захисту, найактуальніші програмні моделі для цього, а також виклики, з якими стикається процес моделювання в цій сфері.

Один із ключових аспектів моделювання полягає в можливості прогнозування наслідків змін у політиці соціального захисту. Наприклад, моделювання дозволяє оцінити, як зміна розміру пенсій або збільшення соціальної допомоги вплине на рівень життя пенсіонерів та малозабезпечених громадян. Крім того, завдяки моделюванню можна визначити, які соціальні програми є найбільш ефективними в умовах обмежених ресурсів, що допомагає уряду розподіляти бюджетні кошти з максимальною користю для суспільства.

Моделювання також дозволяє виявити структурні проблеми в системі соціального захисту, такі як недостатнє фінансування певних програм або нерівномірний розподіл ресурсів між регіонами. Завдяки цьому можна розробляти цільові стратегії, які спрямовані на підвищення ефективності системи соціального захисту та зменшення регіональної нерівності. Крім того, моделювання дає можливість проводити аналіз альтернативних сценаріїв розвитку системи соціального захисту, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності та обмежених фінансових ресурсів.

У моделюванні показників соціального захисту можуть бути використані такі види сучасних моделей:

1. Моделі економетричного аналізу: Економетричні моделі широко використовуються для аналізу показників соціального захисту населення. Вони дозволяють оцінити вплив різних економічних і соціальних факторів на показники соціальної захищеності, такі як рівень бідності, доступ до соціальних послуг, рівень безробіття тощо. За допомогою економетричних моделей можна оцінити ефективність різних програм соціальної допомоги та прогнозувати вплив змін у соціальній політиці на добробут населення.

2. Моделі багатofакторного аналізу: Багатofакторний аналіз дозволяє врахувати численні фактори, що впливають на ефективність системи соціального захисту. Такі фактори, як рівень зайнятості, доходи населення, демографічні показники, обсяг бюджетного фінансування соціальних програм, можуть бути враховані в моделях для оцінки поточного стану та прогнозування майбутніх потреб у соціальному захисті. Моделі багатofакторного аналізу дозволяють розробляти стратегії, що враховують взаємодію між різними аспектами соціально-економічного розвитку, що є особливо важливим для забезпечення ефективного соціального захисту.

3. Моделі агентного моделювання (Agent-Based Models, ABM): Агентне моделювання використовується для аналізу взаємодії між окремими агентами, такими як домогосподарства, підприємства та уряд. Це дозволяє моделювати поведінку окремих соціальних груп і оцінювати вплив різних програм соціального захисту на їхній добробут. Наприклад, агентне моделювання може допомогти зрозуміти, як зміна умов надання соціальної допомоги вплине на рішення домогосподарств щодо працевлаштування або отримання додаткової освіти. Використання ABM дозволяє врахувати різноманітність соціальних груп та їхню реакцію на зміни у політиці соціального захисту.

4. Моделі системної динаміки: Системна динаміка дозволяє моделювати взаємозв'язки між різними компонентами системи соціального захисту і оцінювати їхній вплив на соціально-економічну ситуацію в країні в динаміці. Це підхід, що дозволяє врахувати довгострокові наслідки політики соціального захисту, включаючи вплив на рівень бідності, соціальну нерівність, доступ до послуг охорони здоров'я та освіти. Використання моделей системної динаміки дозволяє враховувати як прямі, так і опосередковані ефекти змін у політиці, що забезпечує більш глибоке розуміння їхнього впливу на суспільство.

5. Моделі оптимізації: Оптимізаційні моделі дозволяють визначити найкращі способи розподілу бюджетних ресурсів між різними програмами соціального захисту. Вони допомагають розробляти стратегії, що мінімізують витрати і максимізують соціальний ефект. Оптимізаційні моделі також можуть допомогти в розробці політик, спрямованих на підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення сталого розвитку системи соціального захисту.

Моделювання показників соціального захисту населення дозволяє уряду краще розуміти потреби населення у соціальній підтримці, визначати вразливі групи та оптимізувати розподіл ресурсів. Завдяки моделюванню можна оцінити ефективність існуючих програм, таких як пенсійне забезпечення, допомога безробітним, соціальна підтримка малозабезпечених верств населення та інші види соціальної допомоги. Це дає можливість більш обґрунтовано приймати рішення щодо змін у політиці соціального захисту, враховуючи як поточні соціально-економічні умови, так і можливі зміни у майбутньому.

Пономаренко О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

ЕФЕКТИВНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА: МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ

Ефективність національного виробництва є ключовим показником, що визначає рівень економічного розвитку країни, її конкурентоспроможність та добробут населення. В умовах сучасних економічних викликів, таких як глобальні кризи, структурні зміни у світовій економіці та збройний конфлікт, що впливає на економіку України, важливою стає необхідність оцінки показників ефективності національного виробництва. Моделювання дозволяє не лише оцінювати поточний стан, але й прогнозувати майбутні зміни, розробляти стратегії для підвищення ефективності виробничих процесів та оптимізувати використання наявних ресурсів.

Моделювання ефективності національного виробництва допомагає також виявити тенденції розвитку окремих галузей економіки, визначити потенціал для впровадження інновацій та зменшення залежності від зовнішніх факторів. Наприклад, моделювання може показати, які галузі мають найбільший потенціал для зростання і які інвестиції будуть найбільш ефективними для досягнення цілей економічного розвитку. Крім того, за допомогою моделей можна оцінити вплив глобальних економічних тенденцій, таких як зміни у попиту на певні товари та послуги, на національне виробництво та економіку в цілому.

Сучасні підходи до моделювання ефективності національного виробництва

1. Моделі економетричного аналізу дозволяють виявити залежності між різними економічними змінними, такими як інвестиції, продуктивність праці, рівень зайнятості, обсяги виробництва тощо. Економетричний аналіз може допомогти визначити вплив окремих політичних заходів, таких як зміна податків або державних інвестицій, на економічні показники.

2. Моделі загальної рівноваги (CGE) використовуються для оцінки впливу різних факторів на загальну економічну рівновагу. CGE-моделі враховують взаємозв'язки між секторами економіки, що дозволяє оцінювати вплив змін у політиці, таких як введення нових податків або зміна тарифів на зовнішню торгівлю, на ефективність виробництва в різних галузях. Використання CGE-моделей допомагає зрозуміти, як зміни у світовій економіці можуть вплинути на внутрішнє виробництво та які заходи потрібно вжити для збереження стабільності.

3. Моделі системної динаміки дозволяють моделювати взаємозв'язки між різними компонентами національної економіки, враховуючи вплив як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Це підхід, що дозволяє аналізувати довгострокові наслідки політики, наприклад, вплив національних інвестицій у виробничі потужності на майбутній обсяг виробництва та конкурентоспроможність на світовому ринку. Системна динаміка також дозволяє моделювати сценарії розвитку економіки, враховуючи можливі кризові ситуації та оцінюючи стійкість національного виробництва в умовах змінного середовища.

4. Моделі оптимізації дозволяють визначити найкращі варіанти використання наявних ресурсів для забезпечення максимального рівня ефективності національного виробництва. Такі моделі можуть бути використані для визначення оптимальної структури виробництва, яка забезпечує максимальний рівень продуктивності при мінімальних витратах. Крім того, оптимізаційні моделі можуть бути використані для розробки стратегій скорочення витрат на виробництво без зниження якості продукції, що є важливим фактором у підвищенні конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках.

5. Моделі агентного моделювання (Agent-Based Models, ABM) дозволяють моделювати взаємодії між різними економічними агентами, такими як підприємства, споживачі та уряд. Це підхід, який дозволяє аналізувати поведінку окремих економічних агентів та оцінювати, як їхні рішення впливають на ефективність національного виробництва. Використання ABM дозволяє моделювати сценарії, у яких окремі підприємства адаптуються до змін у ринкових умовах, що є особливо важливим для розуміння процесів адаптації економіки до нових викликів.

Для точного моделювання необхідні якісні дані про стан національної економіки, продуктивність різних галузей, інвестиції, зайнятість тощо. Використання сучасних технологій збору даних, таких як аналіз великих даних, може допомогти подолати цю проблему. Крім того, варто залучати міжнародні організації для отримання доступу до порівняльних даних та підвищення якості аналізу.

Економічна система є складною та багатокomпонентною, з великою кількістю взаємозалежних змінних. Моделювання таких систем вимагає врахування численних взаємозв'язків, що ускладнює створення точних моделей та інтерпретацію результатів. Для успішного моделювання необхідно використовувати підходи, що дозволяють врахувати всі основні чинники, такі як багатофакторний аналіз та системна динаміка.

Економічне середовище постійно змінюється під впливом різних внутрішніх і зовнішніх факторів, таких як політична нестабільність, зміни на світових ринках, економічні кризи тощо. Це вимагає постійного оновлення моделей та адаптації до нових умов. Використання сценарного аналізу та імітаційного моделювання може допомогти оцінювати можливі варіанти розвитку ситуації та швидко реагувати на зміни. Крім того, необхідно розробляти гнучкі стратегії, які можуть бути адаптовані до нових викликів.

Оцінка ефективності національного виробництва часто має суб'єктивний характер, оскільки залежить від експертних оцінок і припущень. Це може призводити до неточностей у моделях та неправильних висновків. Для зменшення суб'єктивності необхідно використовувати кількісні методи оцінки, залучати різні джерела статистичних даних.

Присяжний В. В.

Класичний приватний університет

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ

Протягом останніх кількох років розширення концепції конкурентоспроможності на території та особливо регіони сприяло дебатам науковців, зацікавлених у цій дослідницькій області, з різними протилежними позиціями щодо можливості зосередитись на меті.

Замість того, щоб більш досліджувати традиційні шари у конкурентоспроможності, зосереджуючись на цілому економіці (макрорівні), промисловості (мезорівні) або на рівні фірми (мікрорівні). Більше того, вчені переконали в обґрунтованій концепції регіональної конкурентоспроможності (РК), поглибили її детермінанти, враховуючи як економічну, так і соціальну перспективу.

РК займається широким набором факторів, що складаються з класифікації через багатогранну природу концепції та різні точки зору, спричинені різноманітними науковими сферами, що діють у цій дослідницькій області. У літературі, що форсується в останні роки, роль деяких стримувань РК поступово містилася (наприклад, продуктивність), тоді як інші детермінанти стали більш критичними (наприклад, освітою, соціальними змінами, технологіями).

Зростаюча увага до регіонів як первинних місць економічного зростання та реалізації багатства підштовхнула РК до того, щоб стати основним фокусом для розвитку державної політики. Політики були менш чутливими до теоретичних розбіжностей науковців, скориставшись РК як нового ідеального ґрунту порівняння між територіями в більш вузькому масштабі щодо всієї країни. Деякі складені показники – як глобальний індекс конкурентоспроможності, розроблений Всесвітнім економічним форумом, вводили та збільшували значення, враховуючи національну або наднаціональну шкалу.

З іншого боку, РК не може розглядатися як просторова дезагрегація національної конкурентоспроможності. Щоб безпосередньо вимірювати РК, ЄС розробила складний показник, відомий як регіональний індекс конкурентоспроможності, здатний виражати синтетично різні виміри конкурентоспроможності в субнаціональному масштабі та встановити поперечний переріз.

Інші конкуруючі підходи можуть бути розглянуті у безконтрольній перспективі, але тематична модель стає все більш популярною і в бібліометричній рамці, показуючи, що використання такого підходу в майбутньому збільшиться. Основна перевага полягає в тому, що тематична модель дозволяє враховувати змішане членство, створюючи перекриття кластерів слів і оцінюючи пропорцію теми у документі, а не приписуючи єдину мітку. Крім того, тематична модель, що використовується у дослідженні – відома як структурна тематична модель – дозволяє оцінювати актуальну поширеність та місцевий зміст щодо метаданих документів, вивчаючи, як коваріати впливають на наявність тем та відповідної лексики.

Орієнтація на мову, що використовується вченими ЄС та не з країн ЄС, підкреслила концептуальні розбіжності, що лежать в основі парадигми РК та різного культурного походження вчених. Географічна дихотомія, що характеризує кожну тему, запропонувала два паралельних елементи розвитку питань РК у літературі. Для неєвропейських авторів РК здається більш пов'язаним з інвестиціями, інноваціями та виступами та менше з соціальним виміром. Таким чином, автори, які не з країн ЄС, здавалися менш зосередженими на концепції стійкості та більш зосередженими на прийнятті економічного підходу. Однак на це бачення, безумовно, впливає відсутність наднаціонального шару, як ЄС.

Рибій О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій ринкової економіки і характеризує можливість і ефективність адаптації підприємства до умов конкурентного середовища, тому обґрунтування підходів до її дослідження з метою подальшої розробки системи заходів щодо зміцнення позицій і досягнення конкурентних переваг підприємства є актуальним. Тому проблеми підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств як на внутрішньому, так і на міжнародних ринках є важливими як в сучасних умовах, так і в майбутньому.

Центральним поняттям, що виражає сутність ринкових відносин, є поняття конкуренції. Вона є найважливішою ланкою всієї системи ринкового господарства. Конкуренція – рушійна сила економічного розвитку. В сучасному економічному словнику вона визначена як змагання між виробниками (продавцями) товарів, а в загальному випадку між будь-якими економічними, ринковими суб'єктами; боротьба за ринки збуту товарів з метою одержання більш високих доходів, прибутку, інших переваг. Таке визначення повністю передає суть конкуренції як змагання.

Основною характеристикою конкурентної переваги є її схильність до неоднозначного впливу безлічі різномірних факторів. Для того, щоб домогтися конкурентної переваги, необхідні комплексні зусилля. Іноді і їх виявляється недостатньо через дію зовнішніх, неконтрольованих факторів. Більше того, ті самі фактори можуть як підсилювати, так і послаблювати конкурентні переваги. Наприклад, сучасна технологія сприяє створенню переваг в сфері дизайну, якості, але може погіршувати параметри собівартості виробу через високі витрати на її придбання. Тому при вивченні конкурентних переваг важливий системний підхід, що забезпечує врахування і виділення найбільш важливих факторів, що діють на порівнювані об'єкти.

Отже, найважливішою умовою якісного управління підприємством в цілому і його конкурентоспроможністю зокрема є реальна і чітка оцінка його стану на даний період часу. Для цього найчастіше за все використовують не один, а одночасно декілька методів оцінки, щоб уникнути недоліків, що має кожний з них поодиночі.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Дмитрієнко А. М.

Класичний приватний університет

НЕОБХІДНІСТЬ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Управління підприємствами за допомогою проектного менеджменту здійснюється сьогодні в багатьох країнах світу і такий підхід уже довів свою здатність істотно підвищувати ефективність бізнесу.

Натомість, вітчизняна практика проектування зазвичай відносила до проектів науково-дослідну, проектно-конструкторську та архітектурно - будівельну діяльність, оскільки під проектом розуміли сукупність документів, розрахунків, креслень, необхідних для створення будь-яких виробів чи споруд. Сучасне тлумачення проекту виходить за вищевказані межі та в широкому розумінні включає всі види діяльності підприємства. Так, нові ідеї з оптимізації діяльності реалізуються у вигляді проектів, ефективність яких залежить від якості проектного менеджменту.

Проаналізувавши сучасні підходи до визначення сутності проекту можна навести такі основні дефініції, проект – це:

- обмежена за часом та витратами система операцій (робіт), спрямована на досягнення низки обумовлених результатів / продуктів (задум необхідний для досягнення цілей проекту) на рівні вимог і стандартів якості;

- певне підприємство з початково встановленими цілями, досягнення яких означає завершення проекту;

- окреме підприємство з конкретними цілями, які часто включають вимоги до часу, вартості та якості результатів, що досягаються;

- певне завдання з визначеними вихідними даними й встановленими результатами (цілями), що зумовлюють спосіб його вирішення.

Найважливішими складовими тлумачення проекту є його чітка орієнтація на результативність заходів, необхідність їх досягнення у визначений проміжок часу в умовах обмеженості ресурсного забезпечення.

Інжинірингові, консалтингові, ІТ-підприємства та багато інших у сучасних умовах є проектно-орієнтованими по своїй суті, адже їх діяльність полягає у виконанні проектів в інтересах замовників. Але навіть на підприємстві, що не є проектно-орієнтованим, існує безліч інших видів діяльності всередині організації чи у зовнішньому оточенні, якими можна управляти як проектами: просування нового продукту; відкриття нового виробництва; діяльність із оновлення основних фондів; впровадження нових систем і технологій; проведення маркетингової кампанії; розширення сфер бізнесу; цілеспрямовані зміни ринку тощо.

В професійному управлінні проектами з поняттям проекту пов'язується процес здійснення комплексу цілеспрямованих заходів щодо вдосконалення існуючих чи створення нових продукту, послуги, процесу в рамках встановлених бюджету, часу і якості.

Прикладами проектів можуть бути: розробка нового продукту, послуги чи результату; здійснення змін у структурі, процесах, персоналі чи стилі організації; розробка чи придбання нової або вдосконаленої інформаційної системи (програмне забезпечення); проведення досліджень із подальшою відповідною фіксацією результатів; будівництво нових споруд, будівель; впровадження, покращення чи вдосконалення існуючих бізнес-процесів та процедур. Портфель проектів є множиною проектів, програм та інших робіт, які виконуються у даний час і об'єднані разом з метою ефективного управління для досягнення стратегічних цілей підприємства.

Стратегічний портфель – збалансована сукупність проектів, які динамічно змінюються та спрямовані на реалізацію стратегічних цілей підприємства. Стратегічний портфель є набором діючих програм, проектів, підлеглих портфельів та інших робіт підприємства в певний момент часу. Послідовність проектів називається ланцюжком проектів, який не є

портфелем, але цілком може бути програмою.

Що стосується таких трьох підходів в управлінні проектами, як управління мультипроектом (тобто проектом, який складається з багатьох проектів), програмами й портфелем проектів, то їх не можна розглядати незалежно один від одного, оскільки між ними існує дуже багато перетинів і взаємозв'язків.

Мультипроект передбачає перерозподіл ресурсів між проектами та координацію руху ресурсів між ними. Що стосується управління портфелем проектів підприємства, то тут найчастіше зосереджуються на стратегічному розвитку.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Лопоха Р. С.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Додаткові конкурентні переваги організації, які досягаються через матеріальне виробництво й матеріальні ресурси, на думку західних економістів, відомі людству впродовж історії його існування, вичерпані. Наявність матеріальних активів, що дають змогу заощаджувати на ефекті масштабу, не є джерелом конкурентних переваг організацій і забезпечують середню окупність інвестицій. Високі прибутки приносить вико-

ристання продуктів, створених інтелектуальною діяльністю, саме вони забезпечують домінуюче становище на ринку. Тому у конкурентній боротьбі підприємству потрібно використовувати нематеріальний складник, що ґрунтується на результатах інтелектуальної (творчої) діяльності працівників. У цих умовах набуває розвитку теорія інтелектуального капіталу підприємства, що дає можливість пояснити природу і причини додаткових переваг прибутку, становища на ринку, конкурентоспроможності тощо.

У зв'язку з цим особливу актуальність для машинобудівних підприємств мають питання:

– формування та розвитку інтелектуального капіталу та його складників, які забезпечують додаткові (унікальні) економічні переваги;

– визначення величини й аналізування стану інтелектуального капіталу;

– управління інтелектуальним капіталом для максимізації ринкової вартості підприємства в довгостроковому періоді. Означені вище питання відіграють важливе значення і є конче потрібними для використання машинобудівними підприємствами, діяльність яких направлена на успішний розвиток у майбутньому, що можливий лише за умови ефективного формування й розвитку їх інтелектуального капіталу. Для формування комплексної концепції управління інтелектуальним капіталом підприємства потрібно визначити склад предметної сфери дослідження, уточнити понятійний апарат й обґрунтувати введення нових категорій. Ключовими поняттями, які вимагають окремого аналізу є «інтелект», «інтелектуальна діяльність», «інтелектуальний потенціал». Відповідно до психологічного підходу категорія інтелект трактується як здатність людини до мислення, пізнання, тобто формування в індивіда об'єктивної картини того, що відбувається, генерації нової інформації, розв'язання проблемних ситуацій тощо. Володіння інтелектом надає потенційну можливість особі та організації стати власником нових знань й отримувати економічну вигоду від їх використання, але для цього потрібно організувати і стимулювати інтелектуальну діяльність. Виділяємо три рівні інтелектуальної діяльності: рутинні дії, засновані на постійній повторюваності ситуацій; евристичні та стратегічні дії, що являють собою поняття і диспозиції, які забезпечують орієнтацію і спільний алгоритм дій спрямований на розв'язання певної групи проблем; парадигмічні й когнітивно-каркасні дії – припущення та логічні конструкції, що можуть кодифікуватись у знакові форми, як наукові парадигми, будучи результатом тривалого суперечливого досвіду.

Аналізування названих вище джерел і власні напрацювання дозволили уточнити сутність поняття «інтелектуальна діяльність» як економічної діяльності суб'єкта (людини, організації) з використанням інтелекту як засобу роботи для створення та економічного використання інформації і знань. Проаналізуємо категорію інтелектуального потенціалу. Нормативно-правові акти містять визначення потенціалу як корисності активів і трактують його як наявні та потенційні можливості, які отримує суб'єкт від використання активів, що безпосередньо не генерують надходження грошових коштів для досягнення поставленої мети та / або задоволення потреб. Великий тлумачний словник української мови визначає потенціал як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері; запас чого-небудь, резерв, приховані здатності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов. Економічний потенціал, трактується як сукупність економічних можливостей держави (або об'єднання держав), які можуть бути використані для забезпечення всіх матеріальних потреб (виробництва, оборони, особистих потреб населення тощо).

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Марков С. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Економіко-математичне моделювання – наукова дисципліна, яка займається розробкою та практичним використанням математичного апарату: найбільш вигідного засобу керування різними соціально-економічними системами та процесами.

Керування довільною системою реалізується як процес, який підпорядковується певним закономірностям. Знання цих закономірностей допомагає визначити умови необхідності та достатності успішного протікання окремого процесу. Для цього всі параметри, що характеризують процес і зовнішні умови, повинні бути кількісно визначеними. Отже, економіко-математичне моделювання – кількісне обґрунтування прийняття рішень відносно організаційного керування.

Сучасна економічна наука як на мікро-, так і на макрорівнях у своїх практичних дослідженнях широко використовує наявний інструментарій математичних методів для формалізованого опису існуючих стійких кількісних характеристик та закономірностей розвитку соціально-економічних систем.

Під соціально-економічною системою розуміємо складну імовірнісну динамічну систему, яка містить процеси виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних й інших благ. Її відносять до класу кібернетичних, тобто керованих систем.

Багатокомпонентність і велика розмірність систем, зокрема соціально-економічних, може значно ускладнити процес відображення мети та обмежень в аналітичному вигляді. Тому виникає необхідність у проведенні процедури зменшення реальної розмірності задачі до таких меж, які б із достатнім ступенем точності адекватно відобразили реальну дійсність. Незважаючи на велике число змінних і обмежень, які на перший погляд слід враховувати в процесі аналізу реальних ситуацій, лише невелика їх частина виявляється суттєвою для опису поведінки досліджуваних систем. Тому при виконанні процедури спрощення опису реальних систем, на основі якої буде побудована модель, насамперед необхідно ідентифікувати домінуючі змінні, параметри та обмеження.

Прообраз реальної системи відрізняється від системи-оригіналу тим, що в ньому відображено лише домінуючі чинники (змінні, їх параметри й обмеження), які визначають генеральну стратегію поведінки реальної системи. Модель, яка буде прообразом реальної системи, є найбільш суттєвою для опису системи співвідношення у вигляді цільової функції та сукупності обмежень. Єдиного визначення категорії системи не існує. У своїх дослідженнях ми будемо використовувати таку дефініцію: системою називається сукупність взаємозв'язаних структурних елементів, які сумісно реалізують визначені цілі. Множину елементів, що досліджується, можна розглядати як систему, якщо виконуються такі чотири ознаки:

- цілісність системи, тобто незвідність її властивостей до суми властивостей складових елементів системи;
- наявність мети та критерію дослідження множини елементів;
- наявність більш структурно-логічної, зовнішньої у відношенні до досліджуваної системи, названої «середовищем»;
- можливість виділення в описуваній системі взаємозв'язаних частин (підсистем).

З поняттям системи тісно корелюють категорії надсистеми і підсистеми. Надсистема – середовище, яке оточує систему і в якому вона функціонує. Підсистема – підмножина елементів, що реалізують цілі, узгоджені з цілями системи.

Предметом нашого дослідження буде економічна система, процесам функціонування якої властиві кількісні та якісні характеристики. До якісних характеристик віднесемо, наприклад, податкову реформу, приватизацію власності, радикальну перебудову зовнішньої діяльності, зміну інфраструктури, реформу аграрного сектора та ін. Якісні характеристики економічної системи тісно пов'язані зі структурними зсувами в економіці. У свою чергу кількісні характеристики охоплюють множину тих питань, які корелюють з регулюванням ринкової кон'юнктури, використанням фінансових і матеріальних ресурсів, вибором оптимальних технологічних способів виробництва, структури портфеля цінних паперів, оптимальних стратегій бізнес-планів та ін. Кількісний аспект оцінки функціонування економічної системи на мікро- і на макrorівнях ґрунтується на використанні інструментарію математичних методів.

Використання кількісних методів в економічних дослідженнях дає можливість, по-перше, виділити та формально описати найбільш важливі й суттєві закономірності функціонування економічних систем і об'єктів у вигляді моделей.

По-друге, на основі сформульованих за певними правилами логіки вхідних даних і співвідношень, методами дедукції зробити висновки, які адекватні до об'єкта дослідження стосовно зроблених припущень.

По-третє, математичні методи дають можливість отримати дедуктивним шляхом нові дані про об'єкт дослідження.

По-четверте, використання мови математики дозволяє компактно описати основні положення економічної теорії, сформулювати їх змістовний апарат і робити відповідні висновки.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Петров І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ЛОГІСТИЧНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ МАШИНОБУДІВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Нові перспективи логістики, ґрунтуються на інтегральній парадигмі, ця концепція розглядає матеріальний потік як з'єднувач різних елементів, і ця об'єднуюча роль може охоплювати декілька компаній, установ, логістичних агентів, загальних засад, інформаційних платформ та фінансових організацій. Основним критерієм є існування співпраці між названими суб'єктами – складниками інтегрованої логістико-маркетингової структури – будь то прямо з матеріальними потоками, або ж опосередковано через інформаційні та фінансові канали. В результаті, логістико-маркетингова структура сприймається як єдина система, що досягає бізнес-цілей від початкового постачальника до остаточного користувача.

За даними Європейської логістичної асоціації, неперервний контроль за матеріальним потоком може зменшити час виробництва на 25%, зменшити вартість виробництва до 30% та знизити матеріальні ресурси між 30% і 70%. Застосовуючи принципи логістики, можна значно підвищити ефективність роботи. Оцінюючи досвід США, з щорічного зростання продуктивності праці (5-6%), половина здійснюється завдяки впровадженню логістики. Виявлено, що зменшення логістичних витрат на 1% призводить до зростання обсягу продажів на майже 10%. Матеріальні та пов'язані з ними потоки завжди були і залишаються в центрі уваги у вивченні логістики, і головною метою є їхнє удосконалення.

В цілому логістичний процес можна зобразити як послідовність трьох етапів: "постачальники – підприємство – клієнти", через які простягаються два взаємозв'язані потоки: матеріальний, який підвищує вартість, та інформаційний. Матеріальний потік характеризує рух і зберігання ресурсів та товарів протягом визначеного часового проміжку, від початкового етапу перевезення сировини від постачальників до закінчення післяпродажного обслуговування споживачів. Цей потік включає три ключові аспекти логістики: постачання, підтримку виробництва та фізичний розподіл. Перший аспект має стосунок до перевезення сировини та ресурсів між сторонами "постачальник - підприємство", другий - до руху та зберігання ресурсів на стадіях виробництва, а третій - до доставки готової продукції до клієнтів. Основні визначники потоку включають початкову та кінцеву точки, шлях переміщення, його довжину, швидкість, тривалість, інтенсивність та етапи між ними. Коли матеріальний потік фіксується не протягом часу, а в конкретний момент, він стає запасом. З погляду логістико-маркетингової системи цей потік може бути як зовнішнім, так і внутрішнім. В залежності від напрямку, такі потоки можуть бути вхідними (що приходять до системи зовні) або вихідними (що виходять

з системи). Інформаційний потік в логістичній системі є загальною повідомлень, що рухаються між логістично-маркетинговою системою та зовнішнім світом, які є ключовими для управлінських дій та нагляду за логістичними задачами. Інформаційні потоки стають все більш актуальними з таких причин: точна інформація про продукцію, умови доставки тощо є вітальними для споживачів; якісна інформація в логістичній системі дозволяє зменшувати запаси завдяки точнішому прогнозуванню попиту; відомості додають адаптивності до логістично-маркетингової системи; витрати на обробку інформації стають важливою частиною логістичних витрат. Проблеми в обігу інформаційних потоків, такі як дублювання даних між відділами, неточність відомостей або затримки критичної інформації, підкреслюють необхідність ефективної інформаційної системи. Створення та використання уніфікованої інформаційної системи замість окремих систем для кожного підрозділу може оптимізувати ці процеси на підприємстві. На прикладі матеріального потоку, інформаційний потік розділяється на зовнішній та внутрішній, а також на вхідний та вихідний. Паралельно матеріальному потоку, інформаційний потік може бути: передбачуваним у зустрічному напрямку (дані про замовлення); передбачуваним у прямому напрямку (дані про надходження вантажу); синхронним у прямому напрямку (відомості про параметри матеріального потоку); післядією в зустрічному напрямку (відомості про прийом вантажу).

Фінансовий потік характеризується як спрямована діяльність фінансових активів, що корелює з діяльністю матеріального та інформаційного потоків. У вітчизняному та міжнародному дослідженні акцентують на такі логістичні напрями: логістику закупівель, виробничу логістику, дистриб'юторську логістику, логістику складування, транспортну логістику, логістику запасів та цифрову логістику. Однак, з нашого погляду, розробка логістично-маркетингових систем в таких областях може конфліктувати з цілісним логістичним підходом, отже, слід розглядати їх як функціональні зони.

Використання логістичних принципів у сфері машинобудування допоможе: узгодити корпоративні бізнес-процеси; оптимізувати роботу функціональних відділів; знизити витрати і зменшити вартість виробів; розширити базу діючих та потенційних клієнтів, закріпити їх лояльність та розширити ринкові горизонти; збільшити рівень обслуговування споживачів; підсилити позиції підприємства у конкурентному середовищі.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Петров О. Є.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективне здійснення інноваційної діяльності передбачає впровадження стратегічного управління, яке, на думку низки вчених, є діяльністю з досягнення важливих довгострокових цілей системи в умовах зовнішнього середовища, яке постійно змінюється, шляхом зміни стану самої системи.

Основними елементами стратегічного управління є підприємство та зовнішнє середовище. Підприємство, яке є складником зовнішнього середовища, для забезпечення ефективної діяльності повинне вміти адаптуватись до наявних та можливих змін зовнішнього середовища. Зовнішньому середовищу, яке є динамічною системою, властиві постійні зміни. Підприємство як складник цієї системи повинне завжди оперативно реагувати на такі зміни. Саме тому успіху можуть досягнути не ті підприємства, які здатні сформулювати вдалу стратегію, а такі, які здатні вчасно адаптувати її згідно із змінами. У зв'язку із цим питання стратегічного управління інноваційною діяльністю є досить актуальними для вітчизняних підприємств. Класичний підхід щодо вибору стратегії можна знайти у роботах І. Ансоффа, який визначає стратегію як набір правил для ухвалення рішень, якими організація керується у своїй діяльності. На думку М. Портера, стратегія – це створення унікальної й вигідної позиції, що передбачає певний набір видів діяльності. Якби була тільки одна ідеальна позиція, не було б ніякої потреби в стратегії.

Цей набір передбачає детальний аналіз умов господарювання підприємства із врахуванням зовнішнього середовища. К.В. Ковтуненко, Д.В. Скоморохін зазначають, що формування стратегії підприємства має здійснюватися відповідно до таких принципів, як динамічний зворотний зв'язок, альтернативність, специфічність. Р. Каплан та Д. Нортон зазначають, що 70% підприємств отримують проблеми, які пов'язані не із поганою стратегією, а із невдалою її реалізацією. Саме тому досить важливим є не лише процес формування, а й управління реалізацією стратегії. У підсумку стратегія підприємства має відповісти на низку питань, серед яких найголовнішими є:

- у яких напрямках господарської діяльності вигідніше розвиватися;
- в чому саме діяльність підприємства має бути унікальною;
- які ресурси (фінансові, трудові, матеріальні) будуть необхідні;
- як прибутком буде отримано внаслідок розвитку цих напрямів.

Особливе значення стратегічне управління має для інноваційної діяльності, що зумовлює формування інноваційної стратегії, яка є частиною загальної стратегії суб'єкта господарювання. Існують різні підходи до визначення сутності інноваційної стратегії. Загалом інноваційною стратегією є певна взаємопов'язана послідовність дій щодо забезпечення ефективної інноваційної діяльності підприємства з урахуванням загальної стратегії за умов обмеженості ресурсів та перманентного впливу зовнішнього середовища.

Окремими вченими зазначається, що на практиці виникає дві інтерпретації стратегії: проголошена і реальна. Реальна стратегія, на їхню думку, – це стратегія, яка складається з потоку нових товарів, послуг, процесів, у які інвестуються ресурси. У разі, коли цінності або критерії, на яких ґрунтуються рішення про інвестиційні пріоритети, не збігаються з проголошеною (спланованою) стратегією, то проголошена підприємством стратегія і його реальна стратегія є суттєво різними. Стратегій підприємства може бути безліч, але

всі вони ґрунтуються на стратегічних альтернативах: обмежене зростання підприємства; зростання; скорочення. На практиці підприємства застосовують так звані базисні або еталонні стратегії розвитку бізнесу:

- стратегії концентрованого зростання, що пов'язані зі зміною продукту і (чи) ринку;
- стратегії інтегрованого зростання;
- стратегії диверсифікованого зростання;
- стратегії скорочення.

Зрозуміло, що стратегія інноваційної діяльності може ґрунтуватися лише на перших двох альтернативах. Загалом інноваційна стратегія є досить схожою із загальною стратегією підприємства і передбачає або посилення становища підприємства в обраному сегменті ринку певної галузі, або ж активну диверсифікацію діяльності. Принциповою різницею між загальною та інноваційною стратегіями є те, що інноваційна стратегія обов'язковим елементом має елемент новизни. Класично інноваційні стратегії підприємства поділяють на: активну (наступальну, експансивну) та пасивну (захисну, оборонну). Окремі автори за рівнями управління виділяють пасивну, наступальну та стагнаційну інноваційну стратегії.

Отже, автори розділяють стратегії залежно від життєвого циклу продукції та стану підприємства. Це пов'язане із тим, що на різних етапах розвитку та за різних станів фінансової діяльності підприємства переслідують різні стратегічні цілі.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Сатанівський В. С.

Класичний приватний університет
аспірант

МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Управління персоналом – це стратегічне завдання, яке являє собою розробку кадрової стратегії та просування окремих функцій, що знижує витрати на робочу силу, а також створення позитивної соціальної і психологічної атмосфери на робочому місці. Метою управління персоналом є забезпечення підприємства працівниками, які відповідають вимогам певного підприємства, мають здібності до професійної та соціальної адаптації. Мотивація є одним з найважливіших елементів системи управління персоналом, адже саме завдяки мотивації керівництву підприємству вдається здійснювати вплив на працівників. Ефективна мотивація має охоплювати мотиви і стимули. Під мотивом розуміють певну внутрішню потребу, яка спонукає працівника до певних дій і вчинків, внаслідок яких потреба може бути задоволена. Кожна людина має свої мотиваційні преференції, які визначаються її соціальним статусом, добробутом, посадою й іншими чинниками.

Виділяють три основних види мотивації. Пряма економічна мотивація на сьогоднішній день є найважливішою для більшості українців, адже в умовах нестабільної економіки гідна заробітна плата є основою для забезпечення базових потреб людини. Однак, непрямі економічна та неекономічна мотивація також є дуже важливими і забезпечують прихильність працівників до підприємства, підвищують рівень задоволення роботою, зменшують плинність кадрів і, відповідно, додаткові витрати на персонал.

Плинність кадрів – це процес, який відображає зміну працівників підприємства у разі звільнення за власним бажанням або за ініціативою керівництва. Звільнення працівників відбувається, здебільшого, через їхнє незадоволення умовами праці, заробітною платою, політикою компанії, кар'єрним зростанням, атмосферою та морально-психологічним кліматом в організації, відсутністю мотивації тощо. Досить важливо звертати увагу на нефінансові чинники, які позитивно впливають на мотивацію. Для ефективної діяльності колективу є дуже важливим сприятливий морально психологічний клімат. Людина – істота соціальна, тому до діяльності її мотивують не тільки матеріальні, але й моральні стимули. Отже, для промислових підприємств України необхідно покращувати як економічну, так і неекономічну мотивацію. Для вдосконалення системи мотивації на промислових підприємствах з метою підвищення продуктивності праці та мінімізацією витрат необхідно здійснити певну підготовку, продіагностувавши існуючий стан системи.

Преміювання є важливим елементом економічної мотивації працівників. На промислових підприємствах зазвичай використовується відрядна та відрядно-преміальна форми оплати праці, тому доцільно застосовувати систему преміювання за виконанням плану виробництва продукції з урахуванням якості. Якщо показники виконання плану і якості не збігаються, необхідно визначити середнє значення премії. Такий підхід буде мотивувати працівників досягати кращих результатів виробництва. З метою мотивації доцільно надавати певні пільги своїм працівникам, а саме преміювання, страхування здоров'я за кошти підприємства, пільгове харчування в робочій їдальні, проведення корпоративів та сімейних свят для працівників. Для покращення задоволеності працівників доцільно застосовувати мотиваційний соціальний пакет, до складу якого доцільно включати: надання оплачуваних днів до відпустки, надання гнучкого графіку за проханням працівника, безкоштовний проїзд на роботу, оплата корпоративного мобільного зв'язку, безкоштовне харчування у власній їдальні, медичне страхування, недержавне пенсійне страхування, організація дозвілля.

Отже, мотивація є важливим елементом управління персоналом і відіграє значну роль в продуктивності праці і досягненні результатів підприємства. На сьогоднішній день в Україні спостерігається значна плинність кадрів, що вказує на невмотивованість працівників залишатись на робочому місці. Для покращення системи мотивації спершу необхідно продіагностувати існуючу систему та акцентувати увагу на вирішенні існуючих проблем. При застосуванні наведеної системи преміювання можна буде покращувати продуктивність праці та якість продукції. Застосування соціального пакету підсилить прихильність працівників до підприємства і, відповідно, здійснить мотиваційний вплив. Удосконалено систему покращення мотивації персоналу шляхом передбачення обов'язкового впровадження мотиваційного соціального пакета та сучасних інноваційних методів управління, що дозволить підвищити економічну ефективність діяльності підприємства.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Сербін С. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Інновація - це результат створення затребуваних споживачами різних нововведень, що є досконалішими, ніж їх аналоги на сьогоднішній момент, в результаті використання яких досягнення прибутку стає простіше. Поняття «інноваційного розвитку підприємства в умовах глобалізації» містить ключові складові, які формуються на основі визначення зовнішніх та внутрішніх компетенцій суб'єкта господарювання, що мають взаємообумовлений характер. Такий підхід до уточнення сутності поняття обґрунтовує напрямки підвищення ефективності управління інноваційним розвитком підприємства шляхом його реструктуризації для збалансування інтересів споживачів та інвесторів, що дозволяє формувати комплекси управлінських технологій та фінансово-економічних інструментів.

Сьогодні на ринку склалося досить жорстке конкурентне середовище, тож підприємства повинні мати досить міцні і стійкі конкурентні переваги. Інноваційний розвиток зі сучасних умов функціонування є одним з найбільш перспективних напрямів розвитку кожного промислового підприємства незалежно від виду діяльності. Для забезпечення інноваційного розвитку підприємств виникає об'єктивна необхідність виділити та оцінити чинники даного розвитку.

Слід зазначити, що на інноваційний розвиток впливають багато чинників, що сприяють інноваційного розвитку або перешкоджають впровадженню інновацій. Здійснюючи інноваційний розвиток підприємства, необхідно визначити, які чинники здатні загальмувати або прискорювати інноваційний процес. Інноваційним підприємствам перш, ніж приступити до організації інноваційної діяльності та впровадження інновацій необхідно оцінити вплив цих факторів, щоб прийняти рішення про оптимальний спосіб та інструменти здійснення інноваційного розвитку. Отже, інноваційний розвиток підприємства є одним з пріоритетних шляхів досягнення підприємства поставлених цілей в умовах конкурентного середовища, для успішного його здійснення необхідно прогнозувати та оцінювати вплив тієї чи іншої групи чинників на цей процес.

Якщо обґрунтувати методичне забезпечення оцінки стану інноваційного розвитку підприємства шляхом формування системи показників з визначенням діапазонів їх значень, то це може дати змогу сформувати профілі інноваційного розвитку підприємств машинобудування, що пов'язують його фінансово-економічний стан, інноваційну активність, структуру і рівень використання інноваційного потенціалу з урахуванням особливостей побудови системи корпоративного управління. Такий підхід дозволяє групувати підприємства за сегментами тривимірної матриці при визначенні рівня інноваційного розвитку підприємства. Для визначення зв'язку результативності інноваційної діяльності промислового підприємства зі структурою використання його інноваційного розвитку та виробничого потенціалів можна виділити граничні значення показників моніторингу, що зумовлюють збереження поточного стану та забезпечують позитивні тенденції інноваційного розвитку промислового підприємства.

Застосування запропонованої системи моніторингу інноваційної активності підприємства дозволяє більш ефективно використовувати його інноваційний потенціал. Враховуючи, що результатом ефективної інноваційної діяльності стає не тільки виробництво наукоємної продукції, а й підвищення результативності діяльності суб'єкту господарювання, що обумовлює його капіталізацію. Таким чином, при розробці стратегії інноваційного розвитку для підприємства важливе уміння правильно моделювати свій розвиток як в майбутньому, так і в сьогоденні. Сьогодні впливає на поточну конкурентоспроможність, майбутнє - на майбутню. Використання чинників та інструментів управління, розглянутих в статті, найдоцільніше при розвитку стратегічного управління інноваційним підприємством.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Синяков Л. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток ринкових відносин суттєво змінює економічне середовище функціонування підприємств. Головною ознакою є повна самостійність та відповідальність товаровиробників за результати фінансово-господарської діяльності. Це зумовлює необхідність забезпечення потреб первинних ланок господарювання оборотним капіталом, як складової їх успішного довгострокового розвитку та прогресу національної економіки країни.

У процесі формування, розподілу й використання оборотного капіталу виникають фінансові відносини, які слід згрупувати за такими напрямками:

– фінансові відносини підприємств з банками щодо організації безготівкових розрахунків, отримання та погашення короткострокових і довгострокових кредитів. Кредит є джерелом формування оборотного капіталу;

– фінансові відносини підприємств з фондовим ринком передбачають операції з емісією та розміщенням цінних паперів. Від їх організації залежить можливість залучення додаткових джерел фінансування промислової діяльності;

– відносини стосовно формування централізованих грошових фондів та їх використання на поповнення оборотного капіталу;

– відносини між підприємствами та організаціями, пов'язані з реалізацією готової продукції й придбанням матеріальних цінностей для господарської діяльності. Роль цієї групи фінансових відносин першорядна, оскільки саме у сфері матеріального виробництва створюється національний дохід, підприємства отримують виторг від реалізації продукції та прибуток;

– відносини між підрозділами промислового підприємства, пов'язані з розподілом оборотного капіталу між стадіями відтворювального процесу.

Матеріальною основою розглянутих груп є рух грошових коштів, яким супроводжується формування власного капіталу, починається й закінчується кругообіг оборотного капіталу, формування й використання грошових фондів і резервів, отримання прибутку підприємств та створення національного доходу країни.

Якщо розглянути структуру оборотного капіталу за видами економічної діяльності в Україні, то найбільша його частка перебуває у промисловості - провідній ланці господарського комплексу. Промисловість визначає рівень економічного розвитку країни, спеціалізацію економіки, масштаби участі в територіальному поділі праці й інтенсивності територіально-економічних зв'язків.

Перерозподіл оборотного капіталу із сфери виробництва до сфери обігу відображає неефективність процесів його формування й використання. Недостатність оборотного капіталу в підприємств промисловості зумовлює несвоєчасне виконання розрахунків, виникнення фінансових зобов'язань, зростання в структурі джерел фінансування оборотного капіталу питомої ваги позикових коштів його формування. Тому формування та використання оборотного капіталу є необхідною передумовою забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції, досягнення належного рівня фінансової стійкості й прибутковості.

Фінансові відносини, які виникають у процесі розподілу оборотного капіталу між стадіями відтворювального процесу, забезпечують його кругообіг. Аналіз кругообігу оборотного капіталу промислового підприємства засвідчує, що авансована вартість не лише послідовно набуває різних форм, але й постійно в певних розмірах перебуває в цих формах. Інакше кажучи, авансована вартість на кожний момент кругообігу в різних співвідношеннях одночасно перебуває в грошовій, продуктивній і товарній формах.

До основних характерних рис, які визначають економічну суть оборотного капіталу, належать:

1. У процесі кругообігу оборотний капітал набуває форми виробничих фондів і фондів обігу. Його не витрачають, а авансують для подальшого повернення після закінчення одного кругообігу та інвестування в інший.

2. Авансування оборотного капіталу слід здійснювати в мінімальному розмірі, який забезпечить безперервність його кругообігу.

3. Від тривалості обороту оборотного капіталу залежить ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства.

4. Належна організація кругообігу оборотного капіталу забезпечує отримання достатнього рівня прибутковості, платоспроможності, рентабельності та фінансової стійкості підприємства.

Відповідно до названих рис оборотний капітал розглядаємо як мінімальну вартість, авансовану на визначений термін у засоби, які забезпечують безперервний процес виробництва й реалізації продукції, формування грошових коштів та їх використання з метою забезпечення прибутковості, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Хлистун А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Інноваційний розвиток сільського господарства України базується на здійсненні державної аграрної та інвестиційної політики, спрямованої на активізацію нововведень, як пріоритетної складової загальної стратегії підвищення національної конкурентоспроможності, створення умов для реалізації вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами наступальної стратегії на зовнішніх ринках, підтримки конструктивної конкуренції на внутрішньому ринку, що буде стимулювати аграрні формування до інноваційної діяльності, забезпечення тісної інтеграції виробництва і науки, з метою сприяння випереджальному розвитку науково-технологічної сфери.

Сільське господарство має специфічні особливості розвитку, пов'язані з впливом на результати господарювання природних, кліматичних і економічних чинників, які в комплексі формують виробничий потенціал, що є найважливішим показником економічної оцінки сільського господарства. Ефективність розвитку сільськогосподарського виробництва та його потенційні можливості визначають географічні та кліматичні умови, забезпеченість земельними угіддями та їх якість, наявність живої та уречевленої праці тощо.

Розвиток сільського господарства передбачає розв'язання багатьох проблем, які виникають на етапі докорінних перетворень в аграрній сфері, особливо в умовах зменшення інвестиційної активності, через значне зношування основних засобів, уповільнення не тільки розширеного, але й скорочення простого відтворення. Ці негативні тенденції призвели до зменшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції в Україні, особливо тваринницької.

Подолання економічної кризи в аграрному секторі вимагає формування раціональної структури виробничого потенціалу і створення сприятливих умов для його використання. Ви рішення цієї багатопланової проблеми має бути комплексним, тобто охоплювати всі види ресурсів, галузі та виробничі формування сільськогосподарства. Для цього необхідно змінювати державну політику, активно переходити на інноваційний тип розвитку.

Інноваційна діяльність у сільському господарстві – це комплексний процес створення нових або більш продуктивних високоврожайних сортів, погोलів'я худоби, елітного насіння, високопродуктивних сільськогосподарських машин і агрегатів тощо, впровадження прогресивних техніко-технологічних, організаційно-економічних й управлінських рішень, комерціалізація сучасних споживчих норм.

Країни з розвинутою ринковою економікою надають пріоритетне місце вирішенню проблем сільськогосподарського виробника, аграрна політика відіграє важливу роль у цьому процесі. Так, у країнах ЄС державні субсидії в доходах фермерів становлять 49 відсотків, у Фінляндії – 71, Норвегії – 77, Швеції – 59, Японії – 66 відсотків і т.д.

Щоб створити сприятливі умови для інноваційного розвитку аграрного бізнесу в Україні, потрібно ліквідувати фінансову нестабільність сільського господарства, що стримує фінансових інвесторів. Заходи щодо фінансового оздоровлення підприємств АПК повинні стати пріоритетними в державній аграрній політиці.

Можна виділити три стратегічні напрями ресурсно-технологічного оновлення національного агропромислового комплексу:

- створення і застосування технологій і біоресурсів, що сприяють здешевленню вироблюваної агропромислової продукції;
- розробка та впровадження технологій і біоресурсів, які дають можливість істотно підвищити якість продуктів харчування й аграрної сировини;
- створення та широкомасштабне використання технологій і основних біологічних засобів виробництва, що забезпечують випуск екологічно чистого продовольства й екологічну сільськогосподарську діяльність, переробку продукції землеробства та тваринництва.

На сьогоднішній день, головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва й реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Чернега А. В.

Класичний приватний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ ПІДПРИЄМСТВА

Основу вдосконалення наукової організації праці на підприємствах становить раціоналізація виробничих процесів, елементом яких є трудовий процес. Під трудовим процесом розуміють частину виробничого процесу, що відрізняється технологією і організацією виробництва, виконується одним або кількома виконавцями на постійному робочому місці з використанням незмінних предметів і знарядь праці.

Основу трудових процесів становлять робочі місця і робочі зони. Під робочим місцем на підприємстві розуміють зону дії робітника просторово обмежену вузькими рамками в якій зосереджені засоби виробництва, необхідні для виконання певної роботи, за допомогою яких виконавець здійснює робочі дії (трудовий процес).

Організація робочого місця передбачає комплектування його всіма потрібними матеріально-технічними ресурсами, розміщення їх в певному порядку, раціональне планування робочого місця і додержання умов техніки безпеки і охорони праці.

Розмір робочої зони встановлюють з урахуванням високопродуктивного використання сучасних сільськогосподарських машин і знарядь, можливості застосування передових технологій і раціональних способів організації праці й виробництва, чисельності працівників, кількості техніки, прийнятих схем виконання робіт тощо.

В сільськогосподарському виробництві робочі місця характеризуються певними особливостями, а саме: переважання тимчасових робочих місць, існуючих лише в період певного виконання робіт (підготовка ґрунту, посів, догляд за посівами, збирання врожаю тощо).

Після кожного технологічного циклу ці робочі місця змінюють свій характер, а залишається попередньо лише зона (інколи змінюється і вона), на якій створюються нові робочі місця для виконання наступних циклів робіт; відсутність чітких меж між окремими робочими місця – ми, що проявляється при груповому виконанні різних робіт на одному полі в умовах поглибленого поділу праці; збирання продукції, її сортування, пакування; просте поєднання одних робочих місць з іншими, особливо при здійсненні робіт потоковим способом.

Залежно від рівня механізації праці робочі місця поділяються на:

- місця ручної роботи – виконавці здійснюють операції за допомогою ручних засобів праці;
- механізовані робочі місця – виконавці діють на предмети праці за допомогою робочих органів машин і механізмів, якими вони керують;
- автоматизовані робочі місця – механізми і автомати виконують технологічні операції за заданими параметрами, а виконавці керують ними за допомогою дистанційних пультів.

В залежності від кількості виконавців робочі місця поділяються на індивідуальні (обслуговуються одним робітником) та колективні (призначені для групових виконавців). Загальними вимогами до будь-якого робочого місця можна вважати:

- суворе дотримання встановленої технології; забезпечення можливого скорочення ручних операцій і заміни їх виконання машинами і механізмами;

- створення на робочому місці умов, які дозволяють виконавцеві прийняти зручну позу і застосовувати кращі методи і прийоми праці;
 - приладження інвентарю, інструменту, механізмів керування у відповідності з антропометричними даними виконавця;
 - забезпечення безперебійного надходження предметів праці;
 - створення необхідних санітарно-гігієнічних умов праці та комфортності робочого місця.
- В сучасних умовах господарювання дедалі більшого значення набуває проблема поліпшення умов праці не за рахунок компенсаційних виплат, а шляхом впровадження нової техніки, технології, оздоровлення виробничого середовища, врахування вимог естетики, безпеки і привабливості праці.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Яременко А. П.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

На даний час Україна розвиватися як країна з високою часткою сировинних галузей промисловості, де переважає сфера низьконаукоємкого матеріального виробництва. Відомо, що рівень розвитку країни залежить від рівня розвитку інноваційної діяльності, тому впровадження інновацій у ринкову економіку є одним із наймогутніших важелів конкурентної боротьби та економічного зростання підприємств. Саме інноваційний шлях розвитку дозволить стабілізувати і розвивати діяльність підприємств, та в тому числі забезпечить Україні гідне місце у світовому співтоваристві економіці та вихід із затьмяної кризи.

Проте, на сьогоднішній день існує велика кількість бар'єрів щодо одержання підприємствами доступу до передових технологій. Така ситуація зумовлена неналежними умовами для ефективного здійснення інноваційної діяльності, а саме, перешкодами фінансового, політичного, правового характеру, підвищенням ступеня відкритості національної економіки поряд із посиленням інтеграційних процесів у світовій економіці. Тому питанню інноваційного розвитку підприємств необхідно приділяти все більшу увагу, так як тільки через такий розвиток можливе досягнення конкурентних переваг на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Сьогодні інновації стають ключовим чинником розвитку для більшості підприємств, то важливо, що вітчизняні науковці акцентують свої дослідження на особливостях інноваційних процесів, пов'язаних з поліпшенням всього виробничо-господарського потенціалу підприємства та економічного стану України загалом. Однак масштаби та рівень наукової розробки національних інноваційних пріоритетів, пошук основних чинників, які гальмують інноваційну діяльність підприємств та обґрунтування механізмів залучення та використання інновацій в Україні та ряд інших завдань залишаються недостатніми.

При дослідженні даних завдань, слід перш за все звернути увагу на чинники, що впливають на стійкість та конкурентоспроможність підприємства, а саме до них відносять:

- положення підприємства на фінансовому ринку;
- виробництво продукції, що користується попитом;
- якість продукції; – потенціал підприємства в діловій співпраці;
- ступінь залежності від зовнішніх кредитів і інвесторів;
- наявність неплатоспроможних дебіторів;
- інноваційна діяльність;
- ефективність господарських і фінансових операцій.

Вище перелічене дає змогу ще раз підтвердити важливість впливу інноваційних процесів в забезпеченні високих показників діяльності та розвитку його стійких конкурентних переваг. В свою чергу, на формування 3 інноваційної діяльності впливає розширення номенклатури реалізованої продукції, максимізація ціни для реалізації продукції; мінімізація витрат на виготовлення і реалізацію одиниці продукції, максимізація обсягів реалізації продукції. Інновації, як результат інноваційної діяльності, з одного боку, повинні бути орієнтовані на краще, більш повне задоволення запитів споживачів, а з іншого – на отримання певного економічного ефекту. Але, на жаль, за даними більшості експертів-науковців стан інноваційної діяльності в Україні визначається як кризовий. Основною причиною різкого зниження показників інноваційної діяльності промислових підприємств є саме перехідний період в економіці країни.

Причиною такого становища є практично не створені державою умови для ефективного здійснення інноваційної діяльності. Перешкоди фінансового, політичного, правового, організаційного характеру постають на шляху здійснення безперервного та ефективного інноваційного процесу підприємств.

У свою чергу повинна проводитись різностороння політика нововведень, тому що інновації є результатом комплексу заходів наукового, організаційного, економічного, фінансового, технічного та іншого спрямування. Тому, для забезпечення стабільності, конкурентоспроможності та рентабельності підприємств, будь-які вжиті заходи повинні бути взаємопов'язаними та своєчасно реалізованими.

Слонь І. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У період воєнного стану управління персоналом стає ключовим завданням для підприємств, оскільки в умовах нестабільності, економічної кризи та підвищених ризиків працівники є основним ресурсом для забезпечення безперервності діяльності та адаптації до викликів. Особливості управління персоналом у цей

період обумовлені необхідністю реагувати на зовнішні загрози, зберігати мотивацію персоналу та забезпечувати їхню безпеку.

Ключові особливості управління персоналом в умовах воєнного стану

1. Забезпечення безпеки працівників. Розробка та впровадження планів дій у разі надзвичайних ситуацій. Забезпечення доступу до укриттів, медичної допомоги та психологічної підтримки. Оцінка ризиків для кожного місця роботи.

2. Гнучкі форми організації праці. Запровадження дистанційної роботи, якщо це можливо. Розробка змінних графіків для уникнення ризиків одночасного перебування великої кількості працівників.

3. Мотивація персоналу. Збереження стабільності виплат заробітної плати навіть у складних умовах. Запровадження систем морального заохочення (подяки, підтримка сімей працівників). Забезпечення працівників необхідними умовами для виконання роботи, навіть у разі обмежених ресурсів.

4. Психологічна підтримка. Надання психологічної допомоги працівникам, які зазнали травмуючих обставин. Організація навчальних програм для керівників із надання емоційної підтримки командам. Створення середовища, яке сприяє відкритості та взаємодопомозі.

5. Управління мобільністю персоналу. Врахування можливих переміщень працівників через бойові дії (евакуація, зміна місця проживання). Забезпечення умов для дистанційної роботи переміщених осіб. Залучення працівників із регіонів, менш уражених бойовими діями.

6. Адаптація функцій управління персоналом до кризових умов. Оптимізація чисельності персоналу для збереження функціонування підприємства. Перепідготовка або перекваліфікація працівників для виконання нових завдань. Швидке прийняття управлінських рішень щодо кадрових питань.

7. Залучення резервів та підтримка мобілізованих працівників. Підтримка зв'язку з працівниками, які були мобілізовані до Збройних сил України. Збереження робочих місць для таких співробітників, якщо це можливо. Забезпечення можливостей для реінтеграції мобілізованих працівників після повернення.

Ефективне управління персоналом в умовах воєнного стану є одним із визначальних чинників збереження працездатності підприємств і мінімізації соціальних ризиків. Інноваційні, адаптивні та гнучкі підходи дозволяють забезпечити підтримку персоналу, зберегти його мотивацію та залученість, а також підготувати бізнес до поствоєнного відновлення.

Список використаних джерел

1. Продіус О., Капран А. Удосконалення системи управління персоналом в умовах воєнного стану. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4195>

Стадник О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ЕЛЕМЕНТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ НАУКОВОГО ПАРКУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Економічний механізм взаємодії елементів інфраструктури наукового парку закладу вищої освіти є ключовим інструментом для стимулювання інноваційного розвитку, інтеграції науки й бізнесу та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. У сучасних умовах глобалізації та технологічного прогресу такі механізми стають необхідними для реалізації потенціалу закладів вищої освіти (ЗВО) як центрів знань і технологій.

Для України актуальність розробки та впровадження економічного механізму взаємодії інфраструктурних елементів наукового парку зумовлена: необхідністю модернізації економіки та переходу до інноваційної моделі розвитку, потребою комерціалізації наукових розробок університетів, створенням умов для зменшення "відтоку мізків" і розвитку талантів у країні, залученням міжнародних інвестицій та інтеграцією в європейський науково-освітній простір.

Економічний механізм взаємодії елементів інфраструктури наукового парку є важливим інструментом для досягнення синергії між наукою, бізнесом і освітою. Його ефективність визначає здатність закладів вищої освіти сприяти інноваційному розвитку регіонів, формувати конкурентоспроможну економіку та забезпечувати сталий розвиток суспільства. В Україні такі механізми мають бути пріоритетними у контексті сучасних викликів і реформ.

У роботі досліджено підходи до створення та функціонування наукових парків у закладах вищої освіти (ЗВО) в Україні. Акцент зроблено на формуванні ефективного економічного механізму, який забезпечує взаємодію елементів інфраструктури наукового парку для стимулювання інноваційного розвитку та інтеграції науки, освіти й бізнесу.

Запропоновано модель, що включає інструменти фінансового, організаційного та інформаційного забезпечення взаємодії між елементами наукового парку, такими як ЗВО, бізнес-структури, науково-дослідні інститути й державні органи.

Проаналізовано існуючі бар'єри у взаємодії, зокрема недосконалість правового регулювання, недостатне фінансування й відсутність мотивації для бізнесу інвестувати в наукові розробки.

Розроблено рекомендації щодо фінансових і нефінансових стимулів (гранти, пільги, державно-приватне партнерство) для учасників наукового парку.

Виокремлено ключові елементи інфраструктури: дослідницькі лабораторії, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій та хаби підприємництва. Зроблено висновок про необхідність інтеграції цих елементів для створення інноваційної екосистеми.

Створення ефективного економічного механізму наукового парку сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських ЗВО. Взаємодія науки, освіти та бізнесу в межах наукових парків може стати рушієм інноваційної економіки України. Для реалізації запропонованого механізму необхідні зміни в законодавстві, стратегічне державне фінансування та розширення співпраці з міжнародними партнерами.

Тимченко Є. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ МОДЕЛІ ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ НАСТАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Оцінка ймовірності банкрутства підприємств є важливим інструментом для своєчасного виявлення фінансових проблем і запобігання кризовим ситуаціям. Існує кілька основних моделей, які використовуються для оцінювання ризику банкрутства підприємств. Вони можуть базуватися на фінансових показниках, математичних методах або інтуїтивних підходах. Нижче наведено найбільш поширені моделі.

1. Однофакторні моделі. Ці моделі базуються на аналізі одного ключового фінансового показника, що є найбільш релевантним для підприємства. До них відносяться: показник платоспроможності (Liquidity Ratio), рівень заборгованості (Debt-to-Equity Ratio).

Переваги методу: простота застосування.

Недоліки методу: враховують лише один аспект фінансової діяльності.

2. Багатофакторні моделі

Включають комплексний підхід і враховують кілька фінансових показників одночасно. До них відносяться, наприклад, модель Альтмана (Z-score): одна з найпопулярніших багатофакторних моделей, що використовує п'ять фінансових коефіцієнтів для оцінки ризику банкрутства.

Переваги методу: висока точність.

Недоліки методу: потреба в достовірних даних і складність розрахунків.

Модель Спрінгейта (S-score) є менш складна модель у порівнянні з Альтманом, враховує чотири фінансові коефіцієнти.

Модель Ліса заснована на дискримінантному аналізі, використовує три фінансові показники для оцінки: оборотний капітал/загальні активи., прибуток до сплати податків/загальні активи, обсяг продажів/загальні активи.

Модель Таффлера. Проста та інтуїтивно зрозуміла модель, популярна у Великій Британії. Показники необхідні для дослідження: прибуток до сплати податків/короткострокові зобов'язання, оборотний капітал/загальні зобов'язання, короткострокові зобов'язання/загальні активи, обсяг продажів/загальні активи.

3. Моделі на основі нейронних мереж і машинного навчання. Сучасні підходи, що враховують великий обсяг даних та аналізують не лише фінансові показники, але й інші фактори:

– Геополітичні ризики.

– Галузеві тренди.

– Рівень конкуренції.

Переваги методу: адаптація до складних умов.

Недоліки методу: потребують великих обсягів даних і технічної експертизи.

Для оцінки ймовірності банкрутства підприємств доцільно використовувати комплексний підхід, комбінуючи різні моделі. Класичні моделі, такі як Z-score Альтмана, залишаються основними інструментами, однак із розвитком технологій усе більшого значення набувають моделі на основі машинного навчання, що дозволяють точніше прогнозувати ризики.

Список використаних джерел

1. Лесюк А. С. Комплексний аналіз фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0821U101928> (дата звернення: 16.09.2024).

Ткаченко Г. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

На сьогодні в Україні суб'єктами аграрного ринку, як відомо, є виробники продукції землеробства і тваринництва, переробні підприємства та різноманітні організації із обслуговування та реалізації товарів. Аграрний сектор економіки України потребує особливої уваги з погляду оцінки його довгострокової ефективності, оскільки є соціально значущою галуззю, що виробляє продовольчі ресурси. Досягнутий рівень конкурентоспроможності аграрного сектору, а також перспективи його розвитку в умовах глобальних змін безпосередньо впливають на рівень життя населення, вартість споживчого кошика, умови та якість відтворення робочої сили в національній економіці. Як наслідок, в аграрному секторі відбулося безпрецедентне зниження обсягів виробництва практично всіх видів продукції, значне скорочення виробництва асортименту продукції, що випускається, старіння основних фондів.

Головною метою заходів державної підтримки галузі має стати підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняного аграрного виробництва, що стане головним чинником посилення позицій України на світових ринках продовольства в умовах їх рецесії й поглиблення фінансової кризи агропродовольчої сфери в умовах глобалізаційних змін. Сутність ефективного аграрного розвитку полягає у тому, щоб сформувати умови для забезпечення розгорнутого відтворення всіх галузей і сфер аграрного ринку забезпечити дотримання інтересів споживачів і держави.

Аналізуючи тенденції слід зауважити, що ріст експорту продукції агропродовольчої сфери України відбувається на фоні того, що рівень виробництва валової продукції сільськогосподарства в середньому за 2010–2013 роки становив тільки 76,6% від рівня 1986 і 1990 років, у тому числі по продукції тваринництва і лише 52%. Тому і не дивно, що у поєднанні з ростом експорту це призвело до зниження рівня споживання молока, м'яса й риби на особу в Україні, який у 2013 році становив відповідно 57, 68,1 і 68% до науково обґрунтованих норм.

У результаті проведених наукових досліджень проведено комплексне дослідження актуальності розв'язання проблеми. Розвиток вітчизняного м'ясного ринку зростає з огляду на вступ України до СОТ. На різке зниження використання ресурсного потенціалу та і взагалі розвитку аграрного сектору економіки вплинули причини соціально-економічного характеру – погіршення фінансово-економічної ситуації у країні, підвищення цін на енергоресурси й транспортні послуги, диспаритет цін, різке падіння платоспроможного попиту реальних та потенційних споживачів, безперешкодне наповнення продовольчого ринку аналогічною імпортною продукцією в результаті лібералізації зовнішньоекономічної діяльності, неринкові фактори банкрутства партнерів, зневіра у власні комерційні здібності аграрних підприємств.

Отже, розв'язання визначених проблем створить сприятливі умови для розвитку інфраструктури аграрного ринку, покращить цінову кон'юнктуру та фінансовий стан аграрного сектору. Для реалізації експортного потенціалу аграрних підприємств необхідно створити умови для залучення іноземних інвесторів сприяти технічному і технологічному переоснащенню потужностей для виробництва експортної продукції, закріпитись на традиційних та освоювати нові ринки збуту. Очевидно, що зазначені виклики вимагають й кардинальної зміни підходів до бачення подальшої стратегії розвитку забезпечення підприємств агропродовольчої сфери в умовах глобалізаційних змін.

Третинко А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансово-економічні результати діяльності підприємства є ключовими показниками, що характеризують його стан, стабільність, конкурентоспроможність і перспективи розвитку. Аналіз цих результатів дозволяє виявити сильні й слабкі сторони підприємства, оцінити його ефективність і прийняти стратегічні рішення для подальшого зростання.

1. Основні фінансово-економічні показники

– Доходи та виручка. Загальна сума грошових надходжень від реалізації продукції, товарів або послуг. Рівень доходу залежить від обсягів продажу, цінової політики та рівня попиту.

– Прибуток. Операційний прибуток: результат основної діяльності підприємства (прибуток від продажу). Чистий прибуток: залишок після сплати всіх податків, зборів і витрат.

– Рентабельність. Визначає ефективність використання ресурсів і капіталу. Ключові показники: рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), рентабельність продажів.

– Собівартість продукції. Включає всі витрати на виробництво та реалізацію товарів. Зниження собівартості сприяє збільшенню прибутковості.

– Фінансова стійкість. Оцінюється через показники ліквідності, платоспроможності та забезпеченості власним капіталом.

2. Ефективність діяльності підприємства

– Ефективність виробництва. Аналіз продуктивності праці, фондівіддачі та використання ресурсів. Залежить від впровадження новітніх технологій і підвищення кваліфікації персоналу.

– Ефективність управління. Оптимізація бізнес-процесів, витрат і стратегічного планування. Важливим є своєчасний аналіз ринкової ситуації та адаптація до змін.

– Інноваційна активність. Впровадження нових продуктів, послуг чи методів виробництва. Висока інноваційна активність підвищує конкурентоспроможність.

– Соціальна ефективність. Полягає у створенні комфортних умов для працівників, забезпеченні соціальних гарантій і відповідальності перед суспільством.

3. Методи оцінки фінансово-економічних результатів

– Фінансовий аналіз. Горизонтальний і вертикальний аналіз фінансових звітів (баланс, звіт про прибутки і збитки, звіт про рух грошових коштів). Аналіз коефіцієнтів (ліквідності, рентабельності, оборотності активів).

– Аналіз витрат. Дослідження структури та динаміки витрат. Визначення найбільш витратних статей і можливостей їх оптимізації.

– Оцінка ефективності інвестицій. Використання показників NPV (чиста приведена вартість), IRR (внутрішня норма рентабельності), терміну окупності.

– Сценарний аналіз. Розробка прогнозів залежно від зміни ключових факторів (економічної ситуації, попиту, цін на сировину).

Фінансово-економічні результати є важливим інструментом оцінки ефективності діяльності підприємства. Регулярний моніторинг ключових показників, аналіз динаміки та своєчасна адаптація до змін дозволяють досягти стабільного розвитку та стійкого зростання навіть у складних економічних умовах.

Список використаних джерел

1. Економіка підприємства: збірник практичних завдань / уклад.: В.І. Кифяк, С.В. Ксьондз, С.І. Тодорюк, І.М. Антохова. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2018. – 112 с.

Троцький Ю. А.

Класичний приватний університет
аспірант

МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Математичне моделювання є важливим інструментом для аналізу та оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів. Такі моделі дозволяють враховувати різноманітні фактори, оцінювати вплив окремих чинників, прогнозувати розвиток і приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Розглянемо основні підходи до моделювання.

1. Моделі економетричного аналізу. Визначення залежностей між ключовими соціально-економічними показниками. Регресійні моделі дозволяють оцінити вплив певних факторів (наприклад, інвестицій, зайнятості, державної підтримки) на розвиток регіону.

2. Моделі багатокритеріальної оптимізації. Врахування декількох критеріїв (економічне зростання, рівень життя, екологічні показники). Застосовуються для прийняття рішень щодо розподілу ресурсів.

3. Системно-динамічні моделі. Дослідження взаємодії між економічними, соціальними та екологічними процесами. Прогнозування довгострокових тенденцій розвитку регіонів.

4. Індексні моделі. Використання інтегральних індексів для комплексної оцінки стану регіонів. Наприклад, індекс людського розвитку (ІЛР), індекс соціально-економічного розвитку.

Для побудови математичної моделі оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів можна використовувати такий загальний алгоритм:

1. Формалізація мети моделювання

Наприклад: оцінити загальний рівень розвитку регіону; виявити регіони з найбільшою потребою в державній підтримці; прогнозувати вплив конкретних заходів на соціально-економічні показники.

2. Вибір змінних та показників

1. Економічні показники: валовий регіональний продукт (ВРП), рівень зайнятості, інвестиції в економіку регіону, обсяг експорту та імпорту.

2. Соціальні показники: рівень доходів населення, рівень безробіття, якість освіти та медицини, житлові умови.

3. Екологічні показники: рівень забруднення повітря, води, ґрунтів, площа зелених зон.

Методологія моделювання:

1. Побудова інтегрального індексу. Для оцінки загального рівня розвитку регіонів часто використовують інтегральні показники:

– Нормалізація даних: Для приведення різних показників до однієї шкали.

– Зважування показників: визначення ваги кожного показника залежно від його важливості.

– Ранжування регіонів: регулювання на основі отриманих значень RRR.

2. Економетричний аналіз

– Регресійна модель:

– Аналіз еластичності: Визначення чутливості показника RRR до змін у змінних.

Математичне моделювання є потужним інструментом для оцінки соціально-економічного розвитку регіонів. Його використання дозволяє виявляти диспропорції, оцінювати ефективність політики та формувати рекомендації для сталого розвитку регіонів. Важливо адаптувати модель під специфічні умови кожної країни чи регіону, враховуючи їхні соціально-економічні, політичні й екологічні особливості.

Список використаних джерел

1. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіону : монографія / О.І. Пурський, О.А. Харченко, І.О. Мороз. – Київ : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2017. – 180 с.

Хітров В. М.

Класичний приватний університет

аспірант

Наук.кер. – к.е.н., доцент Бондаренко Н. В.

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СЕРВІС МАРКЕТ ГРУП» М. ЗАПОРІЖЖЯ)

Організація праці на підприємстві ТОВ «Сервіс Маркет Груп» (м. Запоріжжя) має низку аспектів, що визначають її ефективність, включаючи ремонт вантажної та спеціалізованої техніки, продаж автозапчастин та комплектуючих, а також соціальну відповідальність і волонтерство. Усі ці напрямки об'єднані єдиною метою – надання високоякісних послуг, задоволення потреб клієнтів, та активна участь у житті місцевої громади.

Технічний напрямок підприємства вимагає організації роботи таким чином, щоб кожен працівник мав чітке розуміння своїх обов'язків і місця в загальній системі виробничого процесу. Це забезпечує не тільки високу продуктивність, але й дозволяє досягти високого рівня задоволення клієнтів. Основними компонентами організації праці на підприємстві є: розподіл функціональних обов'язків, де кожен співробітник має чітко визначену роль в процесах ремонту, продажу чи обслуговування клієнтів; контроль і моніторинг якості: для забезпечення високої якості обслуговування підприємство впровадило систему контролю, що дозволяє знизувати кількість помилок і забезпечує високий рівень задоволення клієнтів; вдосконалення кваліфікації працівників: на підприємстві організовані навчання і тренінги для персоналу, що дозволяють покращувати професійні навички та підвищувати ефективність роботи.

1. Ремонт вантажної та спецтехніки.

Один із основних напрямків діяльності підприємства полягає в наданні послуг з ремонту вантажної та спецтехніки. Висока якість ремонтних робіт, надійність і швидкість виконання замовлень забезпечуються завдяки професіоналізму майстрів і використанню сучасного обладнання. Організація праці в цьому напрямі полягає в чіткій координації роботи майстрів, механіків та інших технічних працівників, а також в ефективному управлінні запасами автозапчастин для забезпечення швидкого ремонту. Процес ремонту є ретельно продуманим і систематизованим. Перш за все, обслуговування клієнтів починається з вивчення проблеми, діагностики техніки, після чого складається план ремонту та визначається термін виконання. Кожен етап ремонту супроводжується постійним контролем якості, що гарантує точність і надійність виконаної роботи.

2. Продаж автозапчастин та комплектуючих.

Магазин автозапчастин і комплектуючих ТОВ «Сервіс Маркет Груп» є важливою частиною підприємства. Це не лише торговий майданчик, а й інформаційно-консультативний центр, де кожен клієнт може отримати кваліфіковану консультацію щодо вибору запчастин і комплектуючих для своєї техніки. Організація праці в магазині базується на ефективній логістиці, своєчасному постачанні товарів та оптимізації процесу продажу. Менеджери магазину працюють безпосередньо з постачальниками та контролюють запаси для забезпечення своєчасного поповнення асортименту. Важливим аспектом є підтримка належного рівня запасів, що дозволяє задовольнити потреби клієнтів без затримок, а також забезпечення доставки замовлених запчастин у найкоротші терміни.

3. Соціальна відповідальність бізнесу.

Соціальна відповідальність є невід'ємною частиною діяльності ТОВ «Сервіс Маркет Груп». Підприємство активно підтримує місцеву громаду через участь у соціальних проєктах, організацію благодійних акцій та підтримку екологічних ініціатив. В рамках соціальної відповідальності бізнес бере на себе обов'язки не лише в межах корпоративної соціальної політики, а й у конкретних соціальних ініціативах, таких як допомога малозабезпеченим сім'ям, сприяння розвитку освіти та організація благодійних зборів. Особливу увагу приділено волонтерським ініціативам. Працівники підприємства регулярно беруть участь у волонтерських програмах, сприяючи розвитку благодійності та підтримці тих, хто потребує допомоги. Волонтерство на підприємстві стало не просто традицією, а й важливою складовою корпоративної культури, що сприяє згуртуванню колективу, підвищенню соціальної відповідальності та впливу підприємства на розвиток суспільства.

Хоменко В. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Марченко Н. А.

ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

Агропромислова політика є одним з ключових аспектів економічного розвитку багатьох країн, включаючи Україну, оскільки сільське господарство відіграє значну роль у забезпеченні продовольчої безпеки, створенні робочих місць та формуванні валового внутрішнього продукту. В умовах сучасних викликів, таких як зміна клімату, коливання цін на сільськогосподарську продукцію, глобальні економічні кризи та збройні конфлікти, важливим завданням стає ефективне управління агропромисловим сектором. Моделювання агропромислової політики дозволяє уряду та підприємствам оцінювати ефективність існуючих політик, прогнозувати можливі зміни та розробляти стратегії для підвищення продуктивності та стійкості аграрного сектору.

Моделювання агропромислової політики дозволяє отримати глибше розуміння впливу різних факторів на розвиток аграрного сектору, таких як державна підтримка, ціни на ресурси, погодні умови, зміни у світовій економіці тощо. Це дає можливість розробляти обґрунтовані стратегії, що враховують як короткострокові, так і довгострокові перспективи розвитку сільського господарства. Завдяки моделюванню можна оцінити ефективність субсидій, вплив політики підтримки малих фермерів, а також передбачити наслідки змін у міжнародній торгівлі на агропромисловий сектор.

Один із ключових аспектів моделювання агропромислової політики полягає в можливості прогнозування наслідків змін у зовнішньому середовищі, таких як коливання цін на світових ринках, зміни в умовах торгівлі або вплив кліматичних змін. Це дозволяє уряду та агробізнесу вчасно адаптуватися до нових умов, забезпечуючи стабільність виробництва та конкурентоспроможність національної продукції на світовому ринку.

У моделюванні агропромислової політики застосовуються такі сучасні моделі:

1. Моделі часткової рівноваги використовуються для оцінки впливу політики на конкретні ринки сільськогосподарської продукції. Ці моделі враховують попит і пропозицію на конкретному ринку, що дозволяє оцінити вплив державних субсидій, податків або квот на рівень виробництва, ціни та доходи фермерів. Часткова рівновага дозволяє детально моделювати наслідки змін у політиці на певні галузі, такі як виробництво зернових або м'яса.

2. Моделі загальної рівноваги (CGE) використовуються для аналізу впливу агропромислової політики на всю економіку, враховуючи взаємозв'язки між секторами. CGE-моделі дозволяють оцінювати вплив змін у політиці на різні галузі економіки, включаючи аграрний сектор, і визначати, як такі зміни можуть впливати на добробут населення, рівень зайнятості та державні доходи. Використання CGE-моделей є корисним для оцінки наслідків комплексних політичних заходів, таких як введення або зняття митних бар'єрів.

3. Моделі системної динаміки дозволяють моделювати взаємозв'язки між різними компонентами агропромислової політики і оцінювати їхній вплив на довгостроковий розвиток сільського господарства. Цей підхід дозволяє враховувати такі фактори, як цикли виробництва, зміни в земельному користуванні, вплив клімату та природних ресурсів. Системна динаміка є особливо корисною для прогнозування довгострокових наслідків політики, наприклад, впливу зміни у фінансуванні досліджень і розвитку на продуктивність агросектору.

4. Оптимізаційні моделі дозволяють визначати найкращі способи використання ресурсів для забезпечення максимального рівня ефективності агропромислового виробництва. Наприклад, оптимізаційні моделі можуть бути використані для визначення оптимальної структури посівних площ, що забезпечить максимальний обсяг виробництва при мінімальних витратах. Такі моделі допомагають розробляти стратегії для раціонального використання ресурсів, таких як вода, добрива та земельні площі, що є важливим у контексті зміни клімату.

5. Агентне моделювання (Agent-Based Models, ABM) дозволяє моделювати поведінку окремих учасників агропромислового сектору, таких як фермери, постачальники ресурсів, споживачі та уряд. Це дозволяє аналізувати, як окремі агенти реагують на зміни в політиці та як їхні дії впливають на загальний рівень виробництва та продуктивності аграрного сектору. Агентне моделювання корисне для вивчення реакції фермерів на зміни в системі субсидій або податків та для оцінки ефективності державних програм підтримки.

Моделювання агропромислової політики є важливим інструментом для забезпечення стабільного розвитку аграрного сектору, підвищення його продуктивності та стійкості до зовнішніх та внутрішніх викликів. Використання сучасних підходів, таких як «моделі часткової та загальної рівноваги», «системна динаміка», «оптимізаційні моделі» та «агентне моделювання», дозволяє глибше зрозуміти взаємозв'язки в аграрному секторі та оцінити вплив різних політичних заходів на його розвиток. Ефективне використання моделей дозволяє підвищити продуктивність, забезпечити раціональний розподіл ресурсів та сприяти сталому розвитку аграрного сектору, що є ключем до забезпечення продовольчої безпеки та економічного зростання України.

Хоміцький І. О.

Класичний приватний університет
аспірант

СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стійкий розвиток стає важливою складовою стратегії багатьох підприємств в умовах глобальних змін клімату, обмежених природних ресурсів і постійного зростання попиту на енергоресурси. Для підприємств у сфері енергетичного забезпечення стійкий розвиток передбачає поєднання економічної, екологічної та соціальної складових у своїй діяльності, що дозволяє забезпечити не лише зростання прибутковості, але й мінімізацію негативного впливу на довкілля та створення позитивного ефекту для суспільства.

Сфера енергетики є стратегічною для будь-якої економіки, оскільки енергетичні ресурси є основою функціонування промисловості, транспорту, інфраструктури та побуту. Однак з огляду на виклики зміни клімату, підприємства енергетичної сфери повинні адаптувати свої стратегії, враховуючи інноваційні технології, використання відновлюваних джерел енергії та вдосконалення ефективності використання ресурсів [4].

Концепція стійкого розвитку підприємств у сфері енергетичного забезпечення передбачає реалізацію стратегії, яка має на меті:

- економічну ефективність – забезпечення зростання доходів і прибутковості, оптимізацію витрат на виробництво та постачання енергії, а також використання інноваційних технологій для зменшення витрат;
- екологічну безпеку – зниження негативного впливу енергетичного виробництва на навколишнє середовище, скорочення викидів парникових газів, запровадження заходів з енергозбереження та використання відновлюваних джерел енергії;
- соціальну відповідальність – забезпечення соціальної стабільності, розвиток кваліфікованих кадрів, покращення умов праці та забезпечення енергетичної безпеки для населення.

Для забезпечення цих аспектів підприємства енергетичної галузі повинні впроваджувати інноваційні стратегії, орієнтуючись на зростаючі потреби суспільства в чистій та доступній енергії [3].

У сфері енергетичного забезпечення можна виділити кілька ключових стратегій стійкого розвитку, які допомагають підприємствам адаптувати свою діяльність до сучасних умов [1]:

1. Перехід до відновлюваних джерел енергії. Сучасні підприємства енергетичної галузі активно інвестують у відновлювані джерела енергії, такі як сонячна, вітрова, гідро- та біоенергетика. Використання таких джерел дозволяє значно зменшити залежність від традиційних викопних енергоносіїв і знизити екологічний слід підприємств.

2. Енергозбереження та підвищення енергоефективності. Однією з важливих складових стійкої стратегії є оптимізація споживання енергії. Це передбачає впровадження енергоефективних технологій, модернізацію обладнання, використання енергозберігаючих матеріалів, а також автоматизацію процесів управління енергоспоживанням.

3. Інноваційні технології та цифровізація. Застосування сучасних технологій, таких як Internet of Things (IoT), штучний інтелект та блокчейн, дає змогу не тільки оптимізувати виробничі процеси, але й підвищити прозорість діяльності підприємств, що є важливим для розвитку сталих бізнес-моделей.

4. Стратегії корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Підприємства в енергетичній сфері активно реалізують програми КСВ, спрямовані на покращення соціальних умов у регіонах їх діяльності. Це може включати програми енергетичної підтримки для соціально незахищених верств населення, проекти з екологічної освіти та розвитку локальних спільнот.

5. Розвиток та використання нових енергетичних матеріалів. Інноваційні розробки в галузі нових енергетичних матеріалів, таких як перовскітні сонячні батареї або водневі технології, відкривають нові можливості для зниження вартості енергетичних послуг та підвищення ефективності виробництва.

Успішна реалізація стратегії стійкого розвитку підприємств в енергетичній сфері вимагає комплексного підходу та стратегічного управління, що включає [2]:

- аналіз ринкових умов та прогнозування. Підприємства повинні активно аналізувати тенденції енергетичного ринку, прогнозувати зміни у попиті та пропозиції енергії, розвивати нові бізнес-моделі для адаптації до цих змін;
- розробка стратегії з урахуванням ризиків. Врахування екологічних, економічних та соціальних ризиків є важливим аспектом стратегії. Ризики можуть включати коливання цін на енергоресурси, зміни в законодавстві, екологічні катастрофи або соціальні заворушення, тому для мінімізації таких загроз важливо мати ефективний план управління ризиками;
- співпраця з державними органами та міжнародними організаціями. Для забезпечення стабільного розвитку важлива співпраця з органами влади та міжнародними організаціями, що розробляють політики та регулювання у сфері енергетики. Це дозволяє підприємствам враховувати національні та міжнародні стандарти, а також отримувати доступ до фінансування та технологій.

Стратегії стійкого розвитку підприємств у сфері енергетичного забезпечення є ключовими для забезпечення сталого зростання та зниження негативного впливу на навколишнє середовище. Адаптація до нових технологій, перехід до відновлюваних джерел енергії, енергозбереження та підвищення енергоефективності

дозволяють енергетичним підприємствам не лише підвищити свою конкурентоспроможність, а й сприяти загальному розвитку суспільства і забезпеченню його потреб у чистій та доступній енергії.

Список використаних джерел

1. Крючок С. І. Теоретичні засади стійкого економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка. 2015. № 12.
2. Квятковська Л. А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. № 1. С. 85–89.
3. Гальчак Х. Р. Забезпечення сталого розвитку підприємства як основа формування соціальної відповідальності. Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук. праць «Проблеми економіки та управління». 2016. № 847. С. 69–74.
4. Чернова Т. Л. Еколого-економічні принципи сталого розвитку національної економіки. Економіка та держава. 2013. № 5. С. 63–66.

Чеголя Д. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Політика управління фінансовими ресурсами підприємства є важливим елементом забезпечення його фінансової стабільності, підвищення конкурентоспроможності та досягнення стратегічних цілей. Ефективне управління фінансовими ресурсами передбачає раціональне планування, використання та контроль фінансових потоків для забезпечення максимальної рентабельності діяльності підприємства та мінімізації фінансових ризиків.

Основними завданнями фінансової політики підприємства є забезпечення оптимальної структури капіталу, ефективного використання залучених та власних фінансових ресурсів, своєчасного виконання фінансових зобов'язань, а також підтримка необхідного рівня ліквідності та платоспроможності. Ці завдання вирішуються шляхом інтеграції стратегічного й оперативного планування, аналізу фінансових показників та прогнозування.

Важливим аспектом фінансової політики є управління джерелами фінансування. Підприємства повинні визначати оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом для забезпечення фінансової стійкості. При цьому враховуються такі фактори, як вартість фінансування, рівень ризику та поточна ринкова кон'юнктура. Для забезпечення доступу до дешевих і довгострокових фінансових ресурсів підприємства можуть використовувати інструменти публічного фінансування, такі як випуск облігацій чи залучення стратегічних інвесторів.

Раціональне використання фінансових ресурсів передбачає їх спрямування на інвестиційні проекти з високою рентабельністю, модернізацію виробництва, оптимізацію операційних витрат та впровадження інновацій. Одним із шляхів удосконалення фінансової політики є застосування сучасних методів фінансового аналізу, які дозволяють оцінити ефективність використання капіталу, ідентифікувати слабкі місця у фінансовій діяльності та розробити заходи для їх усунення.

Ключову роль у вдосконаленні управління фінансовими ресурсами відіграє цифровізація фінансових процесів. Використання автоматизованих систем управління фінансами дозволяє підприємствам забезпечувати оперативний моніторинг фінансових потоків, аналізувати великий обсяг даних та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Інструменти бізнес-аналітики та прогнозування сприяють підвищенню точності фінансових розрахунків і зниженню ризиків.

Також важливим напрямом удосконалення є впровадження ефективного ризик-менеджменту. Ідентифікація та оцінка фінансових ризиків, таких як зміна валютного курсу, інфляція або коливання попиту, дозволяють підприємствам розробляти стратегії мінімізації їх впливу. Це може включати страхування, використання хеджування чи створення резервних фондів.

Таким чином, політика управління фінансовими ресурсами підприємства потребує постійного вдосконалення в умовах динамічних змін економічного середовища. Застосування сучасних методів аналізу, впровадження цифрових технологій та розробка ефективних механізмів управління ризиками дозволять забезпечити фінансову стабільність підприємства, підвищити його конкурентоспроможність і сприяти досягненню стратегічних цілей.

Челнов Д. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Фінансове забезпечення організацій будівельної сфери є однією з ключових складових для успішної реалізації будівельних проектів. Ефективне управління фінансами на всіх етапах будівництва, від планування до завершення проекту, забезпечує своєчасне виконання робіт, зниження витрат і підвищення прибутковості підприємств.

Основні джерела фінансування будівельних організацій:

- власні кошти. Капітал, накопичений через прибуток, дивіденди та інші внутрішні ресурси підприємства, що дозволяє фінансувати поточну діяльність без залучення зовнішніх позик;
- залучені кошти. Кредити від банків або інвесторів. Вони дозволяють будівельним компаніям швидко отримати необхідні ресурси для фінансування великих проектів;

– інвесторські кошти. Прямі інвестиції від приватних інвесторів або державних установ для розвитку великих інфраструктурних проектів;

– гранти та державні субсидії. Для фінансування соціально значущих об'єктів будівництва держави можуть надавати гранти або субсидії, знижуючи фінансове навантаження на підприємства.

Наявність достатнього фінансового ресурсу дає можливість своєчасно закуповувати матеріали, виплачувати заробітну плату працівникам, забезпечувати високоякісне виконання робіт, що веде до зменшення затримок і фінансових втрат. Невиправдане затягування з фінансуванням може призвести до зростання вартості проекту, порушення строків і навіть банкрутства компанії [1].

Створення фінансової моделі включає розрахунки вартості проекту, планування доходів та витрат, прогнозування ризиків. Фінансова модель дозволяє будівельним організаціям планувати кошторисні витрати, оцінювати економічну доцільність проектів і приймати обґрунтовані рішення щодо їх реалізації.

Будівельні проекти мають низку специфічних ризиків, таких як зміна вартості матеріалів, підвищення витрат на робочу силу, затримки в поставках та фінансові труднощі. Для зменшення фінансових ризиків будівельні компанії використовують хеджування, страхування, а також укладають контракти з фіксованими цінами на певні етапи будівництва [3].

Великі інфраструктурні проекти потребують значних фінансових витрат, тому часто залучаються фінансові установи для надання довгострокових кредитів, а також міжнародні інвестиційні фонди. Важливими є також державні гарантії та пільгові кредити, що стимулюють розвиток таких проектів.

Для забезпечення ефективного використання коштів важливо вести точний облік та аналіз фінансів. Регулярне складання фінансової звітності, контроль за витратами і доходами, а також аудит проектів допомагають виявити фінансові проблеми на ранніх етапах і коригувати стратегію управління коштами [2].

З розвитком цифрових технологій з'являються нові інструменти фінансування будівельних проектів, такі як фінансування через краудфандингові платформи, використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості фінансових операцій і смарт-контрактів для автоматизації процесів.

Одним із перспективних напрямків є інтеграція фінансових технологій, таких як фінансові платформи для управління проектами та інвестиціями в будівництво, що дозволить знижувати фінансові витрати, оптимізувати процеси і забезпечити прозорість у фінансуванні.

Фінансове забезпечення організацій будівельної сфери є основою для успішного здійснення будівельних проектів. Для досягнення ефективності в управлінні будівельними організаціями необхідно правильно поєднувати різні джерела фінансування, оптимізувати витрати та ризики, а також використовувати новітні фінансові інструменти для досягнення сталого розвитку і успіху на ринку.

Список використаних джерел

1. Єфременко В. В., Гордієнко В. В., Спиця Р. А. Фінансово-економічне оцінювання діяльності будівельних підприємств. *ГЕВ*. – Т. : ТНТУ, 2024. – Том 89. – № 4. – С. 28–35
2. Жовтяк Г. А., Волохова І. В. Стан та перспективи розвитку підприємств будівельної галузі України. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (70). № 6. С. 50–55.
3. Івасечко У., Гуменна-Дерій М., Дерій В. Фінансові ресурси підприємств будівельної галузі як важелі соціального партнерства: облік та оподаткування. *Вісник економіки*. 2021. № 4. С. 187–210.

Чепелєв А. А.

Класичний приватний університет

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА В ПІДПРИЄМСТВАХ КОМУНАЛЬНОЇ СФЕРИ

Підприємства комунальної сфери займають важливе місце в економіці України, оскільки вони забезпечують життєво важливі послуги для населення: водопостачання, водовідведення, тепlopостачання, вивезення сміття, обслуговування доріг, а також надають інші комунальні послуги. Оскільки багато з цих підприємств належать до державного чи місцевого сектору, питання їх фінансового забезпечення є важливим для ефективного функціонування та розвитку цих підприємств.

Джерелами фінансування підприємств комунальної сфери є збори та платежі населення. Одним із основних джерел доходу підприємств комунальної сфери є платежі за надані послуги (водопостачання, опалення, вивезення сміття тощо). Ці кошти використовуються для забезпечення операційної діяльності підприємств та для проведення ремонтів і модернізації інфраструктури.

Бюджетне фінансування, дотації та субсидії з державного та місцевих бюджетів. У випадку, коли тарифи на комунальні послуги не покривають витрати підприємств, органи влади можуть надавати дотації для покриття дефіциту. Це важливо для підтримки доступності послуг для населення.

Цільові субвенції. Держава чи місцеві органи можуть надавати цільові субвенції для розвитку певних напрямків або проектів, таких як модернізація енергетичних систем, впровадження енергоефективних технологій, покращення якості водопостачання.

Інвестиційне фінансування. Комунальні підприємства можуть залучати позики або кредити від банків, міжнародних фінансових організацій (МФО) чи державних інститутів для фінансування великих інфраструктурних проектів (будівництво нових мереж, заміна обладнання, модернізація).

Підприємницька діяльність. Комунальні підприємства можуть здійснювати певну комерційну діяльність, яка не пов'язана безпосередньо з основними послугами. Наприклад, оренда майна, надання додаткових послуг, продаж енергоресурсів або інших продуктів може приносити додаткові доходи.

Міжнародні гранти та кредити. Оскільки комунальна сфера часто потребує модернізації та покращення інфраструктури, міжнародні організації, такі як Світовий банк, Європейський Союз, можуть надавати гранти та пільгові кредити для реалізації проектів у галузі енергоефективності, покращення якості води та інших важливих напрямків.

Однією з основних проблем є низький рівень оплати комунальних послуг населенням, що в свою чергу зменшує доходи підприємств. Це може призвести до їх фінансових труднощів і зменшення якості послуг.

Багато комунальних підприємств використовують застаріле обладнання і технології, що потребує значних витрат на модернізацію та ремонт. Відсутність належного фінансування обмежує можливості для оновлення інфраструктури.

Також комунальні підприємства сильно залежать від дотацій з бюджету, що робить їх фінансування нестабільним і залежним від політичної ситуації та економічних умов.

Високий рівень корупції у комунальній сфері, зокрема у сфері державних закупівель та надання субсидій, може призводити до неефективного використання бюджетних коштів, що погіршує фінансовий стан підприємств.

Фінансове забезпечення підприємств комунальної сфери є критично важливим для забезпечення стабільності і розвитку міст. Успішне вирішення питань фінансування потребує комплексного підходу, включаючи підвищення тарифів, модернізацію інфраструктури, залучення інвестицій, ефективне управління та боротьбу з корупцією. Розвиток цих підприємств має не лише економічне, а й соціальне значення, оскільки забезпечує доступ до базових життєвих послуг для всього населення.

Чумак Є. І.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Металургійна галузь є стратегічно важливою для економіки України, адже вона забезпечує значну частку експорту та створює тисячі робочих місць. В умовах динамічного середовища, яке формується під впливом війни, глобальних економічних змін, енергетичних криз і технологічних інновацій, управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств набуває особливого значення.

Актуальність управління інвестиційною діяльністю в наступному:

1. Значення інвестицій для металургії: забезпечення модернізації застарілих потужностей, підвищення конкурентоспроможності на світових ринках, перехід до енергозберігаючих і екологічно безпечних технологій.

2. Динаміка зовнішнього середовища: зростаючий тиск від міжнародних регуляторів щодо екологічних стандартів, коливання цін на металопродукцію на світових ринках, зміна логістичних ланцюгів через воєнні дії.

Розглянемо особливості інвестиційної діяльності металургійних підприємств

1. Інвестиційні напрями: модернізація обладнання для підвищення ефективності виробництва, впровадження екологічно чистих технологій, розвиток нових видів продукції з високою доданою вартістю, цифровізація виробничих процесів.

2. Ризики інвестицій: політична та економічна нестабільність, висока залежність від зовнішніх ринків збуту, ріст витрат на енергоносії, дефіцит інвестиційного капіталу.

До основних підходів до управління інвестиційною діяльністю відносяться:

1. Планування інвестицій:

- Проведення аналізу економічної доцільності проєктів.
- Використання методів оцінки ефективності інвестицій: NPV, IRR, рентабельність інвестицій.

2. Управління ризиками:

- Диверсифікація портфеля інвестицій.
- Використання страхових інструментів для зниження ризиків.
- Застосування гнучких стратегій управління інвестиціями.

3. Фінансування інвестицій:

- Використання власних коштів підприємства.
- Притягнення іноземних інвесторів і кредитів.
- Державна підтримка у вигляді грантів і пільг.

Управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств в умовах динамічного середовища потребує системного підходу, який включає оцінку ризиків, стратегічне планування і використання сучасних інструментів фінансування. Модернізація виробництва, екологічна трансформація та адаптація до глобальних змін є ключовими умовами для збереження конкурентоспроможності української металургії на світовій арені.

Список використаних джерел

1. Бесараб С. О. Управління інвестиційною діяльністю підприємств (за матеріалами металургійних підприємств України) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ, 2018. - 20 с

Швець М. О.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕТОДИ ПОБУДОВИ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ

Математичне моделювання економічної динаміки є потужним інструментом для аналізу, прогнозування та оптимізації економічних процесів. Економічна динаміка розглядає зміни економічних показників у часі, враховуючи взаємозв'язки між різними елементами системи. Для побудови моделей економічної динаміки важливо дотримуватися певних принципів і використовувати відповідні методи.

Проаналізуємо методи побудови математичних моделей економічної динаміки:

1. Аналітичні методи.

Диференціальні рівняння. Описують безперервні процеси змін в економіці (наприклад, рівновагу попиту і пропозиції, зростання ВВП). Приклад: Модель Солоу для аналізу економічного зростання.

Різницеві рівняння. Використовуються для моделювання дискретних змін, наприклад, щорічних темпів зростання або інфляції.

2. Статистичні методи.

Регресійний аналіз. Досліджує залежність між економічними змінними. Використовується для прогнозування показників на основі історичних даних. Приклад: Прогнозування впливу інфляції на рівень споживання.

Стохастичні процеси. Моделюють випадкові коливання економічних показників, наприклад, динаміку цін або курсів валют.

3. Оптимізаційні методи.

Лінійне програмування. Використовується для розв'язання задач оптимізації за наявності лінійних обмежень. Приклад: Розподіл ресурсів у підприємстві.

Динамічне програмування. Застосовується для багатокрокових задач оптимізації, наприклад, планування інвестицій.

4. Економетричні моделі.

Моделі VAR (вектор авторегресії). Аналізують взаємозалежність кількох часових рядів. Приклад: Вплив змін процентних ставок на інвестиції та споживання.

Моделі DSGE (динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги). Використовуються для аналізу поведінки економіки в умовах шоків або змін політики.

5. Агентно-орієнтовані моделі. Вивчають поведінку індивідуальних економічних суб'єктів (агентів) і їхній вплив на макроекономічну динаміку.

6. Системна динаміка. Використовується для моделювання складних систем із численними взаємозалежностями. Приклад: Моделювання впливу інвестицій на економічне зростання через ефект мультиплікатора.

7. Машинне навчання та штучний інтелект. Використання алгоритмів для аналізу великих даних та прогнозування. Приклад: Прогнозування фінансових ризиків із використанням нейронних мереж.

Математичні моделі економічної динаміки дозволяють ефективно аналізувати складні економічні системи, передбачати їхній розвиток і обґрунтовувати управлінські рішення. Використання сучасних інструментів і методів моделювання сприяє підвищенню точності прогнозів і створенню дієвих стратегій розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Математичні моделі загальної економічної динаміки з урахуванням соціально-економічної кластеризації : монографія / Л.М. Буяк. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 392 с.

Шевчук С. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Оцінка вартості акціонерних товариств (АТ) є важливим інструментом для прийняття рішень у сфері інвестування, управління корпоративними фінансами, реструктуризації підприємств, злиттів та поглинань. Її метою є визначення реальної вартості компанії, що відповідає інтересам акціонерів, інвесторів та інших зацікавлених сторін.

Розглянемо основні етапи формування механізму оцінки вартості АТ:

1. Визначення мети оцінки:

- Підготовка до купівлі-продажу акцій.
- Залучення інвестицій.
- Реорганізація підприємства.
- Вихід на фондовий ринок.
- Визначення ціни ліквідації або банкрутства.

2. Збір та аналіз інформації:

- Фінансова звітність підприємства (баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух грошових коштів).
- Дані про галузь і ринок.
- Юридичні та правові аспекти діяльності.
- Внутрішні управлінські дані (плани розвитку, виробничі показники).

3. Вибір методів оцінки. Вибір методології залежить від типу підприємства, його галузі, фінансового стану та інших чинників.

Методи оцінки вартості акціонерних товариств:

1. Доходний підхід. Оцінює компанію на основі очікуваних доходів у майбутньому.

Метод дисконтування грошових потоків (DCF). Розраховує теперішню вартість очікуваних майбутніх грошових потоків з урахуванням ставки дисконтування. Переваги методу: враховує перспективи розвитку компанії. Недоліки методу: залежить від точності прогнозів.

Метод капіталізації доходу. Використовує середній дохід компанії, перетворений у вартість за допомогою коефіцієнта капіталізації.

2. Порівняльний підхід. Оцінює вартість компанії на основі аналізу цін аналогічних компаній на ринку.

Метод ринкових мультиплікаторів

Використовує показники P/E (ціна/прибуток), P/BV (ціна/балансова вартість), EV/EBITDA (вартість підприємства/прибуток до сплати податків). Переваги методу: простий і зрозумілий. Недоліки методу: залежність від наявності ринкових даних і подібності компаній.

3. Витратний підхід. Оцінює вартість компанії на основі витрат, необхідних для відтворення або заміщення її активів. Метод чистих активів

Розраховує різницю між активами і зобов'язаннями компанії. Переваги методу: добре підходить для стабільних компаній. Недоліки методу: не враховує нематеріальні активи та перспективи розвитку.

Метод ліквідаційної вартості. Використовується для оцінки компанії в умовах банкрутства або припинення діяльності.

Формування механізму оцінки вартості акціонерних товариств є багатокomпонентним процесом, що включає аналіз фінансових, ринкових і економічних показників. Для підвищення точності та ефективності оцінки необхідно інтегрувати сучасні методології, враховувати специфіку галузі та забезпечувати прозорість фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Алейнікова Н. М. Методика оцінки потенціалу вартості акціонерного товариства / Н. М. Алейнікова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – Вип. 2 (08), Ч. 1. – С. 81–86.

Шеремета Н. О.

Класичний приватний університет

ІНВЕСТУВАННЯ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ

Інвестування в інтелектуальний капітал є важливим аспектом розвитку будь-якої галузі, зокрема будівництва, оскільки в умовах сучасної економіки знання, досвід та інновації стають ключовими факторами конкурентоспроможності підприємства. В Україні будівельні компанії активно працюють над поліпшенням своїх інтелектуальних ресурсів, щоб залишатись конкурентоспроможними на ринку.

Основні напрямки інвестування в інтелектуальний капітал будівельних підприємств України:

1) Освіта та підвищення кваліфікації працівників: будівельні компанії інвестують у навчання своїх співробітників, щоб підвищити рівень їхніх знань і навичок у галузі будівництва.

2) Інновації та технології: впровадження нових технологій, таких як автоматизація процесів, використання BIM (будівельного інформаційного моделювання), 3D-друк, роботизація, а також матеріалознавство і нові методи будівництва, потребують значних інвестицій у дослідження та розвиток.

3) Дослідження та розробки: інвестиції у науково-дослідницьку діяльність дозволяють будівельним підприємствам розробляти нові матеріали, методи будівництва та удосконалювати існуючі процеси. Це також допомагає знизувати витрати та підвищувати ефективність.

4) Збереження та трансфер знань: важливим аспектом інтелектуального капіталу є збереження та передача знань у межах підприємства. Для цього компанії створюють бази даних, внутрішні тренінгові програми, а також заохочують культуру обміну досвідом серед співробітників.

5) Управлінські практики та стратегії: інвестування в інтелектуальний капітал передбачає також впровадження передових управлінських стратегій. Це включає в себе покращення організаційних процесів, застосування ефективних методів управління проектами, що є необхідним для реалізації масштабних будівельних проектів.

Одна з головних проблем – це низький рівень інвестицій у дослідження та розробки. В Україні загалом спостерігається дефіцит інвестицій в інновації, що стримує розвиток інтелектуального капіталу в будівельній галузі. Високі витрати на інвестиції, впровадження нових технологій і навчання персоналу потребує значних фінансових затрат, що може бути важким для малих і середніх підприємств.

Визначено, що інтелектуальний капітал є критично важливим для створення довгострокової конкурентної переваги підприємства, а його правильна оцінка дозволяє оптимізувати інвестиційні рішення та сприяти підвищенню вартості компанії. Інвестиції в інтелектуальний капітал-знання, навички, досвід співробітників, інноваційні розробки та ділову репутацію – є важливими факторами, що впливають на довгострокову конкурентоспроможність та фінансову стабільність компанії. Різноманітні моделі оцінки ефективності інвестицій дозволяють компаніям більш точно оцінити віддачу від інвестицій в інтелектуальний капітал та приймати обґрунтовані бізнес-рішення. Таким чином, ефективне управління інтелектуальним капіталом є вирішальним фактором для досягнення стійкого розвитку підприємства в сучасних умовах глобальної економіки.

Однак для досягнення високої ефективності таких інвестицій необхідно вирішувати проблеми, пов'язані з низьким рівнем інвестицій у науково-технічний розвиток, освіту та трансфер знань.

Юшко Д. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне управління продуктивністю підприємства є ключовим фактором його конкурентоспроможності. У світовій практиці застосовуються різноманітні методи й інструменти, які дозволяють оптимізувати роботу компанії, підвищувати її результативність і забезпечувати стале зростання. Розглянемо більш детально європейський досвід управління:

Скандинавська модель характеризується орієнтацією на соціальний добробут працівників, баланс роботи і життя, стійкість виробництва. До інструментів даної моделі відносяться: системи гнучкого робочого часу, висока автоматизація виробництва, програми підвищення кваліфікації. Результатом є підвищення мотивації працівників і їх продуктивності завдяки комфортним умовам праці.

Німецький підхід (Industrie 4.0) характеризується інтеграцією цифрових технологій у виробничі процеси. До інструментів даної моделі відносяться: використання IoT (інтернет речей) для моніторингу та управління продуктивністю, впровадження автоматизованих систем управління. Результатом є оптимізація ресурсів, скорочення витрат, підвищення ефективності.

Американський досвід Lean Management характеризується методологією скорочення втрат у виробничих процесах. До інструментів даної моделі відносяться: впровадження системи 5S (сортування, порядок, чистота, стандартизація, дисципліна), використання "канбанів" для управління потоками робіт. Результатом є зниження витрат, підвищення якості продукції та продуктивності.

Система Six Sigma характеризується оцінкою та усуненням помилок у процесах для підвищення продуктивності. До інструментів даної моделі відносяться: DMAIC (визначення, вимірювання, аналіз, покращення, контроль), контроль якості на кожному етапі виробництва. Результатом є поліпшення якості продукції, оптимізація робочих процесів.

Японська модель Kaizen характеризується орієнтацією на безперервне вдосконалення всіх процесів в підприємстві. До інструментів даної моделі відносяться: залучення всіх працівників до процесу вдосконалення, щоденні малі кроки для покращення процесів. Результатом є зростання продуктивності, підвищення якості продукції, зниження витрат.

Технологія Just-in-Time (JIT). До інструментів даної моделі відносяться: мінімізація запасів завдяки постачанню матеріалів "в потрібний час". До інструментів даної моделі відносяться: системи управління ланцюгом постачань, зниження надлишкових запасів. Результатом є скорочення часу виробництва, зниження витрат на зберігання.

Китайська модель з орієнтацією на масове виробництво та технології. До інструментів даної моделі відносяться: використання роботизованих систем, постійне вдосконалення процесів за рахунок масштабування. Результатом є збільшення обсягів продукції при зниженні собівартості.

Закордонний досвід управління продуктивністю підприємств доводить ефективність впровадження інноваційних підходів, цифрових технологій і орієнтації на безперервне вдосконалення. Для України важливо адаптувати ці практики з урахуванням локальних особливостей, економічних і соціальних умов.

Список використаних джерел

1. Сабашук А. М. Управління продуктивністю підприємства (на прикладі Центрального казенного підприємства пробірного контролю). URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/694> (дата звернення: 25.09.2024).

Якимов А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ БЮДЖЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розробка бюджету на підприємстві є важливим етапом планування фінансової діяльності. Це процес визначення, розподілу та контролю за фінансовими ресурсами підприємства для досягнення стратегічних і оперативних цілей. Існують різні види бюджетів та особливості їх розробки, залежно від розміру підприємства, його діяльності та потреб.

Розглянемо види бюджетів на підприємстві:

1. Операційний бюджет (або бюджет доходів і витрат). Цей бюджет охоплює всі операційні доходи та витрати підприємства на певний період (зазвичай на рік або квартал). Зазначений бюджет включає: прогнозування доходів від продажу продукції або надання послуг, оцінку витрат на виробництво та управлінські витрати, затрати на маркетинг, зарплату, адміністративні витрати тощо.

2. Інвестиційний бюджет. Пов'язаний з капітальними витратами підприємства, які спрямовані на придбання основних засобів, модернізацію, розширення виробництва, дослідження і розробки. Зазначений бюджет включає: прогноз витрат на придбання обладнання, будівництво нових об'єктів, оцінку можливих доходів від інвестицій через певний час.

3. Касовий бюджет. Визначає рух грошових коштів підприємства, тобто наявність готівки та грошових коштів на рахунках, а також розрахунки з постачальниками та замовниками. Може охоплювати короткострокові періоди (місяць, квартал). Допомагає забезпечити ліквідність підприємства, попереджаючи дефіцит готівки.

4. Бюджет збуту (продажу). Охоплює прогноз обсягів продажу продукції або послуг, ціни та доходи від продажу. Основною метою є оцінка майбутніх надходжень та оцінка ефективності діяльності.

5. Бюджет виробництва. Включає прогноз виробничих витрат, обсягів виготовленої продукції, витрат на сировину та матеріали, оплату праці виробничих працівників. Зазначає, скільки продукції потрібно виготовити для задоволення попиту та досягнення фінансових цілей.

6. Фінансовий бюджет. Охоплює загальний фінансовий стан підприємства, включаючи доходи, витрати, податки, розподіл прибутку та виплату дивідендів. Розробляється на основі інших видів бюджетів і визначає загальні фінансові результати діяльності.

Розглянемо особливості розробки бюджетів. Розробка бюджету має бути всебічною, тому в процесі розробки важливо залучати керівників різних департаментів підприємства. Це дозволяє отримати реалістичні прогнози і уникнути помилок, пов'язаних з недооцінкою або переоцінкою можливостей. Для точності бюджету часто використовуються дані минулих років або кварталів. Це допомагає скласти прогнози з урахуванням сезонності, економічних коливань, змін у попиту та інших факторів. Підприємства повинні бути готовими до коригування бюджетів у разі змін на ринку або непередбачених обставин. Бюджет не є статичним документом, і його варто коригувати залежно від змін у фінансовому середовищі чи внутрішній діяльності підприємства. Бюджет повинен бути інструментом, який зв'яже стратегічні цілі підприємства з щоденними операціями. Це забезпечує спрямованість всіх підрозділів на досягнення загальних цілей.

Розробка бюджету на підприємстві є важливою складовою фінансового управління, яка допомагає оптимізувати ресурси, знижувати фінансові ризики та досягати поставлених цілей. Різноманіття видів бюджетів дає можливість зосередитися на різних аспектах діяльності, а використання систематичного підходу до їх розробки забезпечує підприємству фінансову стійкість і розвиток.

Список використаних джерел

1. Бюджетування діяльності підприємств/ Д.С. Букреева ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Дніпро : НГУ, 2017. – 58 с.

Яровий М. Б.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент Онішкевич Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Розвиток інформаційного суспільства в Україні має ряд особливостей, що визначають його динаміку, виклики та перспективи. Інформаційне суспільство (ІС) формується на основі активного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що змінює економічні, соціальні та політичні процеси. У контексті України можна виділити декілька ключових аспектів.

Рівень доступу до ІКТ в Україні поступово зростає, проте все ще залишається нерівномірним. У містах інфраструктура розвиненіша, зокрема завдяки доступу до широкосмугового інтернету. Водночас у сільських регіонах спостерігається відсутність якісного інтернет-зв'язку та обмежені можливості для використання ІКТ. Це створює цифровий розрив між міським та сільським населенням, що впливає на доступ до освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг.

З розвитком інформаційного суспільства в Україні економіка стає дедалі більш цифровізованою. Розвиток електронної комерції та FinTech-сектору (наприклад, цифрові банки та платіжні системи) є помітними тенденціями. Проте на шляху до подальшої цифровізації стоять виклики, пов'язані з кібербезпекою та захистом даних, що особливо актуально в умовах гібридної війни.

Рівень цифрової грамотності залишається одним з ключових аспектів розвитку інформаційного суспільства в Україні. З одного боку, спостерігається значне зростання кількості онлайн-курсів, програм із підвищення цифрової грамотності, зокрема державних ініціатив, таких як платформа "Дія.Цифрова освіта". З іншого боку, цифровий розрив залишається викликом, особливо серед старшого населення та осіб із низьким рівнем доходу.

В Україні активно впроваджуються сервіси електронного урядування, серед яких найбільш відомим є платформа "Дія". Вона дозволяє громадянам користуватися державними послугами в цифровому форматі, що сприяє зниженню рівня корупції та спрощенню взаємодії з державними органами. Проте, попри значний прогрес, проблема захисту особистих даних залишається актуальною.

З огляду на політичну ситуацію, Україна стикається з серйозними викликами в галузі кібербезпеки, зокрема через кібератаки, пов'язані з гібридною війною. Це призвело до посилення уваги до захисту критичної інфраструктури та персональних даних, а також до співпраці з міжнародними партнерами в цій сфері. Україна є учасником багатьох програм і ініціатив із забезпечення кібербезпеки, однак ресурсів для належного захисту кіберпростору ще не вистачає.

Україна прагне інтеграції з європейськими та світовими стандартами у сфері цифрових технологій і інформаційного суспільства, зокрема через співпрацю з ЄС у рамках Угоди про асоціацію. Це сприяє підвищенню стандартів кібербезпеки, захисту даних та розвитку цифрової економіки. Такі партнерства також створюють додаткові можливості для залучення інвестицій і впровадження новітніх технологій.

Розвиток інформаційного суспільства в Україні має позитивні тенденції, проте потребує системного підходу та вирішення ключових викликів, зокрема у сфері доступу до ІКТ, цифрової грамотності, кібербезпеки та правового регулювання. Подальша інтеграція з міжнародними партнерами та розвиток цифрових навичок населення сприятимуть створенню умов для стійкого та рівноправного інформаційного суспільства в Україні.

Список використаних джерел

1. Міністерство цифрової трансформації України. (2021). Цифрова трансформація України: Стратегія цифрової трансформації та розвитку цифрових навичок. URL: <https://thedigital.gov.ua>.

2. Дія.Цифрова освіта. (2023). Річний звіт про цифрову грамотність населення. URL: <https://osvita.diaa.gov.ua>.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ, РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Shokhabaeva A. S.

L. Gumilyov Eurasian National University, Astana

1st year doctoral student in economics

Scientific supervisor – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor Tlesova E. B.

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN EVALUATING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF MODERNIZING THE REGIONAL AGRICULTURAL COMPLEX

Modernizing regional agricultural complexes is a critical step in enhancing agricultural productivity, sustainability, and competitiveness. This paper explores international practices in assessing the economic efficiency of agricultural modernization, focusing on key metrics, methodologies, and policy frameworks adopted globally. Countries such as the United States, the Netherlands, and Japan have established comprehensive systems for evaluating agricultural innovation and economic performance, which offer valuable insights for regions aiming to revitalize their agro-industrial sectors.

The agricultural sector plays a vital role in ensuring food security and sustainable economic development. With growing challenges such as climate change, resource depletion, and population growth, modernization has become a necessity for agricultural systems worldwide. The evaluation of modernization's economic efficiency enables policymakers and stakeholders to measure the effectiveness of implemented strategies, identify areas for improvement, and allocate resources effectively.

This paper examines the international experience in evaluating the economic efficiency of modernizing agricultural complexes, highlighting best practices and key indicators used across different countries.

Key Indicators for Economic Efficiency: 1. Labor Productivity

Labor productivity is a primary indicator used in countries like Germany, Canada, and Australia. It measures agricultural output per worker, allowing comparisons across regions and countries. For example, in 2022, countries such as the Netherlands and Norway reported high labor productivity levels due to the integration of advanced technologies. 2. Value Added Per Worker

The World Bank emphasizes the importance of value added per worker as a metric for economic efficiency. This indicator assesses the contribution of each worker to the overall economic output, with countries like the United States achieving significant results through technological adoption and economies of scale. 3. Cost-Effectiveness of Innovation Japan and Israel evaluate the cost-effectiveness of innovations, such as smart farming and automation technologies, to determine their impact on reducing operational costs and increasing yields.

Technology Adoption and Integration;

– Precision Agriculture: Countries like the United States and Australia assess the economic impact of technologies such as GPS, GIS, and big data analytics on crop yields and input optimization.

– Automation and Robotics: The use of robotics in harvesting and processing is analyzed for cost savings and efficiency gains.

Economic Clustering and Cooperation

– Agricultural Cooperatives: The U.S. and Canada focus on the role of cooperatives in improving market access, sharing resources, and reducing production costs.

– Regional Agri-Clusters: Germany employs regional clusters that connect farmers, researchers, and policymakers to address collective challenges and enhance competitiveness.

Challenges and Recommendations

1. Challenges

– Limited access to capital and advanced technologies in developing regions.

– Lack of skilled labor to operate and manage innovative systems.

– Inadequate policy frameworks to support modernization efforts.

2. Recommendations

– Capacity Building: Training programs for farmers and agricultural workers to enhance their technical skills.

– Customizing Solutions: Adapting international best practices to local conditions and resources.

– Strengthening Research and Development: Encouraging collaboration between academic institutions, governments, and private sectors to innovate and implement effective solutions.

Conclusion

The international experience in evaluating the economic efficiency of agricultural modernization provides a robust framework for enhancing productivity, sustainability, and competitiveness. By adopting best practices, leveraging technology, and fostering collaborative efforts, regions can accelerate their agricultural transformation while addressing global challenges such as food security and climate change.

References

1. Tianshu Quan, Hui Zhang, Tianli Quan, Yi Yu. revealing the impact and mechanism of digital technology on the economic sustainability of Agriculture // China Journal of Population, Resources and Environment, Volume 22, Issue 2, 2024, pages 136-145, <https://doi.org/10.1016/j.cjpre.2024.06.004> B.

2. Milos S. Dimitrievich. Technological progress in the function of productivity and sustainability of Agriculture: the state of innovative countries and the Republic of Serbia // Journal of Agricultural and Food Research, Volume 14, 2023.

3. Manas Vakchauré, B. K. Patle, A. K. Mahindrakar. Application of artificial intelligence techniques and robotics in agriculture: a review // Artificial Intelligence in the Life Sciences, Volume 3, 2023,

Андрусенко Є. С.
Класичний приватний університет
аспірант

ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКЛЕЙМІНГУ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Навколишнє середовище займає центральне місце в кругообігу води та є невід'ємною частиною всіх аспектів управління водними ресурсами. За прогнозами, чисельність міського населення, яка зазнає нестачі води, подвоїться з 930 млн осіб у 2016 році до 1,7–2,4 млрд осіб у 2050 році. Випадки екстремальних і тривалих посух, що почастишали, також негативно впливають на екосистеми, що має тяжкі наслідки для рослин і тварин. За дослідженнями вчених, у перспективі очікується напружена ситуація із забезпеченням водою населення та галузей господарства. Отже, водні ресурси мають бути в центрі кліматичної політики та планів дій уряду, що підтверджує актуальність цього дослідження.

Зростаюче навантаження на водні ресурси та забруднення водних джерел вимагають негайних заходів для їх охорони та ефективного управління. Це може включати впровадження строгих стандартів щодо скидів та забруднення, використання інноваційних технологій очищення води та збільшення усвідомлення громадськості щодо важливості збереження водних ресурсів. Отже, необхідно впроваджувати інноваційні підходи до управління водними ресурсами, включаючи створення механізмів платежів за водокористування, заохочення використання екологічно чистих технологій та розроблення довгострокових стратегій.

Партнерство та співпраця мають важливе значення для прискорення прогресу на шляху до Цілі сталого розвитку "Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів та санітарії для всіх" і реалізації прав людини на воду та санітарію. За останніми звітними даними ООН, прогрес України в досягненні всіх цілей ЦСР має певні відмінності порівняно з сусідньою Польщею. Україна та Польща, які знаходяться в подібних географічних і кліматичних умовах, мають схожі проблеми та виклики у сфері водних ресурсів, однак наявність ресурсів, політичні умови, економічні фактори та рівень розвитку інфраструктури впливають на ступінь на досягнення поставлених цілей. Польща як член Європейського Союзу має більш розвинуті системи управління водними ресурсами та досягла певного прогресу в забезпеченні сталого використання та управління водними ресурсами порівняно з Україною. Однак Україна виявляє більшу активність і співпрацю з іншими країнами, які мають спільні водні басейни, у домовленостях про співробітництво у сфері водокористування у транскордонних водних басейнах із метою забезпечення ефективного та взаємовигідного використання водних ресурсів

Підсумовуючи, результати дослідження свідчать про важливість еколого-економічної ефективності реклеймінгу водних ресурсів України та необхідність ефективного управління водними ресурсами з урахуванням екологічних і економічних аспектів. Зростаючий тиск на водні ресурси, забруднення водних джерел і зміна клімату створюють загрозу їх стабільності та доступності. Тому необхідно впроваджувати інноваційні підходи до управління, зокрема розробляти механізми платежів за водокористування та стимулювати використання екологічно чистих технологій.

Арушанян А. А.
Класичний приватний університет
аспірант

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗИ

Металургійна промисловість є однією з провідних бюджетоутворюючих галузей української економіки, яка забезпечує значну частину валютних надходжень завдяки розвиненому експортному потенціалу: частка металургії у структурі українського товарного експорту у 2021 р. була найбільшою серед усіх галузей промисловості (24,8%); частка експорту складала 63,0% загального обсягу реалізованої продукції галузі.

Значимість української металургійної галузі важко недооцінити, адже для багатьох стратегічно важливих галузей національної економіки, наприклад, машинобудування, автомобілебудування, суднобудування, будівництво, вона є запорукою успішного функціонування та розвитку.

Металургія належить до базових галузей промисловості України, яка визначає ефективність нашого господарства. Але, незважаючи на те, що вітчизняний металургійний комплекс володіє величезним потенціалом, його привабливість на світовому ринку поступово знижується. Це пояснюється низкою внутрішніх і зовнішніх проблем галузі, що потребують нагального вирішення, адже проблеми функціонування української металургії мають суттєвий вплив на економічний і соціальний розвиток країни, проявляючись як на мікро-, так і на макрорівні національної економіки.

Сектор металургії залишається базовим для економіки України й на сьогоднішній день (період збройної російської агресії). І у 2023 році його частка у ВВП становила 5,7%. До війни внесок у ВВП України становив 10,3% [1].

І сьогодні перед галуззю стоять певні виклики та проблеми, що ускладнюють збільшення виробництва та роблять галузь більш вразливою, серед яких:

- нестабільність механізму функціонування морського коридору, що ускладнює експорт залізної руди та сталевих продукцій;
- високі логістичні витрати на морському коридорі ускладнюють конкуренцію на світових ринках для української руди;
- захисні обмеження та антидемпінгові заходи США;
- нестача вугілля ускладнює збільшення виробництва в Україні;
- зміна структури експорту гірничо-металургійної продукції: обсяг зменшився в 5-10 разів, лише половина реалізується за кордон, основний напрямок – Європейський Союз, зросла залежність від внутрішнього ринку;

– проблеми з експортом продукції. Раніше Україна активно працювала на ринках 80 країн світу, де мала гнучкість у виборі партнерів. До війни країна експортувала 45% вантажів у напрямку ЄС, сьогодні обсяг експорту зменшився в 5-10 разів через – логістичні обмеження [2].

Крім того, останнім часом найбільшим викликом для галузі стала зміна структури реалізації гірничо-металургійної продукції в Україні. Раніше більшість виробленої продукції (70-80%) експортувалася на зовнішні ринки, зараз лише 50% продається за кордоном, що робить Україну більш залежною від внутрішнього ринку. Внутрішній ринок – це споживання сталі, яке в Україні було низьким через обмежений розвиток машинобудування та інвестицій в інфраструктуру.

Нажаль, за прогнозами експертів, протягом найближчих років на світових ринках зберігатиметься зовнішньоекономічна кон'юнктура, несприятлива для нарощування українського експорту металургійної продукції. За таких умов перспективи розвитку металургійної галузі України значною мірою пов'язані знов таки з розширенням внутрішнього ринку шляхом переорієнтації металургійних підприємств на задоволення внутрішніх потреб, а також зниження залежності від змін кон'юнктури на світових ринках. Перспективи завершення антитерористичної операції на Сході України поставлять перед країною завдання проведення відновлюваних робіт, які потребуватимуть значного обсягу металургійної продукції, що сприятиме збільшенню її виробництва з орієнтацією на внутрішній ринок [3].

Вирішення усіх цих проблем вимагає пошуку нових джерел фінансування, якими б мали стати інвестиції у галузь металургії. Але, враховуючи ситуацію, що обтяжена збройною агресією актуальним стає пошук нових стимулів залучення інвесторів до національної економіки, зокрема й для розвитку досліджувальної галузі.

Урядами більшості індустріально розвинених країн світу в умовах затяжної рецесії на світовому ринку металургійної продукції вживаються системні заходи з підтримки металургійного виробництва як стратегічної галузі економіки: відтермінування екологічних платежів, зниження рентної плати за видобуток корисних копалин, запровадження спеціальних режимів оподаткування, активне використання механізмів антидемпінгових розслідувань тощо [3]. Не дивлячись на запровадження спеціальних режимів оподаткування для вітчизняних підприємств: зокрема наданні податкових канікул з податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість – усіх цих заходів недостатньо, потрібні більш кардинальні, які б сприяли суттєвому припливу іноземних інвестицій, спрямованих на відродження промислової інфраструктури, зруйнованої внаслідок бойових дій та відновлення виробництва.

Список використаних джерел

1. Внесок ГМК до ВВП України склав 5,7% у 2023 році. URL: <https://gmk.center/ua/news/vnesok-gmk-do-vvp-ukraini-sklav-5-7-u-2023-roci/>
2. Українська металургія на третій рік війни. URL: <https://cost.ua/ukrayinska-metallurgiya-na-tretij-rik-vijny/>
3. Властюк Т. О. Металургійна галузь України на світовому ринку: проблеми та пріоритети: Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2016. № 3. С. 91-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvhstat_2016_3_14

Барліт В. Р.

Класичний приватний університет
аспірант

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇНИ: ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

В умовах системної кризи національної економіки проблема економічної безпеки України набуває особливого значення і гостроти. Економічна безпека є найбільш важливим виступає як система засобів із запобігання економічним загрозам. Тому складовим елементом структури національної безпеки країни. Вона стає фундаментом, який здебільшого зумовлює як саму сутність держави як суб'єкта світових господарських взаємостосунків, який спроможний забезпечити життєдіяльність власного населення, так і перспективи його існування і розвитку [1, с.23].

Економічна безпека – є спроможністю національної економіки зберігати стійкість та невразливість до внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі, стає та збалансоване зростання [2].

Економічна безпека держави реалізується завдяки механізму забезпечення економічної безпеки, який основним завданням держави в контексті забезпечення економічної безпеки – є створення такого економічного, політичного та правового середовища й інсталяційної інфраструктури, які б стимулювали найбільш життєздатні підприємства, інвестиційні процеси, виробництво перспективних конкурентоспроможних товарів [1, с.26].

Забезпечення національних економічних інтересів вимагає формування і реалізації стратегічного курсу у сфері забезпечення економічної безпеки, спрямованого як на стає нарощення конкурентоспроможності економіки України, так і на поступове зміцнення економічної стійкості та відповідно невразливості національної економіки до зовнішніх і внутрішніх загроз [3].

У ч.3, ст. 3 ЗУ „Про національну безпеку України” серед принципів на яких ґрунтується державна політика у сфері національної безпеки визначено: сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення; інтеграція України в європейський економічний, безпековий, правовий простір [4].

Але, на сьогодні, перед економічною безпекою стоїть велика кількість викликів, як то:

– низький рівень бюджетної дисципліни, низька інституційна спроможність розпорядників бюджетних коштів;

– значний обсяг дефіциту державного бюджету;

– недостатній рівень фінансової інклюзії;

- невирішені питання щодо активів та фінансових зобов'язань на тимчасово окупованих територіях України;
- високий рівень тінізації економіки;
- втрата доходів бюджету внаслідок поширених явищ «сірого» імпорту та контрабанди, схем ухилення від оподаткування;
- непослідовність правового регулювання відносин у податковій сфері;
- недостатній розвиток довгострокового кредитування;
- функціонування системи пенсійного забезпечення в умовах високого демографічного навантаження;
- низький рівень ліквідності фондового ринку, тощо [3].

Крім того, велику загрозу національній безпеці та неможливість виведення її із депресивного стану спричиняють:

- непослідовність та незавершеність реформ і корупція;
- недостатній захист права власності, повільний розвиток ринкових відносин у ключових сферах, у тому числі в користуванні землею і надрами, значна роль державного сектору в економіці;
- погіршення середовища життєдіяльності, якості повітря, питної води, продуктів харчування, що впливає на життя та здоров'я людей.
- нераціональне використання природних ресурсів, деградація лісів, водних басейнів, сільськогосподарських угідь;
- критична демографічна ситуація. Скорочення народжуваності, високий рівень смертності;
- погіршення соціально-економічного становища, що призведе до посилення „відтоку” з України кваліфікованих кадрів [5].

Для вирішення усіх цих проблем потрібно вчиняти цілий ряд заходів, спрямованих на збільшення рівня надходження інвестицій в країну, зокрема для відновлення об'єктів критичної та промислової інфраструктури; розроблення заходів для повернення в країну мігрантів; створення економічних та соціальних умов для підвищення рівня народжуваності, підтримки розвитку дитини, материнства; розробка економічних стимулів для запровадження суб'єктами господарювання інноваційних технологій виробництва, спрямованих на використання альтернативних видів енергетики та палива та зниження рівня викидів шкідливих речовин у повітря.

Список використаних джерел

1. Клімова Г. П. Економічна безпека: сутність та основні напрями забезпечення. Право та інновації. 2017. № 3 (19). С.23–29. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/Klimova19.pdf>
2. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану: Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozy-ekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v>
3. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ від 11 серпня 2021 р., № 347/2021 / Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> (дата звернення: 27.09.2024).
4. Про національну безпеку України: Закон від 21 червня 2018 р., № 2469-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#top>
5. Стратегія національної безпеки України „Безпека людини - Безпека країни”: Указ від 14 вересня 2020 р., № 392/2020 / Президент України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення: 27.09.2024).

Бартиш В. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ

Кожна держава в світі зобов'язана проводити та реалізовувати раціональну економічну політику, яка є доволі складним явищем, тому, як складається з багатьох взаємопов'язаних і невід'ємних елементів, які впливають один на одне. Складовою економічної політики держави – є інвестиційна політика.

Державна інвестиційна політика – є важливим інструментом макроекономічного регулювання національного господарства країни. Від того, наскільки вдалим є поєднання інвестиційної та інноваційної політики, залежить добробут та імідж держави [1] та розвиток усього суспільства.

С.В. Мочерний визначає інвестиційну політику як комплекс урядових рішень, які визначають основні напрями, джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі. Інвестиційна політика визначається станом економіки, головними завданнями у виробництві, науково-технічному й соціальному розвитку країни [2].

М. Штань наголошує, що інвестиційна політика держави – є комплексом цілеспрямованих заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для економічних суб'єктів з метою активізації інвестиційної діяльності, надання нового імпульсу розвитку економіки, підвищення ефективності національного виробництва, а також розв'язання низки соціальних проблем [3].

На думку Л.Л. Грищенко державна інвестиційна політика – це система заходів, що визначають обсяг, структуру та основні напрямки усіх вкладень інвестиційних ресурсів різної форми (фізичних, фінансових, матеріальних, нематеріальних, інтелектуальних) для забезпечення високих темпів розвитку економіки через концентрацію інвестицій на тих інвестиційних проектах, від яких залежать досягнення високих темпів розвитку виробництва, збалансованість та ефективність економіки, одержання максимального приросту продукції і доходу на одиницю витрат, а також для створення в країні соціального середовища, яке відповідає вимогам

суспільства [4]. Отже, дослідження наукових поглядів показало, що інвестиційна політика стосується створення сприятливого економічного клімату для підтримки найбільш рентабельних галузей економіки.

І дійсно, останнім часом можна спостерігати внесення змін до нормативної бази щодо регулювання інвестиційної діяльності, які стосуються державної підтримки проектів із значними інвестиціями з метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України, створення нових високооплачуваних робочих місць, а також зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження такої підтримки, що знайшло своє відображення у прийнятті ЗУ «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні».

Крім того, у серпні 2023 року було прийнято ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями», основною метою якого стало стимулювання залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій шляхом спрощення вимог до інвестиційних проектів із значними інвестиціями, удосконалення форм державної підтримки для реалізації таких проектів, що сприятиме розвитку регіонів, де вони будуть реалізовуватися. Цим Законом було внесено зміни, щодо:

- розширення сфер, у яких може реалізуватися інвестиційний проект із значними інвестиціями (додано сферу електронних комунікацій, діяльності з виробництва біоетанолу, який призначений для виробництва як компонент палива, виробництво біогазу та біометану);

- надання можливості заявнику виступати інвестором, якщо він є окремою юридичною особою створеною для реалізації інвестиційного проекту, та стороною спеціального інвестиційного договору, як інвестор;

- доповнення форм державної підтримки, а саме: компенсація за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законом, вартості збудованих заявником або інвестором із значними інвестиціями об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для реалізації інвестиційного проекту; звільнення від відшкодування втрат лісгосподарського виробництва для реалізації інвестиційного проекту;

- зменшення межі розміру значних інвестицій (з 20 млн євро до 12 млн євро) та кількості створених нових робочих місць впродовж строку реалізації інвестиційного проекту, а саме: змінено та диференційовано вимоги щодо створення робочих місць для можливості залучення до інвестиційного процесу більшого кола суб'єктів господарювання - не тільки великих, але й середніх підприємств, тощо [5]. Проте, на сьогодні важливим напрямом державної підтримки має бути соціальна сфера, зокрема підтримка підприємств, які надають послуги для внутрішньо переміщених осіб, для адаптації та реінтеграції військовослужбовців та здійснюють діяльність у напрямку відновлення інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Котко О.К. Державна інвестиційна політика: інституційні засади розвитку інвестиційної діяльності в Україні. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. .2016. № 9. С.151-156. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/31.pdf>

2. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 1. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2000. – 864 с.

3. Штань М. Державна інвестиційна політика повоєнного відновлення. Економіка та суспільство. 2024. (66). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4555> (дата звернення: 27.09.2024).

4. Гриценко Л.Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання. URL: [https://kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/15.pdf](https://kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/15.pdf)

5. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022 рік. Офіційний веб-сайт Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973?lang=uk-UA&title=InvestitsiinaDiiainistVUkrainiZa2022-Rik>

Безсалов А. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ІНФРАСТРУКТУРА ТРАНСФЕРУ ІННОВАЦІЙ У ПРОМИСЛОВІСТІ ЗА УМОВ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Трансфер інновацій в промисловості є важливим елементом для забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємств. Він передбачає передачу нових технологій, ідей та знань від наукових установ, дослідницьких лабораторій чи стартапів до виробничих підприємств. В умовах нестабільності – як економічної, так і політичної – ефективний трансфер інновацій набуває особливої важливості. Підприємства, які здатні швидко адаптуватися до змін, отримують можливість впроваджувати новітні технології, що дозволяє зберігати та зміцнювати свою конкурентну позицію.

Інфраструктура трансферу інновацій у промисловості – це сукупність організаційних, правових, фінансових, технічних та інформаційних складових, що забезпечують ефективну передачу інноваційних розробок та їх впровадження у виробничі процеси [1]. Вона включає в себе:

- науково-дослідні установи та технопарки, які займаються розробкою нових технологій і надають підприємствам доступ до наукових досягнень;

- інноваційні кластери, що об'єднують підприємства, дослідні установи та органи влади для спільного розв'язання проблем впровадження новітніх технологій;

- інвестиційні інститути, такі як венчурні капітальні компанії, банки та державні фонди, що надають фінансову підтримку для реалізації інноваційних проектів;

- інформаційні платформи для обміну знаннями та досвідом між різними учасниками процесу трансферу.

Нестабільність, що включає економічні кризи, політичні зміни, глобалізацію та швидкі технологічні зміни, створює додаткові виклики для ефективного трансферу інновацій. Однак саме в умовах нестабільності підприємства повинні бути особливо гнучкими і готовими адаптуватися до нових реалій [5]. Основні особливості інфраструктури трансферу інновацій у такому контексті включають:

- зростання ролі гнучкості і швидкої адаптації. Підприємства, які здатні швидко впроваджувати новітні технології, можуть краще адаптуватися до швидко змінюваних умов;
- зміни у фінансуванні інновацій. В умовах економічної нестабільності інвестиційні потоки можуть зменшуватися, що призводить до потреби в більш ефективному використанні наявних ресурсів та залученні альтернативних джерел фінансування (наприклад, краудфандинг) [3];
- ризик і невизначеність у виборі технологій. За умов нестабільної економічної ситуації підприємства можуть бути менш схильні до впровадження нових, ризикованих технологій, що може гальмувати процес інновацій;
- підвищення важливості міжнародної співпраці. У нестабільних умовах зростає значення міжнародних партнерств, що дозволяє обмінюватися технологіями, знаннями та досвідом, а також знижувати ризики, пов'язані з локальними економічними труднощами.

Держава грає ключову роль у формуванні і підтримці інфраструктури трансферу інновацій. У періоди нестабільності особливо важливо, щоб уряди створювали сприятливе середовище для інноваційної діяльності через [2]:

- стимулювання інвестицій у наукові дослідження через податкові пільги, гранти та субсидії;
 - забезпечення доступу до фінансування для малих і середніх підприємств через державні фонди чи програми підтримки стартапів;
 - підтримка інноваційних кластерів та технопарків, що дозволяє малим і середнім підприємствам мати доступ до ресурсів, які в іншому випадку були б недосяжні.
- Незважаючи на існуючі виклики, інфраструктура трансферу інновацій має значний потенціал для розвитку в умовах нестабільності. Перспективи включають [4]:
- створення екосистем інновацій на основі співпраці держави, бізнесу та наукових установ. Це дозволить знижувати ризики і підвищувати ефективність трансферу інновацій;
 - розвиток цифрових платформ для обміну технологіями, ідеями та ресурсами між учасниками інноваційного процесу;
 - підвищення інвестиційної привабливості для технологічних стартапів та малих підприємств через нові механізми підтримки та розвитку венчурного капіталу.

Інфраструктура трансферу інновацій є важливим елементом для розвитку промисловості в умовах нестабільності. Зважаючи на постійно змінювані умови, підприємствам необхідно мати доступ до гнучкої, ефективної та адаптованої до нових викликів інфраструктури. Це дозволить не тільки зберегти конкурентоспроможність, але й забезпечити стійкий розвиток у складних економічних умовах.

Список використаних джерел

1. Бабій І.М. Теоретичні засади управління інноваційними проектами в умовах соціально-економічної нестабільності. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. № 243(2). С. 33–40.
2. Заїка Юлія. Інноваційний менеджмент підприємств в антикризових умовах. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 1, No. 5, 2022, pp. 62–67.
3. Краудфандингова платформа Край. URL: <https://kray.com.ua/en/>
4. Благодійний фонд People's Project. URL: <https://www.peoplesproject.com/>
5. Платформа Літак. URL: <https://airplane.org.ua/>

Берега С. М.

Класичний приватний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Організаційно-економічне забезпечення розвитку національної економіки – це комплекс заходів, інструментів і механізмів, спрямованих на формування ефективної системи управління економічним розвитком країни. Ця система включає в себе організаційні, інституційні, правові, економічні та соціальні інструменти, що забезпечують стійке економічне зростання, інноваційний розвиток і підвищення добробуту населення.

Це інтегрована система, яка включає в себе організаційні заходи, такі як впровадження структур управління, реформування інституцій, вдосконалення механізмів державного регулювання. Економічні інструменти – бюджетно-податкова політика, інвестиційні програми, інструменти підтримки бізнесу. Інституційне середовище, тобто створення умов для ефективної роботи ринків, інституційний захист прав власності, стимулювання конкуренції.

Основною метою є забезпечення сприятливих умов для стабільного розвитку національної економіки шляхом координації дій уряду, бізнесу та суспільства.

Основні компоненти організаційно-економічного забезпечення:

- державне регулювання – планування економічного розвитку, формування та реалізація стратегій і програм, регулювання ринків через податкову, митну та монетарну політику;
- інфраструктурне забезпечення через розвиток транспортної, енергетичної, цифрової та соціальної інфраструктури;
- інституційна підтримка. Реформи у сфері правового забезпечення бізнесу та розвиток інституцій, що регулюють ринки праці, капіталів і товарів;
- інноваційна політика, яка здійснюється шляхом стимулювання досліджень і розробок, а також інвестицій в освіту та науку;

– фінансове забезпечення. Бюджетне фінансування ключових галузей, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, створення умов для розвитку малого та середнього бізнесу.

В Україні організаційно-економічне забезпечення стикається з викликами, пов'язаними з воєнними діями, необхідністю відновлення інфраструктури, фінансовими обмеженнями та реформами в управлінні. Проте такі ініціативи, як Національна економічна стратегія-2030, впровадження програм цифровізації ("Дія"), а також підтримка міжнародних донорів, сприяють поступовому вдосконаленню системи управління.

Організаційно-економічне забезпечення розвитку національної економіки є багатокомпонентним процесом, що вимагає стратегічного підходу, інституційної зрілості та координації між усіма суб'єктами. Його ефективність визначає здатність країни забезпечувати стійкий економічний розвиток, покращувати якість життя громадян і інтегруватися у світові економічні процеси.

Береза С. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ КОНВЕРГЕНЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Управління конвергенційно-інтеграційними процесами розвитку є важливою складовою стратегічного управління сучасними організаціями. Цей підхід фокусується на поєднанні різних напрямів розвитку, інтеграції знань, технологій, бізнес-процесів та ринків для забезпечення синергії та підвищення ефективності діяльності підприємств і економічних систем.

Цілі управління конвергенційно-інтеграційними процесами:

1. Стимулювання інновацій: використання конвергенції для створення нових технологій, продуктів та рішень.
2. Розширення ринків: інтеграція з іншими учасниками ринку або секторами для виходу на нові ринки чи створення спільних продуктів.
3. Оптимізація ресурсів: об'єднання ресурсів, знань і капіталу для підвищення ефективності діяльності.
4. Підвищення конкурентоспроможності: формування інтегрованих рішень, які створюють додаткову цінність для споживачів.

Основні принципи управління конвергенційно-інтеграційними процесами:

5. Системний підхід: розгляд усіх елементів бізнесу, технологій та ринку як єдиної системи.
6. Гнучкість і адаптивність: здатність підприємства швидко реагувати на зовнішні зміни та впроваджувати нові підходи.
7. Організація партнерств: створення ефективних механізмів співпраці між компаніями, секторами економіки, науковими установами.
8. Цифровізація: використання цифрових технологій для інтеграції процесів і забезпечення ефективного управління.

Етапи управління конвергенційно-інтеграційними процесами:

1. Аналіз зовнішнього середовища та внутрішніх можливостей: виявлення можливостей для інтеграції та конвергенції.
2. Розробка стратегії: формування стратегічного плану розвитку, який враховує інтеграційні та конвергенційні цілі.
3. Впровадження процесів: організація партнерств, залучення ресурсів, розробка інноваційних продуктів.
4. Моніторинг та контроль: регулярна оцінка ефективності впроваджених рішень і коригування стратегії.

Приклад конвергенційно-інтеграційних процесів в Україні:

- IT та сільське господарство: впровадження аграрних дронів, систем моніторингу стану ґрунту та клімату, що інтегрують технології в агросектор.
- Інтеграція наукових установ і бізнесу: створення інноваційних кластерів, де наукові розробки швидко впроваджуються у виробництво.
- Інтеграція малого бізнесу у міжнародні ланцюги постачання: об'єднання зусиль через кооперації та кластеризацію для виходу на міжнародний ринок.

Управління конвергенційно-інтеграційними процесами розвитку сприяє адаптації підприємств і національної економіки до викликів глобалізації, цифровізації та технологічних змін. Це є ключовим інструментом для підвищення ефективності, конкурентоспроможності та стійкості в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Газуда Л.М. Управління конвергенційно-інтеграційними процесами сільських прикордонних територій: теорія, методологія, практика. Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А. М., 2015. – 360 с.
2. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку: світовий та вітчизняний досвід: монографія / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Н.В. Березняк, О.В. Прудка. – К. : УкрІНТЕІ, 2015 – 239 с.

Бойко Д. Д.

Класичний приватний університет
аспірант

ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Управління логістичними системами в умовах інформаційно-мережевої економіки є важливою складовою ефективного функціонування сучасного бізнесу. Така економіка характеризується високою взаємозалежністю підприємств, глобалізацією ринків і стрімким розвитком інформаційних технологій, що відкриває нові можливості для логістичних процесів, але й ставить перед ними нові виклики.

Управління логістичними системами в умовах інформаційно-мережевої економіки базується на наступних елементах [3]:

1. Інтеграція інформаційних технологій. Сучасні логістичні системи неможливо уявити без використання інформаційних технологій (ІТ), які дозволяють здійснювати миттєвий обмін даними між учасниками логістичних ланцюгів. Це забезпечує більш точне прогнозування попиту, моніторинг товарів, оптимізацію маршрутів і зниження витрат. В умовах мережевої економіки виникає потреба у використанні технологій, таких як ERP-системи (Enterprise Resource Planning), GPS-навігація, блокчейн та інші інноваційні рішення.

2. Гнучкість та адаптивність. В умовах динамічних змін на ринку, непередбачуваних ситуацій (наприклад, внаслідок пандемій чи природних катастроф) логістичні системи повинні бути здатні оперативно адаптуватися до нових реалій. Це вимагає від підприємств не лише швидкого реагування, але й передбачення можливих ризиків та розробки стратегії управління ними.

3. Мережеве співробітництво. У межах мережевої економіки важливою складовою є тісна співпраця між різними учасниками логістичного процесу: постачальниками, транспортними компаніями, роздрібними мережами та кінцевими споживачами. Це забезпечує більш ефективний обмін ресурсами, узгодженість у виконанні замовлень і знижує витрати на зберігання та транспортування.

4. Оптимізація та автоматизація процесів. Інформаційно-мережеве середовище дозволяє використовувати різноманітні алгоритми та програмне забезпечення для автоматизації багатьох етапів логістики, таких як планування постачань, управління запасами, організація транспортування. Це забезпечує не лише зниження витрат, а й значне покращення швидкості обробки замовлень та надання послуг.

5. Аналіз великих даних (Big Data). В умовах інформаційно-мережевої економіки існує можливість збору і аналізу величезної кількості даних про рух товарів, поведінку споживачів, попит на різні види продукції, що дозволяє підприємствам не лише оперативно реагувати на зміни, а й здійснювати стратегічне планування на основі даних.

6. Сталість і екологічна відповідальність. Важливою частиною сучасної логістики є стійкість до зовнішніх змін, екологічна відповідальність та раціональне використання ресурсів. Це стає можливим завдяки інформаційним технологіям, які допомагають зменшити екологічний слід за рахунок оптимізації маршрутів, зменшення витрат пального та поліпшення енергоефективності транспорту.

Ключові компоненти управління логістичними системами [1]:

- інформаційна платформа: забезпечення всіх учасників ланцюга інформацією в реальному часі;
- платформи для співпраці та інтеграції: надання інструментів для спільної роботи між усіма учасниками логістичних процесів;
- інтелектуальні системи підтримки рішень: для аналізу даних і прогнозування змін;
- автоматизовані рішення: зокрема для управління складом, маршрутами, моніторингу транспортних засобів.

Перспективи та виклики [2]:

- у міру збільшення використання цифрових технологій, захист інформації стає критичним завданням для збереження конфіденційності даних та безпеки операцій;
- використання штучного інтелекту та машинного навчання, ці технології дозволяють прогнозувати попит, оптимізувати процеси і знижувати людський фактор у прийнятті рішень.

Управління логістичними системами в умовах інформаційно-мережевої економіки забезпечує високий рівень координації, зниження витрат та підвищення ефективності процесів. Однак успішне функціонування таких систем потребує постійного вдосконалення технологій, ефективної взаємодії учасників і здатності до швидкої адаптації в умовах швидко змінного зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Голмс Ч. Ідеальна машина продажів / пер. з англ. В. Семенюк. Харків : Вид-во "Ранок" : Фабула, 2019. 288 с.
2. Зоріна О. І. Сучасні маркетингові технології та їх специфіка. Інтернаука. 2017. № 9. С. 49–51.
3. Окландер М. А. Цифровий маркетинг – модель маркетингу XXI сторіччя: монографія / авт. кол.: М. А. Окландер, Т.О. Окландер, О.І. Яшкіна [та ін.]; за ред. д.е.н., проф. М.А. Окландера. Одеса: Астропринт, 2017. 292 с.

Бородій Є. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДОСВІД ПОБУДОВИ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ЕКОНОМІЧНО РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Інформаційна інфраструктура є однією з ключових складових національних інноваційних систем (НІС), яка забезпечує доступ до знань, даних, комунікацій та інших інформаційних ресурсів, що сприяють інноваційному розвитку. Досвід розвинутих країн демонструє, що ефективна інформаційна інфраструктура здатна значно підвищити конкурентоспроможність національної економіки.

Розглянемо досвід окремих країн світу. В США національна наукова інфраструктура включає в себе інтернет, створений як частина американської науково-дослідної інфраструктури. Наукові установи мають доступ до національних суперкомп'ютерних центрів та великих баз даних. Агентства підтримки інновацій США DARPA, NASA і NSF координують дослідження та фінансують інноваційні програми. Платформи SBA (Small Business Administration) надає інформаційну підтримку малим інноваційним підприємствам.

Європейський Союз має єдину цифрову інфраструктуру. Програма Horizon Europe об'єднує дослідницькі проекти, забезпечує фінансування та надає доступ до даних. Мережа GEANT є надшвидкісною мережею

для дослідницьких і освітніх установ. Платформи для співпраці: Open Innovation Platforms забезпечують можливість комунікації між бізнесом і науковими установами. Європейський інноваційний індекс відстежує прогрес країн у сфері інновацій і їх інтеграції в економіку.

Японія має розвинену технічну інфраструктуру і є лідером у створенні смарт-мереж і використанні великих даних у промисловості. Інвестиції в ІТ є значні з боку держави у створення платформ для технологічних стартапів. Національна інноваційна мережа інтегрує університети, приватні корпорації та дослідницькі інститути.

Південна Корея має технологічний підхід до освіти: платформи e-learning для університетів і шкіл. Система інкубації стартапів: Government Innovation Centre Korea (GIC) сприяє запуску високотехнологічних компаній. Національна цифрова мережа використовується для обміну даними та інтеграції державного й приватного секторів.

Висновки з досвіду розвинутих країн

1. Інтеграція науки, освіти та бізнесу. Створення цифрових платформ для співпраці між усіма учасниками інноваційного процесу.

2. Розвиток мережевих технологій. Доступ до швидкісного Інтернету та спеціалізованих мереж для дослідників.

3. Фінансова підтримка. Гранти, субсидії, інвестиційні платформи для стимулювання інновацій.

4. Цифровізація інформаційної інфраструктури. Перехід на цифрові репозиторії та відкриті дані для прозорості та доступності.

5. Підтримка інноваційного підприємництва. Інкубаційні програми та стартап-акселератори як інструменти розвитку нових технологій.

Досвід економічно розвинутих країн демонструє, що побудова ефективної інформаційної інфраструктури в НІС є ключовим фактором підвищення інноваційної активності та національної конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Березняк Н.В., Новицька Г.В. Досвід розбудови інформаційної інфраструктури інноваційної сфери у США. URL: https://www.researchgate.net/publication/320409602_Dosvid_rozbudovi_informacijnoi_infrastrukturi_innovacijnoi_sferi_u_SSA

2. Тищенко А.М. Нозвиток інноваційної інфраструктури країн Європи. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/710467.pdf>

Буякова Н. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ТА ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Маркетингові та логістичні процеси є одними з найважливіших для забезпечення розвитку інтегрованих підприємств. За особливих умов діяльності інтегрованих підприємств з метою збереження тривалих конкурентних переваг вагомим завданням є формування ефективного механізму.

Орієнтація підприємства на задоволення споживчого попиту вимагає вдосконалення процесів управління маркетинговою та логістичною діяльністю з урахуванням сучасних тенденцій ринкового розвитку. Під впливом маркетингу відбувається модифікація завдань внутрішньо-фірмового управління та внутрішньо-корпоративного планування логістичної діяльності підприємства. Зниження витрат реалізації маркетингово-логістичної стратегії є одним з найдоступніших резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства. Таким чином, актуальність даного дослідження обумовлена наявністю низки проблем, пов'язаних з удосконаленням процесів управління маркетинговою та логістичною діяльністю підприємства та розробкою ефективного механізму її функціонування, адекватного процесам, які мають місце на ринку, з урахуванням стратегічних, тактичних і технологічних аспектів.

Маркетинг та логістика – два таких напрями, синергія реалізації цілей котрих відкриває для підприємства конкурентний потенціал, підвищує маржу прибутку та утримує бренди підприємства в сфері лояльності клієнтів. Виходячи з того, що ключовою характеристикою і маркетингу, і логістики є комплексність та одночасність застосування, то інтегративно-синергічний ефект інтеграції інтересів і функціональних можливостей маркетингу та логістики в систему підприємницького управління можна описати в такій послідовності: конкурентна стратегія, маркетинг-мікс, логістика-мікс, ефект-мікс. Цю послідовність дуже добре відтворює маркетингове партнерство. Концепція маркетингової логістики підприємства є системою управлінських рішень, які зорієнтовано на задоволення потреб споживачів з метою досягнення стійких конкурентних переваг шляхом підвищення ефективності діяльності за рахунок оптимізації та раціоналізації економічних потоків. Вона базується на засадах системного підходу до реалізації процесів маркетингу та логістики у виробничій діяльності.

Формування організації цього механізму управління маркетинговою та логістичною діяльністю інтегрованих підприємств базується на виокремленні із загальних правил та норм, які циркулюють всередині підприємства, а також всіх господарських процесів, саме особливостей інструментарію маркетингу та логістики через встановлення взаємовідносин між структурними підрозділами та/або виконуваними функціями. Економічні компроміси чи гармонізація економічних інтересів являє собою категорію, яку слід застосовувати в процесах прийняття управлінських рішень. Визначені напрями управління пов'язані, в першу чергу, з питаннями ведення підприємницької діяльності. Вони також передбачають проведення досліджень, які відобразатимуть інтереси як окремих підрозділів інтегрованого підприємства, так і всієї управлінської системи, яка бере участь у маркетинговій та логістичній діяльності.

Таким чином, маркетингово-логістична система підприємства є одним з головних важелів забезпечення його конкурентоспроможності, адже саме вона безпосередньо впливає на його економічну ефективність та відіграє ключову роль у стратегічному плануванні.

Волошин Д. І.

Класичний приватний університет
Наук. кер. – Більська О.В., д.е.н, доцент

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТІЙКОСТІ

Публічно-приватне партнерство (ППП) набуло особливого значення в умовах глобальної нестійкості, яка характеризується економічними кризами, екологічними викликами, соціально-політичними змінами та зростанням глобальних ризиків. Інституалізація PPP стає важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку, мобілізації ресурсів, підвищення ефективності управління та впровадження інновацій.

Публічно-приватне партнерство є механізмом взаємодії держави та приватного сектора, спрямованим на реалізацію проектів, що мають суспільне значення. Це може включати будівництво інфраструктури, надання соціальних послуг, розробку екологічних проектів та інші ініціативи. У сучасних умовах важливість PPP полягає у спільному вирішенні складних викликів, таких як забезпечення енергетичної безпеки, відновлення економіки після криз, адаптація до змін клімату тощо.

Інституційні основи PPP. Інституалізація PPP включає створення правової бази, процедур і механізмів для ефективної співпраці між державними та приватними партнерами. Основними елементами інституційної структури є:

1. Правова база: нормативно-правові акти, що регулюють укладення договорів PPP, захист прав інвесторів, розподіл ризиків і вигод.

2. Фінансові механізми: інструменти залучення приватних інвестицій, такі як державно-приватні фонди, податкові пільги та гарантії.

3. Інституції підтримки: агентства чи комітети, відповідальні за координацію проектів PPP, моніторинг та оцінку їх реалізації.

4. Прозорість і підзвітність: механізми забезпечення доброчесності та уникнення корупції в процесі реалізації проектів.

Виклики інституалізації PPP в умовах глобальної нестійкості.

1. Фінансова нестабільність: Економічні кризи ускладнюють доступ до капіталу та збільшують ризики для приватних інвесторів.

2. Політичні ризики: Нестабільність урядів або зміна політичних пріоритетів можуть порушити реалізацію проектів.

3. Екологічні виклики: Необхідність врахування стійкості до кліматичних змін та інтеграції "зелених" технологій у PPP-проекти.

4. Соціальний контекст: Протестні настрої населення можуть виникати через недовіру до приватизації суспільних благ.

Стратегії розвитку PPP

1. Підвищення привабливості для інвесторів: Забезпечення чіткого розподілу ризиків, гарантування стабільності інвестиційного середовища.

2. Інтеграція інновацій: Використання цифрових технологій, "зелених" рішень та гнучких бізнес-моделей.

3. Розвиток людського капіталу: Підготовка кадрів, здатних працювати в умовах партнерства, та створення експертних платформ для обміну знаннями.

4. Міжнародна співпраця: Використання найкращих світових практик та залучення міжнародних інституцій до реалізації проектів.

Інституалізація публічно-приватного партнерства є невід'ємною складовою стратегії сталого розвитку в умовах глобальної нестійкості. Це ефективний інструмент для мобілізації ресурсів, вирішення складних соціально-економічних проблем та підвищення конкурентоспроможності країн. Для успішного впровадження PPP необхідно вдосконалювати правову базу, забезпечувати прозорість процесів і залучати всі зацікавлені сторони до діалогу.

Список використаних джерел

1. Український інститут міжнародної політики. Публічно-приватне партнерство в Україні: виклики та можливості. Київ, 2020.

2. Зубарева Г.В. "Проблеми та перспективи інституалізації публічно-приватного партнерства в Україні". Фінанси України, № 12, 2020.

Волошин Д. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н, доцент Більська О. В.

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Публічно-приватне партнерство (ППП) є важливим інструментом для залучення інвестицій у розвиток суспільно значущих проектів, таких як інфраструктура, охорона здоров'я, енергетика, транспорт і освіта. В умовах обмежених державних ресурсів та глобальних викликів, таких як економічна нестабільність і екологічні загрози, PPP стає невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку України.

Сутність та переваги PPP: Публічно-приватне партнерство базується на довгостроковій співпраці між державними органами та приватним сектором, яка передбачає спільне фінансування, управління ризиками та розподіл відповідальності. Така модель дозволяє:

- залучати приватний капітал для реалізації державних проєктів.
- забезпечувати більш ефективне використання бюджетних коштів.
- підвищувати якість наданих послуг завдяки використанню передових технологій та управлінських практик.

Стан розвитку ППП в Україні: В Україні розвиток ППП має значний потенціал, однак поки що його реалізація залишається на початковому етапі. Основні напрями впровадження ППП включають модернізацію транспортної інфраструктури (будівництво доріг, портів, аеропортів), створення енергоефективних об'єктів, розвиток соціальної сфери. У 2020 році в Україні було запроваджено Закон "Про концесію", який удосконалює правові механізми для реалізації ППП-проєктів, проте залишається низка проблем.

Виклики у сфері ППП: Основними перешкодами для розвитку ППП в Україні є:

1. Недосконалість нормативно-правової бази. Хоча законодавство вдосконалюється, у ньому все ще бракує конкретики щодо розподілу ризиків та гарантій для приватних інвесторів.

2. Низький рівень довіри між державою та бізнесом. Це зумовлено корупційними ризиками та непрозорими процедурами.

3. Слабка інституційна спроможність. На місцевому рівні часто бракує кадрів та знань для ефективного впровадження проєктів ППП.

Перспективи вдосконалення: Для подолання зазначених викликів і розкриття потенціалу ППП в Україні необхідно:

- удосконалити законодавчу базу з урахуванням міжнародного досвіду.
- забезпечити прозорість процедур через впровадження цифрових платформ і механізмів моніторингу.
- посилити державно-приватний діалог шляхом створення консультативних органів.
- розвивати інфраструктуру підготовки кадрів для реалізації проєктів ППП.

Публічно-приватне партнерство є важливим елементом стратегії сталого розвитку України. За умов подолання існуючих викликів, ППП здатне не лише покращити інфраструктуру та послуги, а й стати каталізатором економічного зростання, сприяти інтеграції України у глобальні ринки та підвищити якість життя населення.

Список використаних джерел

1. Кваша С.М., Сафонова А.М. "Розвиток публічно-приватного партнерства в Україні: інституційні та економічні аспекти". Науковий вісник Київського національного економічного університету, 2020.

2. Уайт Е., Дезілець Б., Маслюківська О., Шевчук Ю. Посібник з публічно-приватних партнерств. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), 2008. - 80 с.

3. Публічно-приватне партнерство в умовах глобальних викликів: аналітичний звіт. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD), 2022.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Волощук А. М.

Класичний приватний університет

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ МАРКЕТИНГУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Найважливішим ресурсом організації є колектив людей, за допомогою яких проводиться господарська діяльність. Досягнення цілей організації та успішне вирішення поставлених завдань можливе лише за умови грамотного управління цим колективом – персоналом організації, при використанні системного підходу, застосування сучасних досягнень науки та техніки.

Маркетинг персоналу – це вид управлінської діяльності, спрямованої на довготривале забезпечення організації людськими ресурсами. Це один із сучасних аспектів менеджменту, найбільш застосовний у роботі з персоналом.

Маркетинг персоналу означає змістовне розширення функції виробничого маркетингу у сфері управління людськими ресурсами.

Він включає такі понятійні елементи:

- маркетинг як основний принцип управління, орієнтованого ринку;
- маркетинг як метод систематизованого пошуку рішень. Через використання сучасних методів дослідження ринку формується база даних, як стратегічних, так оперативних рішень;
- маркетинг як досягнення конкурентних переваг.

Орієнтована та цілеспрямована комунікативна політика вирішують стратегічне завдання щодо представлення на ринку власної організації як конкурентоспроможної та привабливої.

Маркетинг персоналу трактує робоче місце як продукт, який продається на ринку праці. З цього погляду поняттєві елементи маркетингу персоналу можуть бути представлені таким чином:

- він виступає напрямом стратегічного та оперативного планування персоналу;
- створює інформаційну базу для роботи з персоналом за допомогою методів дослідження зовнішнього та внутрішнього ринку праці;
- спрямований на досягнення привабливості роботодавця через комунікації із цільовими групами (сегментами ринку).

Останнім часом у роботі з персоналом став переважати підприємницько-ринковий підхід, при якому праця, її умови та робітники розглядаються як продукти маркетингу. Західноєвропейські компанії використовують методи маркетингу для управління персоналом з 70-х. У зарубіжних організаціях виділяють дві основні концепції маркетингу персоналу.

Перший принцип передбачає розгляд завдань маркетингу персоналу в широкому значенні. Під маркетингом персоналу розуміється певна філософія та стратегія управління людськими ресурсами. Персонал (у

тому числі і потенційний) розглядається як зовнішні та внутрішні клієнти організації. Метою такого маркетингу є оптимальне використання кадрових ресурсів шляхом створення максимально сприятливих умов праці, що сприяють підвищенню її ефективності, розвитку в кожному співробітнику партнерського та лояльного ставлення до підприємству. Фактично це «продаж» підприємства своїм власним співробітникам. Даний вид персонал-маркетингу спирається на ринкове мислення, що відрізняє його від традиційних адміністративних концепцій управління кадрами.

Другий принцип передбачає тлумачення маркетингу персоналу в більш вузькому значенні - як особливу функцію служби управління персоналом. Ця функція спрямована на виявлення та покриття потреби підприємства в кадрових ресурсах. Головна відмінність між вищеназваними принципами полягає в наступному. Широке тлумачення маркетингу персоналу має на увазі його віднесення до одного з елементів кадрової політики організації, що реалізується через вирішення комплексу завдань служби управління персоналом (розробка цільової системи, планування потреби, ділова оцінка, управління кар'єрою, мотивацією тощо). У вузькому значенні маркетинг персоналу передбачає виділення певної специфічної діяльності служби управління персоналом, причому ця діяльність щодо відокремлена від інших напрямів роботи кадрової служби. Звідси маркетинговою концепцією управління персоналом є твердження, згідно з яким однією з найважливіших умов досягнення цілей організації виступає чітке визначення вимог до персоналу, його соціальних потреб у процесі професійної діяльності та забезпечення задоволення цих вимог і потреб більш ефективними, ніж у конкурентів, способами.

В основі концепції маркетингу персоналу лежать принципи ясності мети, рішучості дій та терпимості до результату. Цілеспрямованість маркетингу персоналу має виходити із загальної стратегічної мети організації та бути підпорядкованою її реалізації. Стратегічною метою маркетингу є забезпечення потреби в персоналі необхідної кількості та якості.

Герасимов А. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Педак І. С.

СКЛАДОВІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Економічний розвиток будь-якої країни залежить від багатьох чинників, серед яких особливу роль відіграють інституційне та ресурсне забезпечення. Для України, яка переживає складний період трансформацій, ці складові є фундаментальними для забезпечення сталого зростання та підвищення добробуту населення.

Інституційне забезпечення визначає правила та механізми, за якими функціонує економіка. До нього належать правова база, якісне управління, боротьба з корупцією, ефективність державних установ та доступ до справедливого правосуддя. На жаль, саме інституційна слабкість є однією з найбільших перепон для розвитку України. Недостатньо прозорі процедури регулювання, корупційні схеми та бюрократичні перепони створюють несприятливе середовище для інвестицій і бізнесу. Позитивні зміни можливі лише за умови політичної волі, широкомасштабних реформ і залучення громадянського суспільства до процесів контролю та прийняття рішень.

З іншого боку, ресурсне забезпечення охоплює природні, людські, фінансові та інфраструктурні ресурси. Україна багата на природні ресурси: її чорноземи є одними з найкращих у світі, а корисні копалини забезпечують базу для розвитку промисловості. Однак недостатньо лише володіти ресурсами – важливо ефективно ними управляти. Надмірна експлуатація без інвестицій у відновлення та інновації призводить до вичерпання потенціалу. Наприклад, аграрний сектор демонструє високий рівень експорту, але його додана вартість низька через брак переробних потужностей і технологій.

Не менш важливим є розвиток людського капіталу. Освічене, здорове та мотивоване населення – основа для сталого зростання. Проте Україна стикається з проблемами трудової міграції, що призводить до відтоку найкращих кадрів за кордон. Вирішення цього питання потребує створення умов для конкурентної оплати праці, інвестицій у науку, освіту та медицину.

Фінансові ресурси, такі як доступ до кредитів, інвестицій і міжнародної допомоги, також мають вирішальне значення. Стабільна банківська система, розвинений фондовий ринок та довіра до фінансових інститутів є необхідними для залучення капіталу. У цьому контексті міжнародні партнери України, включаючи МВФ та ЄС, відіграють важливу роль, надаючи фінансування та підтримуючи реформи.

Інфраструктура є ще одним критично важливим ресурсом. Сучасна транспортна система, цифрові технології та енергетична незалежність є основою для розвитку бізнесу та інтеграції України у світову економіку. Інвестиції у відновлення доріг, залізниць, портів і цифрових мереж мають стати пріоритетом, адже без цього розвиток інших секторів економіки буде ускладнений.

Інституційне та ресурсне забезпечення економічного розвитку України є взаємозалежними. Без ефективних інституцій ресурси залишатимуться недооціненими, а їхнє використання – нераціональним. У той же час, без належних ресурсів інституції не зможуть створити необхідні умови для зростання. Лише завдяки гармонійному поєднанню цих двох складових Україна може забезпечити свій економічний розвиток, досягти конкурентоспроможності на світовій арені та підвищити якість життя своїх громадян.

Гладков В. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Правильне забезпечення продовольства є одним з найважливіших елементів національної безпеки, тому що продукти харчування є невід'ємною частиною людського життя. Вони впливають на настрій та рівень якості життя загалом.

Під продовольчою безпекою науковці пропонують розуміти ступінь забезпеченості населення країни екологічно чистими і корисними для здоров'я продуктами харчування вітчизняного виробництва за науково-обґрунтованими нормами і доступними цінами при збереженні і поліпшенні середовища проживання [1, с. 134]

Війна російської федерації проти України продемонструвала вразливість як національних так і глобальних продовольчих систем від антропогенних (вплив збройних конфліктів), економічних (зростання світових цін на продовольство) та природних чинників (збільшення впливу неврожайів внаслідок порушення глобальних поставок продовольства) [2; 3]

Адже наслідки цієї війни ведуть до скорочення продовольчого забезпечення багатьох країн Близького Сходу та Північної Африки, які імпортують понад 90% усього продовольства. Зокрема, експерти Світового банку та ЄБРР відзначають, що «жертвами» російської агресії проти України можуть стати Туреччина, Єгипет, Індія, Таїланд, Грузія, Вірменія, ПАР, Ліван та навіть ШріЛанка [4].

Аналітики прогнозують, що її наслідки призведуть до виникнення серйозних загроз подальшого підвищення світових цін на продовольство (згідно з прогнозом Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН від 11.03.2022 р., через війну в Україні світові ціни на продукти харчування та корми можуть зрости на 20%) [5].

Варте уваги. Близько третини України є полем бою непридатним для обробки через конфлікти. Високі ціни на паливо та логістичні складнощі також негативно впливають на продовольчу безпеку. Збирання врожаю ускладнене в районах активних бойових дій. Особлива небезпека полягає в дистанційному мінуванні посівних полів.

За таких умов з метою забезпечення продовольчої безпеки країни в Україні на базі Держпродспоживслужби була створена Національна платформа продовольчої безпеки, яка дозволяє об'єднати зусилля військових адміністрацій, виробників харчових продуктів, торговельних мереж, міжнародних організацій для стимулювання розбудови української економіки, навіть в умовах війни, та забезпечення харчовими продуктами й товарами першої необхідності населення, військовослужбовців ЗС України та територіальної оборони. Її цінність для підприємств та інших учасників полягає в тому, що вона надає доступ до актуальної інформації щодо реальних потреб та пропозицій тих чи інших товарів, що значно спрощує варіанти пошуку ринку збуту для виробників продукції; можливість їх миттєвої комунікації з покупцем чи постачальником без зайвих посередників; замовлення послуг транспортування; за декілька днів – смарт-контракти за декількома з публічних ofert та доступ до держзамовлень без зайвих паперів та втрати часу [6].

Водночас, з метою зниження впливу війни російської федерації проти України на стан глобальної продовольчої безпеки Урядом України для часткового розблокування експорту зернових через морські порти Великої Одеси (Одеса, Чорноморськ, Південний) було утворено делегацію для участі у багатосторонніх переговорах, які відбулись у Туреччині. Її метою була підготовка та укладення ініціативи щодо безпечного транспортування зерна та продуктів харчування з українських портів, якою передбачалося створення безпечного механізму для транспортування зерна та продовольства з морських портів України в умовах триваючої збройної агресії РФ проти України [7].

Можна зазначити, що зараз є вразливими як національні так і глобальні продовольчі системи. Тому що кризи, незалежно від їх масштабів, мають колосальні наслідки як для держав, так і для світу. З цього випливає, що для зменшення негативного впливу війни встановлена низка заходів як Україною так і зусиллями іншої світової спільноти.

Список використаних джерел

1. Гуменний В. Д., Музика П. М. Стан продовольчої безпеки населення України на початку тисячоліття. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Ґжицького. 2014. Т. 16. № 1(1). С. 134–150.

2. Вплив війни рф проти України на стан глобальної продовольчої безпеки. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/19-04-22/>

3. Global Report on Food Crises: acute food insecurity hits new highs: Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://www.fao.org/newsroom/detail/global-report-on-food-crises-acute-food-insecurityhits-new-highs/en>

4. Вплив війни рф проти України на стан глобальної продовольчої безпеки. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/19-04-22/>

5. Колюбакін В. Україна й надалі залишається житницею світу. Урядовий кур'єр. 15.02.2022. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ukrayinanadalizalishayetsya-zhitniceyu-svitu/> (дата звернення: 12.10.2024).

6. В Україні створено Національну платформу продовольчої безпеки: Офіц. сайт Держпродспоживслужби України. URL: <https://dpss.gov.ua/news/v-ukrayinistvoreno-nacionalnu-platformu-prodovolchoyi-bezpeki>

7. Про делегацію Уряду України для участі у багатосторонніх переговорах з підготовки та узгодження проекту Ініціативи щодо безпечного транспортування зерна та продуктів харчування з українських портів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.07.2022 р. № 626-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/626-2022-%D1%80#Text>

Городецький А. О.

Класичний приватний університет
аспірант

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В СФЕРІ ПОСЛУГ ЗА УМОВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Цифровізація змінила основні правила ведення бізнесу в усіх сферах економіки, зокрема в секторі послуг. Поява нових технологій, зокрема Інтернету речей (IoT), штучного інтелекту (ШІ), великої даних (Big

Data) і хмарних обчислень, сприяла формуванню нових моделей бізнесу та створенню інноваційних стратегій. У цих умовах підприємства сфери послуг змушені адаптувати свої стратегії до нових реалій цифрової економіки, аби забезпечити конкурентоспроможність і стійке зростання.

Цифрова економіка передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі аспекти бізнесу. Вона характеризується широким використанням Інтернету для створення нових бізнес-моделей, автоматизації процесів і інтерактивної взаємодії з клієнтами. Сферу послуг цифровізація торкнулася найсуттєвіше, оскільки вона залежить від інтерактивного обміну інформацією та зручних каналів комунікації [2].

Основні зміни, які впливають на бізнес-середовище в умовах цифрової економіки:

– зміна споживчих звичок. Клієнти все частіше віддають перевагу онлайн-сервісам через зручність і доступність. Це змушує підприємства адаптувати свої стратегії до нових вимог;

– перехід до нових бізнес-моделей. Цифрові платформи дозволяють створювати нові моделі бізнесу, наприклад, модель "платформа як послуга" (PaaS) або бізнес на основі передплати;

– збільшення конкуренції. В умовах глобалізації та розвитку інтернет-торгівлі підприємства з усього світу мають рівний доступ до ринку, що значно збільшує конкуренцію.

Цифрова трансформація є основною стратегією для більшості підприємств сфери послуг, яка передбачає впровадження нових технологій для модернізації бізнес-процесів [4]. Це може включати автоматизацію обслуговування клієнтів, використання чат-ботів та інтеграцію віртуальних асистентів, цифрових платіжних систем, а також перехід до онлайн-платформ для продажу послуг. Важливим аспектом є навчання персоналу та вдосконалення управлінських процесів.

Персоналізація стає важливим аспектом успішного розвитку бізнесу в цифрову епоху. Завдяки великим даним та аналітичним системам підприємства можуть створювати індивідуальні пропозиції для кожного клієнта. Всі етапи взаємодії з клієнтами – від маркетингу до обслуговування – мають бути спрямовані на максимальне задоволення потреб користувачів. Наприклад, в індустрії гостинності можуть бути розроблені спеціалізовані програми лояльності або рекомендаційні системи [3].

Інновації є важливим рушієм розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки. Компанії повинні активно працювати над створенням нових цифрових продуктів та послуг, що відповідають зміненим вимогам ринку. Наприклад, в освіті це може бути розвиток онлайн-курсів або віртуальних консультацій, в охороні здоров'я – телемедицина або мобільні додатки для моніторингу здоров'я. Інновації в бізнес-моделях, таких як розширення можливостей дистанційної роботи або створення нових онлайн-сервісів, дозволяють підприємствам значно збільшити свою аудиторію та знизити витрати.

Використання штучного інтелекту та автоматизації допомагає підприємствам сфери послуг підвищувати ефективність та знижувати витрати. Наприклад, впровадження систем автоматичного оброблення запитів клієнтів, аналізу поведінки користувачів та прогнозування попиту може значно поліпшити якість обслуговування та прискорити процеси. Застосування чат-ботів або систем автоматичного планування дозволяє надавати клієнтам послуги швидше та з меншими затратами [1].

У цифровій економіці особливо важливо забезпечити безпеку даних клієнтів. Стратегії, спрямовані на захист персональної інформації та фінансових транзакцій, стають необхідними для підтримки довіри споживачів. Інвестиції в кібербезпеку, розвиток технологій шифрування та захисту від хакерських атак – важливий аспект для всіх підприємств, які працюють у сфері послуг.

Незважаючи на численні можливості, які відкриває цифровізація для бізнесу у сфері послуг, існують певні виклики [5]. Це, зокрема:

– зростаюча конкуренція. Легкий доступ до цифрових технологій знижує бар'єри для входу нових гравців на ринок, що ускладнює боротьбу за клієнтів;

– необхідність постійної адаптації. Технології швидко змінюються, і підприємствам необхідно постійно оновлювати свої стратегії та процеси для того, щоб залишатися конкурентоспроможними;

– проблеми кібербезпеки. Підвищений ризик кіберзагроз вимагає від компаній значних інвестицій у захист інформації та забезпечення безпеки даних.

Проте цифровізація надає бізнесу у сфері послуг значні переваги, зокрема:

– можливість досягти більш широкої аудиторії завдяки використанню онлайн-платформ і глобальних цифрових каналів;

– зниження витрат на виробництво та доставку послуг через автоматизацію процесів та використання технологій;

– покращення клієнтського досвіду завдяки персоналізації послуг і швидкому реагуванню на потреби користувачів.

Стратегії розвитку бізнесу в сфері послуг в умовах цифрової економіки повинні орієнтуватися на впровадження новітніх технологій, оптимізацію процесів і створення інноваційних послуг, які відповідають вимогам сучасних споживачів. Підприємства повинні активно використовувати можливості цифрової трансформації для покращення взаємодії з клієнтами, підвищення ефективності та забезпечення конкурентних переваг. Виклики цифрової економіки, такі як кібербезпека та конкуренція, вимагають комплексних підходів і постійної адаптації бізнес-стратегій.

Список використаних джерел

1. Гриценко О. А. Цифрова економіка: сучасні виклики для економістів та правознавців. Економічна теорія та право. 2018. № 2 (33). С. 77–90.

2. Мельниченко В. Цифрова трансформація: 5 стратегічних помилок бізнесу. URL: <https://mind.ua/openmind/20202022-cifrova-transformaciya-5-strategichnih-pomilok-biznesu> (дата звернення: 16.09.2024).

3. Методологічні положення державного статистичного спостереження щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. 28 грудня 2022 року № 415. 37 с. URL: https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2022/415/415.pdf

4. Поремчук Є. Час змін: з чого бізнесу розпочати цифрові трансформації. І як підготувати до них команду. 30 берез. 2021 р. URL: <https://mind.ua/openmind/20223845-chas-zmin-z-chogo-biznesurozpochaty-cifrovi-transformaciyi>

5. Шевченко Л.С. Цифрова конкуренція: нові можливості та нові загрози. Економічна теорія та право. 2021. № 2 (45). С.11-31. URL: <https://cutt.ly/owe1f6L2>

6. Чому цифрові стратегії зазнають невдачі? URL: <http://open.kmbs.ua/digital-strategies-fail/> (дата звернення: 16.09.2024).

Гричковський Ю. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Діденко А. В.

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Сталий розвиток сфери охорони здоров'я в Україні є ключовою передумовою для забезпечення високого рівня життя, соціальної стабільності та економічного зростання. В умовах сучасних викликів, включаючи економічну нестабільність, демографічні зміни, екологічні загрози та пандемії, необхідно обґрунтувати економічні підходи до розвитку системи охорони здоров'я, щоб забезпечити її стабільне функціонування та підвищити ефективність надання медичних послуг.

Перш за все, слід розуміти, що система охорони здоров'я є важливим елементом національної економіки. Інвестиції в охорону здоров'я не лише покращують якість життя населення, але й сприяють зниженню економічних втрат від захворюваності, підвищенню продуктивності праці та продовженню тривалості активного життя громадян. Економічні засади сталого розвитку сфери охорони здоров'я охоплюють ефективне використання ресурсів, формування стабільних джерел фінансування та запровадження сучасних економічних моделей управління.

Одним із основних завдань є забезпечення стабільного фінансування системи охорони здоров'я. В умовах обмежених державних ресурсів важливо розробити стратегію залучення додаткових джерел фінансування, таких як страхові внески, приватні інвестиції, міжнародні гранти та підтримка з боку громадських організацій. Моделі державно-приватного партнерства є одним із перспективних шляхів забезпечення сталого розвитку системи охорони здоров'я, оскільки дозволяють залучити інвестиції та підвищити рівень якості послуг.

Також важливою складовою є ефективний розподіл бюджетних коштів, спрямованих на охорону здоров'я. Одним із сучасних підходів є перехід від моделі фінансування медичних закладів до моделі фінансування медичних послуг, що дозволяє спрямувати кошти безпосередньо на лікування пацієнтів і стимулювати медичні заклади до підвищення якості послуг. Також важливою є оптимізація витрат, що включає автоматизацію адміністративних процесів, раціональне використання матеріальних ресурсів та впровадження енергозберігаючих технологій.

Для сталого розвитку сфери охорони здоров'я необхідно також звертати увагу на розвиток людських ресурсів. Висококваліфікований персонал є основою успішного функціонування медичних закладів, тому інвестиції у навчання та підвищення кваліфікації медичних працівників є необхідними. Сучасні підходи до управління людськими ресурсами включають мотивування персоналу, покращення умов праці та створення можливостей для професійного зростання.

Застосування інноваційних технологій і диджиталізація системи охорони здоров'я також є важливим аспектом сталого розвитку. Використання електронних медичних карток, телемедицини, автоматизація процесів дозволяють знизити навантаження на персонал, підвищити точність діагностики та ефективність лікування, а також зменшити витрати. Диджиталізація сприяє підвищенню прозорості у сфері охорони здоров'я, що покращує контроль за використанням ресурсів і забезпечує кращий зв'язок між пацієнтами та медичними працівниками.

Виклики, з якими стикається сфера охорони здоров'я в Україні, включають обмеженість фінансових ресурсів, нерівномірність доступу до медичних послуг у різних регіонах, дефіцит кваліфікованих медичних кадрів і потребу в оновленні матеріально-технічної бази. Подолання цих викликів можливе шляхом реалізації системного підходу до розвитку сфери охорони здоров'я, де економічні засади та науково обґрунтовані стратегії є основою для покращення якості та доступності медичних послуг.

Таким чином, економічні засади забезпечення сталого розвитку сфери охорони здоров'я є важливим елементом національної стратегії розвитку, який сприяє створенню міцної та ефективної системи охорони здоров'я.

Губенко І. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н. Селезньова О. В.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПОСЛУГ ГАЗОПОСТАЧАННЯ

Газопостачання є важливою складовою сучасної енергетичної інфраструктури, яка безпосередньо впливає на добробут населення, економічну стабільність та екологічну ситуацію в країні. Розвиток послуг газопостачання побутовим споживачам, особливо в умовах зростаючого попиту на екологічно чисті та ефективні енергетичні джерела, вимагає ретельного підходу до управління, модернізації та забезпечення надійності газових мереж.

Однією з основних проблем у сфері газопостачання є застарілість інфраструктури, що не тільки обмежує обсяги та якість послуг, але й створює ризики для безпеки. Багато газопроводів в Україні побудовані

ще в середині минулого століття і потребують значного оновлення. Управління розвитком послуг газопостачання має враховувати необхідність інвестицій у модернізацію мереж та заміну застарілого обладнання на більш сучасне, яке дозволяє оптимізувати витрати і зменшити втрати газу.

Також важливим завданням є впровадження систем обліку та моніторингу газоспоживання. Це стосується як технологічного оновлення систем обліку, так і впровадження інтелектуальних лічильників, які дозволяють не лише більш точно фіксувати обсяги спожитого газу, а й знижувати витрати на утримання та експлуатацію інфраструктури. Окрім того, сучасні системи обліку дають можливість автоматично відстежувати витоки газу та інші аварійні ситуації, що значно підвищує безпеку та надійність послуг.

Управління послугами газопостачання також має зосереджуватись на питанні тарифної політики. У сучасних умовах важливо забезпечити баланс між рентабельністю газових компаній і доступністю газу для населення. Це потребує розробки ефективних тарифних схем, які б враховували соціально-економічні особливості регіонів і можливості державних субсидій для малозабезпечених верств населення. Розвиток послуг газопостачання таким чином залежить від гнучкої та справедливої тарифної політики, яка стимулює енергозбереження і водночас робить енергію доступною для населення.

Загалом, ефективне управління розвитком послуг газопостачання вимагає комплексного підходу, який би поєднував інноваційні технології, вдосконалення управлінських процесів і регуляторну підтримку з боку держави. Такий підхід дозволить не лише покращити якість послуг, але й забезпечити енергетичну безпеку та сталий розвиток країни.

Гумен А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., Бургман М. К.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Збутова політика підприємства є одним із ключових елементів стратегічного управління. Вона охоплює організацію продажів, логістику, маркетинг, а також відносини з партнерами та споживачами. В умовах високої конкуренції на ринку, вдосконалення збутової політики стає необхідною умовою для підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку підприємства. Основною метою збутової політики є максимізація прибутку шляхом ефективної реалізації продукції або послуг на ринку.

Один із перших кроків до вдосконалення збутової політики – це аналіз ринку. Підприємству необхідно розуміти поточні тенденції, потреби споживачів і стратегії конкурентів. На основі цього аналізу можна формувати гнучку збутову стратегію, адаптовану до змін ринкової кон'юнктури. Підприємства можуть використовувати різні канали збуту, такі як прямі продажі, інтернет-торгівля, посередницькі мережі, франчайзинг тощо. Розширення або диверсифікація каналів збуту дозволяє охопити більше споживачів, підвищити доступність продукції, а також знизити залежність від одного каналу.

З розвитком технологій інтернет-продажі стають важливою частиною збутової політики. Використання електронної комерції, CRM-систем (Customer Relationship Management), аналітики великих даних (Big Data) дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни попиту, персоналізувати комунікацію зі споживачем та оптимізувати внутрішні процеси продажу.

Ефективна логістика є важливим фактором успішної реалізації продукції. Підприємства можуть вдосконалити свої логістичні процеси шляхом: автоматизації процесів обліку і контролю; використання сучасних транспортних засобів; оптимізації складування продукції. Це дозволить зменшити час доставки продукції до споживача та знизити логістичні витрати.

Спеціалісти з продажу повинні постійно підвищувати свої професійні навички, адже ефективність збуту значною мірою залежить від компетентності працівників. Регулярне навчання та тренінги з продажів, маркетингу, переговорних навичок дозволяють підтримувати високий рівень продуктивності команди.

Збутова політика нерозривно пов'язана з маркетингом. Одним з ключових елементів є просування товару, яке включає: рекламні кампанії для формування впізнаваності бренду; PR-стратегії для формування іміджу підприємства; цифровий маркетинг для залучення онлайн-аудиторії; програми лояльності для утримання клієнтів.

Поєднання маркетингових інструментів дозволяє досягти максимального ефекту у процесі реалізації продукції. В умовах швидких змін ринку та технологій підприємства повинні бути готовими до впровадження інновацій у свою збутову політику. Це може включати: використання автоматизованих систем управління продажами; цифровізація процесів обслуговування клієнтів; застосування штучного інтелекту для прогнозування попиту та управління запасами. Інновації дозволяють підвищити продуктивність і знизити витрати на управління збутом.

Вдосконалення організації збутової політики підприємства є важливим кроком до досягнення конкурентних переваг та підвищення ефективності діяльності. Основними шляхами цього вдосконалення є розширення каналів збуту, використання сучасних технологій, оптимізація логістики, підвищення кваліфікації персоналу та інтеграція маркетингових інструментів. Інноваційні підходи та гнучкість у реагуванні на ринкові зміни стають запорукою успішної реалізації продукції та сталого розвитку підприємства.

Дзюба Е. Е.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЛЬ КРИПТО- ТА ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ У ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Впровадження криптовалют та цифрових валют має значний вплив на національну економіку. Ці технології не лише змінюють фінансові системи, але й ставлять нові виклики для державної політики, регулювання фінансів та економічного розвитку в цілому.

Криптовалюти, зокрема біткоїн, ефіріум та інші, створюють децентралізовані системи платежів, що дозволяють зменшити роль посередників, таких як банки. Це може призвести до зниження витрат на транзакції, підвищення доступності фінансових послуг для населення, особливо в країнах з обмеженим доступом до традиційних банківських послуг.

Держави все частіше впроваджують цифрові валюти центральних банків (CBDC), які є державними цифровими еквівалентами традиційних валют. Вони дозволяють зміцнити контроль над грошовими потоками, підвищити ефективність монетарної політики та знизити транзакційні витрати для бізнесу та населення [2].

Переваги впровадження крипто- та цифрових валют:

- цифрові валютні системи дозволяють здійснювати платежі швидко та з мінімальними витратами, що особливо важливо для міжнародних переказів;
- це дає можливість доступу до фінансових послуг тим групам населення, які не мають доступу до традиційних банків;
- технологія блокчейн, що лежить в основі криптовалют, забезпечує прозорість і незмінність записів, що зменшує можливість шахрайства та корупції.

Ризики та виклики впровадження крипто- та цифрових валют:

- криптовалюти мають високу цінову нестабільність, що може створювати ризики для інвесторів і користувачів;
- відсутність чітких правил щодо регулювання криптовалют може призвести до фінансових зловживань та шахрайства;
- криптовалюти можуть стати об'єктами для злочинців, які використовують їх для відмивання грошей, фінансування тероризму чи інших незаконних дій;
- впровадження криптовалют вимагає високого рівня технічної підготовки та інфраструктури, що може стати бар'єром для деяких країн або громадян.

З впровадженням криптовалют та цифрових валют, центральні банки стикаються з новими викликами в управлінні грошовою масою. Це може вплинути на інструменти монетарної політики, такі як процентні ставки та операції з облігаціями. Технологія блокчейн також може використовуватись для більш прозорого контролю за грошовими потоками [1].

Перспективи для національних економік:

- цифрові валюти дозволяють знизити витрати на міжнародні перекази та зробити їх більш доступними для бізнесу, що стимулює розвиток міжнародної торгівлі;
- створення сприятливих умов для використання криптовалют може залучити інвесторів та сприяти розвитку інноваційних технологій;
- введення цифрових валют може сприяти розвитку нових фінансових інструментів і моделей бізнесу, таких як децентралізовані фінанси (DeFi), що може змінити традиційну банківську діяльність.

Розробка чіткої нормативної бази та правил для криптовалют і цифрових валют є важливим етапом для забезпечення безпеки та стабільності фінансових систем. Регулювання має збалансувати інновації та захист прав споживачів, зокрема в контексті боротьби з шахрайством та відмиванням грошей [3].

Впровадження крипто- та цифрових валют відкриває нові перспективи для розвитку національних економік, забезпечуючи більшу фінансову доступність, прозорість та ефективність фінансових систем. Однак для повного використання їх потенціалу необхідно вирішити низку викликів, таких як безпека, правова регламентація та волатильність, щоб зберегти стабільність економік та захистити інтереси громадян.

Список використаних джерел

1. Науменкова С.В., Міщенко В.І., Міщенко С.В. Цифрові валюти у контексті суспільної довіри до грошей. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. – 2018. - № 2(25). – С.305–316.
2. Рубанов П. М. Етапи розвитку та види віртуальних валют // *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. N 11/3. С. 24–28. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/281>.
3. Фурман В. Регулювання криптовалют в Україні: що передбачає Закон про віртуальні активи. – *LigaZakon*. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/210170_regulyvannya-kriptovalyutv-ukran-shcho-peredbacha-zakon-pro-virtualn-aktivi.

Жигульський С. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

В усі часи галузь вітчизняного машинобудування була і залишається потенціалом до розвитку та досягнення високого рівня національної економіки. В наших сучасних умовах це є надважливим для відновлення економіки, є стратегічно важливою галуззю для підтримки обороноздатності країни (це є критичною необхідністю як в мирний так і у військовий час), для її технічного та інноваційного розвитку. В період після-воєнного відновлення буде необхідність розмінувати деякі ділянки землі, що вимагатиме спеціальної техніки. Розвинена машинобудівна галузь є важливою для ремонту та підтриманню в належному стані техніки різного призначення.

Хоч в довоєнні роки усі можливі економічні показники поступово зростали, потенціал виробництва в секторі машинобудування не реалізовано в повному обсязі. Переважну кількість підприємств було створено ще в радянські часи. Великі підприємства були у важкому становищі ще до війни, а зараз багато з них просто виживають. Машинобудівний потенціал підприємств через війну знизився на 30%. На сьогодні проблемами є: кризовий стан економіки та низькі інвестиції в галузь, застаріла фізична база виробництва, яка зношена маже на 80%; нестача кваліфікованого персоналу, яка пов'язана з відтоком кваліфікованих кадрів за кордон та падіння привабливості технічних спеціальностей у ВНЗ; скорочення та релокація підприємств через війну;

низький рівень конкурентоспроможності виробленої продукції; низький рівень державної підтримки; відсутність стратегічного планування державних закупівель; дефектна політика державного протекціонізму; імпортозалежність від іноземних постачальників. Протягом 9 місяців 2023 року промисловість зростає лише на 2,4%, після падіння на 36% за результатами 2022 року. За 2015–2023 рр. кількість суб'єктів машинобудування зменшилася до 6084 од. в кінці 2022 р., частка ФОПів на кінець 2022 р. склала 33,9%, частка продукції зменшилася з 6,5% до 5,2%. Найбільший пік у виробництві приходився на доковідний рік – 2019 – 7,2%. За результатами діяльності підприємств у 2022 р. було зайнято майже 248 тис. осіб, що менше показника 2015 р. на 33,8%. З початку повномасштабної війни на потреби ЗСУ у військовій техніці дедалі частіше задовольняють зразками українських виробників. Серед них: самохідна артилерійська установка (САУ) 2С22 «Богдана», модифікація СБА «Новатор» – 10-місний броневантажівка, FPV-дрони, медичні евакуаційні машини.

Українське машинобудування має цілу низку сприятливих факторів для розвитку: держава багата на запаси сировини, є потенціал у вихованні кваліфікованих кадрів; транспортна інфраструктура та географічне положення; Україна історично орієнтована на сектор важкої промисловості. Сукупність цих факторів утворює значну інвестиційну привабливість сегменту. З січня 2024 року мінімальний рівень локалізації в публічних закупівлях продукції машинобудування підвищився з 15 до 20%. Сьогодні, попри всі ризики та виклики війни, впроваджуються спільні з міжнародними партнерами проекти. Підприємства адаптували до сучасних умов, та модернізують виробничі процеси, що призводить до підвищення показників якості та зростання рівню прибутку.

Для подальшого розвитку машинобудівної галузі необхідно розробити державні програми розвитку галузі, які мають практичний характер втілення; оновити та модернізувати матеріально-технічну базу; посилити конкурентоспроможність підприємств та виробів, кластерний розвиток; масштабувати проекти виробництва критично важливих видів машинобудівної продукції (бо важливо підтримувати обороноздатність країни); відновити вже існуючі виробничі потужності, та утворення нових; побудувати прозорий та конкурентний ринок промисловості; скорочувати контрольні та регулюючі функції держави; лібералізувати процеси інвестування; знизити кількість перевірок.

Заїка А. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності – є суттєвим чинником підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні окремих підприємств, так і в масштабах усієї країни. Зовнішньоекономічні зв'язки відіграють важливу роль у національній економіці, забезпечують економічне зростання та створюють конкурентне ринкове середовище [1].

Під зовнішньоекономічною діяльністю слід розуміти – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [2]. Саме таке визначення міститься у ст. 1 ЗУ „Про зовнішньоекономічну діяльність”.

Але у Господарському кодексі України (далі – ГК України) представлено зовсім інше визначення – як господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном та/або робочою силою (ч.1, ст.377 [3]) у ч.4, цієї статті доповнено, що до зовнішньоекономічної діяльності, також, відноситься діяльність державних замовників з державного оборонного замовлення.

В. Бурмістров та К. Холодов надають визначення – як галузь діяльності, яка полягає у виробництві товарів та послуг, що призначені для реалізації у сфері міжнародного обміну завдяки проведенню експортних та імпорتنих операцій, а також у різних формах міжнародного обміну капіталом, трудовими ресурсами та об'єктами інтелектуальної власності [4]. Це визначення – є схожим з тим, що представлено у ГК України.

О. Є. Новиков та Т. Ш. Садридінов надають більш розширене визначення, як важливий і потужний фактор економічного зростання і розвитку кожної країни (національний аспект зовнішньоекономічної діяльності); спосіб включення економіки кожної країни до системи світового господарства і до процесів міжнародного поділу праці та міжнародної кооперації, що є актуальним в умовах зростаючих тенденцій до глобалізації (регіональний, глобальний аспект зовнішньоекономічної діяльності) [5, с.184].

Зовнішньоекономічна діяльність у всіх країнах спрямована на:

- сприяння вирівнювання темпів економічного розвитку;
- порівнянність витрат виробництва на національному та світовому рівнях;
- реалізацію переваг міжнародного поділу праці, що сприяє зростанню ефективності національних економік [6, с.7].

Але, на сьогодні, зміст зовнішньоекономічної діяльності набуває дещо іншого значення для економіки країни. І винятковість теперішнього часу для України полягає в наявності довгострокової підтримки з боку міжнародних партнерів, що гарантує макроекономічну стабільність і безпеку.

На сьогодні, економіка країни страждає від наслідків збройної російської агресії, яка спричинила чисельні руйнування інфраструктури підприємств, втрату традиційних логістичних зв'язків та ринків збуту, зменшення купівельної спроможності населення, відтік кваліфікованих кадрів.

Завданням уряду в період післявоєнної відбудови є створення середовища, сприятливого для розвитку вітчизняного підприємництва у відкритому економічному просторі та здатного витримати конкурентний тиск на внутрішньому та зовнішньому ринках [7]. А також, важливим є наповнення внутрішнього ринку групами товарів, яких не вистачає та пошуку нових джерел отримання сировини для виготовлення продукції, яка б могла задовольнити вимоги споживачів та стати аналогом товарів, що раніше імпортувалися з країни агресора.

Список використаних джерел

1. Гузенко Г. М., Гайдученко Ю. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: сутність, економічний механізм її розбудови, особливості: Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія : Економічна теорія та право. 2013. № 3. С. 77-89 . URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2013_3_10
2. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон від 16 квітня 1991 р., № 959-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
3. Господарський кодекс України: Закон від 16 січня 2003 р., № 436-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#top>
4. Конспект лекцій «Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання»: підруч. – Тернопіль: Екон. думка, 2011. – 365 с.
5. Новіков О. Є., Садридін Т. Ш. Систематизація наукових поглядів щодо визначення сутності терміна "зовнішньоекономічна діяльність": Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2014. № 2(2). - С. 183-186. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_2%282%29__39 (дата звернення: 16.09.2024).
6. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон [монографія]. / Ю. Г. Козак, Н. В. Притула, О. А. Єрмакова та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 240 с.
7. Гаврилюк І.І. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами Європейського Союзу економіка та суспільство. 2024. № 59. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3344/3271> (дата звернення: 16.09.2024).

Захаров С. І.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК СИСТЕМИ РОЗДРІБНОЇ ДИСТРИБУЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

Цифрова економіка стає основою розвитку сучасного бізнесу, значно змінюючи підходи до всіх етапів виробництва, збуту та споживання товарів і послуг. Однією з ключових складових цифрової економіки є система роздрібно-ї дистрибуції, яка визначає способи доставки товарів від виробників до кінцевих споживачів. З розвитком нових технологій і зростанням впливу інтернету та цифрових платформ на ринок, традиційні моделі роздрібно-ї дистрибуції зазнають значних трансформацій. Виникають нові стратегії та бізнес-моделі, які допомагають роздрібним компаніям ефективно конкурувати та задовольняти змінні потреби споживачів.

Цифрова економіка характеризується широким використанням інформаційних технологій, що дозволяє оптимізувати процеси виробництва, управління та продажу товарів. Зміни в поведінці споживачів, зокрема, їхня орієнтація на онлайн-шопінг, створюють нові можливості для роздрібних компаній. Технології, такі як великий обсяг даних (Big Data), штучний інтелект (AI), мобільні додатки, платформи для електронної комерції та автоматизація бізнес-процесів, значно впливають на організацію системи дистрибуції товарів [3].

Ключовими змінами є:

– перехід до омніканальності, споживачі більше не обмежуються лише фізичними магазинами або онлайн-платформами. Вони бажають мати можливість здійснювати покупки через різні канали (офлайн і онлайн) без перешкод і з максимальним комфортом;

– інтеграція даних та аналітики, використання великих даних дозволяє компаніям здійснювати глибоку аналітику поведінки споживачів і оптимізувати пропозиції та стратегії дистрибуції;

– швидкість і зручність доставки. В епоху цифрової економіки важливими стають швидкість і зручність доставки товарів, що вимагає нових логістичних рішень та інвестицій у інфраструктуру.

У умовах цифрової економіки роздрібні компанії повинні впроваджувати інноваційні стратегії, які дозволяють адаптуватися до змінюваного попиту та технологічних умов. Основними стратегіями є:

Омніканальність означає інтеграцію усіх доступних каналів продажу в єдину систему, що забезпечує безперервний і зручний досвід для споживачів. У межах цієї стратегії компанії пропонують споживачам можливість здійснювати покупки через веб-сайти, мобільні додатки, фізичні магазини, а також забирати замовлення в пунктах самовивозу або отримувати доставку на будинок [1].

Ключові аспекти омніканальної стратегії:

– синхронізація каналів продажу. Усі канали повинні бути взаємопов'язані, забезпечуючи єдину базу даних про товари, ціни, наявність на складах та історію покупок;

– гнучкість і доступність. Споживач має можливість вибирати, де і як здійснювати покупку, в залежності від своїх уподобань і потреб.

Інтеграція технологій великих даних у систему роздрібно-ї дистрибуції дозволяє компаніям збирати, аналізувати та використовувати інформацію про споживачів для покращення пропозицій та оптимізації дистрибуційних процесів [4].

Основні напрямки використання Big Data:

– персоналізація пропозицій. Збір і аналіз даних дозволяє створювати персоналізовані маркетингові кампанії та індивідуальні пропозиції для споживачів;

– оптимізація запасів та логістики. За допомогою аналізу попиту та поведінки покупців можна точніше планувати запаси товарів та забезпечити ефективну доставку.

Сучасні споживачі очікують швидкої доставки та зручних умов отримання товарів. Логістика в умовах цифрової економіки потребує нових підходів до управління ланцюгами постачання, використання автоматизації та роботизації.

Ключові елементи логістичної стратегії:

– інтелектуальні склади та автоматизація. Впровадження автоматизованих складів та використання роботів для сортування і пакування товарів зменшує час на обробку замовлень;

– гнучкість в доставці. Компанії повинні пропонувати споживачам різні варіанти доставки, такі як експрес-доставка, доставка в той самий день, або доставка до точок самовивозу.

Зростання популярності мобільних пристроїв сприяло розвитку мобільної комерції, коли споживачі можуть здійснювати покупки безпосередньо через смартфони та планшети. Роздрібні компанії повинні активно розвивати мобільні платформи для забезпечення безперешкодного доступу до своїх товарів і послуг.

Ключові фактори мобільної комерції [2]:

– мобільні додатки, розробка зручних мобільних додатків для покупок, управління замовленнями та персоналізованих пропозицій.

– оптимізація веб-сайтів під мобільні пристрої, створення адаптивних веб-сайтів, які зручно працюють на мобільних пристроях і пропонують можливість швидко здійснити покупку.

Формування ефективної системи роздрібно-дистрибуції в умовах цифрової економіки є необхідним кроком для збереження конкурентоспроможності компаній. Використання інноваційних стратегій, таких як омніканальність, інтеграція великих даних, оптимізація логістики та розвиток мобільної комерції, дозволяє значно підвищити ефективність дистрибуційних процесів, задовольняючи вимоги сучасних споживачів щодо зручності, швидкості та персоналізації покупок. Впровадження цих стратегій сприяє не лише зростанню бізнесу, але й зміцненню позицій компаній на ринку в умовах постійно змінюваної цифрової реальності.

Список використаних джерел

1. Буркинський Б.В., Нікішина О.В, Лисюк М.Л. Методологічні засади формування ефективної логістики товарних ринків : монографія. Одеса : ІПРЕЕД НАНУ, 2020. - 199 с

2. Ланцюг поставок / А. Г. Чубенко, М. В. Лошицький, Д. М. Павлов, С. С. Бичкова, О. С. Юнін. – Київ : Ваіте, 2018. –381 с

3. Смерічевська С. В., Криворучко Г.О. Теоретикометодичні основи ефективного управління логістичними процесами на підприємстві // Актуальні проблеми економіки та управління. 36. наук. праць молодих вчених. К.: КПІ ім.І.Сікорського. Випуск 13, 2019. URL : <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/170156/169893> (дата звернення: 16.09.2024).

4. Смирнов И., Косарева Т. Транспортна логістика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 224 с. 5. Колодізева Т.О. Управління ланцюгами поставок: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 164 с.

Іванушкін А. О.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ В ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ КОМПАНІЯХ

У сучасному світі інформаційно-телекомунікаційні (ІТК) компанії перебувають у постійному пошуку інноваційних рішень для забезпечення конкурентоспроможності на ринку. Інноваційні проекти в цій сфері є важливими драйверами розвитку та дозволяють значно підвищити ефективність бізнес-процесів, оптимізувати витрати та пропонувати нові послуги кінцевим споживачам. Однак управління такими проектами потребує комплексного підходу, що охоплює планування, виконання, моніторинг та оцінку результатів.

Інноваційні проекти в ІТК компаніях мають кілька характерних особливостей, що відрізняють їх від традиційних проектів в інших галузях [1]:

– швидкість змін. Технології в галузі ІТК змінюються з надзвичайною швидкістю, що вимагає гнучкості в управлінні проектами. Технічні рішення можуть швидко ставати застарілими, тому важливо, щоб інноваційні проекти були адаптивними до нових умов і вимог ринку;

– комплексність і інтеграція. Інноваційні проекти часто передбачають інтеграцію нових технологій з існуючими системами компанії. Це може включати впровадження нових програмних рішень, апаратного забезпечення або зміни в бізнес-процесах, що вимагає ретельного планування та координації між різними відділами;

– високий рівень невизначеності. В умовах швидкої технологічної еволюції та мінливого ринку, інноваційні проекти в ІТК компаніях можуть стикатися з високою невизначеністю щодо результатів. Це вимагає ретельного управління ризиками та використання методів гнучкого управління проектами (agile, scrum тощо).

Управління інноваційними проектами в ІТК компаніях проходить через кілька основних етапів, кожен з яких має свої завдання та методи реалізації:

На цьому етапі визначаються основні цілі і задачі інноваційного проекту. Важливо провести аналіз ринку та потреб клієнтів, визначити, які технології будуть застосовуватися, а також встановити критерії успіху проекту. У цей час також розробляється попередній бюджет і графік, визначаються основні ресурси та учасники проекту [3].

На етапі планування розробляється детальний план виконання проекту, який включає:

– визначення ключових етапів і завдань;

– розподіл ресурсів;

– розробка ризик-менеджменту;

– розробка графіків та бюджету проекту.

У плані також враховуються можливі технічні складнощі, які можуть виникнути на етапі впровадження інновацій.

Етап виконання передбачає реалізацію намічених заходів та задач проекту. Це може включати:

– розробку та тестування програмного забезпечення або інших інноваційних продуктів;

– інтеграцію нових технологій у вже існуючі бізнес-процеси;

– навчання персоналу та адаптацію користувачів до нових рішень.

На цьому етапі важливо забезпечити регулярний моніторинг прогресу проекту, а також коригування плану за потреби.

Процес моніторингу є невід'ємною частиною управління інноваційними проектами. Він включає в себе відслідковування витрат, строків та виконання завдань, а також управління змінами, якщо це необхідно. Важливим аспектом є також оцінка досягнення проміжних цілей та виявлення потенційних проблем, що можуть вплинути на успіх проекту [4].

Після завершення всіх етапів проекту важливо провести фінальний огляд і оцінку результатів, порівнявши їх з початковими цілями та вимогами. Закриття проекту також передбачає аналіз отриманого досвіду, що дозволяє створити базу для покращення управління майбутніми інноваційними проектами.

В ІТК компаніях використовуються різні методи для ефективного управління інноваційними проектами:

– Agile та Scrum. Ці методи дозволяють швидко реагувати на зміни та забезпечують високу гнучкість у процесі реалізації проектів, що є важливим у сфері ІТК, де технології змінюються швидко;

– управління за допомогою проектних команд. Для забезпечення успішної реалізації інноваційних проектів часто створюються міжфункціональні команди, які об'єднують різні спеціальності (розробники, аналітики, маркетологи, менеджери проектів тощо);

– методи оцінки ризиків. Оскільки інноваційні проекти завжди несуть певні ризики, важливо використовувати методи їх ідентифікації та мінімізації. Це дозволяє знизити ймовірність негативних наслідків для проекту.

Управління інноваційними проектами в ІТК компаніях стикається з низкою викликів [2]:

– невизначеність результатів. Розробка нових продуктів чи послуг часто пов'язана з високим рівнем невизначеності, оскільки передбачити точні результати нововведень складно;

– висока конкуренція. ІТК ринок є надзвичайно конкурентним, тому важливо швидко впроваджувати інновації, щоб не втратити лідерські позиції;

– бюджетні обмеження. ІТК компанії часто працюють з обмеженими бюджетами для інноваційних проектів, що вимагає оптимізації витрат та максимально ефективного використання ресурсів.

В майбутньому управління інноваційними проектами в інформаційно-телекомунікаційних компаніях, ймовірно, стане більш інтегрованим з іншими бізнес-процесами компанії. Зростання значення штучного інтелекту, автоматизації та великих даних буде вимагати нових підходів до управління проектами, зокрема, через застосування розширених аналітичних інструментів для прогнозування результатів та більш точного планування ресурсів.

Управління інноваційними проектами в ІТК компаніях є складним і багатограним процесом, що вимагає використання сучасних методів і підходів. З огляду на швидкі зміни в технологічному середовищі та високий рівень конкуренції, ключовими факторами успіху є гнучкість, адаптивність та ефективне управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Пухальська Н.О., Гончаренко Л.М. Сучасний стан іноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств. Економіка та управління підприємствами. 2018. № 20. 113–118 с.

2. Скропко Т.О. Інноваційний менеджмент: Підручник. Київ: Вид-во «Знання», 2019. 423 с.

3. Федулова Л.І. Інноваційна економіка : Підручник. Київ: Либідь, 2019. 480с

4. Яковлев А.І., Косенко О.П. Економічна сутність та методичні основи визначення рівня потенціал виробничої системи. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2019. № 2. С.172-178.

Кабанова О. О.

Філія Класичного приватного університету у м. Кременчук
к.е.н.

Носач І. В.

Класичний приватний університет
к.пед.н.

ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Маркетингові комунікації є важливим компонентом системи управління підприємством, оскільки вони забезпечують ефективний обмін інформацією між підприємством і його ринковим середовищем. Їхня роль полягає в тому, щоб підтримувати зв'язок із клієнтами, партнерами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами, що сприяє досягненню стратегічних і операційних цілей компанії.

Сучасні маркетингові комунікації в управлінні підприємством мають вирішальне значення, оскільки дозволяють компаніям не лише утримувати позиції на ринку, але й ефективно взаємодіяти з клієнтами, партнерами та іншими стейкхолдерами в умовах швидких змін і глобальної цифровізації. Використання новітніх технологій, соціальних платформ, інноваційних рекламних інструментів та аналітики даних відкриває нові можливості для досягнення бізнес-цілей.

До основних функцій маркетингових комунікацій в системі управління підприємством на сучасному етапі розвитку економічного середовища можливо віднести:

1. Формування іміджу та репутації підприємства: За допомогою PR-кампаній, соціальних мереж, корпоративного блогу та інших каналів комунікації підприємство може контролювати своє сприйняття на ринку, формуючи позитивний імідж, що підвищує довіру до компанії.

2. Підтримка лояльності клієнтів та утримання аудиторії: Регулярні комунікації (через електронну розсилку, соціальні мережі, персональні продажі) дозволяють підприємству залишатися в полі зору клієнтів, розповідати їм про нові послуги, акції, що підвищує лояльність та запобігає відтоку клієнтів.

3. Інформування ринку про продукти та послуги: Комунікаційна система підприємства дозволяє доносити до споживачів ключову інформацію про переваги товарів і послуг, новинки, що допомагає потенційним клієнтам приймати рішення про покупку.

4. Адаптація до змін зовнішнього середовища: Маркетингові комунікації сприяють швидкому реагуванню на зміни в потребах клієнтів, нові тренди та дії конкурентів, що дозволяє підприємству залишатися гнучким і пристосованим до нових умов ринку.

5. Стратегічне планування та прийняття рішень: Інформація, зібрана з ринку через маркетингові комунікації, допомагає керівництву приймати обґрунтовані стратегічні рішення, планувати подальші дії та розробляти продукцію, орієнтовану на потреби цільової аудиторії.

6. Підтримка внутрішніх комунікацій: Чітка система маркетингових комунікацій також є корисною для внутрішнього середовища підприємства, оскільки сприяє інформуванню персоналу про плани, досягнення та інновації компанії. Це покращує мотивацію співробітників і їхню залученість до процесів компанії.

7. Оптимізація процесів продажу: Завдяки використанню рекламних кампаній, заходів стимулювання збуту, а також каналів електронної комерції, маркетингові комунікації спрощують процес взаємодії з клієнтами, що призводить до збільшення обсягів продажів і скорочення часу на укладення угод.

Сучасні маркетингові комунікації охоплюють широкий спектр інструментів, що дозволяють підприємствам ефективно взаємодіяти з клієнтами, будувати лояльність і формувати позитивний імідж. До основних інструментів сучасних маркетингових комунікацій відносяться:

1. Цифровий маркетинг:

– SEO та контент-маркетинг: оптимізований контент дозволяє компаніям покращити видимість у пошукових системах, залучати органічний трафік і позиціонуватися як експерт у своїй сфері.

– Соціальні мережі (SMM): завдяки таким платформам, як Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, компанії можуть безпосередньо спілкуватися з аудиторією, запускати таргетовану рекламу та формувати лояльність.

2. Big Data та аналітика:

– Персоналізація: завдяки аналізу даних, зібраних через CRM-системи, компанії можуть пропонувати індивідуальні пропозиції, що підвищує рівень задоволеності клієнтів.

– Аналіз поведінки клієнтів: використання великих даних дозволяє краще розуміти споживчі звички, аналізувати відгуки та коригувати комунікаційні стратегії.

3. Контент-маркетинг та сторітелінг:

– Брендований контент: сучасні споживачі більше цінують інформативний, цікавий та корисний контент, що розповідає про цінності бренду.

– Сторітелінг: це ефективний спосіб залучити аудиторію, побудувати емоційний зв'язок з брендом і підвищити рівень лояльності.

4. E-mail маркетинг та месенджери:

– E-mail кампанії: застосування персоналізованих електронних розсилок сприяє підтримці відносин з клієнтами, інформуванню про акції та події.

– Чат-боти та месенджери: автоматизовані відповіді на запити клієнтів через чат-боти в месенджерах (Telegram, Facebook Messenger) скорочують час обслуговування та підвищують задоволення клієнтів.

5. Інфлюенсер-маркетинг:

– Робота з блогерами та лідерами думок: рекомендації та огляди від інфлюенсерів допомагають збільшити впізнаваність бренду та підвищити довіру до компанії.

6. Відеомаркетинг та стрімінгові сервіси:

– Рекламні відео та вебінари: використання відеоконтенту, що здатний швидко доносити інформацію та викликати емоції, сприяє більш ефективній комунікації з аудиторією.

7. Інтерактивні комунікації та гейміфікація:

– Інтерактивний контент: використання вікторин, опитувань, інтерактивних презентацій дозволяє активніше залучати клієнтів, сприяючи підвищенню їхньої зацікавленості.

– Гейміфікація: застосування елементів ігрових механік у маркетингових кампаніях сприяє утриманню уваги клієнтів і створює привабливий досвід взаємодії з брендом.

Застосування підприємствами сучасного інструментарію маркетингових комунікацій дозволить прискорити прийняття рішень (аналітичні дані з цифрових каналів дозволяють оперативно реагувати на зміни ринку і швидко приймати стратегічні рішення); оптимізувати витрати (точний таргетинг реклами та персоналізовані кампанії допомагають уникати зайвих витрат, зосереджуючи ресурси на найефективніших комунікаційних каналах); формувати конкурентні переваги (використання сучасних інструментів комунікації дозволяє компаніям випереджати конкурентів, створюючи інноваційні підходи до просування); розширити ринкові можливості підприємства (застосування сучасних комунікацій дає можливість виходити на міжнародний рівень, досягаючи охоплення нових цільових аудиторій без значних інвестицій).

Таким чином, сучасні маркетингові комунікації в управлінні підприємством сприяють підвищенню ефективності бізнес-процесів, формуванню стабільних відносин із клієнтами і забезпеченню стійкого розвитку в умовах глобальної конкуренції.

Список використаних джерел

1. Васильченко Л. С. Сутність та сучасні тенденції розвитку маркетингових комунікацій підприємства. *Причорноморські економічні студії*. Одеса. 2019. Вип. 48-2. С. 27-30.

2. Войчак А. В. Маркетинговий менеджмент : підручник. Київ: КНЕУ, 2009. 328 с.

3. Гаркавенко С. С. Маркетинг : підручник. Київ Лібра, 2002. 712 с.

4. Кузнєцова, І., 2015. Економічна сутність та особливості маркетингових комунікацій. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. Серія «Економіка АПК», Львів. 22 (1), с. 142-148

5. Примак Т. О. Маркетинг : навчальний посібник. Київ: МАУП, 2004. 228 с

Кабанова О. О.

Філія Класичного приватного університету у м. Кременчук
к.е.н.

Хващиснька Н. А.

Класичний приватний університет

РОЗРОБКА МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У ринкових умовах особливо важливо розробляти стратегічні плани для загальної діяльності компанії та окремо для маркетингу. Вивчення ринкової ситуації, аналіз можливостей, вибір цільового ринку і створення ефективного маркетингового комплексу допоможуть вирішити маркетингові завдання підприємства та досягти основних цілей його роботи.

Досягнення довгострокових цілей забезпечується розробкою і впровадженням стратегії компанії, включно з маркетинговою. Саме маркетингова стратегія допомагає підвищити конкурентоспроможність, утримати позиції на ринку і розвиватися, збільшуючи прибутки. Однак питання вибору серед багатьох маркетингових стратегій залишається важливим, адже важливо знайти ту, яка найбільше підходить і забезпечує стабільну роботу компанії в сучасних складних умовах.

Розробка маркетингової стратегії для промислового підприємства є складним і багатоступеневим процесом, який охоплює аналіз ринку, цільової аудиторії, конкурентів, а також визначення шляхів збільшення ринкової частки і впізнаваності бренду. Нижче подано основні етапи розробки такої стратегії:

1. Аналіз ринкового середовища
 - Оцінка галузі: Вивчення поточних ринкових тенденцій, рівня розвитку технологій, регуляторних норм та економічних умов.
 - Аналіз конкурентів: Визначення ключових гравців на ринку, їх часток, продуктів та маркетингових активностей.
 - Сегментація ринку: Визначення основних сегментів, які можуть бути цікавими для підприємства з точки зору перспектив розвитку.
2. Аналіз споживачів
 - Ідентифікація цільової аудиторії: Визначення характеристик потенційних клієнтів (географічних, демографічних, психографічних).
 - Вивчення потреб споживачів: Дослідження того, які проблеми та потреби є у клієнтів, які продукти та послуги вони шукають.
 - Оцінка лояльності та задоволення: Аналіз того, як клієнти реагують на продукцію підприємства, які елементи важливі для їхнього вибору.
3. Визначення маркетингових цілей
 - Розширення ринкової частки: Стратегія проникнення на нові ринки або розширення частки на існуючих.
 - Збільшення впізнаваності бренду: Підвищення обізнаності та репутації бренду серед цільової аудиторії.
 - Підвищення лояльності клієнтів: Розробка програм лояльності, покращення сервісу та підвищення задоволення клієнтів.
4. Вибір маркетингових інструментів
 - Продуктова стратегія: Удосконалення продуктів відповідно до вимог ринку та очікувань клієнтів.
 - Цінова стратегія: Визначення цінової політики залежно від позиціонування продукту та стратегії проникнення на ринок (наприклад, ціноутворення на основі вартості, конкурентів або сприйняття клієнтів).
 - Просування: Розробка комунікаційної стратегії, яка включає рекламу, PR, участь у виставках та інших заходах.
 - Розподіл: Визначення найбільш ефективних каналів розповсюдження продукції (прямий або опосередкований збут, дилерські мережі, онлайн-канали).
5. План дій і бюджетування
 - Створення маркетингового плану: Визначення конкретних дій для досягнення поставлених цілей (кампанії, акції, розробка нових продуктів).
 - Бюджетування: Розподіл ресурсів для реалізації стратегії, прогнозування витрат на кожен з напрямків.
 - Календар реалізації: Встановлення чітких термінів для кожного етапу впровадження стратегії.
6. Моніторинг і корекція стратегії
 - Вимірювання результатів: Використання KPI (ключових показників ефективності), таких як ринкова частка, рентабельність продажів, рівень лояльності клієнтів.
 - Аналіз відхилень: Визначення причин, через які можуть бути невиконані поставлені цілі, та корекція підходів.
 - Оптимізація стратегії: Внесення змін до стратегії залежно від поточної ситуації на ринку та отриманих результатів.

Впровадження маркетингової стратегії для промислового підприємства є безперервним процесом, що потребує адаптації до змін у зовнішньому середовищі, технологічних нововведень та вимог ринку.

Маркетингова стратегія ґрунтується на трьох ключових чинниках: конкурентах, споживачах і витратах. Важливо знати, хто є конкурентами, їх сильні та слабкі сторони; розуміти свого споживача, його цінності та фінансові можливості; а також оцінити основні витрати, на яких варто зосередити увагу підприємства.

Аналіз господарського «портфеля» підприємства є інструментом, який допомагає керівництву компанії визначити різні напрямки діяльності, щоб інвестувати в найбільш прибуткові з них і зупинити або скоротити найслабші.

Таким чином, послідовна розробка маркетингової стратегії дозволяє не лише правильно обрати спосіб реалізації маркетингових цілей, але й досягти бажаних результатів. Вибрана стратегія стає основою для маркетингового плану – набору конкретних кроків для втілення стратегії в життя.

Список використаних джерел:

1. Багорка М. О., Челак В. В. Сутнісна характеристика маркетингових стратегій, особливості та принципи їх формування у діяльності аграрних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Ужгород, 2018. Вип. 20. Ч. 1. С. 32 – 36.
2. Гаркавенко С. С. *Маркетинг : підручник*. Київ : Лібра, 2010, 720 с.
3. Котлер Ф., Армстронг Г. *Основи маркетингу*. Київ: Науковий світ, 2023. 880 с.
4. Ніколайчук О. Маркетингова стратегія : сутність й особливості. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль. 2019. № 6(61). С. 111 – 118.

Кальонов О. О.

Класичний приватний університет

ПУБЛІЧНИЙ МАРКЕТИНГ В КРАЇНАХ ІЗ ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Публічний маркетинг – це діяльність державних органів та інституцій, спрямована на формування позитивного іміджу країни, регіонів, органів влади або певних суспільних ініціатив. У країнах із перехідною економікою, які проходять трансформаційні процеси, розвиток системи публічного маркетингу відіграє важливу роль у створенні конкурентоспроможності, залученні інвестицій, стимулюванні громадянської активності та забезпеченні сталого розвитку.

Особливостями даного виду маркетингу є те, що головною метою є не комерційний прибуток, а задоволення суспільних інтересів, зокрема створення позитивного сприйняття реформ, стимулювання участі громадян у державних програмах тощо. У країнах із перехідною економікою державні інституції часто працюють у нестабільних умовах. Тому маркетингові кампанії мають бути адаптивними до змін соціально-економічних і політичних умов. Система публічного управління у таких країнах часто стикається з браком фахівців у сфері маркетингу, що знижує ефективність реалізації стратегій. В умовах перехідної економіки рівень довіри до державних інституцій може бути низьким, що вимагає ретельного підходу до розробки маркетингових ініціатив.

Напрями публічного маркетингу:

- маркетинг територій використовується для просування регіонів або міст для залучення інвесторів, туристів та талантів. Також для створення брендів міст або областей, які відображають їх унікальні переваги (наприклад, культурну спадщину чи економічний потенціал);
- маркетинг державних послуг слугує для формування обізнаності громадян про доступні державні сервіси (освіта, медицина, соціальна допомога). Використання цифрових платформ для спрощення доступу до послуг та їх популяризації;
- маркетинг реформ та ініціатив створений для популяризації суспільно важливих програм, таких як пенсійна реформа, діджиталізація, декарбонізація тощо;
- культурно-освітній маркетинг це підтримка культурних заходів, які сприяють зміцненню національної ідентичності. Здійснюється через популяризацію національних освітніх програм і наукових досягнень;
- економічний маркетинг працює задля створення сприятливого іміджу країни для іноземних інвесторів через демонстрацію економічної стабільності, реформ та інноваційного потенціалу.

Проблемою розвитку системи публічного маркетингу є недовіра до державних органів. Громадяни можуть скептично ставитися до державних ініціатив через попередній досвід неефективного управління. Також цьому розвитку перешкоджає фінансова обмеженість, дефіцит бюджету обмежує можливості для проведення масштабних маркетингових кампаній. Відсутність системного підходу теж впливає негативно.

Ось деякі успішні приклади публічного маркетингу в країнах із перехідною економікою. Польща – кампанія "Polska. Springintopew" підкреслює сучасність та економічну привабливість країни для інвесторів. Естонія – успішний брендинг у рамках ініціативи "e-Estonia", яка демонструє цифрову трансформацію країни. Грузія – рекламна кампанія для розвитку туризму "Georgia – thecradleofwine", яка підкреслює культурні й історичні особливості країни.

Розвиток системи публічного маркетингу в країнах із перехідною економікою є важливим інструментом модернізації державного управління. Він сприяє зміцненню довіри громадян до влади, залученню інвестицій, формуванню позитивного міжнародного іміджу та забезпеченню сталого розвитку.

Костіцин А. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ СТІЙКИХ МОДЕЛЕЙ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Мережева економіка є важливим складником сучасного глобалізованого економічного середовища, де цифрові технології, глобальні комунікації та міжорганізаційна взаємодія визначають ефективність бізнесу та економічного розвитку. У кризові періоди, коли економічна ситуація характеризується невизначеністю, нестабільністю та швидкими змінами, необхідність формування стійких моделей мережевої економіки стає ще більш актуальною. Це дозволяє організаціям зберегти свою конкурентоспроможність, адаптуватися до змінюваних умов і забезпечувати стабільний розвиток.

Мережева економіка базується на інтеграції технологічних, інформаційних і комунікаційних ресурсів, що дозволяє створювати ефективні мережі співпраці між компаніями, державними установами, громадськими організаціями та іншими суб'єктами. У цьому контексті стійкість мережевої економіки означає здатність

її учасників ефективно адаптуватися до змін, зберігати працездатність у кризових ситуаціях і навіть знаходити нові можливості для розвитку [2].

Кризи, як економічні, так і соціальні, характеризуються зниженням передбачуваності, що ставить перед мережевими структурами особливі завдання. Необхідність підтримання стабільності при зниженні попиту, порушенні логістичних ланцюгів, скороченні фінансування та соціальних викликах робить формування стійких моделей мережевої економіки критично важливим.

Стійка модель мережевої економіки повинна володіти високим рівнем гнучкості, що дозволяє їй швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі. Це означає:

- адаптацію до нових технологій. Інновації в галузі цифрових технологій, автоматизації, штучного інтелекту та великого аналізу даних дозволяють організаціям швидко адаптуватися до нових умов;
- гнучка організаційна структура. Замість традиційних ієрархічних моделей, мережеві організації мають більш горизонтальні структури, що дозволяє швидко приймати рішення, ефективно реагувати на зміни та налаштовувати процеси під конкретні умови.

Одним з важливих аспектів формування стійкої мережевої економіки є здатність організацій забезпечувати себе різноманітними ресурсами [3]:

- диверсифікація партнерств. В умовах кризи зростає важливість налагодження широкої мережі партнерств, що дозволяє знизити ризики та мінімізувати вплив зовнішніх шоків;
- множинні джерела доходу. Бізнеси, що спираються лише на один вид послуг чи продуктів, можуть зазнати серйозних втрат в умовах кризи. Тому важливо мати можливість швидко переключитися на нові джерела доходу або перепрофілюватися.

У кризових умовах інновації стають необхідністю, а не розкішшю. Технології дозволяють скоротити витрати, оптимізувати бізнес-процеси та швидше реагувати на зміни. До основних аспектів технологічної адаптації мережевої економіки можна віднести:

- цифровізація та автоматизація. Використання сучасних інформаційних систем для управління ресурсами, ланцюгами постачання та обробкою даних дозволяє підвищити ефективність роботи та знизити витрати;
- блокчейн та дистрибутивні технології. У кризових умовах ці технології дозволяють забезпечити прозорість і безпеку фінансових і товарних потоків, мінімізуючи ризики шахрайства або втрати даних.

У кризовий період, коли багато процесів стають діджиталізованими і глобалізованими, особливо важливою є інформаційна безпека. Захист даних та комунікацій є критично важливим для забезпечення стійкості мережі [1]:

- захист критичної інфраструктури. Багато мережевих економічних структур базуються на інформаційних технологіях і обробці великих даних, тому будь-які порушення безпеки можуть призвести до серйозних економічних наслідків;
- інформаційне управління та довіра. Надійні системи управління інформацією та забезпечення довіри між учасниками мережі є необхідною умовою для стійкості та розвитку мережевої економіки.

Криза часто ставить організації перед необхідністю об'єднання з іншими гравцями для забезпечення ефективності та збереження стабільності. Створення спільних платформ для обміну ресурсами та послугами дозволяє мінімізувати ризики і знижувати витрати.

Спільні платформи для обміну товарами, послугами та інформацією стають важливими інструментами в мережевій економіці під час криз, оскільки дозволяють швидко і ефективно реагувати на зміни в попиті та пропозиції [3].

У кризових умовах доцільно застосовувати бізнес-моделі, що дозволяють швидко змінювати напрямки діяльності, використовувати нові джерела доходу і адаптувати бізнес до змін у попиті:

- моделі з оплатою за використання. У кризу компанії можуть переключитися на моделі, де клієнти сплачують за фактичне використання послуг, що дозволяє знижувати витрати і зберігати стабільність доходів;
- аутсорсинг і спільне використання ресурсів. Аутсорсинг окремих функцій або послуг дозволяє знизити витрати і підвищити гнучкість компанії.

У кризовий період важливим є не тільки здатність адаптуватися до нових умов, а й ефективно управляти ризиками [4]:

- формування резервів. Для забезпечення стійкості мережевої економіки важливо мати фінансові резерви, що дозволяють подолати тимчасові труднощі;
- стратегічне планування. Розробка сценаріїв на випадок різних кризових ситуацій дозволяє підготуватися до непередбачуваних змін і швидко реагувати на них.

Формування стійких моделей мережевої економіки в умовах кризи є складним і багатогранним процесом, що вимагає застосування новітніх технологій, гнучкості у прийнятті рішень і здатності адаптуватися до змін. Інтеграція, кооперація, диверсифікація ресурсів і ризик-менеджмент є ключовими аспектами, які забезпечують ефективне функціонування мережевих моделей у кризові періоди. В умовах швидких змін та високої невизначеності, стійкі моделі мережевої економіки дозволяють не тільки вижити, а й знаходити нові можливості для розвитку.

Список використаних джерел

1. Біловодська О. А., Гвоздецька М. Ю. Дослідження сутності каналів при управлінні дистрибуцією у сфері маркетингу та логістики. Ефективна економіка. 2018. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/43.pdf.
2. Гузар У. Є., Тихоновський М. Ю. Аспекти формування комплексу маркетингу на підприємствах сфери гостинності в сучасних умовах. Інфраструктура ринку. 2023. Вип. 73. С. 192–197. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2023/73_2023/34.pdf
3. Котлер Ф. Десять смертних гріхів маркетингу / пер. з англ. Н. Палій. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2018. 160 с.

4. Поліщук І. І., Довгань Ю. В. Стратегія підприємства та вплив маркетингу на її формування. Маркетинг, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку: колективна монографія. Роздільна : Лєрадрук, 2020. С. 347-360. URL: <https://sel.vtei.edu.ua/repository/g.php?fname=27377.pdf> (дата звернення: 10.10.2024).

Кравець Б. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ

У сучасних умовах цифровізації соціальні мережі стали ключовим інструментом інтернет-маркетингу, який дозволяє бізнесам взаємодіяти з аудиторією та просувати свої товари і послуги. Дослідження показує, що соціальні мережі при правильному застосуванні можуть значно підвищити ефективність бізнесу, сприяючи збільшенню лояльності клієнтів та конкурентних переваг.

У сучасному цифровому світі соціальні мережі стали невід'ємною частиною повсякденного життя. Вони не лише змінили спосіб комунікації між людьми, але й відкрили нові можливості для бізнесу. Багато компаній зіштовхуються з викликом ефективного використання соціальних мереж для просування своїх товарів та послуг. Постає питання: як оптимально інтегрувати соціальні мережі в стратегію інтернет-маркетингу для досягнення максимального результату?

Соціальні мережі, такі як Facebook та Instagram, надають інструменти для детальної сегментації аудиторії за демографічними та поведінковими характеристиками, що підвищує ефективність рекламних кампаній. Дослідження Hootsuite вказує на 89% вищий показник ROI таргетованої реклами порівняно з традиційними медіа. Якісний та релевантний контент сприяє залученню аудиторії та підвищенню лояльності до бренду. Згідно з HubSpot, відеоконтент у соціальних мережах отримує на 48% більше переглядів та на 1200% більше репостів порівняно з текстовими повідомленнями та зображеннями.

Платформи соціальних мереж надають детальну аналітику, що дозволяє відстежувати ефективність кампаній та коригувати стратегії в реальному часі. Компанії, які використовують дані для прийняття рішень, мають на 17% вищий показник продуктивності та на 21% вищий прибуток (Sprout Social).

Соціальні мережі сприяють двосторонній комунікації, що дозволяє оперативно реагувати на запити та підвищити довіру до бренду. Дослідження Gartner показує, що компанії, які активно взаємодіють зі своєю аудиторією, мають на 25% вищий рівень задоволеності клієнтів. Співпраця з лідерами думок допомагає розширити впізнаваність бренду. Згідно з Mediakix, 89% маркетологів вважають ROI від інфлюенсер-маркетингу порівнянним або вищим, ніж від інших каналів.

Інтеграція можливостей купівлі товарів безпосередньо в соціальні мережі спрощує процес покупки для користувачів. Прогнози eMarketer свідчать, що обсяги соціальної комерції в США досягнуть \$80 мільярдів до 2025 року. Соціальні мережі дозволяють повторно залучати користувачів, які вже взаємодіяли з брендом, підвищуючи конверсію на 150% (Retargeter). Впровадження ШІ та чат-ботів автоматизує взаємодію з клієнтами, знижуючи витрати на підтримку та підвищуючи ефективність комунікації.

Зростання використання соціальних мереж піднімає питання приватності та етики. Дослідження Pew Research Center показує, що 79% користувачів стурбовані тим, як компанії використовують їхні персональні дані. Адаптація контенту до культурних особливостей конкретних ринків підвищує залучення аудиторії. За даними Kantar, локалізований контент має на 70% вищий рівень залучення. Зростає популярність доповненої та віртуальної реальності, що відкриває нові можливості для маркетингу. Прогнози Deloitte вказують, що до 2025 року кількість користувачів AR та VR досягне 1 мільярда.

Таким чином, соціальні мережі є стратегічним інструментом інтернет-маркетингу, що дозволяє досягати цільових аудиторій з високою точністю. Використання таргетованої реклами, контент-маркетингу, аналізу даних та взаємодії з клієнтами сприяє підвищенню ефективності маркетингових кампаній. Врахування етичних аспектів та локалізація контенту є важливими для успішної комунікації з аудиторією. Інтеграція нових технологій, таких як AR та VR, відкриває додаткові перспективи для інноваційних маркетингових стратегій.

Кузубов В. С.

Класичний приватний університет
аспірант

АДАПТАЦІЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДО УМОВ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Система охорони здоров'я є однією з найважливіших складових соціальної інфраструктури, і її ефективність безпосередньо залежить від належного фінансового менеджменту. Однак сучасна економічна ситуація характеризується високим рівнем нестабільності, що створює численні виклики для фінансового управління в закладах охорони здоров'я. Ці умови вимагають від організацій гнучкості, здатності адаптуватися до змін, а також розробки нових стратегій для забезпечення стабільного функціонування.

Економічна нестабільність виявляється через кілька ключових факторів:

– інфляція та коливання валютних курсів. Вони можуть суттєво збільшити витрати на закупівлю медичних препаратів, обладнання та технологій, що в свою чергу вимагає коригування бюджетів;

– зміни в державному фінансуванні. Заклади охорони здоров'я, що значною мірою залежать від державних трансфертів, можуть зіткнутися з труднощами через скорочення бюджетних витрат або невизначеність у їхньому розподілі;

– невизначеність у попиті на медичні послуги. В умовах криз можуть знижуватися доходи від платних медичних послуг, а також спостерігається збільшення кількості пацієнтів, що вимагає оптимізації витрат і ресурсів.

В умовах економічної нестабільності важливо розробляти фінансові стратегії, що дозволяють швидко реагувати на зміни [2]. Це включає:

- прогнозування та моніторинг. Постійний аналіз фінансових показників закладу, а також зовнішніх економічних факторів дозволяє заздалегідь виявляти потенційні ризики та коригувати бюджетні плани;
- адаптація фінансування. Можливість перерозподілу фінансових ресурсів між різними напрямками (наприклад, між медичними послугами, закупівлею обладнання та утриманням персоналу) допомагає закладам зберігати стабільність при зниженні доходів.

Ефективне управління витратами є ключовим елементом адаптації в умовах економічної нестабільності. Це включає:

- зменшення непотрібних витрат. Важливо переглядати усі статті витрат і оптимізувати ті, що не є критичними для надання медичних послуг;

- технологічна оптимізація. Впровадження сучасних інформаційних систем для автоматизації процесів бухгалтерії, закупівлі, управління ресурсами дозволяє зменшити витрати на управління та підвищити ефективність;

- аутсорсинг. Для зменшення витрат на певні адміністративні функції (наприклад, прибирання, охорона) можна використовувати послуги зовнішніх постачальників.

Залежність від одного джерела фінансування, особливо державного, може створювати велику уразливість у нестабільних економічних умовах. Тому важливо:

- залучати приватні інвестиції. Розвиток партнерських відносин з приватним сектором може забезпечити додаткові фінансові ресурси;

- розширення спектру платних послуг. Модернізація медичних послуг і впровадження нових платних процедур дозволяє збільшити доходи закладу, що є особливо важливим у періоди фінансової нестабільності;

- використання грантів і міжнародної допомоги. Заклади охорони здоров'я можуть звертатися за грантами від міжнародних організацій для реалізації соціально значущих проектів.

Ефективне управління медичними, кадровими та іншими ресурсами є необхідним для зниження витрат і підвищення якості обслуговування пацієнтів [4]:

- оптимізація використання медичних ресурсів. Це може включати кращу координацію між різними підрозділами лікарні, ефективніше використання медичних обладнань, а також зниження витрат на ліки шляхом централізованих закупівель;

- управління кадровими ресурсами. Оскільки витрати на персонал складають значну частину бюджету закладів охорони здоров'я, важливо оптимізувати чисельність персоналу без шкоди для якості надання медичних послуг.

В умовах економічної нестабільності важливим інструментом є технології, які дозволяють закладам охорони здоров'я знижувати витрати та підвищувати ефективність управління фінансами [1]:

- інформаційні системи для управління ресурсами (ERP). Такі системи дозволяють інтегрувати дані про фінанси, медичні послуги, ресурси та запаси, що сприяє підвищенню ефективності управління;

- аналіз великих даних. Використання аналітики для прогнозування фінансових потоків, вивчення потреб пацієнтів та оптимізації витрат дозволяє краще реагувати на зміни в умовах нестабільної економіки.

Попри численні можливості для адаптації фінансового менеджменту, існують й певні виклики та ризики, з якими можуть стикатися заклади охорони здоров'я [3]:

- проблеми з доступом до фінансування. Зменшення державного фінансування або відсутність приватних інвестицій може створювати фінансові труднощі для закладів;

- ризик низької ліквідності. У періоди фінансової нестабільності заклади можуть зіткнутися з проблемами ліквідності через обмежену здатність генерувати доходи від послуг;

- негативний вплив на персонал. Зменшення витрат може призвести до скорочення штату або зниження заробітної плати, що може погіршити моральний стан працівників та вплинути на якість обслуговування.

Незважаючи на існуючі труднощі, адаптація фінансового менеджменту в закладах охорони здоров'я може стати основою для їхнього успішного функціонування в умовах економічної нестабільності. Перспективи розвитку включають:

- покращення фінансового планування та прогнозування, зокрема завдяки впровадженню більш точних аналітичних інструментів;

- залучення інноваційних фінансових інструментів, таких як соціально відповідальні інвестиції або механізми партнерства державного та приватного секторів.

Адаптація фінансового менеджменту закладів охорони здоров'я до умов нестабільної економіки є складним і багатоетапним процесом, який вимагає гнучкості та інноваційних підходів. Однак правильне управління фінансовими ресурсами, оптимізація витрат, диверсифікація джерел доходу та впровадження новітніх технологій дозволяють забезпечити стабільне функціонування закладів навіть у складних економічних умовах.

Список використаних джерел

1. Забаштанський М. М., Ридзель Ю. М., Драгунов Д. М., Журман С. М. Світовий досвід державного регулювання сфери охорони здоров'я. Науковий вісник Полісся. 2019. № 2(18). С. 15-21.

2. Лук'янчук Є. Рахуємо чужі гроші: де послуги у сфері охорони здоров'я найдешевші, а де – найдорожчі? 2019 р. URL: <https://www.apteka.ua/article/524775>.

3. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я на 2015-2020 роки. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf>.

4. Онишко С. В., Шевчук Ю. В. Проблеми фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні в контексті оптимізації співвідношення між справедливістю та ефективністю. Ефективна економіка. 2018. № 12. URL: www.economy.nayka.com.ua.

Кульбако Р. І.

Класичний приватний університет
аспірант

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ДО РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Кластерний підхід є одним із провідних інструментів забезпечення сталого регіонального економічного розвитку, оскільки сприяє посиленню конкурентоспроможності, стимулює інновації та створює умови для ефективної взаємодії між підприємствами, науковими установами, органами влади та іншими зацікавленими сторонами. У сучасній економіці кластери розглядаються як осередки зростання, які формуються на основі концентрації взаємопов'язаних галузей та організацій у межах певного регіону.

Основною перевагою кластерного підходу є його здатність створювати синергію через об'єднання підприємств та організацій для досягнення спільних цілей. Учасники кластерів отримують доступ до спільних ресурсів, таких як технології, дослідницька база, навчальні програми та інфраструктура, що сприяє підвищенню ефективності їхньої діяльності. Крім того, тісна співпраця між учасниками стимулює обмін знаннями, впровадження інновацій і розвиток людського капіталу.

Кластерний підхід є особливо актуальним для регіонального розвитку, оскільки враховує специфіку місцевих економік і орієнтується на їхні сильні сторони. Наприклад, формування кластерів у галузях, які мають природні, історичні чи економічні переваги (агропромисловий, туристичний, машинобудівний чи ІТ-кластери), дозволяє ефективно використовувати регіональні ресурси та сприяє підвищенню зайнятості населення.

Впровадження кластерного підходу потребує розробки комплексних стратегій розвитку, які включають аналіз регіонального потенціалу, визначення пріоритетних галузей та створення умов для залучення інвестицій. Органи державної влади відіграють важливу роль у формуванні кластерів, забезпечуючи підтримку у вигляді фінансових стимулів, зниження адміністративних бар'єрів та розвитку інфраструктури.

Серед викликів, з якими стикається кластерний підхід, можна виділити необхідність забезпечення довгострокової координації між учасниками, подолання конкуренції між місцевими підприємствами та інтеграції кластерів у глобальні ланцюги доданої вартості. Для успішного функціонування кластерів важливо впроваджувати механізми управління, які сприятимуть ефективній комунікації, розподілу ресурсів та вирішенню конфліктів.

Одним із перспективних напрямів розвитку кластерного підходу є його інтеграція з сучасними цифровими технологіями, такими як Big Data, штучний інтелект та блокчейн. Це дозволить учасникам кластерів автоматизувати процеси управління, покращити доступ до ринкових даних і підвищити конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

Таким чином, кластерний підхід є потужним інструментом регіонального економічного розвитку, який сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, стимулює інноваційний розвиток та забезпечує сталу економічну стабільність регіонів. Його впровадження вимагає активної участі як бізнесу, так і держави, спрямованої на створення сприятливих умов для формування та функціонування кластерів.

Кусаков Є. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Огаренко Т. Ю.

ХАРАКТЕРНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ І СВІТІ

Туристична діяльність є важливим чинником економічного, соціального та культурного розвитку, що забезпечує взаємодію між країнами, сприяє обміну досвідом і зміцненню міжнародних зв'язків. Організація туризму в Україні і світі базується на кількох ключових засадах.

По-перше, впровадження принципів сталого розвитку є основою сучасного туризму. Це включає збереження природних ресурсів, культурної спадщини та підтримку місцевих громад. Екотуризм, зелений туризм та етнотуризм стають популярними напрямками як у світі, так і в Україні.

По-друге, цифровізація галузі є визначальним трендом у розвитку туризму. Використання мобільних додатків, платформ онлайн-бронювання, віртуальної реальності та штучного інтелекту дозволяє оптимізувати процеси обслуговування туристів, підвищувати якість послуг та індивідуалізувати досвід подорожей.

По-третє, ефективний маркетинг та промоція туристичних продуктів є ключовими для залучення туристів. Світові тренди в маркетингових стратегіях включають використання соціальних мереж, вплив блогерів, контент-маркетинг і створення інтерактивного контенту для залучення аудиторії.

По-четверте, інтеграція туристичної діяльності у глобальні процеси вимагає дотримання стандартів безпеки та якості. Постпандемічний світ акцентує увагу на здоров'ї, гігієнічних нормах і комфорті туристів.

Україна, маючи багатий природний та культурний потенціал, стикається з такими викликами, як недостатність інфраструктури, слабкий міжнародний маркетинг, обмежені інвестиції та недосконала законодавча база. Разом з тим, є перспективи для розвитку внутрішнього туризму, створення кластерів культурного та екотуризму, впровадження цифрових рішень і модернізації туристичної інфраструктури.

Отже, характерні засади організації туристичної діяльності в Україні та світі зосереджуються на сталому розвитку, цифровізації, інноваційних підходах до маркетингу та інтеграції глобального досвіду, що сприяють конкурентоспроможності й ефективності галузі. Врахування цих принципів дозволить Україні розкрити свій потенціал та закріпитися на міжнародному туристичному ринку.

Реалізація цих принципів сприятиме не лише економічному зростанню, а й посиленню міжнародного іміджу України як сучасної та привабливої туристичної дестинації.

Список використаних джерел

1. Черчель В.І. Екотуризм у системі сталого розвитку: міжнародний досвід та українські реалії // Науковий вісник. Серія «Туризм». – 2021. –123с.

2. Попадинець Н.М. Проблеми і перспективи розвитку туристичної інфраструктури України // Економіка і прогнозування. – 2020. –141с.

3. Гудзь П.В. Організація туризму: сучасні аспекти розвитку. Київ: Центр учбової літератури, 2020. – 98с.

Куц В. І.

Класичний приватний університет

ЩОДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ

В наш час, слово «бренд» вживають, всі без винятку, засоби масової інформації, тому складається враження, що кожен пересічний громадянин абсолютно точно знає і уявляє, що це слово означає. Однак, великій кількості людей, навіть серед тих, хто працює в галузі маркетингу та реклами, досить важко сформулювати визначення брэнда. Більшість, під «брендом» розуміють торгову марку, назву товару та логотип. Що ж насправді представляє собою «бренд»?

Термін «бренд» є похідним словом від давньонорвезького, що має значення «ставити клеймо». Первинне поняття було створено для позначення джерела, виробника чи власника продукту або речі. З розвитком комерції слово «бренд» стало означати походження продукту і застосовувалось з метою відокремлення одного виробника від інших, що виготовляли подібні продукти. Сьогодні поняття «бренд» зазвичай вживається для позначення, або ідентифікації виробника чи продавця продукту або послуги

Формування брэнду та концепція його розвитку – це комплексний процес, спрямований на створення унікального образу компанії, продукту чи послуги, який викликає емоційний зв'язок із цільовою аудиторією. Успішний бренд допомагає виділитися серед конкурентів, підвищити довіру споживачів і забезпечити довгострокову лояльність.

Основні елементи брэнду: айдентика (BrandIdentity): назва, логотип, кольори, шрифти, візуальний стиль; позиціонування: як продукт/компанія сприймається в порівнянні з конкурентами; цінності брэнду: ідеї, на яких базується бренд (екологічність, інноваційність, надійність); голос брэнду (ToneofVoice): спосіб комунікації з аудиторією (формальний, дружній, жартівливий); обіцянка брэнду: що бренд гарантує своїм клієнтам.

Етапами формування брэнду є:

1) дослідження ринку та цільової аудиторії (аналіз конкурентів: їхні сильні сторони, позиціонування та візуальна айдентика; вивчення потреб, цінностей і поведінки цільової аудиторії; визначення трендів у галузі);

2) визначення місії та цінностей брэнду (що бренд прагне донести до своїх клієнтів; які основні принципи він відстоює);

3) розробка айдентики брэнду (створення логотипу, вибір кольорової палітри та візуального стилю; розробка слогану, що відображає суть брэнду);

4) формування стратегії позиціонування (визначення унікальної торгової пропозиції (УТП); вибір цільових сегментів ринку та способів їх досягнення);

5) комунікація брэнду (запуск рекламних кампаній; активність у соціальних мережах; використання контент-маркетингу для створення цінності для клієнтів);

6) вимірювання ефективності (аналіз впізнаваності брэнду; оцінка рівня задоволеності клієнтів і їхньої лояльності).

Головними викликами формування та розвитку брэнду зазвичай є зростання конкуренції (необхідність постійно виділятися серед конкурентів), динамічні зміни в ринкових умовах (швидка адаптація до нових трендів і технологій), ризики неправильного позиціонування (неправильний вибір УТП або недооцінка очікувань аудиторії може призвести до втрати клієнтів), репутаційні ризики (невдалий PR або негативні відгуки можуть нашкодити іміджу).

Формування брэнду та його розвиток – це постійний процес, який вимагає глибокого розуміння ринку, творчого підходу та стратегічного планування. Успішний бренд є ключем до довготривалого успіху та стійкого розвитку компанії.

Лелецький П. А.

Класичний приватний університет

РОЗВИТОК БРЕНДУ ДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО ЗБІЛЬШЕННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток брэнду є ключовим процесом, який впливає на формування стійкої конкурентної переваги, розширення ринкової частки та підвищення вартості підприємства. Цей процес спрямований на створення довіри серед споживачів, покращення репутації компанії та зміцнення її позицій на ринку.

Ключові аспекти розвитку брэнду.

1. Побудова унікальної ідентичності брэнду:

– місія, візія та цінності. Бренд має чітко визначити свою роль на ринку, орієнтуючись на довгострокові стратегічні цілі;

– унікальна торговельна пропозиція (USP). Виділення характеристик продукту або послуги, які вирізняють бренд серед конкурентів;

– візуальний стиль і комунікація. Впізнаваний логотип, колористика, шрифти та дизайн, що формують образ брэнду в очах клієнтів.

2. Зміцнення емоційного зв'язку із споживачами:

– створення цінностей для клієнтів. Забезпечення позитивного клієнтського досвіду через якість продукту, сервісу та комунікацій;

– соціальна відповідальність. Участь у проектах, що підтримують суспільство, природу або локальні ініціативи;

- емоційний контент. Використання storytelling та асоціацій, які формують лояльність до бренду.
 - 3. Інновації як драйвер розвитку бренду:
 - впровадження нових продуктів або послуг, що відповідають сучасним трендам і потребам ринку;
 - використання цифрових технологій для персоналізації взаємодії з клієнтами;
 - залучення інновацій у маркетингові кампанії (доповнена реальність, інтерактивні формати, AI-аналітика).
 - 4. Ефективна комунікація бренду:
 - створення багатоканальних стратегій комунікації: соціальні мережі, медіа, e-mail маркетинг;
 - контроль та управління репутацією бренду через швидку реакцію на фідбек клієнтів та кризові ситуації;
 - співпраця з лідерами думок (інфлюенсерами), щоб підвищити впізнаваність і довіру.
 - 5. Оцінка ефективності розвитку бренду:
 - використання ключових показників ефективності (KPI): лояльність клієнтів, охоплення аудиторії, ринкова частка, ROI;
 - проведення регулярних опитувань і досліджень, щоб виявити рівень задоволеності клієнтів і ступінь впізнаваності бренду;
 - аналіз фінансових показників підприємства, пов'язаних із брендом, таких як бренд-капітал або премія за бренд у ціні продукту.
- Успішний розвиток бренду створює конкурентні переваги, залучає нових клієнтів, підвищує лояльність існуючих та дозволяє компанії встановлювати преміальні ціни. У довгостроковій перспективі це сприяє збільшенню доходів, рентабельності й загальної капіталізації підприємства.
- Бренд є активом, здатним формувати додану вартість не лише через прямий прибуток, а й через зміцнення ринкових позицій компанії.

Литвинов М. П.

Класичний приватний університет

ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК БАЗИС ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні відбувається трансформація існуючих бізнес-моделей у сферах виробництва, комунікацій, розрахунків, взаємодії з партнерами, просування товарів і підвищення іміджу компанії. Тому розвиток інформаційного суспільства та впровадження новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій в усі сфери економіки визначено одним із пріоритетних напрямків внутрішньої політики держави і дослідження в цій сфері є надзвичайно актуальними.

Цифровізація передбачає значний розвиток інноваційних технологій з використанням штучного інтелекту, процесів автоматизації та цифрових платформ. Використовуючи Інтернет, ви можете заощадити час і гроші на доставку товарів, використовуючи багаті інформаційні потоки для впорядкування та оптимізації потоку фізичних товарів у ланцюзі поставок. а суспільству функціонувати ефективніше.

Цифровізація змінює моделі управління підприємством і перетворює класичне підприємство в цифрове – підприємство, яке використовує інформаційні технології як конкурентну перевагу в усіх сферах своєї діяльності, змінюючи продуктові ланцюги, відносини зі споживачами та маркетингові стратегії; зумовлює появу нових товарів та інновацій; впливає на забезпеченість бізнесу ресурсами; знижує витрати на організацію, управління та зв'язок, а також витрати на отримання.

Швидкий розвиток цифрової економіки пов'язаний із широким використанням цифрових інформаційно-комунікаційних технологій, які змогли перетворити традиційну ресурсоспоживаючу економіку на ресурсотворчу. Тому акцент на традиційних факторах виробництва (праці, капіталі, землі та підприємстві) змістився на інформацію (електронні та віртуальні дані), що забезпечують електронний зв'язок за допомогою електронних пристроїв, інструментів і систем) та науку (наявність певних необхідних знань, навичок), індивідуальні компетенції працівника, такі як таланти, креативність, досвід тощо), і шляхи доступу до них).

З розвитком науки і техніки фізична праця перетворилася на розумову. Крім того, експерти прогнозують, що в майбутньому всі завдання будуть виконувати роботи. Капітал більше не є визначальним фактором для відкриття власного бізнесу; тепер можете зробити це з мінімальними вкладенням.

Земля перестала бути основним фактором виробництва, оскільки з'явилися нові види продукції (пристроїв), які її не потребують. Підприємницькі здібності (тобто стратегії суто економічного ефекту – прибутку) вже не працюють у чистому вигляді, натомість бізнес інвестує в соціальні проекти, які вигідні в першу чергу населенню (надають корисну інформацію, необхідні послуги безкоштовно, і зазвичай з проблемами навколишнього середовища), таким чином забезпечуючи соціальні та екологічні наслідки, які в кінцевому підсумку можуть створити економічний вплив для компанії.

Наприклад, одна компанія, яка тривалий час працює на ринку, готова інвестувати в реалізацію конкретного соціального проекту, виступаючи лише спонсором проекту. Якщо проект буде корисним і набере популярності, рейтинг компанії-спонсора може автоматично піднятися і збільшити кількість її клієнтів.

Таким чином, цифровізація позитивно впливає на трансформаційні процеси у діяльності суб'єктів господарювання. Зокрема, цифровізація призводить до значної економії фінансових ресурсів, підвищення ефективності діяльності як окремого працівника, так і діяльності підприємства в цілому, покращення комунікації зі споживачами та значного розвитку економіки на вимогу, розвитку фінансових послуг, ефективна організація робочого часу, поява нових цікавих професій, тобто нових робочих місць, підвищення продуктивності праці, розширення каналів збуту продукції тощо.

Лукін Е. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА ЗЕЛЕНИЙ МАРКЕТИНГ: ВПЛИВ НАЦІОНАЛЬНИХ І ГЛОБАЛЬНИХ БРЕНДІВ НА ЕКОНОМІКУ

Зелений маркетинг та сталий розвиток сьогодні набувають особливої актуальності. Рух за екологічну свідомість активно підтримують не лише бренди, а й впливові особистості, такі як Леонардо Ді Капріо, та відомі вчені, наприклад, Білл МакКіббен, засновник екологічної організації *350.org*. Вони сприяють популяризації ідей сталого розвитку та спонукають бізнеси до екологічної відповідальності. У відповідь на зміну суспільних настроїв, компанії активно розвивають зелений маркетинг, що не лише допомагає вирішувати екологічні проблеми, але й приносить економічні вигоди.

Зелений маркетинг орієнтований на екологічні інновації та стратегії, що допомагають мінімізувати негативний вплив бізнесу на навколишнє середовище. Зокрема, такі компанії, як Patagonia та Tesla, активно впроваджують "зелені" практики: Patagonia використовує вторинні матеріали, а Tesla фокусується на виробництві електромобілів та сонячних батарей.

Вчений і екологічний активіст Білл МакКіббен активно досліджує вплив вуглецевих викидів на клімат і наголошує на важливості впровадження зелених технологій у бізнес. Його праці і виступи підсилюють вплив зеленого маркетингу на сучасну економіку, підкреслюючи важливість зміни бізнес-моделей для сталого розвитку.

На національному рівні, зелений маркетинг допомагає брендам залучати споживачів, які підтримують екологічну свідомість. Наприклад, українська компанія "Еконія", виробник дитячої води "Малютко", просуває свою продукцію як екологічно чисту, використовуючи безпечні для природи матеріали у виробництві та упаковці.

На міжнародному рівні провідні транснаціональні корпорації також все більше звертаються до зеленого маркетингу. Наприклад, компанія Unilever активно працює над зменшенням впливу своєї продукції на довкілля, впроваджуючи програму "Сталий життєвий план". У своїй рекламній кампанії Unilever співпрацює з інфлюенсерами на екологічні теми, зокрема з YouTube-блогером Діаною Ніколлс, яка популяризує екологічні практики у своєму контенті.

Зелений маркетинг не лише сприяє екологічним змінам, але й приносить значну економічну вигоду компаніям. Наприклад, компанія ІКЕА, відома своїми зусиллями в напрямку сталого розвитку, розширила використання відновлюваних ресурсів та запровадила екологічні ініціативи у своїх магазинах по всьому світу. Це дозволило компанії зменшити витрати на енергію та знизити операційні витрати, а також привернути увагу екологічно свідомих споживачів.

Хоча зелений маркетинг має багато переваг, він також стикається з низкою викликів. Наприклад, компанія H&M, яка активно просуває концепцію сталого розвитку через свою лінійку одягу Conscious Collection, зазнала критики за "грінвошинг", оскільки її екологічні ініціативи не завжди відповідають реальним діям компанії. Це показує, що прозорість і відповідність екологічним стандартам є критичними для успіху зеленого маркетингу.

Також варто зазначити, що в багатьох країнах ще існують значні бар'єри для впровадження зелених ініціатив через недостатню підтримку на державному рівні, відсутність єдиних стандартів та складнощі з інтеграцією нових технологій.

Отже, зелений маркетинг стає все більш важливою частиною сучасної економіки, допомагаючи компаніям адаптуватися до нових умов ринку, де екологічна свідомість стає вирішальним фактором. Незважаючи на виклики, зелений маркетинг має потенціал для створення нових економічних можливостей, стимулювання інновацій та забезпечення довготривалої конкурентоспроможності.

Мазур О. М.

Класичний приватний університет

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Зміни, що розпочалися в глобальному середовищі безпеки, поява нових та зміцнення традиційних загроз актуалізувало проблеми недосконало існуючих систем безпеки та їх непослідовність з новими умовами. Отже, виникло питання про необхідність набути нових характеристик для систем національної безпеки, що дасть державам можливість самостійно протистояти загрозам та небезпекам будь-якого характеру та походження. У рамках такого підходу роль «сильних» держав полягала в тому, щоб змінити, щоб забезпечити прямий захист «слабких» держав, щоб допомогти їм у розвитку здатності адаптуватися до змін у середовищі безпеки та нечасто протилежних загрозах. По суті, виникло питання щодо розвитку стабільності держави.

Рівень ефективності систем безпеки будь-якої країни визначається рівнем розвитку економічної системи. Нинішня ситуація, коли Україна виявила, що свідчить про те, що в процесі формування економічної системи держави вона не вважалася основною складовою безпеки, загрози, які постійно виникали як всередині, так і зовні, ігнорувались. Сьогодні проблема економічної селекції України є рішучою в контексті існування та розвитку України як суверенної держави. Тому сьогодні економіка слід вважати насамперед механізмом забезпечення територіальної цілісності держави, як визначальний компонент системи національної безпеки.

Отже, середовище безпеки базується на двох компонентах: зовнішніх (видимих) та внутрішніх (невидимих, духовних), які визнають відповідні характеристики криміногенних станів, діючи на принцип: «Коли людина знищена, його в суть, все навколо нього руйнується, деградує». Сфера зовнішнього впливу включає,

перш за все, споживачі та генератори відповідних служб безпеки у концепції «Людина – держава». Ми говоримо, насамперед, про постачальників та посередників, конкурентів, що перешкоджають нормальному функціонуванню суспільства.

Навколишнє середовище духовного впливу також залежатиме від переважаючих життєвих ситуацій (економічних та політичних факторів). Ми говоримо про соціально-демографічні характеристики к розвитку благочестивих держав, природних та кліматичних умов та показників, які безпосередньо впливають на суть права, загальні інновації та прогрес у технічних галузях.

Безпечне існування суспільства (безпечне середовище) у контексті зростаючої соціальної кризи, глобальних викликів та загроз вимагає моніторингу криміногенних процесів (ситуацій) та загрози національній системі безпеки, що визначає параметри належного безпечного середовища. Поняття компонента безпеки постійно змінюється, що вирішують виклики світових економічних та політичних змін.

Світ у 21 столітті розвивається, докорінно перетворюється, коли кожен перебуває у взаємозв'язку між глобальним та мікросередовищем. Нормальне структурування будь-якої діяльності з розвитком алгоритмів, стратегій та тактики дії є негайною умовою успіху та ефективного функціонування галузі, коли існує постійна реструктуризація відповідно до факторів (визначаючих людей) дій, що ґрунтується на дотриманні певних цінностей, дотриманні життєвих позицій – цих або принципів у концептуальній взаємодії багатьох соціальних процесів, в тому числі, що стосується встановлених ідеологій, стратегічної орієнтації ініціатив або навіть сфери духовної. Усі такі процеси безпосередньо відображаються в загальній структурі управління.

Зміни в середовищі безпеки, що відхиляються від його нормального стану рівноваги, містять ризики, які підлягають подальшому аналізу.

Марков В. С.

Класичний приватний університет
аспірант

АДАПТАЦІЯ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ ДО УМОВ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Мережева економіка, яка базується на інтеграції інформаційних технологій, комунікацій та глобальних зв'язків між підприємствами, здатна значно підвищити ефективність бізнесу. Проте в умовах кризових явищ, таких як економічні спадання, політичні нестабільності або природні катастрофи, необхідність адаптації цієї моделі до нових умов стає особливо важливою. Адаптація мережевої економіки дозволяє зберегти її стійкість і функціональність, а також знайти нові можливості для розвитку у складні періоди.

Мережева економіка характеризується значним рівнем взаємодії між підприємствами, інститутами та організаціями на різних рівнях. Це забезпечує її високу гнучкість та швидкість реагування на зміни зовнішнього середовища. Однак, у кризових умовах економічні та соціальні потрясіння можуть ставити під загрозу стабільність таких мереж. Основними викликами для мережевої економіки під час кризових явищ є [3]:

- невизначеність економічного середовища, що створює проблеми у плануванні і прогнозуванні фінансових результатів;
- перерви в ланцюгах постачання, що можуть призвести до затримок виробництва та зменшення обсягів послуг;
- зниження попиту на традиційні продукти або послуги, що змушує бізнеси переглядати свою стратегію;
- підвищення конкуренції через обмежені ресурси та ринки.

Одна з основних переваг мережевої економіки – її здатність до швидкої адаптації. У кризовий період компанії повинні бути готові до змін у своїй діяльності, оперативно коригуючи стратегії та моделі бізнесу. Це включає:

- зміна продуктового асортименту, компанії можуть адаптувати свою продукцію або послуги до нових реалій, зокрема, розвиваючи нові напрямки діяльності або модифікуючи існуючі;
- застосування нових бізнес-моделей: наприклад, бізнеси можуть переключатися на модель роботи «за запитом» або на платформу електронної комерції, яка дозволяє обслуговувати клієнтів на відстані.

В умовах криз підприємства, які працюють в межах мережевої економіки, можуть значно виграти від розвитку партнерств і кооперацій:

- створення альянсів та кооперацій, об'єднання з іншими підприємствами в рамках взаємовигідних партнерств дозволяє розподіляти ризики і спільно використовувати ресурси для подолання економічних труднощів;
- інтеграція з іншими секторами, бізнеси можуть зміцнювати свої зв'язки з іншими секторами економіки, наприклад, з державними або громадськими установами, що може допомогти у зниженні витрат та забезпеченні стабільності.

Перехід до цифрових технологій є важливою складовою адаптації мережевої економіки до кризових умов [2]:

- впровадження автоматизованих систем управління. Для оптимізації процесів підприємства можуть використовувати автоматизовані рішення, що дозволяють скоротити витрати, покращити якість обслуговування та підвищити ефективність;
- використання великих даних та аналітики. Бізнеси можуть використовувати аналітичні інструменти для прогнозування тенденцій і коригування стратегій відповідно до змін економічної ситуації.

У кризовий період особливу важливість набуває взаємодія між учасниками мережі:

- онлайн-комунікації та віддалена робота: більшість організацій переходять на цифрові канали комунікації, що дозволяє зберігати зв'язок з клієнтами і партнерами навіть у складних умовах. Водночас співробітники можуть працювати дистанційно, що дозволяє зберігати функціональність підприємства за будь-яких обставин;

Платформи для співпраці: спеціалізовані онлайн-платформи допомагають організаціям спільно працювати над проектами, ділитися ресурсами та досягати поставлених цілей у складних умовах.

Мережеві економічні моделі повинні включати в себе ефективну систему управління ризиками, що дозволяє знижувати вплив кризових явищ:

- оцінка ризиків: підприємства повинні постійно аналізувати можливі ризики та створювати резерви для їх нейтралізації;

- диверсифікація: наявність різноманітних джерел доходу і ресурсів дозволяє знизити залежність від одного сегмента ринку або партнера.

Попри численні можливості для адаптації мережевої економіки, існують і певні труднощі:

- високі витрати на цифровізацію. Перехід до нових технологій може потребувати значних інвестицій, що може бути складно здійснити в умовах фінансових труднощів;

- невизначеність на ринку праці. В умовах кризи багато компаній стикаються з необхідністю скорочення штатів або перепрофілювання працівників, що може призвести до зниження ефективності;

- проблеми з ланцюгами постачання. В умовах глобальних криз порушення постачання матеріалів або товарів може створити труднощі для організацій, що функціонують в мережевій економіці.

Адаптація мережевої економіки під час кризи не лише забезпечує її функціонування в складних умовах, а й відкриває нові можливості для розвитку [1]:

- інноваційні бізнес-моделі. Після кризи багато компаній можуть зберегти нові стратегії і технології, що з'явилися під час адаптації, створюючи більш стійкі і ефективні бізнес-моделі;

- розвиток нових партнерств. Після кризи можуть з'явитися нові можливості для партнерства та співпраці між різними учасниками мережі;

- глобалізація і цифровізація. Використання нових технологій, таких як 5G, штучний інтелект, блокчейн, стане основою для подальшого розвитку глобальних мережевих економік.

Адаптація мережевої економіки до умов кризових явищ є складним і багатоетапним процесом, що включає в себе гнучкість у бізнес-моделях, використання новітніх технологій, інтеграцію з іншими учасниками ринку та ефективний ризик-менеджмент. Попри численні труднощі, здатність до швидкої адаптації дає можливість компаніям зберігати свою конкурентоспроможність, а також використовувати кризу як можливість для розвитку нових моделей та стратегій у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Антипенко І. Особливості державного управління політичними ризиками: загальні підходи. Державне управління: удосконалення та розвиток. Електронне видання. 2020. № 3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/35.pdf

2. Курганська М. Дослідження кризових явищ та проблеми антикризового управління в Україні. Міжнародна науково-практична конференція. Харків. 2020. С. 80

3. Яценко Г. А. Управління гуманітарними кризами під час війни. Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Вип. 1/2(74/75). Львів: НЛТУ України, 2023. С. 81–85

Мочалін Ю. М., Гришин В. С.

Класичний приватний університет
аспіранти

наук. кер. – д.е.н., професор Салига К. С.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність теми зумовлено тим, що глобалізація світової економіки як нового рівня інтернаціоналізації є одним з основних екзогенних факторів розвитку соціально-економічних систем у сучасних умовах. Вивчення впливу глобалізації на розвиток соціально-економічних систем надзвичайно важливо для визначення місця і ролі країн у світовому господарстві. Йдеться про визначення впливу цивілізаційних особливостей на вибір форм і видів соціально-економічного устрою суспільства, на масштаби і терміни змін, що проводяться, на індивідуальний вигляд моделей господарювання [2].

Ігнорування даного мегатренду означає втрату кумулятивного ефекту, розрив зв'язку перетворень з історичними традиціями країни, її культурою, менталітетом населення і сформованою системою цінностей. Процес глобалізації модифікує їх прояв, але не виключає їх з числа домінуючих чинників прогресу [2].

Дослідженню сучасних явищ глобального розвитку економіки присвячено багато праць відомих зарубіжних вчених: Е. Дюркгейма, П. Бурд'є, М. Кіндлебергера, Дж. Данінга, Дж. Мілля, Г. Спенсера, А. Тойнбі, Е. Хекшера та ін.. Науковцями досліджуються складові даної системи окремо одна від одної.

Серед українських вчених, які аналізують розвиток національної економіки під впливом глобалізації необхідно виділити Д. Лук'яненка, В. Андрійчука, Ю. Макогона, В. Новицького, А. Поручника, А. Румянцева, та ін.. Порівняно із західними економістами, українські вчені намагаються застосовувати принцип системності. Проте, найчастіше, принцип системності лише декларується, а вітчизняна економічна наука переходить на західні позиції [1].

Комплексне дослідження національної економічної системи в умовах глобалізації повинне ґрунтуватися на усвідомленні об'єктивного процесу інтеграції наукового знання. У нашому дослідженні важливим є усвідомлення системної трансформації національної економіки. Це у свою чергу позначається на нашому трактуванні категорії економічних систем, а також розумінні ключових принципів ринкової організації господарської діяльності держави як основи сучасної національної економічної системи [1].

Отже, національна економічна система – це пов'язані між собою соціальні та природні структурні елементи в межах однієї держави, дія яких спрямована на досягнення певної мети і які знаходяться в оточенні інших систем; глобальна економічна система – це взаємопов'язана дія національних економічних систем, міжнародних економічних інституцій (які також можуть виступати економічними системами) з метою досягнення певної цілі [3].

Останнім часом процес глобалізації економіки привертає все більшу увагу дослідників. Так, глобалізацією визначають як поступово наростаючий в історичному масштабі процес взаємодії і взаємопроникнення різних цивілізацій, що склався в більш-менш стійких територіальних границях на базі визначених етносів.

З іншого боку під глобалізацією розуміють виникнення загальних або щонайменше подібних за змістом проблем для різних регіонів світу (наприклад, екологічних, продовольчих, демографічних, міграційних, охорони здоров'я, тощо), а також постійно зростаючу взаємну соціально-політичну залежність країн і формування великих зон загальних інтересів. Таким чином, розгляд глобалізації як багаторівневої системи дозволив зробити висновок щодо суперечливості, нерівномірності її впливу на розвиток окремих економічних систем країн і регіонів.

Список використаних джерел

1. Грабинський І.М. Еколого-економічна система України: порівняльний аналіз. – Львів: НТШ, 1997. 240 с.
2. Панчишин С. Макроекономіка: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2001. 634 с.
3. Стеблій Г., Цимбал Л., Шегинський І. Забезпечення рівноваги еколого-економічної системи за допомогою інструментів макроекономічного регулювання // Вісник Львів. ун-ту. Сер. економічна. – Вип. 28. – Львів: Світ, 1998. – С. 41–43.

Нестеренко В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри економіки та статистики Попова В. Д.

ПРИНЦИПИ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасному світі стрімкий розвиток технологій та зростання споживання призводять до виснаження природних ресурсів і забруднення довкілля. Лінійна модель економіки – "візьми, використай, викинь" – більше не відповідає потребам сталого розвитку. У цьому контексті циркулярна економіка пропонує інноваційний підхід, який базується на замкнутих циклах використання ресурсів. Її принципи є основою для збереження планети та створення ефективнішої економічної системи.

Один із ключових принципів циркулярної економіки – максимальне продовження життєвого циклу продуктів. Це означає, що матеріали мають залишатися в обігу якомога довше, а вироби повинні бути створені так, щоб їх можна було ремонтувати, модернізувати чи переробляти. Наприклад, у виробництві електроніки можливість заміни окремих компонентів замість покупки нових пристроїв дозволяє знизити споживання ресурсів і обсяг відходів.

Наступний принцип полягає в тому, що відходи у циркулярній економіці розглядаються не як непотріб, а як потенційний ресурс для нових продуктів. Ідея полягає в тому, щоб забезпечити повне повторне використання, переробку або біологічне розкладання матеріалів. Наприклад, органічні відходи можуть слугувати сировиною для створення компосту, а пластикові вироби – для виготовлення нових товарів.

Циркулярна економіка підтримує зменшення енергоспоживання шляхом впровадження енергоефективних технологій. Крім того, акцент робиться на переході до відновлюваних джерел енергії, таких як сонце, вітер або біоенергія. Цей підхід знижує викиди парникових газів і сприяє боротьбі зі зміною клімату.

Ще на етапі розробки продуктів важливо враховувати можливість їх подальшого перероблення або повторного використання. Дизайн має забезпечувати модульність, зручність розбирання та мінімальне використання шкідливих речовин. Наприклад, меблі, створені з екологічних матеріалів, які легко піддаються переробці, відповідають цьому принципу.

Перехід від володіння до доступу є важливим аспектом циркулярної економіки. Це може включати оренду, спільне використання або підписки на товари та послуги замість покупки. Наприклад, послуги оренди автомобілів або одягу дозволяють споживачам задовольняти свої потреби, не створюючи надмірного споживання ресурсів.

Перехід до циркулярної економіки приносить численні переваги. По-перше, це дозволяє скоротити обсяг відходів, зменшуючи навантаження на полігони та океани. По-друге, циркулярна модель знижує потребу у видобутку природних ресурсів, що сприяє збереженню екосистем. Нарешті, вона стимулює інновації у виробництві, створюючи нові бізнес-моделі та робочі місця.

Однак реалізація принципів циркулярної економіки вимагає значних змін у мисленні суспільства, бізнесу та урядів. Необхідно переосмислити підходи до виробництва та споживання, вдосконалити законодавство й інфраструктуру, а також заохочувати підприємства й громадян до екологічної відповідальності.

Циркулярна економіка – це більше, ніж просто економічна модель; це філософія, яка спрямована на гармонію між економічним розвитком і збереженням довкілля. Її принципи дають змогу створити світ, де ресурси використовуються раціонально, а продукція не стає сміттям. У сучасних умовах це не просто вибір, а необхідність для майбутнього нашої планети. Зміна мислення, впровадження інновацій та спільні зусилля можуть зробити цей підхід реальністю.

Ніколаєв О. М.

Класичний приватний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СВІТОВОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Глобальні тренди відкривають нову епоху, що характеризується оцифруванням найбільшої сфери життя, створення цифрового суспільства, цифрової економіки та глобального інтерактивного простору. Варто зазначити, що оцифрування визнається «ключовим рушієм у зростанні ВВП» та розвитку країн [1].

Всесвітній економічний форум підкреслює, що оцифрування має величезний потенціал для світового економічного зростання та оцінює додаткові доходи понад 30 трлн доларів до 2025 року [2].

Цифрові трансформації, розвиток глобальної Інтернет-інфраструктури та її комерціалізація призвели до помітних змін у традиційних галузях економіки та розвитку абсолютно нових. Ці зміни включають нові підходи до бізнесу та його перехід на онлайн-сферу, появу електронного ринку на основі принципів в Інтернеті чи Інтернет-економіці.

Глобальні інноваційні трансформації змінюють традиційні способи отримання нової інформації та спілкування в суспільстві та внесення виправлень на смаках та уподобаннях споживачів. Зазвичай передбачається, що сучасні технології є невід'ємною частиною життя покоління Z, народженої між другою половиною 1990-х та другою половиною 2000-х та так званими немовлятами Google.

Дослідники характеризують їх як «миттєве покоління», яке «потребує цифрових технологій» і демонструє незнання про «як функціонувати в аналоговому середовищі без негайної реакції на кожну їх примху».

Покоління, народжене після 2010 року (так зване покоління альфа) незабаром стане незалежними клієнтами, і вони вже продемонстрували навички використання цифрових технологій та проживання у інтерактивному просторі. Ця ситуація показує, що їхні споживчі потреби, поведінка та культура значно відрізняються від попередніх поколінь. Варто зазначити, що веб-сайти, соціальні мережі, Інтернет-послуги, ринки, блоги широко використовуються для передачі або обговорення певної інформації.

Дії, вжиті в бізнесі, відображають вищезазначене, оскільки є зусилля щодо використання подвійності у створенні каналів комунікацій зі споживачами, як фізичними, так і цифровими. Специфічність емаркетингу полягає у впровадженні інтегрованого підходу. Цей підхід передбачає використання як глобальних мереж, так і цифрових каналів, включаючи офлайн, для просування продукту та залучення та утримання клієнтів (соціальні мережі, мобільні додатки, вуличні дисплеї, цифрове телебачення, POS-матеріали з QR-кодом тощо).

Оскільки ці канали націлені та поєднують технології з продажами та обслуговуванням клієнтів, вони дозволяють експертам вести постійний двосторонній персоналізований діалог з кожним споживачем. Основою для такого спілкування є дані, отримані в останніх комунікаціях із замовником, та інформація про їх поведінку в режимі реального часу. Це забезпечує зворотній зв'язок та покращує взаємодію з клієнтом.

Список використаних джерел

1. 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0118>

2. Digital Culture: The Driving Force of Digital Transformation. URL: <https://www.weforum.org/publications/digital-culture-the-driving-force-of-digital-transformation/>

Пантелєєв М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

МАРКЕТИНГОВИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ

УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Управління сільськогосподарським підприємством на засадах маркетингу вимагає різнобічних знань та вмінь, інноваційного підходу, нестандартного мислення, організаторських здібностей.

Для українських підприємств сільськогосподарської галузі, маркетингова діяльність є порівняно новим видом економічної діяльності, який потребує освоєння і ретельного вивчення та призводить до того, що на підприємстві постійно відбуваються якісь зміни в відділах маркетингу, маркетингових службах, організації маркетингової діяльності на сільгоспідприємстві. Найчастіше зазначений процес відбувається неконтрольовано, тобто через кризу, помилки підприємства, які несуть втрати. Адже відомо, що не існує двох підприємств з однаковими моделями управління, оскільки методи та процеси управління постійно змінюються з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища. Незважаючи на це, процес управління маркетинговою діяльністю сільськогосподарських підприємств, в більшості випадків, базується на основних функціях управління.

Удосконалення маркетингової діяльності передбачає цілеспрямоване управління, задля доведення її до відповідності через вимоги ринку, що змінюються. Щоб вміти правильно керувати маркетинговою діяльністю треба зрозуміти і вивчити в чому її особливість.

Маркетингова діяльність визначається, як частина питань, що використовують при управлінні підприємством. При визначенні маркетингової сучасної діяльності, є важливим завдання керування та сучасне удосконалення маркетингової основної діяльності на підприємствах АПК. До них можна віднести: забезпечення можливостей відповідності маркетингу вимогам ринку; зростання маркетингового потенціалу служби підприємств АПК; збільшення змісту та якості деталей, які забезпечують маркетингову діяльність. Задля досягнення цієї цілі керування удосконаленням маркетинговою діяльністю потрібно ставити як відокремлену підсистему на фірмі, для якої мають бути свої ресурси, суб'єкти, центри відповідальності, щоб процес був плановим і відповідав удосконаленню фірми АПК, а ще обставини зміни маркетингового середовища. Спрямоване управління розвитком маркетинговою діяльністю дозволяє забезпечити стабільний розвиток підприємства, що дозволить ухилитися від втрат і вирішити задачу удосконалення маркетингової діяльності зменшуючи витрати для фірми АПК.

Для реалізації спрямованих цілей управління удосконаленням маркетинговою діяльністю потрібно вирішити деякі завдання: визначити показники, які дають (сильні, середні і слабкі значення проблеми); формувати систему керування, яка слідить за станом маркетингової діяльності і керування її удосконаленням на фірмі; розробка методики оцінки керування удосконаленням маркетингової діяльності, її відповідність вимогам, що висуваються. З впровадженням основних механізмів управління на засадах маркетингу можна до-

сягти високих результатів та забезпечити стабільний розвиток підприємства. А для ефективного впровадження маркетингу в діяльність будь-якого сільськогосподарського підприємства варто здійснювати стратегічне планування в межах комплексу маркетингу.

Таким чином, для забезпечення ефективного управління сільськогосподарським підприємством на засадах маркетингу необхідно дотримуватися певних умов, що полягають у інтеграції управлінських знань, вмінь та навичок у маркетингу, поєднанні підсистеми маркетингу з іншими складовими системи, централізації маркетингу в кругообігу інформаційних потоків та інтеграції маркетингу в підсистему специфічних управлінських функцій.

Пилипець В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ТОРГОВІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

У сучасному світі глобальні економічні виклики, такі як економічна нестабільність, зміна клімату, геополітичні конфлікти, технологічні інновації та пандемії, мають значний вплив на торговельні стратегії компаній, що працюють у секторі промислових товарів. Ці фактори змушують підприємства адаптувати свої стратегії, щоб залишатися конкурентоспроможними на міжнародних ринках. У цьому контексті існує кілька основних підходів і рекомендацій для ефективного управління торговими стратегіями.

Однією з головних стратегій є диверсифікація ринків збуту. В умовах економічної невизначеності та зростаючих торгових бар'єрів (мита, квоти, санкції) важливо не залежати від одного ринку. Розширення географічної присутності, входження на нові ринки, особливо в країни з високим потенціалом для зростання (Африка, Південна Америка, країни Азії), дозволяє зменшити ризики та підвищити стабільність компанії. Це також дає можливість адаптувати товарні пропозиції до специфічних потреб та вимог різних ринків [1].

Зміни у глобальному попиті, зокрема через технологічний прогрес і зміну споживчих переваг, вимагають адаптації торгових стратегій. В умовах глобальних викликів спостерігається зростання попиту на енергозберігаючі та екологічно чисті технології, відновлювані джерела енергії, а також інноваційні матеріали для промисловості, що забезпечують зниження витрат на виробництво [4]. Це відкриває нові можливості для компаній, які здатні швидко впроваджувати інновації в свою продукцію. Стратегії повинні включати в себе гнучкість щодо виробничих процесів і можливість швидкої адаптації до змін на ринку.

У глобальних економічних умовах компанії повинні особливо увагу приділяти зниженню витрат та оптимізації ланцюгів поставок. Збої в постачанні сировини, підвищення цін на енергоресурси та інші фактори можуть суттєво вплинути на вартість виробництва. Важливим напрямком є використання сучасних технологій для автоматизації процесів, прогнозування потреб у матеріалах та вдосконалення управлінських практик. Це дозволяє зменшити витрати та зробити виробництво більш ефективним [5].

Для того щоб підтримувати конкурентоспроможність у світі промислових товарів, компанії повинні активно працювати над вдосконаленням своїх маркетингових стратегій. З розвитком цифрових технологій особливо важливим є впровадження електронної комерції та інтернет-маркетингу для промислових товарів. Важливими інструментами є створення онлайн-платформ для продажу та взаємодії з клієнтами, використання соціальних мереж для просування бренду та взаємодії з потенційними покупцями. Залежно від особливостей ринку, компанії можуть використовувати такі стратегії як "точка входу" (entry point strategy), яка дозволяє залучити нових клієнтів, а також маркетингові дослідження для вивчення потреб споживачів.

У глобальних економічних умовах важливою складовою стратегії є управління ризиками. Це може бути ризик інфляції, валютних коливань, зміни законодавства, а також геополітичних подій. Для зниження впливу ризиків компанії повинні мати розвинену систему моніторингу та прогнозування. Зокрема, це може бути страхування від торгових та політичних ризиків, хеджування валютних курсів, а також стратегічне планування для оптимізації можливих негативних наслідків [3].

У ряді випадків стратегія співпраці з місцевими партнерами та субпідрядниками може бути більш вигідною, ніж самостійне входження на нові ринки. Такі партнери можуть допомогти краще розуміти специфіку місцевих ринків, зменшити витрати на логістику та прискорити процес адаптації товарів до вимог конкретного ринку. Спільні підприємства (JV) та стратегічні альянси з іншими компаніями можуть бути вигідним способом забезпечити довгостроковий успіх у міжнародній торгівлі.

Сучасні глобальні виклики включають питання зміни клімату та сталого розвитку, що зумовлює перехід до більш екологічно чистих технологій та виробничих процесів. Тому важливим напрямком торгової стратегії є впровадження екологічних стандартів у виробництво та торгівлю діяльність. Компанії, що активно працюють над зниженням викидів, економією ресурсів і збереженням навколишнього середовища, мають перевагу на ринках, де екологічні вимоги є важливими для споживачів [2].

В умовах глобальних економічних викликів, торгові стратегії для промислових товарів повинні бути адаптивними, інноваційними та орієнтованими на довгострокову стійкість. Диверсифікація ринків, адаптація до змін у попиті, оптимізація ланцюгів поставок, інвестиції в інновації, ефективне управління ризиками та співпраця з місцевими партнерами є основними складовими стратегії успішного функціонування підприємств у міжнародній торгівлі. Водночас впровадження екологічно чистих технологій та сталий розвиток мають стати пріоритетними для компаній, які прагнуть не тільки до комерційного успіху, але й до відповідальності перед майбутніми поколіннями.

Список використаних джерел

1. Аппело Юрген. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами». Харків : Ранок : Фабула, 2019, 432 с.
2. Браян Крістіан, Гріффітс Том. Життя за алгоритмами. Як робити раціональний вибір / пер. з англ. Катерина Діса. Київ : Наш формат, 2020. 376 с.

3. Бріньолфссон Е., Макафі Е. Друга епоха машин: робота, прогрес та процвітання в часи надзвичайних технологій. Київ : FUND, 2016. 36 с.

4. Венс Ешлі. Ілон Маск. Tesla, SpaceX і шлях у фантастичне майбутнє / Пер. з англ. Мирослави Лізіної. Видання восьме. Київ : ФОРМ Форестіна О. В., 2018. 428 с.

5. Гербен ван ден Берг, Пол Пітерсма. 25 ключових моделей управління. Харків : Вид-во Ранок-Фабула, 2020. 208 с.

Покайло Є. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛІНГУ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Маркетингова інформаційна система потрібна для реалізації та прийняття управлінських маркетингових рішень. Аналіз маркетингової інформації може сприяти розумінню майбутніх тенденцій змін в поведінці споживача та ринкового середовища, а відтак, розробити вірні управлінські маркетингові рішення і отримати кращі ринкові позиції та конкурентні переваги.

Функція координації контролінгу маркетингової діяльності підприємства вирішуються через певні конкретні дії усіх функціональних підрозділів організації для досягнення єдиної цілі. Корируючі функції маркетингового контролінгу показують розробку пропозицій покровоного шляху до своєї цілі та намічених результатів й показників, чи зміну планів у випадку неусунення деяких труднощів для їх виконання або виникнення певних форсмажорних обставин. Для рішення покладених на систему маркетингового контролінгу фірми функцій і завдань потрібно чітко усвідомлювати, що вона керує набором певних інструментів, кожен з яких має свою власну сферу аналізу і деяку специфіку застосування на практиці. Використовуючи інструменти маркетингового контролю, фірми можуть швидко та з точністю продивитися зміни навколишнього середовища, знайти свої можливості та сильні сторони, що надають гарантію існування фірми у довгостроковому часі та дозволяють підвищити власну конкурентоспроможність.

Так, створення певної системи маркетингової стратегії на підприємстві надасть змогу розробити не тільки чіткі річні програми маркетингу і стратегії, щоб досягти поставлених цілей на багатьох етапах управління ними. Сучасною особливістю системи маркетингових стратегій контролю є акцентування уваги на стратегії доходів, розв'язання завдань для певної структурної одиниці, надання правильного напрямку аналізу та вирішення цих важливих завдань, пов'язаних з процесом вибору необхідних заходів та їх впровадження в діяльність підприємства. Це дозволить аналізувати й контролювати відхилення, а також визначити вплив певних управлінських маркетингових рішень на результативність діяльності фірми.

Якщо є системи маркетингового контролю на підприємстві, це дозволить контролювати як виконуються стратегічні плани та аналізувати зміни контрольованих показників. Підбір контрольних показників вважається важливою сходинкою, від вірності їх вибору, насамперед, залежить майбутня аналітична робота. А ще, основну увагу потрібно надати підконтрольним маркетинговим показникам, хоча цей шлях і є одним з затратних на фірмі, разом з тим, він вважається дуже важливим, для отримання конкурентної переваги на ринку.

Однією з проблем є популяризації маркетингового контролю, адже великою є ціна його впровадження в ринок, через зміни на даний момент організації яка існує та її управління, побудову нових осередків відповідальності і відділів, нестачу досвідчених працівників та потребу навчання персоналу. Основною проблемою на шляху використання контролю маркетингової діяльності на підприємствах є його вартість, тому що значна кількість господарюючих суб'єктів, не може витратити великі гроші на покращення системи маркетингового менеджменту, тому варто запускати в дію на підприємстві маркетинговий контролінг поетапно, розподіляючи вартість його впровадження на певний термін.

Отже, можна зробити висновок, що контролінг маркетингової діяльності є ефективною технологією управління, яка може дати можливість підприємству в сучасних умовах мінливості ринкового середовища уникнути кризи і розвиватись шляхом досягнення тактичних і стратегічних місій або надання координації і інтеграції усіх підрозділів і служб нового сучасного суб'єкта господарювання.

Прибіга Д. О.

Фаховий коледж Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МАРКЕТИНГУ

Сучасний маркетинг знаходиться в епоху динамічних змін завдяки технологіям. Однією з найбільш трансформаційних технологій сьогодні є штучний інтелект (ШІ). ШІ активно змінює підходи до реклами, підвищує ефективність взаємодії з клієнтами, дозволяє персоналізувати комунікації та робить маркетинг більш точним і продуктивним.

ШІ дозволяє збирати дані про поведінку та уподобання користувачів, а також аналізувати їх, створюючи індивідуальні пропозиції. Наприклад, алгоритми, що використовуються в стримінгових сервісах, таких як Netflix або YouTube, аналізують історію переглядів, створюючи персоналізовані рекомендації. У маркетингу це допомагає пропонувати споживачам продукти або послуги, які їм, швидше за все, сподобаються, що підвищує конверсію.

Маркетингові дані надходять із багатьох джерел: від соціальних мереж до веб-сайтів і мобільних додатків. ШІ здатний швидко обробляти великі обсяги даних, виділяючи основні тренди, вподобання та прогнози. Це дозволяє маркетологам приймати обґрунтовані рішення та адаптувати свої кампанії на основі реальних даних, а не припущень.

Завдяки алгоритмам обробки природної мови (NLP), ШІ підтримує функціонування чат-ботів, які можуть ефективно взаємодіяти з клієнтами, відповідати на поширені запитання та навіть завершувати продажі. Це дозволяє компаніям надавати підтримку 24/7, що підвищує рівень обслуговування та задоволеності клієнтів.

ШІ допомагає автоматизувати багато рутинних завдань, таких як розсилка електронних листів, обробка клієнтських запитів і створення контенту. Наприклад, автоматизація дозволяє маркетологам запускати кампанії з мінімальним втручанням людини, збільшуючи ефективність та знижуючи витрати. Машинне навчання дозволяє аналізувати дані, створюючи прогнози, на основі яких можна формувати стратегії для залучення клієнтів. Це, наприклад, може бути аналіз історії покупок для створення персоналізованих пропозицій, що сприяє збільшенню продажів.

Комп'ютерний зір дозволяє розпізнавати зображення та відео. Це може бути корисно для аналізу контенту, створеного користувачами, або для відстеження популярності певних продуктів, що відображаються на зображеннях в соціальних мережах. Автоматизація процесів за допомогою ШІ дозволяє компаніям зосередитися на стратегічних завданнях, замість витрачання часу на рутинні операції.

Завдяки аналізу даних ШІ дозволяє маркетологам створювати високоточні кампанії, орієнтовані на конкретні аудиторії, що значно підвищує конверсію та ефективність. Чат-боти та віртуальні асистенти забезпечують підтримку в режимі реального часу, відповідаючи на запитання користувачів у зручний для них час.

Штучний інтелект стає невід'ємною частиною сучасного маркетингу, що забезпечує економію ресурсів, підвищення продуктивності та вдосконалення взаємодії з клієнтами. Незважаючи на певні виклики, його переваги перевищують потенційні ризики, і з часом можна очікувати ще більш активного використання ШІ в маркетинговій галузі.

Присяжнюк М. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.е.н., доцент Карпуніна М. С.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

Маркетингові комунікації є ключовим інструментом у системі управління підприємством, адже саме через них організація встановлює контакт із споживачами, створює імідж бренду та формує попит на продукцію або послуги. Управління маркетинговими комунікаціями охоплює широкий спектр теоретичних підходів, методик та інструментів, які допомагають забезпечити ефективність взаємодії підприємства з ринком.

Маркетингові комунікації можна визначити як сукупність методів і засобів, які підприємство використовує для передачі повідомлень цільовій аудиторії з метою формування її ставлення до бренду, продукту чи послуги. Теоретично вони базуються на концепціях інформаційного впливу, моделювання поведінки споживачів та комунікативного менеджменту. Ефективні комунікації є мостом між бізнесом та його клієнтами, створюючи двосторонній зв'язок, що дозволяє зрозуміти потреби ринку і пропонувати відповідні рішення.

Згідно з класичними теоріями, система маркетингових комунікацій включає такі складові:

- Реклама, яка є масовим засобом передачі інформації про продукт або бренд.
- PR (зв'язки з громадськістю), які формують позитивний імідж підприємства.
- Персональний продаж, що забезпечує індивідуальний підхід до клієнта.
- Стимулювання збуту через акції, знижки, бонуси.
- Цифровий маркетинг, який став провідним каналом комунікації в епоху цифровізації.

Кожен із цих інструментів має свої особливості та методи впливу, і їх поєднання визначається стратегічними цілями підприємства.

Сучасні теорії управління маркетинговими комунікаціями пропонують різноманітні підходи до формування комунікаційної стратегії:

- Модель AIDA (Attention, Interest, Desire, Action) акцентує увагу на етапах залучення уваги споживача, викликанні інтересу, бажання і переходу до дії.
- Модель DAGMAR (Defining Advertising Goals for Measured Advertising Results) спрямована на встановлення чітких цілей реклами, які можна виміряти.
- Інтегровані маркетингові комунікації (IMC), які поєднують усі інструменти у єдину гармонійну систему для досягнення максимального ефекту.

На сучасному етапі підприємства стикаються з низкою викликів, серед яких швидкі зміни в технологіях, зростання конкуренції, інформаційний шум та зменшення уваги споживачів. Це вимагає від підприємств не лише використання інноваційних підходів, а й адаптації до змін, впровадження аналітичних інструментів для оцінки ефективності комунікацій та управління ними в реальному часі.

Теоретичні аспекти управління маркетинговими комунікаціями підприємства лежать у площині інтеграції різноманітних методів і каналів передачі інформації для створення синергетичного ефекту. Використання сучасних підходів до сегментації, персоналізації та аналітики дозволяє підприємству не лише ефективно досягати своїх цілей, але й формувати довгострокові взаємовигідні стосунки з клієнтами. Управління маркетинговими комунікаціями – це постійний процес, який вимагає стратегічного бачення, інноваційності та гнучкості.

Притула Д. Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

РЕКЛАМНА СТРАТЕГІЯ ЯК СКЛАДОВА МАРКЕТИНГОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах посиленої конкуренції та зростаючої важливості нематеріальних факторів успіху, реклама стає одним з основних інструментів для забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Вона

є важливим елементом маркетингової політики, оскільки допомагає не тільки інформувати про товар, але й формувати позитивний імідж компанії. Реклама дозволяє підприємствам виділяти свої продукти на ринку та створювати стійкі асоціації у свідомості споживачів, що підвищує ефективність інших елементів маркетингової стратегії.

Рекламна стратегія є складовою частиною маркетингової політики підприємства і повинна бути спрямована не лише на привертання уваги до продукту, а й на створення відчутної цінності для споживача. Вона базується на аналізі цільової аудиторії, її потреб і поведінки на ринку, а також на унікальних перевагах товару. Важливим є чітке позиціонування продукту, яке дозволяє відрізнити його від конкурентів і підвищувати лояльність споживачів.

Сучасні рекламні стратегії охоплюють різні канали комунікації, такі як традиційні засоби масової інформації (телебачення, радіо, друковані ЗМІ), а також новітні цифрові платформи (соціальні мережі, інтернет-реклама, нативна реклама). Вибір рекламних каналів та інструментів залежить від цілей компанії, її цільової аудиторії та ринкових умов. У той же час, важливим аспектом є інтеграція реклами з іншими елементами маркетингової стратегії, такими як ціноутворення, збут і продуктова політика.

Реклама виконує кілька ключових функцій у рамках маркетингової комунікації. Вона може бути спрямована на інформування споживачів про нові продукти, нагадування про наявні, формування переваг щодо бренду або стимулювання покупки. Також реклама має емоційний вплив, допомагаючи формувати позитивний образ бренду, що є важливим фактором при прийнятті рішення про покупку.

Інновації в рекламі, такі як використання штучного інтелекту для персоналізації контенту та інтерактивні рекламні формати, дають нові можливості для взаємодії з аудиторією та збільшення ефективності рекламних кампаній. Застосування таких підходів допомагає підприємствам бути більш гнучкими та оперативно реагувати на зміни в поведінці споживачів.

Рекламна стратегія є важливою складовою маркетингової політики підприємства, яка дозволяє забезпечити ефективне просування продукту, підвищити попит і стимулювати збут. Успішне впровадження реклами сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства і забезпечує його стабільне позиціонування на ринку.

Розробка успішної рекламної кампанії передбачає глибоке дослідження ринку та розуміння споживчих мотивацій. Креативність у створенні рекламного контенту має йти поряд з аналітичним підходом до вибору рекламних інструментів і каналів. Використання цифрових платформ, таких як соціальні мережі та інфлюенс-маркетинг, дозволяє компаніям взаємодіяти зі своєю аудиторією в реальному часі, отримувати зворотний зв'язок і оперативно адаптувати свої рекламні стратегії відповідно до актуальних тенденцій.

Таким чином, в сучасному непередбачуваному ринковому середовищі реклама виступає багатofункціональним інструментом, що дозволяє не тільки просувати продукт, але й будувати імідж компанії, формувати довіру та емоційний зв'язок із клієнтами, забезпечуючи при цьому стійке зростання бізнесу та підвищуючи рівень конкурентоспроможності підприємства.

Рубан П. Д.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У ринкових умовах господарювання аграрний сектор економіки України стикається з низкою проблем, серед яких низький рівень інвестиційної активності, нестабільність законодавчої бази та відсутність ефективної державної підтримки. Ці фактори значно обмежують можливості розвитку галузі, яка є фундаментальною для забезпечення продовольчої безпеки та стабільного економічного зростання країни.

Проблематика інвестиційного забезпечення аграрного сектору є вкрай актуальною, адже ця галузь має значний потенціал для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Однак, високі ризики природних аномалій, тривалий період окупності інвестицій та недостатня прибутковість роблять сектор менш привабливим для інвесторів. Аналіз інвестиційної діяльності показує, що розвиток галузі вимагає суттєвих змін у підходах до управління інвестиціями та створення сприятливого інвестиційного клімату.

У ході дослідження використано системний підхід, який передбачає застосування аналізу, синтезу та логічного узагальнення. Це дозволило оцінити поточний стан інвестиційного клімату, виявити його слабкі сторони та запропонувати заходи з підвищення ефективності управління інвестиційними процесами. Основною гіпотезою дослідження стало припущення, що оптимізація інвестиційного середовища в аграрному секторі сприятиме його сталому розвитку, підвищенню конкурентоспроможності та ефективному використанню ресурсів.

Результати дослідження свідчать, що серед ключових проблем аграрного сектору України є низька інтенсивність залучення іноземного капіталу, недостатня державна підтримка та складнощі з доступом до фінансових ресурсів. Разом із тим, було розроблено низку рекомендацій, спрямованих на поліпшення інвестиційного клімату, включаючи створення прозорої податкової системи, розвиток інфраструктури та зменшення кредитних бар'єрів для агропромислових підприємств.

Таким чином, покращення інвестиційної діяльності в аграрному секторі України є важливим кроком для забезпечення його сталого розвитку, підвищення рівня життя населення та зміцнення економіки країни.

Список використаних джерел

1. Боровік Л. В. Методологічні підходи до реалізації інвестиційної політики в аграрному секторі // Економіка, фінанси та управління: оцінка та перспективи розвитку. 2017 р. С. 75–76. URL: https://dspace.megu.edu.ua:8443/xmlui/bitstream/handle/123456789/2026/71_Князевич_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 01.12.2024).

2. Славін В. С. Розробка заходів підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю аграрного сектора // Агросвіт. 2013. № 16. С. 54–59. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/16_2013/10.pdf (дата звернення: 01.12.2024).

3. Кропивко М. Ф. Методика управління інвестиціями сільськогосподарських підприємств // Вісник. 2020. С. 6140. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/vknu-es-2020-n-6-288.pdf#page=140> (дата звернення: 01.12.2024).

4. Однорог М. А. Особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі // Actual Problems of International Relations. 2015. Т. 2(126). С. 108–115. URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/2823/2531> (дата звернення: 01.12.2024).

Севастьянович Т. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.е.н., професор Більська О. В.

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності металургійних підприємств України є важливим фактором підвищення конкурентоспроможності галузі та економіки загалом. Металургія історично є однією з провідних галузей української промисловості, забезпечуючи близько 20% загального експорту країни. Проте сучасні умови глобалізації, інноваційний розвиток і зовнішні виклики вимагають перегляду традиційних підходів до управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Одним із ключових аспектів розвитку металургійних підприємств є географічна диверсифікація ринків збуту. Основними споживачами української металургійної продукції залишаються країни Європейського Союзу, Близького Сходу та Південно-Східної Азії. Проте, з огляду на геополітичну ситуацію та зростання конкуренції, важливим завданням є пошук нових ринків, таких як Африка, Латинська Америка та країни Південної Азії. Це дозволить зменшити залежність від окремих регіонів і мінімізувати ризики через економічну чи політичну нестабільність.

Сучасні тенденції розвитку галузі свідчать про необхідність модернізації виробництва для відповідності екологічним стандартам, які впроваджуються у провідних економіках світу. Для цього підприємствам потрібно інвестувати в новітні технології, які дозволять зменшити викиди вуглекислого газу, оптимізувати споживання енергії та знизити собівартість продукції. Зокрема, перехід на «зелену» металургію може стати стратегічною перевагою у завоюванні нових ринків, таких як Європейський Союз, де екологічні вимоги стають дедалі жорсткішими.

Ще одним важливим напрямком є підвищення рівня локальної переробки та створення продукції з високою доданою вартістю. Це можуть бути, наприклад, спеціальні сталі для автомобільної, будівельної чи авіаційної галузей. Розвиток високотехнологічних виробництв дозволить не лише збільшити дохідність експорту, а й створити нові робочі місця та підвищити рівень інноваційної спроможності галузі.

Державна підтримка відіграє ключову роль у розвитку зовнішньоекономічної діяльності металургійних підприємств. Запровадження пільг для експортерів, розвиток інфраструктури, а також міжнародна співпраця у сфері торгівлі та інвестицій створюють сприятливі умови для зростання галузі. Прикладом може слугувати впровадження програм розвитку портової інфраструктури, яка забезпечує ефективний доступ до світових ринків.

Не менш важливим є вирішення логістичних викликів, які виникли внаслідок війни в Україні. Руйнування транспортної інфраструктури та блокування портів вимагають пошуку альтернативних шляхів експорту. Розвиток залізничних і автомобільних коридорів, створення нових логістичних хабів у західних регіонах країни можуть стати ефективним рішенням у цій ситуації.

Наостанок, підвищення конкурентоспроможності українських металургійних підприємств потребує вдосконалення системи управління якістю продукції, а також активного впровадження цифрових технологій у виробничі та управлінські процеси. Це сприятиме не лише оптимізації роботи підприємств, а й дозволить швидко реагувати на зміни кон'юнктури світового ринку.

Таким чином, розвиток зовнішньоекономічної діяльності металургійних підприємств України є багатогранним процесом, що потребує системного підходу та активної співпраці бізнесу й держави. Реалізація вищезазначених стратегій дозволить зміцнити позиції української металургії на глобальній арені та забезпечити її довгострокову стійкість.

Селезньов А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ НА РИНКУ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Сьогодні економічна влада держави визначається не сировиною чи енергоресурсами, промисловим виробництвом тощо, а інтелектуальним потенціалом, розвинутими інформаційними системами, швидкістю впровадження перспективного розвитку комунікацій та технологій на практиці.

Ефективна система комунікацій для підприємств та організацій покликана не лише надати споживачам необхідні знання про характеристики та якість товарів/послуг, умови закупівлі, конкурентоспроможну пропозицію, а й залучити цільовий ринок, створити атмосферу взаєморозуміння, доброзичливості та довіри між виробниками, споживачами та суспільством. Необхідність використання комунікаційної системи визначена особливостями сучасного етапу розвитку ринкових відносин, які розширюються.

Кожна компанія створює власну систему маркетингових комунікацій - спираючись на масштаби діяльності, фінансові можливості, ресурсний потенціал, погляди та плани керівників та власників тощо. Однак будь-який комунікаційний процес, включаючи маркетинг, має кілька основних компонентів, які формують типovu структуру, загальний механізм цього процесу.

Сьогодні розробляються й швидко реалізуються інтерактивні маркетингові комунікації, які розширюють і підносять на якісно новий рівень можливості бізнес-комунікацій, оскільки дають змогу використовувати всю сукупність наявної інформації, ефективно її подавати й пропонувати споживачам у надзвичайно стислі терміни й у зручний спосіб. Нові засоби зв'язку забезпечують доступ до величезних банків інформації у різноманітних сферах прикладного маркетингу. В результаті підприємці мають справу з дедалі більш проінформованими покупцями, а маркетингова інформація стає фактографічною, конкретною, такою, що більше слугує покупцеві, ніж виконує функцію продажу. Ще одним наслідком розвитку мережі комунікацій стає висока комунікативна селективність. Поєднання можливостей телефону, комп'ютера і телевізора спрямовує індивідуалізовані звернення до задалегідь визначеної аудиторії завдяки використанню систем персоналізованої електронної пошти й забезпечує високу ефективність маркетингової комунікації.

Знання всіх видів комунікацій має важливе значення для маркетологів, менеджерів та керівників підприємства для вдосконалення ефективного обміну інформацією в управлінні підприємством та організації його діяльності. Набір типів маркетингових комунікацій, які використовуються роздрібними торговцями, можна розглядати як систему, лише якщо це набір "взаємопов'язаних елементів, які утворюють єдине ціле, взаємодіють з навколишнім середовищем та один з одним і мають певну мету". Тому виникає необхідність у систематичному управлінні маркетинговою комунікацією.

В умовах жорсткої конкуренції ключовим пріоритетом маркетингової діяльності роздрібних компаній є створення стабільних відносин з клієнтами. Ті компанії, які здатні забезпечити задоволеність клієнтів та лояльність, мають конкурентну перевагу.

Отже, інтеграція всіх видів маркетингових комунікацій в одну систему забезпечується шляхом управління цими комунікаціями на принципах ефективності, орієнтації на клієнта, специфічності, інтеграції, інтерактивності, індивідуалізації, оптимальності та соціальної етики. Для реалізації цих принципів у системі менеджменту необхідно забезпечити надійний зворотний зв'язок між компанією та споживачами, провести маркетингові дослідження в процесі управління ставленням споживачів до маркетингової комунікації, скорегувати структуру маркетингової комунікації на основі результатів дослідження та передбачити очікувані спілкування.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Бойко С. А.

Класичний приватний університет
аспірант

СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІКИ

Основою успішного інноваційного розвитку економіки країни є система розумного керування процесом інноваційного розвитку, який полягає в оптимальному узгодженні інтересів виробників, споживачів та держави. Ця система проявляється в формуванні комплексної політики інноваційного розвитку економіки, яка зазнає змін у процесі еволюції економіки держави. У світі історично склались чотири основні види політики інноваційного розвитку національної економіки, які різняться визначенням рушійних сил та пріоритетних напрямів інноваційного розвитку економіки та були пріоритетними в різні історичні періоди у промислово розвинених країнах: – політика "технологічного поштовху" – виходить із того, що пріоритетні напрями розвитку науки і техніки має визначати держава, володіючи для цього необхідними матеріальними ресурсами, можливістю здійснення експертизи та інформаційним забезпеченням. Такий варіант інноваційної політики ґрунтується на виокремленні науково технічних і соціально економічних проблем, розв'язати які можна завдяки розробці відповідних державних програм, великих капіталовкладень та інших прямих форм державної участі. На цьому етапі ринкові механізми суттєво не впливають на управління процесом інноваційного розвитку, оскільки інноваційні товари та послуги мають вищу ціну, ніж традиційні.

Подібну політику здійснював уряд США в 40–50\$х роках у період розквіту "великої науки", коли виникли і швидко поширились нові технологічні напрями в галузі електроніки, створення ЕОМ, засобів зв'язку, авіабудування тощо. Така стратегія в різні історичні періоди була властива тією чи іншою мірою всім країнам, зокрема Франції та Великобританії. Найбільш чітко, на думку автора, така політика проводилась у колишньому СРСР, але оскільки за часів існування країни питання економії ресурсів актуальним не було, інноваційний шлях розвитку економіки СРСР був спрямований лише в бік посилення воєнної, космічної галузей, де було досягнуто значних успіхів за рахунок стагнації більшості галузей народного господарства. Інші види інноваційного розвитку економіки ігнорувались, наслідком чого стало катастрофічне технологічне відставання від провідних економік світу, що також відіграло не останню роль у розпаді Союзу; – політика "ринкової орієнтації" – визначає провідну роль ринкових ресурсів у виборі напрямів розвитку науки й техніки. Вона передбачає зменшення ролі держави у стимулюванні фундаментальних досліджень, створенні економічного клімату та інформаційного середовища для впровадження інновацій у фірмах і здійснення досліджень ринку, а також у зменшенні ролі державного регулювання, що сприяє стимулюванню ринкової ініціативи та ефективній перебудові ринку. Роль держави зводиться до стимулювання інноваційного процесу шляхом встановлення податкових преференцій. Ця політика активно проводилась у Японії, ФРН, стала пріоритетною в США в 70х роках, а у 80х її використала більшість провідних країн світу; – політика "соціальної орієнтації" – передбачає визначене соціальне регулювання наслідків науково-технічного прогресу, а процес ухвалення

рішення базується на широкому соціально-політичному консенсусі з залученням широкої громадськості. Роль держави в цьому випадку зводиться до ініціатора та організатора дискусійного процесу, створення за допомогою засобів масової інформації громадської думки щодо пріоритетних напрямів інноваційного розвитку національної економіки. Цей варіант інноваційно-інвестиційної політики ніколи не був основним, але окремі його елементи знаходять своє відображення у інноваційній політиці практично всіх країн; – комплексна політика інноваційного розвитку економіки – спрямована на зміну економічної структури господарського механізму. Вона передбачає значний вплив інновацій на розв'язання соціально-економічних проблем, зміну галузевої структури, взаємодію суб'єктів господарювання, рівень життя тощо. Усе це вимагає нових форм організації та механізмів регулювання розвитку науки й техніки. Японія є єдиною промислово розвиненою країною, яка найпоспідовніше, паралельно з ринковою, проводить цю політику, хоча елементи останньої відстежуються і у Франції. За обсягами державної підтримки інноваційного розвитку економіки можна виділити політику активного втручання державних інституцій у процес розвитку та децентралізованого регулювання, за якого роль держави зводиться в основному до координації дій суб'єктів інноваційної діяльності. В реаліях у чистому вигляді ці два шляхи інноваційного розвитку економіки практично не зустрічаються. Розумне поєднання їх створює передумови для швидкого інноваційного розвитку економіки країни.

В Японії, Голландії, Франції інноваційний розвиток економіки здійснюється переважно на фоні активного втручання держави, коли вона визначає інноваційну, наукову, науково-технічну діяльність як домінуючий фактор економічного зростання. З метою активного втручання в процес інноваційного розвитку економіки, уряди цих країн провадять істотні зміни в законодавстві, що стосується не лише створення сприятливого інноваційного середовища, але зовнішньої політики.

Змішаний механізм регулювання інноваційного розвитку часто використовується країнами із значною часткою державного сектору в економіці. Держава за такої стратегії активно втручається в діяльність підприємств та галузей економіки з метою досягнення високого рівня конкурентоспроможності. Така стратегія застосовується у Швеції, Росії, значною мірою елементи цієї стратегії застосовується в Україні.

Основним складником системи стимулювання інноваційного розвитку національної економіки є фінансування та формування системи поширення інновацій як складової загальної науково-технічної політики індустріальних країн, орієнтованої на забезпечення процесу впровадження результатів досліджень і розробок у виробництво та наступне застосування інновацій в реальній економіці.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Варава Р. С.

Класичний приватний університет
аспірант

БІЗНЕС-МОДЕЛІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Процес цифровізації на сучасному етапі розвитку передбачає впровадження цифрових технологій в усі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Це перехід біологічних та фізичних систем у кібербіологічні та кіберфізичні системи. До цифрових технологій належать: Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, штучний інтелект, великі дані, безпаперові технології, адитивні технології (3D-друк), хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, блокчейн тощо.

Споживачами цифрових технологій є без винятку всі – держава, бізнес, пересічні громадяни. Розвиток цифрової економіки України передбачає створення ринкових стимулів, мотивацій, формування попиту і потреб щодо використання цифрових технологій як для всіх сфер бізнесу, так і для пересічних громадян, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, зростанню обсягів виробництва високотехнологічної продукції та добробуту населення. Впровадження цифрових технологій призводить до зміни моделі ведення бізнесу, способів його утворення та надання цінності.

Цифрова бізнес-модель – це форма створення вартості, заснована на розвитку переваг для клієнтів за допомогою цифрових технологій. Метою цифрового рішення є створення значної переваги, за яку клієнти готові платити. Також «цифровість» у бізнес-моделі розглядається як оптимізація ресурсів за допомогою цифрових технологій. Найбільш популярною моделлю ведення бізнесу в умовах цифрової трансформації є класична «канва бізнес-моделі» Остервальдера-Піньє. Основними елементами даної бізнес-моделі є: цінність для зовнішніх клієнтів, яку пропонує компанія на основі своїх товарів і послуг; система створення даної цінності; активи, використані компанією для створення даної цінності; фінансова модель компанії, що визначає структури витрат і способи отримання прибутку.

Значної популярності, як загальна схема роботи для багатьох бізнесів, набула модель цифрових платформ. Цифрова платформа – це віртуальний простір, сайт, додаток, який забезпечує інформаційний обмін і транзакції між великою кількістю користувачів, надає можливість продавцю та покупцю контактувати без посередників, напряду, при цьому ролі продавця і покупця є змінними. Цінність платформи зростає прямо пропорційно до кількості її учасників.

Саме цифрова платформа лежить в основі шеренгової економіки (економіки спільного використання), це бізнес-модель, що визначається як діяльність на основі однорангового зв'язку (P2P), у рамках даної моделі користувачі можуть здійснювати обмін активами, якими вони не користуються.

За прогнозами Credit Suisse, до 2025 року обсяг шеренгової економіки сягне 335 млрд дол. США. Шерінг – це поєднання горизонтальних бізнес-зв'язків та ІТплатформи, де користувачі надають послуги або продають товари один одному напряду, без участі великих гравців чи корпорацій. Допоміжними при здійсненні таких операцій є сучасні додатки та портали, які надають доступ до клієнтської чи підприємницької

бази, попередньо перевіряючи обидві сторони договору та виступаючи гарантом благонадійності обох сторін, при цьому вони беруть комісії за свої послуги з однієї чи з іншої сторони. Шеренгова економіка розрахована здебільшого на малий і середній бізнес, але й великі корпорації мають можливість зареєструватися у додатку та нарівні з іншими гравцями продавати свої послуги через таку електронну платформу. Шеренгова економіка розвивається за усіма можливими напрямками, прикладами можуть бути домашні ресторації, шеренг автомобілів, житла, речей, тощо, а також величезний сегмент P2P кредитування.

В Україні шеренг представлено у декількох секторах економіки, основними з яких є три:

- перевезення – яскравими представниками є французький BlaBlaCar, що вийшов на український ринок ще у 2014 р. та американський UBER – працює на українському ринку з 2016 р.;
- фінансовий сектор – P2P кредитування. Можливості P2P кредитування на українському ринку вже багато років надають WebMoney, АТ КБ «ПриватБанк» та АФА;
- медична сфера – вже багато років в Україні існують додатки, що поєднують пацієнтів і лікарів, наприклад Helsi.me, Mediki, тощо.

Особливістю шеренгової економіки та її цінністю для малого бізнесу, є легкість доступу до ринку. Іншими перевагами шеренгу є зростаюча конкуренція та здешевлення доступу малого бізнесу до клієнтів. Шеренгові платформи по суті є базою для двох бізнес-моделей: Access-Overownership (доступ на вимогу, спільний доступ) та On-demand (доступ за запитом, на вимогу). Перша модель – Access-Over-ownership – орієнтована на спільне використання фізичних речей (житло, автомобілі, техніка, обладнання). Друга модель – On-demand – орієнтована на споживання цифрового контенту, тобто мова йде про нефізичні, цифрові товари та послуги. До даної моделі належать Spotify і Netflix. На українському ринку прикладом є Meroго – провайдер телебачення, який окрім традиційних послуг, дозволяє купувати певні кінострічки для перегляду.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Гордієць В. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ПОНЯТТЯ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Інклюзивна економіка й інклюзивне економічне зростання, або соціально-орієнтоване, таке, результатами якого користується все населення, в останні роки стало центральною темою в документах міжнародних та національних організацій (Міжнародного валютного фонду, Організації економічного співробітництва та розвитку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Світового банку).

Термін «інклюзія» було вперше запропоновано в Сполучених Штатах Америки в 1970-х роках, коли дослідники почали поширювати поняття соціальної інтеграції (інклюзії), що означало збільшення участі громадян у поліпшенні соціальних процесів. Інклюзивні економічні інституції заохочують велику кількість людей до участі у економічній діяльності з максимальним розкриттям своїх талантів, здібностей, професійних навичок. А саме поняття «інклюзивність» розглядається як залучення до процесу усіх слоїв населення, без відмінностей і обмежень. У формуванні інклюзивної економіки, доречі, покладено саме інституціональний базис. Сам термін «інклюзивна економіка», запропонований у К. Бенером та М. Пастором у звіті, підготовленому за підтримки фонду Рокфелера «Індикатори інклюзивної економіки», визначається, як економіка, в якій розширюється можливість більш широкого спільного процвітання, особливо для тих, хто стикається з найбільшими перешкодами на шляху до їх благополуччя. При чому, існує дві абсолютно різні причини, через які люди можуть зіткнутися з такими перешкодами: - вони можуть бути пасивними, позбавленими економічних можливостей; - вони можуть активно маргіналізуватися або експлуатуватися більш потужними інтересами в суспільстві.

Інклюзивній економіці притаманні п'ять основних принципів, які слід розуміти як інтегроване ціле:

- рівноправність;
- участь;
- зростання;
- сталість;
- стабільність.

Інклюзивну економіку дослідники називають неоекономікою, постіндустріальною, інформаційною, віртуальною, мережевою, інтернет-економікою, економікою знань, фінансономією і т.д. Ці поняття фіксують окремі аспекти інклюзивної економіки, але вони не вловлюють її ядра, її систему утворюючого принципу, її кінцевої мети і її специфічних засобів.

Тобто, у рамках інклюзивної моделі економіки люди адаптуються до нових умов, змінюються, враховуючи і задовольняючи потреби кожного члена суспільства. Концепція інклюзивної економіки передбачає, що кожен суб'єкт економіки є важливим, унікальним, цінним для суспільства і має можливості, щоб задовольнити свої потреби. Інклюзивний розвиток економіки є передумовою прогресивного розвитку суспільства, тому він є багатофакторним і багаторівневим процесом, бо його основою є економіка максимальної зайнятості та взаємодії усіх суб'єктів. В інтерпретації ОЕСР термін «інклюзивний розвиток» відображає розуміння того, що суспільний добробут окрім збільшення реального ВВП і матеріальних доходів населення включає також вагомій сфері людського життя, такі як освіта, здоров'я, особиста безпека, екологія та інші. У цьому контексті треба взяти до уваги той факт, що для економічного зростання використання лише показника стійкості є недостатнім, воно повинне бути інклюзивним, тобто таким, що позитивно впливатиме на добробут широкого кола усіх груп населення і не несе негативного впливу на навколишнє середовище.

«Інклюзивний розвиток» - це поняття, яке використовується багато в чому, і до сьогодні немає точного та загально визнаного визначення цього поняття. Погляди зарубіжних й вітчизняних авторів щодо визначення сутності «інклюзивного розвитку» характеризуються певною мірою схожості. Інклюзивний розвиток є багатofакторним, багаторівневим й багатовимірним процесом, основою якого є економіка максимальної зайнятості та взаємодії усіх його суб'єктів, як з боку учасників, так і з боку користувачів його результатами.

Парадигма «інклюзивного розвитку» може виступити в якості корекції концепції сталого розвитку. Концепція «сталого розвитку», основною метою якої є досягнення моделі розвитку, яка б враховувала інтереси майбутніх поколінь, стала розроблятися з початку 1970-х років. Починаючи з початку 2000-х все більше вчених, політиків і представників міжнародних організацій (в першу чергу ООН), а також прогресивних представників інститутів глобального капіталізму (в число яких входять МВФ, Світовий Банк і СОТ), стурбованих зростанням економічної і соціальної прірви між багатими і бідними і наростаючою деградацією екологічного середовища, свою увагу зосередили на даній концепції. Незважаючи на безліч плюсів концепції «сталий розвиток», при більш комплексному аналізі, видно й проблеми, які можуть не дати бажаного результату. Більш, того, слід визнати, що концепція сталого розвитку, всупереч очікуванням, досить часто в реальності приводила до соціальних, гендерних, етнічних і релігійних відчужень, як певних груп і категорій населення, так і окремих осіб. Також, всупереч очікуванням багатьох, модель сталого розвитку не тільки не стала ідейною платформою захисту екології і захисту довкілля «зеленого розвитку», але і мала негативний ефект на стан екологічного середовища.

На противагу цьому інклюзивний розвиток закликає зрозуміти, що усе людство, в т.ч. усі соціальні верстви і категорії населення, флора, фауна, атмосфера, водні ресурси, а також наші майбутні нащадки, поділяють одну загальну «екосистему». Тому інклюзивний розвиток робить наголос саме на «інклюзивному зростанні економіки», «інклюзивному добробуті», заснованому на соціальній справедливості, захисті прав людини й екологічності.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Дубровін С. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Найбільшого світового досвіду у сфері публічних закупівель мають Сполучені Штати Америки, оскільки вони найпершими змогли реалізувати дані системи. Серед держав членів Європейського Союзу найефективнішими є Австрія, Бельгія, Данія, Італія та Швеція. Ринок публічних закупівель відіграє важливу роль у економіці ЄС. Щороку органи державної влади країн ЄС витрачають близько 14% ВВП (приблизно 2 трильона євро) на закупівлю товарів, робіт і послуг. До 2016 року сфера публічних закупівель в Україні була закритою та корумпованою. Інформацію про тендери друкувало ДП «Зовнішторгвидав» в газеті «Вісник державних закупівель» тиражем у кілька сотень примірників. Тираж газети викупували зацікавлені особи, а пропозиції на торги можна було подати лише в паперовому вигляді. Звісно ж, багато з пропозиції «губилося» по дорозі до адресата. Тим більше участь в тендерах Постачальники брали за завищеною ціною пропозиції, що додавало невиправданих витрат державі.

Назва Prozorro народилась у коментарях на Facebook і була запроваджена командою волонтерів. А сама електронна система закупівель була розроблена без жодної копійки державних коштів завдяки співпраці громадської організації Transparency International Ukraine, приватних електронних майданчиків, IT-компанії Quintagroup та Міністерства економіки. Метою було реформування сектору закупівель та зробити його прозорим та доступним для всіх бажаючих. З 1 квітня 2016 року система Prozorro стала обов'язковою для центральних органів влади та монополістів, а з 1 серпня 2016 року – для решти публічних замовників. Сфера публічних закупівель регулюється Законом України «Про публічні закупівлі», а головним полісімейкером у цій сфері є Департамент сфери публічних закупівель, який входить до Мінекономіки. ДП «Прозорро» разом з електронною системою Prozorro на 100% належать державі Україна та підпорядковуються Кабміну. Prozorro – електронна платформа, яка об'єднує понад 35 тисяч державних та комунальних органів влади та підприємств (замовники товарів, робіт та послуг) та близько 250 тисяч комерційних компаній (постачальники). Інформація про тендери потрапляє до центральної бази даних Prozorro та оприлюднюється одночасно на порталі prozorro.gov.ua та всіх майданчиках, через які підключаються замовники та постачальники.

Метою та стратегією Prozorro є підтримка здорової екосистеми публічних закупівель, а також рух до утримання прозорості, підвищення конкуренції, побудови професійності у закупівлях, розвиток та експорт філософії електронних закупівель за кордон. Перехід на електронну систему проведення закупівель дозволяє отримати максимальну економію та ефективність, відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель, об'єктивну та неупереджену оцінку пропозицій конкурсних торгів, запобігати корупційним діям і зловживанням, отримати повну звітність і аналіз всіх державних закупівель. Найдорожчими проданими лотами за час роботи платформи стали Дніпровський металургійний комбінат (9,17 млрд. грн), готель «Дніпро» у Києві (1,11 млрд. грн) та спеціальний дозвіл на видобуток нафти та газу на Площі Майорівській (1,10 млрд. грн). Найконкурентнішим аукціоном у системі стали торги із продажу легкового автомобіля Skoda Octavia, за який прийшли змагатися 49 учасників. Стартова ціна за виставлену автівку під час торгів зросла зі 1137 грн до 50 тис. грн фінальної. В 2021 році закупівлі через систему перевищили 1,1 трлн грн або 18% ВВП України. За підсумками 2021 року в ній працювало більше 40 тис замовників і більше 260 тис постачальників. Ефективною закупівлею є така, що дозволила купити товар, роботу або послугу вчасно, необхідної якості за найкращою ціною. Ефективність Prozorro прийнято вимірювати такими показниками, як рівень конкуренції чи

відносної економії. Остання в 2021 і в 2022 роках складає майже 6%. Це означає, що замовник, провівши тендер, в середньому отримував ціну на 6% нижче від рівня очікуваної вартості. В 2022 році питання порівняння ефективності закупівель набуло ще більшої актуальності. Якщо в 2021 році на конкурентні закупівлі припало три чверті витраченої замовниками суми (840 з 1,1 млрд грн), 2022 рік – через війну – це лише 12% (100 млн. грн з 270 млрд. грн). В реальності ця частка ще менша, оскільки замовникам було дозволено закуповувати товари, роботи та послуги з очікуваною вартістю вище 50 тис грн без використання системи та звітувати про такі закупівлі лише після скасування чи припинення військового стану. В 2022 році в системі відбулося 160 тисяч конкурентних закупівель на майже 300 млрд грн. І в них взяли участь 33 тисячі учасників. За підрахунками фахівців Centre of Excellence in Procurement Київської школи економіки, конкурентні процедури в Prozorro дозволяють економити до 10% коштів замовників. Для кожного ринку окремо рівень реальної економії варіюється від 1 до 20 відсотків від цін закупівель, що проводяться поза межами Prozorro.

Впровадження воєнного стану в Україні стадо новим поштовхом до термінових змін та адаптації до нинішніх умов. Ці зміни стосувалися як і сфери законодавчої бази так і до самої процедури проведення торгів. Було зменшено кількість документів, що вимагається від Постачальника, таким чином залучаючи більшу їх кількість, спонукаючи до конкуренції та зниження цінкових пропозицій. Також скорочені терміни проходження процедури закупівель, що в свою чергу допомагає швидше здійснювати безпосередню закупівлю товарів або робіт чи послуг. Система Prozorro відповідає вимогам операцій, що фінансуються Світовим банком. Про це свідчать результати оцінки, проведеної World Bank. Також система вже використовується для проектів відбудови, які фінансуються міжнародними донорськими організаціями. Наприклад, «Програма з відновлення України» (пільгова позиція Європейського інвестиційного банку) теж передбачає застосування саме національних правил закупівель для будівельних робіт, вартість яких не перевищує 5 млн євро, для відновлення та розбудови соціальної інфраструктури.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Зінченко В. Л.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Визначальну роль у розвитку країн світу відіграють інноваційні процеси. Успішними економіками світу на сьогодні є ті, які розвиваються завдяки інноваціям. Прискорення інноваційного розвитку, яке базується на знаннях та інтелекті, обумовлює забезпечення конкурентних переваг національних економік, максимізацію соціально-економічного ефекту за рахунок результатів інтелектуальної праці. Рівень інноваційного розвитку країн оцінюється міжнародними інституціями, що відображено у рейтингах, зокрема таких: Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index), Індекс інноваційного розвитку агентства Bloomberg (Bloomberg Innovation Index), Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло (Innovation Union Scoreboard), Міжнародний індекс захисту прав власності (Intellectual Property Right Index), Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів (Global Talent Competitiveness Index).

Позиції України у більшості рейтингів свідчать про низьку інноваційну активність, про низький рівень інноваційного розвитку національної економіки, що характеризується/визначається індикаторами «використання інновацій», «створення нових знань», «використання інтелектуального капіталу», «захист інтелектуальної власності» тощо. Зокрема, Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) оприлюднює щорічні звіти «Global Innovation Index». У звіті 2021 року з 129 країн та економік світу найбільш інноваційною країною визнано Швейцарію (67,24 бали), за нею йдуть Швеція (63,65), США (61,73), Нідерланди (61,44) та Велика Британія (61,30). Україна в рейтингу 2019 року за розрахунками Глобального інноваційного індексу посідає 47 місце (37,40 бали), увійшовши до країн економічної групи lower-middle income (нижче-середній); відносно рейтингу у звіті 2020 року навіть погіршила свою позицію (було 43 місце із 38,5 балами). Тобто, на жаль, співвідношення кінцевого результату до інноваційних ресурсів є на рівні нижче середнього. Інформативну оцінку стану інноваційного розвитку національних економік щодо головних чинників, які його визначають, дає індикатор Європейського інноваційного табло (ЄІТ). Індекс ЄІТ до 2019 року визначався на основі п'яти груп індикаторів: «рушійні сили інновацій», «створення нових знань», «інновації й підприємництво», «індикатори використання інновацій», «інтелектуальна власність».

Згідно індексу ЄІТ Україна за рівнем інновативності, на жаль, також вже традиційно перебувала в останній четвертій групі (у цій же групі були ще такі країни як Росія, Румунія, Хорватія, Греція), відстаючи від країнілідерів (наприклад, Швеції) за рівнем інновативності майже у 3 рази. У 2019 році методологія оцінювання для Європейського інноваційного табло була значно переглянута з метою кращого узгодження інноваційних аспектів показників; кращого фіксування таких явищ як цифрове суспільство та підприємництво, а також створення інструментарію із контекстними даними для аналізу. Нову систему визначення індексу ЄІТ становлять 27 різних показників, які характеризуються в десяти інноваційних вимірах, об'єднані в чотири основні групи показників: – «інноваційна активність» – група показників, яка охоплює інноваційні зусилля на рівні суб'єктів господарювання, згруповані за трьома інноваційними вимірами: новаторство, зв'язки та інтелектуальні активи; – «інвестиції» – група показників, яка включає інформацію про державні та приватні інвестиції в дослідження та інновації та охоплює два аспекти: фінансування та підтримку, а також інвестиції суб'єктів господарювання; – «рамкові умови» – група показників, яка охоплює основні зовнішні чинники інноваційної діяльності суб'єктів господарювання і три інноваційні аспекти: людські ресурси, привабливі системи

досліджень, а також інноваційне середовище; – «вплив» – група показників, яка охоплює вплив інноваційної діяльності суб'єктів господарювання на два інноваційні аспекти – зайнятість та ефекти на торгівлю.

Таким чином Європейське інноваційне табло забезпечує порівняльну оцінку результатів досліджень та інновацій держав і відносних сильних та слабких сторін їхніх дослідницьких та інноваційних систем. ЄІТ надає інформацію щодо того, в яких сферах держави повинні концентрувати свої зусилля, щоб підвищити продуктивність інновацій. Залежно від рівня продуктивності інновацій країни ранжують за позиціями як: «лідерів інновацій», «сильних новаторів», «помірних новаторів» або «скромних новаторів». Нажаль, у звіті «European Innovation Scoreboards 2021» Україна є «скромним новатором».

Слід також зауважити, що у зазначеному звіті наводяться показники, які характеризують структурні відмінності економік та динаміку показників інноваційної діяльності за останні роки. Проте, зважаючи на відмінності статистичного спостереження в Україні та країнах ЄС, укладачами Європейського інноваційного табло не наведено необхідні дані у повному обсязі. Неспроможність країни здійснювати інноваційні перетворення чи зволікання з проведенням таких змін не просто гальмує її розвиток, а й призводить до зменшення конкурентоспроможності національної економіки, до збільшення розриву у розвитку відносно країн, які такі зміни проводять, неспроможності ефективного функціонування суб'єктів господарювання на внутрішньому ринку під тиском пропозицій більш конкурентоспроможного імпорту та втрати можливостей здійснення високотехнологічного експорту.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Ляпота В. О.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

Венчурний капітал – кошти інвестиційних фондів чи фірм, які займаються наданням фінансової допомоги для розвитку стартапів. Українські інвестори не бажаючи ризикувати вкладають свої кошти в традиційні та розвинені галузі, відкидаючи інноваційні високо ризиковані проекти. Саме тому в Україні венчурні фонди знаходяться на початковій стадії розвитку, на відміну від Сполучених Штатів Америки, де розвиток відбувся. Основними сферами українського венчурного інвестування є будівництво, торгівля, готельний і туристичний бізнес, переробка сільськогосподарської продукції, страхування, інформатизація. Для підтримки інвесторів була створена Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу (УАІБ) яка є недержавною некомерційною організацією та об'єднує усі компанії з управління активами в Україні.

На сьогодні це єдина в Україні саморегульована державна організація, якій держава делегувала частку своїх повноважень. Структура джерел венчурного капіталу кожної окремої країни має свою особливість, що є наслідком специфіки законодавства та норм, прийнятих у фінансовій сфері. Для формування інвестиційних фондів та нагромадження венчурного капіталу використовують такі джерела: кошти інвесторів, страхових компаній, банків, інвестиційних інститутів, пенсійних фондів, різних урядових агентств і міжнародних організацій. В розвинених країнах інвестори венчурних фондів мають ряд переваг, що стимулює їх вкладати капітал. ІСІ надають певні податкові стимули та дозволяють проводити кредитування власних проектів за рахунок фонду.

Базисом створення нового стартап-проекту являється хороша новаторська ідея, тому «свіжі» і незвичайні ідеї і рішення – об'єкт пильної уваги з боку більшості підприємців. При цьому, коштів на їх придбання, як правило, не жаліють. Частіше за все лише задум, що не має матеріального втілення, а існує лише на папері або на словах (план стартапу), може коштувати дуже дорого. Творець будь-якого товару або послуги – першопроходець в своїй області, інакше він не стане успішним стартапером або не зможе помітно модифікувати вже існуючий продукт.

Наступним фактором успіху або провалу ідеї вважається її актуальність, тобто наскільки вона необхідна в даний момент часу потенційному споживачеві. Бувають випадки, коли ідея незвичайна і нова, але користі абсолютно не приносить і не викликає інтересу покупця. В якості прикладу даного підходу до ведення підприємницької діяльності можна назвати наступні бренди: соціальні мережі LinkedIn і Facebook; відеохостинги YouTube і Vimeo. Саме нове і корисне завжди захоплює, а висока вартість - не перешкода. Успішний розвиток стартапів прямо пов'язаний з віком стартаперів. Зазвичай середній вік підприємців-новаторів – двадцять п'ять років. Саме вони надзвичайно захоплені своєю ідеєю і справою, до того ж, їх відрізняє наполеглива праця, інакше всі зусилля і спроби будуть марні. Гарно підібрана команда – також запорука майбутнього успіху стартап-проекту. Важливий взаємозв'язок ділових партнерів по проекту, їх взаємодоповнюваність.

Ідеальним вважається партнерство, в рамках якого один займається плануванням, в другий - налагодженням зв'язку; один розробляє продукт, а другий його реалізує тощо. Можна навести наступні особливості венчурного фінансування:

- інвестування на початкових стадіях проекту;
- невелика частка в капіталі компанії (при чому дана частка зазвичай менша за контрольний пакет акцій);
- венчурний фонд приймає участь в управлінні;
- диверсифікація ризиків.

Зазвичай термін венчурної інвестиції триває 3-5 років. В деяких особливих випадках даний термін може бути продовжений до 7-8 років.

Проблеми розвитку венчурного фінансування стартапів в Україні:

- слабкий захист інтелектуальної власності; • недовіра до інноваційних проектів;

- небажання інвесторів здійснювати вкладення у високо ризиковані проекти;
- невеликий капітал венчурних фондів;
- відсутність законодавчої бази та тіньова економіка.

Щоб вирішити ці проблеми необхідно створити привабливі умови для розвитку в Україні високо ризикового інвестування, розробити спеціальну систему мотивації з боку держави для створення венчурних фондів та компаній. Проводити постійний моніторинг стану справ в інноваційній сфері, посилити захист прав інтелектуальної власності, забезпечити належну інформаційну підтримку венчурних інвесторів з високим рівнем якості та достовірності інформації, що надається. Важливим питанням є пропагування відповідної культури венчурного бізнесу, тобто потрібно звертати увагу на підготовку висококваліфікованих фахівців у цій сфері і створювати позитивний імідж цього типу фінансування.

Семенов А. Г.

Класичний приватний університет
д.е.н., професор

Носік І. С.

Класичний приватний університет

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ

Праця – це діяльність людини, сукупність цілеспрямованих дій, що потребують фізичної або розумової енергії, і має за мету створення матеріальних і духовних цінностей. Поняття «праця» в багатьох джерелах визначається як доцільна діяльність людини, в процесі якої за допомогою знарядь праці вона діє на природу та використовує її з метою створення матеріальних та духовних благ, необхідних для задоволення своїх потреб і розвитку людства. Здатність до праці не тотожна самій праці та її результатам, однак в процесі споживання, використання робочої сили вони є невіддільними. На ринку праці працівник не може продати, а роботодавець купити працю, оскільки її не існує, тому відбувається купівля-продаж лише здатності до праці, тобто робітник надає її в «оренду» роботодавцю при умові оплати через певний час. Таким чином, у процесі купівлі-продажу між суб'єктами ринку праці, роботодавець купляє здатність до праці, тобто робочу силу, проте його більше цікавить результат (розмір та якість праці), за який і здійснюється кінцевий розрахунок (оплата). Лише тоді спожитий товар «робоча сила» є суспільно корисним. Для найманого працівника, крім рівня заробітної плати, важливими є ряд негрошових чинників: умови праці, режим роботи та відпочинку, можливості навчання, просування по службі, взаємовідносини з колегами та керівництвом тощо. Важливо відмітити, що в результаті купівлі- продажу товар «робоча сила» не відокремлюється від попереднього власника, тобто фактично об'єктом купівлі-продажу є право використовувати робочу силу (здатність до праці), враховуючи, що предметом торгу є не лише певний вид здатностей виконувати деякі трудові функції, але й тривалість та умови виконання цих функцій.

Ми цілком поділяємо думку вчених-економістів, які вважають, що товар на ринку праці виступає у вигляді робочої сили, розглядаючи її як сукупність фізичних, духовних якостей, якими вона виробляє будь-які споживчі вартості. Товару «робоча сила» на відміну від інших товарів характерне те, що здатність людини до праці визначається її фізичним станом здоров'я (працездатність) та професійно-кваліфікаційним рівнем (дієздатність). Робоча сила – не лише особистісний фактор виробництва, але і єдиний товар, що здатний створювати додаткову вартість, доходи від якої покривають усі ці затрати. Крім того, даному ринку властива здатність до самовдосконалення, саморозвитку та примноження суспільного блага.

Вважаємо, що ринок праці – це складна, динамічна система суспільних, економічних, правових відносин щодо попиту та пропозиції робочої сили та форм і методів узгодження інтересів його ринкових суб'єктів.

Ознайомившись із поняттям «ринок праці», необхідно визначитись із його структурою або складом. Оскільки ринок праці є механізмом погодження інтересів роботодавців, які пред'являють попит на робочу силу, та її продавців – найманих працівників, то основними його елементами є попит, пропозиція робочої сили, її ціна та вартість.

Попит розглядається як загальна потреба економіки в робочій силі, тобто відображає обсяги та структуру потреб країни, галузі, регіону з боку всіх підприємств, фірм, установ, організацій тощо. Отже, попит формують роботодавці, що приймають рішення щодо найму робочої сили.

На наш погляд, попит на цьому ринку визначається кількістю та якістю вільних робочих місць (вакансій), а також і зайнятих, але таких, які з тих чи інших причин на конкретний момент потребують заміни працівників.

Слід зазначити, що попит на ринку праці має деякі особливості, які зумовлені тим, що специфічний товар «робоча сила», на відміну від звичайних товарів, купляється для виробництва продукції чи надання послуг, а не для задоволення потреб споживача.

Серіков В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Повномасштабна збройна агресія проти України створила безпрецедентні виклики для вітчизняного бізнесу, значно вплинувши на його функціонування, стабільність та розвиток. Війна спричинила масштабні руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів та значне скорочення внутрішнього ринку, що ускладнило умови господарської діяльності більшості підприємств.

Згідно зі статистичними даними, у 2022 році падіння реального ВВП України стало найглибшим за період незалежності, а велика кількість підприємств вимушено припинили свою діяльність або скоротили обсяги виробництва [1]. Серед ключових проблем, з якими стикається український бізнес, можна виділити непрогнозованість економічної ситуації, нестачу платоспроможних клієнтів, дефіцит капіталу та брак кваліфікованих працівників. Окрім того, непередбачувані регуляторні рішення держави та висока вартість фінансових ресурсів суттєво обмежують можливості для стабілізації та розвитку підприємств [2].

Водночас український бізнес демонструє високий рівень адаптивності до умов війни. Багато підприємств зуміли перенести виробничі потужності у безпечні регіони, переформатувати свою діяльність та знайти нові ринки збуту продукції. Активна підтримка малого та середнього бізнесу через надання грантів, пільгових кредитів та податкових стимулів стала вагомим фактором для збереження економічної активності [3].

Особливого значення набуває розробка та реалізація стратегій підтримки бізнесу у коротко- та довгостроковій перспективі. Серед пріоритетних заходів можна виділити відновлення критичної інфраструктури, створення умов для залучення інвестицій, розробку програм фінансової допомоги та стимулювання інноваційної діяльності. Крім того, важливим є розвиток співпраці між державою, підприємцями та міжнародними партнерами для подолання економічних наслідків війни [4].

Європейський досвід свідчить, що ефективна підтримка бізнесу в умовах кризи базується на комплексному підході, який включає стабілізацію податкового навантаження, розвиток інфраструктури та підтримку експортно-орієнтованих підприємств. В Україні необхідно адаптувати цей досвід з урахуванням національних особливостей та сучасних викликів.

Таким чином, український бізнес в умовах війни стикається з численними проблемами, які потребують системного підходу для їх вирішення. Реалізація програм підтримки підприємництва, відновлення інфраструктури та залучення інвестицій є ключовими умовами для забезпечення стабільного функціонування бізнесу та подальшого економічного відновлення України.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Економічні показники за 2022 рік. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.10.2024).
2. Опарін В.М. Проблеми функціонування бізнесу в умовах кризи. – К.: Економічна думка, 2022.
3. Луніна І.О., Кириленко О.П. Фінансова підтримка малого та середнього бізнесу: світовий досвід та українські реалії. – Львів: Сполом, 2021.
4. Європейська практика подолання економічних криз: аналітичний огляд. – К.: Інститут економічних досліджень, 2022.

Солодкий Д. В.

Класичний приватний університет

МЕРЕЖЕВІ МОЖЛИВОСТІ БІЗНЕСУ

Мережеві можливості бізнесу – це сукупність інструментів і платформ, які дозволяють підприємствам взаємодіяти з іншими організаціями, клієнтами та постачальниками в цифровому середовищі. Вони включають:

- цифрові платформи (наприклад, маркетплейси, CRM-системи, ERP-системи);
- хмарні технології, які забезпечують спільний доступ до даних і обчислювальних ресурсів;
- соціальні мережі, що слугують каналами для маркетингу та комунікацій;
- інтернет речей (IoT) для обміну даними між пристроями та системами.

Основні принципи управління в умовах мережевого бізнесу це відкритість та взаємодія (використання платформ для обміну даними та співпраці з партнерами); створення екосистем, де учасники об'єднують зусилля для досягнення спільних цілей); гнучкість і адаптивність (здатність швидко реагувати на зміни в мережевому середовищі (зміни попиту, нові технології, поведінка конкурентів)); постійне вдосконалення бізнес-процесів завдяки зворотному зв'язку від партнерів і клієнтів); інноваційність (впровадження нових цифрових інструментів і моделей); пошук нових шляхів створення додаткової цінності для клієнтів); орієнтація на дані (використання аналітики великих даних (BigData) для прийняття рішень); моніторинг і аналіз ключових показників ефективності (KPI) у реальному часі).

Перевагами використання мережевих можливостей є наступні.

1. Підвищення ефективності бізнесу, яка складається з автоматизації бізнес-процесів за допомогою ERP та CRM-систем, оптимізації логістики та управління ресурсами через IoT.
2. Розширення ринків збуту, а саме: вихід на нові ринки завдяки маркетплейсам і електронній комерції та використання соціальних мереж для таргетованого маркетингу.
3. Посилення партнерських відносин – це інтеграція з партнерами через хмарні платформи для спільного управління проектами та розширення можливостей завдяки участі в бізнес-екосистемах.
4. Підвищення клієнтоорієнтованості завдяки використанню аналізу даних для персоналізації продуктів і послуг та оперативного реагування на запити клієнтів через цифрові канали.

Головними проблемами мережевих бізнес-можливостей є кібербезпека, складність інтеграції, залежність від технологій, проблеми з управлінням людськими ресурсами.

Управління підприємствами в умовах використання мережевих можливостей бізнесу означає ефективне застосування сучасних технологій і мережевих структур для підвищення конкурентоспроможності, оптимізації процесів і розширення ринкових можливостей. Це управління будується на інтеграції цифрових інструментів, платформ та мережевих взаємодій із партнерами, клієнтами й іншими учасниками бізнес-середовища.

Тимофєєва А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ СТРАТЕГІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах сучасних ринкових відносин найефективнішим інструментом впливу на загальний економічний результат вважається управління маркетинговою діяльністю підприємства. Поняття "управління маркетинговою діяльністю" набуває в сучасному господарюванні дедалі ширшого використання.

З кожним роком, або навіть місяцем з'являються все нові випробування, які або роблять підприємства сильнішими та дають можливість зайняти лідерські позиції на ринку у своїй ніші, або ж повністю вбивають компанію, не залишаючи шансу на ведення господарської діяльності. Covid-19, військовий стан в країні, прильоти по підприємствах, блекаут, через усе це пройшли та проходять і сьогодні вітчизняні підприємства.

Підприємству потрібно вибирати належні цільові ринки, вміти аналізувати їх можливості, опрацювати ефективний комплекс маркетингу та вдало очолювати реалізацією маркетингових зусиль. Сенс стратегічного маркетингу зводиться до пошуку рішень, спрямованих на задоволення потреб споживачів і одержання переваги над конкурентами шляхом спеціальних ринкових заходів. Правильне, аргументоване маркетингове рішення допоможе компанії вижити в зовнішньому середовищі.

Від ситуації, в якій знаходиться підприємство, залежить обрання стратегії. Тому короткострокові і довгострокові маркетингові програми, зобов'язують розробку та реалізацію стратегії, яка за умов відповідала б державній економічній політиці і водночас забезпечила комерційним структурам необхідну ефективність та матеріальну зацікавленість у результатах роботи.

На даний час спостерігається висока конкуренція на національному ринку. А саме тому, вітчизняним компаніям варто звернути особливу увагу на загальну стратегію виходу на ринок та маркетингову стратегію в умовах сьогоднішнього. Зараз, як ніколи є актуальним питання як діяти далі і якої маркетингової стратегії варто дотримуватись, щоб зайняти топову позицію серед інших відомих гравців вітчизняного ринку.

Реклама є інструментом конкуренції та стимулювання попиту на товари. В умовах сучасного бізнесу важливо вивчати рекламу на міжнародних ринках, оскільки це сприяє активізації рекламних зусиль в Україні та підвищує конкурентоспроможність, особливо у боротьбі з іноземними виробниками. Сьогодні реклама виступає як активний вплив на ринок.

Ефективне використання реклами вимагає науково обґрунтованого планування та постійного вдосконалення процесів розробки і реалізації рекламних стратегій компанії. Управління рекламою на зовнішніх ринках слід оцінювати за кількома ключовими аспектами.

По-перше, знання теорії управління рекламою дозволяє керівництву уникати використання неефективних рекламних матеріалів. По-друге, завдяки специфіці вимірювання ефективності, існує велика ймовірність отримання зворотного зв'язку від цільової аудиторії, що дозволяє зрозуміти реакцію ринку на рекламні кампанії.

По-третє, результати оцінювання рекламної діяльності допомагають адаптувати стратегії та досягати маркетингових цілей із мінімальними витратами.

При належній організації реклама стає дуже ефективною, сприяючи швидкому продажу товарів і послуг, прискорюючи обіг коштів підприємств, налагоджуючи нові контакти між виробниками та споживачами, а також збільшуючи попит і перевищуючи пропозицію. Це створює сприятливі умови для підвищення ефективності господарської діяльності.

Таким чином, сучасна реклама є наукою з власними правилами та законами, яка використовує знання з психології, соціології та ринкових досліджень для вирішення бізнес-завдань компанії.

Ткаченко Г. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Сільськогосподарське консультування є важливим елементом підтримки фермерів і розвитку аграрного сектору в багатьох країнах світу. Воно сприяє впровадженню інновацій, підвищенню продуктивності, сталому використанню ресурсів і зміцненню економічної стійкості фермерських господарств. Нижче наведено ключові аспекти організації сільськогосподарського консультування в розвинених країнах.

1. США. Система Land Grant Universities: У США консультування здійснюється через університети землевласників, які підтримуються державою. Ці університети надають освітні, дослідницькі й консультаційні послуги через мережу Cooperative Extension Services. Особливості: охоплення широкого спектра питань: від технологій вирощування до фінансового менеджменту; орієнтація на фермерів та їхні потреби, використання сучасних технологій для розповсюдження інформації (онлайн-платформи, вебіари).

2. Європейський Союз.

– Німеччина. Консультаційні служби надаються як державними установами, так і приватними організаціями. Державні служби часто співпрацюють із сільськогосподарськими школами та університетами. Основна увага приділяється екологічному землеробству, сталому використанню ресурсів і адаптації до змін клімату.

– Франція. Система Chambre d'Agriculture: кожен регіон має сільськогосподарську палату, яка надає консультаційні послуги. Основні напрямки: екологічні стандарти, ефективне використання землі, впровадження інновацій.

– Нідерланди. Приватно-державне партнерство є основою консультування. Висока орієнтація на інновації: використання точного землеробства, автоматизації, дронів та ІТ-рішень.

3. Австралія. Особливості: переважання приватного консультування: незалежні консультанти співпрацюють із фермерськими організаціями, підтримка державою дослідницьких центрів і програм розвитку, значна увага до боротьби з посухами, управління водними ресурсами та адаптації до змін клімату.

4. Канада. Система провінційних консультацій: кожна провінція має свої програми підтримки фермерів, що фінансуються урядом. Основні напрями: управління ресурсами (земля, вода, добрива), інноваційні технології (застосування генетично модифікованих культур, точне землеробство), підтримка невеликих фермерських господарств.

5. Ізраїль. Підхід "вода як ключовий ресурс". Основна увага приділяється управлінню водними ресурсами, зокрема крапельному зрошенню. Консультації поєднані з науковими розробками та їхнім упровадженням на практиці.

6. Індія. Kisan Call Centers: фермери можуть звертатися на спеціальні гарячі лінії для отримання консультацій. Сільськогосподарські університети: виступають основними центрами знань. Основні напрями: освіта фермерів із питань нових технологій, захист рослин, розвиток ринкових стратегій для підвищення доходів.

Україна може запозичити найкращі практики для створення системи сільськогосподарського консультування, яка враховує національні особливості, інтегрує інновації та забезпечує сталий розвиток аграрного сектору.

Список використаних джерел

1. Ключан В.В. Інформаційно-консультаційне забезпечення аграрної сфери. URL: https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2128/1/Informatsiyno-konsultatsiye_zabezpechennya_ahranoyi_sfery.pdf

Фендриков С. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ІНСТРУМЕНТИ ІНТЕРНЕТ МАРКЕТИНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасна цифровізація значно вплинула на туристичну галузь, надаючи нові можливості для просування послуг, залучення клієнтів і підвищення конкурентоспроможності підприємств. Інтернет-маркетинг став основним каналом для взаємодії туристичних компаній з потенційними споживачами.

Розглянемо ключові інструменти інтернет-маркетингу в туризмі:

1. Вебсайти та мобільні додатки

– Інформаційні платформи: Презентація послуг, турів, відгуків клієнтів, фото та відео матеріалів.

– Інтерактивність: Інтеграція калькуляторів цін, форм онлайн-бронювання.

– Адаптивність: Оптимізація для мобільних пристроїв.

2. Пошукова оптимізація (SEO)

– Оптимізація контенту для пошукових систем, щоб зайняти високі позиції за релевантними запитами (наприклад, "тури в Карпати").

– Локальне SEO для просування серед аудиторії в конкретному регіоні.

3. Контекстна реклама (PPC)

– Реклама в пошукових системах (Google Ads): спрямованість на гарячі запити, як-от "гарячі тури до Єгипту".

– Ретаргетинг: повторна реклама для користувачів, які вже відвідали сайт.

4. Соціальні мережі (SMM)

– Платформи: Instagram, Facebook, TikTok, Pinterest.

– Контент: фото і відео мальовничих місць, відгуки клієнтів, акційні пропозиції.

– Реклама: таргетована реклама для залучення нової аудиторії.

5. Електронна пошта (Email-маркетинг). Персоналізовані розсилки для клієнтів з новинами про тури, спеціальними пропозиціями. Автоматизовані вітальні листи та нагадування про можливість бронювання.

6. Контент-маркетинг. Ведення блогу на сайті туристичного підприємства: рекомендації щодо подорожей, описи популярних туристичних напрямків, поради щодо вибору готелів, транспорту. Відеоконтент на YouTube: тури у віртуальній реальності, звіти про подорожі.

7. Онлайн-платформи бронювання. Інтеграція з глобальними системами (Booking.com, Airbnb, TripAdvisor) для охоплення міжнародної аудиторії. Використання платформ для збору відгуків та підвищення довіри.

8. Рейтинги та відгуки. Підтримка позитивного іміджу через платформи для відгуків. Робота з негативними відгуками для підвищення довіри клієнтів.

9. Аналітика та Big Data. Відстеження поведінки користувачів на сайті за допомогою інструментів Google Analytics, Яндекс.Metrica. Використання великих даних для прогнозування попиту та адаптації послуг.

10. Чат-боти та віртуальні асистенти: забезпечення клієнтів оперативними відповідями на запити; автоматизація процесів бронювання.

Інструменти інтернет-маркетингу стали невід'ємною частиною діяльності туристичних підприємств. Їх грамотне використання дозволяє залучати більше клієнтів, підвищувати рівень сервісу та зміцнювати конкурентні позиції на ринку. Для успішного функціонування в умовах високої конкуренції та швидкої цифровізації туристичні підприємства повинні інтегрувати сучасні маркетингові технології у свою діяльність.

Список використаних джерел

1. Кулиняк І.Я., Іваницький Н.Б. Тенденції розвитку маркетингових комунікацій туристичних підприємств в умовах цифровізації. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/94001/3/Kuly-niak_mer_4_2023.pdf;jsessionid=27843876C2E6875EFA14D6F7068A4594 (дата звернення: 01.09.2024).

Хіврич І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Соціально-демографічна ситуація в Україні характеризується низкою викликів, які впливають на всі аспекти суспільного життя: економіку, соціальну стабільність, та перспективи сталого розвитку. Військові дії, міграційні процеси та економічні труднощі формують нові реалії та виклики для демографічного розвитку країни.

Розглянемо основні демографічні показники

Населення України: У 2024 році за оцінками чисельність населення скоротилася через: високий рівень смертності, низький рівень народжуваності, відтік населення через міграцію.

Народжуваність і смертність:

- Коефіцієнт народжуваності знижується, особливо в умовах війни.
- Рівень смертності залишається високим через воєнні втрати, погіршення доступу до медичних послуг, а також через стресові фактори.

Старіння населення. Частка осіб старшого віку (60+) продовжує зростати, що створює додаткове навантаження на соціальну сферу.

Розглянемо вплив воєнних дій на демографічну ситуацію

1. Втрати населення:

- Прямі втрати через військові дії.
- Збільшення смертності серед цивільного населення.

2. Міграція:

- Масова внутрішня і зовнішня міграція.
- Відтік кваліфікованої робочої сили та молоді за кордон.

3. Зміна гендерної структури:

- Переважання жінок унаслідок мобілізації чоловіків і їхньої участі у військових діях.

Крім того на демографічні процеси в Україні впливають міграційні процеси

1. Внутрішня міграція:

- Переміщення населення з прифронтових регіонів до більш безпечних областей.
- Виклики інтеграції переселенців у місцеві громади.

2. Зовнішня міграція:

- Еміграція до країн Європейського Союзу, Канади, США.
- Трудова міграція, яка зростає в умовах економічної нестабільності.
- Тимчасовий статус біженців у багатьох країнах може перерости в постійну міграцію.

Соціально-демографічна ситуація в Україні є складною, але має перспективи для стабілізації за умови впровадження комплексних державних програм підтримки населення. Увага до соціальних, економічних та безпекових викликів дозволить забезпечити основу для відновлення демографічного потенціалу країни в поствоєнний період.

Список використаних джерел

1. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/sotsialno-demohrafichna-sytuatsiya-v-ukrayini-shlyakhy-podolannya>

Хітров Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Карпуніна М. С.

МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЮ КЛІНІКОЮ «ЗУБНА ФЕЯ» (М. ЗАПОРІЖЖЯ): КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ

Управління стоматологічною клінікою «Зубна Фея» (м. Запоріжжя) ґрунтується на використанні сучасних маркетингових комунікаційних стратегій, що дозволяє клініці не лише успішно просувати свої послуги, а й зміцнювати зв'язки з місцевою громадою та підвищувати імідж бренду. Основною метою комунікаційної політики є створення позитивного іміджу клініки, формування довіри серед пацієнтів і залучення нових клієнтів через різноманітні канали маркетингової комунікації. Для цього клініка активно використовує цифрові інструменти маркетингу, серед яких SEO-оптимізація, контекстна реклама, просування в соціальних мережах і медіа. Це дозволяє створити високу видимість і покращити впізнаваність бренду, що є важливим для залучення нових пацієнтів у конкурентному медичному середовищі.

Особливу увагу клініка «Зубна Фея» приділяє соціально відповідальним ініціативам. Клініка проводить благодійні акції та соціальні проекти, спрямовані на підвищення обізнаності населення щодо важливості стоматологічного здоров'я, зокрема організовуючи безкоштовні консультації, профілактичні огляди, а також навчальні заходи для дітей і молоді, які сприяють формуванню правильних звичок у догляді за зубами. Ці ініціативи дозволяють не лише підвищити репутацію клініки, але й створюють позитивний вплив на соціальну відповідальність бізнесу.

Управління клінікою також включає ефективне використання партнерств і співпраці з іншими медичними установами та організаціями. Завдяки таким партнерствам «Зубна Фея» здатна розширювати свій вплив на медичну інфраструктуру міста, що позитивно позначається на розвитку медичних послуг у регіоні. Спільні проекти з іншими клініками дозволяють покращити доступ до сучасних стоматологічних технологій і послуг, а також підвищити рівень медичної освіти серед пацієнтів. Участь у медичних виставках, конференціях та семінарах допомагає клініці продемонструвати свій професіоналізм і залучити нових партнерів.

Маркетингові стратегії «Зубної Феї» також активно включають інструменти прямого маркетингу, такі як email-розсилки, SMS-інформування та персоналізовані акції для лояльних клієнтів. Такі заходи дозволяють підтримувати постійний зв'язок з пацієнтами, інформувати їх про нові послуги, акції та спеціальні пропозиції, що сприяє збереженню довготривалих відносин з клієнтами і підвищенню їх лояльності.

Інтегровані маркетингові комунікації є важливою складовою управлінської стратегії клініки. Вони дозволяють не лише просувати послуги, але й зміцнювати імідж «Зубної Феї» як надійного та відповідального партнера в галузі стоматології. Важливими елементами комунікаційної стратегії є прозорість та відкритість інформації, що дозволяє пацієнтам повністю довіряти клініці. Окрім того, велике значення надається формуванню іміджу клініки через професіоналізм медичних працівників та новітні методики лікування. Активне залучення клініки до благодійних заходів підвищує її статус не тільки серед пацієнтів, але й серед місцевої громади, демонструючи її соціальну відповідальність.

Одним із важливих аспектів є застосування медіамакетингу та особистісної медіадіяльності. Це передбачає активну медіану присутність на локальних платформах, що включає публікації в місцевих ЗМІ, участь у телевізійних та радіопрограмах, а також просування через блоги та онлайн-огляди. Завдяки такій політиці клініки підвищує свою видимість серед потенційних пацієнтів, створюючи позитивний образ, що сприяє лояльності та залученню нових клієнтів.

У підсумку, маркетингові комунікаційні стратегії стоматологічної клініки «Зубна Фея» ґрунтуються на комплексному підході до просування своїх послуг, що включає використання як традиційних, так і інноваційних інструментів маркетингу. Це дозволяє клініці не лише успішно конкурувати на ринку стоматологічних послуг, але й активно впливати на покращення здоров'я та якості життя місцевого населення.

Цяцька Д. С.

Класичний приватний університет
аспірант

СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ ДЕРЖАВИ

Антикризове управління економікою держави є важливим інструментом, що дозволяє зберегти економічну стабільність в умовах кризових явищ. Кризові ситуації можуть виникати з різних причин, таких як фінансові кризи, природні катастрофи, політичні конфлікти, пандемії або інші непередбачувані події. Вони можуть серйозно впливати на економіку держави, тому наявність чіткої стратегії антикризового управління є критично важливою для швидкого відновлення та підтримки сталого розвитку.

Стратегії антикризового управління мають базуватися на кількох ключових принципах [2]:

Швидкість реагування. Важливо, щоб державні органи швидко оцінювали ситуацію та вживали необхідних заходів для пом'якшення наслідків кризи.

Прозорість і чіткість дій. Для забезпечення довіри населення до антикризових заходів, державні органи повинні забезпечити прозорість процесів і чітке інформування громадян.

Комплексність. Всі антикризові заходи повинні бути частиною загальної стратегії, спрямованої на стабілізацію економіки в коротко- та середньостроковій перспективі.

Залучення всіх зацікавлених сторін. Для ефективного управління кризою необхідно залучати не тільки державні органи, а й бізнес, громадські організації, міжнародних партнерів.

Існує кілька основних стратегій антикризового управління економікою держави, які можуть застосовуватися в залежності від типу та масштабу кризи.

Ця стратегія спрямована на мінімізацію негативних наслідків кризи для економічної системи в короткостроковій перспективі. Вона включає в себе такі заходи [1]:

- фінансова підтримка підприємств, надання кредитів або дотацій підприємствам, що постраждали від кризи, з метою збереження робочих місць і стабільності виробничих потужностей;
- стимулювання внутрішнього попиту, введення державних програм підтримки споживчого попиту, таких як субсидії на житло, продовольство, або стимулювання споживчих витрат через пільгові кредити;
- монетарна політика, зниження облікових ставок, проведення операцій на відкритому ринку для забезпечення ліквідності в економіці.

Ця стратегія орієнтована на довгострокову стабільність і відновлення економіки. Вона включає структурні реформи та зміни в економічній політиці, спрямовані на адаптацію до нових умов [3]. Серед основних заходів:

- диверсифікація економіки, підвищення стійкості економіки через розвиток нових секторів, таких як інноваційні технології, зелені енергетичні джерела та інші;
- реформа державного управління, покращення ефективності державного сектору, зокрема через автоматизацію, оптимізацію державних витрат та боротьбу з корупцією;
- підвищення конкурентоспроможності, створення сприятливих умов для бізнесу через зниження адміністративних бар'єрів, спрощення процедур ліцензування та оподаткування.

Ця стратегія застосовується в умовах глибокої системної кризи, коли існуюча економічна модель не відповідає новим викликам. Вона включає в себе проведення радикальних змін у всіх сферах економічної діяльності:

- реструктуризація державного боргу, переговори з міжнародними фінансовими установами та кредиторами для зниження боргового навантаження та запобігання дефолту;
- приватизація державних підприємств, у разі, коли державні підприємства не здатні забезпечити належне функціонування економіки, може бути проведена їх приватизація з метою підвищення ефективності;
- переорієнтація економіки, перехід до нових моделей розвитку, таких як постіндустріальна або цифрова економіка, що зменшує залежність від традиційних галузей.

Для ефективної реалізації антикризових стратегій держава використовує різноманітні інструменти, серед яких:

- фіскальні інструменти, державні витрати, податкові пільги, інвестиційні програми, які сприяють відновленню економіки.

– монетарні інструменти, політика центрального банку щодо відсоткових ставок, операції на валютному ринку, програми підтримки ліквідності банків.

– міжнародна співпраця, кредити та гранти від міжнародних фінансових установ, таких як МВФ або Світовий банк, для підтримки стабільності національної валюти та економіки загалом.

Стратегії антикризового управління економікою є важливим інструментом для забезпечення економічної стабільності в умовах кризових явищ. Їх ефективність залежить від швидкості, комплексності та своєчасності заходів, а також від здатності держави адаптуватися до нових умов. Успішне антикризове управління допомагає не тільки мінімізувати наслідки криз, але й створює умови для подальшого сталого розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Гринчишин Я.М. Стратегічний підхід до антикризового управління підприємствами. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2021. Т. 32 (71). № 1. С. 38-41.

2. Сак Т. & Ющишина Л. Механізм антикризового управління в умовах забезпечення економічної безпеки підприємства. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2019. Т. 2. № 18. С. 66-74

3. Ткачук Г.Ю. Стратегії антикризового управління підприємствами металургійної промисловості. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2018. № 21. С. 416-420

Черненко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

РОЛЬ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПРОГНОЗУВАННІ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Маркетингові дослідження є важливим інструментом для аналізу ринкової ситуації, виявлення споживчих тенденцій і прогнозування потенційних кризових явищ у світовій економіці. В умовах глобалізації економічні процеси різних країн тісно пов'язані, що робить економічні ринки вразливими до кризових явищ у будь-якій частині світу. У цьому контексті маркетингові дослідження стають ключовим механізмом раннього попередження, який дозволяє компаніям і економікам загалом краще підготуватися до можливих негативних наслідків економічних спадів.

Маркетингові дослідження включають збір, аналіз та інтерпретацію даних щодо попиту на товари та послуги, змін у споживчих настроях, фінансової стабільності, поведінкових моделей споживачів і ситуації на конкурентному ринку. Аналітики використовують такі інструменти, як трендовий аналіз, машинне навчання, моніторинг соціальних медіа та аналіз великих даних (Big Data) для збору інформації, яка допомагає ідентифікувати перші ознаки можливих економічних криз.

У сучасній економіці з високим рівнем невизначеності та глобалізаційними викликами роль маркетингових досліджень набуває стратегічного значення для виявлення та прогнозування кризових явищ. Маркетингові дослідження допомагають передбачити зміни в попиті, поведінці споживачів і конкурентних умовах, що є важливим для стійкого розвитку компаній.

Маркетингові дослідження дозволяють аналізувати ключові показники попиту, зміни споживчих уподобань, зменшення платоспроможності, що можуть бути сигналами наближення економічних криз. Використання метрик, таких як індекси споживчих настроїв, дозволяє ідентифікувати економічні ризики.

Для ефективного прогнозування кризових явищ використовуються різні методи маркетингових досліджень, зокрема: трендовий аналіз, конкурентний аналіз, сегментація ринку, а також Big Data та машинне навчання. Ці інструменти дозволяють не лише виявити потенційні кризи, але й оцінити можливі сценарії їх розвитку.

Економічні кризи часто призводять до змін у поведінці споживачів: збільшення попиту на дешевші товари, зменшення витрат на розкіш, перехід до економічних брендів. Маркетингові дослідження дозволяють передбачити такі зміни та адаптувати бізнес-стратегії відповідно.

Глобалізація економічних процесів робить маркетингові дослідження важливим інструментом для оцінки кризових явищ на міжнародних ринках. Аналітика світових ринків дозволяє виявляти ризики на етапі їх виникнення, що є важливим для транснаціональних корпорацій. На основі грамотно проведеного дослідження компанія отримує можливість знизити бізнес-ризики і можливі втрати. Особлива затребуваність таких досліджень виникає там, де ринок є профіцитним і перевага знаходиться не у продавця, а у покупця. Маркетинговий аналіз дає важливу та актуальну інформацію про те, яка ситуація на ринку, наскільки ефективно компанія просуває свою продукцію, допомагає вибрати правильну стратегію просування, можливі напрямки розвитку бізнесу.

Маркетингова аналітика допомагає компаніям приймати обґрунтовані рішення щодо ресурсів, маркетингових витрат та адаптації пропозицій для споживачів в умовах економічних спадів. Вчасно виявлені кризові сигнали дають можливість підприємствам підготуватися до негативних економічних впливів.

Отже, маркетингові дослідження відіграють ключову роль у прогнозуванні кризових явищ у світовій економіці. Завдяки їм компанії можуть не лише передбачити потенційні загрози, але й розробити адаптивні стратегії, що сприяють стійкості бізнесу навіть у періоди економічної нестабільності.

Шарій С. Ю.

Класичний приватний університет

АДМІНІСТРУВАННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Адміністрування соціалізації економіки України – це процес управління та регулювання економічних відносин з метою забезпечення гармонійного розвитку суспільства, рівноправного доступу громадян до ресурсів і послуг, а також підвищення рівня соціального захисту. Цей процес передбачає інтеграцію соціальних принципів в економічну політику та управління на рівні держави, громад, підприємств та організацій.

Основними аспектами соціалізації економіки є:

– соціальна орієнтація економічної політики. Пріоритет у вирішенні соціальних проблем (зайнятість, охорона здоров'я, освіта, соціальний захист). Стимулювання соціально відповідального бізнесу. Забезпечення справедливого розподілу доходів і ресурсів;

– інституційні механізми. Роль державних органів влади у впровадженні соціальних стандартів. Законодавчі ініціативи щодо захисту трудових прав, забезпечення гендерної рівності та підтримки вразливих верств населення. Участь громадянського суспільства та громадських організацій у моніторингу та розробці політики;

– соціальні стандарти та норми. Встановлення прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати, пенсійного забезпечення. Регулювання умов праці та охорони здоров'я;

– інструменти адміністрування. Фіскальна політика (податкові пільги для соціально відповідальних підприємств, підтримка соціальних програм через бюджет). Моніторинг і оцінка ефективності соціальних програм. Державне регулювання цін на основні товари та послуги;

– партнерство між державою, бізнесом і суспільством. Розвиток державно-приватного партнерства у соціальній сфері. Створення умов для залучення бізнесу до вирішення соціальних проблем через корпоративну соціальну відповідальність.

Проблемою соціалізації економіки України виступає обмеженість фінансових ресурсів, макроекономічна нестабільність. Також нерівномірний доступ до послуг у міських і сільських районах, високий рівень бідності. Через нерівномірний доступ відбувається недостатня ефективність управлінських структур, корупція, слабкий правозахист.

Вплив світових економічних криз, енергетична залежність, військові дії – найактуальніші з усіх перешкод.

Соціалізація економіки – це стратегічний напрямок розвитку України, який допомагає забезпечити соціальну стабільність, економічне зростання і зменшення нерівності в суспільстві. Тому задля її забезпечення є необхідним: зміцнення державних інституцій та забезпечення прозорості їх діяльності; інвестування в освіту, медицину, інфраструктуру для підвищення якості життя населення; стимулювання інновацій у сфері соціальних послуг та забезпечення сталого розвитку через ефективне використання ресурсів.

Шатульський О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Фінансово-економічна безпека пріоритетних галузей національної економіки України є важливим чинником забезпечення стабільності економіки країни, підвищення її конкурентоспроможності та стійкості в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів. У контексті сучасних економічних, соціальних і політичних реалій питання забезпечення фінансово-економічної безпеки стає актуальним, оскільки воно охоплює широкий спектр аспектів, таких як захист ресурсів, управління ризиками, протидія фінансовим загрозам і ефективне використання наявного потенціалу.

Пріоритетними галузями національної економіки України є енергетика, аграрний сектор, транспортна інфраструктура, машинобудування та IT-індустрія. Їхній стабільний розвиток та ефективне функціонування потребують системного підходу до забезпечення фінансово-економічної безпеки. Зокрема, ключовими завданнями є попередження ризиків, пов'язаних із дефіцитом інвестицій, зростанням рівня тінізації економіки, нестабільністю валютного курсу та зміною зовнішніх ринкових умов.

Одним із головних інструментів забезпечення фінансово-економічної безпеки є розробка стратегій ризик-менеджменту, які дозволяють вчасно ідентифікувати та мінімізувати потенційні загрози. Наприклад, у енергетичному секторі це передбачає впровадження механізмів диверсифікації джерел енергопостачання, підвищення ефективності використання ресурсів та інвестування в зелений перехід. У аграрному секторі пріоритетним є створення умов для розвитку фермерства, покращення доступу до фінансування та модернізація виробничих процесів.

Значну роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки відіграють державні політики та регуляторні механізми. Важливою умовою є створення сприятливого інвестиційного клімату через зниження адміністративних бар'єрів, підвищення прозорості економічних процесів і впровадження ефективного фінансового моніторингу. Особливої уваги потребує боротьба з корупцією, оскільки вона є однією з ключових загроз для економічної безпеки.

Важливим аспектом є інтеграція сучасних цифрових технологій у фінансовий сектор. Використання блокчейну, систем штучного інтелекту та великих даних дозволяє автоматизувати аналіз економічних процесів, забезпечувати оперативний контроль за рухом фінансових ресурсів і підвищувати ефективність управління активами.

Таким чином, забезпечення фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей економіки України є багатогранним завданням, яке потребує узгоджених дій на державному, галузевому та корпоративному рівнях. Ефективна реалізація стратегій фінансової безпеки дозволить не лише зміцнити економічну стабільність країни, але й створити основу для її сталого розвитку в умовах сучасних глобальних викликів.

Шепелєв В. Я.

Класичний приватний університет
аспірант

МОДЕЛЮВАННЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ

Реструктуризаційні процеси відіграють ключову роль у підвищенні ефективності економічних систем, адаптації до змін ринкових умов та забезпеченні стійкого розвитку. Моделювання цих процесів є важливим

інструментом для аналізу та прогнозування економічних змін, розробки стратегій реформування окремих галузей і підприємств, а також управління структурними змінами на макро- та мікрорівнях.

Моделювання реструктуризації дозволяє оцінити наслідки впровадження різних підходів до реорганізації економічних систем. Це може включати оптимізацію виробничих процесів, підвищення ефективності управління, впровадження інноваційних технологій або адаптацію до нових економічних реалій, таких як глобалізація чи цифровізація. Завдяки математичним і економетричним моделям можна оцінити витрати, ризики та потенційні вигоди від реструктуризації, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень.

Одним із ключових напрямів моделювання реструктуризації є аналіз галузевих змін. Це включає дослідження впливу структурних реформ на продуктивність праці, рівень інвестицій та зайнятості. Наприклад, у галузях із низькою ефективною моделювання допомагає визначити, які підприємства слід модернізувати, а які – реорганізувати або зупинити. Такі моделі враховують взаємозв'язки між галузями, вплив на економіку регіонів та соціальні наслідки.

На рівні підприємств моделювання реструктуризації включає оцінку фінансової стійкості, визначення оптимальної структури капіталу, прогнозування наслідків змін у структурі виробництва або управління. Моделі дозволяють ідентифікувати найбільш ефективні сценарії реорганізації, такі як злиття, поглинання, диверсифікація або аутсорсинг.

На макроекономічному рівні моделювання реструктуризаційних процесів сприяє розробці державної політики, спрямованої на підтримку реформ. Це може включати заходи щодо залучення інвестицій, підтримки інноваційних підприємств або створення сприятливих умов для трансформації економіки. Наприклад, у перехідних економіках моделі реструктуризації допомагають визначити оптимальні шляхи адаптації до ринкових механізмів та інтеграції у глобальну економіку.

Сучасні виклики, такі як екологічна криза, цифровізація та пандемії, підвищують важливість інтеграції в моделі реструктуризації факторів сталого розвитку, цифрових технологій та кризового управління. Це дозволяє прогнозувати довгострокові наслідки реформ і мінімізувати потенційні ризики.

Таким чином, моделювання реструктуризаційних процесів в економіці є потужним інструментом для аналізу та управління структурними змінами. Використання таких моделей дозволяє обґрунтовано планувати реформи, адаптувати економічні системи до нових умов та забезпечувати стійкий розвиток національної економіки.

Шурубуря Є. С.

Класичний приватний університет

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТА

Інклюзивне місто – це місто, яке створює рівні умови для життя, розвитку та участі в суспільному житті для всіх своїх мешканців, незалежно від їхніх фізичних можливостей, соціального статусу, віку, статі, етнічної належності чи інших факторів. Інклюзивність охоплює соціальну, економічну та фізичну доступність для всіх груп населення. Це не лише надання рівних прав і можливостей, а й створення умов для повної участі кожного у житті міста.

Метою розвитку інклюзивного міста є створення таких умов, у яких кожна людина, незважаючи на свої можливості або обмеження, може:

- активно брати участь у соціальному, економічному та культурному житті міста;
- мати доступ до всіх основних послуг і інфраструктури;
- відчувати себе частиною громади, яка підтримує різноманітність та рівність.

Напрями розвитку інклюзивного міста

1. Інфраструктурна доступність. Створення системи громадського транспорту, яка є доступною для людей з інвалідністю, мам з дитячими візочками та літніх людей (наприклад, низькопідлогові автобуси, ліфти на станціях метро, безперешкодний доступ до зупинок).

Будівлі та публічні простори. Всі будівлі, публічні установи, парки, пішохідні доріжки повинні бути спроектовані та обладнані так, щоб забезпечити доступність для всіх категорій населення (широкі двері, пандуси, зручні туалети, кнопки виклику допомоги).

Житлове будівництво. Проектування житлових комплексів, що передбачають доступність для осіб з обмеженими можливостями, зокрема врахування особливих потреб в обробці житлових приміщень (пандуси, ліфти, двері, що відкриваються автоматично).

2. Соціальні послуги та підтримка вразливих груп. Забезпечення доступу до медичних послуг для всіх категорій населення, включаючи людей з інвалідністю, осіб похилого віку, біженців, внутрішньо переміщених осіб. Створення інклюзивних медичних закладів з відповідними можливостями для прийому людей з різними потребами.

Інклюзивні школи, університети та навчальні центри, які враховують потреби дітей з особливими потребами, надання спеціальних засобів навчання та підтримки.

Програми підтримки людей з обмеженими можливостями, а також надання реабілітаційних послуг для покращення їхньої соціальної інтеграції.

3. Економічна інтеграція. Підтримка ініціатив для створення інклюзивних робочих місць, підтримка підприємств, що наймають людей з інвалідністю, або людей, які з різних причин мають обмежений доступ до ринку праці.

Стимулювання підприємництва серед молоді, жінок, людей з інвалідністю, вразливих груп через інклюзивні бізнес-інкубатори, надання фінансових грантів або пільгових кредитів.

4. Культурна та громадська інклюзія

Організація культурних подій, виставок, театрів та концертів, доступних для всіх верств населення, зокрема для людей з інвалідністю (спеціальні засоби для слухових чи зорових порушень, доступні місця для сидіння).

Створення доступних громадських просторів для зустрічей, відпочинку та активного дозвілля, враховуючи потреби різних груп населення.

Розвиток інклюзивного міста – це складний і багатогранний процес, що вимагає комплексного підходу до планування та реалізації політик у всіх сферах міського життя. Ідея інклюзії полягає в тому, щоб зробити міста доступними і комфортними для всіх жителів, створити умови для їхньої повної інтеграції та активної участі в розвитку міського середовища.

Якімов А. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування

Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного Кравець О. В.

ПРО ПОВОЄННУ ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Тема повоєнної економіки України є надзвичайно актуальною з кількох причин: відновлення інфраструктури: після війни необхідно відновити зруйновані міста, дороги, мости, школи та лікарні. Це вимагатиме значних інвестицій і координованих зусиль держави та міжнародних партнерів; реінтеграція територій: важливо забезпечити реінтеграцію тимчасово окупованих територій, що включає відновлення місцевої економіки, соціальної інфраструктури та забезпечення безпеки; соціальна стабільність: повоєнна економіка повинна створити нові робочі місця та забезпечити соціальний захист для ветеранів, переміщених осіб та інших вразливих груп населення; залучення інвестицій: для відновлення економіки потрібні значні фінансові ресурси (залучення інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, є критично важливим для швидкого економічного зростання); економічні реформи, війна взагалі висвітлила потребу в глибоких економічних реформах, які повинні включати модернізацію державного управління, боротьбу з корупцією та розвиток інноваційного сектора; міжнародна підтримка, бо Україна потребує підтримки міжнародних фінансових організацій, донорів та інвесторів для реалізації великих інфраструктурних проектів та реформ; енергетична безпека: війна показала важливість енергетичної незалежності та потребу в модернізації енергетичного сектору, включаючи розвиток відновлюваних джерел енергії [1].

Розгляд цих аспектів допоможе зрозуміти, як Україна може ефективно відновити свою економіку після війни та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

Сьогодні вітчизняна економіка дедалі очевидніше стає одним з пріоритетних фронтів, що визначатиме й подальший перебіг військових дій, й спроможність нашої держави успішно відбудовуватись після їх закінчення.

Так само як на полі бою, коли запорукою перемоги стає насамперед грамотне військове керівництво, успіхи на економічному фронті значною мірою залежать від спроможності управлінців різних рівнів сформулювати адекватні стратегічні плани. Також – забезпечити ефективність їхньої практичної реалізації. Включно зі своєчасним виконанням окреслених прикладних завдань.

Це значить, що тиражовані ЗМІ висловлювання окремих експертів про нібито неминучий повоєнний економічний бум в Україні, «приреченість» нашої держави на членство в ЄС, стрімку відбудову зруйнованих міст чи модернізацію інфраструктури (або навіть про її перетворення на інноваційну «мекку» майбутньої Європи) потребують критичного осмислення.

Дійсно, передумови для цього є. Але без адекватних дій з боку влади, що полягатимуть у впровадженні відповідних інструментів економічної політики, значний потенціал повоєнного відродження може бути нівельованим.

Ще після першої фази війни на Донбасі (у 2014 році) в публічному просторі дискутувалося питання про зміну акцентів економічної політики задля більш ефективного протистояння агресору. Зокрема наголошувалося на тому, що пріоритетного значення у контексті протистояння централізованій економіці РФ набуває розвиток в Україні приватної ініціативи та підприємництва. Адже індивідуалізм, як основа вільного суспільства та конкурентоспроможного бізнесу, є головною силою, яка спроможна здолати тоталітаризм.

А для максимального розкриття економічного потенціалу підприємництва нашому уряду слід відмовитися від шкідливої догми. Вона домінує в українській економіці упродовж усього періоду її незалежності, будучи несвідомо перенесеною ще з часів радянського минулого, – про визначальну роль державного бюджету в економічному житті країни [2].

На жаль, за усі ці наступні роки належних висновків зроблено так і не було. Наша економіка продовжувала залишатися надміру «бюджетизованою», а відтак і забюрократизованою, корумпованою, негнучкою та малоефективною. Як і раніше, її експортний потенціал визначали монополії, сконцентровані у вузькому сегменті сировинних галузей, передусім металургії та сільського господарства. Уся небезпека такої ситуації стала очевидною після повномасштабного військового вторгнення в Україну російських окупантів.

Так, протягом першого місяця війни лише 17% великих підприємств продовжували працювати без будь-яких обмежень. Ще 30% змогли перейти на роботу в онлайн. Решта або не працювали зовсім, або призупинили діяльність, якщо не до мирних, то принаймні до спокійніших часів [4].

Для успішного відновлення та розвитку повоєнної економіки України важливо врахувати низку різних чинників.

Окремо хочемо виділити аграрний сектор як важливу складову економіки. Розвиток аграрного сектору та підтримка фермерських господарств можуть забезпечити продовольчу безпеку та сприяти економічному зростанню. Загалом, реалізація цих рекомендацій та комплексний підхід до відновлення можуть забезпечити Україні стійкий розвиток, соціальну стабільність та процвітання в повоєнний період.

Сьогодні українська економіка стикнулася з небаченим за всю свою історію шоком. Повномасштабне військове вторгнення північних сусідів завдало потужного удару по всіх ланках економічної системи нашої

держави. Знизилоса виробництво основних видів продукції. Зокрема тієї, що становить основу експортного потенціалу України.

Крім того, заблоковані порти, а відтак і лівова частка зовнішньої торгівлі. Нищиться транспортно-логістична, соціальна, маркетингова та інженерна інфраструктура цілих регіонів. Відбувається відтік кадрів за кордон та їхня часткова передислокація на захід держави. Це тимчасово викидає з активного економічного життя сотні тисяч, або й мільйони людей.

Все це ставить під загрозу можливість надійного та довготривалого закріплення успіхів збройних сил України на фронтах нинішньої війни. Адже загальновідомим є той факт, що без надійного економічного тилу досягати воєнних перемог доволі складно, а забезпечити стійке повоєнне зростання – фактично неможливо [3]. Наступними дослідженнями, будемо знаходити вирішення поставлених задач.

Список використаних джерел

1. Болтян О. Як працювати підприємцю, якщо навколо війна? *Дзеркало тижня*. 22 березня 2022. URL: <https://zn.ua/ukr/business/jak-pratsjuvati-pidprijemtsju-jakshcho-navkolo-vijna.html> (дата звернення: 21.10.2024).

2. Борщевський В. Економічний індивідуалізм дасть опір тоталітаризму сусіда. *День*. URL : <https://day.kyiv.ua/article/ekonomika/ekonomichnyy-indyvidualizm-dast-opir-totalitaryzmu-susida> (дата звернення: 21.10.2024).

3. Борщевський В., Куропась І. Економіка війни та повоєнний економічний розвиток України: проблеми, пріоритети, завдання. *UPLAN*. URL : <https://uplan.org.ua/analytics/ekonomika-viiny-ta-povoiennyi-ekonomichnyi-rozvytok-ukrainy-problemy-priorytety-zavdannia/> (дата звернення: 21.10.2024).

4. Самаєва Ю. Як працює тил. *Дзеркало тижня*. 2022. 31 березня. URL : <https://zn.ua/ukr/macrolevel/jak-pratsjuje-til.html> (дата звернення: 21.10.2024).

Яриш С. М.

Класичний приватний університет
аспірант

РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Реформування інститутів соціального забезпечення є однією з основних складових модернізації соціальної політики в будь-якій країні. У сучасному світі ці інститути знаходяться під постійним тиском зовнішніх і внутрішніх факторів, зокрема економічної, політичної та соціальної нестабільності. Нестабільні умови створюють додаткові труднощі в реалізації ефективних реформ, однак вони також відкривають нові можливості для пошуку інноваційних підходів до вирішення проблем соціального забезпечення.

Економічна нестабільність є одним із основних чинників, які визначають ефективність системи соціального забезпечення. Спади в економіці, інфляція, зменшення державних витрат на соціальні програми, збільшення рівня безробіття створюють проблеми для фінансування соціальних програм. В умовах економічної кризи часто зменшується кількість ресурсів, які можуть бути спрямовані на підтримку малозабезпечених верств населення, що призводить до погіршення соціальних стандартів і зниження рівня життя [1].

Політична нестабільність також має суттєвий вплив на соціальну сферу. Часті зміни урядів, політичні кризи, нестабільність у державних установах та політичні конфлікти можуть уповільнити або навіть паралізувати реформи в сфері соціального забезпечення. Крім того, політична нестабільність може призводити до корупції, неефективного використання ресурсів і розпорошення соціальних програм, що лише посилює проблеми соціального забезпечення [3].

Соціальна нестабільність, така як зростання нерівності, високий рівень бідності, еміграція, а також соціальні протести, є додатковими факторами, що ускладнюють реформування соціальних інститутів. Зміни в демографічній структурі, старіння населення та низька народжуваність можуть викликати додаткові проблеми в системі пенсійного забезпечення та охорони здоров'я.

Реформування інститутів соціального забезпечення в умовах нестабільності вимагає комплексного підходу, що включає кілька ключових напрямів [2]:

1. Удосконалення механізмів фінансування соціального забезпечення. Для забезпечення стабільного фінансування необхідно реформувати систему оподаткування та соціальних внесків, а також запровадити нові джерела фінансування, наприклад, шляхом розвитку приватних пенсійних фондів або добровільного медичного страхування. Важливо забезпечити прозорість і ефективність витрат, уникати корупційних схем і зловживань.

2. Створення гнучкої системи соціальних виплат. У ситуації економічної нестабільності система соціальних виплат повинна бути адаптивною і здатною швидко реагувати на зміни в соціально-економічній ситуації. Це передбачає введення прогресивних систем виплат, що дозволяють змінювати розміри допомоги в залежності від економічної ситуації в країні, а також надання адресної допомоги найбільш вразливим групам населення.

3. Розвиток соціальних інновацій. Інноваційні підходи до соціального забезпечення можуть включати використання цифрових технологій для спрощення доступу до соціальних послуг, створення нових форм підтримки, таких як соціальні кредити або мікрофінансування, а також стимулювання розвитку соціального підприємництва, яке може допомогти вирішувати соціальні проблеми за допомогою ринкових механізмів.

4. Реформа пенсійної системи. Одним із найбільших викликів для соціального забезпечення є пенсійна система, особливо в умовах старіння населення. Необхідно здійснити перехід до більш сталих і справедливих моделей пенсійного забезпечення, зокрема через розвиток багатоетапних пенсійних схем, які поєднують державні пенсії з приватними і корпоративними фондами. Важливою є також реформа механізмів накопичення та виплат пенсій для різних категорій громадян.

5. Підвищення ефективності охорони здоров'я. Система соціального забезпечення тісно пов'язана з охороною здоров'я. Реформа в цій сфері повинна включати оптимізацію витрат на медичні послуги, розвиток системи медичного страхування, а також покращення доступу до медичних послуг для соціально незахищених груп населення.

Реформування інститутів соціального забезпечення в умовах нестабільності є складним, але необхідним процесом. Важливо, щоб реформи були гнучкими і адаптивними, здатними реагувати на зміни в економічній та соціальній ситуації. Успішне реформування передбачає не лише зміну фінансових і організаційних механізмів, а й розвиток інноваційних підходів до забезпечення соціального захисту, що дозволяє створити сталу та ефективну систему соціального забезпечення для всіх верств населення [4].

Тільки за умов системної і комплексної реформи інститутів соціального забезпечення можна досягти стійкого розвитку, зменшити рівень бідності та нерівності і забезпечити соціальну стабільність в країні навіть в умовах глобальних та внутрішніх криз.

Список використаних джерел

1. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підручник. – К.: Лібра, 2002. – 712 с.
2. Довгань Л.Є., Каракай Ю.В., Артеменко Л.П. Стратегічне управління. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 440 с.
3. Куліков П. М. Теоретичні основи адаптації підприємства до мінливості оточуючого середовища / П. М. Куліков // Бізнес Інформ. – 2012. – № 5 (1). – С. 56–58.
4. Портер М. Конкурентна перевага. Як досягати стабільно високих результатів / Майкл Портер. – Київ: Наш формат, 2019. – 624 с.

СУЧАСНІ МЕТОДИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ.

Акуленко О. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

СТАТИСТИЧНІ МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ ЧАСОВИХ РЯДІВ

Апробація математичних методів аналізу часових рядів може бути проведена на тестовому ряді – ряді сонячної активності, тому що ми вже маємо інформацію про особливості циклічної динаміки цього ряду.

Але для роботи з рядом сонячної активності необхідно мати уявлення про природу явища, що формує цей часовий ряд та про одиниці виміру цього ряду.

Цікавість вчених до проблеми сонячно – земних зв'язків викликана декількома причинами. Насамперед, у міру з'ясування фізичних сторін впливу Сонця на Землю виявилось величезне прикладне значення цієї проблеми для радіозв'язку, магнітної навігації, безпеки космічних польотів, прогнозування погоди, медицини і так далі.

В останні роки всі частіше говориться про сонячну активність, магнітні бури і їхній вплив на людей. Сонячна активність наростає, тому питання про вплив цього явища на здоров'я стає в достатньому ступені актуальним.

Актуальність проблеми. Земля одержує від Сонця не тільки світло і тепло, що забезпечують необхідний рівень освітленості і середню температуру її поверхні, але і піддається комбінованому впливу ультрафіолетового і рентгенівського випромінювання, сонячного вітру, сонячних космічних променів. Варіації потужності цих факторів при зміні рівня сонячної активності викликають ланцюжок взаємозалежних явищ у міжпланетному просторі, у магнітосфері, іоносфері, нейтральній атмосфері, біосфері, гідросфері і, можливо, літосфері Землі. Вивчення цих явищ і складає суть проблеми Сонячно-Земних зв'язків.

Вивчення Сонячно-Земних зв'язків є не тільки фундаментальною науковою проблемою, але і має велике прогностичне значення. Прогнози стану магнітосфери й інших оболонок Землі вкрай необхідні для рішення практичних задач в області космонавтики, радіозв'язку, транспорту, метеорології і кліматології, сільськогосподарства, біології і медицини.

Результати наукових спостережень за сонячною активністю протягом останніх 170 років дозволяють віднести максимум 11-літнього циклу в 2001р. до самого могутнього за цей період. Він збігається з входженням у максимум 576 літнього циклу протистояння великих планет у 2000р., що дозволяє припустити посилення психопатогенного космічного впливу на біосферу в 2000–2001р., а далі в наступні роки це можна зв'язати з найбільшим посиленням сейсмічної активності Землі в новітній історії.

Асєєв Д. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Сьогодні фондовий ринок України знаходиться на етапі становлення та безумовно поступається місцем відповідним ринкам високорозвинених держав. Крім того, низький розвиток фінансового ринку України знижує конкурентоспроможність держави в отриманні міжнародних інвестицій, накопиченню вільних грошових коштів та розвитку економіки країни в цілому.

Залучення інвестицій в економіку для України є пріоритетним завданням, що потребує застосування як внутрішніх, так і зовнішніх ресурсів підприємств. Проте ускладнення доступу до дешевих зовнішніх джерел фінансування, слабкий розвиток українського фондового ринку та недовикористання його можливостей призводять до зниження конкурентоспроможності економіки України. Тому вивчення шляхів зростання інвестиційної привабливості, залучення фондового ринку до забезпечення фінансових потреб підприємств є вкрай важливим напрямом досліджень.

Дослідженню питань розвитку фінансового ринку України та його важливості для економічного зростання країни приділяється значна увага вітчизняними вченими. Серед них слід виділити таких авторів: В. М. Лютого, О. І. Барановського, В. П. Унінець-Ходаківську, С. В. Онишко, К. М. Дідур [1]; з проблем поведінки фондового ринку – М. О. Нежива, В. О. Мисюк, В.С. Негоденко [2] та багатьох інших. Але залишається актуальним дослідження можливостей використання інструментів фондового ринку як джерел інвестицій для підприємств України [3].

Проаналізувавши інвестиційні фонди «КІНТО-Класичний», «КІНТО-Еквіті», «Синергія-Клаб», «Синергія-5», «ОТП Класичний», «ОТП Фонд акцій», «ОТП Подвійний+», «Соціальний стандарт» та «ОТП Пенсія» за доходністю, ризиковістю та тіснотою зв'язку з курсами НБУ, обравши пряму задачу формування інвестиційного портфеля (максимум доходності при заданому рівні ризиковості - не більше 10) та встановивши деякий зв'язок між фондами, було визначено, що оптимальним є портфель, який складається з 3 фондів: «Синергія-5» - 0,2; «ОТП Класичний»- 0,33; «ОТП Фонд акцій» - 0,47., а обравши непряму задачу формування інвестиційного портфеля (мінімум ризиковості при заданому рівні доходності - не менше 5), було визначено, що оптимальним є портфель, який складається з 3 фондів: «Синергія-5» - 0,41; «ОТП Класичний»- 0,04; «ОТП Фонд акцій» - 0,55.

Тобто, приймати рішення необхідно, виходячи з позицій власних сподівань: хочете ви досягти максимальної доходності чи мінімального ризику портфеля інвестицій.

Модель Квазі-Шарпа раціонально застосовувати при розгляді порівняно невеликої кількості цінних паперів, що належать до однієї чи кількох галузей. З допомогою її добре підтримувати оптимальну структуру вже існуючого портфеля. Розв'язуючи задачу максимізації прибутковості отримали таке співвідношення ваг

акцій в портфелі: частка акцій Мотор Січі становить 22%, частка акцій Західенерго становить 46%, частка акцій Укрнафти – 32%.

Список використаних джерел

1. Дідур К. М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 9-10. С. 30–37.
2. Нежива М. О., Мисюк В. О., Негоденко В. С. Поведінка фінансових ринків в експериментальному економічному аналізі. БІЗНЕСІНФОРМ № 1_2024. С.298-304
3. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf (дата звернення: 21.10.2024).

Бачев Є. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Балабуха К. Є.

ПРОГНОСТИЧНА АНАЛІТИКА В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ

Прогностична аналітика стала трансформаційною силою в банківському секторі, використовуючи передові алгоритми та методи аналізу даних для прогнозування майбутніх тенденцій, поведінки та результатів. Завдяки використанню величезних обсягів історичних даних і даних у реальному часі прогнозна аналітика дозволяє банкам приймати рішення на основі даних, які підвищують операційну ефективність, оптимізують управління ризиками та покращують взаємодію з клієнтами. Інтеграція прогносної аналітики в банківські процеси значно покращила здатність передбачати ринкові коливання, оцінювати кредитоспроможність, виявляти шахрайські дії та персоналізувати фінансові послуги.

Прогнозування фінансового ринку є критично важливим застосуванням прогносної аналітики, що дає банкам можливість передбачати ринкові тенденції та приймати обґрунтовані інвестиційні рішення. Точні ринкові прогнози можуть призвести до стратегічних переваг, таких як виявлення вигідних інвестиційних можливостей, пом'якшення потенційних ризиків і оптимізація управління активами. У галузі, де ринкові умови можуть швидко змінюватися, можливість передбачити майбутні рухи є неоціненною. Прогностична аналітика надає інструменти для аналізу економічних показників, історичних ринкових даних та інших відповідних факторів для створення надійних прогнозів. Ці відомості необхідні для управління портфелем, оцінки ризиків і загальної фінансової стратегії.

Прогнозна аналітика в банківській справі передбачає використання статистичних методів, алгоритмів машинного навчання та аналізу даних для аналізу історичних даних і прогнозування майбутніх результатів. Інтелектуальний аналіз даних: процес виявлення закономірностей і зв'язків у великих наборах даних для отримання цінної інформації.

Машинне навчання: підмножина штучного інтелекту, яка дозволяє системам навчатися на основі даних і покращувати свою продуктивність з часом без явного програмування.

Статистичне моделювання: використання математичних моделей для представлення процесів у реальному світі та прогнозування майбутніх тенденцій.

Прогнозне моделювання: створення, тестування та перевірка моделей, які можуть передбачати майбутні події на основі історичних даних. Ці концепції формують основу прогносної аналітики, що дозволяє банкам отримувати практичні висновки з величезних масивів даних.

В умовах сьогодення прогнозна аналітика в банківській справі використовує передові технології, такі як штучний інтелект, глибоке навчання та хмарні обчислення. Ці досягнення значно розширили обсяг і точність прогнозних моделей, уможлививши аналіз у реальному часі та прийняття рішень.

Прогнозна аналітика допомагає банкам визначати потенційні ризики та вживати профілактичних заходів для пом'якшення їх. Аналізуючи історичні дані та ринкові тенденції, банки можуть точніше прогнозувати кредитні ризики, ринкову волатильність та інші фінансові ризики. Прогностична аналітика забезпечує цільовий маркетинг, персоналізовані рекомендації та вдосконалені стратегії утримання клієнтів. Виявлення та запобігання шахрайству [1].

Список використаних джерел

1. Lomakin N., Peskova O., Vimalaratkhe K., Samorodova I., Naumova S., Krashchenko S., Repin Y., Shabanov N., Lomakin I.. An artificial intelligence system for forecasting financial risk in the banking sphere in the conditions of market uncertainty. *Mezhdunarodnaja jekonomika (The World Economics)*. 2022. P. 299-311.

Берега К. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н, професор Салига К. С.

ПРИНЦИПИ ЗАСТОСУВАННЯ ДИНАМІЧНОГО СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОГНОЗУВАННІ

Прогнозування відіграє вирішальну роль в економічному контексті, слугуючи ключовим елементом у прийнятті рішень у різних секторах економіки. У сферах бізнесу та фінансів прогнозування допомагає особам, які приймають рішення, ефективніше планувати стратегічні кроки, визначати ринкові тенденції та пом'якшувати ризики. У промисловому секторі прогнозування допомагає оптимізувати ланцюжок поставок, знизити витрати виробництва та підвищити операційну ефективність. У державній політиці економічні прогнози допомагають у плануванні бюджету, визначенні монетарної політики та управлінні економічною стабільністю. Загалом, прогнозування забезпечує надійну основу для прийняття зацікавленими сторонами своєчасних рішень, орієнтування на ринкові зміни та підтримки загальної економічної стабільності.

Звичайні методи прогнозування, такі як аналіз часових рядів і лінійна регресія, стикаються зі значними обмеженнями в обробці складної динаміки в економічних даних. Тому для подолання цих обмежень потрібен більш складний підхід, наприклад, моделі машинного навчання та методи штучного інтелекту.

Підхід динамічних систем у контексті економічного прогнозування спирається на фундаментальні концепції динаміки складних систем. Динамічні системи визнають, що економічні явища є динамічними, взаємопов'язаними та змінюються з часом. Основні концепції цього підходу передбачають розуміння зв'язків між змінними в системі, а також вплив змін однієї змінної на іншу.

Динамічний системний підхід у своєму аналізі враховує нелінійність, зворотний зв'язок і залежність від часу. Завдяки моделюванню цих складних взаємодій цей підхід може забезпечити краще розуміння динамічних змін економічних даних. Динамічний системний підхід дозволяє ідентифікувати складні закономірності змін і оцінювати вплив політики чи зовнішніх подій на економічну систему в цілому. Таким чином, використання динамічного системного підходу в економічному прогнозуванні не тільки забезпечує вищу точність, але й дозволяє аналітикам краще розуміти складні взаємодії в постійно мінливому економічному середовищі.

Підхід динамічних систем виявився дуже актуальним в аналізі та прогнозуванні економічних змін. Ця методологія забезпечує основу для розуміння еволюції рівня запасів з часом і визначення витрат, понесених через надлишок запасів і дефіцит.

Дослідження економічної динаміки має вирішальне значення для розуміння ритму циклів, економічного процвітання та спадів, а також для прийняття обґрунтованих рішень у розробці економічних моделей.

Загалом підхід до динамічних систем пропонує більш комплексну та адаптовану структуру для усунення невизначеності та підвищення точності прогнозування в різних областях. Попередні дослідження з використанням підходу динамічних систем в економічному прогнозуванні виявили різні упередження та фактори, які можуть впливати на точність основних методів оцінки [1].

Список використаних джерел

1. Економіко-математичні методи та моделі: Навчальний посібник / [Н. Л. Воропай, Т. В. Герасименко, Л. О. Кирилова та ін.]. Одеса: ОНЕУ, 2018. 404 с.

Борищук С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Балабуха К. Є.

МЕТОДИ СТАТИСТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА В УКРАЇНІ

Статистичне оцінювання розвитку соціальних медіа в Україні включає теоретико-методичні засади та інструментарій для аналізу даних і прогнозування. Основні підходи враховують етапи розвитку медіаплатформ та їх вплив на суспільство. Важливо зазначити, що дослідження таких тенденцій є актуальним для вивчення впливу соціальних медіа на економічні і соціокультурні процеси в Україні [1].

До методів статистичного оцінювання розвитку соціальних медіа в Україні варто віднести: регресійний аналіз, який використовується для прогнозування або пояснення зв'язку між однією змінною (залежною змінною) та однією чи кількома іншими змінними (незалежними змінними). У соціальних мережах його можна використовувати для прогнозування залучення користувачів, рейтингу кліків оголошень або обсягу продажів.

ANOVA використовується для порівняння середніх двох або більше груп, щоб визначити, чи існують значні відмінності. В соціальних мережах він може порівнювати ефективність різних рекламних матеріалів, стратегій просування або демографічних показників користувачів.

Кластеризований аналіз групує точки даних зі схожими характеристиками, щоб краще зрозуміти структури даних. У соціальних мережах він може сегментувати користувачів для більш персоналізованого аналізу.

Аналіз часових рядів аналізує дані, розташовані в хронологічному порядку, щоб передбачити майбутні тенденції. Соціальні медіа можуть передбачати зміни з часом у залученні користувачів, популярності вмісту тощо.

Випадковий ліс – це метод ансамблевого навчання, який підвищує точність передбачення шляхом побудови кількох дерев рішень. У соціальних мережах він може передбачати відтік користувачів, оцінювати ефективність маркетингових кампаній тощо. Random Forest надає потужний інструмент прогнозування, допомагаючи компаніям краще зрозуміти поведінку користувачів.

Аналіз тексту використовується для пошуку та аналізу текстових даних на платформах соціальних мереж, таких як коментарі та публікації, для аналізу настроїв користувачів, визначення ключових слів або виділення тем. За допомогою аналізу тексту підприємства можуть зрозуміти думки користувачів і запити щодо брендів, таким чином покращуючи продукти та послуги [2].

Основні висновки цього дослідження зосереджені на аналізі статистичних методів та їх застосування в соціальних мережах, а також на прикладах, що демонструють ці методи в дії.

Список використаних джерел

1. Kothari A., Gopinath M. Measuring Brand Health: The Role of Social Media Analytics. Journal of the Academy of Marketing Science. 2019. № 47(1). P. 24-43.

2. Cao Jiayin. The Application of Statistical Methods in Social Media Marketing Effectiveness Evaluation. Advances in Economics, Management and Political Sciences. 2024. № 93. P. 60-65.

Васюк Р. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ

Щоб ефективно впливати на валютні ризики, менеджерам і фінансистам потрібно більше, ніж просте розуміння сутності обмінних курсів і різних типів контрактів на можливі валютні обміни. Вони повинні вміти

передбачати, як ці обмінні курси будуть змінюватися. Не розуміючи рушійних сил і механізмів, що лежать в основі обмінних процесів; факторів, їх визначаючих, менеджери не зможуть прогнозувати і передбачати можливі валютні ризики. Тому існує необхідність в інструментах фінансової політики фірми, що допомогли б знизити ступінь ризику і невизначеності.

Актуальність теми дослідження підтверджується тим, що одним з найважливіших елементів ринкової економіки є валютний ринок, формування й інтенсивний розвиток якого в Україні стало невід'ємною і складовою частиною складного і багатогранного процесу перебудови економічних відносин. Разом з тим, нестійкий характер економічних процесів у країні, недосконалість системи керування фінансовим ринком і його законодавчої і нормативно-правової бази, визначають існування високих ризиків для суб'єктів, що здійснюють операції на українському валютному ринку. У цих умовах об'єктивно зростає необхідність у підвищенні наукової обґрунтованості оцінок рівнів фінансових ризиків і підходів до керування ними шляхом використання більш зроблених і адаптованих до українських реалій методів.

У світовій практиці з метою запобігання валютних ризиків використовується широкий спектр методів і способів за назвою «хеджування валютних ризиків». Найбільш розповсюдженими і часто використовуваними серед них є валютні ф'ючерси, валютні опціони, «свопи» і форвардні контракти.

Запропоновані методи керування валютним ризиком, моделі прогнозування валютного курсу і формування оптимальної структури валютного портфеля є досить універсальними і можуть використовуватися різними суб'єктами господарської діяльності. Вони дозволяють прогнозувати значення валютного курсу; вибирати один чи кілька методів керування валютним ризиком в залежності від обставин, що склались на поточний момент, або від виду діяльності суб'єкта (використання форвардних валютних контрактів, валютних контрактів «своп», валютних ф'ючерсів, валютних опціонів), сформувати валютний портфель з максимальною прибутковістю із заданим рівнем ризику для збереження валютних коштів.

Використання економіко-математичної моделі формування валютного портфеля дає змогу визначити у яких пропорціях тримати валюту, щоб прибутковість цього портфеля була максимальною при визначеному рівні ризику. За допомогою цієї моделі можливо провести процес моделювання структури валютного портфеля і його рівня прибутковості при різних рівнях валютного ризику.

Волощук І. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ЕКОНОМІЧНО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ВІЛЬНИМИ КОШТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Обіговий капітал - це активи, які має в своєму розпорядженні суб'єкт господарювання для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку.

Формується капітал підприємства як за рахунок власних (внутрішніх), так і за рахунок позикових (зовнішніх) джерел.

Основним джерелом фінансування є власний капітал. У його склад входять статутний капітал, накопичений капітал (резервний і додатковий капітали, фонд накопичення, нерозподілений прибуток) і інші надходження (цільове фінансування, тощо).

Досягнутий в результаті прискорення оборотності ефект виражається насамперед в збільшенні випуску продукції без додаткового залучення фінансових ресурсів. Крім того, за рахунок прискорення оборотності капіталу відбувається збільшення суми прибутку, оскільки зазвичай до початкової грошової форми він повертається з приростом. Якщо виробництво і реалізація продукції є збитковими, то прискорення оборотності засобів веде до погіршення фінансових результатів і "проїдання" капіталу. Із сказаного виходить, що потрібно прагнути не тільки до прискорення руху капіталу на всіх стадіях кругообігу, але і до його максимальної віддачі, яка виражається в збільшенні суми прибутку на одну гривню капіталу. Підвищення прибутковості капіталу досягається раціональним і економічним використанням всіх ресурсів, недопущенням їх перевитрати, втрат на всіх стадіях кругообігу.

Опираючись на статистичні методи, було розкрито склад, структуру та динаміку обігових коштів на ремонтно-транспортному підприємстві. Проведено розрахунки показників оборотності капіталу і встановлено, на яких стадіях кругообігу відбулося уповільнення або прискорення руху засобів. Визначено показники ефективності та інтенсивності використання обігового капіталу. На основі цих розрахунків підприємству були надані рекомендації щодо підвищення використання обігових коштів.

Проведений аналіз є основою для розробки заходів щодо ефективного управління оборотним капіталом, а зрештою для зміцнення фінансового стану підприємства.

Одним з основних напрямів по залученню додаткових грошових коштів і цілеспрямованому використанню фінансових ресурсів є прискорення оборотності запасів та погашення дебіторської заборгованості.

Вязьмін Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Онішкевич Ю. В.

ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ОЦІНЮВАННІ РИЗИКІВ

Ризик – це складне, багатогранне і неосяжне явище. В найбільш широкому розумінні ризиком називають невизначеність у відношенні здійснення тієї чи іншої події в майбутньому. Як свідчать сучасні дослідження і спостереження, проблема ризику набуває дедалі більшого суспільного значення, оскільки ризик сприймається вже на рівні образотворчих чинників сучасного і особливо майбутнього суспільства. Ризик властивий будь-якій сфері людської діяльності, що пов'язана з безліччю умов і факторів, які приводять до

позитивного або негативного результату прийнятих індивідуумами рішень. Якщо ризик неминучий, то особливої актуальності набуває проблема його аналізу, оцінки, вибору методів вимірювання й можливостей подальшого управління.

Імітаційне моделювання – це потужний інструмент, який дозволяє досліджувати складні системи шляхом створення їхніх цифрових моделей. У контексті оцінки ризиків, імітаційні моделі дають змогу прогнозувати можливі наслідки різних подій та сценаріїв, визначати найбільш вразливі місця в системі, оцінювати ефективність різних стратегій управління ризиками, розуміти взаємозв'язки між різними факторами, що впливають на ризик.

Імітаційне моделювання можна розділити на три етапи: побудова математичної моделі, здійснення імітації та аналіз результатів. Імітація здійснюється за допомогою спеціально розроблених комп'ютерних програм. Використовуючи методи математичної статистики обирається кількість імітаційних експериментів.

Метод Монте-Карло являється одним із самих точних та достовірних методів при аналізі ризиків проекту в умовах невизначеності, тому що він дозволяє максимально близько наблизитися до реальних умов функціонування економічної системи.

Метод імітаційного моделювання застосовано до вибору інвестиційного проекту свиноферми сімейного фермерського господарства.

З метою здійснення імітаційного експерименту було застосовано таку послідовність етапів:

1. Встановлення взаємозв'язків між початковими та вихідними показниками у формі певного математичного рівняння чи нерівності.

2. Завдання законів розподілу ймовірностей щодо ключових параметрів моделі.

3. Здійснення процесу імітації значень ключових параметрів досліджуваної моделі.

4. Розрахунок основних характеристик розподілів початкових та вихідних показників.

5. Проведення аналізу отриманих результатів і прийняття обґрунтованих рішень.

Після всіх проведених етапів моделювання отримано результативні дані, які обґрунтовують ризик інвестиційного проекту (показники математичного сподівання, стандартного відхилення, коефіцієнт варіації, сума збитків чи доходів по всіх імітаціях NPV).

Також для даного інвестиційного проекту визначено коефіцієнт варіації. Він визначається як стандартне відхилення результативного показника, що поділений на його очікувану вартість. За умови позитивної очікуваної вартості чим нижчий коефіцієнт варіації, тим меншим буде ризик відповідного проекту. Також за результатами розрахунків встановлено, що термін оптимального проекту має складати п'ять років.

Список використаних джерел

1. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. Навчальний посібник. – Харків: Промарт, 2015. – 300 с.

2. Харченко В. В. Імітаційне моделювання в оцінці ефективності та ризику інвестиційних проектів // Modern Economics. № 22 (2020), С. 119-124. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua> (дата звернення: 21.10.2024).

Герговська Є. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергеева Л. Н.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ СПОЖИВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Сучасний розвиток сфери виробництва товарів і послуг, інформаційних технологій, методів і засобів опрацювання великої кількості даних, а також ріст демографії призводить до значного підвищення споживання енергоносіїв. Кількість обладнання, яке функціонує на електричній енергії щороку збільшується практично у геометричній прогресії і вимагає розв'язання проблем, пов'язаних з енергетичною безпекою, охороною навколишнього середовища та забезпеченням комфорту кінцевих споживачів. На сьогодні існує потреба у відстеженні щоденного використання електроенергії кінцевими споживачами для кращого розуміння стандартів споживання (денних, місячних, річних), досягнення фінансової та енергетичної ефективності.

Актуальним також стає вимірювання можливого впливу зовнішніх факторів на обсяги електроспоживання, таких як погодні умови та календарні ефекти. Одночасний активний розвиток інформаційних технологій та штучного інтелекту дає змогу отримувати такі показники майже онлайн і досить точно формувати прогнози, що впливають на оперативні управлінські рішення [1].

На рис.1 представлено графік споживання електроенергії в Німеччині за період 2012-2018 років та результат побудованої автором прогнозної моделі із застосуванням LGBM (Light Gradient Boosted Machine).

В реальних умовах, ці прогнози моделі, побудовані на основі методів машинного навчання, потребують постійного оновлення даних та постійного порівняння розрахунків, що призводить до перенавантаження інформаційних ресурсів. Тому перспективним є застосування AWS для розміщення моделей [2].

Рис. 1. Порівняння даних споживання електроенергії та прогнозу на основі LGBM

Amazon Web Services або AWS є дочірньою компанією Amazon.com, що надає платформу хмарних обчислень в оренду приватним особам, компаніям та урядам на основі платної підписки. Існує і безкоштовна підписка, яка доступна протягом перших 12 місяців. Технологія дозволяє абонентам мати у своєму розпорядженні повноцінний віртуальний кластер комп'ютерів, який завжди доступний через Інтернет.

Автором розроблено покрокову процедуру перенесення моделі, побудованої за допомогою нейронної мережі в середовище AWS.

Застосування AWS для розміщення моделей та, зокрема, моделювання з використанням Lambda функцій дозволяє автоматизувати й спростити роботу з різними аспектами data science, забезпечуючи високу гнучкість, автоматичне масштабування і оптимізацію витрат на обчислювальні ресурси.

Список використаних джерел

1. Kalimoldayev M., Marinich T. Analysis of modern approaches for the prediction of electric energy consumption. Open Engineering. 2020. Vol. 1, no. 10. P. 350–361.
2. Хмарна платформа Amazon Web Services URL: <https://apix-drive.com/ua/blog/reviews/amazon-web-services>

Гребінний А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Онішкевич Ю. В.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕСТУВАННЯ ВЕБДОДАТКІВ І ІНТЕРФЕЙСІВ

В умовах зростання вимог до вебінтерфейсів, зростає і потреба в системному підході для оцінки та моніторингу продуктивності. Наразі немає платформи, яка б об'єднала всі кращі інструменти вимірів продуктивності, а також сучасні хмарні сервіси та платформи для сховища та звітів по тестах продуктивності.

Тестування продуктивності вебдодатку, зазвичай, передбачає комплексну інфраструктуру з використанням різних технологій, інструментів, інтеграцій та автоматизованим набором тестів, які дозволяють легко повторювати симуляції різних звичайних, пікових і виняткових умов навантаження, що потрібно для отримання метрик. Такі форми тестування допомагають перевірити, чи відповідає система або додаток специфікаціям, які вимагає постачальник. Можна порівнювати додатки з точки зору таких параметрів як час відгуку, швидкість передачі даних, пропускна здатність, ефективність або надійність.

Статистичний аналіз – це потужний інструмент, який дозволяє перетворити великі обсяги даних, отриманих в результаті тестування вебдодатків, на зрозумілу та дієву інформацію. Він допомагає виявити закономірності, тренди та аномалії, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо покращення якості програмного забезпечення. Крім того, допомагає визначити, які тести є найбільш ефективними і на які аспекти слід звернути особливу увагу. Зокрема, статистичний аналіз застосовують для:

- 1) виявлення вузьких місць – визначення частин системи, які працюють повільно або неефективно;
- 2) оптимізації алгоритмів – пошуку більш ефективних алгоритмів для виконання певних завдань;
- 3) прогнозування навантаження – передбачення майбутнього навантаження на систему для планування ресурсів;
- 4) оцінки якості користувацького досвіду – аналізу поведінки користувачів для визначення проблемних областей.

Розроблено інфраструктуру для тестування продуктивності вебдодатків, яка дозволяє проводити тестування вебдодатків по різним параметрам з розгорнутими звітами по замірам.

Так, на рис. 1, 2 наведено приклади графіків залежності часу відгуку на запити від кількості потоків навантаження та графіків зміни кількості потоків під час тестування під навантаженням.

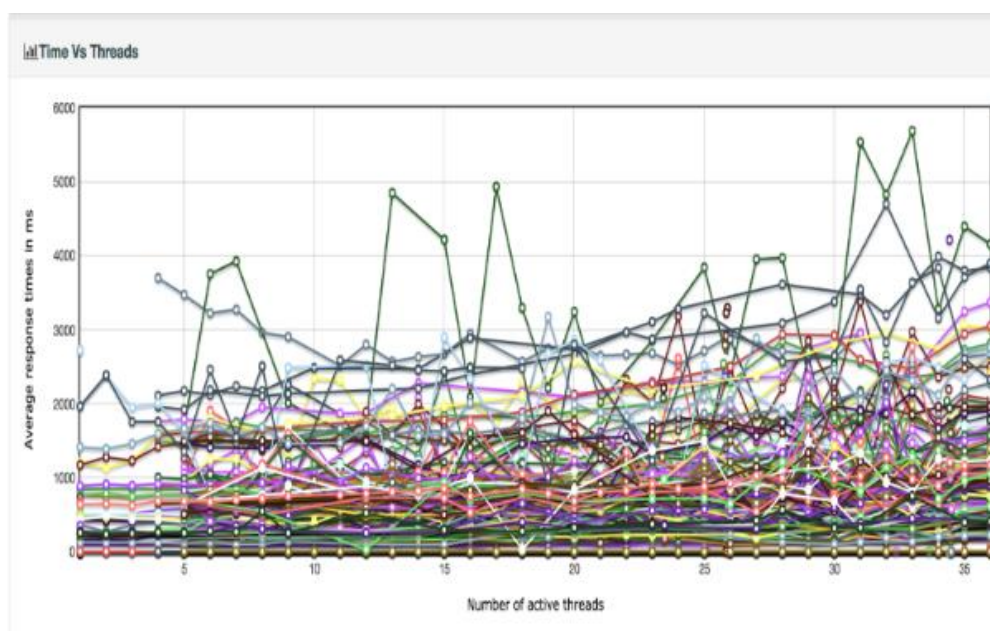

Рис. 1. Графіки залежності часу відгуку на запити від кількості потоків навантаження

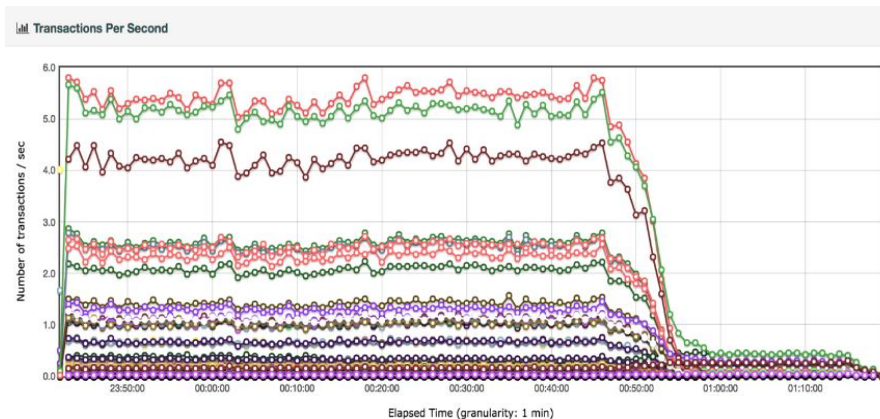

Рис. 2. Графік розподілення активних потоків під час тестування під навантаженням

Наведені графіки надають детальну інформацію про те, як система поводить себе в різних умовах, і допомагають виявити потенційні проблеми, які можуть виникнути при збільшенні навантаження.

Список використаних джерел

1. Крепич С.Я., Співак І.Я. Якість програмного забезпечення та тестування: базовий курс. 2020. – 478 с.
2. Umar Mubarak Albarka Zhanfang Chen. A study of automated software testing: Automation tools and frameworks. International Journal of Computer Science Engineering (IJCSE), 2019. P. 217-225.

Губернська А. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РІВНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Екологічна безпека є об'єктом багатьох наукових досліджень не тільки внутрішньої, але й світової політики. Згідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» під екологічною безпекою розуміють «такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей» [1]. Питання підвищення екологічної безпеки для України було актуальним з часів незалежності, але техногенні та екологічні катастрофи спричинені воєнними діями агресора негативно вплинули на стан екологічної безпеки, зокрема, Запорізького регіону.

В результаті проведеного попереднього аналізу дійшли висновків, що найбільший вплив на стан екологічної безпеки території здійснюють такі чинники: захворюваність населення, викиди забруднюючих речовин, обсяг утворення відходів; найменший вплив здійснює показник енергоємності виробництва. Проте, стан екологічної безпеки території це показник якісний, тому, для дослідження динаміки доцільно кількісно оцінити його рівень.

Для визначення рівня екологічної безпеки території варто, наприклад, використовувати інтегральний показник. Оцінка інтегрального показника рівня екологічної безпеки складається з таких кроків: формування інформаційної бази дослідження; розбиття чинників на групи; нормування показників; розрахунок інтегральних індикаторів по групах; розрахунок рівня екологічної безпеки. Отже, виділено три групи чинників: соціально-демографічні, виробничі, антропогенні чинники навколишнього середовища. Основою для формування інформаційної бази дослідження є статистичні данні Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Запорізькій області. Нормування показників здійснено враховуючи їх спрямованість, тобто стимулюючі або дестимулюючі.

Динаміку зміни інтегрального показника рівня екологічної безпеки Запорізької області представлено на рисунку 1.

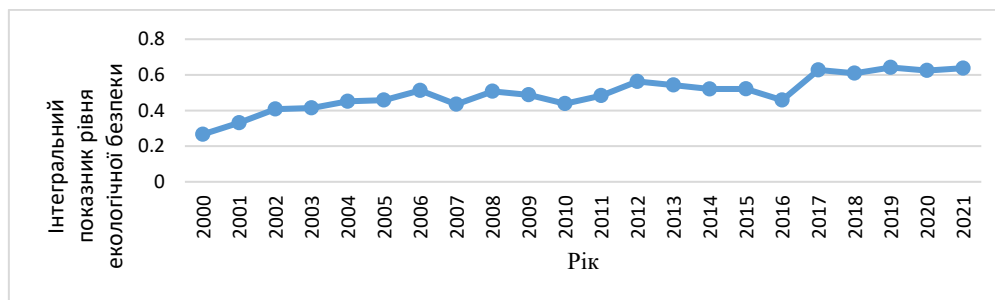

Рис. 1. Динаміка інтегрального показника рівня екологічної безпеки Запорізької області, 2000-2021 рр.

Аналіз динаміки свідчить, що інтегральний показник рівня екологічної безпеки Запорізької області за період з 2000 р. по 2021 р. збільшився майже у 2,4 рази. Зокрема, за період з 2000 р. по 2006 р. спостерігається стрімке зростання в 1,9 разів. Проте, з 2006 р. по 2017 р. динаміка носить коливальний характер.

На нашу думку, дослідження динаміки рівня екологічної безпеки є інформаційною основою розробки державної стратегії післявоєнного відновлення України.

Варто зазначити, що розрахунок інтегрального показника рівня екологічної безпеки є достатньо трудомістким, тому перспективою подальших досліджень є побудова моделі оцінювання рівня екологічної безпеки засобами кореляційно-регресійного аналізу.

Список використаних джерел

1. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 20.10.2024).

Гудко С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н, професор Салига К. С.

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ARIMA У ФІНАНСОВОМУ ПРОГНОЗУВАННІ

Здатність передбачати майбутні фінансові тенденції, такі як ціни на акції, процентні ставки та ринкові індекси, лежить в основі широкого спектру процесів прийняття рішень у фінансовому секторі. Традиційні методи фінансового прогнозування часто спиралися на евристичні підходи та експертні оцінки. Однак поява складних статистичних моделей зробила революцію в цій галузі, забезпечивши більш надійні та науково обґрунтовані методи аналізу даних часових рядів. Серед цих моделей модель AutoRegressive Integrated Moving Average (ARIMA) виділяється своєю універсальністю та ефективністю в охопленні базових моделей фінансових часових рядів [1].

Модель ARIMA, представлена Боксом і Дженкінсом на початку 1970-х років, поєднує три фундаментальні аспекти аналізу часових рядів: авторегресію (AR), інтеграцію (I) і ковзну середню (MA). Архітектура моделі дозволяє їй враховувати різні типи часових залежностей у даних, що робить її особливо придатною для прогнозування фінансових часових рядів, які часто демонструють складну та динамічну поведінку. Компонент AR фіксує зв'язок між спостереженням і кількістю спостережень із запізненням, компонент I враховує різницю, щоб зробити часовий ряд стаціонарним, а компонент MA моделює зв'язок між спостереженням і терміном помилки з відставанням. Ця трестороння структура дозволяє моделі ARIMA працювати з різними рівнями складності та адаптуватися до різних шаблонів, притаманних фінансовим даним.

Фінансові часові ряди даних, такі як ціни на акції, курси іноземної валюти та економічні показники, зазвичай демонструють нестационарність, мінливість і сезонні моделі. Попередня обробка таких даних для досягнення стаціонарності є важливим кроком у ефективному застосуванні моделей ARIMA. Стаціонарність передбачає, що статистичні властивості часових рядів, такі як середнє значення та дисперсія, залишаються незмінними протягом часу. Для перетворення нестационарних даних у стаціонарну форму зазвичай використовуються такі методи, як розрізнення, трансформація та сезонне коригування, що полегшує застосування моделей ARIMA. Крім того, ідентифікація моделі, що включає вибір відповідних порядків для компонентів AR, I та MA, є критичною. Цей крок часто керується функціями автокореляції та часткової автокореляції, які дають змогу зрозуміти залежності в часових рядах.

Практичне застосування моделей ARIMA у фінансовому прогнозуванні включає кілька етапів, включаючи оцінку моделі, діагностичну перевірку і прогнозування. Оцінка зазвичай використовує оцінку максимальної правдоподібності (MLE) для визначення оптимальних параметрів, які найкраще відповідають історичним даним. Діагностичні перевірки, такі як аналіз залишків і тест Лjung-Бокса, необхідні для перевірки адекватності моделі та забезпечення того, що залишки демонструють характеристики білого шуму. Розробивши задовільну модель, її можна використовувати для створення прогнозів, які дають цінну інформацію про майбутні фінансові тенденції. Ці прогнози супроводжуються довірчими інтервалами, які пропонують кількісну міру невизначеності, пов'язану з прогнозами.

Незважаючи на сильні сторони моделей ARIMA у фінансовому прогнозуванні, вони не позбавлені обмежень. Моделі ARIMA припускають лінійні зв'язки, і їм може бути важко вловити нелінійну динаміку, поширену на фінансових ринках. Крім того, їх продуктивність може бути скомпрометована за наявності структурних зламів або змін режиму. Щоб вирішити ці проблеми, були запропоновані вдосконалення, такі як Seasonal ARIMA (SARIMA) для обробки сезонності, і гібридні моделі, які поєднують ARIMA з методами машинного навчання. Ці вдосконалені підходи спрямовані на підвищення точності та надійності фінансових прогнозів, відображаючи постійну еволюцію методологій у галузі аналізу часових рядів.

Таким чином, ARIMA-моделі є потужним інструментом для прогнозування прибутків підприємства і можуть бути адаптовані в залежності від конкретних умов та даних. Важливо враховувати специфіку підприємства та ринкове середовище при інтерпретації отриманих прогнозів.

Список використаних джерел

1. Савранська Алла, Шевчук Марк. Прогнозування економічних показників торговельного підприємства з урахуванням сезонності продажів. Information Technology: Computer Science, Software Engineering and Cyber Security. 2024. P. 89-97. DOI: 10.32782/IT/2024-1-11.

Двинських С. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ

Однією з ключових галузей економіки будь-якої держави, що має особливу соціальну спрямованість, є міський громадський транспорт, який повинен задовольняти зростаючі потреби населення, забезпечувати збільшення продуктивності праці й розвиток міста. У світовій практиці перевага надається першочерговому розвитку міського електротранспорту.

У більшості країн світу в містах пасажирське сполучення здійснюється трамваями, тролейбусами або метрополітеном. В країнах Європи спостерігається скорочення міст, які використовують тролейбуси, проте збільшується трамвайна мережа. В Україні ситуація протилежна. Протягом 2017-2023 рр в Україні зменшується як пасажирообіг міського електротранспорту, так і кількість рухомого складу.

Міський громадський транспорт відіграє важливу роль в соціально-економічному середовищі, але одночасно є джерелом шкідливих викидів в атмосферу, підвищеного рівня шуму, електромагнітного випромінювання, вібрації, тощо. Застосування міського електротранспорту дозволить істотно поліпшити екологічну ситуацію у великих містах. Електричний транспорт не спричиняє прямих викидів шкідливих речовин в навколишнє середовище, має більш низький рівень шуму і при цьому більш тривалий термін експлуатації.

В Запорізькій області електротранспорт представлений тролейбусами та трамваями. Частка області в перевезенні пасажирів тролейбусами в 2021 році склала 1,2% від загальної кількості по Україні, а трамваями – 3,5% відповідно. При цьому довжина тролейбусних ліній складає 6,2%, а трамвайних колій 6,6% від цих показників по країні. Динаміка перевезення пасажирів тролейбусами протягом 2008-2021 рр є спадаючою за лінійним трендом, в середньому кількість пасажирів зменшується на 438 тис. осіб за рік, кількість тролейбусних машин щорічно зменшується на 11 штук. Динаміка перевезення пасажирів трамваями теж є убуваючою – на 1,236 млн. осіб щорічно.

Кластерний аналіз проводився двома методами: ієрархічним з побудовою дендрограми та методом k-середніх в програмі Statistica..

Для проведення кластерного аналізу щодо розвитку системи міського електротранспорту було обрано дані 32 країн Європи, для кожної з яких визначено кількість міст, в яких функціонують трамваї, кількість міст, в яких функціонують тролейбуси, чисельність населення країни та частка міського населення (рівень урбанізації). Побудовано три кластери, до кластеру з високим рівнем розвитку міського електротранспорту увійшли 4 країни: Франція, Німеччина, Італія та Україна.

При аналізі трамвайного сполучення в містах України розглянуто 14 міст за показниками довжина колії (км), ширина колії (мм), кількість маршрутів та кількість вагонів. Побудовано 3 кластери, кластер 2 характеризується високим рівнем розвитку трамвайної мережі – довжиною колії, кількістю маршрутів та вагонів. До цього кластеру увійшли Київ, Дніпро, Харків, Одеса та Кривий ріг. м. Запоріжжя увійшло до кластеру 3.

Кластерний аналіз було проведено також для розподілу міст України за рівнем розвитку тролейбусної мережі. Побудовано 3 кластери, до кластеру 2 увійшли Харків, Дніпро та Кривий Ріг, які за всіма показниками мають вищі значення, ніж представники інших кластерів. Місто Запоріжжя увійшло до кластеру 1, який характеризується середнім рівнем розвитку тролейбусної мережі.

Таким чином, проведений аналіз дав змогу визначити місце України серед країн Європи за рівнем розвитку системи міського електротранспорту та місце кожного міста України за розвитком двох видів місцевого електротранспорту – трамваїв та тролейбусів.

Дригваль В. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

Необхідною умовою здійснення господарської діяльності в будь-якій галузі є своєчасне забезпечення потреб виробництва необоротними та оборотними активами в достатньому обсязі. З теорії статистико-економічного аналізу відомо, що джерелами їх фінансування є власний та позиковий капітал. Дослідженням механізмів здійснення інвестиційно-кредитної політики в агропромисловому комплексі України займалися такі вітчизняні науковці, як: С. Андрос, О. Артем'єва, Ю. Лупенко та інші. Однак, результати аналізу діяльності підприємств даного сектору економіки, станом на початок 2021 р., вказують на існування значних проблем з фінансовою стабільністю, що унеможливають їхній подальший ефективний розвиток. Це зумовлює актуальність даного напрямку наукової думки.

Для дослідження перспектив розвитку банківського кредитування в секторі АПК, будемо виходити з його економічної доцільності. А саме, віддача від додаткової одиниці залученого капіталу повинна перевищувати ціну його використання. В статистико-економічному аналізі з цією метою використовують показник ефекту фінансового важеля, результати розрахунку якого, за даними 2020 р. [1], наведені в табл. 1.

Від'ємне значення ефекту фінансового важеля свідчить про те, що ціна залучених кредитних ресурсів перевищує ефективність їх використання в господарській діяльності підприємств АПК. Через зменшення обсягів нерозподіленого прибутку, або збільшення непокритих збитків це призводить до поступового скорочення обсягів власного капіталу. Вказані розрахунки були зроблені на основі згрупованих даних та усередненої статистики по галузях. Однак, результати діяльності кожного окремого підприємства є індивідуальними і економічна доцільність його кредитування повинна визначатись окремо.

Таблиця 1

Результати розрахунку ефекту фінансового важеля для підприємств агропромислового комплексу за даними 2020 р.

Вид економічної діяльності	Код за КВЕД-2010	$P_{ск}, \%$	$\frac{ПК}{ВК}$	$ЕФВ, \%$
Сільське господарство та надання пов'язаних із ними послуг	01	9,2%	0,97	-6,7%
Рибне господарство	03	5,0%	5,95	-61,3%
Виробництво харчових продуктів й напоїв	10+11+12	5,2%	2,29	-23,2%
Виробництво добрив і азотних сполук	20.15	26,3%	-1,59	-
Виробництво машин і устаткування для сільського господарства	28.3	4,6%	2,28	-24,4%

Виробництво машин і устаткування для харчової промисловості	28.93	7,2%	0,84	-7,2%
Оптова торгівля сільськогосподарською сировиною та живими тваринами	46.2	2,1%	21,19	-268,8%
Оптова торгівля продуктами харчування	46.3	5,9%	25,97	-248,1%
Оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням	46.61	1,3%	3,68	-49,3%
Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах продуктами харчування	47.11	6,6%	45,40	-408,1%
Роздрібна торгівля продуктами харчування в спеціалізованих магазинах	47.2	-0,4%	4,38	-64,6%

Таким чином, дані табл. 1 свідчать, що на сьогоднішній день банківське кредитування підприємств агропромислового комплексу в короткостроковій перспективі не має економічно обґрунтованих передумов до свого розвитку й не може виконувати стимулюючу функцію. Низький, або від'ємний рівень рентабельності та накопичені збитки минулих періодів не покривають високу ціну кредитних ресурсів. Внаслідок цього, залучення кредитних коштів в господарську діяльність підприємств з часом будуть лише погіршувати їхню й без того складне фінансове становище.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/-sze_20.htm (дата звернення: 02.11.2024).

Дяченко Т. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ МЕТОДАМИ МАШИННОГО НАВЧАННЯ

Вартість житлової нерухомості є важливим економічним показником, який впливає на багато аспектів економіки та життя людей. Вартість житла часто використовується як індикатор загального економічного стану. Зростання цін на нерухомість може свідчити про економічний ріст, підвищення рівня доходів і зростання довіри споживачів. Навпаки, падіння цін може бути ознакою економічного спаду або кризи.

Зміни у вартості житла впливають на споживчі витрати та вартість житла впливає на іпотечний ринок. Вартість житла також впливає на соціальні аспекти. Прогнозування цін на нерухомість важливе для урядів, забудовників, інвесторів і банків. Уряди використовують прогнози цін на житло для розробки політики, спрямованої на забезпечення доступності житла, контролю інфляції на ринку нерухомості та запобігання утворенню міхурів. Таким чином, вартість житла є критично важливим показником, який потребує постійного моніторингу, оцінювання та точного прогнозування для забезпечення стабільності та здоров'я економіки.

Традиційно для моделювання вартості житлової нерухомості використовують регресійний аналіз, проте лінійні моделі множинної регресії не враховують присутню в даних не лінійність та інші ефекти. Альтернативним інструментом є методи машинного навчання.

В роботі для оцінювання вартості житлової нерухомості використано набір даних з сайту Kaggle (<https://www.kaggle.com/>). Цей набір даних містить інформацію про ціни на житлову нерухомість у Тегерані, отриману з сайту Divar. Він містить такі показники, як ціна (USD), ціна (IRR), площа, кількість кімнат, паркування, підвальне приміщення, наявність ліфта, адреса тощо, всього 3478 спостережень.

Для побудови моделі використано функцію LinearRegression з модулю sklearn. Показники якості моделі:

– MSE train: 34318215857.287, test: 32272804485.457

– R² train: 0.545, test: 0.519

Моделю має середній рівень якості, при цьому коефіцієнт детермінації навчальної підвибірки та тестової практично не відрізняються, тому проблема перенавчання відсутня. Рівняння моделі має вид:

– Price = -224793,57 + 2528,09Area + 42173,26 Room - 9132,05Park + 25767,91Wh + 38745,47EI

Інтерпретація моделі наступна:

– Збільшення площі квартири на 1 м.кв. збільшує її ціну на 2528,09 доларів;

– Збільшення кількості кімнат на одну додає до вартості 42173,26 доларів;

– При цьому коефіцієнт при змінній паркування є від'ємним, що дуже дивно, пояснити це можна наявністю кореляції з іншими якісними змінними.

Для порівняння було побудовано регресійну модель із зменшеною кількістю якісних змінних, результат оцінювання її якості та оцінки параметрів наведено нижче.

MSE train: 34569419824.501, test: 32446345910.745

R² train: 0.542, test: 0.517

Моделю має вид: Price = -197194.07 + 2489,09Area + 46029,44 Room + 17214.64Park

Коефіцієнти при змінних площа та кількість кімнат змінилися в бік зростання, але не суттєво, коефіцієнти детермінації теж знизились не суттєво, проте тепер змінна паркування має позитивний коефіцієнт, тобто наявність місця для паркування збільшує ціну на 17214,64 доларів.

Таким чином побудована модель може застосовуватись для прогнозування ціни житлової нерухомості в м.Тегеран для типових квартир, так, наприклад двокімнатна квартира площею 60 м.кв. з місцем для паркування буде оцінена 15390 доларів.

Жалковський Е. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

СТАТИСТИЧНІ ЕКСПЕРТНІ МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ВИРОБНИЦТВІ

В умовах переходу економіки України до ринкових відносин, істотного розширення прав підприємств в області фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного і якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності та фінансовій стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за умов виникнення різноманітних форм власності, оскільки жоден власник не повинний зневажати потенційними можливостями збільшення прибутку фірми, який можна знайти тільки на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємства.

Головна мета фінансової діяльності підприємства зводиться до однієї стратегічної задачі – нарощення власного капіталу та забезпечення стійкого положення на ринку.

Метою аналізу фінансового стану підприємств є поліпшення організації фінансів і підвищення ефективності їх використання в процесі господарської діяльності. Зміст аналізу фінансового стану полягає у вивченні розміщення і використанні засобів виробництва, платоспроможності підприємства, забезпеченості власними оборотними коштами, стану виробничих запасів і власних і позикових джерел їх формування.

В результаті дослідження встановлено такі основні положення:

– розроблено рекомендації щодо вдосконалення механізму управління рентабельністю, які мають універсальний характер, можуть бути використані будь-яким підприємством, будь-якої форми власності і організації господарювання, при аналізі діяльності за будь-який проміжок часу;

– вдосконалено процедуру оцінювання та аналізу рентабельності, базуючись на багатofакторних моделях оцінювання рентабельності;

– розроблено рекомендації щодо покращення управління рентабельністю підприємства, базуючись на методі експертних оцінок.

Практичне значення полягає в тому, що висновки, пропозиції, розробки, запропоновані методи, механізми та практичні рекомендації можуть бути використані іншими підприємствами для впровадження системи управління рентабельністю виробництва на підприємстві.

Жирков Ю. Д.

магістр

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Наук. кер. – Сергеева Л.Н., доктор економічних наук, професор

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДАНИХ ЗАБРУДНЕННЯ РІЧКОВИХ ВОД

Проблема очищення поверхневих вод є актуальною завжди, особливо за умов стрімкої урбанізації та модернізації виробничих процесів, але перед усім характеризується специфічними особливостями залежно від державного, регіонального та місцевого рівнів. Серед усіх чинників зовнішнього середовища, що впливають на водні екосистеми, антропогенні найбільше впливають на їх функціональний стан. Цей вплив, у свою чергу, викликаний значним і здебільшого негативним впливом на угруповання гідробіонтів. А за умови тривалої дії призводять до значних структурних змін у гідро екосистемах. Щоб запобігти забрудненню вод солями важких металів і звести до мінімуму надходження їх у стічні води необхідно вжити відповідних природоохоронних заходів, проводити постійний моніторинг та моделювання якісного стану водних джерел [1]. Питання комплексного підходу до моделювання чинників забруднення є важливим та першочерговим, оскільки з кожним роком спостерігається тенденція забруднення водних об'єктів, що знаходяться поза межами урбанізованих територій.

Для аналізу було використано дані по якості води в річці Південний Буг. Моніторингова система включає 22 станції, дані представлені помісячно, для деяких станцій дані наведено за більше ніж 20 років.

Фізико-хімічні показники води річки Буг у 2022 році свідчать про її задовільний екологічний стан. Всі досліджені показники не перевищували встановлені нормативи. Концентрації важких металів не перевищували гранично допустимі концентрації, що свідчить про відсутність значних джерел забруднення важкими металами. Біологічний стан річки характеризується достатньою біорізноманітністю та наявністю індикаторних видів, що свідчить про стабільність екосистеми. Динаміка змін основних показників за останні п'ять років вказує на стабільність екологічного стану річки з незначними коливаннями, зумовленими природними та антропогенними чинниками. Просторовий розподіл забруднень показує тенденцію до підвищення концентрації нітратів у нижній течії. В табл. 1 наведено результати розрахунку показників описової статистики.

Таблиця 1

Показники описової статистики за забруднювачами

Показники	NO3	NO2	NH4	NO3	NO2	NH4	NO3	NO2	NH4
count	239	239	239	239	239	239	239	239	239
mean	0.42896	0.43489	0.458	0.08907	0.09467	0.15658	2.88236	3.18335	3.27322
std	0.39945	0.447758	0.514883	0.096439	0.110061	0.506427	2.949208	3.140503	2.864224
min	0.01	0	0	0	0	0	0	0	0
25%	0.185	0.19	0.16	0.0355	0.0315	0.0345	0.765	0.805	1.14
50%	0.29	0.28	0.25	0.06	0.06	0.06	1.8	2.2	2.2
75%	0.515	0.47	0.525	0.105	0.12	0.11	4.18	4.7	4.85
max	2.68	3.5	3.6	0.66	0.7	6.79	15.3	23	17.9

В якості моделей машинного навчання були обрані моделі лінійної регресії та градієнтного спуску. Також в перелік моделей був доданий Prophet, оскільки Prophet – це програмний пакет для прогнозування часових рядів, розроблений Meta. Він створений спеціально для роботи з часовими рядами, що мають сезонність, тренди та інші особливості. Загалом було побудовано 13 моделей і здійснено порівняння їх якості. Для пошуку оптимальних параметрів була використана функція *get_model_opt*. Найбільш доцільною виявилася модель Prophet.

Список використаних джерел

1. Хільчевський В. К., Забокрицька М. Р. Хімічний аналіз та оцінка якості природних вод. Луцьк : Вежа-Друк, 2021.– 76 с.

Заболотний М. В.

Класичний приватний університет
 наук. кер. – д.е.н., професор Сергеева Л. Н.

ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ В ДОСЛІДЖЕННІ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ

Світ увійшов у смугу глобальних перетворень з початком повномасштабної війни на території нашої країни. Стан суспільства в багатьох країнах перетворився на кризовий. Епоха нової невизначеності містить багато викликів як для фізичного виживання людини, так і – у першу чергу – для її психічного стану.

З початком активних воєнних дій на території нашої країни у житті кожного її громадянина відбуваються значні зміни як на рівні фізичного переміщення внаслідок територіальної агресії, так і у психоемоційному стані. Війна робить виклики надзвичайними, тому проблема збереження психічного здоров'я стоїть безпрецедентно гостро, особливо для тих, хто опинився у ситуаціях травми і хронічного стресу. Дорослі люди схильні демонструвати **стійкість і адаптацію** до стресової або екстремальної ситуації. Одним із проявів такої стійкості є **резильєнтність**.

Важливим завданням статистичного аналізу є виявлення факторів впливу на рівень резильєнтності, при цьому різні фактори діють не незалежно, а підсилюють або навпаки зменшують вплив один одного. Для оцінювання комплексного впливу факторів в роботі пропонується використовувати кластерний аналіз, який дасть змогу побудувати «портрет» особистості з високим, середнім та низьким рівнем резильєнтності.

Для кластерного аналізу використано дані опитування 54 респондентів, серед яких було 17 чоловіків і 37 жінок. Вік респондентів лежав у межах від 23 років до 68 років. Крім статі і віку щодо респондентів була наявна інформація щодо типу зайнятості (1 – наймані працівники, 15 осіб; 2 – самозайняті, 23 особи; 3 – підприємці, 3 особи; 4 – інші типи зайнятості, 12 осіб).

За спеціальними психологічними опитувальниками було визначено:

STr – показник ситуативної тривожності, діапазон значень від 20 до 74 балів;

OTr – показник особистої тривожності, діапазон значень від 27 до 70 балів;

STS – показник стресостійкості і соціальної адаптації, діапазон значень від 0 до 1466 балів;

Res – показник резильєнтності, діапазон значень від 18 до 40 балів.

Оскільки дані мають різний масштаб значень, було проведено нормалізацію. Проведення кластерного аналізу здійснено в статистичному пакеті Statistica. На рис.1 наведено результат побудови кластерів у вигляді графіку середніх значень.

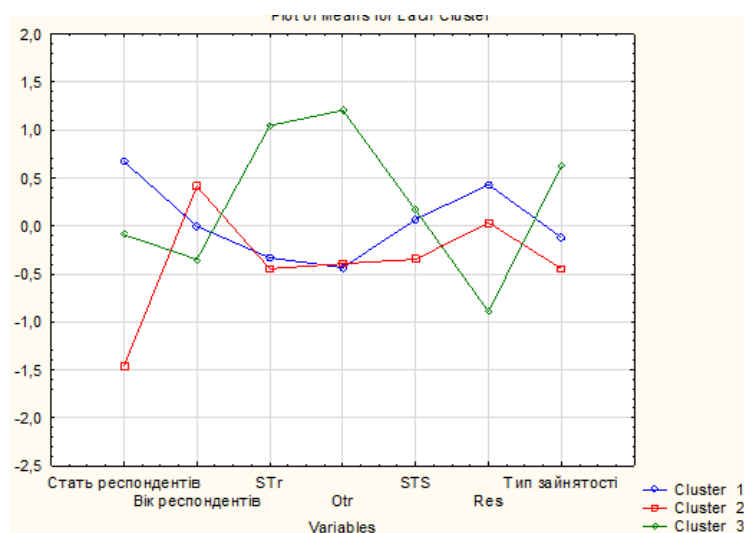

Рис. 1. Середні значення нормалізованих показників за кластерами

Кластер 1 з відносно високим рівнем резильєнтності взагалі не містить чоловіків, вік респондентів є середнім і до цього кластеру потрапили всі 3 підприємці. Особливої уваги потребує кластер 3 з низьким рівнем резильєнтності: представники цього кластера в середньому молодші; переважають респонденти з іншим типом зайнятості, фактично безробітні. До отриманих висновків треба відноситись обережно, оскільки аналізувалась невелика вибірка, крім того ця вибірка не була строго репрезентативною. Проте демонстрація застосування методів кластеризації і інтерпретації отриманих результатів може бути корисна фахівцям з обробки результатів соціологічного і психологічного спрямування.

Кабаніст О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергеева Л. Н.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ АНАЛІТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ ПОВЕДІНКИ КЛІЄНТІВ ОПЕРАТОРА МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Основними труднощами функціонування ринку телекомунікаційних послуг, що ведуть до збільшення ризиків є невідповідність українського законодавства у сфері телекомунікацій кращим практикам Євросоюзу та Угоди про Асоціацію України та ЄС, відсутність порядку надання звітності, що сприяє підвищенню прозорості процесів, які відбуваються на ринку та відсутність законодавчо затвердженого порядку визначення, аналізу та прогнозування ринків.

На основі досліджень встановлено, що суттєвим ризиком для компаній, що працюють на ринку телекомунікаційних послуг є високий відтік клієнтів, особливо якісних клієнтів, які приносять дохід. Щоб зменшити відтік клієнтів, телекомунікаційні компанії повинні прогнозувати та передбачити, які клієнти мають високий ризик відтоку.

В даній роботі було проаналізовано дані провідної телекомунікаційної фірми на рівні споживачів, побудовано логістичну модель та дерево рішень для виявлення клієнтів із високим ризиком відтоку та визначено основні показники відтоку. Для побудови моделі використано відкриті дані по відтоку абонентів однієї із міжнародних телекомунікаційних компаній, моделювання здійснювалось в програмному середовищі RStudio.

На рис. 1 представлено побудоване дерево рішень. З цього дерева рішень ми можемо інтерпретувати наступне: змінна контракту є найважливішою (клієнти, що мають щомісячні контракти, частіше залишають компанію); клієнти, що користуються послугами Інтернету DSL, рідше потрапляють у відтік; клієнти, які користувались послугами більше 15 місяців, рідше припиняють користуватись послугами компанії.

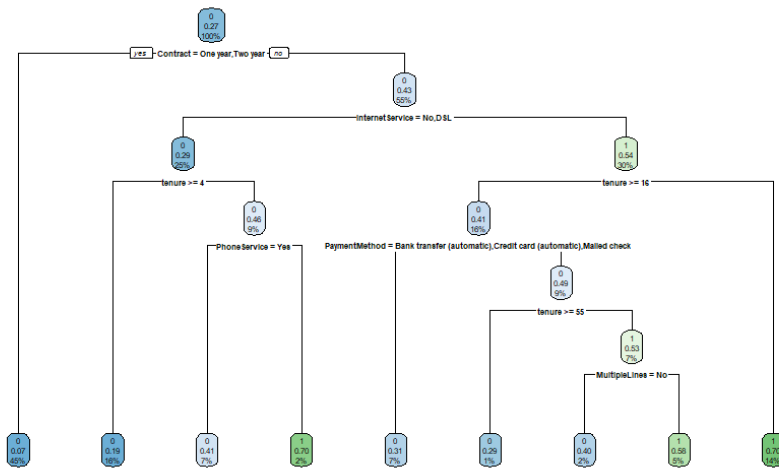

Рис. 1. Дерево рішень прогнозування відтоку клієнтів

Аналіз якості побудованої моделі показав, що модель добре працює при прогнозуванні клієнтів, що не залишають компанію (1386 правильних проти 169 неправильних), але не так добре працює при прогнозуванні клієнтів, що припиняють користуватись послугами компанії (292 правильних проти 263 неправильних) загальний відсоток правильно класифікованих клієнтів 79,52%.

Додатково було побудовано логістичну регресійну модель. Тривалість терміну перебування, статус контракту та загальна сума витрат мають найнижчі значення p , і завдяки цьому можна їх визначити як найкращих предикторів відтоку клієнтів. Точність класифікації моделі дорівнює 80,62%, що незначно вище за модель дерева рішень.

Запропонований підхід дає можливість не тільки виявити та проаналізувати основні фактори, які впливають на відтік клієнтів, а й співставити показники відтоку клієнтів та відтоку доходу.

Калінін В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

АНАЛІЗ РИНКУ ФЕРОСПЛАВІВ В УКРАЇНІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КОГНІТИВНИХ КАРТ

Металургійна галузь є вагомим галуззю переробної промисловості в Україні. У 2015 р. її частка у переробній промисловості складала майже 24 %, проте, з початком воєнних дій, спостерігається тенденція до скорочення, станом на 2023 р. вона складала 10 %. Це обумовлено зокрема тим, що значна частка металургійних підприємств України знаходиться на тимчасово окупованих територіях. Обов'язковим ресурсним елементом сучасного виробництва металургійної продукції є феросплави, які використовуються у цілях легування, розкислення, рафінування чорних і кольорових металів. Україна є одним з найбільших виробників феросплавів у світі, тому попит на українські феросплави залежить від попиту на світовому ринку. Отже, в сучасних умовах актуальним є питання аналізу ринку феросплавів з метою розробки стратегії його розвитку.

Аналіз ринку можна здійснювати з використанням кількісних та якісних методів. Для аналізу ринку феросплавів запропоновано використовувати якісний метод, а саме, когнітивний підхід, основою якого є використання когнітивної карти, що представляється у вигляді зваженого (знакового) орієнтованого графу. Для побудови когнітивної карти необхідно: виділити фактори, які характеризують систему, що досліджується; встановити зв'язки між ними (позитивні (+) або негативні (-)); визначити вплив обраного фактору на результуючий показник (на основі показника консонансу, що відображає, відмінність між позитивним і негативним впливом факторів, чим він більше, тим характер впливу більш визначений).

У результаті аналізу факторів, що впливають на розвиток ринку феросплавів в Україні виділено дві групи: екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні). Між факторами було встановлено існуючі взаємозв'язки. Графічне зображення когнітивної карти аналізу ринку феросплавів в Україні представлено на рис. 1.

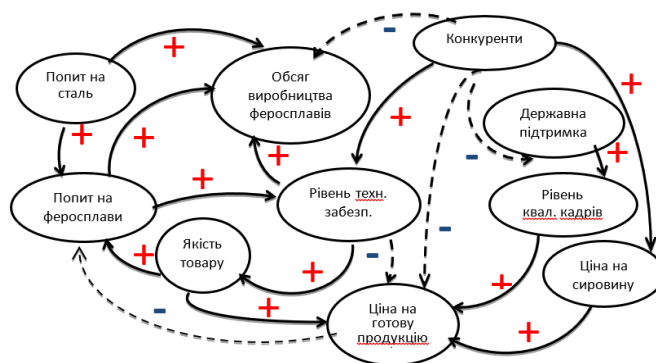

Рис. 1. Когнітивна карта аналізу ринку феросплавів в Україні

Як результуючий показник, що характеризує обсяг пропозиції феросплавів на ринку, обрано обсяг виробництва феросплавів в Україні. Аналіз карти дозволив дійти висновків, що на обсяг виробництва фактори впливають наступним чином: вплив фактору державна підтримка є позитивним; вплив фактору попит на феросплави є позитивним та достатньо визначеним; вплив фактору конкуренція є недостатньо визначеним; вплив фактору попит на сталь є позитивним та достатньо визначеним; вплив фактору ціна на сировину є недостатньо визначеним; фактор ціна на готову продукцію є негативним та достатньо визначеним; вплив фактору рівень кваліфікації кадрів є позитивним та достатньо визначеним вплив фактору технічне озброєння є позитивним та достатньо визначеним; вплив фактору якість товару є позитивним та достатньо визначеним. Запропонований підхід доцільно використовувати в процесі підтримки прийняття управлінських рішень щодо розробки стратегії розвитку ринку.

Кара М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Незважаючи на воєнний період статистика сучасного стану української економіки після п'ятнадцяти років трансформаційного періоду свідчила про певні реформаційні перетворення й позитивні практичні зрушення.

Можна говорити що дані результати ми маємо внаслідок суспільно-економічних змін в державі, а саме: лібералізації торгівлі, реформування власності, поступового розширення приватного сектора в економіці, деякого незначного потепління інвестиційного клімату.

Реалізація інвестиційної політики на майбутнє держави засвідчує і передбачає:

- 1) Значне збільшення рівня нагромадження в економіці за рахунок перетворень заощаджень в інвестиційні ресурси та їх залучення до фінансування наукомістких, високотехнологічних галузей економіки.
- 2) Створення сприятливого інвестиційного клімату для вітчизняного та іноземного інвестора, захист інтересів господарюючих суб'єктів та сприяння взаємовигідній інтеграції України у світову економіку.
- 3) Здійснення податкової реформи з метою заохочення інвесторів до довгострокового фінансування та кредитування інвестиційних проектів.
- 4) Формування розвиненої фінансово-кредитної системи, яка поєднує ринок цінних паперів, державних і корпоративних емітентів цінних паперів, гарантування та страхування фінансових інвестицій.
- 5) Подальше удосконалення відносин власності, процесів приватизації та розвитку малого і середнього бізнесу.

Ефективна взаємодія з дилерами багато в чому буде визначатися пропрацьованістю варіантів укладених договорів з ними. У цьому випадку підприємство повинне чітко визначити в договорі квоту поставок по обсягах й асортиментам, що неможливо розрахувати без маркетингового дослідження ринку регіону. Не можна забувати включати в договір конкретні зобов'язання дилера по поданню кон'юнктурної інформації у вигляді форм звітних документів. Інакше всі звіти по кон'юктурі ринку в регіоні будуть мати безвідносний характер. Отже, у типових розділах договорів з дилерами повинні включатися визначення наступних термінів:

– територія (опис географічного району, відповідно до прийнятого адміністративного підходу), на якій буде реалізовуватися продукція.

- асортименти реалізованої продукції, у тому числі із вказівкою асортиментних співвідношень по окремих видах продукції або товарних груп
- неприпустимість реалізації дилером продукції, що може розглядатися як конкурентна може бути включена до переліку умов у договір лише за умови надання йому виключного права на реалізацію продукції підприємства - виробника у визначеному регіоні
- організація навчання технічного й торговельного персоналу;
- види знижок або рекомендоване значення відпускної ціни.

Кирилюк С. П.

Класичний приватний університет
 наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДУ В УКРАЇНІ

В Україні існують всі передумови для ефективного функціонування бджільницької галузі: наявні великі площі медоносних угідь, сприятливі кліматичні умови, значний досвід утримання бджіл. Незважаючи на низький технологічний та організаційний рівень бджільницької галузі, Україна у 2022 р. посіла друге місце серед експортерів меду в Європі [1]. На світовому ринку меду Україна входить до десятки лідерів.

Динаміку обсягу виробництва меду в Україні за період з 2010 р. по 2021 р. за даними Державної служби статистики України [2] представлено на рис. 1.

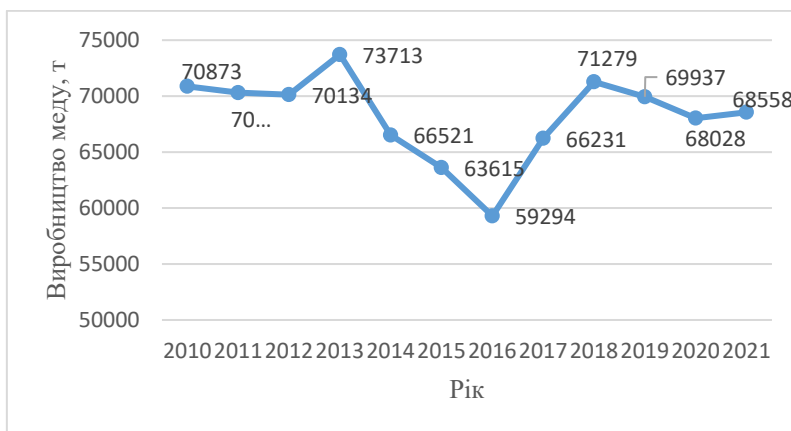

Рис. 1. Динаміка обсягу виробництва меду в Україні, 2010-2021 рр.

Аналіз динаміки виробництва меду в Україні свідчить, що у 2021 р. спостерігалось скорочення виробництва на 3,3 % у порівнянні з 2010 р. Проте, за період з 2014 р. по 2016 р. виробництво меду зменшується (у 2016 р майже на 16 % у порівнянні з 2010 р.), це, передусім, пов'язано з анексією АР Крим та тимчасовою окупацією Донецької та Луганської областей.

Динаміку обсягу реалізації меду в Україні за період з 2010 р. по 2021 р. за даними Державної служби статистики України [3] представлено на рис. 2.

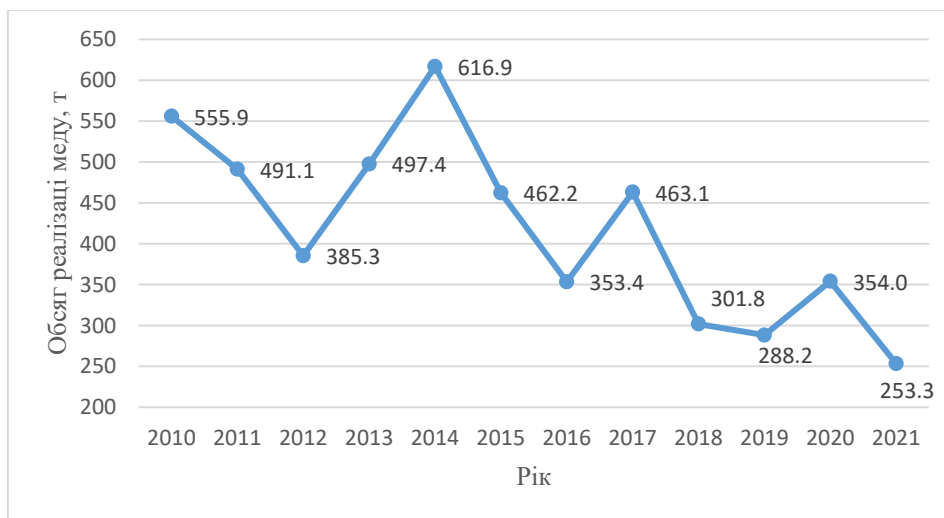

Рис. 2. Динаміка обсягу реалізації меду в Україні, 2010-2021 рр.

Аналіз динаміки реалізації меду в Україні свідчить, що за період що аналізується зберігається тенденція до зменшення обсягів. Так, у 2021 р. спостерігалось скорочення у 2,2 рази у порівнянні з 2010 р. За період з 2014 р. по 2016 р. реалізація меду зменшується (у 2016 р на 40 % у порівнянні з 2010 р.).

Отже, порівнюючи динаміку виробництва та реалізації меду в Україні, можна зробити висновок, що вітчизняні виробники повністю задовольняють потреби внутрішнього ринку. Досліджуючи обсяги реалізації меду варто враховувати і зміни цін на ринку, тому перспективою подальших досліджень є визначення впливу цін на обсяги реалізації меду в Україні.

Список використаних джерел

1. Україна посіла друге місце серед експортерів меду до ЄС URL: <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/ukrayina-posila-drugie-miscze-sered-eksporteriv-medu-do-yes/> (дата звернення: 17.10.2024).

2. Статистичний збірник «Тваринництво України» URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2024).

3. Статистичний бюлетень «Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами» URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2024).

Ковтун К. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Залежність від паливних ресурсів та світова енергетична криза яка значно загострилась з початком масштабної війни в Європі, сприяє дослідженню, розробці та використанню нових видів енергоносіїв. Згідно з прогнозом експертів, найближчим часом традиційні енергетичні ресурси (нафта, вугілля тощо) закінчаться. Розвинутим економікам Європи доводиться в короткі строки знаходити альтернативних постачальників традиційних енергоносіїв, а також, інвестувати у розповсюдження та збільшення потужності вже існуючих джерел «зеленої» електроенергії.

Для України дослідження питань розвитку альтернативної енергетики є особливо актуальними, оскільки наша держава має величезний потенціал енергетичного сектору, який ми мусимо розвивати.

Для дослідження та порівняння ринку зеленої енергетики в Україні були зібрані дані по виробництву такої енергії з 2000 по 2019 роки в Україні та країнах, що є передовими по цьому показнику, а також сусідніх до України зі схожим потенціалом (рис. 1).

В ході дослідження факторів впливу на розвиток цієї галузі з'ясовано, що основним фактором є вартість виробництва. Побудовані регресійні моделі свідчать, що виробництво електроенергії з сонячних та вітрових джерел дуже залежне від вартості такого виробництва, тому важливо зменшувати собівартість шляхом модернізації, підвищення ефективності станцій. Водночас, виробництво електроенергії на гідроелектростанціях зовсім не залежить від собівартості. Це пов'язано з тим, що 90% всіх ГЕС в Україні потужністю більше 10 МВт знаходяться у власності однієї компанії – «Укргідроенерго» і плани виробництва залежать від потреби, а не собівартості виробництва.

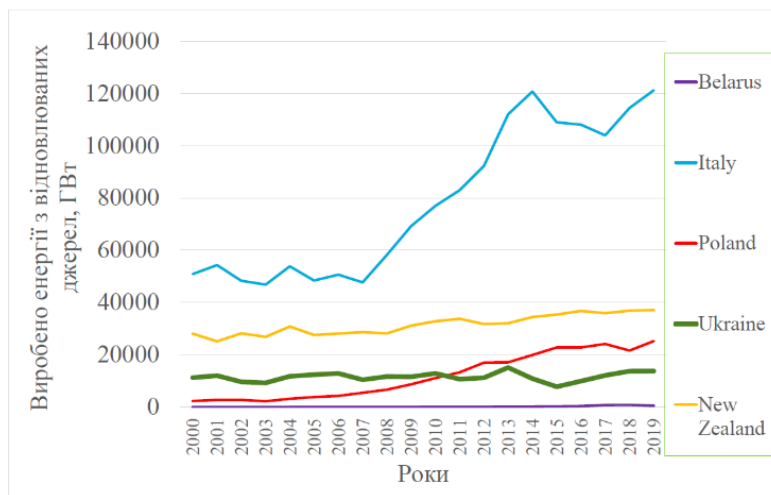

Рис. 1. Порівняння динаміки виробництва «зеленої енергії»

Другим значним фактором, стимулюючим перехід на відновлювані джерела електроенергії є значно менший вплив на екологію. Так, за період з 2000 по 2016, за показниками IRENA, українські «зелені» електростанції забезпечили зменшення викидів CO₂ в атмосферу на 175,5 млн. тонн. Побудовано регресійну модель, згідно якої збільшення виробництва «зеленої» енергії на 1000 ГВт дасть змогу зменшити викиди на 1 млн. тонн.

Для цілей побудови прогнозної моделі, також було обрано дві найперспективніші галузі українського ринку відновлюваної енергетики – сонячні та вітрові електростанції. Джерелом інформації стали офіційні звіти Української асоціації відновлюваної енергетики. Згідно побудованих моделей виробництво енергії на вітрових електростанціях зростатиме в середньому за рік на 728 ГВт, а сонячної – на 255 ГВт.

Таким чином, можна зробити висновки на основі побудованих прогнозів, що виробництво зростатиме, і в цілому, це не суперечить прогнозам дослідників, економістів, журналістів та організацій. Інструмент, використаний при побудові прогнозу, має достатню точність враховуючи невисоку якість даних (мала кількість спостережень через специфіку галузі).

Костенко Ф. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергеева Л. Н.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МОДЕЛЕЙ

Починаючи з 1992 року, виробництво зернових культур домінує в сільському господарстві України. Хоча у 1991-2000 роках врожай та експорт зернових були досить низькими, починаючи з 2001 року вони мали стійку тенденцію до зростання. Виробництво олійних культур зросло з 1991 року. В той час як виробництво пшениці та кукурудзи продовжує зростати, обсяги виробництва ячменю залишаються стабільними протягом останніх десяти років. Виробництво вівса та жита зменшується. Зростання виробництва кукурудзи з 3,8 млн тонн до 41,9 млн тонн у 2000-2020 роках продемонструвало реакцію українського сільськогосподарського сектору на експортні та внутрішні (кормові) потреби та сприятливі кліматичні умови.

В роботі обґрунтовано застосування моделі AGMEMOD для прогнозування розвитку аграрного сектору в Україні.

У поточному дослідженні поведінкові функції імпорту та експорту для всіх товарів у моделі країни Україна розділені на потоки Україна-ЄС та Україна. Для оцінювання рівнянь, що описують торгівлю, були використані дані часових рядів. Ці дані включали спостереження за період 1992-2021 років. Рівняння були оцінені як лінійні регресії за допомогою МНК в статистичному програмному забезпеченні R. Оцінці передувала обробка даних. Вона включала виявлення неузгодженостей та пропусків. Підбір регресій відбувався у чотири етапи. По-перше, на основі мікроекономічної теорії та галузевих особливостей були сформувані гіпотези щодо можливого зв'язку між залежною та пояснювальними змінними. Потім ці зв'язки були проаналізовані графічно. На третьому етапі змінні були перевірені на автокореляцію. На четвертому - результати оцінювання були проаналізовані на загальну відповідність моделі, статистичну значущість та відповідність економічній теорії.

На основі цього аналізу до моделі AGMEMOD були введені рівняння, які мали більшу статистичну надійність та краще описували поточні тенденції залежних змінних. Реальні витрати на виробництво продукції рослинництва та тваринництва включаються в поведінкові рівняння, які представляють пропозицію на сільськогосподарських ринках. Ці витрати включають плату за оренду землі та майна, оплату праці, корми, насіння, добрива, паливо, амортизацію, а також витрати на додаткові матеріали, такі як дезінфікуючі засоби, послуги та ветеринарне обслуговування. Їх реальні значення передбачається зберегти на рівні 2019 р. з певною адаптацією на 2022-2023 рр.

Далі використовуючи модель AGMEMOD побудовано прогнози виробництва і експорту за окремими товарними групами та за різними сценаріями. Перевагою AGMEMOD є широкий спектр можливостей візуалізації отриманих результатів, на рис. 1 наведено приклад візуалізації побудованого до 2030 року прогнозу виробництва та експорту пшениці.

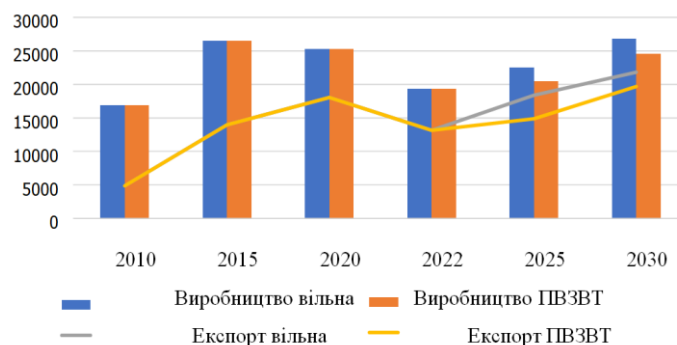

Рис. 1. Результати моделювання виробництва та експорту пшениці за двома сценаріями

Таким чином, застосування моделі AGMEMOD дало можливість провести кількісний аналіз торговельних сценаріїв між Україною та ЄС.

Кравченко Б. О

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

СТАТИСТИЧНА ДІАГНОСТИКА СПІВВІДНОШЕНЬ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА НЕЙРО-МЕРЕЖЕВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Досягнення економічного відродження України значною мірою пов'язане з інтеграцією її в міжнародну економічну систему, вступу до Світової організації торгівлі, активної і зростаючої участю не тільки в регіональному, а й міжнародному поділі праці, ефективному використанні його переваг.

Цілком очевидним є той факт, що цей процес залежить від ефективності діяльності підприємств. З цього факту виходить, що процес входження України в систему світових господарських зв'язків багато в чому залежить від якості прийняття управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародні ділові операції, як і внутрішні, є результатом певних управлінських дій: прогнозування і планування, організації, мотивації, керівництва, контролю тощо.

Управління зовнішньоекономічною діяльністю є невід'ємною частиною, структурним елементом системи загального менеджменту підприємства. Він включає сукупність принципів, методів і форм управління виробництвом, реалізацією продукції і послуг, орієнтованих на максимізацію прибутку, здійснення довгострокових економічних інтересів підприємств.

У роботі було проведено дослідження світового та українського ринків гумотехнічних виробів (ГТВ). Виходячи з цього дослідження, можна зробити висновок, що світове виробництво ГТВ продовжує зростати. За даними The Economist, в світі вироблено на 4,7% більше продукції, ніж в попередні роки. Це зростання забезпечили в основному азіатські ринки, так як і споживання на них зросла відповідним чином. Свою невелику частку внесли Китай і Індія.

Однак ця галузь української економіки показує негативну динаміку. Обсяги виробництва і ціни на продукцію падають, що приводить до зниження прибутку виробників і призводить до зменшення валютних надходжень в країну. Серед основних причин - зниження попиту на ГТВ українського виробництва, які витісняються китайськими компаніями, які все активніше розширюють експансію на зовнішні ринки. Вихід для українських виробників полягає в тому, щоб скорочувати собівартість і підтримувати потужності в працездатному стані до тих пір, поки економічне зростання в світі не відновиться.

В таких умовах оптимальним резервом фінансування підприємств, може стати раціональне використання переваг інтеграції та кооперації, а також залучення іноземних інвестицій. Крім того, самі іноземні інвестиції власність сприяє залученню іноземного капіталу до інших галузей і, тим самим, відкривають можливості інтеграції національної економіки у світову господарську і торговельну сферу.

Для того, щоб зберегти свої позиції і забезпечити конкурентні переваги продукції, що випускається необхідно впроваджувати сучасні технології (нейро-мережі) і передові моделі забезпечення якості продукції.

Кувшинов І. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

СТАТИСТИКО-ЕКОНОМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ З УРАХУВАННЯМ СІВОЗМІН

Необхідність приймати ефективні рішення в сфері державної регуляторної політики для швидкого відновлення сільського господарства в Україні підкреслює актуальність даного наукового дослідження, своєчасність та високу практичну значимість.

Сучасний стан сільського господарства в Україні та перспективи його подальшого розвитку досліджували І. Божидай, М. Ігнатенко, В. Кошельник, О. Потапов та інші вітчизняні науковці. У своїх працях автори акцентують увагу на існуючому ресурсному потенціалі, який здатний сприяти швидким інтенсивним змінам. Важливою умовою цього вони вбачають необхідність покращення управлінських та організаційних структур сільськогосподарських підприємств, що дозволить оптимізувати використання ресурсів і підвищити продуктивність праці.

В даному дослідженні звертається увага на актуальне питання з оптимізації діяльності сільськогосподарських підприємств за допомогою статистико-економічного аналізу й інструментарію моделювання. На основі вірогіднісного підходу запропоновано модель оптимізації посівних площ з урахуванням плану сівозмін у рослинництві, що дозволяє максимізувати очікуваний прибуток в умовах існуючих обмежень.

Проведено оптимізацію структури посівних площ за регіональним аспектом та з урахуванням сівозмін (табл. 1). Як показують розрахунки, сучасна практика скорочення тривалості сівозмін для соняшнику й зернових понад рекомендовані норми характерна для багатьох областей України. Запропонована оптимальна структура посівних площ дозволила скоригувати діяльність агропромислових підприємств для всіх регіонів, підвищити урожайність та екологічність продукції.

Таблиця 1

Оптимальна структура розподілу посівних площ сільськогосподарських угідь за критерієм середньої прибутковості з 1 га по областях, %

Область	Зернові та зерно-бобові	Буряк цукровий	Соняшник	Картопля	Культури овочеві	Культури плодові та ягідні
Вінницька	50,0%	12,5%	12,5%	–	–	25,0%
Волинська	4,4%	–	12,5%	33,1%	25,0%	25,0%
Дніпропетровська	37,4%	0,1%	12,5%	1,6%	23,4%	25,0%
Житомирська	40,7%	–	–	13,6%	20,7%	25,0%
Закарпатська	50,0%	–	12,5%	10,6%	1,9%	25,0%
Івано-Франківська	50,0%	11,1%	9,4%	4,5%	–	25,0%
Київська	50,0%	–	12,5%	12,5%	25,0%	–
Кіровоградська	50,0%	23,2%	12,5%	14,3%	–	–
Львівська	50,0%	28,6%	12,5%	8,9%	–	–
Миколаївська	50,0%	–	12,5%	–	25,0%	12,5%
Одеська	–	–	10,0%	40,0%	25,0%	25,0%
Полтавська	50,0%	28,6%	12,5%	–	6,5%	2,4%
Рівненська	9,3%	–	12,5%	40,0%	25,0%	13,2%
Сумська	50,0%	–	12,5%	10,6%	1,9%	25,0%
Тернопільська	50,0%	12,5%	12,5%	–	–	25,0%
Харківська	43,2%	–	12,5%	40,0%	4,3%	–
Хмельницька	–	–	12,5%	40,0%	22,5%	25,0%
Черкаська	50,0%	18,8%	12,5%	15,3%	3,4%	–
Чернівецька	32,3%	–	12,5%	5,6%	25,0%	24,6%
Чернігівська	37,0%	–	12,5%	40,0%	10,5%	–

Відповідно до виконаних розрахунків, розроблено сценарії виробництва продукції рослинництва в Україні, що передбачали:

- песимістичний – урожайність сільськогосподарських культур по регіонах буде на найнижчому рівні за останні роки;
- оптимістичний – урожайність досягає максимального рівня останніх років за рахунок сприятливих погодних умов;
- найбільш вірогідний – середня урожайність розраховується на основі математичного очікування та результатів спостережень за останні роки.

Литвин І. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ В ГАЛУЗІ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Статистичний аналіз в галузі пасажирських перевезень базується на дослідженні структури і динаміки двох основних показників – пасажироперевезень та пасажирообігу. Структура пасажирообігу суттєво залежить від особливостей розвитку національних транспортних систем та методології збору статистичних даних. Стосовно динаміки пасажироперевезень, то на неї впливають як фактори довгострокової дії, так і шоків обставини, зокрема карантинні обмеження, пов'язані з COVID-19.

Стратегічні напрями розвитку транспортної системи в країні визначені в Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року, в якій окреслено проблеми галузі, які потрібно вирішувати; перелік завдань, що необхідно виконати для розв'язання проблем; очікувані результати.

Вітчизняні вчені досліджували широке коло питань стосовно аналізу транспортної галузі України, зокрема роль транспортної системи у відновленні економіки країни; аналіз ринку пасажирських залізничних перевезень в умовах реформування галузі та з урахуванням можливих ризиків руйнування залізничної інфраструктури; розвиток транспортної інфраструктури; теоретико-методологічні засади статистичного аналізу стану та розвитку ринку послуг автотранспорту та методи прогнозування транспортних послуг.

Структурні зрушення в економіці – це зміна стану взаємозалежних елементів економічної системи на різних рівнях її функціонування. Для оцінювання структурних зрушень застосовують низку показників: індекс відмінностей, лінійний та квадратичний коефіцієнти абсолютних структурних зрушень Казинца, інтегральний коефіцієнт структурних зрушень Гатева та Салаї, інтегральний коефіцієнт структурних відмінностей Рязцева, коефіцієнт нерівномірності, абсолютну та відносну ентропію. Комплексне використання цих показників дає змогу повно оцінити ступінь і напрями структурних зрушень.

Основними методами аналізу динамічних рядів є індексний і регресійний. Сутність індексного методу полягає в розрахунку індексів, основними з яких є індекс (темп) росту та індекс приросту.

В регресійному аналізі динамічний ряд представляється як комбінація певних складових, основними з яких є тренд, сезонна компонента та випадкова складова. Ці складові поєднуються або аддитивно, або мультиплікативно. Для оцінювання параметрів тренду використовують метод найменших квадратів.

Проаналізовано структурні зрушення в галузі пасажирських перевезень в Запорізькій області за період 1990-2021 рр., з якого обрано для аналізу 2016 рік та 2021 рік, різниця структур пасажироперевезень за видами транспорту яких є найбільшою. Значення розрахованих індексів і коефіцієнтів свідчить про істотний рівень відмінності структур. Стосовно структурних зрушень в структурі пасажирообігу, то порівнювались структури за 2013 рік та 2020 рік. Структурні зрушення оцінені як «значний рівень відмінності структур», при цьому рівномірність розподілу за видами транспорту збільшилась.

Аналіз динаміки в галузі пасажирських перевезень проводився як за абсолютним показником – кількістю перевезених пасажирів, так і за відносним – кількістю поїздок на одну особу, що враховує зміну чисельності населення країни за період дослідження. За даними 2015-2019 років побудовано модель тренду, прогноз за якою дав змогу скоректувати вплив карантинних обмежень на кількість поїздок.

Для оцінювання впливу довгострокових факторів на пасажирські перевезення автомобільним транспортом було побудовано дві регресійні моделі – залежність від кількості автомобілів на 100 домогосподарств та кількості велосипедів, моторолерів, мопедів і скутерів на 100 домогосподарств. Використання транспортних засобів особистого користування зменшує кількість поїздок громадським транспортом.

Мельник Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ УКРАЇНИ

Система недержавного пенсійного забезпечення відноситься до третього рівня пенсійної системи України і базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами додаткових пенсій.

На вересень 2024 р. за даними Реєстру недержавних пенсійних фондів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку відкритими є 60 НПФ. За ЧВА перші чотири місця посідають Відкритий пенсійний фонд "ОТП Пенсія", Відкритий пенсійний фонд "Приватфонд", Непідприємницьке товариство «Недержавний корпоративний пенсійний фонд ВАТ «Укресімбанк» і Відкритий недержавний пенсійний фонд "Емерит-Україна" на які припадає 58,97% всіх активів. В структурі активів НПФ основними є цінні папери та грошові кошти.

Діяльність недержавних пенсійних фондів регулюється низкою законодавчих актів, зокрема Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення», законодавством про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, законами України «Про страхування», «Про банки і банківську діяльність», тощо.

Прийняття рішення щодо вибору недержавного пенсійного фонду пов'язано з невизначеністю та багатокритеріальністю. Розглянуто різні типи невизначеності та обґрунтовано, що прийняття рішень являє собою вибір кращої альтернативи з множини доступних. Математичним підґрунтям такого вибору є методи багатокритеріальної оптимізації.

Підготовка даних для процедури прийняття рішення щодо вибору недержавного пенсійного фонду містила аналіз доходності десяти найкращих НПФ за 2013-2022 роки та за 2020-2022 роки. Виявилось, що тільки сім з усіх НПФ в 2020-2022 роках мали позитивну доходність. Крім доходності запропоновано аналізувати кількість років з започаткування діяльності, кількість учасників, чисту вартість активів, обсяг виплачених коштів та рівень відкритості інформації.

Побудовано двокритеріальну задачу дискретної оптимізації з критеріями доходності і ризику. Пошук ефективних альтернатив здійснювали графічним методом – шляхом побудови критеріального простору та випуклої оболонки в цьому просторі, до якої увійшли три альтернативи - Соціальна перспектива має максимальне значення критерію доходності, проте за критерієм ризику поступається іншим альтернативам, ОТП Пенсія має мінімальний ризик, проте поступається іншим фондам за доходністю, Приват фонд є компромісним рішенням з точки зору доходності і ризику.

Основним методом кількісного оцінювання та прогнозування доходності є VaR (value at risk) – величина або вартість під ризиком. При застосуванні цього методу розглядається не безпосередньо доходність, а величина втрат доходності як випадкова величина, числові характеристики якої необхідно обчислити. Приведено алгоритм застосування історичного методу оцінювання VaR за даними часового ряду спостережень доходності.

За щомісячними даними з вересня 2022 р. по вересень 2024 р. щодо Приват фонду та всієї сукупності НПФ проаналізовано динаміку ЧВА, частку Приват фонду в загальному ЧВА. Як перший, так і другий показник мали позитивний тренд. Проаналізовано також динаміку доходності Приват фонду. Для оцінювання можливих втрат доходності використано технологію VaR, визначено значення VaR з довірчою ймовірністю 95%. Тестування прогнозної моделі на ретроспективних даних показало, що порушення прогнозу відбувалось з ймовірністю 4,2%, що свідчить про високу якість моделі і доцільність використання її для прогнозування доходності Приват фонду в подальшому.

Оленін Д. Я.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА ОБ'ЄКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Продуктивна праця людини, її прагнення до покращення якості свого життя, добробуту, піднесення соціального статусу були і є одними з головних чинників суспільного прогресу. Проте, на жаль, реальі життя є такими, що з об'єктивних причин не кожна людина взагалі у змозі реалізувати себе як активний член суспільства, а більшість людей, які впродовж свого життя мали таку можливість, з часом її втрачають. Тому проблема соціального забезпечення людини в старості, у разі хвороби та каліцтва є однією з найактуальніших для кожного цивілізованого суспільства, яке будується на принципах загальнолюдської моралі і дбає про своїх непрацездатних членів.

У різні часи і в різних країнах питання соціального забезпечення вирішувалися по-різному – розв'язання їх через сімейне утримання непрацездатних, через благодійництво, шляхом утворення різних громадських і професійних об'єднань, покликаних здійснювати відповідну підтримку. Проте ці заходи не мали системного характеру і послідовності, були скоріше окремими спробами вирішення проблеми, а не її комплексним розв'язанням.

Одним з найпоширеніших в світі механізмів, за допомогою якого розв'язуються проблеми матеріального забезпечення непрацездатних членів суспільства, є система соціального страхування.

Сутність страхування полягає у формуванні учасниками страхової системи спеціальних (страхових) фондів, за рахунок яких здійснюється відшкодування втрат, пов'язаних з настанням певних подій (страхових ризиків).

Соціальне страхування покликане забезпечити захист людини від соціальних ризиків, тобто ризиків, пов'язаних із суспільною діяльністю людини, її здоров'ям, матеріальним забезпеченням у старості.

Захист від таких видів соціальних ризиків, як повна або часткова втрата працездатності та джерел існування в старості внаслідок інвалідності, у зв'язку із втратою годувальника є головною метою такого виду соціального страхування, як пенсійне.

З огляду на це головною функцією системи пенсійного страхування є формування у спеціальних страхових фондах фінансових ресурсів, необхідних для задоволення матеріальних і соціальних потреб учасників страхової системи в разі настання зазначених соціальних ризиків.

Будь-яка страхова пенсійна система як складова соціального страхування є за своїм змістом ринковим механізмом, у якому за допомогою правових і фінансово-економічних механізмів поєднуються інтереси та можливість всіх учасників системи.

Як ринковий механізм, система пенсійного страхування є чутливою до загальних політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються в суспільстві. При існуючому положенні в умовах війни фінансово-економічний стан українських підприємств, коли фінансових ресурсів ледь вистачає на підтримку виробничого процесу, розраховувати на швидку структурну перебудову промисловості відповідно до сучасних тенденцій вкрай важко.

В таких умовах оптимальним резервом фінансування підприємств, може стати раціональне використання переваг інтеграції та кооперації, а також залучення іноземних інвестицій. Крім того, самі іноземні інвестиції відкривають можливості інтеграції національної економіки у світову господарську і торговельну сферу.

Через негативні фактори, що впливають на підприємства, а саме: висока собівартість сировини і заготовок, зростання популярності продукції з низькою ціною і якістю, високим ступенем залежності від валютних

курсів, нестабільністю політичної та економічної ситуації в країні, знижуються показники ефективності роботи підприємства.

Шляхами виходу з ситуації, що складається для підприємств, можна рекомендувати удосконалювати стратегію їх розвитку, з огляду на вищевказані фактори. У зв'язку з цим менеджерам необхідно звернути особливу увагу на проблему управління витратами, що, в кінцевому рахунку, призведе до більшого обсягу виробництва і реалізації більш конкурентоспроможної продукції.

В цьому випадку слід звертати увагу на запропонований шлях переходу від еволюційного сценарію розвитку до революційного, звернувши увагу на взаємопов'язані показники такі, як рентабельність, конкурентоспроможність та економічна додана вартість. Якщо підприємство знизить собівартість продукції при цьому знизить трішки ціну та підвищить об'єм випуску продукції, то матиме відклик на ринку та зможе досягнути революційного сценарію розвитку.

Реалізація поставленої мети була досягнута із застосуванням наукових методів і полягає у тому, що були сформульовані основні теоретичні засади управління фінансовими ресурсами підприємства; розкрито зміст таких понять як фінансові ресурси, основні засоби, оборотні засоби, рентабельність, прибуток підприємства, джерела, методи та інструменти формування на підприємствах фінансових ресурсів; удосконалено методику вибору джерел фінансування та оптимізації їх структури; розроблено практичні рекомендації щодо збільшення обсягів та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві.

Результати досліджень, дозволяють зробити такі висновки та пропозиції:

- ефективність використання фінансових ресурсів у зазначеній мірі залежить від оптимального розподілу коштів підприємства та джерел їх фінансування;
- оптимізація фінансових ресурсів повинна ґрунтуватися на моделюванні взаємозв'язків між факторами впливу та результатів виробництва;
- викладені у роботі методичні положення дають можливість не тільки оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства, але й намітити шляхи її підвищення;
- результати роботи можуть бути використані як на рівні промислових підприємств, так і іншими установами при плануванні та управлінні фінансовими ресурсами.

Остапенко С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ІЄРАРХІЧНОГО МЕТОДУ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ У СЕРТИФІКАЦІЇ

У сучасному світі освіта є складним і багатоманітним суспільним явищем, сферою передавання, засвоєння і перетворення знань та соціального досвіду. Вона інтегрує різні види навчальної та виховної діяльності в єдину систему, орієнтує їх на соціальне замовлення суспільства. Важливою складовою системи забезпечення якості освіти в Україні є процедури спрямовані на підвищення професійної компетентності педагогів. Серед них атестація та сертифікація педагогічних працівників. Міністерство освіти і науки України спільно з Державною службою якості освіти України розробили та впроваджують впродовж шести останніх років (з 2019-го року) процедуру сертифікації педагогічних працівників.

Реалізація процедури сертифікації відбувається у три етапи (відповідно до Положення про сертифікацію педагогічних працівників [1]). Процес сертифікації можна розглядати як соціально-економічне явище. Достатньо багато досліджень ставлять за мету організацію отриманих даних у наглядні структури. Кластерний аналіз є набором різноманітних алгоритмів класифікації. Техніка кластеризації застосовується в дуже різноманітних сферах діяльності, і в освіті в тому числі.

Можна виділити основні етапи кластерного аналізу:

- вибрано вибірку для кластеризації;
- визначено множину характеристик, за якими оцінено об'єкти у вибірці;
- обчислено значення міри схожості між об'єктами.

Кластеризація у системі освіти не досліджена та не описана належним чином вченими, тому з огляду на актуальність проблематики та важливість проведення кластеризації в освіті, а саме у процесі сертифікації, автором розроблено покрокову процедуру кластеризації процесу сертифікації за 2019-2023 роки. Дані взято з сайту Українського центру оцінювання якості освіти, узагальнено та систематизовано.

Обробка спостережень здійснена за допомогою програмного забезпечення IBM SPSS Statistic. Автором було застосовано один із методів багатовимірного статистичного аналізу, а саме ієрархічний кластерний аналіз (Data clustering). Важливим кроком кластеризації є розрахунок матриці відстаней Евкліда. На рис 1. – представлено кроки агломерації, а на рис 2. – наведено дендрограму – дерево об'єднань кластерів із порядковими номерами об'єктів на вертикальній осі.

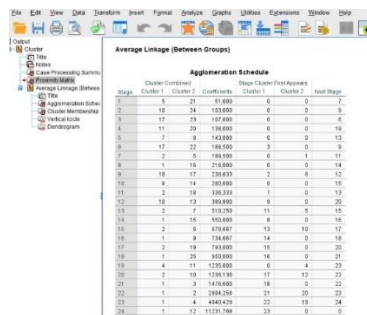

Рис. 1 Кроки агломерації (між групами)

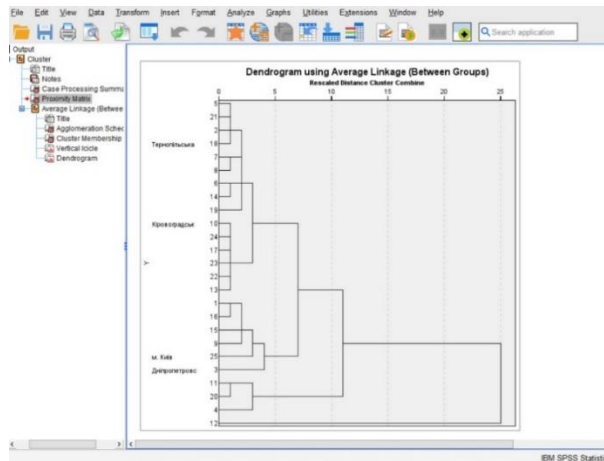

Рис. 2. Дендрограма багатовимірної класифікації по кількості учасників, які успішно пройшли сертифікацію за 2019-2023 роки

На завершальному етапі дослідження за допомогою програмного забезпечення IBM SPSS Statistic було виділено 3 кластери.

Список використаних джерел

1. Постанова КМУ від 27 грудня 2018 року № 1190 «Про затвердження положення про сертифікацію педагогічних працівників». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF#Text_9 (дата звернення: 19.10.2024).

Псьол Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ДІАГНОСТИКА ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОГО АНАЛІЗУ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ

Всі підприємства є відкритими системами, тобто характеризуються взаємодією з зовнішнім середовищем. Хоча прибуток і становить головну мету його існування, проте він представляє собою повністю внутрішню проблему підприємства. Оскільки підприємство є відкритою системою, воно зможе вижити тільки за умов, якщо буде задовольняти потреби, які знаходяться поза його самого. Способом задоволення потреб є здійснення виробничої, науково-дослідницької або комерційної діяльності.

В результаті розроблена структурно-функціональна модель прогнозування загрози банкрутства та формування фінансово-господарської діяльності підприємства, яка складається з наступних блоків:

1. Блок бази даних;
2. Блок моделювання;
3. Блок статистичного і економічного аналізу;
4. Блок прийняття рішень.

Основою системи моделювання є модель формування ринкової вартості компанії та визначення її інтелектуального капіталу. Ринкова вартість суб'єкту господарювання з боку потенційного інвестора формується на базі норми віддачі на власний капітал. В свою чергу, норма віддачі на власний капітал залежить від здатності підприємства до його нарощування. Різниця між рентабельністю сукупного капіталу та ціною його використання складає економічну додану вартість, що може бути спрямована на виплату дивідендів (або інші форми доходу власників капіталу), або реінвестована в подальшу діяльність підприємства. Перший напрямок використання збільшує ринкову вартість компанії, другий – сприяє накопиченню власного капіталу та збільшенню економічної доданої вартості в майбутньому.

Модель апробована на реальних даних підприємства та дала позитивний результат (знайдено оптимальний шлях розвитку підприємства та спрогнозовані на майбутнє зміни ринкової вартості, при цьому структура основних показників підприємства не змінилася). За результатами прогнозу, ринкова вартість в наступному періоді зросте, тобто покращиться і фінансовий стан компанії.

Раб Д. Д. О. Я.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Балабуха К. Є.

АЛГОРИТМИ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ В ДАТА-МАЙНІНГУ

Алгоритми машинного навчання значно впливають на процес прогнозування в дата-майнінгу, оскільки вони здатні аналізувати великі обсяги даних і виявляти приховані закономірності. Вони використовуються для класифікації, регресії та прогнозування, що дозволяє отримувати більш точні результати у порівнянні з традиційними методами. Наприклад, застосування таких алгоритмів у зовнішньоекономічних операціях показує їхню ефективність у прогнозуванні показників.

Прогнозування є однією з основних задач у дата-майнінгу, де використовуються різноманітні алгоритми машинного навчання. Ключові алгоритми, які активно використовуються для прогнозування:

Лінійна регресія використовується для прогнозування числових значень на основі лінійних залежностей між змінними. Як приклад, прогнозування цін на нерухомість на основі площі, місця розташування тощо.

Логістична регресія застосовується для бінарної класифікації. Вона прогнозує ймовірність належності до класу. Наприклад: прогнозування, чи споживач купить продукт (так/ні) на основі раніше зібраних даних.

Дерева рішень, цей алгоритм створює моделі у вигляді дерев, де кожен вузол представляє умову з ознаками. Наприклад: прогнозування успішності студентів на основі їхніх оцінок та відвідуваності.

Випадковий ліс (Random Forest) – це ансамблевий метод, що використовує кілька дерев рішень для покращення точності прогнозів. Приклад: прогнозування кредитного ризику на основі різних фінансових показників.

Метод опорних векторів (SVM), використовується для класифікації та регресії, забезпечуючи високий рівень точності. Приклад: прогнозування класифікації новин за категоріями.

Нейронні мережі застосовуються для вирішення складних проблем, пов'язаних із великими обсягами даних. Як приклад, прогнозування курсу акцій на основі історичних даних та новин.

Глибоке навчання (Deep Learning) – це специфічний вид нейронних мереж, які використовуються для роботи з неструктурованими даними, такими як зображення та текст. Приклад: прогнозування продажів на основі аналізу зображень товарів.

ARIMA (Автозворотні інтегровані середні) – це статистичний метод для прогнозування часових рядів, який враховує сезонність і тренди.

Гарячі точки (Gradient Boosting) – це алгоритм, який комбінує слабкі моделі для створення сильної моделі, здатної точно прогнозувати.

XGBoost – це розширення методу градієнтного бустингу, оптимізоване для швидкості та ефективності.

Вибір алгоритму для прогнозування в дата-майнінгу залежить від типу даних, особливостей задачі та вимог до точності. Часто комбінування кількох алгоритмів (ансамблеві методи) може призвести до кращих результатів.

Розуменко А. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Онішкевич Ю. В.

АДАПТИВНІ МЕТОДИ КОРОТКОСТРОКОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Адаптивні методи короткострокового прогнозування – це потужні інструменти, що дозволяють аналізувати динамічні процеси та передбачати їх подальший розвиток у найближчому майбутньому. Ці методи особливо корисні в умовах мінливого середовища, коли традиційні статичні моделі можуть давати неточні результати.

Адаптивні методи відрізняються від статичних тим, що вони здатні самостійно змінювати свою структуру та параметри відповідно до нових даних, які з'являються з часом. Це дозволяє їм краще враховувати несподівані зміни та тренди, що виникають у процесі.

Оцінювання коефіцієнтів адаптивної моделі зазвичай здійснюється на основі рекурентного методу, який формально відрізняється від методу найменших квадратів, методу максимальної правдоподібності та інших методів тим, що не вимагає повторення всього обсягу обчислень у разі появи нових даних.

Найважливішою перевагою адаптивних методів є побудова моделей, що самокоректуються, здатних враховувати результат прогнозу, зробленого на попередньому кроці.

Нехай модель знаходиться в деякому стані, для якого визначено поточні значення її коефіцієнтів. На основі цієї моделі робиться прогноз. При надходженні фактичного значення оцінюється помилка прогнозу (різниця між цим значенням та отриманим за моделлю). Помилка прогнозування через зворотний зв'язок надходить у модель і враховується у ній відповідно до прийнятої процедури переходу від одного стану до іншого.

В результаті виробляються «компенсуючі» зміни, що проявляються у коригуванні параметрів з метою більшого узгодження поведінки моделі з динамікою ряду. Потім розраховується прогнозна оцінка для наступного періоду часу, і весь процес повторюється знову.

Отже, адаптація здійснюється ітеративно з отриманням кожної нової фактичної точки ряду. Модель постійно «вбирає» нову інформацію, пристосовується до неї і тому відбиває тенденцію розвитку, що існує у даний момент.

Швидкість реакції моделі на зміни в динаміці процесу характеризує так званий параметр адаптації. Параметр адаптації повинен бути обраний таким чином, щоб забезпечити адекватне відображення тенденції при одночасній фільтрації випадкових відхилень. Значення параметра адаптації може бути визначено на основі емпіричних даних, виведено аналітичним способом або отримано методом проб.

Як критерій оптимальності при виборі параметра адаптації зазвичай приймають критерій мінімуму середнього квадрата помилок прогнозування.

Прикладами адаптивних методів є:

- метод експоненціального згладжування – один з найпопулярніших методів, який дозволяє згладжувати випадкові коливання в даних і виділяти основні тренди;

- авторегресійні моделі – використовують лінійну комбінацію попередніх значень часового ряду для прогнозування наступних;

- моделі ARIMA – розширення авторегресійних моделей, що враховують також автокореляцію залишків і сезонність;

- нейронні мережі – здатні виявляти складні нелінійні залежності в даних і будувати точні прогнози;

- методи машинного навчання – різноманітні алгоритми, такі як випадкові ліси, градієнтний бустинг, що дозволяють будувати складні моделі прогнозування.

Вибір конкретного адаптивного методу залежить від характеристики даних (сезонності, трендів, шуму), мети прогнозування (точності, інтервалу прогнозу), обчислювальних ресурсів.

Адаптивні методи короткострокового прогнозування є потужним інструментом для аналізу динамічних процесів і прийняття обґрунтованих рішень. Їх застосування дозволяє підвищити ефективність бізнесу, оптимізувати виробничі процеси та знизити ризики.

Список використаних джерел

1. Андрусенко Ю.О. Аналіз основних моделей прогнозування часових рядів. Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил. 2020. № 3(65). С. 91-96.

2. Прогнозування економічних і соціальних процесів: навч. посіб. /І.В. Буртняк, Г.П. Малицька; 2019. – 131 с.

Сахно О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Онішкевич Ю. В.

ЗАСТОСУВАННЯ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ДО РОЗПІЗНАВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ФОРМУЛ

Нейронні мережі стали невід'ємною частиною сучасного світу, революціонізуючи різноманітні галузі, від медицини до автономних автомобілів. Їх використання в науці дозволяє аналізувати складні дані та ефективніше обробляти величезні обсяги даних, розпізнавати патерни та здійснювати прогнозування з вражаючою точністю, вивчати складні системи та робити висновки, які раніше були недосяжними для людського розуміння.

Одним з найважливіших застосувань нейронних мереж є *розпізнавання об'єктів*. Ця технологія дозволяє комп'ютерам "бачити" і розуміти світ так само, як це робимо ми, люди.

Розпізнавання об'єктів – це процес, під час якого комп'ютерна система аналізує вхідні дані (зображення, відео) і визначає, які об'єкти на них присутні. Це може бути все, що завгодно: від простих геометричних фігур до складних об'єктів реального світу, таких як люди, тварини, автомобілі, літаки тощо.

Ключову роль у розпізнаванні об'єктів відіграють згорткові нейронні мережі (CNN). Вони застосовують біологічні процеси зору і здатні виявляти особливості в зображеннях на різних рівнях абстракції. Цей клас нейронних мереж є спеціалізованим типом моделі нейронної мережі, призначеної для роботи з двовимірними масивами, тобто даними зображення. Шар згортки відіграє ключову роль у CNN. Він складається з набору математичних операцій спеціалізованого типу лінійної операції.

Процес розпізнавання об'єктів за допомогою CNN можна розділити на кілька етапів:

1) передобробка – зображення піддається певній обробці: змінюється розмір, нормалізуються кольори тощо;

2) виявлення ознак – CNN проходить через зображення, виявляючи різні ознаки: лінії, краї, текстури;

3) класифікація – на основі виявлених ознак мережа приймає рішення про те, до якого класу належить об'єкт.

Згорткові нейронні мережі застосовано для створення системи щодо розпізнавання математичних формул. Подібного роду системи дозволяють дослідникам та науковцям економити час для перенесення своїх розрахунків з паперу або дошки в текстові редактори. Проведено навчання нейронних мереж для задачі детектування та класифікації формул і символів. При цьому до наборів вихідних даних застосовано аугментацію – штучне збільшення набору даних за рахунок зміни кута нахилу або якості зображення.

Проведені експерименти щодо визначення оптимальної кількості епох для навчання нейронних мереж показали, що найефективнішим за інших було навчання, що містить 50 епох для нейронної мережі детекції формул, та 100 епох для нейронної мережі детекції символів.

Список використаних джерел

1. Нейронні мережі: теорія та практика: навч. посіб. / С.О. Субботін. Житомир: Вид. О.О.Євенок, 2020. 184 с.

2. Розпізнавання зображень за допомогою згорткових нейронних мереж з використанням бібліотеки Keras / С. В. Білашенко, Н. Н. Шаповалова, О. Г. Рибальченко. *Гірничий вісник*. 2018. № 103. С. 148-154.

3. Терейковський І.А., Бушуєв Д.А., Терейковська Л.О. Штучні нейронні мережі: базові положення: навч. посіб. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 123 с.

4. Ткаліченко С.В. Штучні нейронні мережі: Навчальний посібник. – Кривий Ріг: Державний університет економіки і технологій, 2023. –150 с.

Середа Є. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергеева Л. Н.

ПОШУК АСОЦІАТИВНИХ ПРАВИЛ ЯК МЕТОД ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ

Алгоритм пошуку асоціативних правил (Association Rule Mining) є одним із найвідоміших методів інтелектуального аналізу даних. Він має кілька важливих переваг, які роблять його популярним в різних галузях, включаючи маркетинг, роздрібну торгівлю, охорону здоров'я та багато інших [1]. Ось деякі з основних переваг:

- Алгоритм допомагає виявляти приховані взаємозв'язки між різними елементами даних;
- Завдяки аналізу асоціативних правил, компанії можуть приймати обґрунтовані рішення щодо маркетингових стратегій, управління запасами, планування продажів та інших аспектів бізнесу;
- Аналіз асоціативних правил дозволяє краще розуміти споживчі уподобання і розробляти таргетовані маркетингові кампанії, що підвищує їх ефективність і рентабельність;

- Виявлення асоціацій допомагає краще розуміти потреби клієнтів і пропонувати їм відповідні продукти чи послуги, що підвищує задоволеність клієнтів;
- За допомогою асоціативних правил можна оптимізувати управління запасами, зменшити надлишкові запаси і скоротити втрати через недостатні запаси;
- Алгоритм може працювати з великими обсягами даних і допомагати виявляти складні багатовимірні зв'язки між елементами.

Таким чином, алгоритм пошуку асоціативних правил є потужним інструментом для аналізу даних і прийняття обґрунтованих рішень на основі виявлених закономірностей.

Для здійснення практичної реалізації алгоритму асоціативних правил існує велика кількість інструментів, одним з найвідоміших є алгоритм, реалізований в програмі Statistica [2].

На початку аналізу вибираємо «Правила асоціації» (Association Rules) в меню інтелектуального аналізу даних (Data Mining), щоб відобразити панель запуску «Правила асоціації» (Association Rules Startup Panel), і натискаємо вкладку «Швидкий» (Quick tab). Далі обираємо «Змінні» (Variables) як змінні кількох відповідей та як кілька дихотомій/категоріальних змінних.

На рис. 1 представлено побудовану мережу асоціативних правил.

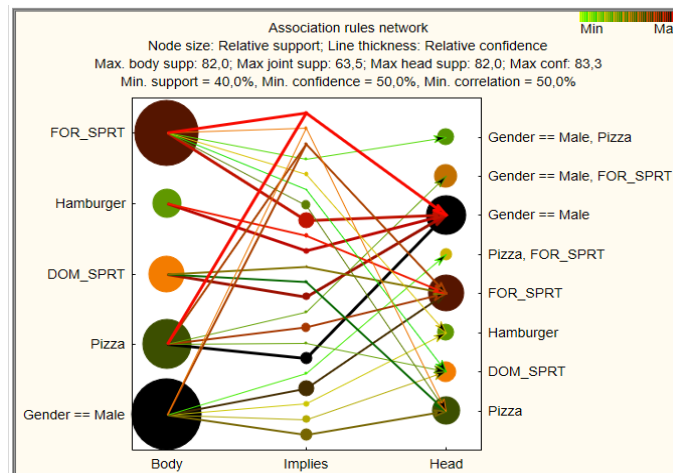

Рис. 1. Побудовані правила у вигляді мережі

Побудовані правила також можна представити у вигляді таблиці, що є більш зручним для подальшого аналізу.

Список використаних джерел

1. Інтелектуальний аналіз даних: підручник/ О.І. Черняк, П.В. Захарченко. – К. : Знання, 2014. – 599 с.
2. Фетісов В. С. Пакет статистичного аналізу даних STATISTICA : навч. посіб. / В. С. Фетісов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – 114 с.

Сімков Я. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

ПРОГНОЗУВАННЯ СПОЖИВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Процес прогнозування споживання електричної енергії є одним з найважливіших для суб'єктів ринку електроенергії, а особливо, для підприємств, які оперують великими обсягами купівлі / продажу електроенергії на ринку. Споживання електричної енергії розрізняється по динаміці електроспоживання. Така специфіка електроспоживання може значно відрізнитися від одного до іншого суб'єкту ринку електроенергії, а це в свою чергу, означає, що один і той же метод побудови короткострокового прогнозу для різних енергопостачальних підприємств не забезпечить високу точність прогнозу. Для кожного підприємства необхідно розробити власні методи і моделі для побудови короткострокового прогнозу обсягів споживання електричної енергії з метою отримання найменшої невизначеності моделі.

Моделі прогнозування базуються на визначенні часового ряду, в роботі розглянуто його особливості. На часовий ряд в цілому впливають чотири основних компоненти: тренд, сезонні, циклічні коливання і випадковий шум.

Для часового ряду будують адитивну або мультиплікативну модель. При побудові моделі досліджуються зв'язки, що дозволяють прогнозувати вплив одного фактору на інші.

При побудові моделі множинної регресії проводять виключення факторів, що функціонально пов'язані між собою, тобто коефіцієнти кореляції між якими близькі до одиниці. На основі коефіцієнтів парної кореляції обчислюють загальний показник щільності зв'язку всіх факторів, що входять до складу рівняння регресії, також аналізується матриця кореляції і після визначення суттєвих показників, будується модель.

В роботі розглянуто систему енергоменеджменту Zenon EMS, що повністю готова для вирішення викликів майбутнього, адже може в будь-який час бути розширена новими модулями, зокрема модулем прогнозування. Дана система наразі дуже актуальна для великих компаній та регіонів, для забезпечення стабільності власного енергопостачання та використання децентралізованих ізольованих мереж Smart Grid, та їх самодостатності.

В якості даних для моделювання було обрано дані по м. Потсдам, на рис.1. представлено вхідні дані, виділений тренд та графік сезонних коливань. На основі проведеного кореляційного аналізу зроблено висновки, що для моделі базовими параметрами є сонячне випромінювання, температура та швидкість вітру.

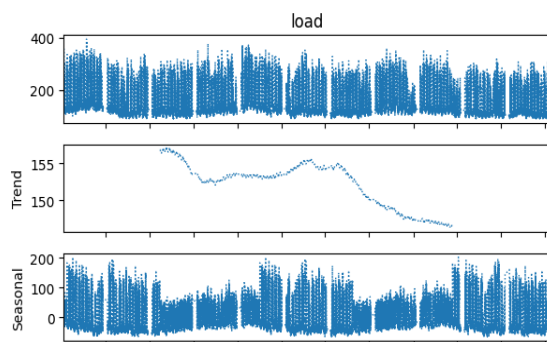

Рис. 1. Вхідні дані для побудови прогнозної моделі

Моделювання здійснювалось за допомогою фреймворку Optuna, який служить універсальним інструментом для оптимізації гіперпараметрів, надаючи низку алгоритмів і стратегій на вибір. Зручний характер і широка функціональність роблять його придатним для досліджень. В роботі побудовано модель споживання електроенергії та розраховані показники адекватності моделі.

Слабко В. М.

Класичний приватний університет
 наук. кер. – д.е.н., професор Сергєєва Л. Н.

РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВОЇ МЕРЕЖІ

Торгові мережі відіграють важливу роль в економіці країни, їх розвиток має як соціальне, так і суто економічне значення. Серед лідерів ритейлу в Україні майже половина пропонують покупцям продовольчі товари. Безперечним лідером продовольчого ритейлу в Україні є торгова мережа АТБ, яка динамічно розвивається навіть в умовах воєнного стану.

Прийняття рішень щодо територіального розвитку торгової мережі вимагає визначення регіонів, в яких спостерігається дефіцит магазинів мережі. Основними факторами, які впливають на ефективність діяльності магазинів в регіоні є кількість потенційних клієнтів, тобто кількість населення, та його купівельна спроможність, яка визначається насамперед рівнем заробітної плати в регіоні.

Математично-статистична підтримка прийняття рішень щодо розвитку торгової мережі здійснюється на основі регресійного аналізу. На основі зібраних даних кількості торгових об'єктів, середньомісячної заробітної плати та частки населення регіону в населенні України побудовано дві регресійні моделі: з включенням Київської та Дніпропетровської областей і без них.

Модель 1 має вигляд: $y = -151,17 + 0,0104x_1 + 1889,829x_2$

Коефіцієнти моделі є статистично значущими, коефіцієнт детермінації 0,889. Коефіцієнти еластичності: $E_1 = 2,387$ $E_2 = 1,316$

В цій моделі вплив доходів (x_1) майже вдвічі сильніший, ніж вплив частки населення (x_2).

Модель 2 має вигляд: $y = -151,299 + 0,0089x_1 + 1284,285x_2$

Коефіцієнти в моделі є статистично значущими, коефіцієнт детермінації 0,770. Коефіцієнти еластичності: $E_1 = 2,881$ $E_2 = 1,101$

Коефіцієнти еластичності демонструють дуже сильну залежність кількості магазинів від середньої середньомісячної заробітної плати, тобто збільшення її на 1% (на 125 грн) призведе до збільшення кількості магазинів майже на 3%, тобто на 1 магазин.

В табл.1 представлено результати моделювання за регіонами.

Таблиця 1

Результати моделювання за регіонами

Область	кількість торгових об'єктів	кількість торгових об'єктів за моделлю 1	кількість торгових об'єктів за моделлю 2	різниця за моделлю 1	різниця за моделлю 2
Київська	256	265	202	-9	54
Дніпропетровська	206	142	110	64	96
Запорізька	91	75	65	16	26
Харківська	86	99	77	-13	9
Львівська	73	98	77	-25	-4
Одеська	69	92	73	-23	-4
Полтавська	47	51	46	-4	1
Миколаївська	39	49	47	-10	-8
Херсонська	38	18	21	20	17
Черкаська	36	31	30	5	6
Сумська	34	23	25	11	9
Чернігівська	34	17	20	17	14

Івано-Франківська	32	34	32	-2	0
Вінницька	31	49	44	-18	-13
Житомирська	27	29	29	-2	-2
Кіровоградська	26	12	17	14	9
Хмельницька	24	34	33	-10	-9
Рівненська	21	41	39	-20	-18
Тернопільська	21	15	19	6	2
Волинська	17	18	21	-1	-4
Закарпатська	17	32	31	-15	-14
Чернівецька	7	8	13	-1	-6

Моделі надають схожі результати щодо регіонів з дефіцитом магазинів АТБ, найбільш перспективними з точки зору територіального розвитку є Рівненська, Закарпатська та Вінницька області, в яких дефіцит магазинів від 18 до 13.

Хомин А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Онішкевич Ю. В.

АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОНЛАЙН

В умовах глобальної цифровізації, формування моделі інформаційного суспільства, інтеграції України в Європейський Союз спостерігається загострення конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання в будь-якій галузі. Це питання стосується і освітнього ринку, в якому з кожним роком конкуренція за споживачів як на державному, так і на регіональних рівнях, стає все більш жорстокішою, що обумовлено як економічними факторами, так і демографічною кризою та можливістю споживачів освітніх послуг обирати будь-який ЗВО світу.

На сьогодні кожен заклад вищої освіти (ЗВО) має свій сайт, який є його візитною карткою як у національному, міжнародному, так і в освітньому товаристві. Саме сайт дає змогу ЗВО демонструвати активність діяльності, результати проведених заходів, сприяти неформальному спілкуванню та обміну досвідом, підтримувати зв'язок з усіма зацікавленими сторонами, забезпечувати процес навчання, демонструвати конкурентні переваги тощо.

Лідуюча позиція серед джерел отримання інформації під час вибору ЗВО та спеціальності для потенційних вступників є його вебсайт. Згідно опитування, проведеного на замовлення аналітичного центру Cedos, 68% першокурсників вказали, що найбільш популярним джерелом інформації про ЗВО серед усіх запропонованих варіантів (рекомендації знайомих, спілкування зі студентами, дні відкритих дверей, групи в соціальних мережах, відвідування підготовчих курсів при ЗВО, екскурсії до ЗВО) є його офіційний сайт, а 71% опитованих для отримання детальної інформації про спеціальності, на які подавали заявки, також звертались до офіційних сайтів ЗВО.

Поведінку стейкхолдерів закладів вищої освіти онлайн є можливим дослідити за допомогою динамічних рядів частоти запитів за ключовим словом, де в нашому випадку це назва ЗВО.

Якщо в офлайн режимі досить складно сформулювати базу вхідних даних щодо зацікавленості тим чи іншим закладом вищої освіти, що описують поведінку суб'єктів чи об'єктів у часі, то в середовищі онлайн це можливо зробити з використанням частоти запитів ЗВО в додатку Google Trends.

Досліджено дані про частоту запитів в онлайн середовищі таких ЗВО м. Запоріжжя: Запорізький національний університет, Національний університет «Запорізька Політехніка», Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія. Дані сформовано за допомогою системи GoogleTrends за період з 18.10.2020 р. по 18.10.2024 р.

Виявлено, що поведінка стейкхолдерів онлайн усіх досліджуваних ЗВО має періодичний, яскраво виражений сезонний характер зі сплесками інформаційної активності зацікавлених осіб у літні періоди, що відповідає визначеним етапам освітнього процесу. Побудовано рекурентні діаграми часових рядів поведінки стейкхолдерів обраних ЗВО (рис. 1, 2).

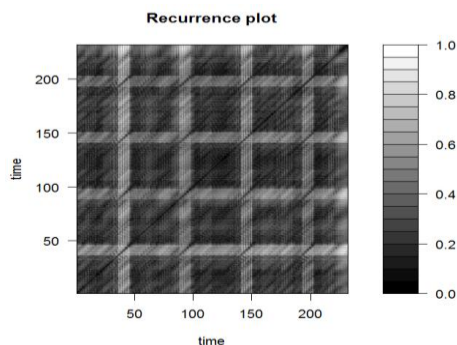

Рис. 1. Рекурентна діаграма поведінки стейкхолдерів Запорізького національного університету

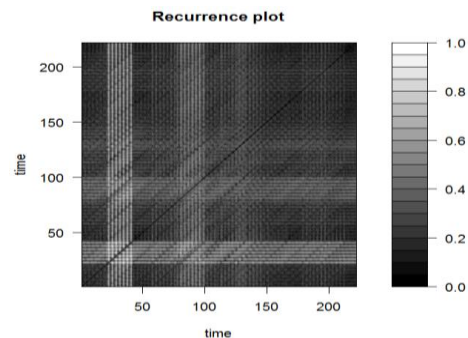

Рис. 2. Рекурентна діаграма поведінки стейкхолдерів Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії

Представлені діаграми свідчать про наявність різкої зміни поведінки стейкхолдерів, обумовленої закономірним похваленням інформаційної активності, спричиненої сезонними особливостями. Проте присутні фрагменти з більш однорідною структурою пояснюються більш стабільною інформаційною поведінкою зацікавлених осіб, прагненню системи до ламінарності.

Список використаних джерел

1. Гаріна С. М. Можливості застосування інтернет-сервісу Google Trends для аналізу пошукових запитів цільової аудиторії закладів освіти. *Сучасна педагогіка та психологія: методологія, теорія і практика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28–29 вересня 2018 р.). Київ : Таврійський нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, 2018. С. 84–86.

2. Гончаренко Ю. В. Концептуальний підхід до моделювання поведінки стейкхолдерів закладів вищої освіти онлайн в умовах обмеженої інформаційної прозорості. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 7. С. 95–102.

3. Кириченко Л., Барановский А., Кобицкая Ю. Рекуррентный анализ самоподобных и мультифрактальных временных рядов. *Information Content and Processing*. 2016. № 3 (1). С. 16–37.

Чепіжний О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ

Ефективне функціонування компанії вимагає економічно обґрунтованого управління її діяльністю, яке базується на аналізі поточної фінансово-господарської діяльності. Мета аналізу виробничої діяльності і фінансового аналізу – це ухвалення управлінських рішень у області розвитку компанії, виходу з кризи, стійкий розвиток прибуткового, конкурентноздатного підприємства, купівлі - продажу пакету акцій, залучення інвестицій і позикових засобів, оцінка інвестиційної привабливості, платоспроможності, фінансової стійкості компанії з позиції користувачів офіційної фінансової звітності, оцінка надійності партнерів, а також визначення ефективності використання матеріальних, трудових і виробничих ресурсів, виявлення і прогнозування існуючих і потенційних проблем.

Існуючі методи і моделі управління фінансовою діяльністю підприємств мають ряд недоліків:

1) недостатня розвиненість структурно-функціонального підходу, який базується на синтезі аналітичних, прогнозних, оптимізаційних і оціночних методів управління підприємством, знижує ефективність рішень з розробки тактики і стратегії управління внаслідок збільшення часу на процес ухвалення рішень;

2) балансові рівноважні моделі оцінки стану підприємства використовують сталу систему рівнянь і введення нових факторів виробництва з метою коригування ваги існуючих факторів або урахування зміни пріоритетів (орієнтація на клієнтів, працівників, прибуток, розширення виробництва тощо) в стратегічних цілях підприємства є складним або неможливим завданням;

3) моноцільова оптимізація сучасних моделей управління підприємством, таких як: модель мінімізації вартості капіталу, модель максимізації прибутку, модель мінімізації витрат тощо, є недостатньою для ефективного функціонування сучасного підприємства, яке характеризується динамічністю і гнучкістю управлінських рішень щодо встановлення пріоритетів стратегічних цілей підприємства;

4) недостатність використання динамічних моделей в управлінні економічними системами призводить до неоднозначності або неадекватності результатів моделювання діяльності підприємства в процесі розробки стратегічних сценаріїв його функціонування;

5) використання класичного потокового підходу в управлінні підприємством, який базується на інтеграції фінансового, матеріального і інформаційного потоків, не дозволяє впливати на конкурентоспроможність продукції, що виробляється, за допомогою ефективного управління трудовими (інтелектуальними) ресурсами підприємства.

Таким чином, виходячи з моделювання сценаріїв підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, необхідно розробити економіко-математичну модель ідентифікації областей ризику підприємства, що базується на основі нейронних мереж.

Нейронні мережі розглядаються як інструмент з оцінки фінансового стану підприємства. Мережа може використовуватися для регулярної оцінки фінансової стійкості підприємства. Це дозволить своєчасно виявляти проблеми з фінансовим станом підприємства і приймати необхідні заходи для їх усунення.

Шаповалов О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Сергеева Л. Н.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження банківської системи України є важливою, оскільки банківська система відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості економіки. Дослідження банків дозволяють виявити потенційні ризики та проблеми, які можуть впливати на стабільність банківської системи, а також удосконалити регулювання та нагляд за банківським сектором.

Автором проаналізовано динаміку економічних нормативів діяльності банків України за період 2014-2023 рр. та встановлено причини їхніх коливань.

Кластерний аналіз банківської системи України за показниками фінансової стійкості проведено за допомогою програми IBM SPSS Statistics 26.0. Для кластеризації використано дані Національного банку

України станом на 01.05.2023. З метою розподілу банків України на однорідні групи використано метод Варда із використанням евклідової відстані. Зокрема було виділено п'ять кластерів: банки з низьким регулятивним капіталом, недостатньою кількістю капіталу та з великими ризиками кредитування; банки з помірним регулятивним капіталом, достатньою кількістю капіталу та середніми ризиками кредитування та ліквідності; банки зі значним регулятивним капіталом, достатністю капіталу та незначними ризиками кредитування та ліквідності; банки зі значним регулятивним капіталом та високим ризиком; банки зі значним регулятивним капіталом, високою достатністю капіталу, низькими ризиками кредитування і високим рівнем ліквідності.

Для аналізу функціонування банківської системи України було побудовано симульативну економетричну модель. Модель дає змогу аналізувати зв'язки між кількісними характеристиками функціонування банківського сектору України та зовнішніми макроекономічними чинниками, що дозволить краще зрозуміти, як ці чинники взаємодіють між собою та який вплив вони мають на банківський сектор України.

Для побудови симульативної моделі функціонування банківського сектору України використано дані Державної служби статистики та Національного банку України. Модель містить 3 рівняння.

– Рівняння сукупних активів банків, млн. грн.

$$y_1 = 578557,21 + 3,84y_2 - 1,67x_1 + 0,78x_2 + 15,89x_4 - 77,2x_5,$$

де y_1 – сукупні активи банків, млн. грн.;

y_2 – капітал та резерви банків, млн. грн.;

x_1 – доходи банків, млн. грн.;

x_2 – кредити банків, млн. грн.;

x_4 – роздрібний товарооборот, млн. грн.;

– Рівняння капіталу та резервів банків, млн. грн.

$$y_2 = 69733,57 + 0,1y_1 + 0,16y_3 - 0,04x_3 + 2,63x_4 - 8,96x_5$$

де y_1 – сукупні активи банків, млн. грн.;

y_2 – капітал та резерви банків, млн. грн.;

y_3 – видатки банків, млн. грн.;

x_3 – видатки Державного бюджету, млн. грн.;

x_4 – роздрібний товарооборот, млн. грн.;

x_5 – експорт товарів та послуг, млн. дол. США.

– Рівняння видатків банків, млн. грн.

$$y_3 = 92532 - 0,08y_1 + 0,24y_2 + 0,58x_1 + 0,09x_2 + 0,13x_3,$$

де y_1 – сукупні активи банків, млн. грн.;

y_2 – капітал та резерви банків, млн. грн.;

y_3 – видатки банків, млн. грн.;

x_1 – доходи банків, млн. грн.;

x_2 – кредити банків, млн. грн.;

x_3 – видатки Державного бюджету, млн. грн.

Враховуючи результати моделювання, можна зробити висновок, що реалізація симульативної моделі банківської системи України є важливим інструментом для оцінки взаємозв'язку між макроекономічними чинниками та кількісними характеристиками банківської діяльності та можуть бути використані з метою підвищення фінансової стабільності банківської системи.

Шарай А. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Порохня В. М.

СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Не дивлячись на те, що на сучасному етапі розвитку економіки вже існують математико-економічні моделі, які виконують ті ж самі задачі з реалізацією математико-економічної моделі оцінки статистичних фінансових інструментів фондового ринку для формування оптимального інвестиційного портфелю, вони базуються на теорії портфельних інвестицій. У рамках цієї теорії всі моделі розглядають в якості цільових функцій очікувану доходність і ризик портфелю та проводять обчислювання базуючись на статистичних даних динаміці котування фінансових інструментів на фондових ринках.

У тезах пропонується, при формуванні портфелю, використовувати оцінку цінних паперів підприємств-емітентів не тільки з боку фондових ринків, а й з боку господарської діяльності підприємств. Цей підхід призваний ліквідувати можливу похибку розрахунків, яка може бути зумовлена наявністю певного рівня спекуляцій на фондовому ринку, з цінними паперами підприємств-емітентів.

У процесі виконання роботи було виконана програмна реалізація моделі оцінки акцій, як з точки зору господарської діяльності підприємств-емітентів, так і з точки зору обігу цінних паперів цих підприємств на фондовому ринку. Програмний засіб дозволяє для виконання розрахунків одержувати необхідні вхідні дані

з різноманітних джерел зберігання даних. Тобто необхідні дані можуть зберігатись у текстових файлах, з використанням систем управління даними, у електронних таблицях (наприклад: Microsoft Excel), та інших джерелах, які можуть бути доступні за використанням ODBC та OLE DB провайдерів. Що надає можливість гнучкого застосування і впровадження програми, так як не треба виконувати адаптування існуючих систем збору інформації до програми, а навпаки програма дозволяє налагодити її роботу з існуючими системами збору і зберігання інформації.

У результаті практичного застосування моделі було виявлено додаткову властивість реалізованої моделі. Ця властивість полягає у тому, що модель можливо використовувати не тільки з метою виявлення привабливих об'єктів інвестування, а й завдяки неї можна виявити цінні папери на фондовому ринку, на які впливають спекулятивні операції.

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОНАВЧИХ ПРОБЛЕМ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Загребельний П. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Міжнародний кримінальний суд є першою постійною міжнародною судовою інституцією, уповноваженою притягувати до відповідальності фізичних осіб за найтяжчі міжнародні злочини: геноцид, воєнні злочини, злочини проти людяності та агресію. Його заснування на основі Римського статуту в 1998 р. стало важливим кроком у розвитку глобальної системи правосуддя, покликаної забезпечити верховенство права на міжнародному рівні.

Протягом свого існування МКС зіткнувся із низкою складних викликів, включаючи обмежену юрисдикцію, політичний тиск, а також неоднозначне ставлення деяких країн до його діяльності. Однак незважаючи на критику, МКС залишається важливим інструментом боротьби з безкарністю, особливо у контексті сучасних збройних конфліктів і криз, таких як агресія проти України.

Міжнародний кримінальний суд відіграє ключову роль у боротьбі з безкарністю за міжнародні злочини, сприяючи зміцненню принципу верховенства права. На відміну від трибуналів *ad hoc*, створених для розгляду конкретних конфліктів, МКС є постійною інституцією, здатною оперативно реагувати на будь-які міжнародні злочини у межах своєї юрисдикції.

Однією з особливостей діяльності МКС є принцип комплементарності. Він передбачає, що МКС втручається лише тоді, коли національні судові системи виявляються неспроможними або не бажають здійснювати правосуддя. Таким чином, суд доповнює національні правові системи, сприяючи забезпеченню справедливості там, де вона недосяжна на локальному рівні.

Завдяки своїм рішенням МКС створює важливі прецеденти у міжнародному праві. Наприклад, його діяльність щодо справ у Демократичній Республіці Конго, Центральноафриканській Республіці, Дарфурі та Лівії стала вагомим кроком у напрямку притягнення до відповідальності винних у міжнародних злочинах.

Незважаючи на досягнення, діяльність МКС супроводжується численними проблемами:

– обмежена юрисдикція: багато держав, включно з США, Росією, Китаєм та Індією, не є учасниками Римського статуту. Це значно обмежує сферу дії суду та знижує його ефективність на глобальному рівні.

– політичний тиск: рішення суду часто стають об'єктом критики з боку держав, що намагаються використувати його діяльність у власних інтересах. Це породжує виклики для збереження нейтральності та незалежності суду.

– Фінансування: МКС залежить від фінансових внесків країн-учасниць, що створює обмеження у його ресурсах та впливає на оперативність роботи.

– доступність правосуддя: у багатьох випадках жертви злочинів стикаються з труднощами у доступі до суду, що обмежує можливість залучення широких кіл постраждалих до процесів правосуддя.

Україна, яка є однією з держав, що підписала Римський статут, і ратифікувала його тільки через 20 років, перебуває у центрі уваги міжнародної спільноти через збройний конфлікт на її території. Визнання юрисдикції МКС дозволило розпочати розслідування злочинів, скоєних під час конфлікту, що стало важливим кроком до встановлення справедливості.

Отже, МКС є важливим елементом системи глобального правосуддя, покликаним забезпечити покарання за найтяжчі міжнародні злочини. Водночас його ефективність залежить від підтримки міжнародної спільноти, вирішення фінансових і політичних проблем, а також розширення юрисдикції.

Для України питання співпраці з МКС є актуальним у контексті сучасних викликів, пов'язаних із збройною агресією.

Козлов О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

МІЖНАРОДНИЙ СУД ООН

Міжнародний Суд ООН є головним судовим органом Організації Об'єднаних Націй, створеним для вирішення міждержавних спорів і надання консультативних висновків із правових питань. Його діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні верховенства права та підтриманні міжнародного миру й безпеки. Створений у 1945 році на основі Статуту ООН, Суд став спадкоємцем Постійної палати міжнародного правосуддя.

Протягом свого існування Міжнародний Суд ООН розглянув понад 180 справ, які охоплювали широкий спектр питань, таких як делімітація кордонів, права людини, екологія, морське право та застосування міжнародних договорів. Його рішення є обов'язковими для сторін і сприяють формуванню міжнародної правової системи.

Міжнародний Суд виконує дві основні функції:

Розгляд спорів між державами. Юрисдикція Суду поширюється лише на держави, які добровільно погоджуються на розгляд справи. Ця функція спрямована на забезпечення мирного врегулювання спорів.

Консультативні висновки. За запитом Генеральної Асамблеї, Ради Безпеки або інших органів і спеціалізованих установ ООН Суд надає правові висновки з міжнародних питань. Хоча такі висновки не є обов'язковими, вони мають значний вплив на розвиток міжнародного права.

Суд не має юрисдикції над фізичними особами або організаціями, що відрізняє його від таких інституцій, як Міжнародний кримінальний суд.

Діяльність Міжнародного Суду ООН сприяє зміцненню міжнародного правопорядку та вирішенню конфліктів мирним шляхом. Вироки Суду забезпечують виконання міжнародних зобов'язань і зменшують ризик ескалації міждержавних суперечок.

Серед важливих справ можна виділити:

– розгляд конфлікту між Нікарагуа і США (1986 р.), який став прикладом застосування принципу невтручання;

– справа про делімітацію морського кордону між Румунією та Україною (2009 р.), рішення якої забезпечило справедливий розподіл морських ресурсів у Чорному морі.

Значення Суду також полягає у створенні юридичних прецедентів, які слугують орієнтиром для держав і міжнародних організацій.

Попри успіхи, Міжнародний Суд ООН стикається з низкою викликів:

– добровільність юрисдикції: багато держав відмовляються визнавати юрисдикцію Суду у спірних питаннях, що обмежує його вплив.

– політичний тиск: ухвалення рішень часто супроводжується політичними інтересами сторін, що може знижувати авторитет Суду.

– тривалість розгляду справ: судові процеси можуть займати роки, що знижує оперативність вирішення спорів.

Ці виклики потребують удосконалення процедур і механізмів функціонування Суду для забезпечення його ефективності.

Для підвищення ролі Міжнародного Суду ООН у міжнародній правовій системі необхідні реформи, пов'язані із розширенням юрисдикції (сприяння більшому визнанню юрисдикції Суду державами-членами ООН), оновленням процедур, запровадженням механізмів для пришвидшення розгляду справ, підвищенням фінансування тощо.

Активна підтримка Суду міжнародною спільнотою сприятиме його зміцненню як ключового інструменту у сфері міжнародного правосуддя.

Отже, Міжнародний Суд ООН залишається важливою інституцією для мирного врегулювання спорів і забезпечення верховенства права у міжнародних відносинах. Його діяльність сприяє зміцненню довіри між державами та формуванню стабільного правового порядку. Удосконалення функціонування Суду й активне залучення до його діяльності держав є запорукою зміцнення системи міжнародного правосуддя у XXI столітті.

Лаврушин Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Міжнародне гуманітарне право (МГП), яке також називають правом збройних конфліктів, є важливим інструментом для забезпечення гуманності в умовах війни та конфліктів. Воно регулює поведінку держав, організацій і індивідів під час збройних конфліктів і спрямоване на мінімізацію страждань, захист осіб, які не беруть участі в бойових діях, і обмеження застосування сили. Однак однією з основних проблем залишається ефективна імплементація норм МГП на національному рівні.

Імплементація міжнародного гуманітарного права означає процес перенесення міжнародних норм у національне законодавство та забезпечення їх виконання. Цей процес включає прийняття національних законів, організацію механізмів контролю та санкцій, а також просування правознавства серед органів влади, армії та громадськості. Імплементація є важливим етапом для забезпечення ефективного застосування норм МГП, адже навіть найкраще сформульовані міжнародні угоди не будуть діяти без належного впровадження в національних правових системах.

Імплементація міжнародного гуманітарного права вимагає від держав розробки та ухвалення законодавчих актів, що відповідатимуть міжнародним зобов'язанням. Зазвичай цей процес включає наступні етапи:

– Адаптація національного законодавства. Держави повинні привести свої закони у відповідність до міжнародних угод, таких як Женевські конвенції та їх додаткові протоколи. Це може включати введення спеціальних статей до кримінального кодексу, що передбачають покарання за порушення норм МГП, або прийняття окремих законів, що регулюють поведінку збройних сил у конфліктах.

– Створення органів контролю. Для забезпечення належної імплементації необхідно створювати інституції, що здійснюють контроль за дотриманням міжнародних норм. Це можуть бути спеціалізовані державні органи або незалежні комісії, що перевіряють дії збройних сил і цивільних осіб на предмет порушень міжнародного гуманітарного права.

Процес імплементації міжнародного гуманітарного права на національному рівні стикається з низкою труднощів. Основні з них включають:

– неузгодженість національних і міжнародних норм. Іноді національні закони не відповідають вимогам міжнародних стандартів, що може призвести до невиконання міжнародних зобов'язань. У деяких випадках національні уряди вважають, що вони мають право застосовувати власні правила без урахування міжнародних норм.

– невизначеність правових механізмів. У багатьох країнах відсутні чіткі механізми правосуддя для покарання осіб, що порушують норми МГП. Наприклад, невизначеність у застосуванні міжнародного кримінального права на національному рівні може призвести до безкарності злочинців.

– політичні та соціальні фактори. Вплив політичної ситуації, соціальної нестабільності або військових конфліктів може ускладнити імплементацію норм МГП. У таких ситуаціях держави можуть не бажати або не мати можливості втілювати міжнародні зобов'язання в національне законодавство.

– низька правова культура. В окремих країнах, де міжнародні стандарти прав людини не є пріоритетом, існує проблема низького рівня правової культури серед посадових осіб і громадян, що ускладнює імплементацію норм МГП.

Імплементація МГП на національному рівні потребує підтримки з боку міжнародних організацій, зокрема таких як ООН, Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ) і міжнародні правозахисні організації. Ці організації надають технічну, консультативну та фінансову допомогу державам у їхній роботі з адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів. Вони також виконують функцію моніторингу і здійснюють контроль за виконанням зобов'язань державами.

Шашков А. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА БОРТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ

Тероризм є однією з найсерйозніших загроз для міжнародного миру та безпеки. Його транснаціональний характер вимагає комплексного підходу, що об'єднує зусилля держав, міжнародних організацій і громадянського суспільства. Міжнародно-правова боротьба з тероризмом базується на численних конвенціях, резолюціях ООН, а також на регіональних та національних правових актах, спрямованих на запобігання терористичним актам і покарання винних.

Міжнародний тероризм охоплює злочини, які здійснюються організаціями чи індивідами, що діють поза межами однієї держави, і спрямовані на залякування урядів, міжнародних організацій або населення.

Основними характеристиками тероризму є політична чи ідеологічна мотивація, використання насильства або загрози насильства, вплив на міжнародну громадськість через страх і хаос.

У світовій практиці тероризм класифікується на різні типи: релігійний, політичний, економічний, екологічний. Усі ці форми становлять загрозу, яка вимагає консолідованої відповіді на глобальному рівні.

Основою міжнародно-правової боротьби з тероризмом є низка універсальних конвенцій, серед яких: – Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму (1999 р.). Цей документ зобов'язує держави криміналізувати фінансування терористичних актів і співпрацювати у боротьбі з такими злочинами.

– Конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом (1997 р.). Визначає відповідальність за використання вибухових пристроїв у терористичних цілях.

– Конвенція про запобігання терористичним актам з використанням ядерної зброї (2005 р.). Зосереджується на запобіганні розповсюдженню ядерних матеріалів для терористичних цілей.

Ключову роль у боротьбі з тероризмом відіграють також резолюції Ради Безпеки ООН, зокрема Резолюція 1373 (2001 р.), яка зобов'язує держави вживати заходів проти терористичних організацій, їх фінансування та підтримки, та Резолюція 2178 (2014 р.), спрямована на протидію вербуванню бойовиків і їх переміщенню до зон конфлікту.

Міжнародні організації є важливими акторами у глобальній боротьбі з тероризмом. Найбільш значущими є:

– ООН – створила Контертерористичний комітет, що контролює виконання резолюцій Ради Безпеки та координує міжнародні зусилля.

– Інтерпол - забезпечує обмін інформацією між правоохоронними органами різних країн для боротьби з транснаціональними терористичними мережами.

– Рада Європи – її Конвенція про запобігання тероризму (2005 р.) спрямована на вдосконалення правових механізмів боротьби з тероризмом у країнах-членах.

Незважаючи на існування численних правових механізмів, ефективна боротьба з тероризмом стикається з такими викликами, як те, що держави та міжнародні організації мають різні підходи до визначення цього явища, що ускладнює уніфікацію зусиль; деякі держави відмовляються співпрацювати у боротьбі з тероризмом, посилюючись на принцип невтручання у внутрішні справи; багато терористичних груп отримують підтримку через нелегальні канали фінансування, криптовалюти або навіть окремі держави; терористи використовують сучасні технології, таких як дрони, шифрування та соціальні мережі, що ускладнює їх виявлення і припинення діяльності.

Для підвищення ефективності боротьби з тероризмом на міжнародному рівні необхідно уніфікувати правових норм, розвивати механізми співпраці, посилювати координації між державами та міжнародними організаціями через обмін інформацією, створення спільних аналітичних центрів та проведення спільних операцій, забезпечувати, щоб заходи проти тероризму відповідали міжнародним стандартам прав людини, особливо в питаннях затримання, слідства та судочинства.

Міжнародно-правова боротьба з тероризмом є складним, багатограним процесом, який вимагає консолідованих зусиль усіх держав і міжнародної спільноти. Подолання тероризму можливе лише за умов спільної роботи на політичному, правовому та оперативному рівнях. Впровадження інноваційних механізмів боротьби та вдосконалення міжнародних правових інструментів дозволить зробити цей процес більш ефективним у сучасних умовах.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

Астаф'єва І. П.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Ісланкін С. М.

ПРАВОВИЙ СТАТУС КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В УКРАЇНІ: КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СТ. 111-1 КК УКРАЇНИ.

Колабораціонізм, як явище співпраці з окупаційними чи ворожими режимами, завжди мав глибокі соціальні, політичні та правові наслідки для держави та її громадян. В умовах збройної агресії російської федерації проти України питання відповідальності за колабораційну діяльність набуло особливої актуальності. З метою протидії колабораціонізму та забезпечення державної безпеки Україна вдосконалила своє кримінальне законодавство, зокрема, введенням до Кримінального кодексу України нової статті 111-1, яка передбачає відповідальність за колабораційну діяльність.

Стаття 111-1 Кримінального кодексу України чітко визначає види діяльності, що розглядаються як колабораціонізм, та встановлює відповідні покарання. Це нововведення має на меті захистити конституційний лад, територіальну цілісність та суверенітет держави від внутрішніх загроз, що можуть виникати внаслідок співпраці з окупаційними силами. Законодавче закріплення цієї відповідальності дозволяє Україні ефективніше реагувати на виклики, що постали в умовах сучасної війни.

Аналіз наукової літератури дозволяє виділити такі основні ознаки колабораціонізму:

– добровільність та свідомість дій: особа має власне бажання співпрацювати з окупаційною владою без примусу чи страху, прагнучи досягти спільної мети;

– колаборантами можуть бути представники місцевого населення, яке опинилося під окупацією через насильницьке захоплення території;

– дії колаборанта спрямовані на шкоду державі, громадянином якої він є та обов'язковою ознакою є нанесення шкоди, а не просто взаємодія з окупантами [4].

Запровадження кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність згідно зі ст. 111-1 Кримінального кодексу України стало важливим кроком у захисті національної безпеки й суверенітету держави. Ця стаття дозволяє чітко визначити та покарати дії громадян, які свідомо співпрацюють із окупаційними силами, завдаючи шкоди інтересам України. Важливо, що законодавство відрізняє випадкову взаємодію з окупантами від умисних дій, що мають на меті підтримку агресора.

Узагальнення правових підходів до колабораціонізму та встановлення чітких критеріїв відповідальності сприяє посиленню правової системи України в умовах сучасної війни. Це дозволяє країні ефективніше протидіяти внутрішнім загрозам і забезпечувати справедливість, водночас зберігаючи права громадян, які опинилися на окупованих територіях.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 25 жовт. 2024 р.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 № 2108-IX.
3. Колабораціонізм в умовах окупації: ретроспективний аналіз проблеми. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти. 2023.
4. Колабораційна діяльність – проблеми кваліфікації та доказування. 2023.
5. Аналіз статті про колабораційну із серії науково-практичних коментарів Миколи Хавронюка про зміни до Кримінального кодексу, прийняті під час воєнного стану. 2024.

Богослов А. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Кримінальним кодексом України, (далі – КК) передбачено відповідальність за фінансування тероризму, а саме – надання, збір чи зберігання будь-яких активів прямо чи опосередковано з метою їх використання або усвідомлення можливості того, що їх буде використано повністю або частково для будь-яких цілей окремим терористом чи терористичною групою (організацією), або для організації, підготовки або вчинення терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи (організації), сприяння вчиненню терористичного акту, навчання тероризму, перетинання державного кордону України з терористичною метою, провадження будь-якої іншої терористичної діяльності, а також спроби вчинення таких дій (ст. 258-5) [1]. Це один з терористичних кримінальних правопорушень, які містяться у Розділі IX КК «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки». За вчинення дій, передбачених частинами 1, 2, та 3 ст. 258-5 КК законодавцем передбачено основне покарання, у виді позбавлення волі на відповідний строк та додаткове – позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та конфіскація майна.

Слід зазначити, що реалізація терористичної діяльності як в Україні та на території інших держав, так і у світовому масштабі – це одна з найгостріших проблем сьогодення. Тож з метою поліпшення ефективності розкриття терористичних злочинів, ч. 4 ст. 258-5 КК України передбачено передумови, підстави та умови звільнення осіб, вчинивши злочин фінансування тероризму, від кримінальної відповідальності. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора або керівника терористичної групи (організації),

за дії, передбачені ст. 358-5 КК, якщо вона добровільно до притягнення до кримінальної відповідальності повідомила про відповідну терористичну діяльність або іншим чином сприяла її припиненню або запобіганню злочину, який вона фінансувала або вчиненню якого сприяла, за умови, що в її діях немає складу іншого злочину [1].

У вітчизняній кримінально-правовій науці визначаються види, передумови, підстави та умови звільнення винних осіб від кримінальної відповідальності. Так, виділяються: загальні і спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності; безумовне або умовне звільнення; імперативне (обов'язкове) чи дискреційне (необов'язкове) звільнення від кримінальної відповідальності; інші види звільнення [2, с. 46]. Загальними видами звільнення від кримінальної відповідальності за вчинене є: добровільна відмова при незакінченому злочині (ст. 17 КК); добровільна відмова співучасників (ст. 31 КК); звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК); звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 КК) та деякі інші. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності можуть бути, наприклад, такими: добровільна заява про створення злочинної організації або участь у ній (ч. 2 ст. 255 КК); сплата винним податків, зборів (обов'язкових платежів), а також відшкодування шкоди, завданої державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня) (ч. 4 ст. 212 КК); добровільну здачу органам влади зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв (ч. 3 ст. 263 КК) тощо.

Особа, яка вчинила злочин, передбачений ст. 258-5, звільняється від кримінальної відповідальності лише за умов, якщо вона: 1) добровільно до притягнення до кримінальної відповідальності повідомила про відповідну терористичну діяльність (фінансування тероризму); 2) іншим чином сприяла припиненню злочинної діяльності або запобіганню злочину, який вона фінансувала чи вчиненню якого матеріально або фінансово сприяла; 3) в діях винної особи немає складу іншого кримінального правопорушення. Тобто, для кримінального правопорушення «фінансування тероризму» законодавцем передбачено саме спеціальне звільнення від кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Баулін Ю. В. Вибрані праці. Харків : Право. 2013. 928 с.

Браславська В. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Дьоменко С. В.

ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ ПРО МІСЦЕ ОЗНАКИ У СИСТЕМІ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Процес кваліфікації злочину на практиці вимагає проведення аналізу складових ознак конкретної статті Особливої частини кримінального закону, тобто елементів складу цього кримінального правопорушення, які знаходяться між собою у тісному зв'язку та створюють складну єдину композицію, яка дає можливість через її призму оцінити вчинене діяння на предмет наявності підстав застосування кримінальної відповідальності. У процесі кваліфікації діяння чітко вимальовується тісна пов'язаність всіх об'єктивних та суб'єктивних елементів складу кримінального правопорушення, тим самим підтверджується розуміння такого складу у якості окремої нормативної системи. Звернемо увагу на той факт, що кримінально-правова доктрина базується на загальноновизнаному постулаті про наявність у складі правопорушення підсистеми «об'єктивна сторона злочину», до якої вчені відносять: діяння злочинця, наслідки такого діяння, необхідний причинний зв'язок між ними, місце, час, обстановку вчинення злочину, знаряддя, і засоби вчинення злочину. Як бачимо, «обстановка вчинення злочину», віднесена у один ряд із іншими конститутивними ознаками складу правопорушення і, відповідно, у сукупності з ними виступає критерієм пізнання дійсності з кримінально-правових позицій. Виходячи із специфіки побудови моделі складу кримінального правопорушення та розподілу його ознак на основні та факультативні, обстановка вчинення злочину відноситься доктриною до останньої категорії. З цього походить її безпосередній вплив на призначення покарання. Крім цього обстановка вчинення злочину у ряду інших ознак дає підстави для практики розмежування суміжних кримінальних правопорушень.

Надаючи визначення обстановці вчинення злочину, П.С. Матишевський, свого часу зазначав, що її потрібно розуміти у якості певних об'єктивних умов (подій) злочину. При цьому, він відокремлював три варіанти співвідношення таких умов відносно самого злочину: оточення, використання та створення.

Сучасні дослідники, зокрема О.О. Маслова, акцентують на головному призначенні поняття обстановки вчинення злочину визначати систему взаємодіючих умов та відтворювати різноманітність середовища у якому реалізувалося злочинне діяння. У цьому контексті серед множини явищ дане поняття акумулює в собі лише ті з них, які формують або мають вплив на характер і ступінь суспільної небезпеки злочину та ступінь суспільної небезпеки злочинця.

На нормативному рівні обстановка вчинення злочину у різних формах знаходить своє закріплення у кримінально-правових приписах. У першому варіанті, це може бути пряме задування у тексті закону. При цьому, може бути наведена конкретизація таких умов або їх узагальнене формулювання. У другому варіанті вона лише походить із суті наведеного у диспозиції припису.

Вважаємо за доцільне, звернути увагу на останній варіант, який у практичній площині продукує помилки у кваліфікації та сприяє розширенню судового розсуду, особливо це стосується того випадку, коли обстановка вчинення злочину відображена у змісті оціночної ознаки. Виходячи із головного призначення обстановки вчинення злочину, що полягає у індивідуалізації злочинного діяння, а також безпосередньої пов'язаності часу і місця вчинення злочину з обстановкою, які за своєю матеріальною природою є тільки окремими характерними рисами обстановки, слід зауважити про необхідність у теоретичній моделі складу

вважати обстановку, час і місце вчинення злочину обов'язковими ознаками на рівні із злочинним діянням, його наслідками та причинним зв'язком. Дана постановка питання про місце ознаки «обстановка вчинення злочину» у системі складу кримінального правопорушення слід розглядати у якості пропозиції відкриття дискусії, яка потребує свого подальшого обґрунтування.

Верех С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ОСУДНІСТЬ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Теоретична і практична вагомість проблеми осудності обумовлена, перш за все, її пов'язаністю зі складною формою суспільного буття і соціальної діяльності людей, а саме їх здатністю бути винними і відповідальними за свідомі й цілеспрямовані вольові вчинки.

З юридичної точки зору, осудність роботи – багатозначне поняття, одна з найважливіших ознак суб'єкта злочинного діяння. З однієї сторони, осудність визначає можливість вмістити людину у вину вчинене нею протиправне діяння, а з іншої – здатність людини нести відповідальність за вчинений злочин.

Проблема пошуку науково обґрунтованого визначення та осмислення механізму злочинної поведінки, зокрема осіб із психічними аномаліями, викликає методологічний та методичний інтерес не лише у вітчизняних вчених, а й у світового наукового співтовариства. Підставою такого механізму завжди виступають різні види деформації або певні ланки індивідуально-особистісних психологічних процесів стосовно мотивації та прийняття рішень чи окремих господарських структур.

Психічну норму неможливо розглядати тільки як щось беззаперечно абстрактне і невиразне. Разом з тим, слід зазначити, що поняття психічного здоров'я сьогодні не має чітко окресленого наукового визначення. Психічна норма в науці розглядається як щось середнє, стабільне й найбільш пристосоване, адаптоване до навколишнього середовища. У загальних рисах – це динамічний процес психічної діяльності, якому властиві де термінування психічних явищ, адекватність реакцій на соціальні, біологічні та фізичні умови; нарешті, це здатність людини усвідомлювати, планувати та здійснювати свій життєвий шлях у мікро-та макросередовищі. Тобто розглядати ідеальне здоров'я як оптимальний рівень психічного функціонування. Також з іншого підходу як повноцінне функціонування людини в повсякденних та екстремальних умовах.

Обмежена осудність передбачає в єдиному сенсі застосування трьох факторів. Юридичного фактору, тобто наявності діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України. Медичного фактору, встановленого рівня здоров'я, а саме наявності або відсутності розладу психічної діяльності. І, обов'язковим, психологічний фактор, тобто можливість розуміти та керувати діями.

Водночас іноді юристи використовують поняття «аномалія», «відхилення», «розлад» і щодо хронічних та важких психічних захворювань, що, не є виправданим. На думку вчених названі поняття доречно вживати у вузькому розумінні – за наявності певних, відносно незначних, таких, що їх можна в деяких випадках вилікувати, психічних порушень в особи, за яких вона залишається осудною.

Проте виходячи з того, що осудність є обов'язковою ознакою суб'єкта злочину, зазначимо: суб'єктом злочину за кримінальним правом визначається фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до Кримінального кодексу України може наставати кримінальна відповідальність, тобто яка вчинила суспільно небезпечне діяння (дію або бездіяльність) і відповідно здатна нести за це відповідальність

Волошина Т. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ВИДИ СПІВУЧАСНИКІВ ТА ВИДИ СПІВУЧАСТІ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Організована злочинність та пов'язана з цим суспільно-небезпечним явищем корупція є, на жаль, поширеним явищем, яке пустило своє коріння в усі сфери функціонування держави, завдавши величезної шкоди її розвитку. Тому подолання цього явища перетворюється у надзвичайно складну проблему, яка становить загрозу розвитку держави, стабільності і безпеці суспільства, сприяє підриву демократичних інститутів і цінностей.

На даному етапі розвитку українського суспільства, йому притаманні нові соціально-політичні відносини, що в умовах політичної і економічної нестабільності, а також розбалансованості законодавства України та збройного конфлікту призвело до активізування різних видів і форм злочинності. Стан злочинності характеризується певними несприятливими тенденціями та негативними показниками, кримінальна статистика відображає низку значних якісних трансформацій, зокрема, зростання транснаціональної організованої злочинності й злочинів, які вчинюються у співучасті. Зокрема значної розповсюженості набули такі кримінальні правопорушення, чинені у співучасті, як: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК України); посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК України); диверсія (ст. 113 КК України); злочини проти власності; бандитизм (ст. 257 КК України); терористичні злочини (статті 258 – 258-6 КК України) та деякі інші.

У ст. 27 КК України законодавець визначає види співучасників. Співучасниками кримінального правопорушення, поряд із виконавцем, є, відповідно до вітчизняного законодавства, організатор, підбурювач та пособник. Так, виконавцем/співвиконавцем є особа, яка у співучасті з іншими суб'єктами кримінального правопорушення безпосередньо чи шляхом використання інших осіб, що відповідно до закону не підлягають кримінальній відповідальності за скоєне, вчинила кримінальне правопорушення, передбачене КК України. Організатором визнається особа, яка організувала вчинення кримінального правопорушення (кримінальних

правопорушень) або керувала його (їх) підготовкою чи вчиненням. Також організатором є особа, яка утворила організовану групу чи злочинну організацію або керувала нею, або особа, яка забезпечувала фінансування чи організовувала приховування кримінально протиправної діяльності організованої групи або злочинної організації. Під підбурювачем розуміється особа, яка умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або іншим чином схилила іншого співучасника до вчинення кримінального правопорушення. Пособником же виступає особа, яка порадами, вказівками, наданням засобів чи знарядь або усуненням перешкод сприяла вчиненню кримінального правопорушення іншими співучасниками, або ж також особа, яка заздалегідь обіцяла переховати особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, знаряддя чи засоби вчинення кримінального правопорушення, сліди кримінального правопорушення чи предмети, здобуті кримінально протиправним шляхом, придбати чи збути такі предмети або іншим чином сприяти приховуванню кримінального правопорушення [1]. При цьому законодавець ніяким чином не визначає у КК України поняття «види співучасті». Лише у ст. 28 КК України охарактеризовано форми групової співучасті у вчиненні кримінального правопорушення – вчинення кримінального правопорушення групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією [1]. Це в той час, коли, фактично, у національному кримінальному законодавстві передбачено кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення, які можуть бути вчинені лише у співучасті (так звані спеціальні види співучасті), зокрема бандитизм [2]. Тож, на наш погляд, відсутність у КК України визначення поняття «види співучасті» та, власно кажучи, самих цих видів, є суттєвим недоліком вітчизняного кримінального законодавства, який потребує усунення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Баличев О. Ю. Спеціальні види співучасті у тероризмі за кримінальним законодавством України : дис. ... канд.юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя : Класичний приватний університет. 2019. 244 с.

Воробко В. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ЗЛОЧИН ПОСЯГАННЯ НА ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ І НЕДОТОРКАННІСТЬ УКРАЇНИ: ДО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

З 24 лютого 2022 р. нашій державі доводиться протистояти повномасштабній збройній агресії з боку російської федерації, а у 2014 р. відбулося безпрецедентне за своєю інтенсивністю та зухвалістю посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, що є кримінально-караним, суспільно небезпечним діянням.

Кримінальним кодексом України (далі – КК України) передбачено кримінальну відповідальність за умисні дії, вчинені з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а також публічні заклики чи розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій – «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України» (ст. 110 КК України) [1].

Дана кримінально-правова норма розміщена у Розділі I Особливої частини КК України «Злочини проти основ національної безпеки України», тож, перш за все слід зазначити, що злочин, передбачений ст. 110 КК України посягає на національну безпеку держави. Його вчинення виражається у: 1) будь-яких активних діях, спрямованих на зміну меж території або державного кордону України, які суперечать порядку, встановленого Конституцією України; 2) закликах вчинити такі дії; 3) розповсюдженні матеріалів із закликами до вчинення таких дій.

Тобто це дії, які полягають у протиправному відторгненні певної частини території України всупереч положенням її Конституції. Як зазначає науковець М. І. Хавронюк – це будь-які дії, що спрямовані на передачу частини території України під юрисдикцію іншої держави чи на зменшення території України шляхом утворення на її території іншої суверенної держави [2, с. 264]. А на думку В. О. Навроцького такі дії мають бути спрямовані на те, щоб територія України зменшилась або шляхом відокремлення від неї певних територій як самостійних держав, або шляхом переходу окремих територій під юрисдикцію інших держав [3, с. 89]. Це може бути як безпосереднє вчинення таких дій, так і заклики до їх вчинення, зокрема і шляхом розповсюдженні матеріалів з відповідним змістом. Суб'єктивною стороною розглядуваного злочину являється вина у формі прямого умислу. Характерна особливість – наявність чітко визначеної спеціальної мети, а саме – зміна державного кордону України.

При цьому посягання на територіальну цілісність і недоторканність України слід відокремлювати від інших складів злочинів, зокрема передбачених статтями: 109 «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади», 110-2 «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України», 436 «Пропаганда війни», 437 «Злочин агресії» КК України. Дані кримінальні правопорушення відрізняються саме за об'єктивними ознаками (спосіб дії). Крім того злочини, передбачені статтями 436 та 437, на відміну від злочину, передбаченого ст. 110 КК України, посягають, в першу чергу, на мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 9-те вид., переробл. та допов. Київ. Юрид. думка. 2012. 1316 с.
3. Навроцький В. О. Кримінальне право України. Особлива частина. Київ. Знання, КОО. 2000. 771 с.

Головачева Є. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИХ ДІЯНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

В умовах повномасштабної війни проти України, появи нових реальних військових, політичних, економічних, екологічних та інших загроз, визначається практична потреба у вирішенні проблеми криміналізації суспільно-небезпечних діянь. Необхідність у захисті від небезпечних посягань існувала завжди, а, також, завжди існували теоретичні та доктринальні концепції криміналізації суспільно-небезпечних діянь.

Кримінальна відповідальність є питанням публічної влади, що реалізується через процеси криміналізації, кримінального переслідування, судового розгляду і покарання. Для визначення необхідності, доцільності та умов криміналізації слід звернутися до основ кримінального права, його соціальної функції і значення.

Всі рішення, що приймаються державою, особливо при загрозових для суспільства умовах, ґрунтуються на встановленні розуміння про те, яка поведінка повинна бути забороненою і наскільки суворим має бути покарання за неї. Однак питання того, що має бути визнане злочином або кримінальним правопорушенням, яка поведінка є забороненою і яким має бути покарання за неї, все ще залишаються предметом доктринальних дискусій.

За роки повномасштабної війни криміналізації підлягали державна зрада в умовах воєнного стану, колабораційна діяльність, пособництво державі-агресору, злочинними визнані дії пов'язані з несанкціонованим поширенням інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану, за виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників та інші суспільно небезпечні діяння в інших сферах. Це все значно змінило ставлення влади, суспільства, громадян до розуміння завдань кримінальної відповідальності.

Криміналізацією слід уважати напрям кримінальної політики, що полягає у виявленні суспільно небезпечних форм індивідуальної поведінки, визнанні допустимості, можливості й доцільності їх кримінально-правової заборони шляхом фіксування в законі як злочинних і кримінально-караних.

На думку В. Гацелюка, критерієм віднесення того чи іншого законодавчого акту про внесення змін до КК до тих, що мали своїм наслідком криміналізацію суспільно-небезпечних діянь, в цьому випадку ми вважаємо факт розширення таким законом кола діянь, які охоплюються нормами кримінального закону як злочини [1].

Результат в свою чергу означає сукупність норм кримінального права, що закріплюють склади кримінальних правопорушень і відповідні санкції за їх вчинення, а також підстави і умови притягнення до кримінальної відповідальності чи звільнення від неї, закон може мати наслідком водночас і криміналізацію суспільно небезпечного діяння і диференціацію кримінальної відповідальності за його вчинення, адже в момент криміналізації законодавець ухвалює рішення і щодо розміщення норми серед інших (градація за об'єктом) і щодо інтенсивності кримінально-правового впливу відносно інших, не тотожних, але схожих діянь.

Список використаних джерел

1. Криміналізація суспільно небезпечних діянь протягом дії Кримінального кодексу України 2001 року: останні сюжети на фоні загальної палітри законодавчих рішень. / В. Гацелюк. Київ: ВАІТЕ, 2021. 228 с.

Гребенюк Д. О.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Шевченко Т. В.

КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНА БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ, УМОВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЇ

Бездіяльність у кримінальному праві це суспільно небезпечна, протиправна, добровільна пасивна поведінка, що виражається в утриманні від вчинення суспільно корисних дій, які особа може і повинна вчинити в силу покладених на неї юридичних обов'язків.

У кримінальному праві бездіяльність розглядається поряд з дією як одна з можливих форм суспільно небезпечної поведінки. За своїми юридичними та соціальними ознаками бездіяльність тотожна дії, є суспільно небезпечною, протиправною і визнається добровільною та усвідомленою дією особи. Водночас бездіяльність відрізняється від дії своїм зовнішнім (фізичним) аспектом. Так, при бездіяльності особа утримується від вчинення певних дій, які вона повинна була і могла вчинити за певних обставин з метою уникнення шкоди суспільним відносинам, що охороняються кримінальним законом[1].

Кримінальна відповідальність за бездіяльність може наставати лише за таких умов 1) на особі лежить спеціальний обов'язок вжити позитивних заходів для запобігання настанню суспільно небезпечних наслідків; 2) особа мала реальну можливість у даному конкретному випадку вжити відповідних позитивних заходів і запобігти суспільно небезпечним наслідкам 3) на особі лежить спеціальний обов'язок вжити позитивних заходів для запобігання настанню суспільно небезпечних наслідків.

Бездіяльність, як і дія, може проявлятися в одноразовому акті, у вигляді невиконання конкретної дії, яку особа повинна була і могла вчинити, або в декількох пасивних діях. Крім того, бездіяльність може проявлятися одномоментно або, у випадку триваючих правопорушень (наприклад, ухилення від сплати аліментів), протягом тривалого періоду часу. У науковій літературі вказується на існування так званої «змішаної бездіяльності» (наприклад, М. Бажанов, В. Навроцький), яка поєднується з дією і не має самостійного кримінально-правового значення.

У таких випадках активне діяння є способом вчинення злочину у формі бездіяльності, але об'єктивну сторону злочину утворює саме бездіяльність (наприклад, ухилення від сплати податків шляхом заниження об'єкта оподаткування, заповідання собі тілесних ушкоджень, симуляції вхороби, ухилення від військової служби шляхом підроблення документів військовослужбовцями тощо)[2].

Закони часто не визначають чітко і вичерпно обставини, за яких виникає юридичне зобов'язання. Як наслідок, існує великий простір для суб'єктивного тлумачення.

Щоб подолати цю проблему необхідно внести зміни до законів, щоб чітко визначити ситуації, в яких виникає юридичний обов'язок. Слід створити типові ситуації, які можуть виникнути в різних сферах діяльності, і визначити відповідні обов'язки. Настання шкідливих наслідків часто зумовлене збігом причин, а не лише бездіяльністю конкретної особи. Часто необхідно довести припущення, що саме позитивна дія особи запобігла настанню негативного результату.

Шляхами подолання є залучення експертів з різних галузей знань та проведення всебічного аналізу для встановлення причинно-наслідкового зв'язку, аналіз різних сценаріїв і створення моделі ситуації, яка дозволяє визначити роль бездіяльності в результаті, використання статистичних даних для підтвердження причинно-наслідкових зв'язків.

Отже, доведення відсутності правопорушення є одним із найскладніших завдань у кримінальному провадженні. Нечіткість законодавчих положень, складність встановлення причинно-наслідкового зв'язку та особливості доказування відсутності діяння є суттєвими перешкодами для ефективного розслідування та судового розгляду таких справ. [3].

Список використаних джерел

1. Бездіяльність у кримінальному праві. *Crimpravo.com*. URL: <https://crimpravo.com/slovyk-kryminalne-pravo/bezdiyalnist-u-kryminalnomu-pravi.html> (дата звернення: 16.10.2024).
2. Бездіяльність (об'єктивна сторона злочину). *Crimpravo.com*. URL: <https://crimpravo.com/slovyk-kryminalne-pravo/bezdiyalnist.html> (дата звернення: 16.10.2024).
3. ДП «Редакція газ. «Голос України». Сучасні проблеми кримінального права України. *Голос України - газета Верховної Ради України*. URL: <http://www.golos.com.ua/article/129694> (дата звернення: 16.10.2024).

Дембицька А. С.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Шевченко Т. В.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Кримінально-правове регулювання є ключовим елементом правової системи будь-якої держави, яке покликане забезпечити порядок, безпеку та справедливість у суспільстві. Незважаючи на досягнення у сфері кримінального права, існує ряд проблем, які потребують вирішення для оптимізації кримінально-правового регулювання. У даній статті розглянуто основні проблеми кримінально-правового регулювання, їх причини та можливі шляхи вирішення.

Різноманітна природа суспільних відносин, які регулюються кримінальним правом, вимагає різних підходів до їх регламентації та використання різних способів юридичного впливу. До останніх належать позитивний припис (позитивне зобов'язання), дозвіл та заборона. Ці елементи виступають основними способами правового регулювання і є вихідним матеріалом для створення відповідних типів регулювання і правових режимів. Вони визначають результативність кримінально-правового регулювання, що є критично важливим для досягнення правосуддя [2, с. 8].

Вирішення питання про те, який із способів правового регулювання є домінуючим у кримінальному праві, має важливе теоретичне та практичне значення. Це питання впливає на загальну спрямованість кримінально-правового регулювання та обумовлює застосування відповідного типу кримінально-правового регулювання. Однак у кримінально-правовій доктрині проблема типу правового регулювання не отримала належного рівня наукового аналізу, що потребує подальших досліджень [3, с. 19].

Основним юридичним способом кримінально-правового регулювання є позитивне зобов'язання. Це включає визначення:

– Повноважень для певних уповноважених державних органів та їх посадових осіб стосовно осіб, які вчиняють злочини, щодо їхньої кримінальної відповідальності.

– Обов'язку осіб, які вчинили злочини, підкорятися законним рішенням відповідних органів державної влади (перш за все судів) та їх посадових осіб щодо застосування до них кримінальної відповідальності.

До додаткових юридичних способів кримінально-правового регулювання Баулін відносить заохочення, яке є стимулом для осіб, які вчинили злочини, бути звільненими від кримінальної відповідальності або її пом'якшення за умови позитивної посткримінальної поведінки. Аналізуючи різні види кримінально-правових норм (забороняючі, роз'яснюючі, стимулюючі та виняткові), вважає, що визначальне значення та основний масив для кримінально-правового регулювання суспільних відносин становлять саме забороняючі норми. Це підтверджує важливість стримуючого впливу кримінального права, який спрямований на запобігання вчиненню злочинів і забезпечення безпеки суспільства [4, с. 12].

Однією з найактуальніших проблем кримінально-правового регулювання є недосконалість кримінального законодавства. Часто норми кримінального кодексу мають неясні формулювання, що призводить до неоднозначного тлумачення і застосування. Це створює правову невизначеність, що впливає на ефективність боротьби зі злочинністю. Крім того, застарілі норми не відповідають сучасним викликам, зокрема, в умовах нових технологій, що вимагає постійного оновлення кримінального законодавства. Другим важливим аспектом є проблеми реалізації кримінально-правових норм. Незважаючи на наявність чітких норм закону, їх практичне застосування часто ускладнене через недостатню підготовленість правоохоронних органів, корупцію, а також відсутність необхідних ресурсів. Це призводить до того, що багато злочинів залишаються нерозкритими, а правопорушники – непокараними [1, с. 41].

Кримінальне право не існує в ізоляції, а взаємодіє з іншими галузями права, такими як адміністративне, цивільне та міжнародне право. Цей взаємозв'язок іноді створює конфлікти, які ускладнюють правозастосування. Наприклад, невідповідність між кримінальним і адміністративним правом можуть призводити до труднощів у кваліфікації правопорушень і визначенні відповідальності. Однією з основних проблем кримінально-правового регулювання є визначення обсягу кримінальної відповідальності. В умовах соціальних змін та трансформаційних процесів у суспільстві виникає потреба в переосмисленні підходів до криміналізації певних діянь. Питання про те, які діяння повинні каратися, а які – регулюватися іншими засобами, залишаються спірними.

Отже, регулювання кримінально-правових відносин є складним та багатограним процесом, що вимагає глибокого розуміння різних аспектів суспільних відносин та способів їх правового регулювання. Сучасна кримінально-правова доктрина повинна зосередитися на детальному аналізі типів правового регулювання та їх практичного застосування, щоб забезпечити ефективність кримінальної юстиції та захист прав особи.

Список використаних джерел

1. Андрушко, Андрій Васильович. Злочини проти волі, честі та гідності особи (кримінально-правове та кримінологічне дослідження). 2021. С. 96
2. Баулін Ю.В. Кримінально-правове регулювання : основні проблеми. Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 18-19 жовтня 2018 р. редкол. : В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2018. С. 23-28.
3. Гуторова Н.О. Регулювання кримінально-правових відносин: поняття, мета, способи та їх ефективність. Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 18-19 жовтня 2018 р. редкол. : В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2018. С. 106-11.
4. Тихомиров, Д. О. Проблеми теоретико-правового осмислення особливостей кримінально-правової охорони безпеки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020. С. 299-306.

Дерека О. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2022 р., після початку повномасштабної військової агресії РФ проти нашої держави, Верховною Радою України було доповнено Кримінальний кодекс України (далі – КК України) статтею 111-1 «Колабораційна діяльність» з метою виявлення та притягнення до кримінальної відповідальності осіб, дії яких спрямовані на допомогу представникам країни агресора. Кодекс доповнено статтею 111-1 згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність» від 3 березня 2022 р. № 2107-IX [1].

Стаття 111-1 КК України включає в себе вісім частин, кожна з яких окреслює окремий склад кримінального правопорушення. Об'єднує їх одне – всі дії, передбачені у даній кримінально-правовій нормі, так чи інакше, спрямовані на добровільну допомогу окупаційній владі. Але найбільш цікавим представляється визначення суб'єкта вчинення цього кримінального правопорушення.

Перш за все необхідно наголосити, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 111-1 КК України може бути вчинене особою, яка досягла шістнадцяти років (ст. 22 КК України). Також суб'єктом кримінального правопорушення може бути тільки фізична (ч. 1 ст. 18 КК України) осудна особа, яка під час його вчинення могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та керувати ними, відповідно до ч. 1 ст. 19 КК України [2]. При цьому, у досліджуваній кримінально-правовій нормі прямо вказано на те, що суб'єктом даного кримінального правопорушення може бути громадянин України (ч. ч. 1-3, 5, 7 ст. 111-1), тобто особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України. Громадянство – це правовий зв'язок між фізичною особою та Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах і обов'язках. При цьому, наприклад, суб'єкт злочину за ч. 4 ст. 111-1 є загальним. Це не обов'язково громадянин України, але необхідно звернути увагу на те, що господарську діяльність, про яку зазначається в даній кримінально-правовій нормі, здійснює суб'єкт господарювання. У разі встановлення фактів здійснення такої господарської діяльності, необхідно визначити, хто саме діяв і приймав рішення від імені такого суб'єкта господарювання – керівник, особа, яка виконує його обов'язки, або інша особа, що діяла від імені суб'єкта господарювання. В той же час особи, які виконували технічні функції (зокрема продавці або комірники), залежно від їх умислу, можуть виступати пособниками в такому кримінальному правопорушенні.

Отже суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111-1 КК України може бути: 1) громадянин України (коли це безпосередньо передбачено законом) – особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України; 2) фізична осудна особа, яка вчинила досліджуване кримінальне правопорушення у віці 16-ть років (загальний суб'єкт); 3) спеціальний суб'єкт (ч. 2 ст. 18 КК України) — керівник суб'єкта господарювання або особа, яка виконує його обов'язки.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність. Закон України від 3 березня 2022 р. № 2107-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2107-20#Text>
2. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Джаніян Л. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Дьоменко С. В.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПРИЯННЯ УЧАСНИКАМ ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УКРИТТЯ ЇХ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Кримінально-правова характеристика сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності за Кримінальним кодексом України є важливим аспектом боротьби з організованою злочинністю, що становить серйозну загрозу правопорядку, економічній стабільності та безпеці суспільства. Дії, пов'язані зі сприянням учасникам злочинних організацій, охоплюють надання допомоги у підготовці та здійсненні злочинів, приховування учасників організації або злочинної діяльності, фінансування злочинної діяльності, а також створення умов для її продовження.

Згідно з Кримінальним кодексом України, такі дії є злочинними та підпадають під кваліфікацію як співучасть, організація чи укриття злочинів (статті 27, 28, 256, 396 КК України). Важливою характеристикою цих діянь є їхній умисний характер, спрямованість на підтримку функціонування злочинної організації або приховування наслідків її діяльності. Особливістю даних правопорушень є тісний зв'язок з іншими злочинами, такими як корупція, відмивання коштів та терористична діяльність.

Нормативно-правовий аналіз чинного законодавства України свідчить про необхідність вдосконалення законодавчих механізмів протидії сприянню злочинним організаціям. Зокрема, потребує уточнення правова природа відповідальності осіб, які не є учасниками злочинної організації, але сприяють її діяльності. Також необхідно посилити заходи щодо ідентифікації та запобігання фінансуванню злочинних організацій, удосконалити міжнародну співпрацю у сфері боротьби з організованою злочинністю та посилити правозастосовну практику в цій сфері.

Враховуючи складність та багатовимірність проблеми, важливим є не лише нормативне регулювання, але й ефективне впровадження превентивних заходів, зокрема підвищення прозорості діяльності фінансових установ, забезпечення незалежності правоохоронних органів та систематична підготовка фахівців, залучених до боротьби з організованою злочинністю. Комплексний підхід до вирішення цієї проблеми сприятиме зменшенню рівня організованої злочинності та укріпленню правопорядку в Україні.

Список використаних джерел

1. Грошевий Ю.М., Тютюгін В.І. "Організована злочинність: кримінально-правові аспекти протидії". – Харків: Право, 2019, - 128с.
2. Гуророва Н.О. "Проблеми відповідальності за сприяння організованій злочинній діяльності". – Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2020, - 143с.
3. Костенко О.М. "Кримінально-правова політика протидії організованій злочинності в Україні". – Київ: КНТ, 2021, -117с.
4. Фріс П.О. "Кримінальне право України: Особлива частина". – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022, - 119с.

Діканов Д. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Мащенко О. В.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОНТРАБАНДУ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

На сьогодні в українському законодавстві передбачено відповідальність за контрабанду в Кримінальному кодексі (КК), а саме: ст. 201 Контрабанда культурних цінностей та зброї; ст. 201-1 Контрабанда лісоматеріалів та цінних порід дерев; ст. 201-3 Контрабанда товарів; ст. 201-4 Контрабанда підкацизних товарів; ст. 305 Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, а також, певним чином, ст. 300 Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію та ст. 301 Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів [1]. Так, наприклад, у ст. 201-1 КК наголошується, що кримінальнокараним діянням є переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України [1]. Тобто, відповідно до положень КК України контрабандою є незаконне переміщення деяких предметів, які утворюють підвищену небезпеку для здоров'я людей або громадської безпеки, через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

На відміну від загальної адміністративної відповідальності, підставою адміністративної відповідальності за контрабанду (порушення митних правил) є Митний кодекс України. Так у ст. 459 Митного кодексу наголошується, що адміністративна відповідальність за порушення митних правил встановлюється Митним кодексом України [2]. Тож однією з особливостей адміністративної відповідальності за порушення у цій сфері є наявність іншої нормативної підстави – Митного кодексу України. Також з контрабандою пов'язані проступки, передбачені у Кодексі України про адміністративні правопорушення (КУпАП): ст. 88 Незаконне вивезення з України і ввезення на її територію об'єктів тваринного і рослинного світу; ст. 164-13 Порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва [3]. Хоча ці правопорушення і посягають на інші, ніж контрабанда, суспільні блага і відносини.

Свого часу, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» від 15 листопада 2011 р. № 4025-VI [4], ст. 201 КК «Контрабанда» було змінено певним чином. Так, якщо на початку ця кримінально-правова норма передбачала відповідальність за контрабанду товарів, а також історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України, то вказаним Законом законодавець виключив з переліку предмету цього злочину таку категорію як «товар». Така ситуація призвела до того, що так звана «товарна контрабанда» сприяла розвитку тіньової економіки в нашій державі та зменшувала надходження податкових платежів у державний бюджет. Саме тому 9 грудня 2023 р. Верховна Рада України прийняла закон, яким внесла зміни до КК та Кримінального процесуального (КПК) кодексів України щодо криміналізації контрабанди [5]. Цим законом було внесено відповідні зміни до двох статей КК України, а саме ст. 201 «Контрабанда культурних цінностей та зброї» і ст. 201-1 «Контрабанда лісоматеріалів та цінних порід дерев». Крім того КК доповнився двома новими статтями: ст. 201-3 «Контрабанда товарів» та ст. 201-4 «Контрабанда підкацизних товарів», що було вельми актуальним на даний час. Тепер, згідно зі ст. 201-3 відповідальність за контрабанду товарів настає у випадку вчинення цього кримінального правопорушення у значному розмірі (ч. 1 ст. 201-3) або у великому розмірі (ч. 2 ст. 201-3). Дії, передбачені цією статтею, вважаються вчиненими у значному розмірі, якщо загальна вартість предметів контрабанди в п'ять тисяч і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а у великому – якщо загальна вартість предметів контрабанди у десять тисяч і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян [1].

Особливістю прийнятих змін також є те, що кримінальна відповідальність за переміщенням через митний кордон України предметів контрабанди можлива лише за наявності умисної форми вини, що також має виключати зловживання зі сторони працівників правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t124495?an=5544>

3. Кодексі України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KD0005?an=987943>

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності. Закон України від 15 листопада 2011 р. № 4025-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2012. N 25. Ст. 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4025-17#Text> (дата звернення: 12.09.2024).

5. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо криміналізації контрабанди товарів. Закон України від 9 грудня 2023 р. № 3513-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2024. № 1. Ст. 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3513-20#n23>

Зацнов В. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Сутності та змісту досліджуваного нами покарання національний законодавець присвятив окрему статтю кримінального закону. Так, відповідно до ст. 55 КК України, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може бути призначене як основне покарання на строк від двох до п'яти років або як додаткове покарання на строк від одного до трьох років. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове покарання може бути призначене й у випадках, коли воно не передбачене в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК України за умови, що з урахуванням характеру злочину, вчиненого за посадою або у зв'язку із заняттям певною діяльністю, особи засудженого та інших обставин справи суд визнає за неможливе збереження за ним права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. При призначенні позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткового покарання до арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або позбавлення волі на певний строк – воно поширюється на увесь час відбування основного покарання і, крім цього, на строк, встановлений вироком суду, що набрав законної сили. При цьому строк додаткового покарання обчислюється з моменту відбуття основного покарання, а при призначенні покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове до інших основних покарань, а також у разі застосування ст. 77 КК України – з моменту набрання законної сили вироком.

За своїм характером і обсягом повноважень засуджений не може виконувати однакові за змістом види робіт або займатися діяльністю (наприклад, завідувача магазином не може обіймати посади, що пов'язані з матеріальною відповідальністю; водій автобуса, позбавлений права керувати транспортним засобом, не має права займатися діяльністю, пов'язаною з перевезенням людей). Це стосується всіх без винятку посад, на обіймання яких накладена заборона. Обмежень щодо застосування даного покарання щодо певних професій або виду діяльності не існує. Але якщо особа, яка вчинила злочин, ніде не працювала, або нічим не займалася, щодо неї суд не може застосувати дане покарання.

Правообмеження, які несе в собі досліджуване покарання, полягають у забороні обіймати певні посади або займатися певною діяльністю і конкретизуються стосовно кожного засудженого у вирокі. Безпосередньо вимоги виконують підприємства, установи та організації, що не входять у кримінально-виконавчу систему, тому ця діяльність для них має випадковий, стихійний характер.

На наш погляд, адміністрації підприємств, установ, організацій, які виконують вимоги вироку в частині позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, не можна вважати суб'єктом, який здатний змінювати, удосконалювати, розвивати кримінально-виконавчу систему, утілювати в собі її якісну специфіку. Вони лише виконують вимогу вироку, тобто змушені підкоритися нормі законодавства і акту застосування норми права, яким є вирок суду. Вони не усвідомлюють глибини місії, яка лягає на суб'єкта виконання покарання; від них не можна вимагати досягнення цілей виконання покарання, а лише можна зажадати виконати конкретну дію, частину загального і досить складного процесу виконання покарання.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю має на меті недопущення вчинення даною особою в подальшому злочинів з використанням певної посади чи в результаті зайняття певною діяльністю.

Зеленцов А. В.

Класичний приватний університет

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Корупція залишається однією з найбільших проблем, що заважає сталому розвитку України. В умовах системних реформ боротьба з корупцією є пріоритетом державної політики. Це передбачає застосування правових, організаційних, економічних та освітніх заходів для запобігання, виявлення та притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення.

Україна створила низку спеціалізованих органів, що відповідають за боротьбу з корупцією. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) розслідує корупційні злочини високопосадовців. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) наглядає за досудовим розслідуванням корупційних справ і підтримує обвинувачення в суді. Вищий антикорупційний суд України (ВАКС) розглядає справи, пов'язані з корупційними злочинами. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) проводить моніторинг декларацій посадовців, координує реалізацію антикорупційної політики, розробляє стратегії запобігання корупції. Державне бюро розслідувань (ДБР) розслідує злочини, вчинені посадовцями, суддями, правоохоронцями.

Основні механізми запобігання та протидії корупції:

- електронне декларування. Введення обов'язкових декларацій доходів і майна для посадових осіб, а також публічний доступ до декларацій через систему НАЗК;
- моніторинг способу життя. Перевірка відповідності рівня життя чиновників їхнім задекларованим доходам;
- конфлікт інтересів. Розробка механізмів виявлення та врегулювання конфлікту інтересів серед посадовців;
- прозорість публічних закупівель. Використання системи ProZorro для забезпечення прозорості закупівель;
- антикорупційна експертиза. Аналіз нормативно-правових актів для виявлення норм, які можуть сприяти корупції;
- антикорупційна освіта. Проведення тренінгів, семінарів і навчань для чиновників, бізнесу та громадськості.

В той же час актуальними залишаються проблеми політичного тиску, спроби впливати на діяльність антикорупційних органів. Недостатня ефективність розслідувань, затягування розгляду справ, недостатня кількість вироків. Наявність корупційних проявів серед представників судової системи. Складність впровадження реформ, нерівність у покараннях – частіше караються низькорівневі корупціонери, ніж високопосадовці.

Україна зробила значні кроки в боротьбі з корупцією, зокрема через створення спеціалізованих органів та впровадження електронних інструментів. Однак проблема залишається актуальною через системний характер корупції. Подолання корупції потребує комплексного підходу, включаючи реформу судової системи, забезпечення незалежності антикорупційних органів і залучення громадян до контролю за владою. Тільки так можна досягти прозорості, ефективності державного управління та довіри суспільства до державних інституцій.

Ілляшенко В. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕСАНКЦІОНОВАНИМ ПОШИРЕННЯМ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАПРАВЛЕННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВИХ ПРИПАСІВ В УКРАЇНУ, РУХ, ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО РОЗМІЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЧИ ІНШИХ УТВОРЕНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ, ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

В сучасних умовах ведення війн, коли використовуються всі можливі гібридні способи їх ведення, держава зобов'язана вчасно реагувати на наявні та можливі загрози. В першу чергу це стосується нормативного закріплення правил, які забезпечують захист законних інтересів громадян, суспільства, держави. Інформаційні війни, як і невідповідальне ставлення до будь-якого діяння з інформацією, може ставити реальні загрози для життя, здоров'я, безпеки громадян. Криміналізація діянь, пов'язаних з несанкціонованим

поширенням інформації про збройні сили України, в умовах воєнного або надзвичайного стану у 2022 році стало нагальною необхідністю для забезпечення основ національної безпеки України (родовий об'єкт злочину).

Термін інформація має багато визначень (за даними Вікіпедії), які оперують чинниками про оброблені та пов'язані дані, що мають сенс чи знання про предмети та факти, якими обмінюються люди або відомості, що сприймаються людиною та/або спеціальними пристроями як відображення фактів матеріального/духовного світу під час комунікації.

Відповідно до України «Про інформацію» інформація - це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Свобода інформації належить до числа проблем, які стосуються сучасної демократії. Демократія працює лише у тому випадку, якщо індивідууми поведуться розумно та раціонально. Але в умовах воєнного або надзвичайного стану змінюються і повинні змінювати правила обігу інформації.

Встановлення у Кримінальному кодексі України чітко визначених заборон для несанкціонованого поширення інформації, яка містить відомості про законні збройні формування України відповідає вимогам часу, але потребує додаткового теоретичного дослідження.

Як об'єктивна сторона злочину, діяння, що відносяться до зазначеної інформації, можуть стосуватися лише правдивої, об'єктивної та точної інформації, розповсюдження якої не санкціоновано - інформація не розміщувалася (не поширювалася) у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних сил України, Міністерством оборони України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України чи Службою безпеки України або в офіційних джерелах країн-партнерів, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Фактично така інформація не відноситься до державної таємниці, вона не отримує гриф таємності, відповідно до Закону України «Про державну таємницю». Відповідно не може тягнути за собою додатково кримінальну відповідальність за статтею 328 ККУ «Розголошення державної таємниці».

В умовах мирного часу, якщо така інформація не утаємничена, вона відноситься до масової (відкритої) інформації, яка доступна широкому загалу і безперешкодно може використовуватися у відкритому просторі. Тільки в умовах воєнного або надзвичайного стану поширення (передача, розповсюдження, розголошення тощо) стає кримінально караним. Таким чином, інформація про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення ЗСУ чи інших утворених відповідно до Законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану встановлює новий вид інформаційних відносин.

Каплун В. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ГРОМАДЯНСТВО ЯК ОBOB'ЯЗKOBA OЗНАKA СУБ'ЄKTA ЗЛОЧИНУ ДЕРЖАВНА ЗРАДА

Кримінальним кодексом України (КК) передбачено кримінальну відповідальність за вчинення державної зради, а саме – умисно вчиненого громадянином України діяння на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України, а саме: перехід на бік ворога в період збройного конфлікту; шпигунство; надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України [1].

Законодавець, в диспозиції ст. 111 КК, прямо вказує на більшість об'єктивних та суб'єктивних ознак цього злочину, зокрема і суб'єкта його вчинення. Суб'єктом державної зради може бути лише громадянин України.

Статтями 18-22 КК визначаються поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Так суб'єктом кримінального правопорушення може бути фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до КК України може наставати кримінальна відповідальність (ч. 1 ст. 18 КК). Вік кримінальної відповідальності за державну зраду – 16 років (ст. 22 КК). А у ч. 2 ст. 18 КК дається поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення – фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа [1]. Тобто така особа має бути наділена певними спеціальними ознаками, до яких, беззаперечно, відноситься і громадянство, тобто певний правовий зв'язок між фізичною особою та державою.

Згідно з чинним законодавством *громадянами України є*: усі громадяни колишнього СРСР, які на момент проголошення незалежності України (24 серпня 1991 року) постійно проживали на території України; особи, які на момент набрання чинності Законом України «Про громадянство України» (13 листопада 1991 року) проживали в Україні і не були громадянами інших держав; особи, які прибули в Україну на постійне проживання після 13 листопада 1991 року, яким у паспорті громадянина колишнього СРСР зразка 1974 року органами внутрішніх справ України внесено напис «громадянин України», а також діти цих осіб, які прибули разом із ними в Україну та на момент прибуття не досягли повноліття (у разі коли такі особи подали заяви про оформлення належності до громадянства України); особи, які набули громадянство України відповідно до законів України і міжнародних договорів України [2]. Громадянство України набувається: 1) за: народженням; територіальним походженням; іншими підставами, передбаченими міжнародними договорами України; 2) внаслідок: прийняття до громадянства; поновлення у громадянстві; усиновлення; встановлення над дитиною опіки чи піклування чи влаштування дитини в дитячий заклад або заклад охорони здоров'я, в дитячий будинок сімейного типу, прийомну сім'ю або передачі на виховання в сім'ю патронатного вихователя; встановлення над особою, визнаною судом недієздатною, опіки; визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства; 3) у зв'язку з перебуванням у громадянстві України одного чи обох батьків дитини (ст. 6 Закону України «Про громадянство України») [3].

Тож суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111 КК України може бути лише громадянин України – фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці 16 років.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Громадянство України: Громадяни та їх права, підстави набуття, подвійне громадянство. URL: <https://legalclinics.in.ua/consult/consultation-01-06-2021/>
3. Про громадянство України. Закон України від 18 січня 2001 року. № 2235-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 13. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 14.10.2024).

Карнаков О. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ДО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 260 КК УКРАЇНИ

Кримінальним кодексом України (КК) передбачено кримінальну відповідальність за створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (ст. 260 КК) [1].

Створення, керівництво або участь у воєнізованих чи збройних формуваннях без передбаченого законом порядку є кримінально караним діянням у юрисдикціях багатьох держав світу, включаючи і Україну. В умовах надзвичайних ситуацій, зокрема під час воєнного стану, надзвичайного стану чи збройного конфлікту, питання кримінально-правової кваліфікації таких дій набувають особливої важливості та актуальності. Розглянемо основні аспекти цього явища.

Перш за все необхідно встановити відмінність між законними та незаконними формуваннями. Закон передбачає можливість створення добровольчих батальйонів чи інших формувань, але виключно за умов їх легалізації відповідними органами влади. Незареєстровані чи самовільно створені формування є незаконними, навіть якщо вони діють з патріотичних мотивів. Використання надзвичайного стану не є підставою для виправдання. Особи можуть посилалися на необхідність самооборони або захисту громадян, однак такі дії повинні відповідати нормам закону. Без відповідного дозволу це не виключає кримінальної відповідальності.

У зоні воєнного конфлікту часто складно відрізнити незаконні формування від партизанських чи народних ополченських рухів. У таких випадках слід враховувати: чи є формування підконтрольним державним структурам; чи діє воно в рамках встановленого правового режиму. Нелегалізовані добровольчі батальйони, навіть якщо вони діють проти агресора, підлягають кримінально-правовій оцінці як незаконні воєнізовані формування.

Проблемами правозастосування в цій сфері можна назвати наступні:

- розмитість правових меж, недосконалість законодавства або його неоднозначність ускладнює чітке розмежування законних та незаконних дій щодо створення воєнізованих або збройних формувань;
- у конфліктних ситуаціях дії учасників незаконних формувань можуть отримувати різну оцінку залежно від політичної ситуації;
- відсутність спрощених механізмів реєстрації добровольчих формувань у надзвичайних умовах сприяє їх незаконному створенню.

Для уникнення правових колізій необхідно вдосконалювати вітчизняне законодавство, особливо в частині регулювання створення та діяльності добровольчих формувань у надзвичайних умовах; проводити роз'яснювальну роботу серед населення; забезпечувати чіткий контроль з боку держави за створенням будь-яких збройних формувань.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Коваленко А. С.

Класичний приватний університет
аспірант

Калюга К. В.

Класичний приватний університет
д.ю.н., професор, заступник завідувача кафедри кримінального права, процесу та криміналістики

ПРО СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ЗЛОЧИННОЇ ОСОБИСТОСТІ

У сучасному суспільстві соціальні мережі стали невід'ємною частиною повсякденного життя, виступаючи потужним засобом комунікації, впливу та самовираження. З кожним роком зростає кількість користувачів, і водночас збільшується вплив цих платформ на формування світогляду, поведінки та особистісних установок. На жаль, не всі ці зміни є позитивними. Соціальні мережі, крім своїх основних функцій, стали платформою для розвитку кримінальних тенденцій, поширення девіантної поведінки та створення умов для формування злочинної особистості. У теза, ми розглянемо роль соціальних мереж у процесі криміналізації особистості та механізми їх впливу на злочинну поведінку. Проте, спочатку, наведемо положення про визначення поняття "злочинної особистості", як про комплекс психічних і емоційних особливостей людини, що

можуть схилити її до антисоціальної поведінки. У науковій літературі зазначають наявність особистісних рис, які відображають девіантні або антисоціальні схильності індивіда, такі як агресивність, аморальність, відсутність емпатії або почуття провини. Злочинна особистість часто керується мотивами, які суперечать соціальним нормам і законам. Це можуть бути матеріальні вигоди, помста, бажання влади або визнання, а також особисті установки, що виправдовують антисоціальну поведінку. Особа може стати злочинною під впливом середовища, зокрема економічних труднощів, дисфункціональної сім'ї, або участі у кримінальних угрупованнях. До рис злочинної особистості можуть належати такі риси, як маніпулятивність, цинізм, порушення соціальних правил і здатність обманювати, щоб досягти власних цілей. Деякі дослідження також враховують біологічні й генетичні фактори, що можуть впливати на схильність до агресії або імпульсивності. Схильність до кримінальної діяльності, яка визначається через аналіз попередніх злочинів, поведінкових патернів і характерних рис, що допомагають слідчим ідентифікувати особу злочинця або спрогнозувати його подальші дії. Наявність мотивів вчинення злочинів, зокрема корисливих, помста, владолоубство, або девіантні сексуальні мотиви тощо; певного оточення та обставини, що сприяють злочинній діяльності. Злочинці таким чином класифікуються за різними критеріями, як-от: рівень професіоналізму (випадкові або професійні злочинці), соціальний статус, тип злочинної діяльності (організовані чи поодинокі злочинці) тощо. Їхні психологічні риси чи особистісні характеристики, такі як агресивність, імпульсивність, низький рівень емпатії, відсутність почуття провини, схильність до маніпуляцій та моральної деформації. Такі риси можуть формуватися внаслідок різних факторів, включаючи виховання, дитячі травми та вплив середовища. У деяких випадках злочинці можуть мати психічні розлади, наприклад, психопатію або антисоціальний розлад особистості. Такі індивіди мають стійкі девіантні риси, що перешкоджають соціальній адаптації та посилюють ймовірність вчинення злочинів. Фактори, такі як несприятливе оточення, бідність, низький рівень освіти, кримінальні субкультури, можуть сприяти формуванню злочинної поведінки. Психологічний аналіз мислення злочинців часто виявляє наявність когнітивних перекохань, які допомагають виправдати їхні злочинні дії. Наприклад, схильність до раціоналізації власних вчинків, знецінення жертв або заперечення своєї відповідальності [2, с. 311-319].

Дослідження особистості злочинця є ключовим для розуміння того, як формуються девіантні риси та поведінкові схильності під впливом різних факторів, зокрема соціальних мереж. У сучасних умовах соціальні медіа відіграють важливу роль у формуванні особистості, і їхній вплив на злочинну особистість стає все більш очевидним. Вивчення особистості злочинця в контексті впливу соціальних мереж дозволяє краще зрозуміти, як цифрове середовище може сприяти формуванню злочинних нахилів. Соціальні мережі здатні підсилити девіантні установки через інформаційний тиск, вплив кримінальних субкультур і радикальні ідеї, що, в свою чергу, робить їх важливим чинником у сучасних дослідженнях кримінальної психології та профілактики злочинності [3].

Далі ми розглянемо вплив соціальних мереж на розвиток особистості. Соціальні мережі, зокрема Facebook, Instagram, Twitter, TikTok та інші, надають безпрецедентну можливість для самовираження та створення альтернативної реальності. Важливим аспектом є те, що вони дозволяють людині вибудовувати свій соціальний образ, орієнтуючись на аудиторію, яка може підтримати або, навпаки, засудити ту чи іншу поведінку. У цьому контексті постає питання соціальної дезадаптації, коли особистість шукає підтвердження своєї значимості через агресивні або кримінальні дії [4, с. 38-43].

Злочинці можуть використовувати соціальні мережі для рекрутування, організації кримінальних угруповань або поширення радикальних ідей. Соціальні платформи надають можливість анонімності, що створює відчуття безкарності та дозволяє залучати у свою діяльність більш вразливі групи населення, такі як підлітки або люди, схильні до психологічних розладів [5, с. 52-53].

Розглянемо механізми впливу соціальних мереж на злочинну поведінку. Соціальні мережі надають можливість спостерігати та поширювати насильницькі або кримінальні дії без негайних наслідків. Наприклад, відео з бійками, знущаннями або іншими правопорушеннями можуть збирати тисячі лайків і схвальних коментарів, що формує враження, ніби така поведінка є соціально прийнятною. Що нормалізує агресивну та девіантну поведінку. Кримінальні групи активно використовують соціальні мережі для пошуку нових учасників, особливо серед молоді. Через створення закритих груп або чатів вони можуть радикалізувати індивідів і втягувати їх у злочинну діяльність. З розвитком технологій з'явилися нові види злочинів, такі як фішинг, хакерські атаки, кібербулінг, поширення порнографії, шахрайство. Соціальні мережі стали платформою для організації подібних злочинів, оскільки користувачі можуть взаємодіяти віртуально і не бути обмеженими територіальними межами. Люди, які зазнають впливу від користувачів з кримінальними або девіантними нахилами, можуть піддаватися соціальному тиску і самі ставати учасниками таких дій. Можливість стати популярним через вірусний контент або участь у заборонених діях стає серйозною спокусою, особливо для молоді. Кримінальні субкультури активно використовують соціальні мережі для поширення своїх ідей, символіки та ритуалів. Через меми, відео та інші види контенту створюються специфічні уявлення про "героїзм" злочинного життя, що робить його привабливим для молоді. Відбувається романтизація злочинної діяльності, що спонукає до наслідування [6]. Також важливим аспектом є так звана "культура фейкових новин" та дезінформація. Поширення недостовірної або маніпулятивної інформації може викликати соціальні хвилювання, паніку або сприяти радикалізації громадян, що згодом призводить до злочинної поведінки [7].

Важливо зазначити, що запобігання та протидія злочинності в соціальних мережах потребує комплексного підходу. По-перше, необхідно розробляти і впроваджувати ефективні методи моніторингу та виявлення небезпечного контенту, який може сприяти кримінальній діяльності. Соціальні платформи мають удосконалювати свої алгоритми і залучати експертів для аналізу і блокування такого контенту. По-друге, необхідно підвищувати рівень цифрової грамотності користувачів, особливо молоді. Освіта з кібербезпеки та розуміння, як протистояти злочинному впливу в мережі, є ключовим елементом у профілактиці злочинності [8]. Соціальні мережі, безумовно, є потужним інструментом формування поведінки сучасної людини. Водночас вони можуть слугувати платформою для розвитку кримінальних тенденцій та формування злочинної особистості. Розуміння механізмів впливу соціальних мереж на психіку та поведінку людини дозволяє виявляти

нові форми злочинності й розробляти стратегії їх профілактики. Для цього потрібні спільні зусилля державних органів, освітніх закладів, психологів та соціальних платформ, щоб мінімізувати ризики та негативні наслідки їх використання [1].

Зробимо попередні підсумки. Соціальні мережі можуть стимулювати або підтримувати девіантні погляди та антисоціальні установки. Через доступ до контенту, що пропагує насильство, ксенофобію, порушення закону або аморальність, особа може почати приймати ці моделі поведінки як нормальні. Мережеві спільноти, особливо закриті групи, можуть сприяти радикалізації. Індивіди, які відчувають соціальну ізоляцію, можуть шукати підтримку в таких групах, що поширюють ідеї злочинної поведінки, сприяючи формуванню антисоціальних ідей і відчуття "справедливості" у власних діях. У соціальних мережах часто існують субкультури, які пропагують кримінальний спосіб життя. Особистості, схильні до конформізму або впливу групових норм, можуть бути вмотивовані до вчинення злочинів через взаємодію з учасниками таких спільнот. Кібербулінг, шантаж, поширення дезінформації або фейків можуть негативно вплинути на психіку, провокуючи агресію, імпульсивність та схильність до насильницьких дій у відповідь на несправедливе ставлення. А анонімність у соціальних мережах знижує рівень відповідальності за власні дії, сприяючи зростанню агресивної або злочинної поведінки. Це може стимулювати особистість до вчинення кіберзлочинів або реальних протиправних дій.

Розуміння, керування та контроль впливу соціальних мереж на поведінку сучасної особистості стають критичними завданнями для суспільства та державних інституцій. А, тому і потребують подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Вальковський Б. Як соціальні мережі впливають на суспільство та бізнес. *IN PROJECT*. URL : <https://inproject.org/vplyv-soczialnuh-merezh-na-susplstvo-i-biznes/>
2. Вахула Б. Я. Соціальні Інтернет-мережі, їхні функції та роль у формуванні громадянського суспільства. *Вісник Львівського університету*. 2012. Випуск 6. С. 311–319.
3. Вплив соціальних мереж на психіку людини – важливі фактори та наслідки. *Факти. Аналітика. Коментарі. Тенденції*. URL : <https://fact-news.com.ua/vplyv-sotsialnix-merezh-na-psixiku-lyudini-vazhlivi-faktori-ta-naslidki/>
4. Горіна Ж. Д., Олійник О. В. Засоби вербальної маніпуляції в соціальних мережах Facebook, Instagram, Twitter. Лінгвістика й лінгводидактика: здобутки і перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих науковців (м. Одеса, 26-27 листопада 2020 р.) : зб. тез / редкол. Т. О. Євтушина, Л. І. Прокопенко. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2020. С. 38-43.
5. Онищенко О., Горовий В., Попик В. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства. Київ, 2013. 220 с.
6. Петрик В. М., Присяжнюк М. М., Компанцева Л. Ф., Скулиш Є. Д. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / за заг. ред. Є. Д. Скулиша. 2-ге вид. Київ : ЗАТ «ВІПОЛ», 2011. 248 с. URL : https://mil.univ.kiev.ua/files/29_965691167.pdf
7. Рудик М. Вплив соціальних медіа на формування громадської думки. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2020. Випуск 48. С. 198–206.
8. Соціальні мережі під час війни: як мають змінитися платформи і самі користувачі. *Центр демократії та верховенства права*. URL : <https://cedem.org.ua/news/sotsialni-merezhi-pid-chas-viyny/> (дата звернення: 14.09.2024).

Кожевніков О. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ «ЗЛІСНА НЕПОКОРА ВИМОГАМ АДМІНІСТРАЦІЇ УСТАНОВИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ»

Суб'єкт вчинення кримінального правопорушення є одним з його обов'язкових елементів, який завжди має бути встановлений у процесі кваліфікації. Відповідно до ст. 18 КК України суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до КК України може наставати кримінальна відповідальність [1]. Тобто це може бути лише: фізична особа; яка досягла віку кримінальної відповідальності; осудна особа. Також суб'єкт може бути спеціальним – фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа [1]. У більшості випадків спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення прямо вказується у диспозиції чи назві статті. У деяких випадках законом окреслюється певне коло складів злочинних діянь, що можуть бути вчинені виключно спеціальним суб'єктом. У незначній кількості норм КК України можливість вчинення кримінального правопорушення спеціальним суб'єктом може і не зазначатися ні у назві ні у диспозиції статті. У такому випадку ознаки спеціального суб'єкта визначаються шляхом тлумачення закону.

Згідно зі ст. 391 Кримінального кодексу України (КК України) кримінально караним є діяння, що полягає у злісній непокорі законним вимогам адміністрації установи виконання покарань або іншій протидії адміністрації у законному здійсненні її функцій особою, яка відбуває покарання у виді обмеження волі або у виді позбавлення волі, якщо ця особа за порушення вимог режиму відбування покарання була піддана протягом року стягненню у виді переведення до приміщення камерного типу (одиначної камери) або переводилась на більш суворий режим відбування покарання [1]. Тож суб'єкт даного кримінального правопорушення спеціальний. Ним може бути особа, яка відбуває покарання у виді обмеження чи позбавлення волі, яка підлягає відповідальності за порушення вимог режиму. Також законодавець встановлює і обов'язкові умови вчинення

цього кримінального правопорушення та відповідальності за нього – така особа має бути протягом року піддана стягненню у виді переведення до приміщення камерного типу (одиначної камери) або була переведена на більш суворий режим відбування покарання. При цьому слід зауважити, що не всі такі особи можуть бути суб'єктами цього кримінального правопорушення. Так, наприклад, відповідно до ч. 3 ст. 61 КК України, обмеження волі не застосовується до: неповнолітніх; осіб, які досягли пенсійного віку; вагітних жінок; жінок, що мають дітей віком до чотирнадцяти років; інвалідів першої і другої групи; військовослужбовців строкової служби [1]. Тож суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 391 КК України може бути лише особа, яка згідно з вироком суду, постановленого на підставі закону, відбуває покарання у виді обмеження волі або у виді позбавлення волі і яка за порушення вимог режиму відбування покарання має відповідні стягнення, вказані у ч. 1 ст. 391 КК України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Коломійчук В. О.

доктор філософії у галузі права, адвокат
Адвокатське об'єднання «Міллер»

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ

29.10.2024 Верховна Рада України прийняла за основу проєкт Закону № 11443 від 25.07.2024 "Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів притягнення юридичних осіб до відповідальності за підкуп посадових осіб іноземних держав" (далі - Проєкт). Така законодавча ініціатива обумовлена необхідністю імплементації нашої державою Рекомендації Ради Організації економічного співробітництва та розвитку щодо подальшої боротьби з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях та запровадження ефективного механізму притягнення юридичних осіб до відповідальності [1].

Варто нагадати, що Законом України № 314-VII від 23.05.2013 Кримінальний кодекс України (далі - КК України) було доповнено новим Розділом XIV-1 "Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб" саме з метою "забезпечення виконання рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO), Спеціального Комітету експертів Ради Європи з питань оцінки заходів боротьби з відмиванням коштів (MONEYVAL), а також на вирішення питань про реалізацію деяких міжнародних договорів України в частині встановлення відповідальності юридичних осіб" [2].

Тому запровадження ефективного механізму застосування кримінально-правових засобів до юридичних осіб є черговим кроком України до передових світових практик та міжнародних стандартів відповідальності юридичних осіб.

В частині змін до КК України Проєкт передбачає такі зміни:

1) запровадження можливості застосування спеціальної конфіскації на підставі ухвали суду про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру (п. 5 ч. 2 ст. 96-1 КК України у редакції Проєкту). Тобто, пропонується застосовувати заходи кримінально-правового характеру до юридичних осіб окремо від процедури притягнення до кримінальної відповідальності фізичних осіб - у кримінальних провадженнях, предметом яких є кримінальні правопорушення, передбачені ст. ст. 209, 369, 369-2 КК України, стосовно службових осіб, передбачених ч. 4 ст. 18 КК України. І для такого застосування встановлення фізичної особи не потребується (п. 4 ч. 2 ст. 96-3 КК України у редакції Проєкту);

2) визначення переліку підстав для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру незалежно від притягнення до кримінальної відповідальності фізичної особи (ч. 2 ст. 96-3 КК України у редакції Проєкту);

3) запровадження додаткових (нефінансових) заходів кримінально-правового характеру, які можуть бути застосовані до юридичної особи - (1) тимчасове обмеження діяльності юридичної особи та (2) тимчасове обмеження в отриманні прав та переваг (ч. 2 ст. 96-6 КК України у редакції Проєкту). Своєю чергою ці два заходи конкретизуються та регламентуються у ст. 96-10-1 у редакції Проєкту.

4) збільшення розмірів штрафу, що застосовується до юридичних осіб як основний захід кримінально-правового характеру за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину (ч. 2 ст. 96-7 КК України у редакції Проєкту);

5) визнання загальних правил застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб (ч. 2 ст. 96-10 КК України у редакції Проєкту).

Прийняття Проєкту та набрання чинності відповідним законом концептуально є важливим кроком на євроінтеграційному шляху нашої держави. Разом із цим, аналіз пропонованих змін свідчить про необхідність його доопрацювання, уточнення категорійно-поняттєвого апарату та конкретизації порядку застосування нових процедур (наприклад, реалізації додаткових (нефінансових) заходів кримінально-правового характеру).

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів притягнення юридичних осіб до відповідальності за підкуп посадових осіб іноземних держав: Проєкт Закону № 11443 від 25.07.2024. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44643> (дата звернення 11.11.2024).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб): Проєкт Закону № 2990 від 14.05.2013. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?-pf3516=2990&skl=8 (дата звернення 11.11.2024).

Комісарук В. І.

Класичний приватний університет
аспірант

РЕЛІГІЙНА НЕТЕПИМІСТЬ ЯК МОТИВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ: ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ

В КК України вчинення кримінального правопорушення на ґрунті расової, національної, релігійної ворожнечі чи розбрату визнається: обставиною, що обтяжує покарання (п. 3 ч.1 ст. 67), а також кваліфікуючою ознакою низки кримінальних правопорушень як от: посягання на територіальну цілісність та недоторканність України у формулюванні «релігійної ворожнечі чи розбрату» (ч.2 ст. 110); обтяжуючою кваліфікуючою ознакою умисного вбивства у формулюванні «з мотивів....релігійної нетерпимості» (п.14 ч.2 ст. 115 КК), кваліфікуючою ознакою тілесних ушкоджень (ч.2 ст. 121 КК у формулюванні «на ґрунті релігійної ворожнечі чи розбрату» та ч.2 ст. 122 КК та у формулюванні «з мотивів релігійної нетерпимості». А так само в ч.1 ст. 126 КК «Побої та мордування», ст. 127 КК «Катування», ст. 129 КК «Погроза вбивством» та іншими. КК України містить низку релігійно обумовлених мотивів вчинення суспільно небезпечних та кримінально-карних діянь. Це «нетерпимість», «ненависть», «ворожнеча», «розбрат».

За даними Офісу Генерального прокурора тільки в 2023 році зареєстровано 180 кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості. Зазначена кількість на 35,3% більша від 2022 року та на 83,7% більша від 2021 року. Для порівняння: у 2022 році зареєстровано 133 таких кримінальних правопорушень, а у 2021 році – 98 [1]. Науковці визнають, що мотив расової, національної чи релігійної нетерпимості розуміється як зумовлений певними потребами внутрішні спонукання, що виражають прагнення винного продемонструвати свою перевагу й показати неповноцінність потерпілої особи через його належність до іншої нації або через расову належність чи внаслідок сповідання нею певної релігії у й результаті цього своє ненависне до нього ставлення, щоби принизити гідність такої особи [2, с. 87]. В.К. Гришук вважає, що в основі релігійної ворожнечі лежать хибні уявлення про переваги одного віросповідання над іншим чи однієї конфесії над іншою всередині одного віросповідання [3, с. 168-169].

Професор А. В. Савченко упевнений, що як вчинене з мотивів релігійної нетерпимості слід кваліфікувати діяння тоді, коли винний «прагне продемонструвати людську неповноцінність потерпілого, через належність останнього до конкретної релігійної конфесії (вірвчення) та внаслідок цього виявляє своє упереджене, ненависницьке ставлення до нього [4, с.175].

Лук'янченко С. О. межах дисертаційного дослідження проблематики запропонував розуміти під умисними діями, спрямованими на розпалювання релігійної ворожнечі та нетерпимості, поширення в будь-який спосіб відомостей або відкрите звернення до невизначеного кола людей, в яких висловлюються ідеї, погляди, вигадки про винятковість власної релігії та нетерпимість до іншої релігії та її представників з метою викликати відповідну відверто негативну реакцію з боку інших людей. До таких дій також слід відносити і образу почуттів громадян у зв'язку з їх релігійними переконаннями, яка, відповідно, не потребує окремого виділення в диспозиції статті 161 КК України [5, с.11].

Хавронюк М.І. приміром вважає, що «умисні дії, спрямовані на розпалювання релігійної ворожнечі і ненависті та образу почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями можна об'єднати загальним поняттям «нетерпимість», а пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками релігійних та інших переконань – поняттям «дискримінація» [6, с. 510]. Натомість Інші науковці з ним не погоджуються через те, що серед іншого, перераховані дії, які прямо передбачені статтями 178, 179, 180 КК України і які не можуть бути визнані прерогативою статті 161 КК України [5, с. 118].

Як бачимо і надалі питання оцінки релігійної нетерпимості як мови вчинення низки кримінальних правопорушень залишається дискусійним та потребує подальшого наукового аналізу.

Список використаних джерел

1. За 11 років расова, національна, релігійна нетерпимість зросла у 8 разів. URL: <https://skilky-skilky.info/za-11-rokiv-rasova-natsionalna-relihiyna-neterpymist-zroslo-u-8-raziv/> (дата звернення: 11.09.2024).
2. Савків І.М. Поняття расової, національної чи релігійної нетерпимості у кримінальному праві України. *Юридична психологія та педагогіка*. 2011. № 2. С. 84-92.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Меельника, М.І. Хавронюка. – 7-е вид., переробл. та допов. К Юридична думка, 2010. 1288 с.
4. Савченко А. В. Вплив мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості на кваліфікацію злочинів. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. Число 1(17) .С. 174–177.
5. Лук'янченко С.О. Кримінальні правопорушення з мотивів релігійної нетерпимості та ворожнечі у Кримінальному кодексі України (теоретико-правове дослідження). Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081-Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 243 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України /Бойко А. М. та ін.; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Вид. 10-е, переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

Комісарук В. М., Рябчинський Д. А.

Класичний приватний університет
аспіранти

ОРГАНИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ ТА ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ПРАВОПОРЯДКУ ЗСУ ЯК СПЕЦІАЛЬНІ СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

В кримінології суб'єктами запобігання кримінальним правопорушенням визнаються державні органи, громадські організації, соціальні групи, службові особи чи громадяни, які здійснюють, розроблення і реалізацію заходів щодо випередження, обмеження й усунення причин та умов злочинності і недопущення вчинення

кримінальних правопорушень на різних стадіях [1, с.161]. Утім це узагальнене (широке) розуміння суб'єкта кримінального правопорушення, що не ураховує специфіку та напрямки діяльності окремих них, які суттєво різняться.

За специфікою запобіжної діяльності розрізняють суб'єктів які: 1) визначають її основні напрямки, завдання, форми, планують, спрямовують та контролюють, забезпечують її правове регулювання; 2) здійснюють безпосереднє управління і координацію окремими напрямками запобігання кримінальним правопорушенням; 3) виявляють та вивчають об'єкт запобіжного впливу й інформують про нього інших суб'єктів; 4) виконують запобіжні заходи щодо випередження, обмеження, усунення криміногенних явищ та процесів, захисту людини і соціальних благ; 5) реалізують заходи щодо відвернення та припинення кримінальних правопорушень [1, с. 161]. При цьому особливість того чи іншого суб'єкта і межі повноважень в сфері запобігання кримінальним правопорушенням обумовлені їх статусом, тобто для певних суб'єктів така діяльність обумовлена повноваженнями, визначеними законом або іншими нормативно-правовими актами, для інших соціальним статусом або ж громадянськими обов'язками.

За рівнями функціонування суб'єктів запобіжної діяльності поділяють на три групи. До суб'єктів загальносоціального запобігання належать органи влади а також громадські формування, що не виконують безпосередньо правоохоронні функції (міністерства, органи місцевого самоврядування, партії, профспілки та ін.). До групи суб'єктів спеціально-кримінологічного запобігання відносять державні органи, що виконують правоохоронні функції, громадські організації, що виконують правоохоронні функції, та приватні й громадські утворення, що сприяють виконанню правоохоронних завдань. До групи суб'єктів індивідуального запобігання відносять працівників правоохоронних органів, співробітників інших державних установ та окремих громадян [2, с.669].

Існує і інша система таких органів. Зокрема залежно від цілей і завдань, а також функціональних обов'язків суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням їх поділяють на 2 групи: 1) суб'єкти, які діють на загальносоціальному рівні та 2) спеціальні суб'єкти, які, в свою чергу, поділяються на - державні органи, спеціально створені для боротьби зі злочинністю (органи, що діють у межах кримінального судочинства – правоохоронні органи) та органи, що діють за межами кримінального судочинства [2, с.574]. Існують і інші підходи до класифікації суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням. Так, зокрема, в кримінології існує позиція, що «контролюючи додержання громадянами та службовими особами встановлених законодавством правил в'їзду, виїзду, перебування в Україні і транзитного проїзду через її територію іноземних громадян та осіб без громадянства, реєстраційні та міграційні підрозділи здійснюють запобігання окремим видам злочинів, проникненню в Україну або виїзду з України (в тому числі екстрадиції) суспільно-небезпечних осіб або запобігання вчиненню порушень у сфері міграції та реєстрації в Україні» [1 с.164]. Звернення до «Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби» свідчить, що такими спеціальними суб'єктами в структурі цього органу визнаються: *прикордонний загін (в тому числі мобільний прикордонний загін), окремий контрольно-пропускний пункт та авіаційна частина* [3]. У складі органу охорони державного кордону функціонують оперативно-розшукові підрозділи. Оперативно-розшукові підрозділи органів охорони державного кордону здійснюють оперативно-розшукову діяльність відповідно до ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність», що однозначно дозволяє віднести такий орган до правоохоронного.

Вказуючи, що у Збройних Силах України відповідальність за реалізацію функції запобігання злочинності покладена на Військову службу правопорядку, яка має широкий спектр повноважень для забезпечення правопорядку та військової дисципліни, говорять, що згаданий документ не містить конкретних положень щодо запобігання військовим кримінальним правопорушенням [4, с.518]. Утім безпосередньо в ст. 1 ЗУ «Про військову службу правопорядку», яка визначає статус і призначення цієї служби, вона визнається *спеціальним правоохоронним формуванням* у складі Збройних Сил України, призначеним для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях; для *запобігання кримінальним та іншим правопорушенням* у Збройних Силах України, *їх припинення*; для захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців, військово-возоб'язаних під час проходження ними зборів, працівників Збройних Сил України, а також для захисту майна Збройних Сил України від розкрадання та інших протиправних посягань, а так само для участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах [5]. Таким чином, такі органи охорони державного кордону як *прикордонний загін (в тому числі мобільний прикордонний загін), окремий контрольно-пропускний пункт та авіаційна частина, а також військова служба правопорядку є спеціальними органами запобігання кримінальним правопорушенням, які, в першу чергу, реалізують заходи відвернення і припинення кримінальних правопорушень, в силу безпосередньо визначених повноважень.*

Список використаних джерел

1. Кримінологія: підручник / За заг. ред. Б.М. Головкина. Харків: Право, 2020. 384 с.
2. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т.2: М-Я/ наук. ред. О.М. Литвинов. Харків: Факт, 2021. 870 с.
3. Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби, затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України 30 листопада 2018 року № 971. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#n15> (дата звернення 10.12.2024).
4. Коломієць Н.В., Сосєдка С.В. Запобігання вчиненню військових кримінальних правопорушень (в контексті ст. 402, 407, 408 КК України). Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2014. № 4. С.515-519. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/08/88.pdf>. (дата звернення 10.12.2024)
5. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07.03.2002 р. № 3099-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 32. Ст. 1225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text> (дата звернення 10.12.2024).

Кондрукевич В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Денисов С. Ф.

ЗАСТОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ПРОТИДІЇ КАТУВАННЮ

Дослідження проблем боротьби з катуванням є дуже актуальним в умовах воєнного стану. Виявлення об'єктивних та суб'єктивних причин цього негативного небезпечного явища, що впливає на національну безпеку держави.

Досліджуваному питанню приділяється значна увага вітчизняними вченими, такими як: А. Резван, М. Субботина, Ю. Харченко, Е. Ищенко, А. Топорков, А. Хлус, В. Бахіна, Р. Белкіна, І. Возгіна, І. Герасимова, В. Гончаренко, Л. Драпкіна, О. Колесніченко, Н. Клименко, В. Коновалова, В. Кузьмичова, В. Лисиченко та інші.

Метою є дослідження особливостей застосування норм міжнародного права за вчинення катування.

Україна є учасником Конвенції Організації Об'єднаних Націй, а також Міжнародного пакту про політичні та громадянські права, тому вони можуть вільно застосовуватися в юриспруденції на території України, адже норми міжнародного права – це частина національного законодавства (ст.9 Конституції). Крім того, 9 листопада 1995 року Україна приєдналась до Ради Європи і підписала Європейську конвенцію основних прав і свобод людини, в тому числі одинадцятий протокол. Надалі, 2 травня 1996 року представниками української держави була підписана Конвенція про запобігання катуванням, а також нелюдського або іншого такого, що принижує людську гідність покарання і поведження.

Відповідно до ратифікованих Україною міжнародних норм, катування – це будь-які дії, в результаті яких особи навмисне заподіюються сильні страждання або біль, з метою отримати від потерпілого або третьої особи визнання, будь-які відомості, примусити до чогось, залякати або покарати за певні дії.

Досить вагомою проблемою є вчинення катування окремими співробітниками правоохоронних органів. У зв'язку з чим, розслідування та покарання можуть бути не досить ефективними. Тому, варто застосовувати ще один механізм захисту, а саме: звернення зі скаргою до Європейського суду з прав людини на неефективне розслідування і застосування насильства. У цю інстанцію можна звернутися після вичерпання національних засобів захисту і з дотриманням шестимісячного терміну давності звернення.

В період ведення агресивної війни, кількість вчинених злочинів російською армією проти громадян України, в тому числі і катувань, налічується сотні тисяч. Так, станом на кінець серпня офіс генпрокурора розслідував понад 4 тисячі кримінальних проваджень за фактами незаконного позбавлення волі близько 15 тисяч цивільних українців. Злочини росії, пов'язані з катуваннями цивільних, за своїм характером є не просто воєнними злочинами, а злочинами проти людяності.

Водночас на сьогодні в українському законодавстві немає статті, яка б карала за злочини проти людяності. І єдиним дієвим механізмом, який Україна може застосовувати щодо злочинів проти людяності, є звернення до Міжнародного кримінального суду (МКС).

Згідно з Римським статутом МКС, злочини проти людяності характеризуються широкомасштабністю та систематичністю. Для відповідної кваліфікації достатньо хоча б одного з цих критеріїв.

Таким чином, щоб притягнути до відповідальності російських воєнних злочинців, включно з найвищим керівництвом країни, важливо об'єднати зусилля українських та міжнародних правоохоронних органів, а також громадських та міжнародних організацій.

Костяков Р. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНІВ ЗА ВИПРАВДОВУВАННЯ, ВИЗНАННЯ ПРАВОМІРНОЮ, ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, ГЛОРИФІКАЦІЯ ЇЇ УЧАСНИКІВ

16 березня 2022 р. набув чинності Закон № 2110-IX, яким у Кримінальному кодексі України передбачена криміналізація суспільних відносин, щодо підтримки пропаганди ворога при веденні росією агресивної війни проти України. Кримінальна відповідальність передбачена новою статтю 436-2 «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників». Дана стаття містить 3 частини. Актуальність нової статті КК підкреслюється триваючою збройною агресією росії в Україні.

Об'єктивна сторона характеризується виключно дією. Не може бути піддана кримінальній відповідальності особа, яка для себе визначила кращим перехід під юрисдикцію ворога, так звані «ждуни». Тільки перебуваючи в окупації такі люди жаліються на «віджими» власності, притиснення, соціальне зuboжіння. Бездіяльність не є караною, оскільки для таких людей відсутні нормативні приписи або громадянська позиція здійснювати протистояння тероризму, захисту Батьківщини.

Дія передбачає активну, вольову, контрольовану поведінку цілеспрямовану на розповсюдження злочинних ідей, поглядів, думок. Такі дії можуть здійснюватися у будь-який спосіб: усно, письмово, через засоби масової інформації, або у інший спосіб. Важливо, що зазначена інформація, яка визначена в статті ККУ повинна бути доведена хоча б до однієї іншої особи.

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони встановлюється спосіб, у який здійснюється дія. До таких способів відносяться:

1) представлення збройної агресії РФ проти України як внутрішнього громадянського конфлікту; 2) вчинене в будь-який інший спосіб виправдовування збройної агресії РФ проти України, розпочатої у 2014 році; 3) визнання правомірною цієї агресії; 4) заперечення зазначеної агресії; 5) виправдовування тимчасової окупації частини території України; 6) визнання правомірною цієї окупації; 7) заперечення зазначеної окупації; 8) глорифікація осіб, які здійснювали збройну агресію РФ проти України, розпочату у 2014 році; представників

збройних формувань РФ; представників іррегулярних незаконних збройних формувань; представників озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих РФ; представників окупаційної адміністрації РФ, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України; представників підконтрольних РФ самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України; 9) виготовлення та наступне поширення матеріалів, у яких міститься виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України чи тимчасової окупації частини території України, або глорифікація перелічених вище осіб; 10) дії, передбачені частиною 1 або 2 цієї статті, вчинені службовою особою, або повторно, або організованою групою, або з використанням засобів масової інформації.

Об'єктивна сторона має формальний склад злочину. Злочин вважається закінченим незалежно від настання шкідливих наслідків.

Кошель І. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

На сьогодні питання захисту тварин, зокрема диких, є вкрай актуальним у нашій державі, особливо враховуючи екоцид, який влаштовує в нашій державі армія країни-агресора. Також, слід зазначити, що багато видів тварин вже і так занесені до Червоної книги України у зв'язку не тільки з природним циклом життєдіяльності істот, тобто вимиранням, а й з втручанням людей у цей процес. При цьому вказане втручання часом має неправомірний характер, що супроводжується застосуванням фізичного насильства, а отже, жорстокості, що є неприпустимим у сучасній демократичній правовій країні.

Статтею 299 Кримінального кодексу України (далі – КК) передбачено відповідальність за вчинення дій, які полягають у жорстокому поводженні з тваринами, що належать до хребетних, у тому числі з безпритульними тваринами [1].

Однією з обов'язкових об'єктивних ознак складу кримінального правопорушення є його об'єктивна сторона, тобто зовнішній прояв злочинного діяння. Враховуючи зміст ст. 299 КК з об'єктивної сторони вчинення жорстокого поводження з тваринами може виражатися у декількох формах: жорстоке поводження з тваринами; вчинення діяння, яке полягає у порушенні правил транспортування тварин, при чому, у даному випадку, законодавець прямо передбачив настання суспільно небезпечних наслідків вчиненого – тілесні uszkodження, каліцтво чи загибель тварини; нацькування тварин одна на одну; пропаганда дій, що мають ознаки жорстокого поводження з тваринами; публічні заклики до вчинення дій, що мають ознаки жорстокого поводження з тваринами; поширення матеріалів із закликами до вчинення таких дій.

Жорстоким поводженням з тваринами, за законодавством України, визнається знущання над тваринами, у тому числі безпритульними, що спричинило їх мучення, завдало їм фізичного болю, страждань, у тому числі спричинило тілесні uszkodження, каліцтво чи загибель, нацькування тварин одна на одну та на інших тварин, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, залишення тварин напризволяще, а також інші порушення правил утримання, поводження та транспортування тварин [2]. Для кваліфікації досліджуваного кримінального правопорушення не має значення, вчиняються такі дії щодо власних тварин, тих, які належать іншим особам (організаціям), тим, що не мають господаря чи знаходяться у природному середовищі. Однак ознаки цього діяння відсутні у разі ліквідації бездоглядних тварин, при відстрілі тварин на полюванні або іншому видобутку диких тварин, а також при забої домашніх тварин чи при використанні їх для медичних експериментів, якщо це здійснено з дотриманням відповідних правил. Каліцтвом тварини визнається спричинення їй тілесного uszkodження, що призвело до втрати будь-якого органа або частини тіла тварини та/або до втрати фізіологічної функції органа тварини, а тілесним uszkodженням – порушення анатомічної цілісності або фізіологічної функції органів і тканин тіла тварини, що виникає внаслідок дії одного чи декількох зовнішніх uszkodжувачих чинників [2]. Умови ж утримання та переміщення тварин мають відповідати їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям. Під нацькуванням тварин одна на одну слід розуміти дії, спрямовані на те, щоб примусити чи привчити тварин битися між собою, нападати на інших диких чи домашніх тварин заради втіхи. Пропаганда – це форма комунікації, спрямована на поширення в суспільстві – світогляду, теорії, твердження, фактів, аргументів, чуток та інших відомостей для впливу на суспільну думку на користь певної спільної справи чи громадської позиції [3]. Пропаганда зазвичай повторюється та розповсюджується через різні засоби масової інформації, щоб сформувати обраний результат суспільної думки. Щодо публічних закликів до вчинення дій, які мають ознаки жорстокого поводження з тваринами, то можна зазначити, що відповідно до тлумачного словника сучасної української мови поняття «публічний» означає «той, що відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний». Під поняттям же «заклик» розуміється «звернення до певної групи людей, у якому в стислій формі висловлено провідну ідею часу, політичну вимогу, завдання; відозва, гасло, прохання або вимога розгорнути яку-небудь діяльність чи певним чином поводити себе» [3]. В той же час поширення матеріалів із закликами до вчинення таких дій, що мають ознаки жорстокого поводження з тваринами полягає у діях, метою яких є доведення змісту відповідних матеріалів до відома невизначеної кількості або певного кола осіб. Воно може здійснюватися шляхом підкидання листівок до поштових скриньок, розклеювання їх на дошках для оголошень, розміщення в Інтернеті тощо.

Досліджуване кримінальне правопорушення визнається закінченим з моменту вчинення будь-якого із зазначених вище діянь незалежно від наслідків.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

2. Про захист тварин від жорстокого поводження. Закон України від 21.02.2006 № 3447-IV. Відомості Верховної ради України. 2006. № 27. Ст. 230.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL: <http://links.i.ua/site/2054786703> (дата звернення: 27.10.2024).

Куксов Я. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНЕ СТ. 258-1 КК УКРАЇНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ

Протягом останніх декількох років в Україні набули поширення терористичні злочини, одним із яких є втягнення у вчинення терористичного акту. У сучасних умовах, враховуючи актуальні виклики безпеки України, боротьба з тероризмом та будь-якими його проявами є одним із ключових завдань держави. Тому Розділом IX Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки» регулюються, зокрема, питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, пов'язані з тероризмом.

Статтю 258-1 КК України передбачено кримінальну відповідальність за втягнення особи у вчинення терористичного акту або примушування до вчинення терористичного акту з використанням обману, шантажу, уразливого стану особи, або із застосуванням чи погрозою застосування насильства [1].

Важливе місце у кримінально-правовій характеристиці цього злочину належать об'єктивним ознакам, насамперед способу його вчинення, який має вагоме теоретичне та практичне значення.

Сутність цього злочину, як і деяких інших терористичних злочинів (передбачених статтями 258-2, 258-4, 258-5 КК України) полягає в «обслуговуванні» терористичного акту, сприянні йому, тому вони органічно пов'язані з ним. Зокрема, втягуючи особу у вчинення терористичного акту або примушуючи її до вчинення терористичного акту, винна особа сприяє його вчиненню, а отже, порушує громадську безпеку. Тому суспільну небезпеку даного кримінального правопорушення необхідно розглядати крізь призму суспільної небезпеки терористичного акту (ст. 258 КК України). Тобто досліджуване кримінальне правопорушення посягає, в першу чергу, на громадську безпеку.

Об'єктивна сторона цього кримінального правопорушення характеризується вчиненням таких дій: 1) втягнення особи у вчинення терористичного акту; 2) примушування до вчинення терористичного акту.

Втягнення особи у вчинення терористичного акту – це завжди активні дії, внаслідок яких іншу особу спонукають до участі в терористичному акті у спосіб, визначений законодавцем. У такої особи виникає бажання вчинити дії, передбачені ст. 258 КК України. Причому, на відміну від примушування, особа вчинює бажані для винного дії за власною волею. Втягнення полягає у впливі на свідомість конкретної особи завдяки переконуванню в доцільності, вигідності певної поведінки. Це, свого роду, особливий вид підбурювання до вчинення кримінального правопорушення. Воно може здійснюватися шляхом умовлянь, підкупу, розпалювання у особи почуття помсти, заздрощів чи якихось інших низьких спонукань, розповідей про легкість і доступність або ж необхідність певних дій, навчання способам та прийомам їх виконання тощо. В свою чергу примушування до вчинення терористичного акту полягає у діях, унаслідок яких інша особа всупереч своєму бажанню повинна вчинити такий злочин. Способами примушування є: обман; шантаж; використання уразливого стану; фізичне насильство чи погроза його застосування.

У випадку втягнення у вчинення терористичного акту або примушування до його вчинення особа (осудна і така, що досягла визначеного законом віку – 14 років) залучається до фактичної участі у вчиненні терористичного. Однак закінченням цей злочин є з моменту виконання дій, зазначених у диспозиції ч. 1 ст. 258-1 КК України, незалежно від того, чи вчинила така особа терористичний акт, чи ні.

Серед найбільш ефективних методів протидії даному кримінальному правопорушенню можна вказати: створення освітніх програм з протидії терористичній пропаганді; надання психологічної підтримки для людей у вразливому стані; моніторинг соціальних мереж й інших платформ, які використовуються для вербування; виявлення потенційних вербувальників та їхніх «жертв»; підвищення ефективності слідчих заходів задля виявлення мереж вербувальників; підвищення кримінальної відповідальності за втягнення у терористичну діяльність; обмін інформацією між країнами для виявлення вербувальних мереж.

Протидія втягненню у вчинення терористичного акту, як і іншим терористичним злочинам – це комплексна проблема, яка потребує узгоджених дій держави, суспільства і міжнародної спільноти. У сучасних умовах її ефективність, значною мірою, залежить від рівня правоохоронної спроможності держави, її міжнародної співпраці та впровадження новітніх технологій у боротьбу з тероризмом.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Левченко Д. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПРИЧИНЕННЯ ЗАГИБЕЛІ ЛЮДЕЙ АБО ІНШИХ ТЯЖКИХ НАСЛІДКІВ ЧЕРЕЗ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ЗА КК УКРАЇНИ

Кримінальним кодексом України (далі – КК України) передбачено кримінальну відповідальність за забруднення або іншу зміну природних властивостей атмосферного повітря шкідливими для життя, здоров'я

людей або для довкілля речовинами, відходами або іншими матеріалами промислового чи іншого виробництва внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля. Кваліфікуючою ознакою цього злочинного діяння є спричинення загибелі людей або інші тяжкі наслідки (ст. 241) [1].

Відповідно до вітчизняної теорії кримінального права склади кримінальних правопорушень, передбачених Особливою частиною КК України, поділяють на: основні (прості) (які не характеризуються додатковими ознаками); склади кримінальних правопорушень з обставинами, що пом'якшують відповідальність (привілейовані); склади кримінальних правопорушень з обставинами, які посилюють відповідальність (з кваліфікуючими або особливо кваліфікуючими ознаками).

Кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення – це такі ознаки, що посилюють відповідальність особи. Наявність кваліфікуючих чи особливо кваліфікуючих ознак злочинного діяння посилює відповідальність особи та підвищує ступінь суспільної небезпеки кримінального правопорушення, про що свідчать санкції відповідних частин тієї чи іншої статті КК. За вчинення кваліфікованого (особливо кваліфікованого) кримінального правопорушення передбачено більш суворе покарання [2, с. 146].

У ч. 2 ст. 241 КК України передбачено такі кваліфікуючі ознаки як вчинення дій, передбачених ч. 1 цієї статті, що призвели до загибелі людей або ж настання інших тяжких наслідків, з чого приходимо до висновків, що законодавець визначає загибель людей як тяжкі наслідки злочину.

Поняття «тяжкі наслідки» не дається у досліджуваній кримінально-правовій нормі і є оціночним. Вони визначаються судом в кожному конкретному випадку окремо. У КК України питання щодо тяжких наслідків остаточно не врегульовано. В основному ці питання регулюються відносно конкретного злочину чи групи злочинів. У науці кримінального права до тяжких наслідків, окрім загибелі людей (хоча б однієї людини), відносять: заподіяння тяжких тілесних ушкоджень особі; масові захворювання людей; масові знищення тваринного або рослинного світу; екологічну катастрофу тощо [3, с. 47].

Що ж стосується категорії «загибель людей», то це означає, що внаслідок дій, передбачених ч. 1 ст. 241 КК України, загинуло декілька, тобто дві і більше, людини, тобто відбулося настання їх смерті – припинення життєдіяльності організму людини (відсутність усіх ознак, притаманних живому організму).

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Кримінальне право України. Особлива частина. Підручник. Під ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ. Юрінком Інтер. 2003. 496 с.
3. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів. Навчальний посібник. Видання 3-тє, допов. та перероб. Київ : Атака. 2007. 592 с.

Луцій М. В.

БДПУ

наук. кер. – д.ю.н., професор Каменський Д. В.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК КРИМІНАЛІСТИКИ ЯК НАУКИ

Історія будь-якої науки, в тому числі і криміналістики, – це окрема, самостійна галузь знань. Безумовно, у сучасному світі криміналістика є досить популярною наукою. Уявлення про неї в певній мірі мають навіть пересічні громадяни. Це в першу чергу пов'язано з досить високим ступенем інформатизації суспільства. Розвиток криміналістики сягає в давні часи й налічує не одне століття. Варто зазначити, що окремі способи розслідування злочинів та експертизи й відкриття датуються ще XVII століттям, але поява криміналістики безпосередньо як самостійної науки відбулася аж в кінці XIX століття. На мою думку, один із ключових напрямків розвитку спеціальних знань криміналістики відбувався на базі медицини. Ще Папа Інокентій III (1200 р.) наказував під час з'ясування причин смерті особи звертатись до лікарів, а відомий Кодекс «Кароліна» (1532 р.) передбачав та закріплював обов'язкову участь лікарів при розслідуванні злочинів проти життя і здоров'я людини. Варто відзначити, що перші спеціальні знання з криміналістики мали все ж більше емпіричний характер, ніж теоретичний. Про сліди, які залишаються на місці скоєння злочину винною особою, згадується ще у важливій пам'ятці історії та права XI – XII ст. «Руській Правді»: «...татя по посліду женуть», мається на увазі що якщо злодій не буде одразу виявлений, то необхідно його шукати по залишених ним слідах. Отже, у цій збірці давньоруського права, укладеній у часи Київської Русі, містяться важливі норми кримінального, спадкового і процесуального законодавства.

Але однією із особливостей розслідування злочину є не лише уміння виявляти й використовувати сліди з місця злочину, а також і вміння їх закріплювати. У 1867 році журнал «Архів судової медицини» опублікував статтю військового лікаря Адольфа Борхмана, у якій мова йшла про спосіб, згідно з яким можна було знімати за допомогою гіпсу відбитки слідів людей та тварин. Криміналістика, як самостійна наука, як було вже сказано, зародилася в кінці XIX ст, а її основоположниками вважають австрійського професора Ганса Гроса (1847–1915 рр.) та французького вченого Альфонса Бертільона (1853 –1914 рр.). Першим із наукових методів, котрий був запропонований А. Бертільон першим запропонував важливий науковий метод розслідування – став метод словесного портрету. По суті це опис у певній термінології ознак зовнішності особи за науково розробленою системою. Згідно із цією системою, кожна частина обличчя та голови отримувала конкретне значення і визначення з декількох букв (шифр), із допомогою яких складалась формула зовнішності. Слід ще також зацентувати увагу на допоміжному методі ідентифікації злочинців, а саме на фотографуванні. Фотографія налічує довгу, майже півтора столітню історію. Даний винахід почали застосовувати також і в поліції. Перші відомі фотознімки були виготовлені у 1843 – 1844 в бельгійській тюрмі Форест.

Наприкінці XIX ст. у змагання із антропометрією вступив також метод дактилоскопічної ідентифікації особи за пальцевими узорами. Певний час антропометрія та дактилоскопія застосовувались одночасно, але

змагання між ними все частіше виводило на перше місце саме дактилоскопію. Папілярні лінії були вперше науково описав італійський вчений М. Мальпігі в 1686 році, але він, на жаль, не класифікував їх. Також варто зазначити, що відбитки великого пальця ще з давніх-давен використовувалися в давньому Китаї, як підпис, тобто за для ідентифікації особи. За цей новий спосіб ідентифікації виступали три важливі фактори – неповторність, відносна незмінність та відновлюваність.

Отже, криміналістика – це багатогранна, самобутня та давня наука, що межує із багатьма іншими. Саме тому розвиток та впровадження криміналістичних знань є однією із важливих складових сучасного кримінального процесу.

Ман Є. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Абакумова Ю. В.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ СТВОРЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ГРУПИ ЧИ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА КК УКРАЇНИ

У наш час багато держав зазнають небезпеку від терору та часто несуть суттєві людські та матеріальні втрати. Тероризм не тільки належить до найбільш суспільно небезпечних, але й важкопрогнозованих соціально-політичних явищ. Терористичні злочини загрожують інтересам окремих осіб, суспільства, держави, а також: військовій, політичній, соціальній, економічній та екологічній безпеці кожної країни та світу у цілому. Одним з небезпечних терористичних злочинів є передбачений ст. 258-3 Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Створення терористичної групи чи терористичної організації».

Згідно з диспозицією ст. 258-3 КК України особа підлягає кримінальній відповідальності за створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній, а так само організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації [1].

Слід зазначити, що взаємопов'язаними та певною мірою схожими є склади кримінальних правопорушень, передбачених ст. 258-3 КК України та статтями: 255 (Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній), 257 (Бандитизм), 260 (Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань). Даними кримінально-правовими нормами встановлюється кримінальна відповідальність за створення тієї чи іншої злочинної групи: терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258-3), злочинної спільноти або злочинної організації (ст. 255), банди (ст. 257), не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (ст. 260). Виходячи зі змісту диспозицій цих кримінально-правових норм та ст. 28 КК України, всім цим злочинним угрупованням притаманні відповідні загальні ознаки організованої групи чи злочинної організації та наявність спеціальних ознак, таких як: спеціальна мета створення (вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину – для злочинної організації, напад на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб – для бандитизму, вчинення терористичного акту або здійснення терористичної діяльності – для терористичної групи чи терористичної організації). Створення незаконних воєнізованих або збройних формувань, не переслідує особливої цілі та не характеризується спеціальним мотивом. Мета та мотив цього злочину можуть бути різними та не впливають на кваліфікацію. До інших ознак відносяться: озброєність банди, наявність спеціальної форми зорганізованості – організаційна структура військового типу для воєнізованого формування та наявність у розпорядженні злочинного угруповання придатної для використання вогнепальної, вибухової чи іншої зброї – для збройного формування. До основних же загальних ознак відносяться: кількісна ознака (три і більше особи, які є учасниками терористичної групи); стійкість; наявність єдиного плану вчинення кримінального правопорушення; розподіл ролей між учасниками; спрямованість на неодноразове вчинення кримінального правопорушення; спрямованість на досягнення єдиного плану, відомого всім учасникам групи (організована група), та: кількісна ознака (5 або більше осіб); стійкість; ієрархічність; наявність попередньої змови між учасниками про спільну діяльність для вчинення тяжких або особливо тяжких кримінальних правопорушень або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп; можливість наявності в складі такої організації структурних частин чи підрозділів; мета об'єднання – вчинення тяжких чи особливо тяжких кримінальних правопорушень або керівництво чи координація злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп (злочинна організація) (ч. 3 та ч. 4 ст. 28 КК України). Однак законодавець, враховуючи особливу суспільну небезпечність терористичної групи чи терористичної організації, передбачив ще одну особливість в ознаках цих угруповань – кількісну. Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» терористична група має складатися з двох і більше осіб, а терористична організація – трьох і більше [2], враховуючи, що у ч. 3 ст. 28 КК України наголошується: «злочин визнається вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи» [1]. Тож злочинні угруповання у розглянутих складах кримінальних правопорушень відрізняються за кількісною ознакою, метою створення та деякими специфічними ознаками, зокрема такою як озброєність банди.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

2. Про боротьбу з тероризмом. Закон України № 638-IV від 20 березня 2003 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 25. ст. 180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення: 14.10.2024).

Марчевський Д. І.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – д.ю.н., заступник завідувача кафедри кримінального права та криміналістики Калюга К. В.,

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Ефективний розвиток сучасного суспільства неможливий без інформаційної складової. Практично будь-яка сфера діяльності людини пов'язана з володінням інформацією про явища, події, факти.

Актуальним є аналіз та узагальнення матеріалу наукового та законодавчого характеру, спрямовані на розробку концепції інформаційного суспільства як правової категорії, що дають змогу отримати цілісну характеристику інформаційних правовідносин, виявити особливості та проблеми правового регулювання інформаційної сфери.

Правове регулювання сфери інформаційних відносин відображено у великій кількості нормативно-правових актів, що значною мірою ускладнює єдине розуміння предмета регулювання. Людині, громадянину, особі з фаховою юридичною освітою, практикуючому юристу важко визначитися, яким саме нормативно-правовим актом він має скористатися, щоб у нього при цьому не виникло проблеми, якщо опонент застосує норму іншого правовстановлювального документа. Згідно з частиною першою статті 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством [2].

Тобто ніхто не може бути примушений до вчинення будь-яких дій або бездіяльності, у тому числі й у сфері інформаційних відносин, якщо це не передбачено Конституцією України, законами та кодексами України. Крім того, відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Це положення підтверджується пунктом 12 частини першої статті Конституції України, згідно із яким організація і діяльність органів виконавчої влади визначається виключно законами України [3].

Відтак, будь-яке правове регулювання, будь-які дії органів державної влади, місцевого самоврядування та інших юридичних або/та фізичних осіб у сфері інформаційних відносин визначаються Конституцією України, законами та кодексами України, тоді як підзаконні нормативно-правові акти мають їм відповідати та можуть лише деталізувати визначені ними положення. Законів багато, звичайній людині, та й юристу, є від чого розгубитися. З чого слід починати, що застосовувати в першу чергу, що є пріоритетним, як уникнути непорозуміння? Тобто, якщо у суб'єктів виникають питання щодо інформаційних відносин у сферах реклами, телебачення та радіомовлення або у будь-якій іншій сфері суспільних відносин, то ці питання слід вирішувати, керуючись в першу чергу положеннями Закону України "Про інформацію". Тоді як закони "Про рекламу" та "Про телебачення і радіомовлення" у випадку інформаційних відносин можуть застосовуватися лише в положеннях, що не суперечать Закону України "Про інформацію". Те саме стосується усіх інших сфер суспільних відносин [1].

Отже, правове регулювання інформаційних відносин, як і загалом все правове регулювання, має бути максимально визначеним, чітко структурованим та однозначним, таким що виключає колізії, дво- та багатозначність тлумачення його норм. Для усунення багатоманітності та колізій в правовому регулюванні, для полегшення нормативно-правового орієнтування в законодавстві, на нашу думку, буде доцільним у сфері інформаційних відносин визнати і закріпити правове верховенство Закону України "Про інформацію" встановивши, що всі інші нормативно-правові акти щодо зазначеної сфери мають відповідати цьому Закону та можуть лише деталізувати застосування визначених ним положень в окремих сферах суспільних відносин.

Список використаних джерел

1. Бежевець А. М. Електронне судочинство як необхідний елемент цифрової трансформації суспільства та держави. Інформація і право. 2020. № 4 (35). С. 142–146.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.96 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. 141 с.
3. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.93 р. № 3322-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993.– № 33. 345 с.

Махова А. М.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Ісланкін С. М.

МЕХАНІЗМ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВИНИКНЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Механізм вчинення кримінального правопорушення є важливим елементом криміналістичної науки, що дозволяє досліджувати кримінальне правопорушення як процес, що має певну послідовність дій і стадій. Розуміння цього механізму необхідне для формулювання правових оцінок і побудови доказової бази в ході розслідування. Крім того, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень значною мірою залежить від інформації, що виникає на різних етапах вчинення правопорушення та слідчої діяльності.

Механізм кримінального правопорушення варто відрізнити і від складу злочину у кримінально-правовому сенсі. А.Ф. Волобуєв відзначає: "...поняття механізму злочину в криміналістиці є спорідненим з поняттям складу злочину в кримінальному праві, оскільки обидва вони сформувалися в результаті вивчення спільного об'єкту – злочинності, але під різними кутами зору. Використовуючи це поняття, криміналістика акцентує увагу на функціональній боці протиправної діяльності як системи детермінованих діянь і відносин на шляху досягнення злочинної мети (настання злочинного результату). Тому поняття механізму злочину є більш широким за своїм змістом у порівнянні з поняттям складу злочину" [1, с.16-17].

Механізм вчинення кримінального правопорушення можна подати як сукупність взаємопов'язаних етапів, що складають процес від виникнення злочинного наміру до його реалізації та завершення [2, с. 312]: намір і мотив: Кримінальне правопорушення часто починається з наявності злочинного наміру та мотива; підготовка до правопорушення: на цьому етапі особа здійснює планування та підготовку до злочину, збираючи необхідні ресурси або засоби; вчинення злочину: безпосередньо виконання злочину, на якому здійснюється незаконне діяння; приховування слідів правопорушення: після вчинення правопорушення можуть бути вжиті заходи для приховування слідів, що ускладнюють розслідування. Кожен із цих етапів містить певні сліди, які можуть бути зафіксовані і використані як криміналістична інформація.

Криміналістична інформація є відомостями, які виникають у процесі вчинення кримінального правопорушення або його розслідування. Вона включає в себе матеріальні та нематеріальні сліди, що можуть служити доказами для встановлення факту кримінального правопорушення, його обставин та осіб, які його вчинили.

Інформація, отримана у процесі вчинення правопорушення та слідчих дій, є основою для формування доказової бази. Основними джерелами криміналістичної інформації є [3, с. 84]: фізичні сліди (відбитки пальців тощо); документи і матеріали (письмові свідчення, документи, комп'ютерні файли); свідчення очевидців та потерпілих; результати експертних досліджень.

Отже, механізм вчинення кримінального правопорушення є складним процесом, що включає кілька етапів, на кожному з яких утворюються сліди, що можуть стати основою для формування криміналістичної інформації. Зрозуміння цих етапів та правильне трактування отриманих відомостей є ключем до успішного розслідування злочинів. Криміналістична інформація, що виникає в процесі вчинення кримінального правопорушення та слідчих дій, є важливим елементом доказової бази і допомагає побудувати точні версії подій, що, в свою чергу, забезпечує правильне і справедливе вирішення кримінальних проваджень.

Список використаної літератури

1. Волобуєв А.Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики : монографія. Кривий Ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2019. 122 с.
2. Князев С.В. Криміналістичне розуміння механізму вчинення злочину та його значення для розслідування кримінальних проваджень. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 1(22). Т. 3. С. 311–315.
3. Проблеми методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати митних платежів : монографія / П.В. Цимбал, І.О. Завидняк, В.І. Завидняк, А.В. Тарасюк. Ірпінь: Державний податковий університет, 2022. 150 с

Махова А. М.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач Шиян А. Г.

ЩОДО ПОНЯТТЯ ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Зупинення досудового розслідування є важливим інститутом кримінального судочинства, який дозволяє забезпечити належне правове регулювання в умовах різноманітних правових, фактичних та процесуальних обставин. Варто відразу зазначити, що на законодавчому рівні поняття супинення досудового розслідування відсутнє навіть попри те, що глава 23 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) йменується «Зупинення досудового розслідування» [1]. Відсутність чіткої правової дефініції цього терміну може призводити до неналежного застосування норм кримінального процесуального законодавства, що впливає на права учасників процесу [2, с. 135].

Аналіз наукових праць з цього питання свідчить, що вчені це поняття трактують по-різному. Найбільш поширеними є такі визначення:

– регламентована кримінальним процесуальним законом особлива та виняткова процесуальна форма, яка безпосередньо застосовується до порівняно невеликої кількості кримінальних проваджень та відповідно тільки виключно у випадках, коли відсутній основний учасник кримінального провадження (підозрюваний) або не встановлено особу, що притягується як підозрюваний у вчиненні кримінального правопорушення [3, с. 10];

– передбачена КПК України тимчасова, вимушена перерва у провадженні досудового розслідування, яка безпосередньо зумовлена обставинами, що унеможливають відповідно його подальше провадження [4, с. 287];

– передбачена КПК України тимчасова, вимушена перерва у здійсненні досудового розслідування, яка оформлюється мотивованою постановою прокурора або слідчого за погодженням із прокурором за наявності однієї з передбачених у законі підстав [5, с. 329], тощо.

Важливою рисою супинення досудового розслідування є те, що воно може статися лише після повідомлення особі про підозру та у випадках, передбачених кримінальним процесуальним законом. Рішення про це повинно бути належно обґрунтовано в постанові. При цьому слід усвідомлювати, що супинення досудового розслідування не є закриттям або припиненням кримінального провадження, позаяк після усунення перешкод, що призвели до супинення, провадження відновлюється, а кримінальне переслідування підозрюваного продовжується.

Як висновок слід зазначити, що правильне застосування цього інституту має забезпечувати баланс між інтересами держави щодо притягнення осіб до кримінальної відповідальності і правами та інтересами заінтересованих учасників кримінального провадження. Кращому застосуванню положень супинення досудового розслідування могло б сприяти законодавче закріплення цього поняття.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 25 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Удалова Л. Д. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб.. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.

3. Актуальні питання кримінального процесу України: навч. посіб.; за заг. ред. Є.М. Блажівського. Київ: Національна академія прокуратури України; Центр учбової літератури, 2013. 304 с.

4. Кримінальний процес: підручник. За заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 544 с.

5. Кримінальний процес : підручник. за ред. Ю. М. Грошевого та О. В. Капліної. Харків: Право, 2010. 608 с.

Медвідь С. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПОКАРАННЯ ЯК ПРИНЦИП КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Актуальність досліджуваної проблеми зростає у сучасних умовах широкомасштабної війни, зміни політичних, соціально-економічних орієнтирів, становлення нових суспільних відношень. Введення в дію нових кримінально-правових норм обумовило нагальну потребу у вивченні та аналізі законодавчих підходів до проблеми індивідуалізації покарання, визначенню ступені їх розробки, ефективності, виявленні наявних недоліків, прогалин у підготовці пропозицій, направлених на удосконалювання законодавчих та інших нормативно правових актів.

В цьому аспекті дослідження проблеми підстав індивідуалізації покарання здобуває особливу актуальність та значимість. Для досягнення мети покарання, підвищення його ролі як засобу протидії злочинним проявам необхідна система, що забезпечує реальну можливість застосування різноманітних об'ємів покарання до злочинців різних категорій у залежності від тяжкості злочину, обставин його вчинення та особи винного. Вирішення цього важливого завдання можливо тільки на основі індивідуалізації покарання. Саме індивідуалізоване застосування покарання являється обов'язковою умовою справедливості покарання, отже його ефективності. У зв'язку з цим питання індивідуалізації покарання займають одно з центральних місць серед проблем покарання, а їх наукова розробка здатна виявити нові напрямки та засоби формування правохозяйної поведінки громадян, виправлення засуджених.

Індивідуалізація покарання це принцип інституту призначення покарання, відповідно до якого суд, на основі оцінки ряду загальних і спеціальних критеріїв, зазначених у законі, визначає особі, яка вчинила злочин, справедливу міру покарання, спрямовану на досягнення цілей виправлення засудженого і приватної превенції, а також сприяє досягненню інших цілей, поставлених перед покаранням. Індивідуалізація покарання це також принцип відбування покарання, що застосовується у процесі правореалізації при визначенні індивідуальних особливостей відбування покарання та протидії злочинності, нагляду та ресоціалізації особи.

Диверсифікація підстав індивідуалізації відбувається за рахунок розвитку диференціації суб'єктних ознак правопорушника (злочини проти національної безпеки, військові злочини, корупційні злочини, тероризм), що, в свою чергу, свідчить про стійку законодавчу тенденцію до спеціалізації підстав кримінальної відповідальності.

У відповідності від ступеню загроз національній безпеці, соціально-економічного розвитку суспільства, політичного режиму, культури, правосвідомості та інших факторів перед покаранням ставилась різноманітна мета: попередження, залякування, кара, застерігання від злочинів інших осіб, виправлення злочинців та інше.

Досягнення мети покарання, в кожному окремому випадку, буде дотримання загальних правил і алгоритмів призначення покарання (в повній їх сукупності), які передбачені в Кримінальному кодексі України. Урахування особи винного, характеру і ступеня суспільної небезпечності кримінального правопорушення, обставин, які пом'якшують та обтяжують покарання забезпечує дотримання принципу індивідуалізації покарання і виключає формальний підхід до здійснення правосуддя.

Медяник О. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Абакумова Ю. В.

ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЧИ РОЗКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ ЧИ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

У Розділі VIII Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння» як одна з таких обставин передбачено виконання особою спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 43). Так, відповідно до національного кримінального законодавства не є кримінальним правопорушенням вимушене заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам особою, яка відповідно до закону виконувала спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації з метою попередження чи розкриття їх кримінально протиправної діяльності [1]. Така особа може підлягати кримінальній відповідальності лише за вчинення нею у складі організованої групи чи злочинної організації: 1) особливо тяжкого злочину, вчиненого умисно і поєданого з насильством над потерпілим; 2) тяжкого злочину, вчиненого умисно і пов'язаного з спричиненням тяжкого тілесного ушкодження потерпілому або настанням інших тяжких або особливо тяжких наслідків (ч. 2 ст. 43). При цьому зазначена особа не може бути засуджена до довічного позбавлення волі, а покарання у виді позбавлення волі не може бути призначене їй на строк, більший, ніж половина максимального строку позбавлення волі, передбаченого законом за цей злочин (ч. 3 ст. 43) [1].

У науковій та навчальній літературі такий вид протидії організованій злочинності називають «оперативне проникнення», «проникнення в злочинне середовище», «оперативне впровадження», «спеціальна операція оперативного підрозділу», «спеціальна операція» тощо [2, с. 25-27]. Така протидія організованим злочинним групам як таємне впровадження туди працівників правоохоронних органів, їх довірених осіб, а також негласне залучення до співпраці з цими органами членів кримінальних об'єднань, є одним з найбільш ефективних видів оперативно-розшукової діяльності. Але ж завжди слід враховувати, що виконання подібного завдання пов'язано з величезним ризиком для впровадженої особи. Саме тому у КК України у 2001 р. було включено досліджувану кримінально-правову норму.

Звісно виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації має здійснюватися відповідно до законодавства України. Так, якщо частини 2 та 3 ст. 43 КК України окреслюють умови, межі та принципи кримінальної відповідальності та покарання за вчинення злочину під час оперативного впровадження в злочинну групу, то статті 251 та 272 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) визначають порядок оформлення та здійснення такого завдання. Зокрема, згідно з частинами 2 і 3 ст. 272 КПК України виконання особою такого спеціального завдання, як негласна слідча (розшукова) дія, здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора із збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу. В такій постанові, окрім відомостей, передбачених ст. 251 КПК України, зазначається обґрунтування меж спеціального завдання та використання спеціальних несправжніх (імітаційних) засобів [3].

Бувають випадки, коли у процесі виконання спеціального завдання особа вчинює діяння, передбачене ч. 2 ст. 43 КК України. Але навіть тоді виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації розглядається як обставина, що пом'якшує покарання (п. 9 ч. 1 ст. 66).

Кримінальною відповідальність за злочин, вчинений під час виконання спеціального завдання особа несе лише у разі перевищення меж заподіяння шкоди, тобто вчинення у складі організованої групи або злочинної організації особливо тяжкого злочину, вчиненого умисно і поєданого з насильством над потерпілим, або тяжкого злочину, вчиненого умисно і пов'язаного з спричиненням тяжкого тілесного ушкодження потерпілому або настанням інших тяжких або особливо тяжких наслідків. У всіх інших випадках така особа не підлягає кримінальній відповідальності.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

2. Абакумова Ю. В. Кримінальна відповідальність особи за вчинення злочину при виконанні спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08; Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого. Харків. 2007. 211 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Михальов І. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 258-3 КК УКРАЇНИ

Одними з найнебезпечніших кримінальних правопорушень, передбачених Кримінальним кодексом України (КК) є терористичні кримінальні правопорушення (ст. ст. 258 – 258-6 КК). Особливо підвищує небезпеку діяння вчинення його декількома особами, тобто у співучасті, а тим більш – в її організованій формі. Саме тому законодавцем було криміналізовано створення терористичної групи чи терористичної організації. Дана кримінально-правова норма наголошує, що кримінально-караним є діяння, яке полягає у: 1) створенні терористичної групи чи терористичної організації; 2) керівництві такою групою чи організацією; 3) участі у такій групі чи організації; 4) організаційному чи іншому сприянні створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258-3 КК). Вчинення даного кримінального правопорушення карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої [1].

Виходячи з диспозиції ст. 258-3 КК цей злочин може бути вчинений лише шляхом активних дій. Такі дії можуть виражатися у вчинення, зокрема і як альтернативних дій, у: створенні терористичної групи; створенні терористичної організації; керівництві вказаною групою чи організацією; участі у терористичній групі чи організації; організаційному чи іншому сприянні створенню чи діяльності такої групи (організації). А суспільно-небезпечні наслідки досліджуваного злочину не охоплюються його складом.

Слід зазначити, що дії, які виражаються у створенні терористичної групи або терористичної організації, керівництво таким терористичним угрупованням, участь у ньому, за своїм юридичним змістом практично ідентичні з такими ж діяннями, передбаченими статтями КК України як: ст. 255 «Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній»; ст. 257 «Бандитизм» (якщо йдеться про організацію банди) та ст. 260 «Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань».

У поняття «створення» багато значень. Перш за все воно використовується у значенні дії (створювати, створити). Якщо звернутися до тлумачних словників української мови, то можна побачити, що, під «створенням» розуміється певна дія, зокрема така, що полягає у наступному – «створювати»: давати життя, існування чому-небудь, формувати що-небудь; виготовляти, робити що-небудь; будувати, споруджувати що-

небудь; творчою працею давати існування науковому або мистецькому творові (творити); створювати (створити) художній образ; окреслювати, визначати в основному, надаючи яких-небудь ознак, властивостей; робити можливим, наявним, підготовляти що-небудь, забезпечувати чимось (створювати умови); викликати, породжувати що-небудь, бути причиною виникнення чогось; класти початок існуванню чого-небудь, організувати щось; засновувати [2]. У науці кримінального права під «створенням» терористичної групи чи організації розуміються будь-які активні особи (осіб) дії внаслідок вчинення яких виникає до того не існуюча терористична група чи терористична організація, або надання ознак терористичної групи чи організації іншій злочинній групі (організації). Тобто це може бути: підшукування співучасників (учасників терористичного угруповання); розподіл між ними обов'язків; створення плану єдиного тощо [3, с. 118].

Отже, у якому б значенні не використовувалося це поняття «створення терористичної групи чи терористичної організації», однозначно воно характеризує щось, що виникло завдяки докладним для цього зусиллям – те, чого не існувало. Тобто, якщо говорити про створення злочинного угруповання (в тому числі і терористичного), то це вчинення активних дій, спрямованих на те, щоби: покласти початок існуванню терористичної групи чи організації; бути причиною її виникнення; робити можливою її злочинну діяльність (забезпечувати останню); надати злочинній групі чи організації ознак терористичного угруповання.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL: <http://links.i.ua/site/2054786703> (дата звернення: 14.10.2024).

3. Баличев О. Ю. Дис. на здобуття наукового ступеня к.ю.н. 12.00.08. Запоріжжя : Класичний приватний університет. 2019. 244 с.

Михальов І. О.

Класичний приватний університет
аспірант

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 258-3 КК УКРАЇНИ

Тероризм, на жаль, став неминучою складовою політичних і економічних процесів у всесвітньому масштабі і становить усе більшу загрозу громадській та національній безпеці. З різних проявів, він перетворився на широко поширене явище. Тероризм, як форма організованої злочинності, коріниться в потужній тіньовій економіці і може серйозно підірвати процес подальшого розвитку людства.

Дослідження у сфері кримінально-правової характеристики об'єктивних ознак злочину, передбаченого ст.258-2 КК України, обумовлені необхідністю вдосконалення законодавства, спрямованого на боротьбу з тероризмом та практики його застосування, оскільки чинним антитерористичним законодавством передбачається кримінальна відповідальність не тільки щодо осіб, які безпосередньо вчинюють чи готуються здійснити терористичні акти, але й тих осіб, які сприяють поширенню терористичної діяльності. Одним із таких злочинів, що сприяє готуванню та здійсненню терористичного акту, є публічні заклики до вчинення терористичного акту, ознаки якого встановлені в ст.258-2 КК України. Це обумовлює необхідність визначення в першу чергу об'єктивних ознак, тобто об'єкта та об'єктивної сторони цього злочину та складу злочину, тим більш, що в науковій літературі немає єдності у питанні щодо досконалості цієї кримінально-правової норми.

Публічні заклики до вчинення терористичного акту передбачають відкрите звернення до невизначеного або до значного кола осіб, в якому висловлюються ідеї, погляд чи вимоги, спрямовані на те, щоб шляхом поширення їх серед населення чи його окремих категорій схилити певну кількість осіб до певних дій. Тобто склад злочину, передбачений ст.258-2 КК України, встановлює відповідність за публічні заклики до вчинення лише терористичного акту, хоча в реальній дійсності можуть мати місце публічні заклики до інших терористичних злочинів (захоплення заручників, створення терористичних груп чи терористичних організацій тощо). Це явний недолік цього складу злочину, тим більш, що у ст.5 Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму від 16.05.2005 р. рекомендується встановити в національних законодавствах відповідальність за публічні підбурювання до вчинення терористичного злочину, а не тільки терористичного акту.

Таким чином, на сьогоднішній день існує дуже багато різних визначень тероризму. Відповідно до національного законодавства, тероризм визначається як суспільно небезпечна діяльність, що передбачає умисне застосування насильства, таке як захоплення заручників, підпал, убивства, тортури, залякування громадськості та органів влади, а також інші посягання на життя чи здоров'я невинних людей, або загрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей. На сьогоднішній день тероризм є одним із найсерйозніших викликів для кожної окремої держави та всього міжнародного співтовариства в цілому. Зараз необхідно забезпечити адекватну та ефективну відповідь на цей виклик. Відповідь повинна базуватися на міжнародно-правових принципах та відповідати основоположним засадам верховенства права, розвитку і поваги до прав людини.

Мосейчук А. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ДО ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 111-1 КК УКРАЇНИ

Незважаючи на наявність у Кримінальному кодексі України (далі – КК України) встановленої відповідальності за такі кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки як, наприклад: державна

зрада; насильницька зміна чи повалення конституційного ладу; захоплення державної влади; посягання на територіальну цілісність України тощо, яка була передбачена кримінальним законом і раніше, і вчинення яких за загальним розумінням охоплюється поняттям «колабораційна діяльність», враховуючи непоодинокі випадки за останній рік заперечення війни проти України й зайняття посад в окупаційних органах влади, законодавець виділив певні злочинні діяння в окрему статтю, очевидно, бажаючи спростити їх юридичну кваліфікацію та пришвидшити розслідування і судовий розгляд подібних справ. На тепер ст. 111-1 КК України передбачає кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність. Така діяльність може мати різні форми та прояви. Фактично кожна з восьми частин цієї статті характеризує окремий склад кримінального правопорушення, наприклад як передача винним матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території або ж добровільне зайняття посади, не пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території, у тому числі в окупаційній адміністрації держави-агресора [1]. Тобто кримінальне правопорушення «колабораційна діяльність», з об'єктивної сторони, виражається у вчиненні активних альтернативних, передбачених частинами 1-8 ст. 111-1 КК України, дій.

Відповідальність за ч. 1 ст. 111-1 КК України передбачається за дії у вигляді публічних висловлювань – заперечень або закликів в одній із таких форм: публічне заперечення здійснення збройної агресії проти України; публічне заперечення встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України; публічні заклики до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора; публічні заклики до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та(або) окупаційною адміністрацією держави-агресора; публічні заклики до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України.

Склад кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 111-1 КК України є формальним, і не передбачає настання обов'язкових шкідливих наслідків таких діянь. Ознака публічності для закликів або заперечень – визначена в п. 1 Примітки до ст. 111-1 КК України. Публічним вважається поширення закликів або висловлення заперечення до невизначеного кола осіб, зокрема у мережі Інтернет або за допомогою засобів масової інформації. У цьому випадку відповідні публічні заперечення вважатимуться кримінально караними, оскільки свідомо й публічно заперечуватимуться (спростовуватимуться або будь-яким чином применшуватимуться), а отже так би мовити виправдовуватимуться, зокрема, серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, тобто – воєнні злочини, зокрема: жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням; вигнання цивільного населення для примусових робіт; розграбування на окупованій території національних цінностей; застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом та інше. Відповідні публічні заклики є кримінально караними, якщо вони спрямовані на умисну співпрацю з окупантами. При цьому склад правопорушення за ч. 1 ст. 111-1 КК України необхідно відмежовувати від злочинного діяння, передбаченого ч. 6 цієї статті, де йдеться про здійснення інформаційної діяльності та організацію і проведення заходів політичного характеру. Така інформаційна діяльність також повинна мати публічний характер і бути спрямованою на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України (за відсутності ознак державної зради, активна участь у таких заходах). Згідно зі змістом ч. 6 ст. 111-1 КК України відповідальність за вчинене наставатиме в разі, якщо відповідні заходи здійснюються у співпраці з державою-агресором, її окупаційною адміністрацією тощо. Основна об'єктивна ознака, за якою слід відрізнити склади кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 та ч. 6 ст. 111-1 КК України є те, що інформаційна діяльність загалом є більш змістовнішою та більш інформативною ніж заперечення та більш негативно впливає на мислення і думку суспільства, а отже – значно небезпечнішою.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Мухін С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Мащенко О. В.

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 239 КК УКРАЇНИ

Статтю 239 Кримінального кодексу України (КК) регулюється питання кримінальної відповідальності за забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля [1].

Відповідно до ст. 2 КК України підставою кримінальної відповідальності особи є вчинення нею суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України. За загальним принципом у вітчизняній кримінально-правовій науці виділяють чотири основні (обов'язкові) елементи складу кримінального правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Також не основним (факультативним) елементом виступає предмет кримінального правопорушення [2, с. 35].

Одним з важливих обов'язкових елементів складу кримінального правопорушення є суб'єкт його вчинення. Суб'єкт підлягає обов'язковому встановленню під час кваліфікації будь-якого злочинного діяння, оскільки виявлення причин та умов вчинення кримінального правопорушення неможливе без виявлення характеристик та умов формування особистості винної особи.

Згідно з ч. 1 ст. 18 КК суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до КК України може наставати кримінальна відповідальність. Також, в деяких випадках, суб'єкт може бути спеціальним – фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого

може бути лише певна особа (ч. 2 ст. 18 КК). А у ст. 22 КК вказується на вік особи, яка вчинює кримінальне правопорушення (шістнадцять років, а у виняткових випадках, чітко окреслених законом – чотирнадцять років) [1]. Це, наприклад, може бути особа, яка характеризується спеціальними ознаками, зокрема: службове становище особи; її державно-правовий стан (громадянство); професію або рід діяльності особи; особливі відносини між винним та потерпілим (службова залежність, відносини між батьками, дітьми, опікунами, іншими родичами та ін.); відношення особи до військової служби; ознаки, що стосуються фізичних властивостей суб'єкта злочину (вік, стан здоров'я, працездатність тощо); участь особи у судовому процесі (засуджений або взятий під варту, потерпілий, свідок, експерт, перекладач) тощо. В переважній більшості випадків спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення прямо вказується у диспозиції або назві статті. У деяких випадках закон окреслює певне коло складів кримінальних правопорушень, що можуть бути вчинені виключно спеціальним суб'єктом. У незначній кількості норм КК України можливість вчинення злочинного діяння саме спеціальним суб'єктом може не зазначатися ні у назві ні у диспозиції статті, але безпосередньо впливати з останньої. Тобто ознаки спеціального суб'єкта визначаються шляхом тлумачення закону.

У ст. 239 КК законодавець не вказує на спеціальні ознаки особи, яка може вчинити забруднення або псування земель. Однак *суб'єкт* багатьох злочинів проти довкілля є спеціальним. Це, наприклад, прямо вказано у таких кримінально-правових нормах як: ст. 237 КК (особа, на яку покладено обов'язок проведення або неналежне проведення на території, що зазнала забруднення небезпечними речовинами або випромюванням, дезактиваційних чи інших відновлювальних заходів щодо ліквідації або усунення наслідків екологічного забруднення); ст. 244 КК (особа, що відповідає за експлуатацію технологічних установок або інших джерел небезпеки в зоні безпеки); ст. 253 КК (службова чи спеціально уповноважена особа). Багато статей Розділу VIII КК України характеризуються такою кваліфікуючою ознакою як вчинення злочинного діяння службовою особою з використанням службового становища. Встановлення ж суб'єкта вчинення інших кримінальних правопорушень проти довкілля, окрім вказаних, відбувається шляхом тлумачення закону, іноді – ґрунтуючись на об'єктивних ознаках діяння.

Так, згідно з диспозицією досліджуваної кримінально-правової норми, забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля має відбутися внаслідок порушення спеціальних правил. Відповідно – спеціальні правила може порушити особа, яка має доступ до спеціального обладнання (наприклад на виробничому підприємстві) та має спеціальні навички, професійні обов'язки або ж спеціальні повноваження. Тобто це особа на яку законом або ж трудовим договором (чи посадовою інструкцією) покладено обов'язок виконання спеціальних правил щодо запобігання забрудненню чи псуванню земель. Тож під суб'єктом розглядуваного кримінального правопорушення треба розуміти фізичну осудну особу, яка досягла 16-річного віку та займається господарською або іншою діяльністю, пов'язаною із зазначеними у диспозиції ст. 239 КК речовинами і на яку покладено обов'язок виконувати спеціальні правила щодо запобігання забрудненню чи псуванню земель.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

2. Кримінальне право України. Особлива частина. За ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ–Харків. Юрінком Інтер. Право. 2001. 494 с.

Надточий С. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ІНСТИТУТ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ПОТЕРПІЛОМУ ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Завданням держави стосовно забезпечення прав людини є захист її прав. Захист прав передбачає втручання держави в забезпечення безпеки людини, а також повне поновлення порушених прав людини в разі завдання людини шкоди. Цивільний кодекс України визначає зміст моральної шкоди. Так, ст. 23 Цивільного кодексу України вказує на те, що розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка заподіяла моральну шкоду, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості.

Моральна шкода - це моральні, фізичні страждання та переживання, а також втрати немайнового характеру, заподіяні дією (бездіяльністю), що посягають на абсолютні нематеріальні блага (життя, здоров'я, гідність особи, недоторканність особистого життя тощо) громадянина чи порушують його особисті немайнові права, пов'язані з майновими (право авторства, право на ім'я тощо), і майнові права людини.

Можливість відшкодування моральної шкоди, заподіяної злочином, є важливою гарантією захисту прав і свобод громадян, що постраждали від злочинів, і пред'явлення цивільного позову останніми про відшкодування даної шкоди має всі беззаперечні переваги такого позову в кримінальному процесі.

Підставами відшкодування моральної шкоди у кримінальному судочинстві можуть бути ті самі юридичні факти, що використовуються як правові підстави і для стягнення з винних осіб майнової шкоди, заподіяної злочином:

- вчинення злочину;
- заподіяння злочином шкоди;
- наявність причинного зв'язку між злочином і шкодою, що настала.

Вимоги компенсації моральної шкоди можуть бути заявлені як разом з іншими вимогами про відшкодування шкоди (заподіяної здоров'ю, майнової шкоди), так і самостійно. Можливе пред'явлення цивільного позову про відшкодування моральної шкоди при провадженні кримінальної справи. Однак непред'явлення

такого позову не позбавляє громадянина права звернутися до суду з позовом щодо компенсації моральної шкоди у порядку цивільного судочинства.

Велике значення при оформленні має детальність, розгорнутість, аргументованість викладу фактичних обставин, якими обґрунтовано позов. Як правило, фактичні обставини заподіяння моральної шкоди позивачі викладають достатньо повно, зазначаючи, які права та якими діями були порушені чи обмежені, подальшу поведінку правопорушника та «зовнішній» бік наслідків делікту.

Нора С. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Інтелектуальна власність має найрізноманітніші об'єкти права власності як майнового, так і немайнового характеру. В більшості це об'єднується в авторське право та права на об'єкти інтелектуальної власності і визначаються важливими складовими сфери правового регулювання. Для держави захист інтелектуальної власності передбачає інноваційний розвиток суспільства та значні позиції держави в міжнародній сфері. Україна, як член світової спільноти, дотримується міжнародних зобов'язань та національного законодавства у цій сфері. Зловживання правами на об'єкти інтелектуальної власності, їх незаконне використання та порушення авторських прав визнаються кримінальними діями відповідно до ст. 176 та 177 Кримінального кодексу України.

Еволюція правових поглядів на результати інтелектуальної діяльності відбувалася у трьох напрямках, що збігаються з інститутами сучасного права інтелектуальної власності, а саме: 1) інститут правового регулювання промислової власності; 2) інститут правового регулювання авторського права та суміжних прав; 3) інститут правового регулювання засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, їх товарів та послуг. Це означає, що різноманітні окремі акти, що регулюють відносини використання зазначених результатів інтелектуальної власності і заклали основу сучасного розуміння даної категорії.

Не можна нехтувати економічними правами автора, так як вони, дозволяють останньому отримувати прибуток від використання результатів своєї інтелектуальної власності. Проте, як свідчить історія автори, завжди будуть вразливою стороною як з боку ринкових факторів так і з боку прогалин в системі законодавчих та практичних засобів охорони їх прав. Не надання належної уваги захисту цієї категорії суб'єктів суспільних відносин негативно позначиться на їх подальшій інтелектуальній праці, створення «не матеріального товару», і відповідно, призведе до зниження розвитку матеріального виробництва. Саме тому встановлення балансу між соціально-економічними потребами суспільства та охороною прав автора враховуючи необхідність їх правового захисту є функцією держави.

Головною функцією, що делегована державою сучасним установам з охорони права інтелектуальної власності є закріплення (реєстрація) відповідно до законодавства прав на об'єкт права інтелектуальної власності, зокрема видача охоронних документів на об'єкт права інтелектуальної власності. Прийняття зазначеними установами рішення про видачу охоронного документа, вимагає виконання процедур, наприклад експертизи, під час якої з'ясовується, чи відповідає об'єкт, права на який заявляються для реєстрації, умовам надання таких прав.

Овчаренко В. М.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач Шиян А. Г.

ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУДНОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Для реалізації основних засад кримінального провадження і забезпечення ефективного функціонування судової гілки влади, а також гарантування прав і свобод людини в процесі правосуддя важливу роль відіграє інститут підсудності. Дотримання правил підсудності є необхідною умовою для справедливого та публічного розгляду справи компетентним, незалежним і безстороннім судом, що є одним із основних прав людини, визнаних міжнародним співтовариством [1]. Значущість цього процесуального інституту та відсутність його чіткого легального визначення обумовлюють актуальність вивчення поняття «підсудність» і його змісту на теоретичному рівні. При цьому слід підкреслити, що в науці кримінального процесуального права немає єдиного підходу до тлумачення терміну «підсудність».

Загалом, відправною точкою в трактуванні цього поняття є характеристики, притаманні конкретному кримінальному провадженню. Проте ця позиція викликає певні сумніви, оскільки часто трапляється, що внаслідок змін у законодавстві змінюється й підсудність, тоді як конкретне кримінальне провадження може зберігати свої попередні властивості. У зв'язку з цим важливо підкреслити, що первісною характеристикою підсудності є її закріплення в законодавстві, і саме Кримінальний процесуальний кодекс України визначає правила здійснення кримінального провадження, уточнюючи важливі деталі справи, яка підлягає розгляду.

Проте деякі юридичні характеристики справи, такі як місце вчинення злочину, його тяжкість та особа обвинуваченого, не залишаються поза увагою законодавця і продовжують слугувати основою для розмежування різних видів підсудності в кримінальному процесуальному праві.

Згідно з думкою певної групи науковців, зокрема С.В. Оверчука [2, с. 24], до ознак, що визначають підсудність, належить склад суду, уповноважений розглядати справу. Проте ця позиція не отримала широкої підтримки і часто підлягає критиці [3, с. 48]. Вказується, що спочатку визначається підсудність кримінального провадження, а лише потім – склад суду; для встановлення складу суду слід керуватися ст. 31 КПК України, в той час як правила визначення підсудності прописані в ст. 32–33 КПК України. Також, ст. 412 розмежовує істотні порушення вимог кримінального процесуального закону, серед яких окремо виділяється ухвалення рішення незаконним складом суду (п. 2 ч. 2) і порушення правил підсудності (п. 6 ч. 2).

Таким чином, можна зробити висновок, що підсудність можна розглядати як зв'язок між кримінальною справою, ознаки і властивості якої закріплено в законодавстві, та судом, чия компетенція охоплює її розгляд. Підсудність як правове явище має складну природу, яку можна визначити за такими основними критеріями: по-перше, особливостями кожної кримінальної справи, а по-друге, визначеною законом компетенцією суду щодо їх розгляду. Склад суду не є частиною терміну «підсудність» і виступає окремим інститутом кримінального процесуального права.

Список використаних джерел

1. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

2. Оверчук С.В. Реформування інституту підсудності в новому Кримінальному процесуальному кодексі України. Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 26 квітня 2012 р. Київ, 2012. С. 24–26.

3. Сиза Н. Підсудність та її види за Кримінальним процесуальним законодавством України. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2013. № 95. С. 47–50.

Олійник В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Денисов С. Ф.

УХИЛЯННЯ ВІД ОБЛІКУ ЕНЕРГІЇ ЯК СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКРАДЕННЯМ ВОДИ, ЕЛЕКТРИЧНОЇ АБО ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ШЛЯХОМ ЇЇ САМОВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Дослідження проблем ухилення від обліку енергії як способу вчинення злочину є дуже актуальним в умовах воєнного стану. Виявлення об'єктивних та суб'єктивних причин цього негативного небезпечного явища, що впливає на національну енергетичну безпеку держави.

Досліджуваному питанню приділяється значна увага вітчизняними вченими, такими як: О. Авдєєв, Ю. Кириченко, Т. Чумаченко, М. Панова та інші.

Метою є дослідження ухилення від обліку енергії як способу вчинення злочину.

Викрадення електричної або теплової енергії внаслідок умисного пошкодження приладів обліку дістає вираз в тому, що шляхом пошкодження приладів обліку (лічильників електричного струму, лічильників споживаючої теплової енергії – гарячої води, пару та ін.) винна особа ухиляється від обліку енергії, яку споживає, і при цьому ухиляється від сплати вартості фактично споживаної нею енергії [1].

Найголовніше, для наявності складу даного правопорушення потрібно щоб потерпілій стороні було завдано значної майнової шкоди, тобто такої, що перевищує 100 НМДГ.

Згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України № 10 від 6 жовтня 2009 р., умисне пошкодження приладів обліку передбачає приведення таких приладів у стан, який виключає їх повноцінне використання за цільовим призначенням і забезпечує не контрольоване такими приладами (без обліку чи з неповним обліком) використання (споживання) електричної чи теплової енергії (наприклад, розбирання окремих елементів приладів обліку, руйнування їх окремих частин тощо) [2].

Незаконне використання електричної або теплової енергії набуло загрозливого поширення, особливо в період війни, оскільки відбувається знищення та руйнування енергетичної інфраструктури російською армією та потребує матеріальних і людських ресурсів для відновлення пошкоджень.

Потрібно звернути і на кримінологічні детермінанти, що призвели до вчинення цих злочинів: низький рівень життя населення країни; пошкоджене або знищене енергетичне обладнання для обліку; незахищеність окремих його верств; окупація територій України; відсутність належної системи правового виховання населення; недостатній контроль за використанням електричної або теплової енергії з боку енергопостачальних компаній; недостатній рівень запобігання органами внутрішніх справ цим злочинним проявам; безпідставна відмова у порушенні кримінальних справ.

Складність в доведенні цього злочину полягає в тому, щоб зібрати достатньо неспростовних доказів того, що конкретна особа здійснила викрадення того чи іншого виду енергії.

Список використаних джерел

1. Авдєєв О. О. Кримінально-правова характеристика злочину, передбаченого статтею 188-1 Кримінального кодексу України / *Вісник Кримінологічної асоціації України*, 2014. № 6. С. 25-35.

2. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду № 10 від 06.11.2009 року.

Онищенко Є. Р.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Шевченко Т. В.

ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ПРЯМОГО ТА НЕ ПРЯМОГО УМИСЛУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

У кримінальному праві важливе місце займає поняття умислу, яке визначає психічне ставлення особи до вчиненого нею діяння і його наслідків. Закон розрізняє два види умислу: прямий і непрямий, які відрізняються за характеристиками інтелектуальних і вольових ознак, що їх формують.

Прямий умисел визначається як психічне ставлення особи, при якому вона усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачає його суспільно небезпечні наслідки та бажає їх настання. Це визначення міститься у частині 2 статті 24 Кримінального кодексу України. Інтелектуальні ознаки прямого умислу полягають у свідомості особи про суспільно небезпечний характер її діяння та в передбаченні можливих наслідків [1, с. 57]. Передбачення, у свою чергу, передбачає, що у свідомості особи формується чітке уявлення про можливі або неминучі наслідки її діяння. Це передбачення має конкретний

характер, що дозволяє особі усвідомлювати причинний зв'язок між своїм діям та наслідками, які можуть виникнути в результаті. Непрямий умисел, відповідно до частини 3 статті 24 КК, є таким, при якому особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діянн, передбачає його наслідки, але не бажає їх настанн, а лише свідомо допускає можливість їх виникнення. [2, с. 31].

Аналіз прямих і непрямих умислів дозволяє глибше зрозуміти психічні процеси, що впливають на вчиненн злочинів. Умисел, у загальному розумінні, полягає в усвідомленні особою суспільно небезпечного характеру свого діянн, передбаченні його наслідків та бажанні або свідомому допущенні їх настанн. Розумінн цих нюансів є важливим для правильного застосування кримінального законодавства та забезпеченн справедливості в правосудді [3, с. 79].

Прямий умисел, відповідно до частини 2 статті 24 Кримінального кодексу України, характеризується усвідомленням суспільно небезпечного характеру діянн та бажанням досягти суспільно небезпечних наслідків. Непрямий умисел, відповідно до частини 3 тієї ж статті, визначається як усвідомлення особою небезпечності діянн з допущенням наслідків, хоча без прагнення до їх настанн. Ці труднощі потребують детального аналізу та перегляду наявних підходів до визначенн умислів у юридичному контексті [4, с. 51]. На практиці, правоохоронні органи та суди стикаються з різними труднощами під час ідентифікації умислів. Одна з основних проблем полягає в недостатньому розвитку методів оцінки психічного стану особи на момент вчиненн злочину. Відсутність чітких критеріїв для визначенн, чи дійсно особа бажала певних наслідків або свідомо їх допускала, призводить до неоднозначних рішень судів [2, с. 36].

Отже, розмежування між прямим і непрямим умислом є складним і багатогранним питанням у кримінальному праві, що вимагає підходу та подальших досліджень. Потрібно розробити більш чіткі критерії для оцінки психічного стану особи на момент вчиненн злочину, а також вдосконалити механізми збору та аналізу доказів. Лише комплексний підхід до вирішення цих проблем дозволить забезпечити справедливість у кримінальному правосудді та ефективно боротися з злочинністю в Україні.

Список використаних джерел

1. Бабанін С. Поняття умислу та його види в кримінальному праві. 2022. С. 64
2. Мішура М. В. Вина в складі злочину, передбаченого статтею 369-2 кримінального кодексу України. Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені ЕО Дідоренка 2024. С.117-126.
3. Харченко В. Б. Проблема змішаної (складної, подвійної) форми вини та кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері інтелектуальної власності. 2021. С. 90
4. Шульга А. М. Теоретичні аспекти встановлення форм та видів вини у кримінальних правопорушеннях проти земельних ресурсів України. 2021. С. 86

Островський В. О.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Шевченко Т. В.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НА НАЦІОНАЛЬНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Вплив міжнародного права на національне кримінальне законодавство є однією з ключових тем у сфері правознавства, оскільки він сприяє розвитку та удосконаленню правових систем країн у відповідь на глобальні виклики, з якими стикається людство. Міжнародне право, яке визначає основні принципи та норми, що регулюють відносини між державами, також чинить значний вплив на національні правові системи, зокрема в галузі кримінального права.

Перш за все, міжнародні угоди та конвенції, підписані державами, стають основою для прийняття нових норм у національних кримінальних кодексах. Наприклад, Конвенція ООН проти корупції зобов'язує держави-учасниці приймати законодавчі заходи для боротьби з корупцією. Унаслідок цього багато країн, включаючи Україну, адаптували своє кримінальне законодавство, щоб відповідати вимогам міжнародних стандартів у цій сфері [1, с. 43].

Крім того, міжнародні кримінальні суди, такі як Міжнародний кримінальний суд (МКС), встановлюють стандарти для переслідування міжнародних злочинів, таких як геноцид, воєнні злочини та злочини проти людяності. Це створює додатковий тягар для національних систем, оскільки держави повинні забезпечити, щоб їх кримінальне законодавство передбачало адекватні покарання за ці злочини, а також механізми для співпраці з міжнародними правозахисними органами.

Крім того, вплив міжнародного права на національне кримінальне законодавство виявляється через принципи прав людини. Наприклад, Європейська конвенція з прав людини та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права забезпечують основні права та свободи, які повинні бути захищені в національному законодавстві. Це веде до необхідності перегляду та вдосконалення норм, що регулюють кримінальну відповідальність, процедури арешту, права затриманих осіб та інших аспектів кримінального процесу, щоб уникнути порушень прав людини [2, с. 89].

Важливим є також вплив глобалізації та міжнародного співробітництва на національні правові системи. У контексті боротьби з транснаціональною злочинністю, тероризмом і кіберзлочинністю держави змушені координувати свої зусилля та адаптувати свої законодавства до міжнародних стандартів. Це включає в себе створення ефективних механізмів правового співробітництва, екстрадиції та взаємодії правоохоронних органів.

Однак, не дивлячись на позитивний вплив міжнародного права, існують виклики та проблеми. Наприклад, іноді національні закони можуть суперечити міжнародним нормам, що призводить до правових колізій. Також є випадки, коли держави не виконують свої міжнародні зобов'язання, що негативно впливає на систему правосуддя.

Однією з ключових основ впливу міжнародного права на національне кримінальне законодавство є міжнародні договори та конвенції, які встановлюють зобов'язання для держав у різних сферах, зокрема в

кримінальному праві. Наприклад, Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності зобов'язує країни-учасниці створювати відповідні норми в національних законодавствах для боротьби з організованою злочинністю. У відповідь на ці міжнародні зобов'язання багато країн, у тому числі й Україна, були змушені переглядати свої кримінальні кодекси, впроваджуючи нові склади злочинів та підвищуючи покарання за такі правопорушення[3, с. 234].

Важливу роль відіграють також міжнародні суди, такі як Міжнародний кримінальний суд (МКС), які встановлюють стандарти кримінальної відповідальності для міжнародних злочинів. Вони не лише розглядають справи про геноцид, воєнні злочини та злочини проти людяності, але й формують правоприменовальну практику, яку національні суди повинні враховувати. Таким чином, рішення МКС і аналогічних інститутів впливають на формування національного кримінального законодавства, а також на практику його застосування.

Крім того, міжнародні організації, такі як ООН, Рада Європи та Інтерпол, сприяють розробці стандартів у сфері кримінального права і надають технічну допомогу державам для вдосконалення їхніх кримінальних кодексів. Вони проводять тренінги, семінари та консультації, які допомагають країнам впроваджувати нові міжнародні стандарти. Це сприяє не лише поліпшенню кримінального законодавства, але й розвитку правозастосовної практики.

Важливим аспектом впливу міжнародного права є захист прав людини у кримінальному процесі. Міжнародні угоди, такі як Європейська конвенція з прав людини, ставлять перед державами вимоги щодо дотримання прав людини в рамках кримінального правосуддя. Це включає в себе право на справедливий суд, право на захист, заборону на катування і нелюдське поводження. Відповідно, країни повинні адаптувати свої кримінально-процесуальні норми, щоб забезпечити дотримання цих прав.

Незважаючи на позитивні аспекти впливу міжнародного права, існують також виклики. Наприклад, нерідко відзначається несумісність між національними законодавствами та міжнародними нормами. У деяких випадках держави можуть не дотримуватись своїх міжнародних зобов'язань, що призводить до правових колізій і неефективності системи кримінального правосуддя. Це може негативно вплинути на імідж держави на міжнародній арені і ускладнити співпрацю з іншими країнами[4, с. 57].

Отже, міжнародне право має значний вплив на національне кримінальне законодавство, забезпечуючи його адаптацію до сучасних викликів. Це вплив виражається через інтеграцію міжнародних норм, стандартів і принципів у національні правові системи, що, в свою чергу, сприяє розвитку правової держави та захисту прав людини.

Список використаних джерел

1. Галабурда, Н. А., Н А Галабурда. Імплементация міжнародних кримінально-процесуальних норм як форма впливу міжнародного права на національне право. 2020. С. 41-44
2. Петриченко, О. П. Поняття та механізм імплементации міжнародно-правових норм у кримінальне право України. напрям 1. Національне та міжнародне право 2022. С. 89.
3. Колб, О. Г., Р. О. Колб. Вплив міжнародної юридичної практики на процес удосконалення особливої частини КК України. 2022. С. 234.
4. Балобанова, Д. О. Динаміка кримінального права України (теоретико-прикладне дослідження. 2021. С. 57

Палажченко Д. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ОБ'ЄКТ ТА ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ШАХРАЙСТВА

Кримінальний кодекс України визначає в статті 190 шахрайство як заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (шахрайство). За родовим об'єктом шахрайство відноситься до злочинів проти власності. Відповідно до видового об'єкту шахрайство визначається розкраданням, як саме і крадіжка, грабіж, розбій тощо. Теорія кримінального права визначає вказані злочини як бажання злочинця привласнити безоплатно або за неповну ціну чужу власність, яка на законних підставах не належить і не може належати злочинцю.

Кодекс визначає, що злочинне посягання здійснюється на чуже майно або отримання права на майно. Характеризуючи предмет як матеріальний вираз об'єкта розкрадання, слід зазначити, що найбільш вдалим його визначенням є таке, в якому застосовується вказівка на те, що майно є чужим. У теорії кримінального права можна зустріти типову помилкову позицію авторів, які вважають наявність безпосереднього об'єкта значених діянь обставиною, що виключає необхідність такого поняття як предмет розкрадання. Така позиція призводить до змішування предмета та безпосереднього об'єкта, що є безпідставним. Довести це можливо спираючись на твердження, яке в сучасному кримінальному праві не прийнято піддавати сумніву, про те що об'єктом будь-якого злочину є суспільні відносини, категоріями ж предмета злочину виступають предмети матеріального світу, з приводу яких виникають суспільні відносини, але самі вони не є суспільними відносинами. Що стосується шахрайства, то таким предметом матеріального світу є майно.

За об'єктивною стороною діяння, стосовно «захоплення» майна передбачають причинний зв'язок між дією та настанням шкоди (втратою майна потерпілим). Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони є спосіб, який визначається як обман чи зловживання довірою.

Використовуючи повідомлення неправдивих відомостей, або замовчування відомостей, які мають бути повідомлені (дія та бездіяльність) з метою заволодіння чужим майном або придбання права на майно визнається обманом незалежно від форми такого діяння.

Особливим видом обману законодавець називає зловживання довірою. Діяння щодо заволодіння чужим майном спираються на існуючих (незалежно від часу створення таких відносин) довірливих відносин з потерпілим. Це можуть бути родинні або службові відносини, створення фіктивних договорів (домовленостей)

або «багатообіцяючих» знайомствах (обіцянки одружитися, допомогти з роботою, отримати додаткові виплати тощо).

Особливості шахрайства полягають у тому, що потерпілий, будучи введеним в оману, зовні добровільно передає винному майно або право на майно, вважаючи, що це є правомірним, необхідним або вигідним для нього, що він зобов'язаний це зробити. Тому обман або зловживання довірою за часом передує передачі майна або права на майно і викликає у потерпілого усвідомлення правомірності такої передачі.

Пацюк Б. Ф.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДИ АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Статтею 365 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачено кримінальну відповідальність за вчинення діяння, що полягає у перевищенні влади або службових повноважень, тобто умисному вчиненні працівником правоохоронного органу дій, які явно виходять за межі наданих йому прав чи повноважень, якщо вони завдали істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб (ч. 1 ст. 365). Кваліфікуючою ознакою цього кримінального правопорушення є вчинення вказаних дій, якщо вони супроводжувалися насильством або погрозою застосування насильства, застосуванням зброї чи спеціальних засобів або болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого, діями, за відсутності ознак катування (ч. 2 ст. 365), а особливо кваліфікуючою – спричинення діями, вказаними у частинах 1 та 2 ст. 365 КК України, тяжких наслідків [1].

При кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 365 КК України, тобто перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу, пов'язаного з насильством або погрозою застосування насильства, застосуванням зброї чи спеціальних засобів або болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого діями, нерідко виникають проблеми щодо відмежуванні цього складу злочину від суміжних, зокрема побоїв та мордування, катування, нанесення тілесних ушкоджень тощо.

Згідно зі змістом КК України, в нашій державі передбачено кримінальну відповідальність за вчинення наступних дій: 1) Побої і мордування ст. 126 КК України; 2) Катування ст. 127 КК України; 3) Нанесення потерпілому тілесних ушкоджень різної тяжкості, зокрема: умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України), умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 122 КК України), умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України); 4) Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання (ст. 123 КК України) та умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця (ст. 124 КК України) [1]. А також різні тілесні ушкодження, вчинені через необережність. Однак, при цьому необхідно звернути увагу на те, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 365 КК України, вчинюється виключно з умисною формою вини, на що безпосередньо вказує законодавець у диспозиції розглядуваної кримінально-правової норми.

Слід зазначити, що при перевищенні влади або службових повноважень передбаченому ч. 2 ст. 365 КК України, насильство може бути як фізичним так і психічним. Такою ж ознакою характеризується і катування, вчинення якого може полягати у будь-якому умисному діянні, спрямованому на заподіяння особі сильного фізичного болю чи морального страждання. А ст. 126 КК України «Побої і мордування» наголошує, що кримінально-караним діянням є таке, яке полягає у умисному завданні удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень [1]. Тобто побої та мордування, а також катування, так само, як і злочинне діяння, передбачене ч. 2 ст. 365 КК України у формі нанесення побоїв, або інших насильницьких дій, відповідальність за вчинення яких передбачена ст. 126, 127, ч. 2 ст. 365 КК України, не охоплюють заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень. Так, зокрема, болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого, діями, що охоплюються ч. 2 ст. 365 КК України, можуть бути дії, які полягають у застосуванні до потерпілого спеціальних засобів, таких, наприклад як наручники, гумові кийки, водомети тощо, а також це може бути тривале позбавлення людини сну, тепла, їжі, води та інше. Вказані дії винного утворюють кваліфікований склад перевищення влади або службових повноважень за відсутності ознак катування. При чому відмінність цих двох складів кримінальних правопорушень буде більше вбачатися не в об'єктивних ознаках, а, скоріше – суб'єктивних, враховуючи, що катування характеризується наявністю спеціальної мети вчинення, а саме – примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, у тому числі отримати інформацію чи зізнання, або з метою покарати його чи іншу особу за дії, вчинені ним або іншою особою чи у вчиненні яких він або інша особа підозрюється, або з метою його залякування або залякування інших осіб. Тож у процесі кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 365 КК України, необхідно чітко встановлювати його суб'єктивні ознаки (суб'єкт вчинення правопорушення, вина, мета).

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Пащенко Я. В.

Придніпровський інститут «ВНЗ «МАУП»
старший викладач кафедри загальної педагогіки та права

АКТУАЛЬНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ В СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Екологічні злочини набувають особливої актуальності в сучасному кримінальному праві через значний вплив на навколишнє середовище та здоров'я населення. Погіршення екологічної ситуації, забруднення водойм, повітря та ґрунтів вимагають нових підходів до правового регулювання, розслідування та

запобігання цим правопорушенням. Розкрию декілька ключових аспектів, що пояснюють актуальність екологічних злочинів у кримінальному праві:

По-перше, це глобальна загроза екологічної катастрофи. Масштабне забруднення довкілля (наприклад, через незаконне вивезення відходів або скидання токсичних речовин у водойми) спричиняє довгострокові та інколи непоправні наслідки для природи. У багатьох країнах злочини такого типу стали пріоритетними для держави.

По-друге, це значний вплив на здоров'я людей. Екологічні злочини часто мають прямий вплив на якість життя та здоров'я громадян. Забруднення води чи повітря може призводити до серйозних захворювань серед населення, що зумовлює необхідність активних заходів з боку кримінального права для стримування таких правопорушень.

Також дослідження показує зростання організованих екологічних злочинів. Незаконна вирубка лісів, браконьєрство та нелегальна торгівля дикими тваринами стали джерелом прибутку для організованих злочинних угруповань. Відповідно, кримінальне право адаптується до того, щоб запобігати та протидіяти таким злочинам за допомогою жорсткіших санкцій і міжнародного співробітництва.

Таким чином, посилення екологічної свідомості суспільства, на мою думку є важливим етапом розвитку, що має підтримуватись на державному рівні, через впровадження суворіших санкцій за екологічні злочини.

Це стимулює зміни в кримінальному праві, зокрема збільшення штрафів та покарань за злочини, що загрожують природі.

При розгляді цієї теми, я дійшла висновку, що багато екологічних злочинів мають транскордонний характер, що вимагає співпраці між країнами та узгодження законодавства на міжнародному рівні. Наприклад, країни співпрацюють для запобігання незаконному перевезенню відходів або охороні видів, що зникають.

На сьогодні дуже актуальним для попередження та запобіганням екологічним злочинам є використання сучасних криміналістичних методів, таких як супутниковий моніторинг, дрони та біометричний аналіз, вони дозволяють правоохоронцям ефективніше збирати докази екологічних злочинів та притягати до відповідальності винних осіб.

Таким чином, актуальність екологічних злочинів у кримінальному праві зростає, що потребує від держави не лише покращення правової бази, але й ефективних механізмів контролю, співпраці з міжнародними організаціями та активного використання новітніх технологій.

Пономаренко М. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ЗЛОЧИН, ПЕРЕДБАЧЕНИЙ СТ. 127 КК УКРАЇНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Окремою проблемою, як кримінально-правового, так і соціального характеру, в Україні є катування. Особливо це стосується катування з боку службових осіб і, зокрема, працівників правоохоронних органів. На даний час у кримінальному законодавстві України є низка чинних та діючих статей, що передбачають кримінальну відповідальність співробітників правоохоронних органів (у т.ч. міліції) за жорстоке поводження з використанням свого службового становища. Такі злочини за ст.12 КК є особливо тяжкими, тяжкими чи середньої тяжкості. У зв'язку із цим, вести мову про неефективність кримінального законодавства щодо протидії жорсткому поводженню службових осіб з-за його м'якості не варто. Статтею, яка спеціально встановлює відповідальність за катування, є ст.127 КК.

Із вивчених 468 вироків з Єдиного державного реєстру судових рішень, переважна більшість справ свідчать, що винні, не звертаючись до правоохоронних органів, самі проводять власні розслідування і катують потерпілих з метою відшкодування шкоди, повернення викраденого, повідомлення про місцезнаходження осіб, що вчинили злочини чи не звертаючись до суду за захистом своїх цивільних прав таким чином вимагають виконання цивільно-правових зобов'язань тощо. Зазначене свідчить, що винні характеризуються тим, що мають високий ступінь недовіри до правоохоронних органів та суду, часто навіть не будучи попередньо судимими.

Обов'язковою ознакою катування є мета застосування насильства. Не відповідає закону твердження, що у ст.127 КК для катування передбачається загальна мета – примусити потерпілого вчинити дії, які суперечать його волі, а також подається перелік конкретних варіантів такої мети [14, с.28]. Зі змісту КК України випливає, що катування може характеризуватися однією з таких цілей: 1) примусити вчинити дії, що суперечать волі, у тому числі отримати відомості чи визнання; 2) покарати за скоєні дії чи у скоєнні яких особа підозрюється; 3) залякати чи 4) дискримінувати. Зазначені цілі відрізняються за своєю суттю і логічно не перетинаються.

Отже, ступінь насильницьких дій при катуванні повинен виражатися у спричиненні більш глибоких, особливо больових відчуттів з особливою жорстокістю. Дослідження показують, що людина, яка пережила катування, одержує серйозні психологічні травми, які часто переходять у нервові розлади, депресію та безсоння. У процесі катування людина починає відчувати ненависть до свого тіла, тому що з-за нього вона переносить муки. Очевидно, що тілесні ушкодження, побої нанесені звичайним способом не можуть спричинити такого ефекту. У зв'язку із цим, варто у ч.1 ст.127 КК вказати, що насильство при катуванні має характер мордування і застосовується з особливою жорстокістю. Саме зазначені ознаки підвищують небезпеку катування порівняно з тілесними пошкодженнями та повинні відмежовувати його від них

Прудовський А. В.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач Шиян А. Г.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗБИРАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Процес доказування в кримінальному провадженні охоплює збирання, перевірку та оцінку доказів і їхніх процесуальних джерел, а також обґрунтування висновків з метою досягнення об'єктивної істини та ухвалення на її основі правильного, законного і справедливого рішення. Кримінальне процесуальне законодавство України чітко визначає ознаки доказів, розподіляючи їх на допустимі, належні, а також недопустимі у випадках, встановлених судом. Відомо, що докази та доказування – це основа будь-якого судочинства. Від того, наскільки якісно та повно під час досудового розслідування буде зібрана доказова база, залежить швидкість та ефективність розгляду кримінального провадження в суді, досягнення мети правосуддя.

Введений в Україні 24.02.2022 року воєнний стан прямо впливає як на збирання доказів при проведенні досудового розслідування, так і на їх використання під час судового розгляду кримінальних проваджень. При збиранні та використанні доказів у період воєнного стану необхідно керуватися положеннями ст. 615 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) [1].

В умовах воєнного стану передбачені певні правила проведення деяких слідчих (розшукових) дій. Насамперед, це стосується обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, а також обшуку особи. Визначено, що при проведенні обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи, якщо залучення понятих є об'єктивно неможливим або пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я, згадані слідчі (розшукові) дії проводяться без залучення понятих. Тобто, в умовах обстрілів або військових дій, які можуть загрожувати життю чи здоров'ю людей, понятих залучати не потрібно, однак на територіях, де такі обставини відсутні, участь понятих є обов'язковою, відповідно до вимог законодавства. Водночас, в умовах воєнного стану хід і результати згаданих вище слідчих (розшукових) дій обов'язково повинні фіксуватися доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису.

В умовах воєнного стану під час досудового розслідування діють також особливі правила фіксування допиту свідка, потерпілого і підозрюваного, в тому числі одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб. Так, законодавцем встановлено, що хід і результати допиту цих осіб обов'язково фіксуються за допомогою доступних технічних засобів відеофіксації, а допит підозрюваного повинен здійснюватися з участю захисника. Тільки при дотриманні таких умов показання цих осіб можуть бути використані як докази в суді.

Окрім понятих, законодавець подбав ще й про безпеку інших учасників слідчих (розшукових) дій. Так, ним визначено, що за відсутності можливості складання процесуальних документів про хід і результати проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій фіксація здійснюється доступними технічними засобами з подальшим складенням відповідного протоколу не пізніше сімдесяти двох годин з моменту завершення цих дій.

Таким чином, зараз КПК України визначає додаткові правила збирання та використання деяких доказів у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. Ці правила є ключовими та обов'язковими при прийнятті процесуальних рішень як на стадії досудового розслідування, так і судового розгляду.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 25 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> .

Прудовський А. В.

Дніпровський державний університету внутрішніх справ
наук. кер. – к.ю.н. Д'яковський Г. Л.

ЗНАЧЕННЯ ДАКТИЛОСКОПІЇ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПО ДНК, ЯК МЕТОДІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Сучасний технологічний прогрес позначився також на злочинності, яка, постійно розробляє нові методи незаконної діяльності. Злочинці з високим рівнем технічної підготовки, часом роблять неможливим виявлення слідів своїх злочинів. У зв'язку з цим інноваційні методи криміналістичної ідентифікації створюють важливу роль у процесі розслідування за рахунок криміналістичного забезпечення досудового розслідування новітніми засобами [1, с. 71-79]. Наше дослідження має на меті провести порівняльний аналіз двох ключових методів ідентифікації в криміналістиці для забезпечення досудового розслідування - дактилоскопії та аналізу ДНК.

Дактилоскопія, один із найстаріших методів ідентифікації людей за відбитками пальців. За більш ніж століття дактилоскопічний метод дослідження підтвердив свої переваги та наразі є загальноновизнаним засобом гомеоскопії.

Ця підгалузь трасології охоплює дослідження закономірностей будови папілярних узорів, що має на меті ідентифікацію особи в криміналістичних цілях, а також сприяє обліку та розшуку правопорушників. Текст дактилоскопічної експертизи займає важливе місце серед усіх судових експертиз, залишаючись найбільш поширеним видом спеціалізованого дослідження.

У порівнянні з дактилоскопією, метод аналізу ДНК є «новим». Молекулярно-генетичні дослідження виявилися надзвичайно ефективними в боротьбі з іншими видами злочинів, такими як вбивства, розбій, зґвалтування, грабежі тощо. Сутність ДНК-ідентифікації, полягає у встановленні генетичної індивідуальності організму на основі аналізу особливостей його дезоксирибонуклеїнової кислоти (ДНК). Отриманий при типуванні «профіль» ДНК (генетичні ознаки певного об'єкта біологічного походження), як і відбитки пальців, може використовуватися для ідентифікації особистості. [2, с. 104-107]

Експертизу, зроблену методом ідентифікації, можна переважати над методом дактилоскопії, тому що перший метод можна використовувати для аналізу будь-яких біологічних матеріалів, як з живого так і мертвого, групувати приналежність індивіда можна встановити не тільки по крові, а й по тканинах, клітинах і виділеннях (сперма, слина та ін.), а в другому методі в більшості випадків працюють з відбитками пальців [3, с. 165-168].

З огляду на наведене вище, можна зробити висновок, що кожен із зазначених методів встановлення особи має як свої сильні сторони, так і недоліки для криміналістичного забезпечення досудового розслідування. Насправді, у боротьбі зі злочинністю будь-які наукові інструменти, що належать до «інтелектуальної» зброї, мають значну цінність. Водночас слід не забувати, що, всі експертизи здатні лише підтвердити факт перебування конкретної особи в певному місці. Однак сам факт вчинення злочину ще потребує доведення.

Список використаних джерел

1. Капустіна М. В. Криміналістичне забезпечення досудового розслідування: поняття та ознаки / Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Харків, 2014. Вип. 14. С. 71–79.

2. Процесуальне та криміналістичне забезпечення досудового розслідування: тези доповідей учасників науково-практичного семінару (26 листопада 2021 року) / упор. А.Я. Хитра. Львів: ЛьвДУВС. 2021. с. 104-107.

3. Білецька Г. А. Особливості проведення судово-медичної експертизи по ідентифікації особи. Одеські юридичні читання : матер. всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 10–11 листопада 2017 р.). Одеса, 2017. С. 165–168.

Рожко А. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНІ: ДО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Статтю 136 КК України передбачено кримінальну відповідальність за ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або повідомлення про такий стан особи належним установам чи особам, якщо це спричинило тяжкі тілесні ушкодження (ч. 1 ст. 136 КК). Кваліфікуючою ознакою цього діяння є ненадання допомоги малолітньому, який завідомо перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або повідомлення про такий стан дитини належним установам чи особам (ч. 2 ст. 136 КК), а особливо кваліфікуючою – вчинення діяння, передбачені частинами першою або другою даної статті, якщо вони спричинили смерть потерпілого [1].

У вказаній кримінально-правовій нормі ніяким чином не уточнюється, що суб'єктом вчинення кримінального правопорушення, передбаченого 136 КК України може бути фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа (спеціальний суб'єкт). Тож, відповідно до ст. 18 та ст. 22 КК України суб'єктом «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані» є фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці від 16-ти років [1]. Тобто це будь-яка особа (громадян України, іноземний громадянин, особа без громадянства) яка є осудною та досягла 16-річного віку. Однак, дія положень ст. 136 КК України не поширюється на медичних працівників або інших осіб, які відповідно до національного законодавства, зобов'язані надавати допомогу потерпілому. Для таких осіб необхідно застосовувати положення ст. 135 КК України – «Залишення в небезпеці», відповідно до якої кримінально караним є діяння, що полягає у завідомому залишенні без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, хто залишив без допомоги, був зобов'язаний піклуватися про таку особу та мав змогу надати їй допомогу, а також у випадку, коли він сам поставив потерпілого в стан, небезпечний для життя. У вказаному випадку суб'єкт кримінального правопорушення є спеціальним – наділеним законодавством спеціальними ознаками щодо роду діяльності та особливого відношення до потерпілого. При цьому «Залишення в небезпеці» необхідно відрізнити від кримінального правопорушення «Ненадання допомоги хворому медичним працівником» (ст. 139 КК України), суб'єктом якого може бути лише медичний працівник. Тож статті 135, 136 та 139 КК України слід розрізняти за суб'єктом вчинення кримінального правопорушення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Сергієнко М. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Шевченко Т. В.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК НАУКА: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Наука кримінального права є системою юридичних знань, що охоплює різноманітні ідеї, теорії, вчення та концепції, які стосуються злочинів і покарань, кримінального закону та кримінальної відповідальності. У її основі лежать кримінально-правові норми, які слугують первинними і основоположними елементами даної галузі права, а також юридичні конструкції та інститути, що мають соціальну обумовленість і оцінюються за їх ефективністю.

Кримінальне право, як самостійна галузь знань, володіє власним понятійним апаратом, що являє собою розвинену та досконалу систему категорій і понять (наукових абстракцій) разом з їх визначеннями (дефініціями). Цей апарат, що переважно відображається в змісті кримінально-правових норм, є результатом пізнавальної діяльності, зокрема кримінально-правових наукових досліджень [2, с.108].

Важливо зазначити, що понятійний апарат цієї галузі права також інтегрується в структуру чинного законодавства України про кримінальну відповідальність, зокрема в Кримінальний кодекс України (далі – КК). Цей кодекс покликаний забезпечувати реалізацію основних функцій, таких як охорона суспільства, регуляція правовідносин, превенція злочинності, виховання громадян у дусі законності та інші.

Крім того, понятійний апарат кримінального права виконує роль наукового інструментарію, що забезпечує подальші наукові дослідження. Цей інструментарій слугує засобом пізнання в сфері кримінального права і сприяє реалізації різноманітних функцій науки, таких як пізнавальна, аксіологічна, евристична, прогностична та прагматична [3, с.101].

Насамкінець, варто підкреслити, що вся система знань у кримінальному праві, незалежно від форм зовнішнього прояву та специфіки їх закріплення за допомогою логіко-лінгвістичних засобів у чинному праві, значною мірою залежить від об'єкта дослідження

Методологія кримінального права як науки ґрунтується на використанні різноманітних підходів і методів дослідження, які дозволяють глибше осмислити природу злочинів, їх причини та умови, що сприяють їх скоєнню. Серед основних методів, які застосовуються в кримінально-правових дослідженнях, можна виділити аналітичний, порівняльний, системний, а також емпіричний методи. Аналіз кримінально-правових норм і принципів за допомогою цих методів дозволяє виявити закономірності їх застосування, визначити ефективність функціонування кримінальної юстиції, а також сформулювати рекомендації щодо вдосконалення кримінального законодавства [4, с.3].

В умовах воєнного стану, що триває в Україні, значення кримінального права як науки набуває особливого характеру. Воєнний стан спричиняє зміни в суспільних відносинах, що, в свою чергу, вимагає адаптації кримінального законодавства до нових викликів. Кримінальне право, як наука, має на меті забезпечити не лише захист прав і свобод громадян, але й підтримати правопорядок в умовах нестабільності. Це передбачає необхідність розробки нових правових норм, які б регулювали дії, пов'язані з обороною країни, а також адекватно реагували на воєнні злочини та інші правопорушення, що виникають у період війни.

У контексті воєнного стану, кримінальне право відіграє ключову роль у забезпеченні справедливості та правосуддя. Воно стає важливим інструментом для боротьби з злочинами, що загрожують національній безпеці, і забезпечення відповідальності осіб, які порушують законодавство в умовах війни. Наукові дослідження в цій сфері дозволяють аналізувати ефективність існуючих норм, а також виявляти прогалини в законодавстві, які потребують термінового усунення [1, с.201].

Крім того, кримінальне право, як наука, сприяє формуванню правосвідомості населення. У часи соціальних потрясінь важливо не лише дотримуватися правових норм, але й розуміти їх значення та цінність. Дослідження в галузі кримінального права допомагають популяризувати правові знання, формувати уявлення про справедливість і правопорядок серед населення, що, в свою чергу, зміцнює довіру до державних інститутів і сприяє стабільності в суспільстві [3, с.115].

Отже, кримінальне право як наука має надзвичайно важливе значення в правовій системі України, особливо в умовах воєнного стану. Його методологія, яка базується на різноманітних наукових підходах, дозволяє детально вивчати кримінальні явища, аналізувати причини та умови злочинності, а також розробляти рекомендації для удосконалення законодавства. В умовах війни кримінальне право стає важливим інструментом захисту прав і свобод громадян, а також регулювання дій, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки.

Крім того, кримінальне право виконує важливу функцію у формуванні правосвідомості населення, що є особливо актуальним під час соціальних потрясінь. Розуміння значення кримінальних норм для забезпечення справедливості і правопорядку допомагає зміцнити довіру до державних інститутів і сприяє стабільності в суспільстві. Таким чином, кримінальне право не лише представляє собою систему норм, а й є динамічною науковою дисципліною, що постійно адаптується до змінюваних умов.

Список використаних джерел

1. Аленію Ю. П., Мурзановська А.В. Щодо питання методології наукових досліджень проблем кримінального процесуального права. Юриспруденція сьогодні: між апологією і креативністю. Пам'яті проф. Ю. М. Оборотова: (до 75-річчя від дня народж. д. ю. н., проф. Ю. М. Оборотова): матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 верес. 2021 р.; за заг. ред. А. Ф. Крижановського. Одеса: Фенікс. 2021. С. 201–206.

2. Каменський Д.В. Методологічні особливості порівняльних кримінально-правових досліджень: збутки української та американської доктрин. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. 2020. Вип. 44. С. 108–112.

3. Котикова О.І. Методологія й організація наукових досліджень: курс лекцій. Миколаїв: Видавництво МНАУ. 2017. 157 с.

4. Оборотов Ю.М. Передмова: формування синтагми загально-теоретичної юриспруденції. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції: монографія. Одеса: Фенікс. 2019. 420 с.

Середа Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ, ВТЯГНЕНИХ У ЗЛОЧИННУ АБО ІНШУ АНТИГРОМАДСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Звичайно, молодь має право на самостійність думок і вчинків. Але при цьому може скластися (і нерідко складається) ситуація, коли молода людина, не бажаючи «випасти» з товариства, опиняється під негативним впливом дорослого «лідера» із суспільно небезпечними нахилами, низькими цінностями.

Слід наголосити на тому, що використання методів соціальної психології відкриває широкі можливості для пошуку нових принципових підходів до аналізу соціально-психологічних феноменів у нестабільному світі нових соціально-психологічних досліджень, у тому числі стосовно підвищення ефективності боротьби з правопорушеннями та злочинністю в молодіжному середовищі.

Кримінологічне вивчення особистості втягувача здійснюється головним чином для виявлення й оцінки тих її якостей і рис, які зумовлюють злочинну поведінку і мають значення для подальшої її профілактики. У цьому відбивається найтісніша єдність трьох вузлових кримінологічних проблем: особистості втягувача (злочинця) і втягнутого (неповнолітнього); причин і механізмів злочинного втягнення та профілактики (попередження) втягнення. При цьому, однак, особистість втягнутого є центральною у тому розумінні, що її криміногенні особливості первинні, а тому саме вони повинні бути об'єктом профілактичних зусиль. Сукупність цих особливостей у їх єдності та взаємодії становить суть суспільної небезпеки втягнення неповнолітніх у злочинну або іншу антигромадську діяльність. Це, певна річ, не означає, що можна ігнорувати зовнішні соціальні фактори.

За сімейним станом втягувачі характеризуються такими показниками: неодружені (незаміжні) становлять 34,5%; одружені (заміжні) – 19,5%; розлучені – 26%; особи, що перебувають у незареєстрованому шлюбі – 20%, причому у віковій групі 18-25 років найбільша частка неодружених – 26,3%; розлучених – 9,8% і таких, що перебувають у незареєстрованому шлюбі – 10,1%.

87% втягувачів і 89% втягнутих – особи чоловічої статі, проте за статистикою Чернігівського регіону від 2015 до 2022 року серед втягнутих на 2,5% зросла кількість осіб жіночої статі.

Склад сім'ї втягувачів і неповнолітніх втягнутих багато в чому схожий: близько 70% із них виховувалися в неповних сім'ях, у більшості випадків однією матір'ю, де застосовувалися непедагогічні методи виховання. Поведінка таких підлітків здебільшого не контролюється, і саме вони частіше за інших підпадають під вплив дорослих правопорушників. З'ясовуючи питання про умови формування протиправної поведінки неповнолітнього, необхідно, крім аналізу ролі сім'ї та шкільного класу, розглядати більш широкую проблематику соціалізації, формування в нього соціальних установок і ціннісних орієнтацій, становлення його особистості

Сержан П. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Денисов С. Ф.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИВЕРСІЇ

Дослідження кримінальної відповідальності за диверсію є дуже актуальним в умовах воєнного стану. Оскільки, методи і способи вчинення диверсії стали більш жорсткими.

Досліджуваному питанню приділяється значна увага вітчизняними вченими, такими як: О. Ф. Бантисhev, О.Ю. Гайворонський, С.В. Дьяков, О.О. Климчук, Р.Л.Чорний та інші.

Метою є дослідження кримінально-правової характеристика диверсії.

У 2022 році Верховна Рада ухвалила закон «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану». Так, документ передбачає у статті 113 Кримінального кодексу України максимальне покарання за диверсію в умовах воєнного стану у вигляді позбавлення волі на строк 15 років або довічне позбавлення волі з обов'язковою конфіскацією всього майна. Окрім цього, забороняється будь-яка амністія до осіб, які скоїли державну зраду та диверсію.

Актуальність даного виду злочину пов'язано з веденням бойових дій на території України та захопленням об'єктів інфраструктури, зокрема енергетичних об'єктів, що є об'єктами підвищеної небезпеки (наприклад: Чорнобильської та Запорізької АЕС). Війська росії використовували ці об'єкти для прикриття власного війська, для нанесення ударів по неокупованій території, для послаблення енергетичної безпеки України.

Також, дослідження злочину продовжується і у питанні розмежування диверсії та інших суміжних злочинів. Суб'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст. 113 КК України, яка виступала основним критерієм розмежування диверсії та інших суміжних злочинів, залишилася незмінною і характеризується виною у формі прямого умислу та спеціальною метою ослаблення держави. «Вказана мета означає наявність прагнення знизити економічний, науково-технічний, військовий потенціал держави тощо. При цьому не вимагається, щоб винний намагався суттєво ослабити державу (повалити, підірвати її), достатньо його бажання хоча б певним чином вплинути на ту чи іншу складову її потенціалу».

Отже, дослідження кримінально-правової характеристики диверсії потребує подальшого дослідження, у зв'язку веденням агресивної війни і актуалізацією загроз, що раніше існували більш теоретично.

Сіненко І. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

СУБ'ЄКТ ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА НЕЗАЛЕЖНО ВІД ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ

Склад будь-якого кримінального правопорушення характеризується наявністю певних ознак (об'єктивних та суб'єктивних). Одним з вельми важливих елементів його складу є суб'єкт вчинення кримінального правопорушення. Суб'єкт підлягає обов'язковому встановленню під час кваліфікації будь-якого злочинного діяння, оскільки виявлення причин та умов вчинення кримінального правопорушення неможливе без виявлення характеристик та умов формування особистості винної особи.

Відповідно до ч. 1 ст. 18 Кримінального кодексу України (КК) суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до КК може наставати кримінальна відповідальність. Статтею 22 КК визначається вік визначення кримінального правопорушення. Так, кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення кримінального правопорушення виповнилося шістнадцять років, а особи, які вчинили кримінальні правопорушення у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років, підлягають кримінальній відповідальності лише за певні злочинні діяння, чітко визначені законом (ч. 2 ст. 22 КК) [1]. З іншого боку деякі кримінальні правопорушення, фактично, можуть бути вчинені лише з 18-ти років. Це, зокрема стосується більшості кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військових кримінальних правопорушень) та у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (коли мова йде про службову особу). В свою чергу ч. 2 зазначеної кримінально-правової норми визначає поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, під яким розуміється фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа [1]. Тобто спеціальний суб'єкт, це особа, якій притаманні ознаки, вказані у ч. 1 ст. 18 КК, а також певні спеціальні (особливі) ознаки, наприклад: службове становище особи; її професія або рід діяльності; відношення особи до військової служби; особливі відносини між винним та потерпілим тощо.

Згідно зі ст. 364-1 КК зловживанням повноваженнями є умисне, з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб використання всупереч інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми службовою особою такої юридичної особи своїх повноважень, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб [1]. Тобто суб'єктом цього кримінального правопорушення може бути лише службова особа юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Тож, якщо це службова особа, то вона, перш за все, характеризується ознаками, що включені до загального визначення службової особи, наведеного в ч. 3 ст. 18 КК. Це особи, які «постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом» [1]. Тож службова особа юри-дичної особи приватного права – це службова особа, яка постійно або тимчасово виконує організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції в юридичній особі приватного права незалежно від організаційно-правової форми, або здійснює вказані функції за спеціальними повноваженнями.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Соломаха С. О.

Дніпровський державний університету внутрішніх справ
наук. кер. – к.ю.н. Д'яковський Г. Л.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

У криміналістиці добре відпрацьовані загальні принципи знаходження слідів на місці кримінального правопорушення. У сучасних умовах завдання криміналістики визначаються її соціальною функцією - сприяти своїми прийомами, методами й засобами протидії кримінальним явищам [1, с. 146-151].

Одним із ключових завдань огляду місця події є пошук слідів рук зловмисника. Злочинці нерідко вдаються до спеціальних методів, щоб усунути сліди своєї присутності. Отже, пошук слідів рук зловмисника слід здійснювати з максимальною ретельністю. Серед наявних відбитків важливо передусім виділити ті, які, ймовірно, залишив сам злочинець і які можуть надалі послужити для розкриття правопорушення.

Одним із найпоширеніших методів виявлення слідів та інших об'єктів є огляд у спеціальних умовах освітлення або під змінним кутом огляду. Також використовують обкурювання об'єктів парами речовин, які здатні виявляти сліди. Ще один метод - опилення порошками або змочування потенційних місць знаходження слідів речовинами, що взаємодіють з матеріалом сліду, роблячи його видимим.

Серед методів фіксації слідів та інших речовин на сьогоднішній день найпоширенішими є фотографування, відеозапис, вимірювання розмірів об'єкта, опис його характеристик, схемне зображення, а також обробка поверхні, на якій виявлено слід, для збереження його стану та ознак. До того ж, здійснюється зняття зліпка зі сліду та вилучення предмета, на якому він був знайдений. Сучасні підходи до виявлення та фіксації латентних слідів папілярних узорів, умовно поділяються на три категорії: фізичні, фізико-хімічні та хімічні методи. Тож варто звернути увагу на основні принципи ключових методів, що використовуються в дактилоскопічному дослідженні.

Основна ідея фізичних методів виявлення прихованих відбитків пальців рук полягає в застосуванні певних об'єктивних закономірностей або характеристик фізичних тіл, які досліджує фізика та суміжні наукові дисципліни. До них відносяться такі явища, як відбиття світла, адгезія, конденсація, гальваностегія, люмінесценція, радіоактивність та інші [2, с. 124-127]. Невидимі та малопомітні сліди пальців можуть бути виявлені за допомогою оптичних методів без необхідності попередньої обробки. Один із дієвих способів виявлення безбарвних слідів відбитків пальців полягає у застосуванні спеціальних порошоків. Основу методу становить адгезія - здатність фізичних об'єктів прилипати до інших поверхонь, що створює зчеплення між ними.

Фізико-хімічні методи ґрунтуються на адсорбції. Виявлення слідів пальців рук, полягають у взаємодії окремих компонентів потожирової речовини, таких як хлориди, білки та амінокислоти, зі спеціальними реактивами, що утворюють кольорові сполуки. Завдяки високій чутливості ці методи здатні виявляти навіть дуже давні сліди.

Таким чином, сучасні методи виявлення слідів рук, які застосовуються як під час огляду місця злочину, так і в лабораторних умовах, дають можливість науково обґрунтовано організувати та успішно реалізувати судову експертизу.

Список використаних джерел

1. Шевчук В. М. Інновації у криміналістичній техніці: сучасні можливості й проблеми застосування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. Одеса, 2020. № 43. С. 146–151.

2. Шевчук Н., Спеціальні методи виявлення слідів рук при огляді місця події та у лабораторних умовах. *Процесуальне та криміналістичне забезпечення досудового розслідування* : Зб. тез науково-практ. семінару, м. Львів, 2 груд. 2022 р. Львів, 2022. С. 124-127.

Солятецький Б. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 407 КК УКРАЇНИ

Частиною 1 ст. 407 Кримінального кодексу України (КК) передбачено кримінальну відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби військовослужбовцем строкової служби, а також нез'явлення його вчасно без поважних причин на службу у разі звільнення з частини, призначення або переведення, нез'явлення з відраження, відпустки або з лікувального закладу тривалістю понад три доби, але не більше місяця. Відповідно ж до ч. 2 цієї статті кримінальну відповідальність тягне самовільне залишення військової частини або місця служби військовослужбовцем (крім строкової служби), а також нез'явлення його вчасно на службу без поважних причин тривалістю понад десять діб, але не більше місяця, або хоч і менше десяти діб, але більше трьох діб, вчинені повторно протягом року [1].

Єдиною підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України (ст. 2 КК) [1]. Під поняттям «склад» розуміється наявність сукупності певних обов'язкових частин, які утворюють дещо єдине, ціле. Для складу кримінального правопорушення такими обов'язковими частинами є елементи та ознаки складу кримінального правопорушення, які мають бути зафіксовані лише в КК України. Обов'язковими елементами складу кримінального правопорушення, відповідно до положень науки кримінального права, є: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона [2, с. 89].

Важливе значення для правильної кваліфікації кримінального правопорушення має визначення його суб'єкта, особливо в тих випадках, коли суб'єкт є спеціальним. Відповідно до ч. 1 ст. 18 КК суб'єктом кримінального правопорушення може бути лише: фізична особа; особа, яка досягла віку кримінальної відповідальності згідно з діючим КК України, а саме – 16 років, а у випадках, визначених законом – 14 років (ст. 22 КК), при цьому варто врахувати, що військову службу особа може проходити лише починаючи з 18 років; осудна особа (враховуючи те, що обмежена осудність є різновидом осудності). Спеціальним же суб'єктом кримінального правопорушення визнається фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа (ч. 2 ст. 18 КК України) [1]. Одним з таких кримінальних правопорушень є самовільне залишення військової частини або місця служби. Суб'єктом цього злочинного діяння може бути лише військовослужбовець, зокрема і строкової служби.

Нормативна база, яка визначає та регулює права і обов'язки військовослужбовців включає: Конституцію України; Закон України «Про Збройні Сили України»; Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»; Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; Закон України «Про безоплатну правничу допомогу»; Дисциплінарний статут Збройних Сил України, затверджений Законом України від 24 березня 1999 року № 551-XIV; Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затвердженого Указом Президента України від 10 грудня 2008 року № 1153.

Військовослужбовцем є громадянин України, який проходить службу в Збройних силах чи у інших військових формуваннях України, що створені відповідно до національного законодавства. До військовослужбовців відносяться: офіцери; прапорщики; мічмани; особи, які проходять строкову службу; особи, які служать за контрактом ЗСУ або у військах цивільної оборони; особи, які служать у Державній прикордонній службі чи Службі безпеки України; інші військові формування, що створені відповідно до національного законодавства; жінки-військовослужбовці; курсанти військових навчальних закладів [3].

Лише військовослужбовці несуть відповідальність за військові кримінальні правопорушення. Тож, визначаючи чи може бути особа суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 407 КК, перш за все необхідно встановити чи вступила вона у військово-службові правовідносини на момент вчинення самовільного залишення військової частини або місця служби. Тож слід врахувати, що кожна особа, яка вступає на військову службу, складає особисто Військову присягу на вірність Українському народові і скріплює її власноручним підписом.

Отже, характеризуючи військовослужбовця як суб'єкта розглядуваного кримінального правопорушення можна визначити його наступні ознаки – це громадянин України, який: досяг 18 років; вступив на військову службу; відповідає вимогам законодавства України про військову службу; склав Військову присягу на вірність Українському народові та скріпив її власноручним підписом.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації. Навч. посібник. Київ. Юрінком Інтер. 2006. 704 с.
3. Права та обов'язки військовослужбовців. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/> (дата звернення: 21.07.2024).

Срібна А.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Ісланкін С. М.

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Загалом, майже всі кримінальні правопорушення вчиняються з посяганням на життя та здоров'я людини. Стаття 3 Конституції України проголошує, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Отже, життя та здоров'я – це найцінніше благо людини, тому в кримінально-правовому аспекті, дані посягання являються найнебезпечнішими. [1]

Кримінальний Кодекс України, має окремі розділ з переліком кримінальних правопорушень, які здійснюються проти життя та здоров'я людини, а також у ньому зазначено відповідальність за скоєння того чи іншого кримінального правопорушення. [2]

Кримінальні правопорушення мають свою кваліфікацію, правопорушення проти життя та здоров'я особою – не є виключенням. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи передбачає здійснення кримінально-правової оцінки таких суспільно небезпечних і протиправних діянь, що, посягаючи на життя й здоров'я особи, руйнують і спотворюють ці найцінніші блага, а також наражають на небезпеку заподіяння їм шкоди. [5]

Кваліфікуючи кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я людини за об'єктом посягання, слід пам'ятати, що життя та здоров'я особи – це два різні об'єкти посягання. [4]

Предметом деяких кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи можуть бути:

– відомості про проведення медичного огляду особи на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, або захворювання на синдром набутого імунодефіциту (СНІД) та результати такого обстеження;

– органи тканини людини;

– кров;

– лікарська таємниця.

Також, на кваліфікацію злочинів проти життя та здоров'я особи можуть впливати такі ознаки їх об'єктивної сторони:

– час вчинення кримінального правопорушення;

– спосіб вчинення кримінального правопорушення;

– обстановка вчинення кримінального правопорушення.

Тепер, щодо суб'єктів кримінального правопорушення. Ними можуть бути фізичні, осудні особи, які досягли віку від 14-ти років до 16-ти років. При вчиненні деяких посягань на життя та здоров'я особи спеціальними суб'єктами злочинів можуть бути:

– медичні, фармацевтичні, а також інші працівники, що за своїми професійними обов'язками мають певний стосунок до хворих або до ліків;

– службова особа чи медичний працівник лікувального закладу, працівник допоміжного персоналу цього закладу;

– особа, що не має належної освіти.

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи передбачає знання факту про те, що із суб'єктивної сторони вони характеризуються як умисною (умисел), так і необережною формами вини. Виною є психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності. Умисел, також, поділяється на два типи: прямий і непрямий. Прямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала їх настання. А непрямий – це якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання. [2]

Отже, кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи – це є найнебезпечніші правопорушення, які посягають на найцінніше, що є у людини, тому такі правопорушення мають бути детально кваліфікованими та мати наслідки для особи, яка вчинила те чи інше кримінальне правопорушення.

Список використаних джерел

1. Конституція України.
2. Кримінальний Кодекс України.
3. Вереша Р. В. Кримінальне право України на сучасному етапі. Загальна частина : навч. посіб. Київ : Алерта, 2022. 612 с.
4. Ємельянов В. П. Кримінальне право України: Загальна частина. Основні питання вчення про злочин: наук.-практ. посіб. Харків : Право, 2018. 142 с.
5. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України: навч. посіб. за заг. ред. О. М. Литвинова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Константа, 2017. 448 с.

Степанюк К. О.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін Шевченко Т. В.

ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ПРЯМОГО ТА НЕПРЯМОГО УМИСЛУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Прямий умисел визначається як психічне ставлення особи до вчиненого діяння та його наслідків, що характеризується усвідомленням суспільно небезпечного характеру дій (або бездіяльності), передбаченням їх суспільно небезпечних наслідків та прагненням до їх настання, що відображено в частині 2 статті 24 Кримінального кодексу України.

Непрямий умисел, в свою чергу, проявляється у випадках, коли особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачає його наслідки, проте не бажає їх настання, а лише свідомо допускає можливість цього. Це визначено в частині 3 статті 24 Кримінального кодексу України. Аналіз цих визначень вказує на спільність у структурі цих понять. Вони дозволяють виокремити основні ознаки, які характеризують психічне ставлення особи до вчиненого нею діяння та його наслідків. Свідомість та передбачення є інтелектуальними ознаками умислу, тоді як бажання або свідоме допущення наслідків формують його вольову ознаку. Таким чином, загальне визначення умислу можна сформулювати як усвідомлення особою суспільно небезпечного характеру свого діяння (дії або бездіяльності), передбачення його суспільно небезпечних наслідків та бажання або свідоме допущення цих наслідків [1, с. 97].

При вчиненні конкретних злочинів можливі різноманітні комбінації інтелектуальних і вольових ознак, які визначають співвідношення між прямим та непрямим умислом у законодавстві та на практиці. Інтелектуальні ознаки прямого умислу включають усвідомлення суспільно небезпечного характеру вчиненого діяння та передбачення його наслідків. Незважаючи на те, що ці поняття належать до однієї інтелектуальної сфери, вони мають різний зміст [2, с. 36].

Усвідомлення суспільно небезпечного характеру діяння включає розуміння фактичних обставин, що характеризують об'єктивні ознаки складу злочину, таких як значущість об'єкта та предмета посягання, характер дій, місце, час і спосіб їх вчинення. Це також передбачає усвідомлення соціального значення діяння та його шкідливості. Передбачення, в свою чергу, означає, що особа має чітке уявлення про можливі наслідки своїх дій. Це передбачення є конкретним, оскільки особа усвідомлює причинно-наслідковий зв'язок між своїми діями та наслідками.

Вольова ознака прямого умислу полягає в бажанні, щоб наслідки дій відбулися. Зазвичай особа прагне досягти певної мети або задовольнити потребу. Наприклад, особа З., яка прагне заволодіти квартирою батьків для отримання спадщини, умовила свого знайомого В. за винагороду вбити батьків і сестру. Для реалізації свого наміру З. розробила план вбивства, підготувала зброяння вбивства та повідомила В., де зберігаються гроші, якими він зможе заволодіти після вбивства. У цьому випадку обидва діяли з прямим умислом, усвідомлюючи суспільну небезпечність своїх дій та переслідуючи вигоду [3, с. 41].

Свідомість при непрямому умислі є аналогічною свідомості при прямому умислі. У цьому випадку особа також усвідомлює всі фактичні обставини, що характеризують об'єктивні ознаки складу злочину, включаючи характер і значення об'єкта та предмета посягання, характер дій і бездіяльності, а також обставини вчинення. Це усвідомлення також охоплює розуміння суспільної небезпечності та шкідливості свого діяння та його наслідків [2, с. 11].

Основними проблемами, що виникають під час розмежування прямого та непрямого умислу в кримінальному праві України, є:

- Відсутність чітких і однозначних визначень умислу в законодавстві призводить до різного тлумачення норм правоохоронними органами та судами.
- Часто особа може діяти з комбінацією обох форм умислу, що ускладнює їхнє розмежування. Це потребує глибшого психолого-кримінологічного аналізу.
- Різні обставини, які оточують вчинення злочину, можуть впливати на усвідомлення особи, що ускладнює процес кваліфікації дій.
- Під час оцінки умислу важливо враховувати не лише суб'єктивні складові, а й об'єктивні обставини, які можуть свідчити про наявність або відсутність умислу.

Розмежування прямого та непрямого умислу є надзвичайно важливим для забезпечення справедливості та ефективності кримінального правосуддя в Україні. Для подолання існуючих проблем необхідно удосконалити законодавство, забезпечивши чіткість термінології та критеріїв оцінки умислу. Важливим є також підвищення кваліфікації правоохоронців і суддів у питанні психолого-кримінологічного аналізу дій осіб, що вчиняють злочини. Крім того, доцільно проводити наукові дослідження, які б сприяли розвитку теорії кримінального права, що, в свою чергу, допоможе в уніфікації підходів до розмежування прямого та непрямого умислу на практиці. Це забезпечить більш справедливе покарання для осіб, що вчинили злочини, та збільшить довіру суспільства до системи кримінального правосуддя.

Список використаних джерел

1. Бабанін С. Поняття умислу та його види в кримінальному праві. 2022. С. 96
2. Білокін Р. М. Практичне застосування форм вини в кримінальному провадженні. Редакційна колегія. 2023. С. 65.
3. Набивач В.В. Ю. В. Христова. Теоретична характеристика умислу в кримінальному праві України. The 4 th International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society" (June 19-21, 2023) SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. 2023. 1281 p.. 2023.

Тарасенко М. В.

Класичний приватний університет
аспірант

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ АБО ПСУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Необхідність удосконалення законодавства є важливим посиленням кримінальної відповідальності за повторні порушення удосконалення механізмів оцінки екологічної шкоди та розробка більш ефективних заходів з профілактики екологічних правопорушень. Основними проблемами є недосконалість процедур оцінки шкоди, а також недостатність інспекційних ресурсів, що удосконалює виявлення та належне реагування на факти забруднення або псування земель.

Відповідальність за правопорушення передбачена статтею 239 Кримінального кодексу України. Стаття 239 ККУ визначає покарання за умисне або необережне забруднення земель небезпечним для життя, здоров'я людей чи довкілля речовинами, а також за дії, що призвели до псування ґрунту. Складом злочину буде об'єктивна та суб'єктивна сторона, об'єкт та суб'єкт злочину. До об'єкту злочину відносять екологічну безпеку та навколишнє середовище. Суб'єктом злочину можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Об'єктивна сторона полягає у вчиненні дій, що призводять до забруднення або псування земель. Суб'єктивна сторона може бути як усною, так і необережною, залежно від обставин злочину. Згідно зі статтею 239 ККУ, за забруднення або псування земель передбачено покарання у вигляді штрафу, обмеження або позбавлення волі. Залежно від тяжкості злочину, передбаченні різні строки позбавлення волі або розміри штрафу. Важливе значення має також обсяг шкоди, у випадку заповдіяної довкіллю та здоров'я людей.

Отже, враховуючи міжнародний досвід, зокрема норми Європейського Союзу, вони посприяли б на підвищення ефективності законодавства України. Запровадження більш чітких стандартів для екологічної відповідальності та посилення відповідальності за екологічні злочини, могло б знизити рівень правопорушень у цій сфері. Впровадження більш сучасних методів моніторингу стану земель та екологічних норм забезпечить кращий контроль і запобігання забрудненню.

Терещенко К. О.

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – старший викладач Шиян А. Г.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО

Допит підозрюваного під час досудового розслідування проводиться у разі, якщо відомості про кримінальне правопорушення внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань і коли особа набула статусу підозрюваного відповідно до положень ч. 1 ст. 42 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) [1]. Допит здійснюється для отримання інформації, яка стала підставою для кримінального процесуального затримання особи або застосування щодо неї запобіжного заходу, а також інших даних, що мають значення в кримінальному провадженні і підлягають доказуванню.

На наш погляд, допит підозрюваного характеризується низкою важливих особливостей, якими, зокрема, є:

1) він має знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють і будуть допитувати;

2) під час його допиту повинна бути забезпечена участь адвоката-захисника як за власним запрошенням, так і за рахунок держави. Отримання правової допомоги захисника за рахунок держави здійснюється у випадках, передбачених КПК України та /або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів для оплати такої допомоги. Винятками з цього загального правила є випадки, коли підозрюваний свідомо відмовляється від захисту і його відмова прийнята в установленому КПК України порядку, про що робиться відповідна відмітка в протоколі допиту;

3) допит підозрюваного можливий лише тоді, коли він погодиться давати показання з приводу повідомленої йому підозри. У будь-який момент допиту він може відмовитися від давання показань і відповідати на поставлені запитання. В такому разі слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язаний негайно припинити допит. Відмова від давання показань є процесуальним правом підозрюваного, тому він не попереджається про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань, а також за давання завідомих неправдивих показань, оскільки це є його способом захисту від висунутого підозріння;

4) перед допитом підозрюваному повинні бути повідомлені і роз'яснені процесуальні права, передбачені ст. 42 КПК України, якими він може скористатися в ході кримінального провадження. Пам'ятка про процесуальні права та обов'язки вручається підозрюваному негайно після набуття ним цього статусу;

5) якщо підозрюваним є неповнолітній або особа, яка визнана у встановленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною, то крім захисника, до участі в допиті залучається його законний представник;

6) слідчий суддя під час досудового розслідування не може прийняти рішення про здійснення допиту підозрюваного в режимі відеоконференції відповідно до положень ст. 225 КПК України, в якому дистанційно перебуватиме підозрюваний, якщо він проти цього заперечує.

Таким чином, слід зазначити, що допит підозрюваного є слідчою (розшуковою) дією, яка проводиться слідчим, дізнавачем або прокурором під час досудового розслідування при набутті особою відповідного процесуального статусу. Допит цього учасника характеризується низкою важливих особливостей, які не є властивими для допиту інших учасників кримінального провадження. Як показує практика, щоб цей допит був ефективним, він має проводитися негайно після набуття особою статусу підозрюваного.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 25 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Фастовець О. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 111-2 КК УКРАЇНИ

Статтю 111-2 КК України (далі – КК) передбачено кримінальну відповідальність за пособництво державі-агресору, яке полягає у вчиненні умисних дій, спрямованих на допомогу державі-агресору (або – пособництво), збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора, що вчиняються громадянином України, іноземцем чи особою без громадянства, за винятком громадян держави-агресора, з метою завдання шкоди Україні шляхом: 1) реалізації чи підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора; 2) добровільного збору, підготовки та/або передачі матеріальних ресурсів чи інших активів представникам держави-агресора, її збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора, та караються позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої [1].

На сьогодні в нашій державі склалася ситуація, коли значна частина громадян була вимушена залишитись проживати або в анексованому російською федерацією Криму, або в окремих районах, що тимчасово не контролюються Україною. При цьому аналіз повідомлень в засобах масової інформації, матеріалів судового розгляду кримінальних проваджень, розповідей очевидців та інших джерел свідчить про неоднакове сприйняття ними окупаційної влади. Зокрема трапляються випадки колабораціонізму або іншого пособництва державі-агресору. Через це 03 березня 2022 р. Верховною Радою України було прийнято ряд Законів стосовно питань відповідальності за сприяння окупаційній «владі», а саме Закон України № 2108-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» [2] та Закон України № 2107-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність» [3]. Набрання чинності обома законами відбулось 15.03.2022 р. Також в подальшому Верховна Рада України прийняла Закон України № 2198 від 14.04.2022 року «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливостей застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки» [4]. Набрання чинності цим законом відбулось 23.04.2022 р. Крім того було ухвалено зміни до кримінального законодавства і введення нових складів злочинів, таких як «колабораційна діяльність» (ст. 111-1 КК) та «пособництво державі-агресору» (ст. 111-2 КК), що призвело до чисельних звернень мешканців окупованих територій України до громадських правозахисних організацій з проханням роз'яснити, чи є їхня діяльність колабораційною. Але, за словами правозахисників, право-охоронні органи досі не визначилися, як розмежовувати вказані склади злочинів із іншими складами, передбаченими Кримінальним Кодексом України. Причиною такої невизначеності є неточність формулювання статей 111-1 та 111-2 КК, а також перетинання понять: «пособництво державі-агресору», «колабораційна діяльність», «державна зрада», «виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України» тощо. Тож проблематика відповідальності за пособництво державі-агресору та відмежування цього злочину від інших кримінальних правопорушень в сучасній Україні є практично значущою, а диспозиція ст. 111-2 КК потребує уточнення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність. Закон України від 3 березня 2022 р. № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність. Закон України від 3 березня 2022 р. № 2107-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2107-20#Text>
4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливостей застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки. Закон України від 14 квітня 2022 р. № 2198-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2198-20#Text>

Федоров А. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ «НАСИЛЬНИЦЬКЕ ДОНОРСТВО»: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

На сьогодні потреба сучасної медицини в донорській крові є дуже великою. Однак донорство крові завжди пов'язано з порушенням фізичної недоторканності донора та з ризиком заподіяння шкоди його здоров'ю, а також – поширенням небезпечних інфекційних захворювань. Одним з найнебезпечніших правопорушень у сфері донорства крові є її примусове вилучення. Саме тому ст. 144 КК України передбачено кримінальну відповідальність за насильницьке або шляхом обману вилучення крові у людини з метою використання її як донора (насильницьке донорство) [1].

Питання щодо законних підстав донорства та щодо відповідальності особи, у разі порушення цих положень, регулюються: Конституцією України; Кримінальним кодексом України; Законом України «Основи законодавства про охорону здоров'я»; Законом України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові»; Порядком медичного обстеження донорів крові та компонентів крові, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 2005 року № 385 «Про інфекційну безпеку донорської крові та її компонентів» тощо.

Згідно зі ст. 3 Конституції України «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [2]. Законодавство України гарантує кожній людині право на фізичну та психічну недоторканність. Донорство крові та компонентів крові – це має бути лише добровільний акт людини, який полягає у донації крові та/або її компонентів задля їх подальшого використання для трансфузії, а також виготовлення лікарських засобів, медичних виробів чи використання у наукових дослідженнях (п. 10 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові») [3]. Здавання крові особами для подальшого використання для лікування або виготовлення відповідних лікарських препаратів чи використання в наукових дослідженнях може здійснюватися лише повнолітніми дієздатними фізичними особами і виключно добровільно. Забороняється вилучення крові у фізичної особи шляхом насильства або обману з метою використання останньої як донора. Донорство крові та її компонентів має здійснюватися відповідно до норм закону (ст. 46 Закону України «Основи законодавства про охорону здоров'я») [4].

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 144 КК України полягає саме у вилученні крові у людини: 1) шляхом застосування насильства (насильницьке); 2) шляхом обману. При цьому насильство може бути як фізичним так і психічним. При застосуванні фізичного насильства до потерпілого можливе нанесення ударів, побоїв, зв'язування тощо, в той час як психічне насильство відбувається шляхом погрози застосування фізичного насилля. Фактично насильство виступає засобом примусити людину до здачі крові та її компонентів. У випадку ж вчинення цього кримінального правопорушення шляхом обману діяння може виражатися, зокрема, у повідомленні особі неправдивих відомостей або замовчування таких відомостей, які винний зобов'язаний повідомити. Так, наприклад, обман може стосуватися кількості крові яка здається, мети її вилучення та інше. Крім того розглядуване злочинне діяння вчинюється зі спеціальною метою – використати потерпілого як донора та з прямим умислом.

На нашу думку насильницьке донорство слід, також, розмежовувати з таким складом кримінального правопорушення як «Порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини» (ст. 143 КК України), вчинення якого полягає в умисному порушенні встановленого законом порядку застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини, що спричинило істотну шкоду здоров'ю потерпілого [1]. Вказані склади відрізняються за такими об'єктивними ознаками як: 1) суспільно небезпечні наслідки вчиненого, оскільки обов'язковою ознакою об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 143 КК України є спричинення істотної шкоди здоров'ю потерпілого; 2) предмет кримінального правопорушення: кров людини (ст. 144 КК України) та анатомічні матеріали людини (ст. 143 КК України) – тобто органи (їх частини), тканини, анатомічні утворення, клітини людини чи тварини, фетальні матеріали людини [5].

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові. Закон України 30 вересня 2020 року № 931-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-20#Text>
4. Основи законодавства про охорону здоров'я. Закон України 19 листопада 1992 року № 2801-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1993. № 4. Ст. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Порядок надання письмової згоди живого донора на вилучення анатомічних матеріалів. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua>

Федоров А. М.

Класичний приватний університет
аспірант

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 144 КК УКРАЇНИ

Орієнтація України на міжнародні стандарти у галузі прав людини накладає на нашу державу певні зобов'язання, пов'язані передусім із реальним забезпеченням проголошених Конституцією України прав та свобод. Кримінально-правова охорона особи в Україні полягає у встановленні кримінальної відповідальності за злочини проти особи і системі попереджувальних заходів, наявність яких повинна виконувати так звану випереджальну функцію в діяльності держави у протидії злочинам проти особи.

Охорона особи у кримінальному праві переважно здійснюється за допомогою встановлення кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти життя особи, злочинів проти здоров'я особи, злочинів, які ставлять у небезпеку життя та здоров'я особи, злочинів проти волі, честі та гідності особи, злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Основи законодавства про охорону здоров'я (ст.46) визначають донорство, як вилучення у людини крові і її компонентів з метою лікування, виготовлення лікарських препаратів або проведення наукових досліджень. Донорами в Україні можуть бути тільки повнолітні, повністю дієздатні особи, які добровільно надали на це свою згоду. У разі порушення цієї норми, винні несуть кримінальну відповідальність за ст.144 КК.

Насильницьке донорство або шляхом обману вилучення крові у людини з метою використання її як донора - карається позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років, з штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян чи без такого.

Отже, про необхідність встановлення кримінальної відповідальності за грубе порушення (крім насильницького або шляхом обману вилучення крові) встановленого законом порядку вилучення або використання донорської крові, її компонентів чи препаратів. За умови прийняття цієї пропозиції, назва ст.144 КК України може бути змінена на таку: "Порушення встановленого законом порядку вилучення або використання крові людини, її компонентів чи препаратів".

Федотов М. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 114-1 КК УКРАЇНИ

Відповідно до вітчизняної кримінально-правової науки будь-яке кримінальне правопорушення характеризується наявністю обов'язкових елементів, таких як: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона. Крім того, кримінальне правопорушення може бути предметним, тобто характеризуватися такою додатковою ознакою як предмет кримінального правопорушення. Основною ознакою кримінального правопорушення виступає його об'єкт, під яким у науці кримінального права розуміють, зазвичай, певне благо (чи суспільні відносини) на яке спрямоване діяння винної особи, тобто те, чому спричиняється шкода або створюється реальна загроза такого спричинення [1, с. 34]. У науці кримінального права, під час визначення об'єкта того чи іншого кримінального правопорушення, науковці звертаються, здебільшого, до так званих вертикальної та горизонтальної класифікації, відповідно до яких виділяються загальний, родовий та безпосередній об'єкти. В свою чергу безпосередній об'єкт поділяється на безпосередній основний та безпосередній додатковий (обов'язковий та факультативний). Але, під час кваліфікації кримінального правопорушення, особливе значення має визначення його родового та безпосереднього об'єктів, де під родовим об'єктом розуміється група однорідних суспільних відносин, на які посягає однорідна група кримінальних правопорушень, а під безпосереднім – конкретні суспільні відносини, які поставлено законодавцем під кримінально-правову охорону закону про кримінальну відповідальність, і яким злочинним діянням заподіюється шкода, що підпадає під ознаки конкретного складу кримінального правопорушення. При цьому під основним безпосереднім об'єктом маються на увазі суспільні відносини, протиправне посягання на які представляє собою суспільну сутність кримінального правопорушення та задля охорони яких законодавець створив відповідні кримінально-правові норми, а як безпосередній додатковий об'єкт кримінального правопорушення визначаються конкретні суспільні відносини, на які також здійснюється посягання, але вони виступають, в даному випадку не як основні, а як супутні [2, с. 85].

Частиною 1 ст. 114-1 Кримінального кодексу України (КК) передбачено кримінальну відповідальність за перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України (ЗСУ) та інших військових формувань в особливий період [3]. Дана кримінально-правова норма поміщена законодавцем у Розділ I КК України «Злочини проти основ національної безпеки України». Тобто родовим, як і безпосереднім, об'єктом даного кримінального правопорушення є національна безпека держави. При цьому, ґрунтуючись на змісті диспозиції ст. 114-1 КК, можна зазначити, що додатковим обов'язковим об'єктом цього злочинного діяння є законна діяльність ЗСУ та інших військових формувань. Законно визнається така діяльність ЗСУ та інших військових формувань, яка не суперечить Конституції та чинному законодавству України. Порядок здійснення законної діяльності ЗСУ та інших військових формувань встановлений багатьма законодавчими актами. Зокрема, це Конституція України, а також Закони України: «Про основи національної безпеки України»; «Про оборону України»; «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»; «Про військовий обов'язок і військову службу»; «Про правовий режим надзвичайного стану»; «Про правовий режим воєнного стану»; «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави»; «Про боротьбу з тероризмом»; «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання»; «Про Збройні Сили України»; «Про Службу безпеки України»; «Про Службу зовнішньої розвідки України»; «Про Національну гвардію України»; «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» тощо. При цьому слід відмітити, що додатковий об'єкт досліджуваного кримінального правопорушення у кожному конкретному випадку його вчинення може визначатися, виходячи із тих завдань, які були поставлені перед відповідним підрозділом ЗСУ чи іншого військового формування відповідно до того або іншого Закону.

Список використаних джерел

1. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини. Навчальний посібник. За заг. ред. В. М. Стратонова. Київ. Істина, 2007. 400 с.
2. Кримінальне право України. Загальна частина. Підручник. За ред. М. І. Мельника, В. А. Климента. Київ : Юридична думка. 2004. 352 с.
3. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Харченко К. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розділом XIV-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України) (статті 96-3 – 96-11) передбачено заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Законодавець окреслює: підстави застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру; коло юридичних осіб, до яких застосовуються такі заходи; підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру; види таких заходів; правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру [1].

Хоча в розділі XIV-1 КК України «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб» і передбачено відповідальність юридичних осіб, це є не покаранням, а лише заходами кримінально-правового характеру. Включення до КК України зазначеного розділу не створило якихось додаткових підстав кримінальної відповідальності для юридичних осіб. КК України окреслює лише у разі вчинення уповноваженою особою юридичної особи від її імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 209 і 306, частинах першій і другій статті 368-3, частинах першій і другій статті 368-4, статтях 369 і 369-2 КК: підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру (ст. 96-3); коло юридичних осіб, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру (ст. 96-4); підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру (ст. 96-5); види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб (ст. 96-6) та правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру (ст. 96-10, 96-11). Тож вітчизняне кримінальне законодавство, на відміну від кримінального законодавства деяких зарубіжних країн (переважно західної та центральної Європи, а також США), не визнає суб'єктом злочину юридичну особу. Але й в зарубіжних державах відповідальності юридичних осіб переважно стосуються покарання за вчинення корупційних та економічних злочинів [2, с. 325].

Незважаючи на однозначну позицію законодавця щодо питання визнання суб'єктом кримінального правопорушення юридичної особи, немало правників схилиються до думки, що відповідальність за кримінальне правопорушення може нести і юридична особа. Однак більшість науковців відстоюють класичне розуміння суб'єкта кримінального правопорушення, ґрунтуючись на вченні про «вину» особи. На їх думку, суб'єктом кримінального правопорушення може бути лише осудна фізична особа [3, с. 135-136]. Тільки людина може вчинити винне діяння. Однак, слід зазначити, що «особою» у вітчизняному праві визнається не лише індивід (фізична особа). Наявність у законодавстві України юридичної особи як окремого суб'єкта, що володіє чітко визначеними та закріпленими на законодавчому рівні правами, має відповідні обов'язки й виступає у правовідносинах як окремий суб'єкт, свідчить про реальну можливість запровадження саме кримінальної відповідальності юридичних осіб як одного з видів відповідальності для такого суб'єкта.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>
2. Абакумова Ю. В. Теорія співучасті в кримінальному праві України. Дис. на здобуття наукового ступеня д.ю.н. 12.00.08. Запоріжжя : Класичний приватний університет. 2013. 423 с.
3. Гришук В. К., Пасека О. Ф. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: порівняльно-правове дослідження: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2013. 248 с.

Цесельський Д. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., доцент Абакумова Ю. В.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ХВОРОМУ МЕДИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ

Згідно з Конституцією України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Кожна людина має невід'ємне право на життя, право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Також, кожен має право захищати своє життя та здоров'я, життя та здоров'я інших людей від протиправних посягань. Держава зобов'язана створювати умови для ефективного і доступного медичного обслуговування для всіх громадян [1]. Однак із розвитком і реформуванням системи охорони здоров'я в нашій державі, на жаль, існує тенденція до збільшення кількості кримінальних правопорушень, пов'язаних з неналежним наданням медичної допомоги, що, зокрема, може спричинити і тяжкі наслідки для потерпілого. Саме тому за злочини діяння у сфері медицини національним законодавством передбачено кримінальну відповідальність. Так ст. 139 КК України передбачає відповідальність за ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником, який зобов'язаний, згідно з установленними правилами, надати таку допомогу, якщо йому завідомо відомо, що це може мати тяжкі наслідки для хворого (ч. 1 ст. 139), або ж за таке саме діяння, якщо воно спричинило смерть хворого або інші тяжкі наслідки (ч. 2 ст. 139) [2].

Дане кримінальне правопорушення посягає на здоров'я та життя потерпілого. З об'єктивної сторони воно виражається у бездіяльності медичного працівника, який зобов'язаний надавати допомогу хворому відповідно до встановлених правил але без поважних причин не робить цього. Така бездіяльність може виражатись як у повній відмові від надання допомоги хворому, так і в ненаданні допомоги в необхідному обсязі в конкретній ситуації.

За ст. 139 КК України слід кваліфікувати, наприклад, припинення активних заходів щодо підтримання життя особи у випадку, коли її стан ще не визначений як незворотна смерть, а також відмову: 1) прийняти особу у лікувально-профілактичний заклад для надання їй першої невідкладної допомоги у разі нещасного випадку; 2) прийняти виклик лікаря; 3) викликати службу швидкої медичної допомоги чи доставити хворого до лікарні; 4) надати першу невідкладну медичну допомогу пораненому або травмованому та інше. При цьому допомога не надається хворому без поважних причин. Це обов'язкова умова. Поважними причинами бездіяльності медичного працівника можуть визнаватися різні обставини, зокрема: відсутність медикаментів чи хірургічних інструментів; відсутність можливості їх застосувати в існуючих умовах; стан крайньої необхідності; непереборна сила; хвороба медичного працівника, що позбавляє його можливості надавати допомогу іншій особі тощо. Закон не вказує серед обов'язкових ознак об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого ст. 139 КК України, обов'язкове настання суспільно небезпечних наслідків, а лише можливість їх настання, яка, при цьому, має бути реальною – яка, за звичайного розвитку подій, може, в конкретних умовах, призвести до тяжких наслідків або смерті потерпілого.

Ненадання допомоги хворому медичним працівником слід відрізнити від кримінального правопорушення «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані» (ст. 136 КК України), що виражається в ненаданні допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, при можливості надати таку допомогу або неповідомлення про такий стан особи належним установам чи особам, якщо це спричинило тяжкі тілесні ушкодження. Ці склади кримінальних правопорушень, з об'єктивної сторони, відрізняються тим, що суспільно небезпечні наслідки (спричинення тяжких тілесних ушкоджень особі) злочинного діяння, передбаченого ст. 136 КК України є його обов'язковою ознакою. До того ж кримінальне правопорушення, передбачене ст. 139 КК України, на відміну від «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані» може бути вчинене лише спеціальним суб'єктом – медичним працівником, тобто лікарем чи іншою особою, яка здобула медичну освіту, має право займатися медичною практикою та відповідає встановленим кваліфікаційним вимогам.

Список використаних джерел

1. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>

Чураков О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ВИНИ

Вперше розуміння вини як психічного ставлення осудної особи до вчиненого нею злочинного діяння в формі умислу або необережності дав А. Піонтковський [1, 131]. Слід відмітити, що пізніше А. Піонтковський замінив термін «вина», терміном «суб'єктивна сторона складу злочину», приєднавшись до думки більшості радянських вчених того часу

Вина – це психічне ставлення особи щодо злочинного діяння, яке вчиняється нею, та його наслідків у формі умислу чи необережності. Прибічники даної теорії зазначають, що вина – це завжди умисел або необережність [2, 120]. Лише за наявності вини особи щодо вчиненої нею дії (бездіяльності) можна говорити про склад злочину як підставу кримінальної відповідальності. У кримінально-правовій літературі на початку 50-х років ХХ століття мало місце твердження, що поряд із більш вузьким поняттям вини як ознаки суб'єктивної сторони складу злочину, тобто умислу і необережності, кримінальне право знає більш широке розуміння вини як підстави кримінальної відповідальності.

Вина – це саме психічне ставлення особи до злочинного діяння, яке нею вчинюється. Відповідно до ст. 23 КК України виною є психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої Кримінальним кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності. Передумовою вини є осудність особи, яка вчинила злочин, і досягнення нею встановленого щодо кримінальної відповідальності за такий злочин віку. Тобто два елементи складу злочину – суб'єкт і суб'єктивна сторона, становлять суб'єктивну підставу кримінальної відповідальності, а два інших – об'єкт і об'єктивна сторона, становлять об'єктивну підставу кримінальної відповідальності і тим самим створюють єдину підставу кримінальної відповідальності, якою є склад злочину. Усвідомлення протиправності не є обов'язковим для наявності вини.

Емоційний момент також являє собою необхідний елемент кожної людської дії, в тому числі і злочину. Він не включається законодавцем у визначення форм вини. Однак емоції входять в зміст психічного ставлення, яке складає вину.

В деяких випадках психологічною передумовою вчинення злочину є недостатність вольових зусиль, що виявляє суб'єкт. Наприклад, в силу розгубленості водій не знаходить правильного рішення, лікар невірно визначає стан хворого, суб'єкт не утримується від імпульсивної дії. У всіх цих і подібних випадках відповідальність можлива лише за умови, що у суб'єкта була можливість виявити вольові зусилля, які вимагались.

Вина не передує злочину, а «супроводжує» його від початку до закінчення злочинних дій та являє собою своєрідний самоконтроль за вчинюваними діями.

Список використаних джерел

1. Вереша Р.В. Кримінальне право України: Загальна частина. Підручник. Київ: Алерта, 2023, 576 с.
2. Кримінальне право України. Загальна частина: Практикум. / П.С. Берзін. Київ, ВД Алерта 2023. 978 с.

Шарпатий М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Марценюк О. Г.

СПЕЦИФІКА ЦІЛЕЙ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ ЯК ВИДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ

Мета покарання визначає не лише систему покарання, їх конкретні види, але і зміст даних заходів. Питання про мету покарання традиційно є одним із дискусійних.

Невчинення засудженим злочину є загальним показником досягнення мети виправлення і спеціальної превенції. Але виникає принципово важливе питання, з якої причини особа не вчиняє нових злочинів? Одна справа, коли особа відмовляється вчиняти злочин під страхом покарання, і зовсім інше, коли особа відмовляється вступати в конфлікт із законом в результаті свідомого добровільного небажання порушувати закон. Ймовірно, що досягнення таких цілей мають різні механізми та рівні впливу на засудженого і, як правило, різний момент їх досягнення. Додатковим аргументом самостійності кожної із вказаних цілей є також наявність різниці у засобах, які використовуються для їх досягнення кара з некаральними заходами виправного характеру – з одного боку, та кара із спеціальними попереджувальними заходами для приватної превенції – з іншого), а також окреме їх закріплення в діючому законодавстві (в КК та КВК України).

Специфіка громадських робіт полягає в тому, що при їх застосуванні, досягнення мети виправлення здійснюється як шляхом впливу на засудженого карального змісту покарання, так і шляхом впливу такої некарального заходу як праця. Останнє поєднується з карою, в першу чергу, з метою виправлення. Вплив на засудженого таких каральних елементів як обмеження в праві на свободу, обмеження в праві на оплату праці, на відпочинок, покликаний пробудити в нього психічні хвилювання, які в свою чергу, повинні сприяти створенню небажання в майбутньому піддаватися покаранню, а також виступає поштовхом до активної розумової діяльності, яка потягне за собою переосмислення засудженим своєї поведінки, звичок, які призвели до вчинення злочину.

Таке переосмислення повинно вести до усвідомлення засудженим небажаності подібної протиправної поведінки, а також повинно сприяти появі нових психічних установок, які, в свою чергу, ліквідують задоволення потреб шляхом вчинення злочину. Воно повинно сприяти формуванню і розвитку таких навичок, звичок, знань, які будуть свідчити про здатність та готовність до осмисленого і добровільного дотримання елементарних суспільних правил і норм.

Покарання у виді громадських робіт має значний каральний потенціал, що підтверджується світовим досвідом, де вони розглядаються як одна із найбільш репресивних санкцій серед альтернатив реальному позбавленню волі, здатних викликати в засудженого небажання бути підданим покаранню. При цьому кількісна складова змісту такого покарання в багатьох країнах більша ніж в Україні. Пропозиція, щодо збільшення карального потенціалу кількісного боку цього виду покарання (за рахунок збільшення максимальної і мінімальної межі), може розширити не лише «альтернативні» можливості громадських робіт, але й сприяти посиленню їх превентивного впливу.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що громадські роботи переслідують таку юридичну мету як виправлення засудженого і запобігання вчинення нових злочинів як засудженим, так і іншими особами.

При цьому особливості покарання у виді громадських робіт стосовно даних завдань проявляються в результаті поєднання каральних правообмежень цього покарання із таким виправним заходом некарального характеру, як праця.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ І ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Алімов А. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.ю.н. Воронова О. В.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «АВТОРСЬКИЙ ДОГОВІР»

Авторське право є однією із найбільш значущих і динамічних сфер цивільного права. Це пов'язано зі стрімким розвитком технічних засобів і технологій, що дозволяють максимально швидко здійснювати копіювання та розповсюдження творів, які визначені законодавством як об'єкти авторського права. Юридичним механізмом відчуження прав інтелектуальної власності є укладення спеціальних видів договорів, якими на-самперед є авторські договори.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» у статтях 31–34 встановлює загальні засади авторського договору, але не містить поняття авторського договору. У ст. 1107 ЦК України встановлено перелік видів договорів щодо розпорядження правами інтелектуальної власності, при цьому категорія «авторський договір» не застосовується. Авторський договір згадується і в Цивільному кодексі України, а саме у ст. 1072, яка регулює черговість списання грошових коштів з рахунка, але не містить його визначення. Тлумачення питань щодо авторського права надано у постанові Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» [1].

У теорії цивільного права здійснювалися неодноразові спроби щодо надання визначення авторського договору. Відсутність чіткого визначення поняття авторського договору має негативний наслідок, що породжує проблеми при розмежуванні авторського договору під інших видів договорів.

Професор О.А. Підпригора вважав, що авторський договір - це консесуальна угода, за якою автор або правонаступники передають готовий твір певній організації для використання, або автор бере на себе обов'язок створити певний твір і передати його для використання обумовлений у договорі способом [4, с. 230].

Водночас в юридичній літературі закріплені й інші визначення авторського договору. Авторський договір – це договір про використання творів науки, літератури й мистецтва, що укладається з автором або його правонаступниками, в результаті якого за винагороду передаються виключні права на твір, передача яких не заборонена законодавством [3, с. 225].

Заслуговує на увагу також думка А.О. Кодинця, який вважає, що авторський договір – це від цивільно – правового договору, який спрямований на набуття, зміну, або припинення цивільних прав та обов'язків на об'єкти інтелектуальної власності [2, с. 238 – 239.]

І.В.Савельєва визначала *авторський договір* як договір про використання організацією створеного автором твору науки, літератури чи мистецтва у зв'язку з культурними потребами суспільства при дотриманні особистих немайнових та майнових прав автора. Проте, таке визначення не враховує того факту, що користуватися твором на підставі авторського договору може не лише організація, а й фізична особа, а також того факту, що існує авторський договір замовлення, за яким твір має бути створений в майбутньому. Борицова В.І. пропонує таке визначення авторського договору: «авторський договір - це угода між автором (правонаступником чи особою, що має авторське право) і іншою особою, за якою автор передає майнове право на використання твору в межах і на умовах, узгоджених сторонами, чи зобов'язується створити твір і передати його замовнику, а набувач майнових прав (замовник) - сплатити авторові винагороду».

Підсумовуючи викладене, можна сформулювати таке визначення авторського договору, та закріпити у Цивільному кодексі України. Авторський договір - це угода між володільцем особистих немайнових та майнових авторських прав та набувачем з приводу надання дозволу на оплатне використання, у спосіб не заборонений законом, твору на певний строк та на певній території.

Список використаних джерел

1. Аврамова О.Є. Авторський договір : поняття, класифікація та особливості оформлення. *Юридичний радник*. URL : <http://yurradnik.com.ua/stati/avtorskiy-dogovir-ponyattya-klasifikatsiya-ta-osoblivosti-oformlennya/#:~:text=>
2. Альманах цивілістики : сб. статей /під ред. Р.А. Майданика. Вип. 3. Київ : Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 332 с.
3. Амангельди А. А. Авторський договір як основа виникнення зобов'язань. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2009. № 4 (48).
4. Підпригора О.А. Цивільне право: підручник для студ. юрид. вузов та фак.-тов. Київ :Вентурі, 1997. 480 с.

Вільямовський Ю. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Рябчинська О. П.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НАЦІОНАЛЬНОГО БЮРО

Діяльність Національного бюро України регламентується низкою правових та організаційних норм, спрямованих на забезпечення ефективності його роботи, дотримання законодавства та боротьбу з корупцією. Одним з ключових аспектів організаційної структури є діяльність підрозділів внутрішнього контролю, які виконують важливу роль у забезпеченні належного функціонування установи, дотриманні внутрішніх процедур та стандартів, запобіганні зловживанням і порушенням правових норм. Організаційно-правові засади

діяльності підрозділів внутрішнього контролю визначаються системою законодавчих, нормативно-правових актів, внутрішніх положень і регламентів, які регулюють їхню роботу. Визначення організаційно-правових засад є важливим елементом для забезпечення стабільності і результативності діяльності цих підрозділів, а також для створення умов для належної боротьби з корупцією та іншими правопорушеннями в рамках організації.

Основою для функціонування підрозділів внутрішнього контролю є Конституція України, яка визначає основи правопорядку та законності в державі. Крім того, важливими джерелами є закони, що регулюють діяльність антикорупційних органів, а також внутрішні нормативні документи Національного бюро, зокрема, статuti, положення, регламенти та стандарти. Окремо слід зазначити роль законодавства щодо протидії корупції, яке визначає порядок взаємодії органів внутрішнього контролю з іншими державними структурами, правоохоронними органами та громадськістю.

Мета діяльності підрозділів внутрішнього контролю полягає в забезпеченні ефективного, прозорого і законного функціонування Національного бюро, запобіганні правопорушенням і корупційним проявам всередині організації. Підрозділи мають завдання проводити перевірки та аудити внутрішніх процесів, здійснювати моніторинг дотримання законодавства, виявляти ризики та порушення, розробляти рекомендації для їх усунення. Вони також забезпечують підвищення прозорості управлінських процесів і ефективності використання ресурсів, що сприяє загальному покращенню роботи організації.

Організаційно-правова структура підрозділів внутрішнього контролю передбачає їхню незалежність від інших структур, що забезпечує об'єктивність і неупередженість у здійсненні перевірок та аудиту. При цьому підрозділи повинні працювати в рамках законодавства, забезпечувати конфіденційність зібраної інформації та дотримуватись високих етичних стандартів. Взаємодія з іншими органами, такими як прокуратура, правоохоронні органи та антикорупційні організації, є важливим аспектом діяльності підрозділів, оскільки це дозволяє забезпечити комплексний підхід до розслідування правопорушень і мінімізації корупційних ризиків.

Основними функціями підрозділів є проведення внутрішніх перевірок, аудит фінансово-господарської діяльності, моніторинг ефективності виконання службових обов'язків, аналіз і оцінка ризиків, розробка та впровадження антикорупційних заходів, а також рекомендації щодо удосконалення організаційних процедур та механізмів контролю. Підрозділи внутрішнього контролю здійснюють оперативну перевірку фактів порушень дисципліни, вивчають документи, проводять інтерв'ю з працівниками та здійснюють інші заходи для збору необхідної інформації.

Важливим аспектом є належна правова регламентація роботи підрозділів. Національне бюро має розроблену нормативну базу, яка чітко визначає функції і повноваження підрозділів внутрішнього контролю. Кожен співробітник підрозділу має бути ознайомлений з процедурними правилами та стандартами, що дозволяє уникнути порушень і забезпечити належний рівень відповідальності за виконання своїх обов'язків.

Діяльність підрозділів внутрішнього контролю має значення не лише для організації, а й для суспільства в цілому. Адже успішна боротьба з корупцією та ефективне управління державними ресурсами сприяють підвищенню довіри громадян до державних інститутів і забезпеченню сталого розвитку країни. Відтак, організаційно-правові засади діяльності підрозділів внутрішнього контролю є основою для створення ефективною та прозорою системи управління в Національному бюро, що сприяє його стабільному та результативному функціонуванню.

Враховуючи зазначене, можна стверджувати, що підрозділи внутрішнього контролю є важливою складовою частиною структури Національного бюро, забезпечуючи належну правову організацію роботи установи, підвищення її ефективності та безпеки, запобігання порушенням і корупційним проявам, а також сприяють загальному покращенню іміджу та функціонування державних органів в Україні.

Список використаних джерел

1. Гриценко І.С. Організаційно-правові аспекти діяльності підрозділів внутрішнього контролю державних органів // Юридичний вісник. – 2021. – № 2.
2. Стеценко С.Г. Теоретико-правові засади державного контролю в Україні. – Київ: Наукова думка, 2020. – 254 с.
3. Стефанюк В.С. Державний контроль у системі публічної адміністрації: проблеми теорії та практики. – Харків: Право, 2019. – 312 с.

Вільямовський Ю. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Рябчинська О. П.

ПРОВОА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НАЦІОНАЛЬНОГО БЮРО

Правова діяльність підрозділів внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) є ключовим елементом забезпечення ефективності функціонування цього органу, спрямованого на протидію корупції на вищих рівнях державної влади. Ці підрозділи виконують важливу функцію внутрішнього аудиту та забезпечення законності дій працівників НАБУ, дотримання ними етичних стандартів і недопущення корупційних правопорушень. Їхня діяльність базується на чинній нормативно-правовій базі, що включає законодавство України про запобігання корупції, внутрішні регламенти та інші нормативні акти.

Основними завданнями підрозділів внутрішнього контролю є перевірка дотримання працівниками антикорупційного законодавства, виявлення та усунення конфліктів інтересів, здійснення моніторингу ефективності службової діяльності, а також проведення службових розслідувань щодо можливих порушень. Важливим аспектом їхньої роботи є запобігання зловживанню владою чи службовим становищем, а також реагування на будь-які прояви недоброчесності або порушення етичних норм.

Діяльність підрозділів внутрішнього контролю регламентується низкою законодавчих актів, серед яких визначальним є Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України». Окрім того, важливу роль

відіграють підзаконні акти, які деталізують порядок здійснення внутрішнього контролю, а також внутрішні регламенти, що визначають конкретні процедури перевірок та моніторингу. Принципи законності, об'єктивності, конфіденційності та професіоналізму є базовими у їхній діяльності.

Однак функціонування підрозділів внутрішнього контролю НАБУ супроводжується низкою проблем. Серед них варто відзначити недостатнє фінансування, що ускладнює залучення висококваліфікованих фахівців і впровадження сучасних технологій моніторингу. Крім того, чинне законодавство потребує вдосконалення, адже певні аспекти діяльності підрозділів залишаються недостатньо врегульованими. Ще одним викликом є ризик політичного або суспільного тиску, який може впливати на об'єктивність перевірок.

Для підвищення ефективності роботи підрозділів внутрішнього контролю необхідно розробити й ухвалити нові нормативно-правові акти, які б забезпечували чітке регулювання їхніх функцій і повноважень. Також доцільним є впровадження сучасних інформаційно-аналітичних систем, які сприятимуть автоматизації процесів моніторингу та аудиту. Важливим є підвищення рівня незалежності підрозділів внутрішнього контролю, зокрема шляхом посилення гарантій їхньої автономності від керівництва НАБУ та зовнішніх чинників.

Таким чином, підрозділи внутрішнього контролю є важливим механізмом забезпечення доброчесності, законності та ефективності роботи Національного антикорупційного бюро України. Їхня діяльність сприяє посиленню довіри суспільства до антикорупційної політики держави та підвищенню її результативності. Разом із тим вирішення наявних проблем та викликів у функціонуванні цих підрозділів є необхідною умовою для подальшого вдосконалення системи внутрішнього контролю в Україні.

Список використаних джерел

1. Пилипенко О.І. Правове регулювання діяльності антикорупційних органів в Україні: сучасний стан і перспективи. // Юридична наука. – 2020.
2. Васильєв С.В. Організація внутрішнього контролю в антикорупційних органах України: теоретико-правові аспекти. – 2021.
3. Денисенко Т.В. Система внутрішнього контролю: міжнародний досвід та можливості імплементації в Україні. – 2022.

Воронова О. В.

Класичний приватний університет
к.ю.н., доцент

Воронов І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ

Наразі в Україні відсутні спеціальні закони або норми, які б чітко регулювали використання технологій штучного інтелекту (ШІ). Створення ефективної системи правового регулювання, яка б охоплювала всі аспекти діяльності ШІ, є важливим завданням для розвитку цієї сфери та забезпечення її легітимного застосування в українському суспільстві.

Перші кроки на шляху формування нормативної бази у сфері ШІ були зроблені у 2020 році, коли в Україні розпочалася робота над Концепцією розвитку штучного інтелекту [3]. Цей документ став першим офіційним визначенням основних понять, цілей і завдань ШІ на законодавчому рівні.

З 1 січня 2023 року набув чинності Закон України «Про авторське право і суміжні права» [2], який у п.1 статті 33 впроваджує поняття «*sui generis*» для об'єктів, створених комп'ютерними програмами. Зокрема, визначається, що неоригінальним є об'єкт, створений без безпосередньої участі людини, але який відрізняється від вже існуючих об'єктів. Твори, створені за допомогою комп'ютерних технологій, але з активною участю людини, не підпадають під це визначення.

Суб'єктами особливих прав на такі об'єкти можуть бути власники майнових прав або ліцензій на відповідні комп'ютерні програми, зокрема їх автори, правонаступники чи законні користувачі. На думку дослідників К. Токаревої та Н. Савлівої, «у разі, якщо штучний інтелект набуде статусу суб'єкта права, можна буде говорити про виникнення нових сфер юстиції» [4, с. 150].

На міжнародному рівні є дві основні концепції щодо авторства творів, створених ШІ. За першою, автором вважається розробник програми, а за іншою – користувач, який задає завдання програмі [1]. При цьому у випадку створення неоригінальних об'єктів за участі ШІ немайнові права не виникають.

Правове регулювання ШІ в Україні стикається з багатьма викликами, пов'язаними із швидким розвитком технологій. Однак за умови активного залучення законодавчих і регулюючих органів можна очікувати на створення дієвої нормативно-правової бази, яка б дозволила ефективно регулювати використання ШІ.

Список використаних джерел

1. Глоба К., Вахліс І. Закон України «Про штучний інтелект»: він є? *Юридична газета*. 2023. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/-zakon--ukrayini-proshuchniy-intelekt-vin-e.html> (дата звернення: 07.11.2024)
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України № 2811-IX від 01.12.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 07.11.2024)
3. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 07.11.2024)
4. Токарева К. С., Савліва Н. О. Особливості правового регулювання штучного інтелекту в Україні. *Юридичний вісник*. 2021. № 3 (60). С. 148-153.

Гарькавий А. Г.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСТЬ СВОБОДИ ЗАПОВІТУ

У цивілістичній доктрині поняття свободи заповіту традиційно розглядається через призму прав заповідача [1 - 4]. Це право включає можливість у будь-який момент складати, змінювати або скасовувати заповіт; визначати спадкоємців, призначати фізичних або юридичних осіб, а також позбавляти спадщини спадкоємців за законом без необхідності пояснювати своє рішення. Отже, акцент робиться на змісті заповіту як одностороннього правочину.

На нашу думку, для більш повного розуміння сутності свободи заповіту та її реалізації у спадкових відносинах доцільно розрізнити зовнішнє та внутрішнє вираження цієї правової засади.

Зовнішнє вираження свободи заповіту охоплює право особи з повною цивільною дієздатністю вільно і в будь-який час складати заповіт, обирати його форму і скасовувати вже існуючі заповіти. Це вираження має первинний характер.

Внутрішнє вираження свободи заповіту стосується змісту самого заповіту як одностороннього правочину. Сюди входять такі права заповідача: 1) призначити спадкоємцями фізичних осіб, незалежно від їхнього родинного зв'язку (ч. 1 ст. 1235 ЦК); 2) без пояснень позбавляти спадкоємців права на спадкування, за винятком тих, хто має право на обов'язкову частку (ч. ч. 2, 3 ст. 1235 ЦК); 3) охоплювати заповітом права та обов'язки, які йому належать на момент складання, а також ті, що можуть виникнути в майбутньому (ч. 1 ст. 1236 ЦК); 4) робити заповідальні відкази (ст. 1237 ЦК); 5) зобов'язувати спадкоємців виконувати немайнові дії, наприклад, щодо організації поховання (ст. 1240 ЦК); 6) встановлювати умови для набуття права на спадкування (ст. 1242 ЦК); 7) визначити сервітут щодо нерухомого майна (ст. 1246 ЦК).

Таким чином, внутрішнє вираження свободи заповіту забезпечує значну автономію особи в розпорядженні майном на випадок своєї смерті. За ст. 1254 ЦК України [5] заповідач має право в будь-який момент змінити або скасувати свій заповіт без необхідності повідомляти про це інших осіб, включаючи спадкоємців, зазначених у попередніх заповітах. Це важливе зауваження підтверджує, що будь-які зобов'язання заповідача, пов'язані з незмінністю або непідляганням скасуванню заповіту, не мають юридичної сили.

Варто зазначити, що заповідальні розпорядження не обмежуються лише спадщиною, а можуть включати і інші майнові права. Наприклад, згідно з ч. 1 ст. 1238 ЦК України, предметом заповідального відказу може бути передання речі або права, що можуть як входити, так і не входити до складу спадщини. Це свідчить про те, що заповідач може покласти на спадкоємця обов'язок щодо передачі певної речі.

Крім того, важливо розуміти, що воля заповідача не може бути змінена після відкриття спадщини. Як зазначено в ч. 1 ст. 1278 ЦК України, спадкоємці не мають права змінювати частки, визначені заповідачем. Це правило також стосується тлумачення заповіту, що підкреслює необхідність збереження істинної волі заповідача після його смерті.

Список використаних джерел

1. Кухарев О.Є. Реалізація принципу свободи заповіту в спадковому праві України. *Проблеми цивільного права та процесу*. Харків, 2018. С. 161-164.

2. Павлюк Н. Свобода заповіту та право спадкування обов'язкової частки: правовий аспект. *Держава і право*. 2010. Вип.49. С. 379-383.

3. Принцип свободи заповіту має важливе значення у вирішенні питання щодо кваліфікації заповіту як нікчемного або оспорюваного заповіту: суддя В.С. Крат. URL : <https://advokatpost.com/pryntsypr-svobody-zapovitu-maie-vazhlyve-znachennia-u-vyrishenni-pytannia-shchodo-kvalifikatsii-zapovitu-iaak-nikchemnogo-abo-osporiuvannia-zapovitu-suddia-vs-krat/> (дата звернення 05.11.2024)

4. Сібільова С. Свобода заповіту за чинним цивільним законодавством України. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С. 131-140.

5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 05.11.2024).

Голосова С. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Баришніков А. Г.

СПРОЩЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ІСТОТНИХ ОЗНАК

Спрощене провадження є важливою новелою для забезпечення доступності правосуддя в умовах зростаючого навантаження на суди. В Україні реформи, що стосуються цивільного процесу, націлені на оптимізацію судових процедур, шляхом впровадження спрощених механізмів, з метою зменшення витрат часу і ресурсів суду та сторін, і мають на меті скорочення обсягу процесуальних дій та забезпечення швидкого вирішення справи.

Правове регулювання спрощеного провадження обумовлено надійною нормативно-правовою базою, що базується на положеннях Цивільного процесуального кодексу України та інших нормативно-правових актах, які стосуються спрощеного провадження. Особливе значення для регулювання спрощеного провадження має стаття 274 ЦПК України, де визначено випадки, коли справи підлягають розгляду за спрощеною процедурою.

Отже, спрощене провадження має свої особливості та характерні ознаки : обмежений перелік доказів: сторони не зобов'язані надавати велику кількість доказів, що дозволяє значно прискорити процес; скорочена процедура судового розгляду: судовий розгляд справи може проводитись без виклику сторін, лише на основі письмових матеріалів; простота процесуальних дій: суд має право ухвалювати рішення без проведення судового засідання або шляхом обмеженого обговорення справи.

До категорії справ, що підлягають спрощеному провадженню належать: спори щодо незначних грошових вимог (суми, що не перевищують певний поріг); справи, що стосуються простих правовідносин (як приклад, встановлення факту, що має юридичне значення); спори за участю юридичних осіб, де претензії є стандартними, а позиції сторін не є складними.

Спрощене провадження має низку переваг: швидкість розгляду: зменшення середнього часу розгляду справ порівняно зі звичайним провадженням, що дозволяє швидше отримувати результати; зниження витрат: дозволяє скоротити витрати на судовий процес, як для сторін, так і для суду; доступність правосуддя: завдяки спрощеній процедурі, розгляд деяких категорій справ стає доступнішим для громадян і дозволяє зменшити формалізм процедур, зберігаючи при цьому основні гарантії прав учасників процесу. Слід зазначити, що при явних перевагах спрощене провадження має обмеження та недоліки, наприклад: обмеження у складності справи; ризик прийняття неправильних рішень; можливість зловживань.

Для прийняття рішення щодо переходу до спрощеного провадження необхідно враховувати особливості справи та можливі виклики. Суд приймає рішення про перехід до такого провадження тільки після ретельного аналізу справи. Це дає можливість зменшити навантаження на судову систему.

Аналіз та дослідження статистики судових справ цієї категорії, вивчення та аналіз судових рішень, які ілюструють різні аспекти такого провадження, ознайомлення з позицією Верховного Суду та інших судових інстанцій дає змогу виявити основні проблеми, пов'язані з застосуванням спрощеного провадження: недостатню правову визначеність, нерівність сторін у процесі, негативний вплив на якість правосуддя через надмірну спрощеність процесу.

Враховуючи наявні проблеми, система спрощеного провадження потребує подальших вдосконалень, а саме: зміни в законодавстві для збільшення кола справ, що можуть бути вирішені у спрощеному порядку; покращення гарантій прав сторін для запобігання можливим зловживанням або помилкам у процесі; впровадження новітніх технологій, які можуть допомогти у здійсненні провадження, зокрема через електронне подання заяв та дистанційний розгляд справ (можливість введення електронного правосуддя), впровадження механізмів контролю за якістю рішень, адаптація міжнародних стандартів, розробка освітніх програм для підвищення правової обізнаності населення, що сприятиме більшій довірі до судової системи.

Коваль М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н. Макух О. В.

«ПРАВОВА ДОПОМОГА» АБО «ПРОФЕСІЙНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА»

Згідно зі статтею 59 Конституції України [1], кожному громадянину гарантується право на отримання професійної правничої допомоги. У визначених законодавством випадках, ця допомога може бути надана безоплатно. Для забезпечення реалізації цього конституційного права, а також виконання міжнародних зобов'язань України, закріплених в резолюціях Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1466 (2005) та № 1755 (2010), у 2011 році було ухвалено Закон України «Про безоплатну правову допомогу» № 3460-VI. Цей закон забезпечив право громадян на захист і полегшив доступ до правосуддя, визначивши процедуру отримання такої допомоги.

При аналізі законодавчих актів постає питання різниці у використанні термінів «професійна правнича допомога» (у Конституції) та «правова допомога» (у Законі України № 3460-VI) [2]. Така розбіжність була зумовлена внесенням змін до ч. 1 ст. 59 Конституції 2 червня 2016 року під час проведення реформи правосуддя, що спричинило колізії та наукові суперечки. Наприклад, А.Г. Гаркуша наголошує на необхідності керуватися положеннями ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 січня 2017 року № 5076-VI [3], в якому адвокатська діяльність регулюється через укладання договору на надання правової допомоги [4]. На нашу думку, для узгодження правозастосування необхідно усунути цю колізію, адже Конституція має найвищу юридичну силу, і всі закони повинні відповідати її нормам.

Згідно з визначенням, закріпленим у ст. 1 Закону № 3460-VI, правова допомога передбачає надання правових послуг, спрямованих на захист прав і свобод громадян та їх відновлення у разі порушень. І.Козьяков зазначає, що правова допомога є діяльністю осіб, які мають спеціальні знання у правовій сфері для надання відповідних послуг [5, с. 107]. В.С. Личко трактує це поняття як міжгалузевий інститут, що включає правові норми, необхідні для роботи державних і громадських установ, які забезпечують громадян правовою допомогою [6, с. 420].

Порівняння нормативної регламентації термінів «правова допомога» та «професійна правнича допомога» свідчить про необхідність усунення колізії для забезпечення єдності підходів у правозастосуванні.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 01.11.2024).
2. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-17> (дата звернення: 01.11.2024).
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення: 01.11.2024).
4. Гаркуша А.Г. Деякі аспекти надання безоплатної правової допомоги в Україні. *Форум права*. 2019. № 2. С. 15-22. URL: https://forumprava.pp.ua/files/015-022-2019-2-FP-Harkusha_4.pdf (дата звернення: 01.11.2024).
5. Козьяков І. Актуальні питання реалізації принципів безоплатної правової допомоги. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2018. № 1. С. 107-116. URL: http://www.chasopysnaru.gr.gov.ua/ua/pdf/1-2018/koziakov_govoruha.pdf (дата звернення: 01.11.2024).
6. Личко В.С. Поняття та види правової допомоги. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. № 50. С. 419-425. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2009_50_66 (дата звернення: 01.11.2024).

Левченко М. В.

Класичний приватний університет

ПРО ЗМІСТ СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА

Суб'єктивне право являє собою домагання суб'єкта на можливу поведінку (право на освіту, право брати участь у виборах органів державної влади і т. д.); це право належить окремому суб'єкту, його використання залежить від його волі, саме тому воно називається суб'єктивним. Право в суб'єктивному сенсі – це право на щось, на які-небудь дії, наприклад, право на працю, право на освіту, право покупця за договором купівлі-продажу вимагати передання оплаченого товару. При цьому суб'єктивне право закріплюється в тих самих нормах, сукупність яких утворює об'єктивне право.

Категорія суб'єктивного права підкреслює, що це – наявне право суб'єкта. У той же час залежність суб'єктивного права від суб'єкта відносна, коли незабаром міра юридично гарантованого можливого поведіння визначена пануючим типом виробничих відносин і виражає волю пануючого класу. Відносна і незалежність об'єктивного права від учасників суспільних відносин. Суб'єкти як представники панівних класів беруть участь у формуванні об'єктивного права в законодавчій діяльності. З практичної точки зору, важлива приналежність суб'єктивного права відповідним суб'єктам, у той час як саме по собі існування об'єктивного права (юридичних норм) ще не означає, що передбачені їм юридичні можливості дійсно кому-небудь належать і можуть бути використані [1, с 17].

Суб'єктивне юридичне право характеризується такими основними ознаками. По-перше, це можливість суб'єкта права самостійно здійснювати свої права не більше, встановлених нормою об'єктивного права. Наприклад, визначати долю що належить йому на праві власності речі: володіти, розпоряджатися і користуватися нею на власний розсуд. По-друге, суб'єктивному праву однієї особи відповідає суб'єктивний юридичний обов'язок іншої особи на певну поведінку у межах юридичних відносин, тобто, один суб'єкт відносин зобов'язаний не порушувати прав іншого.

Суб'єктивне право – це сукупність прав, що належать конкретним суб'єктам, і визначає їхній юридичний статус та положення. Воно характеризується свободою вибору рішень і дій, що є необхідною умовою самостійності суб'єктів. У той час як загальна норма має абстрактний характер, суб'єктивне право безпосередньо пов'язане з учасником суспільних відносин – активною особою.

Суб'єктивне право, як і об'єктивне, має свою структуру. Можна розрізнити два рівні структури суб'єктивного права – структуру всієї системи прав суб'єктів зв'язків і відносин, що існують у даній державі, і структуру кожного наявного права суб'єкта.

Система суб'єктивних прав, на відміну від правової системи держави (об'єктивного права) особливо динамічна. Суб'єктивні права здобуваються, знаходяться в тій або іншій стадії реалізації, вичерпуються, змінюються по своєму безпосередньому змісті й обсягу, виявляються юридичною підставою виникнення інших прав [2, с.245].

В даний час категорія суб'єктивного права є загально визнаною в юридичній науці, хоча і залишаються різні тлумачення змісту тими або іншими авторами.

Суперечки про зміст суб'єктивного права в юридичній науці є закономірними. Питання суб'єктивного права відносяться до вузлових в правознавстві, де зосереджуються погляди на головних проблемах правової системи, що є предметом даної науки і як проявляються різні правові феномени. Та чи інша характеристика суб'єктивного права зачіпає соціальні інтереси всіх суб'єктів правової сфери. Тому з'ясування поняття права в суб'єктивному сенсі становить важке і спірне питання в ученні про право і правовідносинах.

Список використаних джерел

1. Зубчик Ю. Щодо сутності суб'єктивного права. Юридична Україна. 2012. № 2. С. 14-19.
2. Зайчук О. В. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.

Лєскін М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н. Макух О. В.

МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ НАУКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Проблема механізму адміністративно-правового регулювання, попри свою важливість, довгий час не отримувала належної уваги в науці адміністративного права. Більшість досліджень були зосереджені на окремих складових цього механізму, таких як правові норми, правові відносини, методи та форми адміністративного правового регулювання. Зазвичай, суб'єкт адміністративного права трактувався як учасник адміністративно-правових відносин, що володіє певними суб'єктивними правами і виконує обов'язки, визначені адміністративно-правовими нормами.

Так, В. Колпаков, акцентуючи увагу на адміністративно-правовому методі регулювання суспільних відносин, вказує, що одним із його характерних елементів є механізм адміністративно-правового регулювання, для якого притаманні правові засоби розпорядчого типу, тобто приписи [1, с. 59].

Іноді механізм правового регулювання описують як систему, що складається з різноманітних елементів, які взаємодіють між собою відповідно до чіткої організації, створюючи правовий інструмент для регулювання суспільних відносин [2].

С. Стеценко, аналізуючи категорію «механізм правового регулювання», зазначає, що це поняття виникло в межах загальної теорії права і використовується для опису руху та функціонування правової форми. Механізм адміністративно-правового регулювання, за його визначенням, є сукупністю правових засобів, через які здійснюється регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права [3]. При цьому автор поділяє складові механізму на органічні та функціональні. Органічними є ті елементи, без яких сам механізм

не може функціонувати, тоді як функціональні складові не є обов'язковими, але можуть істотно впливати на ефективність механізму. До органічних він відносить норми права, юридичні факти, правові відносини та акти реалізації норм права. Функціональні складові включають правову свідомість, правову культуру, законність, акти тлумачення та застосування норм права.

Таким чином, механізм правового регулювання в основному розглядається як сукупність правових засобів, що зосереджуються на інструментальному аспекті без достатньої уваги до інших складових його структури. Це ставить під сумнів можливість ефективного функціонування механізму без активної участі владних суб'єктів у впровадженні цих інструментів.

Інструментальна частина механізму адміністративно-правового регулювання без безпосередньої участі суб'єктів (як колективних, так і індивідуальних), які забезпечують його функціонування, не може виконувати своїх завдань. Лише за умови залучення владних суб'єктів, що активно беруть участь у процесі правового регулювання, цей механізм здатен ефективно діяти.

Отже, при аналізі механізму адміністративно-правового регулювання важливо враховувати не лише інструментальну складову, а й визначити ключові елементи механізму, до яких належать: інструментальний склад – система правових засобів, методів і способів, через які здійснюється адміністративно-правове регулювання; суб'єктивний склад – сукупність суб'єктів, що здійснюють правове регулювання; функціональна складова – система взаємодії засобів та методів правового впливу, а також суб'єктів, що беруть участь у регуляторному процесі, утворюючи єдиний механізм адміністративно-правового регулювання.

Список використаних джерел

1. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
2. Сухонос В. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 536 с.
3. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ: Атіка, 2009. 640 с.

Мазуніна А. А.

Класичний приватний університет

СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ПРАВА: ПЛЮРАЛІЗМ ПІДХОДІВ

При вивченні ознак права значна увага приділяється його системності, адже регулювання і охорону суспільних відносин право здійснює через відповідну систему правових норм. Однією з фундаментальних тенденцій сучасного етапу розвитку теорії держави і права є осмислення факторів і напрямів становлення системи права. Важливою проблемою у цьому процесі є те, що більшість уявлень щодо структури та змісту системи права перебувають у сфері догми права, що не дозволяє повною мірою застосувати до них сучасні методологічні підходи. Як відомо, право складається з правових норм, але це не проста сукупність, а система взаємозалежних і взаємопов'язаних норм. Право являє певне цілісне утворення, що складається з різноманітних елементів, які знаходяться між собою у різнобічних зв'язках підпорядкованості, координації, функціональної залежності.

Питання про критерії поділу права на основні елементи (галузі й інститути) постійно перебуває в центрі уваги вчених-юристів і є предметом обговорення ряду наукових дискусій. У ході першої дискусії (1938-1941) була відзначена важливість виділення об'єктивного критерію розподілу права на галузі й інститути, яким є предмет правового регулювання, тобто певна сукупність однорідних суспільних відносин. Предмет правового регулювання – це та сфера, на яку поширюється право. Він становить матеріальний критерій розподілу права на структурні елементи.

Однак класифікація галузей права тільки по предмету регулювання зводить дискусію про систему права лише до питання про систему суспільних відносин. Тому в ході другої дискусії (1955-1958) було визнано необхідним, крім основного критерію (предмета правового регулювання), виділити додатковий юридичний критерій – метод правового регулювання, під яким розуміється сукупність прийомів, способів і засобів впливу права на суспільні відносини. Специфіка суспільних відносин, регульованих нормами однієї галузі права, обумовлює необхідність використання при цьому певного методу, що у кожній окремій галузі буде специфічним (наприклад, цивільне право: предмет – особові немайнові та майнові відносини, основний метод – диспозитивний; кримінальне право: предмет – відносини, які виникають внаслідок вчинення злочину і застосування відповідного за формою та змістом покарання, основний метод – імперативний).

Щодо норми права існує два підходи: 1) норма права як правило поведінки не є елементом системи права, це її «цеглинка». Норми за вказаними вище критеріями об'єднуються в певні структурні елементи системи права (галузь, інститут тощо); 2) норма права – первинний елемент системи права. Перший підхід вважається більш доцільним.

Характеризуючи систему права, виділяють так звані вторинні утворення – комплексні інститути, комплексні галузі, міжгалузеві комплекси. Проте, якщо щодо комплексного інституту (відноситься до кількох галузей, наприклад, інститут договору, відповідальності) серед вчених немає розбіжностей, то у відношенні до сукупності правових норм кількох галузей, що регулюють певну сферу суспільних відносин (наприклад, господарських) використовується і термін «комплексна галузь», і термін «міжгалузевий комплекс».

У цьому питанні вважається доцільним такий підхід: якщо можна виокремити предмет і метод правового регулювання, то таку сукупність норм визначати як комплексну галузь права (наприклад, господарське право: предмет – господарські відносини (господарсько-виробничі, організаційно-господарські, внутрішньогосподарські), метод рівного підпорядкування всіх суб'єктів господарських відносин правовому господарському порядку), а якщо не можна (наприклад, сфера медицини, освіти, культури, спорту, науки тощо включає цивільні, господарські, адміністративні, трудові, фінансові відносини, хоча і зі своєю специфікою з притаманними їм імперативним та диспозитивним методами) – визначати як міжгалузевий комплекс.

Орін Р. О.

Класичний приватний університет

ПРАВОВА ДЕРЖАВА – РЕЗУЛЬТАТ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Формуючись як система відносин і інститутів, незалежних від держави, громадянське суспільство може ефективно функціонувати лише за умов правової держави, яка керується правом і гарантує існування таких соціальних інститутів.

Взаємозв'язки правової держави і громадянського суспільства мають конкретно-історичний характер, залежать від умов розвитку кожної держави. В сучасній Україні пройшов тривалий період формування теоретичних і політико-правових ідей та концепцій; які згодом знайшли відображення у конституційному процесі у вигляді пропозицій до проекту Конституції. І лише нині така взаємодія з теорії перемістилась в площину об'єктивної реальності. Цьому сприяло закріплення в Конституції України цілої низки відповідних норм, реалізація яких створює надійний фундамент суспільного прогресу, забезпечення прав і свобод людини.

Здобуття Україною незалежності відкрило новий етап її історії та радикально змінило умови її розвитку. Уже в преамбулі проекту Конституції, винесеного Верховною Радою України на всенародне обговорення 1 липня 1992 р., містились новаторські для світової і вітчизняної конституційної практики положення щодо визнання свободи і природних прав людини найвищою соціальною цінністю, прагнення до збереження і зміцнення соціальної злагоди; піклування про розбудову і розвиток громадянського суспільства. Відповідно до раніше затвердженої концепції розділ III названого проекту Конституції носив назву "Громадянське суспільство і держава" [1, с.17].

У схваленому Конституційною комісією проекті від 15 листопада 1995 року розділ "Громадянське суспільство і держава" був відсутній.

Певний вплив на прийняття рішення про вилучення розділу справило те, що закріплення в Конституції громадянського суспільства буде заважати громадянам самоорганізовуватись і самокеруватись, тим більше, що відповідного конституційного досвіду в світі ще не було.

При цьому варто враховувати, що зник не просто розділ "Громадянське суспільство і держава", з тексту Конституції були вилучені статті, які визначали політико-правове становище громадянського суспільства, його взаємовідносини з державою, сім'ю як природний, основний соціальний осередок громадянського суспільства. Із нормативного обігу на рівні Конституції виключалась сама дефініція "Громадянське суспільство".

Виходячи з підходів робочої групи Конституційної комісії, громадянське суспільство – це асоціація рівноправних, вільних і незалежних громадян-власників, яка функціонує, гармонійно поєднуючи інтереси різних верств населення [3, с. 34].

Основою функціонування правової держави є легітимовані суспільством норми права. Виходячи з цього, стабільне громадянське суспільство відіграє вирішальну роль у легітимації правових норм, втілення в життя процесу верховенства права. Рівень реалізації даного принципу залежить від рівня розвинутості громадянського суспільства [2, с.15].

Правова держава є результатом розвитку громадянського суспільства. В Україні цей процес був штучно перерваний, а тому шляхи її розбудови доводиться визначати в самому ході процесу.

Список використаних джерел

1. Вороніна М. Теорія правового регулювання економічних відносин у системі наукового знання // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 3. – С. 8-18
2. Заєць А.П. Здійснення принципів правової держави як засіб вдосконалення виконавчої влади // Вісник Академії правових наук України. – 2014.– № 2. – С. 12 – 16.
3. Кін Дж. Громадянське суспільство: старіобрази і новобачення. – К.: КІС, 2012.– С. 30–38.

Остапенко М. І.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – к.ю.н., доцент Воронова О. В.

ТВЕРДІ ПОБУТОВІ ВІДХОДИ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ

Проблема відходів супроводжує людство з моменту його появи на планеті, і з часом вона лише загострюється. Як побутові, так і промислові відходи спричиняють численні труднощі, серед яких транспортування, зберігання, переробка та утилізація.

На сьогоднішній день в законодавстві України не існує чіткого визначення терміну «тверді побутові відходи», але воно використовується у побуті, натомість у статті 1 Закону України «Про управління відходами» визначається термінологія таких понять:

– відходи - будь-які речовини, матеріали і предмети, яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися;

– біовідходи - відходи, що мають властивість піддаватися анаеробному або аеробному розкладу, такі як відходи харчових продуктів або відходи харчової промисловості на всіх етапах виробництва та споживання, відходи від зелених насаджень;

– великогабаритні відходи - побутові відходи, що за розміром не можуть бути поміщені у контейнери об'ємом до 1,1 кубічного метра;

– відходи будівництва та знесення - відходи, що утворилися внаслідок діяльності з капітального ремонту, будівництва або знесення будівель і споруд;

– відходи, що не є небезпечними, - відходи, які не мають властивостей, що роблять їх небезпечними (наведені в Переліку властивостей, що роблять відходи небезпечними, наприклад – вибухонебезпечні),

– медичні відходи - відходи, що утворюються внаслідок здійснення діяльності з медичного обслуговування або ветеринарної практики, здійснення експертиз та досліджень у сфері охорони здоров'я, ветеринарної медицини, у тому числі наукових або дослідницьких робіт;

– побутові відходи - змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств. Побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, каналізаційних мереж та відходи їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відходи будівництва та знесення, вуличний змет, медичні відходи;

– ремонтні відходи - залишки речовин, матеріалів, предметів, виробів, що утворилися під час переобладнання, перепланування або поточного ремонту у житловому будинку, окремій квартирі або будинку громадського призначення [1].

До вартості послуг перевізника ТПВ входять витрати на вивезення твердих побутових відходів, які включають:

- картон, папір газетний, пакувальний або споживчий;
- різного роду тара (дерев'яна, скляна, металева, пластикова);
- предмети та вироби з дерева, металу, скла, пластмаси та інших матеріалів, що вийшли з ужитку або втратили споживчі властивості;
- залишки овочів та фруктів, харчові та кухонні відходи; вироби зі шкіри та текстилю (взуття, одяг та ін.). При цьому опале листя, гілки, будівельні відходи, великогабаритна техніка та меблі не відносяться до твердих побутових відходів. Власник таких відходів зобов'язаний самостійно організувати їх утилізацію, вивозячи їх на сміттєзвалище.

Таким чином, можна зробити висновок, що тверді побутові відходи – це залишки матеріалів, речовин, виробів, товарів або продукції, які утворюються внаслідок діяльності людини. Вони накопичуються у житлових будинках, закладах освіти, охорони здоров'я, торгівлі, громадських установах та інших сферах комунального господарства, і більше не знаходять застосування у повсякденному житті.

Список використаних джерел

1. Про управління відходами : Закон України від 20.06.2022 № 2320 – IX. *Відомості Верховної Ради*, 2023, № 17, ст.75.

Петик Я. В.

Класичний приватний університет

ВІДМІННІСТЬ ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВІД ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Інститут представництва відіграє значну роль у системі процесуально-правових відносин щодо захисту прав та законних інтересів осіб, які беруть участь у справі. Оновлення і розвитку існуючих галузей права, які постійно розвиваються та ускладнюються, поява нових категорій справ зумовлює складнощі, особливо для осіб, які не володіють юридичними знаннями. Більшість спорів розглядаються судом за участю представників однієї чи обох сторін, тому все більшого значення набуває представництво, що здійснюється кваліфікованими юристами на договірних засадах.

Цивільний кодекс України дав таке визначення представництва: це правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє (ч. 1 ст. 237 ЦК)

До основних відмінностей інститутів представництва в цивільному праві і представництва в цивільному процесі можна віднести такі характерні риси:

- правовідносини, що складаються між представником і довірцем, представником і судом у цивільному процесі, мають різний галузевий характер. Правовідносини між представником і довірцем мають матеріально-правовий характер і регулюються нормами цивільного, трудового, адміністративного, сімейного права тощо. Правовідносини між представником і судом у цивільному процесі регулюються нормами цивільного процесуального права, є цивільними процесуально-правовими;

- мета цивільного представництва – здійснення правочинів та інших юридичних дій від імені особи, яку представляють, а процесуального – захист прав та інтересів осіб, які беруть участь у справі, реалізація представником процесуальних прав та обов'язків особи, яку він представляє, у цивільному судочинстві, надання допомоги суду в здійсненні правосуддя;

- засоби досягнення цілей представництва в цивільному процесі визначаються чітко у ЦПК України, у цивільному праві – як правило, особою, яку представляють;

- при цивільному представництві не може бути подвійного представництва (у разі передоручення (ст. 240 ЦК) діє особа, якій представник передовірив здійснення дій щодо представництва, але відсутнє подвійне представництво), а в процесі законний представник може доручити ведення справи договірному представникові [1] (ч. 3 ст. 59 ЦПК України);

- представництво в цивільному праві припиняється з припиненням дії довіреності, договору доручення та у зв'язку з іншими матеріально-правовими фактами, а цивільно-процесуальне представництво – поряд з матеріально-правовими і з процесуальними фактами, наприклад з припиненням провадження у справі; [2].

- при представництві в цивільному процесі представник може вступати у правовідносини тільки із судом. При представництві в цивільному праві представник може вступати в правовідносини з будь-якими суб'єктами права, якщо інше не вказане в довіреності.

Правильне регулювання цього інституту забезпечує ефективність правосуддя, допомагає сторонам у судовому процесі та сприяє збереженню прав і свобод громадян. Водночас необхідно постійно вдосконалювати законодавство, щоб уникнути потенційних зловживань та сприяти більш ефективному захисту інтересів осіб.

Список використаних джерел

1. Буркацький Л. К. Складання процесуальних документів на захист прав та інтересів громадян: Комент., позовні заяви, заяви, скарги: Навч. посіб., 2-е вид., доп. / Л. К. Буркацький. – К: Юрінком Інтер, 2003. – 288 с..
2. Васильєв С. В. Цивільний процес України :навч. посіб. / С. В. Васильєв. – Х. : Еспада, 2009. – 456 с.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 41618-IV

Поповська О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Воронова О. В.

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА РЕАЛІЗАЦІЮ СПАДКОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

З уведенням воєнного стану багато сфер в Україні зазнали змін. Не винятком стали і спадкові правовідносини.

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводить в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

Хочемо зупинитися на ключових питаннях щодо особливостей реалізації спадкових правовідносин на сьогодні, а зокрема на обмеженні доступу до нотаріальних послуг у зоні бойових дій.

Важливим законодавчим документом у питаннях спадкування в умовах воєнного стану стала Постанова Кабінету Міністрів України № 209 «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану», яка зупинила перебіг строку для прийняття спадщини на час дії воєнного стану. Це означає, що спадкоємцям немає потреби звертатися до нотаріуса протягом 6 (шести) місяців з дня відкриття спадщини (смерті спадкодавця). Прийняти спадщину та врегулювати інші формальні питання можна буде після закінчення дії воєнного стану. Але якщо за місцем відкриття спадщини наразі не ведуться активні бойові дії та працюють нотаріальні контори, спадкоємцям все ж рекомендовано знайти час і звернутися до нотаріуса для прийняття спадщини та заведення спадкової справи. У Міністерстві юстиції повідомляють, що сьогодні Спадковий реєстр у більшості адміністративно-територіальних одиниць функціонує, що дозволяє нотаріусам заводити спадкові справи без особливих труднощів [1].

Також з огляду на обмежене функціонування Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, тимчасово не здійснюється видача свідоцтв про право на спадщину, так само як і свідоцтв про право власності на нерухоме/рухоме майно, про право власності на частку у спільному майні подружжя. Зупинення доступу до вказаного реєстру унеможливіло вчинення інших нотаріальних дій, пов'язаних із нерухомістю, в тому числі й посвідчення договорів про відчуження нерухомого майна.

Оскільки під час війни об'єктивно не завжди можна звернутися до нотаріуса, то постанова № 209 надає можливість та повноваження посвідчувати довіреності (крім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, управління і розпорядження корпоративними правами) та заповіти військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань, працівників правоохоронних органів та органів цивільного стану, командиром цих формувань (органів) або іншим уповноваженим командиром особам з обов'язковою подальшою реєстрацією як довіреностей, так і заповітів у відповідних реєстрах [3].

Відкритим на сьогодні залишається питання про фізичну (об'єктивну) неможливість направити необхідні документи до міністерства чи Державного підприємства «Національні інформаційні системи» нотаріусом. Але, зважаючи на гнучкість та здатність українського законодавства адаптуватися до нових умов, маємо сподівання, що і це питання буде якомога швидше врегульоване.

Список використаних джерел

1. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 № 209. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/kp220209?an=1> (дата звернення 01.10.2024).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015. № 389-VIII. *Відомості Верховної ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
3. Гришанова Надія. Постанову про зміни щодо нотаріату та держреєстрації в умовах воєнного стану офіційно опубліковано. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/219660_postanovu-pro-zmni-shchodo-notaratura-derzhrestrats-v-umovakh-vonnogo-stanu-oftsyno-opublikovano (дата звернення 10.10.2024).

Працевитий Г. О.

Класичний приватний університет
аспірант

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сфера пенсійного забезпечення є одним з найбільш соціально значущих інститутів суспільно-політичного життя, що реалізують базову конституційну гарантію - матеріальне забезпечення пенсіонерів. Пенсіонери є особливою категорією громадян, які втратили працездатність, тобто джерело свого матеріального

забезпечення, внаслідок настання конкретних страхових випадків (похилого віку, інвалідності, смерті єдиного працездатного годувальника та ін.). Ефективність функціонування будь-якої системи багато в чому визначається якістю побудови публічного управління нею. Це повною мірою справедливо і для сфери пенсійного забезпечення України.

Початки публічного управління у сфері пенсійного забезпечення в Україні беруть початок з проголошення незалежності нашої держави у 1991 р. Так, в грудні того року було вперше профінансовано пенсії не з бюджету, а з рахунків пенсійного фонду У лютому 1992 р. створено Пенсійний фонд України з регіональними відділеннями в автономній республіці Крим, обласних центрах та містах Київ і Севастополь. У цьому ж році запроваджено положення про пенсійний фонд та встановлено перший тариф на відрахування в пенсійний фонд із заробітної плати робітника у розмірі 61%. У квітні 1992 р. тариф було знижено до 37% з фонду оплати праці. Саме з цих часів почався процес реформування пенсійної системи в Україні. Слід зазначити, що цей процес був надто політизованим і в довгостроковій перспективі не призвів до задовільних результатів. На даний момент спостерігається великий дефіцит пенсійного фонду, який продовжує негативно впливати на економічну стабільність держави і «проїдати» частину активів державного бюджету, які могли б бути інвестовані в охорону здоров'я, оборону, освіту тощо.

Ефективність реалізації завдань публічного управління у сфері пенсійного забезпечення в Україні залежить від багатьох факторів, серед яких особливе значення має наявність у державі сучасної системи його суб'єктів, належного рівня підготовки та підвищення кваліфікації відповідних фахівців, а також інформаційно-аналітичного забезпечення їх діяльності. Процес становлення такої системи в Україні, на жаль, все ще далекий від свого завершення. Але, водночас, можна погодитись з констатацією того факту, що основи законодавчого забезпечення діяльності цієї системи вже закладені, і це створює простір для поступового розвитку інших її важливих компонентів. Насамперед, це стосується визначення особливостей адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення.

Отже, наявність у державі сучасної системи суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення з чітко визначеним адміністративно-правовим статусом елементів її структури виступає вирішальним фактором забезпечення ефективної реалізації завдань публічного управління у цій сфері. Процес становлення такої системи в Україні все ще далекий від свого завершення, але основи законодавчого забезпечення діяльності цієї системи вже закладені. У першу чергу це стосується визначення особливостей адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення. Правовою основою діяльності суб'єкта публічного управління у сфері пенсійного забезпечення в переважній більшості випадків стають норми адміністративного права, а в процесі своєї діяльності дані суб'єкти використовують виключно форми та методи публічного управління

Сапотницька Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гамбург І. А.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ НА БЛОКПОСТАХ

В умовах воєнного стану, що триває в Україні з 24.02.2024 р. по теперішній час, актуалізується превентивна діяльність Національної поліції, від якості організації якої безпосередньо залежить стан законності та правопорядку як на окремих територіях, що межують із областями, де ведуться активні бойові дії, так і на території держави в цілому. У цій діяльності надзвичайно важливе значення мають блокпости, від встановлення яких та чіткої організації служби залежить протидія: вчиненню терористичних актів; здійсненню насильства над особами, пошкодження їх власності; формуванню незаконних об'єднань осіб у збройні, злочинні, терористичні групи; вербуванню терористів тощо. Адаже зазначену діяльність та інші незаконні дії особи не можуть вчиняти дистанційно, оскільки у них виникає необхідність пересування по території та перевезення необхідних засобів. Отже, ефективність діяльності поліції щодо виявлення таких осіб, блокування їх пересування по державі, в'їзду на територію або виїзду за її межі, недопущення перевезення зброї та інших засобів, призначених для фінансування злочинної діяльності, безпосередньо залежить від встановлення блокпостів.

Згідно зі спеціальною довідковою літературою, блокпост – це обладнане в інженерному плані місце або ділянка місцевості, на якій виконує службово-бойові завдання підрозділ, призначений для безперервного контролю за рухом транспорту і людей на дорогах, в'їздах (виїздах) до населених пунктів, станціях, портах під час блокування (ізоляції) району надзвичайного стану, району проведення спеціальної операції, району бойових дій, здатний самостійно тримати кругову оборону.

У національному законодавстві блокпост визначено як посилений контрольно-пропускний пункт, який за рішенням військового командування тимчасово встановлюється на вході/виході (в'їзді/виїзді) на територію/з території, де введено воєнний стан і встановлено особливий режим (за винятком державного кордону), на якому облаштовуються місця для перевірки осіб, транспортних засобів, багажу та вантажів, позиції вогневих засобів та бойової техніки, місця для відпочинку та забезпечення життєдіяльності особового складу, який виконує завдання на такому пункті, до складу якого можуть входити службові особи військових формувань та правоохоронних органів, які відповідно до закону залучені до здійснення заходів правового режиму воєнного стану (п. 3 Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1455). Отже, особливості превентивної діяльності на блокпостах можна сформулювати наступним чином: включає службу з нерівномірним графіком, в нічний час, позмінно, у святкові та вихідні дні; визначений строк несення служби на блокпостах поліцейськими, після закінчення якого вони повертаються в розпорядження територіальних органів поліції; умови несення служби вимагають стійкого психоемоційного стану, досконалого знання та практичної реалізації вмінь і навичок, високих моральних якостей, зокрема всебічної реалізації принципу патріотизму; – система службових відносин із специфічною ієрархією, де

поліцейські не завжди підпорядковуються керівникам органів поліції, натомість виконують накази осіб, які займають ідентичні посади в інших правоохоронних органах; передбачена реалізація таких превентивних поліцейських заходів, як: перевірка документів особи; опитування особи; поверхнева перевірка; зупинення транспортного засобу; обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю; застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, а також заходи примусу.

Скрима А. В.

Класичний приватний університет
наук.кер. – к.ю.н., доцент Слабко С. М.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Національним інтересам України відповідає сталий розвиток національної економіки, інтеграція України в європейський економічний простір, розвиток рівноправного взаємовигідного економічного співробітництва з іншими державами. Забезпечення національних економічних інтересів вимагає формування та реалізації стратегічного курсу у сфері забезпечення економічної безпеки, спрямованого як на стале нарощення конкурентоспроможності економіки України, так і на поступове зміцнення економічної стійкості та відповідно невразливості національної економіки до зовнішніх і внутрішніх загроз. Стратегія економічної безпеки України визначає шляхи досягнення цілей і реалізації пріоритетів національних інтересів у сфері забезпечення економічної безпеки. Отже, стратегічний курс у сфері забезпечення економічної безпеки має два взаємопов'язаних напрямки – напрям розвитку та безпековий напрям.

Стан розвитку економіки України протягом останніх років не давав змоги забезпечувати національні економічні інтереси. Навіть в умовах мирного часу, тобто протягом 2010-2021 років, стан економічної безпеки оцінювався як незадовільний із погіршенням показників практично за всіма складовими до небезпечного рівня у 2012 році, 2014 та подальших роках. За розрахунками Міністерства економіки України, здійсненими відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277, середнє значення рівня економічної безпеки за цей період становило 40 відсотків – зона рівня незадовільного стану (за результатами перерахунку рівня економічної безпеки України за основними складовими економічного характеру). Загалом показники всіх основних складових економічної безпеки залишаються низькими, що зберігає високими ризики прояву масштабних дестабілізаційних явищ у розвитку економіки в довгостроковій перспективі. Тобто, протягом останніх 12 років стан економічної безпеки (при середньому значенні оцінки стану фінансової безпеки за цей період на рівні 40 відсотків від оптимального значення) оцінювався як незадовільний, причиною чого стали постійний дефіцит державного бюджету та пов'язане з цим значне боргове навантаження, недостатній розвиток довгострокового інвестиційного кредитування економіки та фондового ринку. Період 2022-2024 рр. в умовах воєнного стану ще більше загострив ситуацію.

З метою забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства та держави для досягнення зростання рівня й якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини та громадянина, у підтримку проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 р. № 70/1 глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року був прийнятий Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722 для їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України.

Основними завданнями забезпечення економічної безпеки у законодавстві визначені: забезпечення стійкості від зовнішніх і внутрішніх викликів та загроз національним економічним інтересам держави та інтересам її громадян; збереження та розвиток економічної потужності країни з урахуванням гарантування національної економічної незалежності та здатності до захисту національних економічних інтересів тощо.

Основним підходом до розв'язання зазначених завдань та досягнення цілей має стати так званий проактивний підхід, коли держава застосовує такі засоби, що дозволяють їй бути гідним учасником у загальносвіттовому процесі загострення боротьби за ринки, технології, кваліфікованих працівників та фінансові ресурси. Такий підхід має знизити ймовірність реалізації внутрішніх викликів, які перешкоджають виведенню української економіки з депресивного стану, унеможливають її стале і динамічне зростання, підвищують вразливість до загроз.

Скрима О. В.

Класичний приватний університет
наук.кер. – к.ю.н., доцент Слабко С. М.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ УЧАСТІ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Реалізуючи своє конституційне право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що закріплене у ст. 38 Основного закону нашої держави, громадяни створюють різноманітні громадські організації, право на свободу об'єднання в які також передбачено Конституцією України (ст. 36). Починаючи з 2014 р., у громадах почали з'являтися бюджети участі, електронні петиції, консультації під час планування громадських просторів, наглядові ради в комунальних підприємствах, антикорупційні інструменти, громадський контроль і сотні варіантів просвітницької діяльності, практики з прозорості роботи місцевих рад. Адже, за твердженням фахівців, громадська участь у формуванні та реалізації державної та регіональної політики може вважатися ефективною лише тоді, коли озвучені громадянами проблеми починають розв'язуватися за їхньої участі у процесі прийняття рішень.

На сучасному етапі, насамперед, виділяють консультативну та представницьку форму участі громадських організацій у формуванні державної та регіональної політики. Не маючи повноважень ухвалювати

остаточні рішення щодо визначення державної та регіональної політики, громадські організації вступають у взаємодію з правотворчими органами, що її формують. У процесі такої взаємодії можна виділити такі основні засоби: вплив, тиск, оцінка та громадський контроль.

Вплив громадських організацій на державну політику може здійснюватися кількома способами: 1. Лобіювання та адвокація, коли організації можуть використовувати свої ресурси та контакти для переконання політиків та державних службовців у підтримці певних законів, програм чи політик. 2. Моніторинг та аналіз, коли організації можуть проводити дослідження, аналізувати дані та виступати з рекомендаціями, що допомагає уряду приймати більш поінформовані рішення. 3. Освіта та інформування громадськості, коли організації можуть висвітлювати важливі питання та проблеми, викликаючи суспільний інтерес та тиск на політиків для вжиття відповідних заходів. 4. Участь у громадських слуханнях та консультація, коли держава часто проводить громадські слухання з важливих питань, і організації можуть брати в них участь, висловлюючи свою позицію та впливаючи на остаточні рішення. 5. Співпраця з державними органами, коли організації можуть працювати з урядом на партнерських засадах, надаючи свої знання та досвід для розробки ефективних політик та програм. 6. Громадські кампанії та акції, коли організації можуть організувати публічні акції, мітинги, петиції та інші форми громадянського тиску для досягнення своїх цілей та ін. Вказані форми взаємодії організації із публічними структурами можуть відрізнятися залежно від держави, політичної системи та розвитку громадянського суспільства.

На перспективу найбільш важливими сферами, де обов'язково мають залучатися громадські організації мають бути наступні: 1. Бюджетне планування та контроль. 2. Екологічна політика. 3. Соціальна політика. 4. Освітня політика. 5. Охорона здоров'я. 6. Регіональний розвиток. 7. Транспортна та інфраструктурна політика. 8. Інноваційна політика. 9. Боротьба з корупцією. 10. Міжнародні відносини.

Це має бути закріплено на законодавчому рівні як загального типу, наприклад, у Законах України: «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» «Про засади державної регіональної політики», так і галузевого, наприклад, Основи законодавства України про охорону здоров'я, законодавство про соціальну допомогу, «Про освіту», «Про охорону навколишнього природного середовища» тощо.

Щербина С. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Єренко Д. В.

ПРАВОВА ПРИРОДА ПОПЕРЕДНЬОГО ДОГОВОРУ ТА ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ

Попередній договір, несе в собі проблемні питання та певні суперечності, специфіка його дослідження недостатньо повно врегульована чинним законодавством України. Правова природа попереднього договору впливає з його визначення, що міститься в положеннях Цивільного кодексу та Господарського кодексу України. Таким чином, комплексне дослідження інституту попереднього договору обумовлене наявністю протиріч між законодавством і практикою правозастосування. Зобов'язання, що виникають у сторін після укладення попереднього та основного договорів, не збігаються ні за суттю, ні за змістом.

Важливою частиною попереднього договору є можливість передбачення в його змісті підстав для грошових розрахунків сторін (своєрідна гарантія його (належного) виконання), характеру оплати коштів однією стороною на користь іншої та законність забезпечення виконання обов'язків сторонами. У цьому моменті важливо зазначити і визначити, чим є сплачена однією зі сторін грошова сума. Визначальне місце в попередньому договорі посідає умова про строк виконання основного договору [2]. Виконання попереднього договору обумовлене, в першу чергу, змістом умови про строк укладення основного договору. Учасники попереднього договору не мають наміру пов'язувати себе всіма положеннями основного договору, їх необхідна свобода маневру, у тому числі й щодо визначення істотних умов основного договору в майбутньому.

Дискусійним питанням в українській цивілістичній науці залишається проблема можливості застосування завдатку для забезпечення попереднього договору. Попередній договір не відноситься до грошового зобов'язання, він тільки передбачає зобов'язання його сторін укласти в майбутньому основний договір. таке зобов'язання не є грошовим. Отже забезпечувати його завдатком неможливо [2]. Точаться дискусії серед нотаріусів щодо можливості/неможливості передачі за попереднім договором авансу. В юридичній літературі авансом визнається попередньо виплачена грошова сума в рахунок майбутніх платежів за матеріальні цінності, на виконання робіт, надання послуг. Попередній договір може бути укладений в усній формі лише якщо така форма прямо передбачена законом для основного договору. Перевагами попереднього договору є можливість притягнення до відповідальності за порушення його умов і, як наслідок, стягнення завданих цим збитків, в тому числі й не одержаних доходів (упущеної вигоди), а також укладення основних договорів за рішенням суду (ст. 187 ГК України) [3]. Попередній договір можна вважати укладеним лише тоді, коли у ньому визначено предмет та інші істотні умови основного договору. Таку юридичну конструкцію можна вважати вдалою з огляду передусім на практичний аспект виконання попереднього договору. Якщо у попередньому договорі відсутні вказані вище положення, то спори з приводу його виконання стають безперспективними через відсутність самого предмета спору.

Таким чином, у разі якщо сторона, яка уклала попередній договір, одержавши проект договору від іншої сторони, ухилиється від укладення основного договору, друга сторона має право вимагати укладення такого договору в судовому порядку. Угода сторін про наміри (протокол про наміри тощо) не визнається попереднім договором і не призводить до юридичних наслідків.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. В. В. Богатиря. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2014. – 784 с.
2. Майданик Р. А. Аномалії в цивільному праві України: підручник. – 2-ге вид. [переробл. та доп.] / Кол. авт. за заг. ред. Р. А. Майданика. – К.: Юстініан, 2010. – 889 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – 462 с.

МЕХАНІЗМИ І ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

НОВІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЯХ, ПІДПРИЄМСТВАХ ТА УСТАНОВАХ

Tretyak D.

Classic Private University

INNOVATIONS AS A FACTOR IN THE FORMATION OF COMPETITIVE STRATEGIES AND ENSURING THEIR IMPLEMENTATION

Today, companies must respond to demands in the market immediately, recognize the needs of potential customers and satisfy them as quickly as possible; this is significant to the company's reputation. This is the reason why companies should be interested in introducing new concepts.

Many business owners already recognize the importance of innovation in business. However, not everyone comprehends the entire procedure of integrating new ideas and utilizing GH in business models. To understand the significance of innovation for entrepreneurial success, we must understand the definition of innovation and the main components of it.

Innovation is the primary difference between companies in today's market, this is attributed to the frequent, rapid changes in the environmental landscape. As such, the company is adept at meeting changing customer demands and is leading in the market. It's crucial to not only create a new product or service, but also to find novel solutions that differ from rivals.

Professors Clark K. and Christensen K. from Harvard Business School categorize innovation into three distinct types:

1) expanding existing products – these innovations broaden the market, enabling a larger segment of consumers to access services that were once limited to a small portion of the population (a recent example of this development can be observed);

2) promotion of new ideas – this category encompasses enhancements made to current products or services and represents the most prevalent aspect of contemporary innovation; and

3) innovations that boost operational efficiency by lowering administrative or production expenses, or those that focus on promoting products closely linked to the Internet, including specialized software systems that automate business processes, ultimately leading to cost savings.

The concept of "revolutionary product development," as outlined by scientists S. Wheelwright and K. Clark, encompasses three distinct levels of innovation aligned with strategic objectives:

1) breakthrough – an entirely novel idea that lacks any prior examples in the global or business landscape, developed over an extended period and necessitating substantial transformations.

2) fundamental ("platform") – essential innovations aimed at the medium term, utilizing current resources;

3) incremental ("additional") – enhancement of current processes and services aimed at boosting operational efficiency (fig. 1.)

A product or service that is considered innovative is one that introduces new features or significantly enhances existing capabilities. This can involve boosting the efficiency and speed of service delivery or even developing entirely new services. An illustration of this would be the enhancement of services through the Internet [1].

Process innovation refers to the implementation of a novel approach in the delivery or creation of a service or product that is significant or inventive. This leads to a decrease in the cost of a service or product.

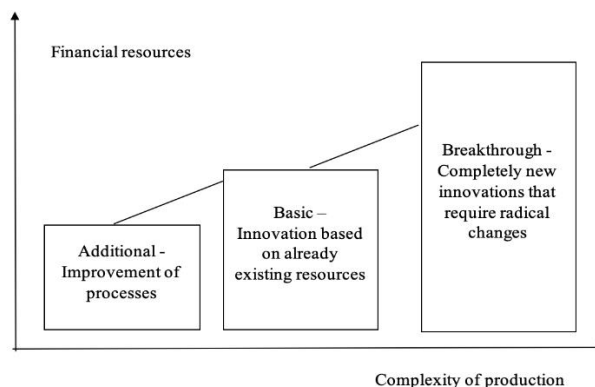

Fig. 1. Classification of innovation by Wheelwright S. and Clark K. (level of novelty)

Source: built by the author based on [2,3]

Times when organizations are trying to navigate the path of survival and success, they face challenges of various kinds. There are cross-currents of social change that surround the organization and affect its thinking and work in various ways. The very essence of society is undergoing a kind of change. The diversity of the workforce is reaching its peak, and cross-cultural contradictions are also growing. Social customs and norms are also experiencing a cataclysm. All of this naturally affects the managerial thinking and leadership behavior in organizations. In

addition, there are trends of economic and technological change that encompass the boundaries of the organization from all sides.

Table 1

Risks arising from the VUCA world from a business perspective

VUCA element	Description	Example	Risks
Volatility	Rapid and unexpected changes with unclear duration, but not necessarily difficult to understand. The company is trying to keep up.	Price fluctuations after a natural disaster put sellers out of business	Outdated information. Too slow responses. Risk avoidance
Uncertainty	It is unknown what will happen and what will happen in the future. Possible surprises	A competitor's product launch is expected	Incomplete information refers to what worked in the past
Complexity	Too many variables and connected parts with unclear causes, effects, and interactions with a huge amount of information.	The business is represented in many countries with unique regulatory environments and cultures.	Unable to analyze Symptoms attract attention Only short-term fixes and quick wins
Ambiguity	A multitude of different perspectives and points of view, cause-and-effect confusion, inability to correctly interpret events and situations. Without precedents and unknown unknowns.	Immature or developing markets, new products outside the companies' core competencies	Misunderstanding the significance of events Failure to take appropriate action Misinterpretation

Source [4]

Table 1 below presents the challenges and risks inherent in a volatile, uncertain, complex, and ambiguous world. Due to the variability of the environment, the challenges we face include outdated information, slower response times, and a tendency to avoid risks. Due to the uncertainty in the environment, we may have access to incomplete information and may feel a strong impulse to return to old ways of doing things. Complexity can lead to analysis paralysis, and companies may resort to short-term solutions. Finally, the ambiguity built into the VUCA world can prevent us from understanding the significance of events and taking appropriate action [5].

Managers in today's world are busy developing new business models that are needed from time to time. The pace of technological change is relentless, and the need to innovate and stay one step ahead of the competition is strong. The mantra of survival is: either adopt or die. If corporations fail to adapt and adapt, they will either stagnate or cease to exist in the long term.

There are various models and paradigms that organizations rely on to develop their business strategy in a VUCA world, and one of them has attracted widespread interest is the "Three Horizons Model." This framework attempts to put the organizational thinking process into perspective and offers a way out of the maze of the VUCA world (Figure 2).

Horizon One is when companies begin to recognize that the world around them is no longer what it used to be, and that their "business as usual" has outgrown its relevance. This is the point at which organizations begin to experiment with new ways of doing things. Horizon Two is the point at which business leaders begin to think about stepping outside their comfort zone. In other words, they are being pushed and forced to abandon their "core competency" of their business, the market for hoses is shrinking, the thing their organization does best but no longer enjoys the patronage of customers that it once did. Horizon Two is the point at which business leaders are forced to make tough decisions about abandoning their tried and tested ways of doing things and replacing them with new-age fads and methods. Horizon Three then comes. Organizational leaders have now woken up to reality and see it all around them as clearly as day. Innovative business ideas and reengineering concepts that were previously in the conceptual stage are now being translated into physical reality. The concept of the "business as usual" organization has now been fundamentally and thoroughly revised and restructured and is being steadily implemented.

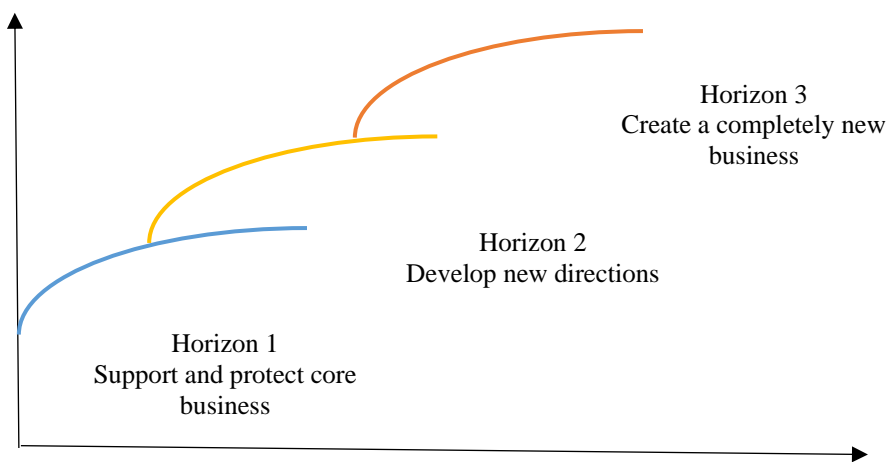

Fig. 2. Three-Horizon Model
Source [6]

Leaders today and tomorrow must operate in a state that futurist Alvin Toffler called "future shock" in his book of the same name, published in 1970. "In very simple terms, the concept was an indication of the state of

affairs in which human society would find itself at the turn of the century, when change would overwhelm human society with such dizzying speed that it would be unable to comprehend it. The future upheaval is no longer in the future, it is already around us, and leadership, like any other human phenomenon, must survive in this very “future shock” state.” [7] The leadership required today must be different from that of yesterday. Leaders must necessarily change in accordance with ever-changing demographic and psychographic characteristics (Figure 3).

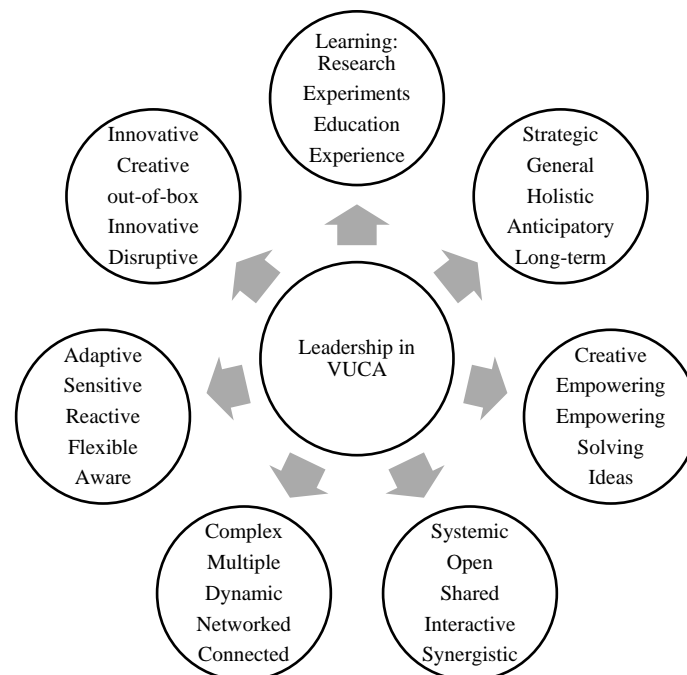

Fig. 3. Leadership Characteristics in a VUCA World
Source [8]

The leader-follower equation is no longer linear, but rather has several variables introduced, making it very complex and difficult to interpret. The task of leadership is now more focused on managing uncertainty, dealing with risk and ambiguity, and adhering to the unwritten rules of the game, as there are almost no precedents left. As Alvin Toffler said: “Society is undergoing a huge structural change, a revolution from an ‘industrial society’ to a ‘super-industrial society’. This change has shocked people. The accelerated pace of technological and social change has left people disconnected, suffering from overwhelming stress and disorientation – shocked by the future. Most social problems are symptoms of future shock.” Pimpilur also highlighted in her work how effective leadership can align with the critical factors of VUCA to ensure sustainable organizational growth [9]. Balasurbramanyan credits process innovation, agile strategy, and responsible leadership as solutions to overcome the challenges presented by VUCA [10].

An important component of creating a competitive strategy for a company is the study of environmental factors to identify both threats and opportunities that may hinder or contribute to achieving the main goal. In addition, this stage of analysis helps to determine the current stage of the industry’s life cycle, including the features of its structure and essence, assess the scale of competitors’ activities, etc., which will be discussed in the second section.

References

1. Porter, M. E. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. Harvard Business Review, 2019, 87(8), 45-53.
2. Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. Exploring Strategy: Competitive Strategy in a Global Context. Strategic Management Journal, 2020, 41(12), 123-135.
3. Barney, J. B. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. Journal of Management, 2021, 47(5), 1120-1140.
4. Ghemawat, P. Redefining Global Strategy: Crossing Borders in a World Where Differences Still Matter. California Management Review, 2020, 62(2), 98-115.
5. Hill, C. W. L., Jones, G. R., & Schilling, M. A. Strategic Management: An Integrated Approach. Journal of Business Research, 2022, 75(3), 67-85.
6. Grant, R. M. Contemporary Strategy Analysis: Text and Cases Edition. Wiley, 2021, 10th Edition, 78-102.
7. Teece, D. J. Dynamic Capabilities and Strategic Management: Organizing for Innovation and Growth. Strategic Management Journal, 2019, 40(9), 1125-1148.
8. Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. Strategic Management: Competitiveness and Globalization. Journal of Strategic Management Studies, 2020, 52(7), 223-245.
9. Kim, W. C., & Mauborgne, R. Blue Ocean Strategy: How to Create Uncontested Market Space and Make Competition Irrelevant. Harvard Business Review, 2020, 94(4), 55-73.
10. Prahalad, C. K., & Hamel, G. The Core Competence of the Corporation. Harvard Business Review, 2021, 89(3), 79-91.

Бабіч О. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д. держ. упр., професор кафедри державного управління та земельного кадастру Кравченко Т. А.

ПРО ВІРТУАЛЬНУ РЕАЛЬНІСТЬ ТА РОЗШИРЕНУ РЕАЛЬНІСТЬ НА СЛУЖБІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

З розвитком цифрових технологій з'являються нові можливості для підвищення ефективності публічного управління. Віртуальна реальність (VR) та розширена реальність (AR) є одними з найбільш перспективних технологій, які можуть змінити спосіб взаємодії держави з громадянами та покращити управлінські процеси. Ці інструменти вже знаходять застосування у різних сферах публічного управління, забезпечуючи нові підходи до навчання, планування, участі громадян та прийняття рішень.

Віртуальна реальність (VR) – це технологія, що створює повністю штучне середовище, яке занурює користувача в цифровий світ. Вона дозволяє взаємодіяти з об'єктами та ситуаціями, які імітують реальність або є фантазійними моделями [4, с. 12-29].

Розширена реальність (AR), на відміну від VR, доповнює реальний світ віртуальними елементами, накладаючи цифрову інформацію на реальні об'єкти. Це може бути текст, графіка або 3D-об'єкти, які користувач бачить через екран мобільного пристрою або спеціальні окуляри [1, с. 102-115; 2, с. 45-59; 7, с. 47-61].

Обидві технології дозволяють візуалізувати дані, симулювати процеси та взаємодіяти з інформацією в нових форматах, що є цінним у сфері публічного управління.

Одним із основних напрямків застосування в публічному управлінні VR та AR є навчання кадрів публічної служби. Технології дозволяють створювати віртуальні симуляції реальних ситуацій, де державні службовці можуть відпрацьовувати навички прийняття рішень, взаємодію з громадянами та управління кризовими ситуаціями.

За допомогою VR можливо створити навчальні сценарії для службовців різних рівнів - від місцевих органів влади до національних агентств, де вони можуть практикуватися в безпечному середовищі, яке імітує реальні умови.

AR та VR дозволяють візуалізувати проекти містобудування, планування інфраструктури та транспортних мереж. Наприклад, за допомогою AR можна "побачити", як виглядатиме новий об'єкт на місцевості ще до його будівництва, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень та залученню громадськості до процесу.

Міські адміністрації можуть використовувати VR для створення інтерактивних моделей майбутніх районів, інфраструктурних об'єктів або транспортних маршрутів, що дозволяє краще оцінити їх вплив на місто та його мешканців. Це також допомагає враховувати екологічні, соціальні та економічні фактори на етапі проектування [5, с. 55-70].

Взагалі VR та AR сприяють більшій залученості громадян до публічного управління. Наприклад, технології можуть використовуватися для проведення віртуальних громадських слухань або консультацій, де громадяни можуть бачити проекти, що плануються, в інтерактивному режимі. Це полегшує розуміння складних планів та стимулює активнішу участь у процесі прийняття рішень.

AR може бути використана для інформування громадян про зміни в міському середовищі, наприклад, через мобільні додатки, які показують віртуальні інфографіки або додаткову інформацію про розвиток території [6, с. 39-54].

Технології VR та AR надають унікальні можливості для симуляції надзвичайних ситуацій та тренування служб кризового управління. Віртуальні симуляції дозволяють моделювати різні сценарії, наприклад, природні катастрофи, теракти або техногенні аварії. Це допомагає службовцям відпрацьовувати координацію дій у складних умовах без ризику для життя [3, с. 27-39].

AR може використовуватися в реальному часі для надання рятувальникам важливої інформації про навколишню ситуацію, наприклад, про місце розташування об'єктів або людей, яких потрібно евакуювати [10, с. 64-78].

Зазначимо наступні переваги VR та AR для публічного управління. Це ефективність навчання: VR та AR забезпечують інтенсивне, реалістичне навчання з можливістю інтерактивної участі, що підвищує рівень засвоєння матеріалу. Технології полегшують донесення складної інформації до громадян через візуальні та інтерактивні засоби, що підвищує прозорість та відкритість управлінських процесів. Завдяки візуалізації та симуляції даних управлінці можуть приймати більш обґрунтовані рішення, базуючись на реалістичних сценаріях. Використання віртуальних симуляцій дозволяє скоротити витрати на реальні тренінги, будівництво моделей чи інші фізичні ресурси. VR та AR можна адаптувати під конкретні потреби адміністрацій або окремих громад, що дозволяє створювати індивідуальні рішення [8, с. 83-96; 9, с. 22-37].

Проте, попри численні переваги, використання VR та AR у публічному управлінні стикається також з певними викликами. Одним з них є висока вартість розробки та впровадження таких технологій, що може бути особливо проблематичним для менш розвинених країн. Також важливим є питання кібербезпеки, оскільки обробка даних в AR та VR середовищах вимагає високого рівня захисту.

А в умовах цифрової трансформації, публічне управління не може ігнорувати потенціал цих технологій. У майбутньому можна очікувати подальшого зростання інтересу до VR та AR як інструментів, що сприяють інтерактивності, прозорості та ефективності в державних процесах.

Віртуальна та розширена реальність відкривають нові горизонти для публічного управління, надаючи можливість поліпшити навчальні програми, планування інфраструктури та взаємодію з громадянами. Використання цих технологій допоможе підвищити прозорість, швидкість та якість державних рішень, що позитивно вплине на розвиток суспільства.

Список використаних джерел

1. Андреев В. Розширена реальність в управлінні містом: сучасний досвід та перспективи. *Електронне управління та цифрові технології*. № 3. 2024. С. 102-115.

2. Бліщак О. Віртуальна реальність та публічне управління: можливості і перспективи. *Науковий журнал публічного управління*. № 12. 2023. С. 45-59.
3. Бондаренко М. Технології доповненої реальності в урядовому управлінні та кризовому менеджменті. *Інновації в державному управлінні*. № 4. 2023. С. 27-39.
4. Єременко С. Роль цифрових технологій у державному управлінні: досвід ЄС. *Європейські практики державного управління*. № 1. 2023. С. 12-29.
5. Ковальчук І. Віртуальні симуляції у підготовці кадрів публічного управління. *Проблеми модернізації публічної служби*. № 2, 2022, с. 55-70.
6. Кравченко Л. Використання AR в містобудуванні: можливості для громадського обговорення. *Муниципальне управління та розвиток міста*. № 5. 2023. С. 39-54.
7. Олійник В. Доповнена реальність у контексті цифрової трансформації державних послуг. *Державне управління: новітні підходи та інновації*. № 1. 2024. С. 47-61.
8. Паламарчук О. Доповнена реальність як інструмент прозорості та ефективності в публічному управлінні. *Інформаційні технології та державне управління*. № 2. 2024. С. 83-96.
9. Федоренко П. Роль технологій доповненої реальності в управлінні кризами. *Журнал кризового менеджменту*. № 7. 2024. С. 22-37.
10. Чорнобай І. Інновації у сфері публічного управління: використання віртуальної реальності. *Технологічні рішення в публічному секторі*. № 6. 2023. С.64-78.

Балабуха В. Р.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.держ.упр. Стрількоя С.

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОСВІДУ РІЗНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН
У РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ**

Реформування пенсійних систем є актуальним питанням для більшості європейських країн, оскільки старіння населення та зміни на ринку праці ставлять під загрозу фінансову стійкість традиційних солідарних систем. Цей аналіз порівнює досвід різних європейських країн у реформуванні пенсійних систем, виокремлюючи спільні тенденції та особливості.

Більшість європейських країн рухаються в напрямку багаторівневої системи пенсійного забезпечення, яка включає державне пенсійне забезпечення, додаткове пенсійне страхування та накопичувальне пенсійне забезпечення. Для забезпечення фінансової стійкості пенсійних систем багато країн підвищують пенсійний вік.

Застосовуються різні механізми індексації пенсій, які покликані зберегти купівельну спроможність пенсій. Для стимулювання трудової активності та забезпечення справедливого розподілу пенсійних виплат вносяться зміни у формули розрахунку пенсій. Активно розвиваються додаткові пенсійні рівні, які дозволяють накопичувати додаткові кошти на пенсію.

Незважаючи на спільні тенденції, європейські країни мають різноманітні підходи до реформування пенсійних систем. Це пов'язано з різними історичними, культурними та економічними умовами.

Швеція відома своєю багаторівневою пенсійною системою, що включає обов'язкове державне пенсійне забезпечення, професійні пенсії та індивідуальні пенсійні рахунки.

Німеччина застосовує систему "три стовпи", що включає державне пенсійне забезпечення, корпоративні пенсії та приватне пенсійне забезпечення.

Франція має одну з найщедріших пенсійних систем в Європі, але стикається з фінансовими труднощами.

Велика Британія здійснила масштабну пенсійну реформу, перейшовши до багаторівневої системи з обов'язковими накопичувальними внесками.

В Європі спостерігається значна різноманітність у рівні децентралізації управління пенсійними системами. Деякі країни мають централізовані системи, інші – децентралізовані. В Україні процес децентралізації триває, і повноваження в сфері пенсійного забезпечення поступово передаються на місцевий рівень. У багатьох європейських країнах добре розвинені додаткові пенсійні рівні, які забезпечують додаткові пенсійні виплати. В Україні розвиток додаткового пенсійного забезпечення стримується низькою платоспроможністю населення.

Досвід європейських країн демонструє, що реформування пенсійних систем є складним і тривалим процесом. Для успішної реформи необхідно враховувати національні особливості, забезпечувати соціальну справедливість, фінансову стійкість та залучати до процесу реформи всі зацікавлені сторони.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт пенсійного фонду України. Світовий досвід реформування пенсійних систем // http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/category?cat_id=201451 (дата звернення 6 25.10.2024).
2. Ткаченко Л. Перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні. *Економіка України*. – 2007. – № 8. – С.89–95.

Бахтін А. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, Перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО МОДЕРНІЗАЦІЮ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Актуальність теми модернізації політичної системи України є надзвичайно важливою з кількох причин, це стабільність та безпека, бо у контексті геополітичних викликів, включаючи військовий конфлікт на

сході України та анексію Криму, модернізація політичної системи сприятиме підвищенню національної безпеки та стабільності. Це дозволить країні ефективніше протистояти зовнішнім загрозам та зміцнити свою незалежність. Модернізація політичної системи передбачає впровадження демократичних реформ, таких як зміцнення верховенства права, боротьба з корупцією, посилення прозорості та підзвітності влади. Це сприятиме розвитку громадянського суспільства та забезпечить громадянам більшу участь у політичних процесах. Ефективна політична система є ключовим фактором для економічного зростання. Зменшення бюрократії, покращення інвестиційного клімату та впровадження інновацій сприятимуть залученню іноземних інвестицій, розвитку внутрішнього бізнесу, а також євроінтеграції (модернізація політичної системи є важливою умовою для інтеграції України в Європейський Союз). Впровадження європейських стандартів у сфері управління, правосуддя та прав людини сприятиме наближенню до європейських цінностей та норм [4].

Реформи в політичній системі повинні при цьому мати на меті забезпечення соціальної справедливості, зменшення нерівності та покращення умов життя для всіх громадян. Це сприятиме підвищенню довіри до влади та зміцненню соціальної єдності та інституційний розвиток, сучасні виклики вимагають посилення інституційного потенціалу державних органів. Модернізація політичної системи включає реформування адміністративних структур, впровадження новітніх технологій та підвищення ефективності державного управління. Таким чином, модернізація політичної системи України є актуальним і необхідним процесом, що забезпечить стабільний розвиток країни, підвищить її конкурентоспроможність на міжнародній арені та покращить якість життя її громадян [5, с. 52-60].

Зазначимо, що модернізація політичної системи України можлива лише за наявності певних передумов: реформа виборчої системи - впровадження прозорого і справедливого виборчого процесу та підвищення ролі громадян у виборчому процесі шляхом впровадження електронного голосування та збільшення можливостей для участі в виборах; посилення верховенства права, це забезпечення незалежності судової системи, реформа правоохоронних органів для забезпечення справедливості та недоторканності закону, впровадження антикорупційних заходів і забезпечення прозорості у всіх сферах державного управління; підвищення прозорості та підзвітності влади - впровадження механізмів громадського контролю над діяльністю державних органів, збільшення доступності інформації про діяльність органів влади для громадян та розвиток електронного уряду для спрощення доступу громадян до державних послуг; реформа державного управління (оптимізація адміністративних процесів для підвищення ефективності управління, впровадження сучасних технологій та інновацій у державне управління) та підвищення кваліфікації державних службовців та впровадження системи їх оцінки, а ще децентралізація (надання більше повноважень місцевим органам влади, зміцнення фінансової самостійності регіонів та підвищення рівня залучення громадян до прийняття рішень на місцевому рівні); забезпечення соціальної справедливості - розробка і впровадження програм соціального захисту, підвищення рівня соціальної підтримки вразливих груп населення, забезпечення рівного доступу до освіти, медицини та інших соціальних послуг, що сприятиме розвитку громадянського суспільства, неурядових організацій та громадських ініціатив й створення умов для активної участі громадян у політичному житті країни. Важлива також підтримка молодіжних та волонтерських організацій, євроінтеграційні реформи (приведення законодавства у відповідність з європейськими стандартами) взагалі активна співпраця з ЄС у різних сферах та впровадження практик та стандартів ЄС у сфері управління, економіки та прав людини [2, с. 114; 6, с. 78-87].

Ці рекомендації можуть стати основою для комплексного підходу до модернізації політичної системи України, забезпечуючи її розвиток та відповідність сучасним викликам.

Підсумовуючи зазначимо, що модернізація політичної системи України є невідкладною потребою для забезпечення стабільного розвитку України, особливо в контексті геополітичних викликів та внутрішніх проблем, бо відсутність реформ може призвести до подальшої політичної та економічної нестабільності, зниження довіри громадян до влади та посилення соціальної напруги і повинна включати наступні ключові аспекти:

- модернізація політичної системи - невідкладна потреба для забезпечення стабільного розвитку України, особливо в контексті геополітичних викликів та внутрішніх проблем. Відсутність реформ може призвести до подальшої політичної та економічної нестабільності, зниження довіри громадян до влади та посилення соціальної напруги;

- модернізація політичної системи повинна бути комплексною, охоплюючи всі сфери державного управління, включаючи виборчу систему, судову владу, державну службу та місцеве самоврядування. Успіх реформ залежить від скоординованих зусиль усіх гілок влади, громадянського суспільства та міжнародних партнерів;

- впровадження демократичних принципів та підвищення прозорості діяльності державних органів є ключовими елементами успішної модернізації. Прозорість та підзвітність влади сприятимуть підвищенню довіри громадян до політичної системи та зміцненню демократії;

- ефективна боротьба з корупцією є однією з основних умов успішної модернізації. Без реальних кроків у цьому напрямку інші реформи можуть бути зведені нанівець. Важливо забезпечити незалежність антикорупційних органів та посилити відповідальність за корупційні дії;

- орієнтація на європейські стандарти та цінності сприятиме модернізації політичної системи України, наближаючи її до рівня розвинених демократичних країн. Євроінтеграційні реформи допоможуть підвищити конкурентоспроможність України на міжнародній арені та покращити умови для залучення іноземних інвестицій;

- успішна модернізація неможлива без активної участі громадянського суспільства. Громадяни повинні мати можливість впливати на політичні процеси та брати участь у прийнятті рішень. Підтримка громадських ініціатив та неурядових організацій є важливою складовою демократичного розвитку;

– реформи повинні бути спрямовані на забезпечення соціальної справедливості, зменшення нерівності та підвищення якості життя всіх громадян. Соціальні програми та підтримка вразливих груп населення сприятимуть соціальній стабільності та згуртованості суспільства [3, с. 7-11].

Таким чином, модернізація політичної системи України є ключовою умовою для забезпечення її стабільного розвитку, підвищення міжнародного авторитету та покращення умов життя її громадян. Це вимагає рішучих дій, комплексного підходу та активної участі всіх зацікавлених сторін; подальших досліджень всіх її елементів задля розробки та впровадження у практику її стратегії [1, с. 8].

24 лютого 2022 року – це не лише новий масштабніший етап українсько-російської війни, що триває століттями, а і початок європейського цивілізаційного зламу.

Масові вбивства, нелюдські безчинства, мародерства, зруйновані міста, села, історичні пам'ятки та національні символи, скалічені долі тисяч людей російськими окупантами – це трагедія кожного українця. Проте ця війна залишить відбиток не лише у нашій колективній національній пам'яті, а і вплине на розвиток усього цивілізованого світу. І лише від нас залежить, яким буде цей новий світ і яке наше місце в ньому [7].

Список використаних джерел

1. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть : монографія. Київ : Видавничий центр „Академія”, 1999. 240 с.
2. Друк Ю. Я. Зміст та основні складові модернізації політичної системи України. Актуальні проблеми державного управління : зб. ; за заг. ред. Л. М. Герасіної, О. Г. Данильяна. Київ : Право, 2008. 320 с.
3. Михальченко М. Еліта в Україні: їсте куме, що зварили? *Віче*. 2003. № 1. С. 7-11.
4. Модернізація України: пріоритети реформ. *Дзеркало тижня*. URL : https://zn.ua/ukr/science/modernizatsiya_ukrayini_prioriteti_reform.html
5. Парлюк В. Політична модернізація в Україні: основні напрями вирішення проблем. *Політичний менеджмент*. № 1-2. 2013. С. 52-60.
6. Проблеми модернізації політичних систем сучасності : монографія ; наук. пр. ХарPI НАДУ. Вип. 1. Харків : Магістр, 2008. С. 78-87.
7. Україна 2022. Як не втратити свій шанс стати сильною державою. *Український інститут майбутнього*. URL : <https://uifuture.org/publications/ukrayina-2022-yak-ne-vtratyty-svij-shans-staty-sylnoyu-derzhavoyu/>

Біда А. П.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – к. держ. упр., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та допрофесійної підготовки Тягушева О. Г.

ПРО УПРАВЛІННЯ КРИЗАМИ ТА НАДЗВИЧАЙНИМИ СИТУАЦІЯМИ

В умовах глобалізації та зростання кількості кризових ситуацій ефективне управління кризами є важливим інструментом для держав і організацій. У нашій роботі ми розглядаємо основні принципи, методи та інноваційні підходи до управління кризами, аналізуємо роль кризового менеджменту в забезпеченні національної та регіональної безпеки, а також визначаємо сучасні виклики, пов'язані з управлінням надзвичайними ситуаціями. Управління кризами та надзвичайними ситуаціями стало важливою сферою державного управління, особливо в умовах швидких соціально-економічних змін, конфліктів і кліматичних катастроф. Це дослідження спрямоване на визначення ролі кризового менеджменту, аналіз його ключових функцій і опис сучасних підходів до кризових ситуацій, зокрема в умовах глобалізації, підвищених ризиків і невизначеності.

Кризи можуть бути політичними, економічними, соціальними, екологічними, техногенними тощо. Основні категорії надзвичайних ситуацій включають природні катастрофи, техногенні аварії, біологічні та екологічні загрози. Суттєвою характеристикою кризових ситуацій є їхній високий рівень ризику, невизначеність і потреба в оперативних рішеннях [2, с. 56].

Ефективне управління кризами базується на принципах планування, відповідальності, координації та комунікації. Основні етапи управління включають прогнозування, підготовку, реагування та відновлення. Важливо, щоб кожен етап був адаптований до особливостей певного типу кризи, враховуючи її масштаби та можливі наслідки.

Моделі кризового управління варіюються в різних країнах і організаціях. Наприклад, США використовують модель "інцидентного командного центру" (ICS), яка спрямована на координацію зусиль державних і приватних організацій. Європейські країни застосовують більш гнучкий підхід, орієнтуючись на взаємодію між рівнями управління [1, с. 32]. Використання цифрових технологій, таких як штучний інтелект, великих даних, моделювання і прогнозування, дозволяє ефективніше реагувати на кризи та координувати дії підрозділів. Технології інтернету речей (IoT) також значно покращують систему моніторингу та попередження. Соціальні мережі стали важливим інструментом комунікації в кризових ситуаціях, оскільки вони дозволяють швидко інформувати населення і збирати зворотній зв'язок. Проте важливо залишається боротьба з дезінформацією, яка може дестабілізувати ситуацію та знизити довіру громадян. Симуляційні моделі та тренування дозволяють відпрацьовувати реагування на надзвичайні ситуації, адаптуючи дії до різних сценаріїв розвитку подій. Цей підхід сприяє підвищенню готовності відповідальних органів та населення до потенційних кризових ситуацій. Національна система управління кризами в Україні включає центральні органи виконавчої влади, місцеві адміністрації, державну службу надзвичайних ситуацій (ДСНС) та інші структури. Розвиток національної системи спрямований на покращення координації, оперативності та відповідальності під час криз [3, с. 45-52].

Однією з основних проблем є недостатнє фінансування, слабка підготовка кадрів, недосконалість законодавчої бази та обмеженість ресурсів. Крім того, відсутність сучасної техніки та технологій ускладнює

ефективне реагування на надзвичайні ситуації. Проте, Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як НАТО, ЄС, ООН у сфері управління кризами, що сприяє модернізації підходів та методів. Поглиблення інтеграції з ЄС відкриває можливості для запозичення інноваційних практик у сфері кризового управління.

Взагалі, ефективне управління кризами є ключовим фактором у забезпеченні національної безпеки та стабільності. Впровадження сучасних технологій та адаптація до нових викликів є пріоритетними напрямками розвитку кризового менеджменту в Україні. Роль державних органів у цьому процесі має супроводжуватись відповідним фінансуванням, законодавчою підтримкою та залученням міжнародного досвіду. Подальший розвиток управлінських моделей і кризового планування є необхідним для протистояння новим загрозам [4, с. 17].

Таким чином, ми провели аналіз сучасного управління кризами та надзвичайними ситуаціями та пропонуємо практичні рекомендації щодо вдосконалення національної системи управління. Це розвиток цифрової інфраструктури для моніторингу та попередження кризових ситуацій є важливим кроком у підвищенні національної стійкості й захищеності, оскільки дозволяє оперативно збирати, обробляти та використовувати дані для ефективного управління кризами. Завдяки сучасним технологіям - від мереж сенсорів і супутникового моніторингу до штучного інтелекту для аналізу великих даних - можливо прогнозувати ймовірні загрози, оцінювати їхній масштаб і приймати стратегічні рішення в режимі реального часу. Впровадження таких рішень особливо актуальне для України, де на тлі глобальних викликів виникає потреба в побудові надійної та швидкої системи реагування, що здатна мінімізувати ризики й попереджувати критичні ситуації.

Це, підвищення кваліфікації кадрів у сфері кризового управління є критичним елементом для забезпечення ефективного реагування на надзвичайні ситуації та попередження криз. Постійна професійна підготовка дозволяє фахівцям освоювати сучасні методи моніторингу, аналізу та управління ризиками, а також удосконалювати навички швидкого прийняття рішень. Спеціалізовані тренінги, симуляції кризових сценаріїв і навчальні програми з використання цифрових інструментів для кризового моніторингу допомагають підвищити здатність фахівців реагувати на різноманітні загрози, від природних катастроф до техногенних аварій. Зокрема, зростає значення навчання із застосуванням аналітичних платформ, прогнозування ризиків і роботи з великими обсягами даних для оцінки ймовірних сценаріїв розвитку кризових подій [6, с. 128].

Ще, активне впровадження симуляційних навчань для відпрацювання дій у різних сценаріях є важливим інструментом у підготовці фахівців кризового управління. Такі навчання дозволяють учасникам моделювати дії в умовах природних катастроф, техногенних аварій або соціальних криз, підвищуючи їхню готовність до реальних подій. Використовуючи сучасні симуляційні технології, команди мають змогу відпрацювати навички взаємодії, швидкого прийняття рішень і управління ресурсами в умовах обмеженого часу та невизначеності. Це також сприяє вдосконаленню командної роботи та адаптивності, оскільки спеціалісти знайомляться з різними типами загроз і вчаться ефективно взаємодіяти з іншими підрозділами й установами для мінімізації можливих втрат і шкоди [7, с. 98-105].

Забезпечення постійного зв'язку з громадськістю та боротьба з дезінформацією є ключовими елементами успішного кризового управління, адже вони допомагають зберегти довіру та знизити панічні настрої серед населення. Оперативне інформування громадськості про поточну ситуацію, офіційні заходи та рекомендовані дії з боку державних органів дозволяє уникнути спекуляцій і неправдивих чуток, які можуть дестабілізувати ситуацію. Використання соціальних мереж, офіційних сайтів і прямих трансляцій дає змогу надати достовірну інформацію у зручній і швидкій спосіб. Крім того, важливою є активна боротьба з дезінформацією шляхом швидкої перевірки та спростування фейкових новин, що дозволяє запобігти поширенню неправдивої інформації й підтримати соціальну згуртованість у кризових умовах [8, с. 22].

А розширення міжнародної співпраці з метою обміну досвідом та впровадження європейських стандартів є важливим кроком для зміцнення національної системи кризового управління та підвищення її ефективності. Співпраця з міжнародними партнерами та участь у спільних програмах дозволяє залучати передові методи реагування, використовувати сучасні технології моніторингу й оцінки ризиків, а також отримувати доступ до ресурсів і навчальних програм. Зокрема, адаптація європейських стандартів управління надзвичайними ситуаціями сприяє впровадженню найкращих практик, підвищенню професійних навичок українських фахівців і досягненню взаємної готовності до спільних дій у рамках міжнародних кризових ситуацій. Відкритий обмін інформацією та досвідом з європейськими країнами дозволяє значно підвищити національну безпеку, удосконалюючи управлінські механізми та розширюючи можливості для ефективного реагування тощо [5, с. 114].

Список використаних джерел

1. Бойко І. Міжнародні стандарти кризового менеджменту та їх впровадження в Україні. Харків : Видавництво "Світ науки", 2020. 250 с.
2. Гречко О. Управління кризами в умовах глобалізації: теоретичний та практичний аспекти. Київ : Видавництво "Науковий світ", 2020. 300 с.
3. Коваленко О. Аналіз кризового управління в Україні: сучасний стан та перспективи. *Вісник національної академії державного управління*. № 3. 2021. С. 45-52.
4. Мартиненко А. Інноваційні технології в управлінні кризами: досвід та перспективи. Київ : Видавництво "Інститут інновацій", 2022. 190 с.
5. Петрова Н. Методи управління кризовими ситуаціями: міжнародний досвід. Львів : Видавництво "Львівська політехніка", 2022. 220 с.
6. Ткаченко Р. Державне управління: принципи, механізми та інновації. Одеса : Одеський національний університет, 2021. 250 с.
7. Чумак В. Інноваційні підходи до управління кризами: досвід України та світу. *Журнал "Економіка та управління"*. № 4. 2021. С. 98-105.

8. Яковенко Л. Комунікація в умовах криз: соціальні медіа як інструмент реагування. Дніпро : Видавництво ДНУ, 2023. 180 с.

Богуславський Д. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Кавилін О. А.

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА МІСТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах війни інноваційні інструменти управління житлово-комунальним господарством (ЖКГ) набувають особливої актуальності, адже спрямовані на підтримку критичної інфраструктури, швидке відновлення зруйнованих об'єктів та забезпечення базових потреб населення. Впровадження нових технологій у сфері ЖКГ дозволяє оперативніше реагувати на зміни ситуації, зменшувати втрати ресурсів і підтримувати стабільність життєво важливих функцій міста.

Для забезпечення ефективності управління підприємствами житлово-комунального господарства особлива увага фокусується на сукупності взаємопов'язаних дій, які спрямовані на:

- визначення територіальних особливостей функціонування об'єктів житлово-комунальних послуг;
- методи управління підприємствами ЖКГ;
- аналіз основних напрямів та виявлених особливостей функціонування підприємств житлово-комунального господарства;
- забезпечення моніторингу якості, кількості та фінансової основи наданих послуг;
- планування й забезпечення стратегічного розвитку підприємств житлово-комунального господарства;
- моделювання систем управління підприємствами житлово-комунального господарства;
- застосування інформатизованих систем;
- сучасні управлінські технології;
- використання сучасної матеріальної та технологічної бази під час надання житловокомунальних послуг, побудову нових систем і ремонті існуючих;
- використання сучасного, адаптованого кадрового потенціалу на підприємствах житлово-комунального господарства.

Тому на підприємствах житлово-комунального господарства для зростання ефективності та результативності управління пропонується забезпечити активне впровадження й реалізацію положень стратегій розвитку за здійснення відповідної трансформації системи управління. У цьому контексті основними напрямками формування та реалізації стратегії розвитку є забезпечення результативності наданих житлово-комунальних послуг, зниження собівартості, зростання ефективності використання ресурсів, скорочення рівня їх утрат, перерахування податку на додану вартість на житлово-комунальні послуги населенню на відновлення основних засобів комунальних об'єктів і мереж, здійснення постійних заходів із проведення агітаційної роботи, реалізація напрямів щодо зниження та попередження несвоєчасного погашення наданих послуг, проведення інформаційної роботи за напрямками забезпечення важливості та значення підприємств житлово-комунального господарства, застосування інноваційних технічних та технологічних засобів, створення умов для залучення інвестицій.

В умовах війни інноваційні інструменти управління ЖКГ набувають критичної важливості, оскільки сприяють підтримці життєво необхідних функцій міста. Їхня актуальність обумовлена не лише здатністю забезпечити стабільне постачання основних послуг, але й зберегти базову інфраструктуру для життя і безпеки населення.

Список використаних джерел

1. Величко В.В., Гайденок С.М. Наукові складники розробки стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 19. С. 57–61.

2. Бріль М.С., Пивавар І.В. Управління житлово-комунальним господарством міста: системно-імітаційний підхід. *Проблеми економіки*. 2017. № 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlinnya-zhitlovo-komunalnim-gospodarstvom-mista-sistemno-imitatsiyniy-pidhid>

Борцов О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Балабуха К. Є.

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ

Кадровий потенціал Збройних Сил України (ЗСУ) відіграє ключову роль у забезпеченні національної безпеки та посиленні обороноздатності країни. Розвиток професійних, моральних і фізичних якостей військових кадрів є одним із важливих елементів для створення надійної армії, здатної відповідати на сучасні виклики. Стратегічне формування і підготовка кадрів для ЗСУ сприяє не тільки захисту територіальної цілісності, але й зміцненню державних інститутів загалом.

Кадровий потенціал Збройних Сил України включає комплексну систему факторів, таких як рівень професійної підготовки, мотивація та здатність до адаптації в умовах постійного оновлення військових технологій. Підготовка професійного персоналу є важливою для забезпечення гнучкості й готовності до швидкої реакції в умовах кризових ситуацій.

Підготовка висококваліфікованих військових кадрів базується на кількох основних напрямках, таких як:

1. Підвищення кваліфікації та перепідготовка – регулярне навчання з акцентом на сучасні методи ведення бою та управління.

2. Інноваційні освітні програми – інтеграція стандартів НАТО у програми підготовки, впровадження цифрових технологій та розробка сучасних навчальних планів.

3. Психологічна підтримка та адаптація – робота з військовослужбовцями, які зазнали впливу бойових дій, сприяє відновленню їхніх морально-психологічних якостей і готовності до подальшої служби.

Серед основних викликів, з якими стикається ЗСУ у формуванні кадрів, є:

Недостатність матеріального та соціального забезпечення – низький рівень фінансування може впливати на мотивацію і бажання вступати на військову службу.

Ризики морального вигорання – постійна участь у бойових діях вимагає спеціальних програм реабілітації та психологічної підтримки.

Швидкий темп змін у технологічному забезпеченні – впровадження новітніх технологій вимагає постійного навчання, що іноді стає викликом для військовослужбовців.

Ефективне формування кадрового потенціалу ЗСУ потребує комплексного підходу та реформування кадрової політики:

Стимулювання професійного розвитку – створення можливостей для просування кар'єрними сходами та участь у міжнародних навчальних програмах.

Зміцнення соціальних гарантій – розширення пакету соціальних послуг для військових та їхніх сімей для підвищення престижу військової служби.

Забезпечення доступу до сучасних технологій – інтеграція цифрових рішень у процес підготовки кадрів сприяє підвищенню їхньої ефективності на полі бою.

Формування кадрового потенціалу для ЗСУ є важливим завданням, яке забезпечує надійність і стійкість військової системи держави. Високий рівень професійної підготовки, соціальна підтримка та адаптація до новітніх технологій роблять військові кадри готовими до виконання найскладніших завдань. Дотримуючись стратегічного підходу до розвитку кадрового потенціалу, Україна посилює свою обороноздатність та ефективність у системі національної безпеки.

Великий О. Я.

Класичний приватний університет
аспірант

Зінухова В. М.

Класичний приватний університет
к.ю.н.

ПРО ІНОВАЦІЇ В ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ (НА ШЛЯХУ СТВОРЕННЯ НОВИХ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ)

Тема інновацій в освіті та навчанні, особливо в контексті створення нових управлінських технологій, є надзвичайно актуальною з огляду на постійні зміни в суспільстві та технологічному середовищі. Її актуальність базується на кількох наступних ключових аспектах.

1. Швидкий технологічний розвиток суспільства в цілому - розвиток цифрових технологій (штучний інтелект, великі дані, доповнена реальність, та інші інновації) дає можливість прискорити, вдосконалити освітній процес, шляхом інтегрування в нього нових методів навчання, збирання, обробки та аналізу даних, та автоматизувати управлінські процеси (адміністрування, оптимальний розподіл навчальних ресурсів і та ін.) в освітній сфері, що дозволить зменшити витрати часу і ресурсів, підвищити ефективність і якість управління освітніми закладами [2, с. 4].

2. Адаптація до змінних умов ринку праці - з розвитком технологій змінюється і ринок праці, вимоги до кваліфікації працівників включають до себе вміння використовувати новітні технології у роботі, і навчання має адаптуватися до нових вимог. Інновації в освіті дозволяють зосередитися на розвитку навичок, які будуть актуальні в майбутньому, таких як критичне мислення, творчість, цифрова грамотність. При цьому сучасні технічні засоби дають можливість долучатися до освітньої системи широкому колу людей, незалежно від їхнього географічного розташування чи соціального статусу (через онлайн-курси та платформи для дистанційного навчання) [4, с. 12-18].

3. Індивідуальний підхід до навчального процесу - використання технологій, таких як адаптивні навчальні системи, дозволяє створювати персоналізовані освітні траєкторії, які відповідають індивідуальним потребам та темпу навчання кожного учня, а "великі дані" та аналітика дозволяють зібрати інформацію про успішність студентів, їхні інтереси та потреби, та при необхідності швидко відкоригувати навчальні програми та підходи до навчання [8, с. 339-341].

4. Управлінські інновації в закладах освіти - нові управлінські технології дають можливість допомогти в управлінні освітніми закладами, у тому разі з застосуванням систем для управління якістю освіти, моніторинг академічних результатів, управління ресурсами і комунікацію з батьками та студентами. Залучення громади в управління освітою, може підвищити ефективність освітніх процесів і задовольнити потреби сучасного суспільства [3, с. 49-57].

5. Адаптація до змін - значна кількість змін у "зовнішньому середовищі" потребує швидкої реакції від всіх суспільних систем, у тому разі освітньої. Інновації в освіті дозволяють швидко реагувати на такі зміни, що особливо актуально в умовах глобальних викликів, таких як пандемії або економічні кризи, які вимагають оперативного впровадження нових методів навчання і управління.

6. Соціально-економічний вплив на суспільство та державу: інновації в освіті можуть сприяти соціальному та економічному розвитку, забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти для всіх верств населення,

підвищуючи загальний рівень грамотності та компетентності суспільства. Це, в свою чергу, допомагає подолати соціальні нерівності, тобто сприяє розвитку суспільства, підвищує його конкурентоспроможність та економічний добробут, загальне економічне зростання і стабільність суспільства [7, с. 56-59].

Взагалі, аналіз наукових досліджень у сфері інновацій в освіті показує, що для успішного впровадження інноваційних методів навчання та створення нових управлінських технологій необхідно поєднувати декілька ключових підходів. По-перше, слід активно застосовувати технології, що сприяють персоналізованому навчанню, так як адаптивні системи, наприклад, штучний інтелект, дозволяють викладачам краще відповідати на індивідуальні потреби студентів, що підвищує ефективність навчання (наприклад, дослідження у галузі EdTech). По-друге, важливим аспектом є створення інноваційних моделей управління, таких як гнучке управління і впровадження інтерактивних інструментів для підтримки дистанційного навчання, що покращує комунікацію між усіма учасниками навчального процесу. Це підтверджують результати досліджень, які підкреслюють значущість взаємодії для збереження мотивації студентів у дистанційному навчанні (наприклад, дослідження щодо навчання у цифрову еру). По-третє, для реалізації новітніх технологій в освіті важливо забезпечити комплексну підготовку педагогічного персоналу, включаючи тренінги з цифрових навичок та методів інтерактивного викладання, адже саме педагогічні кадри є основними агентами змін в освітніх установах. Що надає можливість виділити наступні рекомендації для впровадження інновацій в освіті та навчанні, а також для створення нових управлінських технологій: інтегрувати цифрові технології, такі як онлайн-курси, платформи для дистанційного навчання, віртуальна та доповнена реальність у навчальні програми для створення інтерактивних та захоплюючих навчальних середовищ; розробка та впровадження платформ, які використовують штучний інтелект для адаптації навчальних матеріалів до індивідуальних потреб і темпу кожного учня. Розробляйте індивідуальні навчальні траєкторії, що дозволяють учням і студентам вчитися у своєму темпі і зосереджуватися на особистих інтересах та кар'єрних цілях. Використовуйте модульний підхід для створення навчальних програм, що дозволяють студентам комбінувати різні курси та спеціалізації відповідно до своїх потреб та інтересів; впровадження управлінської системи для автоматизації адміністративних процесів, як то облік успішності, управління ресурсами, планування уроків і комунікація з батьками, щоб зменшити адміністративні витрати та підвищити ефективність; використання аналітичних інструментів для збору та аналізу даних про учнів, викладачів і освітні процеси, щоб поліпшити якість управління і прийняття рішень; забезпечення викладачів тренінгами та ресурсами для освоєння нових технологій і методик навчання, що допоможе їм ефективно використовувати інновації в своїй роботі. Розробляйте навчальні ресурси, що використовують новітні технології для покращення процесу навчання, включаючи інтерактивні підручники, відео-лекції та онлайн-тестування; розвиток програми дистанційного навчання для забезпечення доступу до якісної освіти для учнів з віддалених або недостатньо забезпечених регіонів, з використанням мобільних додатків для навчання, які дозволяють учням отримувати доступ до навчальних матеріалів та курсів з будь-якого місця та в будь-який час; стимулювання інновацій та дослідження, шляхом надання грантів і фінансування для досліджень та розробок у сфері освітніх технологій і методик навчання; співпраця з технологічними компаніями для розробки нових рішень і впровадження інновацій у навчальні заклади; організація проведення кампаній для підвищення обізнаності про переваги інновацій в освіті та навчанні, включаючи семінари, вебінари та конференції; залучення батьків та громадські організації до процесу впровадження нових технологій і методик навчання; регулярна оцінка ефективності впроваджених інновацій, збирайте зворотний зв'язок від учнів, викладачів та адміністрації для коригування та покращення процесів; включення результатів впровадження нових технологій і методик для визначення їхнього впливу на якість освіти та управлінські процеси [1, с. 13-18; 5, с. 18; 6, с. 25-32].

Ці рекомендації на наш погляд допоможуть ефективно впроваджувати інновації в освітньому процесі та управлінських практиках, що в свою чергу сприятиме підвищенню якості освіти, покращенню управлінських функцій та забезпеченню більш адаптивної і сучасної освітньої системи.

Таким чином, можна зробити висновок, що актуальність нашої теми, зокрема в контексті створення нових управлінських технологій, полягає у їхній ролі у модернізації освітньої системи, адаптації до швидко змінюваного світу та забезпеченні високої якості освіти. Інновації дозволяють підвищити ефективність навчання, впроваджувати нові управлінські практики, оптимізувати управлінські функції, задовольняти потреби сучасних учнів і освітніх закладів та відповідати вимогам сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Даниленко Л. І. Теорія і практика управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх закладах. *Практика управління закладом освіти*. 2006. № 1. С. 13-18.
2. Дегтяр А. О., Дегтяр О. А., Калашнікова Х. І., Гнатенко М. К. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник Харків : НАУ "ХАІ", 2021. 128 с.
3. Довбиш І. Модель державно-громадського управління загальноосвітнім державним закладом. *Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. Чернівці : Рута, 2005. Вип. 258. С. 49-57.*
4. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики : збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12-28.*
5. *Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.*
6. Огаренко В. М. Роль держави в інституціональних та структурних перетвореннях в системі освіти. *Актуальні проблеми : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2005. № 2 (24). Ч. 1. С. 25-32.*
7. Усенко О. В. Діалектика взаємодії суб'єктів і об'єктів моделювання у теорії державного управління : зб. наук. пр. НАДУ / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. Київ : Вид-во НАДУ, 2006. Вип. 1. С. 56-59.
8. Усенко О. В. Моделювання державного управління освітою в умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій. *Проблеми трансформації системи державного управління в умовах політичної реформи в Україні : у 2 т. / за заг. ред. О. Ю. Оболенського, В. М. Князева. Київ : Вид-во НАДУ, 2006. Т. 1. С. 339-341.*

Вигінський С. О.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО ПОВОЄННУ МОДЕРНІЗАЦІЮ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ

Сьогодні перед українським суспільством стоїть важке завдання – подолання системних криз у політичній, економічній, соціальній та культурній сферах в умовах воєнного стану. Ці кризи тісно взаємопов'язані, і спроби впровадження окремих реформ, які не були узгоджені між собою, часто мали обмежений або навіть зворотний ефект.

Основними причинами комплексності та гостроти цих проблем є інерційний, спонтанний розвиток суспільства і відсутність чіткого бачення майбутнього у лідерів та інституцій, які приймають стратегічні рішення. До цих проблем додаються часткова окупація територій, активні бойові дії та інші чинники, що впливають на всі сфери життя країни. Під "баченням" мається на увазі не лише уявлення про бажане майбутнє, а й реалістичні і здійсненні заходи для його досягнення.

Як альтернативу власному баченню майбутнього, існує концепція єдиної Європи, яка суттєво вплинула на всі європейські суспільства, зокрема й на українське. Ця ідея, втілена в інтеграційний проєкт Європейського Союзу, має мету, що підтримується і надає мобілізуючий ефект у всіх регіонах України [3, с. 12].

Актуальність нашої теми таким чином надзвичайно висока, особливо для країн, що зазнали серйозних соціально-економічних потрясінь і політичної нестабільності внаслідок воєнних дій, таких як Україна. Основні причини актуальності, це необхідність адаптації до нових викликів. Війни зазвичай супроводжуються значними змінами у внутрішніх та зовнішніх умовах державного управління. Політичні інституції мають адаптуватися до нових викликів, таких як відновлення економіки, реінтеграція територій, робота з великою кількістю переселенців, розбудова інфраструктури, боротьба з корупцією тощо. У поствоєнний період важливо буде забезпечити функціонування демократії, встановлення прозорих виборчих процесів та зміцнення верховенства права. Модернізація інституцій може включати реформування судової системи, забезпечення підзвітності політичних еліт і боротьбу з корупцією. Після завершення війни державам потрібно переглянути свої зовнішньополітичні пріоритети, зокрема в контексті інтеграції в міжнародні інституції (ЄС, НАТО тощо). Це вимагає відповідних внутрішніх реформ для забезпечення відповідності вимогам і стандартам цих організацій. Важливою частиною модернізації інституцій є забезпечення участі всіх верств суспільства в політичному процесі. Повоєнні держави часто стикаються з потребою інтегрувати ветеранів, відновити соціальну справедливість, зменшити соціальну нерівність та забезпечити інклюзивність. Це ефективно державне управління, бо післявоєнні процеси відбудови потребують дієвих державних інституцій, здатних оперативно й ефективно реагувати на нагальні питання, пов'язані з безпекою, інфраструктурою, здоров'ям населення та освітою.

Таким чином, повоєнна модернізація політичних інституцій є необхідною для відновлення та стабілізації країни, забезпечення її довгострокового розвитку і стійкості перед новими викликами [1, с. 208].

Взагалі необхідність повоєнної модернізації політичних інституцій базується на кількох ключових факторах: зміна суспільних умов і потреб: війна значно змінює соціальну структуру суспільства, а також політичні й економічні умови. Зростає кількість переміщених осіб, ветеранів, сімей загиблих, руйнуються традиційні економічні зв'язки. Для того щоб політичні інституції могли ефективно відповідати на нові потреби суспільства, вони мають бути реорганізовані та адаптовані до нових реалій. Наприклад, системи соціального забезпечення та охорони здоров'я повинні бути перебудовані для підтримки ветеранів і постраждалих; відновлення довіри до державних інституцій: у процесі війни державні інституції часто переживають кризу довіри через невиконання своїх обов'язків або корупцію. Модернізація політичних інституцій має на меті відновити довіру громадян до держави шляхом реформ, які посилять підзвітність, прозорість і ефективність роботи урядових органів; забезпечення стабільності та правопорядку: повоєнні періоди часто супроводжуються нестабільністю, що може загрожувати новими конфліктами або соціальними заворушеннями. Для запобігання таким ризикам політичні інституції повинні бути здатні швидко реагувати на виклики безпеки та правопорядку. Реформи у сферах безпеки, правосуддя та правозастосування є необхідними для забезпечення стабільного функціонування держави; необхідність інтеграції до міжнародних інституцій: багато країн, які виходять із війни, прагнуть інтегруватися в глобальні політичні й економічні системи, такі як ЄС, НАТО або інші міжнародні організації. Для цього їхні політичні інституції мають відповідати міжнародним стандартам демократії, прав людини та верховенства права. Це вимагає комплексної модернізації політичної системи, включаючи виборче законодавство, правосуддя та адміністративні структури; залучення міжнародної допомоги та інвестицій - модернізовані політичні інституції сприяють створенню сприятливого інвестиційного клімату, що важливо для відбудови економіки в післявоєнний період. Прозорість у прийнятті рішень і зменшення корупції дозволять ефективніше використовувати міжнародну допомогу, направлену на відбудову інфраструктури та економічних секторів; підтримка демократичного процесу. Війна може призвести до авторитарних тенденцій або концентрації влади в руках військового керівництва. Після завершення конфлікту необхідно повернутися до демократичного управління, що потребує реформування інституцій для забезпечення чесних виборів, свободи слова та громадянських свобод. Це також сприяє створенню умов для стійкого розвитку та соціальної згуртованості.

Таким чином підкреслимо, що повоєнна модернізація політичних інституцій є ключовою для забезпечення стійкості, стабільності та розвитку держави, а також для її успішної інтеграції до міжнародної спільноти та відновлення довіри з боку громадян [2, с. 215-226; 4, с. 8].

Список використаних джерел

1. Коройтор А. В. Політичні партії як суб'єкти демократичних перетворень в Україні. *Науковий вісник, збірник наукових праць. Одеський національний економічний університет, Всеукраїнська асоціація молодих науковців*. Одеса, 2014. Вип. 29. С. 208.

2. Кройтор А. В. Моделі демократичних переходів та практика їх застосування у пострадянських країнах. *Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць*. Випуск 61. Одеса, 2018. С. 215-226.
3. Паламарчук М. О. Виклики модернізації в Україні: політичні аспекти : монографія. Київ : НІСД, 2014. 152 с.
4. Романюк О. І. Від тоталітаризму до демократії та національної державності: системний аналіз пост-комуністичних трансформацій. Харків : ХДАК, 2011. 376 с.

Витвіцький О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ГРОМАДСЬКІ ІНІЦІАТИВИ ТА ЇХНІЙ ВНЕСОК В ОХОРОНУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Громадські ініціативи відіграють критично важливу роль у збереженні культурної спадщини України, особливо в умовах сучасних викликів, таких як війна та економічні труднощі. Вони не лише підвищують обізнаність про значення культурної спадщини, але й активно залучають громаду до її охорони. Ці ініціативи стимулюють соціальну відповідальність та формують нові практики взаємодії між державою та громадою [1].

У 2024 році Верховна Рада України ухвалила законопроект № 11438, який забезпечує рівні умови для участі громадських об'єднань в охороні культурної спадщини. Цей закон надає громадським організаціям право брати участь в охороні пам'яток, а також здійснювати контроль за їх збереженням, використанням, реставрацією та ремонтом [2].

Одним із прикладів є діяльність Андрія Салюка під час війни, який зазначає: «Поки в Україну не надійшли перші поставки паропроникної плівки, ми загортали скульптури звичайною. Слід розуміти, що часу на пошуки правильних матеріалів не було. Іноді краще захистити пам'ятку наявними засобами» [3].

Крім того, важливу роль у залученні та розподілі міжнародної допомоги відіграв створений на початку війни «Центр порятунку культурної спадщини». Ця ініціатива, координована громадською організацією «Центр історичної пам'яті», налагодила партнерські зв'язки з Комітетом допомоги українським музеям у Польщі. Всі гуманітарні вантажі, спрямовані на порятунок спадщини, надходили на хаб комітету, звідки їх доставляли в Україну. Такі партнерства не лише сприяють збереженню пам'яток, але й підсилюють міжнародну підтримку української культури з боку громадського сектору [4].

Однак, незважаючи на успіхи, громадські ініціативи стикаються з низкою викликів [5]. Нестабільність фінансування, бюрократичні перешкоди та відсутність інфраструктури для реалізації проєктів можуть негативно вплинути на їх діяльність. Тому важливо розвинути механізми підтримки громадських ініціатив, зокрема через державні програми та міжнародні гранти [6 ; 1].

Для збереження культурної спадщини України, необхідно:

- активізувати співпрацю між державними органами, громадськими організаціями та міжнародними фондами для залучення ресурсів та реалізації проєктів [6 ; 1].
- проводити кампанії з підвищення обізнаності про значення культурної спадщини та важливість її збереження серед широких верств населення [7. с. 4].
- активно підтримувати законодавчі зміни, які б полегшили діяльність громадських організацій у сфері охорони культурної спадщини, зокрема в частині спрощення бюрократичних процедур [7. с. 51; 8].
- заснувати спеціалізовані фонди для фінансування проєктів з охорони культурної спадщини, які могли б отримувати внески від держави, бізнесу та міжнародних донорів [8].

Таким чином, громадські ініціативи можуть стати не лише підтримкою охорони пам'яток, але й двигуном соціальних трансформацій, формуючи нові напрямки та порядок денний в культурній політиці України. Подальший розвиток цих ініціатив має велике значення для зміцнення соціальної згуртованості, національної свідомості та глибокого розуміння важливості історичної спадщини серед суспільства.

Список використаних джерел

1. Презентація проєктів та ініціатив зі збереження Культурної Спадщини: YouTube-канал Національного бюро програми ЄС «Креативна Європа» в Україні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZeadjGzPXHM&t=9089s>.
2. Рівні умови участі громадських об'єднань в охороні культурної спадщини – Верховна Рада прийняла проєкт Закону України № 11438. Урядовий портал. веб-сайт: URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rivni-umovy-uchasti-hromadskykh-obiednan-v-okhoroni-kulturnoi-spadshchyny-verkhovna-rada-pryiniala-proekt-zakonu-ukrainy-11438>.
3. Захист культурної спадщини під час війни: Львівський вимір: Бюро спадщини. URL: <https://spadshchyna.lviv.ua/zahyst-kulturnoyi-spadshchyny-pid-chas-vijny-lvivskiy-vymir/>.
4. Центру порятунку культурної спадщини – 1 рік!: Центр порятунку української культурної спадщини. веб-сайт: URL: <https://uacenter.org.ua/czentru-poryatunku-spadshchyny-1-rik/>.
5. Відбувся Другий національний форум амбасадорів культурної спадщини України: Громадський простір. веб-сайт: URL: <https://www.prostir.ua/?news=vidbuvsya-druhyj-natsionalnyj-forum-ambasadoriv-kulturnoji-spadshchyny-ukrajiny>.
6. Інституційні та правові проблеми збереження культурної спадщини: Національний інститут стратегічних досліджень. веб-сайт: URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/instituciyni-ta-pravovi-problemi-zberezhennya-kulturnoi>.
7. І. Я. Кулиняк, О. І. Карий, Л. М. Прокопишин-Рашкевич, С. В. Огінок, Ю. Г. Бондаренко. Європейський досвід популяризації історичної спадщини та культурного туризму: навч. посібник. Львів. 2023. 255 с.
8. Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ: Розпорядження від 1 лютого 2016 р. № 119-р. Урядовий портал. веб-сайт: URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610>.

Волошко І. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Зенченко О. О.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Питання забезпечення стратегічної конкурентоспроможності підприємства є дуже актуальним у сучасних умовах функціонування підприємств. Досвід останніх років засвідчив, що не всі вітчизняні підприємства можуть ефективно вести конкурентну боротьбу, враховуючи також складні обставини сьогодення [1].

Проблемам забезпечення стратегічної конкурентоспроможності підприємства приділяється значна увага як закордонних, так і вітчизняних вчених, такими як: М. Портер, І. Ансоффа, А. Гутман, Дж. Данінг, А. Богданов, В. Глушков, Д. Гвішіані, В. Афанасьєва, Г. Джавадов, Г. Попов та ін.

Метою дослідження є розробка ефективних пропозицій, спрямованих на покращення діяльності підприємства за рахунок утримання та розвитку конкурентних переваг підприємства.

Процес управління конкурентоспроможністю у загальному випадку можна представити у вигляді таких етапів: дослідження конкурентоспроможності підприємства; визначення конкурентних переваг та встановлення ключових факторів успіху у конкурентній боротьбі; розробка конкурентної стратегії та вироблення тактики; впровадження положень стратегії в процесі здійснення підприємством господарської діяльності; визначення результатів реалізації конкурентної стратегії та її удосконалення в ході виявлення невідповідностей.

Проаналізувавши характеристики компаній, виявилось, що досить часто компанію знаходять завдяки виставкам, акселераторам, рекомендаціям партнерів та сайту компанії. Холодні продажі зараз в компанії не працюють. Для активного розвитку компаній необхідно активувати роботу відділу продажу. Важливою статтею витрат будуть маркетингові заходи та витрати на продаж, адже спеціалісти, що займаються цим на міжнародному ринку коштують значно дорожче.

Для забезпечення конкурентоспроможності підприємств важливим є визначення механізмів її підтримки на різних стадіях їх економічного розвитку, оскільки це пов'язано з перебігом проблем стосовно формування їхнього статусу в умовах стратегічної конвергенції на етапі прискорення інтеграційних процесів. Тобто, формуючи стратегію, необхідно пов'язувати стадію економічного розвитку зі стратегічним типом підприємства.

Для впровадження стратегії управління конкурентоспроможністю найбільше зусиль потрібно буде від HR-менеджера та фінансового відділу. Ефективність відділів продажу як правило вимірюється за допомогою таких інструментів як CRM-системи. CRM – Customer Relationship Management) означає, що розрізнені інструменти ведення бізнесу об'єднуються в налагоджену систему. Замість таблиць Excel, месенджерів, багатьох документів та неналагодженої комунікації залишається єдиний сервіс.

У нього входять програми для збору даних про клієнтів, управління угодами, контролю за менеджерами, аналітики і прогнозування. Подібні рішення мають візуалізацію процесу по канбану та широкий набір інструментів для статистики.

Список використаних джерел

1. Аберніхіна І.Г., Валенюк Н.В., Суботіна Г.О. Підвищення рентабельності підприємства галузі автомобільних перевезень за напрямками комерційної діяльності. Наука та прогрес транспорту. *Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2018. № 2. С. 18-30.

Гаркуша Г. О.

Класичний приватний університет

УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ ТЕРАПІЄЮ ТА ЕРГОТЕРАПІЄЮ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Фізична терапія та ерготерапія є невід'ємними складовими системи охорони здоров'я, спрямованими на відновлення функціональних можливостей людини після травм, хвороб або операцій, а також на покращення якості життя осіб із хронічними захворюваннями чи інвалідністю. Однак, незважаючи на свою важливість, ці галузі стикаються з низкою проблем, які потребують негайного вирішення.

До проблем фізичної терапії можна віднести: нестача ресурсів і кадрових спеціалістів, низька доступність послуг, інтеграція новітніх технологій. Одна з основних проблем фізичної терапії полягає у нестачі кваліфікованих кадрів. Брак фізичних терапевтів часто стає бар'єром для забезпечення якісного лікування та реабілітації. Крім того, недостатнє фінансування для навчання і підвищення кваліфікації фахівців створює дефіцит в медичних установах. У багатьох регіонах, особливо в сільських місцевостях, послуги фізичної терапії є малодоступними через відсутність спеціалізованих установ або необхідного обладнання. Це обмежує можливості для ефективного лікування та реабілітації пацієнтів. Застосування сучасних технологій, таких як роботизовані системи або дистанційні методи реабілітації, може значно покращити процеси відновлення, але їх інтеграція в систему охорони здоров'я стикається з фінансовими та технічними труднощами.

До основних проблем ерготерапії відносяться: недооцінка ролі ерготерапії, проблеми фінансування та страхування, психосоціальні аспекти. У багатьох країнах ерготерапія все ще недооцінюється і не отримує належної уваги в рамках медичних послуг. Терапевти, які займаються адаптацією повсякденних активностей для людей з обмеженими можливостями, часто стикаються з браком ресурсів та підтримки. В Україні та інших країнах з перехідною економікою послуги ерготерапії можуть бути не включені в стандартні програми медичного страхування або оплачуватися за рахунок пацієнта. Це робить їх недоступними для багатьох осіб, що потребують цих послуг. Ерготерапія не обмежується лише фізичним лікуванням, але й включає психосо-

ціальну реабілітацію, що також є важливим аспектом для людей з інвалідністю чи хронічними захворюваннями. Проблема полягає в недостатній увазі до психологічного стану пацієнтів та недостатній підготовці фахівців для вирішення цих аспектів.

Зростання рівня хронічних захворювань, погіршення психічного здоров'я, нездоровий спосіб життя – це загальні проблеми здоров'я людини. Безсумнівно, що зі збільшенням середньої тривалості життя значно зросла кількість людей, що страждають на хронічні захворювання, такі як діабет, серцево-судинні захворювання, остеопороз. Це створює значне навантаження на систему охорони здоров'я, оскільки для таких пацієнтів важлива тривала реабілітація та підтримка, яку часто не забезпечують на належному рівні. Сучасний темп життя, стрес, соціальна ізоляція та інші фактори призводять до зростання проблем психічного здоров'я, таких як депресія, тривожність та стресові розлади. Це має прямий вплив на фізичний стан людини, оскільки психосоціальний аспект нерозривно пов'язаний із загальним здоров'ям. Погіршення екологічної ситуації, малорухливий спосіб життя, надмірне споживання шкідливої їжі та алкоголю значно підвищують ризики розвитку різноманітних захворювань, включаючи ожиріння, хвороби опорно-рухового апарату та серцево-судинні захворювання.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що для подолання цих проблем необхідно вдосконалювати навчання і підготовку фахівців, збільшувати доступність та якість послуг фізичної та ерготерапії, а також забезпечувати комплексний підхід до здоров'я людини, який враховує як фізичні, так і психосоціальні аспекти. Лише інтеграція інноваційних технологій, покращення фінансування та підвищення уваги до профілактики можуть призвести до суттєвих змін в охороні здоров'я.

Герасименко Д. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Бритова Г. В.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Формування новітніх підходів до регулювання економічного розвитку є складним і багатограним процесом, що включає адаптацію традиційних механізмів регулювання до викликів сучасної глобальної економіки та технологічних змін. Виникнення нових викликів, таких як цифровізація, зміни клімату, глобалізація, нерівність, а також геополітична нестабільність, спонукають уряди та міжнародні організації переглядати та оновлювати політики регулювання економічного розвитку. Ось основні аспекти цього процесу.

1. Глобалізація та інтеграція ринків.

Новітні підходи до економічного регулювання враховують поглиблення міжнародної інтеграції ринків товарів, послуг та капіталу. Глобалізація вимагає синхронізації національних політик з міжнародними стандартами та нормами. Наприклад, Світова організація торгівлі (СОТ) і регіональні торгові угоди встановлюють загальні правила для забезпечення справедливої конкуренції та сприяння міжнародній торгівлі.

2. Цифровізація та технологічний прогрес.

Швидкий розвиток цифрових технологій та Індустрія 4.0 вимагають нових підходів до регулювання, таких як регулювання цифрових платформ, захист даних, контроль за технологічними монополіями. Кібербезпека, штучний інтелект та автоматизація процесів також потребують оновлених політик, щоб зберегти баланс між інноваціями та соціально-економічними наслідками (наприклад, втрата робочих місць).

3. Зміни клімату та стале управління.

Економічний розвиток сьогодні тісно пов'язаний із питаннями екології та сталого розвитку. Нові підходи включають в себе інтеграцію принципів «зеленої» економіки, що спрямовані на скорочення шкідливих викидів, раціональне використання природних ресурсів, розвиток відновлюваних джерел енергії та екологічно чистих технологій. Політики вимагають запровадження "зеленого" оподаткування, інвестицій у стале будівництво та впровадження екологічних стандартів.

4. Нерівність і соціальна справедливість.

Зростаюча нерівність в доходах, доступі до освіти, охорони здоров'я та інших важливих ресурсів є викликом для сучасних економік. Сучасні підходи до економічного регулювання намагаються зменшити нерівність за допомогою програм соціального захисту, підвищення мінімальних заробітних плат, податкових реформ, а також стимулювання соціальної відповідальності бізнесу.

5. Інституційні реформи.

Ефективне економічне регулювання вимагає сильних і прозорих інститутів. Тому новітні підходи спрямовані на підвищення якості державного управління, зниження рівня корупції, зміцнення правових основ, реформування систем правосуддя та інших ключових інституцій, що забезпечують стабільність економічної діяльності.

6. Фіскальна та монетарна політика.

Фінансова стабільність стала ще більш критичною в умовах глобальних криз, таких як пандемія COVID-19 або фінансові потрясіння. Нові підходи до фіскальної та монетарної політики передбачають активне використання інструментів стимулювання економічного зростання через інвестиції в інфраструктуру, зниження податків для ключових секторів економіки, а також підтримку малого та середнього бізнесу.

7. Децентралізація та регіональний розвиток.

У багатьох країнах актуальним є питання децентралізації економічного управління, що дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів на місцевому рівні. Нові підходи до регіонального розвитку включають створення спеціальних економічних зон, підтримку інноваційних кластерів, розвиток інфраструктури в регіонах і сприяння місцевому підприємництву.

8. Міжнародна співпраця та мультисторонні підходи.

Регулювання економічного розвитку все більше потребує міжнародної координації. Наприклад, глобальні проблеми, такі як зміна клімату, фінансова нестабільність, пандемії, вимагають колективних дій на

міжнародному рівні. Сучасні підходи сприяють розвитку багатосторонніх платформ для координації дій між країнами.

Новітні підходи до регулювання економічного розвитку враховують складні взаємозв'язки між технологіями, екологією, соціальними аспектами та глобальними викликами. Вони спрямовані на забезпечення стійкого, інклюзивного та технологічно прогресивного розвитку, який відповідає викликам сучасності.

Герасименко С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Балабуха К. Є.

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
МАШИНОБУДУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Управління підприємствами машинобудування в умовах глобалізації вимагає впровадження стратегій, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності, адаптації до швидко змінюваних умов ринку та розвитку інновацій. Зокрема, важливо:

1. Посилення інноваційних процесів - інвестування в нові технології та дослідження з метою підвищення ефективності виробництва та якості продукції.

2. Адаптація до міжнародних стандартів - впровадження систем управління якістю та екологічними нормами, що відповідають світовим вимогам.

3. Розширення міжнародних зв'язків - участь у міжнародних проектах, розвитку стратегічних альянсів та експортні ініціативи для виходу на нові ринки.

До головних стратегічних напрямків варто віднести: Посилення інноваційних процесів, Інвестиції в НДДКР: Витрати на наукові дослідження та розробки можуть значно підвищити продуктивність і якість продукції. Важливо налагодити співпрацю з університетами та науковими установами. Впровадження нових технологій: Включає автоматизацію та цифровізацію виробничих процесів, що дозволяє зменшити витрати та підвищити точність виготовлення.

Також це адаптація до міжнародних стандартів: Системи управління якістю (ISO): Впровадження стандартів ISO (наприклад, ISO 9001) покращує контроль якості та задоволеність споживачів. Екологічні норми: Актуальні екологічні регуляції, такі як ISO 14001, забезпечують відповідність підприємства міжнародним вимогам та підвищують його репутацію.

Розширення міжнародних зв'язків передбачає співпрацю з міжнародними партнерами: Участь у спільних проектах або альянсах допомагає підприємствам освоювати нові технології й виходити на нові ринки. Експортні ініціативи: Розробка специфічних стратегій для виходу на зарубіжні ринки, включаючи адаптацію продукції до вимог місцевих споживачів.

Підвищення кваліфікації кадрів, а саме навчання та розвиток співробітників: Регулярні тренінги та підвищення кваліфікації персоналу сприяють не тільки підвищенню продуктивності, але й утриманню талановитих працівників.

Використання великих даних та аналітики: Збирання й аналіз даних про виробничі процеси та поведінку споживачів допоможе приймати виважені рішення щодо вдосконалення продукції та сервісу.

Гнучкість у виробництві: Адаптивні системи виробництва: Здатність швидко змінювати виробничі процеси відповідно до попиту дозволяє зменшити витрати та підвищити ефективність.

Зазначені стратегії можуть суттєво підвищити конкурентоспроможність підприємств машинобудування. Кожне підприємство може адаптувати ці стратегії відповідно до своїх потреб і ринкових умов. При цьому, важливо створити стабільні умови для стійкого економічного зростання, які дозволять динамічно розвиватися підприємствам в глобальному середовищі.

Гладкий О. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТА СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Актуальність теми управління ризиками та стратегічного планування сьогодні важко переоцінити, особливо в умовах нестабільності, економічних трансформацій та глобальних криз. Сучасні організації зіштовхуються з різноманітними викликами: економічними, політичними, соціальними, екологічними та технологічними ризиками. Ефективне управління ризиками надає можливість компаніям та державам: забезпечити стійкість до зовнішніх викликів, що дає можливість зменшити негативні наслідки від політичної нестабільності, економічних криз, збройних конфліктів або пандемій і інших зовнішніх факторів, які можуть суттєво вплинути на державну або комерційну діяльність; оптимізувати використання ресурсів, направляючи їх у напрямки, які дадуть можливість мінімізувати втрати та загрози; за рахунок гнучкості в керуванні наявними ресурсами, з урахуванням передбачених ризиків, забезпечити стабільність та конкурентоспроможність бізнесу або держави; вийти на стратегічний рівень планування, тобто правильно розраховувати довготермінові перспективи, планувати розвиток при максимальному уникненні ризиків, і, як наслідок, забезпечити соціальну відповідальність та сталий розвиток для держави і суспільства [1, с. 12-17].

Для України, яка спочатку зазнала витрат від економічної кризи та пандемії, а у теперішній час перебуває в умовах воєнного стану, можливість забезпечити управління ризиками та стратегічне планування є важливим для відновлення економіки та безпеки.

Обґрунтування актуальності теми управління ризиками та стратегічного планування базується на кількох ключових аспектах, що відображають сучасні реалії та глобальні виклики: збільшення невизначеності

та складності глобального середовища: світ стає дедалі більш взаємопов'язаним і непередбачуваним. Економічні кризи, політична нестабільність, військові конфлікти та природні катастрофи впливають на всі рівні управління - від місцевих підприємств до державних установ. Ефективне управління ризиками сприяє зменшенню впливу цих чинників та забезпеченню стійкості бізнесу й державних інституцій; посилення ризиків, пов'язаних із технологічним розвитком: інновації та нові технології, такі як цифровізація, штучний інтелект і блокчейн, створюють нові можливості, але водночас призводять до виникнення нових загроз, зокрема в галузі кібербезпеки. Для забезпечення безпеки та збереження конкурентних переваг організаціям і урядам необхідно мати стратегії управління цими ризиками; військові конфлікти та геополітична нестабільність (на прикладі України чітко видно, як військові дії можуть призвести до економічної кризи, руйнування інфраструктури та зниження довіри інвесторів). Для відновлення економіки та забезпечення стабільного розвитку після конфліктів важливо впроваджувати стратегії довгострокового планування та управління ризиками, щоб адаптуватися до нових умов. Це стосується як державного рівня (стабілізація економіки, соціальної сфери, безпеки), так і приватного сектору (перезапуск бізнесів, залучення інвестицій, відновлення інфраструктури). Ефективне управління ризиками дозволить зменшити втрати і прискорити відбудову країни [7].

Потреба в стійкості до криз і катастроф: пандемія COVID-19 виявила глобальну вразливість до кризових ситуацій. Організації, що мали ефективні плани управління ризиками та стратегічного розвитку, змогли швидше адаптуватися до нових умов. Це ще раз підкреслило важливість готовності до криз та наявності систем для оперативного реагування [5, с. 74-79].

Сучасні виклики вимагають не лише вирішення актуальних проблем, а й фокусування на довгостроковій перспективі - як для бізнесу, так і для державної політики. Стратегічне планування сприяє забезпеченню сталого розвитку, враховуючи екологічні, соціальні та економічні аспекти, які повинні бути інтегровані на всіх рівнях ухвалення рішень. Соціально відповідальний бізнес та державна політика мають неабиякий попит у суспільстві, і стратегічне планування, яке враховує соціальні та екологічні фактори, дає можливість організаціям відповідати на очікування суспільства, що, в свою чергу, позитивно впливає на репутацію та довіру з боку стейкхолдерів.

Зростаючі проблеми зміни клімату та природні катастрофи впливають на економіки країн та роботу окремих компаній. Екологічні ризики стали важливим аспектом стратегічного планування, адже стійкість та відповідальність перед природними ресурсами стають вирішальними факторами у довгостроковому успіху.

Таким чином, управління ризиками та стратегічне планування є основоположними елементами для забезпечення стійкості, адаптивності та успішного розвитку організацій та держав в умовах постійних змін та невизначеності.

Ми виокремили наступні рекомендації щодо управління ризиками та стратегічного планування для організацій і держав включаючи такі ключові аспекти:

1. Розробка системи ідентифікації ризиків. Для виконання цієї задачі необхідно постійно аналізувати економічні, політичні, соціальні, екологічні та технологічні чинники, що можуть створювати ризики для організації або держави, визначати найбільш ймовірні загрози для вашої діяльності, включаючи фінансові, операційні, стратегічні та репутаційні ризики.

2. Впровадження системи управління ризиками – включає наступні кроки: оцінка ризиків, тобто їх ранжування за критеріями ймовірності виникнення та потенційного впливу. Для цього можна використовувати кількісні методи (наприклад, аналіз сценаріїв) або якісні підходи (експертна оцінка); розробка плану дій у разі ризиків – тобто можливих заходів реагування на них – варіанти повного уникнення ризику, або його мінімізація, передача чи прийняття; моніторинг і контроль. Регулярно переглядайте та оновлюйте управлінську систему ризиків відповідно до змін у зовнішньому середовищі.

3. Інтеграція стратегічного планування в управлінські ланцюги – а саме: визначення чітких ключових цілей на короткострокову (1–2 роки), середньострокову (3–5 років) та довгострокову (5–10 років) перспективу, які повинні відображати прагнення організації чи держави до сталого розвитку; розробка різних варіантів розвитку подій (оптимістичний, песимістичний, базовий) і сценаріїв, як на них реагувати; прийняття адаптивних стратегічних планів, з урахуванням того, що сучасний світ швидко змінюється, тому необхідно періодично переглядати та корегувати стратегічні плани [3, с. 51-53].

4. Підтримка культури управління ризиками, що включає до себе підвищення кваліфікації співробітників щодо управління ризиками, стратегічного планування та кризового менеджменту. Це дозволить забезпечити підготовленість колективу до роботи в умовах невизначеності та спроможність організації до прогнозування та пом'якшення негативних впливів [6, с. 7-12].

5. Інвестування в інновації та технології – тобто використання сучасних технологій для збору даних, оцінки ризиків і моделювання сценаріїв. Інструменти штучного інтелекту, аналітика великих даних можуть значно підвищити точність прогнозування ризиків.

6. Міжнародна співпраця та обмін досвідом – вивчення світових практик, співпраця з міжнародними інституціями, участь у глобальних ініціативах та використання передових методик управління.

7. Забезпечення фінансової стійкості – за рахунок формування фінансових резервів для покриття непередбачених витрат у разі виникнення ризиків та диверсифікації інвестицій, що дасть більшу стабільність під час криз та зменшить вплив негативних факторів на конкретний бізнес чи економіку в цілому.

Ці рекомендації допоможуть організаціям і державам краще підготуватися до ризиків, підвищити свою стійкість до зовнішніх впливів і забезпечити довгостроковий розвиток [2, с. 65-72; 4, с. 346-352].

Підсумовуючи, визначимо, що актуальність теми управління ризиками та стратегічного планування у нинішні бурхливі та нестабільні часи значно збільшилась у порівнянні з минулими періодами як для різноманітних галузей бізнесу, так і для держав у цілому, і їх використання важко дає можливість стабілізувати діяльність вказаних інституцій та мінімізувати втрати в умовах нестабільності, економічних трансформацій та глобальних криз.

Список використаних джерел

1. Білопольський М. Г., Чигарьов Д. В. Напрямки управління ефективністю при забезпечення стратегічного розвитку підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 2 (33). С. 12-17.
2. Гнатенко А. І., Поліщук Ю. А. Актуальні питання запровадження стратегічного підходу в менеджмент підприємств України. *Теорія і практика державного управління*. 2017. № 2 (57). С. 65-72.
3. Головка Т. В., Сагова С. В. Стратегічний аналіз : підручник. Київ : КНЕУ, 2012. 198 с.
4. Гудзь О. І. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 346-352.
5. Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В., Котлубай В. О. Сучасні особливості управління ризиками в контексті стратегічного розвитку підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1 (40). С. 74-79.
6. Євчук Л. А. Стратегічне планування розвитку суб'єктів бізнесу як інструмент управління ризиком в умовах невизначеності. *Економічна наука*. С. 7-12. URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3405/3441>
7. Штука Н. Чумацький шлях. *Forbes.ua*. 2023. URL : <https://forbes.ua/company/chumatskiy-shlyakh-110-spivrobitnikiv-z-1200-padinnya-na-70-chastki-rinku-ta-vitorgu-yak-vizhivae-virobnik-ketchupiv-ta-konservatsii-chumak-z-kakhovki-09022023-11622>

Гламаздіна Н. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Томарева-Патлахова В. В.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

В умовах сучасного ринку медичних послуг заклади охорони здоров'я стикаються з необхідністю вдосконалювати свої конкурентні стратегії для залучення пацієнтів, підвищення якості обслуговування і забезпечення стійкості свого розвитку. Конкурентні стратегії дозволяють закладам виділитися серед інших, створювати додаткову цінність для пацієнтів і підвищувати ефективність роботи.

Конкурентні стратегії для закладів охорони здоров'я можна розподілити на кілька основних категорій:

1. Стратегія диференціації. Заклади, що пропонують інноваційні або спеціалізовані послуги, такі як лазерна хірургія, генетичне тестування або комплексні реабілітаційні програми, можуть значно виділитися на ринку. Сучасні пацієнти очікують індивідуалізованого обслуговування, що враховує їхні потреби і вподобання. Диференціація може полягати у створенні комфортних умов перебування, пропонуванні додаткових сервісів, зручних графіків прийому та доступу до інформації.

2. Стратегія лідерства за витратами. Заклади охорони здоров'я можуть знижувати собівартість послуг через ефективне управління ресурсами, скорочення витрат на логістику, енергоефективність, а також через впровадження сучасних технологій, таких як автоматизація робочих процесів. Запропонування послуг за доступними цінами без втрати якості допомагає закладам залучити більшу кількість пацієнтів. Однак для цього необхідно зберігати баланс між зниженням цін і якістю медичних послуг.

3. Фокусування на певній ніші. Заклади, які зосереджуються на певних медичних галузях (наприклад, онкологія, кардіологія або ортопедія), можуть стати провідними в своїй ніші завдяки глибокій експертизі та високій якості обслуговування. Заклади можуть орієнтуватися на обслуговування пацієнтів у певному регіоні, що дає їм перевагу в адаптації до місцевих потреб і економії на логістиці.

Основні напрями удосконалення конкурентних стратегій закладу охорони здоров'я включають впровадження цифрових технологій для підвищення доступності та зручності послуг (телемедицина, електронні медичні записи), розвиток бренду та управління репутацією через активну комунікацію з пацієнтами, інвестування в новітнє медичне обладнання для забезпечення високої якості лікування, персоналізований підхід до обслуговування, що враховує потреби пацієнтів, а також оптимізацію витрат і раціональне використання ресурсів для забезпечення конкурентного ціноутворення.

Важливим напрямом є також розвиток програм лояльності для утримання постійних пацієнтів та впровадження спеціалізованих послуг, що дозволяє виділитися серед конкурентів у конкретній ніші, наприклад, у реабілітації чи хірургії. Крім того, систематичний збір зворотного зв'язку від пацієнтів і моніторинг ринку допомагають швидко реагувати на зміни у потребах та вподобаннях пацієнтів, що є важливим для адаптивності й стійкого розвитку медичного закладу.

Удосконалення конкурентних стратегій закладу охорони здоров'я дозволяє зміцнити позиції на ринку, підвищити задоволеність пацієнтів і забезпечити стійкий розвиток. Використання сучасних цифрових технологій, інноваційного обладнання, побудова бренду та увага до якості обслуговування є ключовими компонентами успішної конкурентної стратегії. Водночас, ефективне управління ресурсами і гнучке реагування на зміни потреб ринку дозволяє закладу швидко адаптуватися.

Головачов Б. Г.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., доцент Козаченко Ю. П.

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ ВИДАТКАМИ

В сучасному світі технологічний прогрес визначає ефективність багатьох процесів, зокрема у сфері державного управління. Однією з ключових сфер, де новітні технології можуть відіграти трансформаційну роль, є управління бюджетними видатками. Це не лише питання прозорості фінансових потоків, а й засіб підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення економічного розвитку.

Цифровізація процесів управління бюджетом сприяє автоматизації рутинних операцій, зменшенню бюрократії та підвищенню точності фінансових операцій. Впровадження електронних платформ, таких як українська система "е-Бюджет", забезпечує державним органам доступ до актуальної інформації про фінансові операції в реальному часі. Це дає змогу не лише аналізувати витрати, але й оперативно коригувати бюджетні рішення.

Крім того, цифрові системи дозволяють створювати детальну статистику про використання державних коштів, яку можуть аналізувати як спеціалісти, так і громадськість. Це суттєво підвищує рівень підзвітності органів влади перед суспільством.

Одним із найперспективніших напрямків є використання штучного інтелекту (ШІ) для прогнозування витрат та виявлення потенційних порушень. Наприклад, моделі на основі ШІ можуть аналізувати мільйони транзакцій, щоб визначити аномалії або неефективне використання ресурсів. Це дозволяє мінімізувати людський фактор у процесі ухвалення рішень, що знижує ризик помилок або навмисного викривлення даних. ШІ також сприяє прогнозуванню фінансових потреб. Використовуючи історичні дані, системи можуть моделювати сценарії для визначення оптимального розподілу ресурсів, наприклад, у сфері охорони здоров'я, освіти чи соціального забезпечення.

Для боротьби з корупцією використовують технологію блокчейн. Вона забезпечує прозорість та незмінність даних про фінансові операції. У блокчейні кожна транзакція фіксується як окремий блок, який неможливо змінити без впливу на всю систему. Це створює систему, де кожен громадянин може відстежувати рух бюджетних коштів, від їх виділення до кінцевого використання. Застосування блокчейну особливо актуальне для соціальних програм, оскільки забезпечує адресність допомоги та унеможлиблює зловживання. Наприклад, у деяких країнах блокчейн вже використовується для розподілу субсидій чи грантів.

Хмарні рішення дозволяють зберігати великі обсяги даних у єдиній системі з доступом у режимі 24/7. Це забезпечує мобільність державних службовців, які можуть оперативно працювати з бюджетними даними з будь-якого місця. Крім того, хмарні системи сприяють інтеграції різних органів влади, що зменшує дублювання роботи та покращує координацію.

Сучасні платформи відкритих даних дають громадянам можливість слідкувати за витратами держави. Наприклад, в Україні діють сервіси, які дозволяють переглядати бюджетні транзакції в онлайн-режимі. Це не лише сприяє громадському контролю, але й підвищує довіру до державних органів.

Залучення громадян через такі платформи як "Прозоро" або "Є-дата" створює передумови для формування культури підзвітності. Громадяни мають змогу брати активну участь у контролі за витратами і навіть пропонувати власні ідеї щодо покращення бюджетної політики.

Новітні технології відкривають нові горизонти для ефективного управління бюджетними видатками. Вони сприяють прозорості, підзвітності, раціональному використанню ресурсів і зміцненню довіри громадян до органів влади. Однак для повної реалізації їхнього потенціалу необхідно забезпечити належне фінансування, розвиток цифрової інфраструктури та підвищення кваліфікації державних службовців.

Впровадження сучасних технологій у сферу управління бюджетними видатками є не лише інструментом для реформування фінансової системи, але й запорукою економічного розвитку та соціальної стабільності країни.

Гололобова Н. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Безземельна Т. О.

УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ ТА РОБОТА С БОРЖНИКАМИ У ОБ'ЄДНАННІ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ

Майстерність управління конфліктами ґрунтується на подоланні поширених помилок у їхньому сприйнятті. Перша з них – сприйняття конфлікту як змагання, в якому слід обов'язково перемогти. Проте, довести свою правду майже неможливо, особливо у ситуаціях, що не чітко регламентовані законом. Тому від обговорення «правий – не правий» слід переходити до більш конкретного: чи порушують учасники конфлікту норми закону або правила, що прийняті загальними зборами будинку. При цьому, запорукою позитивного розв'язання конфлікту є повага та прийняття відмінностей.

Інша помилка у сприйнятті конфліктів – думка, що конфлікт виснажує, це зайве витрачання енергії. Однак, конфлікт може створювати можливості для подальшої плідної співпраці незадоволених мешканців та членів Правління ОСББ. Незадоволені небадужі люди вмотивовані на поліпшення якості утримання житла, комунальних послуг, і саме їх можна залучити до спільних дій, до довготривалих партнерських відносин. Водночас, співвласників, які більш-менш усім задоволені, не часто вдається ангажувати до розв'язання спільних проблем в ОСББ [1].

Однією з найбільш поширених причин виникнення конфліктів є несвоєчасна сплата співвласників за послуги ОСББ. Згідно зі статтею 17 Закону «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» для забезпечення виконання власниками приміщень своїх обов'язків щодо своєчасної та повної сплати належних внесків і платежів, передбачених статутом ОСББ або кошторисом об'єднання, голова правління має право робити співвласникам попередження про порушення ними статутних або інших законних вимог і вимагати їх дотримання, звертатися до суду в разі відмови співвласника відшкодувати заподіяні збитки, своєчасно та у повному обсязі сплачувати встановлені законом та статутом об'єднання внески і платежі, у тому числі відрахування до резервного та ремонтного фондів.

Такі методи стягнення заборгованості, як відключення електрики, водопостачання, каналізації, опалення, заборона користуватися ліфтом, інші примусові заходи психологічного чи фізичного характеру, які можна кваліфікувати як погрози, приниження, знущання, шантаж, завдання матеріальної та моральної шкоди є протизаконними та можуть мати наслідком судові позови до ініціаторів та виконавців таких заходів.

Робота з боржниками в ідеалі має бути такою, щоб встановити високу платіжну дисципліну, при цьому ніхто не має відчувати себе приниженим, а дії правління ОСББ не повинні порушувати прав людини та законів. Бажано доручити ведення такої роботи практикуючим юристам, які мають відповідну кваліфікацію та досвід.

Існує два законних способи стягнути заборгованість: позасудовий та судовий. Робота повинна починатися зі збору доказів заборгованості, тобто вимоги до боржника мають бути підтверджені документально. Наступним кроком буде проведення переговорів із боржником на предмет наявності боргу та виявлення причин його непогашення. Головне, щоб боржник визнав свій борг та був готовий обговорювати варіанти його погашення. Результатом проведення переговорів має стати документ, підписаний обома сторонами.

Ідеальне вирішення проблеми – домовитись, малозабезпеченим допомогти оформити субсидію, в іншому випадку – стягнути заборгованість у судовому порядку [2].

Список використаних джерел

1. Конфлікти в ОСББ: як їх перетворити на благо. 23.01.2023. URL: <https://osbb-ok.org.ua/posts/konflikty-v-osbb-yak-yix-peretvoriti-na-bлаго>.
2. Як ОСББ стягнути борги за житлово-комунальні послуги. 18.03.2021. URL: <https://aosbb.kiev.ua/yak-osbb-styagnuty-borgy/>.

Голубченко О. І.

Класичний приватний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Стратегія управління персоналом є одним із основних факторів забезпечення конкурентоспроможності підприємства, оскільки саме людські ресурси є рушійною силою ефективної діяльності та інноваційного розвитку.

Управління персоналом має бути інтегрованим зі загальною стратегією підприємства. Це забезпечує синергію між кадровими ресурсами та бізнес-цілями, сприяє підвищенню ефективності роботи.

Стратегія управління персоналом – це довгостроковий план дій, спрямований на забезпечення ефективного використання людських ресурсів підприємства для досягнення його стратегічних цілей. Вона поєднує елементи планування, організації, мотивації та розвитку персоналу.

Стратегія управління персоналом є складовою загальної стратегії підприємства, забезпечуючи гармонійний розвиток кадрових ресурсів у контексті місії, візії та стратегічних цілей компанії.

Ефективна стратегія управління персоналом спрямована на постійне навчання, професійний розвиток та підвищення кваліфікації працівників, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним у швидкозмінних ринкових умовах. Мотиваційні програми, що враховують як матеріальні, так і нематеріальні фактори, є важливими елементами стратегії. Вони сприяють підвищенню продуктивності, залученості та задоволеності працівників.

Використання сучасних цифрових інструментів (HRM-систем, аналітики даних, автоматизації процесів) дозволяє ефективно управляти персоналом, оптимізувати витрати та приймати обґрунтовані рішення.

Успішна стратегія управління персоналом має бути гнучкою та адаптивною до змін зовнішнього середовища, зокрема у контексті цифровізації, глобалізації, змін у трудовому законодавстві та економічних викликів.

Стратегія управління персоналом повинна сприяти створенню позитивного робочого середовища, що підтримує інноваційність, командну роботу, відповідальність і лояльність працівників до підприємства. Розвиток лідерських навичок серед менеджерів сприяє ефективному управлінню персоналом, формуванню довірливих відносин та вирішенню конфліктів.

Ефективна стратегія враховує поточні та майбутні потреби підприємства в кадрових ресурсах, забезпечуючи своєчасний підбір, адаптацію та розвиток персоналу. Управління персоналом повинно стимулювати ініціативність і творчість працівників, що є важливими чинниками для впровадження інновацій та досягнення стратегічних цілей.

Стратегія управління персоналом підприємства є важливим інструментом забезпечення його ефективної роботи та досягнення стратегічних цілей. Вона повинна враховувати особливості підприємства, сучасні тенденції ринку праці та вимоги зовнішнього середовища. Грамотна реалізація такої стратегії сприяє підвищенню продуктивності, мотивації та розвитку працівників, забезпечуючи підприємству конкурентні переваги на ринку. Використання цифрових HRM-систем (Human Resource Management), автоматизація процесів, впровадження аналітичних інструментів дозволяє підвищити точність і ефективність управління людськими ресурсами.

Теоретичні основи стратегії управління персоналом ґрунтуються на взаємозв'язку між цілями підприємства та розвитком людських ресурсів. Успішна реалізація стратегії дозволяє оптимізувати використання кадрового потенціалу, підвищити ефективність роботи підприємства та забезпечити його конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

На сучасному етапі розвитку бізнесу та суспільства стратегії управління персоналом значно трансформувалися, набуваючи нових підходів, які враховують глобальні тенденції, цифровізацію, зміну робочих форматів та зростання ролі людського капіталу.

Новизна стратегій управління персоналом полягає у їхній адаптації до сучасних викликів: цифровізації, змін на ринку праці, вимог до сталого розвитку та емоційного благополуччя працівників. Інтеграція інноваційних підходів дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними, залучати таланти, стимулювати продуктивність і створювати сприятливе робоче середовище.

Гринь А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Кавилін О. А.

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПОКРАЩЕННЯ НАВЧАННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ, ЯК ОСНОВА УДОСКОНАЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни в Україні важливим є вдосконалення системи військової пожежної охорони через впровадження нових технологій та покращення навчання особового складу. Серед основних напрямків покращення є модернізація систем автоматичного оповіщення, сигналізації та тушіння пожеж, а також розробка алгоритмів дій у надзвичайних ситуаціях (НС). Такі зміни дозволять підвищити ефективність реагування на пожежі та забезпечити вищий рівень безпеки.

В умовах сьогодення, у військовій пожежній охороні України впроваджуються різні нові технології для підвищення ефективності та безпеки:

1. Дрони (безпілотники): Використовуються для розвідки з метою виявлення джерел пожежі, якщо це можливо з повітря, а також для оцінки масштабу руйнувань та підтримки під час гасіння.
 2. Системи автоматичного виявлення та сигналізації: Нові рішення на основі сенсорів та інтелектуальних алгоритмів для швидкого виявлення диму та вогню.
 3. Робототехніка: Наявність спеціальних роботів, які можуть виконувати функції тушіння пожеж у важкодоступних або небезпечних для людей зонах.
 4. Мобільні пожежні системи: Компактні та легкі пожежні установки, які можна швидко транспортувати та розгорнути в зонах бойових дій.
 5. Мультимедійні навчальні платформи: Використання VR (віртуальної реальності) та AR (доповненої реальності) для тренувань особового складу, що дозволяє готувати їх у реалістичних умовах без реальної загрози.
 6. Інтелектуальні системи управління: Платформи, які інтегрують дані з різних джерел для моніторингу ситуації в режимі реального часу та забезпечення ефективного управління ресурсами.
- Такі технології допомагають покращити реакцію на надзвичайні ситуації, забезпечують більш точну інформацію під час гасіння і знижують ризик для життя рятувальників.

Гудима О. В.

Запорізький національний університет

ШЛЯХИ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Зниження витрат на виробництво продукції є одним із найважливіших завдань підприємства. Слід пам'ятати, що зниження собівартості продукції – це не одноразовий акт, а повсякденний процес, що вимагає системного підходу і єдиного управління. Це обумовлюється тим, що собівартість є узагальнюючим показником всіх видів витрат за одиницю продукції.

На матеріальні витрати припадає більшість всіх витрат підприємства, оскільки до цієї групи витрат включаються такі види:

- витрати на сировину та матеріали;
- витрати на паливо, енергоресурси;
- і таке інше.

Значить, знижуючи матеріальні витрати можна значно знизити собівартість продукції, але не варто забувати і про інші витрати, що включаються до собівартості продукції.

Для зниження собівартості продукції пропонуються такі шляхи зменшення витрат:

1. Економія матеріальних витрат, яка може бути забезпечена за рахунок: раціонального вибору товару та підбору матеріалів, прогресивної ресурсозберігаючої технології.
2. Зниження трудомісткості продукції за рахунок оптимальної конструкції, уніфікації, стандартизації та спеціалізації виробництва.
3. Зменшення витрат, пов'язаних з обслуговуванням та управлінням виробництва, до складу яких зазвичай включаються заробітна плата працівників допоміжних та обслуговуючих виробництв; амортизація будівель та споруд допоміжних, обслуговуючих та управлінських ланок, а також амортизація зайнятого у цих підрозділах обладнання; витрати на утримання приміщень цих ланок, відрядження їх працівників.

Для реалізації цих шляхів, слід скористатися наступними факторами зниження собівартості продукції:

1. Науково-технічний прогрес, що включає в основному таке: механізацію та автоматизацію виробництва, прогресивну технологію, раціоналізаційні та ефективні форми організації виробництва.
2. Концентрація виробництва за рахунок укрупнення підприємств створює можливості для впровадження нового та високопродуктивного обладнання, що покращує використання основних засобів та скорочує суми амортизаційних відрахувань, що припадають на одиницю продукції. Поряд з цим концентрація виробництва сприяє скороченню адміністративно-управлінських витрат на одиницю продукції, а також ефективно використанню матеріальних та енергетичних ресурсів.
3. Комбінування виробництва забезпечує комплексне використання сировини на підприємстві, а це дозволяє випускати додаткову продукцію за тих самих витрат сировини, що знижує її собівартість.
4. Спеціалізація та кооперування виробництва забезпечують застосування спеціального високопродуктивного обладнання, що збільшує обсяг продукції, сприяють автоматизації та впровадженню потокових методів організації виробництва, що призводить до скорочення витрат заробітної плати, а зі зростанням обсягу продукції знижуються витрати.
5. Удосконалення організації виробництва, праці та управління, що зменшує витрату заробітної плати та сприяє зростанню ефективності виробництва.

Отже, в умовах постійних змін на ринку, зростаючої конкуренції, підприємству, яке хоче утримати своє становище на ринку, просто необхідно збільшувати кількість покупців, а для цього підприємство має пропонувати якісний товар, тому підприємству вигідно знижувати витрати і собівартість продукції.

Гутніков В. М.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ЩОДО РЕФОРМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

В умовах глобальних змін та євроінтеграційних процесів реформи державного управління стають критично необхідними для модернізації суспільного розвитку й підвищення ефективності урядових інституцій. В Україні процес реформування державного управління розпочався із запровадженням адміністративно-територіальної децентралізації, зміни механізмів підзвітності, прозорості та цифровізації процесів у сфері управління. Наша робота присвячена аналізу ключових напрямів реформ у державному управлінні, їхньої актуальності та основних викликів, що постають на шляху їх реалізації.

Почнемо з аналізу теоретичних основ державного управління та обґрунтування необхідності реформування. Реформа державного управління - це комплекс заходів, спрямованих на оновлення структури, принципів, процедур і функцій державних органів з метою підвищення ефективності та прозорості державних рішень. Досвід міжнародних практик свідчить, що сучасне державне управління повинно забезпечувати швидку реакцію на соціально-економічні зміни, велику відповідальність перед громадянами та орієнтацію на результат.

Зокрема, основні цілі реформування державного управління включають: підвищення ефективності державних органів, забезпечення прозорості та підзвітності, спрощення бюрократичних процедур, впровадження сучасних цифрових технологій [7].

Розглянемо напрями реформування державного управління в Україні.

Децентралізація як основа для розвитку регіонів. Децентралізація є ключовим напрямом реформування державного управління в Україні, спрямованим на передачу повноважень і ресурсів на місцевий рівень, що дозволяє об'єднаним громадам самостійно планувати свій розвиток. Це забезпечує більш тісний зв'язок органів влади з громадянами, підвищує ефективність використання місцевих ресурсів і стимулює економічний розвиток регіонів [2, с. 36-40].

Впровадження цифрових технологій у державне управління. Цифровізація управлінських процесів є важливим кроком для підвищення ефективності та прозорості державного управління. В Україні активно розвиваються проекти на зразок «Дія», які дозволяють громадянам отримувати державні послуги онлайн. Впровадження електронних систем документообігу, баз даних та інших цифрових інструментів сприяє зниженню рівня корупції, зменшенню витрат на адміністрування та підвищенню якості обслуговування громадян [9].

Прозорість і підзвітність як важливі складові державного управління. Прозорість та підзвітність є ключовими елементами сучасного державного управління, які забезпечують зворотній зв'язок між державою та громадянами. Завдяки відкритому доступу до інформації про діяльність державних органів громадяни можуть контролювати їхню діяльність, що підвищує довіру до влади. В Україні застосовується практика публічного звітування перед громадськістю, зокрема щодо використання бюджетних коштів [3].

Разом з тим, існують виклики та проблеми реформування державного управління. Попри значні кроки у напрямі реформування, Україна стикається з низкою викликів, зокрема: недостатня фінансова підтримка реформ на місцях, бюрократичні перепони, що уповільнюють впровадження нововведень, низький рівень довіри громадян до державних інституцій, брак кваліфікованих кадрів для ефективного управління та реалізації реформ, проблеми інтеграції цифрових інструментів через недостатню інфраструктуру [5].

Щодо міжнародного досвіду реформування державного управління, то світова практика демонструє ефективність державного управління у таких країнах, як Норвегія, Німеччина та Канада. Зокрема, у країнах ЄС створено систему гнучкого реагування на потреби громадян через використання цифрових інструментів та запровадження принципів децентралізації. Україна може використати досвід цих країн для розробки та впровадження власних підходів до реформування [1, с. 312-315].

Підсумуємо, що реформи у сфері державного управління є важливим етапом на шляху до побудови сучасної, ефективної та прозорої держави. Впровадження децентралізації, цифровізації та посилення підзвітності сприяє підвищенню довіри громадян до влади, стимулює регіональний розвиток та підвищує конкурентоспроможність України. Проте успішне впровадження реформ потребує подолання бюрократичних бар'єрів, покращення управлінських кадрів та забезпечення сталого фінансування на рівні місцевих громад та ще низку наступних рекомендацій.

Впровадження цифрових технологій на рівні місцевих громад є важливим кроком для забезпечення більш ефективного доступу до державних послуг. Це дозволить автоматизувати ряд адміністративних процесів, знизити витрати часу і ресурсів, а також спростити взаємодію громадян з органами влади. Завдяки цифровізації можна створити єдині платформи для обслуговування мешканців громад, які надаватимуть доступ до послуг незалежно від їхнього місцезнаходження. Це також підвищить прозорість і підзвітність місцевих органів управління, що сприятиме довірі населення до влади та активнішій участі громадян у процесах прийняття рішень [10].

Стимулювання міжнародної співпраці для обміну досвідом та запозичення кращих практик управління сприяє інтеграції передових технологій і підходів у національне управління. Це забезпечує обмін цінними знаннями, підвищує ефективність державних і місцевих структур, а також сприяє адаптації новітніх управлінських методик, які підтвердили свою результативність у міжнародній практиці. Завдяки такій співпраці місцеві органи влади можуть впроваджувати інноваційні рішення, що підвищують прозорість, підзвітність і

довіру громадян, а також краще підготовлені до глобальних викликів і кризових ситуацій [6, с. 71-77; 8, с. 155-163].

Посилення підготовки державних службовців для підвищення їхніх компетенцій у сфері сучасного управління є важливим кроком для підвищення ефективності державного управління. Впровадження систематичних тренінгів і програм підвищення кваліфікації дозволяє службовцям оволодіти новітніми методами та технологіями управління, включаючи цифрові інструменти, навички кризового менеджменту та стратегічного планування. Це сприятиме не тільки підвищенню якості управлінських рішень, але й зміцненню підзвітності, прозорості та швидкості реагування на сучасні виклики, забезпечуючи більш стабільне та ефективне державне управління.

Для забезпечення стійкого розвитку місцевих громад та успішної реалізації проєктів децентралізації, важливо розвивати нові фінансові механізми та фонди підтримки місцевих ініціатив. Це дозволить місцевим органам влади активніше розвивати інфраструктуру, освіту, медицину, покращити якість державних послуг і забезпечити більш ефективне управління ресурсами. Запровадження спеціальних фінансових інструментів сприятиме залученню інвестицій, партнерству з міжнародними організаціями та бізнесом, що забезпечить довготривалу підтримку місцевих проєктів і ініціатив [4, с. 113].

Список використаних джерел

1. Гаврік Р. О. Європейський досвід впровадження децентралізації та зміни підходів до формування місцевих органів публічної вади. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 6. 2023. С. 312-315.
2. Глизнер С. В. Поняття, типи та причини запровадження децентралізації в Україні. *Політикус*. 2019. Випуск 1. С. 36–40.
3. Гончарук Н. Співробітництво територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. Аспекти публічного управління. Науковий журнал. URL : <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/993> (дата звернення: 13.10.2024).
4. Гриценко І. М. Фінансова децентралізація та бюджетна автономія територіальних громад. Харків : Світ знань, 2019. 180 с.
5. Децентралізація точно продовжуватиметься, – Олексій Гончарук. Децентралізація. URL : <https://decentralization.ua/news/11751>
6. Касич А. О., Петрушко А. С. Управління процесами децентралізації: зарубіжний досвід та стратегічні завдання для України. *Економіка і суспільство*. Випуск 13. 2017. С. 71–77.
7. Косач І. А., Кулик О. С. Децентралізація в Україні: тенденції та проблемні аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : Право, публічне управління та адміністрування*. № 2. 2021. URL: https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/issue_2_2021_13/issue_2_2021_13.
8. Мельник Я. В. Іноземні моделі та досвід децентралізації публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Державне управління*. 2020. Том 31 (70). № 3. С. 155–163.
9. Петренко С. І. Цифровізація державного управління: можливості та виклики. Львів : ЛНУ, 2021. 210 с.
10. Савчук Н. П. Роль інновацій у вдосконаленні системи місцевого управління. Вінниця : ВНТУ, 2021. 180 с.

Данілов А. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр. Гарькавий І. Б.

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ З ПОЛІТИЧНИМИ ПАРТІЯМИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Взаємовідносини органів державної влади з політичними партіями в умовах розвитку інформаційного суспільства відображають зміни в комунікаційних процесах, прозорості, політичній конкуренції та участі громадян у державних справах. Інформаційне суспільство, засноване на використанні цифрових технологій та швидкому обміні інформацією, відкриває нові можливості для взаємодії та впливу між державою, партіями та громадянами.

Розвиток інформаційного суспільства стимулює органи влади до більшої прозорості, адже громадяни, політичні партії та медіа можуть оперативніше отримувати інформацію про діяльність уряду. Доступ до законодавчих ініціатив, урядових постанов і бюджетів сприяє більш відкритому обговоренню та публічному контролю за рішеннями влади. Це сприяє розвитку довіри до державних інститутів і стимулює політичні партії активно брати участь у процесі прийняття рішень.

В умовах цифровізації державні органи запроваджують механізми електронного урядування, що дозволяє партіям і громадянам впливати на формування політики шляхом участі в онлайн-обговореннях, петиціях та громадських слуханнях. Політичні партії активно використовують цифрові платформи для мобілізації електорату, розширення своїх мереж та інформування громадськості про свою діяльність.

Політичні партії активно використовують соціальні медіа для поширення своєї позиції, залучення виборців та критики рішень влади. Це створює швидкі канали для впливу на суспільну думку. Одночасно, соціальні медіа можуть ставати полем для поширення фейкових новин і маніпуляцій, що потребує уваги з боку державних органів, які прагнуть забезпечити захист інформаційного простору.

З розвитком інформаційного суспільства з'являються нові потреби в регулюванні інформаційного простору. Влада впроваджує законодавчі ініціативи для захисту від дезінформації та кіберзагроз, що може включати регулювання активності політичних партій у медіапросторі. Зміни в законодавстві також стосуються захисту персональних даних, оскільки партії та уряд використовують значні маси виданих для аналітики та комунікації з виборцями.

Взаємодія між органами влади і партіями значно полегшується завдяки системам відкритих даних, які забезпечують доступ до інформації про бюджетні витрати, проекти, результати виборів, державні закупівлі тощо. Політичні партії можуть використовувати відкриті дані для розробки власних програм, критикувати або підтримувати урядові ініціативи, а також збирати і аналізувати інформацію для внутрішніх досліджень.

Інформаційне суспільство надає нові інструменти для участі громадян у політиці, такі як онлайн-опитування, електронне голосування, платформи для збору підписів. Партії мають змогу оперативно реагувати на запити суспільства та використовувати інструменти для збільшення своєї підтримки. Електронні платформи створюють можливість для більшої прямої участі громадян у політичних процесах, що стимулює політичні партії до прозорості та відкритої діяльності.

В умовах інформаційного суспільства взаємовідносини між державними органами і політичними партіями стають більш публічними, динамічними та доступними для громадян. Це сприяє відкритості політичних процесів, дозволяє ширше залучати громадськість і забезпечує підтримку демократичних цінностей. Однак ці можливості супроводжуються новими викликами, які вимагають зусиль для забезпечення кібербезпеки, боротьби з дезінформацією та захисту прав громадян у цифровому просторі.

Дяченко С. М.

Класичний приватний університет
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
наук. кер. – д. держ. упр., професор Покатаєв П. С.

МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Мотиваційний механізм – це сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників, які спонукають людину до певної діяльності, це – своєрідний внутрішній двигун, який підштовхує нас до досягнення цілей, незалежно від того, чи це робота, навчання чи особисте життя.

Загалом, мотивація в публічному управлінні визначається як управлінська функція, без правильного розуміння якої неможлива ефективна діяльність персоналу державної служби та його подальший розвиток. Підкреслимо, що сучасне розуміння управлінського концепту мотивації трактується як «рушійна сила, що ґрунтується на задоволенні певних потреб, примушуючи людину діяти з максимальними зусиллями для досягнення особистих чи організаційних цілей» [1].

Професійна культура в публічному управлінні – це сукупність цінностей, норм, поведінки та навичок, які характерні для державних службовців і визначають якість їхньої роботи. Розвиток такої культури є ключовим чинником ефективного функціонування держави та задоволення потреб громадян. Висока професійна культура сприяє підвищенню якості обслуговування громадян, скороченню бюрократичних процедур та зростанню довіри до державних органів. Формування сильної професійної культури допомагає знизити рівень корупції, оскільки службовці, які дотримуються етичних норм, менш схильні до хабарництва та зловживання владою, окрім того високий рівень професійної культури в державному секторі підвищує інвестиційну привабливість країни та сприяє її інтеграції в міжнародні процеси.

Поняття «мотиваційний механізм» в контексті публічного управління розглядається як «сукупність способів досягнення позитивної соціально-значущої мети державного управління шляхом залучення потенціалу правового, матеріального, інформаційного, психологічного впливу на всю систему публічного управління загалом, на елемент цієї системи, в тому числі окремих осіб, які виконують певні функції в апараті державного управління або взаємодіють з ним (громадяни, юридичні особи)» [2, с. 103].

Мотиваційний механізм у публічному управлінні – це сукупність факторів та заходів, які спонукають державних службовців ефективно виконувати свої обов'язки. Це складна система, яка враховує як внутрішні мотиви працівників (потреби, цінності, інтереси), так і зовнішні стимули (матеріальні, соціальні, психологічні).

Складниками мотиваційного механізму в публічному управлінні є:

- матеріальна мотивація (справедлива і конкурентоспроможна оплата праці, премії та бонуси за досягнення високих результатів, медичне страхування, оплачувана відпустка, пенсійне забезпечення);
- соціальна мотивація (публічне визнання досягнень працівників; можливості професійного розвитку та просування по службі, кар'єрне зростання; участь в обговоренні важливих питань та прийнятті рішень);
- психологічна мотивація (створення сприятливого клімату, моделювання довірливих відносин між колегами та керівництвом, надання можливостей для реалізації професійного потенціалу, зацікавлення роботою, надання можливостей для навчання та підвищення кваліфікації).

Отже, мотиваційний механізм розвитку професійної культури у сфері публічного управління є важливим інструментом підвищення ефективності роботи державних органів, його ефективність залежить від багатьох чинників і вимагає комплексного підходу.

Список використаних джерел

1. Карпінський Б., Гасюк Р., Базар С. Мотивація як сучасний концепт управлінської доктрини формування державотворчого патріотизму нації в системі публічних органів. *Молодий вчений*. 2019. 11 (75). С. 804–808. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-169>.
2. Артеменко Л. В. Мотиваційний механізм у державному управлінні: поняття та структура. *Збірник наукових праць НАДУ*. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2004. № 1. С. 98–109.

Єренко О. К.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ HR-МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

HR-менеджмент відіграє ключову роль у стратегічному розвитку компаній, оскільки забезпечує ефективне управління людськими ресурсами, що є основним активом сучасного бізнесу. В умовах глобальних

змін, викликаних пандемією, війною в Україні та діджиталізацією, HR-менеджмент набуває нових функцій, адаптується до складної соціально-економічної ситуації та вимог ринку праці.

Основним викликом HR-менеджменту для нашої країни стала війна та економічна нестабільність, а саме: масові міграції, мобілізація працівників, а також психологічний стрес створюють нові труднощі для управління персоналом. Компанії стикаються з проблемами пошуку та утримання кадрів.

Наступні зміни пов'язані з діджиталізацією та автоматизацією: зростання впровадження HR-технологій вимагає від фахівців швидкої адаптації до нових інструментів, таких як HR-аналітика, штучний інтелект у підборі персоналу та автоматизовані системи управління.

Наступне, це зміни в структурі ринку праці: віддалена робота та гнучкі форми зайнятості стали нормою, що вимагає перебудови традиційних HR-процесів, таких як адаптація, мотивація та корпоративна культура.

У перспективах розвитку HR-менеджменту в Україні, ми бачимо гнучкість та адаптивність. В умовах швидкоплинних змін HR-фахівці повинні бути гнучкими, впроваджувати інновації та розвивати навички кризового менеджменту. Стратегії розвитку талантів та постійного навчання (L&D) стають ключовими в забезпеченні конкурентоспроможності компаній. У фокусі уваги – розвиток soft skills, лідерських якостей та цифрової грамотності працівників.

Військовий стан та післявоєнна відбудова вимагають розробки програм соціальної підтримки для працівників, таких як психологічне консультування, допомога в адаптації та реінтеграції демобілізованих працівників.

Роль HR у післявоєнній відбудові: HR-фахівці матимуть важливе значення у процесі реабілітації ринку праці, сприяючи реінтеграції військовослужбовців, переселенців та людей, які втратили роботу через війну. Це включає розвиток програм перекваліфікації та підтримки молодих фахівців.

Співпраця з державними установами для створення нових стандартів трудових відносин, що враховують виклики воєнного часу. Впровадження цифрових платформ для управління персоналом, хмарних рішень, а також інструментів на основі штучного інтелекту для автоматизації процесів підбору персоналу, оцінки продуктивності та планування кар'єри. Використання Big Data та аналітики для прогнозування ринкових змін, аналізу ефективності команд та розробки стратегій управління талантами.

Сучасний HR-менеджмент в Україні перебуває на етапі трансформації під впливом глобальних змін. Ключові виклики, зокрема війна, діджиталізація та зміна потреб працівників, вимагають від HR-спеціалістів нових підходів та стратегій. Перспективи розвитку HR-менеджменту пов'язані з інноваціями, соціальною відповідальністю та здатністю адаптуватися до змін, що дозволить компаніям залишатися конкурентоспроможними в умовах нестабільності.

Єрмаков С. Ю.

Класичний приватний університет
аспірат
наук. кер. – к.держ.упр. Балабуха К. Є.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВОЗАХИСНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВПЛИВІВ

Правозахисні громадські організації (ПГО) виконують надважливу роль у суспільстві, забезпечуючи моніторинг дотримання прав людини, захист вразливих груп та підтримку демократичних принципів.:

Система правозахисних громадських організацій в Україні визначається по-різному, а отже характеризується своєю складністю. Для міжнародної практики найбільш загальним є поділ цих організацій на державні, недержавні, міжнародні та національні. Відповідно до загального групування в українській практиці до державних правозахисних організацій відносяться органи юстиції, органи захисту прав споживачів, Уповноважений Верховної Ради України із прав людини, міжурядові правозахисні організації. Наступну групу представляють недержавні правозахисні організації, до яких відносять: адвокатуру; недержавні нотаріуси; інші правозахисні недержавні організації; міжнародні неурядові правозахисні організації. Втім, спільними рисами державних і недержавних правозахисних організацій є спрямовання діяльності дотримання прав людини, надання людині правової допомоги, недопущення зловживання правом, відновлення порушеного права, відшкодування збитків завданих порушенням права тощо.

Повноваження правозахисних громадських організацій розглядаються з позицій їх впливу та тиску на уряди для збереження прав людини у всіх сферах життєдіяльності. Особливу роль посідають правозахисні громадські організації в державно-управлінських впливах, що в розвинених державах дає їм можливість відстоювати права людей шляхом посередництва між органами влади і населенням та представництва від імені населення в правозахисних державних і недержавних організаціях. Будуються міцні партнерські відносини між правозахисними громадськими організаціями та правозахисними органами з вирішення проблем захисту прав людини.

На міжнародному рівні громадські організації відіграють важливу роль у формуванні глобальних стандартів, моніторингу їхнього дотримання та захисті прав людини в умовах глобальних викликів.

На регіональному рівні ГО взаємодіють із регіональними інституціями, спрямовуючи свої зусилля на захист прав людини в межах певного континенту чи регіону.

Громадські організації є невід'ємною частиною правозахисної екосистеми на міжнародному, регіональному та державному рівнях. Вони забезпечують моніторинг, адвокацію, підтримку жертв порушень прав людини та впливають на формування політик. Їхня діяльність зміцнює демократію, підвищує обізнаність громадян та забезпечує підзвітність влади. Однак для ефективної роботи ГО потребують підтримки як з боку суспільства, так і міжнародної спільноти.

Удосконалення діяльності правозахисних громадських організацій вимагає стратегічного підходу, який охоплює посилення партнерства з владою, прозорість, цифровізацію, фінансову стабільність та професійний розвиток. Ці кроки сприятимуть формуванню більш ефективного громадянського суспільства та забезпеченню сталого захисту прав людини в Україні.

Список використаних джерел

1. Канавець М. Роль громадськості у просуванні реформи державного управління. Право та державне управління. 2017. № 1 (26). С. 170–177. URL: www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2017/29.pdf
2. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. Резнікова й ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с

Желязков В. А.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО РІЗНОГАЛУЗЕВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ

Секторне адміністрування охоплює організацію, управління та координацію різних секторів всередині уряду чи організації для забезпечення ефективного надання послуг. Кожен сектор, такий як охорона здоров'я, освіта, транспорт, сільське господарство та оборона, потребує спеціалізованого управління для вирішення його унікальних проблем і можливостей. Тут ми розглянемо актуальність галузевого адміністрування в різних сферах. Адміністрація охорони здоров'я - зосереджена на управлінні лікарнями, клініками та іншими медичними закладами для надання високоякісної допомоги пацієнтам. Ефективне управління охороною здоров'я забезпечує розподіл ресурсів (належний розподіл медичних ресурсів, включаючи персонал, обладнання та ліки, у місцях найбільшої потреби), реалізацію політики (забезпечення дотримання політики та правил охорони здоров'я для підтримки стандартів медичної допомоги), управління доглядом за пацієнтами (координація служб догляду за пацієнтами для покращення результатів і задоволеності пацієнтів та управління фінансами (управління бюджетами та фінансовими ресурсами для забезпечення працездатності та доступності закладів охорони здоров'я). Управління (адміністрування) освіти - передбачає управління школами, коледжами та університетами для забезпечення якісної освіти. Ключові аспекти управління освітою включають: розробку навчальних програм (розробка та впровадження навчальних програм, які відповідають освітнім стандартам і готують студентів до майбутніх завдань); навчання та підтримку вчителів: надання можливостей для професійного розвитку для вчителів для покращення їхніх навичок викладання; консультації, професійну орієнтацію та позакласні заходи для сприяння благополуччю та розвитку студентів; управління інфраструктурою: забезпечення належного обслуговування та оснащення навчальних закладів необхідними ресурсами. Транспортне управління. Адміністрування транспортних систем має вирішальне значення для безперешкодного руху людей і товарів. Ефективне управління транспортом зосереджується на: розвитку інфраструктури (планування та будівництво доріг, мостів, залізниць та аеропортів для покращення сполучення); управлінні дорожнім рухом (це впровадження заходів для зменшення заторів і покращення транспортного потоку тощо); правила безпеки (дотримання стандартів безпеки для запобігання нещасним випадкам і забезпечення безпеки пасажирів і вантажів); управління системами громадського транспорту для надання надійних і ефективних послуг населенню. Управління сільського господарства, яке відіграє життєво важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки та сприянні сталим методам ведення сільського господарства, включає: надання фінансової допомоги, навчання та ресурсів фермерам для підвищення продуктивності; забезпечення відповідності сільськогосподарських методів екологічним стандартам і стандартам безпеки; інвестування в сільськогосподарські дослідження з метою розробки нових технологій і практик, які покращують урожайність і сталість та полегшення доступу фермерів до ринків для продажу своєї продукції та забезпечення справедливого ціноутворення. Адміністрація оборони відповідає за управління військовими та оборонними ресурсами країни для захисту національної безпеки. Її ключові елементи включають: розробку оборонних стратегій і планів протидії потенційним загрозам; розподіл і управління ресурсами, включаючи персонал, обладнання та фінансування, для підтримки потужних сил оборони; забезпечення того, що військовий персонал добре навчений і готовий до різних сценаріїв; співпраця з країнами-союзниками та участь у міжнародних оборонних ініціативах [4; 5, с. 14].

Різноголазуєве адміністрування - це управлінська діяльність, яка охоплює керування процесами у кількох різних галузях або сферах діяльності. Це може включати управління державними, приватними або громадськими структурами, які працюють у різних секторах економіки, охорони здоров'я, освіти, інфраструктури, культури тощо [1, с. 1412].

Проаналізувавши низку джерел, ми виділили наступні рекомендації для ефективного різноголазуєвого адміністрування, які пропонують сьогодні до реалізації: поглиблене вивчення ключових галузей: адміністратору слід набути глибоких знань у кількох пріоритетних сферах, які він адмініструє, що дозволить краще розуміти процеси, виклики та можливості кожної галузі та важливо для прийняття ефективних рішень; залучення міждисциплінарних команд, для вирішення комплексних проблем важливо залучати фахівців з різних галузей. Це сприятиме формуванню повнішої картини ситуації та дозволить знаходити креативні рішення; постійне навчання та підвищення кваліфікації, оскільки різні галузі розвиваються швидко, адміністратори повинні постійно оновлювати свої знання, відвідувати професійні курси, тренінги та слідувати за останніми тенденціями в управлінні; використання сучасних технологій або цифрових інструментів для аналізу даних, автоматизації процесів та управління проектами може значно підвищити ефективність різноголазуєвого адміністрування. Зокрема, аналітичні платформи можуть допомогти зрозуміти вплив рішень у різних сферах; комунікація та координація, бо ефективна комунікація між різними підрозділами та партнерами є ключовою для успішного адміністрування. Адміністратор повинен забезпечувати регулярну координацію роботи всіх залучених сторін, щоб уникнути непорозумінь та дуплікації зусиль; гнучкість та адаптивність (адміністратор має бути готовий до швидких змін у зовнішньому середовищі. Це означає необхідність розробки адаптивних стратегій управління, що дозволяють оперативно реагувати на нові виклики та можливості; налагодження партнерських відносин, бо для успішного різноголазуєвого адміністрування важливо налагоджувати

співпрацю з іншими організаціями, урядовими структурами, НУО та міжнародними партнерами. Це дозволить обмінюватися досвідом і ресурсами для досягнення спільних цілей; оцінка ризиків та їх мінімізація (адміністратору варто регулярно проводити оцінку ризиків у кожній галузі, щоб запобігати можливим проблемам і знижувати їхній вплив на загальні результати. Використання методологій управління ризиками також є важливою частиною процесу; фокус на сталий розвиток. Важливо забезпечувати, щоб адміністративні рішення враховували довгострокову стійкість економічних, соціальних та екологічних аспектів. Це сприятиме не лише ефективності, але й суспільній користі; регулярний моніторинг та аналіз ефективності. Впровадження систем моніторингу результатів надасть змогу оцінити успіх різногалузевого адміністрування та своєчасно коригувати стратегії та підходи [2, с. 18; 3, с. 278].

Таким чином, галузеве управління має важливе значення для ефективного функціонування різних сфер всередині уряду чи організації. Зосереджуючись на конкретних потребах і проблемах кожного сектора, адміністратори можуть розробляти цільові стратегії та політику, які покращують надання послуг і сприяють загальному добробуту. Ефективне галузеве управління забезпечує оптимальне використання ресурсів, виконання нормативних актів і надання послуг для задоволення потреб населення.

Різногалузеве адміністрування - це важлива та перспективна управлінська практика, що дозволяє поєднувати знання з різних сфер для досягнення максимальних результатів у вирішенні сучасних комплексних завдань. Що й стане предметом наших подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Адміністрування. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. 5-те вид. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
2. Бойко О. Адміністрування. Політична енциклопедія / редкол. : Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). Київ : Парламентське видавництво, 2011. С. 18.
3. Калашнікова С. А. Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства : монографія. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 379 с.
4. Сурай І. Г. Адміністрування. Велика українська енциклопедія. URL : <https://vue.gov.ua/Адміністрування> (дата звернення: 24.09.2024).
5. Управління кризовими ситуаціями : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 228 с.

Жилін А. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., доцент Козаченко Ю. П.

РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ЧИННИКИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ БІОЛОГІЧНИХ ЗАГРОЗ

Державна політика національної безпеки у контексті біологічних загроз включає в себе комплекс заходів для захисту національних інтересів та безпеки населення від можливих загроз з боку біологічних чинників. Цілями такої політики є запобігання поширенню захворювань, реагування на епідемічні випадки, забезпечення готовності до вирішення кризових ситуацій, а також зміцнення системи моніторингу та контролю за потенційно небезпечними захворюваннями.

Національна безпека є процесом, що забезпечує функціонування держави в основних сферах, що дає можливість виживання, розвитку та свободи ведення бізнесу в конкретному середовищі безпеки, шляхом вирішення проблем, використання можливостей, зниження ризиків і протидії всіляким загрозам його інтересам. Національна безпека часто прирівнюється до безпеки держави, оскільки вона походить від екзистенціальних потреб людських громад, організованих у суспільство, забезпечення національної безпеки є головним завданням державної політики та стратегії, відповідно до завдань держави. У традиційному сенсі акцент робиться на зовнішні загрози, але національна безпека, як визначено, також спрямована на захист внутрішніх цінностей кожного суспільства, нації та держави.

В цілому, структура безпеки поділяється на національну безпеку та міжнародну безпеку, національна безпека, у свою чергу, поділяється на внутрішню і зовнішню безпеку. У структурі системи національної безпеки кожної держави найважливішу роль відіграє внутрішня безпека, оскільки вона містить кілька важливих категорій безпеки, а саме: політичну, економічну, 90 військову, громадську, екологічну, інформаційну, соціальну, культурну та релігійну. Це основні елементи структури системи національної безпеки, що гарантують раціональне функціонування держави в сучасному глобалізованому світі.

Державна політика національної безпеки має полягати у сукупності принципів, ідей, що формують основні національно-державні цінності та інтереси країни і її народу, на їх базі визначають цілі й завдання розвитку держави, стратегічні пріоритети нації. Державна політика національної безпеки повинна уособлювати єдиний програмний документ, такий, як доктрина національної безпеки, в тому числі у сфері соціального становлення. Доктрина національної безпеки є настільки ж невід'ємною ознакою будь-якої держави, як і державний суверенітет, територія, правова система, її відсутність здатна привести до кризових явищ, особливо у соціально-гуманітарній сфері на сучасному етапі. Державна політика національної безпеки є одним із способів забезпечення легальності влади, підтримувана суспільством ідеологія підвищує легітимізацію влади, і, відповідно, збільшує ефективність громадських і державних перетворень. Дана політика необхідна не лише державі, але і громадянам, вона формує певну систему громадського світогляду, дає розуміння орієнтирів, цілей, ідеалів розвитку суспільства, визначає місце окремого індивіда в системі суспільних відносин. Система національної безпеки, укладаючи в собі загальні принципи політики держави, стратегію її розвитку, формулює уявлення про напрям розвитку суспільства і держави. Вона формує конкретний образ майбутнього країни, як найближчого, так і віддаленого, виступаючи, таким чином, рушійною силою суспільного розвитку, інструментом інтеграції та мобілізації суспільства.

Чинники, які враховуються при розробці і впровадженні такої політики, включають наявність медичної інфраструктури, освіченість населення у питаннях гігієни та профілактики захворювань, а також спроможність державних органів управління національною безпекою ефективно реагувати на екстрені ситуації. Також важливою складовою є міжнародне співробітництво і обмін інформацією з іншими країнами для спільного прийняття заходів у разі поширення біологічних загроз.

Список використаних джерел

1. Канавець М.В. Роль громадськості у просуванні реформи державного управління. Право та державне управління. 2017. № 1(26). С.170–177. URL: www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2017/29.pdf (дата звернення: 19.09.2024).

2. Резнікова О.О., Цюкало В.Ю., Паливода В.О., Дрьомов С.В., Сьомін С.В. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України: Аналіт. доп. К.: НІСД, 2015. 58 с.

Зеркаль А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Томарева-Патлахова В. В.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Стратегічне управління закладом охорони здоров'я стає невід'ємною частиною сучасного менеджменту, спрямованого на підвищення ефективності, якості та стійкості надання медичних послуг. Сьогодні медичні заклади працюють у складних умовах, що включають обмежені фінансові ресурси, швидкий розвиток технологій, зростаючі очікування пацієнтів і зміни в законодавчому регулюванні. У зв'язку з цим, стратегічне управління надає інструменти для прийняття обґрунтованих рішень та адаптації до викликів, з якими стикається галузь охорони здоров'я.

Стратегічне управління – це процес, що передбачає визначення довгострокових цілей закладу, планування заходів для їх досягнення та управління ресурсами для реалізації стратегічного плану. Основними цілями стратегічного управління у сфері охорони здоров'я є підвищення якості надання послуг, забезпечення їх доступності, оптимізація використання ресурсів, підвищення рівня задоволеності пацієнтів, а також зміцнення конкурентоспроможності закладу.

Стратегічне управління в охороні здоров'я відрізняється від інших галузей націленістю на соціальну місію та високу чутливість до змін у суспільстві й технологічному середовищі. Заклади охорони здоров'я повинні не лише адаптуватися до цих змін, але й активно впроваджувати інновації для покращення якості надання медичної допомоги.

Стратегічне управління в охороні здоров'я стикається з низкою викликів, які ускладнюють його реалізацію:

1. Багато закладів охорони здоров'я працюють із обмеженими бюджетами, що потребує пошуку додаткових джерел фінансування, таких як гранти, державні програми або партнерства з приватними інвесторами.

2. Зростання кількості пацієнтів похилого віку та осіб із хронічними захворюваннями збільшує попит на медичні послуги та вимагає більш ефективного розподілу ресурсів.

3. Дефіцит лікарів і медичних працівників ставить під загрозу стабільність роботи медичних закладів. Цей виклик потребує заходів для залучення й утримання кваліфікованих фахівців, а також підвищення їхньої кваліфікації.

4. Пацієнти очікують надання високоякісних медичних послуг, що вимагає інвестицій у сучасне обладнання та регулярне підвищення кваліфікації персоналу.

5. Заклади охорони здоров'я повинні йти в ногу з новітніми розробками в галузі медицини та інформаційних технологій, щоб залишатися конкурентоспроможними і забезпечувати високу якість обслуговування.

Стратегічне управління закладом охорони здоров'я – це важливий інструмент для досягнення ефективності, інноваційності та соціальної відповідальності у наданні медичних послуг. Воно передбачає комплексний підхід до аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, постановку стратегічних цілей, розробку відповідних стратегій і контроль за їх виконанням. Успішне стратегічне управління дозволяє медичним закладам адаптуватися до змін зовнішнього середовища, раціонально використовувати ресурси та ефективно реагувати на потреби пацієнтів, що є важливим для їх довгострокового розвитку та досягнення високих показників якості надання послуг.

Загалом, стратегічне управління забезпечує медичним закладам необхідну гнучкість і адаптивність у мінливому середовищі. Воно дає змогу не лише підвищити конкурентоспроможність, а й сприяти більшій соціальній відповідальності, задовольняючи зростаючі потреби населення. Врахування сучасних тенденцій, таких як цифровізація та орієнтація на пацієнта, у стратегічному плануванні дозволяє медичним установам стати ефективнішими, прозорішими та надавати більш доступні та якісні послуги.

Канафоцький М. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Реформа децентралізації в Україні, яка спрямована на зміцнення територіальних громад, створила нові можливості для ефективного управління закладами освіти на місцевому рівні. Передача значної частини повноважень органам місцевого самоврядування у сфері освіти змінила підходи до публічного управління, роблячи його більш відкритим, орієнтованим на потреби громад та результативним.

Публічне управління закладами освіти в територіальних громадах має кілька ключових аспектів. По-перше, це стратегічне планування розвитку освітніх установ, яке базується на аналізі локальних потреб, демографічних тенденцій і ресурсних можливостей громади. Розробка освітніх програм і планів розвитку закладів має враховувати специфіку громади, зокрема потребу в інклюзивній освіті, цифровізації навчального процесу та забезпеченні матеріально-технічної бази.

По-друге, децентралізація сприяє підвищенню фінансової автономії громад, що дозволяє більш ефективно розподіляти ресурси для потреб освіти. Це включає як поточне фінансування, так і реалізацію довгострокових інвестиційних проєктів, таких як модернізація шкільної інфраструктури, створення нових освітніх просторів і впровадження енергозберігаючих технологій у закладах освіти.

По-третє, важливим елементом публічного управління є участь громадськості у прийнятті рішень. Завдяки механізму громадських слухань, консультацій, шкільних рад і платформ електронної демократії жителі територіальних громад можуть впливати на вибір пріоритетів у розвитку освіти, контролювати виконання рішень і брати участь у формуванні бюджету на освіту.

По-четверте, ключовим завданням місцевого самоврядування є забезпечення якісного кадрового складу в закладах освіти. Для цього важливо створити умови для професійного розвитку педагогів, підвищення їхньої кваліфікації, залучення молодих фахівців і запровадження стимулів, таких як житлові програми чи надбавки до зарплати.

Однак впровадження нових підходів до управління освітою у громадах стикається з певними викликами. Це включає недостатній рівень фінансової спроможності деяких громад, низький рівень компетентності управлінського персоналу та відсутність досвіду стратегічного планування. Для вирішення цих проблем необхідне запровадження державних програм підтримки, систематичне навчання керівників громад і посилення міжмуниципального співробітництва.

Таким чином, публічне управління закладами освіти в територіальних громадах України є важливим чинником забезпечення доступності, якості та ефективності освіти. Синергія зусиль місцевих органів влади, педагогів і громадськості сприятиме створенню сучасного освітнього середовища, орієнтованого на потреби дітей і молоді, та забезпечить сталий розвиток територіальних громад.

Клева В. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Тягушева О. Г.

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану надзвичайно висока, після чого саме регіони є першою лінією оборони у випадку бойових дій або інших надзвичайних ситуацій. Кожен регіон України відіграє важливу роль у зміцненні національної безпеки, підтримці економіки та захисту громадян.

Складність категорії «національна безпека» полягає у тому, що вона має включати два поняття: «збереження» (стабільність) та «розвиток» (мінливість), які, як відомо, знаходяться у діалектичній єдності. Так, безпека за своєю природою консервативна, тоді як розвиток передбачає мінливість, яка виключає стабільність. У першому підході, що віддає перевагу захисту, соціальна система виходить із того, що вона перебуває у ворожому соціальному оточенні. У другому підході, навпаки, робиться акцент на забезпеченні соціальної системи власного сталого зростання та розвитку.

До системи національної безпеки входять різні сфери: військова, економічна, інформаційна, екологічна, продовольча, соціальна, політична, духовно-моральна та ін. Кожній із них притаманні свої певні механізми, форми та методи забезпечення безпеки. Безпеку маємо розуміти не лише як поняття та набір вимог, які не завжди виконуються, але це має бути і реальний стан людини, суспільства та держави, які мають відчутти на собі цей «стан безпеки».

Проблеми, які виникли у системі забезпечення національної безпеки в умовах воєнного часу, пов'язані, перш за все, з воєнної агресією та окупацією деяких регіонів України. Тому важливими елементами системи забезпечення національної безпеки є формування ефективних засобів обороноздатності країни, перерозподіл фінансування з урахуванням розвитку оборонно-промислового комплексу, формування науково-дослідних лабораторій, діяльність яких спрямована на розроблення нових методів захисту населення та військовослужбовців, розроблення та випробування інноваційної зброї та ін.

Завдяки децентралізованій системі регіональні органи можуть швидко реагувати на конкретні загрози на місцях. Це дозволяє оперативніше вирішувати питання безпеки та надавати допомогу населенню. Забезпечення безпеки на регіональному рівні сприяє захисту мирного життя, уникненню паніки, а також підтримці соціальної та економічної стабільності навіть у критичних ситуаціях. Захист є ключовим елементом національної безпеки, оскільки атаки на ці об'єкти можуть паралізувати їх важливі функції держави.

В умовах війни важливо зберегти бойовий дух населення, уникнути паніки та дезінформації. На регіональному рівні легше доносити правдиву інформацію та надавати психологічну підтримку людям, які постраждали від наслідків війни.

Однією з важливих проблем у системі забезпечення національної безпеки є фінансування. Фінансова безпека держави як складник національної безпеки є основою економічного розвитку країни, що забезпечує суверенітет та цілісність країни, а також достойний рівень життя громадян. В умовах воєнного стану питання фінансової безпеки держави набувають величезного значення, оскільки оборона країни, армія, функціонування органів оборони та захисту спираються на достатнє та стабільне фінансове забезпечення, як вітчизняне, так і з залученням міжнародної допомоги. Отже, пошук джерел фінансування та визначення напрямів використання фінансових ресурсів є основою забезпечення захисту і розвитку виробництва в країні у мирні часи і вкрай важливо – у воєнні.

Актуальність забезпечення національної безпеки на регіональному рівні особливо відчувається зараз, коли кожен регіон є не тільки адміністративною одиницею, але й частиною єдиної системи оборони України. Важливість ефективної роботи регіональних органів безпеки та оборони, як і підтримка громад, є запорукою стійкості в усій країні.

Список використаних джерел

1. Васильчишин О., Титор В., Кекіш І. Національна безпека держави: особливості забезпечення у режимі воєнного стану. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 4. С. 289–297.

2. Часник Д.В. Забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах протистояння військовій агресії російської федерації. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. *Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 34. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/download/600/551> (дата звернення: 18.09.2024)..

Клімова І. І.

Класичний приватний університет

ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Сучасний світ характеризується значним рівнем глобалізації, високим рівнем невизначеності та ризику, в яких доводиться діяти організаціям і відповідно приймати управлінські рішення. Проблема менеджменту організацій в кризових ситуаціях є край важливою й актуальною, оскільки саме менеджмент, як одна із невід’ємних функцій будь-якої організованої соціально-економічної системи покликаний забезпечити збереження і розвиток системи, вимагаючи адаптації організації до нового середовища і відповідно зміни логіки і принципів її функціонування.

Фактори зовнішнього середовища створюють необхідність для організації бути гнучкою, інноваційною, здатною адаптуватися до нових умов і швидко реагувати на зміни в середовищі, що вимагає побудови ефективної системи менеджменту. Таким чином, сьогодні перед організаціями постає принципове завдання створення системи управління, спрямованої на адаптацію своїх довгострокових цільових програм та внутрішнього середовища до негативних впливів зовнішнього середовища. Найбільш істотний вплив на результати функціонування організації надають фактори внутрішнього середовища, а саме незадовільний менеджмент організації в умовах високої швидкості мінливості факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, низький професіоналізм та кваліфікація менеджерів, що не відповідає характеру виконуваних ними функцій. Внутрішні чинники організації сприймаються як релевантні, тобто пов’язані з прийняттям конкретних управлінських рішень, що формуються з одного боку, на основі вибору найкращих з економічного погляду стратегічних альтернатив, а з іншого – з урахуванням існуючої в організації корпоративної культури та соціально-психологічних відносин, особистісних характеристик менеджерів, що визначає суб’єктивність прийнятих управлінських рішень.

Існує твердження про позитивний вплив певних криз на діяльність організації в контексті ретельного дослідження наявних та потенційних кризових явищ в організації та навколо неї, щоб виокремити ті з них, що відіграють роль рушійних сил її розвитку на новій основі. З точки зору концепції стратегічного менеджменту дії власників та менеджерів організації, мають бути спрямовані на підвищення її адаптивних властивостей та ступеня гнучкості, розширення її стратегічних можливостей в умовах кризових явищ.

Реалії воєнного стану підсилюють не тільки ризики збитковості та банкрутства організацій, а є цілком реальними загрозами для її функціонування, скорочення, призупинення діяльності або повної втрати майна та всіх ресурсів. Незважаючи на форс-мажорні виклики воєнного стану, вітчизняним організаціям необхідно адаптуватися до складних умов та продовжувати працювати шляхом впровадження нестандартних рішень, серед яких можна зазначити: перепрофілювання та/або релокація, заміна кадрів, питання безпеки, зміни системи логістики сировини та готової продукції, забезпечення безпеки, діджиталізація, переосмислення соціальної відповідальності.

В умовах воєнного стану організаціям в Україні доводиться змінювати логістику, налаштовувати нові маршрути доставки необхідних матеріальних ресурсів, які займають набагато більше часу та коштів. Зокрема, імпорту сировини тепер в більшості перенаправляється в Польщу чи в Румунію і вже звідти відбувається доставка в Україну. Завдяки наявності новітніх підходів у логістичній діяльності, діджиталізації, використанню інноваційного програмного забезпечення та сучасного обладнання, організації змогли швидко зреагувати на зміни ринку та забезпечити ефективну діяльність.

Сучасне зовнішнє оточення змінюється швидкими темпами, розвиваються технології, змінюються уподобання споживачів, регулярно вводяться нові ринкові правила, свої вимоги до бізнесу диктує криза, викликана умовами воєнного стану. Зазначені процеси вимагають від організації своєчасної адаптації на зміни і розробки програми розвитку, що забезпечує економічне зростання. Повномасштабна війна вимагає перегляду підходів до менеджменту організації, забезпечення її конкурентоспроможності та пошуку нових ефективних методів управління, які дозволять збільшити надійність системи управління при впливі неконтрольованих факторів, покращити мобільність і гнучкість системи управління.

Колесов А. М.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗРОБКА СТРУКТУРНО-СИСТЕМНИХ ЗМІН В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах бізнес-середовище характеризується високою динамічністю, глобалізацією, інноваційними викликами та нестабільністю ринків. У зв’язку з цим розробка та впровадження структурно-системних змін в управлінні підприємствами є актуальним завданням для забезпечення їх конкурентоспроможності, адаптивності та ефективності.

Розширення ринків збуту та посилення конкуренції змушують підприємства адаптувати свої організаційні структури до нових умов. Цифровізація, автоматизація та впровадження новітніх технологій створюють необхідність перегляду внутрішніх процесів управління. Економічні кризи, політична нестабільність та військові конфлікти вимагають гнучких і швидких управлінських рішень. Посилення екологічних стандартів потребує змін у виробничих процесах та організаційних структурах.

Застарілі управлінські структури часто є громіздкими, неефективними та не відповідають сучасним вимогам. Зростання підприємства вимагає впровадження нових рівнів управління, розподілу функцій та зон відповідальності. Інновації вимагають створення гнучких структур, які сприятимуть швидкому впровадженню змін.

Адаптація до змін дозволяє швидше реагувати на виклики ринку. Раціоналізація організаційної структури знижує витрати та підвищує ефективність використання ресурсів. Структурні зміни сприяють впровадженню інноваційних підходів до управління. Підприємство отримує можливість швидко перебудовувати процеси відповідно до змін у зовнішньому середовищі.

В умовах економічних і військових викликів українські підприємства змушені швидко перебудовувати свої управлінські моделі для збереження функціонування. Угода про асоціацію з ЄС вимагає модернізації управлінських процесів відповідно до європейських практик. Багато підприємств впроваджують комплексні зміни для підвищення ефективності та адаптації до нових ринкових умов.

Розробка структурно-системних змін в управлінні діяльністю підприємства є важливою передумовою для підвищення його конкурентоспроможності, гнучкості та ефективності. Це дозволяє підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, відповідати сучасним викликам і досягати сталого розвитку в умовах динамічного бізнес-середовища.

У сучасних умовах бізнес-середовище характеризується високою динамічністю, глобалізацією, інноваційними викликами та нестабільністю ринків. У зв'язку з цим розробка та впровадження структурно-системних змін в управлінні підприємствами є актуальним завданням для забезпечення їх конкурентоспроможності, адаптивності та ефективності.

Проведення структурно-системних змін в управлінні діяльністю підприємства спрямоване на досягнення низки стратегічних, економічних, соціальних та організаційних результатів. Основні очікувані результати включають:

- підвищення ефективності управління: оптимізація внутрішніх процесів та зменшення часу на прийняття рішень, зниження витрат на управлінську діяльність через усунення дублювання функцій та спрощення структур, зростання продуктивності персоналу завдяки чітко визначеним зонам відповідальності;
- адаптивність до змін зовнішнього середовища: гнучкість у реагуванні на зміни ринку, технологій та законодавства, здатність швидко впроваджувати інновації, реагувати на нові виклики та можливості, підвищення стійкості підприємства до кризових ситуацій;
- покращення конкурентоспроможності підприємства: ефективніше використання ресурсів (матеріальних, фінансових, людських), підвищення якості продуктів і послуг завдяки впровадженню сучасних методів управління, формування позитивного іміджу підприємства через підвищення рівня клієнтоорієнтованості;
- оптимізація організаційної структури: впровадження більш сучасних моделей управління (проектно-орієнтованих, матричних, мережевих структур), спрощення комунікаційних ланцюгів між підрозділами, зменшення кількості управлінських рівнів, що сприяє ефективності комунікацій;
- розвиток інноваційного потенціалу: формування умов для впровадження нових технологій і підходів у виробництво та управління, зростання інноваційної активності завдяки створенню команд для реалізації конкретних проєктів, залучення інвестицій через використання сучасних систем управління;
- підвищення мотивації та залученості персоналу: покращення умов праці та створення прозорої системи оцінювання ефективності, зростання рівня задоволеності співробітників завдяки чіткій комунікації та зменшенню конфліктів через розмежування функцій, підвищення лояльності працівників до підприємства через впровадження заходів, спрямованих на їх розвиток;
- економічна ефективність: збільшення прибутковості завдяки зниженню витрат і підвищенню ефективності виробничих процесів, оптимізація витрат на підтримку організаційної структури, вихід на нові ринки через підвищення конкурентоспроможності продукції;
- цифровізація управлінських процесів: автоматизація рутинних операцій, що дозволяє звільнити ресурси для стратегічних завдань, створення прозорої та ефективної системи управлінського контролю, використання даних для прогнозування та підтримки прийняття управлінських рішень.

Результати структурно-системних змін спрямовані на довгострокове підвищення ефективності, стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Такі зміни забезпечують більш раціональне використання ресурсів, адаптацію до змін у зовнішньому середовищі та формування інноваційного потенціалу, що є запорукою сталого розвитку підприємства.

Косенко В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Зенченко О. О.

КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Питання контролінгу у системі управління підприємством є дуже актуальним у сучасних умовах функціонування підприємств. Система, яка включає мету, задачі та методи планування, регулювання і спостереження, отримала назву контролінгу. Вона має чітко виражену спрямованість на інформаційне забезпечення, зорієнтоване на результат управління підприємством (прибуток, обсяг реалізації, якість тощо).

Контролінг може розглядатися як функція забезпечення (інформаційна підтримка) команди менеджерів даними про діяльність підприємств для прийняття ними ефективних рішень.

Проблемам контролінгу у системі управління підприємством приділяється значна увага як закордонних, так і вітчизняних вчених, такими як: М. Портер, І. Ансоффа, А. Гутман, Дж. Данінг, А. Богданов, В. Глушков, Д. Гвішіані, В. Афанасьєва, Г. Джавадов, Г. Попов та ін.

Метою є дослідження процесу організації аналізу та контролю діяльності на підприємстві та розробка заходів щодо підвищення їх ефективності в сучасних умовах ведення фінансово-господарської діяльності.

Аналіз беззбитковості є однією з найважливіших характеристик взаємозв'язку затрат, обсягу виробництва і прибутку.

Проведення державою економічних реформ створює умови для підвищення ділової активності підприємств. Однак реальність, в якій перебувають суб'єкти господарювання, є складною. Підприємства, маючи право прийняття всіх управлінських рішень, у тому числі й фінансових, вирішують проблеми оцінки своєї діяльності з погляду на адекватність існуючих обставин та економічної ефективності. Зрозуміло, така оцінка діяльності є складним завданням, оскільки залежить від багатьох об'єктивних чинників і, в значній мірі, від економічної системи підприємства, в рамках якої здійснюються управлінські рішення.

Важливим завданням контролінгу є калькуляція ціни, планування прибутку підприємства та асортименту продукції. Дійовим інструментом виконання цього завдання є розрахунок точки беззбитковості, тобто визначення мінімального обсягу реалізації продукції (за стабільних умовно постійних витрат), за якого підприємство може, з одного боку забезпечити беззбиткову операційну діяльність у плановому періоді, а з іншого – створити умови для самофінансування підприємства. Для складання бюджетів відповідальному підрозділу чи працівникові доводяться спеціальні табличні форми, в яких у розрізі окремих періодів і позицій зазначається характер показників чи іншої інформації, яку слід представити. Заповнені форми направляються у відділ контролінгу, який їх обробляє та систематизує. Одна група показників служить базовою інформацією для прогнозних розрахунків, а інші – безпосередньо фіксуються в бюджетах. Зміст окремих форм та їх вигляд визначаються службами контролінгу залежно від їх інформаційних потреб і структури носіїв інформації на кожному конкретному підприємстві. При складанні бюджетів рекомендується застосовувати форми, які за своїм змістом і структурою наближені до документів фінансової та податкової звітності, що значно полегшить роботу в рамках бюджетного контролю (план-факт порівняння).

Нині прогнозування фінансової діяльності суб'єкта господарювання відіграє важливу роль. Потрібні нестандартні підходи, які передбачають розробку і реалізацію нових, гнучких методик, спрямованих на універсальне співвідношення планових фінансових показників.

Одним з них є впровадження бюджетування, яке передбачає комплекс заходів і інструментів прогнозування і систематичного регулювання або оперативного управління кругообігом грошових коштів підприємства.

Кочетков М. А.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО СТАЛІСТЬ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Сталий розвиток є надзвичайно актуальною темою в сучасному світі, оскільки він охоплює такі важливі питання, як збереження природних ресурсів, соціальної рівності та економічного зростання. Концепція стала особливо важливою на тлі глобальних викликів, таких як зміна клімату, виснаження ресурсів, соціальні нерівності та економічна нестабільність.

Взагалі, основна актуальність сталого розвитку полягає в наступному: зміна клімату, втрата біорізноманіття, забруднення навколишнього середовища та виснаження природних ресурсів загрожують життєздатності планети. Сталий розвиток спрямований на збереження екосистем для майбутніх поколінь. Сталий розвиток акцентує увагу на рівності, соціальній інклюзії та правах людини. Це стосується створення умов для рівних можливостей та зменшення бідності. Застосування підходів сталого розвитку сприяє побудові стійких економік, які враховують потреби майбутніх поколінь, підтримуючи довгострокове зростання та інновації. Програма ООН "Цілі сталого розвитку" (ЦСР) визначає 17 ключових цілей, спрямованих на подолання бідності, збереження планети та забезпечення добробуту. Країни, корпорації та громадянські організації спрямовують зусилля на досягнення цих цілей. Сталий розвиток також пов'язаний із етикою бізнесу та урядів. Підприємства дедалі частіше інтегрують принципи сталого розвитку у свою діяльність, розробляючи "зелені" продукти та впроваджуючи відповідальні практики [1, с. 474-491; 4, с. 23-26].

Таким чином, сталий розвиток є відповіддю на сучасні глобальні виклики, забезпечуючи баланс між економічним зростанням, соціальним благополуччям та захистом навколишнього середовища.

Сталий розвиток ґрунтується на необхідності вирішення глобальних проблем, що загрожують існуванню людства та природних систем. Нижче наведемо ключові аргументи, які пояснюють важливість впровадження концепції сталого розвитку, це:

– екологічні загрози: сучасні економічні моделі часто базуються на нераціональному використанні природних ресурсів, що призводить до таких наслідків, як: зміна клімату через викиди парникових газів, забруднення водних ресурсів і повітря, втрата біорізноманіття через деградацію екосистем. Ці загрози ставлять під ризик життєздатність не лише окремих регіонів, але й планети загалом. Сталий розвиток ставить за мету скорочення негативного впливу людської діяльності на екосистеми, збереження природних ресурсів та перехід на відновлювані джерела енергії;

– соціальна нерівність доступу до ресурсів, освіти, охорони здоров'я та інших базових потреб створює соціальні конфлікти та дестабілізує суспільства. Сталий розвиток передбачає справедливий розподіл ресурсів та можливостей, що допомагає зменшити бідність, покращити соціальні умови та забезпечити доступ до основних прав кожної людини;

– економічна нестабільність, бо традиційні економічні моделі, що засновані на виснаженні ресурсів та короткострокових вигодах, призводять до нестабільності та криз. Сталий розвиток пропонує побудову економічних систем, які: орієнтуються на довгострокове зростання, інвестують у "зелені" технології та інновації, створюють робочі місця, які підтримують екологічно чисті виробництва;

– моральна та етична відповідальність, бо сталий розвиток також можна обґрунтувати з точки зору моралі та етики. Людство має відповідальність перед майбутніми поколіннями щодо збереження умов для їхнього життя. Це стосується не лише екології, але й соціальних аспектів - забезпечення умов для гідного життя кожної людини незалежно від її походження чи соціального статусу;

– глобальні угоди та ініціативи: міжнародні організації, такі як ООН, Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, активно підтримують концепцію сталого розвитку через такі ініціативи, як "Цілі сталого розвитку" (ЦСР). Держави зобов'язуються виконувати певні цілі щодо збереження довкілля, забезпечення соціального благополуччя та економічної стабільності. Це об'єднує світову спільноту в прагненні до спільного вирішення глобальних проблем;

– економічна вигода від впровадження сталого розвитку: багато підприємств уже бачать економічні переваги від впровадження принципів сталого розвитку. Інвестування в енергоефективні технології, переробку відходів, раціональне використання ресурсів дозволяє зменшити витрати і покращити імідж компанії, що може привабити більше інвесторів та споживачів [3-4].

Таким чином, сталий розвиток є ключовою стратегією для забезпечення майбутнього людства та планети. Він охоплює всі основні аспекти життєдіяльності - екологію, економіку, соціальну справедливість - та пропонує баланс між потребами нинішнього покоління і можливостями майбутніх поколінь.

Для забезпечення сталого розвитку необхідно впроваджувати конкретні дії на рівні держав, бізнесу, громад та індивідуальних осіб. Важливо створювати національні стратегії, які враховували екологічні, соціальні та економічні фактори. Це може бути інтеграція Цілей сталого розвитку ООН у національне законодавство. Держави мають стимулювати розвиток екологічно чистих виробництв та секторів, які використовують відновлювані ресурси. Необхідно розширювати заповідні зони, зберігати лісові ресурси, підвищувати якість управління водними ресурсами та контролювати забруднення. Забезпечення доступу до якісної освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг для всіх громадян. Це також включає боротьбу з нерівністю та бідністю. Державам слід інвестувати в наукові розробки, які сприятимуть енергоефективності, відновлюваній енергетиці та сталим технологіям. Підприємства мають знижувати викиди парникових газів, зменшувати використання води, енергії та природних ресурсів. Використання відновлюваних джерел енергії має стати стандартом. Бізнес повинен інтегрувати принципи корпоративної соціальної відповідальності, забезпечуючи гідні умови праці, сприяючи розвитку місцевих громад та піклуючись про працівників. Важливо впроваджувати цикли переробки відходів, зменшувати кількість одноразових матеріалів та підтримувати виробництво з низьким рівнем відходів. Бізнесу слід пропонувати екологічно чисті продукти та послуги, які мають довший термін служби, є енергоефективними і підлягають переробці. Організації на місцевому рівні мають сприяти поширенню знань про сталість серед населення, проводити екологічні акції, освітні кампанії та ініціативи з підвищення екологічної культури. Місцеві громади можуть брати участь у проектах з переробки відходів, зеленого будівництва, створення парків та зелених зон. Місцева влада повинна інвестувати у розбудову енергоефективного громадського транспорту, використання сонячних панелей на будівлях, створення умов для розвитку велоінфраструктури. Кожна людина може сприяти сталому розвитку через сортування сміття, економію води та енергії, використання багаторазових матеріалів та зменшення викидів CO₂ (наприклад, через зменшення використання авто). Споживачі можуть підтримувати сталий розвиток, купуючи продукти, які виготовляються за екологічно чистими стандартами, мають мінімальну упаковку або підлягають переробці. Важливо інформувати себе та інших про питання сталого розвитку, брати участь в екологічних ініціативах, волонтерських рухах та захищати права на чисте довкілля. Міжнародні організації повинні об'єднувати зусилля різних держав для вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату, деградація ґрунтів, опустелювання та криза біорізноманіття. Надання фінансової підтримки для країн, що розвиваються, у впровадженні проектів сталого розвитку [2, с. 482-490; 5, с. 13].

Впровадження сталого розвитку вимагає зусиль на всіх рівнях - від держав і бізнесу до громад і окремих осіб. Тільки спільними діями можна досягти гармонійного розвитку, що дозволить зберегти природні ресурси, зменшити соціальну нерівність та забезпечити економічне процвітання для всіх.

Список використаних джерел

1. Білорус О. Г., Мацейко Ю. М. Глобальна перспектива і сталий розвиток : (Системні маркетинг. досл.). Київ : МАУП, 2005. 492 с.
2. Кореновський О. В. Концептуальні підходи до формування механізмів управління сталим розвитком соціально-економічної системи. *Ефективність державного управління*. 2012. Вип. 32. С. 482-490.
3. Лелеченко А. П. Феномен поняття "Сталий розвиток". *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 12. 2017.
4. Програма дій «Порядок денний на XXI століття»: Ухвалена конференцією ООН з на-вколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт «Планета Земля», 1992 р.) : пер. з англ. 2-ге вид. Київ : Інтелсфера, 2000. 360 с.
5. Сокур М. І., Шмандій В. М., Бабець Є. К., Білецький В. С., Мельнікова І. Є., Харламова О. В., Шелудченко Л. С. Екологічна безпека та економіка : монографія. Кременчук, ПП Щербатих О. В., 2020. 240 с.

Кравченко В. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ПРИКОРДОННА БЕЗПЕКА ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Прикордонна безпека – це сукупність заходів, спрямованих на захист держави від зовнішніх загроз, таких як нелегальна міграція, тероризм, контрабанда тощо. Україна, маючи один із найдовших кордонів у

Європі (понад 1 500 км), що межує з Європейським Союзом, потребує ефективного управління цією сферою, щоб забезпечити стабільність і безпеку своїх громадян. Сучасні виклики, включно з економічними труднощами та загрози суверенітету, роблять питання прикордонної безпеки одними з ключових у державній політиці України [1]. Важливо враховувати, що протягом останніх років Україна була змушена адаптуватися до нових загроз, зокрема гібридної війни та економічних санкцій. Наприклад, з початку російської агресії у 2014 році значно зросло значення контролю над державним кордоном, особливо у контексті тимчасово окупованих територій. Цей фактор потребував від України розвитку нових адміністративно-правових механізмів управління прикордонною безпекою, а також модернізації самої системи охорони кордону.

З огляду на це, прикордонна безпека виступає складним об'єктом для публічного адміністрування, що включає в себе не тільки забезпечення фізичного захисту кордонів, але й регулювання інформаційної та економічної складових. Для забезпечення безпеки України впроваджуються адміністративно-правові механізми, такі як нова система електронного контролю, з використанням дронів та штучного інтелекту, яка спрямована на захист територіальної цілісності та охорону кордонів нашої держави. Виклики глобалізації, гібридних загроз і змін у міжнародному безпековому середовищі змушують Україну адаптувати свої механізми до стандартів ЄС, розвивати новітні технології моніторингу та аналітики для посилення прикордонного контролю, а також покращувати міжвідомчу співпрацю з міжнародними партнерами, такими як НАТО [2; 3].

Ще одним важливим аспектом є створення належних умов для ефективної взаємодії між різними органами влади та прикордонними структурами. Така координація дозволяє уникнути дублювання функцій та забезпечити чіткість у розподілі обов'язків, що сприяє швидкому реагуванню на надзвичайні ситуації на кордоні. Це також полегшує обмін інформацією між державними та міжнародними структурами, особливо в контексті боротьби із транснаціональною злочинністю.

Вважаємо, що публічне адміністрування у сфері прикордонної безпеки України потребує постійного вдосконалення, враховуючи динаміку безпекової ситуації та зміни у зовнішньополітичних умовах. Надзвичайно важливим – є комплексний підхід, заснований на співпраці з міжнародними партнерами та посиленні власних адміністративних спроможностей. Розбудова інфраструктури прикордонної служби та модернізація технічного оснащення є ключовими кроками, які забезпечать стабільність та безпеку нашої держави в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Хатнюк Ю. А. Аналіз сучасних загроз національній безпеці України. *Науковий вісник Львівського державного університету*. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3469/1/хатнюк.pdf>.

2. Мосієнко О., Гордійчук О., Клименко І., Кондратюк Ю. Національна безпека України: аналіз ризиків та викликів. *Електронний архів Житомирського університету*. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8635/1/98.pdf>.

3. Аналіз загроз національній безпеці України та передовий досвід щодо їх розв'язання (аналітична доповідь). URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12254/Pashkov_Analiz_zahroz_natsionalnoi.pdf (дата звернення: 24.06.2024).

Краєнов С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Огаренко В. М.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства та глобальної цифровізації особливо актуальним є вдосконалення механізмів публічного управління у сфері використання та охорони земель в Україні. Земельні ресурси, які відіграють дуже важливу роль у соціально-економічному розвитку держави, потребують надійного та ефективного управління, прозорості та доступності як для суспільства так і для держави. Однак, існуючий механізм управління залишається переважно паперовим і застарілим: складні та тривалі процедури реєстрації, ускладнений доступ до інформації про земельні ділянки, а також застаріла, а часом не відображаюча дійсності, інформація про використання, дублювання паперових і електронних документів створюють значні перешкоди для ефективного використання і охорони земель в Україні.

Навіть до сьогодні нинішній механізм управління земельними ресурсами в Україні покладається на застарілі та неінтегровані процедури. Багато адміністративних процесів все ще вимагають особистої присутності громадян у державних установах для подання документів, що значно ускладнює та уповільнює доступ громадян до адміністративних послуг. Відсутність єдиної електронної платформи, що забезпечує автоматизований обмін даними між різними органами влади та громадянами, призводить до дублювання роботи, бюрократичних затримок і знижує ефективність контролю за станом земельних ресурсів, що ускладнює процеси та механізми охорони земель.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку, цифровізацію публічного управління земельними ресурсами, на чолі з глобальною цифровізацією взаємодії суспільства та держави, електронний розвиток публічного управління в сфері використання та охорони земель стає об'єктивною потребою та необхідністю.

Цифрові платформи та хмарні електронні бази дозволяють забезпечити, швидкий, ефективний та миттєвий взаємодію інформацією між державою та суспільством, зробити земельний кадастр максимально прозорим, автоматизувати процеси реєстрації та моніторингу охорони земель, пришвидшити та полегшити контроль за використанням земель, що в кінцевому підсумку підвищує ефективність державного управління та зростання агропромислового комплексу України.

Таким чином цифровізація механізмів управління землею сприятиме вирішенню цих проблем завдяки впровадженню електронного документообігу, створенню єдиних баз даних та застосуванню геоінформаційних систем (ГІС) для моніторингу земель. В результаті у громадян з'явиться можливість вільного доступу до

інформації про земельні ділянки, а також легкого та швидкого подання заяв і запитів в електронному форматі. Ця трансформація дозволить ефективно взаємодіяти громадянам і державі, забезпечуючи прозорість і оперативність управлінських рішень.

Кривонос С. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Балабуха К. Є.

МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНИХ ДВИГУНІВ

Публічне управління відіграє важливу роль у розвитку авіаційних двигунів через впровадження стратегій, цілей та ефективних практик. Воно дає змогу координувати зусилля держави, приватного сектору та наукових установ, що забезпечує інтеграцію інновацій та технологій у виробництво авіаційних двигунів. Також ключовими чинниками є державні програми фінансування, стандартів безпеки та екологічної сталі в авіаційній промисловості. Проте враховуючи постійний розвиток зазначеної сфери перспективним є залучення досвіду зарубіжних країн до вирішення питання ефективного впливу публічного управління на інноваційний розвиток виробництва авіаційних двигунів.

Україна може запозичити кілька міжнародних практик у сфері публічного управління, щоб підвищити ефективність державного апарату й поліпшити якість послуг для громадян. Ось кілька ключових напрямків:

1. Прозорість та відкритість даних: Багато країн запроваджують політики відкритих даних, що дозволяє громадянам доступно отримувати інформацію про діяльність уряду, бюджет та прийняті рішення. Це сприяє підвищенню довіри до влади.

2. Диверсифікація джерел фінансування: Використання інноваційних фінансових інструментів, таких як державні облигації для фінансування соціальних і інфраструктурних проєктів, може допомогти Україні залучати інвестиції.

3. Електронні послуги (e-government): Країни, як-от Естонія, реалізували ефективні електронні урядові системи, які спрощують доступ до державних послуг, скорочують корупцію та полегшують взаємодію між громадянами та державою.

4. Децентралізація: Модель децентралізованого управління, як це реалізовано в Німеччині та Канаді, дозволяє місцевим громадам отримувати більше автономії у прийнятті рішень та управлінні ресурсами.

5. Залучення громадян до прийняття рішень: Ініціативи, що стимулюють їхній активний внесок у політику через громадські слухання та консультації, як у Швеції та Норвегії, можуть зміцнити демократичні процеси.

6. Управління кризами: Вивчення досвіду реагування на надзвичайні ситуації, як, наприклад, у Японії, може допомогти Україні створити ефективні механізми для подолання криз.

7. Ефективність державних інституцій: Країни, такі як Сінгапур, демонструють, як можна підвищити якість управлінських практик через акцент на професіоналізм, інновації та навчання кадрів.

Запровадження цих міжнародних практик може допомогти Україні поліпшити систему публічного управління, зробити її більш прозорою, ефективною і здатною до швидкої реакції на виклики сучасності.

Крутько А. А.

Класичний приватний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективність функціонування будь-якого підприємства значною мірою залежить від того, наскільки продуктивно та раціонально побудована його система управління. Важливість розвитку управлінської діяльності визначається головним чином комплексом оптимальних результатів, які зрештою будуть досягнуті при удосконаленні процесів функціонування підприємства.

Ю.В. Орловська та Т.Ю. Бойко визначають управлінську діяльність як «сукупність дій і заходів менеджерів різних рівнів управління з метою прийняття певних рішень щодо виконання поставлених завдань і отримання бажаного результату діяльності суб'єкта господарювання» [1].

Також управлінська діяльність визначається як комплекс напрацьованих з досвідом, науковим пізнанням і талантом людей умінь, навичок, засобів, способів вчинків і дій людини у сфері управління [2].

Таким чином під управлінською діяльністю варто розуміти сукупність необхідних заходів, принципів та операцій, які дозволяють досягти поставленої мети підприємства, з урахуванням комплексних рішень менеджерів, отриманих на підставі досвіду та розуміння ефективності виконання відповідних процесів.

Динамічні зміни в бізнес-середовищі, конкурентне оточення вимагають постійного удосконалення та оптимізації діяльності підприємства для його ефективного функціонування, стабільного положення та прибутковості. Оскільки функції ефективної діяльності покладені на керуючий склад підприємства, то оптимізація саме управлінської діяльності дозволить підприємству найбільш оптимально досягти поставленої мети.

Оптимізація управлінської діяльності підприємства являє собою комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективної роботи бізнес-суб'єкта, покращення його конкурентоспроможності, збільшення прибутковості та зменшення ризиків шляхом усунення неефективних процесів діяльності, більш раціонального використання ресурсів, а також за рахунок впровадження інноваційних рішень.

Оптимізацію управлінської діяльності можуть забезпечити наступні заходи:

1) Ефективне управління персоналом за рахунок навчання та підвищення кваліфікації, впровадження систем мотивації працівників підприємства та оцінки якості роботи, формування стійкого морального клімату в компанії. Даний захід має важливе значення, адже від того, наскільки злагоджено, вправно та плідно працює персонал, залежить ефективність діяльності компанії;

2) Модернізація бізнес-процесів, які полягають у аналізі та визначенні слабких і неефективних місць та їх усуненні, впровадженні інноваційних та інформаційних технологій, у тому числі роботизації діяльності та застосування штучного інтелекту, перерозподілі повноважень та відповідальності за виконання процесів;

3) Оптимізація фінансових потоків: аналіз фінансової діяльності підприємства, виявлення джерел можливих резервів ресурсів для зниження витрат, удосконалення інвестиційної привабливості;

4) Раціоналізація використання ресурсів за рахунок застосування енерго- та ресурсозберігаючих технологій, зменшення витрат ресурсів, можливість вторинного використання сировини або ж повна її утилізація тощо.

Отже, оптимізація управлінської діяльності є безперервним процесом, що потребує системного підходу та залучення усього персоналу підприємства. Впровадження заходів з оптимізації дозволяє не лише покращити ефективність управлінської діяльності підприємства, але й забезпечити її стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Бойко Т. Ю. Управлінська діяльність в підприємницькому кластері / Ю. В. Орловська // Ефективна економіка. – 2013. – № 5. <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 09.10.2024).

2. Шкільняк М. М., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І.О. Менеджмент: навч. посіб. Тернопіль : КРОК, 2017. 252 с.

Лебединський М. А.

Класичний приватний університет
аспірант

Покатаєв П. С.

Класичний приватний університет
д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор

ПРО АНАЛІЗ ТА ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ЧИННОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасному світі, де зміни відбуваються з небувалою швидкістю, роль інновацій у публічному управлінні стає вирішальною. Ефективне управління на рівні держави, регіону або міста потребує застосування новітніх технологій та аналітичних інструментів, які допомагають швидко реагувати на виклики й оптимізувати процеси. Сучасні інноваційні рішення охоплюють широкий спектр технологій, включаючи штучний інтелект (ШІ), аналіз великих даних, блокчейн та автоматизацію процесів, що дозволяє підвищити ефективність державних органів та якість надання послуг [9, с. 50-64].

Так, зокрема аналіз даних є одним із найважливіших інструментів сучасного управління. Використання великих даних (Big Data) дозволяє державним органам краще розуміти потреби громадян, прогнозувати соціальні та економічні зміни, а також ефективніше розподіляти ресурси. Аналітичні платформи та алгоритми обробки даних допомагають управлінцям приймати рішення на основі фактів, що знижує ризик помилкових дій [1, с. 25-37].

Наприклад, уряди багатьох країн використовують аналітику для покращення планування та управління міським транспортом, оптимізації бюджетів і підвищення прозорості в державних закупівлях. Інструменти аналітики також дозволяють ефективніше реагувати на надзвичайні ситуації, такі як природні катастрофи або пандемії, прогнозуючи розвиток подій та координуючи дії різних служб.

Щодо інноваційних технологій в управлінських процесах, то штучний інтелект поступово займає важливе місце в управлінських процесах. Алгоритми ШІ можуть виконувати завдання, які потребують аналізу великих обсягів даних, автоматизуючи рутинні процеси та прискорюючи прийняття рішень. Впровадження ШІ в управлінні дозволяє знизити адміністративні витрати, оптимізувати роботу служб і зменшити людський фактор у процесах прийняття рішень [3, с. 67-82].

А технологія блокчейн змінює спосіб зберігання та передачі даних у державних органах. Він здатен забезпечувати високий рівень прозорості та безпеки даних, що особливо важливо для публічних реєстрів, фінансових операцій та державних контрактів. Наприклад, уряди використовують блокчейн для боротьби з корупцією та забезпечення прозорості у сфері державних закупівель, що дуже актуально сьогодні [8, с. 57-70].

Ще, хмарні сервіси, які дозволяють органам державного управління обробляти та зберігати величезні обсяги даних, забезпечуючи гнучкий доступ до інформації для різних відомств. Це допомагає не лише зменшити витрати на IT-інфраструктуру, але й забезпечити безперебійну роботу систем навіть у надзвичайних ситуаціях [4, с. 39-52].

Однією з ключових інновацій є автоматизація рутинних процесів у публічному управлінні. Автоматизовані системи дозволяють значно скоротити час, необхідний для обробки запитів громадян, прийняття рішень та виконання адміністративних функцій. Це особливо актуально для муніципальних органів, які стикаються з великими обсягами звернень від населення.

Наприклад, у багатьох країнах впроваджуються системи електронного документообігу, які дозволяють спростити процес оформлення та обробки документів. Така автоматизація допомагає зменшити кількість помилок, уникнути корупційних ризиків і прискорити обслуговування громадян.

Попри численні переваги, впровадження інноваційних технологій у публічному управлінні пов'язане з певними викликами. Основними з них є високі витрати на розробку та інтеграцію нових систем, а також необхідність навчання кадрів для роботи з новими технологіями. Крім того, виникають питання щодо кібербезпеки та захисту персональних даних [7, с. 45-60].

Проте, за умови правильного планування та адаптації, інновації здатні кардинально покращити роботу державних органів, підвищуючи їхню ефективність та гнучкість. Майбутнє публічного управління пов'язане з подальшою цифровізацією та автоматизацією процесів, що зробить державні послуги більш доступними та прозорими для громадян.

Інноваційні технології, такі як ШІ, блокчейн, хмарні сервіси та автоматизація, вже сьогодні демонструють значний потенціал для вдосконалення публічного управління. Їх впровадження дозволяє скоротити

адміністративні витрати, підвищити прозорість і забезпечити ефективніше використання державних ресурсів. Проте, для досягнення максимального ефекту необхідно долати виклики, пов'язані з впровадженням цих технологій, включаючи фінансові, організаційні та технічні аспекти.

Мова йде про інвестування у цифрову інфраструктуру. Бо державні установи мають забезпечити необхідні ресурси для модернізації своїх ІТ-систем, зокрема інфраструктури для обробки великих даних, хмарних платформ і систем штучного інтелекту. Це дозволить забезпечити ефективне використання інноваційних технологій і поліпшити якість державних послуг. Та підвищення цифрової грамотності кадрів. Для ефективного впровадження інновацій необхідно проводити навчання та підвищення кваліфікації державних службовців, зокрема в сфері роботи з новітніми технологіями, такими як блокчейн, штучний інтелект і аналітика великих даних [5, с. 29-43].

Важливо також автоматизувати рутинні завдання, такі як обробка документів, реєстрація громадян і надання послуг, що дозволить зменшити час на виконання адміністративних функцій та знизити ризики, пов'язані з людським фактором. А забезпечення високого рівня кібербезпеки повинно стати пріоритетом для захисту державних даних та запобігання кіберзагрозам, особливо з урахуванням зростаючої кількості цифрових послуг і використання блокчейн-технологій [2, с. 22-37].

Ще важливе забезпечення прозорості та підзвітності. Бо використання таких технологій, як блокчейн і штучний інтелект, може сприяти підвищенню прозорості процесів у державному управлінні, зокрема у сфері державних закупівель, розподілу бюджетів та моніторингу виконання державних програм.

Так, інноваційні технології, такі як мобільні додатки або платформи для громадянських обговорень, можуть підвищити рівень залучення громадян до прийняття рішень, сприяючи відкритості та демократії в публічному управлінні.

І все ж таки, перед широким впровадженням нових технологій, варто спочатку здійснювати пілотні проекти в окремих державних органах або регіонах. Це дозволить виявити потенційні проблеми й удосконалити технології перед їх масштабуванням [6, с. 38-52].

Для ефективного впровадження інновацій державним органам варто залучати експертів із приватного сектору, а також співпрацювати з науковими установами для розробки нових рішень та їх впровадження в практику [10, с. 55-70].

Ці рекомендації допоможуть зробити процес управління більш ефективним, прозорим та орієнтованим на сучасні виклики. А зазначені напрямки – предметом наших наступних досліджень.

Список використаних джерел

1. Атаманчук О. Інновації в публічному управлінні: сучасні тренди. *Державне управління та інноваційні рішення*. № 3. 2023. С. 25-37.
2. Василенко Т. Ключові аспекти кібербезпеки в державному секторі. *Інформаційна безпека та державне управління*. № 1. 2024. С. 22-37.
3. Головін В. Впровадження інноваційних рішень в управлінські процеси: аналіз практик. *Інноваційний менеджмент у державному секторі*. № 5. 2023. С. 67-82.
4. Даниленко Ю. Роль хмарних технологій у модернізації державних послуг. *Електронне урядування та цифрова трансформація*. № 6. 2024. С. 39-52.
5. Коваленко А. Електронний документообіг у державному управлінні: перспективи впровадження. *Інформаційні технології в управлінні*. № 2. 2023. С. 29-43.
6. Кравець О. Автоматизація процесів в органах місцевого самоврядування. *Муниципальне управління і реформи*. № 4. 2022. С. 38-52.
7. Марченко Л. Кібербезпека у публічному управлінні: сучасні виклики. *Державна безпека та цифрові технології*. № 1. 2024. С. 45-60.
8. Петров І. Блокчейн у державному управлінні: переваги та виклики. *Цифрові технології та уряд*. № 2. 2024. С. 57-70.
9. Підгірна О. Інноваційні підходи до публічного адміністрування в умовах цифрової економіки. *Державне управління: новітні технології*. № 4. 2023. С. 50-64.
10. Плахотнюк І. Інтеграція інноваційних технологій у систему державного управління: виклики та можливості. *Державна політика і технології*. № 3. 2023. С. 55-70.

Левін Д. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. — к.держ.упр. Тягушева О. Г.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В АРХІВНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Удосконалення публічного управління в архівній галузі України в умовах діджиталізації є важливим напрямом розвитку національної системи управління інформацією та культурною спадщиною. Впровадження цифрових технологій у архівну справу дозволяє не лише підвищити ефективність збереження й доступу до архівних матеріалів, але й сприяє трансформації підходів до управління в цій галузі. Розглянемо основні аспекти, що потребують уваги в рамках діджиталізації.

Одним з ключових завдань є перехід до електронних архівів, що передбачає сканування та оцифрування документів, що зберігаються в архівах, і створення єдиного цифрового сховища. Це не лише збереже документи від фізичного зносу, але й зробить доступ до них більш зручним. Важливо також забезпечити високу якість цифрових копій, зберігаючи автентичність документів.

Доступ до архівних документів можна значно полегшити шляхом створення єдиної національної платформи, яка об'єднуватиме архівні установи з різних регіонів України. Це допоможе користувачам легко знаходити необхідну інформацію, а також сприятиме прозорості та відкритості архівної сфери. Крім того, така платформа може стати корисним інструментом для дослідників, науковців, журналістів та громадських організацій.

Важливим кроком у вдосконаленні управління є автоматизація обліку, класифікації та зберігання архівних даних. Використання програмного забезпечення для управління документами значно скоротить час на виконання рутинних завдань, а також підвищить точність та ефективність обробки інформації. Наприклад, впровадження систем управління контентом (ЕСМ-систем) може допомогти автоматизувати процеси індексації та пошуку документів.

Діджиталізація архівної галузі вимагає підвищення кваліфікації працівників архівів. Працівники повинні вміти працювати з цифровими інструментами, а також володіти знаннями в сфері інформаційної безпеки, щоб ефективно захищати архівні дані. Крім того, слід розвивати компетенції у галузі управління цифровими активами та обробки великих масивів даних.

З огляду на велику цінність архівних документів, що зберігаються в електронному вигляді, потрібно забезпечити надійний захист архівів від несанкціонованого доступу, кіберзагроз і втрати даних. Це може включати використання сучасних систем кіберзахисту, резервне копіювання даних, а також застосування шифрування та багатоваріантного контролю доступу до конфіденційної інформації.

Для ефективного управління цифровими архівами необхідна актуалізація законодавства. Українські нормативно-правові акти мають враховувати специфіку електронного зберігання документів, забезпечувати можливість юридичного закріплення цифрових копій і регулювати порядок роботи з ними.

Досвід інших країн у діджиталізації архівної справи може стати корисним для України. Використання міжнародних стандартів (наприклад, ISAD(G) для опису архівних документів) дозволить забезпечити сумісність національних архівних даних із зарубіжними. Це сприятиме обміну інформацією на міжнародному рівні та підвищить репутацію України в сфері збереження культурної спадщини.

Діджиталізація архівної галузі України є важливим кроком для вдосконалення публічного управління, підвищення прозорості та доступності інформації для громадськості. Впровадження цифрових технологій в архівне управління не лише полегшить доступ до історичних документів, але й сприятиме розвитку інформаційної культури суспільства.

Ливада М. І.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.е.н., доцент кафедри менеджменту та туризму Діденко А. В.

СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ

Сучасний етап розвитку української економіки має низку невирішених завдань, що стоять перед суспільством, ефективним інструментом вирішення яких є формування мотиваційної бази, яка підвищує мотивацію працівників та дозволяє підприємствам працювати більш ефективно.

Мотивація персоналу має вирішальне значення для ефективного ведення бізнесу в будь-якому секторі економіки, проте особливо важливого значення набуває у сфері послуг, в якій індивідуальність та персональна мотивація кожного співробітника впливає на покращення ринкових позицій компанії. До сфери послуг відносять роботу банків, авіакомпаній, туристичних та готельних підприємств тощо [1].

Як зазначено у [3] «завданням мотивації, як чинника, що підвищує ефективність праці, є забезпечення працездатності працівника». Мотивація діє на персонал підприємства через мотиваційні мотиви ефективної праці, громадський вплив, заходи колективного та індивідуального стимулювання. В діяльності підприємства можна одночасно використовувати кілька методів мотивації співробітників. Методи мотивації персоналу поділяють на матеріальна та нематеріальні.

Нематеріальні методи мотивації персоналу включають: зручний і комфортний графік роботи, визнання і похвала, - та допомагають задовольнити потреби співробітників, регулюючи їх емоційний стан та покращуючи робочу атмосферу в колективі.

Матеріальна мотивація є одним із головних методів мотивації персоналу. Вона повинна будуватися на прозорій системі розрахунку заробітної плати за виконану роботу, включаючи премії, бонуси та доплати в окремих випадках.

Якісна система мотивація, яка підвищує обґрунтування працівників здійснювати професійну діяльність продумано і логічно, є невід'ємним елементом формування трудового потенціалу підприємства та спрямована на досягнення конкретних цілей [3]. Наприклад, мотивація праці дає змогу формувати нову свідомість працюючих, так, активно залучаючи персонал до формування культури та навичок для розвитку та удосконалення безбар'єрності в суспільстві [2]. Зокрема, важливого значення такий підхід набуває у сфері послуг.

Отже, мотивація персоналу є важливим фактором, який сприяє не тільки стабілізації та ефективності діяльності сучасного підприємства, вирішення проблем зайнятості та плінності кадрів, зокрема у сфері послуг, але може бути чинником загального зміцнення людського капіталу країни.

Список використаних джерел

1. Догадіна В. Ю. Сучасні методи оцінки праці персоналу підприємств сфери послуг. *Соціальна економіка*. 2016. № 1. С. 135-141.
2. Омельчак Г. В. Загальні пропозиції щодо підготовки персоналу туристичної галузі в контексті безбар'єрності та цифровізації суспільства. *Problems of training a modern specialist: theory, history, practice* : XXXI Міжнародна науково-практична конференція. 2024. С. 217-219
3. Юхновська Ю. О. Мотивація та її роль в поліпшенні діяльності організації. *Перспективи стабільного економічного розвитку та соціальних комунікацій в умовах сучасних викликів: вітчизняні реалії та світовий досвід* : I Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю (м. Кам'янське, ДДТУ, 25 – 26 квітня 2024 року). 2024. С. 249-253

Лисенко Є. А.

Класичний приватний університет

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Формування стратегії управління закладом охорони здоров'я є комплексним процесом, який включає в себе аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища, визначення стратегічних цілей, розробку плану дій та моніторинг його виконання. Актуальність формування стратегії управління закладом охорони здоров'я зумовлена потребою у відповідності сучасним викликам, таким як підвищення якості послуг, ефективне використання ресурсів, впровадження інновацій і забезпечення стійкого розвитку. Грамотно розроблена стратегія є основою для досягнення головної мети – покращення здоров'я населення та забезпечення високого рівня медичного обслуговування.

Стратегія управління є ключовим інструментом для досягнення ефективності, конкурентоспроможності та стійкості закладу охорони здоров'я. Вона визначає довгострокові пріоритети, напрямки розвитку та способи досягнення цілей у змінному середовищі.

Успішна стратегія базується на комплексному аналізі зовнішніх і внутрішніх факторів. Оцінка демографічних змін, економічних умов, технологічних трендів, а також власних ресурсів і можливостей є важливими складовими процесу. Орієнтація на потреби пацієнтів і забезпечення високої якості послуг повинні бути в центрі стратегічних пріоритетів. Впровадження пацієнтоцентричного підходу сприяє зміцненню довіри та підвищенню репутації закладу.

Впровадження сучасних технологій, цифрових рішень та інноваційних підходів у діагностиці, лікуванні й управлінні є важливим чинником підвищення ефективності та конкурентоспроможності закладу. Стратегія повинна бути достатньо гнучкою, щоб враховувати зміни у зовнішньому середовищі, зокрема законодавчі зміни, економічні кризи, нові вимоги до медичних послуг чи технологій. Ключовим елементом реалізації стратегії є персонал. Інвестиції в навчання, мотивацію та професійний розвиток працівників є основою для досягнення стратегічних цілей. Постійний контроль за виконанням стратегічного плану за допомогою KPI (ключових показників ефективності) дозволяє своєчасно виявляти відхилення та коригувати стратегію, забезпечуючи її релевантність.

Заклади охорони здоров'я стикаються з викликами, пов'язаними з дефіцитом фінансових, кадрових та матеріально-технічних ресурсів. Ефективне стратегічне управління дозволяє оптимізувати використання наявних ресурсів, залучати додаткові джерела фінансування та підвищувати ефективність роботи.

Планування джерел фінансування, оптимізація витрат та раціональне використання ресурсів є необхідними для забезпечення стабільної діяльності закладу. Стратегія закладу охорони здоров'я має враховувати не лише комерційні, але й соціальні аспекти: доступність послуг для різних категорій населення, участь у профілактичних програмах та підтримка громадського здоров'я.

Формування та реалізація стратегії потребує інтеграції всіх елементів управління, включаючи організацію процесів, ефективну комунікацію, планування ресурсів і управління змінами.

Формування стратегії управління закладом охорони здоров'я – це багаторівневий процес, який вимагає врахування сучасних викликів та можливостей. Стратегічне планування сприяє досягненню основних цілей закладу: покращення якості медичних послуг, підвищення ефективності діяльності, задоволення потреб пацієнтів і зміцнення позицій на ринку охорони здоров'я.

В умовах постійних змін зовнішнього середовища (економічних, соціальних, технологічних) стратегічне управління дозволяє закладам охорони здоров'я залишатися конкурентоспроможними. Розробка та впровадження стратегії забезпечує довгостроковий розвиток, стійкість до ризиків та ефективну адаптацію до нових викликів.

Формування стратегії управління закладом охорони здоров'я є важливим і актуальним завданням у сучасних умовах через низку факторів, які визначають потребу в ефективному стратегічному підході.

Литвицький А.

Класичний приватний університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Інформаційне забезпечення є фундаментальною складовою процесу управління сталим розвитком підприємства, оскільки воно дозволяє приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та досягати стратегічних цілей.

Сучасний бізнес стикається з викликами, пов'язаними з екологічною, соціальною та економічною відповідальністю. Інформація стає ключовим ресурсом для впровадження принципів сталого розвитку, які вимагають узгодження економічних результатів із турботою про навколишнє середовище та суспільство.

Глобалізація, технологічні інновації та зміна клімату створюють нові виклики для підприємств. Для ефективного управління сталим розвитком необхідно оперативно аналізувати значний обсяг інформації. Постійні зміни в законодавстві, особливо у сфері екологічного регулювання, вимагають доступу до актуальної інформації для забезпечення відповідності нормам.

Сталий розвиток вимагає інтеграції трьох складових: економічної, екологічної та соціальної. Для їхнього збалансування потрібні надійні дані та аналітичні інструменти. Інформаційне забезпечення дозволяє моделювати сценарії розвитку підприємства, оцінювати ризики та виявляти нові можливості.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) стають основним інструментом для збору, обробки, зберігання та аналізу даних. Використання сучасних ІТ-рішень (Big Data, IoT, AI) значно підвищує точність і швидкість прийняття рішень. Автоматизація інформаційних потоків сприяє підвищенню ефективності управління та зниженню витрат.

Зростає важливість прозорості в діяльності підприємств для підтримки довіри з боку стейкхолдерів, зокрема клієнтів, партнерів і регуляторів. Інформаційне забезпечення є основою для формування нефінансової звітності, включаючи звіти зі сталого розвитку відповідно до міжнародних стандартів (GRI, ISO 26000 тощо).

Для впровадження інноваційних рішень, спрямованих на сталий розвиток, потрібна якісна інформаційна база. Інформаційне забезпечення дозволяє підприємствам вчасно виявляти інноваційні тренди, оцінювати їхню доцільність і прогнозувати ефект. Інформація допомагає виявляти ризики, пов'язані з впливом на довкілля, соціальні конфлікти чи нестабільність ринків. Система інформаційного забезпечення дозволяє створювати моделі ризик-менеджменту та знижувати вплив негативних факторів.

Ефективне інформаційне забезпечення дає можливість підприємствам краще розуміти ринок, швидше реагувати на зміни та впроваджувати стратегії сталого розвитку, що забезпечує їм конкурентну перевагу. Компанії, які активно використовують інформаційні системи для підтримки сталого розвитку, підвищують свою репутацію та привабливість для інвесторів.

Актуальність інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства визначається зростаючими викликами сучасного бізнес-середовища, які потребують ефективного управління економічними, екологічними та соціальними аспектами. Надійна інформаційна база забезпечує своєчасність, обґрунтованість і ефективність управлінських рішень, сприяючи досягненню стратегічних цілей і створенню конкурентних переваг. У сучасних умовах інформаційне забезпечення стає одним із найважливіших інструментів сталого розвитку підприємств.

Ефективне інформаційне забезпечення є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на досягнення цілей сталого розвитку. Надійна, актуальна та повна інформація дозволяє підприємству враховувати економічні, соціальні та екологічні аспекти своєї діяльності. Інформаційне забезпечення управління сталим розвитком підприємства є не лише інструментом підтримки прийняття рішень, але й стратегічним фактором довгострокового успіху. Воно дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними, адаптуватися до глобальних змін і сприяти формуванню сталого суспільства, збалансовуючи економічну ефективність із соціальною відповідальністю та екологічною безпекою.

Ломонос З. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Зенченко О. О.

УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Питання управління людськими ресурсами на підприємстві є дуже актуальним у сучасних умовах функціонування підприємств. Персонал організації (людський ресурс) має обслужити споживача так, щоб останній перетворився на постійного клієнта. Від цього значною мірою залежить дохід організації – чим більше постійних клієнтів, тим вище прибуток. Мета управління персоналом в індустрії туризму полягає в тому, щоб мотивувати службовців на надання клієнтам якісного обслуговування, що їх задовольняє.

Проблемам контролінгу у системі управління підприємством приділяється значна увага як закордонних, так і вітчизняних вчених, такими як: Е. Арон, О. Грішнова, В. Данюк, Г. Завіновська, М. Максма, Г. Назарова, С. Решміділова, А. Холодницька та інші.

Мета полягає в дослідженні концептуальних засад процесу управління людськими ресурсами на підприємстві та обґрунтуванні практичних шляхів підвищення його ефективності.

Управління людськими ресурсами – вид діяльності керівництва людьми, спрямований на досягнення цілей підприємства шляхом використання праці, досвіду, таланту цих людей з урахуванням їх задоволеності працею. Це система управління персоналом на підприємстві.

Повноцінне і ефективне функціонування підприємства забезпечується кількістю та якістю трудових ресурсів. Кількісний склад організації для зручності аналізу звичайно підрозділяється на три категорії: керівництво, менеджерська ланка і обслуговуюча, на чоловіків і жінок, пенсіонерів та осіб які не досягли 18-річного віку, що працюють і знаходяться у відпустках (наприклад по догляду за дитиною, без змісту і тощо), а також на працюючих в центральному відділенні тощо. Кількісна характеристика персоналу в першу чергу визначається такими показниками, як облікова і середньоспискова чисельність працівників. Якісний склад товариства звичайно підрозділяється на співробітників з вищою, середньою спеціальною, середньою та іншою освітою, а також включає в себе досвід роботи, підвищення кваліфікації співробітниками тощо.

Освіта є одним із визначальних факторів при прийманні на роботу, а інколи даний показник є головним критерієм відбору, саме тому характеристика структури трудових ресурсів за цією категорією є досить важливою.

Вдосконалення організації праці та впровадження нових технологій робить можливим створення підґрунтя для економічного зростання та покращення кінцевих результатів діяльності підприємства, а також швидкого та якісного задоволення потреб споживача та задоволення потреб людини під час праці. Тому доцільно звернути увагу на економічні, соціально-психологічні та технічні заходи удосконалення організації праці, оскільки вони створюють сприятливий соціально-психологічний клімат в колективі та належні умови праці, а також забезпечать підвищення продуктивності праці та відновлення працездатності працівників.

Отже, економічні заходи удосконалення організації праці включають в себе можливість підвищення кваліфікації працівників, забезпечення виплат за надурочні роботи та забезпечення гарячого харчування працівників. Реалізація цих заходів допоможе працівникам товариства здобути нові знання відповідно до своїх професій, надасть можливість отримувати більш високу заробітну плату та забезпечить належні умови праці.

Мазур Д. О.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д. держ. упр., професор кафедри державного управління та земельного кадастру Кравченко Т. А.

ПРО СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ МАРКЕТИНГУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій та глобалізації відбуваються суттєві зміни в управлінських процесах, що вимагає впровадження інноваційних підходів до публічного управління. Технології маркетингу та менеджменту, які активно використовуються в бізнесі, все частіше застосовуються в державному секторі для підвищення ефективності управління, забезпечення прозорості, покращення комунікації з громадськістю та залучення громадян до прийняття рішень. Використання сучасних інформаційних систем, Big Data, штучного інтелекту та цифрового маркетингу дозволяє публічним адміністраціям оперативно реагувати на виклики та потреби суспільства. Тема є актуальною через необхідність оптимізації публічних послуг, посилення довіри до державних інституцій і впровадження інноваційних технологій для забезпечення сталого розвитку країни.

У сучасному світі стрімка цифровізація суспільства та постійні соціальні, економічні та політичні зміни диктують необхідність адаптації публічної влади до нових умов управління. Традиційні підходи в управлінні публічними процесами стають недостатніми для вирішення нових викликів, таких як зростання громадянських запитів на прозорість, доступність послуг, швидке реагування на потреби суспільства та залучення громадян до процесу прийняття рішень. Інноваційні технології в маркетингу та менеджменті стають ключовим інструментом модернізації публічного управління, зокрема у контексті переходу до цифрових платформ і сервісів [4, с. 16].

Використання сучасних маркетингових інструментів, таких як Big Data, цифровий маркетинг, соціальні медіа та аналітика даних, дає змогу державним установам краще розуміти потреби громадян, ефективніше планувати і впроваджувати реформи та стратегії розвитку. Цифрові канали зв'язку дозволяють не лише збирати зворотний зв'язок, а й будувати системи відкритої комунікації між владою та суспільством. Такий підхід сприяє підвищенню рівня довіри до інституцій влади та розширює можливості громадської участі у процесах публічного управління.

Крім того, технології сучасного менеджменту, зокрема Agile-методології, Lean-управління, системи управління змінами та проєктний менеджмент, дозволяють зробити управління гнучкішим та адаптивнішим до змін. Застосування таких підходів забезпечує зосередження на результатах, швидке реагування на нові виклики, оптимізацію ресурсів і підвищення ефективності публічних послуг. Зокрема, впровадження систем електронного урядування та смарт-адміністративних рішень знижує бюрократичні перепони, спрощує доступ до державних послуг і забезпечує їх прозорість [5, с. 1-6].

Впровадження інноваційних підходів до управління та маркетингу в державних інституціях також сприяє формуванню культури стратегічного мислення та планування, орієнтованого на потреби суспільства. Така трансформація підвищує не лише ефективність адміністрування, а й дозволяє інтегрувати міжнародний досвід у національні реалії. Крім того, в умовах глобалізації та конкурентного середовища між державами за економічний і соціальний розвиток інноваційні технології стають не просто опцією, а необхідною умовою для сталого розвитку та успішної інтеграції на міжнародному рівні.

Таким чином, дослідження сучасних технологій маркетингу та менеджменту в публічному управлінні є актуальним з огляду на необхідність підвищення ефективності державних інституцій, адаптації до нових викликів цифрової епохи та забезпечення сталого розвитку національних і місцевих адміністрацій. Впровадження таких інновацій сприяє досягненню більшої прозорості, результативності та підзвітності публічної влади перед громадянами [3, с. 56-67].

Сьогодні, рекомендується впроваджувати системи електронного урядування, які дозволяють автоматизувати надання державних послуг, спростити бюрократичні процедури та підвищити доступність публічних сервісів для громадян. Електронні платформи забезпечать прозорість адміністративних процесів і сприятимуть ефективній комунікації між органами влади та населенням. Органи державної влади мають застосовувати інструменти аналізу великих даних для більш точного вивчення потреб громадян, прогнозування соціальних та економічних трендів, а також для оптимізації ресурсів. Дані, отримані з різних цифрових джерел, можуть бути використані для прийняття більш обґрунтованих і результативних рішень. Для покращення комунікації з громадянами рекомендується активніше використовувати цифровий маркетинг, зокрема соціальні медіа, електронні розсилки та онлайн-платформи. Це дозволить державним установам оперативно інформувати суспільство про нові ініціативи, заходи та послуги, а також отримувати зворотний зв'язок від громадян. Також, рекомендується впроваджувати сучасні методології управління, такі як Agile та Lean, для підвищення ефективності адміністративних процесів. Це дозволить швидко реагувати на зміни, оптимізувати ресурси та зосереджувати зусилля на досягненні конкретних результатів. Державні службовці мають постійно вдосконалювати свої знання та навички у сфері сучасних технологій управління та маркетингу. Для цього варто впроваджувати системи безперервної освіти, тренінги та курси підвищення кваліфікації, які будуть спрямовані на опанування інноваційних підходів до публічного управління. Для підвищення довіри до державних інституцій та залучення громадян до процесів прийняття рішень рекомендується активно використовувати механізми партисипативного управління, зокрема онлайн-опитування, петиції та консультації. Це сприятиме підвищенню відкритості влади та відповідатиме сучасним демократичним стандартам. Ще, рекомендується вивчати та адаптувати кращі міжнародні практики у сфері публічного управління та адміністрування, зокрема щодо впровадження інноваційних технологій. Це дозволить інтегрувати Україну в глобальну систему сучасного управління та забезпечити сталий розвиток держави на основі ефективного використання новітніх досягнень [1, с. С. 48-52; 2, с. 69-78;]. Саме такі напрямки впровадження сучасних технологій у маркетинг та менеджмент в сфері публічного управління та адміністрування ми проаналізували та намітили для наших подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Гончаренко К. І. Особливості застосування державного маркетингу в управлінській діяльності : механізми державного управління. *Публічне управління та митне адміністрування*. № 1(18). 2018. С. 48-52.
2. Романенко К. М., Чаплай І. В. Система маркетингових комунікацій в механізмах державного управління. *Актуальні проблеми економіки*. № 4. 2016. С. 69-78. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=ape_2016_4_12 (дата звернення: 19.09.2024).
3. Ромат Є. В. Маркетинг в публічному управлінні. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2016. № 4. С. 56-67.
4. Ромат Є. В., Гавриличко Ю. В. Маркетинг у публічному управлінні : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 288 с.
5. Сіренко Р. В. Впровадження сучасних мережевих маркетингових технологій в державне управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 1. 2022. С. 1-6.
6. Шатун В., Зосімова І. Маркетинг в публічному управлінні: сутність, специфікація. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Серія "Державне управління"*. 2016. Т. 267. Вип. 255. С. 181-187.

Мазур М. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.держ.упр., професор кафедри публічного управління та землеустрою Боклаг В. А.

ПРО ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У БІЗНЕС ПРОЦЕСАХ ПОВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ

У тезах ми розглянемо переваги впровадження хмарних технологій у бізнес-процеси в умовах повоєнної економіки. Особливу увагу приділено ролі хмарних рішень у забезпеченні гнучкості, ефективності та швидкості адаптації підприємств до нових умов.

Хмарні технології (англ. cloud computing) - це модель забезпечення зручного та масштабованого доступу до обчислювальних ресурсів (серверів, сховищ даних, додатків та послуг) через Інтернет. Вона дозволяє організаціям та користувачам зберігати та обробляти дані на віддалених серверах, що знижує потребу в локальній інфраструктурі [7, с. 45-49].

Основні характеристики хмарних технологій включають: масштабованість; віртуалізація; доступність за вимогою; оплата за використання, що знижує витрати на інфраструктуру [4, с. 25-30].

Відзначимо значення хмарних технологій у сучасному бізнес-середовищі, це гнучкість та адаптивність, бо хмарні рішення дозволяють підприємствам швидко реагувати на зміни ринкових умов. Наприклад, в умовах нестабільності або криз підприємства можуть швидко масштабувати ресурси та адаптувати бізнес-процеси; це зниження витрат: використання хмарних технологій значно скорочує витрати на апаратне забезпечення, обслуговування серверів та IT-інфраструктуру, оскільки всі ці елементи керуються хмарними провайдерами; інноваційність: хмарні платформи пропонують доступ до сучасних інструментів та технологій (штучний інтелект, аналітика великих даних, машинне навчання), що дозволяє бізнесу залишатися конкурентоспроможним; покращена співпраця та доступність: хмарні сервіси забезпечують спільний доступ до інформації та інструментів для співробітників незалежно від їхнього місцезнаходження, що є важливим у сучасному глобалізованому середовищі та за умов дистанційної роботи; безпека та відновлення даних: більшість хмарних платформ пропонують вдосконалені засоби захисту даних та регулярне резервне копіювання, що знижує ризики втрати інформації через технічні несправності чи кібератаки [2, с. 12-17; 8, с. 22-28].

Впровадження хмарних технологій набуває особливої актуальності в процесі відновлення економіки після конфлікту. Війни та збройні конфлікти призводять до значних руйнувань інфраструктури, втрат людських ресурсів, пошкоджень підприємств і зменшення інвестиційної привабливості. Після завершення конфліктів держави стикаються з необхідністю швидкого відновлення економіки, при цьому вкрай важливо забезпечити гнучкість, інноваційність та ефективність бізнес-процесів. У цьому контексті хмарні технології є важливим інструментом для досягнення цих цілей з кількох причин, це швидка відбудова інфраструктури: під час або після війни фізичні активи, такі як сервери, центри обробки даних та офіси, можуть бути зруйновані або недоступні. Хмарні рішення дозволяють підприємствам відновлювати операційні процеси без необхідності в значних капітальних інвестиціях у фізичну інфраструктуру. Це забезпечує відновлення бізнесу навіть у випадках значних пошкоджень. Ще, гнучкість для бізнесу в нестабільних умовах: хмарні технології надають можливість швидко адаптуватися до мінливих умов ринку та змінювати обсяги ресурсів залежно від поточних потреб підприємства. Це особливо важливо в умовах відбудови, коли економічна ситуація може бути непередбачуваною, а ресурси обмеженими. Також, оптимізація витрат: після конфлікту підприємства та уряди часто стикаються з обмеженими фінансовими ресурсами. Використання хмарних технологій знижує капітальні витрати на IT-інфраструктуру, що дозволяє сконцентрувати ресурси на інших важливих аспектах відновлення (фізична інфраструктура, соціальні програми тощо); підтримка цифрової трансформації: відновлення економіки вимагає запровадження інноваційних рішень, що стимулюють зростання і розвиток підприємств. Хмарні технології сприяють цифровій трансформації бізнесу, дозволяючи підприємствам впроваджувати передові технології, такі як великі дані, штучний інтелект, автоматизація бізнес-процесів; забезпечення безпеки та збереження даних: у період після конфлікту безпека даних є особливо важливою, оскільки збройні конфлікти можуть супроводжуватися кібератаками та інформаційними загрозами. Хмарні провайдери забезпечують високий рівень захисту даних, резервного копіювання та відновлення інформації, що є критичним для відновлення стабільної діяльності бізнесу та підтримка міжнародної співпраці та інвестицій: хмарні технології полегшують інтеграцію підприємств у глобальні ринки, що є важливим для залучення інвестицій та міжнародної допомоги в

процесі відновлення. Вони забезпечують швидкий доступ до світових ринків і партнерств, сприяючи розвитку економіки [1, с. 45-50].

Основними перевагами хмарних технологій є гнучкість та масштабованість (можливість швидко адаптуватися до змінюваних умов ринку); зниження витрат, економія на інфраструктурі та обслуговуванні ІТ-систем; швидкий доступ до нових технологій та рішень без великих капітальних витрат; впровадження хмарних технологій у бізнес-процеси; аналіз бізнес-процесів, що можуть бути оптимізовані за допомогою хмарних технологій; виклики та ризики, бо необхідне навчання персоналу та зміна корпоративної культури [5, с. 20-25].

Хмарні технології є ключовими інструментами для підприємств, що прагнуть швидко відновитися та адаптуватися до нових економічних умов, оскільки вони забезпечують значну гнучкість, ефективність та доступ до інноваційних рішень. В умовах повоєнного відновлення та нестабільності ринків, підприємства стикаються з викликами, які потребують швидких рішень і оптимізації бізнес-процесів. Хмарні технології пропонують низку переваг, які допомагають досягти цих цілей: швидка масштабованість; економія витрат; оперативність та швидке відновлення; підтримка інновацій; забезпечення глобальної співпраці – хмарні рішення сприяють координації роботи між міжнародними партнерами, постачальниками та клієнтами, що особливо важливо для підприємств, які прагнуть інтегруватися в глобальні ланцюги постачання чи розвивати міжнародні ринки та підвищення безпеки даних – в умовах після конфлікту питання безпеки стають особливо актуальними. Хмарні постачальники забезпечують високий рівень захисту даних, що знижує ризики їх втрати через технічні несправності або кібератаки тощо [6, с. 14-20].

Впровадження хмарних технологій у повоєнний період є важливим кроком для забезпечення сталого відновлення підприємств та економіки загалом. Для максимального використання потенціалу хмарних рішень слід застосовувати стратегічний підхід, який враховує особливості відновлення після конфлікту. Проте, перед впровадженням хмарних рішень варто провести детальний аналіз поточних бізнес-процесів та існуючої ІТ-інфраструктури. Це допоможе визначити, які саме процеси можуть бути оптимізовані за допомогою хмарних рішень та які ресурси є пріоритетними для перенесення у хмару. У постконфліктний період питання кібербезпеки стають особливо важливими, оскільки бізнес стикається з новими загрозами. Потрібно оцінити ризики, пов'язані з хмарними технологіями, та розробити план безпеки даних. Це може включати вибір хмарного провайдера з високими стандартами безпеки, шифрування даних, налаштування багатофакторної автентифікації та регулярне резервне копіювання. Для зниження ризиків у перехідний період рекомендується застосовувати гібридні стратегії, коли частина бізнес-процесів залишається на локальних серверах, а інші переносяться в хмару. Це дозволяє підприємствам поступово адаптуватися до нової інфраструктури, забезпечуючи стабільність критично важливих процесів. Впровадження нових технологій вимагає відповідної підготовки співробітників. Варто інвестувати в навчання та підвищення кваліфікації персоналу, щоб вони могли ефективно працювати з новими хмарними інструментами. Це допоможе уникнути помилок під час адаптації та максимізує переваги використання хмарних сервісів. Важливо обрати хмарного провайдера, який забезпечить високий рівень надійності, безпеки та технічної підтримки. Слід враховувати не лише цінову політику, але й такі фактори, як відповідність міжнародним стандартам безпеки, гарантії доступності сервісу, можливості масштабування та відповідність юридичним вимогам країни. Перенесення бізнес-процесів до хмари потребує ретельного планування. Рекомендується розробити поетапний план міграції з чіткими термінами та критеріями успішності на кожному етапі. Це включає визначення, які сервіси та дані переносяться першими, налаштування інтерфейсів для інтеграції з існуючими системами та перевірку працездатності кожного етапу перед його завершенням. Після конфлікту фінансові ресурси часто є обмеженими, тому хмарні технології можуть допомогти оптимізувати витрати завдяки моделі "оплата за використання". Це дозволяє підприємствам оплачувати лише ті ресурси, які вони фактично використовують, зменшуючи постійні витрати на підтримку ІТ-інфраструктури. Після конфлікту багато підприємств можуть працювати в умовах розосередження кадрів або віддаленої роботи. Хмарні платформи забезпечують зручний доступ до корпоративних ресурсів з будь-якої точки світу, що є важливим для організації ефективної праці співробітників незалежно від їхнього місцезнаходження. Впровадження хмарних технологій не повинно бути лише тимчасовим рішенням для подолання наслідків конфлікту. Підприємствам слід розробити стратегію довгострокового розвитку, що включає використання інноваційних хмарних рішень для зростання та підвищення конкурентоспроможності. Це може включати впровадження штучного інтелекту, автоматизацію бізнес-процесів, використання аналітики великих даних тощо. Хмарні технології полегшують співпрацю з міжнародними партнерами та залучення іноземних інвестицій, оскільки вони забезпечують спільний доступ до інформації, ефективну комунікацію та прозорість у бізнес-процесах. Це може допомогти у залученні коштів для відновлення та розвитку [3, с. 31-36; 9, с. 55-61].

Впровадження хмарних технологій у повоєнний період може значно сприяти відновленню підприємств та їх адаптації до нових умов. Стратегічний підхід до інтеграції хмарних рішень дозволить знизити ризики, забезпечити економію ресурсів та підвищити ефективність бізнес-процесів, що є критично важливим для відновлення економіки після конфлікту.

Список використаних джерел

1. Беленков О. Аналіз використання хмарних технологій в управлінні бізнес-процесами. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. № 1(41). 2019. С. 45-50.
2. Іванов О. Хмарні технології: переваги та ризики для бізнесу в умовах нестабільності. *Економіка та менеджмент*. № 3(1). 2022. С. 12-17.
3. Кузьменко В. Хмарні рішення для малого та середнього бізнесу: переваги, недоліки, перспективи. *Журнал інформаційних технологій*. № 8(1). 2021. С. 31-36.
4. Наринян А. Стратегії впровадження хмарних технологій у підприємствах: світовий та український досвід. *Науковий вісник Хмельницького національного університету*. № 3. 2020. С. 25-30.
5. Петренко О. Впровадження хмарних технологій в Україні: стан та перспективи. *Системні технології*. № 1(30). 2021. С. 20-25.

6. Сивко В. Хмарні технології у сфері управління: нові можливості для бізнесу в постконфліктний період. *Сучасні проблеми економіки*. № 5(2). 2023. С. 14-20.

7. Сидоренко Н. Хмарні технології як інструмент для оптимізації бізнес-процесів. *Економіка та держава*. № 4.2020. С. 45-49.

8. Холод О. Вплив хмарних технологій на конкурентоспроможність підприємств. *Економічний журнал*. № 2(19). 2020. С. 22-28.

9. Щербань Т. Економічні аспекти впровадження хмарних технологій у бізнес-процеси. *Наукові записки Мелітопольського державного педагогічного університету*. № 1. 2019. С. 55-61.

Малицький А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Томарева-Патлахова В. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЇ

В умовах підвищення конкуренції у сфері охорони здоров'я медичним закладам необхідно активно займатися маркетинговою діяльністю для залучення пацієнтів, зміцнення своєї репутації та ефективного просування послуг. З розвитком цифрових технологій, зростаючим попитом на якісні медичні послуги та високими очікуваннями клієнтів роль маркетингу в медичних установах стала однією з ключових.

Маркетинг у сфері охорони здоров'я спрямований на просування послуг, формування позитивного іміджу та встановлення довіри до медичного закладу серед пацієнтів. Від ефективного маркетингу залежить обізнаність населення про наявні послуги, їх доступність і якість. На відміну від комерційного маркетингу, маркетинг у сфері охорони здоров'я має соціальну складову, спрямовану на забезпечення доступу до медичних послуг, профілактику захворювань і підвищення якості життя пацієнтів.

Активна присутність у соціальних мережах дозволяє медичним закладам взаємодіяти з аудиторією, відповідати на питання, інформувати про нові послуги та акції. Використання таких платформ, як Facebook, Instagram і YouTube, сприяє формуванню лояльної аудиторії. Публікація освітніх статей, відео і вебінарів, що висвітлюють актуальні медичні питання, допомагає підвищити обізнаність пацієнтів і формує імідж закладу як експертного та надійного джерела інформації.

Створення зручного та інформативного сайту, оптимізованого для пошукових систем, дозволяє закладу охорони здоров'я покращити видимість у результатах пошуку, залучаючи нових пацієнтів. Розробка унікального стилю, логотипу, слогану та місії дозволяє закладу відрізнитися на ринку і створює впізнаваний образ серед пацієнтів. Брендінг має відображати основні цінності закладу, такі як якість, надійність та доступність. Негативні відгуки потребують особливої уваги: важливо реагувати на них професійно, демонструючи турботу про пацієнтів. Відгуки пацієнтів допомагають не лише покращити послуги, але й посилити репутацію закладу, якщо відповідати на них оперативно та конструктивно.

Використання CRM-систем дозволяє ефективно управляти базою пацієнтів, аналізувати їхні потреби та надавати індивідуальні пропозиції. CRM-системи сприяють персоналізації маркетингових повідомлень, підвищуючи лояльність пацієнтів і покращуючи взаємодію з ними. Персоналізовані повідомлення про нові послуги, акції або нагадування про візити створюють зручність для пацієнтів і сприяють зміцненню відносин із ними.

Знижки та бонуси для постійних пацієнтів допомагають залучити клієнтів до закладу та утримувати їх на довгостроковій основі. Програми лояльності можуть включати знижки на медичні обстеження, спеціальні пропозиції для сімей або певні види обстежень для постійних клієнтів.

Також слід зазначити, що реклама медичних послуг регулюється законодавством, що обмежує можливість використання агресивної реклами або певних рекламних інструментів. Маркетинг у цій галузі має бути етичним, достовірним і базуватися на фактах. Використання персональних даних пацієнтів для маркетингових цілей вимагає дотримання стандартів конфіденційності, що створює додаткові вимоги до захисту інформації.

Удосконалення маркетингової діяльності в закладах охорони здоров'я дозволяє ефективно адаптуватися до викликів ринку, підвищити якість обслуговування та зміцнити зв'язок із пацієнтами. Використання сучасних цифрових інструментів, управління брендом, персоналізація та аналіз потреб цільової аудиторії сприяють залученню нових пацієнтів і забезпеченню стійкого розвитку медичного закладу. Такий підхід не лише розширює можливості маркетингу, але й сприяє більшій доступності та якості медичних послуг, що є важливим для успішної діяльності у сфері охорони здоров'я.

Мальченко В. Г.

Класичний приватний університет

НОВІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЯХ, ПІДПРИЄМСТВАХ ТА УСТАНОВАХ. НОВІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: АДАПТАЦІЯ ДО ЗМІН В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасний світ характеризується швидкими змінами, технологічним прогресом, глобалізацією та необхідністю адаптації до нових умов. Це стосується не лише соціально-економічних аспектів, але й самого підходу до управління організаціями, підприємствами та установами. Сьогоднішній керівник повинен вміти працювати в умовах невизначеності, враховуючи не тільки інтереси компанії, а й зовнішні фактори, що швидко змінюються.

Основні виклики управління та адміністрування

1. Швидка зміна технологій та цифровізація

Розвиток технологій змінює підходи до організації робочих процесів. Автоматизація рутинних завдань, інтеграція штучного інтелекту, розвиток хмарних технологій і великих даних створюють як нові можливості, так і нові виклики. Сучасним управлінням необхідно забезпечувати ефективне впровадження технологій, навчати працівників користуватися ними та інтегрувати цифрові інструменти в щоденну діяльність компанії.

2. Глобалізація та культурна різноманітність

У світовому бізнесі розширюються кордони, і це впливає на управлінські підходи. Підприємства працюють з міжнародними партнерами та залучають працівників з різних країн. Це вимагає не лише адаптації до культурних особливостей, але й розвитку гнучкого підходу до роботи з персоналом, орієнтації на міжкультурну комунікацію та уникнення конфліктів.

3. Зростання значення соціальної відповідальності та сталого розвитку

Сучасний споживач стає все більш вимогливим до етичних стандартів компанії, екологічної відповідальності та сталого розвитку. Організації повинні не лише орієнтуватися на прибуток, але й враховувати свій вплив на суспільство і довкілля. Це ставить нові вимоги до управлінців щодо прийняття рішень, які відповідають стандартам сталого розвитку, зокрема у сфері ресурсозбереження та зниження впливу на екологію.

4. Гнучкість і адаптивність до змін

В умовах швидкоплинного ринку та глобальної конкуренції підприємства повинні швидко адаптуватися до змін. Традиційні довгострокові плани часто не відповідають реальності, що вимагає від управлінців застосування гнучких підходів, таких як Agile або Lean. Вони допомагають швидко реагувати на зміни в ринковій ситуації та задовольняти потреби клієнтів.

5. Забезпечення кібербезпеки

З розвитком цифрових технологій зростає загроза кіберзлочинності, яка може завдати значної шкоди компаніям. Управлінці повинні забезпечити належний рівень кібербезпеки, включаючи захист даних клієнтів та конфіденційної інформації. Це вимагає інвестування в системи безпеки та регулярного навчання працівників у сфері захисту даних.

Сучасні організації стикаються з низкою нових викликів, які вимагають переосмислення підходів до управління та адміністрування. Швидка зміна технологій, культурна різноманітність, глобалізація, вимоги сталого розвитку та нові умови праці вимагають від управлінців високого рівня гнучкості, швидкості реакції на зміни та здатності адаптуватися. Лише організації, що зможуть ефективно реагувати на ці виклики, зможуть забезпечити свою конкурентоспроможність і сталий розвиток у майбутньому.

Маренков М. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Бритова Г. В.

АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД У ЕКОНОМІЧНОМУ НАПРЯМКУ

Економічний механізм реалізації державної стратегії сталого розвитку територій громад вимагає інтеграції соціальних, економічних та екологічних інтересів із залученням місцевої влади, бізнесу та громади. Це дозволяє створити умови для стійкого зростання, поліпшення якості життя та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь і є ключовою складовою загальної стратегії сталого розвитку.

Стабільний розвиток місцевих громад саме у економічному напрямку спрямований на забезпечення стійкого зростання місцевої економіки, підвищення рівня зайнятості, поліпшення добробуту населення і зменшення економічної залежності від зовнішніх факторів. Основні напрямки такого розвитку включають, перше, диверсифікацію місцевої економіки. Тобто, розвиток різних галузей економіки, таких як туризм, агропромисловий сектор, технологічні стартапи, зелена енергетика, щоб зменшити залежність громади від одного сектора та інвестиції у розвиток місцевих виробництв, які забезпечують робочі місця та сприяють економічній стабільності.

Дуже важливим напрямком є фінансова підтримка та доступ до кредитів: створення програм для полегшення доступу до фінансових ресурсів для підприємців, включаючи кредитні пільги, субсидії та гранти, розвиток бізнес-інкубаторів та інноваційних хабів, курси з фінансової грамотності, які допоможуть підприємцям ефективно управляти бізнесом.

Потрібно звертати увагу на інвестиційну привабливість та Державно-приватне партнерство. Це розробка програм і заходів, які роблять громаду привабливою для інвесторів, що включає податкові пільги, прозорі правила ведення бізнесу, зручну адміністративну інфраструктуру, а також реалізація великих інфраструктурних проектів у співпраці з приватним сектором, що дозволяє мобілізувати додаткові ресурси для розвитку громади (будівництво доріг, шкіл, лікарень, спортивних і культурних центрів).

Стабільний економічний розвиток місцевих громад спрямований на створення конкурентоспроможної, інноваційної та стійкої економіки, яка покращує добробут жителів, забезпечує зайнятість та сприяє соціальній стабільності. Всі заходи повинні бути узгоджені з принципами сталого розвитку, враховуючи екологічні та соціальні аспекти для довгострокового зростання та процвітання громади.

Матвієнко Т. Ю.

Класичний приватний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективна мотивація праці персоналу є одним із ключових інструментів для підвищення продуктивності, залученості працівників та досягнення стратегічних цілей підприємства. У сучасних умовах удосконалення мотиваційних механізмів вимагає врахування як традиційних, так і інноваційних підходів.

Удосконалення мотивації праці персоналу вимагає поєднання матеріальних і нематеріальних стимулів, впровадження сучасних технологій та персоналізованого підходу. Важливо враховувати потреби працівників, створювати умови для їхнього розвитку та забезпечувати баланс між роботою й особистим життям. Це дозволить підвищити продуктивність, залученість і лояльність персоналу, а також сприятиме досягненню стратегічних цілей підприємства.

Удосконалення мотивації праці персоналу підприємства потребує комплексного підходу, що поєднує матеріальні стимули, розвиток професійних компетенцій, підтримку добробуту працівників та створення позитивної корпоративної культури. Інноваційні підходи, цифрові технології та гнучкі системи роботи дозволяють адаптувати мотиваційні програми до сучасних реалій та підвищити ефективність і лояльність персоналу.

Шляхи удосконалення мотивації праці персоналу підприємства:

1. Удосконалення мотивації праці персоналу вимагає інтегрованого підходу, який поєднує матеріальні та нематеріальні стимули, враховує індивідуальні потреби працівників і специфіку діяльності підприємства.

2. Використання сучасних технологій та інноваційних інструментів у мотивації дозволяє підвищити продуктивність, зручність і ефективність управління персоналом.

3. Прозорі критерії оцінки праці та регулярний зворотний зв'язок зміцнюють довіру між працівниками і керівництвом, підвищуючи рівень задоволеності роботою.

4. Інвестиції у навчання, розвиток і підтримку персоналу забезпечують довгострокову лояльність працівників і їхню зацікавленість у досягненні цілей компанії.

5. Сучасні мотиваційні системи повинні бути гнучкими, щоб відповідати динамічним змінам на ринку праці, очікуванням працівників і зовнішнім викликам.

Мотивація праці персоналу підприємства є важливим інструментом підвищення його конкурентоспроможності. Удосконалення мотиваційних програм сприяє створенню ефективної, залученої та задоволеної команди, що здатна забезпечити досягнення стратегічних цілей підприємства.

Ефективна система мотивації праці є важливим чинником забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Вона дозволяє максимально ефективно використовувати потенціал працівників, підвищуючи їх продуктивність і залученість. Система мотивації повинна поєднувати фінансові (зарплата, бонуси, премії) та нематеріальні (визнання, кар'єрний розвиток, комфортні умови праці) стимули, що забезпечують всебічний підхід до задоволення потреб працівників.

Система мотивації повинна включати програми розвитку, навчання та підвищення кваліфікації працівників. Це сприяє формуванню професійного кадрового потенціалу підприємства. Ефективна система мотивації повинна бути прозорою та орієнтованою на результат. Працівники мають чітко розуміти, як їхні досягнення впливають на винагороду та визнання. Використання сучасних цифрових інструментів, таких як HRM-системи та платформи зворотного зв'язку, дозволяє зробити процес мотивації більш ефективним, прозорим і інтерактивним.

Система мотивації повинна бути адаптивною до змін зовнішнього середовища, нових тенденцій на ринку праці та специфіки діяльності підприємства. Гнучкий підхід дозволяє оперативно реагувати на виклики. Система мотивації повинна сприяти формуванню позитивного робочого середовища, заснованого на довірі, взаємній підтримці та спільних цінностях.

Важливим аспектом сучасної системи мотивації є створення умов для дотримання балансу між роботою та особистим життям. Це сприяє підвищенню лояльності працівників і запобіганню вигоранню. Система мотивації потребує регулярного моніторингу, аналізу її ефективності та внесення змін відповідно до потреб працівників і цілей підприємства.

Система мотивації праці персоналу підприємства є комплексним механізмом, який впливає на ефективність роботи, рівень залученості та задоволеності працівників. Успішна мотиваційна система має бути прозорою, гнучкою, інтегрованою з цілями компанії та орієнтованою на розвиток людського капіталу. Її постійне вдосконалення є запорукою досягнення стратегічних цілей підприємства.

Медведєв В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ПРОБЛЕМИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Навколишнє середовище утворилося в результаті тривалої еволюції планети Земля і під впливом людської діяльності, створення так званої «вторинної природи», тобто міст, заводів, каналів, транспортних магістралей тощо. Отже, це та частина Земної природи, з якою людське суспільство безпосередньо взаємодіє у своєму житті та виробництві. Звідси впливає прямий зв'язок з господарською діяльністю людини, особливо з такими масштабними виробництвами, як енергетика, паливо та ресурсовидобувні комплекси, хімія, транспорт лісове та сільське господарство.

Тому серед основних завдань є дослідження особливостей організації життя в навколишньому середовищі, в тому числі у зв'язку з антропогенним впливом на природні системи, що є результатом людської діяльності.

Найбільш руйнівним з впливів діяльності людини на природу – є виділення забруднювачів, що потрапляє в атмосферу, ґрунт або природні води і порушує там біологічні, іноді й фізичні або хімічні процеси.

Гази антропогенного походження утворюють кислотні опади і смог. Кислотні опади потрапляють у водойми та нерідко викликають загибель риб або всього тваринного населення.

Одним із шкідливих компонентів смогу є озон. У великих містах при утворенні смогу його природна концентрація (1,1-8) підвищується в 10 разів і більше. У цьому випадку озон починає чинити шкідливий вплив на легені і слизові оболонки людини і на рослинність.

У ході розвитку землеробства неграбовий оранка приводила до втрати родючого шару, який зносився водою або вітром, а надмірне зрошення викликало засолення ґрунтів.

А також, на жаль, в Україні вже багато років квітне браконьєрство та державна недбалість, які зумовлюють знищення лісового багатства нашої країни – незаконні вирубки призводять до паводків у гірських районах в результаті неможливості знеліснених земель вбирати і утримувати вологу.

Крім цього, величезними є втрати біорізноманіття через знищення середовища існування тварин та рослин.

Людство практично повністю залежить від поверхневих вод суші – річок і озер. Ця незначна частина водних ресурсів (0,016%) піддається найбільш інтенсивному впливу. На всі види водокористування витрачається 2200 км³ води в рік. Споживання води постійно зростає, і одна з небезпек – вичерпання її запасів. Тривогу викликає дедалі зростаюча кількість господарських стоків. Забруднення водою відбувається не тільки відходами промислового виробництва, але і попаданням з полів у водойми органіки, мінеральних добрив, пестицидів, що застосовуються у сільському господарстві.

Проблема давно набула загальнонаціональних масштабів. 60% води в нашій країні екологи визнають непридатними для питва. Критична ситуація в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській, Херсонській, Одеській областях.

Отже, наслідками забруднення є: зменшення видової різноманітності морської і річкової флори і фауни; заростання і зникнення водойм; погіршення смаку, кольору і запаху води; руйнування емалі наших зубів з-за надлишку фтору; спалахи гепатитів, спровоковані бактеріями і кишковою паличкою; перевантаження організму залізом, що викликає порушення формування кісткової тканини; накопичення свинцю, хрому, кадмію, бензапірену, а також хлору у воді, провокують появу онкологічних захворювань і нервових розладів.

Мельниченко Д. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к. держ. упр. Гарькавий І. Б.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ НАД СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Публічне управління у сфері цивільного контролю над сектором безпеки й оборони є важливим компонентом державного управління, спрямованим на забезпечення підзвітності, прозорості та законності діяльності безпекових структур.

Публічне управління у сфері цивільного контролю є фундаментом для забезпечення демократичної легітимності та ефективності сектору безпеки і оборони України. Реалізація прозорих та підзвітних механізмів контролю сприяє зміцненню національної безпеки, захисту прав громадян та євроатлантичній інтеграції держави.

Нині питання забезпечення демократичного цивільного контролю над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони регламентується Законом України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. У цьому нормативно-правовому акті демократичний цивільний контроль подається як «комплекс здійснюваних відповідно до Конституції і законів України правових, організаційних, інформаційних, кадрових та інших заходів для забезпечення верховенства права, законності, підзвітності, прозорості органів сектору безпеки і оборони та інших органів, діяльність яких пов'язана з обмеженням у визначених законом випадках прав і свобод людини, сприяння їх ефективній діяльності й виконанню покладених на них функцій, зміцненню національної безпеки України»

У нинішніх складних воєнних умовах питання належного демократичного цивільного контролю над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони набуває особливого значення з огляду на прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу та увійти до Північноатлантичного договору (НАТО).

Не менш важливими є напрацювання у питаннях боротьби з корупцією, питаннях діяльності Уповноваженого у справах збройних сил (Омбудсмена) і та взаємодії з цивільним сектором під час надзвичайних ситуацій. Питання інформаційного впливу у сучасному глобальному світі важко переоцінити, тому створення нових важелів контролю по відношенню до силових відомств залишається край важливим для сучасної Української держави. Серед іншого Україна пройшла важкий шлях реформування силових структур, де на уламках колишніх радянських відомств формувалися нові структури. При цьому чимало особового складу скорочувалося, а питання адаптації до цивільного життя залишалося гострим. Представники силових відомств і досі залишаються досить вразливими у соціальному вимірі, тому досвід застосування законодавчих актів низки країн може надати нового імпульсу для розв'язання цих важливих проблем.

Важливим аспектом демократичного цивільного контролю над сектором національної безпеки і оборони має стати така форма його реалізації як моніторинг. У цьому контексті також доцільно активізувати діяльність громадськості, шляхом залучення її до проведення різноманітних громадських експертиз, вивчення громадської думки, проведення консультацій з громадськістю тощо. Вагоме значення у підвищенні ефективності демократичного цивільного контролю над сектором національної безпеки і оборони мають відіграти наукові установи та недержавні аналітичні центри, які виступають складовою цивільного контролю.

Ефективне публічне управління забезпечує баланс між потребами сектору безпеки і дотриманням демократичних принципів. Впровадження сучасних механізмів цивільного контролю сприяє зміцненню обороноздатності, демократичності та прозорості в Україні.

Меркін А. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Білюк А. В.

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ІНШИХ КРАЇН У СФЕРІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Вивчення механізмів державного управління системою надання соціальних послуг в умовах децентралізації є надзвичайно актуальним з кількох причин:

– Глобальні тенденції: децентралізація є світовим трендом, і Україна не є винятком. Розуміння того, як інші країни впроваджують децентралізацію у сфері соціальних послуг, дозволяє запозичити найкращі практики та уникнути помилок.

– Соціальна справедливість: ефективна система надання соціальних послуг є одним із ключових елементів соціальної держави. Вона гарантує, що всі громадяни мають рівні можливості для реалізації своїх прав і потреб.

– Ефективність використання ресурсів: оптимізація використання бюджетних коштів та залучення додаткових ресурсів є особливо важливою в умовах обмежених фінансових можливостей.

– Підвищення якості життя населення: якісні соціальні послуги сприяють покращенню здоров'я, освіти, соціальної інтеграції та загального добробуту населення.

– Зміни в суспільстві: зміни в демографічній ситуації, зростання кількості літніх людей, осіб з інвалідністю та інших вразливих груп вимагають адаптації системи соціальних послуг до нових умов.

– Євроінтеграція: Україна прагне інтегруватися в Європейський Союз, а стандарти надання соціальних послуг в ЄС є одними з найвищих у світі.

Децентралізація соціальних послуг є глобальною тенденцією, яка передбачає передачу повноважень та відповідальності за надання соціальних послуг з центрального рівня на місцевий. Кожна країна має свій унікальний досвід, який може бути корисним для України в процесі реформування системи соціального захисту.

Ключові країни-лідери в сфері децентралізації соціальних послуг: Швеція, Норвегія, Данія. Відзначаються високим рівнем децентралізації, розвинутою системою соціальних послуг та активним залученням громадських організацій. Німеччина має досвід федеративної системи, де значна частина відповідальності за соціальні послуги лежить на федеральних землях. Нідерланди відзначаються інноваційними підходами до надання соціальних послуг, зокрема, розвитком персоналізованого підходу та використанням інформаційних технологій. Канада - досвід децентралізації в рамках федеративної системи, де провінції мають значну автономію у сфері соціальних послуг.

Одним з ключових питань є забезпечення достатнього фінансування на місцевому рівні. Багато країн використовують різні механізми фінансування, включаючи блокові гранти, формули розподілу та конкурсне фінансування.

Для забезпечення рівного доступу до якісних соціальних послуг в різних регіонах необхідні єдині національні стандарти. Ефективна координація між центральним урядом і місцевими органами влади є важливою для уникнення дублювання функцій та забезпечення безперервності надання послуг.

Багато країн активно залучають громадські організації до надання соціальних послуг, що дозволяє підвищити ефективність та інноваційність. Підвищення кваліфікації працівників соціальної сфери є одним з ключових завдань для забезпечення якісного надання соціальних послуг.

Досвід інших країн демонструє, що децентралізація соціальних послуг може бути успішною за умови дотримання певних принципів. Україні необхідно враховувати як позитивний, так і негативний досвід інших країн, а також адаптувати його до власних умов. Важливо також розуміти, що децентралізація – це тривалий процес, який вимагає постійного вдосконалення.

Остроушко О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Zenchenko O. O.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ КРИЗИ

Питання стратегічного управління підприємством в умовах кризи є дуже актуальним у сучасних умовах функціонування підприємств. Саме під час кризи необхідно замислитись над тим, яким чином потрібно змінити корпоративну стратегію підприємства не просто для того, щоб вижити, але щоб отримати з кризи вигоду. Тобто необхідно виробити стратегію управління кризою, а не констатувати кризу управління та встати на шлях банкрутства підприємства.

Проблемам стратегічного управління підприємством в умовах кризи приділяється значна увага як закордонних, так і вітчизняних вчених, такими як: М. Портер, І. Ансоффа, А. Гутман, Дж. Данінг, А. Богданов, В. Глушков, Д. Гвішіані, В. Афанасьєва, Г. Джавадов, Г. Попов та ін.

Метою дослідження є розробка теоретико-методичних основ та практичних рекомендацій з удосконалення антикризового управління підприємством.

Антикризові стратегії – це стратегії, які оптимізують поведінку підприємства в умовах спаду в галузі, стійкого зниження основних фінансових показників діяльності корпорації і загрози банкрутства. Вони охоплюють комплекс заходів в області планування, управління персоналом, фінансів, взаємин з групами підтримки, а також юридичних і інших заходів з метою убезпечити підприємство від загрози банкрутства або суттєвого спаду і створити умови повороту до оздоровлення підприємства. Спад у виробничих, фінансових і інших важливих показниках, що визначають ефективність дії підприємства на ринку, носить закономірний, детермінований характер; його причини можна досліджувати і зробити відповідні корективи.

У механізмі антикризового управління однією з головних задач є їх ефективний розподіл та контроль, а також система мотивації працівників щодо ефективного використання і збереження наявного ресурсного потенціалу.

Функціонування механізму антикризового управління з урахуванням результатів оцінювання кризового стану можливе лише за належного інформаційно-аналітичного забезпечення. Концентрація інформації відбувається у межах окремих складових системи антикризового управління, а потім аналізується менеджментом підприємств.

Необхідно підкреслити, що у економічних розрахунках використовують інформацію, яка наповнена змістом та дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Аналітична складова також є надзвичайно важливою, оскільки самі інформаційні потоки є лише додатковою складовою антикризового управління, а на основі аналітики приймаються управлінські рішення, що і дозволяє долати кризові явища у різних часових діапазонах.

Складність прогнозування майбутніх подій у умовах тотальної економічної кризи може бути нівельована лише якісною системою менеджменту у тому числі і за рахунок ефективно-діючого механізму антикризового управління. Власники компаній, топ-менеджмент та керівники структурних підрозділів повинні оперувати якісною, своєчасною та достовірною інформацією, а також аналітичними звітами у розрізі всіх функціональних видів діяльності.

Панченко Д. Г.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ МОДЕЛІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Науковці підкреслюють важливість ефективно функціональної взаємодії для досягнення високих результатів підприємства. Сучасні погляди зосереджуються на гнучких, адаптивних і інтеграційних підходах, де основний акцент ставиться на співпрацю між підрозділами, оптимізацію комунікацій і використання технологій для досягнення стратегічних цілей підприємства. Актуальність функціональної взаємодії персоналу підприємств пов'язана з необхідністю підвищення ефективності роботи організації у сучасних умовах.

Теоретичні засади функціональної взаємодії персоналу підприємств базуються на концепціях менеджменту, соціальної психології та організаційної поведінки. Функціональна взаємодія персоналу – це процес організації взаємовідносин між працівниками, відділами чи командами в межах підприємства для досягнення спільних цілей. Вона охоплює комунікації, координацію, розподіл обов'язків і спільне вирішення завдань.

До основних компоненти функціональної взаємодії персоналу підприємств належать:

- комунікація: якісний обмін інформацією між працівниками чи відділами. Вона буває вертикальною (керівник-підлегли) та горизонтальною (між працівниками на одному рівні);
- координація: забезпечення узгодженості дій між структурними підрозділами чи командами;
- мотивація: залучення персоналу до виконання завдань через матеріальні та нематеріальні стимули;
- контроль і зворотний зв'язок: відстеження результатів і внесення корективів для підвищення ефективності.

Серед основних моделей функціональної взаємодії персоналу підприємств можна виділити функціональну, процесну, матричну, мережеву, адаптивну, крос-функціональну, інноваційну.

Функціональна модель передбачає взаємодію персоналу організована на основі функціональних відділів, де кожен відділ виконує свою чітко визначену роль, а взаємодія обмежується межами функцій.

Процесна модель орієнтована на взаємодію персоналу в межах ключових бізнес-процесів, таких як управління ланцюгом поставок або впровадження нових продуктів, де співробітники різних відділів працюють разом для досягнення спільної мети.

Матрична модель поєднує функціональну та процесну організацію, де працівники підпорядковуються як керівникам функціональних відділів, так і керівникам проектів або процесів.

Мережна модель орієнтована на горизонтальні зв'язки та взаємодію між співробітниками або командами, при цьому вона використовується для підтримки інновацій, швидкого реагування на зміни та ефективно комунікації.

Адаптивна модель передбачає гнучку систему взаємодії, яка адаптується до змін внутрішнього та зовнішнього середовища, що базується на децентралізації та самокерованих командах.

Інноваційна модель включає взаємодію між персоналом здійснюється на основі спільного пошуку нових рішень та ідей, також використовується для розвитку нових продуктів або послуг.

Крос-функціональна модель орієнтована на співпрацю між різними функціональними відділами для вирішення складних завдань, де спільні команди з різних відділів працюють над проектами, що виходять за межі стандартних функцій.

Заходи щодо покращення функціональної взаємодії персоналу підприємств можуть бути різними залежно від специфіки підприємства та його потреб. Однак загалом можна виділити кілька основних напрямків, які сприяють підвищенню ефективності взаємодії між працівниками та підрозділами:

1. Удосконалення комунікаційних каналів (впровадження сучасних комунікаційних технологій, зокрема використання внутрішніх корпоративних порталів, чатів, електронної пошти, відеоконференцій для забезпечення швидкої та ефективної комунікації між працівниками та відділами; створення відкритих каналів зворотного зв'язку, а саме регулярне отримання зворотного зв'язку від працівників для виявлення проблем у взаємодії між підрозділами та внесення коректив; проведення регулярних нарад і зустрічей: Це допомагає створити платформу для обміну інформацією та координування діяльності між відділами)

2. Розподіл ролей і відповідальностей (чітке визначення обов'язків шляхом окреслення чітких функцій і ролей для кожного працівника та відділу, що дозволяє уникнути дублювання завдань та зменшує ймовірність конфліктів між співробітниками; координація діяльності між відділами з визначенням механізмів, за яких взаємодія між функціональними підрозділами буде ефективною).

3. Розвиток корпоративної культури (створення єдиного корпоративного простору шляхом підтримки корпоративної культури, що заохочує взаємопідтримку, співпрацю та відкритість та включає в себе організацію спільних заходів для розвитку командного духу; забезпечення мотивації співробітників завдяки стимулюванню персоналу до активної участі у роботі через впровадження системи винагород та заохочень за успішну співпрацю між підрозділами).

4. Підвищення кваліфікації та розвитку персоналу (проведення тренінгів і семінарів задля навчання персоналу навичкам ефективної комунікації, роботи в команді, управлінню проектами та вирішенню конфліктів, що дозволяє співробітникам краще взаємодіяти між собою; розвиток лідерських якостей: Підготовка

менеджерів до керівництва міжфункціональними командами та забезпечення ефективної координації їх діяльності).

Застосування цих заходів може суттєво покращити функціональну взаємодію персоналу підприємства, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню продуктивності, зменшенню конфліктів і досягненню високих результатів у роботі організації.

Педак І. С.

Класичний приватний університет

ВІЙСЬКОВИЙ ЕКОЦИД В УКРАЇНІ

Екологічні проблеми з якими стикається Україна в ході воєнних дій на своїй території досліджуються та фіксуються. Це насамперед, викиди шкідливих речовин – у результаті масштабних конфліктів відбувається застосування різного виду зброї, яка використовує хімічну «начинку». Україна перша у світі за площею замінованих територій. Близько 174 тисяч квадратних кілометрів (30% території України) потенційно небезпечні для життя й господарювання. Внаслідок вибуху відбувається різкий викид шкідливих речовин на конкретній території.

Особливо глибокими є вибухи боєприпасів у водоймах, це відбувається через особливості поширення звукової хвилі в товщі води. А також, чисельні випадки обстрілів та авіаударів були слідством: пошкодження ємностей для зберігання нафти, керосину, пропану, дизельного пального; підприємств або складів, де зберігалися хімічні, фармацевтичні або лако-фарбувальні матеріали; водогонів, газо-насосних станцій.

Будь-яка неконтрольована лісова пожежа – це удар по екології та справжнє стихійне лихо, яке руйнує екосистему. Загасити лісові пожежі часом практично неможливо, особливо на території, підконтрольній ворогу. Від початку 2022 року в лісових масивах України зафіксовано пожежі на загальній площі 5,5 тис. гектарів. Цей показник перевищує аналогічний минулорічний у 96 разів. І 56% пожеж лісових масивів в Україні викликані військовими діями.

В результаті пошкодження інфраструктури України виникла низка загроз і викликів, серед яких: аварійне забруднення річок, які є джерелом води для промислових та комунальних підприємств і населення; локальне забруднення підземних і поверхневих вод внаслідок масштабних розливів нафтопродуктів із підірваних резервуарів, від знищеної техніки та інших бойових дій. Також, суттєво зростає вірогідність руйнування шлакосховищ, сміттєзвалищ, що загрожує забрудненням водойм та надзвичайними ситуаціями в регіонах.

В ході зіткнень часто наносяться руйнівні удари по елементах промислової інфраструктури учасників конфлікту. Серед них можуть бути цехи та споруди, що працюють з хімічними або біологічно активними речовинами. Окремим видом є радіоактивні виробництва та могильники.

Затоплення суден та катастрофи транспорту – затоплені військові кораблі, в ході бойових дій загрожують водній екосистемі. Під час руйнування корабля всі речовини потрапляють у воду. Приблизно те саме відбувається і на суші під час аварії залізничних складів, або знищення великих колон автомобільної техніки. У ґрунт і місцеві водойми може потрапляти значна кількість машинного мастила, бензину, дизельного палива, хімічної сировини. Залишені на місці боїв транспортні засоби з невикористаними елементами озброєння (наприклад, снарядами), несуть небезпеку навіть через багато років.

Ці та інші фактори призводять до руйнування екосистем, забруднення ґрунтів, зростання кількості шкідників у лісах. Це далеко не всі екологічні наслідки вторгнення Росії, які переживає сьогодні Україна. Знищується інфраструктура цілих регіонів, що призводить до забруднення повітря та ґрунтових вод. Багато природоохоронних об'єктів змушені припинити свою діяльність, що має безпосередні негативні екологічні наслідки. Серйозну проблему становить вплив війни на енергетичну сферу, що відбувається у поверненні вуглецевого палива, що означає ще більше викидів та більше забруднень.

Отже, на тлі значних людських страждань, які принесла Україні війна, проблема довкілля може здатися другорядною. Але екологи попереджають, що рани, які російська армія завдала лісам, степам і водоймам України, залишаться на десятиліття, а спадок війни нестиме загрозу й після того, як стихнуть гармати.

Перепічка В. Я.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В ШТУЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Обґрунтування актуальності нашої теми базується на кількох ключових аспектах, це:

– глобальні зміни та цифрова трансформація, бо швидка діджиталізація впливає на всі сфери життя - економіку, освіту, політику та соціальні відносини. Цифрові технології, зокрема штучний інтелект (ШІ), віртуальна реальність (VR), цифрові платформи, соціальні мережі, технологічні екосистеми, не тільки стають частиною нашого повсякденного життя, але й активно формують нове штучне середовище, в якому здійснюється взаємодія людей, бізнесу та урядів. Аналіз факторів, що визначають розвиток цього середовища, є важливим для прогнозування його майбутніх впливів [2];

– важливість зовнішніх факторів, коли глобальні події, такі як пандемії, війни, економічні кризи, природні катастрофи, мають величезний вплив на розвиток технологічних рішень і штучних екосистем. Вони можуть як пришвидшувати (наприклад, через необхідність дистанційної роботи під час пандемії COVID-19), так і гальмувати інновації (економічні санкції, нестача ресурсів). Вивчення цих впливів дозволяє розуміти, як зовнішнє середовище сприяє чи перешкоджає технологічним досягненням;

– вплив внутрішніх технологічних змін - внутрішні фактори включають розвиток нових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, великі дані, які змінюють структуру штучного середовища. Внутрішня взаємодія між компонентами штучного середовища визначає ефективність, стабільність та інноваційність технологічних рішень. Ці технології вимагають нового підходу до регулювання, етики, безпеки та управління, що створює виклики для суспільства. Дослідження таких процесів допомагає краще розуміти їх вплив на сучасні соціальні структури;

– економічні та соціальні наслідки, бо штучне середовище впливає на соціальні інститути, ринок праці, бізнес-моделі, державне управління та інші аспекти людської діяльності. Актуальність дослідження полягає у важливості розуміння, як ці нові системи можуть переформатовувати традиційні структури економіки, соціальних відносин та політики. Наприклад, вплив діджиталізації на ринок праці, зміна звичок споживання через онлайн-торгівлю чи дистанційне навчання та роботу [3];

– екологічні питання, бо сучасні цифрові технології, хоч і допомагають вирішувати багато проблем, таких як оптимізація виробничих процесів, створюють нові виклики для екології (наприклад, збільшення споживання електроенергії, як у випадку з криптовалютами). Це є підставою для пошуку стійких рішень і створення більш екологічних технологій.

Отже, дослідження тенденцій розвитку та факторів впливу в штучному середовищі є критично важливим для розуміння майбутнього напрямку технологічного прогресу та його впливу на суспільство і глобальні процеси [1].

Рекомендації щодо вивчення зовнішніх і внутрішніх факторів впливу та тенденцій розвитку в штучному середовищі можуть бути спрямовані на різні рівні - уряди, бізнес, наукову спільноту та суспільство. Ось кілька ключових рекомендацій:

1. Для урядів та державних установ:

– розробка адаптивної законодавчої бази: необхідно створювати гнучкі регуляторні механізми, які можуть оперативно реагувати на технологічні зміни в штучному середовищі. Це стосується питань приватності, кібербезпеки, використання даних, етики штучного інтелекту;

– підтримка досліджень і розвитку (R&D): Державні інвестиції в наукові дослідження у сфері технологій, таких як штучний інтелект, великі дані, блокчейн, повинні бути пріоритетом для забезпечення сталого розвитку і конкурентоспроможності [7];

– створення національних стратегій цифрової трансформації: необхідно інтегрувати цифрові технології у всі сфери життя (освіту, охорону здоров'я, державні послуги), щоб ефективно використовувати можливість штучного середовища для розвитку країни.

2. Для бізнесу:

– інвестування в інновації: компаніям варто інвестувати в нові технології та процеси автоматизації, щоб залишатися конкурентоспроможними. Це включає розвиток нових бізнес-моделей, заснованих на цифровій економіці [4; 8];

– адаптація до глобальних викликів: бізнес має активно впроваджувати стратегії управління ризиками, пов'язаними із зовнішніми факторами, такими як політична нестабільність, екологічні катастрофи чи економічні кризи;

– етика та соціальна відповідальність: компанії повинні звертати увагу на етичні питання, пов'язані з використанням штучного інтелекту, обробкою персональних даних та впливом на екологію.

3. Для наукової спільноти:

– міждисциплінарні дослідження: вивчення штучного середовища потребує міждисциплінарного підходу, що об'єднує інформатику, соціологію, економіку та інші науки. Це дозволить краще зрозуміти вплив технологій на суспільство;

– аналіз етичних викликів: необхідно поглиблено досліджувати етичні аспекти нових технологій, таких як штучний інтелект та автоматизація, щоб розробляти стратегії їх безпечної і справедливої використання;

– розвиток освітніх програм: університети та дослідницькі центри повинні оновлювати свої програми, зосереджуючись на інноваціях та новітніх технологіях, готуючи студентів до роботи в цифровій економіці [6].

4. Для суспільства:

– цифрова грамотність: потрібно активно сприяти підвищенню рівня цифрової грамотності населення, щоб люди могли ефективно користуватися новими технологіями і безпечно працювати в штучному середовищі;

– підтримка еко-інновацій: суспільство має звертати увагу на екологічну стійкість технологій, підтримуючи ініціативи, що спрямовані на мінімізацію негативного впливу на довкілля;

– адаптація до змін на ринку праці: з огляду на автоматизацію та використання ШІ, важливо переосмислювати підходи до професійної підготовки і перекваліфікації працівників, щоб вони могли знайти себе в нових реаліях.

5. Для міжнародних організацій:

– глобальні стандарти та кооперація: необхідно працювати над створенням глобальних стандартів і норм для регулювання технологій, щоб забезпечити їх етичне та безпечне використання у всьому світі;

– сприяння обміну знаннями: міжнародні організації мають підтримувати глобальний обмін знаннями та інноваціями, щоб сприяти сталому розвитку технологічних рішень у різних регіонах.

Впровадження цих рекомендацій допоможе краще адаптуватися до змін у штучному середовищі, ефективніше використовувати його можливості та мінімізувати ризики для суспільства [5].

Підсумовуючи, визначимо, що актуальність дослідження зовнішніх та внутрішніх факторів впливу і тенденцій розвитку в штучному середовищі в умовах всебічної діджиталізації усіх сфер суспільства, держави, бізнесу та науки трудно перебільшити, і проведення таких досліджень дає можливість зробити багато ефективнішою діяльність вказаних інституцій, та оптимізувати використання ресурсів, які витрачаються у процесі їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Artificial general intelligence: 15th International Conference, AGI 2022. Seattle. 19-22.08.2022. proceedings. / Бен Герцель; Iklé, Matthew et al. 2023.
2. Nils J. Nilsson. The Quest for Artificial Intelligence. № 1. Cambridge University Press, 2009. 578 с.
3. Stuart J. Russell, Peter Norvig. Artificial Intelligence: A Modern Approach. 3. Pearson, 2015.
4. Гітис В. Б., Гудкова К. Ю. Методи штучного інтелекту : навч. посіб. Краматорськ : ДДМА, 2018. 136 с.
5. Макс Тегмарк. Життя 3.0. : доба штучного інтелекту. Київ : Наш формат, 2019. 432 с.
6. Нікольський Ю. В., Пасічник В. В., Щербина Ю. М. Системи штучного інтелекту : навч. посіб. ; за наук. ред. В. В. Пасічника. 2-ге вид. Львів : Магнолія-2006, 2013. 279 с.
7. Ткаченко Р. О., Кустра Н. О., Павлюк О. М., Поліщук У. В. Засоби штучного інтелекту : навч. посіб.. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. 204 с.
8. Шаховська Н. Б., Камінський Р. М., Вовк О. Б. Системи штучного інтелекту : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 392 с.

Печеник К. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Відповідно до ст. 4 ЗУ „Про фізичну культуру і спорт” серед засад на яких ґрунтується державна політика у сфері фізичної культури і спорту – визначено „забезпечення підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості”.

Громадське об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості - є об'єднанням громадян, яке створюється з метою задоволення потреб його членів у сфері фізичної культури і спорту [1].

Аналіз положень ЗУ „Про фізичну культуру і спорт” надав можливість визначити, що до громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості належать:

– колективи фізичної культури, які створюються та функціонують на підприємствах, в установах, організаціях з метою здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності за місцем роботи громадян;

– фізкультурно-спортивні товариства;

– спортивні федерації (асоціації, спілки, об'єднання тощо);

– громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості учнів та студентів (які сприяють залученню учнів та студентів у позанавчальний час до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності у закладах загальної середньої, спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти);

– спортивна студентська спілка України;

– Українська федерація учнівського спорту;

– громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості ветеранів фізичної культури і спорту;

– Національний олімпійський комітет України (основним завданням є забезпечення розвитку олімпійського руху в Україні як складової частини міжнародного олімпійського руху);

– Спортивний комітет України [1].

Громадськими організаціями відбувається активна популяризація фізичної культури та спорту серед молоді, зокрема Спортивна студентська спілка України та Українська федерація учнівського спорту мають всеукраїнський статус та визнані Міжнародною федерацією учнівського спорту.

Вони створені з метою популяризації фізичного виховання і спорту, здорового способу життя серед дітей, учнівської молоді та працівників освіти та мають цілі:

– зміцнення зв'язку між освітою та спортом;

– популяризація здорового способу життя;

– залучення школярів до участі у міжнародних змаганнях та представлення України на спортивних заходах;

– організація та проведення всеукраїнських змагань та міжнародних чемпіонатів і турнірів в Україні [2].

Одним з перших кроків підтримки громадських організацій у зазначеній сфері – стало надання громадським організаціям статусу національних спортивних федерацій, що передбачало: забезпечення захисту прав та інтересів держави у сфері фізичної культури і спорту як в Україні, так і за її межами; визнання цих організацій як центральним органом виконавчої влади з фізичної культури і спорту; приведення діяльності цих організацій у відповідність до чинного законодавства, статутів і регламентованих вимог відповідних міжнародних спортивних організацій [3].

У березні 2017 року на підтримку галузі фізичної культури та спорту Кабінетом Міністрів України було затверджено „Державну цільову соціальну програму розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року”, виконання якої надасть можливість:

– підвищувати щороку рівень охоплення населення руховою активністю;

– створити умови для соціальної адаптації та реабілітації осіб з інвалідністю і осіб з обмеженими фізичними можливостями;

– підвищити рівень готовності молоді до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях;

– забезпечити надання якісних послуг у сфері фізичної культури і спорту спортивними клубами та фізкультурно-оздоровчими закладами;

– залучити до 13 % дітей та молоді віком від 6 до 18 років до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах, створити умови для розвитку резервного спорту та ефективного поповнення складу національних збірних команд;

- забезпечити збереження провідних позицій українських спортсменів у міжнародних змаганнях;
- забезпечити збереження та створення розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд;
- забезпечити підвищення рівня професійних знань, фахового рівня та вміння працювати в нових соціально-економічних умовах [4].

Але останнім часом суттєві корективи до реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту внесла російська збройна агресія. Нажаль, у багатьох закладах фізичної культури та спорту було призупинено тренувальний процес. Відбулось адаптування до нових реалій, проведення тренувань, спортивних змагань з дотримання правил безпеки під час повітряних тривог. Значна частина спортсменів виїхали за кордон. Значно скоротилась кількість змагань на території України через зруйновану спортивну інфраструктуру, а також через відсутність належних споруд цивільного захисту у місцях, де планувалися змагання [5]. Тому громадське об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості особливо потребують підтримки у цей складний час, і зокрема фінансової.

Для вирішення цих проблем у листопаді 2022 року було видано Постанову КМУ „Деякі питання фінансової підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування” відповідно до якої було передбачено надання фінансової підтримки громадським об'єднанням фізкультурно-спортивного спрямування на проведення фізкультурно-оздоровчих заходів загальнодержавного рівня серед різних груп населення на конкурсних засадах. Обсяг такої підтримки визначався виходячи з рівня охоплення населення, що встановлюється головним розпорядником бюджетних коштів щороку в межах обсягу передбаченого Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року [6]. Але головне, що в межах Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року передбачалось розроблення механізму залученням фінансових ресурсів приватного сектору, що б суттєво зменшило навантаження на державний та місцевий бюджети для забезпечення розвитку досліджувальної сфери. Проте, для реалізації цієї мети доцільно розробити систему економічних стимулів для таких інвесторів, зокрема шляхом надання податкових пільг, що б дозволяло зменшувати доходи до оподаткування за вирахуванням витрат на фінансування цієї галузі.

Список використаних джерел

1. Про фізичну культуру і спорт: Закон від 24 грудня 1993 р., № 3808-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
2. Українська федерація учнівського спорту: офіційний веб-сайт. URL: <https://schoolsport.com.ua/> (дата звернення: 14.10.2024).
3. Про затвердження Положення про умови та порядок надання всеукраїнським громадським організаціям фізкультурно-оздоровчої та спортивної спрямованості або їхнім об'єднанням статусу національних спортивних федерацій наказом Державного комітету України з фізичної культури і спорту від 10 лютого 1997 р. N 254 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0053-97#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
4. Інформація про реалізацію державної політики у галузі фізичної культури та спорту Звягельської міської територіальної громади в умовах воєнного стану: Звягельська міська рада. URL: <https://info.nvrada.gov.ua/informacziya-pro-realizacziyu-derzhavnoyi-polityku-u-galuzi-fizychnoyi-kultury-ta-sportu-zvyagelskoyi-miskoyi-terytorialnoyi-gromady-v-umovah-voynenogo-stanu/> (дата звернення: 14.10.2024).
5. Деякі питання фінансової підтримки громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування: Постанова від 4 листопада 2022 р. № 1245 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
6. Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року: Постанова від 1 березня 2017 р. № 115 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF#n10> (дата звернення: 14.10.2024).

Плясецький Р. Є.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., професор Покатаєв П. С.

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У МАШИНОБУДІВНІЙ ГАЛУЗІ

Механізми державно-приватного партнерства (ДПП) у машинобудівній галузі охоплюють різні форми співпраці між державою і приватним сектором, що спрямовані на стимулювання інвестицій, розвиток інфраструктури та впровадження інновацій. Основні механізми ДПП у цій галузі включають концесії, спільні підприємства, індустріальні парки, освітньо-наукові програми та фінансове стимулювання.

Держава передає приватним компаніям право на управління певними об'єктами або послугами (наприклад, виробничими потужностями, інфраструктурою), при цьому залишається їх власником. Приватний партнер інвестує в розвиток та модернізацію, отримуючи прибуток від операційної діяльності. Переваги концесії дозволяють зменшити державні витрати на модернізацію та обслуговування об'єктів, залучаючи кошти приватних інвесторів. Це також сприяє швидшому введенню в експлуатацію високотехнологічних виробництв.

Об'єднують ресурсів держава та приватного сектору, зокрема фінансові вкладення, інфраструктуру та технології, для створення нових або модернізації існуючих підприємств. Спільні підприємства дозволяють знизити ризики для обох сторін, розділяючи їх відповідно до внесків. Держава може підтримувати підприємства через податкові пільги чи фінансові впливання, тоді як приватний сектор сприяє ефективному управлінню та доступу до сучасних технологій.

Створення спеціальних зон з інфраструктурою для розміщення підприємств, де приватні компанії отримують пільгові умови для виробництва, інновацій та експорту. Такі зони пропонують податкові та митні пільги, доступ до дешевих земельних ресурсів і готової інфраструктури, що знижує витрати для компанії та сприяє залученню інвестицій. Індустріальні парки в країнах ЄС показали ефективність у залученні малого та

середнього бізнесу, а також іноземних інвесторів. В Україні подібні проекти розробляються для сприяння експорту продукції машинобудування.

Освітньо-наукові та дослідницькі партнерства спільно розробляють програми для підготовки кадрів і проведення дослідницьких робіт, необхідних для машинобудівної галузі. Такі партнерства дозволяють зменшити дефіцит кадрів, готуючи фахівців за новітніми стандартами та адаптуючи навчальні програми під реальні потреби індустрії. Це також сприяє проведенню прикладних досліджень і впровадженню результатів у виробництво.

Держава пропонує податкові пільги, субсидії, пільгові кредити або гранти для залучення інвестицій у розвиток машинобудівної галузі. Фінансове стимулювання знижує початкові витрати для приватного сектору, створюючи сприятливі умови для інвестицій у модернізацію обладнання та впровадження новітніх технологій.

Укладання довгострокових контрактів з приватними компаніями на виробництво або обслуговування певних продуктів чи послуг. Це можуть бути постачання обладнання для інфраструктурних проектів, обслуговування транспортної техніки тощо. Довгострокові контракти забезпечують стабільність для приватного сектору, гарантуючи збут продукції та фінансову підтримку з боку держави.

Створення грантових програм або венчурні фонди для підтримки стартапів та інноваційних проектів у машинобудуванні. Це дозволяє малим та середнім компаніям розробляти нові технології та продукти. Грантове фінансування допомагає компаніям отримати початковий капітал без зобов'язань повернення коштів, тоді як венчурні фонди можуть надавати капітал в обмін на частку в проекті, підтримуючи його ріст.

Реалізація механізмів державно-приватного партнерства у машинобудівній галузі допомагає залучати інвестиції, прискорювати модернізацію виробництв, впроваджувати інновації та забезпечувати сталий розвиток. Такі партнерства стають ефективним інструментом, який не тільки розвиває внутрішній потенціал галузі, а й зміцнює її позиції на міжнародних ринках.

Список використаних джерел

1. Іванов Ю., Олійник А. Оцінка стійкості регіональних кластерних структур в аспекті їх ресурсного потенціалу. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2427/1/15.pdf>.

2. Піддубна Л., Шестакова О. Проблеми і тенденції розвитку експортного потенціалу підприємств машинобудування Харківської області. БІЗНЕС ІНФОРМ. № 1. 2012. С. 51 – 55.

Разумова А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Безземельна Т. О.

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ОБ'ЄДНАННЯ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ В УМОВАХ КРИЗИ

Економічні ресурси підприємства – це сукупність засобів, за допомогою яких суб'єкт господарювання може одержати очікуваний результат. До економічних ресурсів відносять: трудові, фінансові, матеріальні (основні і оборотні засоби), нематеріальні та інформаційні ресурси. Витрати – це виражений у грошовому виразі обсяг ресурсів, що використовується з визначеною метою і може трансформуватися у собівартість продукції. Виділяють чотири напрямки класифікації витрат: з метою оцінки запасів та визначення фінансових результатів; з метою прийняття управлінських рішень; з метою контролю виконання; за видами діяльності, функціями та елементами. Класифікація витрат ОСББ визначена за виконуваними роботами, що забезпечує належний санітарно-гігієнічний, протипожежний, технічний стан будинку та прибудинкової території.

Головною метою управління витратами є зниження рівня потенційно неефективних витрат. Функціональна реалізація управління витратами проходить через управлінський цикл: прогнозування, планування, організацію, координацію та регулювання, активізацію, стимулювання виконання, облік та аналіз. Концепції у сфері менеджменту витрат можна розділити на базові (ключові), у поле уваги яких потрапляє уся система витрат, що формуються діяльністю підприємства, та підтримуючі (додаткові, доповнюючі, аспектні, часткові), зосереджені на окремих складових витрат підприємства як економічної системи або аспектах його діяльності. Базові концепції управління витратами включають: концепцію витратоутворюючих чинників, концепцію альтернативних витрат, концепцію стратегічного управління та концепцію витрат, пов'язану з якістю. Мета управління витратами в межах інтегрованої концепції полягає у забезпеченні високої конкурентоспроможності підприємства на основі цілеспрямованого впливу на склад, структуру і поведінку витрат.

Антикризові підходи до здійснення внутрішнього контролю витрат підприємства повинні передбачати: у сфері стратегічних цілей – відповідність діяльності центрів відповідальності загальній стратегії та бізнес-планам діяльності; у сфері оперативних цілей – раціональне та економне використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, виявлення внутрішніх резервів; у сфері інформаційних цілей – необхідний рівень інформаційно-облікового забезпечення бізнес-процесів господарської діяльності; у сфері цілей дотримання чинного законодавства – дотримання державних нормативних актів та внутрішніх регулюючих документів.

Напрямами ефективного зменшення витрат ОСББ та підвищення якості обслуговування є: проведення аудиту витрат; перехід до енергоефективних рішень; контроль за витратами на утримання будинку; залучення мешканців до управління; використання спеціалізованих програм та систем для моніторингу витрат, енергоспоживання та управління обслуговуванням. Сучасні технології пропонують багато інструментів для ефективного управління будинками. Використання спеціалізованих програм та систем для моніторингу витрат, енергоспоживання та управління обслуговуванням може спростити процеси прийняття рішень для ОСББ. Це дозволить збирати та аналізувати дані щодо споживання ресурсів, виявляти потенційні проблеми та знаходити шляхи для їх вирішення, що відображається на зменшенні витрат та оптимізації управління.

Список використаних джерел

1. Ющишина Л. О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.

2. Воронкова Т. Є., Приймак Я. В. Трансформація антикризового управління в сучасних економічних умовах. Ефективна економіка. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/98.pdf (дата звернення: 17.08.2024).

Ружицький В. А.

Класичний приватний університет,
аспірант
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Білюк А. В.

ЩОДО СУЧАСНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Управління в умовах швидких змін набуває особливої актуальності через сучасні виклики, такі як економічні кризи, глобалізація, цифрова трансформація та збройні конфлікти. Сучасні організації, як і державні інституції, стикаються з необхідністю адаптуватися до нових умов, підтримуючи стійкість та ефективність. Цифровізація, з одного боку, відкриває можливості для інноваційних методів управління, прискорення процесів та вдосконалення комунікацій, але з іншого боку - вимагає швидкої реакції на загрози кібербезпеки та зміни в ринкових умовах. Війна та інші кризові події, що мають значний соціальний та економічний вплив, змушують керівників переглядати управлінські стратегії, роблячи акцент на гнучкості, адаптивності та здатності до стратегічного реагування, що забезпечує актуальність розробки нових ефективних методологій управління. Тому, мета нашого дослідження: обґрунтувати ключові підходи та методи для підвищення ефективності управління на різних рівнях організації [1, с. 38].

Сучасними теоріями управління є Agile, Lean Management, Total Quality Management (TQM) та Business Process Reengineering (BPR) - зосереджені на оптимізації процесів і підвищенні гнучкості організації у відповідь на змінні ринкові умови. Agile орієнтований на гнучкість і швидкість адаптації до змін, надаючи перевагу ітеративному підходу в проєктному менеджменті та розвитку продуктів. Lean Management фокусується на мінімізації витрат і усуненні надлишкових процесів, що дозволяє організаціям оптимізувати ресурси та підвищувати продуктивність. TQM передбачає постійне вдосконалення якості продукції та послуг за рахунок залучення всіх рівнів організації до процесу управління якістю, а BPR пропонує радикальне перепроєктування бізнес-процесів для досягнення значних покращень в ефективності та вартості. Всі ці підходи об'єднують прагнення до ефективності та стійкості в умовах швидких змін, що робить їх актуальними для сучасних організацій [4, с. 136-138].

Розглянемо підходи до ефективного управління. Процесно-орієнтоване управління є сучасним підходом, що передбачає перехід від традиційних ієрархічних моделей до більш гнучких, адаптивних структур, де пріоритет надається оптимізації бізнес-процесів, а не вертикальній ієрархії. У цьому підході організації орієнтуються на інтегровані процеси, спрямовані на створення цінності для клієнта, із залученням міжфункціональних команд, які мають повноваження швидко приймати рішення та відповідати на зміни. Впровадження процесно-орієнтованого управління зменшує бюрократичні перешкоди, підвищує продуктивність і прискорює інновації, оскільки сприяє горизонтальній координації між підрозділами, що підсилює адаптивність і гнучкість організації в умовах нестабільного середовища [3, с. 42]. Lean та Agile є фундаментом для адаптивного управління, яке фокусується на швидкості, гнучкості й створенні цінності для клієнта. Lean підхід орієнтується на усунення надлишкових процесів, мінімізацію витрат і підвищення ефективності ресурсів, дозволяючи зосередитися на ключових етапах, які генерують цінність для клієнта. Agile, зі свого боку, забезпечує швидку адаптацію до змін завдяки ітеративним циклам, які сприяють безперервному вдосконаленню продуктів та послуг. Обидві методології підтримують культуру швидкої реакції на ринкові вимоги та клієнтські очікування, що особливо важливо у нестабільних умовах. У поєднанні вони сприяють створенню гнучких структур управління, де цінність для клієнта стає головним орієнтиром, а здатність до швидкого реагування та адаптації підвищує конкурентоспроможність організації [2]. Сучасними інструментами ефективного управління, називають: ключові показники ефективності (KPI) та систему балансованих показників (BSC) - методи для оцінки результатів та продуктивності; використання Data Analytics та Big Data для прийняття рішень на основі даних; інструменти цифрового управління (ERP, CRM, BPM-системи): автоматизація і моніторинг процесів для підвищення ефективності. Модель ADKAR (Awareness, Desire, Knowledge, Ability, Reinforcement) є практичним підходом до управління змінами, спрямованим на поетапне досягнення сталих змін в організації через індивідуальний розвиток. Кожен елемент моделі відповідає за окремий аспект трансформації: Awareness (усвідомлення) формує розуміння необхідності змін; Desire (бажання) мотивує до участі та підтримки процесу; Knowledge (знання) забезпечує необхідну інформацію та навички для змін; Ability (здатність) дозволяє ефективно застосовувати нові методи та поведінку на практиці; Reinforcement (підкріплення) сприяє закріпленню нових практик, запобігаючи поверненню до старих моделей. Завдяки такому підходу, ADKAR допомагає керівникам зосередитись на людському факторі змін, забезпечуючи плавну та підтримувану адаптацію до нововведень і створюючи умови для довготривалої ефективності організаційних змін [7, с. 43]. Для ефективної реалізації змін у компанії ключовими інструментами є комунікація, навчання та залучення персоналу. Комунікація виступає фундаментом змін, забезпечуючи прозорість процесів, роз'яснення цілей та причин змін, що дозволяє зменшити спротив і викликати довіру серед працівників. Важливо забезпечити регулярні та двосторонні комунікації для швидкої адаптації зворотного зв'язку. Навчання надає працівникам знання та навички, необхідні для виконання нових завдань, сприяє розвитку компетентності та знижує стрес, пов'язаний з невідомістю. Залучення персоналу забезпечує активну участь співробітників у процесі змін, підвищуючи їхню мотивацію та особисту відповідальність за успішність процесу. Ці інструменти, взаємодіючи, сприяють плавній адаптації та стійкості змін, забезпечуючи їхню підтримку та ефективну реалізацію в довгостроковій перспективі. У найближчі роки розвиток методів та інструментів у сфері управління буде зосереджений на використанні штучного інтелекту (ШІ), великих даних та аналітики, що дозволить покращити процеси прийняття рішень через прогнозування та персоналізацію. Застосування хмарних технологій продовжить забезпечувати гнучкість і масштабованість, тоді як блокчейн сприятиме про-

зорості та безпеці управлінських операцій. Зростатиме роль автоматизації та роботизації в операційних завданнях, а також нових форматів віддаленої співпраці й управління віртуальними командами. Крім того, концепція стійкого управління, що включає соціальні та екологічні аспекти, стане важливим напрямком, оскільки все більше організацій прагнуть досягти цілей сталого розвитку. Сучасні методології управління, зокрема гнучкі (Agile) та адаптивні підходи, Lean-управління, шість сигм (Six Sigma) та управління на основі даних (Data-Driven Management), надають організаціям можливості швидко адаптуватися до змін, підвищувати якість процесів та оптимізувати витрати. Використання цих методологій дозволяє підвищувати продуктивність, забезпечує краще управління ресурсами та знижує ймовірність помилок. Завдяки фокусуванню на гнучкості, прозорості та безперервному вдосконаленню, організації можуть підвищити свою ефективність, покращити конкурентоспроможність та забезпечити стійкий розвиток у динамічному бізнес-середовищі [5, с. 114].

Для інтеграції нових підходів та інструментів, що забезпечують стабільний ріст та адаптивність, менеджерам можна виокремити наступні рекомендації: впроваджувати гнучкі методології – використовуйте Agile або Lean для швидкої адаптації до змін, а також для оптимізації процесів і покращення клієнтоорієнтованості; розвивати культуру навчання – створюйте умови для безперервного навчання та розвитку команди, сприяючи готовності до нових технологій і підходів; використовувати аналітику та великі дані – впроваджуйте аналіз даних для обґрунтованого прийняття рішень і прогнозування, що підвищить ефективність стратегічного планування; сприяти прозорості та довірі – завдяки блокчейн-рішенням або іншим інструментам для прозорого управління забезпечте контроль і підзвітність у ключових процесах; робити акцент на автоматизації – автоматизуйте рутинні завдання для підвищення продуктивності та звільнення часу для стратегічних ініціатив; забезпечувати стійкий розвиток – інтегруйте принципи сталого управління, орієнтуючись на соціальні та екологічні цілі, щоб зміцнити репутацію і відповідність сучасним викликам [6, с. 118]. На нашу думку, поєднання цих стратегій допоможе менеджерам закріпити гнучкість, посилити конкурентоспроможність та забезпечити довгостроковий розвиток організації.

Список використаних джерел

1. Бандурка О. М., Бандурка Ю. О. Державне управління: історія, теорія, практика. Харків : НУВС, 2018. 464 с.
2. Денисюк О., Саннікова С. LEAN-менеджмент як технологія управління вітчизняними підприємствами в умовах кризи. *Економіка та суспільство*. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2023>
3. Євтушенко Г. М., Чернега М. М. Інноваційне управління розвитком організації. Київ : Академвидав, 2019. 195 с.
4. Крисько Ж. Сучасні підходи до управління організаціями. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України : матеріали доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 31 трав. 2022 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2022. С. 136-138.
5. Петрушенко М. А. Менеджмент і адміністрування в умовах децентралізації. Київ : Вид. дім "Кондор", 2021. 320 с.
6. Сидоров О. А., Альошина Т. В., Фісуненко Н. О., Сидорова Є. О. Менеджмент і адміністрування : підручник. Дніпро : Арт-Прес, 2023. 352 с.
7. Симоненко В. О., Іванова Ю. Л. Управління в умовах змін: теорія та практика. Одеса : Астропринт, 2021. 210 с.

Сахненко Р. Р.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ЩОДО УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ ТА АНАЛІТИКА У ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУРАХ СЬОГОДНІ

У цьому дослідженні, ми хочемо підкреслити важливість ефективного управління даними та аналітики у державному секторі, обґрунтовуючи необхідність цифрової трансформації та використання аналітичних інструментів для прийняття рішень. Розглянемо приклади впровадження таких технологій у різних країнах, їхній вплив на ефективність роботи державних структур, а також виклики та можливості, які виникають у процесі розвитку даної сфери.

В умовах глобальної цифрової трансформації дані стають одним із найцінніших ресурсів державних органів, які прагнуть оптимізувати управлінські процеси та надавати якісніші послуги громадянам. Аналітичні інструменти дозволяють значно полегшити процеси прийняття рішень, передбачення потреб громадян та моніторингу ефективності державної політики. Основними питаннями залишаються інтеграція та оптимізація великих обсягів даних, а також забезпечення їхньої безпеки та конфіденційності [6].

Збір та управління великими обсягами даних є важливим елементом сучасного державного управління. Використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє державним органам зберігати, обробляти та аналізувати різноманітні дані, включаючи статистичні, соціальні та фінансові. Це сприяє підвищенню ефективності державного управління за рахунок: прискорення процесу прийняття рішень; забезпечення прозорості та підзвітності державних органів та створення можливостей для персоналізації державних послуг [7, с. 4].

Аналітика у державному секторі відіграє ключову роль у підтримці процесів прийняття рішень, зокрема у сферах охорони здоров'я, освіти, транспорту та безпеки. Державні органи можуть використовувати: описову аналітику для збору історичних даних і отримання звітів про діяльність; діагностичну аналітику для розуміння причин конкретних подій чи тенденцій; прогнозу аналітику для передбачення майбутніх результатів, базуючись на минулих даних та приписову аналітику для створення рекомендацій щодо оптимізації процесів [2].

Взагалі, у багатьох країнах світу аналітика використовується для оптимізації транспортних потоків, оцінки ризиків у сфері охорони здоров'я, моделювання економічних сценаріїв. Наприклад, в Естонії впроваджено цифрову платформу X-Road, яка дозволяє органам державної влади обмінюватися даними між собою, забезпечуючи тим самим ефективне функціонування державних служб тощо.

Інтеграція великих обсягів даних та використання аналітичних інструментів у державних структурах супроводжується низкою викликів, серед яких: забезпечення конфіденційності та захисту даних; складнощі з інтеграцією; брак кваліфікованих кадрів тощо.

Забезпечення конфіденційності та захисту даних є критично важливим у сучасних умовах кіберзагроз і зростаючих вимог до безпеки персональних даних. Впровадження політики захисту даних дозволяє організаціям захищати особисту інформацію клієнтів та співробітників, зменшуючи ризик витоку даних і несанкціонованого доступу. Це включає застосування сучасних інструментів кібербезпеки, таких як шифрування, багатофакторна автентифікація та моніторинг підозрілих дій, що дозволяє забезпечити високий рівень безпеки. Крім того, регулярне навчання персоналу та створення внутрішніх процедур щодо захисту конфіденційної інформації сприяють формуванню культури безпеки та усвідомленому підходу до управління даними, що стає ключовим аспектом надійної та ефективної системи захисту в організації [3-4].

Інтеграція IT-систем у державних структурах часто стикається зі складнощами через використання різних, несумісних платформ, що унеможлиблює об'єднання даних і спільний аналіз. Відсутність єдиного підходу до розробки та стандартизації систем у різних установах призводить до ізоляції даних, неузгоджених форматів і зростання витрат на підтримку окремих систем. Така ситуація обмежує ефективність взаємодії між державними структурами, ускладнює оперативне прийняття рішень на основі спільного аналізу і підвищує ризик дублювання інформації. Для подолання цих бар'єрів є потреба розробити єдині стандарти інтеграції та інтероперабельності, які дозволять створити взаємопов'язану інформаційну екосистему, що підвищить ефективність державного управління та дозволить використовувати спільні дані для прийняття стратегічних рішень [8, с. 57-58].

Брак кваліфікованих кадрів є значною перешкодою для ефективної роботи з даними, оскільки аналіз та обробка великих обсягів інформації потребують спеціалістів із глибокими знаннями в галузі аналітики, програмування та роботи з сучасними IT-інструментами. Ринок праці відчуває дефіцит таких фахівців, що ускладнює впровадження аналітичних технологій у багатьох організаціях і гальмує розвиток інновацій. Брак експертизи може призвести до неякісної роботи з даними, помилок в інтерпретації та нездатності отримати конкурентні переваги з наявної інформації. Для подолання цього виклику компаніям необхідно інвестувати у професійне навчання, підвищення кваліфікації наявного персоналу, а також у співпрацю з освітніми установами для підготовки нових кадрів у сфері роботи з даними [1, с. 381-392].

Таким чином, можна виокремити наступні рекомендації щодо покращення управління даними у державному секторі.

Інвестування у розвиток цифрової інфраструктури, - що є необхідним кроком для забезпечення доступу до високоякісних даних та дозволить державним органам ефективно функціонувати в умовах сучасного цифрового середовища. Сучасна інфраструктура забезпечує надійний і безпечний збір, обробку та зберігання даних, а також їх доступність для державних структур і громадян. Важливим аспектом цього процесу є запровадження єдиних стандартів обміну даними, що дозволить досягти сумісності різних IT-систем і сприятиме інтеграції інформації між відомствами. Стандартизація та інвестиції у цифрову інфраструктуру сприятимуть підвищенню ефективності управління, забезпечуючи державні органи актуальною інформацією для прийняття обґрунтованих рішень.

Впровадження єдиних стандартів у сфері управління даними та аналітики, є також важливим кроком для спрощення обміну інформацією між державними структурами, що сприятиме їхній ефективній взаємодії. Єдині стандарти забезпечують сумісність даних, дозволяючи інтегрувати різні IT-системи та зменшити ризик дублювання інформації чи помилок у даних. Завдяки цьому державні органи зможуть швидко отримувати, обробляти та аналізувати інформацію, що полегшить прийняття оперативних рішень та підвищить ефективність управління. Крім того, стандартизація створює основу для покращення якості даних та прозорості в роботі державних установ, сприяючи підвищенню довіри громадськості до управлінських процесів.

Підвищення кваліфікації персоналу - є ключовою умовою для ефективного використання великих даних та аналітичних інструментів у державному управлінні. Державні службовці повинні володіти навичками збору, обробки та інтерпретації даних, а також розуміти основи аналітичних методів для прийняття обґрунтованих рішень. Навчання та розвиток компетенцій у роботі з сучасними IT-інструментами дозволить їм використовувати аналітику для виявлення трендів, оцінки ризиків і визначення стратегічних напрямків дій. Інвестиції у постійне навчання сприятимуть зростанню продуктивності та адаптивності державних структур, підвищуючи ефективність управління і якість послуг, що надаються громадянам [5, с. 21].

Управління даними та аналітика відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності державного управління. З впровадженням новітніх технологій державні органи можуть оптимізувати свої процеси, зробити послуги доступнішими для громадян та покращити прийняття рішень. Однак для досягнення максимальних результатів потрібні інвестиції в інфраструктуру, стандартизацію процесів, підготовку кадрів тощо.

Список використаних джерел

1. Белікова М. І. Цифровізація публічного адміністрування в умовах воєнного стану. *Наукові інновації та передові технології: серія "Право": журнал.* № 8. 2022. С. 381-392.
2. Бойко В. О. Аналітика у державному управлінні: сучасні тенденції та виклики. Київ: Центр державного управління, 2020. 234 с.
3. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посіб. Київ: Університет "Україна", 2014. 417 с.
4. Інформаційно-аналітичне забезпечення органів місцевої влади: навч. посіб.; за заг. ред. В. М. Дрешпака. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2007. 160 с.

5. Коваленко П. І. Захист даних у державному секторі: європейські практики. Харків: Юридичне видавництво, 2021. 150 с.

6. Мкртіч Ф. К. Тенденції застосування цифрових технологій в публічному управлінні. *Сучасний науковий журнал*. № 1(1). 2023. URL : <https://mosjournal.com/index.php/journal/article/view/15> (дата звернення: 17.09.2024).

7. Смирнов О. В. Роль великих даних у державному секторі: аналітичні можливості та ризики. Львів : Видавництво ЛНУ, 2019. 112 с.

8. Чередніченко Н. С. Цифровізація державного управління. *Київський часопис права*. № 4. 2021. С. 57-58.

Семенов М. К.

Класичний приватний університет,

аспірант

наук. кер. – к. держ. упр., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи

та допрофесійної підготовки Тягушева О. Г.

ПРО ЛОКАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЮ

Процес децентралізації в Україні є важливим інструментом політичних і соціально-економічних змін, спрямованих на забезпечення більшої автономності місцевих громад. Метою дослідження є комплексний аналіз ефективності реформи децентралізації, оцінка ключових викликів та досягнень, а також розгляд перспектив розвитку місцевого самоврядування в контексті європейської інтеграції України. У нашій роботі представлено структурований підхід до реформування системи управління на місцевому рівні та обґрунтовано рекомендації для успішного впровадження подальших змін.

Децентралізація є основоположним елементом сучасної політичної системи багатьох демократичних країн. Її запровадження в Україні стало ключовим напрямком реформування державного управління та економічного розвитку. Реформа децентралізації, яка розпочалася ще у 2014 році, передбачає передачу повноважень, ресурсів та відповідальності на місцевий рівень. Вона має на меті створення більшої економічної самостійності місцевих громад та забезпечення ефективного управління в умовах ринкової економіки. Проте процес децентралізації супроводжується численними викликами, зокрема нерівномірним розподілом ресурсів, необхідністю адаптації управлінських кадрів, а також потребою у вдосконаленні законодавчої бази [1, с. 38].

А тому метою цієї праці вважаємо розгляд особливостей децентралізаційних процесів в Україні, аналіз ключових досягнень та викликів, а також розробка рекомендацій для вдосконалення реформи з огляду на потреби та особливості розвитку України сьогодні.

Так, локальне самоврядування є однією з основних форм децентралізованої влади, що забезпечує можливість громадянам брати активну участь у місцевому управлінні та прийнятті рішень. Концепція децентралізації полягає у передаванні частини повноважень і відповідальності від центральних органів влади до місцевих органів з метою забезпечення їхньої самостійності в управлінні. Локальне самоврядування дозволяє ефективніше реагувати на потреби громад та здійснювати управлінські функції на місцях [3, с. 15 ; 7, с. 26].

Класичні теорії децентралізації (зокрема, теорії управління на засадах субсидіарності) ґрунтуються на припущенні, що кожний рівень влади повинен виконувати лише ті завдання, які він здатен реалізувати найефективніше. Європейські країни вже тривалий час реалізують політику децентралізації, що сприяє як підвищенню рівня залученості громадян до процесів управління, так і економічному розвитку на місцевому рівні. Досвід європейських країн показує, що децентралізація є важливим чинником підвищення якості державних послуг, підзвітності органів влади та економічного зростання регіонів [4, с. 36; 9, с. 92-104].

Якщо розглядати основні аспекти та досягнення реформи децентралізації в Україні, то запровадження об'єднаних територіальних громад (ОТГ) стало одним з ключових досягнень децентралізаційної реформи в Україні. Цей процес дав змогу створити більш ефективні та самостійні адміністративно-територіальні одиниці, які здатні забезпечити місцевий розвиток. Створення ОТГ дало можливість підвищити рівень забезпеченості громад фінансовими ресурсами, а також покращити якість надання соціальних послуг на місцях. Важливим досягненням фінансової децентралізації є значне зростання місцевих бюджетів, що дозволило громадам самостійно вирішувати питання розвитку інфраструктури, соціальних програм та створення нових робочих місць. Збільшення фінансування на місцях стало можливим завдяки перерозподілу податкових надходжень, що дозволило ОТГ отримувати стабільний фінансовий ресурс. Одним із важливих елементів реформи стало запровадження принципів прозорості та підзвітності на всіх рівнях управління. Цифрові технології та онлайн-платформи дозволяють контролювати бюджетні витрати, що підвищує рівень довіри населення до органів місцевої влади [5, с. 78-86].

Разом з тим, існують певні проблеми та виклики у процесі децентралізації. Однією з основних проблем, з якими стикаються ОТГ, є нерівномірний розподіл фінансових ресурсів. У багатьох випадках громади не мають достатніх ресурсів для забезпечення свого розвитку, що потребує державного субсидування та фінансової підтримки з боку центральної влади. Ще однією важливою проблемою є недостатня кількість підготовлених кадрів на місцях, що обумовлює труднощі у впровадженні ефективних механізмів управління. Необхідність розвитку людського капіталу є актуальним питанням, оскільки від кваліфікації місцевих управлінців залежить успіх децентралізації [6, с. 58-74].

Війна та економічна криза додали нових викликів для децентралізаційного процесу, спричинивши погіршення фінансової ситуації багатьох громад та ускладнивши реалізацію інфраструктурних проєктів. Громади змушені адаптуватися до змінних умов і спрямовувати зусилля на підтримку стабільності в умовах нестабільної економіки.

Аналіз наявних наукових джерел, допомагає виявити наступні перспективи та рекомендації щодо розвитку локального самоврядування. Наприклад, для забезпечення фінансової самостійності громад рекомендують підвищувати обсяги фінансування та вдосконалювати механізми податкового адміністрування. Це сприятиме стабільності фінансової системи місцевого рівня та дозволить громадам ефективно планувати розвиток. А підготовка кадрів є невід'ємною складовою успіху децентралізаційної реформи. Рекомендовано впровадити системи навчання для місцевих управлінців, а також підтримувати розвиток компетенцій працівників органів самоврядування у сферах стратегічного управління та ефективного використання ресурсів [2, с. 36].

Ще одним фактором, є повсюдне використання інновацій та цифрових технологій. Зокрема, цифрові інструменти можуть відіграти важливу роль у розвитку локального самоврядування. Створення електронних платформ для звітності та контролю дозволить знизити рівень корупції та підвищити підзвітність місцевої влади. Важливо підтримувати інтеграцію інновацій, оскільки це дозволить швидше реагувати на зміни та адаптуватися до сучасних викликів [8, с. 27].

Підсумуємо, що реформа децентралізації є однією з ключових складових процесу демократизації та економічного розвитку України. Попри досягнення, процес децентралізації стикається з рядом проблем, що потребують комплексного вирішення. Розвиток фінансової стабільності, підготовка кваліфікованих кадрів та використання інновацій можуть сприяти підвищенню ефективності місцевого самоврядування. Децентралізація має потенціал для створення сильної, автономної системи управління, що здатна забезпечити стабільний розвиток країни в умовах інтеграції до Європейського Союзу та адаптації до сучасних глобальних змін.

Список використаних джерел

1. Гончарук А. В. Децентралізація в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Київ : Видавництво «Наукова думка», 2020. 254 с.
2. Гриценко І. М. Фінансова децентралізація та бюджетна автономія територіальних громад. Харків : Видавництво «Світ знань», 2019. 198 с.
3. Жуковський О. І. Теоретичні основи локального самоврядування в Україні. Львів : Видавництво «Львівська політехніка», 2021. 322 с.
4. Кириченко Л. П. Європейський досвід у сфері децентралізації та місцевого самоврядування. Дніпро : Видавництво ДНУ, 2022. 276 с.
5. Сидоренко Н. О. Цифрові інструменти в управлінні об'єднаними громадами. *Інформаційні технології та управління*. № 7. 2022. С. 78–86.
6. Шевченко В. Ю. Проблеми та досягнення фінансової децентралізації в об'єднаних територіальних громадах. *Регіональна економіка*. № 2. 2020. С. 58–74.
7. Шевченко О. С. Локальне самоврядування та соціально-економічний розвиток регіонів. Львів : Видавництво «Український науковий світ», 2020. 245 с.
8. Яковенко Л. О. Місцеве самоврядування та підзвітність у процесі децентралізації. Полтава : Видавництво «Полтавський національний університет», 2022. 194 с.
9. Яковлева Л. П. Європейський досвід у розвитку місцевого самоврядування та можливості його впровадження в Україні. *Український журнал державного управління*. № 5. 2021. С. 92–104.

Солодовник Д. В.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО СОЦІАЛЬНУ ВКЛЮЧЕНІСТЬ, РІВНІСТЬ ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Тема соціальної включеності, рівності та справедливості в сучасному суспільстві має високу актуальність через численні глобальні виклики та зміни, з якими стикаються країни та соціальні групи сьогодні.

Так, у багатьох країнах спостерігається значне поглиблення нерівності в доходах, освіті, охороні здоров'я та житлі. Доступ до базових соціальних послуг, таких як освіта і медицина, залишається обмеженим для маргіналізованих груп. Це не тільки поглиблює соціальну поляризацію, але й знижує загальний рівень розвитку суспільства, адже нерівність у доступі до ресурсів гальмує потенціал багатьох людей, що негативно впливає на стабільність держави та економічний розвиток [8].

У той же час соціальна включеність дозволяє забезпечити участь всіх груп населення в економічних і соціальних процесах. Це сприяє розвитку людського капіталу, підвищує продуктивність праці та стимулює економічний розвиток. Дослідження показують, що країни з більш високим рівнем соціальної рівності демонструють більш стійке економічне зростання, оскільки всі верстви населення мають рівний доступ до економічних можливостей [1].

З використання соціальної включеності слідує принцип соціальної справедливості, який базується на рівному доступі до прав і свобод, незалежно від статі, етнічного походження, релігії чи соціального статусу. У сучасному світі права людини є основою демократичних суспільств, а забезпечення рівності та справедливості є критично важливим для збереження демократії та громадянського миру. Без справедливості та рівності зростає ризик соціальних потрясінь, громадських протестів та політичної нестабільності [4].

Проблеми соціальної нерівності посилюють швидка урбанізація та демографічні зміни, такі як старіння населення або міграція. Наприклад, мігранти або літні люди часто стикаються з дискримінацією або обмеженим доступом до соціальних благ. Забезпечення рівності та соціальної справедливості стає важливим для інтеграції нових груп населення, запобігання конфліктам і побудови гармонійного суспільства.

Сучасні глобальні кризи, такі як зміна клімату, пандемії або війни, як, наприклад, війна в Україні, ще більше загострюють питання соціальної справедливості та рівності. Військові конфлікти та їх наслідки створюють нові виклики для соціальної інклюзії, коли велика кількість людей опиняється у вразливому становищі.

Під час криз нерівність загострюється, і найбільш вразливі групи, такі як бідні, мігранти, жінки та меншини, стикаються з найбільшими труднощами. Зниження соціальної нерівності та справедливий розподіл ресурсів можуть допомогти суспільству краще подолати ці виклики і забезпечити соціальну стійкість [5].

Соціальна справедливість і рівність є фундаментальними цінностями сучасних етичних і моральних стандартів. Суспільство повинне забезпечувати рівні можливості для всіх своїх членів як з погляду справедливості, так і з метою досягнення загального добробуту. Нерівність суперечить основним принципам людських прав і може стати перешкодою для соціального миру та злагоди. Відповідно у сучасному світі активізуються рухи за права меншин, гендерну рівність, захист прав людей з інвалідністю та інших вразливих груп. Це підкреслює актуальність теми соціальної рівності та включеності, оскільки суспільство шукає нові шляхи забезпечення справедливості для всіх [6].

Інклюзивне суспільство також сприяє економічному зростанню. Дослідження показують, що країни з меншим рівнем соціальної нерівності демонструють більш стабільний економічний розвиток, оскільки більша частина населення може повноцінно брати участь в економічній діяльності. Залучення жінок, молоді, меншин та інших груп до активної економічної та соціальної діяльності збільшує потенціал суспільства.

Технологічний прогрес, зокрема цифрова трансформація, відкриває нові можливості для подолання соціальної нерівності, але також нові технології можуть стати і інструментом загострення нерівності. Доступ до цифрових технологій стає важливою частиною соціальної включеності. Забезпечення рівного доступу до цих технологій, навчання та підтримка маргіналізованих груп можуть сприяти зменшенню цифрової нерівності та сприяти їх інтеграції в сучасну економіку.

Для подолання соціальної нерівності, покращення соціальної включеності, рівності та справедливості в сучасному суспільстві можна надати декілька наступних рекомендацій [7]:

1. забезпечення рівного доступу до ресурсів, протидіяти дискримінації. Створення та підтримка політики, які забезпечують доступ до освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та можливостей для працевлаштування для всіх соціальних груп, включаючи меншини та вразливі категорії населення. Запровадьте антидискримінаційні закони і практики, що захищають права всіх осіб незалежно від їхньої статі, етнічного походження, віку, сексуальної орієнтації або інвалідності;

2. для підвищення обізнаності та освіти населення розробка освітніх програм, які пропагують різноманіття, рівність та інклюзію. Залучення освітніх установ, компаній та громадських організацій до проведення тренінгів та семінарів на ці теми. Проведення соціальних кампаній для підвищення обізнаності про важливість соціальної включеності та боротьби з дискримінацією в суспільстві;

3. забезпечення економічної рівності, шляхом розробки програм соціальної підтримки для вразливих груп населення, таких як бідні, люди з інвалідністю, старші особи та мігранти, щоб полегшити їхній доступ до основних послуг і можливостей. Забезпечення дотримання принципу рівної оплати праці за рівноцінну роботу, незалежно від статі, раси або іншого соціального статусу;

4. сприяння залученню представників різних соціальних груп до процесу прийняття рішень на всіх рівнях: від місцевих органів влади до національних урядів. Підтримка та фінансування ініціатив громадських організацій, які працюють над питаннями соціальної включеності та рівності;

5. забезпечення рівного доступу до інформаційних та комунікаційних технологій, зокрема для маргіналізованих груп, які можуть бути виключені з цифрового прогресу. Надання безкоштовних або доступних тренінгів для розвитку цифрових навичок і підтримки навчальних ресурсів для всіх верств населення;

6. розробка та впровадження індикаторів для моніторингу соціальної рівності та включеності, а також системи звітності для оцінки ефективності політик і програм. Регулярний збір та аналіз даних про соціальну нерівність і ефективність політик для внесення необхідних коректив;

7. проведення заходів, які сприяють взаєморозумінню і культурному обміну між різними соціальними групами, щоб зменшити стереотипи та упередження. Підтримка відкритого діалогу між різними культурними та соціальними групами, щоб покращити розуміння та взаємну повагу;

8. забезпечення ефективного застосування законодавства, яке захищає права всіх громадян, і можливість доступу до правосуддя для всіх, особливо для вразливих груп.

Всі ці рекомендації допоможуть створенню більш інклюзивному, справедливому та рівному суспільству, де кожна особа матиме рівні можливості для розвитку та реалізації свого потенціалу [3].

У висновках ми хочемо зазначити, що актуальність теми соціальної включеності, рівності та справедливості полягає у її ключовій ролі для забезпечення стабільності, соціальної гармонії та сталого розвитку суспільства. Врахування цих принципів у соціальній політиці та економічних стратегіях дозволить країнам і громадам зменшити негативні наслідки нерівності, забезпечити стабільний розвиток і побудувати інклюзивне суспільство, де кожен матиме рівні можливості для самореалізації [2].

Список використаних джерел

1. Archived copy (PDF). Архів оригіналу (PDF) за 12 червня 2009. Процитовано 19 грудня 2009.
2. Gooden, Susan T. (2015). *Race and Social Equity: A Nervous Area of Government* (англ.). *Routledge*. С. 13-18.
3. Malone, Michael D., Sandra J. Hartman, and Dinah Payne. "Religion In The Workplace: Disparate Treatment." *Labor Law Journal* 49.6 (1998): 1099-1105. Legal Source. Web. 1 Dec. 2013.
4. Гриненко О. М. Соціальна політика : навч. посіб. Київ : Вид-во КНЕУ, 2004. С. 41.
5. Круглий стіл «Що таке соціальна справедливість: рівні можливості і рівність у сфері праці» пройшов в бібліотеці ім. Лесі Українки. *Про місто*. URL : http://bilgorod-d.gov.ua/page/kruglii_stl_sho_take_socalna_spravedlivst_rvn_moglivost__rvnst_u_sfer_prac_proishov_v_bblotec_m_les_ukranki
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. ООН, 1966. С. 76.
7. Пахомов Ю. Н., Кримський С. Б., Павленко Ю. В. Шляхи та роздоріжжі сучасної цивілізації. Київ : Благодійний Фонд сприяння розвитку гуманітарних та економічних наук «Міжнародний діловий центр», 1998. С. 333.

Спічак О. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ В УКРАЇНІ

У багатьох провідних країнах світу креативні індустрії стають дедалі популярнішими. Зростає кількість організацій і ініціатив, що ідентифікують себе з цією сферою, а їхній внесок у економіку постійно збільшується. Ці галузі поєднують мистецтво, культуру, бізнес і технології, використовуючи творчі навички для отримання доходу через торгівлю та права інтелектуальної власності. Креативні індустрії є одними з найдинамічніших секторів світової економіки, відкриваючи можливості для країн, що розвиваються, швидко інтегруватися у сучасні економічні процеси. Для України це особливо актуально в контексті відновлення після війни.

Щоб забезпечити розвиток креативних індустрій в Україні, необхідно створити концептуальні основи для їхнього впровадження на регіональному та місцевому рівнях, а також розробити відповідні методики й технологічні підходи. Серед основних завдань – дослідити стан культурно-креативних індустрій у країні, оцінити нормативну базу, розглянути моделі взаємодії бізнесу, влади й громади, а також розробити інструменти для оцінки успішності цих галузей і механізми публічно-управлінської підтримки.

На сьогодні в Україні креативні індустрії розвиваються здебільшого у великих містах, таких як Київ, Львів, Харків, Ужгород і Одеса, але діють ізольовано, без інтеграції у єдиний сектор. Міжнародний досвід свідчить, що систематична та довготривала державна підтримка значно ефективніша за короткострокові програми. Україні необхідно адаптувати цей досвід до власних умов, модернізуючи систему публічного управління для стимулювання інновацій, творчості та наукової діяльності. Держава має запровадити заходи для підтримки інноваційних ідей, створення сприятливих умов для розвитку креативних галузей і забезпечення контролю за ефективним використанням ресурсів. Необхідно створити законодавчу базу для захисту інтелектуальної власності, стимулювати інвестиції та комерціалізацію наукових розробок. Податкові, фінансові та регуляторні заходи повинні сприяти розвитку малого й середнього бізнесу у сфері креативної економіки. Такий підхід допоможе інтегрувати інноваційні й творчі рішення в економіку України, роблячи її конкурентоспроможною.

Стадніченко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Гарькавий І. Б.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Оптимізація податкової системи є важливим напрямом економічної політики для забезпечення стійкого економічного зростання та стимулювання інвестиційної активності. Прозорість, ефективність і передбачуваність податкових процедур сприяють створенню сприятливих умов для бізнесу, знижують рівень тіньової економіки та забезпечують стабільні надходження до державного бюджету. В умовах динамічного розвитку економіки України досягнення цих цілей вимагає комплексного підходу до реформування податкової системи, що включає впровадження цифрових технологій, стабілізацію податкового законодавства та забезпечення справедливого розподілу податкового навантаження між різними секторами економіки.

Основними принципами оптимізації податкової системи є простота та зрозумілість процедур, справедливий розподіл податкового навантаження, а також надання податкових стимулів для пріоритетних галузей. Спрощення адміністрування податків, автоматизація облікових процесів та інтеграція електронних платформ дозволяють зменшити витрати на податкову звітність і підвищити прозорість взаємодії між державою та бізнесом. Цифровізація податкових процедур скорочує адміністративні бар'єри, сприяє боротьбі з корупцією і зменшує вплив людського фактора на податкові процеси.

Водночас, оптимізація податкової системи стикається з низкою викликів. Серед них – складність нормативного регулювання, високий рівень бюрократії, нестабільність податкового законодавства та значна частка тіньової економіки. Часті зміни в податковому законодавстві створюють непередбачуваність для підприємців, що ускладнює довгострокове планування бізнесу. Присутність тіньової економіки зменшує бюджетні надходження, обмежує доступ до фінансових ресурсів для розвитку та ускладнює контроль за справедливим розподілом податкового навантаження. Податкові перевірки, які мають на меті знизити ризики ухилення від податків, інколи супроводжуються корупційними ризиками, що підриває довіру бізнесу до податкових органів та системи в цілому.

Розв'язання проблем оптимізації податкової системи потребує комплексного підходу через багатифакторну природу викликів, що виникають у цій сфері. По-перше, податкова система є інтегрованою частиною національної економіки, де кожна зміна у законодавстві чи процедурах має широкий вплив на підприємства, державні фінанси та суспільство загалом. Тому ізоляційні заходи, націлені лише на один аспект податкового регулювання, як правило, не приносять очікуваного ефекту, тоді як комплексний підхід дає змогу досягти стабільніших і стійкіших результатів.

Комплексний підхід передбачає одночасне вдосконалення декількох компонентів системи, таких як спрощення процедур, прозорість і стабільність законодавства, цифровізація, а також боротьба з тіньовою економікою та корупцією. Наприклад, цифровізація податкових процесів автоматично зменшує ризики корупції та полегшує взаємодію бізнесу з державою, підвищуючи рівень довіри підприємців до податкових органів. Однак лише цифровізації недостатньо: потрібні стабільні й прозорі правила гри, які б сприяли

прогнозованості для бізнесу. Це, своєю чергою, вимагає зусиль у сфері законодавства та його реалізації, що гарантує відповідність податкової політики потребам економіки і знижує ризики частих змін законодавства.

Крім того, комплексний підхід дозволяє врахувати інтереси різних категорій платників податків – від малого бізнесу до великих корпорацій, забезпечуючи справедливий розподіл податкового навантаження. В результаті такий підхід створює умови для зростання та стабільності економіки, знижує рівень ухилення від податків і забезпечує сталі надходження до бюджету.

Таким чином, лише комплексний підхід дозволяє одночасно підвищити ефективність, прозорість і гнучкість податкової системи, забезпечуючи баланс між інтересами держави та бізнесу, сприяючи сталому економічному зростанню.

Ступін М. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

Автомобільний транспорт є ключовим елементом транспортної системи України, забезпечуючи мобільність населення, розвиток економіки та інтеграцію країни у міжнародні логістичні ланцюги. У таких умовах державне регулювання та контроль діяльності підприємств автомобільного транспорту виступають важливими інструментами забезпечення безпеки, якості послуг та екологічної відповідальності галузі.

Державне регулювання підприємств автомобільного транспорту в Україні здійснюється через формування нормативно-правової бази, ліцензування, встановлення стандартів безпеки та тарифного регулювання. Основними нормативними актами є Закон України «Про автомобільний транспорт» та низка підзаконних актів, які регламентують діяльність підприємств, що надають послуги перевезення. Важливим є запровадження європейських стандартів у сфері автомобільного транспорту, що передбачено міжнародними зобов'язаннями України в рамках Угоди про асоціацію з ЄС.

Контроль за діяльністю підприємств автомобільного транспорту покладено на державні органи, серед яких Державна служба України з безпеки на транспорті (Укртрансбезпека), органи місцевого самоврядування та інші уповноважені структури. Контроль охоплює дотримання ліцензійних умов, технічний стан транспортних засобів, безпеку перевезень та виконання фінансових зобов'язань підприємствами.

Одним із викликів у сфері державного регулювання є проблема нелегальних перевезень, які не лише створюють конкуренцію офіційним перевізникам, але й порушують права споживачів та загрожують безпеці дорожнього руху. У цьому контексті важливим є вдосконалення системи контролю, підвищення прозорості ліцензійної діяльності та впровадження цифрових технологій для моніторингу перевезень.

Екологічний аспект також набуває дедалі більшої актуальності. Державне регулювання повинно стимулювати підприємства автомобільного транспорту до впровадження екологічно чистих технологій, використання альтернативних видів палива та оновлення парку транспортних засобів відповідно до стандартів Євро-6.

Серед перспектив вдосконалення державного регулювання і контролю важливо зазначити:

- Розробку єдиної системи електронного обліку транспортних послуг.
- Підвищення ефективності роботи контролюючих органів через автоматизацію процесів перевірки.
- Створення механізмів пільгового фінансування для підприємств, які модернізують свій транспорт.
- Запровадження більш жорстких санкцій за порушення у сфері безпеки перевезень.

Таким чином, ефективне державне регулювання та контроль підприємств автомобільного транспорту в Україні є важливою передумовою забезпечення безпеки, сталого розвитку галузі та інтеграції України у міжнародну транспортну систему. Вдосконалення регуляторних механізмів має сприяти підвищенню якості транспортних послуг, зміцненню конкурентоспроможності підприємств і реалізації стратегічних цілей державної транспортної політики.

Суганяка Д. О.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЮ ДЕСТИНАЦІЄЮ В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У сучасних умовах ризиків та невизначеності, які можуть бути спричинені економічними кризами, політичними нестабільностями, пандеміями чи природними катаклізмами, управління туристичними дестинаціями набуває особливого значення. Територіальне управління туристичною дестинацією стає ключовим інструментом збереження її конкурентоспроможності, забезпечення сталого розвитку та мінімізації впливу негативних факторів.

Туристична галузь є однією з найбільш чутливих до зовнішніх впливів. Умови ризику та невизначеності потребують розробки та впровадження адаптивних управлінських механізмів, що дозволяють не лише реагувати на кризи, але й ефективно функціонувати у нестабільних умовах.

Основними механізмами управління туристичними дестинаціями є стратегічне планування, маркетингова діяльність, координація між зацікавленими сторонами та впровадження сучасних технологій. Стратегічне планування є основою для формування гнучких моделей управління, що дозволяють адаптуватися до швидких змін. Наприклад, розвиток програм кризового менеджменту і сценарного планування дає можливість мінімізувати втрати від непередбачуваних обставин. Маркетингова діяльність у сучасних умовах спрямована на формування привабливого іміджу дестинації, використання цифрових платформ для просування туристичних послуг та залучення нових цільових груп. Координація між зацікавленими сторонами включає

ефективну взаємодію органів місцевого самоврядування, представників бізнесу, громадськості та міжнародних організацій. Така співпраця дозволяє забезпечити комплексний підхід до управління, що враховує різноманітні інтереси учасників туристичного ринку. Сучасні технології грають вирішальну роль у моніторингу ризиків та створенні інноваційних продуктів. Використання геоінформаційних систем (ГІС) та великих даних сприяє прогнозуванню потенційних загроз і оптимізації управлінських рішень.

Управління туристичною дестинацією в умовах ризику передбачає впровадження кризових комунікацій, розробку механізмів страхування туристичної діяльності, а також створення системи моніторингу ризиків. Особливого значення набуває створення планів дій у надзвичайних ситуаціях, які включають забезпечення безпеки туристів, адаптацію інфраструктури та оперативну інформаційну підтримку.

Таким чином, вдосконалення механізмів територіального управління туристичними дестинаціями в умовах ризику та невизначеності є необхідною умовою для підтримки їхнього функціонування та розвитку. Ефективні управлінські рішення сприятимуть збереженню туристичної привабливості регіонів, адаптації до зовнішніх викликів і зміцненню позицій України на міжнародному туристичному ринку.

Таран П. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Безпека державного кордону України в особливий період окреслюється посиленням контролю та зміцненням прикордонних сил. Державна прикордонна служба, разом з прикордонними загонами та загонами морської охорони, активно здійснює заходи зі захисту кордонів України. Зокрема, введені обмеження на виїзд деяких категорій громадян, що спрямоване на підтримання обороноздатності країни в умовах воєнного стану.

Формування державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону України є важливою складовою національної безпеки, що включає комплекс заходів, стратегій та законодавчих норм [1]. Основні аспекти формування цієї політики:

1. Законодавче забезпечення
 - Розробка та прийняття законів, що регулюють порядок охорони державного кордону, функції прикордонних органів, а також правила перетину кордону.
 - Згідно із зобов'язаннями України в рамках міжнародних угод, таких як угоди з Європейським Союзом.
2. Організація прикордонної охорони
 - Створення та забезпечення ефективного функціонування Державної прикордонної служби України.
 - Модернізація технічного та матеріально-технічного забезпечення прикордонних підрозділів, включаючи впровадження сучасних технологій спостереження та контролю.
3. Співпраця з міжнародними партнерами
 - Установлення та розвиток співпраці з країнами-сусідами, міжнародними організаціями та агентствами в сфері обміну інформацією, спільних тренувань та операцій.
 - Участь у програмах міжнародної допомоги для зміцнення прикордонної безпеки.
4. Аналіз ризиків та оцінка загроз
 - Проведення регулярного аналізу ситуації на кордоні та оцінка потенційних загроз (нелегальна міграція, контрабанда, тероризм тощо).
 - Розробка і впровадження стратегій реагування на ці загрози.
5. Інтеграція з іншими секторами безпеки
 - Співпраця з правоохоронними органами, військовими та іншими структурами для комплексного забезпечення безпеки державного кордону.
 - Формування міжвідомчих комісій та служб для координації дій у випадку виникнення загроз.
6. Освітня та інформаційна діяльність
 - Підвищення обізнаності населення та прикордонників про безпеку кордону та важливість дотримання законодавства.
 - Проведення кампаній з інформування населення про правові наслідки порушення кордонів або інших незаконних дій.
7. Використання технологій
 - Впровадження новітніх інформаційних технологій, системи менеджменту даних та аналітики для моніторингу й управління кордонами.
 - Використання безпілотних літальних апаратів (дронів), відеоспостереження та інших сучасних технологій у контролі за кордоном.
8. Забезпечення прав людини
 - Гарантування прав і свобод громадян та осіб, які перетинають державний кордон, та дотримання міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Ці аспекти формування політики в сфері забезпечення безпеки державного кордону України є взаємопов'язаними і вимагають комплексного підходу для ефективного вирішення викликів, з якими стикається країна.

Список використаних джерел

1. Нікіфоренко В. С. Особливості державної політики у сфері забезпечення державного кордону. Юридичний бюлетень. 2019. Вип. 11. Ч. 1. С. 330.

Таранець Д. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – Мерзляк А. В.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯМ ТА РОЗВИТКОМ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Публічне управління функціонуванням та розвитком транспортної галузі України включає в себе кілька ключових аспектів, таких як формування політики, регулювання, інвестиції, інфраструктура та забезпечення безпеки. Важливими елементами є взаємодія державних органів, приватних підприємств, а також міжнародних партнерів для забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності транспортної системи.

Основні аспекти публічного управління транспортною галуззю:

Законодавство та політика – визначення стратегічних напрямків розвитку галузі, прийняття законодавчих актів та нормативно-правових документів. Основою для цього є національні програми розвитку транспорту та європейські стандарти.

Державний контроль і регулювання – державні органи відповідають за контроль за дотриманням стандартів безпеки, екологічних вимог та забезпеченням конкурентних умов для перевізників. Основні органи: Міністерство інфраструктури України, Державна служба України з безпеки на транспорті, Укравтодор.

Інвестиції та фінансування – для розвитку транспортної інфраструктури необхідні значні інвестиції як з державного бюджету, так і приватні інвестиції. Одним з напрямків є залученням іноземних фінансових організацій для розвитку інфраструктури, зокрема для ремонту доріг, будівництва мостів, оновлення залізничних станцій та розвитку портів.

Розвиток інфраструктури – покращення інфраструктури є основним завданням для забезпечення ефективної роботи транспорту. Включає в себе будівництво та реконструкцію доріг, залізничних колій, портів, аеропортів та інших об'єктів.

Одна з важливих цілей – забезпечити доступність транспорту для громадян, покращити сервіс і знизити вартість перевезень. Це включає модернізацію транспортних засобів, запровадження нових видів транспорту, таких як електричні автобуси або швидкісні потяги.

У рамках публічного управління транспортною галуззю важливо впроваджувати екологічно чисті технології, зокрема в транспорті на основі електричних або альтернативних джерел енергії. Окрім того, безпека пасажирів, вантажів та інфраструктури є пріоритетом для уряду, тому створюються програми з покращення безпеки на дорогах і в аеропортах.

В Україні активно реалізується євроінтеграційний курс у транспортній сфері, зокрема адаптація національних стандартів до європейських вимог, що включає розвиток мультимодальних транспортних перевезень, удосконалення прикордонного контролю та обміну інформацією.

Впровадження цифрових технологій в управління транспортом, таких як смарт-системи управління дорожнім рухом, інтеграція з міжнародними інформаційними мережами для моніторингу та прогнозування перевезень.

Публічне управління транспортною галуззю в Україні спрямоване на забезпечення ефективності, конкурентоспроможності та безпеки транспортної системи країни. Для досягнення цих цілей потрібно постійно працювати над поліпшенням інфраструктури, реалізацією інвестиційних проєктів та дотриманням європейських стандартів, що в свою чергу позитивно впливатиме на розвиток економіки та соціальний добробут громадян.

Тітова А. В.

Класичний приватний університет

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Формування інвестиційної привабливості підприємства є одним із ключових аспектів забезпечення його сталого розвитку та конкурентоспроможності. Інвестиційна привабливість визначається як сукупність характеристик підприємства, що впливають на рішення інвесторів вкладати кошти.

Формування інвестиційної привабливості є ключовою умовою для залучення капіталу, забезпечення конкурентоспроможності та довгострокового розвитку підприємств в Україні. У сучасних умовах це завдання має особливу актуальність через економічні виклики, реформування економіки та інтеграцію України до світового ринку.

Аналіз тенденцій підвищення інвестиційної привабливості підприємств є важливою складовою стратегічного управління та економічного розвитку підприємств. Інвестиційна привабливість відображає здатність підприємства залучати ресурси, зокрема фінансові, для забезпечення сталого розвитку, інновацій та конкурентоспроможності. До основних напрямів формування інвестиційної привабливості підприємства належать:

– фінансова стійкість та прозорість: забезпечення стабільного фінансового стану підприємства, підготовка якісної та прозорої фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів (IFRS), зменшення рівня заборгованості та покращення показників ліквідності;

– ефективне корпоративне управління: впровадження прозорих процедур управління та прийняття рішень, підвищення відповідальності керівництва та акціонерів, забезпечення прав і захисту інвесторів;

– розробка інвестиційної стратегії: (формулювання чіткої стратегії розвитку підприємства, орієнтованої на довгострокові цілі, визначення пріоритетів інвестування, підготовка інвестиційних проєктів із конкретними розрахунками ризиків та доходів);

– підвищення ефективності операційної діяльності (впровадження сучасних технологій та інновацій для зниження витрат і підвищення продуктивності, оптимізація бізнес-процесів і підвищення якості продукції, удосконалення системи контролю та моніторингу операційних показників).

Формування інвестиційної привабливості підприємства в Україні потребує комплексного підходу, який включає фінансову прозорість, ефективне корпоративне управління, розвиток людського капіталу, впровадження інновацій та цифровізацію бізнесу. Необхідно також враховувати специфіку українського ринку, зокрема ризики та виклики, пов'язані з політичною та економічною ситуацією. Реалізація цих заходів сприятиме залученню інвестицій, зміцненню конкурентоспроможності підприємства та його довгостроковому розвитку.

Стратегії підвищення інвестиційної привабливості підприємств як набір дій, спрямованих на покращення фінансових, організаційних, технологічних та інших показників підприємства, які роблять його більш цікавим для потенційних інвесторів

Інвестиційна привабливість підприємства залежить від багатьох взаємопов'язаних чинників, які включають фінансові, управлінські, ринкові та інноваційні аспекти. Для досягнення високого рівня привабливості необхідно проводити регулярний аналіз, розробляти стратегії вдосконалення та впроваджувати сучасні підходи в управління і розвиток. Реалізація цих заходів дозволить підприємствам не лише залучати інвестиції, а й забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Підвищення інвестиційної привабливості підприємств залежить від поєднання внутрішніх заходів (ефективне управління, інноваційність, фінансова стабільність) та зовнішніх чинників (економічне середовище, державна підтримка, доступ до ринків). В умовах глобальної конкуренції підприємства, що активно адаптуються до сучасних викликів і тенденцій, мають значно вищі шанси залучити капітал для свого розвитку.

Троян Я. А.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО ЦИФРОВУ ТРАНСФОРМАЦІЮ В УРЯДІ

Цифрова трансформація країни, визначена Президентом України Володимиром Зеленським як одне з ключових завдань, вже демонструє результати. Найбільш помітні для громадян досягнення Міністерства цифрової трансформації – це мобільний застосунок "Дія" та портал державних послуг з особистим кабінетом громадянина тощо [4].

Зазначимо актуальність цифрової трансформації в уряді, бо цифрова трансформація в уряді є надзвичайно важливим процесом, що відповідає сучасним викликам і потребам суспільства. В умовах швидкого розвитку технологій та зростаючих очікувань громадян від державних установ, ця трансформація стає критично необхідною з кількох причин, це: покращення якості державних послуг - цифрові рішення дозволяють спростити доступ до державних послуг, зменшити час очікування та підвищити рівень їхньої якості; зменшення бюрократії: автоматизація процесів та впровадження електронних систем зменшують обсяги паперової документації, що сприяє зменшенню корупційних ризиків і підвищенню прозорості; залучення інвестицій - сучасні технології роблять країну більш привабливою для інвесторів, адже цифрова інфраструктура свідчить про готовність держави до співпраці та розвитку; ефективність управління, бо цифрові інструменти допомагають оптимізувати управлінські процеси, що сприяє більш оперативному реагуванню на потреби суспільства та покращення взаємодії з громадянами. Сучасні платформи дозволяють урядам активно комунікувати з громадянами, отримувати зворотний зв'язок і враховувати їхні потреби у прийнятті рішень.

Отже, цифрова трансформація в уряді є ключовим фактором для забезпечення ефективного, прозорого та зручного для громадян державного управління.

Сучасний світ стикається з безперервним розвитком цифрових технологій. Уряди повинні адаптуватися до цих змін, щоб залишатися актуальними і конкурентоспроможними на міжнародній арені. Сьогоднішні громадяни очікують швидкого, зручного та прозорого доступу до державних послуг. Впровадження цифрових рішень може задовольнити ці вимоги, забезпечуючи оперативну взаємодію між державою і населенням. Цифрові інструменти, такі як електронні платформи та відкриті дані, можуть значно знизити рівень корупції в державних установах. Прозорість процесів і можливість громадського контролю сприяють підвищенню відповідальності чиновників. Автоматизація процесів дозволяє зменшити витрати на управління та оптимізувати використання бюджетних коштів. Це важливо для країн з обмеженими фінансовими ресурсами, які прагнуть підвищити свою ефективність. У глобалізованому світі країни конкурують за залучення іноземних інвестицій. Цифрова трансформація створює сприятливий бізнес-клімат, що приваблює інвесторів і сприяє економічному розвитку. Сучасні виклики, такі як пандемія, природні катастрофи та економічні кризи, вимагають швидкого реагування з боку урядів. Цифрові технології забезпечують гнучкість і швидкість у прийнятті рішень. Цифрові рішення можуть допомогти забезпечити доступ до державних послуг для вразливих груп населення, що сприяє соціальній справедливості та інклюзії [1].

Таким чином, цифрова трансформація в уряді є необхідною умовою для досягнення ефективності, прозорості, відповідальності та інноваційності в державному управлінні, що зрештою позитивно вплине на добробут громадян.

Таким чином, можна окреслити певні рекомендації щодо цифрової трансформації в уряді. Створити чітку та всеохоплюючу стратегію цифрової трансформації, що визначає цілі, етапи реалізації та необхідні ресурси. Залучати фахівців з різних галузей для формування цілісного підходу. Забезпечити належну цифрову інфраструктуру, включаючи надійні сервери, мережі зв'язку та безпечні платформи для обробки даних. Це дозволить створити стабільну базу для подальших цифрових рішень. Інвестувати в навчання державних службовців, щоб підвищити їхню цифрову грамотність. Це допоможе ефективніше впроваджувати нові технології та зміни в організаційні процеси. Активно залучати громадян до процесу цифрової трансформації

через опитування, фокус-групи та пілотні проекти. Це дозволить врахувати їхні потреби та пропозиції, що підвищить довіру до держави. Запровадити механізми прозорості та підзвітності в процесі цифрової трансформації, зокрема через публікацію даних про бюджетні витрати, реалізацію проектів і досягнуті результати. Розробити та реалізувати політики безпеки для захисту особистих даних громадян. Впровадити сучасні технології кібербезпеки для запобігання витокам інформації та зловживанням. Заохочувати використання нових технологій і інноваційних рішень у державних установах, наприклад, через партнерство з ІТ-компаніями та стартапами. Розвивати і вдосконалювати електронні послуги, щоб забезпечити їхню доступність та зручність для користувачів. Запроваджувати мобільні додатки, що дозволяють швидко отримувати державні послуги. Співпрацювати з міжнародними організаціями та іншими країнами для обміну досвідом, технологіями та найкращими практиками в сфері цифрової трансформації. Регулярно здійснювати моніторинг прогресу цифрової трансформації та оцінювати результати впроваджених рішень. Це дозволить вчасно вносити корективи та покращувати стратегії [2-3].

Ці рекомендації допоможуть забезпечити успішну цифрову трансформацію в уряді, що сприятиме підвищенню ефективності, прозорості та якості державних послуг. Сьогодні, створення цифрової держави є актуальною потребою, яка має допомогти Україні стати світовим лідером у залученні інвестицій, боротьбі з корупцією та зменшенні зайвої бюрократії. Найголовніше – це забезпечити зручність і комфорт у взаємодії громадян з державними установами [5].

Список використаних джерел

1. Плентера Ф. Шлях до електронного управління в Україні. URL : https://ega.ee/uk/success_story/shlyah-do-elektronnogo-uryaduvannya-v-ukrayini/ (дата звернення: 29.09.2024).
2. Презентували цифрові досягнення регіонів та громад на Міжнародному саміті мерів. Урядовий портал. *Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/prezentuvalytsyfroviv-dosiahnennia-rehioniv-ta-hromad-na-mizhnarodnomu-samiti-meriv> (дата звернення: 29.09.2024).
3. Уряд затвердив Положення про Міністерство цифрової трансформації. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. 2019. 18 вересня. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-polozhennya-pro-ministerstvo-cifrovoyi-transformaciyi>
4. Цифрова трансформація – один з пріоритетів Уряду. *Міністерство цифрової трансформації України*. URL : <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrova-transformatsiya-odin-z-prioritetiv-uryadu> (дата звернення: 29.09.2024).
5. Цифрова трансформація економіки України в умовах війни. Березень 2024 року. *НІСД. Національний інститут стратегічних досліджень*. URL : <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsifrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-berezen-2024> (дата звернення: 29.09.2024).

Федосенко К. О.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСТЬ І КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ ЗМІНАМИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасних умовах глобалізації управління організаційними змінами є ключовим фактором ефективного функціонування публічних організацій.

У наш час, коли світ стає все більш взаємопов'язаним, державні установи стикаються з безліччю нових викликів і можливостей. Щоб залишатися конкурентоспроможними та ефективно відповідати на потреби суспільства, вони повинні постійно змінюватися. Управління змінами – це процес, який допомагає організаціям плановано переходити від одного стану до іншого, адаптуючись до мінливого середовища [1].

Глобальні виклики, такі як технологічні зрушення, економічні кризи та соціальні трансформації, вимагають від державних структур постійної адаптації. Саме системний підхід забезпечує узгодженість процесів змін і досягнення стратегічних цілей.

Зміни в одній сфері діяльності державної установи часто впливають на інші. Наприклад, впровадження нових технологій може вимагати перенавчання персоналу, зміни організаційної структури та оновлення нормативно-правової бази. Системний підхід дозволяє розглядати організацію як єдине ціле і координувати всі зміни таким чином, щоб вони сприяли досягненню загальної мети [2].

Класичні теорії управління, представлені науковим менеджментом Фредеріка Тейлора та адміністративними принципами Анрі Файоля, акцентують увагу на стандартизації, чіткому розподілі обов'язків та ієрархічності структур. Ці принципи стали основою сучасних державних установ, сприяючи формуванню чітких управлінських процедур. Тейлор і Файоль зробили значний внесок у розвиток теорії управління, сформулювавши ряд універсальних принципів, які й досі використовуються в багатьох організаціях. Їхні ідеї про раціоналізацію праці, наукову організацію виробництва та побудову ефективної бюрократії лягли в основу сучасних систем управління персоналом і бізнес-процесами [1; 2].

Однак, у сучасних умовах формальної регламентації вже недостатньо. Соціально-психологічні концепції, розроблені Куртом Левіном, наголошують на важливості людського фактора. Його трифазна модель змін – «розморожування», «зміна» та «заморожування» – спрямована на подолання опору та формування нових норм. У публічному управлінні це може реалізовуватися через освітні програми та адаптаційні курси для державних службовців. Зміни в організації завжди торкаються людей. Опір до змін – це природна реакція, яка може значно ускладнити процес трансформації. Модель Левіна допомагає зрозуміти, як подолати цей опір і залучити співробітників до змін [3].

Доповнюючи цей підхід, Джон Коттер запропонував восьмиетапну модель впровадження змін, яка включає створення бачення, формування команди лідерів, постійну комунікацію та закріплення результатів. Це особливо важливо для масштабних реформ, які вимагають узгоджених дій на всіх рівнях державного управління. Модель Коттера – це детальний посібник з управління змінами, який охоплює всі етапи цього

процесу, від підготовки до закріплення результатів. Вона наголошує на важливості лідерства, комунікації та залучення співробітників [4].

З огляду на зростаючу роль технологій, модель ADKAR Джеффа Хайатта акцентує увагу на індивідуальній адаптації співробітників до змін. Управлінські інновації повинні підкріплюватися новими знаннями, бажанням персоналу підтримувати зміни та здатністю застосовувати їх на практиці. Модель ADKAR фокусується на індивідуальних змінах, які відбуваються у свідомості співробітників. Вона допомагає зрозуміти, які кроки необхідно зробити, щоб люди прийняли зміни і почали діяти по-новому [5].

Українські дослідники підкреслюють важливість адаптації міжнародного досвіду до національних умов. Зокрема, Степаненко С.В. наголошує на необхідності реінжинірингу бізнес-процесів та інтеграції інноваційних технологій у процеси управління [6].

Інституційна підтримка реформ в Україні є ключовим фактором успішного впровадження змін. Нормативно-правова база, міжнародні проекти технічної допомоги та національні програми модернізації управління дозволяють підтримувати довгострокову стійкість організацій [7]. Лише інтеграція класичних і сучасних моделей управління забезпечує успішну адаптацію організацій до швидких змін [8].

Таким чином, управління організаційними змінами є складним і багатограним процесом, який вимагає інтеграції класичних та сучасних підходів. Лише системний підхід, що враховує структурні, соціальні та технологічні аспекти, дозволяє успішно адаптувати державні установи до викликів сучасного світу. Успішне управління змінами – це ключ до виживання і розвитку будь-якої організації, особливо в умовах постійних змін. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати комплексний підхід, який враховує як організаційні, так і людські фактори. Управління організаційними змінами в системі публічного управління – це складний процес, який потребує системного підходу, стратегічного планування та ефективної комунікації. Організаційні зміни в системі публічного управління є необхідною умовою функціонування сучасних державних інституцій в умовах глобалізації та інтеграції України в європейський простір. Управління змінами передбачає системну адаптацію структур, функцій та управлінських процесів для підвищення ефективності публічного управління, що зумовлено технологічним прогресом (цифровізацією, штучним інтелектом), який кардинально змінює способи надання публічних послуг.

Список використаних джерел

1. Тейлор Ф. В. Принципи наукового менеджменту. Нью-Йорк : Harper & Brothers, 1911. URL: <https://www.gutenberg.org/ebooks/6435> (дата звернення: 29.09.2024).
2. Файоль А. Загальне та промислове управління. Париж : Dunod, 1916. URL: <https://gtmarket.ru/library/basis/5783> (дата звернення: 29.09.2024).
3. Левін К. Теорія поля в соціальних науках. Нью-Йорк : Harper & Brothers, 1951. URL: <https://archive.org/details/fieldtheoryinsoc00lewi> (дата звернення: 29.09.2024).
4. Коттер Дж. П. Leading Change. Бостон, МА : Harvard Business Review Press, 2012. URL: <https://hbr.org/product/leading-change/7981-HBK-ENG> (дата звернення: 29.09.2024).
5. Хайатт Д. ADKAR: Модель змін у бізнесі, уряді та громаді. Prosci Research, 2006. URL: <https://www.prosci.com/adkar> (дата звернення: 29.09.2024).
6. Степаненко С. В. Формування механізму управління організаційними змінами // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. 2023. № 123(4). С. 55–68. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/8238f73d-0eae-42cf-849a-0fc8076f1ad6/content> (дата звернення: 29.09.2024).
7. Новікова М. М., Боровик М. В., Бубирьов Є. А. Теоретичні аспекти управління організаційними змінами на підприємстві // Бізнес Інформ. 2022. № 10. С. 219–225. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-219-225> (дата звернення: 29.09.2024).
8. Назаренко О. В. Морфологічний аналіз поняття управління організаційними змінами // Управління проектами та інновації. 2021. Т. 2, № 1. С. 32–40. URL: <https://openarchive.nure.ua/entities/publication/432bc342-05f8-41ef-89ac-8e0213dec8c8> (дата звернення: 29.09.2024).

Федунов О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

Огаренко В. М.

Класичний приватний університет
д.держ.упр., професор, ректор

ПРО СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Для створення стратегії розвитку державно-приватного партнерства (ДПП) для поствоєнного відновлення України, можна виокремити наступні ключові напрямки, необхідні для успішної реалізації проектів. Одним із найважливіших аспектів є залучення міжнародних інвестицій. За оцінками, відновлення потребує значних фінансових вкладень, зокрема, лише для відбудови інфраструктури знадобиться близько \$150,5 млрд. У цьому контексті ДПП є ефективним механізмом, який може поєднати ресурси та досвід обох секторів, дозволяючи державі залучати інвестиції через контракти з приватними партнерами для реалізації важливих інфраструктурних проектів. Для успішного функціонування ДПП необхідні прозорі процедури конкурсів і договірних угод, які зменшують ризики для інвесторів і підвищують довіру до державного сектору. Крім того, важливим компонентом є адаптація українського законодавства відповідно до європейських стандартів у сфері державної допомоги, що забезпечить дотримання правил конкурентності при використанні державних коштів у проектах ДПП. Законодавчі рамки при цьому мають підтримувати прозорість процесів фінансування, особливо на етапі вибору партнера, щоб уникнути можливих економічних переваг для окремих компаній. Це питання було

висвітлено на основі досвіду Європейського Союзу, що підкреслює необхідність дотримання чітких критеріїв прозорості у процедурах державних закупівель і контрактів.

Низка наукових робіт та статей також вказують на важливість децентралізації, що розширює можливості місцевих органів влади у співпраці з приватними інвесторами. Це сприяє залученню капіталу для розвитку інфраструктури міст, що особливо актуально в умовах відновлення України. Наприклад, у окремих дослідженнях відзначається, що передачу повноважень громадам слід поєднувати з формуванням прозорих регіональних стратегій для стимулювання інвестицій та підвищення якості управління [6].

Досвід країн, які відновлювалися після військових конфліктів, таких як Ірак, Афганістан і Сирія, показує, що державно-приватне партнерство (ДПП) може значно сприяти відбудові економіки, інфраструктури та соціальної сфери. Розглянемо деякі аспекти, специфічні для цих країн, та уроки, які можуть бути корисними для України. Так, Ірак : після війни в Іраку 2003 року ключовою метою стало відновлення критичної інфраструктури (електроенергії, водопостачання, транспортних систем) за допомогою міжнародних інвестицій і ДПП. Однак реалізація ДПП зустріла багато викликів через відсутність правової основи та високий рівень корупції. Зокрема, Агентство міжнародного розвитку США (USAID) і Міжнародна фінансова корпорація (IFC) намагалися реалізувати численні інфраструктурні проекти, однак недостатнє управління і нестабільність знижували ефективність цих ініціатив. Для ефективного ДПП необхідні прозорість, сильні інститути та стабільне правове середовище, чого бракувало в Іраку. Афганістан. У післявоєнному Афганістані міжнародна спільнота, зокрема США, ЄС і Світовий банк, активно підтримувала відбудову країни, вкладаючи кошти в проекти ДПП для розвитку інфраструктури, освіти та охорони здоров'я. У цьому контексті успішнішими виявилися локальні партнерства, де місцеві громади залучалися до управління проектами. Однак і тут ефективність була обмежена через проблеми з безпекою та корупцією. Попри те, що за допомогою ДПП вдалося частково відновити транспортні мережі та розвинути доступ до освіти, слабкість державних інституцій і брак контролю за використанням коштів підривали сталість проектів. Ще, Сирія. У Сирії війна, що почалася в 2011 році, призвела до значних руйнувань інфраструктури та економічної деградації. За оцінками ООН, повне відновлення може коштувати сотні мільярдів доларів. У цьому контексті ДПП є одним із пріоритетних механізмів залучення міжнародного капіталу, хоча досягти цього в умовах тривалого конфлікту вкрай складно. У проектах ДПП важливою є залученість місцевих бізнесів та іноземних інвесторів на рівноправній основі, а також наявність ефективної системи звітності для запобігання корупції. Деякі проекти в галузі охорони здоров'я та відновлення житлових районів продемонстрували потенціал ДПП, але часто зупинялися через політичну нестабільність і ризики для інвесторів [5, с. 32-45].

Уроки для України. Україна може скористатися досвідом цих країн для ефективного реалізації ДПП у поствоєнній відбудові. Основні висновки включають: стабільне правове середовище: як показав досвід Іраку, прозора законодавча база та ефективний контроль за реалізацією проектів є критичними для залучення інвесторів; місцева участь: Афганістан продемонстрував, що успіх у проектах ДПП залежить від залученості місцевих громад, які можуть краще оцінити потреби населення і відповідально управляти інфраструктурою; міжнародна підтримка та звітність: уроки Сирії підкреслюють необхідність міжнародної допомоги та прозорості у розподілі коштів. Звітність та підзвітність допомагають зміцнювати довіру інвесторів [1, с. 7].

Загалі, поствоєнне відновлення України вимагає мобілізації значних ресурсів та структурованого підходу, зокрема завдяки активному залученню приватного сектору через механізм державно-приватного партнерства (ДПП). ДПП дозволяє об'єднати ресурси держави і бізнесу для створення та відновлення інфраструктурних об'єктів, забезпечення соціальних послуг і підтримки економічної активності на локальному та національному рівнях. У контексті України, яка прагне до євроінтеграції та орієнтована на стандарти ЄС, розвиток ефективної стратегії ДПП є критично важливим для стійкого відновлення економіки.

Наприклад, згідно з дослідженням, опублікованим Transparency International, успіх ДПП у відновленні України залежить від прозорості у розподілі державних контрактів, ефективності регулювання і запобігання корупції. Цей підхід дозволяє створити довіру інвесторів до державного сектору і сприяє стабільності фінансових потоків для реалізації проектів. Враховуючи, що загальні потреби на відбудову оцінюються в понад \$400 млрд, державний бюджет не може покрити всі витрати, тому участь приватного капіталу стає необхідною умовою відновлення [3, с. 14].

Важливо, щоб українське законодавство було адаптовано до європейських норм, зокрема щодо прозорості процедур і конкурентного відбору для приватних компаній. Важливе дотримання правил державної допомоги та уникнення монопольних переваг у ДПП, що відповідає вимогам Антимонопольного комітету та підвищує конкурентоздатність серед учасників проектів. Наприклад, у Європейському Союзі конкурентні процедури дозволяють уникнути надання необґрунтованих економічних переваг, забезпечуючи рівні умови для всіх інвесторів [4, с. 13]. Децентралізація дозволяє місцевим органам влади ставати активними партнерами в проектах ДПП. Наприклад, на основі досліджень Science Horizon, партнерство з місцевими громадами значно розширює можливості для залучення інвестицій у розвиток міської інфраструктури та життєво важливих об'єктів, таких як транспорт, комунальні мережі та соціальні установи. Завдяки цьому громади можуть безпосередньо впливати на покращення інфраструктури та знижувати навантаження на центральний бюджет. Успішні приклади ДПП в країнах ЄС доводять, що прозорість у фінансуванні та підзвітність є запорукою довіри громадськості та бізнесу. Програма розвитку ООН зазначає, що важливо не тільки створювати привабливі умови для інвесторів, але й розробляти механізми контролю та звітності, що унеможливають нецільове використання ресурсів. У цьому контексті потрібні чіткі стандарти звітності, що регулюють розподіл державних коштів і контроль за якістю виконання проектів [7].

Виокремимо наступні рекомендації. Прозорість процедур: розробка чітких механізмів для запобігання корупції, яка є одним із головних викликів у процесі залучення інвесторів. Юридичні та фінансові гарантії для інвесторів: створення умов, що захищають права приватного капіталу, особливо в складних регіонах із високим ризиком. Європейський досвід: використання прикладів з Європи допоможе виявити найбільш дієві практики для розвитку інфраструктури в умовах післявоєнної відбудови. Децентралізація управління: максимальне делегування повноважень місцевим органам дозволить швидше реагувати на виклики відновлення

та сприятиме залученню інвестицій на місцевому рівні. Та зробимо певні проміжні висновки. Розробка стратегії розвитку державно-приватного партнерства для поствоєнного відновлення України є ключовим елементом у відбудові інфраструктури та економічного розвитку. Завдяки активному залученню міжнародних інвесторів, інтеграції європейських норм і прозорості процесів, Україна може створити привабливе середовище для бізнесу, що сприятиме стабільному зростанню економіки тощо.

Список використаних джерел

1. Анісімов А. В., Кушнір М. І. Ефективність державно-приватного партнерства в Україні: проблеми та перспективи. Київ, 2020. 120 с.
2. Баскаков Г. Є., Школа Т. С. Державно-приватне партнерство: теорія та практика. Київ, 2019. 98 с.
3. Григоренко І., Шеремета О. Державно-приватне партнерство в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2021. 80 с.
4. Захарченко А. В. Державно-приватне партнерство в економіці України. Харків, 2018. 75 с.
5. Мельник Т. "Децентралізація як передумова розвитку державно-приватного партнерства в Україні". *Вісник економічної науки України*. 2022. С. 32-45.
6. Міністерство економіки України. Стратегія розвитку державно-приватного партнерства до 2025 року. 2022. URL : <https://www.me.gov.ua>
7. Програма розвитку ООН (ПРООН) в Україні. Путівник для реалізації проєктів державно-приватного партнерства в Україні. 2023. URL : <https://www.undp.org.ua>

Хвостик Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Сущенко Л. О.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКИХ НАВИЧОК ОФІЦЕРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасне військове середовище вимагає від офіцерів високого рівня управлінських навичок, які б дозволяли ефективно керувати особовим складом, швидко адаптуватися до мінливих умов та ухвалювати стратегічно важливі рішення. Інноваційні підходи до розвитку управлінських навичок офіцерів дозволяють підвищити їхню компетентність, готовність до кризових ситуацій і здатність до роботи з новітніми технологіями.

Інноваційні підходи до розвитку управлінських навичок в армії передбачають комплексний підхід, який включає інтеграцію сучасних інформаційних технологій, критичного мислення, а також використання нових методів навчання. Високий рівень управлінських навичок дозволяє офіцерам швидко й адекватно реагувати на виклики, зберігаючи ефективність військових підрозділів.

Інноваційний розвиток управлінських навичок офіцерів стикається з низкою викликів, які ускладнюють інтеграцію сучасних підходів у військову сферу. Одним із головних викликів є швидкі зміни в умовах ведення бойових дій, де війна стає все більш непередбачуваною і технологічно складною, що вимагає від офіцерів не лише традиційних знань і навичок, але й високої гнучкості та здатності до адаптації. Це ускладнюється необхідністю зберігати психологічну стійкість, адже управління особовим складом в умовах стресу потребує особливих навичок, зокрема, здатності приймати зважені рішення у критичні моменти. Крім того, сучасне військове середовище вимагає високої технічної обізнаності. Новітні технології, які активно впроваджуються в управлінські процеси, вимагають від офіцерів швидкого засвоєння та розуміння, що іноді стає викликом через відсутність належної технічної підготовки чи можливостей для регулярного навчання. Тому розвиток інноваційних навичок у сучасних офіцерів потребує комплексного підходу, що поєднує як технологічне навчання, так і психологічну підготовку для забезпечення їхньої ефективності в умовах постійних змін.

Методи розвитку управлінських навичок офіцерів охоплюють кілька ключових підходів, які допомагають підготувати їх до складних завдань сучасного військового середовища. Одним із таких методів є симуляційні тренінги та ігри, що дозволяють офіцерам відпрацьовувати навички управління в умовах, максимально наближених до реальних бойових ситуацій. Такі тренінги сприяють розвитку швидкої реакції, ухвалення ефективних рішень під тиском та координації дій підлеглих у критичних обставинах. Ще один важливий метод – використання цифрових платформ та дистанційного навчання, завдяки яким офіцери можуть мати доступ до кращих освітніх ресурсів і програм підготовки, навіть перебуваючи у віддалених місцях служби. Це дозволяє офіцерам постійно розвивати свої управлінські навички та адаптуватися до нових вимог.

Розвиток управлінських навичок офіцерів за допомогою інноваційних підходів є необхідною умовою для успішної адаптації до сучасних умов бойових дій. Комплексний підхід, що поєднує технологічні інновації, тренінги та психологічну підготовку, дозволяє офіцерам стати надійними лідерами, здатними забезпечити ефективність і захист особового складу в умовах сучасних викликів.

Загалом, інноваційний розвиток управлінських навичок офіцерів є важливим елементом підвищення ефективності сучасних військових підрозділів. Використання таких методів, як симуляційні тренінги, дистанційне навчання та обмін досвідом, дозволяє офіцерам адаптуватися до новітніх вимог і складнощів військової служби. Комплексний підхід до розвитку управлінських навичок підвищує здатність офіцерів приймати обґрунтовані рішення в кризових умовах, ефективно керувати особовим складом та використовувати сучасні технології, що забезпечує надійну підтримку для досягнення стратегічних цілей і збереження стабільності у військовій сфері.

Хіхлухо І. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Зенченко О. О.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Питання антикризового управління виробничим підприємством є дуже актуальним у сучасних умовах функціонування підприємств. Висока імовірність виникнення і розвитку кризи в процесі діяльності будь-якого

підприємства зумовлює необхідність здійснення антикризового управління, яке повинно ґрунтуватися на розробці комплексу заходів виходу із кризи та подолання неплатоспроможності.

Проблемам антикризового управління виробничим підприємством приділяється значна увага як закордонних, так і вітчизняних вчених, такими як: Н. Вавдіюк, Н. Валінкевич, І. Кривов'язюк, С. Смерічевський та інші.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні стратегії антикризового управління підприємством.

Дієвим засобом виходу з кризового стану є застосування процедури антикризового управління, яка передбачає впровадження в систему підприємницької діяльності виробничо-технічних заходів, використання зовнішніх і внутрішніх резервів для відновлення прибутковості та уникнення банкрутства. Фінансова діяльність підприємства повинна відповідати макроекономічним умовам та умовам ринку. Саме тому, особливо актуальним є дослідження стану антикризових перетворень на підприємстві, а також виявлення резервів і розробка стратегії антикризового управління.

Для оцінки стану антикризового фінансового управління доцільно застосувати універсальний підхід з урахуванням індивідуальних особливостей діяльності сільськогосподарських товариств. Даний підхід має ґрунтуватися на об'єктивних закономірностях функціонування й розвитку, враховувати вплив різноманітних факторів і специфіку діяльності підприємства. Для вдосконалення фінансової стійкості товариства в обов'язковому порядку мають відбуватися якісні зміни в управлінні шляхом активної, зорієнтованої на майбутнє стратегії, побудованої на зв'язку між намаганням забезпечити прибутковість і додержати стабільності фінансових процесів. Для того, щоб вдосконалити визначення рівня фінансової стійкості товариства розроблено велику кількість методик, які базуються на абсолютних та відносних показниках.

Однією з таких є інтегральна оцінка фінансового стану. Її застосовують при аналізі кредитоспроможності та інвестиційної привабливості, прогнозуванні кризових явищ і банкрутства тощо, тому доцільно застосувати і для визначення ефективності антикризового фінансового менеджменту на підприємстві. За кожним з напрямків використовуються свої коефіцієнти, для яких встановлюється нормативне значення та вагомість. Після цього здійснюється формування узагальнюючих показників, з яких складається інтегральний показник рівня фінансової стійкості підприємства. Антикризова програма підприємства є центральною ланкою антикризового управління, яка пов'язує його мету і систему цілей, способи їх досягнення із завданням виходу з нестабільного положення і забезпечення подальшого динамічного розвитку суб'єкта господарювання. Це підтверджується низкою вимог до зазначеного документа, найбільш важливими з яких повинні бути: підпорядкованість стратегічним пріоритетам підприємства; своєчасність і гнучкість реакції на нові зовнішні і внутрішні чинники, що впливають на результати діяльності суб'єкта господарювання; кількісна і якісна вимірюваність результатів і параметрів антикризових заходів; конкретність змісту для виконавців.

Реалізація зазначених вимог, що створюють передумови для організаційного забезпечення антикризової програми, повинна сприяти подальшому розвитку підприємства переважно на інноваційній основі.

Хортецька Т. В.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вступ. Управління персоналом у фармацевтичному секторі під час воєнного стану стикається з численними викликами, такими як нестабільність, обмежені ресурси та зміна потреб споживачів. Ефективність управління персоналом стає критично важливою для підтримки стабільності підприємства, забезпечення безперервності бізнес-процесів та адаптації до нових умов. У цьому контексті розглянемо основні напрями підвищення ефективності управління персоналом на фармацевтичному підприємстві.

Напрями підвищення ефективності управління персоналом фармпідприємств у сучасних умовах включають:

1. Адаптація кадрової політики. Підприємства повинні переглянути свої кадрові стратегії, щоб врахувати зміни в умовах роботи. Це може включати гнучкі графіки роботи, а також підвищення уваги до добробуту співробітників.

2. Навчання та розвиток. У ситуаціях, коли ринок змінюється, важливо інвестувати в навчання персоналу. Це може бути професійне навчання, тренінги з управління стресом або вдосконалення навичок комунікації.

3. Мотивація та залучення. Створення системи мотивації, яка враховує нові реалії, є важливим кроком. Це може включати як фінансові винагороди, так і нематеріальні фактори, такі як визнання досягнень, можливості для кар'єрного зростання.

4. Комунікація та командна робота. У стресових умовах важливо забезпечити відкриту та прозору комунікацію всередині колективу. Регулярні зустрічі, зворотній зв'язок і підтримка командної роботи допоможуть підвищити моральний дух та згуртованість.

5. Гнучкість організаційних структур. Фармацевтичні підприємства повинні бути готові до змін в організаційних структурах, щоб швидше реагувати на зовнішні виклики. Це може включати створення міжфункціональних команд для вирішення актуальних задач.

6. Управління ризиками. Необхідно впровадити системи управління ризиками, які допоможуть ідентифікувати потенційні загрози для бізнесу та розробити плани дій на випадок кризових ситуацій.

Підвищення ефективності управління персоналом на фармацевтичному підприємстві в умовах воєнного стану вимагає комплексного підходу. Адаптація кадрової політики, інвестиції в навчання, розвиток мотиваційних систем і вдосконалення комунікації стають ключовими чинниками для збереження стабільності та конкурентоспроможності. Успішна реалізація цих напрямів допоможе не лише пережити кризові часи, але й зміцнити позиції підприємства на ринку в довгостроковій перспективі.

Царьова О. В.

Класичний приватний університет

СТИЛІ УПРАВЛІННЯ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Ефективне управління закладами охорони здоров'я є ключовим фактором для забезпечення якісного медичного обслуговування.

Стиль управління керівника впливає на командну роботу, професійний розвиток персоналу та задоволеність пацієнтів. Стиль роботи керівника складається поступово протягом тривалого часу, поки він визначить найбільш ефективні прийоми спілкування з підлеглими і засоби впливу на них. Для ознайомлення з діяльністю організації та оцінки професійного рівня підлеглих керівникові треба багато часу. Йому необхідно з'ясувати, як саме правильно спрямувати стимулюючі дії для кожного співробітника, і які обрати засоби покарання. Ситуативний підхід до управління передбачає застосування гнучкого стилю керівництва. Щоб точно оцінити ситуацію, керівник повинен знати здібності підлеглих, завдання, потреби, повноваження тощо.

Оскільки найбільш поширеним серед керівників медичних закладів стилем управління визначено директивний стиль, орієнтований на завдання з недостатньою часткою колегіального компоненту, напрямом його удосконалення може бути інтеграція керівника з трудовим колективом.

Дії керівника щодо інтеграції з колективом організації повинні передбачати: виявлення найважливіших елементів інтеграції на початковій стадії і фокусування уваги на них в майбутньому; визначення заходів із забезпечення ефективного функціонування організації відповідно до покладених на неї завдань

Керівник заздалегідь повинен формувати певну організаційну атмосферу, що сприяє встановленню відповідного поточній і майбутній ситуації стилю керівництва. Запровадження ефективного інформаційного обміну в організації і його зв'язку з загальним інформаційним полем передбачає обов'язкове формування відповідної філософії міжособистісних відносин.

До переліку найважливіших завдань необхідно віднести організацію процесу ухвалення рішень з обов'язковою взаємодією з працівниками установи і їх орієнтацією на прийнятий стиль управління. Необхідними стають також загальні збори колективу не менше одного разу на тиждень, що сприяють поліпшенню взаємостосунків між керівником і підлеглими. Навіть за умов невеликої тривалості така зустріч дозволить скоректувати поставлені завдання.

Взаємодія керівника з колективом установи припускає накопичення ним досвіду щодо уміння вислухати, встановити необхідні взаємостосунки, розробити план управлінських дій, оцінити можливості підлеглих, забезпечити навчання ключових фахівців або всієї команди.

Побудова взаємостосунків (взаємозв'язків) неможлива без пізнання того, чим живуть підлеглі, наявності навичок з підтримки взаємостосунків, постійного аналізу і коректування плану управлінських дій, адаптації стилю управління до внутрішнього і зовнішнього середовища, відстеження знов виникаючих ситуацій.

Отже, для керівників медичних закладів рекомендаціями щодо формування гнучкого стилю керівництва можуть бути:

- здійснення об'єктивного оцінювання своїх можливостей і розвиток якостей, яких бракує, що сприятиме підвищенню авторитету і дозволить бути зразком для наслідування (наприклад, увага до проблем інших людей, уміння вислухати);

- використання залежно від ситуації різних методів керівництва, проте дотримання демократичного стилю і при виконанні загальних завдань, врахування думки співробітників;

- прояв вимогливості не тільки до оточуючих, але і до себе, прагнення постійного вдосконалення;

- пошук підходу до кожного із співробітників, враховуючи його особисті та ділові якості;

- справедливе ставлення до всіх членів колективу;

- запобігання назріваючим конфліктам і розв'язання вже виниклих з найменшими збитками;

- проявлення гнучкості й уміння йти на компроміс при переконанні інших.

Якщо правила і вимоги, встановлені керівництвом, є єдиними орієнтирами для підлеглих, то вони працюють приблизно на 60 або 65% своїх можливостей, тобто виконують свої обов'язки на задовільному рівні, що дозволяє утриматися на робочому місці. Щоб досягти більш високого рівня використання здібностей працівників, керівник повинен володіти інформацією про їхні потреби і намагатися максимально задовольняти ці потреби.

Таким чином, у якості напрямів удосконалення стилю управління керівників закладів охорони здоров'я запропоновано поєднання ділових якостей з управління персоналом, управління конфліктами, формування команди, ведення переговорів і здійснення впливу з основними управлінськими компетенціями, серед яких: усні й письмові комунікації, розв'язання проблем персоналу, лідерство, навички міжособистісного спілкування, самоменеджмент та технічна компетентність.

Цурган Д.

Класичний приватний університет

наук. кер. – Медяник Г. М.

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Інноваційні підприємства можуть стати двигуном економічного зростання на місцевому рівні, створюючи нові робочі місця, підвищуючи рівень доходів та сприяючи розвитку малого та середнього бізнесу.

Таким чином, інноваційні підприємства відіграють критично важливу роль у розвитку місцевих громад в Україні. Вони не лише стимулюють економічний ріст і створюють нові робочі місця, але й сприяють покращенню якості життя, підтримують соціальні ініціативи та впроваджують екологічно чисті технології. Співпраця з навчальними закладами та залучення інвестицій також підсилюють потенціал регіонів, роблячи їх більш конкурентоспроможними на національному та міжнародному рівні.

Вагомий внесок у розвиток теорії та практики управління сталим розвитком територіальних громад здійснили вчені О. Бородіна, І. Прокопа, О. Попова, Т. Зінчук, Г. Корнійчук. Сучасним дослідженням удосконалення управління фінансовим потенціалом задля забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад присвятили наукові праці М. Газуда, О. Дем'янчук, М. Зверяков, К. Індус, М. Лалакулич, А. Ковальов, О. Польова, Л. Пронько, Н. Трусова та інші.

Отже, актуальність цієї проблеми зумовлена необхідністю вирішення низки суперечностей, а саме:

– **Економічна вигода та соціальні потреби:** Інноваційні підприємства можуть зосереджуватися на прибутковості, що іноді призводить до нехтування соціальними потребами громади, такими як освіта або охорона здоров'я;

– **Залучення інвестицій та локальні ресурси:** Іноземні інвестиції можуть стимулювати розвиток, але це може призвести до залежності місцевих підприємств від зовнішніх ресурсів, що вразливо для економічних криз;

– **Технологічний прогрес та безробіття:** Впровадження нових технологій може підвищити продуктивність, але одночасно призвести до скорочення робочих місць, особливо для низькокваліфікованих працівників;

– **Централізація та децентралізація:** Підтримка інноваційного підприємництва часто зосереджена в обласних центрах, що може призвести до нерівномірного розвитку регіонів і посилення економічної нерівності.

Черниш С. В.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.ю.н., д.держ.упр., професор, перший проректор Покатаєв П. С.

ПРО ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ (E-GOVERNMENT)

Зазначимо, що ще у 2023 році розпочав роботу Офіс цифрової трансформації Фонду державного майна України (ФДМУ), створений для вдосконалення діяльності Фонду через впровадження новітніх ІТ-рішень і систем. Реалізація цього проекту здійснюється за підтримки USAID SOERA та Deloitte Україна. Згідно з дослідженням консалтингової компанії Gartner, до 2026 року автоматизація процесів стане пріоритетом для 60% державних установ, у порівнянні з 35% у 2022 році. Це свідчить, що інновації у вітчизняних держорганах є не лише бажаними, але й необхідними. Офіс цифрової трансформації повинен діяти в кількох основних напрямках, що дозволить зменшити бюрократію, підвищити продуктивність працівників та покращити співпрацю з бізнесом і громадськістю. Таким чином, головна мета Офісу – досягти максимальної автоматизації процесів управління державною власністю [2].

Взагалі, актуальність електронного урядування (e-government) полягає в його здатності підвищувати ефективність, прозорість та доступність державних послуг для громадян, особливо в умовах глобалізації, цифровізації, пандемії COVID-19 та дії воєнного стану, з метою стимулювання розвитку онлайн-сервісів. Це обумовлено тим, що e-government сприяє спрощенню бюрократичних процесів, автоматизації адміністративних функцій і скороченню часу на обробку заявок, що дозволяє економити державні ресурси. Цифрові платформи дозволяють громадянам отримувати доступ до публічної інформації, а також слідкувати за діяльністю урядових установ, що сприяє зменшенню корупції. E-government надає можливість громадянам швидко та зручно отримувати послуги, наприклад, оформлення документів, подання податкових декларацій чи отримання соціальної допомоги, не виходячи з дому. Цифрові інструменти дозволяють громадянам брати участь у прийнятті рішень шляхом публічних консультацій, електронного голосування та інших механізмів. Електронне урядування сприяє розвитку цифрової інфраструктури, що є важливою умовою для подальшого розвитку електронної комерції та інших цифрових галузей. Завдяки доступу до онлайн-сервісів люди з обмеженими можливостями, а також жителі віддалених регіонів отримують доступ до тих самих державних послуг, що й інші громадяни. В умовах війни чи кризових ситуацій електронне урядування є важливим інструментом для підтримки стабільності державного управління, швидкого реагування на виклики та координації між різними рівнями влади [1, с. 28].

Для України розвиток e-government є пріоритетом, особливо у контексті децентралізації, реформ, а також боротьби з корупцією і підвищення рівня довіри до влади [3].

Це базується на низці соціальних, економічних, політичних та технологічних чинників, які вимагають сучасних рішень для державного управління. Серед основних аргументів можна виділити наступні:

– зміни в суспільстві та потреба в ефективному управлінні: сучасне суспільство вимагає оперативного доступу до послуг і швидкого реагування на запити громадян. Традиційні форми взаємодії з державними установами застарівають через їхню неефективність, тривалість процедур і бюрократію. Електронне урядування дозволяє мінімізувати ці проблеми шляхом переходу до цифрових платформ, що спрощують комунікацію між урядом і громадянами;

– технологічний прогрес: швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і широке впровадження інтернету створили умови для застосування інновацій у державному управлінні. Завдяки цьому урядові процеси можуть бути автоматизовані та оптимізовані, що значно підвищує ефективність державних структур. Це також відкриває можливості для нових підходів до управління, таких як використання штучного інтелекту та блокчейн-технологій;

– прозорість та боротьба з корупцією: електронне урядування сприяє підвищенню прозорості державних процесів, оскільки багато операцій і даних стають доступними громадянам у режимі реального часу. Це унеможливорює або значно ускладнює корупційні схеми, що виникають через закритість або складність процедур у традиційній моделі управління. Прозорість також підвищує довіру громадян до уряду;

– економія державних ресурсів: впровадження електронного урядування дозволяє державі зменшити витрати на адміністративні послуги, паперові документообіги та обробку даних. Це досягається за рахунок

автоматизації процесів, зменшення навантаження на державних службовців та скорочення часу на виконання процедур;

– залучення громадян до управлінських процесів: завдяки електронному урядуванню громадяни отримують можливість активніше брати участь у державних процесах через електронні консультації, громадські слухання та електронне голосування. Це підвищує рівень демократії та сприяє формуванню більш відкритого і відповідального уряду;

– модернізація та інновації в державному секторі: світовий досвід показує, що країни, які інвестують у електронне урядування, демонструють значний прогрес у модернізації державного управління. Наприклад, Естонія, Південна Корея та Сінгапур стали провідними країнами у сфері e-government, і це допомогло їм значно підвищити рівень життя населення та ефективність урядових структур;

– стійкість під час криз та надзвичайних ситуацій: пандемія COVID-19 стала каталізатором для багатьох країн, які прискорили впровадження електронних урядових систем. Електронні платформи стали життєво важливими для надання послуг населенню в умовах карантинних обмежень. Військові конфлікти, зокрема війна в Україні, також показують важливість e-government для підтримки функціонування держави та комунікації з громадянами;

– реалізація концепції цифрової держави: електронне урядування є важливим елементом концепції "цифрової держави", яка передбачає комплексний підхід до діджиталізації всіх сфер життя суспільства, включно з економікою, освітою та соціальними послугами. Це необхідний крок для забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізації та цифровізації [4, с. 16; 5, с. 73-81].

Таким чином, впровадження та розвиток електронного урядування є відповіддю на сучасні виклики, пов'язані з технологічними змінами, потребами суспільства та вимогами до прозорості й ефективності державного управління.

Підсумовуючи зазначимо, що глобальні інноваційні тренди, воєнний стан в Україні, суспільний запит та інші вищепераховані чинники мають підштовхнути всі державні органи до цифрової трансформації. Лише таким чином вони зможуть досягти рівня ефективності, на який українці чекали протягом багатьох років. Державні установи, що опиратимуться технологічним змінам, будуть не тільки гальмувати власні процеси, а й уповільнювати стабілізацію та подальший розвиток країни.

Список використаних джерел

1. Демкова М. С., Фігель М. В. Доступ до інформації та електронне урядування. Київ : Факт, 2004. 336 с.
2. Електронне урядування від ФДМУ: чому важливе цифрове управління державними активами. *Укрінформ*. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3755700-elektronne-uraduvanna-vid-fdmu-comu-vazlive-cifrove-upravlinna-derzavnimi-aktivami.html>
3. Електронний уряд. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний_уряд
4. Клименко І. В., Линьов К. О. Технології електронного врядування : навчальний посібник. Київ : Видво ДУС, 2006. 225 с.
5. Нестерович В. Ф. Вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів з використанням комп'ютерних мереж [Архівовано 23 січня 2022 у Wayback Machine.]. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 2. С. 73-81.

Чиж А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Огаренко В. М.

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

У процесі формування ефективної кадрової політики на підприємстві важливо вивчити й по можливості використати доробки провідних фірм світу в цій сфері. Творче вивчення та врахування досвіду індустріально розвинених країн допоможе заощадити час, уникнути втрат при невдалих експериментах, підвищити ефективність кадрової роботи на вітчизняних підприємствах.

Важливою тенденцією в розвитку системи управління людськими ресурсами західних, а також японських корпорацій, є формування власної стратегії фірми в області управління персоналом як складової частини комплексної стратегії діяльності й побудова оперативної кадрової роботи відповідно до її принципів.

Яскравим прикладом такого роду організації системи управління персоналом є транснаціональна корпорація Hitachi, Ltd., що виробляє до 60 тисяч найменувань товарів, у числі яких шліфувальні матеріали, кінокамери, дискети для комп'ютерів, медичне устаткування й інші товари.

Оснovoю кадрової роботи в Hitachi, Ltd. становить корпоративна стратегія управління «людськими ресурсами». Вона являє собою розробку перспективних орієнтирів використання трудового потенціалу, його відновлення й удосконалення, розвитку мотивації. Це вимагає врахування істотних структурних зрушень на ринку праці і якісних змін у робочій силі на регіональному, національному й глобальному рівнях. Загальна корпоративна політика в сфері праці припускає взаємодію цієї сфери з інноваційними, технологічною, фінансовими стратегіями й генеральними планами розвитку бізнесу. Перед кадровими службами ставиться завдання вироблення «мотивуючого бачення» майбутнього «людських ресурсів» Hitachi, Ltd., стану управління персоналом через 3-5 років.

Концепцію й перспективні орієнтири розробляє відділ стратегічного планування при виконавчому директорі по стратегічних службах «людських ресурсів». До аналітичної роботи залучаються корпоративні й зовнішні вчені й консультанти, використовуються статистичні й прогнозні матеріали, ураховується досвід конкурентів.

Важливим напрямком з позиції можливості його використання вітчизняними підприємствами є те, що стратегічна служба враховує динаміку національного ринку праці. Економічна активність працездатного населення в Японії диференціюється за різними професійними категоріями. Відділ стратегічного планування оцінює цей показник для тих категорій персоналу, послуг яких потребує фірма.

Ця служба враховує також демографічні тенденції й зміни системи мотивації працівників. Прогнозується приріст працездатного населення, його статевовікової структури, проблем, пов'язаних з працевлаштуванням випускників з во, жінок.

Що стосується оперативної кадрової політики компанії, то її проведення ґрунтується на добре відпрацьованій системі опитувань працівників. При проведенні опитувань кадрові служби ставлять такі завдання, як: створення обстановки, у якій працівники вільно можуть висловлювати свою думку; поліпшення внутріфірмових комунікацій; виявлення проблемних областей і направлення зусиль на вирішення конфліктів; оцінка ефективності й дієвості корпоративної політики; поліпшення атмосфери кооперації й співробітництва; визначення напрямків удосконалення організації.

Таким чином, досвід закордонних країн в області управління персоналом показує, що фактор людських ресурсів є об'єктом наукового дослідження, вкладення інвестицій у розвиток цього напрямку, тому що виступає ресурсом для підвищення ефективної роботи підприємств у ринкових умовах.

Шибко С. Г.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – д.держ.упр., професор Покатаєв П. С.

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

В умовах повоєнної відбудови України механізми публічного управління у сфері фізичної культури та спорту відіграють критично важливу роль для відновлення фізичного та психічного здоров'я населення, соціальної згуртованості, а також популяризації здорового способу життя. Ефективне управління в цій сфері сприятиме не лише відновленню спортивної інфраструктури, але й створенню умов для активного залучення громадян різного віку до фізичних активностей. Роль держави в публічному управлінні фізичною культурою та спортом є важливою для розвитку здорового суспільства, формування фізично активної нації та популяризації спорту серед різних верств населення. Через різні механізми державного регулювання, фінансування, освітні програми і підтримку спортивної інфраструктури держава стимулює і забезпечує доступ до занять фізичною культурою та спортом.

До основних механізмів публічного управління, актуальні для відбудови сфери фізичної культури і спорту:

1. Відновлення та модернізація спортивної інфраструктури. Виділення коштів на відновлення пошкоджених або зруйнованих спортивних об'єктів, таких як спортивні школи, стадіони, басейни, тренажерні зали. Зокрема, важливо врахувати потреби різних груп населення, включно з людьми з обмеженими можливостями. Залучення інвестицій від міжнародних донорів та організацій для побудови нових спортивних об'єктів і відновлення старих у відповідності до сучасних стандартів. Відбудова спортивних об'єктів з акцентом на енергоефективність та екологічні стандарти, що сприяє зменшенню витрат на утримання інфраструктури та підвищує її надійність.

2. Фінансове стимулювання масового спорту. Надання податкових пільг для приватних інвесторів, які беруть участь у фінансуванні спортивних об'єктів або організації спортивних подій. Підтримка місцевих спортивних клубів, громадських організацій і федерацій через програми грантової допомоги або державних субсидій для розвитку масового спорту та фізичної культури. Співпраця держави з приватним сектором для фінансування та управління спортивною інфраструктурою, що зменшує навантаження на державний бюджет.

3. Забезпечення доступності спортивних програм для всіх верств населення. Забезпечення доступу до спортивних занять для дітей і молоді через державні програми, а також розвиток адаптованих програм для людей з інвалідністю. Розробка спеціальних програм для реабілітації військових і ветеранів через спорт, а також заходів для інтеграції внутрішньо переміщених осіб, що сприяє соціальній згуртованості. Організація спортивних програм, змагань і тренувань з урахуванням потреб різних соціальних груп, що сприятиме інклюзії та підвищенню рівня здоров'я населення.

4. Масштабні освітні програми та популяризація спорту. Запуск інформаційних кампаній про важливість фізичної культури для здоров'я, проведення освітніх заходів у навчальних закладах, компаніях та на місцевих рівнях. Введення спортивних програм у школах, ліцеях та університетах з метою прищеплення культури фізичної активності з раннього віку. Використання медіа для просування здорового способу життя, організація телевізійних і онлайн-проектів, що мотивують громадян займатися спортом.

5. Підготовка кадрів та розвиток спортивної освіти. Розробка програм підготовки та підвищення кваліфікації для тренерів, реабілітологів та інструкторів з фізичної культури, які будуть працювати з дітьми, ветеранами та людьми з особливими потребами. Створення науково-дослідних центрів для розробки новітніх методик тренувань, фізичної реабілітації та спортивної медицини. Співпраця з іноземними фахівцями, організація стажувань та обмін досвідом для підвищення кваліфікації українських тренерів та спортивних менеджерів.

6. Розвиток державно-приватного партнерства для стимулювання інвестицій. Залучення приватних інвесторів для будівництва нових спортивних об'єктів та їх експлуатації на умовах концесії або спільного фінансування, що зменшує фінансовий тиск на державний бюджет. Співпраця з приватними компаніями для організації та фінансування спортивних заходів на національному та регіональному рівнях. Поширення практики виділення грантів приватними фондами та організаціями на підтримку перспективних спортсменів, розвиток дитячих спортивних програм та реабілітаційні проекти.

7. Підтримка професійного спорту та національних збірних Забезпечення коштів для підготовки спортсменів на міжнародні змагання, такі як Олімпійські та Паралімпійські ігри, чемпіонати світу та Європи. Створення умов для виявлення та підготовки молодих спортивних талантів, підтримка юніорських команд і

національних спортивних федерацій. Стипендії, нагороди та державні відзнаки для спортсменів, які досягають високих результатів, що стимулює їх до подальших досягнень і зміцнює імідж України на міжнародній спортивній арені.

Публічне управління у сфері фізичної культури та спорту в умовах повоєнної відбудови України спрямоване на відновлення та модернізацію інфраструктури, підтримку масового спорту, розвиток кадрового потенціалу та популяризацію фізичної активності. Завдяки державно-приватному партнерству, міжнародній співпраці та інноваційним підходам Україна зможе не лише повернутися до довоєнного рівня спортивного розвитку, а й забезпечити умови для підвищення фізичної культури та спорту на новий якісний рівень.

Щербина М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах процес формування, використання й розвитку персоналу підприємства повинен забезпечуватися не тільки оперативним управлінням, але й стратегічним підходом до управління персоналом. Потреба стратегічного підходу обумовлена рядом моментів:

- формування персоналу здійснюється не відразу, це тривалий процес навчання, придбання необхідних навичок, формування злагодженої команди однодумців;

- в Україні у зв'язку з негативними демографічними й міграційними процесами виникає загроза дефіциту робочої сили;

- погіршується якість підготовки кадрів і це жадає від підприємств інтенсифікації зусиль при вирішенні проблеми підвищення якісних характеристик персоналу;

- посилення конкурентної боротьби між підприємством обумовлює необхідність забезпечення конкурентних переваг, у першу чергу – за рахунок трудового потенціалу.

З огляду на вищевикладене для українських підприємств доцільним є використання стратегічного підходу до управління персоналом і розробка механізму формування стратегії розвитку персоналу.

Стратегічний розвиток персоналу – це підхід до прийняття рішень з приводу намірів і планів організації, що стосується стратегії, політики й практики відносин трудового найму, пошуку й відбору працівників, навчання, розвитку, управління показниками роботи, винагороди й трудових відносин. Перш ніж приступити до розробки й реалізації стратегії, необхідно визначити основні елементи стратегії управління персоналом. Ними є:

- цілі діяльності організації. Вони визначаються, виходячи з місії організації, її можливостей, внутрішніх і зовнішніх умов;

- система планування організації, що залежить від типу організації, часу створення продукту або послуги, величини організації, а також від прийнятих у країні систем внутріфірмового планування;

- відносини між управлінськими кадрами вищої ланки. Мова йде про ступінь формалізованості відносин між керівниками, про наявність або відсутність управлінської команди, де відносини будуються на принципах лідерства;

- критерії ефективності системи управління персоналом. У цей час у більшості організацій оцінка системи управління персоналом досить суб'єктивна, оскільки діяльність керівника й працівників відділу з управління персоналом може розглядатися переважно в рамках у майбутніх періодів. Це приводить до того, що менеджер з персоналу прагне, насамперед, мати гарні відносини з керівником, не проявляючи зайвої ініціативи, оскільки саме лінійний керівник виносить судження про якість роботи служби управління персоналом;

- обмеження на функціонування системи (фінансові, тимчасові, матеріальні, вікові, соціальні);

- доступність, повнота й обґрунтованість використовуваної інформації.

Стратегія розвитку персоналу підприємства являє собою такий підхід в управлінні трудовими ресурсами підприємства, що розрахований на довгострокову перспективу і який забезпечує їхній розвиток відповідно до динамічних потреб виробництва. Стратегія розвитку персоналу нерозривно пов'язана з діловою стратегією підприємства і з її складовими елементами.

Успішність реалізації певної управлінської концепції багато в чому залежить від стратегічного управління персоналом. А ефективність менеджменту персоналу перебуває в прямому взаємозв'язку з інноваційним розвитком персоналу, що, у свою чергу, сприяє формуванню людського, інтелектуального, соціального капіталу, за допомогою яких забезпечується конкурентна перевага підприємства в умовах інтеграції й глобалізації.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Абрамовський М. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейський Союз (ЄС) є прикладом успішного міждержавного співробітництва, що базується на спільних цінностях демократії, верховенства права та забезпечення добробуту громадян. Одним із ключових елементів є реалізація ефективних публічних механізмів, спрямованих на прозорість, залучення громадян та забезпечення сталого розвитку. Метою цієї статті є аналіз досвіду впровадження таких механізмів у країнах ЄС, визначення ключових практик та їх можливого застосування в інших країнах.

Основні підходи до реалізації публічних механізмів

Європейські країни демонструють різноманіття підходів до реалізації публічних механізмів, залежно від історичних, політичних та соціальних умов. Серед ключових інструментів виділяються:

Електронне врядування (e-Governance):

Країни ЄС активно впроваджують цифрові платформи для підвищення ефективності державного управління. Наприклад, Естонія стала піонером у впровадженні системи e-Residency та електронних виборів, які забезпечують доступ до державних послуг онлайн.

Механізми громадської участі.

Участь громадян у прийнятті рішень забезпечується через громадські консультації, референдуми та інструменти електронної демократії. Наприклад, у Швеції функціонує розвинена система громадського обговорення законодавчих ініціатив.

Прозорість і боротьба з корупцією.

Країни ЄС розробили ефективні механізми забезпечення прозорості, такі як обов'язкова публікація державних контрактів (Іспанія) та антикорупційні комісії (Румунія).

Децентралізація влади.

У таких країнах, як Німеччина та Швейцарія, значна частина повноважень делегована регіонам, що сприяє оперативності та ефективності прийняття рішень.

Хоча механізми ЄС демонструють високу ефективність, вони стикаються з викликами, такими як:

- низький рівень цифрової грамотності серед окремих категорій населення;
- ризики кібератак на системи електронного врядування;
- забезпечення балансу між залученням громадян та швидкістю прийняття рішень.

У майбутньому країни ЄС планують розвивати штучний інтелект у публічному управлінні, створювати нові інструменти для громадської участі та посилювати міжнародну співпрацю в сфері цифрової безпеки.

Досвід реалізації публічних механізмів у країнах ЄС свідчить про важливість комплексного підходу до модернізації державного управління. Використання передових технологій, прозорість та активне залучення громадян є основними факторами успіху. Цей досвід може бути цінним для інших країн, що прагнуть реформувати публічну сферу.

Досвід ЄС демонструє, що успішне впровадження публічних механізмів можливе за умов активної взаємодії уряду з громадянами, дотримання принципів прозорості та використання сучасних технологій

Список використаних джерел

1. European Commission. E-Governance in the EU: Progress and Challenges.
2. Transparency International. Corruption Perceptions Index. OECD. Enhancing Civic Participation in Policy Making.

Аксьонов О. В.

Класичний приватний університет
викладач кафедри публічного управління та землеустрою

Александрова Н. Б.

Класичний приватний університет
к.т.н., доцент кафедри публічного управління та землеустрою

ВИКОРИСТАННЯ ПРОПРІЄТАРНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ПРОСТОРОВИМИ РЕСУРСАМИ

Географічні інформаційні системи і технології (ГІС) можна вважати невід'ємними інструментами які використовують у сучасному суспільстві – від надання інформації про який-небудь об'єкт і його місцеположення, прокладання оптимальних або найближчих маршрутів з використанням вебсервісів (Bing Maps, Google Maps), до професійного картографування та створення наборів геопросторових даних, здійснення просторового аналізу об'єктів, моделювання виникнення та розвитку явищ природного і техногенного походження, тощо.

Сучасні тенденції розвитку картографії, фотограмметрії, топографо-геодезичної і картографічної діяльності, новітніх технологій лазерного сканування та безпілотного аерознімання, необхідність геодезичного і землевпорядного забезпечення України в період військового часу та відновлення, призводять до активного застосування геоінформаційних систем і технологій на державному і місцевому рівнях при управлінні просторовими ресурсами [1].

Враховуючи вищенаведене постає необхідність забезпечення користувачів ГІС якісним програмним забезпеченням.

На сьогоднішній день ринок представлений пропріетарним програмним забезпеченням, як комерційним продуктом, й іншими видами програмного забезпечення, які відрізняються від пропріетарного за своїми ліцензійними умовами та принципами розповсюдження, зокрема вільним (Free), відкритим (Open Source) та Shareware або демо-версіями програмного забезпечення (Software). До переваг пропріетарного програмного забезпечення ГІС можна віднести цілісність його функціоналу, який підтримує професійні інструменти збору, обробки, аналізу та візуалізації геопросторової інформації, зручний інтерфейс, постійну розробку та оновлення, технічну підтримку, навчання операторів. Так наприклад, представників системи державного і місцевого управління просторовими ресурсами було озайомлено з особливостями використання професійної геоінформаційної системи ArcGIS Pro компанії ESRI, надано підтримку Держгеокадастру та державним підприємствам щодо налаштування нового виробничого середовища задля оптимізації процесу створення сучасної системи виробництва топографічних карт України [2].

У майбутньому очікується подальший розвиток ГІС, інтеграція з технологіями штучного інтелекту, хмарних обчислень, що у свою чергу сприятиме удосконаленню геоінформаційних систем і технологій, здатності аналізу великих обсягів даних, їх застосуванню при управлінні просторовими ресурсами на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. Аксьонов О.В. Перспективи удосконалення управління земельними ресурсами з розвитком національної інфраструктури геопросторових даних. Матеріали XI Міжнародної заочної науково-практичної конференції 24 листопада 2023 р. Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика: / за ред. В. М. Огаренка, О. В. Мащенко та ін. Запоріжжя: КПУ, 2023. С. 250-252.

2. Новини Державної служби України з питань геодезії, картографії, та кадастру. URL: <https://land.gov.ua/predstavnyky-derzhgeokadastru-ta-derzhavnyh-pidpryyemstv-zdijsnyly-tehnichnyj-navchalnyj-vizyt-do-niderlandiv-u-mezhah-proektu-matra/> (дата звернення 29.10.2024).

Андрєєв І. М.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІНСЬКА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Управлінська роль держави в трансформації агропромислового комплексу (АПК) України є головним чинником забезпечення сталого розвитку цього сектора, інтеграції у світові ринки та підвищення конкурентоспроможності. Виділимо ключові напрями реалізації державної політики в цьому руслі:

1. Формування стратегій та політик, імплементація законодавства. Підтримується довгострокова стратегія розвитку АПК. При цьому розробка всіх ключових напрямів (модернізація виробництва, інновації, експортна політика тощо) покладається на державу. Створення такого правового середовища, яке стимулює розвиток агробізнесу, захищає права фермерів та інвесторів.

2. Фінансова підтримка через: субсидії та дотації з акцентом на підтримку дрібних фермерів, зокрема шляхом компенсації за придбання техніки, добрива та насіння; державні програми кредитування шляхом надання пільгових умов для агровиробників, створення гарантійних фондів для залучення інвестицій; інвестиції в інфраструктуру (розвиток доріг, складів, логістики та іригаційних систем).

3. Регулювання ринку, що передбачає:

– управління земельними ресурсами. Контроль за впровадженням ринку землі, забезпечення прозорості та справедливості під час продажу / оренди сільськогосподарських земель;

– регулювання цін. Захист виробників від значних цінових коливань на внутрішньому та зовнішньому ринках;

– стимулювання експорту сільськогосподарської продукції через угоди про зону вільної торгівлі, квоти та мита.

4. Інновації та цифровізація, а саме:

– підтримка наукових досліджень. Інвестиції в аграрні інститути, інноваційні центри, розробку нових технологій;

– впровадження цифрових технологій. Подальша автоматизація виробництва, використання GPS та дронів для моніторингу полів, розвиток платформ електронної торгівлі для фермерів.

5. Освіта та професійний розвиток:

– навчання кадрів. Організація програм для підвищення кваліфікації фермерів, агрономів, техніків;

– популяризація сільського господарства серед молоді. Програми залучення молодих спеціалістів у сектор.

6. Екологічна політика:

– заохочення екологічно чистого виробництва. Підтримка фермерів, які використовують органічні методи господарювання.

– боротьба з деградацією земель. Програми з відновлення ґрунтів, зменшення впливу кліматичних змін.

7. Антикризове управління:

– підтримка під час надзвичайних ситуацій. Наприклад, компенсації у випадках посух, повеней чи інших природних катаклізмів;

– адаптація до викликів війни. Забезпечення безперебійного виробництва продовольства, розвиток логістики в умовах військових дій.

Пропозиції щодо реалізації:

1. Неухильне дотримання «Державної аграрної стратегії до 2030 року» (яка очікує на схвалення на засіданні КМУ в листопаді 2024 р.), що стане історичним документом у плані підготовки аграрного сектору до вступу України в ЄС.

2. Забезпечення умов для розвитку експорту зернових культур через «зерновий коридор» та міжнародні домовленості.

3. Реформа земельного ринку, що дасть можливість аграріям більш ефективно управляти ресурсами.

Отже, управлінська роль держави є фундаментальною для координації різних учасників ринку, формування сприятливого середовища для бізнесу та забезпечення продовольчої безпеки.

Андрієнко С. С.

Класичний приватний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ: РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ

Стратегічне управління – це процес, що перебуває в постійному русі і являє собою замкнутий цикл. Здійснення оцінки результатів діяльності та прийняття рішень щодо коригування є одночасно і кінцем, і початком циклу стратегічного управління. Тому основним завданням менеджменту є пошук шляхів розвитку стратегії та моніторинг того, як стратегія реалізується.

Такі плани втілюються в інтересах органів державної влади, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, у тому числі розвідувальних та правоохоронних органів, органів і підрозділів цивільного захисту, а також підприємств, установ та організацій, діяльність яких може впливати на національну безпеку. Іншими словами, стратегічне планування як вид управлінської діяльності спрямоване на вироблення стратегічних рішень, які мають директивний, регулюючий, об'єднуючий характер і спрямовані на досягнення конкретних цілей.

Стратегічний план спрямований на виконання двох основних завдань: розробити план використання різних елементів (інструментів) влади, які сприяють досягненню визначених національних цілей у сфері національної безпеки та забезпечити максимально можливий рівень узгодженості та взаємодії між органами управління та суб'єктами управління.

Стратегічні плани розробляються з огляду на майбутнє держави і повинні базуватися на всебічних дослідженнях і реальних даних та враховувати не тільки їх загальний довгостроковий характер, а й потенціал для коригування, трансформації і навіть перегляду. Іншими словами, загальний стратегічний план слід розглядати як програму, що спрямовує діяльність керівного органу в довгостроковій перспективі, виходячи з припущення, що зовнішнє середовище буде постійно і неминуче змінюватися. Слід також мати на увазі, що саме по собі стратегічне планування не гарантує успіху, оскільки можуть бути допущені помилки в організації, мотивації та контролі. Ефективне планування вимагає досконалого знання поточної ситуації у відповідній сфері та секторі, а конкретні плани дій та рішення повинні ґрунтуватися на цьому знанні. Тому давайте розглянемо основні компоненти, які дозволяють накопичувати таку необхідну інформацію.

Стратегія проходить шлях від виникнення ідеї до формулювання цілей, від них – до визначення концепції як засобу досягнення цілей на рівні конкретного відомства, а потім – до трансформації концепції в програми і плани на всіх рівнях управління і в різних часових рамках.

Для виконання різних програм необхідно розробити інституційний документ, який забезпечує послідовність виконання робіт і своєчасну реалізацію їх результатів, а також координує перебіг часу і рух коштів між системами, програмами та їхніми блоками. Таким документом є стратегічний план.

Сучасні загрози, зокрема гібридні війни, терористичні атаки, кіберзлочинність та масові дезінформаційні кампанії, створюють нові виклики для правоохоронних органів. Ефективне управління у цій сфері вимагає розробки довгострокових стратегій, які дозволять забезпечити стабільність і безпеку держави. Стратегічне планування відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки дозволяє не лише передбачити потенційні загрози, але й розробити шляхи їх нейтралізації.

Одним із ключових елементів стратегічного планування є аналіз загроз та ризиків. Правоохоронні органи повинні здійснювати постійний моніторинг ситуації як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях для виявлення потенційних загроз, які можуть вплинути на національну безпеку. Це дозволяє краще розподілити ресурси та забезпечити підготовку до можливих кризових ситуацій. Важливо також, щоб цей процес був гнучким і міг оперативно адаптуватися до змінних умов.

Ще одним важливим аспектом стратегічного планування є координація діяльності правоохоронних органів із іншими державними та міжнародними структурами. У сучасних умовах загрози часто мають транснаціональний характер, тому співпраця з партнерами на міжнародному рівні є необхідною. Впровадження спільних програм та обмін інформацією дозволяють ефективніше реагувати на глобальні виклики та забезпечувати надійну безпеку.

Роль стратегічного планування також проявляється у вдосконаленні кадрового потенціалу правоохоронних органів. В умовах нових загроз необхідно постійно підвищувати кваліфікацію працівників, розвивати їхні професійні навички та здатність швидко адаптуватися до нових умов. Це вимагає розробки навчальних програм, орієнтованих на підготовку фахівців, які зможуть ефективно протидіяти як традиційним, так і новітнім загрозам.

Значну увагу також слід приділяти впровадженню новітніх технологій у процес стратегічного планування. Інформаційно-аналітичні системи, засновані на технологіях великих даних та штучного інтелекту, можуть значно підвищити ефективність прийняття управлінських рішень у правоохоронних органах. Це дозволить швидко аналізувати великі обсяги інформації, виявляти тенденції та прогнозувати розвиток загроз.

Ще одним важливим елементом є розробка чітких планів реагування на кризові ситуації. Стратегічне планування має враховувати різні сценарії розвитку подій, від найменш ймовірних до найбільш критичних.

Це дозволить правоохоронним органам діяти оперативно та впевнено в умовах виникнення загроз, мінімізуючи негативні наслідки для безпеки країни.

Таким чином, ефективність публічного управління правоохоронними органами в умовах сучасних загроз значною мірою залежить від стратегічного планування. Це дозволяє не лише передбачати загрози та готуватися до них, але й ефективно реагувати у кризових ситуаціях. Комплексний підхід, що включає аналіз загроз, координацію дій, підготовку кадрів та впровадження новітніх технологій, є ключем до забезпечення стабільності та безпеки в сучасному світі.

Андрушко С. Д.

Класичний приватний університет
аспірант

**РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ
РЕГІОНАЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ**

В умовах становлення демократичного суспільства й ринкової економіки змінюється роль і місце освіти. Варіативна за змістом, різноманітна за організаційними формами й типами установ, багатоканальна за джерелами фінансування, освіта в Україні потребує адекватної системи державного управління. Реформування системи й органів державного управління освітою привело до підвищення ролі і значущості регіонального чинника, а також необхідності залучення в цей процес громадських структур. Державно-громадський підхід до управління освітою є реальним механізмом повноцінного використання можливостей соціальних інститутів, мікросередовища особистості, суспільства в цілому в процесі формування інноваційної моделі освіти.

Мета полягає в теоретичному узагальненні змісту та розвитку механізмів державно-громадського управління системою освіти на регіональному рівні.

Відповідно до поставленої мети в роботі вирішено такі *завдання*:

- здійснено теоретичне узагальнення змісту державно-громадського управління регіональною системою освіти;
- обґрунтовано складові алгоритму реалізації державно-громадського управління в регіональному освітньому просторі;
- розроблено концептуальну модель функціонування державно-громадського управління регіональною системою освіти;
- розроблено критерії оцінки рівня сформованості державно-громадського управління регіональною системою освіти;
- удосконалено методичний апарат оцінки ефективності функціонування регіональної системи освіти;
- визначено структурно-функціональні складові системи державно-громадського управління в регіональному освітньому просторі;
- запропоновано напрями розвитку механізму фінансового забезпечення системи освіти.

Теоретичну основу дослідження склали: концепції управління освітою і її розвитку, в яких ця категорія визначається як розробка, ухвалення й реалізація гнучких управлінських рішень представниками влади та громадськості; теорія спільної діяльності, що забезпечує функціонування й розвиток державних і громадських структур в управлінні регіональним освітнім простором; концепції взаємодії, де державно-громадське управління розглядається як механізм, що забезпечує співпрацю суб'єктів у досягненні поставленої мети; наукові теорії регіоналізації освіти, громадського управління; ситуаційний підхід до управління, в якому управління розглядається як система взаємопов'язаних ситуацій, спрямованих на оперативне вирішення актуальних проблем в освіті.

Результати дослідження полягають у розробки критерії оцінки рівня сформованості державно-громадського управління регіональною системою освіти: зв'язки регіональної системи освіти й зовнішнього середовища; характер взаємодії громадських та державних органів управління; здатність вираження громадськими структурами соціального замовлення; динаміка розвитку діяльність груп громадського впливу; рівень виконання діагностичної, координуючої та експертної функцій громадськістю в системі регіонального управління освітою.

Отже, формування державно-громадського управління регіональною системою освіти передбачає: встановлення позитивних зв'язків між регіональною системою освіти, державними і громадськими інститутами, що забезпечують можливість вираження соціального замовлення і його врахування в процесі організації управлінської діяльності; задоволення освітніх потреб різних верств і груп населення; соціалізацію й виховання підрастаючого покоління з урахуванням традицій, культури регіону та національної культури; перетворення освіти в розвиваючу й таку, що розвивається систему, здатну забезпечити розвиток особистості та розвиток місцевих громадських систем за умови корпоративної взаємодії між усіма соціальними інститутами.

Афанасьєв Є. М.

Класичний приватний університет
аспірант

**УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАПОБІГАННЯ
І ПРОТИДІЇ КОРЦІЇ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ДЕРЖАВ – ЧЛЕНІВ В ЄС**

Однією з перших європейських країн, які почали розробляти правову базу боротьби з корупцією, є Великобританія (перший закон про корупцію в державних органах прийнятий у 1889 р.). Характерною особливістю цієї країни є висока роль громадської думки. Громадські дискусії точаться переважно навколо таких питань, як: купівля політичного впливу, лобіювання інтересів в органах державної влади, хабарництво, зміщення меж державної та приватної власності. Національне законодавство Великобританії у сфері бо-

ротьби з корупцією є досить розгалуженим, оскільки певні норми матеріального права, які стосуються правовідносин, що виникають внаслідок вчинення тими чи іншими особами корупційних дій, можуть міститися у різних актах законодавства (не тільки кримінального, а також інших галузей права).

Аналізуючи антикорупційне законодавство Німеччини, можемо виділити ряд певних особливостей, характерних для правової бази боротьби з корупцією саме цієї країни. Для прикладу, основою боротьби з корупцією є знищення матеріальної бази злочинних угруповань, яке досягається двома шляхами – безпосередньою конфіскацією майна та створенням належної правової бази для того, щоб мінімізувати можливість «відмивання» грошей. Ще однією особливістю антикорупційної сфери Німеччини є обов'язок перевірки посвідчення особи громадянина, якщо він робить банківський внесок у розмірі понад 50 тисяч німецьких марок. Також, на банківській установі покладено обов'язок подавати правоохоронним органам інформацію про операції з грошима у розмірі понад 20 тисяч німецьких марок, однак за умов, що ця інформація буде використана виключно в інтересах слідства.

Українське законодавство у сфері боротьби з корупцією представлено Конституцією України, Кримінальним кодексом України (розділ XVII «Злочини у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічним послуг»), Кримінальним процесуальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення (глава 13-А). Однак антикорупційне законодавство України потребує постійного вдосконалення, успішність якого може гарантувати впровадження європейського досвіду в даній сфері в українську законодавчу теорію та практику. Позитивною стороною діючого законодавства у сфері боротьби з корупцією є відкритість доступу будь-якої людини до єдиного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення. Донедавна Міністерство юстиції України наполягало на тому, що інформація в реєстрі – персональні дані, які не підлягають вільному використанню.

Отже, для вдосконалення українського законодавства з впровадженням міжнародного досвіду необхідно здійснити ряд тривалих підготовчих заходів, основними серед яких мають бути стабілізація економічної ситуації в країні; підвищення рівня життя населення; удосконалення системи соціальних пільг та допомоги; підвищення рівня правової свідомості та правової культури громадян; реформування медичної галузі; реформування освітньої галузі на засадах академічної доброчесності; зниження рівня безробіття та підвищення рівня заробітної плати; постійне вдосконалення національного законодавства у відповідності до європейських стандартів. Зменшення рівня корупції в Україні можливе лише за умови вивчення та впровадження в загальну практику досвіду провідних європейських країн у сфері боротьби з цим негативним явищем, а передусім, – впровадження політичних, правових та організаційних механізмів подолання корупції, що успішно діють в інших країнах.

Бабільчук І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАСТОСОВУВАННЯ ПРОГРАМ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах актуальність полягає в концептуальній позиції органів державної влади, а саме з питань про надання медичних послуг в різних галузях охорони здоров'я. Через війну зросла велика кількість міграції, бойові дії, стресову напругу, що впливають на репродуктивну функцію обох статей, все це є висуванням проблематики на різноманітних рівнях програм щодо підтримки і стимулювання природного відтворення населення в Україні на перший план, поряд з безпековими та економічними рівнями. Україна має знайти та напрацювати нові власні шляхи щодо природного збільшення населення, подолання негативних наслідків війни та пандемії для репродуктивного здоров'я українців, лікування безпліддя, реалізація права на відкладене батьківство наших захисників та захисниць. Тому на мій погляд тема є актуальною та своєчасною.

Вагомим внеском до теорії та практики публічного управління, на мій погляд, є вирішення здобувачем таких завдань дослідження, а саме розкрити сучасні підходи до публічного управління у сфері репродуктивного здоров'я, охарактеризувати стан дослідження які застосовують допоміжні репродуктивні технології, проаналізувати сучасний стан і виявити проблеми реалізації програм допоміжних репродуктивних технологій в Україні на сучасному рівні.

Проаналізувавши іноземні джерела, зокрема регулюючі документи щодо застосування програм ДРТ та публічного управління у галузі репродуктивного здоров'я, які репрезентуються в науковому просторі України.

У Розділі 1 здобувач аналізує вихідні методологічні засади розвитку публічного управління у сфері застосування програм допоміжних репродуктивних технологій в Україні. Доводить, що дослідження публічно-управлінських відносин у сфері застосування ДРТ носить багатокomпонентних та мультидисциплінарний характер та обґрунтовує доцільність застосування мультидисциплінарної методології на засадах системного, гуманістичного, діяльнісного, компаративного підходів. Досліджуються методи публічного управління у сфері застосування ДРТ, а саме, організаційне, правове, стандартизація медичних послуг, фінансова звітність.

Таким чином моя робота характеризується єдністю тексту, його зміст, містить нові наукові теоретичні та практично орієнтовані результати, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення. За своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів і практичним значенням дисертація відповідає моїй спеціальності та вимогам до оформлення.

Бакутін В. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ПРИЧИНИ КОНФЛІКТІВ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Серед причин конфліктів у системі місцевого самоврядування і серед самих органів місцевого самоврядування І. Щебетун [1, с. 85] зазначає:

- неточність правил, регламентів як таких, тому що вони розробляються людьми;
- розбіжність, розходження або переплетення інтересів членів організації;
- розходження в ціннісних орієнтаціях. Індивідуальні і групові цінності можуть мати різну значущість для членів організації;
- різні форми економічної і соціальної нерівності;
- незадоволеність відносинами між окремими структурними одиницями організації;
- нечіткий розподіл прав і обов'язків службовців органів місцевого самоврядування;
- неправильні дії одного або декількох службовців органів місцевого самоврядування, що завдають шкоду загальній справі або зривають досягнення спільної мети;
- неякісне законодавство;
- відсутність законодавства, яке регулює відповідний блок відносин у сфері народовладдя;
- відсутність традицій самоврядницької діяльності, належного досвіду;
- відчуження громади від влади;
- порушення конституційного і поточного законодавства суб'єктами муніципально-правових відносин;
- поширення правового нігілізму, політичної пасивності населення;
- кризовий стан економіки, соціальної сфери;
- відсутність адекватної культури взаємодії владних структур.

Погоджуємося з думкою авторки, але вважаємо за необхідне класифікувати види конфліктів за певними ознаками: організаційні (структурні, ресурсні, правові) і міжособистісні.

Дослідниця Ю. Рак [2, с. 46] об'єднує конфлікти у публічному управлінні у три групи:

1. Конфлікти, причинами яких є соціально-психологічні чинники: конфлікт «очікування»; конфлікт інтересів, цілей; особистісні та міжособистісні конфлікти; конфлікти формальної й неформальної структури; конфлікт «керівник-підлеглий».
2. Конфлікти, причинами яких є особливості професійної діяльності: конфлікт «структур»; конфлікт інформації; посадовий конфлікт; конфлікти між органами влади; конфлікт «політичної ситуації».
3. Конфлікти, причинами яких є зовнішні чинники: конфлікт ресурсів; конфлікти громадськості і органів влади.

Погоджуємося з класифікацією конфліктів за типами (групами), але класифікація за видами (в середині груп) викликає певні питання. Наприклад, «конфлікти між органами влади» доцільно віднести до третьої групи, а «конфлікт ресурсів» – до другої.

Список використаних джерел

1. Шебетун І. Причини виникнення конфліктів у системі місцевого самоврядування. *Конституційне право. Слово національної школи суддів України*. 2015. № 3 (12). С. 79-87. URL: https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2015_3_12/Schebetun%20.%20Prychyny%20vynyknennia.pdf (дата звернення: 21.08.2024).
2. Рак Ю. Конфлікти у публічному управлінні України: особливості та види. *Теорія та історія державного управління. Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 1(82). С. 42-47. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S2-1REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apdyo_2021_1_8 (дата звернення: 21.08.2024).

Барбашов Б. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ВИБОРЧІ ПРОЦЕСИ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Вибори є одним з ключових елементів формування демократичного устрою держави. За більш ніж 30-річний історичний період незалежності Україна все ще перебуває на етапі удосконалення виборчого законодавства відповідно до міжнародних стандартів та дослідження найкращих практик з організації та проведення виборів. В Україні поняття виборчої системи не закріплено нормативно. Тип виборчої системи, а також їх системоутворюючі елементи, такі як виборча квота, рух у внутрішньопартійних списках та спосіб розподілу мандатів потребують суттєвого дослідження та доопрацювання. Виборчу систему прийнято розглядати у двосторонньому вимірі: як правовий інститут виборчого права, що регулює відповідні правовідносини, та суспільно-політичне явище, яке сприяє здійсненню волевиявлення громадян при обранні своїх законних представників, а отже і політичної боротьби останніх за прихильність перших. Ці два підходи до розуміння поняття є взаємопов'язаними та невід'ємними, адже правова характеристика наділяє виборчу систему нормативною рисою, в той час як суспільно-політична відображає мету виборчої системи, що визначає її як важливу складову процесу виборів.

У юридичній енциклопедії за ред. Ю.С. Шемшученка виборча система розуміється як порядок організації і проведення виборів до представницьких органів державної влади, місцевого самоврядування і здійснення громадянами своїх виборчих прав. У сучасній правовій науці такий підхід до визначення виборчої системи є прикладом широкого підходу тлумачення, який дозволяє, на наш погляд, виборчій системі «перебирати» на себе характеристики поняття виборчого процесу. У зарубіжних джерелах також можна знайти прихильників такого підходу, які під виборчою системою розуміють сукупність законів і нормативних актів, які регулюють процес виборчого суперництва між кандидатами або партіями, або і тими, і іншими. Однак виборче суперництво значно ширше поняття та охоплює в собі різні елементи виборчого процесу. Найбільш вживаним є підхід так званого вузького тлумачення поняття виборчої системи. Наприклад, В.М. Шаповал під виборчою системою розуміє спосіб визначення результатів виборів.

Виборчі системи можна класифікувати за кількома основними типами, кожен з яких має свої особливості та принципи. Загалом у світі існує величезна кількість типів виборчих систем, але як правило їх можна

віднести до однієї з трьох широких «сімей». Пропорційна виборча система передбачає розподіл мандатів між партіями згідно з їхнім загальним відсотком голосів; мажоритарна виборча система дозволяє кандидатам перемагати в окремих виборчих округах, якщо вони набирають найбільше голосів. Змішана виборча система комбінує елементи обох систем, де частина мандатів розподіляється пропорційно, а частина – за мажоритарним принципом.

У доповіді Венеційської комісії «Про виборчі системи: огляд можливих розв'язків та критерії вибору» CDL-AD (2004) два основні функціонали виборчої системи розкриваються через сукупність елементів, які подекуди охоплюються характеристиками типів виборчої системи і можуть бути об'єднані, наприклад кількість турів голосування, керівні принципи голосування (переваги принципу більшості, пропорційному представництву над змішаними системами, тощо). До поняття процесу вираження голосів варто віднести спосіб волевиявлення виборців (шляхом прямого виборчого права або непрямого виборчого права); співвідношення виборця з виборчим округом (чи має існувати відповідний зв'язок між виборцем та виборчим, на чому він має ґрунтуватися, як це впливатиме на результат); структура виборчого бюлетеня (в залежності від обраного виду виборчої системи) та процес заповнення бюлетеня (які дії має вчинити виборець для належного волевиявлення з дотриманням умов виду виборчої системи, що застосовується). Перетворення голосів у мандати охоплює такі елементи як виборча формула (вид виборчої системи та математична формула для розрахунку розподілу місць); розподіл мандатів в межах виборчих округів (так звана магнітуда виборчого округу); виборчий бар'єр (мінімальна кількість голосів, що дає право на участь у розподілі мандатів) та розподіл мандатів на рівні списків партії (виборча квота, правила зміни порядку кандидатів у внутрішньопартійних списках). Лише з урахуванням усіх вище зазначених елементів можливо здійснити комплексний аналіз кожного виду виборчих систем.

Барсук В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ

Міжнародне військове співробітництво є невід'ємною складовою системи забезпечення національної безпеки України в умовах сучасних викликів і загроз. Теоретичний аспект вивчення механізмів державного управління міжнародним військовим співробітництвом базується на аналізі правових, організаційних, фінансових та інформаційних компонентів, які забезпечують ефективну взаємодію України з міжнародними партнерами у сфері оборони.

Організаційний механізм державного управління міжнародним військовим співробітництвом є багаторівневою системою взаємодії органів державної влади, що включає Міністерство оборони України, Генеральний штаб Збройних сил України, Міністерство закордонних справ, Раду національної безпеки і оборони України. Їх діяльність спрямована на координацію зусиль у сфері оборонної дипломатії, розробку спільних стратегій та оперативне реагування на виклики.

Фінансовий аспект управління міжнародним військовим співробітництвом зосереджується на плануванні ресурсів для виконання взятих зобов'язань, залученні міжнародної фінансової допомоги та забезпеченні прозорості використання коштів. Значну роль у фінансовому механізмі відіграють міжнародні фонди та програми, такі як NATO Trust Fund, які підтримують Україну в модернізації військової інфраструктури, забезпеченні стандартів НАТО та впровадженні сучасних технологій.

Інформаційний механізм державного управління включає комунікацію між усіма учасниками процесу та інформування суспільства щодо досягнень у сфері міжнародного співробітництва. Ефективне використання інформаційних технологій сприяє посиленню довіри до України як партнера, а також забезпечує підзвітність діяльності державних органів у цій сфері.

Важливим теоретичним аспектом є визначення ролі міжнародного військового співробітництва у забезпеченні обороноздатності держави. Це співробітництво сприяє отриманню доступу до сучасних технологій, обміну досвідом із країнами-партнерами, підвищенню професійної підготовки військових кадрів, що є невід'ємною умовою інтеграції України до системи колективної безпеки НАТО.

Одним із ключових напрямів міжнародного військового співробітництва України є євроатлантична інтеграція, що передбачає не лише реформування оборонного сектору відповідно до стандартів НАТО, але й формування взаємосумісності Збройних сил України з арміями країн-партнерів. У цьому контексті особливу увагу приділяють удосконаленню системи управління, оперативного планування та проведення військових операцій.

Таким чином, механізми державного управління міжнародним військовим співробітництвом України є складною, багатогранною системою, яка охоплює правові, організаційні, фінансові та інформаційні аспекти. Їхній теоретичний аналіз дозволяє виявити сильні сторони та проблемні питання, що потребують вдосконалення. Подальші дослідження мають бути спрямовані на адаптацію цих механізмів до сучасних викликів та інтеграцію найкращих міжнародних практик у національну систему управління.

Список використаних джерел

1. Литвиненко, О. В. Геополітичні виклики та перспективи військової співпраці України з країнами НАТО. // Політичний процес. – 2019. – Вип. 3. – С. 12–18.
2. Пашков, В. М. Міжнародне військове співробітництво: український вимір. // Аналітичний огляд Центру досліджень міжнародної безпеки. – Київ, 2020.
3. Сухопар, А. О. Фінансові механізми у сфері міжнародного військового співробітництва. – Харків: Науковий центр стратегічних досліджень, 2021. – 145 с.

Березовський В. О.

Класичний приватний університет

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ

Контрабанда становить значну загрозу для національної безпеки України, оскільки сприяє економічним втратам, підриває державний бюджет, посилює корупцію, а також загрожує економічній стабільності та територіальній цілісності. Ефективне публічне управління у цій сфері є критично важливим для забезпечення державного суверенітету, захисту національних інтересів та інтеграції в європейські структури.

Ключовими аспектами публічного управління у сфері запобігання та протидії контрабанді є інституційне забезпечення. Функції боротьби з контрабандою здійснюють Державна митна служба, Державна прикордонна служба, Національна поліція, Служба безпеки України (СБУ) та інші органи.

Нормативно-правове регулювання теж має велике значення. Законодавство України передбачає кримінальну відповідальність за контрабанду, зокрема за незаконне переміщення через митний кордон товарів, зброї, наркотиків тощо. Під контрабандою, тобто дії, за які особа притягається до кримінальної відповідальності розуміють переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України, підакцизних товарів (крім електричної енергії), наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ч. 1 ст. 201, 201-1, 201-3, 201-4, 305 КК України) товарів (крім підакцизних товарів та електричної енергії).

Митна реформа та модернізація процедур теж є аспектом публічного управління. Оснащення пунктів пропуску сучасними технічними засобами, такими як сканери, системи відеоспостереження є пріоритетом.

Ну і одним з найвпливовіших аспектів є міжнародна співпраця. Партнерство з Європейським Союзом, НАТО та іншими міжнародними організаціями для обміну інформацією та розробки спільних заходів боротьби з контрабандою. Співпраця з прикордонними країнами для моніторингу транскордонного руху.

Антикорупційна складова не менш важлива в даному питанні. Посилення відповідальності за корупційні дії серед митників та прикордонників; підвищення заробітних плат та соціального забезпечення працівників митної служби для зниження мотивації до незаконних дій – всі ці дії мають знизити рівень злочинів пов'язаних з контрабандою.

Головними проблемами так само залишаються: недостатня координація між органами влади; високий рівень корупції у правоохоронних і митних структурах; технічна та кадрова недостатність у пунктах пропуску; складність контролю тимчасово окупованих територій та неконтрольованих ділянок кордону.

Ефективне публічне управління у сфері запобігання та протидії контрабанді є одним із важливих елементів захисту економічних, соціальних та політичних інтересів України. Воно вимагає комплексного підходу, який включає законодавчі, технічні, організаційні та антикорупційні заходи, а також тісну співпрацю на міжнародному рівні.

Біллерис Ю. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У КРАЇНАХ ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Розвиток туризму в країнах Європейського Союзу є одним із ключових напрямів економічної політики, що сприяє зростанню ВВП, створенню робочих місць, покращенню інфраструктури та зміцненню міжнародного іміджу. Успішна модель державного регулювання туризму в ЄС базується на інтегрованому підході, який враховує економічні, соціальні, культурні та екологічні аспекти. Для України, яка має значний туристичний потенціал, досвід країн ЄС може стати основою для вдосконалення національної політики у цій сфері.

Одним із важливих компонентів є розробка стратегічних програм розвитку туризму, які визначають основні пріоритети, зокрема стимулювання внутрішнього туризму, розвиток сталого туризму, модернізацію туристичної інфраструктури та просування бренду країни на міжнародній арені. У країнах ЄС ці програми мають довгостроковий характер і реалізуються з співпраці держави, місцевих громад і приватного сектору. Для України важливо створити подібну комплексну стратегію з урахуванням регіональної специфіки.

Суттєву роль у регулюванні туризму відіграє підтримка малих і середніх підприємств, які становлять основу туристичної галузі в ЄС. Це включає доступ до пільгового кредитування, спрощення адміністративних процедур, фінансування інноваційних проектів та програми навчання для підприємців. Впровадження таких ініціатив в Україні сприятиме активізації підприємницької діяльності у сфері туризму та підвищенню її конкурентоспроможності.

Ефективним інструментом регулювання є впровадження стандартів якості послуг і систем сертифікації, які підвищують довіру туристів. У країнах ЄС особлива увага приділяється екологічним стандартам, розвитку зеленого туризму та впровадженню екологічно дружніх практик. Для України важливо інтегрувати ці стандарти в національну систему, особливо враховуючи зростаючий інтерес до екотуризму серед міжнародних туристів.

Окремим аспектом є діджиталізація туристичної сфери. У ЄС широко використовуються цифрові платформи для бронювання послуг, віртуальні туристичні маршрути, системи навігації та мобільні додатки для туристів. Такі технології роблять подорожі зручнішими та сприяють залученню туристів. Україні слід активно впроваджувати цифрові інструменти для просування туристичних об'єктів та покращення комунікації з туристами.

Не менш важливим є питання фінансування. У країнах ЄС значна частина коштів на розвиток туризму надходить із фондів ЄС, які підтримують проєкти регіонального розвитку, збереження культурної спадщини та екологічних ініціатив. Україні необхідно розширити співпрацю з європейськими фінансовими інституціями для залучення інвестицій у туристичну галузь.

Таким чином, досвід країн ЄС у державному регулюванні туризму може стати потужним інструментом для розробки та реалізації ефективної політики у цій сфері в Україні. Інтеграція найкращих практик, таких як стратегічне планування, підтримка бізнесу, впровадження стандартів якості та діджиталізація, дозволить Україні розкрити свій туристичний потенціал, забезпечити стійкий розвиток галузі та зміцнити свій міжнародний імідж.

Білоус А. П.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Створення і забезпечення ефективного функціонування системи взаємодії органів влади та інститутів громадянського суспільства - одне з головних завдань процесу демократизації політики й державного управління. Співпраця державних органів з неурядовими організаціями є невід'ємним елементом демократичної політичної культури суспільства і політики взагалі. Водночас наявність налагоджених, ефективно діючих каналів взаємодії між органами державної влади та «третім сектором» виступає запорукою якісної державної політики, спрямованої на потреби населення, її підконтрольності суспільству, відповідності стратегічним національним інтересам.

Громадянське суспільство виконує роль інституційної ланки між державою і громадянином, в якій основні функції сполучника виконують неурядові громадські організації. В Україні спостерігається кілька підходів до визначення громадянського суспільства: недержавний сектор економіки, політичного і духовного життя; сукупність громадських об'єднань і організацій; опозиційні, напівопозиційні і нейтральні до влади соціальні сили тощо. Але головною ознакою громадянського суспільства вважається його незалежність від держави, «недержавність» (політична, фінансова).

На думку Р. Дарендорфа, демократичний устрій держави вимагає тісної співпраці між політичними (урядовими) та суспільними (неурядовими) інституціями. При цьому, перші відповідають за можливість зміни влади ненасильницьким шляхом, а другі сприяють розвиткові можливостей вираження інтересів, цінностей і уподобань як базових засад суспільства. Отже, формування громадянського суспільства можливе лише в тих демократичних державах, де відбулося політикоідеологічне примирення між обома вищезгаданими чинниками задля втілення в життя свобод громадянина.

Загалом у системній співпраці між неурядовими громадськими організаціями та місцевим самоврядуванням існують такі форми взаємодії: спільні консультації щодо прийняття тих чи інших рішень, що стосуються життя громади; участь неурядових громадських організацій у спільному визначенні стратегії місцевого розвитку, зокрема – регіональних планів розвитку; окреслення умов і процедури формування дотацій з місцевого бюджету на програми неурядових громадських організацій, що мають на меті реалізацію інноваційних проєктів у межах місцевої громади; участь неурядових громадських організацій в тендерах на виконання тих чи інших публічних завдань; формування місцевих законопроєктів (рішень місцевих рад), які комплексно окреслюють цілі, механізми і форми співпраці самоврядування і неурядових громадських організацій; неурядова громадська організація набуває права використання ресурсів місцевої інфраструктури, інформації, експертів, інформаційних каналів тощо.

Співпраця в зазначених напрямках відбувається на засадах: взаємодопомога при повній суверенності сторін. Тобто, органи публічної адміністрації визнають за об'єднаннями громадян право бути причетними до визначення і розв'язання проблемних питань; партнерство, коли неурядові громадські організації набувають права не лише визначати та ідентифікувати проблему, але й спосіб її розв'язання; ефективність; за державними органами залишається, зокрема, право обирати найефективніший спосіб використання публічних засобів при забезпеченні засад добросовісної конкуренції та вимог необхідності державного фінансування; прозорість і відкритість. Ця норма вимагає від адміністративних органів надавати неурядовим громадським організаціям всю інформацію щодо намірів, цілей і засобів, визначених для вирішення певної проблеми. При цьому чітко вказується, що вся інформація, особливо щодо оголошень конкурсів і тендерів, має публікуватися в Бюлетені публічної інформації.

Білуха Р. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Білюк А. В.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Децентралізація влади в Україні, що почалася з прийняттям реформи місцевого самоврядування, стала важливим кроком на шляху до демократизації управління та підвищення ефективності використання ресурсів. У цьому контексті публічне управління сталим місцевим розвитком набуває особливого значення, оскільки саме від спроможності місцевих органів влади залежить реалізація стратегічних завдань щодо економічного зростання, соціального розвитку та збереження природного середовища.

Сталий розвиток визначається як гармонійний баланс між економічною, соціальною та екологічною складовими розвитку. У межах децентралізації влади саме місцеві громади отримують можливість управляти своїм розвитком з урахуванням специфіки території, що створює передумови для ефективної адаптації стратегій сталого розвитку до локальних умов.

Головною особливістю децентралізації є передача органам місцевого самоврядування широкого спектра повноважень у сфері економіки, соціального забезпечення, інфраструктури та екології. Водночас децентралізація супроводжується фінансовою автономією громад, що дозволяє їм отримувати та розпоряджатися власними доходами, а також залучати інвестиції й міжнародну допомогу для реалізації місцевих програм. Це створює основу для реалізації стратегій сталого розвитку, орієнтованих на довгострокову перспективу.

Однак успішне впровадження підходів до сталого розвитку потребує компетентного публічного управління. Основними завданнями управління в цьому контексті є розробка та реалізація стратегічних планів розвитку, забезпечення прозорості управлінських процесів, ефективний моніторинг використання ресурсів і залучення громади до прийняття рішень. Саме інклюзивність і партнерство з громадськістю є ключовими чинниками успішного сталого розвитку на місцевому рівні.

Ефективне публічне управління передбачає використання сучасних технологій, таких як цифровізація адміністративних процесів, створення електронних платформ для звітності та комунікації з громадянами, а також впровадження інструментів "розумного" управління. Крім того, важливою є міжсекторальна взаємодія, що передбачає об'єднання зусиль місцевої влади, бізнесу, громадських організацій і наукових установ для досягнення спільних цілей.

Одним із викликів у процесі децентралізації є необхідність підвищення управлінської спроможності місцевих органів влади. Це включає підготовку кваліфікованих кадрів, розвиток інституційної спроможності та створення умов для ефективного використання людських і матеріальних ресурсів. Важливим аспектом є також впровадження механізмів підзвітності й оцінки результатів діяльності місцевих органів, що дозволяє забезпечити відповідальність за прийняті рішення.

Таким чином, публічне управління сталим місцевим розвитком в умовах децентралізації є багатограним процесом, який спрямований на забезпечення сталого зростання територій, покращення якості життя громадян і збереження природного середовища. Реалізація цих завдань потребує скоординованих зусиль усіх зацікавлених сторін, впровадження інноваційних підходів і послідовного дотримання принципів сталого розвитку. Саме завдяки децентралізації Україна отримує шанс побудувати ефективну модель управління, що відповідає сучасним європейським стандартам та сприяє інтеграції до глобального розвитку.

Список використаних джерел

1. Кушнір І.В. Публічне управління в умовах децентралізації: концептуальні засади та практичні аспекти. // Державне управління: теорія та практика. 2020.
2. Панасенко І.В., Шевченко Т.І. Стейкий місцевий розвиток у контексті децентралізації: теоретичні основи та практичні підходи. – Київ, 2019. – 284 с.
3. Теплюк М. В. Формування сталого розвитку територіальних громад: виклики децентралізації. – 2021.

Богут І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Публічна дипломатія є важливим методом досягнення зовнішньополітичних цілей держави в інформаційному просторі. Держави, що використовують публічну дипломатію для налагодження взаємодії із іноземними суспільствами, демонструють вагомі здобутки у реалізації власних зовнішніх економічних, політичних, наукових, технологічних, воєнних тощо цілей. В умовах глобалізаційних процесів та стирання кордонів, публічна дипломатія набуває важливого значення, оскільки передбачає використання потенціалу не тільки держави, а й інших суб'єктів публічного управління – громадськості, бізнес структур тощо у донесенні об'єктивної, достовірної та правдивої інформації міжнародній громадськості.

У світовій науці наразі відбувається формування нової публічної дипломатії, що досліджується в контексті розвитку стратегічних комунікацій, і передбачає використання широкого спектру сучасних інформаційно комунікаційних технологій та розширення кількості акторів. Тобто, нова публічна дипломатія ґрунтується на залученні більшої кількості недержавних суб'єктів публічної дипломатії для налагодження взаємодії з міжнародною громадськістю.

Не зважаючи на значний науковий інтерес до публічної дипломатії у світовій і вітчизняній науці, цей феномен ще не набув достатнього рівня обґрунтування у галузі публічного управління та адміністрування, зокрема з питань інституційного та функціонального забезпечення, а також дослідження його, як компонента стратегічних комунікацій. Також малодослідженими залишається питання використання нарративних стратегій у процесі здійснення заходів публічної дипломатії. Саме ці аспекти актуалізують необхідність дослідження публічної дипломатії та можливостей їх використання органами державного управління.

У світовій науці наразі відбувається формування нової публічної дипломатії, що досліджується в контексті розвитку стратегічних комунікацій, і передбачає використання широкого спектру сучасних інформаційно комунікаційних технологій та розширення кількості акторів. Тобто, нова публічна дипломатія ґрунтується на залученні більшої кількості недержавних суб'єктів публічної дипломатії для налагодження взаємодії з міжнародною громадськістю.

Підбиваючи підсумки, стан нормативно-правового забезпечення в контексті режимного регулювання взаємовідносин у сфері публічної дипломатії, вони відбуваються відповідно до чинних правових актів, що регулюють та регламентують інформаційну взаємодію у систему публічного управління. Важливе значення у цьому аспекті мають окремі нормативно-правові акти, зокрема Закон України «Про систему іномовлення України», який регулює відносини суб'єктів державного іномовлення з метою захисту національних інтересів, а також спрямований на формування та підтримку позитивного іміджу України за кордоном.

Бондаренко М. О.
Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Історію формування корпоративних структур в українській економіці розпочинають процеси роздержавлення та приватизації, що відбулися в країні на початку та середині 90 -х років ХХ ст. Саме в цей час були прийняті такі важливі за своїм значенням нормативно-правові акти, як: Закони України “Про підприємництво”, “Про власність”, “Про підприємства в Україні”, “Про цінні папери та фондову біржу”, “Про господарські товариства”, “Про приватизацію державного майна та про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)”.

Регулювання корпоративних відносин здійснюється органами загальної та спеціальної компетенції. Такий підхід характерний для всіх країн і означає, що на рівні законодавчих органів видаються нормативні акти, які мають чинність закону і регламентують загальні основи функціонування корпоративного сектора. Формами державного регулювання корпоративних відносин є прийняття законодавчих нормативних актів з наступних питань: функціонування ринку цінних паперів, діяльності учасників цього ринку, їхніх прав і обов’язків; регулювання та реєстрація випуску й обігу цінних паперів; контроль за дотриманням емітентами порядку реєстрації випусків цінних паперів і їхнім розміщенням; розробка норм і контроль за дотриманням антимонопольного законодавства України; встановлення правил і стандартів здійснення операцій щодо переходів прав власності на цінні папери, контроль за їхнім виконанням.

До функцій державного регулювання можна віднести: створення системи захисту прав власності інвесторів, контроль за дотриманням цих норм з боку емітентів і професійних учасників ринку; контроль за наданням достовірної інформації, яку дають емітенти та інші професійні учасники ринку; видачу ліцензій на здійснення професійної діяльності на фондовому ринку.

До об’єктів, які підпадають під пряме управління державою, відносять: майно державних підприємств, установ і організацій, закріплене за ними на праві повного господарського володіння або оперативного управління; акції (паї), які належать державі в майні господарських товариств; майно підприємств, які перебувають у процесі приватизації; майно, передане в користування органам самоврядування; майно, що не увійшло в статутні капітали господарських товариств, створених у процесі приватизації (корпоратизації) майна державних підприємств. Досить істотну частину державного сектора становлять державні акціонерні компанії. Вони є повноправними суб’єктами корпоративного сектора, хоч і мають певні особливості в порівнянні з акціонерними товариствами у їхньому класичному вигляді.

Державні акціонерні компанії створюються трьома способами: акціонуванням державних підприємств, які відповідно до законодавства України не підлягають приватизації; створенням державної акціонерної компанії; придбанням державою відповідних пакетів акцій в інших власників. Аналіз аспекту регулювання корпоративних відносин в Україні за допомогою прийняття державою ключових нормативно-правових актів у сфері корпоративного управління дозволив зробити висновки щодо характеристики періодів прийняття нормативно-правових актів та тенденцій державно-го регулювання корпоративних структур. При цьому за період незалежного розвитку економіки України державне врегулювання корпоративних відносин стосувалося питань внутрішньої побудови та функціонування корпоративних структур, взаємодії з іншими підприємницькими структурами та органами державної влади, формування засад функціонування ринку паперів.

На сьогодні в межах державного регулювання відбувається процес запровадження світових стандартів у сфері корпоративного управління, метою яких є підвищення захисту прав акціонерів та ефективності управління корпоративним капіталом.

Боровенський О. Є.
Класичний приватний університет
аспірант

УПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «SMART CITY» В УПРАВЛІННЯ ВЕЛИКИМИ МІСТАМИ УКРАЇНИ

Концепція «Smart City» є сучасною стратегією управління містами, яка базується на інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у різні аспекти міського життя для підвищення його ефективності, сталості та комфортності. В умовах урбанізації та зростання чисельності населення у великих містах України, запровадження цієї концепції стає важливим інструментом для вирішення комплексних соціально-економічних і екологічних проблем.

Основною метою «Smart City» є створення міста, яке забезпечує високий рівень якості життя мешканців за рахунок впровадження інноваційних рішень у сферах управління транспортом, енергетикою, комунальними послугами, безпекою, охороною здоров’я та освітою. Для українських міст, які стикаються з проблемами інфраструктурного зношення, неефективного використання ресурсів і недостатньою координацією між управлінськими структурами, концепція «Smart City» пропонує нові можливості для модернізації.

Впровадження «Smart City» передбачає кілька ключових напрямів. По-перше, це цифровізація управлінських процесів через створення єдиних платформ для обробки даних, управління міськими ресурсами та комунікації з мешканцями. По-друге, автоматизація транспортної інфраструктури, наприклад, за допомогою систем інтелектуального управління дорожнім рухом, електронного квитка та моніторингу громадського транспорту, дозволяє зменшити затори, оптимізувати маршрути та покращити доступність перевезень.

По-третє, у сфері енергетики та ЖКГ впровадження інтелектуальних мереж (smart grids) і систем енергомоніторингу сприяє ефективному використанню ресурсів, зменшенню витрат і підвищенню екологічної безпеки. Використання «розумних» лічильників і датчиків у будівлях дозволяє мешканцям контролювати споживання енергії, води та тепла в режимі реального часу.

Ключовим аспектом концепції є інтерактивність і залучення громадян до управління містом. Через мобільні додатки, платформи електронної демократії та системи зворотного зв'язку мешканці можуть брати активну участь у вирішенні локальних проблем, голосувати за проекти громадського бюджету, повідомляти про несправності чи порушення.

Попри значні перспективи, реалізація концепції «Smart City» в Україні стикається з низкою викликів. Серед них – недостатнє фінансування, відсутність нормативної бази, розрізненість технологічних ініціатив та низький рівень цифрової грамотності серед частини населення. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, зокрема залучення інвестицій, співпраці з міжнародними партнерами, навчання персоналу та підвищення обізнаності мешканців про переваги «розумного міста».

Таким чином, запровадження концепції «Smart City» у великих містах України є перспективним напрямом розвитку міського управління. Використання сучасних технологій дозволяє не лише оптимізувати управлінські процеси, але й створити комфортне, екологічне та безпечне середовище для мешканців, що є ключовою метою розвитку сучасного міста.

Бошель Д. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У сучасних умовах державне управління неможливо уявити без належного представництва інтересів різних соціальних груп, організацій, бізнесу та інших стейкхолдерів. Ефективне представництво інтересів є одним із важливих елементів демократичного управління, що забезпечує баланс між правами громадян і інтересами держави. Представництво інтересів в контексті публічного управління є важливим інструментом для забезпечення зворотного зв'язку між громадянами та органами влади. У багатьох країнах існують інститути, які активно сприяють лобіюванню інтересів різних груп. Розрізняють формальні та неформальні канали впливу, що дозволяють різним учасникам суспільства висловлювати свої вимоги та зауваження до політики держави.

Представництво інтересів громадянського суспільства можна визначити як процес організованого висловлення потреб та вимог соціальних груп або організацій через встановлені канали взаємодії з органами державної влади. Це включає в себе лобістську діяльність, участь у публічних обговореннях, а також формування політичних ініціатив через громадські об'єднання та неурядові організації.

Громадянське суспільство виступає важливим елементом демократичного процесу, оскільки воно забезпечує рівноправне представництво інтересів, вносячи багатство соціальних думок, проблем і цінностей у політичний процес. В Україні цей процес знаходиться на етапі формування, і однією з головних задач є забезпечення рівних можливостей для усіх громадян і організацій при представленні своїх інтересів на рівні держави.

В Україні існують кілька основних форм представництва інтересів громадянського суспільства, серед яких: громадські організації; наради та консультації з громадськістю; лобістські організації; громадські слухання.

Представництво інтересів громадянського суспільства стикається з рядом проблем, серед яких можна виокремити:

- низький рівень інституційної спроможності громадських організацій – багато з них мають обмежені ресурси і не завжди можуть ефективно представляти інтереси своїх учасників;
- корупційні ризики – відсутність належного регулювання лобістської діяльності і недостатня прозорість у взаємодії між державними органами і соціальними групами часто призводить до маніпуляцій та корупційних схем.
- політична нестабільність – політична ситуація в Україні не завжди сприяє стабільному розвитку громадянського суспільства. Партійна політика та інтереси великих корпорацій можуть впливати на представництво інтересів певних груп.

Перспективи розвитку представництва інтересів громадянського суспільства в Україні включають:

- розвиток законодавчої бази для більш чіткого регулювання лобізму та захисту прав громадян при взаємодії з органами державної влади;
- покращення прозорості в прийнятті рішень - створення механізмів, що дозволяють громадським організаціям та ініціативним групам мати реальний доступ до процесів прийняття державних рішень;
- підвищення рівня освіти та обізнаності громадян щодо їхніх прав на представництво інтересів, що допоможе активізувати участь у політичних процесах;
- розвиток інститутів громадянського суспільства та забезпечення їх незалежності від політичних і економічних впливів.

Представництво інтересів громадянського суспільства в Україні є важливою складовою демократичного процесу, що потребує подальшого розвитку. Основними кроками для вдосконалення цієї системи є покращення законодавчої бази, підвищення прозорості процесів державного управління, а також посилення незалежності громадянського суспільства від державних та бізнесових впливів.

Бугайов А. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Тягушева О. Г.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ЖИТЛА В УКРАЇНІ

В сучасних умовах, Україна знаходиться на етапі розвитку системи ринків, одним з яких є ринок житлової нерухомості. Ринок житлової нерухомості являє собою взаємопов'язану систему ринкових механізмів,

які забезпечують створення, передачу, експлуатацію та фінансування об'єктів житлового фонду. Роль ринку житлової нерухомості в сучасній економіці відіграє важливу роль для держави і для кожного окремого громадянина. Рівень забезпеченості населення житлом є показником ефективної житлової політики держави. Одним з головних показників розвитку в країні належних ринкових відносин є стан ринку житлової нерухомості.

Основними напрямками органів державної влади в Україні в сфері регулювання ринку житлової нерухомості є: створення нормативно-законодавчої бази функціонування ринку житлової нерухомості (розроблення законів, методичних положень та інших нормативних актів); надання субсидій і дотацій громадянам на придбання житла; встановлення обов'язкових вимог і стандартів до учасників ринку, до їх діяльності, до операцій з об'єктами нерухомості; створення системи захисту інтересів і прав емітентів, інвесторів і посередників; підвищення інвестиційної привабливості; підтримання правопорядку на ринку, вирішення конфліктних та спірних питань; підтримка конкуренції на ринку, розвиток інфраструктури ринку та розробка напрямів його розвитку; контроль за учасниками ринку та проведенням операцій на ринку; контроль за використанням антимонопольних прав. Таким чином, основними принципами державного регулювання ринку житлової нерухомості є:

– функціональне регулювання в поєднанні з інституційним регулюванням з проблем організації контролю і нагляду за діяльністю професійних учасників ринку;

– використанням механізмів саморегулювання ринку, які створюються за допомогою держави, під його контролем, та підтримка конкуренції на ринку.

В сучасних умовах існуюча система державного регулювання житлової нерухомості в Україні недовгонала. Це, в свою чергу, обґрунтовується такими причинами: військові події, недостатня забезпеченість населення якісним житлом формує довгостроковий попит населення на житло масового попиту; слабо використовується різноманітний і індивідуальний підхід до використання нерухомості; високий потенціал ринку житлової нерухомості в умовах недостатньої розвиненості фондового ринку перетворює ринок нерухомості в рентабельний інструмент вкладення коштів; велика кількість об'єктів незавершеного будівництва не залучена в оборот, тому втрачає інвестиційну привабливість; повноваження держави, як власника житлової нерухомості, здійснюються різними органами державної влади; права держави на належні йому об'єкти житлової нерухомості не зареєстровані в установленому законом порядку, що ускладнює розпорядження ними; в управлінні житловою нерухомістю не застосовуються сучасні технології, організаційні моделі, які регулюють її норми законодавства.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, доречно зазначити, що запропоновані напрями вдосконалення механізмів державного регулювання ринку житлової нерухомості, нададуть можливість спрогнозувати перспективи подальшого розвитку державного регулювання в цій сфері та поліпшити відносини між учасниками ринку житлової нерухомості.

Бурлаченко О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ФЕНОМЕН АГЕНЦИФІКАЦІЇ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Феномен агенцифікації, який полягає у створенні та функціонуванні спеціалізованих державних агенцій, є одним із ключових напрямів реформування державного управління в сучасних умовах. Державні агенції створюються для виконання конкретних функцій або завдань, що дозволяє оптимізувати управлінські процеси. Така вузька спеціалізація сприяє зосередженню ресурсів і компетенцій на окремих сферах. Агенції часто мають чітко визначені цілі, що підвищує їхню відповідальність і продуктивність у досягненні поставлених завдань.

Створення агенцій дозволяє розмежувати функції стратегічного управління та операційної діяльності. Це спрощує управлінські процеси та робить їх більш прозорими. Агенції функціонують на основі договорів чи угод про результати, що дозволяє забезпечити контроль за їхньою діяльністю. Агенцифікація є частиною глобальних трендів модернізації державного управління, які передбачають перехід до нових методів управління (зокрема, New Public Management). Держави з розвинутою системою агенцій, такі як Велика Британія, Швеція, Нідерланди, демонструють успішні результати. У багатьох випадках агенції функціонують як «міст» між державою та бізнесом, що сприяє залученню інвестицій, розвитку публічно-приватного партнерства та впровадженню інновацій.

Агенцифікація дозволяє позбутися громіздкої структури державного апарату та підвищити оперативність прийняття рішень. Агенції часто функціонують як автономні організації, що знижує адміністративний тиск і сприяє більш ефективній роботі. У сучасному динамічному середовищі агенції можуть оперативно адаптуватися до змін, зокрема в умовах криз (економічних, екологічних, соціальних). Агенції часто стають платформою для впровадження нових технологій та рішень у державному управлінні.

У багатьох країнах агенцифікація є складовою частиною реформ децентралізації, цифровізації та інтеграції до міжнародних структур (наприклад, у контексті реформ у країнах Східної Європи для інтеграції до ЄС). У країнах, які реформують свою систему управління, агенцифікація дозволяє ефективніше впроваджувати державні програми та координувати діяльність між різними рівнями влади.

Традиційна бюрократична система часто критикується за неефективність, корупцію та неспроможність забезпечити потреби сучасного суспільства. У цьому контексті агенцифікація виступає альтернативою, яка дозволяє подолати ці недоліки. Агенції є ключовими гравцями у впровадженні цифрових технологій (e-government), автоматизації управлінських процесів і наданні електронних послуг населенню.

Агенцифікація є сучасним інструментом реформування державного управління, спрямованим на підвищення його ефективності, прозорості та гнучкості. Вона забезпечує адаптацію системи управління до нових економічних і соціальних викликів, впроваджуючи сучасні управлінські підходи. Її актуальність зростає

в умовах посилення глобалізації, необхідності модернізації державного апарату та впровадження інноваційних рішень у державну політику.

Процес агенцифікації, що передбачає створення автономних або напівавтономних державних органів для виконання спеціалізованих функцій, є важливим елементом реформування системи державного управління в Україні. Його актуальність зумовлена прагненням до підвищення ефективності, прозорості та гнучкості державного управління, а також адаптацією до європейських стандартів.

Агенцифікація в Україні є важливим етапом реформування державного управління, спрямованим на підвищення його ефективності та адаптацію до сучасних викликів. Попри існуючі проблеми, цей процес має значний потенціал, особливо в контексті євроінтеграції та розвитку демократичних інституцій. Успішна реалізація реформ, пов'язаних із агенцифікацією, може сприяти модернізації державного апарату та покращенню якості надання послуг громадянам.

Вавілов Є. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ ДО ЄС

Сучасний етап розвитку України позначений значними викликами у сфері реформування органів публічної влади, що обумовлено стратегічною метою країни – інтеграцією до Європейського Союзу. Процес трансформації публічної адміністрації включає адаптацію законодавчої бази, модернізацію управлінських практик та створення інституційної системи, яка відповідає європейським стандартам.

Одним із ключових аспектів цього процесу є гармонізація національного законодавства із *acquis communautaire*, що забезпечує сумісність адміністративних структур України з відповідними європейськими інститутами. Зокрема, пріоритетним напрямом виступає посилення прозорості, підзвітності та ефективності державного управління.

Головною проблемою на шляху досягнення цих цілей є необхідність подолання бюрократизму, корупції та інших системних недоліків, які гальмують процес реформ. Водночас трансформація передбачає зміцнення кадрового потенціалу органів публічної влади, що включає професіоналізацію службовців, їхню перепідготовку та впровадження системи ротації кадрів.

Практичні результати проведеного дослідження можуть бути застосовані для розробки рекомендацій щодо вдосконалення управління органами публічної влади, зокрема шляхом використання інструментів децентралізації, цифровізації процесів та розвитку партнерства між державними та недержавними структурами.

Таким чином, наукові висновки дозволяють окреслити перспективи успішної інтеграції України до Європейського Союзу через створення ефективної системи публічного управління, яка здатна відповідати сучасним європейським стандартам і викликам.

Великанов О. О.

Класичний приватний університет

ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ МАЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ

Міжнародне військове співробітництво (МВС) є важливою складовою зовнішньої політики та системи національної безпеки України, особливо в умовах російської агресії та прагнення інтегруватися в євроатлантичні структури. Ефективне управління цією сферою вимагає розробки та реалізації механізмів, що забезпечують стратегічну взаємодію з міжнародними партнерами, зміцнення обороноздатності та впровадження сучасних військових стандартів.

МВС – це система взаємодії держави з іншими країнами, міжнародними організаціями та союзами у військовій сфері для досягнення стратегічних цілей, таких. Одними з яких є колективна оборона, забезпечення національної безпеки, участь у миротворчих операціях, модернізація збройних сил України.

Головними цілями міжнародного військового співробітництва України виступає інтеграція в євроатлантичну безпекову систему, досягнення стандартів НАТО, зміцнення співробітництва в рамках програми «Партнерство заради миру», посилення національної обороноздатності, отримання сучасного озброєння, військових технологій та техніки, навчання особового складу за міжнародними стандартами, участь у міжнародних операціях, зміцнення авторитету України на міжнародній арені.

Механізми державного управління МВС включають в себе інституційний механізм. А саме органи державного управління, відповідальні за реалізацію МВС (Міністерство оборони України, Генеральний штаб ЗСУ, Міністерство закордонних справ). Створення спеціалізованих структур для координації міжнародного співробітництва (наприклад, офіс зв'язку НАТО в Україні).

Нормативно-правовий механізм являє собою законодавство, що регулює співробітництво у військовій сфері (Закони України «Про національну безпеку», «Про Збройні сили України», угоди з НАТО та ЄС), міжнародні договори та меморандуми про взаємодію.

Фінансово-економічним механізмом є залучення іноземного фінансування (гранти, матеріально-технічна допомога), оптимізація використання державного бюджету у сфері оборони.

Створення системи обміну даними між українськими та іноземними військовими структурами теж є необхідним механізмом управління, підготовка українських військових за програмами НАТО, організація спільних навчань і тренувань теж туди входить.

Ефективні механізми державного управління міжнародним військовим співробітництвом є ключовим елементом забезпечення національної безпеки України. Вони сприяють посиленню обороноздатності, інтеграції в євроатлантичні структури та зміцненню позицій України на міжнародній арені. Однак їх подальший розвиток потребує системного підходу, ресурсної підтримки та чіткої стратегії.

Віленкін А. Г.

Класичний приватний університет

ДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ

Державне пенсійне страхування є ключовим елементом соціального захисту, спрямованим на забезпечення фінансової підтримки громадян після завершення їхньої трудової діяльності. Пенсійні системи різних країн мають певні особливості, залежно від економічного розвитку, демографічних тенденцій та соціальних традицій.

В Україні державне пенсійне страхування здійснюється через Пенсійний фонд України, який адмініструє пенсійні виплати. Україна реформувала пенсійну систему, орієнтуючись на міжнародний досвід, передбачивши три рівні:

1. Перший рівень – солідарна система: заснована на принципі, коли поточні працівники сплачують внески, які спрямовуються на виплати нинішнім пенсіонерам. Основна проблема це демографічна криза, яка знижує кількість працюючих на одного пенсіонера.

2. Другий рівень – обов'язкова накопичувальна система (запровадження очікується): передбачає обов'язкові внески працівників на особисті пенсійні рахунки. Кошти інвестуються для збільшення капіталу, який буде виплачено після виходу на пенсію.

3. Третій рівень – добровільна накопичувальна система: громадяни можуть робити добровільні внески до приватних пенсійних фондів або страхових компаній. Розвиток цієї системи в Україні поки що обмежений через низький рівень довіри до фінансових установ.

Основними проблемами пенсійної системи в Україні є дефіцит Пенсійного фонду: виплати перевищують надходження, що вимагає значного фінансування з державного бюджету; старіння населення: зростає частка пенсіонерів порівняно з кількістю працівників; низький рівень пенсій: пенсійні виплати часто не покривають базових потреб пенсіонерів; відсутність другого рівня системи: накопичувальна система досі не запроваджена; тіньова економіка: значна частка працівників не сплачує доходи фонду.

Зарубіжний досвід пенсійного страхування такий: у Німеччині заснована трирівнева система, роботодавці і працівники спільно сплачують внески до солідарної системи, накопичувальна система активно розвивається завдяки державним стимулам, наприклад, податковим пільгам.

У Швеції існує система "Notional Defined Contribution" (NDC). Це солідарна система з елементами накопичення, де внески обліковуються на індивідуальних рахунках і виплачуються залежно від внесеного капіталу. Активно працює накопичувальний рівень із широкими можливостями інвестування.

У США базова пенсійна програма "Social Security" (солідарна система). Програми "401(k)" та індивідуальні пенсійні рахунки (IRA) забезпечують накопичення через роботодавців і приватних фінансових установ.

Для України необхідно запровадити обов'язковий накопичувальний рівень із прозорими механізмами адміністрування, стимулювати розвиток приватних пенсійних фондів через податкові пільги, зменшити тіньову зайнятість, щоб збільшити надходження до Пенсійного фонду. Впровадити цифровізацію пенсійної системи для зменшення бюрократії та підвищення ефективності управління.

Поєднання найкращих практик зарубіжних країн із адаптацією до національних реалій може забезпечити сталий розвиток пенсійного страхування в Україні.

Волошко Д. В.

Класичний приватний університет

аспірант

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Демократизація публічної влади є важливим аспектом досліджень, що стосуються процесів реформування політичних та адміністративних інститутів з метою забезпечення більшої відкритості, підзвітності та участі громадян у прийнятті управлінських рішень. Можемо зазначити декілька ключових теоретичних підходів та концепцій, що формують основу для розуміння демократизації публічної влади.

Концепція демократичного управління передбачає, що державна влада повинна не лише виконувати функції регулювання та контролю, а й активно залучати громадян до процесу прийняття рішень. Згідно з цією концепцією, демократизація публічної влади полягає у громадянській участі, а саме, залучення громадян до процесів політичного життя через механізми прямої демократії (референдуми, петиції) та представницької демократії (вибори). Серед принципів демократизації слід визначити підзвітність органів влади, тобто створення системи механізмів, які забезпечують відкритість дій державних установ, можливість громадян перевіряти та впливати на діяльність влади, а також прозорість, тобто впровадження інструментів, які дозволяють громадянам отримувати доступ до інформації про діяльність урядів та інших органів публічної влади.

Демократизація публічного врядування також передбачає дотримання етичних стандартів. Публічні управлінці повинні діяти етично, гарантуючи, що їхні дії керуються принципами чесності, чесності та справедливості. Особливо це стосується практик поводження з майновими активами держави і локальних громад. Н. Полинюк справедливо вважає одним із чинників демократизації бюджетних надходжень на місцевому рівні є прозоре оперування власністю, яка знаходиться у розпорядженні місцевих органів влади, яка на сьогодні використовується недостатньо ефективно.

Верховенство права є основним демократичним принципом, який передбачає послідовне та прозоре застосування законів. Демократизація публічного врядування передбачає забезпечення відповідності адміністративних дій закону та відсутність свавільного здійснення влади, яка шкодить інтересам громадян. В. Пасічник аналізує демократичний тип політичного режиму при формуванні національних інтересів. У цих умовах відбувається якнайширше врахування потреб, інтересів, цілей всіх класів і соціальних прошарків,

етнонаціональних груп, колективів і окремих осіб, що дає змогу їх об'єднати в єдину політичну націю, а народ перетворити в активний та основний суб'єкт політики

У демократичному державному управлінні організації громадянського суспільства відіграють важливу роль у моніторингу та впливі на діяльність уряду. Взаємодія з громадянським суспільством допомагає забезпечити врахування різноманітних точок зору та забезпечує перевірку можливих зловживань владою. І. Лопатченко розглядає сутність та можливості застосування медіа комунікативної складової державної інформаційної політики та доходить вірного висновку, що ця складова проходить етап становлення та розвитку. В сучасних умовах світового розвитку інститут інформації виступає інфраструктурним підґрунтям взаємодії держави та суспільства й носить пріоритетне значення. Застосування органами державної влади медіа комунікативної складової державної інформаційної політики дозволять Україні створити реальні умови для демократизації публічного управління та якнайшвидшої європейської інтеграції.

Таким чином, теоретичні основи демократизації публічного врядування ґрунтуються на адаптації демократичних принципів до сфери управління, наголошуючи на участі громадян, підзвітності, чуйності та верховенстві права в адміністративних процесах. Це особливо важливо в умовах відстоювання свободи й Незалежності України в боротьбі з російським агресором, оскільки сприяє формуванню базису демократичної ідентичності українського суспільства.

Воронцов В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЛЬ КОМПЛЕКСНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Просторовий розвиток територіальних громад є однією з основних умов сталого розвитку країни. У сучасних умовах глобалізації та урбанізації комплексне планування територій набуває дедалі більшого значення, оскільки забезпечує раціональне використання ресурсів, збереження природного середовища, розвиток інфраструктури та створення комфортних умов для життя громадян. У цьому контексті механізми забезпечення комплексного планування просторового розвитку відіграють ключову роль. Комплексне планування просторового розвитку передбачає стратегічний підхід до управління територією, з урахуванням її природних, економічних, соціальних та культурних особливостей. Основні завдання такого планування включають:

- гармонізацію взаємодії між різними типами землекористування (житлова, промислова, рекреаційна);
- забезпечення стійкого розвитку громад з урахуванням демографічних і соціальних змін;
- інтеграцію місцевих інтересів у загальнонаціональні цілі.

Головним інструментом цього процесу є просторові плани, що включають генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій та зонінг.

Основними механізмами забезпечення просторового планування є: правове регулювання; інституційний механізм; цифрові інструменти та фінансові інструменти.

Законодавча база є фундаментом для просторового планування. В Україні важливими нормативними актами в цій сфері є: Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»; Земельний кодекс України; нормативи та стандарти у галузі містобудування та архітектури. Ці документи визначають правила землекористування, зонування територій, умови забудови та реконструкції.

Інституційні механізми визначають ефективне планування, що неможливе без участі органів місцевого самоврядування, державних установ та громадськості. Інституційна складова спрямована на: розробку та затвердження генеральних планів територіальних громад; координацію дій між різними рівнями влади; залучення громадян до обговорення планів розвитку.

Цифрові інструменти передбачають використання сучасних технологій, що значно полегшують процес планування. Серед таких можна виділити геоінформаційні системи, які активно застосовуються в складанні проектної документації планування та візуалізації стану використання територій. Геоінформаційні системи (ГІС) дозволяють: аналізувати території за допомогою супутникових знімків; моделювати сценарії розвитку; створювати інтерактивні карти з деталізацією земельних ресурсів. Наприклад, впровадження електронного кабінету забудовника забезпечує прозорість у видачі дозволів та погодженнях.

Для реалізації планів необхідне фінансування, яке може надходити з таких джерел: державний та місцевий бюджети; гранти міжнародних організацій; інвестиції приватного сектору. Механізми публічно-приватного партнерства також є ефективним способом залучення коштів для розбудови інфраструктури громад.

У процесі реалізації просторового планування громади стикаються з низкою проблем, а саме:

- відсутність актуальної документації. Багато громад досі не мають оновлених генеральних планів;
- низький рівень координації між органами влади. Розподіл функцій та відповідальності іноді призводить до дублювання або конфліктів;
- обмеженість фінансових ресурсів. Нестача коштів гальмує реалізацію інфраструктурних проектів.

Комплексне планування просторового розвитку територіальних громад є ключовим інструментом сталого розвитку. Ефективне використання правових, інституційних, фінансових та технологічних механізмів забезпечує гармонійний розвиток територій, збереження природних ресурсів та підвищення якості життя населення. Успішна реалізація таких планів можлива лише за умов активної участі всіх зацікавлених сторін та застосування сучасних підходів до управління територіями.

Воскобойник Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Інформаційно-комунікаційна діяльність органів місцевого самоврядування в умовах війни відіграє стратегічну роль у забезпеченні безпеки, підтримці функціонування територіальних громад та координації зусиль між владою, населенням і різними організаціями. Військові дії створюють численні виклики для організації комунікацій, які вимагають вдосконалення стратегій, технологій та методів взаємодії.

Війна вимагає швидкого реагування на зміну ситуації, а також надання громадянам актуальної та достовірної інформації. Ефективна інформаційна діяльність сприяє зміцненню довіри до місцевої влади, зменшенню паніки та підтримці громадянського порядку. Основні цілі включають забезпечення оперативного оповіщення населення, координацію зусиль між державними установами, волонтерськими організаціями та громадськими ініціативами, а також протидію дезінформації, яка активно використовується ворогом.

В умовах війни органи місцевого самоврядування стикаються з такими проблемами:

1. **Високий ризик дезінформації.** Систематичні інформаційні атаки з боку ворога підривають довіру до офіційних джерел та сіють паніку серед населення.
2. **Проблеми з доступом до зв'язку.** У багатьох регіонах, особливо у зоні бойових дій, доступ до інтернету та мобільного зв'язку може бути обмежений.
3. **Кіберзагрози.** Зростає ризик атак на інформаційні системи органів влади, що може порушити їхню роботу.
4. **Недостатність ресурсів.** Обмеженість фінансових і технічних засобів ускладнює модернізацію комунікаційних систем.

Одним із найефективніших підходів є впровадження цифрових технологій. Органи місцевого самоврядування мають активно використовувати офіційні вебсайти, соціальні мережі та мобільні додатки для поширення оперативної інформації. Створення спеціалізованих платформ, наприклад, систем оповіщення через SMS або месенджери (Viber, Telegram), дозволяє охопити широку аудиторію навіть за умов обмеженого зв'язку.

Прозорість дій влади сприяє підвищенню довіри громадян. Регулярне оприлюднення звітів, проведення онлайн-брифінгів та організація "гарячих ліній" для зворотного зв'язку з громадянами дозволяють уникати чуток і підвищувати інформованість населення.

В умовах війни особливо важливими є багатоканальні системи оповіщення. Використання сирен, гучномовців, друкованих матеріалів та мобільних систем сповіщення дозволяє забезпечити доступ до інформації навіть за умови перебоїв у роботі основних каналів зв'язку.

Підвищення кваліфікації співробітників місцевого самоврядування є ключовим для успішної реалізації комунікаційної стратегії. Тренінги з кризового менеджменту, комунікаційних навичок та управління інформаційними ризиками дозволять підготувати працівників до роботи в екстремальних умовах.

В умовах війни інформаційно-комунікаційна діяльність органів місцевого самоврядування повинна бути оперативною, прозорою та адаптованою до викликів сучасності. Використання цифрових технологій, посилення інформаційної безпеки та розвиток комунікаційної компетентності персоналу дозволить забезпечити стабільність та підтримати населення у складний час. Громадська підтримка та міжнародна співпраця є додатковими важливими елементами, які допоможуть підвищити ефективність комунікаційної стратегії.

Список використаних джерел

1. Дідух Л. П. Інформаційна політика органів місцевого самоврядування: сучасні виклики та перспективи розвитку, 2021, № 2
2. Петренко О.М., Кравченко В.В. Роль цифрових технологій у модернізації діяльності органів місцевого самоврядування в умовах кризи, 2020.
3. Ткаченко І.М., Кризові комунікації в умовах війни: стратегія та інструменти // Державне управління: виклики та перспективи, 2022.

Воскобойник Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ НАСЕЛЕННЮ

В умовах децентралізації та реформування системи місцевого самоврядування в Україні зростає роль інформаційно-комунікаційного забезпечення у процесі надання послуг населенню. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) стають невід'ємною частиною ефективного функціонування ОМС, оскільки вони дозволяють оптимізувати процеси, забезпечити доступність послуг, покращити комунікацію з громадянами та підвищити прозорість у діяльності органів влади.

Інформаційно-комунікаційне забезпечення органів місцевого самоврядування є ключовим інструментом для підвищення якості надання послуг населенню, сприяє ефективності управління та прозорості діяльності місцевих органів влади. Воно охоплює такі основні елементи, як електронне урядування, інфраструктура для електронних послуг, системи управління взаємодією з громадянами, а також забезпечення безпеки даних. Впровадження електронного урядування та цифрових сервісів для громадян є невід'ємною частиною модернізації місцевого управління. Це дозволяє значно зменшити бюрократичне навантаження на органи

влади, скоротити витрати часу громадян на отримання адміністративних послуг та підвищити задоволеність населення завдяки доступу до швидких і зручних рішень.

Прозорість і доступність інформації підвищують довіру громадян до органів місцевого самоврядування, а також дозволяють громадянам бути краще поінформованими про місцеві питання. Соціальні мережі, зокрема, стають важливим каналом комунікації, адже дозволяють оперативно поширювати новини, проводити опитування та залучати громаду до обговорення актуальних питань. Такі платформи також сприяють зворотному зв'язку – громадяни можуть залишати відгуки, повідомляти про проблеми в громаді та отримувати відповіді від представників влади.

Таким чином, інформаційно-комунікаційне забезпечення є важливим компонентом модернізації органів місцевого самоврядування, сприяючи підвищенню ефективності та прозорості їх діяльності, забезпечуючи доступність послуг і можливості для активної участі громадян. Впровадження ІКТ не тільки покращує якість обслуговування громадян, але й зміцнює демократичні процеси, підвищує довіру до органів місцевої влади та створює нові можливості для розвитку громад. Для досягнення цих цілей необхідним є впровадження комплексних інформаційно-комунікаційних рішень, розвиток інфраструктури, навчання кадрів і створення систем захисту даних, що відповідають сучасним стандартам безпеки.

Список використаних джерел

1. Олійник Т.І. Електронне урядування в органах місцевого самоврядування: виклики та перспективи розвитку. Журнал державного управління, 2021.

2. Рогова М.О., Чорний О.С. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні прозорого місцевого самоврядування. 2020, с.157.

3. Яковенко В.Г., та Петренко Н.С. Інформаційно-комунікаційне забезпечення в процесі надання публічних послуг. Вісник Національного університету «Острозька академія», 2019, с.127.

Второв В. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Основні принципи державної політики у сфері охорони праці в Україні визначені чинним законодавством, зокрема Законом України «Про охорону праці», а також міжнародними нормами, до яких приєдналася Україна. Ці принципи забезпечують дотримання прав працівників на безпечні умови праці та регулюють відповідальність роботодавців. Зупинимось на них більш детально.

Пріоритет життя і здоров'я працівників передбачає насамперед захист життя і здоров'я працівників. Ніяка економічна вигода не може бути важливішою за безпеку на робочому місці.

Комплексний підхід до управління охороною праці повинен враховувати всі аспекти охорони праці (технічні, санітарно-гігієнічні, медичні, соціальні та правові). Заходи щодо охорони праці мають пронизувати всі виробничі процеси.

Встановлення єдиних стандартів і норм охорони праці, а саме уніфікація вимог до охорони праці для всіх підприємств незалежно від форми власності. Також важливим аспектом є адаптація до міжнародних стандартів, таких як норми Міжнародної організації праці.

Заходи охорони праці повинні мати запобіжний характер, що передбачає попередження нещасних випадків і професійних захворювань шляхом прогнозування, оцінки та мінімізації ризиків і проведення регулярної оцінки ризиків на робочих місцях.

Принцип відповідальності роботодавця за створення безпечних умов праці не потребує додаткових пояснень. Додамо сюди ж налагодження системи постійного навчання персоналу з питань безпеки.

Право працівників на охорону праці передбачає гарантії для працівників у доступі до інформації про стан охорони праці на підприємстві та можливість відмовитися від виконання роботи, якщо умови є небезпечними для життя чи здоров'я.

Соціальний діалог у сфері охорони праці – це взаємодія між державою, роботодавцями та профспілками для вирішення питань охорони праці, а також погодження програм з безпеки праці через тристоронні угоди.

Обов'язкове навчання з охорони праці шляхом проведення інструктажів, навчання та перевірки знань з охорони праці для всіх працівників та регулярна атестація робочих місць.

Фінансування заходів з охорони праці фінансування охорони праці здійснюється за рахунок роботодавця. Держава може надавати підтримку через цільові програми.

Постійний моніторинг і контроль за дотриманням законодавства про охорону праці здійснює Державна служба України з питань праці. До порушників застосовуються суворі санкції.

Соціальне страхування від нещасних випадків передбачає створення механізмів компенсації в разі нещасних випадків або професійних захворювань, а також забезпечення соціальних гарантій для постраждалих працівників та їхніх родин.

Екологічна безпека на робочих місцях створюється шляхом зменшення шкідливого впливу виробничих факторів на довкілля та розвитку екологічно безпечних технологій.

Вказані вище принципи, на нашу думку, можна реалізувати шляхом прийняття конкретних нормативних актів (наприклад, законів чи постанов Кабінету Міністрів України), розробки державних та регіональних програм щодо покращення умов праці тощо.

Отже, принципи державної політики у сфері охорони праці в Україні спрямовані на створення системи охорони праці, яка забезпечує гідні умови праці та сприяє зниженню травматизму на виробництві.

Галкін С. С.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

Діяльність державної влади в умовах воєнного стану регулюється Конституцією України, законами та підзаконними нормативними актами. Ці правові норми визначають порядок запровадження, функціонування та припинення воєнного стану, а також особливості функціонування органів влади в таких умовах. Основними нормативно-правовими актами такого періоду є: Конституція України (ст. 64, 85, 106, 107, 112); Закон України «Про правовий режим воєнного стану»; інші закони, які регулюють діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органів тощо; укази Президента України та акти Верховної Ради України; міжнародні гуманітарні норми.

Основні положення

1. Введення воєнного стану ініціює Президент України на підставі загрози національній безпеці та територіальній цілісності. Процедура така: 1) видання указу Президента про введення воєнного стану; 2) затвердження указу Верховною Радою України протягом 48 годин; 3) обмеження прав: деякі конституційні права можуть бути обмежені (ст. 64 Конституції), наприклад, свобода слова, пересування, право на страйки.

2. Умови воєнного стану змінюють звичний порядок діяльності органів державної влади. Президент України виступає як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил, керує обороною держави, вводить воєнний стан, призначає Головнокомандувача ЗСУ, координує діяльність органів влади через Раду національної безпеки і оборони (РНБО). Верховна Рада України у свою чергу затверджує указ Президента про воєнний стан, може ухвалювати рішення про використання Збройних Сил, може працювати у скороченому режимі або в режимі військових надзвичайних засідань. Кабінет Міністрів України на цей період організовує економічну, соціальну та оборонну політику, а також реалізує рішення щодо функціонування економіки в умовах війни. РНБО визначає основні напрями оборонної політики та координує діяльність усіх структур безпеки та оборони.

3. У період воєнного стану можуть тимчасово обмежуватися: свобода пересування (запровадження комендантської години), право на мирні зібрання, страйки, робота засобів масової інформації, зокрема введення цензури, право приватної власності (можлива реквізиція майна для потреб оборони).

4. ЗСУ, Національна гвардія, СБУ, Національна поліція та інші органи забезпечують громадський порядок, захист стратегічних об'єктів, виконують завдання оборони. Можливе залучення резервістів та територіальної оборони.

5. Уряд забезпечує функціонування критичної інфраструктури, постачання продуктів харчування, води, енергії. Впроваджуються механізми державного контролю за ціноутворенням і ресурсами.

6. Рішення про припинення воєнного стану ухвалює Президент України. Указ Президента про припинення воєнного стану також має бути затверджений Верховною Радою.

7. Діяльність державної влади в умовах воєнного стану має відповідати нормам міжнародного права, включаючи Женевські конвенції про захист жертв війни, та норми гуманітарного права, які забезпечують мінімальний захист цивільного населення.

Отже, конституційно-правові засади діяльності державної влади в умовах воєнного стану забезпечують баланс між необхідністю оборони країни та збереженням основ демократичних цінностей. Вони спрямовані на координацію дій органів влади, мобілізацію ресурсів та захист населення, забезпечуючи одночасне дотримання законності й міжнародних стандартів.

Гамота В. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Децентралізація державного управління є однією з ключових реформ у процесі модернізації системи публічного управління в Україні. Вона спрямована на передачу значної частини повноважень та ресурсів від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування, що дозволяє забезпечити більшу ефективність, прозорість і наближення влади до громадян.

Однією з умов інтеграції України до Європейського Союзу є впровадження принципів децентралізації, що відповідають Європейській хартії місцевого самоврядування. У розвинутих країнах децентралізація довела свою ефективність у підвищенні якості управління, мобілізації місцевих ресурсів та розвитку регіонів.

Передача управлінських функцій на місцевий рівень дозволяє ефективніше враховувати потреби та інтереси громад. Децентралізація стимулює активність місцевих органів влади у вирішенні економічних, соціальних і культурних питань. Надання органам місцевого самоврядування можливості розпоряджатися ресурсами забезпечує їх цільове використання. Створення ОТГ є ключовим елементом децентралізації, що забезпечує ефективну організацію управління на місцях.

Децентралізація в Україні є важливим інструментом подолання бюрократичної неефективності, стимулювання економічного зростання регіонів та побудови прозорої системи управління. Вона створює умови для підвищення довіри громадян до влади, а також сприяє посиленню державності та демократичних засад в умовах сучасних викликів, зокрема у зв'язку з необхідністю відновлення після війни.

Інституціональні та правові засади децентралізації є фундаментом успішної реформи, що забезпечує підвищення ефективності державного управління, розвиток територій і демократизацію суспільства. Їх актуальність визначається як внутрішніми потребами України, так і міжнародними зобов'язаннями, що сприяє інтеграції до європейського простору.

Децентралізація державного управління охоплює широкий спектр напрямів, що визначають ключові аспекти реформування інституціональних структур та удосконалення правових механізмів. В Україні ці напрями спрямовані на реалізацію ефективної моделі децентралізації, яка відповідає сучасним викликам і європейським стандартам.

1. Розробка та удосконалення законодавчої бази:
 - прийняття та вдосконалення законів, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування, їхні повноваження, фінансову автономію та взаємовідносини з центральними органами влади;
 - адаптація українського законодавства до вимог Європейської хартії місцевого самоврядування;
 - регулювання процесів добровільного об'єднання громад та їхньої співпраці.
2. Формування інституційної спроможності органів місцевого самоврядування:
 - створення об'єднаних територіальних громад (отг) як базових одиниць місцевого самоврядування;
 - розвиток інституційної спроможності отг для ефективного виконання делегованих повноважень;
 - забезпечення навчання та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування.
3. Фінансова децентралізація:
 - передача місцевим органам влади права самостійно формувати місцеві бюджети та управляти ними;
 - забезпечення справедливого розподілу податкових надходжень між центральними та місцевими рівнями;
 - надання громадам доступу до додаткових фінансових ресурсів через механізми субвенцій, дотацій та грантів.
4. Розмежування повноважень між рівнями влади:
 - чітке визначення функцій та компетенцій центральних органів влади, органів місцевого самоврядування та виконавчої влади на місцях;
 - запровадження механізмів взаємодії між цими рівнями для забезпечення координації та уникнення конфліктів;
 - впровадження механізмів адміністративного нагляду з боку держави за законністю рішень місцевих органів.

Напрями інституціональних та правових засад децентралізації державного управління спрямовані на формування ефективної, прозорої та підзвітної моделі управління, яка базується на принципах субсидіарності, фінансової автономії та участі громадян. Їхнє впровадження є необхідною умовою для стабільного розвитку регіонів, інтеграції в європейський простір і підвищення довіри громадян до влади.

Гаркуша П. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Осипов Д. М.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

Модернізація державної служби є одним із ключових завдань у реалізації стратегії державної кадрової політики, яка спрямована на створення ефективного, прозорого та інноваційного управління. У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та соціально-економічних трансформацій державна служба відіграє центральну роль у забезпеченні сталого розвитку суспільства, захисті інтересів громадян і підтримці національної конкурентоспроможності.

Стратегія державної кадрової політики передбачає формування професійного корпусу державних службовців, здатних ефективно реагувати на сучасні виклики. Це потребує переосмислення підходів до управління людськими ресурсами, впровадження інноваційних рішень і забезпечення високих стандартів роботи. Основними пріоритетами є створення мотиваційної системи, удосконалення процедур підбору кадрів, впровадження сучасних технологій і забезпечення прозорості та доброчесності державної служби.

Однією з ключових складових модернізації є удосконалення механізмів підбору та розвитку кадрів. Це включає впровадження об'єктивних і прозорих процедур конкурсу, орієнтованих на оцінку професійних компетенцій і лідерських якостей. Державна служба має залучати мотивованих і компетентних фахівців, здатних виконувати стратегічні завдання, що стоять перед державою. Водночас важливим є забезпечення умов для їхнього професійного зростання, що включає систему безперервної освіти, підвищення кваліфікації та наставництво.

Цифровізація управлінських процесів є ще одним важливим напрямом модернізації. Використання інформаційних технологій дозволяє оптимізувати процедури, підвищити прозорість і оперативність прийняття рішень, а також поліпшити взаємодію між громадянами та державою. Електронні платформи для комунікації, цифрові інструменти управління персоналом і автоматизовані системи моніторингу дозволяють створити сучасну модель державного управління, орієнтовану на результат.

Особливе місце в модернізації державної служби займає формування системи мотивації. Ефективне виконання завдань неможливе без належної системи оплати праці, соціальних гарантій і кар'єрного зростання. Створення стимулюючих умов для роботи сприяє не лише підвищенню продуктивності, але й запобігає корупційним ризикам, забезпечуючи високий рівень доброчесності державних службовців.

Важливою складовою є також розвиток лідерських якостей і управлінських компетенцій. Державна служба потребує новаторських підходів до вирішення складних управлінських завдань. Лідерство на державній службі полягає не лише в керівництві, але й у здатності надихати команди, формувати бачення майбутнього розвитку та ефективно реагувати на виклики. Це вимагає як інституційних змін, так і інвестицій у розвиток управлінських кадрів.

Модернізація державної служби є комплексним і довготривалим процесом, який вимагає політичної волі, фінансових ресурсів і активної участі громадськості. Успішна реалізація стратегії державної кадрової

політики залежить від здатності держави створити сприятливі умови для роботи та розвитку кадрів, забезпечити прозорість і підзвітність усіх процесів, а також враховувати інтереси суспільства в ухваленні управлінських рішень.

Таким чином, модернізація державної служби в контексті реалізації стратегії державної кадрової політики є не лише актуальним завданням, але й необхідною умовою для забезпечення ефективного управління, розвитку суспільства та досягнення стратегічних цілей держави. Впровадження сучасних підходів до управління персоналом, цифровізація процесів, підвищення мотивації й розвиток лідерства формують основу для формування сучасної державної служби, орієнтованої на добробут громадян і сталий розвиток.

Список використаних джерел

1. Гошовська В. А. Реформування державної служби в Україні: сучасний стан та перспективи // Державне управління: теорія та практика. 2021.
2. Калюжна Н. Є. Державна кадрова політика: теоретичні засади та механізми реалізації. – Київ: Наукова думка, 2020, 228 с.
3. Романюк І. С. Модернізація інституту державної служби: інноваційні підходи та виклики // Ефективність державного управління. 2022.
4. Шарова О. В. Управління людськими ресурсами в публічній службі: зарубіжний досвід і можливості адаптації в Україні. – Харків: Право, 2019. – 312 с.

Герасименко М. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Бритова Г. В.

СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ФОРМУВАННІ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ефективне формування кадрового потенціалу Збройних Сил України в сучасних умовах є основоположним фактором для забезпечення національної безпеки та обороноздатності держави. Успіх цього процесу вимагає тісної взаємодії між військовим сектором та публічним управлінням, яке має на меті стратегічне планування і реалізацію політики, спрямованої на розвиток і підтримку професійного військового контингенту.

Кадровий потенціал ЗСУ повинен відповідати сучасним викликам і загрозам, що включає необхідність підготовки професіоналів, здатних діяти в умовах високотехнологічної війни, гібридних конфліктів, кіберзагроз і терористичних операцій. Це потребує не лише традиційної військової підготовки, але й інтеграції новітніх технологій, таких як цифрові системи управління, кібербезпека, використання безпілотних літальних апаратів, штучного інтелекту та автоматизованих бойових систем.

Ключовими аспектами ефективного формування кадрового потенціалу є:

1. Стратегічне планування та управління кадрами: Державні інституції мають забезпечити довгострокову стратегію розвитку військових кадрів, що передбачає створення системи відбору, навчання і кар'єрного зростання. Це включає впровадження нових механізмів рекрутингу, що залучають мотивованих кандидатів, підвищення рівня професійної підготовки та постійне оновлення кваліфікацій.

2. Професійна підготовка та перепідготовка: У сучасному світі швидких змін і технологічних інновацій особлива увага має бути приділена постійному професійному зростанню військових кадрів. Це потребує створення гнучких програм підготовки, які враховують нові загрози та можливості. Співпраця з міжнародними партнерами, участь у спільних військових навчаннях та обмін досвідом стають важливими складовими професійного розвитку.

3. Інноваційні підходи та технології: Військові конфлікти нового покоління вимагають застосування нових підходів до відбору і підготовки кадрів. Використання кібертехнологій, штучного інтелекту, дронів і новітніх засобів зв'язку робить необхідною підготовку фахівців у галузі кібербезпеки, інформаційних технологій та інженерії.

4. Мотивація та соціальне забезпечення: Ключовим фактором для збереження і розвитку кадрового потенціалу є мотивація військовослужбовців. Важливу роль відіграють соціальні гарантії, можливості професійного розвитку, гідні умови служби та ефективні системи винагороди. Державна політика повинна сприяти підтримці морального духу військових через створення системи соціального захисту, забезпечення житлом, доступу до якісної медичної допомоги та освітніх можливостей.

5. Залучення міжнародного досвіду та стандартизація: Україна активно співпрацює з країнами НАТО та іншими міжнародними партнерами, що дозволяє інтегрувати передові підходи до управління військовим персоналом. Міжнародний досвід і стандарти відіграють важливу роль у модернізації системи підготовки українських військових кадрів.

Отже, формування кадрового потенціалу Збройних Сил України потребує комплексного підходу, що поєднує стратегічне управління, інноваційні технології, міжнародну співпрацю та мотивацію кадрів. Лише за умов ефективної державної політики в цій сфері можна забезпечити здатність країни ефективно реагувати на виклики сучасного світу та захищати свій суверенітет.

Гойденко О. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., доцент Козаченко Ю. П.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Кардинальне реформування охорони здоров'я, спрямоване на створення системи, орієнтованої на пацієнта, здатної забезпечити медичне обслуговування для всіх громадян України на рівні розвинутих європейських держав.

Таким чином, можна очікувати певних позитивних результатів, серед яких: формування державою соціально справедливої системи охорони здоров'я; заміна тіньових прозорими механізмами взаємовідносин між лікарем та пацієнтом; оптимізація ресурсів на потреби системи охорони здоров'я; доступність медичної допомоги.

Недоліками можна вважати неодноразові критичні заяви деяких авторитетних представників медичної галузі та політичних сил сприяли формуванню недовіри та несприйняття реформи населенням та медичною спільнотою, що суттєво загрожує впровадженню реформи.

Основні загрози: зміна політичного вектора розвитку держави; незавершення структурної перебудови галузі; незабезпечення належного фінансування програм реформування у державному та місцевих бюджетах.

Відтак, наступними кроками реформи, які необхідно здійснити, щоб забезпечити її продовження та незворотність, є:

- Завершити впровадження нових фінансових механізмів за принципом «гроші йдуть за пацієнтом» на ПМД та впровадити їх на рівні спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги (амбулаторного та стаціонарного рівнів).

- Інституційно закріпити «маршрутизацію пацієнта»: візит до лікарів-спеціалістів та інші послуги на безоплатній основі – лише за направленням сімейного лікаря.

- Затвердити гарантований пакет медичних послуг, який замінить псевдобезкоштовну медицину у поліклініках та лікарнях.

- Забезпечити повний електронний документообіг у системі охорони здоров'я.

- Завершити реформу закупівель лікарських засобів та медичних виробів, запровадити єдину стокову систему з відстежування маршруту закуплених ліків.

- Завершити розбудову системи громадського здоров'я, чіткий розподіл функцій та повноважень між КМУ, МОЗ України та інших органів влади у системі громадського здоров'я.

- Забезпечити умови для реалізації Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року.

- Запровадити європейські підходи до проведення епідеміологічного нагляду, що буде охоплювати як інфекційні хвороби, так і неінфекційні захворювання.

- Забезпечити реалізацію програми розвитку сільської медицини: додаткове фінансування, створення ефективної системи мотивації лікарів, впровадження практики телемедицини тощо.

- Забезпечити інституційне впровадження реформи екстреної медичної допомоги, прийняти закон «Про доброгосамаритянина».

- Реформувати патентну систему та забезпечити умови для вільної конкуренції на ринку лікарських засобів та медичних виробів.

- Реформувати систему до – та післядипломної медичної освіти на основі досягнень сучасної медичної науки та доказової медицини.

- Забезпечити розвиток лікарського самоврядування як інституту регулювання якості медичної послуги та захисту прав медичних працівників.

Основний очікуваний результат реформи охорони здоров'я – рівний доступ населення до якісної медичної допомоги та фінансовий захист у випадку захворювання.

Голощук І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК БАЗОВА ОДИНИЦЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Поняття «територіальна громада» є відносно новим для сучасної української державно-управлінської науки, хоча традиції «громадівського» співіснування, спільного консенсусного прийняття рішень щодо питань місцевого значення існували в Україні здавна. Водночас у західній науці накопичено значний доробок у дослідженні громад («community») як територіальних спільностей людей. Громада розглядається як первинний осередок суспільства, у якому виникають основні соціально-політичні і економічні відносини. Відповідно, самоврядна громада є гарантією захисту особистості від державного централізму.

В умовах децентралізації владних відносин в державі актуальними постають дослідження складних суспільних систем, які функціонують на основі прийняття колективних рішень і здійснення колективних дій. Це вимагає вивчення передумов здійснення ефективного управління суспільними ресурсами на місцевому рівні. Відповідно, методологічною базою удосконалення територіальної організації влади шляхом насамперед формування самодостатніх територіальних громад можуть стати положення теорії колективних дій, теорії фіскальної децентралізації, теорії соціальної самоорганізації тощо.

Територіальна громада у широкому розумінні представляє собою сукупність громадян, які проживають на певній території і об'єднані спільними інтересами для здійснення управлінських та соціальних функцій на місцевому рівні. Вона є основною одиницею місцевого самоврядування в Україні, а її діяльність і органи місцевого управління забезпечують ефективну реалізацію прав і свобод громадян.

Згідно з Конституцією України (ст. 140), територіальні громади є базовими елементами системи місцевого самоврядування, котрі здійснюють управління в межах своєї території. Територіальна громада має право на самостійне вирішення питань місцевого значення у межах закону.

Територіальна громада включає в себе: громадян України, які мають право голосу, тобто осіб, що зареєстровані за місцем проживання на певній території та територію - певну площу, яка визначена адміністративно-територіальним поділом, наприклад, село, селище, місто чи їх частини.

Територіальні громади можуть бути як міськими, так і сільськими чи селищними, в залежності від форми адміністративного поділу. Від цього залежить організація місцевого самоврядування та кількість органів, які діють у межах громади.

Очевидно, що дослідження територіальних громад з точки зору їхнього функціонування як базового суб'єкта системи територіальної організації влади, потребує системного підходу, що поєднує економічні, соціальні, географічні, просторові, управлінські та інші аспекти. Основою місцевого самоврядування є усвідомлення територіальною громадою наявності власних спільних інтересів, які можуть відрізнятися від інтересів інших територіальних громад і держави.

У контексті реалізації реформи децентралізації в Україні слід зазначити, що в розвинених європейських країнах в основі сучасного місцевого самоврядування лежить теорія вільних громад, за якою місцеве самоврядування визнається самостійним та незалежним від центральної влади інститутом. Для ефективної реалізації такого підходу на практиці необхідні певні передумови: демократичні традиції, відповідний рівень політичної культури та достатній рівень розвитку громадянського суспільства.

Можна зазначити, що об'єднання територіальних громад, яке було здійснено в ході адміністративної реформи в Україні, дозволило збільшити фінансові ресурси, підвищити якість послуг та посилити роль місцевих рад у прийнятті важливих рішень. Разом з тим, є ряд переваг при такому об'єднанні, а саме: збільшення самостійності територіальних громад у вирішенні місцевих проблем та підвищення громадської участі та залучення місцевих жителів до управлінських процесів

Територіальна громада є базовою одиницею місцевого самоврядування в Україні, що відіграє важливу роль у забезпеченні демократичного управління, розвитку місцевої економіки та надання послуг громадянам. Вона надає можливість для ефективного управління на місцях, бере участь у вирішенні соціальних, економічних та адміністративних питань, що дозволяє створити умови для покращення якості життя громадян. Проте для реалізації цих можливостей необхідно подолати існуючі виклики, пов'язані з фінансуванням, кадровими проблемами та нерівномірним розвитком територій.

Гончаренко Є. С.

Класичний приватний університет
аспірант

КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ОСНОВНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Матеріальною основою діяльності органів місцевого самоврядування являється місцевий бюджет та наявні об'єкти комунальної власності, які використовуються безпосередньо для наповнення бюджету та реалізації повноважень відповідних рад. До об'єктів комунальної власності можна віднести такі предмети, як майно, майнові комплекси, інженерні комунікації та дорожня інфраструктура, гроші чи земельні ділянки, що складають матеріальний та фінансовий ресурси громади та використовуються для забезпечення відповідних соціально-економічних потреб певного населення та території громади.

Управління комунальною власністю обов'язково має здійснюватись в інтересах територіальної громади та її жителів. Економічна складова комунальної власності та ефективне її управління передбачає співвідношення між фактичними витратами на утримання та отримання прибутків від використання об'єкта комунальної власності, що призводить до збільшення надходжень місцевих бюджетів всіх рівнів. Соціальна складова комунальної власності визначається як використання об'єктів комунальної власності для задоволення соціальних потреб населення, наприклад якісне водопостачання, соціальні послуги, належна дорожня та соціальна інфраструктура. Ефективне використання комунальної власності має забезпечувати як задоволення соціальних та економічних потреб. Наразі важко стверджувати про те, що у більшості випадків комунальна власність територіальних громад використовується ефективно.

Комунальні підприємства створюються за рахунок об'єктів комунальної власності таких як бюджетні кошти та комунальне майно. Збитковість означає, що в своїй діяльності та підходах до управління такі підприємства неефективно використовують наявні в них ресурси. Звичайно, навіть збиткові підприємства можуть забезпечувати виконання однієї із двох складових комунальної власності, а саме – соціальної, наприклад, закупівля значної кількості техніки для комунального підприємства, забуваючи при цьому про необхідність отримання доходів від використання такої власності.

Одним із головних показників ефективності управління наявними ресурсами в Україні є надходження до бюджету відповідної територіальної громади. Відповідно до дослідження руху Чесно більш як половина територіальних громад в Україні є дотаційними, тобто вони отримують базову дотацію з державного бюджету України через недостатню кількість власних бюджетних надходжень.

Європейська хартія, яка ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи у 1985 р., та національне законодавство практично усіх європейських країн забезпечує органи місцевої влади достатніми гарантіями щодо комунальної власності під час здійснення ними (органами місцевої влади) їхніх функцій. Згідно з рекомендацією (2003) «Про комунальну власність у світлі принципів Європейської хартії місцевого самоврядування» органи місцевої влади, які володіють комунальною власністю, здійснюють своє право на неї в повному обсязі. Також у цьому документі визначено, що існують різноманітні національні способи оподаткування комунальної власності, яке може бути бюджетним чи позабюджетним джерелом доходів місцевих бюджетів. Також вказано, що у деяких державах уся комунальна власність чи її частина може використовуватися з метою матеріального забезпечення або бути конфіскованою та/або проданою. Крім того, органи місцевого самоврядування мають право: отримувати вигоду від її відчуження, реквізиції або/та переважного права придбання на свою користь на підставі державних інтересів; засновувати комерційні компанії і створювати об'єднання з іншими територіальними утвореннями чи юридичними особами шляхом передачі власності цим компаніям чи юридичним особам або через управління певною комунальною власністю.

Зараз кожна із громад має всі можливості для ефективного управління комунальною власністю, за можливим виключенням недосконалістю та недостатнім правовим забезпеченням та законодавчою базою, але головне те, що органи місцевого самоврядування мають повноваження в управлінні об'єктами комунальної власності і можуть реалізувати ці повноваження та забезпечити сталий розвиток громади.

Горовий Р. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Реформування органів юстиції є важливою складовою виконання Угоди про асоціацію з ЄС, що передбачає адаптацію правової системи до європейських стандартів у сфері верховенства права, захисту прав людини та ефективного управління. Ефективна державна політика у сфері юстиції є основою для забезпечення верховенства права, що є фундаментальним принципом функціонування Європейського Союзу та обов'язковою умовою для інтеграції України до європейської спільноти. Європейська інтеграція вимагає боротьби з корупцією в органах юстиції, забезпечення їх прозорості та підзвітності, що сприяє зміцненню довіри громадян до судової системи та інших органів правосуддя.

Незалежність судової влади є ключовою вимогою ЄС для гарантування справедливого правосуддя. Актуальність цієї проблеми в Україні підкреслюється необхідністю зменшення політичного впливу на судову систему.

Державна політика має бути спрямована на забезпечення доступу громадян до правосуддя, включаючи впровадження цифрових рішень, підвищення прозорості процесів і зменшення бюрократичних бар'єрів. Україна зобов'язана впроваджувати стандарти Європейської конвенції з прав людини, що передбачає належну діяльність органів юстиції, захист прав громадян та ефективність судового розгляду.

Реформування органів юстиції є важливим фактором для покращення інвестиційного клімату, оскільки забезпечення справедливого правосуддя та дотримання контрактів є ключовими умовами для залучення інвесторів. Розбудова ефективної системи органів юстиції сприяє демократизації суспільства, політичній стабільності та розвитку правової держави, що є передумовою для європейської інтеграції.

Актуальність державної політики у сфері органів юстиції України в контексті європейської інтеграції визначається необхідністю гармонізації національної правової системи з європейськими стандартами, забезпеченням верховенства права, доступності правосуддя та прозорості діяльності органів юстиції. Це є ключовим завданням для реалізації євроінтеграційних прагнень України, забезпечення прав і свобод громадян та зміцнення демократичних засад державного управління.

Удосконалення державної політики у сфері органів юстиції України є ключовим фактором для забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав людини, доступу до правосуддя та виконання зобов'язань перед Європейським Союзом.

Європейська інтеграція України вимагає адаптації правової системи до стандартів ЄС, зокрема щодо незалежності судової влади, ефективності адміністративних процедур, доступу до правосуддя та захисту прав людини. Удосконалення органів юстиції має базуватися на їх інституційній спроможності. Це включає професійний розвиток кадрів, оптимізацію процесів, цифровізацію послуг та забезпечення фінансової стабільності системи юстиції.

Зміцнення судової незалежності, прозорості судового процесу та підвищення довіри до судової системи є пріоритетними завданнями. Це важливо для інтеграції України до європейського правового простору.

Впровадження електронного документообігу, цифрових реєстрів та онлайн-доступу до правових послуг сприяє підвищенню ефективності роботи органів юстиції та полегшує доступ громадян до правосуддя.

Розробка механізмів, які гарантують підзвітність та прозорість діяльності органів юстиції, є необхідною умовою для запобігання корупції, підвищення довіри громадян і забезпечення справедливості. Удосконалення державної політики має бути спрямоване на забезпечення рівного доступу до правосуддя для всіх громадян, незалежно від їхнього соціального статусу, місця проживання чи фінансового становища.

Забезпечення правової грамотності населення є важливим елементом для розбудови правової держави. Органи юстиції повинні сприяти поширенню знань про права громадян та можливості їх захисту.

Співпраця органів юстиції з неурядовими організаціями, професійними асоціаціями та експертним середовищем дозволяє покращити якість прийняття рішень та впровадження реформ. Виконання реформ у сфері юстиції є обов'язковою умовою для вступу України до ЄС. Це включає створення незалежної, ефективно та прозорої системи органів юстиції, здатної гарантувати права громадян відповідно до європейських стандартів.

Удосконалення державної політики у сфері органів юстиції України в контексті європейської інтеграції є стратегічно важливим завданням. Воно спрямоване на зміцнення верховенства права, захист прав і свобод громадян, підвищення ефективності роботи органів юстиції та виконання зобов'язань України як майбутнього члена ЄС. Системний підхід до цих реформ забезпечить довготривалу стабільність, довіру громадян та інтеграцію в європейське правове середовище.

Городецький О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Державна інформаційна політика України є важливим інструментом управління державою, який дозволяє ефективно організувати обіг інформації, захищати інтереси громадян та держави, сприяти розвитку економіки та забезпеченню національної безпеки. Сучасна інформаційна політика в розвинених країнах – це сукупність напрямів і способів діяльності компетентних органів держави з контролю, регулювання та планування процесів у сфері одержання, зберігання, оброблення, використання та поширення інформації. Розвинені країни нині рухаються шляхом цілеспрямованого правового впорядкування відносин у національному інформаційному просторі, приймають необхідні законодавчі акти, перебудовують діяльність органів державної влади, які відповідають за формування та реалізацію інформаційної політики.

Закон України «Про інформацію» визначає поняття «державна інформаційна політика», як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації. Державну інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції. Національна політика розвитку інформаційного суспільства в Україні ґрунтується на засадах: пріоритетності науково-технічного й інноваційного розвитку держави; формування необхідних для цього законодавчих і сприятливих економічних умов; всебічного розвитку загальнодоступної інформаційної інфраструктури, інформаційних ресурсів і забезпечення повсюдного доступу до телекомунікаційних послуг та ІКТ; сприяння збільшенню різноманітності й кількості електронних послуг, створенню загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів; посилення мотивації у використанні ІКТ; широкого впровадження ІКТ в науку, освіту, культуру, охорону здоров'я, охорону навколишнього середовища; забезпечення інформаційної безпеки.

Згідно постанови Кабінету Міністрів України «Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України» Міністерство інформаційної політики є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України, зокрема, з питань поширення суспільно важливої інформації в Україні та за її межами, а також забезпечення функціонування державних інформаційних ресурсів. Головною метою міністерства є створення умов для формування конкурентного та незалежного інформаційного простору України, що ґрунтується на принципах і засадах громадянського суспільства та професійної спільноти, здатних до саморегуляції та саморозвитку, як гарантії попередження впливу на незалежні ЗМІ та як необхідної умови розвитку незалежної демократичної держави Україна, а також популяризації її цінностей у світі.

Головними напрямками державної інформаційної політики є: забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України; сприяння задоволенню інформаційних потреб закордонних українців.

Процес становлення та розвитку інформаційного суспільства в Україні повинен відповідати таким напрямкам як : створення системи державних стратегічних комунікацій, інформаційна реінтеграція тимчасово окупованої території, популяризація України та її цінностей у світі. Реалізація зазначених напрямів дозволить уникнути ризиків; забезпечити прозорість процесу та високу продуктивність використання інформаційних технологій.

Горохов А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Кавилін О. А.

ЗНАЧЕННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ

Сучасний розвиток цифрових технологій вплинув на всі сфери суспільного життя, включаючи публічне управління бізнес-процесами. Діджиталізація публічного управління дозволяє значно оптимізувати процеси, підвищити прозорість і доступність державних послуг, а також забезпечити ефективніше управління ресурсами. Урядові органи у всьому світі активно інтегрують цифрові інструменти для поліпшення роботи з бізнесом, що створює нові можливості для підприємців та сприяє розвитку національної економіки.

Діджиталізація бізнес-процесів у сфері публічного управління дозволяє автоматизувати документообіг, забезпечити прозорість роботи державних органів, а також зменшити витрати часу та фінансових ресурсів на виконання адміністративних завдань. Такі зміни створюють передумови для підвищення ефективності взаємодії держави та бізнесу, стимулюючи підприємців і громадян брати активнішу участь у розвитку економіки.

Цифрові платформи та онлайн-сервіси надають підприємцям зручний спосіб реєстрації бізнесу, отримання ліцензій та дозволів, подання звітності, що значно зменшує час та витрати на виконання цих завдань. Таке спрощення процедур знижує адміністративний тиск на бізнес, дозволяючи підприємцям зосередитися на розвитку своєї діяльності, а не на бюрократичних питаннях.

Цифрові інструменти дозволяють зробити процеси публічного управління більш прозорими та надійними. Кожна заявка, ліцензія чи дозвіл фіксуються в електронній системі, що знижує ризики корупції та забезпечує справедливість у доступі до державних послуг. Розвиток цифрових інструментів для управління бізнес-процесами охоплює кілька ключових напрямів:

1. Електронні платформи та сервіси – онлайн-сервіси для реєстрації підприємств, отримання ліцензій та подання звітності скорочують час на виконання адміністративних процедур.
2. Цифрова ідентифікація та підпис – використання електронного підпису та системи цифрової ідентифікації спрощує доступ до державних послуг і забезпечує захист даних.
3. Системи управління документообігом – автоматизовані системи обліку та обробки документів значно знижують потребу в ручному введенні даних та мінімізують ризик помилок.
4. Аналітичні платформи та великі дані – цифрові інструменти для збору й аналізу даних дозволяють урядовим органам відстежувати ефективність бізнес-процесів та вчасно виявляти проблемні зони.

Хоча діджиталізація має численні переваги, її впровадження стикається з певними викликами:

Безпека даних – збільшення обсягу цифрових даних створює загрози для їхньої конфіденційності та потребує додаткових заходів кібербезпеки.

Технологічний розрив – не всі регіони та підприємці мають рівний доступ до новітніх технологій, що може спричинити нерівномірність у доступі до цифрових послуг.

Проблеми нормативного регулювання – швидкий розвиток цифрових технологій випереджає зміну законодавства, що іноді створює правові прогалини та бар'єри.

Діджиталізація публічного управління бізнес-процесами є важливим кроком для модернізації державної системи управління та забезпечення стабільного економічного розвитку. Використання цифрових інструментів дозволяє підвищити прозорість, ефективність та доступність державних послуг, що, в свою чергу, сприяє розвитку бізнесу та поліпшенню якості життя громадян. Розумна інтеграція цифрових рішень в управлінську сферу забезпечить Україні конкурентні переваги в глобальному масштабі та створить нові можливості для підприємців.

Григоренко О. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

В умовах повномасштабного вторгнення військ РФ в Україну утвердження української національної ідентичності як наріжного каменю української державності стало надважливим завданням. Зусилля законодавчої влади за цих умов спрямовані, зокрема, на захист української національної ідентичності. Мета статті – аналіз напрацьованого законодавцем правового підґрунтя формування української національної ідентичності як основи існування української державності в обставинах повномасштабного вторгнення РФ та умовах правового режиму воєнного стану. Завдання дослідження полягають у розгляді процесів законотворення у контексті напрацювання правового забезпечення процесу формування української національної ідентичності.

Особливості формування української національної ідентичності в умовах війни неодноразово були предметом вивчення академічної спільноти. О. Кін-дратець та Т. Сергієнко (2021) вивчають питання в контексті гібридної війни, інструментами якої росія впродовж тривалого часу намагалася знищити Україну та українців, зазначають, що національна ідентичність є умовою збереження держави в умовах повномасштабного вторгнення. Утвердження національної та громадянської ідентичності обґрунтовується як важливий складник сфери публічного управління.

Національна ідентичність є одним з різновидів колективних ідентичностей (расових, етнічних, релігійних, гендерних тощо), значення якої у сучасному світі стрімко зростає. Національна спротив в умовах війни є важливим чинником формування індивідуальної та колективної свідомості, основою суспільної єдності навколо прийняття спільних цінностей, якими є «спільна історія, спільна культура й мова, відчуття необхідності колективного спільного майбутнього як спільної економічної, соціальної, культурної тощо діяльності».

Отже, необхідність захисту української державності та її наріжного каменю — стали особливо актуальними в умовах повномасштабного вторгнення військ РФ в Україну. Розробка правового підґрунтя державної політики українського національного спротиву в умовах правового режиму воєнного стану була активною та результативною, це підтверджують правки, які проаналізовано в ході проведення дослідження. Аналіз 28 змін, що їх зазнали після 24 лютого 2022 року Закони України, які формують державну політику української національної ідентичності, засвідчив: обставини повномасштабного вторгнення РФ до України та запровадження у зв'язку з цим правовий режим воєнного стану спонукав до активної розробки законодавчого підґрунтя державної політики української національної ідентичності, яка є основою української державності.

Гринь А. А.

Класичний приватний університет

МЕХАНІЗМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДОРОЖНЬОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах економічного розвитку особливого значення набуває оптимізація публічного управління дорожньою інфраструктурою, оскільки саме вона є ключовим фактором у забезпеченні ефективності транспортних мереж, розвитку регіонів та зростання національної економіки. Дорожнє господарство є однією з основних складових інфраструктурної політики держави, яка забезпечує як економічну, так і соціальну інтеграцію. Для підвищення ефективності публічного управління у цій сфері необхідно впроваджувати інноваційні механізми, що відповідають сучасним викликам.

Одним з основних напрямів оптимізації є запровадження цифрових технологій у публічне управління дорожнім господарством. Це включає використання інтелектуальних транспортних систем (ITS), які дозволяють підвищити безпеку на дорогах, зменшити затори та підвищити ефективність використання ресурсів. Крім того, цифровізація управлінських процесів сприяє більш прозорому контролю за витратами та результатами реалізації проектів у дорожньому господарстві.

Децентралізація також є важливим елементом реформування управлінських механізмів. Передача частини повноважень місцевим органам влади сприяє більш гнучкому та оперативному вирішенню місцевих проблем дорожньої інфраструктури, що особливо актуально для регіонів із специфічними транспортними потребами. Це дозволяє підвищити ефективність управління, враховуючи регіональні особливості, потреби місцевих громад та економічну ситуацію.

Друга важлива складова оптимізації публічного управління дорожньою інфраструктурою полягає в залученні приватного сектору через механізми державно-приватного партнерства (ДПП). Це дозволяє розподілити фінансове навантаження між державою та приватними інвесторами, залучити додаткові ресурси для модернізації та будівництва доріг, а також підвищити якість наданих послуг. ДПП сприяє більш ефективному управлінню проектами завдяки інтеграції приватного досвіду та технологій у процеси публічного управління.

Крім того, важливим механізмом є використання механізмів довгострокового планування та прогнозування. Ефективне публічне управління дорожнім господарством має базуватися на чіткому плануванні, яке враховує як поточні, так і майбутні потреби інфраструктури. Для цього необхідно розробляти довгострокові стратегії розвитку, що враховують демографічні зміни, економічні тенденції та екологічні виклики. Такий підхід дозволяє уникнути зайвих витрат та зменшити ризики, пов'язані з недостатнім фінансуванням або неефективним використанням ресурсів.

Також слід зазначити, що впровадження системи моніторингу та оцінки ефективності управління є важливим інструментом підвищення якості послуг у сфері дорожнього господарства. Моніторинг дозволяє оперативно виявляти проблемні аспекти та коригувати управлінські рішення, забезпечуючи стійкий розвиток інфраструктури на довгострокову перспективу.

Третім ключовим аспектом оптимізації публічного управління дорожньою інфраструктурою є забезпечення стійкого фінансування та ефективного розподілу бюджетних коштів. Важливим інструментом у цьому процесі є впровадження багатоканальних моделей фінансування, які передбачають використання не лише державних бюджетних коштів, а й залучення міжнародних інвестицій, кредитних ресурсів, а також коштів місцевих бюджетів. Окрім цього, оптимізація витрат на обслуговування дорожньої інфраструктури повинна здійснюватися через запровадження прозорих процедур тендерів та конкурсів, що забезпечує справедливу конкуренцію серед підрядників та підвищує якість виконаних робіт.

Особливої уваги заслуговує питання контролю за ефективністю використання бюджетних коштів. Це передбачає застосування сучасних механізмів аудиту та оцінки результатів реалізації інфраструктурних проєктів. Залучення громадського контролю та звітності перед суспільством є важливими елементами прозорого управління, що сприяє зменшенню корупційних ризиків та підвищенню довіри до державних органів. Таким чином, ефективна фінансова політика у сфері дорожнього господарства є необхідною умовою для його стійкого розвитку та економічної ефективності.

Важливо також забезпечити інтеграцію екологічних вимог у процес управління дорожньою інфраструктурою. Створення екологічно стійкої дорожньої системи сприятиме не лише покращенню транспортної мережі, але й зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище.

Четвертий аспект оптимізації публічного управління дорожньою інфраструктурою пов'язаний із кадровою політикою та підвищенням професійної компетентності працівників у цій сфері. Одним із головних викликів є забезпечення належного рівня кваліфікації фахівців, відповідальних за планування, управління та реалізацію проєктів у дорожньому господарстві. Для цього необхідно впроваджувати системи безперервної професійної освіти, що включають тренінги, стажування та обмін досвідом із міжнародними партнерами. Це дозволить запозичувати найкращі світові практики та впроваджувати інноваційні підходи в управлінні інфраструктурними проєктами.

Важливо також розробити ефективні механізми мотивації для працівників державного сектору, залучених до управління дорожнім господарством. Запровадження гнучкої системи стимулів та оцінки результативності діяльності працівників сприятиме підвищенню їхньої відповідальності та зацікавленості у досягненні високих результатів. Одночасно із цим, слід вдосконалювати механізми відбору кадрів, що передбачає залучення до управлінських процесів молодих фахівців із сучасним баченням та новими підходами до вирішення завдань у сфері дорожньої інфраструктури.

Отже, комплексний підхід до підвищення професійної компетенції та кадрового забезпечення є важливим елементом у загальній системі оптимізації публічного управління дорожнім господарством, що сприятиме ефективнішому виконанню завдань і досягненню стратегічних цілей.

Гудима В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК ГЕНЕЗИ «БЮРОКРАТІЯ» В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

В основі бюрократії лежить зумовлюване корпоративними бюрократичними інтересами прагнення верхів підкорити функціонування держави зміцненню і збереженню свого пануючого привілейованого положення. У бюрократії тотожність державного інтересу й особистих приватних інтересів виражено в такій формі, що державний інтерес зводиться до особистих приватних інтересів, що протистоїть іншим приватним інтересам. Бюрократія не тільки володіє державою, перетворюючи її у свою приватну власність, але і вважає себе кінцевою метою держави. При цьому фактично держава існує вже лише у виді різних бюрократичних сил, зв'язаних між собою за допомогою субординації і сліпого підпорядкування.

Термін «бюрократія» (від франц. «канцелярія» та грец. «влада») – це одна з форм здійснення владних повноважень в суспільстві, важливий елемент механізму та соціального регулювання. Феномен бюрократії був досліджений на початку ХХ ст. М. Вебером, в концепції якого саме це поняття набуло позитивного значення. Саме М. Вебером було визначено, що бюрократія – «природна» та обов'язкова форма будь-якої соціальної організації. Однак при цьому необхідно пам'ятати, що бюрократія - складне соціальне явище. Її роль у демократичному суспільстві неоднозначна. Бюрократія несе в собі загрозу демократичній структурі та тим політичним діячам, які керують нею У той же час могутня та незалежна бюрократія необхідна для запобігання політичної корупції та для збереження самих демократичних процедур.

Найчастіше терміни «бюрократія» чи «бюрократ» у повсякденному житті мають негативні відтінки і використовуються для опису негативних явищ в управлінні. У той же час бюрократія – своєрідний суспільний інститут, нерозривно пов'язаний з функціонуванням держави і внутрішньо притаманний їй. Він є предметом дослідження багатьох наук – філософії, історії держави і права, менеджменту, політології і соціології, економіки. Навряд чи такий науковий інтерес був би викликаний виключно негативними рисами бюрократії. Він пов'язаний перш за все з тим, що бюрократія є своєрідним і специфічним феноменом в системі державного управління.

Одне з найперших визначень, зафіксованих у Словнику французької академії 1798 р., визначає бюрократію як владу, вплив керівників та службовців урядових бюро. Такий підхід відзначається нейтральністю та констатує наявність бюрократії як об'єктивної реальності. Автор терміну «бюрократія» Вінсент де Гурне – французький економіст та реформатор французької економіки – вкладав у нього позитивний зміст, розуміючи під бюрократією раціонально працюючу систему державних організацій, робота яких є максимально ефективною. На сучасному етапі розвитку суспільства термін «бюрократія» переважно використовується для визначення групи людей, зайнятих у сфері державного управління, або опису системи правил та процесу надання державних послуг суспільству. Таке тлумачення терміну «бюрократія» домінує у більшості спеціалізованих тлумачних словників (Macmillan English dictionary, Oxford Economics, Oxford etymology dictionary та ін.), хоча у різних галузях знань цей термін має певні відтінки.

Роль та значення бюрократії для суспільства і держави розкривається через її функції. Бюрократія є сервісним утворенням, функціонування якого направлене на обслуговування держави, саме з таких міркувань і має виходити визначення функцій бюрократії. роль бюрократії проявляється в кінцевому рахунку як результат виконання її функцій. Таким чином, ведучи мову про функції бюрократії, необхідно змістити акценти у бік її обов'язків та взаємозв'язку із функціями держави.

Виконання функцій бюрократії можливе лише за умови дотримання принципу професіоналізму – коли посади обіймають люди з відповідною кваліфікацією, а просування по кар'єрних сходах відбувається відповідно до професійних досягнень, а не політичних уподобань чи родинних зв'язків. Державні органи мають наймати людей, спеціальні знання, особисті дані, етичні норми поведінки яких роблять їх придатними для виконання публічних службових обов'язків. Відповідно і контроль за діяльністю цих представників бюрократії мають здійснювати професіонали не нижчого рівня. Оцінка професійного рівня має бути максимально транспарентною і незалежною, виключати вплив суб'єктивних чинників (наприклад, пов'язаність осіб).

Гучков Д. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОГНОЗУВАННЯ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Одним із пріоритетних завдань, пов'язаних з усуненням цієї загрози, є вдосконалення державної системи стратегічного планування, створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони з метою своєчасного виявлення загроз національній безпеці та запобігання їм. Виходячи з цього реалізація завдань Стратегії національної безпеки України передбачає необхідність розробки і запровадження єдиної системи стратегічного прогнозування, що дасть змогу своєчасно та адекватно реагувати на реальні й потенційні загрози національній безпеці, ефективно використовувати наявні сили і ресурси сектору безпеки.

У наш час широкого впровадження інформаційних технологій у всі сфери діяльності, у тому числі й у систему національної безпеки, велике значення має використання, поряд із математичним апаратом і алгоритмами, найновіших техно логічних розробок, таких, як "великі дані", блокчейн, штучний інтелект тощо.

Національна академія державного управління при Президенті України як заклад вищої освіти, що здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців у галузі державного управління, не має відповідної інфраструктури та ресурсів з запровадження передових методів моніторингу та прогнозування. Проте зазначимо, що Національна академія має потенційні можливості щодо підвищення рівня підготовки фахівців з прогнозування в галузі державного управління та науковоекспертних досліджень.

Таким чином, на підставі дослідження інституційних аспектів ІТП в системі національної безпеки можна констатувати, що сьогодні в Україні відсутня цілісна система інформаційних технологій прогнозування в СНБ. Відповідні наукові структури та державні організації мали б системно підходити до розробки і впровадження інформаційних технологій, а конституційний орган – Рада національної безпеки і оборони України – координувати ці питання щодо національної безпеки. Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі використання ІТП у складових елементах СНБ та обґрунтуванні застосування механізмів державного управління з використанням ІТП з метою підвищення ефективності системи забезпечення національної безпеки.

Даншин А. Г.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

За підсумками 2022 року в Україні на умовах ДПП було укладено 193 договори, з яких лише 18 знаходились у стані реалізації. У розвинутих країнах світу кількість проєктів ДПП, що реалізуються (завершуються) протягом року, знаходиться у приблизно таких самих межах, але їх вартість є значно більшою. Так, у Франції, яка є абсолютним лідером на ринку державно-приватного партнерства в Європі як за кількістю, так і за вартістю проєктів, протягом 2022 року було завершено 22 проєкти на суму 4,2 млрд євро. Також позиції лідерів займають Німеччина і Велика Британія (рис. 1).

Найбільша сума інвестиційних коштів на ринку державно-приватного партнерства ЄС у 2022 році була спрямована у транспортний сектор: 5,2 млрд євро (у 2021 році – 6,0 млрд євро), 17 завершених транспортних проєктів (у 2021 році – 16 проєктів). Було побудовано чотири дороги (дві у Франції, одна в Греції і одна в Італії) і чотири порти (два у Франції, один в Хорватії і один на Кіпрі). Друге місце за обсягами інвестування

належить інфраструктурним проектам (рис. 2). У Франції було реалізовано п'ять проектів централізованого теплопостачання загальною вартістю 576 млн євро.

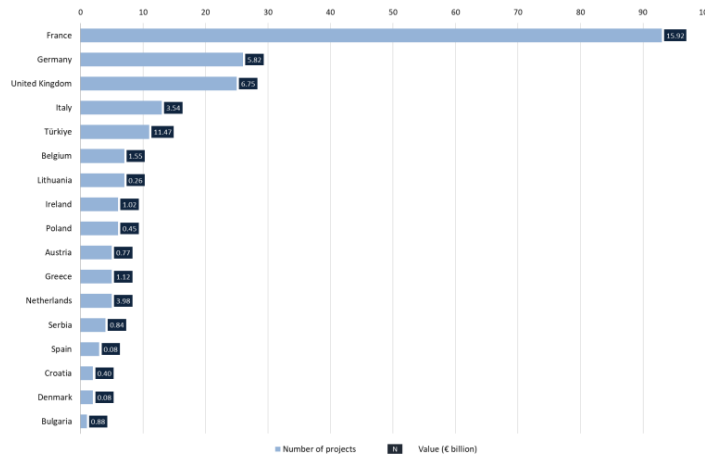

Рис. 1. Показники європейського ринку державно-приватного партнерства за країнами (2018-2022) [1, с. 9]

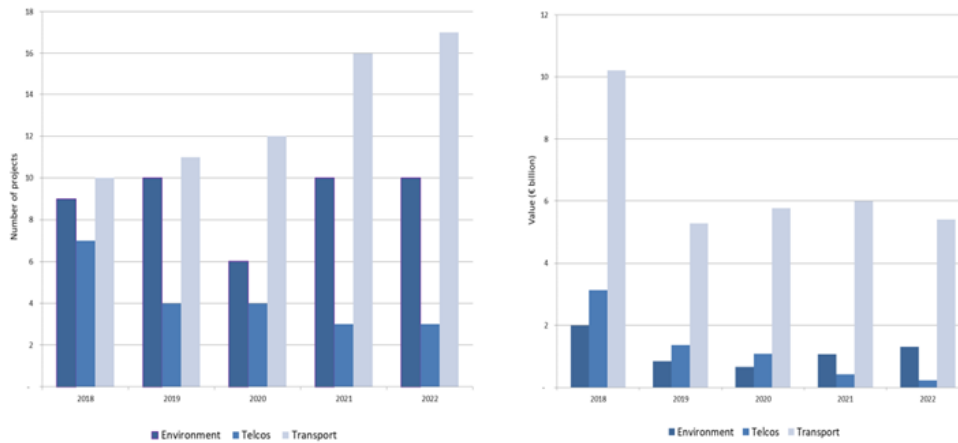

Рис. 2. Показники європейського ринку державно-приватного партнерства за секторами економіки (2018-2022) [1, с. 10-11]

Основними джерелами фінансування виступали Європейський інвестиційний банк (1 млрд євро), страхові компанії і пенсійні фонди (17 із 45 транзакцій).

Отже, як альтернатива традиційним публічним закупівлям ДПП має високий потенціал залучення приватних інвестицій у всі сфери економічної та соціальної інфраструктури без істотного збільшення навантаження на державний та місцеві бюджети.

Список використаних джерел

1. Market update Review of the European public-private partnership market in 2022. Luxembourg: European Investment Bank, 2023. 20 с. URL: https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230009_eprc_market_update_2022_en.pdf.

Денисенко І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПОНЯТТЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Державне регулювання стратегічного регіонального розвитку є дуже важливим питанням в Україні сьогодні. Ефективні механізми державного регулювання забезпечують збалансований та сталий розвиток регіонів, підвищують їх конкурентоспроможність та покращують якість життя населення. Стратегічний регіональний розвиток – це процес якісних і кількісних змін у соціально – економічній системі регіону, спрямований на досягнення довгострокових цілей і підвищення конкурентоспроможності регіону. Він базується на ефективному використанні внутрішнього потенціалу регіону та врахуванні зовнішніх факторів впливу. Стратегічний розвиток регіону передбачає розробку та реалізацію комплексної стратегії, яка визначає пріоритетні напрямки розвитку та механізми, необхідні для їх досягнення. Важливу роль в організації стратегічного розвитку регіону відіграє держава. Вона створює умови для ефективного функціонування регіональної економіки, забезпечує соціальну стабільність та екологічну безпеку. Держава регулює стратегічний розвиток регіону за допомогою правових, економічних, адміністративних та інформаційних механізмів [1].

Держава розробляє та реалізує регіональну політику, спрямовану на збалансований регіональний розвиток, подолання регіональних диспропорцій та підвищення якості життя населення. Нормативно– правове забезпечення є ключовим елементом державного регулювання стратегічного регіонального розвитку. В Україні діє низка законів, що регулюють регіональний розвиток, зокрема Закон України «Про засади державної регіональної політики», Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» та Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року. Стратегічне планування є одним з основних механізмів, за допомогою якого держава організовує стратегічний регіональний розвиток.

Воно передбачає розробку довгострокових планів регіонального розвитку, які визначають цілі, пріоритети та напрями регіонального розвитку. Стратегічне планування ґрунтується на комплексному аналізі соціально– економічного потенціалу регіону, врахуванні впливових зовнішніх факторів та участі всіх зацікавлених сторін у процесі планування. В результаті стратегічного планування формулюється стратегія регіонального розвитку, яка є основою для реалізації регіональної політики. Ефективним інструментом державного регулювання стратегічного регіонального розвитку є програмно– цільовий підхід. Він передбачає розробку та реалізацію цільових програм, спрямованих на розв'язання конкретних проблем регіонального розвитку. Цільові програми базуються на чітко визначених цілях, завданнях та індикаторах успіху, а їх виконання піддається ефективному моніторингу. Програмно– цільовий підхід забезпечує концентрацію ресурсів на пріоритетних напрямках регіонального розвитку та сприяє створенню синергії між різними програмами. Фінансова підтримка є важливим елементом державного регулювання стратегічного регіонального розвитку [2].

Держава фінансує регіональний розвиток через різні механізми: Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) надає на конкурсних засадах фінансову підтримку проект регіонального розвитку. Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам використовуються для реалізації заходів щодо соціально– економічного розвитку окремих регіонів. Залучення інвестицій є важливим елементом стратегічного розвитку регіону, вдосконалення законодавчої бази, спрощення дозвільних процедур, забезпечення прозорості та передбачуваності регуляторної політики, надання державних гарантій та страхування інвестиційних ризиків, створення спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку з наданням інвесторам податкових та митних пільг, розвиток інфраструктури підтримки інвестиційної діяльності (у тому числі створення спеціальних економічних зон). Розвиток людського капіталу є важливим елементом стратегічного розвитку регіону [3].

Міжрегіональне та транснаціональне співробітництво є важливим механізмом, за допомогою якого держави регулюють стратегічний розвиток регіону. Воно дозволяє обмінюватися досвідом та кращими практиками регіонального розвитку, реалізовувати спільні проекти у сфері інфраструктури, охорони навколишнього середовища, туризму тощо, розвивати міжрегіональні та транснаціональні економічні відносини, сприяти торгівлі та інвестиціям, а також розв'язувати спільні проблеми, такі як безпека, міграція та адаптація до зміни клімату. Одним із ключових напрямів удосконалення механізмів державного регулювання стратегічного територіального розвитку є передача повноважень і ресурсів від центральних до місцевих органів влади, зміцнення фінансової самостійності територій через розширення дохідної бази та підвищення ефективності використання територіальних ресурсів, у тому числі посилення відповідальності за результати діяльності місцевої влади та якості послуг, що надаються їй. Ефективність державного регулювання стратегічного регіонального розвитку значною мірою залежить від наявності дієвої системи моніторингу та оцінки регіональної політики [4].

Така система відповідає за збір та аналіз даних про соціально– економічний розвиток регіону та виконання стратегічних документів і цільових програм; оцінку результативності та ефективності регіональної політики, виявлення її сильних і слабких сторін, можливостей і загроз; координацію регіональної політики; підготовку пропозицій щодо актуалізації стратегічних документів і цільових програм; забезпечення прозорості та підзвітності органів влади, а також участі громадян у процесі моніторингу та оцінки регіональної політики. Ефективність національних механізмів стратегічного територіального розвитку залежить від наявності в регіоні дієвих інституцій, спроможних формувати та впроваджувати ефективну територіальну політику. Зміцнення кадрового потенціалу місцевих адміністрацій, підвищення професійної компетентності та мотивації їхніх працівників. Інноваційний розвиток є важливим елементом регіональної конкурентоспроможності в умовах глобалізації

На думку Є.О. Пустовойт та Ю.О. Литвин: «Необхідно розвивати інноваційну інфраструктуру, включаючи створення технопарків, бізнес– інкубаторів та центрів трансферу технологій; фінансувати науково–дослідні проекти; стимулювати розвиток досліджень та інновацій шляхом надання грантів та стипендій молодим вченим; сприяти комерціалізації результатів досліджень; налагоджувати співпрацю між науковими установами та бізнесом, зокрема шляхом запровадження механізмів державної підтримки інноваційних проектів через надання податкових пільг для стимулювання інноваційного розвитку в регіоні. Адже, державно–приватне партнерство (ДПП) є ефективним механізмом залучення приватних інвестицій у проект регіонального розвитку [1].

Отже, система займається збором і аналізом даних про соціально–економічний розвиток регіону, оцінкою ефективності регіональної політики, координацією її реалізації, підготовкою пропозицій щодо актуалізації стратегічних документів і програм, забезпеченням прозорості та участі громадян у моніторингу. Ефективність стратегічного розвитку залежить від наявності дієвих інституцій та зміцнення кадрового потенціалу місцевих адміністрацій. Інноваційний розвиток є ключовим для регіональної конкурентоспроможності в умовах глобалізації, включаючи створення технопарків, фінансування наукових проектів, стимулювання досліджень, комерціалізацію результатів та співпрацю між науковими установами і бізнесом. Державно–приватне партнерство є ефективним для залучення приватних інвестицій у регіональний розвиток.

Список використаних джерел

1. Пустовойт Є.О., Литвин Ю.О. Умови розвитку конкурентних переваг регіону у системі публічного управління. Наукові перспективи. 2022. № 1 (19). С. 521–527.

2. Редько К., Мірошніченко В. Дослідження сталого розвитку в Україні: оцінка стану виконання цілей. Підприємництво та інновації. 2022. № 22. С. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415–3583/22>.

3. Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток: наукова доповідь / за ред. чл.–кор. НАН України Л.В.Шинкарук; ДУ «Ін–т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2015. 304 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/288.pdf>

4. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колект. монографія За ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОРМ Жовтий О.О., 2016. 180 с.

Дерев'яно С. П.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Державне регулювання освітньої сфери можна визначити як сукупність форм (прямих і непрямих), методів та інструментів, за допомогою яких держава впливає на кон'юнктуру ринку освітніх послуг і діяльність закладів освіти з метою створення оптимальних умов їх функціонування, забезпечення високої якості освітніх послуг, створення рівного доступу всіх верств населення до вищої освіти, інтеграції вітчизняної системи освіти у європейський освітній простір. Регулювання вищої освіти як одна з функцій управління освітнім сектором розглядається як спосіб досягнення визначених державою соціально-економічних цілей шляхом науково обґрунтованого впливу на систему вищої освіти.

Регуляторна діяльність держави може реалізовуватись на етапах планування, мотивування, організування та включає регламентацію і упорядкування соціально-економічних процесів у сфері вищої освіти, спрямування їх у певних напрямках відповідно до визначених цілей і пріоритетів, усунення суперечностей, перешкод, відхилень шляхом відповідних заходів. Цілі і принципи державного регулювання освітньої діяльності випливають із загальнодержавної політики і її складової – гуманітарної політики.

Державне управління якістю вищої освіти в Україні полягає в розробці та впровадженні політики, що охоплює стратегічні, організаційні, правові та фінансові аспекти діяльності вищих навчальних закладів (ВНЗ). Держава забезпечує регулювання та контроль за дотриманням стандартів освіти, проводячи моніторинг ефективності навчальних програм, підвищення кваліфікації викладачів та застосування системи акредитації.

Основні завдання державного управління якістю вищої освіти: визначення стандартів вищої освіти та контроль за їх дотриманням; забезпечення належної матеріально-технічної бази та кадрових ресурсів у вищих навчальних закладах; створення умов для забезпечення академічної доброчесності; стимулювання інтеграції України в європейський та міжнародний освітній простір; підвищення прозорості системи вищої освіти та залучення до процесу управління всіх зацікавлених сторін (студентів, викладачів, роботодавців, громадських організацій).

Основним регуляторним актом, в освітній галузі є Закон України «Про вищу освіту», який визначає правові засади розвитку вищої освіти, зокрема питання акредитації освітніх програм, організації діяльності вищих навчальних закладів і забезпечення якості освіти. Крім того, до регулюючих актів віднесено Державні стандарти вищої освіти, як документ, що встановлює вимоги до змісту освітніх програм, рівнів вищої освіти, кваліфікацій, що присвоюються випускникам, а також стандарти та рекомендації Європейської асоціації забезпечення якості вищої освіти (ENQA).

Держава також реалізує стратегії, які спрямовані на підвищення якості вищої освіти, зокрема через інтеграцію національної системи освіти з міжнародними стандартами та зусилля щодо адаптації до вимог ринку праці. Наразі вітчизняна система освіти реалізує стратегії, які спрямовані на підвищення якості вищої освіти, зокрема через інтеграцію національної системи освіти з міжнародними стандартами та зусилля щодо адаптації до вимог ринку праці. Відтак національна система освіти зосереджена на забезпеченні якості вищої освіти в Україні, а саме: інтеграція національної системи вищої освіти в європейський і світовий освітній простір; розширення доступу до міжнародних програм обміну та партнерства; підвищення рівня академічної доброчесності та боротьба з плагіатом; впровадження інноваційних методів навчання та електронного навчання.

Державне управління забезпеченням якості вищої освіти в Україні є складним і багатограним процесом, який вимагає постійного вдосконалення. Україні важливо зберігати та розвивати національні стандарти, адаптуючи їх до міжнародних вимог, покращувати якість навчальних програм, залучати роботодавців до процесу формування стандартів та забезпечення відповідності освіти вимогам сучасного ринку праці.

Димитрашко Д. В.

Класичний приватний університет

ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Екологічний аудит у системі публічного управління відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку, збереженні природних ресурсів та зменшенні негативного впливу на довкілля. Це інструмент, який використовується для оцінки ефективності екологічної політики, програм, заходів і практик, що реалізуються органами державної влади та місцевого самоврядування.

Цілі екологічного аудиту:

- виявлення екологічних ризиків у діяльності державних органів;
- оцінка ефективності заходів, спрямованих на збереження довкілля;
- контроль за дотриманням екологічного законодавства;
- формування рекомендацій для покращення екологічної політики.

Екологічний аудит у державному секторі може включати:

- аналіз екологічних звітів;
- моніторинг стану довкілля в регіонах;

- інспекції підприємств, що мають вплив на природу;
 - оцінку витрат і результатів екологічних програм.
- Рівні впровадження.

1. Національний рівень: аналіз державних екологічних стратегій і їхньої відповідності міжнародним стандартам (наприклад, Цілям сталого розвитку ООН).

2. Регіональний рівень: аудит екологічних програм місцевих адміністрацій.

3. Локальний рівень: оцінка впливу муніципальних проектів на довкілля.

Інструменти та стандарти: для проведення екологічного аудиту застосовуються міжнародні стандарти, такі як ISO 14001, а також національні законодавчі акти. Систематичний підхід до аудиту сприяє підвищенню прозорості та підзвітності державних структур.

Результатами екологічного аудиту можна вважати виявлення слабких місць у екологічній політиці, зменшення екологічних ризиків, покращення використання бюджетних коштів у сфері екології, розробка планів дій для досягнення екологічних цілей.

Недостатнє фінансування, брак кваліфікованих кадрів, політичний тиск або недостатня незалежність аудиторів, недосконалість нормативної бази – перешкоджають ефективності екологічного аудиту.

Драган В. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

СУТНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Станом на початок реформи у 2014 році тільки 6 регіонів в Україні були самодостатніми, що викликало значну регіональну диспропорцію, а відповідно – і якість життя та послуг, що отримували українці. Метою реформи є формування нової територіальної основи для діяльності органів влади шляхом:

- визначення адміністративно-територіального устрою базового рівня для формування на новій територіальній основі спроможних територіальних громад;
- визначення адміністративно-територіального устрою субрегіонального (районного) рівня як територіальної основи для діяльності органів державної влади;
- визначення засад адміністративно-територіального устрою України, порядку створення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів відповідно до європейських стандартів;
- створення та адміністрування Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України в рамках виконання нової бюджетної програми «Електронне урядування у сфері розвитку громад та територій України» [1].

За 6 років реформи утворено 1070 ОТГ, у які добровільно об'єдналися 4882 громад. З них у 936 ОТГ відбулись перші місцеві вибори (рис. 1).

На думку науковців [2, с. 33; 3, с. 24], головними добутками адміністративно-територіальної реформи є: прийняття Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»; більш чітке розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; розширення повноважень територіальних громад та підвищення їхньої спроможності; посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів та пошуку додаткових джерел їх наповнення; зміцнення матеріальної та фінансової основи населених пунктів; поява нових осередків активізації господарської діяльності; підвищення якості надання публічних послуг населенню, реалізація соціальних та інфраструктурних проектів; створення умов для залучення інвестицій і розвитку місцевого бізнесу, розроблення та реалізація програм місцевого розвитку.

Рис. 1. Нова система адміністративно-територіального устрою субрегіонального (районного) рівня [1]

Список використаних джерел

1. Реформа децентралізації. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
2. Мартищенко С.Л. Концептуальні особливості сучасного етапу адміністративно-територіальної реформи в Україні. Часопис Київського університету права. Конституційне право. Муніципальне право. 2022.

№ 2-4. С. 32-37. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/910/847> (дата звернення: 25.09.2024).

3. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. Політичні інститути та процеси. Політичні дослідження. 2021. № 1. С. 23-40.

Дубовий В. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Осипов Д. М.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ

Сталий розвиток регіонів є пріоритетним напрямом державної політики в сучасних умовах, оскільки саме регіони забезпечують значний вклад у національну економіку, створюють можливості для соціального розвитку та збереження навколишнього середовища. В умовах глобалізації та кліматичних змін виникає потреба в адаптації державних механізмів управління для забезпечення довгострокової стійкості регіональних систем. Ефективне управління сталим розвитком передбачає узгоджене застосування різних інструментів, які інтегрують економічні, соціальні та екологічні компоненти.

Основні механізми державного управління сталим розвитком регіонів:

1. Правове регулювання. Правова база сталого розвитку регіонів є основою для реалізації цілей державної політики. 2. Фінансово-економічні механізми. Ефективне фінансове забезпечення є важливим елементом сталого розвитку регіонів. 3. Інституційні механізми. Децентралізація є ключовим інституційним механізмом, що забезпечує підвищення ролі регіонів у вирішенні місцевих завдань. 4. Інноваційні механізми. В умовах швидких технологічних змін використання інноваційних підходів у державному управлінні стає необхідністю. 5. Моніторинг та оцінка. Оцінка ефективності програм сталого розвитку є важливим етапом у процесі управління, оскільки дозволяє здійснювати контроль за досягненням поставлених цілей. 6. Міжнародне співробітництво. Залучення міжнародної допомоги та інтеграція у глобальні ініціативи сталого розвитку дозволяє регіонам використовувати досвід і підтримку світових організацій.

Висновки. Механізми державного управління сталим розвитком регіонів відіграють критичну роль у досягненні довгострокової стійкості та гармонійного розвитку. Поєднання правових, фінансових, інституційних та інноваційних підходів дозволяє забезпечити зростання економіки, покращити соціальні умови та зберегти екологічну рівновагу. Особливу увагу слід приділити інтеграції міжнародного досвіду, що сприятиме посиленню конкурентоспроможності регіонів та адаптації до глобальних викликів. Таким чином, забезпечення сталого розвитку регіонів є багатоаспектним процесом, який вимагає узгоджених дій на всіх рівнях державного управління та активної участі громадськості, бізнесу і міжнародних партнерів.

Список використаних джерел

1. Діденко Н.Г., Сталий розвиток регіонів: теоретичні основи та практичне впровадження. Київ: Наукова думка. 2018.
2. Петрова О.А., Державне управління сталим розвитком регіонів. Львів: Центр європейських досліджень. 2017.
3. Васильєва І.М., Механізми децентралізації у контексті сталого розвитку регіонів. Журнал державного управління, 2019.

Єршов С. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Однією із форм масової комунікації у мережі Інтернет є соціальні мережі. Із кожним роком вони стають все більш ефективним і незамінним комунікаційним каналом. Це зумовлює необхідність представництва органів публічного управління у соцмережах. Використання соцмереж сприяє прозорості їх діяльності, формуванню позитивного іміджу, а також налагодженню ефективного зворотного зв'язку.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) зумовив кардинальні зміни у всіх сферах життя суспільства. У сучасних умовах інформаційного суспільства набуває актуальності використання ІКТ у діяльності органів публічного управління. Завдяки ІКТ громадяни мають можливість не лише пасивно спостерігати і споживати державні послуги, а й брати активну участь в обговоренні та формуванні державної політики. Варто зауважити, що в сучасних умовах традиційні канали спілкування органів публічного управління і громадян (друковані медіа, телебачення, радіо тощо) децю втрачають власні позиції та поступаються місцем інтернет-комунікаціям.

Сучасні технології дозволяють забезпечити пряму взаємодію з громадянами за допомогою використання інструментів інформування через офіційні сторінки у соцмережах, що сприяє встановленню ефективної комунікації, оперативному донесенню повідомлень до цільової аудиторії за допомогою ефективних засобів і форм. Комунікативна політика органів публічного управління реалізується, зокрема, через їхні веб-сайти.

Створення, функціонування та розвиток соцмереж вносять свої зміни у бачення глобального інформаційного простору, а також спричиняють необхідність перегляду ставлення до національного інформаційного простору. Вони надають унікальні можливості для спілкування користувачам з усього світу і поширення текстової, фото-, відеоінформації на широку аудиторію за максимально короткий термін. За допомогою цього каналу комунікації органи публічного управління кожної держави можуть оперативно поширювати інформацію, вступати в комунікацію з громадянами, роз'яснювати свою політику й об'єднувати зусилля навколо досягнення суспільно важливих цілей. Саме це є однією з вагомих причин, чому органи публічного

управління почали активно використовувати соцмережі для налагодження комунікації з громадянами у новий спосіб.

Серед основних можливостей використання соцмереж у публічному управлінні варто виділити такі: необмежений доступ громадян до інформації щодо органу публічного управління та результатів його діяльності; поширення максимально повної та коректної інформації, яка є корисною для громадян (новини, сповіщення, оновлення); через соцмережі громадяни мають можливість брати участь у процесах вироблення політики і прийняття рішень; спільну роботу у різних форматах для досягнення певних цілей через соцмережі, причому як між кількома установами, так і між громадянами чи між установами і громадянами з метою досягнення суспільно важливих цілей; використання аналітичних даних соцмереж для моніторингу суспільної важливості й актуальності щодо різних тем; виявлення потенційних ризиків, їх аналіз та оцінювання тощо.

Можемо підсумувати, що використання соцмереж у публічному управлінні сприяє: відкритості та прозорості діяльності органу публічного управління; налагодженню прямої комунікації із громадянами; швидкому реагуванню на їх запити; поширенню оперативної інформації, роз'ясненню політики, що реалізується; створенню позитивного іміджу тощо.

Єфімов Я. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «УРБАНІЗАЦІЯ» У СВІТОВІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Урбанізація є багатогранним соціально-економічним і культурним явищем, яке має різні підходи до визначення залежно від акцентів на демографічних, економічних, екологічних, або соціокультурних аспектах.

1. Демографічний підхід. Тут урбанізація визначається як процес збільшення частки міського населення у загальній чисельності населення. При цьому у світовій літературі акцент робиться на перетворенні сільського населення на міське через міграцію, природний приріст та зміну статусу поселень (до прикладу, визначення ООН розглядає урбанізацію як процес, що пов'язаний зі зростанням міських територій і збільшенням кількості їх мешканців). Українська наукова традиція (наприклад, О. Субтельний) аналізує міграцію сільського населення до міст у контексті індустріалізації, особливо в радянський період. Ключовими особливостями тут є міграційні процеси, природний приріст міського населення, зміна адміністративного статусу поселень.

2. Економічний підхід розглядає урбанізацію як процес концентрації економічної активності, виробництва, капіталу та ресурсів у містах. Світова література часто пов'язує урбанізацію з розвитком промисловості, технологій та послуг (наприклад, теорія П. Ромера розглядає міста як центри економічного зростання та інновацій). Українська ж традиція досліджує вплив урбанізації на розвиток індустріальних зон та зменшення економічної ролі сільського господарства (зокрема, праці Ю. Паламарчука підкреслюють роль урбанізації в регіональному розвитку України). Ключовими особливостями тут є концентрація економічних ресурсів, розвиток промислових і технопаркових зон, урбанізація як рушій економічного зростання.

3. Просторово-географічний підхід розглядає урбанізацію як процес розширення міських територій та формування агломерацій і мегаполісів. Щодо світової літератури, то Е. Дюркгейм і З. Бауман підкреслювали вплив просторових змін на соціальну структуру міст. Також вивчається вплив субурбанізації, агломераційних зон і мегаполісів на загальний міський ландшафт. Українська ж наукова традиція на підставі географічних досліджень підкреслює зміни у просторовій структурі регіонів України, особливо розвиток Київської та Дніпровської агломерацій. Ключові особливості підходу: формування агломерацій, розширення меж міських територій, просторові трансформації сільських районів.

4. Соціокультурний підхід розглядає урбанізацію як зміну стилю життя, культури, поведінки населення під впливом міського середовища. При цьому світова література трактує урбанізацію як процес соціальної модернізації (Дж. Джейкобс, Р. Парк), в якому місто є осередком культурних змін, що впливають на соціальні відносини, а українська наукова традиція вважає урбанізацію чинником трансформації традиційних сільських громад (наприклад, Л. Гриценко розглядає вплив урбанізації на зміну соціальних структур у пострадянських містах). Ключовими особливостями підходу є зміна культурних практик, зростання ролі міського стилю життя, інтеграція міських цінностей у сільські райони.

5. Екологічний підхід визначає урбанізацію як процес, що активно впливає на довкілля через зростання міст. При цьому зарубіжні науковці (Е. Глізер та ін.) акцентують на необхідності «сталого розвитку міст» для зниження екологічного навантаження, а в українській науковій традиції дослідження зосереджені на проблемах забруднення в містах України, особливо у великих промислових центрах, таких як Дніпро чи Запоріжжя. Ключовими особливостями підходу є вплив міської забудови на екологію, енергоспоживання та транспорт, сталий розвиток урбанізованих територій.

6. Політичний підхід розглядає урбанізацію як фактор політичної організації суспільства. Світова наукова література аналізує роль міст як центрів політичного впливу, управління та громадської активності (Т. Адорно, Г. Вебер), а українські дослідники враховують також політичну роль великих міст, які є центрами прийняття рішень і протестних рухів (наприклад, Київ як центр Майдану). Ключовими особливостями підходу є політична активність міського населення та урбанізація як чинник зміцнення демократії.

Отже, урбанізація є багатовимірним процесом, який досліджується через різні наукові підходи. Українська наукова традиція значною мірою орієнтована на радянський досвід та сучасні виклики (економічна криза, екологічні проблеми, війна), тоді як світова література більше зосереджується на глобальних трендах, таких як сталий розвиток, субурбанізація та роль міст у глобалізації.

Жданей І. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПРОЦЕСУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Розвиток суспільства, держави, публічної сфери, регіонів і територіальних утворень у досить складний для країни період визначається інтеграцією України до європейської та євроатлантичної спільноти та впровадженням інноваційних технологій, серед яких можна відмітити штучний інтелект (ШІ) - Artificial Intelligence (AI). Можливості штучного інтелекту наразі активно запроваджуються в усі сфери життя: економічну (розвиток секторів економіки та територій, діяльність підприємств, установ і організацій різних форм власності), соціальну (освіту, охорону здоров'я, соціальну інфраструктуру тощо), політичну (формування цілей публічної політики, створення та узагальнення інформації для ЗМІ, визначення громадської думки тощо), культурну (зокрема поезія і музична індустрія), а також безпекову - забезпечення захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз воєнного та невоєнного характеру. Спрямовані на підвищення якості життя інноваційні технології ШІ відкривають різноманітні нові можливості для створення, імплементації та моніторингу умов розвитку.

Використання штучного інтелекту у публічному управлінні є важливим напрямом, який може значно покращити ефективність роботи органів влади, забезпечити прозорість процесів, підвищити доступність послуг для громадян та полегшити прийняття управлінських рішень. Штучний інтелект здатний оптимізувати численні процеси в публічному управлінні, від автоматизації рутинних завдань до складних аналітичних процедур, зокрема в сферах планування, моніторингу, прогнозування та взаємодії з громадянами.

Зростання обсягів даних, які накопичуються в публічному секторі, вимагає нових підходів до їх обробки та аналізу. Штучний інтелект здатний виявляти закономірності й залежності у великих масивах даних, які урядом приймають обґрунтовані рішення. Він може виявляти тенденції та прогнозувати події, що сприяє більш точному та ефективному плануванню. Приклади впровадження штучного інтелекту в публічному управлінні стають все більш чисельними.

Штучний інтелект може аналізувати великі обсяги даних швидше та ефективніше, щоб зробити кращі рішення на основі об'єктивних фактів. В публічному секторі це може використовуватися для прогнозування запиту на послуги, аналізу ефективності політики, виявлення зловживань, аналізу громадської думки та багато іншого. Наприклад, системи чат-ботів можуть давати громадянам відповіді на додаткові питання та допомагати у формі запиту. Також можуть бути використані системи автоматичного призначення певних послуг чи дозволів.

Можливості штучного інтелекту можуть бути використані для створення електронних систем управління, що спрощують доступ до публічних послуг та забезпечують ефективну обробку документів та заявок. Наприклад, системи чат-ботів можуть давати громадянам відповіді на додаткові питання та допомагати у формі запиту. Крім того, ШІ здатний аналізувати великі масиви даних для прогнозування та підтримки прийняття рішень на основі аналітики. Зокрема, це може бути корисно для: прогнозування економічного розвитку (аналіз даних щодо економічних, соціальних і екологічних факторів для планування розвитку регіонів); прогнозування потреб у соціальних послугах (ШІ може допомогти прогнозувати потреби населення в медичних, освітніх чи соціальних послугах на основі демографічних і соціальних даних); оптимізація розподілу бюджетних коштів (алгоритми ШІ можуть допомогти в ефективному розподілі державного бюджету на основі аналізу даних про попит, стан інфраструктури та потреби населення).

Штучний інтелект має величезний потенціал для покращення ефективності та прозорості в публічному управлінні. Однак його впровадження потребує уважного підходу з урахуванням етичних, правових та технологічних аспектів. У майбутньому ШІ може стати важливим інструментом для побудови більш справедливих, ефективних та доступних послуг, які надають органи публічної влади.

Жук О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

З часів незалежності, в Україні у тому числі за рахунок цифровізації, адміністративно-територіальної та фіскальної децентралізації, відбулися три знакові зрушення, що мали суттєве значення для сфери публічного управління та системи надання публічних (адміністративних) послуг: по-перше, передача повноважень і ресурсів від органів державної влади до органів місцевого самоврядування, по-друге, переосмислення ролі, задач і функцій місцевого самоврядування в контексті євроінтеграційного шляху України та трансформаційний перехід на рівні територіальних громад від конкуренції за ресурси до співробітництва, публічно-приватного партнерства, у тому числі в напрямі забезпечення якості й доступності публічних послуг; по-третє, об'єднання та формування спроможних територіальних громад з акцентами на підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування. Незважаючи на воєнні та інші сучасні виклики процес розбудови сервісно-орієнтованої держави триває, що визначає перспективу та вектор сервісизації шляхом цифровізації територіальних громад, зокрема цифровізації публічних (адміністративних) послуг.

Механізм забезпечення якості публічних послуг в територіальних громадах представлено як набір інструментів, форм, методів, формальних (регламенти) та неформальних правил, підходів та напрямів, застосування яких у комплексі дозволяє органам місцевого самоврядування реалізувати функцію з надання публічних послуг мешканцям громади та у процесі забезпечення якості публічних послуг формує горизонтально-вертикальні та горизонтальні зв'язки з органами державної влади, місцевими органами виконавчої

влади, бізнесом, організаціями громадянського суспільства, іншими стейкхолдерами й уповноваженими суб'єктами.

Цифровізація публічних послуг в територіальних громадах – інструмент, що полягає у створенні на рівні окремої територіальної громади сприятливої цифрової екосистеми, інформаційного середовища (оптимізованого простору), в якому робота органів місцевого самоврядування та інших уповноважених суб'єктів, залучених до надання публічних послуг та забезпечення їх якості в громадах, побудована на засадах інформаційної доступності, прозорості, відкритості, клієнт орієнтованості та передбачає створення/модифікацію цифрових платформ, баз даних, цифрових сервісів, удосконалення системи надання публічних послуг (зокрема електронних), амортизацію та упровадження передових ІТ-технологій, стандартів якості та інноваційних цифрових рішень в процес забезпечення якості публічних послуг.

Отже, науковці та практики у своїх дослідженнях оперують поняттями суспільних, державних, муніципальних, громадських, соціальних, адміністративних, публічних та управлінських послуг, що свідчить про відсутність уніфікованого підходу до розгляду сфери надання публічних послуг органами публічної влади та довгий час відсутністю законодавчо прийнятого формулювання щодо електронних публічних послуг (ЕПП).

Жупанов А. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Необхідність формування сучасної регіональної політики є однією з найбільш актуальних проблем сучасного соціально-економічного розвитку України. У зв'язку з реалізацією євроінтеграційної стратегії трансформація регіональної політики України має відбуватись на основі імплементації основних принципів спільної регіональної політики ЄС у національне законодавство України, що прискорить реалізацію підписаної з ЄС Угоди про асоціацію. До основних принципів спільної регіональної політики ЄС належать: субсидіарність, партнерство, програмування, компліментарність, когерентність і децентралізація (деконцентрація).

Під децентралізацією державної влади (за Т. Вюртембергом) слід розуміти створення в рамках адміністративних одиниць носіїв місцевого самоврядування, якими можуть бути громади або регіони. Деконцентрація означає розподіл державою адміністративних обов'язків між органами влади різного рівня. Починаючи з першого розширення ЄС, формування регіональної політики нових країн-членів, а також кандидатів на членство в ЄС безпосередньо було пов'язано з процесом європеїзації.

Головною проблемою, що насамперед викликає необхідність реалізації визначених напрямів трансформації регіональної політики України, є наявна прогресуюча дивергенція її регіонів. Ця проблема, на вирішення якої направлена регіональна політика, була і залишається основною і для всіх країн-членів ЄС. У теперішній час конкретні положення та чіткі вимоги щодо утворення адміністративно-територіальних одиниць, порядок формування кожного рівня адміністративно-територіального устрою (АТУ) відсутні. Не визначена і оптимальна його модель, що поєднувала б повноваження центральних органів влади, з одного боку, а з іншого, – сприяла розвитку демократизації через посилення ролі місцевого самоврядування.

Отже, в умовах євроінтеграції в більшості країн ЦСЄ адміністративно-територіальна реформа також проходила у два етапи, сформувавши трирівневу систему територіального устрою. Необхідно зазначити, що трирівнева система традиційно застосовувалась на українських землях. Округи мають займатися справами, які громади самостійно вирішити не можуть: охорона громадського порядку, боротьба зі стихійним лихом, протиповенева і протипожежна охорона, утримання загальних лікарень, соціальна допомога, проблеми безробіття, будівництво доріг. Основою самостійності місцевих бюджетів мають стати власні доходи (місцеві податки і збори), закріплені доходи (фонди фінансового вирівнювання громад і регіонів, трансферти, цільові субсидії, інвестиційні субвенції).

Задорожний А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Екологічна ситуація в природному середовищі України формувалася впродовж багатьох років без врахування об'єктивних законів охорони й відтворення природно-ресурсного потенціалу держави. Перевага надавалася розвитку найбільш екологічно небезпечних галузей промисловості, таких як гірничо-добувна, хімічна, металургійна.

Суттєво погіршилась екологічна ситуація останнім часом, з початком повномасштабної агресії Російської Федерації. Воєнні дії завдали величезного негативного впливу на довкілля України, особливо це стосується районів ведення бойових дій та прифронтових територій.

Значної шкоди завдано атмосферному повітрю внаслідок надходження шкідливих речовин від згорілих лісів та інших насаджень, горіння нафтопродуктів, загоряння інших об'єктів та речовин. Великі площі засмічених та замінованих земель, порушених та забруднених ґрунтів. Негативний вплив створюється і на водні ресурси. Відбувається це шляхом засмічення водних об'єктів, потрапляння в них забруднюючих речовин, самовільного використання води. Заподіяно шкоду й природно-заповідному фонду, здебільшого через знищення та пошкодження дерев, кущів та трав'янистого покриву, знищення об'єктів тваринного світу, побутовим засміченням території. Значні збитки завдані навколишньому природному середовищу від підриву дами Каховської ГЕС.

Довгострокові тенденції до погіршення екологічних параметрів навколишнього природного середовища, послаблення стійкості його функціонування та збільшення ризиків виникнення надзвичайних ситуацій

природного характеру як у країні в цілому, так і в окремих її регіонах засвідчують наявність серйозних проблем у сфері реалізації державної екологічної політики та її правового регулювання. Удосконалення існуючої в Україні системи забезпечення екологічної безпеки має стати одним із пріоритетних напрямів державної політики в умовах повоєнного відродження економіки.

Актуальність питань стратегічного розвитку національної політики екологічної безпеки на основі переходу до інноваційної моделі розвитку останніми роками є незаперечною ознакою якісного нового рівня управління та зміцнення орієнтирів на світовій арені, проте необхідність у вдосконаленні процесів реалізації стає все більш нагальною.

Раціональною екологічною політикою держави може бути за умови використання екологічних інновацій - нових продуктів, технологій та способів організації виробництва, що не завдають шкоди навколишньому середовищу. У широкому сенсі екологічні інновації можуть бути визначені як інновації, що містять у собі новий або модифікований процес, методи, системи та продукти, що мають соціально-економічну значущість та сприяють екологічній стійкості навколишнього середовища.

В Україні для вирішення екологічних проблем сучасності необхідною умовою є розробка та впровадження інновацій з високим ступенем екологічної ефективності. Це пов'язано з науково-технічним прогресом, що виводить організацію виробництва на якісно вищий рівень і забезпечує підвищення екологічного, соціального та економічного ефекту.

Інноваційно-екологічна діяльність має ґрунтуватись на застосуванні екологічно чистих безвідходних і маловідходних технологій, новітніх технологій із переробки сировини, виробництві продукції, яке не має шкідливого впливу на навколишнє середовище, модернізації української енергетичної інфраструктури та енергозбереженні.

Задорожний О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Наявність в демократичних державах ефективної мережі інститутів громадянського суспільства сьогодні перетворилася на невід'ємну умову стабільного суспільного розвитку і злагоди в цих країнах. Громадяни, об'єднання громадян є суб'єктами забезпечення такої умови, а зріле громадянське суспільство, його демократичні інститути відіграють важливу роль у захисті та просуванні національних інтересів цих країн.

Ігнорування владою суспільно-корисних ініціатив, відсутність механізмів участі громадськості й об'єднань громадян у процесі ухвалення доленосних рішень призводять до стагнації суспільства, зростання корупції, створюють загрозу демократичному розвитку країни.

Органи публічної влади мають враховувати особливості функцій, організаційних форм, спрямованість та характер діяльності громадських об'єднань, їх реальні й потенційні можливості. Саме поєднання зусиль держави, суспільства і соціально відповідальних осіб спроможне гарантувати безпеку держави та її громадян.

Особливості взаємодії між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства в Україні полягають у більш швидкій та гнучкій адаптації волонтерських організацій до потреб забезпечення національної безпеки, залучення фінансово-економічних і людських ресурсів української діаспори в зарубіжних країнах тощо на основі аналізу принципів, норм та стратегії забезпечення безпеки особи, суспільства і держави, що на практиці приводить до виникнення громадських організацій, які сприяють забезпеченню безпеки і які варто визначати як специфічний інститут громадянського суспільства, що є продуктом ініціативної діяльності населення. Ґрунтуючись на принципах самоорганізації, відкритості, демократії тощо, цей інститут реалізує політику протидії загрозам національним інтересам, актуалізує значні інтелектуальні, фінансові, матеріально-технічні, духовні ресурси та міжнародні зв'язки для забезпечення національної безпеки, що практично виявляється у формуванні дієздатних недержавних суб'єктів.

Позитивною тенденцією розвитку громадських об'єднань України в умовах воєнного стану є посилення їхньої активності в соціальній та військовій сферах, поява нових типів неурядових громадських організацій, у тому числі волонтерських, які є ініціаторами фінансової та матеріально-технічної допомоги Збройним Силам України, боротьби з корупцією, зловживанням службовим становищем, зайвою бюрократизацією процедур, іншими негативними явищами. Такі організації виступають за оптимізацію державної політики щодо права здійснювати волонтерську діяльність без обмежень усім організаціям та установам, скасування можливості в судовому порядку позбавляти юридичну особу права займатися волонтерською діяльністю, зняття вікових обмежень для волонтерів.

Закарлюка А. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Зовнішньоекономічна безпека держави є однією із складових економічної безпеки. Вона передбачає створення умов для оптимальної інтеграції національної економіки у світове економічне середовище. Зовнішньоекономічна безпека, на думку укладачів навчального посібника «Економічна безпека держави» [1, с. 190], полягає в мінімізації збитків держави від негативних дій зовнішніх і внутрішніх чинників на зовнішньоекономічну діяльність, створенні сприятливих умов для розвитку економіки, світовому поділі праці, відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам.

- Основними напрямками забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави є:
- ліквідація залежності національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, підвищення темпів розширення внутрішнього ринку;
 - оптимізація структура експорту у бік продукції з високою часткою доданої вартості;
 - захист внутрішнього ринку від недоброякісного імпорту – поставок продукції, яка може завдавати шкоди національним виробникам, здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу;
 - посилення участі країни в міжнародному поділі праці, розвиток експортного потенціалу високотехнологічної продукції, поглиблення інтеграції в європейську і світову економічну систему та активізація участі в міжнародних економічних і фінансових організаціях;
 - верховенство закону в регулюванні ЗЕД;
 - безумовний захист національних економічних інтересів окремих суб'єктів ЗЕД та економічних інтересів держави;
 - рівноправність і взаємовигода у відносинах суб'єктів ЗЕД;
 - розроблення стратегії зовнішньоекономічної діяльності України;
 - ефективне використання адміністративних, економічних і валютних інструментів зовнішньоекономічної політики України;
 - розроблення та реалізація Програми боротьби з тінізацією економіки і економічною злочинністю;
 - оптимальне поєднання державного протекціонізму з режимом вільної торгівлі
 - удосконалення податкової підтримки вітчизняного товаровиробника;
 - поліпшення роботи митних органів для запобігання контрабанді з боку суб'єктів ЗЕД;
 - удосконалення митного валютного контролю;
 - запобігання нелегальному вивезенню капіталу з України;
 - забезпечення дипломатичної і політичної підтримки ЗЕД;
 - розвиток різних форм міжнародної економічної співпраці;
 - створення національної інформаційної системи для ефективного здійснення ЗЕД;
 - забезпечення позитивного сальдо зовнішньоторговельного балансу;
 - підтримка вітчизняних експортерів, розробників імпортозаміщуючих товарів і виробників конкурентоспроможної продукції;
 - створення ефективної банківської та гнучкої кредитної системи, гарантування прав власників валютних коштів;
 - удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньої торгівлі;
 - диверсифікація експорту та імпорту.

Список використаних джерел

1. Економічна безпека держави: навчально-методичний посібник / Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І., Зачосова Н.В., Живко М.О., Середа В.В., Занора В.О., Бівець А.В.; за ред. Живко З.Б. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с. URL: [https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3466/1/ НМП_Економічна%20безпека%20держави.pdf](https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3466/1/НМП_Економічна%20безпека%20держави.pdf).

Закревський Р. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

До форм податкового контролю належать:

- податкові перевірки;
- отримання пояснень від посадових осіб платників податків та інших зобов'язаних осіб;
- перевірка даних обліку та звітності;
- постановка на облік суб'єктів підприємницької діяльності;
- контроль валютних операцій;
- контроль розрахункових операцій під час здійснення готівкових розрахунків;
- контроль за погашенням податкових зобов'язань;
- контроль наявності свідоцтв, ліцензій та інших документів, що дозволяють здійснювати певні види діяльності;
- контроль за отриманням суб'єктами підприємницької діяльності акцизних марок та їх використанням;
- постійний моніторинг ключових економічних показників суб'єктів підприємницької діяльності, податкового навантаження та фактичних надходжень податкових платежів.

Зміст контрольної діяльності та конкретна форма контролю значною мірою визначаються методами, які застосовують уповноважені контролюючі органи. Форма контролю є нерозривно пов'язаною з методами його здійснення. Реалізація контрольної діяльності можлива лише через використання відповідних методів контролю уповноваженими органами.

Метод, як правило, розглядається як спосіб (або сукупність способів) практичного здійснення або дослідження явищ. Крім того, категорія методу може включати сукупність емпіричних прийомів, які людина застосовує для пізнання навколишньої дійсності.

Метод податкового контролю можна визначити як сукупність прийомів, які використовують уповноважені органи для отримання об'єктивної інформації про повноту та своєчасність сплати податків і зборів до відповідного бюджету або позабюджетного фонду. Також методи дозволяють перевіряти виконання інших податкових зобов'язань, покладених на осіб. Через використання цих методів здійснюється фактичне дослідження стану об'єктів і предметів податкового контролю.

Щодо методів податкового контролю, як і щодо його форм, існує багато наукових підходів. Деякі науковці відносять до методів податкового контролю такі контрольні процедури [8; 12]:

- формальна, логічна та арифметична перевірка документів;
- юридична оцінка господарських операцій, зафіксованих у документах;
- зустрічна перевірка;
- економічний аналіз (для документального податкового контролю);
- отримання пояснень;
- огляд приміщень і територій, що використовуються для отримання доходів (прибутків);
- проведення інвентаризації.

Необхідно відзначити, що форми і методи податкового контролю існують в нерозривній, органічній єдності. Тому при здійсненні контрольної діяльності в правовій формі податкової перевірки уповноважені органи застосовують перевірку документів як прийом або спосіб вивчення реального стану розрахунків по податках з бюджетом. При цьому перевірка документів буде лише однією з цілого комплексу методів податкового контролю, вживаних податковими органами при проведенні своєї контрольної діяльності у формі податкових перевірок.

Таким чином, в рамках однієї правової форми організації контрольної діяльності можуть застосовуватися різні методи контролю, які в деяких випадках співпадають за найменуванням з самою встановленою податковим законодавством формою контролю.

Закріплення форм і методів здійснення контрольної діяльності на належному законодавчому рівні має важливе значення для захисту і збереження балансу інтересів зобов'язаних і уповноважених осіб при здійсненні податкового контролю. Проте, ефективність окремих заходів податкового контролю багато в чому залежатиме від послідовності і поєднання вживаних при їх проведенні методів податкового контролю. Тому податкові органи розробляють різного роду методичні рекомендації, вказівки, що містять рекомендації по найефективнішому здійсненню тих або інших видів контрольних заходів.

Збітнєв А. В.

Класичний приватний університет

ФІНАНСУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Фінанси місцевого самоврядування відіграють надзвичайно важливу роль у сучасних умовах розвитку України. Для формування бюджетів органів місцевого самоврядування за децентралізації головною ознакою є фінансова самостійність, тому виникає необхідність у пошуку шляхів розширення та зміцнення власної фінансової бази.

Децентралізація є одним із напрямів підвищення рівня фінансової незалежності місцевих органів влади. Вона забезпечує законодавче вирішення питань бюджетної самостійності територіальних громад з урахуванням економічних, географічних, історичних та інших критеріїв їх розвитку.

Для того щоб країна розвивалася як незалежна держава, необхідно підвищувати якість державного управління в усіх сферах економічної політики, формувати ефективне місцеве самоврядування на основі децентралізації влади. Це дасть змогу ефективніше виконувати функції держави, а також успішно забезпечувати суспільство необхідними благами та послугами, як свідчить досвід європейських країн.

Децентралізація бюджетних фінансових ресурсів передбачає:

- регулювання системи оподаткування, яке призведе до зміни питомих надходжень на користь місцевих бюджетів;
- зміни в трансфертній політиці, яка не може будуватися на радянському принципі «від кожного по можливостях – кожному по необхідності»;

– збільшення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері розроблення та впровадження необхідних програм соціально-економічного розвитку. Ще одна важливіша ініціатива дає можливість розміщувати тимчасово вільні кошти спеціального фонду місцевих бюджетів у комерційних банках. Звичайно ж, це допоможе вирішити проблему затримки виплат із казначейства, але це також і позбавить можливість місцеву владу отримувати безвідсоткові кредити на покриття тимчасових касових розривів у місцевих бюджетах.

Звичайно ж, децентралізація має досить багато плюсів, проте є й недоліки. До них можна віднести таке:

- без надання будь-яких компенсацій на фінансування з міських бюджетів було передано 25 державних закладів охорони здоров'я, всі санаторії для дітей і підлітків та хворих на туберкульоз, для утримання яких знадобиться близько 0,3 млрд. грн.;

- не передбачено покриття втрат місцевих бюджетів від підвищення у 2,5 рази тарифу на електроенергію для зовнішнього освітлення (приблизно 1,2 млрд. грн.);

- не передбачено субвенцію для компенсації витрат на пільгове перевезення громадян (близько 2,2 млрд. грн.);

- освітня субвенція передбачена лише на оплату праці педагогічного персоналу, а всі інші працівники освітньої сфери повинні утримуватися за кошти місцевих бюджетів (на ценеобхідно близько 9,2 млрд. грн.);

Отже, фінансування органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації має як переваги, так і недоліки. Звичайно ж, головним здобутком реформи є передача повноважень та ресурсів на місця. Це дає можливість планувати власний розвиток, самостійно і швидко вирішувати актуальні проблеми. Однак багато місцевих рад та громад можуть бути не готовими до змін, особливо це стосується процесу об'єднання громад, збільшення обов'язків щодо фінансування державних закладів, витрат на пільгове перевезення, на утримання деяких працівників освітньої сфери та ін.

Та все ж таки, на нашу думку, вирішивши соціальні, організаційні та законодавчі питання, органи місцевого самоврядування згодом будуть без проблем виконувати всі свої завдання і нарешті забезпечать людей більш якісними послугами.

Згоннік Д. Є.

аспірант Класичний приватний університет
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У країнах Європейського союзу діють загальні принципи прийняття на державну службу, що закріплені в міжнародних нормативних правових документах.

У романо-германській (континентальній) моделі основним принципом професійної діяльності є кар'єрний принцип, який передбачає строго послідовне (кар'єрне) заміщення вакантних посад: зарахування відбувається тільки на початкову посаду в службовій ієрархії, а подальша кар'єра державного службовця залежить від результатів його діяльності, що оцінюються з допомогою професійних (кваліфікаційних) іспитів.

Англосаксонська модель державної служби побудована на принципах «вільного входу» і «відкритих дверей» і допускає заміщення вакантних посад особами, які раніше не мали досвіду державної служби. Працівник наймається на конкретну посаду для виконання конкретних завдань і може її залишити за своїм бажанням, тобто володіє правом вільно переміщатися між громадським та приватним сектором.

Законодавство зарубіжних країн передбачає норми, що закріплюють механізми управління кар'єрою державних цивільних службовців, а саме: проведення конкурсів на заміщення посад державної служби незалежним колегіальним органом; розгляд рекомендацій шкіл і університетів; розробка плану просування працівників по службі. У країнах Європейського союзу створені спеціальні організаційні структури, які контролюють процес професійного просування державних службовців і відповідальні за нього, що реалізують відповідні мотиваційні механізми [1].

Розрізняють три основних підходи до підготовки кадрів для державної служби за кордоном: англосаксонський, французький та американський. Особливістю англосаксонського підходу є правова домінація в загальній системі підготовки державних службовців, базова юридична освіта. Цей підхід активно застосовується країнами Півночі Європи: Данією, Нідерландами, Норвегією, Швецією. Німеччини, хоча традиційно і сформувалася в рамках англосаксонського підходу, завоювала власні сильні позиції на європейському освітньому просторі. Навчальні програми Німеччини характеризуються збалансованістю між теоретичними знаннями та набуттям практичних навичок. Усі програми передбачають стажування в органах державної служби, яке триває кілька місяців.

Представниками французького підходу до управління професійним розвитком кадрових ресурсів державної служби є Франція, Італія та Іспанія. Французька система підготовки державних службовців адаптована до централізованої держави. При деяких інститутах політичних досліджень створені центри підготовки кадрів державного управління, які протягом року після отримання диплома готують спеціаліста до вступного конкурсу в ті чи інші органи державної служби.

Американський підхід до управління професійним розвитком кадрових ресурсів державної служби орієнтований на чинну систему вищої освіти. Визначальну роль у підготовці державних службовців мають магістерські освітні програми, призначені для осіб, що мають ступінь бакалавра або її аналог та орієнтуються на здобуття ступеня магістра в галузі державного управління.

Список використаних джерел

1. Сімченко О.С. Європейський досвід формування кар'єри державного службовця. *Теорія та практика публічної служби : матеріали наук.-практ. конф., Дніпро, 21 грудня 2018 р.* С. 209-212. URL: https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/165006/2018_6_2018_12_21_material_dums-209-212.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

2. Хім М. К., Білик О. І. Публічне управління професійним розвитком державних службовців в країнах ЄС. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2017. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1152>.

Зеленгур Д. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ЦИВІЛІЗОВАНОГО ЛОБІЗМУ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

У процесі трансформації політико-державного середовища України та його адаптації до змінюваних економічних та політичних умов сучасності відзначається рух сучасного українського суспільства в напрямку демократизації. Участь громадян та громадських організацій у формуванні політики стає все важливішою частиною сучасного демократичного суспільства. Неприбутковий сектор та громадські організації грають важливу роль у суспільстві та взаємодіють з органами державної влади. Після Революції Гідності в Україні відбулася значна політична трансформація, яка дала початок даного демократичному переходу. Цей процес супроводжується створенням нових соціально-політичних явищ, що відображають глибокі процеси громадського життя країни і вимагають глибокого аналізу. Один із таких явищ, які потребують уваги та дослідження, – це лобізм.

За умов трансформації політичної та економічної системи лобізм стає важливим інструментом для вираження інтересів та досягнення різних цілей різних груп і структур. Оскільки лобізм часто пов'язаний з відносинами власності, його роль зростає в умовах боротьби за перерозподіл ресурсів. Лобізм дозволяє впливати на економічні інтереси через політичні та правові канали. Проте, у процесі такої боротьби за вплив, часто використовуються такі методи, що виходять за межі прийнятих моральних та правових норм. Це призводить до складності і суперечливості ставлення до лобізму. Як політикоправове явище, лобізм має як позитивні, так і негативні аспекти. Він виконує ряд важливих функцій для суспільства, але також має потенційно

негативний вплив. Тому важливо встановити жорсткі правові рамки для лобювання, які б забезпечували прозорість та законність лобювальних зусиль та дозволяли контролювати їх виконання з боку як держави, так і громадянства.

Формування механізмів цивілізованого лобізму в органах державної влади грає важливу роль в умовах трансформації економіки України, що може бути корисним для країни з кількох причин. Лобісти, які діють відкрито та згідно з законами, допомагають зберегти високий рівень прозорості в прийнятті рішень, що сприяє уникненню корупції та зловживань владою. Лобісти можуть виступати в якості посередників між бізнесом та державними органами, допомагаючи бізнесовим організаціям виносити свої пропозиції та інтереси, що сприяє створенню сприятливого економічного середовища для підприємництва і може сприяти залученню інвестицій.

Отже, відмінна особливість думки західних вчених – це те, що дослідники висвітлюють концепцію лобізму з позитивної точки зору, зауважуючи на користі такої діяльності для соціуму, через більш розширене залучення громадян до цих процесів. Своєю чергою, українські дослідники визначають роль лобізму тільки як негативний процес, що здійснюється в публічному середовищі, тому що передусім враховуються незаконні практики впливу груп інтересів на органи влади.

Зеленський І. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., професор Огаренко В. М.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ СТАРОСТИ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Інститут старости є невід'ємною складовою системи місцевого самоврядування в Україні, що виконує важливу роль у забезпеченні зв'язку між місцевими громадами та органами влади. Староста, як представник інтересів жителів сіл та селищ, сприяє ефективному виконанню рішень органів місцевого самоврядування та реалізації громадських ініціатив. Його функціонування базується на науково-методичних засадах, які забезпечують якісне виконання обов'язків та розвиток територіальних громад.

Інститут старости було запроваджено в рамках децентралізаційної реформи, спрямованої на укрупнення територіальних громад і підвищення їхньої спроможності. Основною метою створення посади старости є забезпечення доступності адміністративних послуг та представлення інтересів мешканців населених пунктів, що увійшли до складу об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Діяльність старости регламентується Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні" та іншими нормативно-правовими актами. Ці документи визначають правовий статус старости, його повноваження та відповідальність. У нормативно-правовій базі закладено основи для взаємодії старости з місцевими радами, їхніми виконавчими органами та головами громад. Водночас староста є посередником між місцевими органами влади та жителями, що дозволяє враховувати специфіку кожного населеного пункту.

Попри наявність законодавчого регулювання, функціонування інституту старости супроводжується низкою проблем, що обмежує можливості виконання старостою своїх обов'язків. Законодавча база не дає чіткого уявлення про їх функції, що спричиняє незрозуміння обов'язків та меж відповідальності. Це часто стає причиною конфліктів із головами громад та іншими органами управління.

Ще однією проблемою є недостатнє фінансування. Брак ресурсів унеможливує реалізацію багатьох проєктів, ініційованих старостами. Крім того, відсутність реальних важелів впливу обмежує їхню участь у прийнятті важливих рішень на рівні громади. Також існує потреба у вдосконаленні механізмів навчання та підвищення кваліфікації старост, що дозволить їм ефективніше виконувати свої функції. Не менш важливим є встановлення взаємодії старост із громадою. У багатьох випадках низький рівень довіри з боку мешканців та обмежений контакт через великий територіальний обсяг роботи негативно впливають на ефективність їх діяльності.

Науково-методичні засади функціонування інституту старости охоплюють розробку підходів до організації його роботи, забезпечення професійного розвитку та підвищення кваліфікації. Систематичне навчання дозволяє старостам отримувати знання з правових питань, управління ресурсами, комунікації з громадськістю та вирішення конфліктів. Важливим елементом методичної підтримки є обмін досвідом між старостами різних регіонів, що сприяє впровадженню кращих практик і підвищенню ефективності їхньої діяльності.

Таким чином, для подолання існуючих викликів необхідно вдосконалювати законодавчу базу, підвищувати фінансування діяльності старост і розробляти програми, спрямовані на їхній професійний розвиток. Важливим напрямом є створення інформаційних платформ для обміну досвідом і підтримки комунікації між старостами та іншими представниками місцевого самоврядування. Інститут старости відіграє ключову роль у системі місцевого самоврядування України, забезпечуючи зв'язок між громадянами та органами влади. Його подальший розвиток сприятиме сталому розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Зубенко В. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., доцент Козарь Т. П.

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Сучасний стан системи професійного навчання в частині формування та розміщення державного замовлення на підготовку та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування є недосконалою та стримує розвиток ринку освітніх послуг з підвищення кваліфікації, виникають нерівні умови для закладів освіти у сфері підготовки та підвищення кваліфікації різних форм власності. Як

наслідок, державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування не мають можливості повною мірою задовольнити потреби у підвищенні кваліфікації, які передбачені нормативно-правовою системою.

Система професійного навчання з підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад ґрунтується на положеннях: Конституції України; Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті; Законах України «Про державну службу», «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування»; «Стратегії реформування державного управління України на період до 2025 року», схваленої розпорядженням КМУ та Постановою КМУ.

Статтею 48 Закону України «Про державну службу» визначено, що «професійне навчання державних службовців проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, через систему підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації, зокрема у сфері публічного управління та адміністрування, у встановленому законодавством порядку в навчальних закладах, установах, організаціях незалежно від форми власності, які мають право надавати освітні послуги, у тому числі за кордоном».

Але фінансування за рахунок коштів державного замовлення, на сьогодні, на жаль, не може задовольнити всіх потреб у професійному навчанні публічних службовців. Під час інформаційної онлайн-сесії «Формування конкурсних пропозицій закладами освіти – учасниками конкурсного відбору виконавців державного замовлення», голова НАДС підкреслила, що «одним із пріоритетних напрямів діяльності НАДС є створення сучасної, цілісної, мобільної та гнучкої системи професійного навчання, яка максимально забезпечить підвищення рівня професійної компетентності корпусу державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування».

Пріоритетами напрямами державної політики у сфері професійного навчання публічних службовців на середньостроковий період є: удосконалення нормативно-правової бази для ефективного функціонування суб'єктів з надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації, зокрема врегулювання законодавчих та нормативно-правових актів щодо визначення форми власності закладів освіти, які мають право здійснювати освітню діяльність з професійного навчання за державним замовленням; розвиток та оптимізація мережі закладів освіти, що забезпечують підвищення кваліфікації публічних службовців шляхом залучення до ринку з надання освітніх послуг суб'єктів усіх форм власності.

Отже, необхідно продовжити роботу з удосконалення механізмів забезпечення професійного розвитку публічних службовців шляхом утворення мотиваційної системи, що пов'язує результати навчання та розвиток службовчої кар'єри публічного службовця. Іншими словами, щоб знання, вміння, навички, які отримують публічні службовці за результатами професійного навчання мали практичну користь в професійній діяльності та стимулювали до подальшого особистісного та кар'єрного зростання.

Ігонін К. Є.

Класичний приватний університет

ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ КАДРІВ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Цифрові компетентності кадрів органів публічної влади відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності державного управління, підвищенні прозорості процесів і якості надання послуг громадянам. Ці компетентності стосуються як базових цифрових навичок, так і спеціалізованих знань, що сприяють цифровій трансформації державних установ.

Цифрові компетентності – це сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у професійній діяльності. Вони включають:

- базові навички роботи з цифровими інструментами (офісні програми, електронна пошта, системи управління документами);
- кібербезпека (захист даних, уникнення загроз);
- аналітика даних. Збір, обробка та аналіз інформації для прийняття рішень;
- електронне врядування шляхом використання електронних платформ для надання адміністративних послуг;
- управління цифровими проектами через впровадження та використання ІТ-рішень у діяльності органів влади.

Цифрові компетентності важливі для підвищення ефективності управління, їх наявність забезпечить зменшення бюрократії, автоматизацію процесів та пришвидшення прийняття рішень.

Не менш важливим є забезпечення доступу до державних послуг онлайн з використанням відкритих даних, для громадського контролю. Успішна цифровізація залежить від готовності кадрів адаптувати нові технології.

Важливим питанням для вітчизняної сфери публічного управління є з'ясування переліку набору знань, умінь, навичок використання цифрових технологій та цифрового етикету, яким повинні володіти персонал органів публічної влади.

На сьогодні, враховуючи нагальність питання розвитку цифрових компетентностей, слід приділити увагу дослідженню механізмів їх формування та підвищення. До механізмів формування цифрових компетенцій у суспільстві належать: державні програми поширення цифрових компетенцій, перебудова системи середньої освіти, реорганізація системи університетської освіти, інтенсифікація корпоративної освіти, створення навчальних платформ, спонукання до оволодіння цифровими компетенціями на мікрорівні.

До комплексу механізмів формування цифрових компетенцій публічних службовців слід віднести:

- 1) нормативно-правовий – сукупність взаємопов'язаних законів, підзаконних актів, концепцій та стратегічних документів;

2) інституційно-організаційний – сформована ефективно функціонуюча система державного впливу на процеси формування та підвищення цифрової кваліфікації персоналу органів публічної влади;

3) матеріально-технологічний – цифрові державні платформи, інформаційно-аналітичні системи, комп'ютерне обладнання, цифрова інфраструктура комунікацій (зовнішніх та внутрішніх), цифрове робоче місце публічного службовця;

4) мотиваційно-кадровий – набір персоналу відповідно відомчих стандартів з врахування професійних цифрових компетентностей, оцінювання рівня знань, вмінь та практичних навиків публічного службовця, навчання персоналу роботи з цифровими технологіями, розвиток систем мотивації праці персоналу та використання мотиваційних механізмів щодо підвищення цифрової компетентності. Запропонований комплекс механізмів може слугувати підґрунтям для розробки відомчих нормативних документів з питань формування цифрових компетентцій персоналу органів публічної влади, а також буде основою для подальших наукових досліджень пов'язаних із цим проблем.

Цифровізація публічної влади є ключем до модернізації державного управління та забезпечення високої якості обслуговування громадян.

Ізмайлов С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Козарь Т. П.

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Публічне регулювання екологічної безпеки в Україні є важливою складовою державної політики, спрямованою на забезпечення сталого розвитку, захист навколишнього природного середовища та охорону здоров'я населення. В умовах інтенсивного використання природних ресурсів, забруднення довкілля та глобальних екологічних викликів, Україна стикається з необхідністю удосконалення механізмів регулювання екологічної безпеки для досягнення балансу між економічним розвитком та екологічною стійкістю.

Екологічна безпека є одним із ключових елементів національної безпеки України. Вона передбачає захист довкілля від небезпечних антропогенних та природних впливів, забезпечення якісних умов життя для населення та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. Екологічна безпека стосується таких аспектів, як забруднення повітря, води, земель, контроль за викидами шкідливих речовин, збереження біорізноманіття та боротьба зі зміною клімату.

Українська держава активно працює над гармонізацією національного законодавства з європейськими стандартами у сфері екологічної безпеки. Важливим напрямом є прийняття нормативних актів, що стосуються зменшення викидів парникових газів, поводження з відходами, а також підвищення рівня екологічної експертизи промислових проєктів.

Ефективне регулювання потребує дієвих інституційних механізмів, які включають роботу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Державної екологічної інспекції, Державної служби геології та надр та інших відповідних органів. Вони здійснюють контроль за дотриманням екологічних стандартів, ліцензуванням природокористування та накладають штрафні санкції за порушення екологічного законодавства.

Україна має стратегію сталого розвитку до 2030 року, яка включає важливі екологічні цілі. Національна стратегія також враховує зобов'язання в рамках міжнародних угод, таких як Європейська зелена угода (Green Deal).

Одним з найважливіших інструментів публічного регулювання є екологічна експертиза та оцінка впливу на довкілля (ОВД). Екологічна експертиза дозволяє оцінити, як певні проєкти або діяльність впливають на природне середовище, і визначити ризики для екологічної безпеки. Процедура ОВД є обов'язковою для багатьох видів господарської діяльності, зокрема будівництва інфраструктурних об'єктів, промислових підприємств, видобутку корисних копалин.

Публічне регулювання екологічної безпеки також включає активну участь громадянського суспільства. В Україні діє механізм екологічних громадських слухань та консультацій, який дозволяє громадянам висловлювати свою позицію щодо проєктів, які можуть мати значний вплив на довкілля. Це є важливою складовою демократичного процесу екологічного управління та посилення прозорості у прийнятті рішень.

Перспективи екологічної безпеки в Україні залежать від подальшого вдосконалення законодавства, підвищення рівня екологічної свідомості громадян, а також активної міжнародної співпраці. Запровадження європейських стандартів і технологій, розвиток екологічних ініціатив на місцевому рівні та стимулювання зеленої економіки стануть важливими факторами для досягнення екологічної стійкості.

Публічне регулювання екологічної безпеки в Україні є комплексним процесом, що охоплює законодавчі, управлінські та контрольні механізми, спрямовані на захист довкілля та здоров'я громадян. Для досягнення сталого розвитку і поліпшення екологічної ситуації в країні необхідно активізувати впровадження екологічно чистих технологій, посилити міжнародне співробітництво та залучати громадянське суспільство до процесу ухвалення екологічних рішень.

Каблюк А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПРИНЦИПИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Державне управління не може існувати без комунікації, як форми взаємодії різноманітних суб'єктів і об'єктів управління, оскільки демократичний режим потребує погодження позицій у постійному діалозі між владою і громадянськістю

Інформаційно-комунікаційний простір сучасного суспільства постає як нове комунікативне середовище. Таке середовище децентроване, не залежить від колишніх визначеностей, ідеології, релігії, культури, національності й обумовлює реальну поведінку людини. Таке середовище з'являється як нова форма культури, у якій комунікація стає своєрідним способом існування людей. Отже, подальше існування суспільства без розвитку інформаційно-комунікаційного простору неможливе. Основною метою створення соціально-комунікаційних відносин через призму інформаційно-комунікаційного простору вважається підвищення інформованості громадськості та діяльності органів державного управління. Перехід до інформаційного суспільства спонукає державу до розгортання інформаційної інфраструктури, що дозволяє здійснювати комплекс державних функцій. Інформаційно-комунікаційні процеси відіграють неоціненну роль у державному управлінні. Вони є однією з найважливіших передумов та ресурсом функціонування та розвитку системи державного управління.

Інформаційно-комунікаційний простір у публічному управлінні є важливим елементом, що забезпечує ефективну взаємодію між органами влади, громадськістю та іншими учасниками суспільно-політичного процесу. Науковий підхід до дослідження цього простору охоплює кілька ключових аспектів, зокрема, роль інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), принципи функціонування публічного управління в умовах цифрової трансформації та взаємодію органів державної влади з громадянами через сучасні комунікаційні канали.

У науковому контексті інформаційно-комунікаційний простір в публічному управлінні визначається як сукупність інформаційних потоків і каналів комунікації, що дозволяють здійснювати ефективне управління державними справами, надавати послуги громадянам і взаємодіяти з іншими інститутами суспільства. Цей простір охоплює: інформаційні технології; комунікаційні стратегії; цифрове управління.

Принципи комунікаційної взаємодії в публічному управлінні є основою ефективної та відкритої взаємодії між органами державної влади та громадянами. Вони забезпечують належну комунікацію, сприяють підвищенню довіри до державних інститутів і забезпечують участь громадян у процесах прийняття рішень. Основні принципи комунікаційної взаємодії в публічному управлінні: прозорість, відкритість, інклюзивність, зворотній зв'язок, оперативність, чіткість і зрозумілість, ефективність, довіра та взаємоповага, сприяння участі громадян. Слід зауважити, що комплексне застосування визначених принципів сприятиме підвищенню результативності системи ІК-простору в публічному управлінні. Названі вище принципи ґрунтуються на загальних закономірностях розвитку системи управління, відображають вимоги інформаційного суспільства до ІК-компетентностей органів публічної влади.

Серед зазначених принципів варто відзначити такі як прозорість, відкритість та зворотній зв'язок, дотримання яких дозволить громадянам краще розуміти, як ухвалюються державні рішення, та на яких підставах реалізуються публічні політики. Відкритість передбачає готовність органів державної влади бути доступними для громадян, забезпечувати зворотний зв'язок і бути відкритими до критики. Зворотний зв'язок є необхідним для оцінки ефективності державних рішень і коригування політик. Він забезпечує двосторонній обмін інформацією між органами влади та громадянами.

Разом з тим, принцип довіри є важливим для ефективної комунікації між державою та громадянами, яка виникає, коли органи влади демонструють послідовність у своїх діях, виконують обіцянки та враховують інтереси громадян. Принцип довіри передбачає: постійну діяльність із покращення якості управлінських послуг; встановлення ефективних механізмів контролю за діяльністю влади та забезпечення підзвітності; створення безпечного простору для відкритих обговорень і конструктивної критики.

Загалом, принципи інформаційно-комунікаційної взаємодії в публічному управлінні формують основу для побудови відкритих, прозорих і ефективних механізмів взаємодії між державою та громадянами, що є важливим елементом для розвитку демократії, підвищення рівня довіри до влади та покращення якості управлінських послуг.

Казановський М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Бритова Г. В.

ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ В УКРАЇНІ

В сучасному світі цифровізація стала важливим аспектом розвитку державного управління і економіки. В Україні, у відповідь на виклики часу і потреби суспільства, держава затвердила курс на цифровізацію публічних інституцій, що передбачає модернізацію існуючих систем і процесів, впровадження новітніх технологій та поліпшення доступу громадян до державних послуг. Державна соціально-економічна політика в цій галузі має на меті не лише підвищення ефективності управлінських процесів, але й забезпечення більшої прозорості, доступності та якості публічних послуг.

Основними цілями цифровізації є підвищення ефективності функціонування публічних інститутів, покращення якості адмінпослуг, зменшення корупційних ризиків та створення комфортного середовища для підприємництва. В Україні цей процес реалізується через запровадження електронного уряду, який передбачає надання послуг у дистанційному форматі. У рамках програми «Дія» було створено багато електронних сервісів для отримання адміністративних послуг, реєстрації бізнесу та доступу до інформації.

Одним із фундаментальних аспектів цифровізації є забезпечення електронної ідентифікації громадян. Впровадження національної системи електронної ідентифікації, такої як «Дія», дозволяє громадянам підтверджувати свою особу в електронному форматі та отримувати різноманітні послуги без необхідності особистої присутності в органах влади. Це не лише економить час, але й знижує навантаження на адміністративні органи.

У рамках державної соціально-економічної політики цифровізації також акцентується увага на розвитку інфраструктури для обробки та зберігання даних. Створення захищених платформ для обміну інформацією між державними органами та забезпечення кібербезпеки є важливою умовою для охорони приватності громадян і запобігання можливим кібератакам.

Не можна обійти увагою й економічні наслідки цифровізації. Впровадження нових технологій у публічних інституціях призводить до значної економії ресурсів, скорочення витрат на паперову документацію, оптимізації робочих процесів та підвищення продуктивності праці. Відпрацьовані процеси призводять до зменшення адміністративних бар'єрів для бізнесу, що, своєю чергою, сприяє підвищенню інвестиційної привабливості країни.

Проте, реалізація політики цифровізації стикається з численними викликами. Серед них можна відокремити недостатню цифрову грамотність населення, брак належної інфраструктури в регіонах, а також проблеми з захистом даних і конфіденційності. Для подолання цих бар'єрів необхідно проводити систематичні навчання для населення, інвестувати в інфраструктуру та розробити ефективні механізми захисту персональних даних.

Важливим аспектом є також забезпечення відкритості даних і прозорості діяльності публічних інститутів. Впровадження політики відкритих даних дозволяє громадянам мати доступ до інформації про діяльність держави, що сприяє підвищенню рівня довіри до уряду і залученню громадськості до процесів управління.

Таким чином, державна соціально-економічна політика цифровізації діяльності публічних інституцій в Україні спрямована на створення ефективної, прозорої та доступної системи управління, що відповідає сучасним вимогам суспільства. Це комплексний процес, що вимагає зусиль з боку всіх гілок влади, бізнесу та громадського сектора. Впровадження інноваційних рішень, розвиток електронних сервісів, забезпечення кібербезпеки і підвищення цифрової грамотності населення стануть запорукою успішної реалізації політики цифровізації в Україні.

Список використаних джерел

1. Криниця С.О. Державна політика цифровізації економіки України. Фінансовий простір. 2018. 87с.
2. Стеблина Н.О. Цифровізації державної політики як дискурс сучасності: Автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Вінниця. 2021. 36 с.
3. Гончарук О.В. Соціально-економічні аспекти цифровізації в Україні: виклики та рішення. 2019.

Казановський М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Бритова Г. В.

ПОЛІТИКА ЕЛЕКТРОННОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ: РОЛЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУТІВ

Електронна ідентифікація представляє собою ключовий елемент цифровізації державних інститутів, оскільки забезпечує безпечний доступ громадян до електронних послуг. У сучасному світі, де технології стрімко розвиваються, а громадяни вимагають швидкого та зручного отримання державних послуг, політика електронної ідентифікації стає надзвичайно актуальною. В Україні особлива увага приділяється створенню ефективних механізмів електронної ідентифікації, які можуть значно спростити процеси взаємодії між державою та громадянами.

Основна мета політики електронної ідентифікації полягає в забезпеченні безпечної та зручної ідентифікації особи в цифровому середовищі. Завдяки системам електронної ідентифікації, таким як Дія, громадяни отримують можливість підтверджувати свою особу дистанційно, що суттєво спрощує процес отримання адміністративних послуг. Це не лише підвищує зручність взаємодії між громадянами та державою, а й знижує корупційні ризики, пов'язані з особистими зустрічами у чиновниках.

Перспективи розвитку електронної ідентифікації в Україні безпосередньо залежать від подальшого вдосконалення технологій та нормативно-правової бази. В Україні вже запроваджено електронний паспорт та електронний підпис, які відкривають нові можливості для цифрових трансакцій. Важливою складовою стратегії є інтеграція української системи електронної ідентифікації в міжнародні системи, що забезпечить ще більший рівень доступу до послуг за кордоном.

Але незважаючи на позитивні аспекти, політика електронної ідентифікації стикається з низкою викликів. Одним з основних є питання кібербезпеки. Урахування загроз, пов'язаних із витоками даних та кібератаками, є надзвичайно важливим для забезпечення довіри громадян до електронних систем. Також необхідно приділяти увагу підвищенню цифрової грамотності населення, оскільки більшість українців досі не повністю знайомі з можливостями та перевагами електронної ідентифікації.

Не менш важливими є і правові аспекти. В Україні слід продовжити розвиток законодавчої бази, що регулює електронну ідентифікацію, аби забезпечити правову захищеність користувачів. Кожен громадянин має бути впевнений в тому, що його дані обробляються у відповідності до законодавства, а також що є належні механізми для їх захисту.

У підсумку, політика електронної ідентифікації є одним з ключових компонентів цифровізації публічних інститутів в Україні. Вона здатна суттєво поліпшити якість взаємодії громадян з державою, підвищити ефективність надання послуг та знизити рівень корупції. Проте для успішної реалізації цієї політики необхідно подолати ряд викликів, пов'язаних із кібербезпекою, правовим регулюванням та цифровою грамотністю населення. Тільки комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить Україні реалізувати потенціал електронної ідентифікації та перейти до нової ери в управлінні публічними інститутами.

Список використаних джерел

1. Баранник І.М. Електронна ідентифікація: аналіз основних підходів та моделей в Україні та світі. 2021.
2. Гончарук О.В. Соціально-економічні аспекти цифровізації в Україні: виклики та рішення. 2019.
3. Юрій В. Ф. Електронна ідентифікація у сфері публічного управління: теорія та практика. Київ, 2023.

Казановський М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Бритова Г. В.

ЦИФРОВА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ УКРАЇНИ

У сучасному світі цифрова трансформація є невід'ємною частиною розвитку державного управління, особливо в Україні, яка активно впроваджує інноваційні технології у сферу публічних послуг. Проте поряд із перевагами цифровізації зростають і ризики, пов'язані з цифровою безпекою. Гарантування кібербезпеки та захисту інформаційних систем стає ключовим завданням для публічних інституцій, адже саме вони зберігають і обробляють чутливі дані громадян, бізнесу та організацій.

Однією з головних загроз для цифрової безпеки є кібератаки, які можуть мати різні форми: від простих фішингових атак до складних DDoS-атак чи шкідливого програмного забезпечення. У контексті війни в Україні, викликаної агресією Російської Федерації, цифрова безпека стала критично важливою для захисту як державних систем, так і національного інформаційного простору. За даними Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, кількість кібератак на державні ресурси зросла в рази, що вимагає підвищеної уваги до цього питання.

Уряд України активно впроваджує стратегії для посилення кібербезпеки. Зокрема, прийнято Закон України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України", який визначає правові та організаційні основи забезпечення кібербезпеки. Одним із ключових елементів є Національна система кібербезпеки, що включає координацію між різними державними органами, зокрема СБУ, Держспецзв'язком, Міноборони та іншими.

Для посилення цифрової безпеки публічних інституцій важливо також впроваджувати сучасні технології захисту даних. Сюди входить шифрування, багатофакторна аутентифікація, системи раннього виявлення загроз та резервування даних. Крім технічних рішень, велике значення мають навчання співробітників державних органів з основ кібергігієни, адже людський фактор часто є найслабшою ланкою у захисті систем.

Державні ініціативи, як-от портал "Дія", показують, що цифровізація може значно підвищити ефективність і прозорість роботи публічних інституцій. Однак для забезпечення довіри громадян необхідно гарантувати високий рівень захисту їхніх персональних даних. Згідно з міжнародними стандартами, такими як GDPR, впровадження практик прозорого управління даними та забезпечення права громадян на приватність є невід'ємними аспектами цифрової трансформації.

Зважаючи на міжнародний досвід, партнерство з провідними ІТ-компаніями та організаціями може сприяти розробці і впровадженню інноваційних рішень у сфері кібербезпеки. Також важливо брати участь у глобальних ініціативах, наприклад, у рамках Європейського союзу чи НАТО, які спрямовані на підвищення рівня захищеності державних систем.

Отже, цифрова безпека є ключовою умовою успішної діяльності публічних інституцій України. Інтеграція сучасних технологій, розробка ефективної правової бази, міжнародна співпраця та посилення людського потенціалу є необхідними складовими для забезпечення стійкості перед сучасними кіберзагрозами. Успішне вирішення цих завдань не лише посилить довіру до державних органів, але й сприятиме сталому розвитку країни в умовах цифрової епохи.

Список використаних джерел

1. Васильєв А.О. "Кібербезпека в системі державного управління". – Київ. 2020. – 280 с.
2. Михайлюк О.М. "Цифрова трансформація та інформаційна безпека публічних інституцій". – Харків. 2019. – 312 с.
3. Петров С.М. "Кібербезпека: технології та управління". – Вінниця. 2017. 288 с.
4. Зубарєв В.О., Тарасенко І.Г. "Державна інформаційна політика та кібербезпека". – Київ. 2022. – 320 с.

Кандиба А. В.

Класичний приватний університет

УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПРОЄКТАМИ В УКРАЇНІ

Загалом соціальний проєкт визначається вченими як приписана модель, майбутній бажаний стан системи, що виникає у результаті певних дій людей, наявності ресурсів (фінансових, трудових, матеріальних, інтелектуальних, пізнавальних, евристичних, ціннісних). Соціальний проєкт також розглядається як мета проєктної діяльності, вид соціальної творчості.

Важливою вбачається характеристика соціального проєкту як сконструйованого соціального нововведення, метою якого є створення, модернізація чи підтримка в середовищі матеріальної або духовної цінності, котра має просторово-часові ресурсні обмеження і вплив якої на людей визнається позитивним за своїм соціальним значенням.

Слід зазначити, що проєкти соціального розвитку розробляються з метою вирішення соціальних проблем та задоволення потреб суспільства. У межах соціальної політики такі проєкти реалізують держава, благодійні організації та фонди, міжнародні фінансові організації. При цьому головними експертами у процесі оцінювання проєктів соціального розвитку виступає суспільство. Тому прийнятність варіантів розв'язання соціальних проблем для цільових груп проєкту та населення того регіону, для якого він розробляється, має бути одним з індикаторів якості соціального проєкту.

Управління проєктами є одним із найперспективніших напрямів управлінської діяльності, яка спрямована на керування, координацію й організаційне забезпечення виконання проєктів та передбачає застосування сучасних методів і засобів управління, інноваційних технологій у різних сферах науки й практики. У процесі формування цілей проєкту соціального розвитку обґрунтовується його відповідність пріоритетним напрямкам розвитку держави, визначається його доцільність та очікуваний вплив на цільові групи і територію

реалізації проєкту. Після визначення доцільності соціального проєкту окреслюється концепція проєкту соціального розвитку у вигляді проєктної пропозиції для фінансування. Слід зазначити, що однією з вагомих характеристик доцільності проєкту є сталість та тривалість його результатів, що, своєю чергою, дає змогу продемонструвати інвестору (донору), куди витрачено ресурси, який вплив вони здійснюють на цільові групи й отримувачів послуг та який ефект отримано у результаті.

Успішні приклади соціальних проєктів в Україні:

- "Єднаймося заради дітей" – це програма підтримки дітей-сиріт та багатодітних родин;
- "Дія. Цифрова освіта". Соціальний проєкт, спрямований на підвищення цифрової грамотності українців;
- гуманітарні ініціативи для ВПО. Допомога внутрішньо переміщеним особам через створення центрів підтримки;
- інтеграція ветеранів АТО/ООС – це програми психологічної реабілітації, працевлаштування та соціалізації.

Управління соціальними проєктами в Україні є критично важливим для подолання викликів сучасності та побудови стійкого суспільства. Успіх залежить від ефективної організації, співпраці та залучення громади

Кандибка Є. В.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

В умовах нестабільності сучасних процесів та необхідності швидкого відновлення України після війни, раціональне використання інтелектуальних ресурсів у сфері публічного управління, зокрема знань та досвіду, стає ще більш важливим. До того ж, знання є ключовим резервом ефективного функціонування органів місцевого самоврядування і забезпечення сталого розвитку територіальних громад. Місцевим органам влади необхідно сприяти виявленню та консолідації потенціалу громади для уможливлення сталого соціально-економічного розвитку територій.

Трансформаційні зміни в «суспільстві знань» на місцевому рівні вимагають створення нової парадигми спроможності територіальної громади, в основі якої лежить підвищення професіоналізму службовців місцевого самоврядування відповідно до потреб сфери публічного управління; використання управлінських технологій для забезпечення ефективного виконання функцій органами місцевого самоврядування; робота нових підходів і стратегій щодо сталого зростання та розвитку місцевого самоврядування; розвиток та використання ефективних інформаційних та комунікативних технологій між службовцями; внутрішні портали та інші інформаційні системи.

У науковій спільноті відсутній єдиний погляд щодо трактування досліджуваної дефініції. Значна кількість вчених одну дефініцію трактують декількома визначеннями. Виходячи з того, що ряд дослідників визначає управління знаннями саме як процес, у ході якого формуються, накопичуються, поширюються та застосовуються знання з метою максимізації ефективності та конкурентоспроможності організації, на наше переконання, враховуючи особливості місцевого самоврядування, управління знаннями в системі місцевого самоврядування можна визначити як цілеспрямований процес, у ході якого формуються, транслюються та імплементуються теоретичні, прикладні, особистісні, тацитні, експертні, формалізовані знання фахівцями з питань управління знаннями для забезпечення процесів інтелектуальної креативізації потенціалу громад.

Отже, як переконливо засвідчив проведений аналіз, проблематика «управління знаннями» є вкрай актуальною, однак, наразі відсутні системні дослідження щодо специфіки застосування комплексних систем управління знаннями в муніципальній сфері. Окремо слід констатувати застосування окремих інструментів управління знаннями в проєктах, наставництві, організаційному навчанні, спільноті практик, роботі з ідеями та внутрішніми експертами. На жаль, спостерігаємо вкрай низький рівень обізнаності сутності самого поняття управління знаннями в Україні, незважаючи на його поширеність у світовій практиці на рівні публічного управління.

Касьян В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Тягушева О. Г.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В УКРАЇНІ

Система стоматологічної допомоги є невід'ємною частиною охорони здоров'я, яка впливає на якість життя населення, соціальне благополуччя та економічну стабільність суспільства. В Україні питання державного регулювання цієї сфери набувають особливої актуальності через низку викликів, таких як високий рівень стоматологічних захворювань, нерівномірний доступ до послуг між регіонами, недостатнє фінансування та необхідність адаптації до міжнародних стандартів.

Основною метою державного регулювання у сфері стоматологічної допомоги є забезпечення рівного доступу населення до якісних та безпечних медичних послуг. Це включає розробку та впровадження ефективної політики, спрямованої на покращення профілактики, діагностики та лікування стоматологічних захворювань.

По-перше, одним із ключових завдань державного регулювання є забезпечення доступності стоматологічних послуг для соціально вразливих груп населення, таких як діти, пенсіонери, особи з інвалідністю та малозабезпечені громадяни. У цьому напрямі держава має розробляти програми безкоштовної або пільгової стоматологічної допомоги, створювати соціально орієнтовані клініки та впроваджувати мобільні стоматологічні кабінети для обслуговування віддалених регіонів.

По-друге, держава повинна забезпечувати контроль за якістю стоматологічних послуг. Це включає ліцензування медичних закладів, сертифікацію лікарів-стоматологів, розробку стандартів лікування та протоколів профілактики, а також контроль за дотриманням санітарно-епідеміологічних норм. Такі заходи сприяють зниженню ризиків для пацієнтів і підвищенню довіри до системи охорони здоров'я.

По-третє, важливим аспектом державного регулювання є профілактика стоматологічних захворювань. Національні програми профілактики повинні включати інформаційно-просвітницькі кампанії щодо гігієни ротової порожнини, організацію регулярних профілактичних оглядів у навчальних закладах та субсидування засобів догляду, таких як фторовані зубні пасти чи ополіскувачі. Такий підхід дозволяє зменшити фінансове навантаження на систему охорони здоров'я через скорочення витрат на лікування складних захворювань.

Крім того, державне регулювання має враховувати проблеми нерівномірного розподілу стоматологічних послуг між міськими та сільськими регіонами. У сільській місцевості спостерігається значний дефіцит фахівців та обладнання, що ускладнює доступ до якісної допомоги. Для вирішення цієї проблеми держава може стимулювати відкриття нових стоматологічних клінік у сільських районах, надавати фінансову підтримку молодим лікарям-стоматологам для роботи в таких регіонах, а також розвивати телемедицину.

Економічний аспект також є важливим елементом державного регулювання. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє забезпечувати раціональне використання бюджетних коштів, спрямованих на фінансування стоматологічної допомоги. Крім того, державна політика повинна сприяти зниженню вартості медичних послуг для населення шляхом регулювання цін та розвитку системи медичного страхування, яка охоплює стоматологічні послуги.

Таким чином, державне регулювання системи стоматологічної допомоги населенню України є багатовекторним завданням, яке потребує комплексного підходу. Основними напрямками регулювання мають стати забезпечення доступності послуг, підвищення їх якості, розвиток профілактичних заходів, підтримка регіонів із недостатнім доступом до медичної інфраструктури, а також гармонізація з міжнародними стандартами. Це сприятиме зміцненню системи охорони здоров'я, підвищенню рівня здоров'я населення та зменшенню соціальної нерівності.

Список використаних джерел

1. Гриценко І.М. Економічні аспекти організації стоматологічної допомоги в Україні. Київ. 2020.
2. Дорофєєва О.А. Проблеми доступності стоматологічної допомоги у сільській місцевості України. Журнал охорони здоров'я. 2019.
3. Іваненко В.П. Сучасні підходи до регулювання стоматологічних послуг: європейський досвід та українські реалії. Харків. 2021.

Касярум С. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

На центральному політичному рівні, за аналогією до США, має бути запроваджено інститут радників з питань стратегічних комунікацій вищому керівництву держави. Також, для забезпечення політичного консенсусу у питаннях забезпечення стратегічного розвитку держави доцільно утворити Координаційну раду зі стратегічних комунікацій. Основна мета Координаційної ради – забезпечення консолідації зусиль усіх заінтересованих сторін: гілок влади, громадянського суспільства, творчих спілок, експертно-аналітичного середовища та представників бізнесу. Основні завдання Координаційної ради полягатимуть у: визначенні пріоритетів розвитку держави; узгодженні візії майбутнього України; ухвалення національної комунікаційної стратегії України; координація дій та моніторинг реалізації.

Окремо варто наголосити на доцільності запровадження проектного підходу в сфері державних комунікацій, а саме на необхідності створення окремих проектних груп для реалізації загальнодержавних комунікаційних стратегій та стратегій в рамках публічної дипломатії. Така пропозиція є доречною з огляду на ефективність діяльності таких команд в ЄС, де вони функціонують за визначеними пріоритетними напрямками або на період подолання певної кризи.

Обґрунтовуючи доцільність застосування проектного підходу у процесі реалізації заходів публічної дипломатії доцільно наголосити на використанні такої інноваційної методології проектного менеджменту як аджайл (гнучка методологія). Застосування цієї методології для реалізації заходів публічної дипломатії полягає у наданні пріоритету взаємодії та співробітництва суб'єкта публічної дипломатії із його об'єктами (міжнародною громадськістю) та, на підставі.

Таким чином, практичне застосування запропонованого теоретичного обґрунтування організаційно-функціонального забезпечення публічної дипломатії в Україні дасть змогу ефективно налагодити взаємодію із міжнародною спільнотою у досягненні зовнішньо-політичних, економічних, наукових, воєнних тощо цілей держави. Для подальшого обґрунтування та практичного застосування запропонованої схеми доцільно розглянути напрями розвитку інституційної спроможності органів державної влади у сфері публічної дипломатії, а також запропонувати основні принципи їх діяльності у цій сфері.

Катіба О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання визначення пріоритетних напрямів розвитку територій, а також формування урбаністичних політик часто ставилися серед вітчизняних та зарубіжних науковців, що вивчали відповідні проблеми. Науковці зазначають, що «основними пріоритетами для країн Європи щодо національної урбаністичної політики

є: забезпечення збалансованої політики національного і регіонального розвитку зі стримуванням (в окремих випадках) процесів зростання великих міст; сприяння сталому міському розвитку; реалізація стратегій міського оновлення; формування міст як рушіїв економічної конкурентоспроможності та продуктивності».

Наразі серед іншого актуальними є питання удосконалення комплексного механізму публічного управління розвитком урбанізованих територій, які враховують умови воєнного стану та післявоєнного відновлення. Вважаємо, першочерговим є вирішення таких стратегічних завдань як:

- створення центрів економічного розвитку за допомогою формування агломерацій, створення кластерів, технополісів, технопарків та бізнес-інкубаторів;
- розвитку цифрових технологій та інновацій на урбанізованих територіях;
- створення нових робочих місць, через розвиток малого та середнього бізнесу;
- визначення пріоритетних галузей, що слід розвивати відповідно до потенціалу урбанізованих територій: будівельна, сільськогосподарська, металургійна, електротехнічна та військово-промислова.
- відбудова та розвиток інфраструктури, що відповідає вимогам екологічності та енергоефективності, орієнтованої на інклюзивність та інноваційність;
- розвиток сфери містобудування, відбудова та розвиток житлового фонду із забезпеченням інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури.

Механізм публічного управління розвитком урбанізованих територій є системою взаємодії різних органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, підприємств і інших суб'єктів, що сприяють сталому розвитку міських територій, задоволення потреб населення та підвищенню якості життя. Він включає ряд ключових елементів, зокрема стратегічне планування, бюджетування, регулювання, моніторинг та оцінку результатів.

Основні компоненти цього механізму: стратегічне планування розвитку міст та просторове планування територій; діяльність органів місцевого самоврядування та державних органів влади; фінансування, що включає розробку бюджетів; механізми державного приватного партнерства тощо; правове регулювання (впровадження містобудівних норм, стандартів, регламентів тощо); впровадження зелених стандартів у будівництві та управлінні міським середовищем (наприклад, енергоефективність, управління відходами, природоохоронні заходи); моніторинг і контроль стану урбанізованих територій; громадська участь.

Механізм публічного управління розвитком урбанізованих територій є комплексним і багатограним процесом, що вимагає інтеграції різних інститутів і технологій для забезпечення сталого, ефективного і екологічного розвитку міст. Важливим аспектом є взаємодія з громадянами, забезпечення їх участі в прийнятті рішень, а також використання сучасних інструментів для управління міським простором.

Також особливою увагою під час відбудови має приділятися розвитку малих та середніх підприємств, що сприятиме створенню нових робочих місць та поверненню населення в Україну. Зокрема, необхідною є розробка та реалізація ряду заходів, що сприятимуть відновленню підприємництва в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Особливо актуальним в умовах сьогодення, є розвиток сфери містобудування, відбудова та розвиток житлового фонду, що включає в себе комплекс завдань: удосконалення планування та забудови територій; оновлення ветхого та аварійного фонду житла; забезпечення тимчасовим житлом внутрішньопереміщених осіб; відбудова пошкоджених у результаті військової агресії та будівництво нових житлових будинків із забезпеченням інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури.

Керімов А. З.

Класичний приватний університет
докторант

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ, ЯКІ ЗУМОВЛЮЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ринок праці – це механізм, який постійно розраховує економічні та соціальні вигоди від відтворення, їх постійну еволюцію, взаємодію та домовленості. Це процедура, яка передбачає участь багатьох акторів і компонентів і передбачає участь обох. Це процедура нескінченної кількості взаємодій (економічних, інформаційних, соціальних і рівневих), яка не є абсолютно випадковою і не має прямого значення, але все ж нескінченно повторюється і різноманітна. Стан пропорційності вважається наближено ідеальним, результатом цих взаємодій є стандартне уявлення такого типу, в якому при відтворенні величини, близькі до рівності, вирівнюються, процеси врівноважуються - до рівноваги, взаємодіючі фактори і параметри розглядаються - і податливий, коли система відтворення майже збалансована.

Зайнятість є основним критерієм для визначення ступеня асоціації, отже, ефективності системи відтворення: чим нижчий ступінь асоціації, тим більше проблем і розбіжностей присутні в системі, тим вищий рівень безробіття і нижчий рівень зайнятості. Крім того, зайнятість є не тільки результатом зв'язку компонента з рівневою структурою відтворювального процесу, але й необхідною для його реалізації.

В умовах вільного ринку неорганізованість щодо економічного руху (відтворення) товарів і капітальних благ можна легко подолати їх власною організацією – ціною товару чи капіталу. Цієї автоматизації бракує на ринку праці через ряд причин.

Серед причини основною є апостеріорна природа ринку (яка буквально походить від латинської фрази «знання з досвіду»), і він лише документує протилежні події, які відбуваються, ті, що є результатом уже реалізованих взаємодій. В умовах технологічних зрушень (змін техніко-технологічних систем) володіння лідерством у системі відтворення інформації про поточний стан може призвести до початку консервації відсталої структури сукупної робочої сили, блокування інноваційних розвитку, а в майбутньому виникнення більш глибоких конфліктів, що супроводжуються структурним безробіттям і зростанням соціальної напруги.

Для забезпечення послідовного, екстенсивного відтворення трудових здібностей необхідні стійкі просторові зв'язки, надійний зв'язок періодів часу: минулого, теперішнього і майбутнього. Це зумовлює необхід-

ність вивчення менш актуальних, але більш імовірних тенденцій розвитку, на які ринковий механізм, теоретично, не здатний. Через зазначені вище причини типовим станом на ринку праці є дисбаланс, а рідкісним, короткочасним і нестабільним станом є рівновага. Звідси можна зробити висновок, що система відтворення працездатності є єдиним часово-просторовим механізмом, який забезпечує швидку адаптацію до поточної ситуації. Цей механізм важливий, оскільки він децентралізує процес, дозволяючи довгостроковий розвиток. Механізм є свідомим, оскільки він керує процесом відтворення [2].

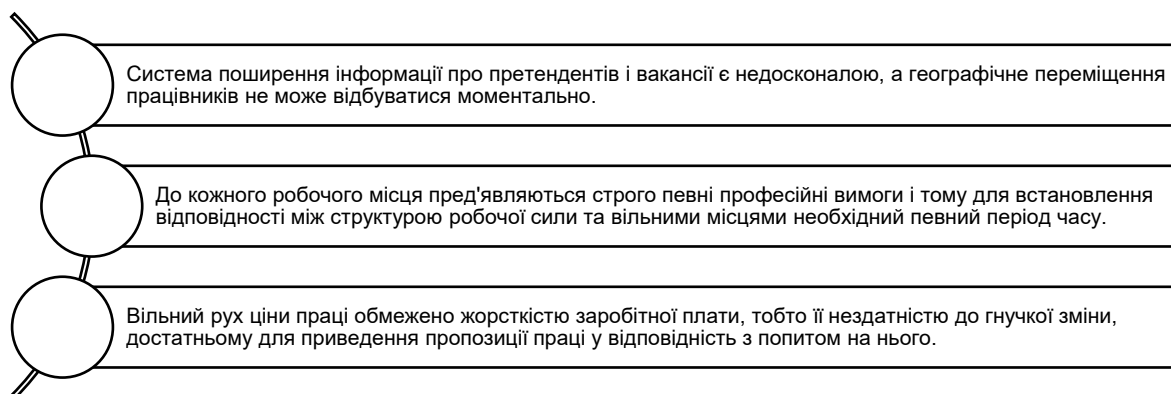

Рис. 1. Причини неможливості автоматизму ринку праці [1]

Необхідною умовою нормального функціонування ринкових відносин у ході економічної реформи є використання державних механізмів регулювання ринку праці.

Регулюванням ринку праці на рівні держави вважається конституційна система обов'язків держави щодо правового регулювання трудових процесів і виробничих відносин, встановлення соціальних гарантій зайнятості, оплати праці та прожиткового мінімуму, а також матеріальної допомоги для соціально незахищені верстви населення.

Економічне та духовне відродження України неможливе без зосередження уваги на проблемах молоді як майбутнього країни, власника соціально-економічного прогресу, адже незмінною істиною є те, що від забезпечення більшого розвитку суспільства залежить гідні умови для молоді. Незважаючи на деклароване усвідомлення країною цієї істини, більшість країн світу боролися зі значним тягарем невирішених молодіжних проблем, деякі з яких, наприклад, проблема нерівності молоді, безробіття та маргіналізація молоді, поширення нелегальних соціальних практики та антисоціальна поведінка в молодіжному середовищі, поганий стан здоров'я молоді, деякі сімейні та подружні проблеми тощо в даний час виявляють схильність до збільшення [3].

Соціально-економічний потенціал країни на майбутнє та на сьогодні безпосередньо залежить від трудової участі молоді людини, оскільки її участь у економічній діяльності має вирішальне значення для її соціального, культурного та професійного розвитку. Ринкова економіка розширила коло потенційних застосувань ресурсів і здібностей молоді, водночас призвела до того, що держава рідше підтримувала молодь у професійній та соціальній сферах, а також призвела до руйнування старих основ трудової соціалізації молоді через на відсутність створення нових інституцій.

Сьогоднішньому стану розвитку економіки України притаманна дедалі більшою дивергенцією внутрішнього ринку праці, особливо це проявляється у поширенні тенденцій, які не відповідають випускники вищих навчальних закладів (ВНЗ) вимогам роботодавців чи держави. Зазвичай це відбувається:

– Погіршення фінансово-економічного стану ВНЗ (яких також торкаються ті ж проблеми, що й бізнесу, щодо якого ВНЗ можна розглядати як частину соціально-економічної системи, так і суб'єктів господарювання) та зниження рівня їх економічна безпека є частиною проблеми.

– Зниження ступеня розвитку галузей спеціальності, за якими готують студентів вищі навчальні заклади України;

– Деградація економічного розвитку держави внаслідок зниження економічних показників;

– Зниження конкурентоспроможності України на світовій арені та загалом зниження безпеки держави та національної безпеки в цілому.

Процедури відновлення та модернізації системи освіти, як суттєвої складової молодіжного безробіття, мають значні перешкоди і часто не відповідають змінам в економіці, культурі, соціальних відносинах та інтересах суспільства.

Порушений зв'язок між освітою, наукою та виробництвом можна вважати однією з причин розриву знань, отриманих у вітчизняних ЗВО, із запитом роботодавців. Багато керівників підприємств не зацікавлені (не мають фінансової вигоди) брати участь у підготовці фахівців, які мають відношення до їх підприємства. Все це зумовлює необхідність дослідження зв'язку ринку праці із системою освіти та стратегічним планування економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник. Київ : Знання, 2006. 559 с.
2. Павлюк Т.І. Ринок праці: теорія, методологія, практика: монографія / Т.І.Павлюк Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 212 с.
3. Шаманська Н. Зайнятість і ринок праці: теоретико-методологічні засади/ Н.Шаманська // Світ фінансів. 2007. Вип.2 (11). С.7-20.

Кириченко Г. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ В УКРАЇНІ

Антикорупційна реформа була розпочата у 2014 році, та створила інституційні засади для протидії корупції та її прояви. Зусиллями держави і громадянського суспільства в Україні було сформовано антикорупційну платформу, створено відповідну інфраструктуру яку можна назвати антикорупційною системою. Вона включає в себе державну політику, законодавство, антикорупційні органи, офіси міжнародних антикорупційних організацій, ради громадського контролю при центральних органах виконавчої влади. При цьому так звана політична і ділова корупція залишаються на досить високому рівні. Перш за все, слід зазначити, що в Україні замість фрагментарного законодавства створено систему антикорупційного законодавства, яке охоплює всі сфери суспільного життя і включає різні види нормативно-правових актів. Основними цілями запобігання корупції є захист інтересів особи, суспільства, держави і бізнесу від корупційних правопорушень. Забезпечення прозорого та ефективного державного управління і ведення бізнесу, зниження рівня корупції до соціально допустимої межі. Прикладні цілі запобігання корупції визначені в Антикорупційній стратегії. Вони спрямовуються на вирішення конкретних проблем в різних сферах суспільного життя. Завдання запобігання корупції конкретизують шляхи і засоби досягнення цілей.

Отже, можна викласти розуміння місії антикорупційної політики як поєднання максимального зменшення рівня корупції, захисту суспільства від загроз, впливу і наслідків, виявлення і усунення причин умов корупції. На основі аналізу цих та інших праць, стратегічних документів з питань протидії корупції можна сформулювати перелік загальних напрямів антикорупційної політики, які належать до специфіки країни. Серед них є звуження поля умов і обставин, що сприяють корупції, цілеспрямована, довгострокова протидія корупції шляхом успішного виявлення корупційних дій і невідворотного покарання за них.

Клименко С. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток світової економіки свідчить, що головною рушійною силою будь-якої національної господарської системи є регіони. Саме на рівні регіонів вирішуються питання відтворення продуктивних сил, реалізуються проекти соціально-економічного розвитку, задовольняються ключові соціальні потреби населення, а показники розвитку регіональної економіки є критерієм визначення рівня економічного розвитку держави в цілому. Тому обґрунтування теоретико-методологічних аспектів управління розвитком регіонів України, а також виявлення особливостей розвитку їх господарських комплексів стають надзвичайно важливими науково-практичними завданнями.

Регіони виступають підґрунтям для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни за рахунок того, що на рівні регіону відбувається першо-початкове акумулювання та розподіл людського, інтелектуального та соціального капіталів, природних, матеріально-технічних, фінансово-кредитних та інших ресурсів. Таким чином, стратегічне значення регіонального розвитку є одним із найвагоміших для забезпечення розвитку країни. Сутність регіонального управління таким чином полягає у цілеспрямованому впливі суб'єкту управління на об'єкт. Ефективність такого впливу залежить у більшому ступеню від регіональної політики, яка «є органічною складовою загальнодержавної політики та спрямована на збереження територіальної цілісності держави і забезпечення всебічного розвитку регіонів».

Сьогодні однією з ключових проблем соціально-економічного розвитку регіонів України є дезінтеграція внутрішньо-регіонального ринку, яка виявляється у зміні внутрішньої консолідованості економічного простору, послабленні міжрегіональних зв'язків унаслідок посилення замкнутості регіональних господарських комплексів та підвищення ролі зовнішньоекономічних зв'язків. Виходячи з цього, головною метою державної регіональної політики на сучасному етапі є інтеграція регіонів у єдиний простір (духовний, гуманітарний, політичний, економічний) при збереженні регіонального різноманіття.

Отже, управління регіональним розвитком в Україні сучасному етапі зумовлюється відмінностями між регіонами за наявним і використовуваним соціально-економічним потенціалом територій, зокрема, природно-ресурсним, трудовим, виробничим, інноваційним потенціалом, особливостями історичного розвитку і специфіки економіко-географічного розташування регіонів, особливостями структури і спеціалізації РГК, різноманітністю у перебігу соціальних, економічних, гуманітарних, екологічних та інших регіональних процесів і явищ.

Кобиляков А. А.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Аграрний сектор посідає виняткове місце в національному господарстві через його продовольчий аспект. Європейські держави, США, говорячи про політику управління цією сферою, називають її «публічною аграрною політикою» або просто «аграрною політикою», не обмежуючи зміст лише впливом держави. Політика з'являється там, де стикаються інтереси, врегулювання яких набуває суспільно важливого характеру. Функціонування демократичного суспільства передбачає здійснення політики людьми для людей, є

публічною справою. Розробка і реалізація аграрної політики, як будь-якого напряму публічної політики, ґрунтується на залученні не тільки інститутів публічної влади – державних органів та органів місцевого самоврядування, а й інших публічних дійових осіб – представників агробізнесу, науковців-аграріїв, експертів, лідерів громадської думки, ЗМІ, інститутів громадянського суспільства тощо. Консультації органів виконавчої влади з громадськістю щодо питань вироблення та втілення аграрної політики унормовані також українським законодавством.

За визначенням М.Й. Хорунжия, аграрна політика держави – це комплекс заходів щодо вирішення конкретних економічних проблем, який передбачає використання певних принципів регулювання виробництва, використання ресурсів, маркетингу продовольчих і промислових товарів, організації суспільних відносин на селі, вона є складовою загальної економічної політики України, спрямованої на подолання кризової ситуації в агропромисловому виробництві, створення соціально-економічних умов життя і праці українських селян на рівні розвинутих країн, забезпечення конкурентоспроможного агропромислового виробництва на світовому аграрному ринку. Державна аграрна політика, як соціально-економічне явище, повинна сприяти досягненню поставленої політичної мети і завдань розвитку суспільного виробництва країни стосовно конкретних умов.

Відповідно до чинного законодавства державна аграрна політика базується на національних пріоритетах, враховує необхідність інтеграції України до Європейського Союзу та світового економічного простору, є системою правових, організаційних і економічних заходів щодо підвищення ефективності функціонування аграрного сектору, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій. Метою політики є досягнення стратегічних цілей: гарантування продовольчої безпеки держави; перетворення аграрного сектору на високоефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому та зовнішньому ринках сектор економіки держави; збереження селянства як носія української ідентичності, культури й духовності нації; комплексний розвиток місцевості та розв'язання соціальних проблем на селі.

Гадзало Я. М., Гладій М. В., Саблук П. Т. трактують вітчизняну аграрну політику як сукупність науково обґрунтованих заходів, спрямованих на підвищення продуктивності й економічної ефективності аграрно-ресурсного потенціалу, охорону і розширене відтворення природних сільськогосподарських ресурсів, поліпшення системи матеріально-технічного забезпечення агроформувань, реформування земельних відносин, розвиток багатокладної економіки, стабільне нарощування виробництва продукції, успішне розв'язання продовольчої проблеми, поліпшення фінансово-економічних показників сільських товаровиробників, підвищення економічної ефективності функціонування АПК країни.

На базі традиційного розуміння аграрної політики як сукупності форм і методів регулювання розвитку агропродовольчого сектору економіки у його загальноприйнятних межах сучасні дослідники дають визначення новітній аграрній політиці як системи цінностей, які держава вбачає в цьому секторі (або, по-іншому, виставляє перед ним) і гарантує їхнє забезпечення (досягнення). У прикладному значенні це має розглядатися так: державна влада бере на себе повну і ні з ким іншим неподільну відповідальність за її практичне втілення.

Оскільки політика є результатом спільної діяльності та взаємодії державних, публічних, недержавних акторів та наднаціональних структур, ця обставина дає нам підстави віднести поняття «державна аграрна політика» до тлумачення аграрної політики у вузькому розумінні, широкіше ж її трактування було б доречним з використанням терміну «публічна». Суб'єктивними рисами публічного характеру державної аграрної політики є формування адекватних часу агрополітичних відносин, агрополітичної свідомості та агрополітичної організації.

Коваль А. О.

Класичний приватний університет
аспірант

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НОВОСТВОРЕНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У процесі інтеграції України до Європейського Союзу, одним із важливих аспектів є розвиток новостворених громад, що відповідають європейським стандартам управління, розвитку економіки, соціальних послуг та інфраструктури. Для успішної адаптації до європейських норм необхідно розробити науково-методичні засади, які будуть сприяти ефективному розвитку цих громад та забезпечити стійку взаємодію з міжнародними партнерами.

Однією з головних проблем є недостатня інституційна спроможність новостворених громад, що гальмує реалізацію місцевих ініціатив. Багато громад мають обмежені ресурси для реалізації великих інфраструктурних проєктів і розвитку підприємництва, що негативно позначається на їхньому соціально-економічному становищі.

Іншою проблемою є недостатня взаємодія громад із державними органами та міжнародними партнерами, що призводить до неефективного використання можливостей, які надаються через фінансування від міжнародних фондів та організацій.

У практичному контексті важливо створювати стратегії розвитку, що будуть враховувати як специфічні потреби новостворених громад, так і вимоги європейських стандартів. Принципи децентралізації повинні активно застосовуватися на місцевому рівні, а також здійснюватися через механізми громадської участі, що дозволяють інтегрувати інтереси громадян у процес прийняття рішень.

Залучення міжнародних партнерів для обміну досвідом є необхідним кроком для запозичення кращих європейських практик, що дозволить удосконалити інфраструктуру громад, а також поліпшити соціальні послуги для їх мешканців.

Проведене дослідження показує, що розвиток новостворених громад в умовах європейської інтеграції вимагає комплексного підходу, який передбачає не тільки інституційні зміни, але й розробку ефективних

стратегій, що відповідають європейським стандартам. Крім того, важливим є активне залучення громад до процесу управління, що дозволить досягти сталого розвитку та забезпечити високий рівень життя для мешканців новостворених громад.

Ковальов Д. В.

Класичний приватний університет

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сфери діяльності держави безпосередньо трансформуються у сфери (напрямки) публічного управління.

Однією із головних є публічне управління забезпеченням національної безпеки, в основі якого – публічне управління в сфері національної безпеки, тобто цілеспрямована діяльність політичного керівництва держави та суспільних інститутів з визначення цілей і постановки завдань щодо захисту національних цінностей та інтересів і розробки форм, методів та засобів досягнення цілей, реалізації національних пріоритетів у рамках відповідних аспектів публічної політики (економічної, соціальної, військової, міжнародної освітньої, етнопонаціональної, військово-промислової, бюджетно-фінансової, кадрової та ін. Вона включає: виявлення (прогнозування) загроз національним інтересам; визначення стратегічних завдань із захисту національних інтересів і діяльність щодо їх вирішення; удосконалення системи забезпечення національної безпеки, її сил і засобів; створення мобілізаційних ресурсів і визначення порядку їх розгортання.

Важливою ознакою публічного управління в сфері національної безпеки є те, що воно є категорією стратегічного публічного управління, що зорієнтоване на перспективу; концептуальний задум щодо вдосконалення системи управління. Найбільш складний вид стратегічного управління називається «стратегічним управлінням у реальному масштабі часу» і пов'язується, як правило, з вирішенням стратегічних завдань, що виникають раптово. По суті організація має одночасно паралельно займатися уточненням стратегії і вирішенням стратегічних завдань, що виникають. Саме система публічного управління забезпеченням національної безпеки такою. Ця система стратегічного публічного управління перебуває на стадії становлення, тому що не визначені остаточно її точні складові

Основні принципи публічного управління в сфері національної безпеки полягають в наступному: забезпечення національної безпеки без збитку (шкоди) для безпеки інших країн; інтеграція з міжнародними системами безпеки, дотримання укладених чи визнання міждержавних договорів і угод у сфері безпеки, співробітництво й участь відповідно до них у заходах щодо забезпечення безпеки за межами держави; суворе дотримання національного і міжнародного законодавства; дотримання балансу життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави; пріоритет політичних та інших мирних засобів у врегулюванні виникаючих конфліктів.

Створення ефективної системи публічного управління в сфері забезпечення національної безпеки вимагає досягнення чотирьох важливих цілей. Першою ціллю є інтеграція окремих організацій та структур у єдину систему забезпечення національної безпеки. Другою ціллю є досягнення інтеграції самої системи забезпечення національної безпеки до решти державних та суспільних організацій, структур та відомств. Третьою ціллю є досягнення інтеграції всередині кожної організації й структурах. Останньою ціллю є інтеграція національної системи публічного управління в сфері національної безпеки до сектору безпеки євроатлантичної та європейської спільноти.

Україна активно формує публічну стратегію управління в сфері національної безпеки через: Ухвалення Стратегії національної безпеки (2020), яка визначає основні загрози та способи їх подолання; інтеграцію в систему колективної безпеки НАТО; реформу оборонного сектору та сектору правопорядку; розвиток територіальної оборони і руху опору в умовах війни.

Формування стратегії публічного управління в сфері національної безпеки є багатовимірним процесом, який поєднує міждисциплінарні підходи та вимагає активної взаємодії між державою, суспільством і міжнародними партнерами.

Козарь Т. П.

Класичний приватний університет

д.держ.упр., доцент, професор кафедри публічного управління та землеустрою,
директор Центру підвищення кваліфікації

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМИ SIGMA

Програма SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management - Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту) - є одним із найпрестижніших аналітичних центрів Європейського Союзу, який було започатковано 1992 року за ініціативи Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу.

Головна мета Програми SIGMA полягає у зміцненні основ країн-партнерів для вдосконалення їх державного управління, а отже, і підтримці їх соціально-економічного розвитку шляхом нарощування спроможності державного сектору, посилення горизонтального управління та покращення розробки та реалізації реформ державного управління, включаючи належне визначення пріоритетів, послідовність і бюджетування.

Допомога Програми SIGMA у сфері реформи системи державного управління надається шляхом: здійснення аналізу адміністративних структур; розробки та впровадженні реформ адміністративної системи; здійснення аналізу запропонованих законопроектів та програм; організація навчання та обміну інформацією; підготовка планів технічної допомоги [1].

Україна оголосила пріоритетним завданням та стратегічною ціллю - вступ до Європейського Союзу, досягнення цієї мети не можливо без ефективного публічного управління, принципи якого мають відповідати

стандартам ЄС. Аналіз ефективності діяльності державних інституцій в Україні на основі європейських показників є оцінкою та передумовою до вступу нашої країни до Європейського Союзу.

Структура Принципів державного управління відповідно до Програми SIGMA складається з 6 напрямів державного управління, 32 принципів, а також 270 підпринципів.

Принципи - це комплексна система стандартів, що відображає цінності та поведінку, яких громадяни та підприємства очікують від сучасного державного управління [2, с. 6].

Відповідно до Європейських принципів державна служба повинна бути професійною, добросовісною, політично нейтральною, базуватися на заслугах, бути орієнтованою на громадян. Згідно з висновками експертів Програми SIGMA, Україна відповідає багатьом Європейським принципам, зокрема в частині повноти та чіткості законодавчого регулювання державної служби, розмежування посад державної служби, політичних посад та інших посад в державних органах

Стратегія реформування державного управління на 2022-2025 роки розроблена з урахуванням Європейських принципів та результатів проведеної у 2018 році експертами Програми SIGMA оцінки стану державного управління в Україні, а також досвіду, набутого на попередньому етапі проведення реформи державного управління.

Очікуваними результатами проведення реформи державного управління до 2025 року є:

– забезпечення надання послуг високої якості та формування зручної адміністративної процедури для громадян і бізнесу;

– формування системи професійної та політично нейтральної публічної служби, орієнтованої на захист інтересів громадян;

– розбудова ефективних і підзвітних громадянам державних інституцій, які формують державну політику та успішно її реалізують для сталого розвитку держави [3, с. 3-4].

Список використаних джерел

1. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. URL: <https://www.center.gov.ua/component/k2/item/3399-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-sigma>.

2. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Принципи державного управління. Видання 2023. URL: [file:///C:/Users/708_1/Downloads/Principles-of-Public-Administration-2023-edition-UKR%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/708_1/Downloads/Principles-of-Public-Administration-2023-edition-UKR%20(1).pdf).

3. Стратегія реформування державного управління на 2022-2025 роки : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/pars-2022-2025-ukr.pdf>.

Комаров А. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

Розвиток будівельної галузі є одним з найбільш пріоритетних напрямів економіки в сучасній Україні. Це обумовлено тим, що як і багато інших векторів розвитку суспільно-економічного буття, він також потребує адаптації відповідно до стандартів Європейського Союзу. Ці стандарти стосуються як державної політики стосовно будівництва загалом, так і його технічних, нормативно-правових аспектів, зокрема. Саме модернізація державно-управлінського вектору функціонування будівельної галузі у вітчизняних реаліях може сприяти ефективному та інноваційному існуванню її в подальшому. Ефективність функціонування будівельної галузі залежить від державної політики щодо її підтримки та регулювання, спрямованого на інформаційне забезпечення, створення та нормативно-правової бази оптимального податкового навантаження тощо.

На сучасному етапі розвитку національної економіки галузь будівництва покликана забезпечувати розв'язання цілої низки важливих соціально-економічних проблем, зокрема: модернізація та створення нових основних засобів виробництва; реконструкція та переоснащення; сприяння структурній перебудові економіки; забезпечення житлом громадян країни тощо.

На сьогодні в Україні функціонування будівельної галузі пов'язано із рядом проблем, які потребують пошуку науково обґрунтованих шляхів розв'язання. У розвинених країнах будівництво за кількістю зайнятих у цій галузі та випуском продукції становить приблизно десяту частину економіки, що забезпечує достатні темпи відтворення. В економіці України – близько 5 %. Державні органи управління цією важливою галуззю існують скрізь: у вигляді кількох урядових організацій, одного будівельного міністерства або ж департаментів у складі інтегрованих міністерств – екології, регіональної політики, транспорту та інфраструктури, житлового й комунального господарства.

Визначення державного регулювання, що зустрічається в економічній літературі, лише як діяльності державної влади щодо створення умов забезпечення підприємницької діяльності в усіх її різновидах, не достатньо повно відповідає зазначеним напрямам його дії. Таке визначення, на нашу думку, відображає лише підтримку процесу виробництва, а не його регулювання на всіх рівнях управління. Важливо, щоб воно не тільки сприяло виникненню загальних умов розвитку системи господарства, а й здійснювало постійний вплив як на створення форм і структур, так і методів, що відповідають реалізації інтересів держави (регіону). У будівництві такий їх вплив проявляється через інфраструктуру галузі та регіону.

Ситуація, що склалася на сьогодні у сфері будівництва (спад виробництва, зниження темпів розвитку, скорочення інвестиційної активності, нерозвиненість ринкової інфраструктури тощо) вимагає обґрунтованого підходу до вибору форм і методів державного регулювання з метою вирішення проблем управління будівельними підприємствами. Необхідною передумовою розв'язання вищезазначених проблем є забезпечення удосконалення інституційно-правового регулювання та підвищення ефективності механізмів державного регулювання будівельної діяльності, що загалом сприятиме поліпшенню інвестиційно-підприємницького клімату у сфері будівництва.

Серед першочергових завдань, які стоять перед органами державного регулювання у сфері будівництва є: по-перше, з одного боку спрощення та удосконалення адміністративних процедур видачі дозвільної документації (скорочення часу на очікування дозволів, зниження витрат тощо), а з другого боку посилення контролю за дотриманням будівельних та екологічних норм будівельниками; по-друге, розширення можливостей для державно-приватного партнерства у процесі будівництва важливих соціально-економічних об'єктів; по-третє, розширення застосування фінансово-кредитних механізмів забезпечення будівництва та управління об'єктами нерухомості; по-четверте, розширення сфери застосування механізмів страхування для забезпечення захисту від ризиків, які притаманні галузі будівництва.

Конєв Д. В.

Класичний приватний університет
аспірант

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля та вимагають від України проведення термінових заходів. Накопичення відходів в Україні є важливою загальнодержавною проблемою, яка занадто довго системно не вирішувалася. Статистичні дані щодо динаміки утворення та накопичення відходів свідчать про їх постійне збільшення, що створює ризики для навколишнього середовища та здоров'я населення. В Україні тільки за 2019 рік накопичилось майже 53 млн. м³ твердих побутових відходів, або понад 10 млн тон, більшість з яких було захоронено на 6 тис. сміттєзвалищ й полігонів загальною площею майже 9 тис. га (без урахування даних АР Крим та м. Севастополь). Попри те, що протягом останніх 30 років чисельність населення України скорочується, обсяги накопичення відходів постійно збільшуються. В умовах збільшення площ полігонів та незаконних звалищ відходів, зростає роль та значення системи управління відходами, що є особливо актуальним для об'єднаних територіальних громад регіонів країни.

Основним завданням комплексного розв'язання практичної проблеми управління потоками відходів є організація раціонального поводження з відходами відповідно сучасним еколого-економічним та ресурсним вимогам, що передбачає оптимізацію процесів санітарного очищення побутових відходів на місцевому рівні, використання відходів як джерела сировини, забезпечення екологічної безпеки, перехід від полігонного захоронення відходів до їх промислової переробки. Відсутність науково-обґрунтованих системних розробок щодо формування методологічного апарату, який зможе поєднати сучасні техніко-технологічні особливості системи управління ТКВ з інноваційними управлінськими рішеннями не дозволяють впровадити ефективну систему управління відходами на місцевому рівні.

Найслабшою стороною є низька ефективність існуючої системи управління поводження з відходами не тільки на місцевому рівні але й в області. Зовнішні можливості, які сприяють змінам є наявність сучасних інноваційних методів управління в органах державної влади і місцевого самоврядування. Найбільшою загрозою є відсутність комунікації та узгодження дій між зацікавленими сторонами під час вирішення проблеми.

Таким чином, було вирішено актуальну науковопрактичну проблему розробки науково-методологічної засади впровадження сучасної системи управління твердими комунальними відходами в умовах децентралізації з урахуванням специфічних особливостей розвитку та залученням інноваційних методів екологічного управління, що дозволить підвищувати рівень екологічної безпеки на регіональному та місцевому рівнях.

Коса Є. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Бритова Г. В.

ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Механізми державного управління програмами та проектами у сфері лікувально-оздоровчого туризму є важливим інструментом для розвитку цієї галузі, що має значний потенціал для покращення здоров'я населення та економічного зростання. Сучасний лікувально-оздоровчий туризм включає широкий спектр послуг, спрямованих на реабілітацію, профілактику та оздоровлення, і вимагає ефективного державного управління для забезпечення належної якості цих послуг, їхньої доступності та конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Основним елементом управління у цій сфері є розробка державних програм та проектів, що спрямовані на розвиток лікувально-оздоровчої інфраструктури, підвищення якості послуг та популяризацію національних курортів і санаторіїв. Важливу роль відіграють державні інвестиції у розвиток курортних зон, модернізацію санаторних закладів, створення сучасних медичних і реабілітаційних центрів. Програми часто передбачають також залучення приватного капіталу та реалізацію спільних проектів державно-приватного партнерства, що сприяє ефективнішому використанню ресурсів і розширенню спектру послуг.

Важливим механізмом є нормативно-правове регулювання у сфері лікувально-оздоровчого туризму. Встановлення стандартів якості послуг, ліцензування діяльності у цій сфері та сертифікація закладів сприяють дотриманню високих вимог до безпеки та ефективності лікувальних процедур. Крім того, регулювання забезпечує захист прав споживачів та формує довіру до національних оздоровчих закладів, що є важливим чинником для залучення іноземних туристів.

Фінансування лікувально-оздоровчих проектів також є важливим аспектом державного управління. Окрім прямого фінансування з державного бюджету, механізми можуть включати надання грантів, субсидій, а також податкових пільг для підприємств, що інвестують у розвиток інфраструктури. Особливо важливими

є програми, що забезпечують доступність послуг для соціально незахищених верств населення, які можуть мати потребу у реабілітації та оздоровленні після травм чи захворювань.

Промоція та маркетинг національного лікувально-оздоровчого туризму також є важливою складовою державної політики. Завдяки організації інформаційних кампаній, участі в міжнародних туристичних виставках, створенню партнерських відносин із зарубіжними медичними та туристичними асоціаціями можна підвищити привабливість національних курортів. Держава також може сприяти створенню національних та регіональних брендів, що асоціюються з якісним обслуговуванням, безпекою та високою ефективністю оздоровлення.

Крім того, в умовах сучасних викликів особливо актуальним є впровадження інноваційних технологій у сфері лікувально-оздоровчого туризму. Розвиток телемедицини, створення цифрових платформ для бронювання та організації відпочинку, інноваційні методи діагностики та терапії стають важливими елементами, що дозволяють підвищити ефективність послуг. Держава може підтримувати впровадження таких технологій шляхом фінансування наукових досліджень, розробки нових методів лікування та реабілітації.

Таким чином, механізми державного управління програмами та проектами у сфері лікувально-оздоровчого туризму включають широкий спектр інструментів: нормативно-правове регулювання, фінансову підтримку, інвестиції в інфраструктуру, міжнародну промоцію та впровадження інновацій.

Косінога Я. І.

Класичний приватний університет

КАДРОВА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ СФЕРИ

Трансформаційні процеси в системі державного управління, що є, з одного боку, наслідком науково-технічного розвитку, а з іншого – обумовлюють і підтверджують необхідність реалізації сучасних реформ, потребують якісного кадрового забезпечення, пошуку та застосування інноваційних механізмів, що дозволяють максимально раціонально використати кадровий потенціал. Система кадрового менеджменту, незалежно від сфери застосування, є складною системою, що обумовлено, насамперед, біхевіористичними особливостями головного об'єкту управління даної системи – кожної окремої людини. Система державного управління в цілому та кадровий менеджмент в органах державної влади не є виключенням. Актуальність даної тематики підсилюється прямою кореляцією «професіоналізм кадрів - результативність державного управління», адже результатом діяльності суб'єктів державного управління є створення нематеріального продукту, тобто забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина та підвищення якості їх життя.

За період незалежності України, проблематика кадрової політики в органах державної влади, реформування даної системи, пошук шляхів підвищення ефективності державно-управлінського персоналу та персоналу органів державної влади були на порядку денному та у фокусі практично усіх урядів. Проте, системності, комплексності та послідовності процес реформування системи державного управління набув у 2014 році – зі старту реформи державного управління, що вплинуло, насамперед, на систему державної служби, яка, згідно цілей реформи, повинна характеризуватися професійністю, політичною неупередженістю та прозорістю. Моніторинг та оцінка стану державної кадрової політики обумовлено необхідністю формування та реалізації якісної, відповідної часу та вимогам сучасності, державної політики.

Від якості, результативності та професійності кадрів у системі державного управління залежить прийняття ефективних державно-управлінських рішень, впровадження раціональних дій, заходів, застосування інноваційних інструментів, ефективність адаптації успішних практик, досвіду тощо у всіх без винятку сферах та галузях державного управління. Тому очевидно, що виникає потреба оцінити стан правових та організаційних засад забезпечення державної кадрової політики в державних органах, а також реалізації громадянами України права рівного доступу до державної служби, що базується на їхніх особистих якостях та досягненнях.

У фокусі кадрової політики знаходиться питання підвищення якості державно-службової діяльності, а також оптимізація кадрового складу системи державного управління, однак скорочення державних службовців та іншого кадрового персоналу в органах державної влади не повинен бути єдиним виключним напрямом реформування, навіть за умови автоматизації окремих державно-управлінських процесів, діджиталізації системи публічного управління в цілому. Система публічного управління є надскладною комплексною системою, і відсутність відповідного кадрового складу, особливо в умовах реформування, зміни систем, переорієнтації моделей, також у період економічної та політичної нестабільності, проведення операції об'єднання сил тощо, є запорукою створення суспільно важливого державно-управлінського продукту, практичного виконання завдань і функцій держави, а також забезпечення прав, свобод та законних інтересів громадян. Тому з метою прийняття ефективних державно-управлінських рішень, а також формування та реалізації якісної державної кадрової політики, статистичні дані та інша первинна інформація повинні бути достовірними, об'єктивно та у повній мірі відображати реальність, значущість та масштабність ситуації. Зазначені умови знижують значення, результативність та ефективність використання аналітичного інструментарію у процесі аналізу кадрової політики.

Костенко В. О.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНТРОЛЬ ЯК ФУНКЦІЯ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Контроль як самостійна функція управління тісно пов'язаний з іншими сторонами управлінської діяльності -прогнозуванням, плануванням, обліком та аналізом. Сутність контролю можна визначити як систему

спостереження та перевірки процесу функціонування та фактичного стану об'єкта управління з метою виявлення обґрунтованості й ефективності прийнятих управлінських рішень, інформування про ці явища керівників органів та усунення несприятливих ситуацій.

Перед органами публічного управління стоїть вельми серйозне завдання здійснення контролю за тим, наскільки успішно рухаються підприємства до своїх цілей, а також визначення того, чи зуміють вони їх досягнути, а якщо ні, то що вони повинні змінити у своїй поведінці та на яку допомогу можуть розраховувати з боку держави. Для вирішення цього завдання існує завершальний етап стратегічного планування маркетингу – оцінка і контроль виконання стратегії.

Функцію контролю в державному управлінні здійснюють у різних обсягах та формах більшість державних органів. Процес демократизації вніс зміни у співвідношення централізації та децентралізації управління, призначення контролю та форми і методи його здійснення. Із засобу покарання контроль перетворився на засіб інформаційно-аналітичного характеру, став невід'ємним фактором подальшого розвитку управління. На рівні органів виконавчої влади контроль трансформується у функцію, яка може бути як основною їх діяльністю, так і виступати складовою ширшої діяльності.

Сутність державного контролю полягає у спостереженні та перевірці розвитку суспільної системи й усіх її елементів відповідно до визначених напрямів, а також у попередженні та виправленні можливих помилок і неправомірних дій, що перешкоджають такому розвитку. Контроль тісно пов'язаний з іншими видами державної діяльності й може входити до їх складу як певна частина. Водночас як самостійна функція управління контроль має специфічний характер. Тому контроль як певний вид діяльності можна розглядати як самостійне явище або як складову інших видів діяльності держави та функцій її органів.

Складовою частиною завдань і владних повноважень органів та осіб, покликаних управляти, є організація та застосування контролю, підвищення його ефективності в інтересах поліпшення роботи підконтрольного об'єкта. Контроль повинен бути універсальним, системним, дійовим, охоплювати всі сфери і галузі управління, що досягається широким залученням громадськості до контрольної діяльності. Контроль повинен бути об'єктивним, оперативним і результативним. Це означає, що контрольні дії повинні здійснюватися своєчасно, об'єктивно оцінюватися робота підконтрольного об'єкта, вживатися заходи до усунення виявлених недоліків у роботі.

У державному управлінні розрізняють такі види контролю відповідно загальній класифікації, яка описана у багатьох підручниках з публічного управління: управлінський і бюджетний. Управлінський контроль – це процес спостереження і регулювання діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх матеріальних видатків з метою полегшення виконання організаційних завдань

Суб'єктами контролю в державному управлінні виступають органи державної влади й органи місцевого самоврядування, відомчі органи, структурні підрозділи відзначених органів, громадські організації, колективні й колегіальні органи управління тощо. Об'єктами контролю є: цілі, стратегії, процеси, функції й завдання, параметри діяльності, управлінські рішення, організаційні формування, їхні структурні підрозділи й окремі виконавці. Взаємопов'язана сукупність контролюючого суб'єкта, контрольних дій і контрольованого об'єкта є організаційною системою контролю.

Контрольна функція відноситься до основних у будь-якому типі управління. В стратегічному управлінні він має вид стратегічного контролю.

Костик О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДЕФІНІЦІЇ «КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ» В УКРАЇНІ

Серед науковців існують різні підходи до визначення складових кадрового потенціалу. В науковому обігу дефініція «кадровий потенціал» з'являється внаслідок посилення ролі людського чинника в діяльності. Представники наукових кіл виділяють такі компоненти кадрового потенціалу як: професійно-кваліфікаційні, трудові, особисті, психологічні, фізіологічні, кожен з яких має свою структуру; психофізіологічні можливості участі в суспільно корисній діяльності; можливість нормальних соціальних контактів; здатність до генерації нових ідей, методів; раціональність поведінки; наявність знань та навичок, необхідних для виконання певних зобов'язань і видів робіт; пропозицію на ринку праці; виробничо-кваліфікаційний або професійно-кваліфікаційний (знання, трудові навички та вміння працівників, професійно-кваліфікаційна структура, рівень професійної підготовки, підвищення і оновлення професійного рівня, творча активність); здоров'я, моральність і вміння працювати в колективі, творчий потенціал, активність, організованість, освіта, професіоналізм, ресурси робочого часу; кадровий, професійний, кваліфікаційний, організаційний.

Значна частина наукових досліджень вітчизняних науковців присвячена сфері державного управління, яке за Енциклопедичним словником з державного управління трактується як «діяльність держави (органів державної влади), що спрямована на створення умов для як найповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами». В умовах розвитку демократії та громадського суспільства на зміну державного управління прийшло публічне управління.

Складовими системи суб'єктів публічної влади є: органи державної влади всіх рівнів (вищого, центрального та місцевого); органи місцевого самоврядування; громадські об'єднання та інші суб'єкти під час здійснення делегованих законодавством виконавчих функцій.

За результатами дослідження кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування А. К. Мосунова визначає кадровий потенціал як сукупність професійно-кваліфікаційних, трудових, психологічних та фізіологічних компонентів персоналу, які спрямовані на досягнення максимально можливого результату проведення ефективного кадрового менеджменту у внутрішньому і зовнішньому середовищі для підвищення

ефективності роботи організації. Досліджуючи феномен «кадровий потенціал державної служби» Н. І. Обушна та С. В. Селіванов пропонують поняття «кадровий потенціал державної служби» розглядати як цілісну відкриту й мінливу систему, що представлена сукупністю здатностей і можливостей фахівців у сфері реалізації професійних завдань і функцій держави.

Поняття «Кадровий потенціал публічних органів» вимагає виділення об'єкта та суб'єкта управління кадрового потенціалу. Об'єктом управління є окремий працівник, а також трудовий колектив органів публічної влади. Суб'єктом управління кадровим потенціалом постають керівники і фахівці кадрових служб та керівники всіх рівнів. Процес нарощування кадрового потенціалу органів публічної влади забезпечується першочергово зростанням рівня професійних знань та практичного досвіду їх службовців.

Кадровий потенціал державної служби знаходиться у залежності від умов та факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Науковці розглядають кадровий потенціал як відкриту багаторівневу систему, яка постійно еволюціонує в напрямках підвищення результативності й ефективності діяльності, підвищення її мотивації, а також забезпечення набуття нових здатностей. Від професіоналізму кадрового потенціалу сфери публічного управління залежить діяльність системи суб'єктів публічної влади. Одним із основних завдань керівників органів публічної влади є розробка й впровадження системи управління персоналом, яка забезпечить ефективне та результативне використання кадрового потенціалу

Кравець О. М.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ІНФРАСТРУКТУРНИМИ ПРОЄКТАМИ

Транспортна інфраструктура є основою економічного розвитку, оскільки забезпечує логістичну спроможність, мобільність населення та ефективність міжрегіональної й міжнародної торгівлі. Її розвиток напряму впливає на конкурентоспроможність країни.

Значна частина транспортної інфраструктури України перебуває у незадовільному стані через багаторічне недофінансування, зношеність об'єктів та застарілі технології. Ефективне публічне управління є необхідним для модернізації та розвитку цієї сфери. Урбанізація, збільшення обсягів перевезень, інтеграція до глобальних транспортних мереж та вимоги до екологічної стійкості вимагають реалізації масштабних інфраструктурних проєктів. У межах Угоди про асоціацію з ЄС Україна зобов'язана інтегрувати свої транспортні системи до європейської мережі (TEN-T). Це потребує ефективних механізмів управління для реалізації складних інфраструктурних проєктів.

Урядові фінансові можливості часто є недостатніми для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів. Це підвищує актуальність застосування публічно-приватного партнерства (ДПП), концесій, інвестиційних фондів та інших механізмів залучення фінансування. Впровадження сучасних механізмів управління, заснованих на найкращих міжнародних практиках, сприяє підвищенню ефективності реалізації транспортних проєктів та інтеграції до світових ринків.

Інфраструктурні проєкти вимагають впровадження сучасних технологій (наприклад, інтелектуальних транспортних систем, автоматизованих платформ управління), що підвищує важливість адаптації механізмів управління до цих нових реалій. Транспортні проєкти мають значний вплив на довкілля та суспільство. Це актуалізує необхідність розробки механізмів, які враховують принципи сталого розвитку, екологічну стійкість та соціальну відповідальність.

Реалізація інфраструктурних проєктів часто супроводжується корупційними ризиками. Ефективне публічне управління, побудоване на прозорості та підзвітності, є ключовим для зниження цих ризиків. Пандемія COVID-19, війна та інші глобальні виклики показали важливість транспортної інфраструктури для підтримки економіки у кризових ситуаціях. Механізми управління повинні забезпечувати адаптивність і стійкість інфраструктурних проєктів до непередбачуваних подій.

Механізми публічного управління транспортними інфраструктурними проєктами є надзвичайно актуальними в умовах необхідності модернізації транспортної системи України, інтеграції до європейської транспортної мережі, обмеженості ресурсів та глобальних викликів. Ефективне управління є ключовим для досягнення цілей економічного, соціального та сталого розвитку країни.

Ефективні механізми публічного управління є основою для успішного планування, реалізації та моніторингу транспортних інфраструктурних проєктів. Вони забезпечують оптимальне використання ресурсів, прозорість і підзвітність процесів.

Використання міжнародного досвіду, зокрема стандартів управління проєктами (PMBOK, PRINCE2) та найкращих практик ЄС, сприяє підвищенню ефективності реалізації інфраструктурних проєктів і їх інтеграції у глобальну транспортну систему. Ефективне управління передбачає залучення приватного капіталу через публічно-приватне партнерство (ДПП), концесії та інші механізми. Це дозволяє компенсувати обмеженість державних ресурсів і забезпечити сталість фінансування.

Ефективне управління передбачає стратегію адаптації до кризових ситуацій, таких як пандемії, війни чи економічні спади, щоб забезпечити стійкість транспортної інфраструктури та її функціонування в екстремальних умовах. Транспортні проєкти мають значний вплив на місцеві громади, що вимагає врахування інтересів громадян, участі стейкхолдерів у прийнятті рішень та забезпечення соціальної відповідальності. Використання сучасних технологій, таких як блокчейн, інтернет речей (IoT) та системи управління даними, забезпечує кращу прозорість, ефективність і точність у реалізації проєктів.

Механізми управління повинні бути спрямовані на довгострокове планування, прогнозування потреб у транспортній інфраструктурі та адаптацію до змінних умов. Важливим є забезпечення взаємодії між центральними, регіональними та місцевими органами влади, а також приватними партнерами, для досягнення синергії в реалізації проєктів.

Механізми публічного управління транспортними інфраструктурними проектами повинні бути орієнтовані на забезпечення прозорості, ефективності, адаптивності та інноваційності. Вони є ключовими для реалізації стратегічних цілей розвитку транспортної системи, підвищення якості життя громадян і інтеграції України в глобальні транспортні мережі.

Крапивка А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Державне управління системою освіти в Україні базується на законодавчих, організаційних, фінансових та соціально-культурних механізмах. Їх мета – забезпечення доступності, якості та ефективності освітніх послуг.

Основні механізми державного управління системою освіти:

1. Нормативно-правовий механізм забезпечує правове регулювання системи освіти через ухвалення законів, постанов, наказів та інших нормативних актів.

Реалізація на національному рівні	Реалізація на регіональному рівні
Основні акти: Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про загальну середню освіту», інші галузеві закони. Стандарти освіти: визначають зміст, рівні та вимоги до освіти.	Виконання загальнонаціональних нормативно-правових актів через обласні та місцеві управління освіти. Розробка регіональних програм розвитку освіти відповідно до загальнодержавних стандартів.

2. Організаційний механізм забезпечує функціонування освітньої системи через координацію та управління структурами на різних рівнях.

Реалізація на національному рівні	Реалізація на регіональному рівні
– Міністерство освіти і науки України (МОН) здійснює загальне управління та контроль. Установи забезпечення якості освіти, наприклад, Державна служба якості освіти.	– Обласні департаменти освіти реалізують державні політики на місцях. Створення та підтримка функціонування територіальних громад як ключових елементів освітньої системи на локальному рівні. Управління мережею навчальних закладів (шкіл, коледжів, університетів).

3. Фінансово-економічний механізм призначений для фінансування освіти та є ключовим для забезпечення її ефективності.

Реалізація на національному рівні	Реалізація на регіональному рівні
Освіта фінансується з державного бюджету через загальний фонд та цільові програми. Державні програми підтримки освіти, наприклад, фінансування НУШ (Нової української школи).	Розподіл субвенцій із державного бюджету до місцевих. Забезпечення оптимізації мережі закладів освіти через бюджети територіальних громад. Пошук додаткових джерел фінансування (гранти, партнерства, міжнародна допомога).

4. Контрольно-наглядовий механізм забезпечує дотримання освітніх стандартів та законодавства.

Реалізація на національному рівні	Реалізація на регіональному рівні
– Здійснення моніторингу якості освіти Міністерством освіти, Державною службою якості освіти. Проведення національного мультипредметного тесту (НМТ), єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ).	– Організація місцевого моніторингу якості освіти. Проведення внутрішніх аудитів у школах і контроль за роботою закладів освіти.

5. Соціально-культурний механізм спрямований на інтеграцію освіти в культуру суспільства та створення сприятливого соціального середовища для її розвитку.

Реалізація на національному рівні	Реалізація на регіональному рівні
– Формування освітньої політики, що враховує культурні, етнічні та мовні особливості регіонів. Розвиток інклюзивної освіти.	– Запровадження культурно-освітніх ініціатив, зокрема популяризації регіональної історії, мови, традицій. Забезпечення рівного доступу до освіти для дітей із різних соціальних груп (інклюзія, підтримка національних меншин).

6. Інноваційний механізм передбачає впровадження нових підходів, технологій і методів в освітній процес.

Реалізація на національному рівні	Реалізація на регіональному рівні
Впровадження реформи Нової української школи (НУШ). Підтримка цифровізації освіти через програму «Дія.Цифрова освіта».	Забезпечення закладів освіти цифровою технікою, програмним забезпеченням. Навчання вчителів цифровим компетенціям. Створення освітніх хабів для розвитку сучасних методик навчання.

7. Децентралізаційний механізм забезпечує передачу повноважень від центральної влади до регіонів і територіальних громад.

Реалізація на національному рівні	Реалізація на регіональному рівні
Встановлення рамок для децентралізації в системі освіти.	– Територіальні громади самостійно вирішують питання організації освітнього процесу, фінансування шкіл, управління їхніми ресурсами.

Отже, механізми державного управління системою освіти спрямовані на забезпечення доступності, якості та інноваційності освіти в Україні. На регіональному рівні ці механізми реалізуються через адаптацію державних ініціатив до місцевих умов, розвиток інфраструктури, залучення громад до управління освітою та використання ресурсів територіальних громад.

Крапивка М. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ : ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

Професійна освіта є важливою складовою системи освіти України, оскільки забезпечує підготовку кваліфікованих кадрів для ринку праці та сприяє соціально-економічному розвитку держави. Вона охоплює професійну (професійно-технічну) та фахову передвищу освіту, формуючи знання, вміння та компетентності, необхідні для успішної професійної діяльності.

Згідно із Законом України «Про освіту» та іншими нормативними актами, професійна освіта є частиною національної системи освіти і включає:

1) професійну (професійно-технічну) освіту, що орієнтована на здобуття професійних знань і навичок, необхідних для виконання певного роду трудової діяльності. Рівні професійної освіти: кваліфікований робітник, майстер виробничого навчання тощо;

2) фахову передвищу освіту, яка забезпечує підготовку фахівців середньої ланки для різних галузей. Реалізується в закладах фахової передвищої освіти, таких як технікуми, коледжі. Фаховий молодший бакалавр – це освітньо-професійний ступінь передвищої освіти, що здобувається переважно у фахових коледжах.

Заклади професійної освіти – це:

- заклади професійно-технічної освіти (ЗПТО) – ліцеї, училища, центри професійної освіти;
- заклади фахової передвищої освіти – технікуми, коледжі;
- інші навчальні заклади – центри підвищення кваліфікації, навчально-практичні центри.

Особливості професійної освіти в Україні:

1. Практична спрямованість, яка передбачає те, що велика частина навчального часу відводиться на практичні заняття та виробниче навчання.

2. Гнучкість у підготовці, а саме можливість адаптувати навчальні програми до потреб регіональних ринків праці.

3. Інтеграція з роботодавцями – співпраця з підприємствами для організації практики, стажування та працевлаштування.

4. Інноваційність, а саме створення навчально-практичних центрів для освоєння сучасних технологій.

Проблеми професійної освіти в Україні:

1. Недостатнє фінансування, зокрема брак ресурсів для модернізації навчальних закладів та обладнання.

2. Низький престиж професійної освіти: молодь часто обирає вищу освіту, недооцінюючи значення професійних кваліфікацій.

3. Застаріла матеріально-технічна база: багато навчальних закладів працюють на обладнанні, яке не відповідає сучасним вимогам.

4. Нерівномірність у розвитку регіонів: сільські та віддалені райони часто мають обмежений доступ до якісної професійної освіти.

Реформи і перспективи розвитку професійної освіти:

1. Модернізація закладів професійної освіти, зокрема створення навчально-практичних центрів (НПЦ) за підтримки держави та міжнародних партнерів.

2. Зміцнення зв'язків із роботодавцями, а саме активний розвиток дуальної освіти, яка поєднує навчання в закладах освіти та на робочих місцях.

3. Впровадження інноваційних технологій, насамперед цифровізація навчального процесу, використання симуляторів, онлайн-курсів.

4. Підвищення престижу професійної освіти, зокрема проведення інформаційних кампаній, популяризація робітничих професій.

5. Фінансова децентралізація, що передбачає передачу більшої відповідальності за фінансування закладів освіти регіонам.

Отже, професійна освіта в Україні відіграє важливу роль у підготовці конкурентоспроможних кадрів. Її розвиток залежить від модернізації навчальної бази, адаптації до потреб ринку праці та популяризації серед молоді. За умови ефективного управління професійна освіта може стати ключовим чинником економічного зростання країни.

Краснокутський М. І.
Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр. Білюк А. В.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ

Ефективне управління земельними ресурсами є ключовою складовою сталого розвитку України, оскільки земля є основою економічного зростання, екологічної стабільності та соціального добробуту. Проте сучасний стан використання земель викликає значне занепокоєння. Саме тому вдосконалення механізмів державного регулювання у сфері контролю за використанням та охороною земель є важливим завданням для забезпечення екологічної безпеки та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Аналіз сучасного стану регулювання земельних відносин в Україні виявляє низку суттєвих проблем. По-перше, законодавча база залишається фрагментарною, що ускладнює її реалізацію на практиці. Існує брак чітких механізмів реалізації норм, які стосуються охорони земель, а також недостатня жорсткість санкцій за порушення законодавства. По-друге, існують інституційні бар'єри, викликані дублюванням функцій між різними органами державної влади, зокрема Держгеокадастром, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів і місцевими органами влади. Це призводить до затримок у прийнятті рішень, неефективності виявлення порушень та відсутності скоординованих дій.

Удосконалення механізмів державного регулювання у цій сфері має здійснюватися за кількома основними напрямками. По-перше, необхідно переглянути та систематизувати законодавчу базу. По-друге, необхідно реформувати інституційну систему управління земельними ресурсами.

Запровадження цифрових технологій у процес державного регулювання стане важливим кроком до підвищення прозорості управління. Автоматизація збору та обробки даних про стан земель дозволить оперативніше реагувати на порушення, проводити їх об'єктивну оцінку та приймати обґрунтовані рішення. Використання супутникового моніторингу, наприклад, забезпечить можливість контролю за великими територіями, виявлення незаконного землекористування та оцінки екологічного стану ґрунтів.

Ще одним важливим аспектом удосконалення механізмів державного регулювання є залучення громадськості до процесу моніторингу та контролю. Громадські організації та місцеві громади можуть брати активну участь у виявленні порушень та інформуванні про них відповідних органів влади. Це не лише підвищить ефективність контролю, а й сприятиме формуванню екологічної культури у суспільстві.

Отже, вдосконалення механізмів державного регулювання у сфері контролю за використанням та охороною земель потребує комплексного підходу. Запровадження сучасних технологій, реформування законодавчої та інституційної бази, залучення громадськості та використання міжнародного досвіду є необхідними кроками для підвищення ефективності управління земельними ресурсами. Реалізація цих заходів сприятиме сталому розвитку держави, збереженню земельних ресурсів і забезпеченню екологічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Миронова О.В. Моніторинг і контроль за станом земель: теорія і практика. – Харків: Право, 2020. – 278 с.
2. Попович О.М. Державне регулювання у сфері земельних відносин в Україні: теоретико-правові застави. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – 412 с.
3. Кравченко В.В. "Удосконалення системи державного контролю за використанням земельних ресурсів в Україні". Науковий вісник НУБіП України, 2019, № 5, с. 12-18.

Кришень Є. О.
Класичний приватний університет
аспірант

СИСТЕМА СУПРОВОДУ РЕФОРМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ І ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ

В умовах сучасного економічного, управлінського й політичного становища, що проявилось в протистоянні різноманітних сил, перед Україною гостро постала проблема територіальної організації держави. Від її якнайшвидшого розв'язання багато в чому залежить ефективний розвиток держави, зміцнення територіальної єдності й цілісності країни, реальне підвищення життєвого рівня основної маси народу. Також варто акцентувати увагу на тому, що адміністративно-територіальний устрій у сучасному суспільстві – це не просто перелік географічних назв території, а складний державно-правовий механізм, тісно пов'язаний із державною та суспільною формами управління, який є базою для економічної, політичної, ідеологічної та організаторської діяльності держави.

Саме адміністративно-територіальне реформування є територіальною та соціально-економічною основою для побудови й функціонування всіх рівнів влади, поліпшення діяльності різних ланок апарату управління та вимагає належного наукового обґрунтування структури території регіонів, що забезпечує організацію ефективного освоєння, розвитку й використання ресурсів, сприяючи швидкому стабільному регіональному й місцевому розвитку окремих регіонів держави, створення правових і матеріальних передумов для прискорення соціально-економічного й культурного розвитку країни в цілому. Крім того, адміністративно-територіальна реформа – це зміни на законодавчій основі системи поділу держави на територіальні утворення, відповідно до яких здійснюється організація та функціонування органів державної влади й місцевого самоврядування.

Система організації публічної влади й управління тісно пов'язана з територіальною організацією держави, й між ними існує тісний зв'язок і зумовленість. Той адміністративно-територіальний устрій, що склався в тридцятих роках минулого століття в Україні, не дав можливості сформувати територіальні спільності, що володіють достатнім обсягом матеріальних, фінансових ресурсів, розвиненою соціальною інфраструктурою.

Бюрократизація та надмірна централізація публічної адміністрації, її закритість від суспільства нині гальмують процес проведення соціально-економічних перетворень. Застосовані останнім часом окремі неузгоджені між собою спроби перебудувати виконавчу владу й пристосувати наявну систему управління до суспільних потреб у перехідний період виявилися невдалими. На нашу думку, сучасна адміністративна реформа повинна розглядатися не як нова або чергова кадрова структурна перестановка, а як концептуально осмислений перехід до нової «філософії» управління, що вимагає проведення не часткових змін, а системного оновлення всього змісту органів виконавчої влади (проект Закону про засади адміністративно-територіального устрою України № 8051 від 22 лютого 2018 р.). Широкомасштабна адміністративно-територіальна реформа повинна забезпечити кардинальні перетворення нинішньої неефективної системи державного управління, перетворити її з гальма економічних і соціальних процесів в один із визначальних факторів прискорення розвитку держави.

Реформи територіального устрою та територіальної організації влади передбачають запровадження важливих процесів в контексті демократичного розвитку країни, спрямовані на удосконалення управлінських структур, підвищення ефективності надання публічних послуг та покращення взаємодії між центральною та місцевою владою. Вони можуть включати зміни у розподілі повноважень між різними рівнями влади, перегляд адміністративно-територіальних одиниць і зміну підходів до управління на місцях.

Основними етапами та напрямками реформування територіального устрою є ряд реформ, які спрямовані на: перерозподіл території з метою оптимізації адміністративно-територіальних одиниць та об'єднання громад з покращення управління та ефективності надання послуг; передача повноважень від центральної влади до місцевих органів та фінансова децентралізація; Посилення ролі місцевих органів влади тощо.

Крісько Б. В.

Класичний приватний університет
аспірант

НАУКОВИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО» ЯК ОБ'ЄКТУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Соціальне підприємництво швидко розповсюджувалось завдяки вирішенню соціальних проблем великої кількості населення і стало соціально-економічною основою для його правого державного регулювання як соціального інституту. Починаючи з XXI століття по теперішній час можна назвати періодом розвитку соціального підприємництва. З початку 2000-х років були прийняті закони прибалтійських та східноєвропейських країн, що регулюють діяльність соціальних підприємств. В Україні з 2004 року почали діяти програми розвитку громадських ініціатив і розповсюдження центрів підтримки соціального підприємництва.

Сьогодні соціальне підприємництво набуло значного поширення по всьому світу та займає нішу у тих сферах суспільства, де державний сектор не в змозі, а традиційні бізнес структури не бачать для себе економічного ефекту від вирішення багатьох соціальних проблем суспільства. Одним з найпоширеніших в науковій літературі визначень соціального підприємництва є запропоноване Дж. Дісом. Відповідно до його думки, соціальне підприємництво – це агент змін соціального сектору, ключовою місією якого є створення і підтримка соціальної цінності, пошук нових можливостей реалізації цієї місії. Важливим аспектом соціального підприємництва є рішучість дій часом за межами можливостей і прийняття на себе відповідальності за результати діяльності при безперервному процесі навчання, адаптації й інновацій. Соціальне підприємництво виявляє можливості розвитку суспільства у напрямку рішення соціальних проблем, змінюючи стару соціальну систему на більш ефективну.

В основу поняття соціальне підприємництво З. Галушка становить розуміння індивідуума пріоритетних і особисто цінних потреб та усвідомлення його обов'язку перед суспільством. А.А. Свинчук приходять до висновку, що соціальне підприємництво є специфічна господарська діяльність, яка систематично вирішує соціальні проблеми з використанням інноваційних підходів і виникає на стику сфер діяльності державного, бізнес і третього сектору. Суб'єктами соціального підприємництва за такого визначення можуть бути: представники третього сектору – неприбуткові організації, – що використовують бізнес підходи задля забезпечення фінансування своєї соціальної діяльності; традиційні підприємства, які розділяють і застосовують у своєї діяльності концепцію корпоративної соціальної відповідальності; державні інституції, що надають соціальні послуги на комерційній основі.

Автори Л. Шергіна, Є. Нотевський, А. Жемба вважають, що основним аспектом визначення соціального підприємництва є наявність стійкої комерційної моделі господарської поведінки підприємства, що інтегрована у загальну систему суспільства з ціллю задоволення потреб певних груп населення і збільшення суспільного блага. Науковець І. Кузьмук погоджується з твердженням, що соціальне підприємництво – це діяльність задля розв'язання гострих проблем суспільства інноваційними методами з використанням ресурсів держави, бізнесу, іноземних партнерів та неурядових організацій.

М. Теплюк відмічає значний вплив соціального підприємництва на економічну і соціальну ситуацію країні в цілому. Так, соціальні підприємства, які мають підприємницький хист, досвід, працюючі бізнес моделі, інноваційні підходи, беруть на себе вирішення наявних проблем суспільства. Вони роблять це ефективно, генеруючи прибуток, який знов таки реінвестують у соціальну підприємницьку діяльність. Цим самим соціальне підприємництво, беручи частину навантаження з вирішення соціальних проблем на себе, стає таким інструментом, який дозволяє державі заощаджувати бюджетні кошти і направити їх на інші важливі цілі.

Досліджуючи наукові доробки з визначення дефініції соціального підприємства як об'єкту державного регулювання можна дійти висновку, що соціальне підприємництво – це соціально-економічна діяльність з чітко визначеною соціально значимою місією неприбуткових і неприбуткових суб'єктів всіх секторів національної економіки (бізнес сектор, державний сектор, «третій» сектор), що поєднує в собі ефективні підходи, методи й інструменти (комерційні і некомерційні підходи, інноваційні чи традиційні методи) з метою розв'язання

наявних соціальних проблем громади, що застосовуються для створення суспільного блага і сприяння сталому розвитку держави в цілому.

Круковський Б. І.

Класичний приватний університет

ПРО МУНІЦИПАЛЬНУ ПОЛІТИКУ В УКРАЇНІ

Державна муніципальна політика – це комплекс заходів, спрямованих на створення умов для розвитку місцевого самоврядування, ефективного управління територіями, підвищення якості життя населення та забезпечення сталого розвитку громад. В Україні ця політика реалізується через децентралізацію, реформу місцевого самоврядування, фінансову підтримку територіальних громад і нормативно-правове забезпечення їх діяльності.

Основними цілями муніципальної політики вступають: забезпечення реальної автономії органів місцевого самоврядування; підвищення спроможності громад у наданні публічних послуг; ефективне управління місцевими ресурсами; забезпечення прозорості та підзвітності місцевої влади; стимулювання економічного розвитку регіонів.

Ключовими завданнями є:

- вдосконалення законодавчої бази для діяльності органів місцевого самоврядування;
- реалізація реформи децентралізації;
- розвиток інфраструктури територіальних громад;
- посилення ролі громадян у прийнятті рішень на місцевому рівні;
- формування ефективної системи місцевого економічного розвитку.

Основа муніципальної політики України становлять такі законодавчі акти як Конституція України, статті 140-46 гарантують право громад на місцеве самоврядування. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» – визначає повноваження, права та обов'язки органів місцевого самоврядування. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»- регулює процес об'єднання громад задля їх спроможності. Бюджетний кодекс України – забезпечує фінансову децентралізацію та визначає механізми бюджетної автономії громад.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, Закон України «Про засади державної регіональної політики» тощо.

Вдосконалення муніципальної політики можливе через розвиток міжмуніципального співробітництва, шляхом об'єднання ресурсів для реалізації спільних проєктів (наприклад, у сфері освіти чи охорони здоров'я).

Підвищення фінансової автономії громад, збільшення частки податків, що залишаються на місцевому рівні. Оптимізація системи міжбюджетних трансфертів.

Створення центрів підвищення кваліфікації кадрів для місцевого самоврядування та вдосконалення організаційної структури громад теж слугує для вдосконалення.

Використання цифрових платформ для голосувань, обговорень і петицій, проведення регулярних консультацій із громадськістю. Спрямування додаткових ресурсів на підтримку депресивних регіонів. Розвиток транспортної та цифрової інфраструктури в сільській місцевості. Все це є дієвими методами покращення муніципальної політики.

Державна муніципальна політика в Україні є основою для побудови ефективного та прозорого місцевого самоврядування. Незважаючи на значні успіхи, включаючи впровадження децентралізації та фінансову автономію громад, існують виклики, які потребують вирішення. Подальший розвиток політики повинен орієнтуватися на зміцнення спроможності громад, подолання нерівностей між регіонами та активне залучення громадян до управлінських процесів.

Купіна С. Р.

Класичний приватний університет
аспірант

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Інноваційне підприємство є важливим чинником економічного зростання та соціального розвитку місцевих громад в Україні. Розвиток інноваційних підприємств сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності регіональної економіки та залученню інвестицій. У контексті сучасних викликів, зокрема війни та економічної кризи, інноваційне підприємство стає ключовим інструментом відновлення та розвитку територіальних громад [1].

Інноваційні підприємства характеризуються застосуванням новітніх технологій, цифровізації виробничих процесів, розробкою нових продуктів та послуг. Важливою особливістю таких підприємств є їх здатність до адаптації та впровадження креативних рішень для вирішення соціально-економічних проблем на місцевому рівні. Як показує досвід європейських країн, створення сприятливого середовища для розвитку інноваційних підприємств потребує підтримки з боку держави, органів місцевого самоврядування та міжнародних партнерів [2].

В Україні функціонування інноваційних підприємств є особливо актуальним для відновлення економіки після воєнних руйнувань. Завдяки розвитку технологічних стартапів, малих і середніх підприємств громади отримують додаткові можливості для зростання доходів та покращення соціальної інфраструктури. У 2023 році національна програма підтримки інноваційного підприємництва показала позитивні результати: понад 60% місцевих громад відзначили зростання активності підприємців завдяки державним грантам та програмам підтримки [3].

Важливим напрямом розвитку інноваційного підприємництва є цифровізація та інтеграція смарт-рішень у місцеве самоврядування. Використання платформ для електронного врядування, систем моніторингу ресурсів та аналітики дозволяє підвищити прозорість управління та ефективність використання місцевих бюджетів. Крім того, інноваційні підприємства відіграють ключову роль у розвитку зелених технологій та відновлювальних джерел енергії, що відповідає глобальним трендам сталого розвитку.

Зарубіжний досвід демонструє ефективність кластерного підходу до розвитку інноваційного підприємництва, коли підприємства, наукові установи та місцева влада об'єднують зусилля для реалізації спільних проєктів. Наприклад, у Польщі та Естонії створення технопарків та бізнес-інкубаторів дозволило активізувати інноваційну діяльність на місцевому рівні та залучити інвестиції у регіони.

Таким чином, інноваційне підприємництво є стратегічним ресурсом для розвитку місцевих громад в Україні. Створення сприятливих умов для діяльності інноваційних підприємств, впровадження цифрових технологій та підтримка підприємницьких ініціатив сприятиме відновленню економіки та підвищенню добробуту населення. Важливою умовою успіху є ефективна взаємодія між державою, бізнесом та місцевими громадами для реалізації інноваційних проєктів.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Розвиток підприємництва в Україні у 2023 році. URL: <https://stat.gov.ua/uk>.
2. Національна програма підтримки стартапів та інноваційного бізнесу в Україні: звіт за 2023 рік. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua>.
3. UNDP Ukraine. Development of Innovation-Based Local Economies. Kyiv : UNDP, 2023. 92 с.

Кучер Д. С.

Класичний приватний університет

РОЛЬ ГРОМАДИ В МУНІЦИПАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ

Залучення громади до муніципального управління – це процес, спрямований на забезпечення участі мешканців у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя. Це важливий елемент демократичного врядування, який дозволяє підвищити прозорість, відповідальність і ефективність роботи місцевої влади.

На сьогодні виділяють різні форми залучення громадськості, а саме:

- громадські слухання. Відкриті зустрічі, де мешканці можуть висловити свої ідеї, зауваження чи пропозиції щодо проєктів чи рішень;
- електронні платформи. Використання онлайн-інструментів для збору думок, голосування або обговорення (наприклад, електронні петиції чи опитування);
- консультативні органи. Створення громадських рад, які консультують місцеву владу з різних питань;
- партисипаторний бюджет: Процес, коли громада спільно визначає, на які проєкти витратити частину місцевого бюджету;
- волонтерські програми: Залучення мешканців до соціальних ініціатив або проєктів розвитку.

Перевагами участі громади є підвищення довіри, якість рішень, активізація громадян. Відкрите управління сприяє довірі між владою та мешканцями, а врахування різних точок зору дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення, в той же час громадяни стають більш зацікавленими у розвитку свого міста чи села.

Основними перешкодами для ефективної участі громади в муніципальному управлінні залишаються: брак знань, пасивність, конфлікти інтересів. Мешканці можуть не мати достатньо інформації про механізми участі, а деякі громади можуть не проявляти ініціативи в інформованні мешканців. Різні групи можуть мати протилежні інтереси, що ускладнює процес прийняття рішень.

Залучення громади до управління вимагає постійної роботи, але приносить значну користь для розвитку демократичного суспільства та підвищення якості життя.

Лаюк Д. М.

Класичний приватний університет
аспірант

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Система охорони здоров'я є одним із найважливіших елементів соціально-економічного розвитку держави, оскільки вона безпосередньо впливає на якість життя населення, тривалість життя та продуктивність трудових ресурсів. Модернізація системи охорони здоров'я в Україні є нагальною потребою, обумовленою кризовими явищами в галузі, низькою ефективністю медичних послуг та новими викликами, спричиненими війною та пандемією COVID-19. Реалізація сучасних реформ у цій сфері сприяє забезпеченню сталого розвитку держави та зміцненню її соціально-економічного потенціалу.

Однією з ключових проблем системи охорони здоров'я в Україні є недостатнє фінансування, яке зумовлює низьку якість послуг, відсутність належної інфраструктури та нестачу медичних кадрів. Частка витрат на охорону здоров'я у структурі ВВП країни залишається на рівні 3-4%, що є недостатнім порівняно з європейськими стандартами, де цей показник становить 7-10% [1]. Важливим є перехід до нової моделі фінансування галузі на основі принципів справедливості та ефективності розподілу ресурсів, що забезпечить рівний доступ до медичних послуг для всіх громадян.

Модернізація системи охорони здоров'я передбачає реформування ключових напрямів, зокрема впровадження електронної медицини, оновлення інфраструктури та підвищення професійного рівня медичних працівників. Впровадження електронного реєстру пацієнтів, телемедицини та цифрових медичних плат-

форм дозволить підвищити ефективність надання послуг та мінімізувати бюрократичні процедури [2]. Ці технології сприяють прозорості системи охорони здоров'я та покращують доступність медичної допомоги, особливо у віддалених регіонах.

Одним із важливих завдань модернізації є оновлення медичної інфраструктури. Більшість закладів охорони здоров'я в Україні перебувають у незадовільному стані, що унеможлиблює надання якісної допомоги. Реалізація державних програм щодо капітального ремонту лікарень, оснащення їх сучасним обладнанням та створення центрів екстреної медичної допомоги є важливими кроками на шляху до модернізації [3].

Підготовка медичних кадрів є ще одним пріоритетним напрямом у процесі реформування. Підвищення кваліфікації лікарів, впровадження міжнародних стандартів у медичну освіту та забезпечення гідних умов праці для медичного персоналу сприятимуть підвищенню якості медичних послуг. За оцінками експертів, якісна підготовка кадрів дозволить скоротити рівень лікарських помилок та підвищити ефективність лікування пацієнтів [4].

Європейський досвід свідчить про ефективність інтегрованої моделі охорони здоров'я, яка поєднує державне та приватне фінансування, забезпечуючи стабільність системи. Важливо адаптувати цей досвід до українських реалій, зокрема розробити механізми державно-приватного партнерства у сфері медицини. Це дозволить залучити додаткові інвестиції для розвитку інфраструктури та підвищення якості медичних послуг [4].

Таким чином, модернізація системи охорони здоров'я є невід'ємною складовою стратегії соціально-економічного розвитку держави. Основними напрямками модернізації є перехід до нової моделі фінансування, впровадження електронної медицини, оновлення інфраструктури та підвищення рівня підготовки медичних кадрів. Ефективна реалізація цих заходів дозволить створити доступну, якісну та стійку систему охорони здоров'я, яка відповідатиме сучасним потребам суспільства та сприятиме розвитку України як європейської держави.

Список використаних джерел

1. Міністерство охорони здоров'я України. Звіт про фінансування галузі охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – URL: <https://moz.gov.ua>.
2. Грищенко І.М. Електронна медицина: теоретичні основи та практичне впровадження. – К.: Медична справа, 2021.
3. Ткаченко В.Р. Розвиток інфраструктури охорони здоров'я в Україні. – Львів: Сполом, 2020.
4. Європейський досвід реформування системи охорони здоров'я: аналітичний огляд. – К.: Центр соціальних досліджень, 2022.

Легостаєв І. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.н., доцент Стрілько Я. С.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ЗАСОБАМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ

У сучасному світі якість надання публічних послуг є одним із ключових показників ефективності державного управління. Забезпечення доступності, прозорості та швидкості отримання послуг громадянами та бізнесом є важливим завданням, яке впливає на рівень довіри до органів влади, зниження корупційних ризиків і покращення соціально-економічного середовища. В Україні процес удосконалення надання публічних послуг активно набирає обертів завдяки впровадженню засобів автоматизації, що дозволяють оптимізувати роботу державного апарату та адаптувати його до сучасних вимог цифрової трансформації.

Автоматизація процесів надання публічних послуг має на меті спрощення процедур взаємодії громадян із державою, скорочення часу на виконання адміністративних завдань і зниження витрат на їх реалізацію. Це досягається завдяки використанню сучасних технологій, таких як електронні платформи, штучний інтелект, блокчейн та системи управління великими даними. Успішним прикладом впровадження таких інструментів в Україні є мобільний застосунок "Дія", який забезпечує доступ до низки державних послуг у цифровому форматі, роблячи їх більш зручними та оперативними для громадян.

Серед основних переваг автоматизації надання публічних послуг можна виділити:

1. **Підвищення доступності послуг.** Завдяки цифровим технологіям громадяни можуть отримувати послуги дистанційно, незалежно від свого місця проживання чи роботи, що особливо важливо для мешканців віддалених регіонів.
2. **Прозорість процесів.** Автоматизовані системи знижують ризик корупції, оскільки мінімізують взаємодію між заявником і чиновником, роблячи процеси максимально відкритими та зрозумілими.
3. **Економія часу та ресурсів.** Використання цифрових платформ дозволяє значно скоротити час обробки запитів і зменшити витрати на паперову документацію, транспорт і адміністрування.
4. **Підвищення якості обслуговування.** Автоматизовані системи забезпечують швидке й точне виконання завдань, зменшуючи кількість помилок і забезпечуючи більш високу якість послуг.

Втім, впровадження автоматизації в Україні супроводжується низкою викликів. Основними з них є технічна та кадрова спроможність органів влади, недостатня цифрова грамотність населення, а також потреба у вдосконаленні нормативно-правової бази для підтримки цифрової трансформації. Для подолання цих перешкод необхідно інвестувати в навчання державних службовців, забезпечення сучасної технічної інфраструктури та проведення інформаційно-просвітницьких кампаній для громадян.

Для України важливо також забезпечити інтеграцію автоматизованих систем надання послуг між різними рівнями влади – від місцевого до центрального. Такий підхід дозволить уникнути дублювання функцій, спростити міжвідомчу взаємодію та забезпечити комплексний підхід до обслуговування громадян.

Таким чином, удосконалення процесу надання публічних послуг в Україні засобами автоматизації є стратегічно важливим завданням, яке сприяє розвитку цифрової держави, підвищенню ефективності управління та покращенню якості життя громадян. Завдяки впровадженню сучасних технологій, створенню прозорої та зручної системи послуг, а також підвищенню цифрової грамотності населення Україна має можливість закласти міцний фундамент для подальшого сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Василенко В. М. Інноваційні підходи до автоматизації публічних послуг: виклики та перспективи // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2022.
2. Гошовська В. А. Цифрова трансформація публічних послуг в Україні: стратегічні аспекти // Ефективність державного управління. – 2021.
3. Шарий А. В. Електронне урядування як засіб удосконалення публічних послуг: зарубіжний досвід та українські реалії. – Київ: Наукова думка, 2020. – 284 с.

Лігун Ю. Л.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Зміни, спричинені повномасштабною збройною агресією РФ проти України, позначаються на функціонуванні ринку праці України в цілому та його регіональних сегментах зокрема, поглиблюють проблеми диспропорційності та розбалансованості. Рівень відновлення регіональних ринків праці залежить від низки чинників, якими є: віддаленість від лінії фронту; зміна ємності ринку праці внаслідок релокації бізнесу, підприємницької активності; результативність політики сприяння зайнятості та стимулювання розвитку бізнес-середовища; міграція робочої сили; сформований у регіоні запас стійкості ринку праці та забезпечення мобільності робочої сили тощо.

На думку Л. Яценко [1, с. 9], чинниками розвитку ринку праці в умовах невизначеності є: реалізація низки заходів, орієнтованих на відновлення, розвиток та модернізацію бізнес-середовища; формування адаптивності робочої сили; навчання найбільш конкурентним професіям, максимальне залучення в трудову сферу внутрішньо переміщених осіб; ефективні дії щодо працевлаштування молоді з використанням успішно впроваджених кейсів інших країн Європи; збільшення нових якісних робочих місць завдяки відкриттю нових індустріальних парків з метою алокації нових бізнесів та зростання масштабів діяльності вже переміщених виробництв; активізація діяльності центрів підтримки підприємництва; надання консалтингової підтримки підприємницьким ініціативам; запровадження державних програм відновлення бізнесу та механізмів страхування воєнних ризиків; реформування підходів до державного замовлення з метою протидії структурному безробіттю та зменшення кадрового дефіциту.

Дослідниця І. Штундер [2] виокремлює такі пріоритетні напрями відновлення ринку праці на якісно новому рівні: відновлення людського потенціалу та капіталу, створення стимулів для швидкого працевлаштування працівників, формування дієвих програм перекваліфікації та підвищення кваліфікації згідно вимог поточної ситуації, залучення донорських засобів до створення нових робочих місць, прогнозування професій, які в короткостроковій та середньостроковій перспективі будуть користуватися попитом на ринку праці, створення програм зайнятості для внутрішньо переміщених осіб, розвиток дистанційних форм зайнятості.

Міжнародний колектив авторів (Д. Анастасія, Т. Боеві, М. Кудляк, О. Жолудь [3, с. 332]) переконаний, що для відбудови ринку праці слід застосовувати такі політики: інвестиції в людський капітал майбутнього (компенсація втраченого освітнього часу в школах і перепідготовка тих, хто втратив роботу); краще використання наявного людського капіталу, збільшення економічної активності жінок та вирішення проблеми безробіття серед внутрішньо переміщених молодих працівників; сталий захист найбільш уразливих груп населення; сприяння поверненню ідей, якщо не людей: залучення українських біженців до створення робочих місць.

На нашу думку, упорядкування чинників розвитку ринку праці в умовах невизначеності потребує ґрунтовного стратегічного планування.

Список використаних джерел

1. Яценко Л. Відновлення ринку праці в Україні в умовах війни: регіональні аспекти. Центр економічних і соціальних досліджень НІСД, 2024. 9 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-03/az_regrinki-praci_04032024.pdf.
2. Штундер І.О. Ринок праці України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. *Економіка*. 2022. Випуск 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-22>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1453>.
3. Відбудова України: принципи та політика. Паризький звіт 1/ За ред. Ю. Городніченка, І. Сологуб, Б. Ведер ді Мауро. Париж: CEPR PRESS, 2022. 508 с. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf.

Лінник Є. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

Сучасний стан розвитку економіки України потребує масштабних і ефективних інвестиційно-інноваційних проектів і концентрації фінансових ресурсів для їх реалізації. Реальність втілення інвестиційного проекту здебільшого залежить від дієвості інструментарію залучення інвестицій на засадах державного регулювання, у межах, що не суперечать внутрішнім можливостям інвестора, стратегії розвитку регіонів і територій.

Індустріальні парки вважаються ефективним інструментом стимулювання промислового розвитку та потенційно можуть прискорити післявоєнне відновлення економіки України. Тому держава розпочала та продовжує активний законодавчий розвиток цієї сфери з метою створення сприятливого інвестиційного клімату.

Для повного розуміння шляху від концепції до реальності створення та функціонування індустріальних парків необхідно розглянути складову взаємних інтересів ініціаторів та інвесторів. Зокрема, керуючих компаній, які згідно з концепціями, мають виступити інвесторами у проектах облаштування інфраструктури, інженерних мереж, транспортних комунікацій тощо, а також учасників, які зобов'язані звести об'єкти виробничої інфраструктури і встановити обладнання та устаткування, інвестувати початковий капітал на придбання пер винних виробничих запасів, підготовки виробництва, залучення кадрів.

Головним завданням реалізації проектів створення індустріальних парків в Україні має бути окрема державна програма, заходи та інструменти виконання якої спрямовані на виконання основних засад прийнятих концепцій і врегулювання усіх моментів і питань, які будуть виникати в контексті співпраці усіх суб'єктів у площинах систем цих парків.

Отже, перспективи дослідження створення та функціонування індустріальних парків мають бути продовжені у напрямі конкретних парків, моніторингу їх утворення та діяльності, аналізу проблем, які виникають у інвесторів, їх співпраці з державними та місцевими органами влади, гармонізації стосунків у площинах усіх систем. Такі дослідження стануть основою для удосконалення законодавства, нормативно-правових актів врегулювання діяльності керуючих компаній, учасників парку, що зможе забезпечити реальність їх функціонування протягом задекларованого строку створення.

Ліскович О. І.

Класичний приватний університет

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

Формування державної політики національного спротиву є актуальною темою, особливо в контексті сучасних викликів, таких як гібридні війни, зростання асиметричних загроз, а також модернізація збройних сил і оборонних структур. Ключовими аспектами формування державної політики національного спротиву є:

1) зміна природи воєнних конфліктів (у сучасних війнах дедалі частіше спостерігається: поєднання традиційних бойових дій з кібератаками, інформаційними кампаніями та економічним тиском; використання нерегулярних сил (партизанських рухів, диверсійних груп) поряд із регулярними арміями; розмиття меж між станом війни та миру, коли агресія може мати прихований характер). Це вимагає адаптації оборонної політики до нових викликів.

2) законодавче забезпечення національного спротиву (ключову роль відіграє створення нормативно-правової бази, яка регулює: організацію територіальної оборони; підготовку громадян до захисту держави; розвиток воєнно-цивільного партнерства).

В Україні ухвалено Закон «Про основи національного спротиву» від 16.07.2021 № 1702-ІХ, який визначає складові національного спротиву (територіальна оборона, рух опору, підготовка громадян); завдання (створення умов для всеохоплюючої оборони, забезпечення стійкості суспільства).

В ньому зазначено, що національний спротив – комплекс заходів, які організуються та здійснюються з метою сприяння обороні України шляхом максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України.

В умовах російської агресії Україна розвинула політику національного спротиву, яка включає:

- провадження системи територіальної оборони, що охоплює всі регіони країни;
- створення руху опору в тимчасово окупованих територіях;
- реформу оборонного сектору, включно з переходом до стандартів НАТО;
- активну інформаційну кампанію для зміцнення єдності суспільства.

Формування політики національного спротиву є ключовим елементом адаптації держави до умов сучасного світу. Це забезпечує не лише стійкість до зовнішніх загроз, а й зміцнює внутрішню стабільність і готовність суспільства захищати свій суверенітет.

Літенко О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СПІВРОБІТНИЦТВА ОРГАНІВ ВЛАДИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Регіональні міністерства та відомства різного профілю встановлюють міжнародні контакти, що охоплюють низку питань, які постійно збільшуються: від обміну досвідом та узгодження дій у сфері регіонального розвитку, захисту навколишнього середовища, соціальної політики до реалізації спільних проектів у сфері економіки, освіти або спорту. Співробітництво України з міжнародними організаціями є одним із пріоритетних напрямів формування стратегії розвитку зовнішньополітичної діяльності для кожної з країн світу.

Дефініція «міжнародне співробітництво» відображає такий процес взаємодії двох або кількох держав, в якому виключається застосування збройного насильства та домінують пошуки реалізації спільних інтересів. Співробітництво передбачає двосторонню та багатосторонню дипломатію, результатом якої стає укладення різного роду угод, які передбачають спільне регулювання певних питань. Міжнародне співробітництво засноване на розумінні сучасного світу як єдиного простору, структурованого різноманітними та все більш взаємозалежними мережами соціальних взаємодій, як процес поступового формування глобального громадянського суспільства. Воно трактує зміни, що відбуваються нині у світі, як процес створення нової

дійсності, для якої характерні тотальна взаємозалежність та фундаментальна зміна всіх основних параметрів міжнародних відносин.

Концептуальні підходи стосовно питання співробітництва органів влади з міжнародними організаціями є системою поглядів розуміння явищ і процесів, єдиний, визначальний задум щодо ключових моментів в організації співпраці органів влади з міжнародними організаціями У сучасних умовах основними напрямками міжнародного співробітництва є:

- дотримання рішень Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства (2000 р.), Женевського (2003 р.) та Туніського (2005 р.) всесвітніх самітів з питань інформаційного суспільства, Європейської стратегії взаємодії (2008 р.), рамкових європейських програм;

- участь у розробці міжнародних норм права та механізмів, що регулюють відносини в галузі використання глобальної інформаційної інфраструктури, включаючи питання управління мережею Інтернет;

- участь у міжнародному інформаційному обміні;

- участь у формуванні системи міжнародної інформаційної безпеки, вдосконалення взаємодії правоохоронних органів України та іноземних держав у галузі попередження, виявлення, припинення та ліквідації наслідків використання ІКТ у терористичних та інших злочинних цілях;

- участь України в міжнародних дослідницьких проектах за пріоритетними напрямками розвитку науки, технологій і техніки;

- участь у розробці міжнародних стандартів у сфері інформаційних і телекомунікаційних технологій, гармонізація національної системи стандартів та сертифікації в цій сфері з міжнародною системою;

- участь в європейських програмах з розвитку інформаційного суспільства та міжнародній ініціативі "Партнерство "Відкритий Уряд".

Співробітництво органів влади України з міжнародними організаціями є важливим аспектом стратегічного розвитку нашої країни. Стратегічні напрями зовнішньої діяльності визначають додаткові можливості щодо співпраці органів влади з міжнародними організаціями, а також забезпечують участь в їх діяльності. Співпраця із зазначеними міжнародними організаціями – це лише окремі приклади успішних міжнародних відносин, підходів, форм та принципів їх діяльності. Співпраця органів місцевої влади з міжнародними міжурядовими та неурядовими організаціями дає змогу долучитися до впровадження сучасного світового досвіду врядування. Реалізація різноманітних проектів за підтримки міжнародних організацій спрямована на активізацію регіонів України та орієнтує об'єднані територіальні громади на відповідальну участь в муніципальній діяльності.

Лозовий М. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Досвід передових країн світу із найвищими темпами зростання економіки та сталого соціально-економічного розвитку ілюструє, що джерелами досягнення цих результатів є активна інноваційна діяльність в системі публічного управління, запровадження високих технологій, інноваційна діяльність в економічній сфері. Як бачимо, одним із чинників успішного розвитку передових країн світу є інновації у системі публічного управління. Тенденції і фактори, які справляють значний вплив на розвиток сучасного суспільства, зумовлюють необхідність швидкого і масштабного оновлення системи органів публічної влади, публічної служби та економіки через запровадження значного кола державно-управлінських нововведень. Такі нововведення мають стосуватися системи аналізу; стратегічного планування державної політики; прогнозування державної політики; середньострокового прогнозування та планування бюджету; внутрішнього контролю та аудиту відповідно до сучасних світових показників; функціонального обстеження центральних та місцевих органів виконавчої влади; прозорості, відкритості, публічності органів публічної влади; єдиних стандартів управління персоналом органів публічної влади.

Основним елементом інноваційної парадигми розвитку публічного управління є управлінські інновації. Дієва система публічного управління, що базується на інноваціях, забезпечує ефективність її функціонування підприємства навіть за несприятливих кризових умов. Управлінські інновації визначають зміст та інтенсивність трансформації публічного управління, їх відрізняють від організаційних змін, оскільки вони мають цілеспрямований, усвідомлений і системний характер, спричиняють суттєві перетворення і обов'язково орієнтовані на практичне використання, тобто виступають в ролі інституціональних змін.

Сучасні державно-управлінські джерела поняття «інновація» та «інноваційна діяльність» трактують по-різному. Одним із більш офіційних та сприйнятливих з точки зору держави є трактування запропоноване Національним стандартом, відповідно до якого інноваційна діяльність забезпечує створення і реалізацію інновації. Г. Атаманчук вважає, що постійне оновлення системи публічного управління має ґрунтуватися на принципі системності. Соціальна детермінація інновацій в управлінській сфері сучасної України визначається не лише потребами соціальних трансформацій суспільства, а і наявними можливостями системи публічного управління.

Інноваційний потенціал державотворчих процесів є фактором ресурсного лімітування управлінських реформ у даній сфері, який включає організаційну, кадрову, ціннісно-орієнтаційну складову. Даний потенціал безпосередньо пов'язаний із інноваційним потенціалом цілого українського суспільства. Якісні і кількісні характеристики нововведень, як об'єктів інноваційної політики, приречені можливостями самого нововведення і інноваційним потенціалом суспільства, що є початковою умовою інноваційного процесу, зокрема у сфері державного та публічного управління. Проектування реформ спрямованих на впровадження інновацій, визначення їх напрямків та завдань без урахування зазначених ресурсних обмежень призведе до утопічності інноваційних проектів у зазначеній сфері.

За визначенням Х. Хачатурян інноваційний потенціал, як поняття, виступає дзеркальним відображенням тієї сфери державного управління, що створює передумови інноваційних змін. У реальному житті інноваційний потенціал проявляється у взаємодії кількох компонентів, зокрема складових публічного управління із зовнішніми складовими для даної сфери. Ці складові спрямовують потенціал інноваційної діяльності на функціонування і розвиток українського суспільства в цілому, та окремих сфер його життєдіяльності зокрема.

Для того щоб вітчизняне публічне управління змогло виконувати свої функції щодо суспільних орієнтацій трансформацій українського суспільства, воно має зазнати принципово якісних змін, в основі яких мають лежати нові стратегії інноваційного розвитку системи публічного управління, які зорієнтовані на потреби суспільства і громадян. Підвищення ефективності і результативності публічного управління, посилення відповідальності органів публічної влади за надання якісних послуг населенню стає все більш взаємопов'язаним із розвитком її інноваційного складника, що зумовлює використання широкого спектру інноваційних методів, технологій та інструментів управління.

Лук'яненко М. Л.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ РЕГІОНУ УКРАЇНИ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Сучасний стан гуманітарної сфери в Україні свідчить про її ключове значення для соціально-економічного розвитку регіонів. Гуманітарна сфера включає такі важливі аспекти, як освіта, культура, охорона здоров'я, соціальний захист, які напряду впливають на якість життя населення та стабільність суспільства. Однак ця сфера стикається з численними викликами, які потребують ефективного державного управління.

На сьогодні гуманітарна сфера в Україні перебуває в стані трансформації під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників. Зокрема, війна, економічні кризи та міграційні процеси ускладнили забезпечення якісних гуманітарних послуг. Регіональні відмінності у доступі до ресурсів і фінансування також сприяють нерівності в розвитку. Основними проблемами є скорочення кадрового потенціалу, зниження рівня доступності послуг у сільській місцевості та обмеженість ресурсів для відновлення інфраструктури.

Роль державного управління в гуманітарній сфері зростає, оскільки саме органи влади повинні координувати зусилля для подолання цих викликів. Основними інструментами управління є регіональні програми соціального розвитку, проекти публічно-приватного партнерства, а також ініціативи міжнародних донорів. Проте існує низка недоліків у системі управління: фрагментарність, недостатня координація між рівнями влади, обмежене фінансування та відсутність стратегічного підходу до розвитку.

Серед основних тенденцій розвитку гуманітарної сфери можна виділити кілька позитивних змін. По-перше, децентралізація сприяє підвищенню ефективності управління, адже громади отримують більше повноважень і ресурсів. По-друге, впровадження цифрових технологій, таких як eHealth і електронна освіта, забезпечує більш широкий доступ до послуг. Також важливим є залучення міжнародної допомоги та грантів для відновлення гуманітарної інфраструктури. Особливу роль відіграє розвиток інноваційних культурних проектів, що стимулюють місцеву активність і залученість громад.

Для покращення гуманітарної політики необхідно впроваджувати регіональні програми з урахуванням потреб громад, інвестувати в підготовку кадрів, посилювати співпрацю між владою, бізнесом і громадським сектором. Особливу увагу варто приділити інклюзивності, щоб гарантувати рівний доступ до послуг для всіх верств населення.

Отже, гуманітарна сфера України має значний потенціал, але її розвиток потребує комплексного підходу та стратегічних рішень. Ефективне державне управління, зосереджене на децентралізації, інноваціях та партнерстві, стане запорукою стабільного і гармонійного розвитку регіонів.

Ляшенко І. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Формування державної політики підтримки малого бізнесу в Україні починається з 1991 року, з прийняття Закону України «Про підприємництво» та утворення Державного комітету України зі сприяння малим підприємствам і підприємству. Закон України «Про підприємництво» визначив загальні правові, економічні та соціальні засади, умови здійснення підприємницької діяльності, а також визначив правові основи державного регулювання та підтримки підприємництва, відносин суб'єктів підприємницької діяльності та держави. З метою реалізації державної політики сприяння розвитку підприємництва, у тому числі малого бізнесу, у березні 1993 року Кабінетом Міністрів України була схвалена перша Програма державної підтримки підприємництва в Україні. Одним із найвпливовіших заходів державної підтримки малого бізнесу в Україні було впровадження ефективної податкової політики та надання пільг у сфері оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

Державне регулювання та підтримка розвитку малого підприємництва в Україні здійснюється відповідними загальнодержавними, регіональними та місцевими органами влади з метою узгодження інтересів держави і сектору малого підприємництва. Державна підтримка малого підприємництва на місцевому рівні здійснюється в рамках впровадження регіональних і місцевих програм відповідно до Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва». Підтримка розвитку малого підприємництва повинна носити регіональний характер та враховувати рівень розвитку підприємництва в окремих районах та видах економічної діяльності. При розробці регіональних програм підтримки необхідно враховувати економічну спеціалізацію того чи іншого регіону, рівень його виробничого потенціалу та наявність відповідної сировинної бази. За

вкладом малого підприємництва України в ВВП країни (біля 13 %) Україна посідає останні місця в Європейському рейтингу (за даними Євростату). Важливою особливістю розвитку та державного регулювання малого бізнесу в Україні є відсутність акцентів на соціальній значимості малого підприємництва, його здатності швидко розширювати попит на роботу. Мале підприємництво розглядається в рамках державної політики виключно в економічній площині.

Основними проблемами, що стримують розвиток малого підприємництва, є: недосконалість системи оподаткування; нестабільність бюджетного фінансування регіональних програм підтримки малого підприємництва; нерозвиненість механізмів фінансово-кредитної підтримки і страхування ризиків малих підприємств; відсутність механізмів самофінансування; обмеження доступу малих підприємств до виробничих потужностей і майна підприємств, що реструктуризуються; відсутність надійної соціальної захищеності і безпеки підприємців; організаційні проблеми взаємодії малого бізнесу з ринком і державними структурами; адміністративні бар'єри на шляху розвитку малого підприємництва. У зв'язку з цим можна вважати, що розвиток малого підприємництва формується на базі системної взаємодії інституту підприємництва, інформації і факторів, що визначають вектор його функціонування.

Прискорений розвиток підприємництва в Україні можливий на основі проведення послідовної політики держави щодо децентралізації економічного управління і вдосконалення ринкових механізмів. До основних функцій держави, стимулюючим підприємницьку активність і сприяє її прискореному розвитку, можна віднести: створення умов, що забезпечують підготовку конкурентоспроможних фахівців; створення механізмів з підтримки та фінансування підприємництва; застосування заходів щодо забезпечення та розвитку регіональної ринкової інфраструктури.

Мазніченко О. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ПЕНСІЙНА СИСТЕМА В УКРАЇНІ: СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ НАЦІОНАЛЬНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Пенсійна система є одним із ключових елементів соціальної політики, яка забезпечує стабільність і добробут літніх людей. Її ефективність прямо впливає на соціальну справедливість, рівень життя населення та довіру громадян до державних інституцій. В Україні спостерігається швидке старіння населення, зростання частки пенсіонерів у структурі суспільства та зменшення кількості працездатного населення. Це створює значне навантаження на солідарну пенсійну систему, що потребує адаптації до нових умов.

Хронічний дефіцит Пенсійного фонду України, низький рівень доходів громадян і тіньова економіка ускладнюють фінансування пенсійних виплат. Це підвищує актуальність реформування пенсійної системи для забезпечення її фінансової стабільності. Діюча пенсійна система часто критикується за нерівність у розподілі пенсійних виплат, недостатній рівень соціального захисту для малозабезпечених громадян та відсутність стимулів для офіційного працевлаштування.

На сучасному етапі державотворення Україна перебуває у процесі реформування пенсійної системи, що включає запровадження накопичувального рівня пенсійного забезпечення, розвиток добровільного пенсійного страхування та вдосконалення солідарної системи. У межах інтеграції до ЄС Україна зобов'язана реформувати соціальну сферу, включаючи пенсійну систему, відповідно до європейських стандартів, що передбачає її прозорість, ефективність та стійкість.

Війна, економічна нестабільність, зростання рівня безробіття та зменшення внесків до Пенсійного фонду створюють додаткові труднощі для фінансування пенсійної системи. Розвиток технологій відкриває нові можливості для автоматизації процесів у пенсійній системі, підвищення прозорості та зручності для громадян. Це є важливим напрямом розвитку в сучасних умовах.

Ефективне реформування пенсійної системи можливе лише за умов широкого суспільного діалогу, інформування громадян та підвищення їх довіри до запропонованих змін. Пенсійна система відіграє важливу роль у формуванні соціальної стабільності, зміцненні демократичних засад держави та створенні умов для гідного життя громадян, що є невід'ємною частиною процесу національного державотворення.

Пенсійна система України перебуває на етапі трансформації, який зумовлений демографічними, економічними та соціальними викликами. Її модернізація є стратегічно важливою для забезпечення фінансової стійкості, соціальної справедливості та відповідності європейським стандартам. Успішне реформування системи сприятиме зміцненню довіри громадян до держави та забезпеченню сталого розвитку суспільства.

Пенсійна система України пройшла складний шлях становлення та розвитку. Від системи радянського зразка вона еволюціонувала до багаторівневої моделі, яка на сучасному етапі продовжує адаптуватися до економічних, демографічних та соціальних змін.

Демографічні виклики: Старіння населення, зростання кількості пенсіонерів та скорочення числа працездатного населення створюють значний тиск на солідарну систему. Це потребує впровадження довгострокових заходів для забезпечення фінансової стабільності системи.

Низький рівень офіційних доходів, значна частка тіньової економіки та відсутність накопичувального рівня пенсійної системи призводять до дефіциту Пенсійного фонду. Це ускладнює виконання зобов'язань держави перед пенсіонерами. Запровадження другого (накопичувального) рівня пенсійного забезпечення є важливим етапом реформування. Це дозволить диверсифікувати джерела фінансування пенсій та зменшити навантаження на солідарну систему.

Реформування пенсійної системи має бути спрямоване на забезпечення соціальної справедливості, зокрема шляхом справедливого перерахунку пенсій, боротьби з нерівністю у виплатах та підвищення мінімальних пенсій. Використання сучасних технологій, таких як електронні сервіси, автоматизація процесів обчислення пенсій та створення цифрових реєстрів, сприяє підвищенню прозорості, зручності та ефективності системи.

Пенсійна система України має адаптуватися до стандартів ЄС, що передбачає прозорість, ефективність та соціальну справедливість. Це також сприятиме зміцненню довіри до держави. Війна значно вплинула на функціонування пенсійної системи, зокрема через втрату економічних ресурсів, скорочення надходжень до бюджету та необхідність фінансової підтримки пенсіонерів, особливо у зоні конфлікту.

Успішне реформування пенсійної системи можливе лише за умов прозорого та інклюзивного діалогу з громадянами, який дозволяє враховувати потреби та очікування різних груп населення. Для забезпечення сталого розвитку пенсійної системи необхідно реалізувати комплексну стратегію, яка включає посилення фінансової стійкості, соціальну орієнтованість, боротьбу з тіньовою економікою та розвиток інститутів накопичувального забезпечення.

Пенсійна система України перебуває на етапі глибоких трансформацій, зумовлених соціально-економічними викликами та євроінтеграційними зобов'язаннями. Успішне реформування системи є стратегічно важливим завданням для забезпечення соціальної стабільності, фінансової стійкості та гідного рівня життя громадян у контексті сучасного державотворення.

Маковецький Б. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

Інформаційно-інноваційні технології, які наразі є одним із основних інструментів взаємодії органів влади та громадськості, зробили можливим поширювати та отримувати урядову інформацію та послуги в доступний спосіб. Відтак відбувся перехід до нової форми організації діяльності органів публічної влади, а також якісно нового рівня оперативності та зручності отримання організаціями та громадянами публічних послуг та інформації про результати діяльності органів влади. Важлива роль у цьому аспекті відводиться електронному урядуванню як новій формі комунікації громадян із владою.

Широке коло науковців розглядає електронне урядування з точки зору ефективної взаємодії органів влади та суспільства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та надання якісних державних послуг. Під електронним урядуванням розуміється трансформація внутрішніх і зовнішніх взаємовідносин у системі публічного управління, яка забезпечується за рахунок впровадження технологій, інформації та комунікації з метою оптимізації управлінських процедур, процесів надання публічних послуг та забезпечення прав громадян. Це означає, що ідея електронного урядування полягає у взаємодії з громадянами та бізнесом через Інтернет та інші інформаційні системи.

Електронне урядування включає в себе три важливі елементи взаємодії: держава і суспільство, держава та представники бізнесу, та органи влади. Водночас громадяни отримують швидкий доступ до публічної інформації, якісніше та оперативніше адміністративні послуги та мають можливість впливати на прийняття та виконання важливих державних рішень. Бізнес отримує пільги та швидкий доступ до органів державної влади, що у свою чергу допоможе бізнесу більш результативно співпрацювати з владою. Органи державної влади отримують можливість регламентувати свою діяльність, швидше вирішувати певні завдання, покращити умови надання публічних послуг, тобто без величезних черг. Також бути відкритими та прозорими, чуткими та гнучкими до потреб громадян та бізнесу. Тому, перехід до електронного урядування означає реформування всіх форм діяльності органів державного управління, зміну їх структури, завдань і функцій. Успіх цього переходу залежить від правильності обраної стратегії і тактики, координації та ефективної взаємодії всіх суб'єктів цього процесу, а саме: законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, бізнесу та суспільства.

Електронне урядування забезпечує прозорість функціонування державного апарату, усуває залежність особи від неправомірних дій чиновника, а отже, виключає корупцію. Отже, електронне урядування можна визначити як форму організації публічного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян.

Активне впровадження сучасних інформаційних технологій в усі сфери суспільного життя та в діяльність органів публічного управління є одним із пріоритетних напрямів державної політики. Електронне урядування, впроваджене в державне управління, трансформує його, створюючи нову модель державного управління, яка докорінно змінює відносини між громадянами та владою, забезпечуючи передусім партнерські відносини, забезпечуючи чесність, прозорість і контроль влади. Завдяки збільшенню процесів обміну інформацією та розвитку інформаційних технологій змінюються принципи, методи і форми управлінського впливу владних структур в інформаційно-комунікаційному просторі на всі системи публічних відносин.

Маленков А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Бритова Г. В.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Пенсійна система є невід'ємною складовою соціального забезпечення громадян та ключовим елементом соціальної політики держави. У контексті євроінтеграційних прагнень України постає необхідність реформування системи пенсійного забезпечення для гармонізації з європейськими стандартами, які передбачають прозорість, ефективність і фінансову стабільність.

Актуальність дослідження зумовлена глибокими структурними проблемами чинної пенсійної системи, серед яких:

- демографічний дисбаланс, спричинений старінням населення;
- фінансова нестабільність Пенсійного фонду;
- недостатній рівень довіри громадян до системи соціального захисту;
- розбіжність з принципами європейської соціальної політики.

Метою є дослідження механізмів державного управління процесами реформування пенсійної системи України в умовах євроінтеграції та розробка науково обґрунтованих рекомендацій для підвищення ефективності цих процесів.

Пенсійна система України побудована на принципі солідарності поколінь, однак за останні роки вона зазнала значних фінансових труднощів. Основні проблеми:

1. **Демографічний дисбаланс:** співвідношення між кількістю працюючих і пенсіонерів неухильно зменшується.

2. **Дефіцит Пенсійного фонду:** на початок 2024 року понад 40% фінансування пенсій здійснюється за рахунок державного бюджету.

3. **Нерівність у пенсійному забезпеченні:** існують суттєві диспропорції між пенсіями в різних галузях і регіонах.

4. **Слабка розвиненість накопичувального рівня:** відсутність ефективної системи приватного пенсійного страхування.

Для ефективного реформування пенсійної системи України потрібні нові підходи до державного управління. Основні механізми:

1. Нормативно-правове забезпечення: адаптація законодавства до стандартів ЄС, зокрема щодо запровадження обов'язкового накопичувального рівня.

2. Фінансова стабільність: забезпечення збалансованості Пенсійного фонду шляхом розширення бази платників внесків і оптимізації витрат.

3. Моніторинг і оцінка: створення системи регулярного оцінювання ефективності пенсійних реформ.

4. Інформаційна підтримка: підвищення обізнаності населення про переваги накопичувальної системи та її можливості.

5. Інтеграція з європейськими структурами: використання фінансових та експертних ресурсів ЄС для впровадження реформ.

Реформування пенсійної системи України в контексті євроінтеграції є необхідним для забезпечення соціальної справедливості, фінансової стійкості та відповідності стандартам ЄС. Державне управління цими процесами повинно бути орієнтоване на запровадження багаторівневої системи пенсійного забезпечення, посилення прозорості та довіри громадян.

Успішна реалізація запропонованих механізмів сприятиме підвищенню рівня життя населення та сталому розвитку соціальної політики України.

Список використаних джерел

1. Гайдай О.В. "Система пенсійного забезпечення: реформування в умовах соціально-економічних трансформацій". Київ: Наукова думка, 2020.

2. Кравченко І.Ю., Черненко В.М. "Державне управління у сфері соціального захисту населення: проблеми та перспективи". Харків: Право, 2019.

3. Петрова О.В. "Європейські практики пенсійного забезпечення та їх адаптація в Україні". // Журнал "Соціальна політика", № 4, 2022.

Маньковський К. К.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність цього напрямку обумовлена кількома ключовими факторами:

- Екологічні виклики та зміни клімату.
- Міжнародні зобов'язання.
- Публічне управління сталим розвитком.
- Покращення екологічної відповідальності підприємств.
- Забезпечення економічного розвитку та сталого використання ресурсів.

Враховуючи вищезазначені аспекти, екологічний аудит в системі публічного управління є важливим інструментом для досягнення балансу між економічним зростанням та збереженням навколишнього середовища в Україні.

Основною проблемою екологічного аудиту в системі публічного управління сталим розвитком економіки України є недостатня інтеграція екологічного аудиту в державну політику та слабкий контроль за дотриманням екологічних норм і стандартів.

Ця проблема проявляється через кілька аспектів:

- Відсутність цілісної нормативно-правової бази.
- Низька інституційна спроможність.
- Брак комплексного підходу.
- Недостатня зацікавленість бізнесу та громадськості.

Загалом, основна проблема полягає в тому, що екологічний аудит поки не використовується як обов'язковий і стратегічний інструмент для забезпечення сталого розвитку економіки України на державному рівні. Її вирішення потребує вдосконалення нормативної бази, збільшення фінансування, а також підвищення професійної спроможності державних структур у сфері екологічного управління.

Для вирішення основної проблеми екологічного аудиту в системі публічного управління сталим розвитком економіки України можна запропонувати такі шляхи:

- 1) Розробка та вдосконалення нормативно-правової бази:
 - Впровадження обов'язкових стандартів і чітких вимог щодо проведення екологічного аудиту на рівні державних підприємств та установ, а також для бізнесу.
 - Створення нормативної бази, що регулює використання результатів екологічного аудиту як основи для коригування політики сталого розвитку.
 - 2) Інституційне посилення та підвищення компетентності:
 - Посилення інституційних можливостей державних органів, зокрема екологічних інспекцій, шляхом збільшення фінансування, матеріально-технічного забезпечення та навчання кадрів.
 - Підвищення кваліфікації фахівців із екологічного аудиту, розробка освітніх програм та тренінгів для екологічних аудиторів і працівників державного сектору.
 - 3) Інтеграція екологічного аудиту у процеси прийняття рішень:
 - Впровадження екологічного аудиту як обов'язкової складової планування й оцінки нових економічних проєктів, державних програм і регіональних ініціатив.
 - Забезпечення відповідальності за недотримання екологічних рекомендацій, виявлених аудитом, та встановлення санкцій за порушення екологічних норм.
 - 4) Мотивація бізнесу до відповідального підходу:
 - Надання економічних стимулів для підприємств, що впроваджують екологічний аудит (наприклад, податкові пільги, гранти на екологічні проєкти, доступ до «зеленого фінансування»).
 - Запровадження системи сертифікації для бізнесів, які проходять регулярний екологічний аудит та дотримуються екологічних стандартів.
 - 5) Розвиток цифрових технологій та інструментів моніторингу:
 - Впровадження сучасних технологій моніторингу стану довкілля та впливу підприємств на екологію, таких як дистанційне зондування, автоматизовані системи збору даних та цифрові платформи для аналізу екологічних показників.
 - Розробка онлайн-платформ для відкритого доступу до результатів екологічного аудиту, що сприятиме прозорості та підзвітності.
 - 6) Залучення громадськості та підвищення обізнаності:
 - Проведення інформаційних кампаній та освітніх заходів для підвищення обізнаності громадян про важливість екологічного аудиту та його роль у забезпеченні сталого розвитку.
 - Залучення громадських організацій до контролю за дотриманням екологічних стандартів, а також створення механізмів зворотного зв'язку для отримання скарг і пропозицій від громадян.
- Отже, для перетворення екологічного аудиту на дієвий механізм сталого розвитку в Україні потрібні комплексні реформи, які охоплюватимуть вдосконалення законодавства, посилення інституційної спроможності, впровадження сучасних технологій і активне залучення суспільства. Це сприятиме створенню умов для екологічно безпечного й економічно ефективного розвитку країни.

Марущенко С. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

Адміністративна юстиція є ключовим елементом правової держави, який гарантує ефективний контроль за діями органів влади та захист прав громадян від порушень у сфері публічного управління. У процесі інтеграції до Європейського Союзу Україна зобов'язана впровадити ефективну систему адміністративного судочинства відповідно до європейських стандартів, які передбачають захист прав громадян у публічно-правових відносинах. В умовах децентралізації, цифровізації та реформування державного управління адміністративна юстиція стає важливим механізмом для захисту прав і свобод громадян та юридичних осіб від можливих зловживань чи незаконних дій органів влади.

Запровадження адміністративної юстиції в Україні є важливим етапом становлення демократичного суспільства, що забезпечує ефективний механізм захисту прав громадян від незаконних дій чи бездіяльності органів влади. Адміністративна юстиція сприяє реалізації принципу верховенства права, забезпечує прозорість державного управління та є обов'язковою складовою євроінтеграційного процесу України.

Адміністративна юстиція змушує державні органи діяти в межах закону, підвищує прозорість їхньої діяльності та сприяє формуванню довіри громадян до системи публічного управління. Запровадження спеціалізованих адміністративних судів є важливою складовою реформи судової системи України, спрямованої на розподіл компетенцій, підвищення ефективності та оперативності розгляду справ. У межах децентралізації збільшуються повноваження місцевих органів влади, що підвищує актуальність контролю за їх діяльністю через адміністративні суди та забезпечення балансу між правами громадян і владними повноваженнями.

Система адміністративної юстиції створює можливості для громадян ефективно оскаржувати дії органів публічної влади, що підвищує рівень довіри до державних інституцій. Запровадження адміністративних судів в Україні є важливим кроком для вдосконалення судової системи, який сприяє розподілу компетенцій між різними галузями судочинства.

Адміністративні суди вимагають від суддів високого рівня кваліфікації та спеціалізації у сфері публічного права, що потребує додаткового навчання та підвищення кваліфікації суддівського корпусу. Основними проблемами на шляху розвитку адміністративної юстиції є недосконалість нормативно-правової бази, низький рівень правової культури та відсутність достатнього фінансування. Функціонування адміністративних

судів дозволяє перенести розгляд справ, пов'язаних із публічно-правовими відносинами, до спеціалізованих інстанцій, що сприяє зменшенню навантаження на загальні суди.

Адміністративна юстиція є інструментом, який стимулює органи влади діяти в рамках закону, підвищує їх відповідальність та прозорість. Для повного функціонування адміністративної юстиції необхідно вдосконалити законодавство, забезпечувати доступ громадян до правосуддя та стимулювати розвиток правової культури.

Адміністративна юстиція є важливим елементом демократичної правової держави, який забезпечує баланс між державними органами та громадянами, зміцнюючи довіру суспільства до державної влади. Запровадження адміністративної юстиції в Україні є важливим кроком до вдосконалення системи правосуддя та забезпечення верховенства права. Незважаючи на наявні виклики, розвиток адміністративної юстиції сприяє захисту прав громадян, підвищенню прозорості діяльності органів влади та інтеграції України у європейський правовий простір.

Запровадження адміністративної юстиції в Україні є актуальним завданням у контексті реформування судової системи, забезпечення верховенства права, захисту прав громадян та євроінтеграції. Це сприятиме створенню ефективного механізму взаємодії між громадянами та органами влади, підвищенню довіри до державних інституцій та формуванню демократичної правової держави.

Матковський Р. В.

Класичний приватний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ

Концептуальні засади конкурентоспроможності держави визначають стратегічні підходи, інструменти та напрями забезпечення здатності країни досягати високих економічних і соціальних показників, зберігаючи свою позицію в глобальному середовищі. Конкурентоспроможність держави – це її здатність створювати умови для стабільного економічного зростання, залучення інвестицій, інноваційного розвитку та високого рівня життя населення.

Основні концептуальні засади:

1. Економічна стабільність:

- збалансованість державного бюджету;
- контроль над рівнем інфляції;
- стабільна грошово-кредитна політика, яка сприяє довірі до національної валюти.

2. Інноваційність та розвиток технологій:

- створення сприятливого середовища для досліджень і розробок (R&D) ;
- впровадження цифрових технологій у всі сектори економіки;
- залучення висококваліфікованих фахівців для розвитку інновацій.

3. Ефективність управління:

- прозорість діяльності урядових інституцій;
- вдосконалення системи державного управління через децентралізацію;
- зниження корупції та підвищення довіри громадян до влади.

4. Розвиток людського капіталу:

- висока якість освіти, орієнтованої на потреби ринку;
- забезпечення доступу до медицини та соціальних послуг;
- заохочення інклюзивності та рівності можливостей.

5. Експортно-орієнтована економіка:

- розвиток конкурентоспроможних галузей (сільське господарство, ІТ, промисловість);
- диверсифікація експортних ринків;
- лібералізація торгівлі та залучення іноземних інвестицій.

6. Екологічна сталість:

- впровадження „зелених” технологій у виробництво;
- перехід на відновлювані джерела енергії;
- дотримання міжнародних стандартів з охорони довкілля.

7. Глобальна інтеграція:

- участь у міжнародних економічних, політичних і безпекових альянсах;
- адаптація національного законодавства до міжнародних стандартів;
- активна дипломатична політика для просування національних інтересів.

8. Проблеми конкурентоспроможності:

- геополітична нестабільність;
- залежність від сировинного експорту;
- високий рівень тіньової економіки;
- недостатній розвиток інфраструктури.

Розвиток конкурентоспроможності держави потребує комплексного підходу, що включає співпрацю між урядом, бізнесом, науковою спільнотою та громадянським суспільством.

Маяков Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.соц.наук, професор Покатаєв П. С.

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ З ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Деінформація є свідомим поширенням неправдивої або маніпулятивної інформації з метою досягнення певних політичних, економічних чи соціальних цілей. Вона може проявлятися у формі фейкових новин,

маніпулятивних матеріалів або сенсаційних заголовків, які спотворюють суть подій чи фактів. Оскільки дезінформація має значний вплив на громадську думку, вона може спричиняти недовіру до інститутів, посилювати соціальне напруження і навіть впливати на національну безпеку.

З огляду на це, держава має сформувати ефективну політику протидії дезінформації, що включає кілька основних етапів. Спочатку проводиться глибокий аналіз природи та впливу дезінформації, що дозволяє визначити її основні джерела, шляхи поширення та вплив на різні аспекти суспільного життя. На основі цього аналізу формуються пріоритети та цілі політики протидії, спрямовані на зміцнення довіри до інформаційного простору та запобігання негативним наслідкам від дезінформації.

Наступним кроком є розробка та впровадження нормативно-правової бази, яка забезпечує основи для ефективної протидії дезінформації. Закони можуть включати обов'язкові вимоги до прозорості джерел фінансування медіа, зобов'язання щодо відповідальності за поширення недостовірної інформації та регулювання роботи соціальних платформ, на яких найчастіше поширюються фейкові новини, що створює нормативні рамки для відповідальної поведінки в інформаційному просторі.

Держава також реалізує програми з підвищення медіаграмотності серед населення. Такі програми навчають громадян критично оцінювати інформаційні джерела, розпізнавати фейки та уникати поширення недостовірних матеріалів. Підвищення медіаграмотності стає особливо актуальним у період швидкого розвитку технологій, оскільки населення має навчатися аналізувати інформацію та уникати маніпуляцій.

Додатково важливим є впровадження системи моніторингу інформаційного простору. Використання спеціалізованих технологій для відстеження фейків та маніпуляцій дає можливість державним органам своєчасно реагувати на загрози, що можуть бути системи аналізу соціальних мереж, які дозволяють автоматично відстежувати поширення фейкової інформації та швидко вживати заходів.

Завершальним етапом політики є координація на міжнародному рівні. Співпраця з міжнародними організаціями та обмін досвідом з іншими країнами дає змогу застосовувати найкращі практики, адаптуючи їх до національних умов, що особливо важливо, оскільки дезінформація часто є транснаціональною загрозою, і лише зусилля однієї країни можуть бути недостатніми для її ефективної протидії. Наприклад, такі організації, як НАТО, Європейський Союз та Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), мають програми протидії дезінформації, а також платформи для обміну інформацією та методиками. Вони сприяють запровадженню єдиних стандартів, координують зусилля у спільній боротьбі з інформаційними загрозами та можуть допомогти виявляти та блокувати трансграничні кампанії дезінформації. Через обмін досвідом країни можуть уникнути певних помилок, які вже виникали в інших юрисдикціях, а також адаптувати підходи, що враховують культурні, політичні та соціальні особливості. Наприклад, Франція має досвід законодавчого регулювання прозорості онлайн-платформ під час виборів, а країни Скандинавії відомі своїми програмами з медіаграмотності. Цей досвід може бути адаптований відповідно до українських реалій для більшої ефективності.

Таким чином, механізми формування державної політики протидії дезінформації включають аналіз проблеми, встановлення нормативних рамок, підвищення медіаграмотності, моніторинг інформаційного простору та міжнародну співпрацю. Означені заходи сприяють формуванню стійкого інформаційного середовища та зміцненню довіри суспільства до державних і медійних інститутів.

Мельник В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ СУСПІЛЬНО-РЕЛІГІЙНИХ ВІДНОСИН НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ В УКРАЇНІ

Державна політика у сфері суспільно-релігійних відносин є важливим інструментом забезпечення гармонійного розвитку українського суспільства, зміцнення міжконфесійного миру та підтримки соціальної стабільності. В умовах сучасного розвитку України, що характеризується процесами європейської інтеграції та подоланням внутрішніх викликів, питання регулювання релігійних відносин набувають особливого значення та актуальності.

На центральному рівні державна політика у сфері суспільно-релігійних відносин спрямована на забезпечення конституційних прав громадян на свободу совісті та віросповідання. Законодавча база цієї політики ґрунтується на Конституції України та Законі України "Про свободу совісті та релігійні організації". Основною функцією держави є регулювання діяльності релігійних організацій та запобігання конфліктам на релігійному ґрунті.

Особливої уваги потребує діяльність Державної служби України з етнополітики та свободи совісті, яка є ключовим органом у сфері реалізації державної політики у релігійній сфері. Ця служба займається моніторингом релігійної ситуації, сприяє міжконфесійному діалогу та підтримує культурно-релігійні ініціативи.

На регіональному рівні державна політика реалізується через органи місцевого самоврядування та обласні адміністрації. Важливим завданням є координація діяльності релігійних організацій та забезпечення дотримання законодавства у цій сфері. У різних регіонах України спостерігається неоднорідність релігійного середовища, що обумовлено історичними, етнічними та культурними особливостями. Наприклад, західні області країни характеризуються високим рівнем релігійної активності та наявністю різних конфесій, тоді як у східних регіонах переважає православ'я.

Важливою складовою державної політики є підтримка міжрелігійного діалогу та забезпечення рівних умов для діяльності всіх релігійних громад. Особливо це актуально в контексті викликів, пов'язаних з окупацією частини територій України та спробами використання релігійних структур для політичного впливу. Досвід роботи Всеукраїнської ради церков та релігійних організацій є показовим прикладом ефективної взаємодії між державою та релігійними громадами.

Зарубіжний досвід свідчить про важливість партнерства між державою та релігійними організаціями у соціально значущих проектах. Наприклад, у країнах Західної Європи релігійні громади активно беруть участь у реалізації соціальних програм, спрямованих на допомогу малозабезпеченим, освіту та охорону здоров'я. В Україні подібний підхід може сприяти консолідації суспільства та вирішенню соціальних проблем на місцевому рівні.

Таким чином, державна політика у сфері суспільно-релігійних відносин повинна поєднувати централізоване управління з урахуванням регіональних особливостей. Реалізація ефективної політики вимагає дотримання принципів нейтральності, рівності та прозорості у відносинах між державою та релігійними організаціями. Забезпечення конструктивного діалогу та партнерства на центральному і регіональному рівнях є необхідною умовою для досягнення суспільної стабільності та гармонії в Україні.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про свободу совісті та релігійні організації". – Відомості Верховної Ради України, 1991. – № 25. – Ст. 283.
2. Державна служба України з етнополітики та свободи совісті. Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://dessa.gov.ua>.
3. Міжрелігійний діалог як інструмент суспільної стабільності: досвід та перспективи. – Київ : irbis-nbuv.gov.ua, 2020. 122 с.
4. Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій: діяльність та виклики. – Київ : undip.org.ua, 2019. 135 с.
5. Релігійна ситуація в регіонах України: аналітичний огляд. Київ, 2021. 156 с. Режим доступу: enpui.rpu.edu.ua

Мельничук А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Публічні закупівлі становлять ключовий інструмент реалізації економічної політики держави, який сприяє забезпеченню прозорості у використанні бюджетних коштів та розвитку конкурентного середовища. В умовах сучасних економічних викликів, зокрема збройного конфлікту та фінансової нестабільності, ефективне функціонування системи публічних закупівель набуває особливої важливості для задоволення потреб державного сектору та раціонального використання фінансових ресурсів.

Сучасна система публічних закупівель в Україні базується на електронній платформі ProZorro, що стала ключовим елементом забезпечення прозорості та доступності закупівельного процесу. Впровадження електронних торгів дозволило значно знизити корупційні ризики та підвищити ефективність витрачання державних коштів [1]. Разом із тим існують проблеми, пов'язані з недосконалістю нормативно-правової бази, низьким рівнем конкуренції в окремих галузях та складнощами в організації процесу закупівель в умовах воєнного стану.

Однією з основних характеристик публічних закупівель є обов'язкове дотримання принципів прозорості, справедливості та економічної ефективності. В умовах сучасних викликів особливого значення набуває підвищення ефективності закупівель у критично важливих секторах економіки, зокрема обороні, охороні здоров'я та освіті. Застосування екологічних та соціальних критеріїв у процесі публічних закупівель є дієвим механізмом для досягнення цілей сталого розвитку [2].

Важливим етапом у процедурі публічних закупівель є оцінка ефективності закупівлі, що включає аналіз співвідношення ціни та якості, дотримання строків поставок та рівня конкуренції серед учасників торгів. Запровадження інноваційних підходів до оцінки ефективності закупівель, таких як використання цифрових інструментів моніторингу та автоматизованих систем аналізу даних, дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити максимальну результативність процесу [3].

Досвід європейських країн свідчить про важливість інтеграції екологічних стандартів у публічні закупівлі. Концепція "зелених" закупівель передбачає врахування екологічних критеріїв при виборі товарів, робіт і послуг, що сприяє зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище та підвищенню енергоефективності [4]. В Україні цей підхід лише починає впроваджуватися, проте його розвиток є необхідним у контексті євроінтеграційних процесів.

Отже, публічні закупівлі в сучасних умовах відіграють ключову роль у системі державного управління та слугують інструментом забезпечення сталого розвитку. Удосконалення закупівельних процедур, впровадження інноваційних підходів до оцінки їх ефективності та інтеграція екологічних критеріїв сприятимуть підвищенню прозорості й результативності використання бюджетних ресурсів. Подальший розвиток системи публічних закупівель має здійснюватися у відповідності до європейських стандартів із врахуванням національних особливостей та потреб.

Список використаних джерел

1. Система ProZorro: досвід і перспективи розвитку публічних закупівель в Україні. – К.: Економічна думка, 2021.
2. Олійник О.В. Ефективність публічних закупівель: теоретико-прикладний аспект. – Харків: Фінанси і статистика, 2020.
3. Сорока С.І. Цифрові технології у системі публічних закупівель. – Львів: Магнолія, 2019.
4. Європейський досвід впровадження "зелених" закупівель: аналітичний огляд. – К.: Центр екологічних досліджень, 2022.

Михайлютенко Д. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. - к.держ.упр., доцент Білюк А. В.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ САМОВРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО ПРОЦЕСІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Глобалізація економіки та поширення тенденцій інтернаціоналізації суттєво змінили ролі основних учасників процесів управління розвитку територіальних громад, перерозподілили межі відповідальності держави, регіонів та громад за економічний, соціальний та екологічний розвиток на місцях. Сьогодні завдання забезпечення позитивного тренду місцевого розвитку стає дедалі більш технологічно містким і складним завданням.

Суттєво вплинула на ці процеси реформа децентралізації, відповідно до умов якої роль держави як головного гравця в місцевій економіці зменшилась. Відповідно, суб'єктами міжнародних економічних відносин найчастіше виступають окремі підприємства, регіони та територіальні громади. Ті органи місцевої влади, які прагнуть поліпшити добробут своїх громад, сьогодні чітко розуміють, що задля досягнення успіху їх зусилля повинні бути більш виваженими, стратегічно-продуманими, чітко спланованими, амбітними та інноваційними [1].

Сталий розвиток – загальна концепція щодо необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Комісія Брунтланд (незалежна міжнародна комісія з довкілля і розвитку) сформулювала визначення сталого розвитку як «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливих майбутніх поколінь задовольнити свої власні потреби» [2].

Самоврядні організації – це недержавні інституції, які створені з метою задоволення суспільних інтересів та потреб, організації громадськості, що сприяють розвитку одного чи декілька видів діяльності суспільства [3]. У сучасних умовах сталого розвитку суспільства залучення самоврядних організацій до процесів сталого розвитку територій є важливою складовою успішного сталого розвитку територій. Це допомагає забезпечити те, щоб проекти сталого розвитку відповідали потребам місцевих громад і були реалізовані з урахуванням їх думки. В Україні саме активність громадянського суспільства в українському загальнонаціональному контексті мала вплив на ключові державотворчі події і відображала суспільний інтерес до відродження і відстоювання не тільки національних, але й демократичних цінностей.

Таким чином були створені різні форми самоврядних організацій – громадянські, неурядові та некомерційні організації, благодійні фонди. Діяльність таких організацій була частково регламентована в законодавстві. Через те що існує різне визначення діяльності різних самоврядних організацій в законодавстві, виникають суперечності у функціонуванні тих чи інших форм самоврядних організацій та їх ролі в сталому розвитку територій. Отже існує необхідність у урегулюванні і гармонізації національного законодавства про самоврядні організації, а також визначення їх ролей в сталому розвитку територій які притаманні сьогоденню.

Список використаних джерел

1. Про приєднання України до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями: Постанова Верховної Ради 194 України від 14 липня 1993 р. № 3384-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-12#Text> (дата звернення: 09.11.2024).
2. Герасимчук З.В. Стимулювання сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика: Монографія / Герасимчук З.В., Поліщук В.Г. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. 516 с.
3. Кузьмич А.В. Наукові підходи до визначення поняття, сутності та змісту "самоврядна організація" / Держава та регіони. Сер. Публ. упр. і адміністрування. – 2022. – № 1. С. 40-44.

Міколасюк О. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Сільські території є важливим компонентом соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Їхній розвиток впливає на продовольчу безпеку, екологічний стан, збереження культурної спадщини та демографічну ситуацію. Однак значна частина сільських територій стикається з проблемами занепаду інфраструктури, безробіття, низького рівня доходів та міграції населення. Для вирішення цих проблем необхідно розробити дієвий механізм стимулювання розвитку сільських територій.

Механізм стимулювання розвитку сільських територій включає інституційні, фінансові, організаційні та соціальні інструменти.

До інституційної підтримки слід віднести:

- створення державних програм та стратегій розвитку сільських територій.
 - залучення органів місцевого самоврядування до прийняття рішень, що стосуються соціально-економічного розвитку.
 - сприяння розвитку кооперативів та асоціацій фермерів.
- Фінансові інструменти включають в себе:
- запровадження пільгових кредитів для агровиробників.
 - субсидії та гранти для підтримки малого бізнесу в сільській місцевості.
 - залучення інвестицій через партнерство держави та приватного сектору (Public-Private Partnership).
- До організаційних заходів слід віднести:

- модернізація сільської інфраструктури, включаючи дороги, водопостачання, енергетику та зв'язок.
 - розвиток транспортної доступності та логістичних центрів для забезпечення ефективного збуту продукції.
 - підтримка освітніх ініціатив для сільського населення, зокрема навчання фермерів сучасним методам господарювання.
- Соціальні стимули включають:
- покращення умов життя через розвиток соціальної інфраструктури (школи, медичні заклади, культурні центри).
 - запровадження програм для залучення молоді до життя у сільській місцевості (житлові програми, гранти для стартапів).
 - збереження культурних традицій та популяризація локальних ініціатив.
 - приклади успішного впровадження.
- Деякі країни показують приклади ефективної реалізації механізмів стимулювання:
- У Європейському Союзі функціонують спеціальні фонди, спрямовані на розвиток сільських територій. Наприклад, Європейський фонд розвитку сільського господарства (EAFRD) фінансує проекти з підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств та екологічних ініціатив.
- У США програми USDA (Департамент сільського господарства) підтримують малий бізнес у сільській місцевості через фінансування, консультації та навчання.
- Отже, механізм стимулювання розвитку сільських територій повинен бути комплексним і враховувати особливості кожного регіону. Ефективна взаємодія держави, бізнесу та громади сприятиме вирішенню ключових проблем сільської місцевості, забезпечуючи сталий розвиток, покращення рівня життя населення та збереження ресурсів для майбутніх поколінь.

Мілевський Р. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ПІДТРИМКИ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У ВОЄННИЙ ЧАС

Війна в Україні поставила національну систему охорони здоров'я в критичні умови, що вимагають значної адаптації та швидкої реакції на численні виклики. З одного боку, повномасштабна війна стимулювала державу до реалізації рішучих заходів, які продемонстрували ефективність та організаційні можливості національної системи управління охороною здоров'я. З іншого боку, масштабні руйнування, ресурсні обмеження та навантаження на систему висвітлили деякі прогалини, які потребують негайного вирішення. У своїй доповіді ми проаналізували ключові аспекти державного управління.

Україна здійснила низку ефективних кроків для підтримки сфери охорони здоров'я в умовах війни, зокрема:

- мобілізація та залучення міжнародної допомоги, завдяки чому вдалося задовольнити критичні потреби у медичному обладнанні та ліках [1]. Тільки у другій половині 2024 року Міністерством охорони здоров'я було укладено більше 10-ти міжнародних домовленостей між Україною та іноземними державами у медичній сфері [2];
- відкриття спеціалізованих центрів реабілітації та психологічної підтримки як для цивільного населення, так і для військових. Наприклад, у 2024 році заплановано відкриття 30-ти центрів ментального здоров'я для психологічної підтримки ветеранів та цивільних [3], а в межах всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» понад 12 тис. сімейних лікарів та педіатрів пройшли курси Mental Health Gap Action Programme, щоб надавати психологічну допомогу пацієнтам [4];
- евакуація із зони активних бойових дій медичних установ та їхнє перепрофілювання, що дозволило забезпечити надання допомоги не тільки цивільним, але й пораненим військовослужбовцям [5];
- оновлення інформаційних систем і впровадженню системи електронного обліку пацієнтів [6], що дало змогу органам державного управління оперативно оцінювати поточний стан у сфері охорони здоров'я;
- розробка та впровадження програм для швидкої перепідготовки медичних кадрів, адже під час війни може виникати потреба у фахівцях специфічного профілю, зокрема в хірургії та травматології, особливо з огляду на відсутність таких заходів до повномасштабного вторгнення. Наприклад, у квітні 2024 року Міністерством охорони здоров'я було розроблено порядок здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників системи екстреної медичної допомоги [7].

Але, попри вжиті заходи сфера охорони здоров'я стикається з проблемами, які потребують додаткової уваги з боку держави. Для посилення стійкості системи охорони здоров'я в умовах воєнного часу та покращення ефективності її управління, на нашу думку, варто реалізувати такі заходи:

- інвестиції в телемедицину, яка дозволяє забезпечити надання консультацій та первинної медичної допомоги дистанційно. Так, Міністерством охорони здоров'я України лише у листопаді 2024 винесено на громадське обговорення порядок надання медичної та/або реабілітаційної допомоги із застосуванням телемедицини» [8];
- запровадження ефективних програм підтримки для медичних працівників, які працюють в екстремальних умовах з додатковим навантаженням, а тому часто стикаються з вигоранням [9];
- перегляд існуючих стратегій підтримки медичних установ, враховуючи прифронтовість регіону [10];
- створення чіткої системи координації для уникнення затримок у доставці ресурсів міжнародної допомоги чи їх нерівномірного розподілу [11];
- посилення фандрейзингових зусиль для залучення міжнародної підтримки, включаючи створення прозорих умов для інвестицій у медичні послуги, зокрема через програми відновлення інфраструктури та технічного оснащення [12];

– розвитку міжнародної співпраці для обміну досвідом функціонування медичних систем інших країн в умовах війни. Лише у листопаді 2024 МОЗ разом із ВООЗ презентували посібник з міжнародного медичного партнерства, який має на меті закласти комплексну основу для встановлення, управління та моніторингу медичних партнерств між українськими та іноземними закладами охорони здоров'я [13];

– створення партнерств з волонтерськими та громадськими організаціями. Так, проєкт «Карти правових реформ» вказує на критичність відсутності державної цільової програми сприяння розвитку волонтерської діяльності та відсутність державної (базової) підтримки осіб, які займаються волонтерською діяльністю [14].

Реалізація цих заходів сприятиме зміцненню системи охорони здоров'я, її адаптації до вимог воєнного часу та підвищенню стійкості системи в умовах кризових ситуацій. Це, в свою чергу, сприятиме ефективнішій підтримці населення і гарантуватиме доступ до медичних послуг у складних обставинах.

Список використаних джерел

1. Міжнародна технічна допомога. URL: <https://moz.gov.ua/uk/mizhnarodna-tehnichna-dopomoga> (дата звернення: 05.08.2024).

2. Міжнародна співпраця. URL: <https://moz.gov.ua/uk/mizhnarodna-spivpracja> (дата звернення: 05.08.2024).

3. Психологічна підтримка ветеранів: заплановано відкриття 30 центрів ментального здоров'я. URL: <https://sud.ua/uk/news/ukraine/307124-psihologichna-pidtrimka-veteraniv-zaplanovano-vidkrittya-30-tsentriv-mental'nogo-zdorov'ya> (дата звернення: 05.08.2024).

4. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «ти як?». URL: <https://howareu.com> (дата звернення: 05.08.2024).

5. У перші дні після вторгнення ми почали працювати із масовим надходженням постраждалих - головний координатор із НС «Лікарі без кордонів». Інтерв'ю. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/1020660.html> (дата звернення: 05.08.2024).

6. Устимчук О. Впровадження електронного кабінету пацієнта як важливої складової функціонування електронної системи охорони здоров'я в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2023. Т. 11 № 3. С. 103–108.

7. Деякі питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників системи екстреної медичної допомоги: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 649 від 18.04.2024. Офіційний вісник України. 2024. № 40, С. 166.

8. Розроблено Порядок надання медичної та реабілітаційної допомоги із застосуванням телемедицини. URL: <https://umj.com.ua/uk/novyna-259856-rozrobleno-poryadok-nadannya-medichnoyi-ta-reabilitatsijnoyi-dopomogi-iz-zastosuvannyam-telemeditsini> (дата звернення: 05.08.2024).

9. Мінімальний пакет послуг із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. URL: <https://www.mhpssmsp.org/sites/default/files/2023-07/IASC%20MHPSS%20Minimum%20Service%20Package%20%28Ukrainian.%29.pdf> (дата звернення: 05.08.2024).

10. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F/UKR%20Health%20Strategy%20Feb%202024.2022.pdf> (дата звернення: 05.08.2024).

11. Факапи міжнародної гуманітарної допомоги Україні та способи їх вирішення. URL: <https://nashigroshi.org/2022/07/02/fakapy-mizhnarodnoi-humanitarnoi-dopomohy-ukraini-ta-sposoby-ikh-vyrishennia/> (дата звернення: 05.08.2024).

12. Постійний розвиток, інновації та залучення міжнародного досвіду у медичну сферу – цілі для держави на найближчі роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/postiinyi-rozvytok-innovatsii-ta-zaluchennia-mizhnarodnoho-dosvidu-u-medychnu-sferu-tsili-dlia-derzhavy-na-naiblyzhchi-roky> (дата звернення: 05.08.2024).

13. Посібник щодо міжнародного медичного партнерства: як покращити систему охорони здоров'я в Україні. URL: https://moz.gov.ua/storage/uploads/a01eec50-6d25-48bc-8db8-f90f9895ed4a/Foundational_Guide_for_Twinning_Partnerships_UKR3.pdf (дата звернення: 05.08.2024).

14. Карти правових реформ для громадянського суспільства в Україні. URL: https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2023/07/2_5-ROZDIL-2.0_Karta-pravovyh-reform-dlya-gromadyanskogo-suspilstva-v-Ukrayini-2023.pdf (дата звернення: 05.08.2024).

Мищенко А. А.

Класичний приватний університет
аспірант

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ АНТИКРИЗОВОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

Актуальне наукове завдання, що полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні наукових засад розвитку антикризового публічного управління в Україні та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів його реалізації в економічній сфері. У даному дослідженні запропоновано модель оптимізації механізмів антикризового публічного управління у економічній сфері України, у контексті якої розглядається удосконалення його інституційного забезпечення, фінансово-економічного забезпечення на окремій товарі (послуги) та контроль за їхнім стримуванням.

Головною метою управління підприємством в умовах криз є створення умов для подальшого розвитку зовнішніх зв'язків та попередження неплатоспроможності. Антикризове управління діяльністю фірмою в цьому контексті означає всеохоплюючу програму дій по підвищенню ефективності функцій фірми, використовуючи управлінський та ресурсний потенціал підприємства. Тому антикризове управління має особливий зміст у функціонуванні підприємств на зовнішньому та внутрішньому ринку.

Відповідно до визначення поняття «криза», пропонуються способи процесних перетворень на підприємстві з використанням загальної теорії систем. Так як промислове підприємство є відкритою системою, то методи антикризових перетворень можуть бути пов'язані з підсистемами управління.

Підбиваючи підсумки, зазначу, головною метою управління підприємством в умовах криз є створення умов для подальшого розвитку зовнішніх зв'язків та попередження неплатоспроможності. Антикризове управління діяльністю фірмою в цьому контексті означає всеохоплюючу програму дій по підвищенню ефективності функцій фірми, використовуючи управлінський та ресурсний потенціал підприємства. Тому антикризове управління має особливий зміст у функціонуванні підприємств на зовнішньому та внутрішньому ринку.

Міщенко М. Г.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА – ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Державна молодіжна політика є складовою частиною державної соціально-економічної політики і являє собою комплексну систему заходів, що охоплюють різні аспекти життя молоді. Вона спрямована на створення умов, які дозволяють молодим людям обирати власний життєвий шлях, розвивати свої таланти і реалізувати свій потенціал. Молодіжна політика передбачає взаємодію державних органів, освітніх установ, неурядових організацій та бізнес-структур з метою забезпечення всебічної підтримки молоді на всіх етапах їхнього життя. Інформаційні заходи відіграють важливу роль у формуванні свідомості молодих людей. Держава повинна забезпечити доступ молоді до інформаційних ресурсів, які допоможуть їм зробити обґрунтований вибір щодо свого майбутнього [2].

Ефективність реалізації державної молодіжної політики значною мірою залежить від інституційного забезпечення. Інституційне забезпечення державної молодіжної політики в Україні представлено цілісною системою державних установ, інститутів, громадських органів та організаційних структур.

На регіональному та місцевому рівнях молодіжну політику реалізують місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. У муніципалітетах діють відділи у справах молоді та спорту, які розробляють і реалізують регіональні та місцеві програми розвитку молоді з урахуванням специфіки соціально-економічного та культурного розвитку регіону [3]. Важливу роль в інституційних механізмах молодіжної політики відіграють громадські молодіжні та дитячі організації. В Україні склалася мережа таких організацій як на національному, так і на місцевому рівнях, організації беруть активну участь у формуванні та реалізації молодіжної політики, представляють інтереси різних молодіжних груп та здійснюють практичну роботу з дітьми та молоддю [1].

Держава підтримує діяльність громадських молодіжних та дитячих організацій, сприяє реалізації їхніх проєктів та програм. Важливу роль в інституційному забезпеченні молодіжної політики відіграють також соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді [3].

Основним напрямком діяльності державної молодіжної політики є соціальна підтримка та допомога молодим сім'ям, які опинилися в складних життєвих обставинах. Особлива увага приділяється створенню умов для розвитку та самореалізації молоді, що опинилася у складних життєвих обставинах, через спеціалізовані програми соціальної адаптації та професійної підготовки. Соціальна профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі є ще одним важливим аспектом. Залучення молоді до активної участі у спортивних, культурних та освітніх заходах сприяє формуванню здорового способу життя та позитивного соціального середовища [2].

Удосконалення інституційних механізмів та координація зусиль усіх суб'єктів молодіжної політики є ключовими для підвищення ефективності реалізації державної молодіжної політики. Розвиток партнерських відносин та обмін досвідом дозволяють створювати більш ефективні програми та ініціативи, спрямовані на підтримку молоді [1].

На завершення, державна молодіжна політика є комплексною та багатогранною системою заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку та самореалізації молодих людей. Соціальна підтримка, профілактика негативних явищ, інтеграція молоді з особливими потребами та удосконалення інституційних механізмів є ключовими компонентами цієї політики.

Список використаних джерел

1. Васильєв А. О. Конвергенція моделей реалізації державної політики, спрямованої на молодь. Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць Асоціації докторів наук з державного управління. Харків: вид-во «ДокНаукДержУпр», 2013. Вип. 3(15). С. 205–209

2. Пархоменко–Куцевіл О. І. Цифровізація формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Державне управління». 2024. № 1(19) С. 207–219. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/8521>.

3. Сторожук Р. П. Державна молодіжна політика в контексті європейського вибору України: механізм : автореф. дис. ... к. держ. упр. Р. П. Сторожук. Одеса, 2007. 23 с.

Молчанов П. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., професор Огаренко В. М.

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Реформування місцевого самоврядування в Україні є однією з ключових складових децентралізації, що стартувала у 2014 році. Одним із найважливіших аспектів цієї реформи є фінансова децентралізація, яка

спрямована на підвищення спроможності територіальних громад у розв'язанні місцевих проблем, покращення якості життя громадян та забезпечення сталого розвитку регіонів.

Необхідність фінансової децентралізації полягає у забезпеченні фінансової незалежності громад. До реформи місцеве самоврядування було значною мірою залежним від державного бюджету, що обмежувало можливості реалізації регіональних ініціатив. Передача податкових надходжень на місця, зокрема 60% податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), стала важливим кроком до посилення місцевих бюджетів. З 2014 року доходи місцевих бюджетів без урахування трансфертів зросли на понад 300%. Це дозволило громадам фінансувати важливі проекти у сфері інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших напрямках. Крім того, було створено понад 1400 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які отримали прямі міжбюджетні відносини з державою.

Реформа також сприяла зростанню бюджетної самостійності громад. Розширення джерел доходів дозволило формувати бюджети завдяки надходженням від ПДФО, податку на прибуток підприємств, єдиного податку, плати за землю та інших джерел. Це створило умови для більшої гнучкості у розподілі фінансових ресурсів. Фінансова незалежність дала змогу громадам активніше інвестувати в інфраструктурні проекти, модернізувати дороги, школи, лікарні та інші об'єкти соціальної інфраструктури. Важливим чинником стала прозорість у використанні коштів: запровадження механізмів відкритого бюджету сприяло залученню громадян до контролю за фінансами, що знижує ризики корупції та підвищує довіру до місцевої влади.

Проте залишаються виклики, які потребують вирішення. Нерівномірність розвитку громад є однією з основних проблем. Малим громадам часто бракує податкової бази для забезпечення повного фінансування делегованих функцій, що змушує їх залежати від дотацій. Ефективність використання коштів місцевих бюджетів також викликає занепокоєння, оскільки в окремих громадах спостерігається нераціональне планування витрат. Часто делеговані функції не забезпечуються належним фінансуванням, що створює ризик зростання бюджетного дефіциту на місцях.

Для забезпечення сталого розвитку місцевого самоврядування необхідно вдосконалити систему міжбюджетних відносин, створивши прозорий механізм перерозподілу коштів між громадами. Альтернативні джерела фінансування, такі як муніципальні облигації та державно-приватне партнерство, можуть стати важливими інструментами для зміцнення фінансової бази громад. Посилення спроможності громад у стратегічному плануванні та залученні інвестицій, а також забезпечення фінансового супроводу всіх переданих повноважень, є ключовими умовами для успішного реформування. Підтримка ініціатив щодо відкритості бюджетів і участі громадян у бюджетному процесі має залишатися пріоритетом.

Таким чином, фінансова децентралізація є важливою складовою реформування місцевого самоврядування в Україні. Вона відкриває нові можливості для територіальних громад, але водночас ставить перед ними нові виклики. Подальший успіх реформи залежить від комплексного підходу до вдосконалення фінансових механізмів, рівномірного розвитку регіонів і підвищення ефективності використання коштів. Реалізація цих заходів сприятиме зміцненню місцевого самоврядування як основи демократичного устрою України.

Моргаленко М. П.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сама концепція інноваційних систем – це передусім інструмент управління, що дозволяє одержати базову інформацію для коригування державної політики. У Концепції розвитку національної інноваційної системи подане таке визначення: національна інноваційна система – це сукупність законодавчих, структурних та функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу. У Концепції визначено такі підсистеми національної інноваційної системи: державне регулювання (законодавчі, структурні, функціональні інституції), освіта, генерація знань, інноваційна інфраструктура, виробництво.

Державна інноваційна політика являє собою систему державних заходів, спрямованих на створення оптимальних умов для ефективного розвитку науково-технічного потенціалу країни як основи її економічного зростання. Головний зміст цієї політики полягає в планомірному регулюванні інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність нерозривно пов'язана з науковотехнічним розвитком, вона – його необхідна умова і рушійна сила. Оскільки темпи і рівень розвитку визначають інтенсивність і якісні результати інноваційної діяльності, інноваційну політику часто називають науково-технічною політикою.

В певний період розвитку суспільства та за відповідних економічних та політичних переваг суспільства існували різні концептуальні підходи стосовно ролі держави в інноваційному процесі. Перший концепція визначає, що інновації є суто ринковим процесом. Держава визначає лише загальні правові норми цієї діяльності та спостерігає за їх дотриманням, не втручаючись безпосередньо в інноваційний процес. Дана концепція виникла в період, коли економіка була капіталістичною, а держава – феодально-бюрократичною, і потрібно було відмежувати підприємців-інноваторів від некомпетентного втручання чиновників. Сьогодні таку концепцію взяли на озброєння прихильники ринкового фундаменталізму, покладаючись на «невидиму руку ринку» та намагаючись звести до мінімуму участь держави в економічній та інноваційній діяльності.

Друга, протилежна концепція: ринок цікавлять лише поточні корисні інтереси, він не може взяти на себе перспективні інноваційні завдання. Основним інноватором є держава, яка визначає стратегічні цілі й склад інновацій, концентрує необхідні для цього кошти, фінансує діяльність інноваторів – осіб та організацій і жорстко контролює результати інноваційної діяльності. Дана концепція була реалізована колишнім СРСР і соціалістичними країнами й мала непогані результати у критичних ситуаціях. Однак недоліком такої концепції було обмеження ініціативи осіб і підприємств, занадто бюрократичне втручання в інноваційний процес.

Третя, інтегральна концепція, поєднує переваги двох попередніх та ліквідує властиві їм недоліки. Основними інноваторами поліпшувачих інновацій є вчені, підприємці, інноватори-організації. Вони вкладають власні кошти на свій страх і ризик.

Спонукає інноваторів до цього отримання інноваційних надприбутків та загроза збитків і розорення в конкурентній боротьбі. Держава приймає на себе функції розробки перспективної інноваційної стратегії, вибору пріоритетів, прямої і опосередкованої підтримки базисних інновацій, які визначають технологічний рівень і конкурентоспроможність економіки, її місце у світовому технологічному й економічному просторі, а також здійснення інновацій у неринковому секторі економіки. Саме дана концепція і реалізуюча модель інноваційної діяльності держави випробувана в багатьох високорозвинених країнах.

Мухін Ю. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Останнє десятиліття нашої країни ознаменоване реформами значної частини галузей економіки, серед яких є освітня сфера. Але наразі держава, зважаючи на кризову ситуацію та умови нестабільності, не в змозі забезпечити значну фінансову підтримку та виконання всіх передбачених напрямками реформування завдань. Маючи більше ресурсів для розвитку та навчання, освітня приватного сектора освіти можуть бути важливою ланкою реформування освітньої сфери України. Так, окремі громадські організації залучені до системи навчання вчителів до роботи у нових умовах, а також чимало проектів виносяться на громадське обговорення, однак сьогодні роль державного сектора в системі освіти України є домінуючою і приватний сектор ще не повною мірою бере активну участь у процесі.

Оскільки розвиток освіти, як першочергове завдання, покладається на державу в особі органів публічного управління, пошук різних форм виконання такого завдання є надзвичайно важливим. Основні тенденції та стратегії розвитку освіти сьогодні реалізуються в межах, визначених у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Під час реалізації проектів за допомогою державно-приватного партнерства використовують різноманітні механізми співробітництва приватного бізнесу та держави, котрі відрізняються за часткою власності, що передається приватному партнеру, інвестиційними зобов'язаннями суб'єктів угоди, принципами розподілу ризиків між партнерами, відповідальності за проведення різноманітних видів робіт.

Застосування державно-приватного партнерства залежить від рівня соціально-економічного розвитку країн. У країнах Великої сімки пріоритетними сферами застосування такого партнерства є охорона здоров'я, освіта, будівництво автошляхів. Водночас у кожній із країн цієї групи механізми ДПП використовуються в різних видах діяльності.

Водночас в Україні прикладів ДПП у галузі освіти дуже мала кількість. Зокрема, діють грантові програми для вищих навчальних закладів та студентів, в експериментальному форматі на початковому етапі відбувається співпраця між Міністерством освіти і науки України (МОН) та роботодавцями у сфері професійно-технічної освіти. Отже, у високорозвинених країнах ДПП найчастіше застосовується у сферах охорони здоров'я та освіти, що продиктовано соціально-економічною політикою держав, у той час як у країнах із низьким соціально-економічним розвитком відбувається взаємодія держави та бізнесу під час реалізації програм будівництва, транспортної інфраструктури тощо.

Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки здійснюється на основі договорів між органами державної влади та приватними партнерами, які укладаються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Відповідно до статті 81 Закону України «Про освіту» державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки може здійснюватися відповідно цього Закону, яка передбачає: спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які провадять освітню діяльність; утворення та/або спільне фінансування і розвиток баз практичної підготовки; утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі наявних закладів освіти; розроблення і розвиток сучасних технологій освіти, навчання; професійно-практичну підготовку; запровадження спільних програм фінансування підготовки фахівців тощо; здійснення заходів щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти та здобувачів освіти.

Державно-приватне партнерство є надзвичайно актуальним у сфері освіти. Поєднання сильних сторін держави та бізнесу може зумовити підвищення якості освіти в Україні, зумовити розробку ефективного механізму управління освітою, мотивувати до професійного зростання вчителів та викладачів, формувати конкуренцію між державними та приватними навчальними закладами всіх рівнів, надаючи більше можливостей учням, студентам та їх батькам обирати навчальний заклад, що відповідає запитам сім'ї та сучасного суспільства. Позитивні зрушення у цьому напрямку відбулися завдяки децентралізації.

Нагнибєда О. О.

Класичний приватний університет

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВІЙНИ

Гендерна політика є важливою складовою забезпечення прав людини та рівних можливостей у суспільстві. В умовах війни в Україні та в процесі повоєнного відновлення питання гендерної рівності набувають нових викликів і значення, особливо на місцевому рівні, де реалізуються ключові соціальні ініціативи, підтримка постраждалих та забезпечення сталого розвитку громад.

Основні аспекти гендерної політики в умовах війни:

– підтримка жінок у зонах конфлікту. Велика частина внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні – це жінки та діти. Необхідно створювати умови для їхньої соціальної підтримки, безпеки та адаптації. Забезпечення доступу до житла, медичних послуг, освіти та працевлаштування для жінок-ВПО теж є не мало важливою.

– гендерна рівність у прийнятті рішень. Залучення жінок до місцевих органів влади, які приймають рішення щодо розподілу гуманітарної допомоги, планування реконструкції та соціального забезпечення.

– підтримка ветеранів і військовослужбовців. Війна призвела до зростання кількості жінок у Збройних Силах України. Після завершення бойових дій їм потрібна буде комплексна реабілітація, інтеграція до мирного життя та підтримка кар'єрного зростання.

– протидія гендерно зумовленому насильству. В умовах війни загострюється проблема насильства, включаючи сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом. Місцева влада має забезпечити доступ до правової, психологічної та медичної допомоги постраждалим.

Головними напрямками гендерної політики в умовах повоєнного відновлення бачиться інтеграція гендерного підходу в планування та відновлення. У процесі повоєнної відбудови необхідно враховувати гендерні аспекти, щоб забезпечити рівні умови для жінок і чоловіків у доступі до ресурсів, робочих місць та участі в громадському житті.

Розширення економічних можливостей для підтримки жіночого підприємництва через гранти, освітні програми та спрощення доступу до фінансування. Навчання жінок новим професіям, зокрема у сферах, пов'язаних із відновленням інфраструктури, будівництвом та енергетикою.

Не менш важливим є розвиток місцевих соціальних послуг, створення мереж центрів підтримки сімей, де надаватимуть психологічну та соціальну допомогу. Розширення доступу до дитячих садків, шкіл і медичних закладів із гендерно-чутливим підходом. Обов'язкове залучення чоловіків до вирішення гендерних питань. Програми для підвищення обізнаності чоловіків про важливість рівного розподілу сімейних обов'язків та участі у вихованні дітей.

Підтримка уразливих груп, окрема увага жінкам із інвалідністю, вдовам загиблих військових, багатодітним матерям та представникам ЛГБТК+ спільноти.

Питання недостатнього фінансування значно ускладнює питання гендерної політики. Місцеві бюджети часто обмежені, особливо під час війни, що ускладнює реалізацію гендерних ініціатив. Стереотипи та суспільні упередження також створюють проблему. Гендерні питання іноді залишаються другорядними через традиційні уявлення про ролі чоловіків і жінок. Нерівномірний розвиток громад, деякі регіони мають більше можливостей для реалізації політик, тоді як у постраждалих від бойових дій районах ситуація є критичнішою. Руйнування шкіл, лікарень та центрів соціальної допомоги створює додаткові труднощі у реалізації гендерно-чутливих програм.

Гендерна політика на місцевому рівні в Україні має ключове значення для забезпечення рівності та сталого розвитку в умовах війни і повоєнної відбудови. Інтеграція гендерного підходу дозволить створити більш інклюзивне суспільство, яке зможе ефективно долати сучасні виклики.

Надточій Д. О.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ МЕРЕЖ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Корупція є однією з найсерйозніших загроз ефективному функціонуванню системи публічного управління як у національному, так і міжнародному вимірі. Корупційні мережі підривають довіру громадян до державних інституцій, призводять до неефективного розподілу ресурсів та уповільнюють соціально-економічний розвиток. Вивчення зарубіжного досвіду щодо механізмів функціонування та протидії корупційним мережам є важливим завданням для модернізації системи публічного управління в Україні.

Корупційні мережі можна охарактеризувати як неформальні системи, що функціонують на основі особистих зв'язків, обміну послугами та привілеями між представниками влади, бізнесу та кримінальних структур. Досвід зарубіжних країн свідчить, що корупційні мережі найчастіше функціонують у формі клієнтелізму, патронажу та лобіювання. Наприклад, у країнах Латинської Америки та Південно-Східної Азії корупція часто має структурний характер і базується на неформальних угодах між політичними елітами та бізнесом [1].

Особливу увагу привертає досвід скандинавських країн, які демонструють найнижчі показники корупції завдяки прозорості публічного управління, незалежності антикорупційних органів та високому рівню громадянської активності. У Швеції та Норвегії успішно застосовується модель відкритого управління, що передбачає максимальну публічність у прийнятті рішень та доступ громадян до інформації про діяльність державних органів [2].

У США ефективна боротьба з корупційними мережами реалізується через механізми незалежного нагляду, системи внутрішнього контролю та інститути громадянського суспільства. Значну роль відіграють законодавчі акти, такі як Закон про доброчесність уряду (Ethics in Government Act) та Закон про боротьбу з корупцією за кордоном (FCPA), які передбачають суворі санкції за корупційну діяльність [3].

Зарубіжний досвід також вказує на важливість цифровізації публічного управління як інструменту зниження корупційних ризиків. Запровадження електронних платформ для публічних закупівель, електронного декларування та електронного уряду дозволяє мінімізувати прямі контакти між чиновниками та громадянами, що знижує можливість корупційних схем. Наприклад, у Південній Кореї система електронних закупівель KONEPS забезпечила прозорість процесу та дозволила зекономити понад 1 мільярд доларів щорічно [4].

Аналіз зарубіжного досвіду дозволяє виокремити кілька ключових механізмів протидії корупційним мережам у системі публічного управління. Серед них важливу роль відіграє впровадження прозорих процедур, що забезпечують відкритий доступ до інформації, звітності та процесів ухвалення рішень державними органами. Значну ефективність демонструє цифровізація та застосування електронного управління, що мінімізує корупційні ризики завдяки технологічним рішенням. Особлива увага приділяється забезпеченню незалежності антикорупційних органів, які створюють дієві механізми для виявлення та покарання корупційних дій. Водночас важливим чинником є розвиток громадянського суспільства, що передбачає активну участь громадян та громадських організацій у здійсненні контролю за діяльністю публічної влади. Таким чином, зарубіжний досвід протидії корупційним мережам демонструє ефективність системного підходу, що поєднує прозорість управління, цифровізацію, незалежний контроль та активну громадську участь. Адаптація цих механізмів до українських реалій є необхідною умовою для підвищення ефективності публічного управління та мінімізації корупційних ризиків.

Список використаних джерел

1. Transparency International. Global Corruption Report 2022. – URL: <https://transparency.org> (дата звернення: 05.08.2024)..
2. Модель прозорого управління у Скандинавських країнах: досвід та перспективи. – Київ : irbis-bnvv.gov.ua, 2021. 142 с.
3. Законодавство США щодо боротьби з корупцією: аналіз та ефективність. – Київ : enpuir.npu.edu.ua, 2020. 156 с.
4. Електронне урядування як інструмент протидії корупції: досвід Південної Кореї. – Київ : undip.org.ua, 2019. 128 с.

Науменко М. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ

Правовий механізм державного управління міжнародним військовим співробітництвом – це засіб управлінського впливу уповноважених органів державної влади на процес здійснення міжнародного військового співробітництва у вигляді видання нормативно-правових актів, які визначають порядок використання, виконання та дотримання Україною взятих на себе прав та обов'язків в галузі міжнародного військового співробітництва. Метою такого впливу є: забезпечення національних інтересів у сфері оборони та військовій сфері; встановлення довготривалих і стійких зв'язків з відповідними військовими структурами інших держав та міжнародних організацій; забезпечення миру та безпеки; зміцнення ролі міжнародного права [1].

Керівними документами у сфері міжнародного військового співробітництва є: Закон України «Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України»; Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.1992 р. № 698 «Про вдосконалення порядку здійснення службових відряджень за кордон» (зі змінами); Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2015 р. № 903 «Про затвердження Порядку підготовки проектів директив, вказівок і технічного завдання для участі у заходах міжнародного характеру та звітів за їх результатами»; Наказ МОУ від 19.12.2017 № 665 «Про затвердження Інструкції з питань додержання Державного Протоколу та Церемоніалу України у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України»; Директива МОУ від 16.10.2023 № Д-1 «Про удосконалення кадрової роботи з питань навчання (підготовки) військовослужбовців Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту у військових навчальних закладах іноземних держав».

У вересні 2020 року схвалено Стратегію національної безпеки, яка покликана забезпечити поглиблення особливого партнерства з НАТО [2]. З метою унормування міжнародного співробітництва 23 липня 2021 року затверджено Інструкцію з організації та здійснення міжнародного співробітництва в системі Міністерства оборони України [3], якою визначено:

- основні напрями співробітництва (воєнно-політичний, військово-технічний, військовий), їх сутність і завдання;
- основні засади планування міжнародного співробітництва (види планування, перелік планових документів);
- складові підготовки та проведення заходів міжнародного співробітництва (загальні вимоги, основні етапи, повноваження посадових осіб, документальне супроводження, фінансове забезпечення, організація проведення заходів);
- особливості звітування щодо заходів міжнародного співробітництва (відповідальні особи, зміст і структура звіту, терміни підготовки).

Список використаних джерел

1. Шаповалов Г.М. Правовий механізм державного управління міжнародним військовим співробітництвом України. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 2(8). С. 224-235. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/3702/3722>.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України; Стратегія від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.
3. Про здійснення міжнародного співробітництва Міністерством оборони України та Збройними Силами України: Наказ Міністерства оборони України від 23.07.2021 № 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0218322-21#Text>.

Некрасов А. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Ураховуючи присутність значної кількості громадян у соціальних медіа, органи публічної влади активно використовують ці інструменти у своїй комунікаційній діяльності. Дослідниця Н. Фролова [1] виокремлює такі основні напрями застосування соціальних мереж: оперативне інформування аудиторії про поточні події в роботі інституції; поширення матеріалів про поточний стан реалізації державної політики в галузі та досягнення цього органу публічної влади; публікація інформаційних матеріалів для громадян; відображення присутності органу в онлайн-просторі; спростування фейкових матеріалів у медіа, уточнення неповної, некоректної або викривленої інформації, що поширюється в засобах масової інформації; швидкий спосіб надання громадянам короткої відповіді щодо певних питань; формування іміджу органу публічної влади через уособлення образів керівного складу.

На думку Д. Гриня [2, с. 475], органи місцевого самоврядування активно використовують соціальні мережі з метою: оперативного інформування громадян щодо подій, новин і рішень; висвітлення результатів своєї роботи; надання громадянам можливості брати участь у процесах вироблення політики і прийняття рішень через соцмережі; проведення роз'яснювальної роботи щодо перспектив і механізмів реалізації держполітики у відповідній сфері діяльності.

Науковці Волинського національного університету імені Лесі Українки А. Карпюк і Т. Трофімук-Кирилова [3, с. 48] зазначають, що соціальні мережі фактично є ключовою комунікаційною платформою для поширення інформації щодо безпеки, потенційних загроз, порядку надання консультативних, адміністративних, комунальних та інших послуг, волонтерської діяльності, гуманітарних ініціатив тощо. Проте, через не всі органи публічної влади використовують у своїй комунікаційній діяльності всі наявні онлайн-інструменти, оскільки це потребує певних ресурсів, зокрема часу для постійного наповнення й оновлення контенту актуальною, важливою і водночас цікавою для аудиторії інформацією, а також кваліфікованих фахівців у сфері інформаційно-комунікаційних технологій.

Серед основних послуг зі створення соціальних мереж, які використовуються в державному секторі, Д. Гринь [48] зазначає: спілкування через Facebook, ведення мікроблогів через Twitter, обмін контентом в блогах та обмін відео через YouTube. Також автор зауважує, що платформа Government 2.0 слугує майданчиком для використання соціальних технологій щодо розширення участі, підвищення прозорості та міжвідомчого співробітництва в публічному секторі. Важливими інструментами Government 2.0 є веб-журнали та інструменти ведення мікроблогів, які дозволяють здійснювати двобічний обмін інформацією всередині органів публічної влади та в процесі взаємодії уряду з громадянами.

Список використаних джерел

1. Фролова Н. В. Особливості використання соціальних мереж у діяльності органів публічної влади. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2019. Вип. 1 (21). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2019_1_12.
2. Гринь Д.В. Роль соціальних мереж у діяльності органів публічної влади. *Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє: зб. тез XXI Міжнар. наук. конгресу*. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2021. С. 474-476.
3. Карпюк А. В., Трофімук-Кирилова Т. М. Соціальні мережі як важливі інструменти ділової комунікації територіальних громад України в умовах євроінтеграції. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці. С. 48-54.
4. Гринь Д.В. Технології соціальних мереж у діяльності органів публічної влади. *Державне будівництво*. 2020. № 2. URL: <https://periodicals.karazin.ua/db/article/view/19046/17329>.

Нестеренко А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Суспільні відносини, що складаються у сфері соціального захисту населення, потребують впорядкування за допомогою усталених механізмів управлінського впливу. При цьому, застосування визначених інструментів публічного адміністрування не може носити довільний характер, воно має бути чітко регламентовано нормами права. Одночасно, сфера соціального захисту як об'єкт управлінського впливу має свою специфіку, що також відображається в межах національного правового регулювання. Враховуючи ж той факт, що сфера соціального захисту населення виходить за межі держави, вбачається, необхідним є дослідження як національних, так і міжнародних джерел її правового регулювання, що обумовлює актуальність обраної теми.

Публічне управління та адміністрування у сфері надання соціальних послуг є комплексом організаційно-правових заходів, що здійснюються спеціально уповноваженими органами – суб'єктами публічного адміністрування, та яких спрямовано на забезпечення соціальних виплат, пільг, послуг тощо. При цьому, говорячи про правові засади (основи) публічного управління та адміністрування у сфері надання соціальних послуг, зазначимо: 1) етимологічний зміст поняття «основа» полягає в такому: а) те, на чому щонебудь ґрунтується; б) головна складова частина чого-небудь; в) найважливіша частина змісту чого-небудь;

2) правові засади (основи) є сукупністю правових норм та заходів, які регулюють відповідні суспільні відносини; 3) правові засади (основи) є відправною точкою та механізмом забезпечення відповідних суспільних відносин. Таким чином, вбачається, правові засади публічного адміністрування у сфері соціального захисту населення можна тлумачити як сукупність правових норм, що мають своє вираження у системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують здійснення публічного адміністрування у сфері соціального захисту населення.

Таким чином, правові засади публічного управління та адміністрування у сфері надання соціальних послуг населення є сукупністю правових норм, що містять своє вираження у системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують здійснення публічного адміністрування у сфері соціального захисту населення. При цьому, правові засади публічного управління та адміністрування у сфері надання соціальних послуг визначено на національному та міжнародному рівні у відповідних джерелах права. Разом із тим, аналіз норм чинного законодавства та наукової правової думки дає змогу констатувати, що суб'єктам публічного адміністрування слід дотримуватися міжнародних стандартів під час впорядкування суспільних відносин у сфері соціального забезпечення населення.

Нестеренко Д. А.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., професор Козарь Т. П.

ГРОМАДСЬКІ РАДИ НОВОГО ФОРМАТУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Впродовж функціонування громадських рад, створених при органах виконавчої влади різного рівня, сучасні науковці з державного управління, політології, права та інших суспільних наук досліджують різні аспекти їх функціонування.

Основні проблемні моменти організаційно-правового характеру в діяльності громадських рад, на які вказували дослідники можна звести до наступних позицій:

- недостатній рівень компетентності та обізнаності членів громадських рад щодо проблем певного регіону/територіальної одиниці або галузі державного управління для якісного виконання основних функцій громадських рад: розгляд проектів нормативно-правових актів, надання пропозицій щодо діяльності органів виконавчої влади, проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади та громадської антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, що ними розробляються;
- недостатня дисциплінованість членів громадських рад (несистематичне відвідування засідань, відсутність кворуму);
- недосконала структура, надмірна подрібненість ради на комітети та комісії, що перешкоджає ефективній та регулярній роботі;
- відсутність єдиного підходу до кількісного складу громадських рад, що призводить до надмірного представництва певних груп і недостатнього представництва інших;
- відсутність нормативно-закріплених вимог фахової підготовки та компетентності членів громадських рад;
- спроби політизації діяльності громадських рад;
- неналежне методичне забезпечення роботи ради, відсутність забезпечення приміщенням, засобами зв'язку, матеріально-технічної бази;
- несвоєчасне та непостійне висвітлення результатів роботи ГР на веб-сайтах відповідних органів виконавчої влади, в тому числі на центральному рівні, кожен з яких має такий ресурс у порівнянні з місцевими;
- мізерне фінансове забезпечення або його повна відсутність тощо.

Ми вважаємо, що такий підхід може вирішити питання надмірного представництва певних груп і недостатнього представництва інших, адже раніше вимог щодо кількості представників від однієї організації не було. Це також забезпечить умови для більш демократичного волевиявлення інституту громадського суспільства як членів громадських рад під час прийняття важливих рішень на засіданнях.

Визначення переліку тих осіб, які не можуть бути обрані до складу громадських рад також зазнало змін. Це нововведення вводить обмеження щодо членства в громадських радах для:

- народних депутатів України та місцевих рад,
- посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування.

Що стосується інституційної спроможності організацій громадянського суспільства та рівень їх політичної відповідальності, то представникам інституту громадського суспільства необхідно:

- підвищувати свій професійний рівень через вивчення інформаційно-методичних матеріалів, які на даний час є наявними у мережі Інтернет, в тому числі на сайті «Громадянське суспільство і влада», ознайомлюватися із сучасними науково-методичними розробками та дослідженнями про можливості, інструменти та механізми впливу громадян через діяльність громадських рад;
- брати активну участь у розробці та виконанні плану заходів громадських рад спільно із органами виконавчої влади, підвищувати рівень ефективності взаємодії.

Никифоров С. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Нинішній розвиток геополітичних відносин у сучасному світі об'єктивується актуальними глобальними проблемами, які прямо чи опосередковано стосуються всіх країн світу. Терористичні загрози, гібридні війни,

глобальна пандемія та радикалізація національних меншин – все це загрози сучасній стратегії національної безпеки будь-якої держави. Для України, на жаль, усі перераховані вище ризики є не лише реальними, але й такими, що існують в країні, проти яких виступають як політичні лідери, так і громадянський сектор, громадянське суспільство. Вищезазначене обумовлює необхідність побудови системи національної безпеки, яка дозволила б мінімізувати чи попередити сучасні глобальні виклики.

Створення системи публічного управління забезпеченням національної безпеки включає до себе вибір раціональної організаційної структури, яка б відповідала обраним цілям і стратегії їх досягнення.

Публічне управління в сфері національної безпеки, представляє собою цілеспрямовану діяльність політичного керівництва держави та суспільних інститутів з визначення цілей і постановки завдань щодо захисту національних цінностей та інтересів і розробки форм, методів та засобів досягнення цілей, реалізації національних пріоритетів у рамках відповідних аспектів публічної політики (економічної, соціальної, військової, міжнародної освітньої, етнонаціональної, військово-промислової, бюджетно-фінансової, кадрової та ін. Вона включає: виявлення (прогнозування) загроз національним інтересам; визначення стратегічних завдань із захисту національних інтересів і діяльність щодо їх вирішення; удосконалення системи забезпечення національної безпеки, її сил і засобів; створення мобілізаційних ресурсів і визначення порядку їх розгортання.

Основні принципи публічного управління в сфері національної безпеки полягають в наступному: забезпечення національної безпеки без збитку (шкоди) для безпеки інших країн; інтеграція з міжнародними системами безпеки, дотримання укладених чи визнання міждержавних договорів і угод у сфері безпеки, співробітництво й участь відповідно до них у заходах щодо забезпечення безпеки за межами держави; суворе дотримання національного і між-народного законодавства; дотримання балансу життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави; пріоритет політичних та інших мирних засобів у врегулюванні виникаючих конфліктів.

Удосконалення основ публічного управління в сфері національної безпеки, обґрунтування її цілей, принципів та пріоритетних напрямів, механізмів досягнення визначених цілей неможливо без моделювання процесів прийняття управлінських рішень у цієї сфері. Моделювання дає змогу також прогнозувати можливі негативні наслідки управлінських рішень, що приймаються у різних сферах життєдіяльності держави. Для цього необхідно розробити комплексну (системну) модель публічного управління в сфері національної безпеки на сучасному етапі.

Основними ознаками системи забезпечення національної безпеки є: цілісність – система формується як комплекс підсистем, необхідних і достатніх для реалізації вибраної цільової функції; ієрархічність – система вмонтована у сукупність соціально-політичних систем більш високого порядку і містить, у свою чергу, підсистеми, вбудовані у неї та організовані також за ієрархічними схемами; синергія – у цілому система забезпечення національної безпеки має властивості, що відсутні у її окремих компонентах.

Найбільш складним і важливим етапом створення системи забезпечення національної безпеки в цілому залишається визначення складу (структури) системи публічного управління в сфері національної безпеки України, як найбільш важливої складової, що визначає цілі і засоби та способи досягнення цих цілей (стратегію.)

Носик С. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ

Туристична галузь в Україні займає невисокі позиції серед інших секторів економіки, і розвиток її діяльності гальмується за багатьох причин: нерозвинена нормативно-правова база; неналежна якість туристичних продуктів та послуг; недостатня популяризація внутрішнього українського туристичного відпочинку; економічна та політична нестабільність; недостатній контроль легітимності виконання процедур сертифікації, стандартизації у функціонуванні сфери гостинності; відсутність чітко сформованої стратегії розвитку туризму та ін. Належне функціонування та розвиток туристичної галузі в Україні може стати можливим завдяки впровадженню ефективного державного регулювання.

Аналізуючи загальні поняття державного регулювання, можна сказати, що процес державного регулювання туристичної галузі потребує здійснення та впровадження комплексу організаційних, соціально-економічних, управлінських та інших заходів як основних складових ефективно реалізації державної політики.

Специфіка соціально-економічних та політичних умов розвитку країн світу пояснює різноманітні підходи до державного регулювання розвитку туристичної діяльності, зокрема: політична та економічна стабільність країн, роль туризму у формуванні державного бюджету країни, рівень туристичної привабливості для туристів (наявність та стан історико-культурних пам'яток, унікальних природних ресурсів та ін.).

Питання розвитку туристичної діяльності вирішуються в міністерстві на рівні відповідного галузевого підрозділу, який відповідає за розвиток туризму в країні, а свою діяльність спрямовує у двох напрямках: вирішення загальних питань державного регулювання: розробка нормативно-правової бази, координація діяльності регіональної представницької й виконавчої влади, міжнародне співробітництво на міждержавному рівні, збирання й обробка статистичної інформації; координація маркетингової діяльності: участь у виставках і міжнародних об'єднаннях у туристичній сфері, управління туристичними представництвами своєї країни за кордоном та ін.

Загалом, саме збройна агресія РФ проти України стала причиною гальмування розбудови туризму в Україні. Деякі положення Стратегії – 2026, Закону України «Про туризм» та Закону України «Про курорти» на часі неможливо реалізувати. По-перше, Україна не є безпечною наразі територією для туристів; по-друге, обмеження на кшталт комендантської години, заборони відвідування заповідних, лісових зон та імовірність

нанесення ракетних ударів по об'єктах цивільної інфраструктури виступають чинниками туристичної стагнації.

Проблематика державного регулювання розвитку туризму в Україні має не лише гуманітарний інституційно-законодавчий, але й економічний характер. Діяльність Міністерства інфраструктури України, (якому підпорядковується ДАРТ – Державне агентство розвитку туризму), навіть до введення воєнного стану Указом Президента № 64/2022 від 24.02.2022 та повномасштабної агресії РФ проти України не вирішувало достатньою мірою ефективно питання дефіциту фінансування, бюджетування та асигнування туристичної сфери України. Ідеологічно, відновлення туристичної інфраструктури повинне відбуватися за рахунок державних та місцевих бюджетів.

Розглядаючи інституційно-розвиткову проблематику туризму в Україні, до найсуттєвіших чинників її гальмування варто віднести саме несприятливий інвестиційний клімат. Причинами цього є негативний рекреаційно-відпочинковий та оздоровчо-інфраструктурний імідж України. Питання недостатньої клієнтоорієнтованості – додатковий негативний туристично-курортний чинник, що гальмує наповнення бюджетів. Відтак, виникає прецедент невисокої дієвості туризму України як соціально-економічного двигуна суспільного розвитку. Варто відзначити серед проблем певну слабкість аналітичних розробок у сфері індустрії туризму та відсутність послідовності щодо впровадження інфраструктурних нововведень.

Обдимко Д. В.

Класичний приватний університет

ПАРТНЕРСТВО МІЖ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА ПУБЛІЧНОЮ ВЛАДОЮ

Механізм забезпечення партнерства між громадськими організаціями (ГО) та органами публічної влади є важливою складовою демократичного управління, яка сприяє ефективнішому прийняттю рішень, підвищенню прозорості та залученню громадськості до розв'язання соціально-економічних проблем. Основними елементами цієї взаємодії є такі:

1. Нормативно-правове забезпечення. Закони та підзаконні акти, які регулюють діяльність громадських організацій і визначають їхню взаємодію з органами влади, наприклад, Конституція України, ЗУ «Про громадські об'єднання», «Про доступ до публічної інформації», «Про звернення громадян» тощо. Механізми участі громадськості, передбачені законом (громадські ради, консультації, слухання тощо). Програми підтримки ГО, наприклад, фінансування через грантові конкурси;

2. Створення платформ для взаємодії через громадські ради при органах влади, які забезпечують постійний діалог між представниками ГО та чиновниками. Консультативно-дорадчі органи, які надають можливість для обговорення ініціатив і рішень. Електронні платформи для громадських консультацій та обміну інформацією;

3. Фінансова підтримка здійснюється шляхом виділення грантів або субсидій на виконання соціально значущих проектів ГО. Співфінансування проектів, ініційованих ГО. Залучення громадських організацій до виконання державних соціальних замовлень;

4. Комунікація та прозорість. Організація регулярних зустрічей, круглих столів і конференцій для обговорення спільних ініціатив. Публічне інформування громадськості про рішення та заходи через офіційні сайти, соціальні мережі, ЗМІ. Зворотний зв'язок від громадськості через опитування, петиції або пропозиції;

5. Освітні ініціативи забезпечуються через проведення тренінгів для представників органів влади та ГО щодо кращих практик співпраці. Розвиток компетенцій громадських лідерів для ефективної участі у процесі прийняття рішень;

6. Контроль і моніторинг. Участь ГО в громадському контролі за діяльністю органів влади (моніторинг витрат, оцінка ефективності програм). Залучення ГО до незалежної оцінки результатів виконання державних програм;

Механізм забезпечення партнерства між громадськими організаціями та органами публічної влади в Україні стикається з низкою проблем, які обмежують його ефективність.

Низький рівень довіри між ГО та органами влади, низька якість законодавчого виконання, брак фінансової підтримки, недостатня прозорість органів влади, недостатня правова обізнаність – все це потребує вирішення, для того, щоб громадськість якісно та ефективно взаємодіяла з владою на користь суспільству.

Олещенко О. А.

Класичний приватний університет

ДЕРЖАВНА КАДРОВА ПОЛІТИКА МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Процес євроінтеграції України передбачає адаптацію державного управління, зокрема митних органів, до стандартів Європейського Союзу (ЄС). Ключовим аспектом цього процесу є формування ефективної кадрової політики, що забезпечує конкурентоспроможність, професійність і відповідність вимогам сучасної європейської практики.

Основні напрями формування кадрової політики:

1. Приведення українського законодавства у відповідність до регуляцій ЄС, зокрема у сфері митного адміністрування.

2. Реформування системи підготовки кадрів, що включає в себе удосконалення навчальних програм у спеціалізованих освітніх закладах та проведення регулярних тренінгів і семінарів для митників за участю європейських експертів.

3. Введення сучасних систем оцінювання продуктивності праці, таких як KPI (ключові показники ефективності).

4. Створення цифрових платформ для управління персоналом, навчання та обміну інформацією.

5. Антикорупційна політика - впровадження механізмів контролю та моніторингу діяльності працівників.

Для ефективної реалізації кадрової політики необхідно створення партнерств. Наприклад, співпраця з митними органами країн ЄС для обміну досвідом і найкращими практиками. Залучення міжнародної допомоги, шляхом використання грантів та технічної допомоги для фінансування навчання та модернізації інфраструктури. Впровадження системи безперервної освіти через розвиток програм підвищення кваліфікації на основі змін у законодавстві та технологіях.

Ключовими проблемами даного питання є:

- недостатнє фінансування реформ;
- опір змінам серед працівників;
- потреба в значному оновленні технічної бази.

Перспективи включають інтеграцію українських митних стандартів до європейських, посилення конкурентоспроможності українських митних органів та підвищення їхнього авторитету на міжнародній арені.

Формування та реалізація державної кадрової політики митних органів України є стратегічним завданням, яке сприятиме успішній євроінтеграції країни та розвитку економічних відносин з країнами ЄС.

Олещенко С. А.

Класичний приватний університет

ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ В ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ

Діджиталізація публічного управління потребує високого рівня цифрових компетенцій посадових осіб. Це включає знання, навички та вміння, необхідні для ефективного використання цифрових технологій у процесах управління, надання послуг та комунікації з громадянами.

Для чого потрібні цифрові компетенції? Задля автоматизації рутинних завдань і скорочення бюрократичних процесів, задля використання електронних систем для публікації даних і звітності, задля швидкого доступу громадян до електронних сервісів і послуг, задля використання цифрових платформ для зворотного зв'язку, опитувань і публічних консультацій.

Існує певний перелік Основних напрямів цифрових компетенцій. Технічна грамотність – це робота з комп'ютерами, мобільними пристроями та базовими програмами (MS Office, електронна пошта тощо), володіння системами управління документами (наприклад, електронний документообіг). Збір, аналіз, обробка та візуалізація даних. Використання статистичних інструментів та баз даних. Використання онлайн-платформ (Zoom, Teams, GoogleMeet) для комунікації, а також навички ведення офіційних сторінок у соціальних мережах. Кібербезпека, що включає в себе знання правил захисту даних і конфіденційної інформації та запобігання кібератакам і забезпечення інформаційної безпеки. Використання платформ електронного управління (наприклад, Дія, ProZorro, Електронні петиції). Участь у проектах цифровізації на локальному та національному рівнях. Розуміння принципів роботи штучного інтелекту, блокчейну, хмарних технологій. Використання інструментів для автоматизації процесів управління.

Етапи формування цифрових компетенцій:

- оцінка поточного рівня компетенцій, шляхом проведення анкетування або тестування посадових осіб. Визначення слабких місць і потреб у навчанні;
- розробка навчальних програм. Створення спеціальних курсів, орієнтованих на потреби публічного управління. Включення тем з електронного урядування, кібербезпеки, роботи з великими даними;
- навчання та підвищення кваліфікації. В тому числі проведення тренінгів, семінарів та онлайн-курсів. Залучення зовнішніх експертів і партнерів (університети, IT-компанії, громадські організації);
- практичне впровадження, шляхом використання посадовими особами нових цифрових інструментів у їхній роботі;
- оцінка результатів і коригування. Аналіз результатів навчання та його впливу на ефективність роботи. Удосконалення навчальних програм на основі отриманого зворотного зв'язку.

Цифрові компетенції формуються за допомогою:

1. Онлайн-курсів з використанням платформ на зразок Prometheus, Coursera, GoogleDigitalWorkshop;
2. Практичних тренінгів: навчальні сесії з використанням реальних кейсів;
3. Вебінарів та конференцій: обмін досвідом між органами влади, які успішно впровадили цифрові рішення;
4. Стимулів для навчання: сертифікація, підвищення кваліфікації, кар'єрний ріст;
5. Платформи електронного управління: навчання роботі з Дія, ProZorro, E-Tender тощо.

Формування цифрових компетенцій посадових осіб є критично важливим для успішної діджиталізації публічного управління, забезпечення його прозорості, ефективності та орієнтації на потреби громадян.

Осетров Є. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КАДРІВ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

У сучасних умовах цифровізація є одним із пріоритетних напрямів розвитку суспільства та економіки. Вона вимагає від органів публічної влади впровадження новітніх технологій, якісних цифрових послуг і сучасних підходів до управління, що неможливо без розвитку цифрових компетентностей кадрів.

Цифрові компетентності сприяють оптимізації робочих процесів, зменшенню бюрократії, прискоренню прийняття рішень та підвищенню прозорості управлінських процесів. Це важливо для побудови ефективної системи публічного управління. Суспільство все частіше очікує від органів влади надання зручних, швидких

і доступних електронних послуг. Розвиток цифрових компетентностей кадрів є необхідною умовою для створення таких послуг та забезпечення високого рівня їхньої якості.

У межах інтеграції до Європейського Союзу Україна бере на себе зобов'язання щодо впровадження європейських стандартів цифрового розвитку. Це включає необхідність розвитку компетентностей державних службовців для роботи з цифровими інструментами та забезпечення безперебійної роботи електронного урядування.

Нерівномірний рівень цифрових компетентностей серед кадрів органів публічної влади призводить до нерівностей у якості надання послуг. Розвиток цифрових навичок сприяє усуненню цього розриву та створенню єдиного підходу до цифрового управління. Пандемія COVID-19 продемонструвала важливість цифровізації роботи органів влади, зокрема переходу на дистанційний режим роботи, використання онлайн-інструментів для управління та взаємодії з громадянами. Цифрова трансформація супроводжується зростанням кіберзагроз. Державні службовці повинні володіти навичками для забезпечення захисту даних, протидії кіберзлочинності та використання безпечних цифрових платформ.

Цифрові компетентності формують нову культуру в органах публічної влади, засновану на інноваціях, гнучкості, відкритості до змін та орієнтації на потреби громадян. Впровадження реформ у різних сферах публічного управління потребує висококваліфікованих кадрів, здатних працювати з сучасними цифровими технологіями та аналізувати великі масиви даних для прийняття обґрунтованих рішень.

Для забезпечення довгострокового результату потрібно впроваджувати системний підхід до навчання, що враховує новітні методики, використання цифрових платформ для навчання та постійне підвищення кваліфікації. Розвиток цифрових компетентностей кадрів органів публічної влади є важливим елементом модернізації системи державного управління. Він сприяє підвищенню ефективності, прозорості та якості роботи органів влади, створюючи умови для впровадження сучасних інноваційних рішень і забезпечення високих стандартів обслуговування громадян.

Розвиток цифрових компетентностей кадрів органів публічної влади є ключовим чинником модернізації державного управління, що сприяє підвищенню його ефективності, прозорості та орієнтованості на громадян.

Освоєння цифрових технологій державними службовцями дозволяє оптимізувати робочі процеси, прискорити прийняття рішень, зменшити бюрократію та покращити якість надання публічних послуг. Формування цифрової культури в органах публічної влади стимулює інноваційність, сприяє впровадженню сучасних рішень у сфері державного управління та забезпечує адаптацію до новітніх технологічних викликів.

Розвиток цифрових компетентностей кадрів відповідає євроінтеграційним зобов'язанням України, сприяє впровадженню європейських стандартів у публічному управлінні та поліпшує міжнародну співпрацю. Рівномірний розвиток цифрових компетентностей серед кадрів органів публічної влади запобігає цифровій нерівності, забезпечує однаковий рівень надання послуг громадянам незалежно від регіону чи установи.

Державні службовці повинні володіти знаннями та навичками у сфері кібербезпеки для захисту інформації та забезпечення безпечного функціонування цифрових платформ. Цифрові технології швидко змінюються, тому необхідно впроваджувати безперервні освітні програми, які сприятимуть розвитку сучасних компетенцій та адаптації до нових технологій.

Освоєння цифрових компетентностей кадрами органів публічної влади дозволяє ефективніше реалізовувати реформи, підвищувати продуктивність і забезпечувати довіру громадян до державних інституцій.

Розвиток цифрових навичок сприяє покращенню взаємодії з громадянами через сучасні платформи, що забезпечує зручність, швидкість та доступність публічних послуг.

Удосконалення цифрових компетентностей кадрів дозволяє органам публічної влади ефективніше реагувати на кризи, такі як пандемії, військові виклики чи економічні зміни, шляхом переходу на дистанційні форми роботи та впровадження цифрових рішень. Розвиток цифрових компетентностей кадрів органів публічної влади є основою для впровадження інновацій, забезпечення ефективних управлінських процесів та реалізації стратегічних цілей цифровізації країни. Системний підхід до цього питання створює можливості для підвищення якості управління, відповідності міжнародним стандартам і задоволення сучасних потреб суспільства.

Охотний О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

За умов поширення глобалізаційних процесів у світі, країни стають вразливими під час виникнення кризи, спричиненої економічними, фінансовими, технологічними та іншими факторами. З огляду на це, державне управління має адаптуватися до умов, що створюються факторами зовнішнього середовища, а внутрішні керовані фактори повинні визначати можливість державної антикризової діяльності.

Сучасний розвиток економіки, прийняття ефективних управлінських рішень її менеджерами пов'язано з процесами державного регулювання фінансово-інвестиційних, соціально-економічних, зовнішньоекономічних та інших проявів її функціонування та розвитку. Процеси зростання чи спаду, депресії чи підйому економіки є невід'ємною складовою безперервного процесу суспільного розвитку та рушієм еволюційних і революційних змін у житті людства. Разом з тим, виходячи з різних типів їх прояву, природи походження, масштабів та специфіки розгортання, криза має певний ступінь керованості. Саме тому й доцільно вести мову про необхідність державного регулювання кризових явищ в економіці.

Враховуючи це, загальні причини виникнення соціально-економічних криз прийнято поділяти на об'єктивні, які пов'язані з циклічним характером економічного розвитку та вимогами з боку модернізації і реструктуризації соціально-економічного життя, та суб'єктивні, які мають безпосередній зв'язок з відсутністю

ефективного управління, невірними та помилковими управлінськими рішеннями, що не враховують об'єктивні умови соціально-економічного розвитку країни. Можна також окремо виділити природні кризи, які, маючи об'єктивний характер, виникають та розвиваються внаслідок природних катаклізмів, а останнім часом – і техногенних катастроф.

Важливість державного регулювання соціально-економічного розвитку в умовах криз привертає увагу до класифікації останніх на внутрішні та зовнішні. З точки зору можливості ефективного державного управління в умовах криз, а також запобіганню їх виникненню головні пріоритети внутрішньої і зовнішньої політики держави повинні враховувати те, що зовнішні кризи в соціально-економічній сфері пов'язані з тенденціями та стратегічними напрямками макроекономічного розвитку. Відтак, головні пріоритети внутрішньої і зовнішньої політики держави мають ґрунтуватися на аналізі тенденцій розвитку світової економіки, ситуації щодо конкуренції на світовому ринку, а також стану політичної ситуації в самій країні. В останньому випадку відсутність політичної стабільності формує сприятливі умови для загострення соціально-економічної кризи в державі, утворюючи поле некерованості та нерегульованості процесів економічної експансії з боку інших країн.

Антикризове управління на практиці означає надання конфліктному процесу форми, що забезпечує мінімізацію невідворотних політичних, соціальних, економічних втрат. Технологія антикризового управління – це комплекс заходів, що послідовно здійснюються з метою запобігання кризі, її профілактики, подолання, зниження негативних наслідків. Вона ґрунтується на прогнозуванні кризових явищ як формі гіпотетичного відображення майбутнього, що розкриває сукупність впливу тих факторів, які в даний час впливають на розвиток об'єкта державного регулювання; та діагностуванні потенційних криз.

Вирішальне значення для застосування конкретних технологій має цільова орієнтація органів державного управління. Щодо тлумачення суті антикризового державного управління запропоновано диференціювати такі підвиди: передкризове управління, яке здійснюють для своєчасного виявлення та вирішення проблем (прийняття рішень) для запобігання кризі; управління в умовах кризи, що визначає стабілізацію нестійких станів і збереження керованої системи; управління процесами виходу з кризи, яке здійснюють для мінімізації втрат і втрачених можливостей під час виведення з кризи. Складність проблеми стратегії і тактики антикризового управління полягає в тому, що, з одного боку, стратегічні рішення, спрямовані на запобігання кризі, повинні бути прийняті і реалізовані на ранніх стадіях управління, коли процес руху до кризи ще не набув кумулятивного характеру і тому ще не став незворотним. З іншого боку, рішення, прийняті на ранніх стадіях, базуються на дуже слабких і тому не завжди достовірних сигналах про виникнення несприятливих тенденцій.

Пальонко М. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСОБЛИВОСТІ ТА СУТНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ

Інститут публічного аудиту виступає, з одного боку, – важливим атрибутом правової демократичної держави, з другого – яскравим індикатором існування ефективної системи державного фінансового контролю, підзвітності громадськості, а з третього – свідченням високого рівня розвитку громадянського суспільства та його активної участі в процесі вироблення державної політики й контролю за її успішною реалізацією. В Україні, яка перебуває в умовах нестабільної економіки, недовіри до правління, в процесі руху до створення повноцінної демократичної суспільної організації, питання формування інституту публічного аудиту постає надзвичайно гостро та передбачає повне викорінення засад адміністративно-дисциплінарного контролю у напрямі впровадження парадигмальних засад модерної моделі публічного аудиту (контроль заради результативності й ефективності).

У країнах з розвинутою інфраструктурою, публічний аудит є важливим елементом сучасного публічного управління, який вважається одним з провідних інститутів громадянського суспільства, що функціонує як складова частина системи соціально-економічного регулювання. Як показує передова практика за кордоном, успішне досягнення цілей усіх органів публічної влади та громадянського суспільства в цілому можливе тільки за умови формування компромісних цілей та інтересів, які розробляються на даному етапі в умовах реалізації такої моделі публічного управління.

Публічний аудит дозволяє суспільству контролювати стан державного управління, відповідно до принципів незалежності та об'єктивності, тому не може підпорядковуватися органам виконавчої влади, які безпосередньо керують державними ресурсами. Публічний аудит - це діяльність незалежних, експертних та аналітичних оцінок, що визначають ефективність та результативність діяльності органів публічної влади щодо питань дотримання та розвитку суспільних цінностей та управління суспільними ресурсами, що здійснюються відокремленим незалежним органом на всіх рівнях публічного управління на замовлення суспільства чи безпосередньо за його участю.

Відповідно публічний аудит, як цілісна система суспільних взаємовідносин, має відповідати основним принципам: законності дій (встановлення правильності та доцільності публічних рішень органів влади, виявлення та аналіз причин недотримання норм чинного законодавства та нормативно-правових актів органом публічної влади чи посадовою особою); ефективності (перевірка та оцінювання доцільності та відповідності обраних методів вирішення суперечностей та/або проблеми та використаних ресурсів отриманим результатам діяльності органу публічної влади); результативності (встановлення можливого рівня досягнення визначених цілей та з'ясування причин відхилення фактичних результатів діяльності від запланованих).

Модернізація системи державного управління в Україні в контексті європейської інтеграції поновлює проблему створення повноцінного органу публічного аудиту діяльності органів публічної влади, що вже є важливим елементом системи публічного управління у багатьох розвинутих демократичних країнах світу. Особливо важливою проблема виступає в контексті реформування державної служби, основною метою якої

є створення професійної, високоефективної, стабільної та надійної державної служби, здатної задовольняти потреби сучасності. Без вирішення цієї проблеми впровадження норм і цінностей демократії як основи подальшого розвитку держави та реального формування повноцінного громадянського суспільства в Україні взагалі не буде можливим, або буде фіктивним висвітленням зовсім іншого змісту та напрямів суспільних процесів.

Для ефективного і якісного впровадження публічного аудиту як державного апарату контролю необхідно враховувати зарубіжний досвід. В умовах трансформації державного управління в контексті реалізації Угоди про асоціацію з ЄС потрібно опиратись на досвід країн Євросоюзу. Організація публічного аудиту сформує в Україні нову «філософію публічної влади», що визначає перехід від управління суспільством до служіння йому, а також підвищення рівня професіоналізму, підзвітності публічних службовців, боротьбу з корупцією. Крім цього дозволить створити інструмент забезпечення держави та її громадян якісною, достовірною інформацією, необхідною для ефективного і результативного державного управління.

Панасенко К. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ЖИТЛА В УКРАЇНІ

Значення розвитку інфраструктури ринку житла для соціально-економічного зростання країни, це є визначення основних викликів, з якими стикається ринок житла в Україні. Тобто це нестача доступного житла, нерегульованість цін, поганий стан інфраструктури.

Стосовно державної політики у сфері житлового будівництва то саме тут ми можемо виокремлювати саме: огляд основних державних програм і стратегій у сфері житлового будівництва; роль держави в регулюванні цін та доступності житла; фінансові механізми підтримки; державні програми кредитування для громадян (пільгові іпотеки, субсидії на житло); інвестиційні фонди та програми, що підтримують будівництво житла.

Важливу роль відіграють регуляторні ініціативи та законодавство. Аналіз законодавчих актів, що регулюють ринок житла: закон про житловий фонд, закони щодо забудови та містобудування. Важливість дотримання стандартів якості та екологічних норм у будівництві [2].

Існує цікаве поняття як публічно-приватне партнерство. Воно включає в себе певні переваги та недоліки публічно-приватного партнерства у сфері житлового будівництва. Дуже багато успішних проєктів публічно-приватного партнерства в Україні та вони впливають на розвиток інфраструктури.

Багато в Україні соціальних програм для забезпечення доступного житла. Огляд існуючих соціальних програм, спрямованих на підтримку малозабезпечених верств населення. Реалізація цих програм і шляхи їх покращення відбуваються шляхом покращення екологічних та інноваційних аспектів, впровадженням енергоефективних технологій у будівництво.

Роль держави у стимулюванні використання екологічних матеріалів і технологій відбувається в цьому контексті за допомогою цифровізації ринку житла, використання цифрових платформ для спрощення процесів купівлі-продажу та оренди житла.

Таким чином в перспективах автоматизації державних послуг у сфері нерухомості вагому роль відіграє міжнародний досвід. Це є порівняння механізмів регулювання ринку житла в Україні з іншими країнами, вивчення успішних практик, які можуть бути адаптовані в Україні. Виходячи з вище сказаного наголошуємо на необхідності комплексного підходу в регулюванні ринку житла.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України. Верховна Рада України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3–4. Ст. 27. Дата оновлення: 31.03.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 10.05.2019).

2. Кіщенко Т. Є., Гусарова Л. В. Особливості девелопменту в реалізації інвестиційних проєктів будівництва об'єктів різного функціонального призначення. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2018. Вип. 36. С. 22-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shrepbfrv_2018_36_6 (дата звернення: 10.03.2022).

3. Латинін М. А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : монографія. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. 320 с. С. 24–25.

Пасічник Д. Є.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

На сьогодні назріла необхідність системної трансформації вітчизняної соціальної політики не лише задля приведення її у відповідність загальноприйнятим європейським нормам у світлі нарощування євроінтеграційних перспектив України, а й для формування базису для повноцінного використання наявного людського капіталу країни, його формування і нарощування, задля забезпечення сталого соціально-економічного розвитку та соціального прогресу.

Одним із основних елементів механізмів реалізації соціальної політики виступають державні соціальні гарантії. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» визначає їх як «встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму»

Державні соціальні гарантії в напрямі соціального захисту формують правові норми у цій сфері, встановлюють перелік конкретних умов, наявність яких є підставою для надання соціального захисту окремим індивідам чи родинам, визначають механізми реалізації громадянами свого права на соціальний захист, затверджують переліки пільг, виплат, допомог матеріального і нематеріального характеру тощо. Економічні державні соціальні гарантії – це сукупність правових норм, що визначають права та обмеження індивідів в економічній сфері. Зокрема сюди відносяться правові норми, пов'язані з регулюванням цін і тарифів, встановленням переліку платних та безкоштовних державних послуг, визначенням податкових ставок, встановленням обсягів бюджетних видатків на ті чи інші потреби. Окрім того, до даного виду державних соціальних гарантій відносяться також і ті, що встановлюють правові засади створення, функціонування та ліквідації суб'єктів господарювання.

Майнові державні соціальні гарантії – це перелік правових норм, якими визначається порядок набуття майна у власність, права і обов'язки власників та користувачів майна різного роду, порядок та правові підстави переходу права власності на рухоме та нерухоме майно та цілий ряд дотичних питань. Державні соціальні гарантії у сфері охорони здоров'я покликані забезпечити дотримання ст. 49 Конституції України щодо забезпечення кожному громадянину права на охорону здоров'я, медичну допомогу й медичне страхування. Вказана група державних соціальних гарантій вміщує правові норми щодо невідкладної, первинної, спеціалізованої, амбулаторної тощо медичної допомоги, медичного страхування, профілактичних оглядів, щеплень, діяльності фармакологічної сфери, контролю якості лікарських препаратів та проведення їх державної реєстрації, прав і обов'язків індивідів при користуванні послугами сфери охорони здоров'я та ін.

Державні соціальні гарантії у сфері освіти – це сукупність правових норм, якими регулюються відносини усіх учасників освітнього процесу. Це, зокрема, стосується правових засад надання освітніх послуг, стандартів якості освітнього процесу, оцінювання, змісту навчальних програм, переліку навчальних предметів тощо. Екологічні державні соціальні гарантії – це правові норми, спрямовані забезпечувати захист навколишнього середовища, санітарно-епідеміологічний контроль, екологічну безпеку громадянам. До даного переліку, зокрема, відносяться правові норми, якими визначаються правила поводження з відходами та порядок їх утилізації, правові засади використання природних ресурсів, обмеження щодо викидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище, санітарно-гігієнічні норми та стандарти, а також цілий ряд пов'язаних питань. Таким чином, як бачимо, перелік державних соціальних гарантій є дуже широким і включає розгалужений спектр правових норм, що, звісно, ускладнює контроль за їх дотриманням. При цьому, не всі з наведених соціальних гарантій застосовуються у механізмі реалізації соціальної політики у сфері соціального захисту. Однак, згідно до концепції всебічного розвитку особистості, на засадах якої пропонується перебувати вітчизняну соціальну політику, сфера соціального захисту повинна стати однією з основних у питаннях контролю за дотриманням державних соціальних гарантій на всіх рівнях процесів державного управління.

Перездріско О. С.

Класичний приватний університет

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС

Корупція є одним із ключових викликів на шляху євроінтеграції України, Європейський Союз вимагає ефективної боротьби з корупцією як однієї з умов вступу. Антикорупційна політика сприяє зміцненню інституцій, покращенню інвестиційного клімату та довіри суспільства до держави.

Принципами антикорупційної політики є: прозорість, підзвітність, нульова толерантність до корупції, гармонізація з нормами ЄС.

Ключовими напрямками антикорупційної політики можна вважати наступні.

1. Інституційне зміцнення. Шляхом розширення повноважень антикорупційних органів (НАБУ, НАЗК, САП). Гарантії незалежності судів, які розглядають корупційні справи.

2. Діджиталізація. Впровадження електронних платформ для моніторингу державних закупівель (Prozorro). Автоматизація процедур для зменшення людського фактора.

3. Фінансовий контроль. Обов'язкове декларування доходів і майна чиновників, перевірка походження капіталу.

4. Освітні та роз'яснювальні програми. Навчання суспільства та держслужбовців про шкоду корупції та кампанії з підвищення громадської свідомості.

До механізму співпраці з ЄС входить технічна допомога, імплементація європейських директив та міжнародний контроль.

Антикорупційна політика України за останні роки зазнала значних змін, проте залишається низка проблем, які ускладнюють її ефективність. Ці проблеми є як системними, так і пов'язаними із зовнішніми викликами, такими як війна та економічна нестабільність.

Проблеми в інституційній сфері проявляються в політичному тиску на антикорупційні органи. Наприклад, незалежність НАБУ, САП та Вищого антикорупційного суду (ВАКС) часто піддається випробуванням через спроби впливу з боку політиків і олігархів. До того ж діють непрозорі процедури відбору керівників антикорупційних органів.

Фрагментація повноважень, тобто відсутність чіткої координації між антикорупційними органами, що ускладнює їхню роботу. Подвійні функції – НАБУ розслідує, але передає справи до інших органів для підтримки обвинувачення.

Часто боротьба з корупцією є декларативною, а не результативною. Через те, що високопосадовці та політичні еліти можуть бути залучені до корупційних схем, що створює конфлікт інтересів. Корупція в правоохоронних органах, судах і державних установах створює враження безкарності та демотивує суспільство. До того ж значний вплив великого бізнесу на політичні рішення ускладнює ухвалення реформ, спрямованих на зменшення корупції.

Антикорупційна політика є стратегічно важливою для вступу України до ЄС. Вона вимагає не лише впровадження європейських стандартів, але й комплексних змін у суспільстві, що ґрунтуються на принципах прозорості, підзвітності та відповідальності.

Петлицький А.В.

Класичний приватний університет
аспірант

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

У сучасному світі організації громадянського суспільства, неурядові організації й приватний сектор відіграють не менш важливу роль у процесах розробки політики держави, ніж самі органи державної влади. Люди чекають, щоб мати змогу бути залученими й мати право голосу в справах уряду та в рішеннях організацій, які впливають на їхні інтереси. Активна участь громад і громадян у цих процесах, створення відповідних інституційних механізмів для забезпечення діалогу з громадами є ключем до ефективної політики. Результатом таких взаємодій є саме механізм реалізації компетенції суб'єктів. Вироблення загально-колективних цілей формується на перетині дій владних інститутів, громадськості та груп інтересів, які в сукупності складають організаційно-правовий процес. Через інституціональні механізми забезпечується не стільки узгодження різнопланових інтересів, скільки їх пристосування, співіснування, чим і забезпечується взаємовигідне партнерство. Таким чином докорінно змінюється зміст загально-колективних цілей, які постають вже не результатом артикуляції й агрегації загального суспільного інтересу, а є наслідком інтеграцій держави та недержавних акторів.

Аналіз взаємовідносин громадянського суспільства і демократичної держави засвідчує, що в Україні, на основі використання кращих стандартів світової практики, в цілому сформовано нормативно-правове підґрунтя взаємодії органів суб'єктів публічного управління з інститутами громадського суспільства у виробленні й реалізації. Вітчизняні нормативно-правові акти визначають значну кількість інституційних форм громадської участі у виробленні публічної політики, прийнятті політико-управлінських рішень та контролю за їх виконанням. В загальному вимірі громадська участь завжди є процесом двосторонньої комунікації задля спільного вироблення певної політики та ефективних політико-управлінських рішень спрямованих на розв'язання суспільно важливих проблем.

Часто у процесі дослідження виникає потреба поєднання зазначених елементів, які в сукупності складатимуть організаційно-правовий механізм реалізації компетенції суб'єктів публічного управління. Основне призначення організаційних елементів у складі комплексного механізму управління – формування і посилення організаційного потенціалу суб'єктів управління як складової частини системи управління.

Отже, організаційно-правові механізми участі інститутів громадянського суспільства у впровадженні суб'єктів публічного управління. Потребують подальшого комплексного дослідження організаційно-правових механізмів реалізації компетенції суб'єктів публічного управління, як ціннісна-цільова матриці публічного управління.

Петлицький С. В.

Класичний приватний університет
аспірант

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

Одним з найважливіших напрямів, що дозволяють закладу охорони здоров'я реалізувати свою діяльність на сучасному рівні, є впровадження інформаційних систем. Тема інформатизації є надзвичайно актуальною в галузі охорони здоров'я, що підтверджується широкомасштабними заходами, реалізованими в рамках програми модернізації охорони здоров'я в Україні. Інформатизація закладів охорони здоров'я не є самоціллю, а дозволяє деталізувати і систематизувати величезний обсяг інформації, що надходить до керівництва організації. Разом з тим інформаційні системи і мережі закладу охорони здоров'я є об'єктом численних загроз для безпеки. Джерелами загроз можуть бути хакерські атаки, шахрайські програми, різного роду впливи, що викликають відмови в роботі інформаційних систем.

Розвиток сучасного суспільства багато в чому ґрунтується на використанні інформаційних ресурсів. Інформація перестала бути тільки одним з факторів виробництва, а управління інформацією не є більш прерогативою тільки корпоративних структур. Інформація виступає також особливого роду громадським активом, причому його особливістю слід вважати формування одночасних позицій представників суспільства як споживачів інформації і як учасників її створення. Розвитку ролі інформації в суспільстві сприяє не лише створення нових засобів зв'язку і алгоритмів обробки інформації, втілених в програмні продукти. Основною рушійною силою зростання значущості інформації для суспільства слід вважати зміну ставлення до інформації. Сьогодні інформація стає продуктом, одночасно визначає умови суспільного розвитку. Тому безумовну значимість набуває послідовна реалізація концепції інформаційної безпеки.

Однією з основних умов ефективного функціонування системи управління інформаційною безпекою закладу охорони здоров'я є залучення керівництва в процес управління інформаційною безпекою. Всі співробітники повинні розуміти, що, по-перше, вся діяльність по забезпеченню інформаційною безпекою ініційована керівництвом і обов'язкова для виконання, по-друге, керівництво особисто контролює функціонування системи управління інформаційною безпекою, по-третє, саме керівництво виконує ті ж правила по забезпеченню інформаційною безпекою, що і всі співробітники медичного закладу.

Отже, управління інформаційною безпекою охорони здоров'я – це циклічний процес, що включає усвідомлення ступеня необхідності захисту інформації та постановку завдань; збір та аналіз даних

про стан інформаційної безпеки в організації; оцінку інформаційних ризиків; планування заходів по обробці ризиків; реалізацію та впровадження відповідних механізмів контролю, розподіл ролей і відповідальності, навчання і мотивацію персоналу, оперативну роботу по здійсненню захисних заходів; моніторинг функціонування механізмів контролю, оцінку їх ефективності та відповідні коригувальні дії. Завдання забезпечення інформаційної безпеки необхідно вирішувати системно. Це означає, що засоби захисту інформації повинні застосовуватися одночасно і під централізованим управлінням. При цьому компоненти системи повинні «знати» про існування один одного, взаємодіяти і забезпечувати захист від зовнішніх і від внутрішніх загроз.

Петрик Є. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Необхідність захисту державних кордонів є закономірним наслідком виникнення феномену держави і потребою територіального розмежування між країнами шляхом встановлення державних кордонів, а також забезпечення державного суверенітету в межах території держави. Питання безпеки державного кордону України набуло актуальності із самого початку проголошення незалежності Української держави.

Актуальність сучасних викликів та загроз, насамперед таких, як військова агресія та анексія окремих територій, озброєні чи неозброєні провокації, міжнародний тероризм, транскордонна організована злочинність, незаконна міграція та торгівля людьми, контрабандна діяльність та наркотрафік, спонукають державні установи до пошуку консолідованих заходів щодо забезпечення захисту національних інтересів у сфері безпеки державного кордону. На сьогодні в умовах неприкритої агресії проти України зазначені заходи проводяться як у двосторонньому, так і у багатосторонньому форматах та є стратегічними пріоритетами.

Протягом перших років самостійності країни пріоритетними завданнями у зовнішньополітичній діяльності було забезпечення міжнародного визнання України як суверенної і незалежної держави, встановлення єдиного правового статусу державного кордону України на всій його протяжності, що мав забезпечити юридичний титул держави на суверенну територію, утвердження її міжнародної правосуб'єктності, встановлення рівноправних відносин з іншими державами світу, створення зовнішніх умов безпеки держави, забезпечення присутності на світовій арені шляхом розгортання мережі дипломатичних представництв. Важливе місце відводилося створенню внутрішньодержавних правових основ зовнішньої політики та відповідної міжнародно-правової бази.

Державна політика у сфері безпеки державного кордону України є ключовим елементом національної безпеки, що вимагає постійної уваги та вдосконалення, особливо в умовах зростання зовнішніх загроз. Ця політика охоплює комплекс заходів, спрямованих на захист суверенітету та територіальної цілісності держави, забезпечення стабільності та безпеки на кордонах, а також запобігання нелегальній міграції, контрабанді, тероризму та іншим видам транскордонної злочинності. Основні компоненти державної політики у сфері прикордонної безпеки включають:

- законодавче регулювання, а саме встановлення чітких правових норм та стандартів, які регулюють діяльність органів, відповідальних за охорону державного кордону;
- інституційна система, тобто створення та підтримка ефективних державних інститутів, відповідальних за охорону кордонів;
- технологічне забезпечення, що передбачає впровадження сучасних технологій для моніторингу та контролю за кордоном, таких як системи спостереження, безпілотні літальні апарати (дрони), біометричні системи та інформаційні бази даних;
- міжнародне співробітництво, а саме взаємодія з іншими державами та міжнародними організаціями для забезпечення безпеки кордонів;
- гуманітарні аспекти, такі як забезпечення прав та свобод громадян, особливо тих, хто проживає в прикордонних районах.
- протидія транскордонній злочинності, що передбачає розробку та впровадження заходів для боротьби з незаконною міграцією, контрабандою, торгівлею людьми та іншими видами злочинної діяльності, які загрожують національній безпеці.

Захист державного кордону України є одним зі стратегічних пріоритетів політики національної безпеки і оборони держави, що спрямована на підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері захисту державного кордону, забезпечення належного рівня прикордонної безпеки зі збереженням відкритості державного кордону для законного транскордонного співробітництва.

Петриченко М. О.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ

Конкурентна політика держави є ключовими фактором, що визначає як конкурентоспроможність національної економіки в цілому, так і рівень життя громадян в суспільстві. Державна конкурентна політика сприяє розвитку конкуренції на товарних ринках, визначає основні правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання та стимулює створення і розвиток здорового конкурентного середовища.

У сучасний період жорсткої конкуренції на світовому ринку, зумовлений дією фінансової та економічної криз, пріоритетними напрямками економічної політики держави стає забезпечення конкурентоспроможності національної економіки шляхом ефективного використання та реалізації досягнень науково-технічного прогресу та інтелектуального капіталу. Так, економічна політика стає складовою частиною загального

політичного процесу, цілісною системою заходів державного впливу на економіку, ефективність яких виявляється при взаємозв'язку її інститутів і елементів. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин зумовлює необхідність формування державної конкурентної політики як окремого цілісного напрямку економічної політики держави. Саме завдяки конкурентній політиці формуються основні правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання. Складність дослідження феномена даного виду державної політики полягає в тому, що досить часто конкурентну політику отожднюють з антимонопольною. Тому важливе значення має дослідження співвідношення змісту антимонопольної і конкурентної політики.

Сьогодні конкурентну політику держави слід розглядати як ціленаправлену діяльність держави щодо створення ефективного конкурентного середовища та регулювання конкурентних відносин з метою захисту, розвитку та стимулювання економічної конкуренції та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Формування інформаційного суспільства та глобалізаційні процеси обумовлюють появу нових факторів, які впливають на якість та рівень економічної конкуренції. Насамперед, це поява та розвиток мережових структур, стрімкий вплив міжнародної конкуренції на ринкову владу національних компаній та ін. Враховуючи вищенаведене, автори новітньої праці "Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України" стверджують, що в епоху глобалізації в конкурентній політиці чітко простежується взаємодія між прагненнями до досягнення різних видів економічної ефективності: алокативної, виробничої та динамічної.

З точки зору стратегічного аспекту конкурентна політика держави – це сукупність заходів економічної політики, спрямованих на: поступальний розвиток економіки, підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг національного виробництва, стимулювання прогресивних змін структури національної економіки, забезпечення ефективної зайнятості та ін. У тактичному розумінні конкурентна політика – це заходи органів державної влади у сфері здійснення контролю за дотриманням законів та інших нормативно-правових актів в сфері економічної конкуренції.

На сучасному етапі економічного розвитку конкурентна політика держави являє собою діяльність держави щодо створення ефективного конкурентного середовища та регулювання конкурентних відносин з метою захисту, розвитку та стимулювання економічної конкуренції та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Сьогодні для підвищення ефективності реалізації конкурентної політики в Україні важливим є чітке визначення пріоритетів розвитку економічної конкуренції в економіці. До них належать: тісний взаємозв'язок конкуренції та інновацій; поглиблення глобалізаційної складової конкуренції; посилення інформаційних заasad розвитку конкурентного середовища; модифікація інституційних аспектів конкуренції то монополії.

Пискун Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Білюк А. В.

ФЕНОМЕН БЮРОКРАТИЗМУ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Становлення системи публічного управління в Україні є одним із ключових завдань сучасного етапу державного розвитку. У цьому контексті важливу роль відіграє аналіз феномену бюрократизму, який суттєво впливає на ефективність функціонування управлінських структур та якість публічних послуг.

Бюрократизм як соціальне явище має неоднозначну природу. З одного боку, це є необхідним компонентом організації державного апарату, який забезпечує стабільність, передбачуваність і дотримання процедур у процесі прийняття рішень. З іншого боку, бюрократизм може проявлятися у вигляді формалізму, зайвої регламентації, затримок у виконанні завдань і віддалення апарату управління від потреб громадян.

В умовах становлення системи публічного управління в Україні бюрократизм проявляється у низці негативних явищ. До них належать: надмірна централізація владних повноважень, низька гнучкість управлінських структур, орієнтація на виконання формальних вимог замість досягнення реальних результатів. Це спричиняє втрату довіри громадян до органів влади, зниження ефективності державного управління та виникнення корупційних ризиків.

Одна з причин поширення бюрократизму в Україні полягає у збереженні радянських управлінських традицій, що орієнтовані на жорсткий контроль і підпорядкування. Крім того, нестача професійної підготовки кадрів, відсутність ефективної системи мотивації та слабкий розвиток електронного урядування посилюють прояви бюрократизму.

Водночас, у сучасних умовах відбуваються позитивні зміни, спрямовані на подолання негативних аспектів бюрократизму. Зокрема, реформа державної служби, децентралізація влади, впровадження сучасних інформаційних технологій та електронних сервісів дозволяють підвищити прозорість і підзвітність управлінських процесів. Важливу роль у цьому відіграє розвиток публічного управління, яке базується на принципах відкритості, орієнтації на потреби громадян та забезпечення якості публічних послуг.

Для мінімізації негативних проявів бюрократизму необхідно впроваджувати заходи, спрямовані на підвищення професійності та мотивації працівників державного апарату, скорочення надмірної регламентації та процедур, розвиток цифрових інструментів управління. Також важливим є формування нової культури управління, яка орієнтована на інновації, ефективність і партнерські відносини з громадянами.

Отже, феномен бюрократизму залишається одним із ключових викликів у процесі становлення системи публічного управління в Україні. Подолання негативних проявів цього явища є необхідною умовою для забезпечення ефективності державного управління та задоволення потреб громадян у сучасному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Гошовська В.А. Бюрократизм у державному управлінні: проблеми і перспективи подолання // Державне управління: теорія та практика. – 2020.

2. Калюжна Н.Є. Бюрократія в системі публічного управління: теоретичний аналіз // Ефективність державного управління. – 2021.

3. Шаров О.В. Теорія та практика публічного управління: сучасні виклики // Вісник Національної академії державного управління. – 2021.

Пойманов В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Осипов Д. М.

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ

Механізми публічного управління у сфері громадської безпеки та порядку в Україні є важливим елементом функціонування держави, спрямованим на забезпечення стабільності, законності та правопорядку в суспільстві. У сучасних умовах розвитку України, з урахуванням внутрішніх та зовнішніх викликів, публічне управління у цій сфері потребує інноваційних підходів, ефективних інструментів та узгодженості між різними рівнями державного апарату. Основними суб'єктами, які здійснюють публічне управління у сфері громадської безпеки та порядку, є органи державної влади, зокрема Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція, Державна служба з надзвичайних ситуацій, а також місцеві органи влади.

Серед ключових механізмів, які забезпечують ефективність публічного управління у цій сфері, можна виокремити нормативно-правові, організаційно-адміністративні, фінансово-економічні та інформаційно-комунікативні. Нормативно-правові механізми передбачають ухвалення законодавчих актів, які регулюють діяльність суб'єктів забезпечення громадської безпеки. Наприклад, законодавство України визначає правові засади функціонування Національної поліції, її повноваження, права та обов'язки. Організаційно-адміністративні механізми охоплюють розробку стратегій, програм, планів дій та координацію діяльності відповідних органів. У цьому контексті важливим є міжвідомча співпраця та обмін інформацією між державними і місцевими структурами.

Фінансово-економічні механізми спрямовані на належне ресурсне забезпечення, необхідне для реалізації заходів у сфері громадської безпеки. Це включає фінансування діяльності поліції, рятувальних служб, закупівлю сучасного обладнання, техніки та забезпечення належного рівня підготовки кадрів. Інформаційно-комунікативні механізми включають інформування громадян про загрози та дії у разі надзвичайних ситуацій, забезпечення прозорості діяльності органів правопорядку, а також використання сучасних технологій для моніторингу та аналізу ситуацій.

Ефективне публічне управління у сфері громадської безпеки також вимагає врахування міжнародного досвіду, адаптації до стандартів Європейського Союзу та розробки дієвих механізмів реагування на гібридні загрози, такі як кіберзлочинність, тероризм та організована злочинність. Важливим аспектом є інтеграція громадянського суспільства у процеси забезпечення безпеки, зокрема через залучення громадських організацій до профілактичної роботи та моніторингу дій правоохоронних органів.

Отже, механізми публічного управління у сфері громадської безпеки та порядку в Україні є багатогранною системою, яка вимагає постійного вдосконалення, забезпечення прозорості, підзвітності та орієнтації на потреби громадян. Лише завдяки комплексному підходу можна досягти високого рівня безпеки і стабільності у державі.

Список використаних джерел

1. Іваненко О.Г. Організаційно-правові засади забезпечення громадської безпеки в умовах реформування правоохоронних органів України // Право і безпека. 2021.

2. Петрова Н.М. Механізми публічного управління у сфері громадської безпеки: теоретико-методологічний аналіз // Державне управління: теорія та практика. 2020.

3. Швець В.М. Використання європейського досвіду у забезпеченні громадського порядку в Україні // Актуальні проблеми державного управління. 2019.

Пономарьов М. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Залучення громадськості до публічного управління є ключовим аспектом демократичного розвитку України, особливо в умовах децентралізації. Цей процес сприяє зміцненню прозорості, підвищенню ефективності прийняття рішень і реалізації принципів доброго врядування. Успішний досвід країн Європейського Союзу демонструє переваги інтеграції громадян у систему управління, проте існують також ризики та виклики, які потребують врахування.

Україна, у рамках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства на 2021–2026 роки, взяла курс на реалізацію інноваційних підходів щодо посилення взаємодії між державою, громадськістю та місцевими громадами. Фундаментальними напрямками розвитку визначені активності, які включають стимулювання громадської активності, розширення можливостей для участі у прийнятті рішень та забезпечення прозорості діяльності органів влади.

Одним із ключових аспектів стратегії є цифровізація процесів залучення громадян через активне впровадження "електронної демократії" за допомогою створення платформ для електронних петицій, онлайн-консультацій і партиципаторного бюджетування (зокрема підвищення якості моніторингу та реалізацію безпосереднього впливу на розподіл частини місцевого бюджету через механізми голосування за ідеї, за-

пропоновані громадами). Такий підхід дозволяє зменшити бар'єри доступу до управлінських процесів, залучаючи ширші верстви населення, включаючи молодь та жителів віддалених регіонів. Також, важливими складовими є формування активного громадського суспільства, поліпшення якості рішень за рахунок врахування потреб і очікувань громадян, реалізація принципу субсидиарності та гармонізація української системи з європейськими стандартами.

На практиці залучення громадськості до публічного управління підсвітили декілька викликів та ризиків, таких як:

- складнощі в організації процесу (недостатня регулятивна база, відсутність уніфікованих підходів до залучення громадськості та нечіткість процедур участі)
- небезпека маніпуляцій (ризик використання механізмів участі для лобіювання вузьких інтересів)
- недостатність ресурсів (в умовах воєнного стану обмежені фінансові та людські ресурси ускладнюють реалізацію широких комунікаційних проектів)
- низька правова культура населення (обмеження ефективності участі через брак знань) та низький рівень залученості через байдужість або недовіру до влади.
- Залучення громадськості до системи публічного управління в умовах децентралізації має вирішальне значення для розвитку демократичного суспільства в Україні. Впровадження ефективних механізмів, таких як консультації, громадські ради та громадська експертиза, дозволяє мінімізувати ризики та досягти більшої ефективності в управлінні. Успіх цих заходів залежить від вдосконалення нормативної бази та активного впровадження інформаційних технологій.

Породько Є. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

В умовах макроекономічної нестабільності, наслідків військових дій та глобальних економічних криз, малий і середній агробізнес (МСА) є відносно гнучким, адаптивним та більш орієнтованим на внутрішній ринок. Його підтримка дозволяє зберегти робочі місця і мінімізувати соціально-економічну напруженість у сільських регіонах. Розвиток МСА сприяє боротьбі з бідністю в сільській місцевості, оскільки такі підприємства часто є основним джерелом доходів для місцевого населення. Вони також допомагають зупинити депопуляцію сільських територій через створення економічних стимулів для проживання та роботи в селі. МСА має великий потенціал для впровадження екологічно сталих практик, органічного виробництва та інноваційних технологій, що є важливими для досягнення цілей сталого розвитку, проголошених ООН.

Малі та середні агропідприємства стикаються з обмеженим доступом до фінансування, інновацій, сучасної техніки та ринків збуту, що значно ускладнює їх розвиток. Ефективне державне регулювання може створити сприятливе середовище для подолання цих перешкод.

Державне регулювання ґрунтується на законах і нормативно-правових актах, які визначають права та обов'язки суб'єктів агробізнесу, держави та інших учасників ринку. Основні засади державного регулювання розвитку малого та середнього агробізнесу (МСА) в Україні базуються на законодавчо визначених принципах, які спрямовані на створення сприятливого середовища для діяльності аграрних підприємств. Вони враховують економічні, соціальні та екологічні пріоритети розвитку країни. Основні механізми регулювання малого та середнього агробізнесу є:

- фінансова підтримка (дотації, гранти, пільгові кредити, компенсація відсоткових ставок);
- податкові пільги для МСА, включаючи зменшення податкового навантаження;
- навчання та консалтинг для фермерів щодо ефективного ведення бізнесу та впровадження інновацій;
- інфраструктурна підтримка (розвиток логістики, збуту, доступу до ринків).
- правове регулювання для полегшення доступу до земельних ресурсів;
- інтеграція інновацій, наприклад, цифрових технологій, що спрощують управління фермерськими господарствами.

Основні інструменти державного регулювання розвитку малого та середнього агробізнесу (МСА) в Україні спрямовані на створення сприятливих умов для їх функціонування, розширення доступу до ресурсів та стимулювання сталого розвитку, зокрема:

1. Фінансові інструменти

- дотації та субсидії (державні програми прямої фінансової підтримки для фермерів та сільгоспвиробників, зокрема компенсація витрат на закупівлю техніки, насіння, добрив та інших ресурсів);
- пільгове кредитування (надання кредитів із зниженими відсотковими ставками для малих і середніх підприємств аграрного сектору через банки або спеціалізовані фонди);
- компенсація відсоткових ставок (відшкодування частини витрат на кредитування, що зменшує фінансовий тиск на агробізнес);
- гранти та інвестиції (фінансування інноваційних проектів, органічного виробництва, експортних ініціатив).

2. Податкові інструменти

- єдиний податок для сільгоспвиробників (спрощення податкового навантаження для фермерів, що сприяє зниженню витрат на адміністрування);
- зниження податкових ставок (податкові канікули або пільги для підприємств, які інвестують у розвиток інфраструктури або використовують екологічні технології);

– пільги на ПДВ (зменшення або повернення частини податку на додану вартість для експортерів агропродукції).

3. Інфраструктурні інструменти

– будівництво логістичних об'єктів (державна підтримка в будівництві елеваторів, складів, агроринків для зберігання та продажу продукції);

– розвиток транспортної інфраструктури (забезпечення доступу до ринків через покращення доріг, залізничного сполучення, портової інфраструктури);

– інвестиції у цифрову інфраструктуру (створення платформ для електронної торгівлі та управління фермерськими господарствами).

4. Адміністративні інструменти

– спрощення регуляторних процедур (зменшення бюрократичного навантаження для реєстрації бізнесу, отримання дозволів та ведення звітності);

– прозорість земельного ринку (забезпечення доступу до земельних ресурсів через прозорі аукціони, зменшення перешкод для оренди та купівлі землі);

– захист прав фермерів (заходи проти рейдерства та незаконного відчуження землі чи майна).

Держава застосовує ці інструменти для стимулювання розвитку малого та середнього агробізнесу, посилення їхньої конкурентоспроможності та соціальної значущості, що сприяє стабільному економічному зростанню України. МСА може стати основою для формування конкурентоспроможних нішевих продуктів, адаптованих до вимог міжнародних стандартів, за умов належної державної підтримки. Державна підтримка МСА є важливою для забезпечення стійкого економічного та соціального розвитку України.

Рибак В. С.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ В УКРАЇНІ

Фізична культура і спорт відіграють важливу роль у формуванні, збереженні та зміцненні рівня здоров'я громадян, підвищенні працездатності та збільшенні тривалості життя, фізичному та духовному розвитку населення, економічному і соціальному прогресі суспільства, утвердженні міжнародного авторитету держави у світовому співтоваристві. Висвітлення актуальних проблем сьогодення сфери фізичної культури і спорту, прогнозування подальшого розвитку цієї сфери, її державно-правового регулювання характеризує новизну цієї роботи й актуальність практичного значення її результатів.

Нормативно-правове забезпечення фізичного виховання і спорту в Україні є важливим аспектом розвитку фізичної культури, забезпечення здоров'я населення, підтримки професійного спорту та виховання молодого покоління. Ця тема охоплює законодавчі, підзаконні та нормативні акти, які регулюють організацію фізичного виховання, спорт у навчальних закладах, діяльність спортивних організацій, а також забезпечення прав громадян на заняття фізичною культурою і спортом.

Розглядаючи нормативно-правові акти у сфері фізичного виховання і спорту, слід зосередити увагу на таких:

Конституція України. У статті 49 визначено, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Фізична культура і спорт є важливими елементами цього права.

У статті 53 йдеться про обов'язковість повної загальної середньої освіти, до якої входить фізичне виховання.

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (№ 3808-XII). Цей закон є базовим документом у сфері фізичної культури та спорту. Основні положення: визначення прав громадян на заняття фізичною культурою і спортом; регулювання діяльності органів державної влади у сфері фізичного виховання; опис механізмів підтримки спорту вищих досягнень.

Закон України «Про освіту». Забезпечує нормативне підґрунтя для впровадження уроків фізичної культури у школах, вузах та інших освітніх закладах.

Державні програми. В Україні діють програми розвитку фізичної культури і спорту, наприклад: «Здорова нація», «Спорт для всіх». Ці програми спрямовані на популяризацію здорового способу життя та розширення доступу до спортивної інфраструктури.

Нормативно-правова база у сфері фізичного виховання і спорту в Україні постійно розвивається. Вона спрямована на створення умов для здорового способу життя громадян, досягнення спортивних результатів і популяризацію спорту як важливого соціального явища.

Водночас, виходячи з аналізу чинного законодавства у сфері фізичної культури і спорту, можна зробити висновок, що в Україні існує достатня нормативно-правова база для успішного розвитку цієї сфери, однак таке регулювання здійснюється великим за обсягом, але значною мірою неупорядкованим масивом правового матеріалу, який охоплює як національне, так і міжнародне законодавство. Нинішнє (або чинне) законодавство має здебільшого декларативний характер, норми якого, хоч і проголошують загально визнані світові цінності, надбання та позитивні наміри держави у сфері фізичної культури і спорту, проте очевидним є відсутність механізму реалізації цих положень на практиці та, як наслідок, результат їх втілення у життя суспільства. Державна політика в цьому напрямі, попри закріплення у Конституції України та інших актах положень щодо сприяння розвитку фізичної культури і спорту, не приділяє цьому достатньої та необхідної уваги.

Рогацький В. В.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Державне регулювання природоохоронної діяльності є ключовим інструментом забезпечення екологічної безпеки та сталого розвитку суспільства. В умовах глобальних екологічних викликів, деградації природних ресурсів і зростання техногенного навантаження на довкілля, актуальність ефективних механізмів регулювання природоохоронної діяльності є надзвичайно високою.

Глобальне потепління і супутні зміни (екстремальні погодні явища, посухи, підвищення рівня моря) вимагають активних дій з боку держав для мінімізації впливу людської діяльності. Зростання рівня забруднення атмосфери, водних ресурсів і ґрунтів, особливо у промислових регіонах, потребує жорсткого регулювання з боку держави. Неконтрольоване використання земель, лісів, води та інших ресурсів загрожує їхнім виснаженням і порушенням екологічної рівноваги.

Україна як учасник міжнародних екологічних угод, таких як Паризька кліматична угода, Конвенція про біологічне різноманіття, Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, зобов'язана адаптувати свої механізми державного регулювання до світових стандартів екологічної політики. Україна активно працює над впровадженням європейських норм і стандартів у природоохоронній сфері, особливо у рамках імплементації Угоди про асоціацію з ЄС. Сучасні механізми регулювання повинні базуватися на даних про стан довкілля, що забезпечить своєчасне реагування на загрози. Україна зобов'язана скорочувати викиди парникових газів і стимулювати розвиток відновлюваної енергетики.

Природоохоронна діяльність сприяє переходу до "зеленої економіки", що стимулює розвиток нових галузей, створення робочих місць і залучення інвестицій. Забруднення довкілля безпосередньо впливає на якість життя і стан здоров'я громадян. Тому регулювання природоохоронної діяльності є важливим аспектом соціальної політики.

Війна в Україні спричинила масштабні екологічні збитки, включно з руйнуванням інфраструктури, забрудненням ґрунтів, вод і повітря, пошкодженням природних екосистем. Це вимагає перегляду природоохоронної політики, спрямованої на відновлення довкілля в постконфліктний період.

Сучасні механізми регулювання передбачають використання цифрових технологій для моніторингу стану довкілля в режимі реального часу; контролю за дотриманням природоохоронного законодавства; автоматизації процесів екологічної звітності.

До основних інструментів державного регулювання природоохоронної діяльності належать:

– адміністративно-правові інструменти (законодавчі акти, що регулюють природоохоронну діяльність, дозвільна система (екологічні дозволи, ліцензії), екологічний моніторинг, встановлення екологічних нормативів і лімітів на використання природних ресурсів, санкції за порушення екологічного законодавства).

– економічні інструменти (екологічні податки та збори, фінансова підтримка природоохоронних заходів (гранти, субсидії, пільгове кредитування), система плати за забруднення (механізм "забруднювач платить"), торгівля квотами на викиди парникових газів, стимулювання інвестицій у "зелені" технології).

– інформаційні інструменти (проведення екологічної освіти й інформування населення, відкритий доступ до інформації про стан довкілля, публічні звіти про екологічну діяльність підприємств).

– інституційні інструменти (діяльність спеціалізованих державних органів, участь громадських організацій у природоохоронній діяльності, міжнародна співпраця у сфері екології).

– ринкові інструменти (розвиток екологічного страхування, запровадження екологічного маркування продукції, впровадження механізмів державного-приватного партнерства для реалізації екологічних проєктів).

Ці інструменти формують комплексний підхід до природоохоронної діяльності, спрямований на збереження довкілля, забезпечення сталого розвитку та підвищення екологічної свідомості суспільства.

Механізми державного регулювання природоохоронної діяльності є невід'ємною складовою сталого розвитку країни, збереження природного капіталу та покращення якості життя населення. В умовах сучасних екологічних і соціально-економічних викликів, держава повинна забезпечувати ефективну природоохоронну політику через вдосконалення законодавства, адаптацію міжнародних практик і впровадження інноваційних інструментів регулювання.

Румянцев І. О.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ДОБОРУ ПЕРСОНАЛУ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

В процесі радикального оновлення українського суспільства, а саме реформування й модернізації державної служби України, що відбуваються на сучасному етапі державотворення і зумовлені необхідністю створення в Україні професійної, стабільної, високоефективної, авторитетної державної служби, здатної до відповідальності на виклики сьогодення. Здатність надавати якісні управлінські послуги населенню, користуватися його довірою і повагою, ставлять підвищені вимоги до керівного персоналу у сфері державної служби, його рівня підготовки, професіоналізму й особистісних якостей.

Головною проблемою управління керівним персоналом у сфері служби України пов'язано з відсутністю чіткого розподілу політичних і адміністративних вимог і посад, конкурсного відбору кар'єрним ростом, ротатії. Це все є наслідками кадрової ситуації, що склалась на території України і має характер низького професіоналізму відсутністю спеціальної управлінської підготовки, невідповідності профілю діяльності, байдужістю та бюрократизму. Як наслідок, усе це призводить до неефективного та нерационального управління на державному та регіональному місцевому рівнях.

У практиці результати не тільки можуть стати основою розробки перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Сформульовані висновки і пропозиції щодо вдосконалення управління керівним персоналом у сфері державної служби можуть застосовуватися зокрема в діяльності центральних, регіональних і місцевих органів влади під час аналізу стану й перспектив удосконалення управління персоналом державної служби загалом, і керівним.

Таким чином результатом проведеного наукового дослідження, узагальнення свідчать про досягнення мети і виконання поставлених завдань. З точки зору аналітичного огляду на нормативно-правової бази державної служби в Україні свідчать про відсутність спеціальних нормативних актів та досліджень, присвячених як проблема управління персоналом загальної державної служби, а також про характер розвитку теорій і практик управління персоналом. Сучасний рівень державного управління вимагає від керівників органів державної влади високого рівня професійних знань і великого практичного досвіду.

Румянцев О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., Бритова Г. В.

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УПРАВЛІННІ КОРДОНАМИ

Організаційно-правові механізми забезпечення інформаційного співробітництва в інтегрованому управлінні кордонами включають різні підходи для координації дій між державними структурами, зокрема, обмін інформацією та забезпечення безпеки на кордонах. Це може включати створення спільних аналітичних центрів, стандартизацію інформаційних систем та інтеграцію технологій для моніторингу кордонів. Важливо враховувати правові аспекти міжнародної та національної безпеки, а також адаптувати механізми в умовах сучасних викликів та загроз.

Основні елементи інформаційного співробітництва в управлінні кордонами включають:

1. Обмін інформацією: Взаємодія між державними органами, митними службами та правоохоронними органами для обміну важливою інформацією про потенційні загрози, перевезення товарів, міграційні потоки тощо.

2. Інтеграція інформаційних систем: Використання спільних технологічних платформ для збору та аналізу даних з різних джерел, що дозволяє учасникам процесу отримувати актуальні дані в режимі реального часу.

3. Спільні аналітичні центри: Створення центрів, які займаються аналітикою та оцінкою ризиків на кордонах, дозволяє зосередити ресурси та експертизу для кращого прогнозування та реагування на загрози.

4. Регулярні консультації і координація дій: Проведення регулярних зустрічей, конференцій та навчань для обговорення актуальних питань, обміну досвідом та координації дій між різними органами та країнами.

5. Спільні протоколи і регламенти: Розробка єдиних стандартів і протоколів для координації дій на кордонах, що включає як правові, так і процедурні аспекти.

6. Тренінги і підвищення кваліфікації: Організація навчальних програм для співробітників органів прикордонного контролю та інших зацікавлених структур з метою підвищення їхньої спроможності у сфері інформаційного співробітництва.

7. Використання технологій: Застосування сучасних технологій (дронів, сенсорів, систем відеоспостереження) для збору та аналізу інформації про ситуацію на кордонах.

Ці елементи сприяють покращенню управління кордонами, зміцненню безпеки та зниженню ризиків, пов'язаних з незаконною міграцією, контрабандою та іншими транснаціональними злочинами.

Савченко В. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

В Україні громадянами створена велика кількість інститутів громадянського суспільства, до яких належать громадські організації, благодійні організації, профспілки і організації роботодавців, друковані засоби масової інформації тощо. Участь громадян і громадських об'єднань у політичному житті означає демократизацію політичного життя загалом, оскільки це сприяє підтримці легітимності державної влади, громадському впливу на владу, боротьбі з корупцією, нігілізмом, соціально-політичною апатією та іншими внутрішніми деструктивними впливами.

Громадські організації є суттєвими партнерами уряду та приватного сектору в забезпеченні ефективного захисту інтересів споживачів, покращенні якості продукції та послуг, а також розвитку справедливих та стійких ринкових умов.

Громадські організації відіграють важливу роль у формуванні екологічно свідомих та активних спільнот. Їхні дії охоплюють широкий спектр ініціатив, спрямованих на розвиток сталого способу життя, збереження природи та вирішення місцевих екологічних проблем. За допомогою освітніх програм, практичних тренінгів, формування місцевих ініціатив та інших заходів громадські організації не лише підвищують рівень екологічної грамотності, але й мотивують громадян до активної участі в збереженні довкілля.

До основних форм залучення громадського об'єднання до втілення політичних інтересів можна зарахувати законодавчу ініціативу, консультаційну та експертну допомогу, інформаційну підтримку власних дій і дій владних структур, соціальну підтримку та контроль. У громадських об'єднань є кілька способів, як впливати на політичне життя, а саме: прямою формою впливу є відстоювання інтересів людей і вплив на дії електорату;

опосередкований вплив відбувається, коли на основі громадських об'єднань утворюються політична партія або відбувається їх групування в опозиційну структуру для того, щоб захищати інтереси населення.

Участь громадянського суспільства у вигляді громадських ініціатив та рухів є необхідною запорукою демократичності та відкритості інформаційного простору. В інформаційному просторі громадські об'єднання, організації та рухи виконують функції забезпечення плюралізму та незалежності засобів масової інформації, виступають інструментом соціального і культурного прогресу, сприяють побудові нової архітектури відносин в українському суспільстві та багатогранному функціонуванню всієї системи держави. Для існування та розвитку громадської організації, як і будь-якої іншої організації, важливим фактором є інформація, її продукування та застосування потенціалу для забезпечення діяльності організації чи руху.

Ставлення до громадських організацій в Україні є суперечливим: їх вважають індикаторами демократії, зразковими моделями самоорганізації або іноземними агентами та безвідповідальними акторами політичного простору. Оціночні судження часто підкріплюються малою обізнаністю щодо діяльності громадянського суспільства в Україні. Міфологізація та стереотипи, що склалися довкола громадських формувань, також є виразною частиною сучасного інформаційного простору України.

Чинне законодавство про громадські організації консервує ряд серйозних проблем, а саме: зберігає ускладненість процедури державної реєстрації громадських організацій, обмежує діяльність громадських організацій за територіальною ознакою (чим більш масштабною є територія статутної діяльності, тим складніші порядок її реєстрації), обмежує види діяльності за змістом (наприклад, обмеження щодо захисту прав інших осіб тощо), встановлює обмеження щодо їх безпосередньої господарської діяльності тощо. Ці та інші архаїзми українського законодавства про громадські організації, а також його неузгодженість із міжнародними зобов'язаннями нашої країни мають загалом негативний вплив на міжнародний імідж України.

Савченко І. І.

Класичний приватний університет

АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Адміністрування системи соціальних послуг на місцевому рівні є ключовим завданням органів публічного управління, оскільки воно забезпечує задоволення соціальних потреб населення та сприяє сталому розвитку громад. В умовах децентралізації влади в Україні значна частина відповідальності за організацію соціальних послуг передана місцевим органам влади, що актуалізує необхідність удосконалення механізмів їх адміністрування.

Соціальні послуги – це комплекс заходів, спрямованих на підтримку вразливих категорій населення, таких як люди похилого віку, особи з інвалідністю, безробітні, внутрішньо переміщені особи (ВПО), багатодітні сім'ї тощо. Метою надання соціальних послуг є забезпечення соціальної справедливості, підвищення рівня життя та соціальної безпеки, інтеграція вразливих груп у громаду. Головними суб'єктами виступають органи місцевого самоврядування, центри надання соціальних послуг, недержавні організації та волонтерські рухи.

Адміністрування соціальних послуг регулюється законами України: «Про соціальні послуги», «Про місцеве самоврядування», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», постановами Кабінету Міністрів України, які визначають стандарти та механізми фінансування соціальних послуг, місцевими програмами соціального захисту.

Наразі йде активне створення та функціонування установ соціальних послуг. Це центри соціальних служб, будинки соціального піклування, реабілітаційні установи. Державні субвенції, місцеві бюджети, гранти від міжнародних організацій допомагають у їх створенні. В пріоритеті фінансування потреб найбільш уразливих груп. Співпраця з благодійними фондами та приватним сектором є найбільш дієвим в плані фінансування.

Діджиталізація соціальних послуг значно покращила адміністрування системи соціальних послуг.

Головні принципи адміністрування:

- доступність (послуги мають бути фізично та фінансово доступними для всіх громадян),
- адресність і індивідуальний підхід (надання допомоги з урахуванням специфічних потреб кожної особи чи сім'ї),
- інтегрованість (координація між різними секторами (освіта, охорона здоров'я, культура)), - прозорість і підзвітність,
- партнерство, співпраця місцевих органів влади, громадських організацій та бізнесу.

Для вдосконалення адміністрування необхідно провести посилення фінансової децентралізації. Шляхом надання громадам більшої автономії у використанні бюджетів. Впровадження електронних платформ для надання послуг (наприклад, «Соціальний кабінет»). Залучати приватний сектор до фінансування та організації послуг. Підвищувати кваліфікації кадрів шляхом навчання працівників органів соціального захисту сучасним методам адміністрування.

Адміністрування системи соціальних послуг на місцевому рівні є складним, але важливим завданням. Його ефективність залежить від координації між різними суб'єктами, раціонального використання ресурсів, діджиталізації процесів та активної участі громади. В умовах сучасних викликів для України, таких як війна та економічна нестабільність, вдосконалення цих аспектів набуває стратегічного значення для забезпечення соціальної стабільності та розвитку.

Самченко О. А.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО МАРКЕТИНГУ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

Ефективне використання системи публічного маркетингу є важливим інструментом модернізації державної служби. Це дозволяє покращити її імідж, підвищити рівень громадської участі та сприяє побудові

більш довірливих відносин між владою та суспільством. Рекомендується впровадження цільових навчальних програм для державних службовців та розробка комплексної стратегії маркетингових комунікацій.

Розвиток системи публічного маркетингу в державній службі набуває особливого значення у сучасних умовах трансформації державного управління. В умовах підвищення суспільних вимог до прозорості, ефективності та підзвітності державних органів, стає критично важливим налагодження якісної комунікації між владою та громадянами.

Публічний маркетинг дозволяє забезпечити зрозумілу та доступну інформацію для населення про діяльність державних структур; підвищити рівень довіри громадян до органів влади шляхом формування позитивного іміджу та демонстрації результатів їхньої роботи; активізувати громадську участь у процесах прийняття управлінських рішень, що є важливим аспектом демократичного управління; сприяти адаптації державних послуг до реальних потреб суспільства, використовуючи зворотній зв'язок із громадянами.

Актуальність також зумовлена швидким розвитком цифрових технологій, які створюють нові можливості для взаємодії держави і громадян. Використання соціальних мереж, чат-ботів, онлайн-платформ стає ефективним інструментом для розширення каналів комунікації та оптимізації процесів надання публічних послуг.

Створення привабливого бренду державних органів включає такі ключові моменти:

1. Імідж і репутація (формування позитивного сприйняття діяльності органів влади через прозорість, чесність і ефективність виконання функцій).

2. Візуальна ідентичність (розробка логотипів, слоганів, графічних елементів та єдиного стилю комунікацій для державних органів, що підвищують впізнаваність і довіру до них).

3. Ціннісна пропозиція (акцентування уваги на соціальній значущості роботи державних органів, їхньому внеску у суспільний добробут і розвиток).

4. Оптимізація комунікацій (використання багатоканальної комунікації, впровадження сучасних інструментів, таких як чат-боти, інтерактивні платформи, персоналізовані інформаційні розсилки, акцент на доступність інформації для різних соціальних груп, включаючи людей з обмеженими можливостями).

5. Аналіз і сегментація аудиторії (визначення ключових груп громадян за інтересами, віком, соціальним статусом або місцем проживання, налаштування комунікаційних стратегій відповідно до потреб кожної цільової аудиторії).

6. Залучення громадськості (організація громадських консультацій, форумів, обговорень, використання соціальних опитувань для зворотного зв'язку, створення механізмів участі громадян у прийнятті рішень).

7. Оцінка ефективності комунікацій (моніторинг і аналіз реакцій громадськості на маркетингові кампанії, впровадження індикаторів для оцінки рівня довіри, задоволеності громадян або якості надання публічних послуг).

Ці елементи є основою для формування ефективної системи публічного маркетингу, яка сприяє покращенню взаємодії державних органів із суспільством та підвищенню якості їхніх послуг.

Таким чином, розвиток публічного маркетингу є не лише інноваційним підходом, але й необхідністю для побудови сучасної системи державного управління, орієнтованої на задоволення потреб громадян і підвищення їхньої довіри до держави.

Секашов М. О.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Економічне зростання базових галузей України залежить від розвитку сфери цифрових трансформацій у відкритості публічного управління та адміністрування та його впливу на національну конкурентоспроможність. Сучасні цифрові технології, викликані розвитком та удосконаленням механізмів публічного управління, змінюють соціальні, культурні, комерційні та адміністративні структури. Саме у сучасному інноваційному суспільстві сфера цифрових трансформацій вплинула також і на поведінку громадян, на їх бажання та потреби, що в цілому змінили спосіб роботи людей та спілкування між ними, спілкування між людьми та організаціями, умови співпраці та конкуренції. Інтернет сьогодні дозволяє отримувати різні форми доступу до інформації, можливості взаємодії як створення та обміну знаннями, що, в також активізували таку цифрову трансформацію. Тому, розвиток сфери цифрових трансформацій вимагає кращого надання публічних послуг з точки зору зручності доступ та взаємодії, а також поточну персоналізацію та налаштування можливості.

Запровадження електронної системи управління документами є одним з основних процесів у державному управлінні. Саме розвиток сфери цифрових трансформацій в системі публічного управління та адміністрування є потенційним прикладом для всієї країни, що в цілому, також дозволяє отримувати значні переваги і для приватних компаній – підвищення продуктивності та конкурентоспроможності, а також і для людей – здобуття нових знань і навичок, вибір роботи та розширення можливостей. Варто зауважити, що в міжнародній практиці одним із значущих методів такого впровадження є оцінка комплексного аналізу та ідентифікації основних переваг та можливих «провалів» стратегії розвитку та окремих її частин. В Указі Президента України «Про Стратегію сталого розвитку» – Україна – 2020» нормативно-правове і організаційне забезпечення її реалізації указано, що це має здійснюватися шляхом розроблення та прийняття в установленому порядку відповідних нормативно-правових актів, щорічних планів дій, моніторингу стану їх виконання.

Отже, інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) – це найбільш ефективний засіб взаємодії держави і суспільства, розвиток глобального інформаційного суспільства, виконання державою її конституційних

обов'язків щодо надання послуг громадянам за допомогою мережі Інтернет, що сьогодні є еурядування, використання якого забезпечує продуктивну взаємодію всіх гілок влади як між собою, так і з суспільством та значно спрощує процедури отримання послуг.

Сердюк Д. М.

Класичний приватний університет
аспірант

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Незважаючи на те, що в Україні перебуває у стані війни, процес формалізації інституціональних умов взаємовідносин між учасниками кластерних утворень продовжується, а у практичній діяльності суб'єктів регіонального розвитку вже застосовується кластерний підхід, за умови усвідомлення, що вони мають спільні цілі та мотивовані до партнерських (довготривалих договірних) відносин. Застосування кластерного підходу до реалізації завдань державної політики регіонального розвитку означає поєднання інтересів і сітьову (мережеву) співпрацю всіх зацікавлених сторін регіонального розвитку, що створює можливості для концентрації ресурсів та підвищення ефективності діяльності. Впровадження кластерного підходу – це комплекс організаційно-економічних заходів із консолідації всіх суб'єктів регіонального розвитку, що формалізований у стратегії розвитку регіонів.

Переваги кластерної економіки засвідчує її конкурентоспроможність та концентрація основних засад кластеру, на що наголошує В. Чужиков: «кластер – конкурентоспроможна організаційна форма територіально-ієрархічної моделі виробництва з різними рівнями локалізації, яка дає максимальний господарсько-соціальний ефект через мінімізацію витратів у порівняно подібних галузях, та в основі кластерної системи передбачає таку передумову, як концентрація».

В контексті реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, надзвичайно цікавим є думка колективу вчених Герасимчук З. В. та Смолич Д. В., які пропонують в системі загальних принципів формування кластерів виділяти принцип децентралізації. Вчені припускають централізоване державне стимулювання формування і розвитку кластерів, проте підкреслюють, що застосування принципу децентралізації, передбачає активну роль регіональної влади в даному процесі.

Виникнення, розвиток та проблеми функціонування економічних кластерів на регіональному рівні є одним з провідних питань сучасної наукової думки. Особливо це стосується такого аспекту державного управління, як управління регіональним розвитком. Оскільки питання кластеру, за визначенням Майкла Портера, є суто економічним явищем, то його функціонування та розвиток – безпосередньо стосується завдань, на вирішення яких спрямована дія відповідних механізмів державного управління.

До числа найважливіших напрямів державної регіональної кластерної політики, які можуть бути реалізовані належать: виявлення й моніторинг ситуації в процесі формування кластерів на територіальному рівні, у тому числі виявлення оптимальної структури кластера, територіальної локалізації його окремих ланок, співіснування аналітичних досліджень перспектив розвитку кластера, його конкурентності на зовнішніх ринках, оцінка впливу кластера на соціальну сферу; формування комунікаційних площадок для потенційних учасників територіальних кластерів, у тому числі за рахунок їхньої інтеграції в процесі розробки й обговорення стратегій регіонального розвитку, сприяння обміну досвідом між регіонами по формуванню кластерної політики; сприяння консолідації учасників кластера (у тому числі через асоціативні форми), реалізація програм сприяння виходу підприємств кластера на зовнішні ринки, проведення спільних маркетингових досліджень та рекламних заходів, реалізація освітньої політики, погодженої з основними представниками майбутнього кластера, забезпечення можливості комунікації й кооперації підприємств й освітніх установ; створення інституційного середовища й інформаційно-комунікаційної інфраструктури для розвитку територіальних виробничих кластерів.

Формування кластерів має здійснюватися на основі об'єктивних конкурентних переваг регіону з врахуванням їхніх можливих змін у перспективі. Кластер як елемент стратегії розвитку регіону повинен урахувати й не суперечити загальній стратегічній лінії розвитку території. Кластерна стратегія надасть регіону значні переваги та можливості. Очевидною перевагою є можливість для бізнесу, влади та навчально-освітніх закладів спільно працювати над зміцненням регіональної економіки.

Середюк С. І.

Класичний приватний університет
аспірант

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ДЛЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: КВАЛІФІКАЦІЯ ТА ПРИЧИНИ

Воєнний стан створює особливі умови для функціонування публічного управління, що пов'язані з обмеженням демократичного контролю, централізацією влади та прискоренням адміністративних процесів. Ці фактори збільшують корупційні ризики, які можуть негативно впливати на ефективність державного управління, суспільну довіру та національну безпеку.

Основні корупційні ризики в умовах воєнного стану:

1. Зловживання під час розподілу державних ресурсів у вигляді нецільового використання коштів із бюджету на оборону та гуманітарні потреби або привласнення чи розкрадання гуманітарної допомоги. Причинами їх є насамперед прискорені процедури закупівель без належного контролю та відсутність прозорості у звітності щодо використання коштів.

2. Корупція в системі державних закупівель, зокрема порушення процедур у публічних закупівлях через спрощення регулювання та надання пріоритету підрядникам за ознаками особистих зв'язків, а не професійності. Причиною цього є запровадження спрощених механізмів для швидкого забезпечення військових потреб та недостатній моніторинг укладених договорів.

3. Непрозорість у кадрових призначеннях, а саме призначення осіб на посади у військових адміністраціях або інших органах без урахування професійної компетенції, «кумівство» чи використання посад для особистих вигод. Причинами цього є централізація кадрової політики і зниження стандартів відбору через надзвичайні обставини.

4. Невиконання або маніпуляції під час мобілізації, наприклад, ухилення від мобілізації через корупційні схеми (підкуп, фальсифікацію документів) або нечіткий облік військовозобов'язаних. Причиною цього є недостатній контроль за діями уповноважених осіб.

5. Корупція в управлінні гуманітарною допомогою, а саме розкрадання гуманітарних вантажів або їх продаж, нерівномірний розподіл допомоги на користь окремих регіонів чи осіб тощо. Це все відбувається через відсутність прозорих процедур обліку та моніторингу і використання надзвичайного стану для уникнення підзвітності.

6. Нерівний доступ до державної допомоги, а саме надання преференцій певним групам громадян чи підприємствам у доступі до фінансової чи матеріальної допомоги, несправедливий розподіл соціальних виплат, субсидій. Причиною цього є відсутність прозорих критеріїв розподілу допомоги та залежність від суб'єктивних рішень посадових осіб.

7. Зловживання повноваженнями військових адміністрацій; прийняття рішень, що суперечать інтересам громади, для отримання особистої вигоди; узурпація повноважень і обмеження діяльності місцевого самоврядування. Причини: висока централізація повноважень у військових адміністраціях, відсутність механізмів громадського контролю.

8. Корупція при відбудові зруйнованої інфраструктури, зокрема розкрадання коштів, виділених на реконструкцію, укладення угод із підрядниками без досвіду чи із завищеними кошторисами. Причиною цього є потреба у швидкому виконанні робіт без проведення належної перевірки підрядників або недостатній контроль з боку держави та громадськості.

Отже, корупційні ризики в умовах воєнного стану є серйозною загрозою для ефективності публічного управління та національної безпеки. Їх мінімізація вимагає прозорості, посилення відповідальності посадових осіб, цифровізації процесів та активної участі громадянського суспільства. За умови комплексного підходу до управління державними ресурсами та контролю з боку міжнародних і внутрішніх інституцій корупційні прояви можна зменшити, забезпечуючи ефективну роботу публічного управління.

Ситніков А. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний стан функціонування аграрного сектора економіки за своєю специфікою та особливостями супроводжується низкою ключових викликів, які доповнилися в період воєнного стану, що негативно позначилось на розвитку галузі сільського господарства та ставить під загрозу національну та світовому продовольчу безпеку. Для економіки України аграрний сектор є одним із пріоритетних та стратегічних напрямів розвитку через нарощення експортного потенціалу держави, тому питання подальшого сталого його розвитку є надзвичайно актуальними в контексті наявних проблем та викликів сьогодення, що негативно позначаються на діяльності підприємств галузі сільського господарства. Державне регулювання механізмів розвитку аграрного сектора економіки характеризується впливом фінансової політики держави як основи економічного зростання суспільства на їх структуру, важелі та інструменти, використовуючи які, держава визначає обсяг і структуру фінансових ресурсів, якими користуються аграрні підприємства, здійснюючи сільськогосподарську діяльність.

В умовах воєнного стану сільське господарство як специфічна галузь економіки України потерпає від нових викликів сьогодення (порушення логістики експорту сільськогосподарської продукції, блокування ринків збуту тощо), що загострює питання продовольчої безпеки на національному та світовому рівні та вимагає зміни векторів аграрної політики, спрямованої на відродження села та сільських територій із системою фінансовою підтримкою всіх без винятку підприємств за умови справедливого конкурентного середовища доступу до необхідних джерел ресурсів для здійснення сільськогосподарської діяльності. В цілому галузь потребує національно-адаптованих механізмів трансформації до ключових викликів сьогодення з метою формування перспективної моделі конкурентоспроможного аграрного сектора.

Розгорнута росією широкомасштабна війна проти України суттєво вплинула на економіку нашої країни, зокрема на її аграрний сектор. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, через війну площа земель під посіви 2022 року зменшилася на 3,5 млн га в зоні активних бойових дій. Військова агресія росії унеможливила функціонування морських портів України, через які здійснювалося близько 90% експорту сільськогосподарської продукції. За даними Міністерства, залізничним транспортом перевозять до 20 тис. тонн зерна на день, раніше ж через морські порти проходило близько 150 тис. тонн.

Формування та використання фінансових інструментів та їх дієвість значною мірою визначаються специфічними особливостями галузі сільського господарства, а дія механізмів стимулювання розвитку підприємств аграрного сектора має бути спрямована на зростання їх фінансового потенціалу з метою вирішення нагальних питань у сфері агропромислового виробництва в період воєнного стану і на перспективу. На нашу думку, найбільше сприяють фінансовому забезпеченню та регулюванню як основи зростання фінансового потенціалу аграрних підприємств механізм державної фінансової підтримки, механізм банківського кредитування.

Держава сьогодні використовує фінансові інструменти та важелі для сприяння підприємницькій активності суб'єктам малого і середнього бізнесу через банківську систему. З метою сприяння агропромисло-

вому виробництву внесено зміни щодо умов кредитування аграріїв у рамках держпрограми «Доступні кредити 5-7-9%» у період дії воєнного стану та протягом місяця після його завершення/скасування. Так, сільськогосподарські товаровиробники можуть отримати кредит під 0% у розмірі до 60 млн грн строком до шести місяців на впровадження сільськогосподарської діяльності (придбання техніки, палива, насіння, добрив тощо). Постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2022 року № 274 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 та від 14 липня 2021 р. № 723» були внесені зміни до Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» з розширенням можливостей підтримки суб'єктів підприємництва – сільськогосподарських товаровиробників, передусім, для забезпечення фінансування ними посівних робіт. Державою передбачено додаткову фінансову підтримку малого та середнього агробізнесу у вигляді компенсації відсоткової ставки за кредитами до 50 млн грн. Уряд також установив максимальний розмір державної гарантії за портфельними кредитами до 80%.

Нині банківські установи йдуть на суттєве спрощення умов отримання кредитів для аграріїв: це стоюється пакета документів та різноманітних бюрократичних процедур, подекуди скасовують необхідність нотаріального завірення договорів застави, працює ринок кредитування під заставу земельної ділянки. Позитивною тенденцією вважаємо можливості підприємств аграрного сектора подати заявку на отримання державних субсидій, цільових, субсидованих кредитних програм, позик і технічної допомоги від ЄС та інших міжнародних донорів на онлайн-платформі Державний аграрний реєстр.

Сітковський Р. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.е.н., професор Трохимець О. І.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ

Іпотечне кредитування в Україні почало функціонувати з 2017 року і на даний момент користується попитом як у сфері підприємства, так і серед населення країни, незважаючи на військовий стан та економічну кризу. Попри це, для успішної діяльності банківських установ щодо надання іпотечних кредитів необхідно запровадити ефективну систему з управління ризиками зазначеної діяльності. Відповідно до визначення НБУ, кредитний ризик – це виникнення збитків, додаткових втрат, недоотримання запланованих доходів, несприятливі зміни у фінансовому стані надавача фінансових послуг унаслідок невиконання боржником узятих на себе зобов'язань [1, с. 4]. Основними видами ризиків господарської діяльності надавачів фінансових послуг НБУ визначає: кредитний, андеррайтинговий, операційний, ринковий ризик і ризик ліквідності. При цьому, основними методами управління ризиками є:

1) прийняття ризику, що передбачає продовження діяльності без змін у разі можливості понесення незначних втрат з низькою ймовірністю настання;

2) передавання ризику, що передбачає страхування, переважно, ризиків з потенційно значними втратами з низькою ймовірністю настання або ризиків, які перебувають під обмеженим контролем надавача фінансових послуг;

3) пом'якшення ризику, що передбачає коригування певних процесів та впровадження додаткових контролів у разі понесення в їх результаті незначних втрат з високою ймовірністю настання;

4) уникнення ризику, що передбачає припинення здійснення діяльності та/або закриття позицій, що призводять до значних втрат з високою ймовірністю настання [1, с. 11].

Зазначені методи є загальноживими і не віддзеркалюють особливості управління саме ризиками кредитування, зокрема іпотечного.

Спеціалізованими методами управління кредитними ризиками є:

– вимірювання ризику концентрації в розрізі: величини заборгованості за позичальниками, строків погашення кредитів, кредитних продуктів, мети кредитування, видів забезпечення кредиту;

– встановлення критеріїв прийнятності кредитування;

– моніторинг портфеля кредитів на рівні кожної активної операції (групи фінансових активів), включаючи достатність сформованих резервів під очікувані кредитні збитки;

– передчасне виявлення у боржників ознак потенційної проблемності завдяки застосуванню: коефіцієнтного аналізу для оцінки кредитоспроможності одержувача кредиту (за даними фінансової звітності); експертної рейтингової оцінки рівня кредитоспроможності позичальника (кредитний скоринг);

– встановлення значення лімітів на основі припущень щодо можливих шляхів покриття дефіциту ліквідності;

– моніторинг актуальної ситуації у сфері законодавства, кон'юнктури на ринку нерухомості, фондовому ринку тощо;

– реалізація державних гарантій захисту від конкретного типу ризиків (функціонування державних фондів гарантування інвестицій, законодавче закріплення державних гарантій страхування інвестиційних ризиків фізичних та юридичних осіб)

Важливою складовою процесу управління ризиками іпотечного кредитування вважаємо доведення особливостей затвердженої кредитної політики, порядку та процедур управління кредитним ризиком до працівників фінансової установи, які, відповідно до їхніх функціональних обов'язків, беруть участь у процесі видачі та супроводження кредитів.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в надавачах фінансових послуг та небанківських фінансових групах: проект Постанови Правління Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/proekt_Regulation_SUR_2022-06-27.docx (дата звернення: 29.10.2024).

Скляр Д. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Медяник Г. М.

**ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ У СФЕРІ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
В УМОВАХ УСПІШНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

Удосконалення державної політики у сфері органів юстиції України в контексті європейської інтеграції вимагає врахування міжнародно-правових зобов'язань та інтеграційних процесів, що відбуваються в Європейському Союзі.

Для успішної європейської інтеграції Україні потрібні ряд інституційних змін, зокрема:

1. Реформа правосуддя: Підвищення незалежності судової влади, покращення механізмів призначення суддів, а також створення ефективних механізмів відстеження та контролю за їхньою діяльністю.

2. Удосконалення антикорупційних установ: Зміцнення правосуддя щодо корупції, забезпечення ефективного роботи антикорупційних органів, таких як НАБУ і САП, з метою забезпечення прозорості та підзвітності.

3. Удосконалення системи адміністративного правосуддя: Оновлення правил та процедур для покращення доступу громадян до правосуддя, включаючи електронні сервіси та спрощення адміністративних процесів.

4. Покращення міжвідомчої координації: Створення механізмів для ефективного взаємодії між різними державними органами та установами, зокрема в питаннях імплементації законодавства ЄС.

5. Посилення стратегічного планування: Розробка і втілення стратегічних планів, які будуть включати ключові цілі та заходи для інтеграції, оскільки чітке бачення і план дій допоможуть у координації зусиль.

6. Розвиток партнерських відносин з громадянським суспільством: Залучення експертів до розробки політик, що стосуються юстиції, для забезпечення більшої прозорості та громадської участі.

7. Забезпечення прав людини і основоположних свобод: Впровадження стандартів Європейської конвенції з прав людини у всі сфери державної діяльності, що допоможе зміцнити демократичні інститути [1].

Ключовими аспектами є розвиток інституційної взаємодії, створення нових заходів для забезпечення правосуддя та дотримання стандартів ЄС. Запропоновано створення Національного органу, який би координував ці ініціативи. Це дозволить більш ефективно впроваджувати європейські принципи та покращити взаємодію між державними структурами.

Список використаних джерел

1. Україна в системі європейської інтеграції: Монографія. Навчальний посібник / М. Палінчак, В. Приходько, В. Химинець та ін. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. 344 с.

Скляр Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Медяник Г. М.

**УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

Удосконалення державної політики у сфері органів юстиції є важливою складовою процесу європейської інтеграції України, адже відповідність стандартам Європейського Союзу в цій сфері є однією з основних вимог для успішного вступу країни до європейської спільноти. Враховуючи, що органи юстиції виконують функції, які безпосередньо впливають на правову систему, права і свободи громадян, удосконалення їх роботи є стратегічно важливим для забезпечення правової держави, верховенства права, справедливості та прозорості в управлінні.

Процес реформування органів юстиції в Україні має на меті приведення національної правової системи до європейських стандартів, що передбачають незалежність судової влади, підзвітність органів юстиції, а також ефективність правосуддя та доступ до нього. У цьому контексті українська держава зіштовхується з рядом викликів і потребує вдосконалення своєї політики у сфері органів юстиції.

Одним із ключових аспектів удосконалення державної політики у сфері органів юстиції є реформування судової системи, яке є однією з основних вимог ЄС до країн-кандидатів. Незалежність суддів є основою правосуддя, що має здійснюватися без будь-якого впливу з боку інших гілок влади чи політичних структур. Удосконалення процедури призначення та звільнення суддів, а також забезпечення їх фінансової та адміністративної незалежності є необхідними кроками для побудови ефективною правової системи.

Не менш важливим є підвищення рівня професіоналізму та кваліфікації суддів, що має відбуватися через систему конкурсного відбору, проведення спеціальних навчальних програм та сертифікаційних курсів. Враховуючи високий рівень корупційних ризиків у судовій сфері, важливим елементом удосконалення політики є створення незалежних органів для боротьби з корупцією в судовій системі, а також підвищення прозорості судових процесів.

Іншим важливим напрямом є забезпечення доступу до правосуддя для всіх громадян, зокрема через удосконалення механізмів правового захисту для вразливих груп населення, таких як малозабезпечені, пенсіонери, люди з інвалідністю та інші.

Європейська інтеграція України також вимагає вдосконалення законодавчої бази, що регулює діяльність органів юстиції. Потрібно адаптувати українське законодавство до європейських стандартів, особливо в таких сферах, як права людини, доступ до правосуддя, а також забезпечення прозорості в діяльності органів юстиції. Це передбачає гармонізацію національних норм з актами Європейського Союзу, а також прийняття нових законів, що стосуються боротьби з корупцією, захисту правосуддя, а також регулювання діяльності адвокатів і правозахисних організацій.

Важливою частиною державної політики у сфері органів юстиції є також створення умов для розвитку електронного правосуддя. Система електронного правосуддя в Україні повинна бути інтегрована з іншими державними реєстрами та інформаційними системами, що дозволить забезпечити оперативність розгляду справ, зменшити паперову бюрократію та знизити можливості для корупційних зловживань. Поширення он-лайн-послуг у сфері юстиції, зокрема подачі позовних заяв та отримання судових рішень, є необхідним кроком для забезпечення зручності та доступності правосуддя для громадян.

Ключовим викликом є також забезпечення належного фінансування судової системи, що дозволить покращити умови роботи суддів, працівників судів, а також забезпечити належну матеріально-технічну базу для ефективного функціонування судів. Для цього необхідно розробити ефективну систему розподілу бюджетних коштів, що гарантуватиме справедливості у фінансуванні судових органів і мінімізуватиме ризики корупції.

Окремим питанням є боротьба з корупцією в органах юстиції, що залишається серйозною проблемою для України. Для цього необхідно посилити контроль за діяльністю суддів та інших працівників органів юстиції, а також створити ефективні механізми для забезпечення відповідальності за корупційні правопорушення. Це передбачає не тільки внутрішній контроль, але й громадський моніторинг, що дозволяє забезпечити прозорість та підзвітність у судовій системі.

Таким чином, удосконалення державної політики у сфері органів юстиції України є важливим етапом на шляху до європейської інтеграції. Це вимагає комплексного підходу, який включає реформування судової системи, адаптацію законодавства до європейських стандартів, підвищення рівня прозорості та ефективності правосуддя, а також боротьбу з корупцією та розвиток альтернативних механізмів вирішення правових спорів. Успішне впровадження цих заходів дозволить Україні не лише відповідати вимогам ЄС, а й створити належні умови для розвитку правової держави та забезпечення справедливості для громадян.

Список використаних джерел

1. Жукова О.В. Євроінтеграційні процеси в системі правосуддя України. Львів. 2019.
2. Кондратенко М.М. Реформа органів юстиції в Україні в умовах євроінтеграції. Харків. 2018.
3. Мельник Р.В. Проблеми і перспективи розвитку судової системи України в умовах євроінтеграції. 2020.

Скрябін А. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Публічне управління у сфері містобудування є ключовим елементом забезпечення раціонального розвитку міст та територій. Ця галузь присвячена не так вивченню, як впровадженню методів та підходів до управління міським середовищем, забезпечення ефективного використання ресурсів та вирішення проблем, пов'язаних із міським життям. Одним із основних завдань публічного управління у містобудівній сфері є забезпечення збалансованого та сталого розвитку міст. Це включає в себе не лише планування містобудівної політики, але й сталий розвиток інфраструктури, контроль за використанням земельних ресурсів та збереженням природних об'єктів. Публічні управлінці також відповідають за забезпечення безпеки та комфорту міського середовища, на них покладається розробка програм енергоефективності та зменшення викидів. І якщо останнє є складовою загальносвітових тенденцій, то питання безпеки наразі є одним з національних пріоритетів державної політики як на рівні керівництва міст України, так і на урядовому рівні.

Управління містобудівною діяльністю вимагає використання різних методів та інструментів для досягнення поставлених цілей. Один з таких методів – це стратегічне планування, яке передбачає розробку довгострокових стратегій розвитку міста на основі аналізу поточного стану та прогнозування майбутніх тенденцій. Ще одним важливим інструментом є громадське консультування та участь громадськості у прийнятті рішень щодо містобудівної політики. Крім того, публічне управління у містобудівній сфері використовує інструменти фінансового та бюджетного планування для ефективного розподілу ресурсів на реалізацію проектів і програм. Доволі важливим інструментом ефективною містобудівної діяльності є раціональне просторове планування. Варто зауважити, що у науковій літературі часто спостерігається вживання термінів «просторове планування», «територіальне планування», «планування територій», «просторово-територіальне планування», «регіональне планування», що призводить до термінологічної неоднорідності та заміщення понять.

В умовах війни надзвичайно важливим є таке територіальне планування, яке передбачає локальне дистанціювання об'єктів критичної інфраструктури від закладів освіти та місць скупчення населення. Окремої уваги заслуговує і проблематика міжрегіональної співпраці, адже переміщення мільйонів осіб призвело і до зміни трудових відносин. Значна кількість працівників продовжили свою роботу віддалено, а учні та студенти перейшли на дистанційний формат навчання. В цілому ж, для здійснення раціональної містобудівної діяльності, як складової регіональної політики, необхідним є формування і дотримання системного підходу, що включає в себе: стратегічне планування регіонального розвитку; інституційно-правове забезпечення регіонального розвитку; належний облік ресурсного потенціалу регіону, району, міста; організацію транспорту й зв'язку; нагляд за фінансово-економічною активністю; реалізацію міжрегіональних проектів. Зазначена політика повинна враховувати фактори гарантування безпеки населення та об'єктів критичної інфраструктури, і при цьому орієнтуватися на сталий розвиток міст.

Необхідність формування раціональної регіональної політики у сфері містобудування, вимагає від фахівців у галузі публічного адміністрування врахування ряду факторів, обумовлених соціальними, демографічними, екологічними і політичними процесами, притаманними конкретному суспільству. Перспективи сталого розвитку міста вимагають також активної взаємодії з громадськістю, що наразі представлена як класичними громадськими організаціями, так і волонтерами та їх об'єднаннями, які навряд чи втратять актуальність і після закінчення війни.

Смирнов Д. І.

Класичний приватний університет
аспірант

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ПОБУДОВИ

Державна ґендерна політика України спрямована на впровадження ґендерних підходів у всіх сферах життєдіяльності суспільства, оскільки паритетне представництво чоловіків і жінок є однією з основних ознак демократичності суспільства та соціальної справедливості. Базовими засадами реалізації ґендерної політики в Україні є загальновизнані міжнародні норми, зафіксовані у Загальній декларації прав людини, Конвенції про політичні права жінок, Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, платформі дій Четвертої Всесвітньої конференції зі становища жінок, Декларації тисячоліття та інших документах.

Основні засади державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків визначені у Конституції України та спеціальному Законі України "Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків". Ухвалення зазначеного закону є важливим кроком у реалізації державної ґендерної політики України, незважаючи, що норми цього закону є здебільшого декларативними. Також Україна прийняла низку міжнародних документів, в яких передбачається подальший її розвиток шляхом ґендерної демократизації суспільства, основою якого є консенсусне спрямування щодо досягнення рівних можливостей для жінок і чоловіків. Ігнорування ґендерних підходів стримує розвиток усіх країн, зокрема, це стосується й України, яка робить надто уповільнені кроки до задекларованої мети.

Отже, Україна бачить себе частиною європейської цивілізації в перспективі євроінтеграції. В умовах сьогодення в Україні створено достатню законодавчу базу для реалізації ґендерної рівності. Проте реальні механізми подолання ґендерної дискримінації залишаються невирішеними. Міжнародні умови України та її вибір на шляху європейської інтеграції вимагають від нашої держави дотримання принципів демократії, зокрема впровадження комплексного ґендерного підходу в усіх сферах суспільного життя. Але ґендерна складова, яка буде запроваджена в усіх державних органах, має бути не лише декларативною, а охоплювати всі форми практичної реалізації.

Солдатов Д. В.

Класичний приватний університет
аспірант

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Сьогодні управління системою охорони здоров'я в Україні не пристосоване до сучасних соціально-економічних умов, а тому підлягає обґрунтованим організаційним змінам. Теоретичні розробки вітчизняних науковців з державного управління, нові концептуальні і практичні напрацювання обумовлюють глибокий аналіз напрямів трансформації механізмів державного управління медичної сфери, але дослідження питань організаційно-правових засад у системі управління охороною здоров'я ще не набули системного характеру. Йдеться про організаційно-правові засади взаємодії між структурними елементами управління: виконавчою та представницькою владою, органами управління охороною здоров'я.

Однією з проблем для медичних закладів, пов'язаних з їх юридичним статусом, є підпорядкованість органам місцевого самоврядування. Проблеми полягають у неможливості укласти контракти через відсутність юридичної самостійності і залишатися бюджетними підрозділами. Відсутність ринкових стимулів для медичних установ і недостатній розвиток механізмів підзвітності створюють таке середовище, в якому неякісна діяльність і результативність роботи не має для них негативних наслідків. Готовність органу-засновника компенсувати збитки закладів охорони здоров'я, відсутність моніторингу фінансових та інших показників результативності, відсутність загрози закриття дають можливість працювати по-старому.

Слід зазначити, що обсяги видатків зведеного бюджету на охорону здоров'я у відсотках до ВВП в останні роки зростають, як і абсолютні видатки на дану сферу. Водночас ці обсяги ще залишаються вкрай недостатніми для приведення сфери охорони здоров'я у відповідності до реальних потреб, адже вони є значно нижчими не лише від подібних показників у розвинених країнах світу, а й від вітчизняних показників.

Отже, державне управління системою охороною здоров'я на регіональному та місцевому рівнях в Україні через неадекватність законодавчих актів є неефективним, а повноваження окремих його ланок не може забезпечити сучасні суспільні потреби. Спостерігається окрема невизначеність у відносинах між місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування. Виходячи з цього, треба визнати, що основними принципами реформування державного управління та місцевого самоврядування повинні бути децентралізація, субсидіарність, партнерські стосунки між органами державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, міжсекторальна взаємодія.

Спічак О. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ В УКРАЇНІ

У багатьох провідних країнах світу креативні індустрії стають дедалі популярнішими. Зростає кількість організацій і ініціатив, що ідентифікують себе з цією сферою, а їхній внесок у економіку постійно збільшується. Ці галузі поєднують мистецтво, культуру, бізнес і технології, використовуючи творчі навички для отримання доходу через торгівлю та права інтелектуальної власності. Креативні індустрії є одними з найдинамічніших секторів світової економіки, відкриваючи можливості для країн, що розвиваються, швидко інтегруватися у сучасні економічні процеси. Для України це особливо актуально в контексті відновлення після війни.

Щоб забезпечити розвиток креативних індустрій в Україні, необхідно створити концептуальні основи для їхнього впровадження на регіональному та місцевому рівнях, а також розробити відповідні методики й технологічні підходи. Серед основних завдань – дослідити стан культурно-креативних індустрій у країні, оцінити нормативну базу, розглянути моделі взаємодії бізнесу, влади й громади, а також розробити інструменти для оцінки успішності цих галузей і механізми публічно-управлінської підтримки.

На сьогодні в Україні креативні індустрії розвиваються здебільшого у великих містах, таких як Київ, Львів, Харків, Ужгород і Одеса, але діють ізольовано, без інтеграції у єдиний сектор. Міжнародний досвід свідчить, що систематична та довготривала державна підтримка значно ефективніша за короткострокові програми. Україні необхідно адаптувати цей досвід до власних умов, модернізуючи систему публічного управління для стимулювання інновацій, творчості та наукової діяльності. Держава має запровадити заходи для підтримки інноваційних ідей, створення сприятливих умов для розвитку креативних галузей і забезпечення контролю за ефективним використанням ресурсів. Необхідно створити законодавчу базу для захисту інтелектуальної власності, стимулювати інвестиції та комерціалізацію наукових розробок. Податкові, фінансові та регуляторні заходи повинні сприяти розвитку малого й середнього бізнесу у сфері креативної економіки. Такий підхід допоможе інтегрувати інноваційні й творчі рішення в економіку України, роблячи її конкурентоспроможною.

Станґріт І. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Онішкевич Ю. В.

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Механізми управління витратами підприємств інформаційних технологій включають декілька складових, такі як індикатори процесу управління, напрями управління та організаційні структури. Системи управління витратами формуються на основі принципів та регламентації дій, що впливають на витрати підприємства. Основна мета цих механізмів – оптимізація витрат з метою підвищення ефективності і конкурентоспроможності підприємства.

До основних компонентів варто віднести:

1. Індикатори процесу управління

Ці індикатори дозволяють оцінювати ефективність витрат і включають:

– Ключові показники ефективності (KPI): Визначаються специфічні показники, такі як вартість на проєкт, швидкість виконання завдань, якість продукту тощо.

– Аналіз витрат: Використання різних методів аналізу (можна включити ABC-аналіз, SWOT-аналіз) для виявлення основних факторів витрат та їхніх причин.

2. Напрями управління

Це області, в яких можуть бути проведені оптимізації та зниження витрат:

– Процеси закупівель: Оптимізація витрат на програмне забезпечення та апаратне забезпечення, ефективне управління контрактами з постачальниками.

– Управління проєктами: Впровадження методологій управління проєктами (наприклад, Agile, Scrum), які допомагають зменшити витрати під час розробки та впровадження IT-рішень.

– Автоматизація процесів: Впровадження новітніх технологій для автоматизації повторюваних завдань, що може скоротити витрати на персонал.

3. Організаційні структури

Структура управління витратами повинна бути адаптована до специфіки підприємства:

– Визначення відповідальності: Чітке розподілення обов'язків серед співробітників у галузі витрат, що забезпечує контроль і звітність.

– Командна взаємодія: Формування міжфункціональних команд для управління витратами, що дозволяє долучати фахівців з різних областей (фінансів, IT, управлінського обліку).

4. Принципи та регламентація дій

Регламентуючі документи, що описують порядок управління витратами, включають:

– Внутрішні політики та процедури: Розробка стандартних операційних процедур (SOP) з метою стандартизації процесів управління витратами.

– Моніторинг і звітність: Введення регулярного моніторингу витрат, складання звітів для вищого керівництва для оперативного реагування на відхилення.

5. Мета механізмів

Основна мета механізмів управління витратами полягає в:

– Оптимізації витрат: Визначення та зменшення непотрібних витрат для підвищення прибутковості.

– Підвищенні ефективності та конкурентоспроможності: Формування стратегії, яка дозволить підприємству краще конкурувати на ринку завдяки більш раціональному використанню ресурсів.

Ці механізми є основою для формування стратегічного підходу до управління витратами підприємств інформаційних технологій.

Станґріт Р. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Покатаєв П. С.

ВИКЛИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Публічне управління в сфері соціального захисту учасників бойових дій в Україні є важливою складовою підтримки військовослужбовців та їхніх сімей. Актуальними аспектами є вдосконалення нормативно-

правових механізмів, залучення різних соціальних ресурсів та ефективність функціонування системи в умовах воєнного стану. Важливо забезпечити адаптацію існуючих законодавчих актів до потреб учасників бойових дій та моніторинг їх реалізації.

Соціальний захист учасників бойових дій в Україні стикається з низкою викликів, серед яких можна виділити:

1. Недостатнє фінансування: Бюджетні обмеження часто не дозволяють забезпечити належний рівень соціальних виплат та послуг для ветеранів.

2. Бюрократичні перепони: Складні процедури отримання статусу учасника бойових дій та соціальних виплат можуть бути перешкодою для тих, хто потребує допомоги.

3. Психологічні травми: Багато учасників бойових дій потребують психологічної реабілітації, але не всі мають доступ до якісних медичних і психологічних послуг.

4. Адаптація до цивільного життя: Повернення до мирного життя може бути складним, особливо в питаннях працевлаштування, навчання та інтеграції.

5. Вирішення соціальних проблем: Часто ветерани стикаються з проблемами житлового забезпечення, медичної допомоги та соціальної підтримки.

6. Відсутність комплексного підходу: Нерідко соціальні послуги надаються в залежності від окремих ініціатив, але відсутній єдиний стратегічний план у сфері соціального захисту.

7. Складність в оцінці потреб: Різноманітність досвіду та потреб учасників бойових дій ускладнює створення універсальної моделі надання допомоги.

Ці виклики потребують комплексного підходу та співпраці між державними органами, громадськими організаціями та міжнародними партнерами для покращення умов життя ветеранів.

Старостенко С. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Боклаг В. А.

КОНЦЕПЦІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Світові глобальні процеси становлення публічної влади в Україні в основному пов'язані з демократизацією суспільства та реформуванням державного управління. Ці процеси включають впровадження нових управлінських підходів, таких як клієнтоорієнтована система публічного управління, що підвищує соціальну значимість державних інститутів. Також враховуються глобалізаційні тенденції, які впливають на формування публічної політики в країні.

Публічна політика в глобальному масштабі вимагає максимальної співучасті акторів у формуванні нового загального управлінського, комунікативного та ідеологічного концепту світового розвитку. В умовах посиленої інформатизації, розвитку нових технологій, триваючої глобалізації світової економіки, розмивання національно-державних кордонів, збільшення конфліктності, появи нових проблем в області екології, охорони здоров'я та ін., об'єктивно відбувається розширення і ускладнення порядку денного, трансформація міжнародних і державних політичних інститутів, зміна ролей і функцій більшості гравців на національному, регіональному та світовому рівні. У той же час з'явилося безліч нових акторів світової політики, здатних за допомогою ресурсів впливати на політичний процес, як у внутрішньому (національному), так і в зовнішньому середовищі, що стало результатом змін і появи нових форм публічної взаємодії різних суб'єктів політики в процесі виробництва нових культурних і ідеологічних смислів, моделей комунікації і глобального управління.

Концепція глобального управління доволі чітко окреслює реальну ситуацію, що склалася в сучасному світі та знаходить підтвердження у частковому підпорядкуванні глобальних структур: ООН, МВФ, Світового Банку, СОТ та G-8 груп провідних держав світу. Низка міжнародних організацій галузевого спрямування здійснює глобальні управлінські впливи у конкретних досить вузьких галузях, серед яких варто виокремити: ВООЗ (у галузі охорони здоров'я), МАГАТЕ (у галузі атомної енергетики), МОП (у галузі трудових відносин).

Дані суб'єкти формування глобального політичного курсу конструюють глобальні тенденції розвитку, які обумовлюють транснаціональні виклики публічного управління – вимоги, сигнали, заклики та спонукання щодо здійснення певних заходів у сфері управління.

Загалом світові глобальні процеси, такі як економічна інтеграція та формування глобальних ринків, значно впливають на становлення публічної влади в Україні. Ці процеси вимагають адаптації українських політичних та управлінських структур до нових умов, що орієнтуються на міжнародні стандарти та практики. Вони стимулюють розвиток політико-управлінської еліти, що здатна відповідати викликам глобалізації та інтеграції в європейські та світові структури. Окрім цього, важливе значення має відокремлення публічної влади від приватної, що впливає на механізми управління та забезпечення прозорості в публічному секторі.

Стецішин В. Б.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., професор Покатаєв П. С.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Публічне управління антикорупційною політикою в умовах євроінтеграції України включає розробку та реалізацію ефективних заходів, що відповідають європейським стандартам. Цілеспрямовані дії в цій сфері стосуються не лише боротьби з корупцією на внутрішньому рівні, але й інтеграції в міжнародні антикорупційні системи. Важливим аспектом є вдосконалення механізмів управління антикорупційною політикою в органах публічної влади, а також забезпечення прозорості та підзвітності державних структур [1].

Публічне управління антикорупційною політикою в умовах євроінтеграції України є важливим аспектом, оскільки корупція негативно впливає на розвиток країни, її економічну стабільність та міжнародний імідж. Євроінтеграція створює додаткові вимоги до влади, особливо в контексті виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, яка передбачає низку стандартів та практик у сфері управління, в тому числі антикорупційних заходів.

До основних аспектів варто віднести наступні: в Україні розроблено ряд стратегій та планів дій, спрямованих на боротьбу з корупцією, таких як національні антикорупційні програми і плани дій, що включають заходи з підвищення прозорості та підзвітності державних органів.

Важливою складовою є створення незалежних антикорупційних органів, таких як Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП). Ці інституції мають на меті розслідування корупційних злочинів та притягнення до відповідальності осіб, які вчинили корупційні правопорушення.

У рамках публічного управління важливим є забезпечення моніторингу реалізації антикорупційної політики, а також звітності перед суспільством. Це включає в себе публікацію звітів про стан боротьби з корупцією та результати діяльності антикорупційних органів.

Україні потрібно налагоджувати співпрацю з міжнародними організаціями (наприклад, ООН, ЄС, Transparency International), що можуть надати допомогу у навчанні, рекомендаціях та ресурсах для покращення антикорупційних практик.

Підвищення обізнаності громадян про права і обов'язки в сфері боротьби з корупцією є важливою частиною антикорупційної стратегії. Проведення освітніх кампаній та тренінгів, що сприяють формуванню нетерпимості до корупції серед населення.

У підсумку, ефективне публічне управління антикорупційною політикою в Україні в умовах євроінтеграції потребує комплексного підходу та залучення всіх зацікавлених сторін, включаючи державні органи, громадянське суспільство та міжнародні партнери. Це може суттєво сприяти покращенню інвестиційного клімату, підвищенню довіри громадян до державних інститутів та інтеграції України до європейських структур.

Список використаних джерел

1. Україна в системі європейської інтеграції: Монографія. Навчальний посібник / М. Палінчак, В. Приходько, В. Химинець та ін. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. 344 с.

Стецішин В. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Покатаєв П. С.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У сучасних умовах євроінтеграції Україна стикається з необхідністю проведення глибоких реформ, спрямованих на покращення системи публічного управління, зокрема в сфері боротьби з корупцією. Корупція залишається однією з основних проблем, що гальмує розвиток держави та негативно впливає на її імідж на міжнародній арені. Тому публічне управління антикорупційною політикою в Україні стало не лише питанням внутрішнього розвитку держави, а й важливим аспектом євроінтеграційного процесу.

Одним із ключових аспектів публічного управління антикорупційною політикою є створення ефективних інститутів для боротьби з корупцією. На сьогодні в Україні функціонують органи, які покликані виконувати ці завдання, зокрема Національне агентство з питань запобігання корупції (НАПК), Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП). Важливою складовою роботи цих органів є розробка та впровадження комплексних антикорупційних стратегій, що враховують міжнародний досвід і відповідають європейським стандартам. Інституційна реформа в Україні спрямована на підвищення ефективності цих органів, що має на меті створення прозорої та підзвітної системи управління державними ресурсами.

Прозорість і підзвітність органів влади – це важливі принципи, що лежать в основі ефективного управління антикорупційною політикою. Вони передбачають відкритість державних процесів та доступ громадськості до інформації про діяльність органів влади, використання бюджетних коштів, а також здійснення контролю за державними закупівлями. В Україні створено електронні системи, які дозволяють громадянам і громадським організаціям здійснювати моніторинг діяльності органів влади. Наприклад, система ProZorro, що забезпечує прозорість державних закупівель, є важливим інструментом для боротьби з корупцією в цій сфері.

Важливим аспектом публічного управління антикорупційною політикою є тісна взаємодія з громадянським суспільством та міжнародними партнерами. Однією з вимог Європейського Союзу до України є створення умов для активної участі громадян у процесах ухвалення рішень, а також забезпечення прозорості в діяльності органів влади. Громадські організації, міжнародні структури та ЗМІ мають важливу роль у контролі за реалізацією антикорупційної політики та наданні рекомендацій щодо покращення існуючих механізмів. Співпраця з міжнародними партнерами, зокрема ЄС, дозволяє Україні отримати не лише технічну, але й фінансову підтримку для реалізації реформ у боротьбі з корупцією.

Не менш важливим є створення механізмів покарання для осіб, винних у скоєнні корупційних правопорушень, а також забезпечення захисту для тих, хто активно бореться з корупцією. В Україні було створено систему антикорупційних судів, що дозволяє ефективно розглядати справи про корупцію. Однак наявність корупційних зв'язків у судовій системі залишається однією з головних проблем, що ускладнює процеси правосуддя. У цьому контексті важливо забезпечити реальну незалежність суддів та прокурорів, а також створити ефективну систему захисту whistleblower-ів, які повідомляють про корупційні діяння.

Інформаційна політика і освіта є важливими складовими в боротьбі з корупцією. Одним із завдань є підвищення рівня обізнаності населення щодо шкоди корупції та важливості боротьби з нею. Тому необхідно проводити освітні програми та інформаційні кампанії для державних службовців і громадян. Останнім часом в Україні з'явилося багато ініціатив, спрямованих на формування антикорупційної культури серед молоді, а також на залучення громадян до участі в антикорупційних програмах.

Незважаючи на значний прогрес, боротьба з корупцією в Україні стикається з низкою викликів. Одним із них є невідповідність темпів реформ в окремих сферах управління, що призводить до збереження корупційних практик. Корупція є глибоко вкоріненою в різних галузях державного управління, що потребує тривалого часу для досягнення ефективних результатів. Крім того, питання незалежності судової влади залишається надзвичайно важливим для забезпечення справедливого розгляду справ про корупцію.

Перспективи розвитку публічного управління антикорупційною політикою в Україні в умовах євроінтеграції залежать від успішної реалізації реформ та забезпечення належної співпраці з міжнародними партнерами. Вдосконалення інституційної спроможності органів, зміцнення незалежності судової системи та продовження боротьби з корупцією в усіх сферах життя є необхідними умовами для подальшого розвитку країни. У разі успішного впровадження цих змін Україна зможе не лише покращити свою позицію в міжнародних рейтингах, але й забезпечити сталий розвиток на основі прозорості, підзвітності та боротьби з корупцією.

Список використаних джерел

1. Стефанишин В.М. Антикорупційна політика в Україні: теоретичні та практичні аспекти. Київ. 2016.
2. Кравчук І.П. Євроінтеграційна політика України в контексті боротьби з корупцією. Львів. 2020.
3. Тарасова О.І. Боротьба з корупцією в умовах євроінтеграції України: сучасні виклики та стратегії. Київ. 2018.

Стойловський М. Д.

Класичний приватний університет
аспірант
наук.кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

У результаті реформи децентралізації управління освітньою системою відбулися такі зміни: заклади загальної середньої освіти передано під управління органів місцевого самоврядування, об'єднаних територіальних громад (ОМС, ОТГ); для виконання нових повноважень місцевому самоврядуванню передано фінансові ресурси для освітньої сфери території; ОМС утворили структурні підрозділи управління освітою громади; ОТГ визначають мережу закладів освіти, освітні округи та опорні заклади і їхні філії.

Серед основних напрямів розв'язання проблем освітньої системи І. Безена [1, с. 25] зазначає:

1. Перегляд змісту загальної середньої освіти: нові Державні стандарти школи; особистісно-орієнтоване освітнє середовище; стимулювання здобуття умінь і навичок для успішної життєвої самореалізації; врахування психофізичних особливостей дитини; професійно орієнтовано середовище школи.

2. Запровадження нової педагогіки загальної середньої освіти: розвиток педагогіки партнерства; розвиток співпраці із батьківською громадою; організація самоврядування; застосування цифрових технологій з освітньою метою; орієнтування освітнього середовища на індивідуалізацію розвитку; інклюзія і психологічний супровід.

3. Створення нової системи управління загальною середньою освітою: державно-громадське управління освітньою системою і закладами; запровадження авторських освітніх програм; формування фінансової та академічної автономії закладів освіти; самоврядування закладів освіти; стимулювання професійному розвитку вчителя.

4. Розбудова нової структури загальної середньої освіти: перехід на 12 річну модель навчання; профільна старша школа; допрофесійна підготовка; можливості вступу до закладів вищої освіти; нова модель підвищення кваліфікації педагогів.

5. Розроблення нової моделі фінансування загальної середньої освіти: прозорість розподілу коштів; фінансова автономія закладу; державно-громадське партнерство направлене на спів фінансування закладу освіти; принцип «гроші ходять за дитиною» та «гроші ходять за вчителем» з академічного професійного зростання; рівний доступ до фінансування закладу; стимулювання притоку коштів в освіту.

6. Розроблення нового нормативно-правового забезпечення загальної середньої освіти: прийняття нової законодавчої бази, проведення суцільної ревізії нормативного законодавства, що регулює життєдіяльність закладу освіти; обмеження бюрократичного процесу та звітності в закладах освіти; підвищення відкритості та прозорості діяльності закладу освіти.

Основними складовими процесу управління системою освіти є: питання розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень; раціональна організація праці апарату управління та закладів освіти громади; самостійна кадрова політика; постановка регіональної мети, шляхів та засобів досягнення ефективних результатів у розвитку освітнього середовища; розвиток місцевої ініціативи, педагогічних експериментів, інтернаціоналізації суспільного життя, інтеграції освітньої сфери у стратегії розвитку громади; управління освітньою системою; розширення механізмів інформаційного забезпечення, відкритості та прозорості управлінської діяльності.

Список використаних джерел

1. Безена І.М. Державна політика у сфері загальної середньої освіти та механізми її реалізації: регіональний аспект. *Публічне управління і адміністрування в Україні. Секція 2. Механізми публічного управління*. 2020. Випуск 17. С. 22-29. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5240-2020-17-4>. URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/17-2020/6.pdf>.

Ступник Є. М.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Сьогодні проблеми формування ефективної державної політики у сфері національної безпеки набувають актуальності. Це пов'язано із зовнішніми загрозами, такими як агресія Росії, інформаційні небезпеки, кібератаки, а також з внутрішніми небезпеками – корупційними проявами, політичними впливами на державно-управлінські рішення, непрофесіоналізмом державних службовців та іншими. Сучасні проблеми забезпечення національної безпеки сьогодні розглядаються в різних ракурсах: як захист від зовнішніх агресорів; як інформаційні загрози та небезпеки; як система забезпечення професіоналізму кадрового потенціалу державного управління; як захист держави від міжнародного втручання тощо.

Специфіка системи правових актів у сфері національної безпеки полягає в тому, що основні напрями регулюють не федеральні закони, а інші акти, зокрема, Концепція протидії тероризму, Транспортна стратегія, Військова доктрина, Доктрина інформаційної безпеки, Екологічна доктрина, Концепція зовнішньої політики й інші документи. Глобалізація властиво передусім посилення економічної, інформаційної, науково-технічної та правової взаємозалежності. Становлення все більш ускладнюється, і укрупнення соціально-економічної системи веде до посилення наддержавного регулювання.

Виходячи з тексту основних доктрин європейських держав в області національної безпеки загалом, впливає висновок про те, що в них визнається принцип монополіаного світу. Німеччина, наприклад, виступає за консолідацію під німецьким лідерством Європейського союзу і подальшу його інтеграцію – формування спільної зовнішньої політики і політики безпеки, в тому числі єдиних європейських збройних сил.

Отже, проведений аналіз дає підстави зазначити, що в Україні потрібно розробити загальний рамковий стратегічний документ – «Білу книгу національної безпеки», де передбачити: глобальну безпеку, європейську безпеку, міжнародну безпеку, розвиток систем національної безпеки та прогнозування подальших етапів формування державної політики у сфері національної безпеки.

Стуркіс Г.

Класичний приватний університет

УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ

Публічне управління міжнародним військовим співробітництвом України є одним із ключових елементів державної політики у сфері безпеки та оборони. Воно передбачає взаємодію України з іншими державами, міжнародними організаціями та союзами з метою зміцнення обороноздатності, інтеграції в євроатлантичну безпекову систему та сприяння глобальній безпеці.

Метою та завданнями публічного управління міжнародним військовим співробітництвом України виступає забезпечення національної безпеки. Це забезпечується через створення стійкої системи оборони шляхом залучення міжнародної допомоги, обміну досвідом та участі в багатосторонніх ініціативах. А також через формування колективних механізмів реагування на сучасні виклики, такі як гібридні загрози, тероризм, кібербезпека.

Інтеграція в НАТО та ЄС є доволі пріоритетним завданням. Виконання стандартів НАТО у сфері оборони та управління має допомогти досягти поставленої цілі. Підвищення сумісності з силами НАТО через участь у спільних навчаннях, операціях і програмах.

Розвиток двосторонніх і багатосторонніх відносин - мета яка досягається щодня. Укладання угод про військове співробітництво з державами-партнерами це те, що ми бачимо зараз.

Модернізація Збройних Сил України (ЗСУ) найголовніша мета. Шляхом залучення сучасних технологій, навчання і обладнання завдяки міжнародним партнерам, а також зміцнення кадрового потенціалу шляхом навчання українських військових за кордоном.

Виклики та перспективи.

Виклики:

- продовження війни проти Росії, що вимагає постійного залучення міжнародної підтримки;
- потреба у швидкій адаптації до стандартів НАТО;
- недостатність ресурсів для модернізації оборонної системи.

Перспективи:

- розширення співпраці з НАТО та отримання членства;
- зміцнення військової промисловості через міжнародні інвестиції;
- поглиблення партнерства з країнами, що підтримують суверенітет України.

Міжнародне військове співробітництво є стратегічним інструментом зміцнення обороноздатності України. Воно дозволяє інтегруватися в глобальну систему безпеки, посилити позиції країни на міжнародній арені та забезпечити стабільність і мир у регіоні.

Таран І. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації проти України особливо гостро почали спостерігатися виклики до інформаційних систем, як у сфері оборони та національної безпеки, так і

у напрямках фінансової, економічної, соціальної, гуманітарної безпеки та інших пріоритетних напрямів реалізації функцій публічного управління. Інформаційна безпека є основою реалізації ефективних функцій публічного управління забезпечення суспільно-політичних та соціально-економічних процесів. Умови повної військової агресії є надзвичайно складним випробуванням для інформаційної безпеки держави. У таких умовах інформаційна безпека стає надзвичайно важливою, оскільки залежно від ефективності заходів, прийнятих в цьому напрямку, може залежати результат війни. На рівні держави, в умовах повної військової агресії, інформаційна безпека має бути забезпечена на кількох рівнях.

Також, важливим елементом інформаційної безпеки є підготовка та навчання військових та цивільних кадрів щодо захисту інформації та реагування на інформаційні загрози. До такої підготовки можуть входити курси з кібербезпеки, тренінги з психології війни, навчання використанню новітніх технологій та систем захисту інформації. Отже, враховуючи високу актуальність дослідження доцільно звернутися до розробки даного питання.

Однак, публічне управління інформаційною безпекою може також здійснюватися на рівні окремих організацій або громадян. Це може включати створення відповідних політик та процедур управління інформаційною безпекою, проведення навчань та тренінгів з питань інформаційної безпеки, а також встановлення відповідних технологій та систем безпеки для захисту конфіденційної інформації.

Отже, аналізуючи нові виклики та перспективи впровадження інформаційних технологій визначають необхідність формування сучасних теоретико-методичних підходів до визначення поняття публічного управління інформаційною безпекою, що можна визначити як процес керування аходами, спрямованими на захист конфіденційної інформації від несанкціонованого доступу, використання, розголошення та знищення на рівні держави, організацій або громадян. Цей процес може включати створення відповідних законодавчих актів, встановлення відповідних органів контролю та нагляду, проведення навчань та тренінгів з питань інформаційної безпеки, а також встановлення відповідних технологій та систем безпеки для захисту конфіденційної інформації. Метою публічного управління інформаційною безпекою є забезпечення безпеки конфіденційної інформації від потенційних загроз, таких як кібератаки, віруси, шпигунський софт та інші шкідливі програми

Твердохліб О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Огаренко В. М.

ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ ЩОДО ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Політика зайнятості в Україні щодо підтримки підприємництва включає різноманітні заходи, спрямовані на стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, який забезпечує значну частку зайнятості і доданої вартості в економіці. Основні напрямки підтримки включають фінансові програми, пільги для підприємців, навчання та консалтингові послуги, а також компенсації за працевлаштування нових працівників. Ці заходи є особливо актуальними в умовах дестабілізації економіки, коли зниження ділової активності негативно впливає на рівень зайнятості.

В Україні існує кілька основних програм підтримки підприємництва, які спрямовані на розвиток малого та середнього бізнесу. Ось деякі з них:

1. Програма "Доступні кредити 5-7-9%": Це державна ініціатива, що надає суб'єктам господарювання можливість отримати кредит за пільговою ставкою для розвитку бізнесу.
2. Державна програма "Сімейна ферма": Спрямована на підтримку розвитку фермерських господарств через надання фінансової допомоги, консультацій і навчання.
3. Фонд підтримки підприємництва: Програма, що надає фінансову та консультаційну підтримку малим підприємствам, включаючи гранти та низькопроцентні кредити.
4. Тренінги та програми навчання: Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства проводить різні тренінги та семінари для підприємців з метою підвищення їх кваліфікації.
5. Податкові пільги: В певних сферах бізнесу, наприклад, для ІТ-компаній або стартапів, можуть бути впроваджені податкові вигоди та знижки.
6. Програми підтримки експорту: Державні програми, які допомагають українським підприємцям виходити на міжнародні ринки, включаючи фінансове та консультаційне супроводження.

Ці програми можуть змінюватися та оновлюватися, тому важливо слідкувати за новинами та інформацією від державних органів.

Тимбай В. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Сутність регіональної політики в різних країнах різниться в залежності від масштабів її впливу. В деяких країнах вона розглядається достатньо широко – як державне регулювання територіального розвитку, в інших – реалізується шляхом використання обмеженої кількості інструментів. Для України в умовах децентралізації влади актуальним є широке розуміння регіональної політики.

Під регіоном, як частиною території країни, розуміють значну цілісну територію, де проживає певна кількість населення, розташовані підприємства різних галузей та різних форм власності, установи, що забезпечують нормальні умови для життя людей, для праці, освіти, культури, спілкування.

Опорним терміном, що лежить в основі розгляду розвитку державної регіональної політики в аспекті її європейської інтеграції є поняття «регіональна політика». Доцільно розрізняти державну регіональну політику, що проводиться центральними органами державної влади відносно регіонів, і власне регіональну

політику, що проводиться органами управління регіонів відносно територій, які перебувають під їхньою юрисдикцією.

Регіональною політикою є внутрішня політика регіонів, яка здійснюється органами управління регіоном самостійно з урахуванням загальнодержавних інтересів. Ця частина політики може бути названа місцевою регіональною політикою. Цільові дії органів влади регіону, спрямовані на найбільш ефективне використання всіх ресурсів регіону для підвищення добробуту населення, вдосконалення структури матеріального виробництва, поліпшення стану навколишнього середовища, розвиток соціально-економічної інфраструктури.

Державна регіональна політика є важливим елементом політики держави, спрямованої на посилення конкурентоспроможності економіки держави та її регіонів, підвищення рівня добробуту населення та сприяння інтегрованості її простору.

Державна регіональна політика – це сфера діяльності держави, де за допомогою законодавчих, економічних, соціальних і технологічних важелів здійснюється управління просторовим розвитком країни з метою забезпечення її єдності.

Сутністю державної регіональної політики є сукупність організаційно-правових та економічних заходів щодо поточних цілей держави та ефективного розвитку регіонів, раціонального використання ресурсів, створення сприятливих умов життєдіяльності людей, забезпечення екологічної безпеки довкілля тощо.

Державна регіональна політика України – це система нормативно-правових і організаційно-правових (інституціональних) способів і заходів, регламентованих Конституцією і законами України, завдяки яким главою держави, органами державної влади, органами регіонального та місцевого самоврядування, їх посадовими особами та іншими зацікавленими суб'єктами забезпечується ефективний збалансований політичний, інфраструктурний, економічний, соціальний, екологічний, інформаційний, культурний, духовний розвиток регіонів України з метою забезпечення інтересів і потреб територіальних громад, прав і свобод людини і громадянина.

Державна регіональна політика є складним, функціонально навантаженим соціальним, у тому числі політико-правовим (внутрішньополітичним і зовнішньополітичним), економіко-правовим (внутрішньо-економічним і зовнішньо-економічним) явищем. Подібна багатоаспектність вимагає функціонування дієвого механізму реалізації державної регіональної політики із розгалуженою структурою і наявною системою. Механізм реалізації державної регіональної політики включає правову та організаційну (організаційно-політичну, організаційно-економічну, організаційно-соціальну та інші) основи цього механізму.

Державна регіональна політика – це сукупність організаційних, правових та економічних заходів, які здійснюються державою у сфері регіонального розвитку країни з урахуванням поточного соціально-економічного стану регіонів та стратегічних завдань (відповідно до її стратегічних і поточних цілей та завдань). Заходи спрямовуються на стимулювання ефективного розвитку продуктивних сил регіону, раціональне використання їх ресурсного потенціалу, створення нормальних умов життєдіяльності населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства. Державна регіональна політика являє собою складову частину загальнодержавної стратегії економічного та соціального розвитку України.

Державна регіональна політика реалізується шляхом здійснення органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування системи заходів для забезпечення ефективного комплексного управління економічним та соціальним розвитком України та її регіонів.

Тіщенко М. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Набока К. О.

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАГЛЯДУ І КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ

Дотримання законодавства про працю є ключовим чинником забезпечення соціальної справедливості, захисту прав працівників та створення умов для економічного зростання. Державне регулювання у цій сфері включає систему механізмів нагляду та контролю, які спрямовані на забезпечення належного виконання трудового законодавства та попередження порушень.

Основою державного регулювання у сфері праці є Конституція України, Кодекс законів про працю України та спеціальні закони, такі як Закон України «Про державний контроль за додержанням законодавства про працю». Нормативно-правова база визначає повноваження органів державного нагляду, механізми контролю та відповідальність за порушення трудових прав.

Основним органом, що здійснює нагляд і контроль у сфері праці, є Державна служба України з питань праці. До її функцій входять: проведення інспекційних перевірок; розгляд звернень громадян щодо порушення трудових прав; забезпечення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед роботодавців та працівників.

Інші органи, такі як місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, відіграють допоміжну роль у реалізації державного контролю.

Слід зазначити й певні особливості механізмів нагляду і контролю. Перш за все, це планові та позапланові перевірки. Планові перевірки здійснюються відповідно до затвердженого графіка, тоді як позапланові проводяться у випадках виявлення порушень або за скаргами працівників.

Використання інформаційно-аналітичних систем. Інтеграція цифрових технологій дозволяє автоматизувати процеси моніторингу та аналізу даних про порушення.

Інспекційні відвідування. Інспектори праці мають право безперешкодно здійснювати перевірки підприємств незалежно від форми власності.

На сьогодні можна виділити такі проблеми та виклики в системі контролю, як то: недостатній рівень фінансування та кадрового забезпечення Держпраці; проблеми з координацією між різними державними органами; недостатня правова культура роботодавців і працівників; корупційні ризики та можливі зловживання у процесі інспекцій.

Отже, пропонуємо такі напрями щодо вдосконалення механізмів регулювання. Перш за все, це законодавче удосконалення, адже необхідно забезпечити чіткі правила для проведення перевірок та підвищити відповідальність за порушення. По-друге, вважаємо, що підвищення прозорості, впровадження відкритих реєстрів перевірок сприятиме зменшенню корупційних ризиків. Не менш важливим напрямом є підвищення кваліфікації інспекторів праці, адже регулярне навчання працівників Держпраці допоможе ефективніше виявляти порушення. Також слід приділити увагу інформаційній кампанії, враховуючи те, що проведення освітніх заходів для роботодавців і працівників сприятиме підвищенню правової обізнаності.

Отже, ефективний державний нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю є запорукою соціальної стабільності та розвитку економіки. Для покращення роботи механізмів державного регулювання необхідно впроваджувати сучасні технології, забезпечувати правову чіткість та підвищувати прозорість діяльності органів нагляду.

Токарєв В.О.

Класичний приватний університет

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СФЕРИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Розвиток сфери зайнятості населення є ключовим чинником забезпечення соціально-економічної стабільності держави. В умовах глобалізації, технологічних змін і трансформацій ринку праці публічне управління повинно бути спрямоване на адаптацію системи зайнятості до нових викликів, створення нових робочих місць і підвищення конкурентоспроможності робочої сили.

Проблемами даної теми виступає втрата робочих місць через автоматизацію виробництва та впровадження штучного інтелекту, зростання попиту на спеціалістів із цифрових навичок. Демографічні зміни такі як старіння населення та необхідність забезпечення зайнятості для людей старшого віку. Міграційні процеси, які впливають на ринок праці. Невідповідність між попитом і пропозицією. Наприклад, низька кваліфікація працівників порівняно з вимогами сучасного ринку та високий рівень безробіття серед молоді.

Глобалізація також є проблемою. Конкуренція між країнами за висококваліфіковану робочу силу, зміна структури зайнятості через глобальні тренди.

Публічне управління повинно сприяти адаптації системи зайнятості до змін через впровадження інноваційних рішень:

- формування сучасної політики зайнятості. Розробка національних стратегій розвитку ринку праці. Орієнтація на створення робочих місць у галузях з високою доданою вартістю, а також стимулювання зайнятості через державні програми підтримки бізнесу;

- вдосконалення системи освіти. Сприяння розвитку STEM-освіти та цифрових компетенцій. Інтеграція концепції "навчання протягом життя" (lifelong learning) для постійного оновлення навичок працівників. Залучення бізнесу до створення освітніх програм, орієнтованих на ринок праці;

- стимулювання інновацій у сфері праці. Це можна зробити шляхом створення сприятливих умов для підприємництва та самозайнятості, впровадження гнучких форм зайнятості, таких як дистанційна робота або використання цифрових платформ для пошуку роботи та надання консультаційних послуг;

- розвиток державно-приватного партнерства. Співпраця з бізнесом у питаннях створення нових робочих місць. Реалізація спільних програм з професійної підготовки та перепідготовки кадрів. Впровадження механізмів фінансування стартапів та інноваційних підприємств.

Інноваційний розвиток сфери зайнятості є важливим напрямом публічного управління, що сприяє сталому економічному зростанню, підвищенню добробуту громадян та зміцненню соціальної стабільності. Основними умовами успішного управління можна вважати інвестиції в освіту, перекваліфікацію та розвиток людського капіталу; створення сприятливих умов для інновацій і підприємництва; використання цифрових технологій для моніторингу, прогнозування та регулювання зайнятості.

Публічне управління має бути адаптивним до змін на ринку праці, забезпечувати прозорість і ефективність політик, а також активно залучати приватний сектор і громадськість до вирішення проблем зайнятості.

Трипольський Є. О.

Класичний приватний університет

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

наук. кер. – д. держ. упр., професор Набока К. В.

ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТЬ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ» ТА «ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ» В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Питання державного управління та публічного адміністрування є надзвичайно актуальними в умовах розвитку демократичних процесів, реформування державних інститутів і управлінських структур.

У науковій літературі існують різні підходи до трактування цих термінів, зокрема державне управління визначають як: вид соціального управління, вид специфічної діяльності держави, що дістає вияв у функціонуванні її органів, які впливають на суспільні відносини з метою її урегулювання відповідно до державних інтересів (Т. Коломосць [2]); процес здійснення авторитарного врядування через формування та реалізацію системи державних органів виконавчої влади на всіх рівнях адміністративно-територіального поділу країни, які застосовують сукупність способів, механізмів, методів владного впливу на суспільство (В. Мартиненко [4, с. 21]) тощо.

Державне управління традиційно розуміється як діяльність державних органів та посадових осіб, спрямована на здійснення політики держави, забезпечення її функціонування та розвитку. Це – складний і багатогранний процес, який включає в себе управлінські рішення, організацію та контроль за їхнім виконанням. Зокрема, в наукових дослідженнях можна виділити кілька основних підходів до визначення поняття «державне управління»: 1) інституційний підхід: державне управління трактують як діяльність інститутів держави, які мають законодавчі, виконавчі та судові повноваження, відповідно до цього підходу, акцент робиться

на функціонуванні та взаємодії органів влади; 2) процесуальний підхід: державне управління розглядається як сукупність управлінських процесів, що охоплюють прийняття рішень, їх реалізацію та оцінку результатів – наголошується на управлінських функціях та етапах процесу; 3) ресурсний підхід – державне управління трактується як використання ресурсів для досягнення цілей державної політики, у цьому контексті увага зосереджується на ефективному використанні людських, фінансових та матеріальних ресурсів.

Публічне адміністрування – підсистема соціальної системи, складник суспільства, чие функціонування та розвиток перебувають під потужним впливом із боку всіх інших сфер суспільної життєдіяльності [3, с. 298].

Кореляція понять «державне управління» та «публічне управління» інколи втрачається, а одне поняття замінюється іншим, оскільки «public administration» (публічне адміністрування) та «public management» (публічне управління) перекладаються з англійської як «державне управління» [1], правильним відповідником терміна «public management» буде «публічне управління», бо в буквальному сенсі це означає «публічний менеджмент» [5, с. 36]. Воно стосується організації та здійснення управлінських функцій у сфері публічного сектору, зокрема у взаємодії з громадянами та іншими соціальними групами.

Список використаних джерел

1. Босак О. З. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі. *Державне управління: теорія та практика* : збірник наукових праць. Харків : Вид-во «Магістр», 2010. № 2.

2. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.

3. Кондратюк Т. В. Становлення порівняльного публічного адміністрування як теоретико-методологічного напрямку дослідження механізмів державного управління. *Науковий вісник Академії муніципального управління* : збірник наукових праць, серія «Управління». 2010. № 3. С. 297–305.

4. Мартиненко В. М. Демократичне врядування: проблеми теорії та практики. *Публічне управління: теорія та практика* : збірник наук. праць. Харків : Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2010. № 1. С. 16–22.

5. Таран Є. І. Співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування» та «публічне управління» у трансформаційних процесах України. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2020. № 2. Том 31 (70) С. 33–37.

Трубін С. Ю.

Класичний приватний університет

аспірант

наук. кер. – к.держ.упр., доцент Балабуха К. Є.

ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ В МІСЦЕВИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Прибуткові активи в місцевих громадах включають в себе різноманітні інвестиційні проекти, які сприяють економічному розвитку, сталому розвитку та покращенню якості життя населення. Управління такими активами є важливим аспектом, оскільки від цього залежить фінансова стабільність громад і здатність реагувати на виклики та загрози, з якими вони стикаються в умовах обмежених ресурсів. Сучасні підходи до планування і використання інновацій можуть позитивно вплинути на ефективність управління цими активами.

Управління активами в місцевих громадах України стикається з кількома основними викликами [1]:

1. Обмежене фінансування: Багато громад мають обмежені бюджетні ресурси, що ускладнює інвестиції в розвиток активів та утримання існуючої інфраструктури.

2. Недостатній рівень професійної підготовки: Відсутність кваліфікованих кадрів у сфері управління активами та фінансів може призводити до неефективного використання ресурсів.

3. Корупція: Виклики, пов'язані з корупційними практиками, можуть заважати прозорому управлінню активами і відтік фінансів з громади.

4. Відсутність стратегічного планування: Багато громад не мають чітких стратегій управління активами, що призводить до хаотичного використання ресурсів.

5. Непрозорість інформації: Невідкритість даних про активи та їх використання може сприяти недовірі з боку населення та заважати залученню інвестицій.

6. Екологічні та соціальні виклики: Зміна клімату та соціальні проблеми можуть суттєво впливати на управління активами, збільшуючи витрати на інфраструктуру та соціальні послуги.

7. Економічна нестабільність: Економічні кризи можуть призвести до зменшення податкових надходжень, що ускладнює фінансування проектів.

8. Взаємодія з центральними органами влади: Нерідко громади стикаються з труднощами у взаємодії з державними установами, що може ускладнювати реалізацію місцевих ініціатив.

Подолання цих викликів вимагає комплексного підходу, включаючи навчання кадрів, покращення прозорості, впровадження стратегічного планування та активну участь громади в процесах управління.

Список використаних джерел

1. Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни: науково-аналітична доповідь / наук. ред. Сторонянська І. З. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». 2022. 79 с.

Тупчій І. В.

Класичний приватний університет

наук. кер. – Мордвінов О. Г.

ПРОЗОРИСТЬ ТА УЧАСТЬ: НОВІ ГОРИЗОНТИ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Інтеграція громадян у муніципальне управління забезпечує прозорість і підзвітність місцевих органів влади, сприяє раціональному використанню ресурсів та підвищенню якості надання послуг, що формує довіру до управлінських структур, знижує соціальну напругу та сприяє соціально-економічному розвитку. Недостатня

залученість громадян у процеси муніципального управління є проблемою, що актуалізує необхідність дослідження інструментів і механізмів взаємодії громади з органами влади. Тема дослідження є важливою для визначення оптимальних підходів до підвищення активності громадян та їх впливу на місцеве управління.

В умовах децентралізації, яку активно впроваджують в Україні, органи місцевого самоврядування отримують більшу автономію та відповідальність за соціально-економічний розвиток територій. Водночас громада стає важливим партнером у формуванні стратегії розвитку регіону, впровадженні програм, контролі за їх виконанням та оцінці результатів. Участь громади в муніципальному управлінні сприяє прозорості управлінських процесів, зменшує ризик корупції та посилює довіру до місцевих органів влади.

Однак, на практиці рівень участі громадян у процесах прийняття рішень часто залишається недостатнім. Причинами цього є як обмежений доступ до інформації, так і відсутність ефективних механізмів взаємодії громади з органами влади, що створює дисбаланс між запитами населення та діями управлінських структур, що може призводити до соціальної напруги, конфліктів і зниження ефективності впровадження реформ.

Дослідження теми залучення громади до муніципального управління є актуальним і з огляду на сучасні глобальні виклики, такі як необхідність адаптації до змін клімату, оптимізація використання ресурсів, підтримка соціальної згуртованості та інноваційний розвиток територій. У цьому контексті активна взаємодія громади та місцевих органів влади є ключовою передумовою для пошуку та реалізації ефективних рішень.

Причинами обмеженого доступу до інформації та відсутності ефективних механізмів взаємодії громади з органами влади є низка системних, організаційних та соціальних чинників. Однією з основних проблем є недостатня прозорість роботи органів місцевого самоврядування, коли інформація про ухвалені рішення, використання бюджетних коштів та реалізацію місцевих програм не публікується у повному обсязі або є складною для сприйняття громадянами, що ускладнює формування довіри до управлінських структур і обмежує участь населення у процесах прийняття рішень.

Важливою проблемою залишається низький рівень цифровізації муніципальних послуг, що робить інформацію про діяльність влади малодоступною для широких верств населення, особливо для тих, хто проживає у сільській місцевості або не має навичок користування сучасними технологіями. Окрім цього, відсутність чітких процедур для залучення громадян до обговорення та моніторингу управлінських рішень створює бар'єри для їхньої участі.

Соціальні чинники, зокрема пасивність частини населення, викликана недовірою до влади через попередній негативний досвід, також сприяють низькому рівню залученості. Відсутність розвиненої культури громадянської активності та належної освіти щодо прав і можливостей громадян ще більше зменшує їхню зацікавленість у взаємодії з органами місцевого самоврядування.

Усманов О. О.

Класичний приватний університет

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Реформа децентралізації, що почалася в Україні у 2014 році, дала поштовх створенню об'єднаних територіальних громад. Основна мета – передача повноважень і ресурсів на місця. Перевагами об'єднання громад виступають:

– економія ресурсів: централізоване управління дозволяє ефективніше використовувати бюджетні кошти;

– покращення послуг: об'єднання сприяє створенню сучасних шкіл, лікарень, інфраструктури;

– збільшення доходів: громади отримують більше можливостей для формування власних бюджетів.

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» містить таке визначення: **територіальна громада** – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільно об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр. Повноваження територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування, які здійснюються безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування, визначаються статтею 143 Конституції України. До них належать: управління майном, що є в комунальній власності; затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку і контроль їх виконання; затвердження бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контроль їх виконання; встановлення місцевих податків і зборів відповідно до закону; забезпечення проведення місцевих референдумів та реалізації їх результатів; утворення, реорганізація та ліквідація комунальних підприємств, організацій і установ, а також здійснення контролю за їх діяльністю; вирішення інших питань місцевого значення, віднесених законом до їхньої компетенції. Органам місцевого самоврядування можуть надаватися законом окремі повноваження органів виконавчої влади. Таким чином, дослідження теоретичних засад розвитку територіальних громад дозволяє сформулювати такі основні положення, відповідно до яких має проводитися реформа територіальної організації влади на засадах децентралізації, побудови самодостатніх територіальних громад:

– чітка правова основа реформи, законодавче визначення статусу територіальних громад, механізму закріплення права власності, розподілу владних повноважень тощо;

– передача найширшого переліку владних повноважень на низовий рівень системи управління (рівень територіальних громад) за принципом субсидіарності;

– запровадження дієвих механізмів контролю за органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Передбачене реформою укрупнення територіальних громад без впровадження контролю за владою і забезпечення її відповідальності може створити ширші можливості для зловживань органів місцевого самоврядування;

– запровадження механізмів широкого залучення членів територіальних громад до участі в управлінні й формування управлінських рішень;

- розвиток громад як публічних корпорацій, наголос на власних ресурсах та можливостях, безпосередня участь громади у вирішенні господарських питань;
- забезпечення повсюдності місцевого самоврядування, розповсюдження юрисдикції органів місцевого самоврядування на території за межами населених пунктів;
- децентралізація повноважень має супроводжуватись адекватною для виконання цих повноважень децентралізацією бюджетних ресурсів.

Територіальна громада є ключовою ланкою у системі місцевого самоврядування, яка забезпечує реалізацію інтересів жителів на місцевому рівні. Її ефективне функціонування залежить від належного управління, залучення громади до прийняття рішень і підтримки з боку держави та міжнародних партнерів.

Филипчук О. М.

Класичний приватний університет
аспірант

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ

Проблеми термінології в теорії державного, так і в теорії публічного управління, є традиційно одними з найактуальніших. Про це свідчить значна кількість публікацій сучасних дослідників та наявність сучасних фундаментальних довідкових видань. Варто зазначити, що різні аспекти взаємодії держави та бізнесу висвітлено у працях багатьох відомих вітчизняних вчених. Розробці теоретико-методологічних засад, визначенні специфіки механізмів державного та публічного управління, а також їх функціонування в контексті взаємодії влади та бізнесу присвячено науковій розвідки багатьох вчених.

Мета дослідження - розробити та представити концептуальну теоретичну основу для наукової інтерпретації поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» як складової термінологічного апарату теорії публічного управління. Актуальність обумовлена необхідністю формування сучасного термінологічного апарату теорії публічного управління як теоретичної основи для розв'язання практичних управлінських завдань, забезпечення ефективної взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства.

Визначено теоретико-методологічне підґрунтя для концептуалізації досліджуваного поняття шляхом залучення системного, структурного, процесного, проєктного підходів. Здійснено термінологічний аналіз досліджуваного поняття шляхом виявлення сутності кожного з його концептів. На основі термінологічного аналізу набули наукової інтерпретації концепти: «організаційні механізми публічного управління», «правові механізми публічного управління», «органи публічної влади», «бізнес», «взаємодія». Доведено, що специфіка взаємодії органів публічної влади та бізнесу, спрямована на максимальну інтеграцію спільних управлінських завдань та функцій, обумовлює можливість застосування організаційно-правових механізмів як найбільш дієвих чинників ефективності даної взаємодії.

Отже, у результаті здійсненого дослідження обґрунтовано, що поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» може бути інтерпретовано як багаторівнева система управлінських механізмів – організаційних та правових, інтеграція яких сприяє посиленню організаційного потенціалу суб'єктів взаємодії, забезпечує функціонування належного законодавчого, нормативно-правового підґрунтя шляхом прийняття актуальних правових рішень, їх оформлення, організації, контролю та оцінки виконання, що забезпечують формування належних інституційних форм взаємодії між усіма учасниками комунікації – органами публічної влади, бізнесом та інститутами громадянського суспільства.

Филипчук Ю. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Останнім часом питання щодо запобігання та протидії домашньому насильству доволі часто піднімаються в контексті діяльності європейських правозахисних та громадських організацій, правоохоронних структур, наукових установ. Актуальність цього питання, активізація діяльності державних та громадських інститутів зумовлена передусім тим, що насильство є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини, а домашнє насильство – це найпоширеніше і найбільш складне для протидії явище.

Мета - визначення стану публічно-управлінського забезпечення системи запобігання та протидії домашньому насильству основі аналізу теоретичних засад, міжнародного досвіду, чинного законодавства України та узагальнень практики його реалізації. Згідно з метою маємо такі завдання: проаналізувати сучасний стан дослідження системи запобігання та протидії домашньому насильству; здійснити уточнення змісту головних понять дослідження: «насильство», «домашнє насильство», «система запобігання та протидії домашньому насильству», «публічно-управлінське забезпечення»; обґрунтувати основні принципи та методи дослідження, що використовуються у даній роботі; визначити поняття, принципи та суб'єкти координації діяльності у сфері запобігання та протидії домашньому насильству; проаналізувати нормативно-правові аспекти попередження та протидії домашньому насильству; дослідити світовий досвід у профілактиці домашнього насильства; – виявити специфіку участі громадських об'єднань у протидії насильству в сім'ї; проаналізувати напрями роботи Національної поліції з попередження та протидії випадкам домашнього насильства; розробити рекомендації щодо оптимізації публічно-управлінського забезпечення системи запобігання та протидії домашньому насильству.

Дослідження полягає у тому, що у ньому пропонуються заходи щодо поліпшення системи публічно-управлінського забезпечення системи запобігання та протидії домашньому насильству. Одними з головних

завдань при оптимізації публічноуправлінського забезпечення системи запобігання та протидії домашньому насильству є налагодження співпраці з громадськими об'єднаннями та Національною поліцією.

Отже, у результаті здійсненого дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на удосконалення Публічноуправлінського забезпечення системи запобігання та протидії домашньому насильству. До основних з них можна віднести такі: Запропоновано під домашнім насильством розуміти будьяке діяння або загрозу вчинення будь-якого діяння фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування щодо члена сім'ї з боку будь-якого члена сім'ї, якщо воно порушує конституційні права і свободи людини, суперечить принципу найкращих інтересів особи, завдає їй або може завдати моральну чи матеріальну шкоду, шкоду її фізичному або психічному здоров'ю. Встановлено, що попередження домашнього насильства - це система правових та організаційних засобів, що застосовуються уповноваженими суб'єктами з метою запобігання вчиненню домашнього насильства, надання допомоги особі, яка постраждала від насильства з боку членів сім'ї, усунення причини та умов такого насильства з урахуванням принципу найкращих інтересів особи. Вважаємо, що основними методами діяльності органів публічної адміністрації щодо попередження насильства в сім'ї є переконання та примус. До того ж повинні використовуватися й інші методи: вимога, надання допомоги, прикладу, схвалення, спостереження, опитування тощо. Вважаємо доцільним в умовах децентралізації влади та місцевого самоврядування збільшити в бюджеті органів місцевого самоврядування кошти, що призначаються для реалізації заходів з попередження домашнього насильства.

Фролов О. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ЕКОСИСТЕМ УКРАЇНИ

Національна інноваційна екосистема формує інноваційне підприємництво через залучення креативних винахідників, що здатні генерувати нові ідеї. Інноваційна діяльність здійснюється на базі інноваційної інфраструктури та шляхом залучених інвестицій. Метою функціонування національної інноваційної екосистеми є підвищення рівнів і стандартів життя, збільшення добробуту та розвиток людського капіталу, створення нових робочих місць, що може бути досягнуто шляхом пришвидшення рівня розвитку інновацій, їх ефективності. Державна політика, на думку деяких дослідників, полягає у тому, щоб «відкрити нові можливості через надання ресурсів, освіти, інфраструктури, артикуляцію попиту, наприклад, державні закупівлі. Важливим інструментом створення збалансованої інноваційної екосистеми є територіальні інвестиції конкретних регіональних стратегій розвитку».

Публічні механізми розвитку інноваційної екосистеми можуть полягати у множині взаємопов'язаних елементів, які об'єднані та забезпечують практичну реалізацію публічного адміністрування зі створення інновацій, нових технологій, конкурентоспроможної продукції й розвитку інноваційної діяльності шляхом формування економічних і соціальних зв'язків, встановлення юридичних механізмів, організаційно-інформаційних і фінансових інструментів та ресурсів.

Концепція національної інноваційної екосистеми виходить із необхідності розбудови системи комплексних технологічних та управлінських зв'язків між інституціями всього інноваційного циклу, які повинні забезпечувати генерацію інновацій не лише на стадіях наукових, проектноконструкторських і технологічних робок, а й на фінальній стадії інноваційного циклу – комерціалізації створених нових наукових і технологічних знань. В Україні почала переважати політика фрагментації та індивідуалізації науково-інноваційної діяльності. Така політика реалізується через зменшення фінансування наукових і проектно-конструкторських інституцій та переміщення управлінських пріоритетів на проектну та грантову форму фінансування. Оскільки внутрішнього попиту на інновації немає, це фактично надає широкі можливості іноземним науково-технологічним інституціям через грантове фінансування залучати український людський капітал для власного розвитку, зокрема інституційного.

Існує проблема формування й розвитку центральної ланки інноваційної екосистеми – підприємницького інноваційного університету як генератора прогресивних структурних змін в економіці. Головною практичною проблемою у визначенні місця й ролі дослідницьких підприємницьких університетів та інших наукових та освітніх інституцій у структурній інноваційній трансформації економіки України є недостатня увага до формування й забезпечення реалізації практичної функції базових інновацій як головного чинника економічного зростання та забезпечення формування інноваційних підприємницьких університетів.

Ефективне функціонування національних, регіональних, корпоративних екосистем, які б забезпечували довгостроковий інноваційний розвиток потребують: державного регулювання та адміністрування інноваційної діяльності за рахунок організаційно-економічної, правової та фінансової підтримки; використання синергічних ефектів взаємодії наукових, освітніх організацій з бізнесом; використання учасниками системи корпоративної соціальної відповідальності, прозорості наукової, науково-технічної та інноваційної політики по відношенню до всіх суб'єктів інноваційної діяльності; усвідомлення кожним учасником системи ключової ролі наукових та освітніх організацій для розробки ідей, які реалізуються в об'єктах інтелектуальної власності та інноваційних продуктах; визначення ключової ролі бізнес-об'єднань, які функціонують в промисловості і виявляють інноваційну сприйнятливість, закріплену в їхніх стратегіях і програмах розвитку. Дієвість інноваційних екосистем напряму залежить від низки факторів, які мають суттєвий вплив на результативність як суб'єктів інноваційної діяльності та інтеграційну взаємодію з бізнесом, так і функціонування системи в цілому. Тому ключовими напрямками підтримки життєдіяльності і збалансованості екосистеми є: системне управління, яке передбачає дисциплінарну і соціальну відповідальність, широке використання інтернет-платформ для ефективною взаємодії між партнерами; формування гнучкої системи забезпечення інтеграції та розширення партнерських відносин.

Фурсенко М. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Державне управління ґрунтується на збиранні та аналізі величезних обсягів даних, і в цій галузі застосування штучного інтелекту (ШІ) має величезний потенціал. Використання ШІ в держуправлінні перебуває в стадії просунутих експериментів у багатьох країнах. Насамперед це відбувається за двома основними напрямками: аналітична робота з інформацією та автоматизація рутинних інтелектуальних процесів, що може призвести до їхньої суттєвої трансформації. Використання ШІ в сумі з іншими лініями технологічної трансформації апарату управління може дати такі результати, як гнучка адресна допомога з боку соціальних і комунальних служб, інтелектуальне надання послуг в охороні здоров'я, реагування в надзвичайних ситуаціях, високотехнологічний ризик-орієнтований нагляд тощо.

Сфера публічного управління з академічного погляду об'єднує три відносно автономні царини наукових досліджень: державний менеджмент, аналітику державної політики та програм і процеси комунікації громадян і держави, що дає змогу визначити її як єдину суспільно-державну систему державних, муніципальних, некомерційних та інших суб'єктів і структур, що взаємодіють між собою і спрямовані на задоволення суспільних інтересів, розв'язання спільних проблем і виробництво соціальних благ. Включені в цю систему формальні та неформальні актори представлені не тільки органами державної влади та місцевого самоврядування, а й політичними партіями, лідерами громадської думки, фінансовими інститутами, що надає їй функціонуванню як адміністративного, так і політичного характеру [1].

Впровадження систем ШІ впливає на діяльність державних службовців за такими напрямками: зміна процесів діяльності державних службовців, що передбачає перехід «від документів – до даних», який характеризується поширенням використання «великих даних» для цілей вироблення державної політики, формування офіційної статистики, адміністрування доходів, аудиту результативності бюджетних витрат і реалізації інших державних функцій. В умовах цифрової економіки перед державним службовцем ставиться завдання отримання інтерпретованих, якісних даних, які дають змогу створювати моделі з високою точністю предиктивної аналітики (інтелектуальний аналіз даних). Відбувається подальша автоматизація рутинних процедур та електронна взаємодія з усіма суб'єктами. Має місце трансформація державних послуг та їхнього складу, пов'язана з підвищенням ефективності виконання своїх функцій в інтересах громадян і надання максимальної кількості державних послуг в електронному вигляді з урахуванням їхнього впорядкування, позбавлення від дубльованих процесів і функцій, зміна швидкості проходження інформації; вдосконалення кадрової роботи [2].

Держава і її політика відіграють життєво важливу роль у розробленні та впровадженні ШІ в різних галузях. Проте в більшості дискусій уряд виступає в ролі або регулюючого органу, або в кращому разі посередника, встановлюючи рамкові умови етичного використання ШІ для приватних суб'єктів і громадян. У результаті роль державного сектору як «основного покупця» і прямого бенефіціара впровадження ШІ залишається досить неясною [1]. Проте, впровадження алгоритмів ШІ в державні управління неминуче як у коротко-, так і довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Тереняк Л.В. Держава та штучний інтелект в прийнятті рішень. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/55075/1/Terenyak_MON_MTP_2024-151-170.pdf (дата звернення: 15.09.2024).

2. Карпенко О.В., Карпенко Ю.В. Штучний інтелект як інструмент публічного управління соціально-економічним розвитком: смарт-інфраструктура, цифрові системи бізнесаналітики та трансферти. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 10. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/4.pdf (дата звернення: 15.09.2024).

Харченко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., професор Мордвінов О. Г.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Державна міграційна політика в незалежній Україні формується з метою забезпечення національної безпеки та управління міграційними процесами. За період незалежності було виявлено зміни у міграційній ситуації та створено системи управління міграцією, що включає внески міжнародних правових норм і принципів, які впливають на земельне використання та соціально-економічні аспекти.

Міжнародні правові документи відіграють важливу роль у формуванні міграційної політики України, оскільки забезпечують основу для регулювання міграційних процесів відповідно до міжнародних стандартів та принципів. Основні аспекти впливу цих документів можна розглянути в кількох напрямках:

1. Угода про асоціацію з ЄС: Ця угода вимагає від України адаптації її законодавства до норм Європейського Союзу. Це охоплює питання візової політики, боротьби з нелегальною міграцією, забезпечення прав мігрантів та захисту біженців.

2. Конвенції ООН: Україна є учасницею низки міжнародних конвенцій, таких як Конвенція про статус біженців 1951 року та Протокол 1967 року, які зобов'язують державу забезпечувати права біженців і захищати їх від повернення в країни, де їм загрожує переслідування.

3. Конвенція Міжнародної організації праці (МОП): Україна також прийняла певні конвенції МОП, які регламентують права мігрантів, зобов'язуючи державу забезпечувати гідні умови праці та соціальний захист для працівників-мігрантів.

4. Права людини: Зобов'язання дотримуватися міжнародних стандартів щодо прав людини, включаючи права мігрантів і біженців, впливають на створення політик, які забезпечують їх захист.

5. Боротьба з торгівлею людьми: Україна також підписала різноманітні угоди, що стосуються запобігання торгівлі людьми та захисту жертв, впроваджуючи відповідні закони та програми на національному рівні.

6. Регуляція трудової міграції: Документи, що регулюють трудову міграцію, такі як міжнародні угоди та рекомендації, допомагають Україні формувати політику, що регулює виїзд українських трудових мігрантів за кордон, а також імміграцію іноземних працівників.

Таким чином, міжнародні правові документи не лише визначають рамки для міграційної політики, але й підкреслюють зобов'язання України щодо забезпечення прав мігрантів, що, в свою чергу, впливає на внутрішнє законодавство та практику.

Ходченко Ю. Л.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

В умовах сучасної світової економіки держава не може ефективно реалізовувати свою зовнішню та внутрішню політику, забезпечувати виконання соціально-економічних програм без здійснення самостійної фінансово-економічної політики відповідно до своїх національних інтересів. Тому найважливішою частиною економічної безпеки нашої країни є її фінансова безпека. Сутність фінансової безпеки держави можна визначити як складову частину економічної безпеки країни, засновану на незалежності, ефективності та конкурентоспроможності фінансової сфери України, вираженої через систему критеріїв та показників її стану, що характеризують збалансований стан самостійних ланок та елементів фінансової системи держави.

Вивчення теоретичних засад процесу забезпечення фінансової безпеки держави неможливе без виявлення базисних елементів – об'єкта, предмета, суб'єктів та принципів побудови. Так, об'єктом фінансової безпеки держави є фінансова система, що є складним, багаторівневим і багатокomпонентним механізмом. При цьому слід зазначити, що фінансова система створюється з метою підтримки та покращення рівня соціально-економічного розвитку держави. Визначення суб'єктів фінансової безпеки є важливим процесом у забезпеченні прозорості та законності фінансової системи. Серед основних суб'єктів фінансової безпеки варто виділити державу, різні фінансові інституції, регіони, населення, а також світові спільноти.

Слід зазначити, що держава забезпечує функціонування всієї фінансової системи, виступаючи як законодавча, виконавча та судова влада. Як предмет фінансової безпеки в науковій літературі прийнято виділяти діяльність суб'єктів, спрямовану на забезпечення фінансової безпеки за допомогою реалізації певних функцій та завдань. Забезпечення фінансової безпеки держави досягається за допомогою різних державних органів. Так, у сучасних умовах, коли на фінансову безпеку України впливають різні загрози, зростає роль ефективності діяльності уповноважених органів, які забезпечують стабільність та безпеку держави.

Публічне управління фінансовою безпекою – це система заходів та дій, які здійснюються державою для забезпечення фінансової безпеки своїх громадян, території та інтересів. Воно включає планування, координацію та реалізацію політики, законодавство, нагляд та контроль, а також оперативні заходи щодо запобігання та протидії загрозам та ризикам. У загальному вигляді система державних органів, що забезпечують фінансову безпеку держави, включає два рівні: національний і регіональний, а також відповідний інструментарій забезпечення фінансової безпеки на кожному з них. Очолює зазначену систему Президент України, покликаний забезпечити гармонізацію та підвищення ефективності взаємодії органів влади різних рівнів. Умовно компетенцію Президента України у забезпеченні фінансової безпеки можна поділити на дві сфери: а) законодавчого забезпечення та б) формування системи органів державної влади, що забезпечують фінансову безпеку держави.

Спеціальним органом, який створює умови для реалізації Президентом України його конституційних повноважень, є Офіс Президента України. Головним координуючим органом забезпечення всіх видів національної безпеки при Президентові України є Рада національної безпеки і оборони України. Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони. При Раді національної безпеки і оборони України функціонує Міжвідомча комісія з питань фінансової безпеки.

Основними інститутами фінансової безпеки України є такі: державний бюджет, місцеві бюджети, зведений бюджет, фінансовий ринок, державний борг (внутрішній та зовнішній). Розглядаючи Національну економічну стратегію України до 2030 року, можна відзначити один із напрямів публічного управління – це сталий розвиток національної фінансової системи. Публічне управління фінансовою безпекою – це комплексний підхід до забезпечення фінансової безпеки держави, що включає визначення цілей, завдань, принципів та інструментів, а також роль державних органів та вирішення проблем, пов'язаних з управлінням фінансовою безпекою.

Хохлов П. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТА

Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста зосереджене на забезпеченні участі всіх громадян у соціальних, економічних та культурних процесах. Це включає розробку методичних підходів, що

враховують потреби різних груп населення і сприяють формуванню інклюзивного суспільства. Дослідження в цій сфері акцентують на теоретичних основах та практичних інструментах управління містами, що можуть ефективно відповісти на виклики сучасності.

Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста є важливим аспектом сучасної урбаністики, що спрямоване на створення справедливих, доступних і стійких міст для всіх мешканців, незалежно від їх соціального, економічного або фізичного стану. Ось кілька ключових аспектів цього процесу:

1. Основи інклюзивного управління

– Принцип участі: Інклюзивне місто передбачає активну участь різних груп населення в процесах прийняття рішень. Важливо залучати всі верстви населення, включаючи уразливі групи, до формування політик.

– Доступність: Забезпечення доступу до інфраструктури, послуг та ресурсів для всіх мешканців, включно з людьми з інвалідністю, літніми людьми та людьми з обмеженими фізичними можливостями.

2. Економічна стабільність і соціальна справедливість

– Справедливий доступ: Створення умов для рівного доступу до економічних можливостей, таких як працевлаштування, освіта, соціальні послуги.

– Підтримка місцевого бізнесу: Заохочення підприємництва та розвиток місцевих економік, що підвищує стійкість громади та зменшує нерівність.

3. Екологічна стійкість

– Зелені простори: Розвиток і збереження зелених зон, що забезпечують якісне середовище для життя та є важливими для соціальної інтеграції.

– Сталий транспорт: Впровадження екологічно чистих видів транспорту, розвиток велосипедної інфраструктури та громадського транспорту, щоб зменшити навантаження на екологію.

4. Політики сталого розвитку

– Стратегічне планування: Розробка інтегрованих стратегій розвитку, які враховують економічні, соціальні та екологічні аспекти. Це включає плани розвитку міст, які орієнтовані на сталий розвиток.

– Моніторинг і оцінка: Впровадження системи оцінки ефективності політик і програм, що забезпечує зворотний зв'язок та можливість коригування стратегій.

5. Співпраця між секторами

– Громадське партнерство: Співпраця між державними органами, бізнесом та місцевими громадами для досягнення цілей сталого розвитку.

– Міжнародний досвід: Адаптація міжнародних норм і практик у галузі сталого розвитку, що допомагає обмінюватись досвідом з іншими містами.

Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста вимагає комплексного підходу, що поєднує економічні, соціальні та екологічні інтереси. Більше того, важливу роль відіграє політична воля та активна участь громади у формуванні політик.

Хричов Д. І.

Класичний приватний університет
аспірант

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Модернізація системи управління людськими ресурсами на державній службі в Україні є складним і водночас захопливим процесом, що вимагає ретельного планування, інноваційного мислення та глибокого розуміння динаміки управління. У сучасному світі, де виклики постійно змінюються, система управління людськими ресурсами має бути не просто функціональним інструментом, а живим організмом, що здатний адаптуватися, навчатися та розвиватися. На державній службі України система управління людськими ресурсами перебуває у стані активної трансформації. Застарілі моделі, побудовані на принципах жорсткої ієрархії, поступаються місцем більш гнучким, орієнтованим на результат підходам. Проте це не просто зміна форми, а якісний стрибок, що охоплює усі рівні – від локальних до національних.

Привнесення нових аспектів у зв'язку з переорієнтацією діяльності органів державної влади на обслуговування громадян ("сервісна державна служба") вимагає зміни головного пріоритету діяльності та концептуальних засад модернізації державної служби. Головною проблемою вітчизняної державної служби стало те, що до сьогодні не обґрунтовано моделювання модернізації державної служби в умовах глобалізації. За роки незалежності на державному рівні схвалювалися різні концепції, програми, проекти, що стосувалися розвитку, реформування та модернізації державної служби, метою яких було створення ефективної системи органів влади. Однак законодавча база, яка регулює державну службу, є недосконалою. Окремі положення законів потребують змін. В жодному із таких документів не визначено цілісної моделі ефективної модернізації державної служби, майже не враховувався досвід країн-сусідів, що інтегрувалися до ЄС, перевага віддавалася власній національній моделі. Модернізації притаманний поверховий характер, в результаті чого так і не досягнуто очікуваних результатів.

Існуючі стратегії й концепції модернізації, реформування, розвитку державної служби, а також законодавство з цього питання, що було прийнято за останні роки, є основою для розбудови Концепції. Необхідно враховувати всі попередні напрацювання з досліджуваної проблеми та існуючі стратегії і плани щодо їх упровадження та здійснити оцінку раніше схвалених документів з метою уникнення дуалізму.

Відповідне кадрове забезпечення системи державної служби всіх рівнів, процеси відбору, просування по службі, мобільності персоналу та цілеспрямоване підвищення кваліфікації службовців відповідно до нових завдань – це ті питання, які значною мірою впливають на модернізаційні процеси і тому на них також необхідно акцентувати увагу в Концепції. Визнання необхідності контролю, моніторингу і оцінювання ефективності модернізації державної служби, а також необхідності підвищення якості даних для аналізу модернізації є ще одним елементом Концепції. Необхідно забезпечити розроблення звітів про стан модернізації

державної служби в умовах глобалізації на всіх рівнях з акцентом на: розрахунки трендів, результати й пропозиції щодо подальших пріоритетів модернізації.

Численні зміни в суспільстві під впливом глобалізаційних процесів вимагають створення більш досконалих моделей і концепцій модернізації державної служби. В сучасній державній службі необхідно виробити єдину концепцію її модернізації в умовах глобалізації, яка б поєднувала теоретичні засади та методологію в межах конкретної парадигми. Розроблення Концепції модернізації системи державної служби в умовах глобалізації слід здійснювати в контексті взаємодії і взаємообумовленості розвитку держави та громадянського суспільства

Чельник А. В.

Класичний приватний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЗМІНИ ПАРАДИГМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасній науковій літературі під парадигмою (від. грец., «приклад, модель, зразок») розуміють сукупність фундаментальних наукових уявлень, термінів, установок і т.п., що приймається і розділяється науковим співтовариством або більшістю його членів

Варто зауважити, що визначаючи публічне управління як складне і багатогранне явище, більшість вчених вказують на те, що не існує сталого, вичерпного та загальновизнаного формулювання публічного управління. Попри те, спільною рисою усіх наукових досліджень проблем публічного управління є розуміння його як доволі складного виду діяльності, який здійснюється за допомогою численних засобів, що призводять до різних юридичних наслідків для об'єктів управлінського впливу.

Конкурентоспроможність держави є здатністю країни створювати умови для сталого економічного, соціального та інноваційного розвитку, забезпечувати високий рівень добробуту громадян, залучати інвестиції та ефективно реагувати на глобальні виклики. У сучасних умовах зміна парадигми публічного управління суттєво впливає на підходи до забезпечення конкурентоспроможності держави.

В чому полягає зміна парадигми публічного управління?

Від бюрократії до діджиталізації та інноваційності. Перехід від традиційних централізованих моделей управління до гнучких, адаптивних та інноваційних підходів. Широке використання цифрових технологій для забезпечення прозорості, швидкості та ефективності управління. Здійснюється орієнтація на громадянина, шляхом впровадження сервісної моделі управління, де головним пріоритетом є якість публічних послуг для громадян. Залучення громадян до прийняття рішень через громадські обговорення, електронні петиції та інші інструменти участі.

Мережеве управління також є відносно новим у публічному управлінні. Побудова партнерських відносин між державою, бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними організаціями. Використання підходів публічно-приватного партнерства (ППП) для реалізації стратегічних проєктів.

Передача повноважень на місцевий рівень, що сприяє розвитку регіонів і залученню місцевих ресурсів до забезпечення конкурентоспроможності. Використання сучасних управлінських концепцій, таких як Agile, LeanManagement, DesignThinking, у процесах прийняття рішень.

Щоб забезпечити конкурентоспроможність держави необхідним є стратегічне управління, а саме розробка довгострокових національних стратегій, орієнтованих на сталий розвиток. Використання SMART-цілей для визначення та оцінки результатів.

Необхідна також інтеграція до глобальних процесів. Адаптація до викликів глобалізації, зокрема інтеграція у світові торговельні мережі та міжнародні організації, участь у програмах ЄС, ООН, ВТО та інших глобальних ініціативах.

Створення стимулів для бізнесу щодо інвестицій в інновації, розвиток стартапів, технопарків та індустріальних кластерів, державна підтримка бізнесу, шляхом зниження регуляторного навантаження та забезпечення доступу до фінансування, зокрема через державні гранти та кредити – це деякі підходи, які здатні забезпечити конкурентоспроможність.

Також необхідно додати впровадження електронного урядування, створення умов для розвитку цифрової економіки та інтеграції цифрових технологій у всі сфери державного управління.

Конкурентоспроможність держави в умовах сучасних змін базується на здатності впроваджувати інновації, підвищувати ефективність управління, забезпечувати сталий розвиток та створювати сприятливі умови для розвитку людського капіталу.

Чердніченко А. І.

Класичний приватний університет
аспірант

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Соціальна політика є складовою частиною внутрішньої політики держави. Вона вирішальною мірою залежить від стану економіки країни. Реалізація соціальної політики держави базується на задоволенні матеріальних, культурних і духовних потреб громадян, формуванні гармонійно розвинених членів суспільства. У сучасних умовах метою соціальної політики держави в Україні є забезпечення рівня життя населення відповідно до стандартів Європейського Союзу.

Тривалий перехідний період до ринкової економіки, нестабільність в економіці призвели до появи соціальних проблем у суспільстві, таких як диференціація доходів населення, стрімке поширення бідності, поява внутрішньо переміщених осіб, раптова бідність громадян та ін. На вирішення цих проблем повинна бути спрямована соціальна політика України на сучасному етапі ринкової економіки. Соціальна політика у

вузькому розумінні – це система заходів, спрямованих на забезпечення добробуту громадян, вирішення завдань так званої «великої п'ятірки»: соціального забезпечення, житлових програм, охорони здоров'я, освіти та служб соціальної допомоги і ресоціалізації. Соціальна політика у широкому розумінні – це регулювання соціальної сфери, соціальних відносин з метою налагодження оптимального функціонування суспільної системи в цілому, створення умов задоволення соціальних інтересів людей, їх всебічного розвитку. Обґрунтованість завдань, цілей, проектів і програм, що стосуються сфери соціального життя суспільства, підкріплені фінансуванням з державного бюджету є передумовою сильної державної соціальної політики.

Соціальна політика є методом державного регулювання ринкової економіки шляхом розподілу і перерозподілу суспільних благ. В умовах ринкових відносин держава змушена здійснювати перерозподіл прибутків від економічної діяльності з метою захисту вразливих верств населення, усунення диференціації доходів у суспільстві, соціальний захист тих громадян, хто внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин не може забезпечити собі гідне існування. Існують трактування соціальної політики держави як комплексу заходів, спрямованих на узгодження інтересів різних соціальних груп у сфері виробництва та розподілу. Дійсно, соціальна політика здійснює не лише перерозподіл матеріальних та культурних благ, але і регулює відносини працівників при їх створенні.

Соціальна політика держави повинна бути спрямована не тільки на соціальне забезпечення та соціальну допомогу, житлові програми, охорону здоров'я та освіту. Підтримки держави потребують також такі соціально орієнтовані сфери діяльності, як харчова та легка промисловість, які виробляють важливі для людей продукти харчування, одяг та взуття. Мета соціальної політики держави полягає в забезпеченні позитивних соціальних змін та соціального розвитку суспільства на основі соціальної справедливості, соціальної рівноправності, соціального захисту людей.

Основними завданнями соціальної політики є соціальний захист населення шляхом застосування компенсаційних виплат та субсидій від підвищення цін, проведення індексації; надання допомоги найбільш вразливим верствам населення; гарантований рівень мінімальної заробітної плати; пенсійне забезпечення; забезпечення освіти та професійної підготовки; охорона здоров'я; житлове забезпечення; матеріальна допомога родинам, що мають дітей; споживання громадянами культурних благ та ін.

Суб'єктами соціальної політики в країні виступають державні органи, об'єднання роботодавців, об'єднання працівників, бізнес-структури (підприємства, організації), громадські організації, громадяни. Об'єктами соціальної політики є працездатне населення та непрацездатне (інваліди, люди похилого віку), соціально вразливі верстви населення (сім'ї з низькими доходами, інваліди, студенти, люди похилого віку тощо). Об'єктами є також ринок праці та трудові відносини. Принципи соціальної політики держави: забезпечення соціальної справедливості у суспільстві та соціальної безпеки; формування соціальної солідарності всіх верств населення; розвитку соціального партнерства; гарантування доступності освіти; охорона здоров'я громадян; пенсійне забезпечення у похилому віці; створення умов для свободи вибору професії, місця проживання; забезпечення права на професійні об'єднання та ін.

Соціальна політика впливає на конкурентоспроможність національної економіки, так як забезпечує розвиток людського потенціалу, покращення інвестиційно-інноваційного клімату в країні, соціальну стабільність та у суспільстві.

Черноус Р. О.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Ефективна взаємодія в рамках національної інноваційної системи органів державного управління наукових установ та бізнес-структур є важливим чинником створення науково-технологічних переваг країни в умовах активізації глобалізаційних та інтеграційних процесів. На разі в Україні процес формування інституту публічно-приватного партнерства (ППП) за наявності низки проблем знаходиться на початковій стадії. В європейських країнах публічно-приватне партнерство розглядається як пріоритетний інструмент реалізації інноваційної політики за такими напрямками, як: стратегічне співробітництво у сферах (критично важливих для держави) соціальних інновацій і високих технологій; забезпечення зв'язків між наукою і бізнесом та трансферу технологій у ринковий обіг; підтримка суб'єктів інноваційного підприємництва, приватних інвестицій у дослідження та інновації за допомогою партнерського фінансування та розподілу ризиків між публічним і приватним партнерами; кластероорієнтована політика.

Отже, публічно-приватне партнерство у науково-технічній та інноваційній сферах може позиціонуватися як взаємовідносини між органами державної влади та суб'єктами господарювання, що складаються з приводу розвитку інноваційного потенціалу. Взаємовідносини сторін публічно-приватного партнерства в інноваційній сфері мають бути зафіксовані в офіційних документах (договорах про співпрацю, програмах тощо), носити партнерський, тобто рівноправний характер. На основі узагальнення світового досвіду взаємодії держави та приватного сектору щодо науково-технічного та інноваційного розвитку, механізмів застосування публічно-приватного партнерства визначаються основні принципи, на яких мають ґрунтуватися сучасні форми публічно-приватного партнерства у сфері інноваційного розвитку.

Мета публічно-приватного партнерства у сфері інноваційного розвитку полягає в об'єднанні досвіду, знань і вмінь державних і приватних партнерів для досягнення вагомих наукових результатів, ефективного впровадження інновацій, одержання значних соціально-економічних та фінансових результатів з максимальною взаємною вигодою. Публічно-приватне партнерство у сфері інновацій здійснюється також із метою допомоги у захисті інтелектуальної власності (субсидування, патентування), створення об'єктів інноваційної інфраструктури, використання державних лабораторій в інтересах приватних компаній.

Світовий досвід реалізації інноваційних проектів на засадах публічно-приватного-партнерства свідчить про різновид моделей та організаційно-правових форм партнерства держави та бізнес-структур. Так,

М.А. Дерябіною запропоновано класифікацію ряду моделей публічно-приватного партнерства за трьома групами: організаційні моделі, моделі фінансування та моделі кооперації. До організаційних моделей віднесено концесію та аутсорсинг. До моделей фінансування пропонується віднести комерційний найм, оренду, лізинг, проектне фінансування, де передбачається укладання угоди з визначенням конкретних зобов'язань учасників інноваційного проекту, відповідальності та розподілу ризиків між ними.

Згідно з практикою передового зарубіжного досвіду, до інструментів державної підтримки публічно-приватного партнерства в інноваційній сфері віднесено: економічні: податкові пільги, державні замовлення на НДДКР, бюджети розвитку, надання кредитів на пільгових умовах для здійснення НДДКР та інноваційної діяльності в перспективних галузях промисловості, субсидування відсотків за кредитами, гранти та субсидії, державні дотації на закупівлю «ноу-хау» тощо; організаційні: стимулювання державою кооперації між університетами, промисловістю та регіональною владою, створення центрів технологій як консорціумів фірм та університетів, інноваційних бізнес-інкубаторів; адміністративні: фінансування з державного бюджету підготовки та перепідготовки кадрів та створення спеціальних органів управління з питань ППП в інноваційній сфері.

Загалом, публічно-приватне партнерство у сфері інноваційного розвитку має розглядатися як система відносин між державою, суб'єктами публічного права та приватним сектором економіки, при реалізації яких ресурси партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) діючих об'єктів, що потребують залучення інвестицій, та користуванні (експлуатації) такими об'єктами.

Черноусов Р. Д.

Класичний приватний університет
аспірант

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

Соціально-економічний розвиток країни та її інтеграція в європейське співтовариство значною мірою залежать від наявної транспортної інфраструктури. Мережа автомобільних доріг загального користування є невід'ємною складовою транспортної системи держави. Від її стану та розвитку залежить не тільки ефективність роботи всіх галузей економіки країни, а й забезпечення належного життєвого рівня людей. Підвищена увага до дорожньої галузі зумовлена зміною структури транспортних потоків, значна частина яких зараз припадає на автомобільний транспорт, а це, у свою чергу, формує підвищені вимоги до якості автодоріг. Тільки за такої умови автотранспорт може ефективно виконувати свої функції та задовольняти потреби населення.

Розв'язання проблеми розвитку та покращення технічного стану існуючої мережі автодоріг потребує комплексного підходу до вирішення ряду різноманітних завдань у галузі, головною серед яких є вдосконалення державного управління дорожнім господарством держави.

Дані офіційних урядових джерел створюють враження, що існуюча мережа автодоріг загального користування значною мірою відповідає національним потребам і здатна забезпечити найближчим часом умови для економічного зростання держави та соціального розвитку населення. Однак лише кількісні показники не дають уяви про реальний стан цієї мережі та її відповідність сучасним технічним вимогам і потребам суспільства

Об'ємна законодавча база водночас не є достатньо якісною та породжує певні суперечності щодо землевідведення під час будівництва нових доріг, дотримання права власності при передачі доріг у концесію та будівництві нових, фінансування дорожніх робіт і відшкодування збитків тощо. Навіть короткий аналіз проблем дорожньої галузі та можливих варіантів їх законодавчого вирішення свідчить про значні масштаби управлінських завдань і наслідків їх невиконання. Фактично необхідно оновити та провести комплексну ревізію існуючої законодавчої бази, котра має ефективно вирішувати поставлені завдання. Фахівці вважають, що розрізнені закони доцільно об'єднати в одному документі – Кодексі автомобільних доріг України, перевагами якого є комплексний характер, вища юридична сила, визначеність правозастосування тощо.

Таким чином, транспортно-експлуатаційний стан автодоріг загального користування на сьогодні не може забезпечити достатніх умов для подальшого розвитку країни, зміцнення обороноздатності та економічної безпеки. Стан міжнародних автодоріг не дає змоги реалізувати потенційні можливості України щодо транзитних перевезень і автотуризму.

Чкана Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

Вдосконалення організаційно-правового механізму інформаційної діяльності місцевих державних адміністрацій є важливим етапом модернізації системи державного управління в Україні. Інформаційна діяльність місцевих державних адміністрацій відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості управління, реалізації права громадян на доступ до публічної інформації та ефективної комунікації між владою і суспільством. Проте нинішній механізм її організації залишається недосконалим через фрагментарність нормативно-правового регулювання, недостатню цифровізацію процесів, відсутність стандартизації процедур надання інформації, низький рівень інформаційної безпеки та недостатню професійну підготовку працівників.

Основними напрямками вдосконалення є оптимізація нормативно-правової бази, розробка єдиного законодавчого акту, що регулює інформаційну діяльність адміністрацій, цифровізація управлінських процесів

через впровадження електронних платформ для оприлюднення та обробки даних, посилення інформаційної безпеки шляхом використання сучасних кіберзахисних технологій і підвищення рівня професійної підготовки працівників. Також важливим є встановлення єдиних стандартів комунікаційних процесів, зокрема для взаємодії з громадянами через цифрові та традиційні канали.

Очікується, що реалізація цих заходів сприятиме підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності діяльності місцевих державних адміністрацій. Це дозволить поліпшити доступ громадян до інформації, зміцнити довіру до органів влади, посилити інформаційну безпеку, скоротити час обробки інформаційних запитів та забезпечити сталий розвиток державного управління.

Таким чином, вдосконалення організаційно-правового механізму інформаційної діяльності місцевих державних адміністрацій є необхідним етапом модернізації державного управління в Україні. Комплексний підхід до оптимізації нормативної бази, впровадження цифрових технологій та підвищення професійного рівня працівників сприятиме ефективнішому виконанню адміністраціями своїх функцій та забезпеченню інтересів громадян.

Список використаних джерел

1. Авер'янов В.Б. "Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики". – К.: Наукова думка, 2003, - 128с.
2. Мельник Р.С. "Інформаційне забезпечення діяльності органів публічної влади в умовах цифровізації". – Науковий вісник, 2021, - 98с.
3. Ліпкан В. А. Інформаційна безпека України: стан, проблеми та перспективи. Київ : Атіка, 2016. 142 с.
4. Завадський Й.С. "Цифровізація в публічному управлінні: виклики та перспективи для місцевих адміністрацій". – Журнал публічного адміністрування, 2022, - 118с.

Чкана Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС

В умовах війни інформаційна діяльність місцевих державних адміністрацій (МДА) набуває критично важливого значення. Ефективна комунікація дозволяє забезпечити оперативне інформування населення, підтримувати моральний дух громадян, координувати дії з центральною владою та міжнародними партнерами, а також протидіяти ворожій дезінформації.

Особливості інформаційної діяльності в умовах війни

1. Оперативність комунікації:

– Необхідність швидкого реагування на події, пов'язані з військовими діями, кризовими ситуаціями чи евакуацією.

– Використання онлайн-ресурсів, соціальних мереж, SMS-розсилок для термінового сповіщення населення.

2. Кризова комунікація:

– Забезпечення постійного оновлення інформації щодо безпеки громадян, правил поведінки під час атак, місць укриття.

– Взаємодія з гуманітарними організаціями для координації допомоги.

3. Протидія дезінформації:

– Виявлення та спростування фейків, які поширюються ворогом для дестабілізації ситуації.

– Використання офіційних каналів зв'язку для подання достовірної інформації.

4. Моральна підтримка населення:

– Організація інформаційних кампаній, спрямованих на підняття бойового духу громадян.

– Поширення історій героїзму українців та позитивних новин із фронту.

5. Інформаційна взаємодія з ЗСУ та центральними органами влади

– Налагодження координації між адміністраціями, військовими командирами та ДСНС для забезпечення швидкої реакції на надзвичайні події.

Основні завдання МДА в інформаційній діяльності у воєнний час:

1. Інформування про безпеку та евакуацію:

– Поширення даних про маршрути евакуації, укриття, гуманітарні коридори.

– Надання інформації про пункти роздачі гуманітарної допомоги.

2. Залучення громадян до волонтерства:

– Поширення інформації про потреби армії, волонтерських організацій і місцевих ініціатив.

– Організація платформ для взаємодії між волонтерами та громадою.

3. Організація доступу до психологічної підтримки:

– Надання контактів служб психологічної допомоги.

– Поширення рекомендацій щодо підтримки психічного здоров'я у кризових умовах.

4. Міжнародна комунікація:

– Інформування іноземних партнерів та ЗМІ про ситуацію в регіоні.

– Забезпечення прозорості використання міжнародної допомоги.

5. Цифровізація інформаційних процесів:

– Використання чат-ботів (наприклад, у Telegram) для надання оперативної інформації.

– Розвиток онлайн-платформ для збору даних про потреби населення.

Рекомендації щодо вдосконалення інформаційної діяльності МДА:

1. Створення єдиних кризових центрів комунікації. Об'єднання зусиль державних органів, ЗСУ, волонтерів та громадських організацій для координації інформаційних потоків.

2. Розвиток резервних каналів комунікації. Забезпечення доступу до інформації через альтернативні джерела (радіо, паперові оголошення, мобільні додатки).

3. Навчання персоналу. Проведення тренінгів для працівників адміністрацій з кризових комунікацій та інформаційної безпеки.

4. залучення волонтерів і громадськості. Використання потенціалу місцевих громад для оперативного збору та поширення інформації.

5. Співпраця з медіа. Організація регулярних брифінгів для журналістів, створення прес-центрів.

Військовий час вимагає максимальної мобілізації інформаційних ресурсів місцевих державних адміністрацій. Впровадження сучасних технологій, ефективна координація та залучення громадян до інформаційного обміну є ключем до підтримання стабільності, протидії дезінформації та збереження довіри населення до влади.

Список використаних джерел

1. Романенко О.В. "Публічне управління в умовах воєнного стану". – Харків: Право, 2022.
2. Бутко М.П., Пастухов О.В. "Інформаційна діяльність у системі місцевого самоврядування в умовах кризових ситуацій". – Науковий вісник Полісся, 2021.
3. Шевчук А.В. "Протидія дезінформації у діяльності місцевих органів влади України під час війни". – Журнал публічного управління, 2023.
4. Ковальчук О.П. "Особливості організації комунікацій у воєнний час: український досвід". – Державне управління: теорія та практика, 2022.

Чубенко М. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ВЛАДИ В РАМКАХ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Особливим інститутом соціальної правової держави виступає соціальне партнерство, яке демонструє можливість забезпечення балансу інтересів найманих робітників, підприємців і влади на користь усього суспільства. Соціальне партнерство є важливим механізмом ефективної взаємодії між громадянським суспільством і влади. Соціальне партнерство є необхідною умовою розвитку громадянського суспільства як сукупності незалежних, рівноправних громадян, які взаємодіють, спілкуються, добровільно самоорганізуються на підставі спільних приватних інтересів у громаді і об'єднання та захищені необхідними законами від прямого втручання і обмежень з боку держави. На думку дослідників, ключовим аспектом соціального партнерства в широкому сенсі є відносини громадянського суспільства із державою.

Як особливий інститут ринкової економіки і соціальної правової держави, соціальне партнерство виконує функції регулювання різних аспектів трудових відносин, забезпечує розв'язання трудових спорів, конфліктів, суперечностей, сприяє злагоді в суспільстві. На думку Лебедева І.В., соціальне партнерство має стратегічний характер, оскільки дозволяє сформувати і безконфліктно реалізувати довгострокові завдання уряду, націлені на забезпечення соціально-економічного розвитку.

Визначаючи роль соціального партнерства у громадянському суспільстві дослідник Н.Діденко зазначає, що ідеологія соціального партнерства ґрунтується на визнанні мирного співіснування соціальних груп з різними соціально-економічними інтересами; можливості вирішення конфліктів шляхом взаємоприйнятних компромісів; взаємодії між соціальними партнерами у цивілізованих, конструктивних формах.

Виділяють три рівня здійснення соціального партнерства: на загальнодержавному, на галузевому або регіональному та безпосередньо на виробничому, стосуючись окремої фірми чи підприємства.

На загальнодержавному рівні представники соціальних партнерів – працівники найманої праці, роботодавці, державні представники – зустрічаються в межах спеціально створених інститутів або регулярних тристоронніх зустрічах нарадах для обговорення і прийняття рішень.

На рівні регіону механізм узгодження інтересів здійснюється переважно на двосторонній основі. Головними учасниками переговорів виступають представники бізнесу та галузеві профспілки, а головним засобом регулювання суперечностей колективний договір.

На рівні окремих підприємств або фірм механізм регулювання відносин між соціальними партнерами виявляє себе як в інституціолізованій формі, так і в неформальному вигляді

В Україні гостро відчувається недосконалість законодавчого забезпечення системи партнерських відносин, склалася стійка практика ігнорування, невиконання чинних законів різними суб'єктами. За умов тотального ігнорування законів, важко сподіватися на дієвість і чинність договорів і угод. Суттєвою перешкодою для становлення соціального партнерства стає розмивання ціннісно-нормативної системи суспільства, обумовлене масовим порушенням законів і соціальних норм.

Зазначені особливості української дійсності свідчать, що партнерські відносини в нашій країні розвиваються у складних умовах. У зв'язку з цим актуальності набуває цілеспрямований пошук оптимальних моделей соціального партнерства у вітчизняних реаліях, розробка ефективного механізму взаємодії громадянського суспільства та влади.

Модернізація системи соціального партнерства в Україні має включати пошук шляхів переорієнтації взаємовідносин із вузькокорпоративних у відкрите партнерство (по формату учасників, підконтрольністю суспільству, гласністю, дієвістю зворотних зв'язків з громадськістю тощо). На думку дослідників, розвиток інституційних основ соціального партнерства в економіці, що трансформуються повинно відображати її специфіку і логіко-історичні трансформації відносин соціального партнерства і відбуватися за двома напрямками: розвиток трипартизму і розвиток вільного асоціювання, що дозволить сформувати систему соціального партнерства, яка б була адекватною соціальній ринковій економіці.

Чумак А. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Ключові умови збереження суверенітету України та її стійкого розвитку – формування ефективної державної політики у сфері економічної безпеки. Сьогодні Україна зустрічається з великими зовнішніми та внутрішніми викликами, такими як військові дії на території країни, енергетична залежність. Дослідження направлено на необхідність розробки обґрунтованих підходів та механізмів формування державної політики економічної безпеки в сучасних реаліях.

Економічна безпека – це багатогранне поняття, що включає здатність України до захисту своєї економіки від зовнішніх та внутрішніх загроз. Роль держави у забезпеченні економічної безпеки полягає у створенні ефективної системи управління, яка допомагає аналізувати ризики та створювати умови для стійкого розвитку.

Сьогодні Україна перебуває у складному економічному становищі у зв'язку з війною, втратою частини територій, зростанням зовнішнього боргу, залежності від імпорту енергоносіїв, корупцією. У дослідженні зроблено акцент саме на ці системні проблеми, які ускладнюють розвиток економічної стійкості. Також проведено порівняльний аналіз розв'язання проблеми на прикладі інших держав. Визначено, що ефективна політика економічної безпеки має базуватися на чітко визначених стратегіях, інституційній координації та використанні сучасних технологій моніторингу ризиків.

У дослідженні запропоновано декілька принципів, які варто включити в державну політику економічної безпеки України. По-перше, принцип системності, суть якого полягає у тому, що держава має враховувати абсолютно всі аспекти економічної безпеки (від фінансової стабільності до енергетичної незалежності). По-друге, принцип адаптивності. Якщо дотримуватись цієї концепції, країна зможе своєчасно реагувати на внутрішні та зовнішні загрози. По-третє, принцип багатовекторності. Держава має інтегруватися у глобальні економічні процеси, але одночасно і захищати свої національні інтереси.

Розроблені рекомендації щодо вдосконалення державної політики економічної безпеки України. Після проведення дослідження були виявлені напрями, які допоможуть підвищити ефективність економічної безпеки. Потрібно запровадити загальнонаціональну систему оцінки економічних ризиків із використанням різних діджитал-інструментів. Необхідно вдосконалити нормативно-правові акти у сфері економічної безпеки, зокрема особливу увагу приділити боротьбі з корупцією та вивести економіку України з тіні. Потрібно створити спеціалізований орган, який буде відповідати за координацію заходів із забезпечення економічної безпеки. Також необхідно забезпечити незалежність енергетичної системи.

Отже, дослідження формування державної політики економічної безпеки України дозволяє обґрунтувати нові підходи до забезпечення стійкого економічного розвитку в умовах глобальних викликів. Отримані результати сприятимуть покращенню управління ризиками, посиленню захисту національних інтересів та інтеграції України у світову економіку. **Чумаченко А. Є.**

Класичний приватний університет
аспірант

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Процес управління, у тому числі і державного, складається з таких етапів: формування мети; збір та аналіз інформації; прийняття рішення; здійснення керуючих дій; контроль за виконанням рішень. При цьому до державного управління відносять: спільні зусилля певної групи в контексті держави; охоплення і взаємозв'язок трьох гілок влади – виконавчої, законодавчої і судової; виконання важливої ролі у формуванні державної політики, у тому числі як частини загального політичного процесу. На сьогодні, за даними багатьох досліджень, вивчення теоретико-методологічних засад державного управління сферою охорони здоров'я спрямовується у площину поліпшення функціонування галузі за рахунок підвищення якості медико-соціального забезпечення населення.

Як зазначають дослідники, результативність і ефективність удосконалення державного управління охороною здоров'я у контексті євроінтеграції України буде досягнуто за умови, якщо вдасться створити систему управління медико-соціальною сферою, здатну виконати необхідні цілі та завдання. Автори зауважують, що процеси європейської інтеграції та інституційні перетворення у цій сфері сприяють формуванню нової системи управління нею, яке має на меті пошук можливостей забезпечення усім верствам населення доступного, якісного медико-соціального забезпечення. Визначено за доцільне не зруйнувати радикальними реформами, а еволюційно перебудувати існуючу систему на основі широкомасштабного планового впровадження новітніх технологій.

Всесвітня організація охорони здоров'я (далі – ВООЗ), дефініціює системи охорони здоров'я як «... всі організації, установи та ресурси, які здійснюють певні заходи у галузі охорони здоров'я». Тобто, таке визначення охоплює досить широке коло стейкхолдерів, урегулювання та унормування відносин між якими закладено правовими основами, стратегічні вектори розвитку закладено державною політикою, а втілюються в життя вони у межах публічного управління.

У системі охорони здоров'я ВООЗ прийнято виокремлювати три рівні: національний, регіональний та інституційний. З врахуванням змін, що відбуваються в Україні в контексті децентралізації, вважаємо за потрібне також виокремлювати місцевий рівень (рівень громад), адже значна кількість повноважень на разі віднесена саме до повноважень органів місцевого самоврядування. На рівні ВООЗ також зафіксовано ключові критерії для оцінювання систем охорони здоров'я, до яких відносять доступність, якість, фінансову доступність, економічну ефективність. Саме на засадах цих критеріїв і оцінюють стан національних систем. Відповідно, виокремлюються чотири основні функції систем охорони здоров'я, до яких віднесено: вряду-

вання (governance) або нагляд; фінансування; забезпечення людськими та фізичними ресурсами; організацію та управління наданням послуг. І це закономірно, оскільки будь-яка система охорони здоров'я описується на шість «стовпів»: врядування, інформація, людські ресурси, фінансування, надання послуг, медичні засоби, ліки, вакцини, технології.

В основу сучасної політики у сфері охорони здоров'я покладено ідеологію реформування галузі. За визначенням ВООЗ, реформа – це цілеспрямований, динамічний та стійкий процес, який призводить до систематичних структурних змін. Реформування охорони здоров'я є нормативним, економічним та організаційним видом діяльності, яку необхідно збалансувати з етичними вимогами щодо загальнодоступності усіх видів медичної допомоги та дотримання справедливості в її розподілі для всіх соціальних груп населення.

В сучасних умовах зростає роль людей у збереженні і зміцненні власного здоров'я. Нових підходів до управління охороною здоров'я також потребує врахування проблем, які загрожують здоров'ю в індустріальному суспільстві, передбачення міжсекторального співробітництва.

Чупета В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Механізми взаємодії органів публічного управління з громадськістю є ключовим елементом управління та основою для побудови відкритого, прозорого і ефективного державного апарату. Сучасні суспільства, які стикаються з викликами глобалізації, цифровізації та зростаючої складності соціально-економічних процесів, потребують нових підходів до управління, які забезпечать не лише високу якість прийняття рішень, а й залучення громадян до цього процесу. Обґрунтування цих механізмів полягає у забезпеченні стійкого розвитку громадянського суспільства, підвищенні довіри до органів влади, зменшенні соціальної напруги та ефективному вирішенні проблем суспільства.

Потреба в таких механізмах базується на низці об'єктивних факторів. По-перше, зростає роль громадян у прийнятті рішень, що обумовлено їхньою інформованістю, активністю та прагненням до участі в управлінні суспільними процесами. По-друге, сучасне державне управління стикається з вимогами прозорості, підзвітності та відповідальності, що можливо лише через ефективну комунікацію з громадськістю. По-третє, швидкий розвиток технологій створив нові можливості для діалогу між владою та громадянами через електронні платформи та інструменти електронної демократії.

Серед основних механізмів взаємодії можна виділити:

1. Інформаційні механізми – забезпечення громадськості доступом до актуальної інформації про діяльність органів влади через офіційні звіти, публікації у відкритих джерелах, вебсайти та соціальні мережі.

2. Консультативні механізми – організація громадських слухань, консультацій, опитувань і створення дорадчих органів для врахування думки громадянства.

3. Механізми участі у прийнятті рішень – інструменти прямої участі громадян, такі як петиції, громадські ініціативи, партисипативне бюджетування та спільне планування.

4. Контрольні механізми – здійснення громадського нагляду, антикорупційний контроль, моніторинг діяльності органів публічної адміністрації.

Особливо важливими є механізми безпосередньої участі громадян у прийнятті рішень, такі як подання петицій, громадські ініціативи, участь у розробці програм розвитку або місцевого бюджету. Важливу роль відіграють також контрольні механізми, що забезпечують громадський нагляд за діяльністю органів влади, включаючи моніторинг, аудити та боротьбу з корупцією.

Одним із сучасних напрямів розвитку механізмів взаємодії є цифровізація управлінських процесів. Інструменти електронної демократії, зокрема електронні платформи для голосування, обговорення проектів законів або програм, дозволяють значно розширити участь громадян і підвищити оперативність прийняття рішень.

Отже, механізми взаємодії органів публічного управління з громадськістю є не тільки способом ефективної комунікації, а й засобом забезпечення сталого розвитку, зміцнення демократії та побудови довірливих відносин між владою і громадянами. Їх розвиток і вдосконалення є одним із пріоритетів сучасного державного управління, який потребує уваги як з боку теоретиків, так і практиків у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Рижих І.М. *"Взаємодія органів державного управління та громадянського суспільства"*. Київ: Ліра-К, 2016, - 176с.

2. Ільчук В.П. *"Громадська участь у процесах прийняття управлінських рішень"*. Львів: Львівська політехніка, 2017, -122с.

3. Кухта Л.М. *"Інструменти взаємодії влади та громадянського суспільства: аналіз сучасних практик"*. *Ефективність державного управління*, 2021, - с.42.

Чуприн В. І.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Козарь Т. П.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Трансформація публічних механізмів на регіональному рівні залишається одним із пріоритетних завдань у процесі євроінтеграції України. Європейський вектор розвитку вимагає від органів місцевого самоврядування та державних інституцій не лише адаптації власних управлінських практик до стандартів ЄС, а й запровадження нових інструментів, здатних посилити соціально-економічний потенціал регіонів. Саме на

цьому рівні реалізуються реформи, які мають підвищити соціально-економічний добробут громад і сприяти сталому розвитку.

Одним із ключових елементів цієї трансформації є децентралізація, яка передбачає розширення повноважень місцевих громад та передачу їм необхідних ресурсів для самостійного вирішення соціально-економічних питань. Така зміна управлінської парадигми дозволяє ухвалювати гнучкі рішення, зважаючи на специфіку кожної громади, і водночас стимулює громадськість до активної участі в процесі управління. На додаток, децентралізація сприяє формуванню більш стабільного й прозорого середовища, де місцеві ініціативи можуть отримати підтримку як від держави, так і від міжнародних організацій.

Важливу роль у цьому контексті відіграє стратегічне планування регіонального розвитку, що охоплює галузі економіки, екології, соціальної сфери та інфраструктури. З огляду на пріоритети Європейського Союзу, такі як «зелений перехід», цифровізація та інновації, регіональні стратегії мають бути спрямовані на модернізацію виробництва, впровадження енергоефективних технологій та розвиток людського капіталу.

Цифровізація процесів управління є ще одним потужним інструментом, що допомагає підвищити прозорість і результативність роботи місцевих органів влади. Запровадження електронних платформ для взаємодії з громадянами, систем електронного документообігу та онлайн-послуг дозволяє знизити адміністративні витрати й мінімізувати корупційні ризики. Крім того, цифрові технології сприяють більшій відкритості інформації про бюджетні рішення та використання публічних ресурсів.

Не можна оминути увагою і програми міжнародної співпраці, зокрема з Європейським Союзом, які надають гранти та технічну допомогу для розвитку інфраструктури, підтримки малого і середнього бізнесу, впровадження екологічних ініціатив і цифрових рішень. Участь у таких програмах розширює можливості регіонів у реалізації інноваційних проєктів, що відповідають сучасним викликам і тенденціям.

Водночас процес трансформації публічних механізмів супроводжується значними викликами. Обмеженість фінансування, недостатня підготовка кадрів, а також низька активність громади можуть сповільнювати темпи впровадження реформ. Додатково перешкодою залишається необхідність узгодження нормативно-правових актів із законодавством ЄС та забезпечення дієвого контролю за їх дотриманням. Проте подолання цих труднощів можливе завдяки комплексному підходу, що включає ефективну взаємодію органів влади, громадського сектора й бізнесу, а також активне залучення міжнародних донорів.

Таким чином, трансформація публічних механізмів на регіональному рівні в умовах євроінтеграції є складним, але водночас перспективним процесом, покликаним підвищити якість управління, посилити економічний потенціал територій та створити сприятливе середовище для розвитку. Інтеграція в європейський простір дає не лише можливість залучати додаткові ресурси, а й стимулює запровадження кращих управлінських практик, що в перспективі сприятиме сталому розвитку українських регіонів і наближенню їх до високих європейських стандартів.

Чуприн О. С.

Класичний приватний університет
аспірант

наук. кер. – д.держ.упр., професор кафедри публічного управління та землеустрою Мерзляк А. В.

ПРО ТРАНСФОРМАЦІЮ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО ВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Євроінтеграція України є стратегічним курсом держави, який передбачає глибокі перетворення у всіх сферах управління. Процес євроінтеграції вимагає адаптації державного управління до стандартів Європейського Союзу, що передбачає зміну механізмів прийняття рішень, посилення інституційної спроможності та підвищення прозорості й ефективності управління. Впровадження принципів ефективного врядування є ключовою умовою успішної інтеграції до європейського простору. Метою цієї статті є дослідити процес трансформації механізмів врядування України в контексті євроінтеграційних процесів.

Виокремлюють наступні основні принципи ефективного врядування, в тому числі рекомендовані Європейським Союзом:

– прозорість та відкритість. Державне управління повинно бути зрозумілим і відкритим для громадян. Це включає доступ до публічної інформації, процесів прийняття рішень, а також участь громадян у цих процесах;

– підзвітність. Органи державної влади повинні нести відповідальність за свої дії перед суспільством. Підзвітність означає не тільки відповідність рішенням законодавства, але й забезпечення ефективного контролю та відповідальності за прийняті рішення;

– ефективність і результативність. Врядування повинно досягати поставлених цілей з мінімальними ресурсами, забезпечуючи максимально можливий результат. Це передбачає оптимізацію адміністративних процесів та впровадження інновацій у державному управлінні;

– верховенство права. Дотримання законів є обов'язковим як для громадян, так і для органів державної влади. Це основний принцип, на якому будується європейська система врядування;

– участь громадян. Ефективне врядування передбачає активну участь громадськості у формуванні політик, прийнятті рішень та контролі за їх виконанням [7, с. 11; 8, с. 90-105].

Взагалі процес євроінтеграції України супроводжується змінами в механізмах реалізації державної політики, зокрема і це: гармонізація законодавства, реформа державних інститутів, боротьба з корупцією, цифровізація управління тощо. Україна повинна адаптувати своє законодавство до стандартів Європейського Союзу. Це включає впровадження європейських директив та регламентів у національне законодавство, що вимагає перегляду багатьох законодавчих актів і їх узгодження з нормами ЄС. Інституційна спроможність є важливим чинником для забезпечення ефективного врядування. Зокрема, реформування центральних органів виконавчої влади, децентралізація управління та підвищення спроможності місцевого самоврядування є пріоритетними завданнями. Корупція є одним із основних бар'єрів на шляху до ефективного врядування.

Впровадження антикорупційних заходів є важливим аспектом трансформації управлінських механізмів у контексті євроінтеграції. Впровадження цифрових технологій є ключовим інструментом для підвищення прозорості та ефективності державного управління. Електронні послуги, відкриті дані та автоматизація адміністративних процесів значно скорочують бюрократичні процедури та підвищують довіру громадян до державних інституцій [1, с. 16; 2, с. 28].

Впровадження принципів ефективного врядування в Україні відбувається на різних рівнях і вимагає глибоких перетворень. Так, для забезпечення ефективного врядування необхідно переглянути структуру державних органів і розподіл повноважень між ними. Реформа передбачає підвищення автономії місцевого самоврядування та оптимізацію роботи центральних органів виконавчої влади. Важливим кроком є створення механізмів відкритого доступу до державних даних, що сприяє підвищенню підзвітності державних органів та участі громадськості у процесі управління. Підвищення активної участі громадян і неурядових організацій у формуванні державної політики є важливим аспектом демократизації врядування. Громадські консультації, публічні обговорення та залучення експертних спільнот сприяють більш ефективному прийняттю рішень [4, с. 12-25]. Впровадження нових механізмів ефективного врядування часто стикається з опором з боку існуючих структур, які не зацікавлені в змінах. Це стосується як адміністративної бюрократії, так і частини політичної еліти. Трансформація механізмів врядування вимагає значних фінансових ресурсів. Нестабільна економічна ситуація в Україні та війна можуть суттєво обмежити можливості для повної реалізації реформ. Українські державні органи досі перебувають на етапі розвитку та вдосконалення, що ускладнює швидке запровадження нових механізмів ефективного управління [6, с. 33-40].

Таким чином, трансформація механізму реалізації ефективного врядування України в умовах євроінтеграції є необхідним кроком для успішної інтеграції держави в європейський простір. Впровадження принципів прозорості, підзвітності, ефективності та верховенства права дозволить не тільки покращити управління державними процесами, а й підвищити довіру суспільства до державних інститутів. Однак, цей процес стикається з численними викликами, серед яких фінансова нестабільність та опір змінам. Для успішної реалізації реформ необхідно забезпечити підтримку з боку міжнародних партнерів, громадськості та бізнесу.

Відповідно, наведемо низку рекомендацій по ефективному врядуванні України:

- продовжувати гармонізацію законодавства України з європейськими стандартами, забезпечуючи повну інтеграцію в правовий простір ЄС;
- підтримувати ініціативи з цифровізації управлінських процесів для підвищення ефективності державних послуг та скорочення бюрократичних перешкод;
- забезпечити участь громадськості та експертної спільноти у формуванні політик для підвищення якості прийняття рішень;
- продовжувати боротьбу з корупцією як ключовий елемент успішної трансформації механізмів управління;
- залучати міжнародні ресурси та технічну допомогу для підтримки процесу реформування управлінських механізмів [3, с. 45-58; 5, с. 6].

Список використаних джерел

1. Адамович М. Євроінтеграція України: виклики та перспективи. Київ : Видавництво Либідь, 2022. 320 с.
2. Барабаш В. Цифрові технології та реформування державного управління в Україні. Львів : Науковий центр інновацій, 2021. 278 с.
3. Грабовський І. Прозорість і підзвітність у державному управлінні: досвід європейських країн. *Журнал державного управління*. № (2). 2023. С. 45-58.
4. Коваленко Т. Сучасні виклики для українського державного управління в контексті євроінтеграції. *Вісник Національної академії державного управління*. № (3). 2021. С. 12-25.
5. Лісова О. Інституційні зміни в Україні: шлях до європейських стандартів. Київ : Вид-во "Київська школа економіки", 2022. 254 с.
6. Мельник С. Державне управління в умовах євроінтеграції: нові механізми та інструменти. *Науковий вісник Міжнародного університету "Львівська політехніка"*. № (4). 2020. С. 33-40.
7. Ткаченко Р. Державне управління: принципи, механізми та інновації. Одеса : Одеський національний університет, 2021. 312 с.
8. Шевченко Л. Адаптація механізмів державного управління до європейських стандартів. *Журнал соціальних досліджень*. № (1). 2022. С. 90-105.

Чуприна А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.політ.н., доцент Кавилін О. А.

ПУБЛІЧНА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Публічна соціальна політика є важливим елементом забезпечення національної безпеки держави, оскільки вона впливає на добробут громадян, соціальну стабільність і суспільну злагоду. У сучасних умовах соціально-економічних викликів, таких як глобалізація, економічна нерівність, демографічні зміни та військові загрози, роль соціальної політики значно зростає. Основною метою соціальної політики є створення умов для забезпечення гідного рівня життя, доступу до якісних соціальних послуг і сприяння соціальній інтеграції.

Соціальна політика як інструмент національної безпеки виконує кілька ключових функцій.

По-перше, вона сприяє зниженню рівня соціальної напруженості через підтримку вразливих верств населення, таких як пенсіонери, люди з інвалідністю, багатодітні сім'ї та безробітні. Соціальні програми, спрямовані на підтримку цих категорій громадян, мінімізують ризики соціального невдоволення, яке може переростати у протести чи інші форми дестабілізації.

По-друге, публічна соціальна політика є ефективним засобом попередження маргіналізації та соціальної ізоляції населення. Забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та ринку праці сприяє зменшенню рівня бідності та нерівності, що є ключовим фактором підтримки соціальної гармонії. У той же час, держава повинна приділяти увагу впровадженню політик соціальної інклюзії для інтеграції внутрішньо переміщених осіб, етнічних меншин і людей, які постраждали від збройних конфліктів.

По-третє, соціальна політика сприяє зміцненню довіри до державних інститутів. Високий рівень соціального захисту та якість державних послуг створюють у громадян відчуття захищеності, що сприяє легітимності влади. Особливо це важливо в умовах кризових ситуацій, таких як військові дії, економічні кризи чи пандемії.

Зв'язок між соціальною політикою та національною безпекою стає особливо очевидним у контексті гібридних загроз. Ворог може використовувати соціальну вразливість для дестабілізації ситуації в країні шляхом поширення дезінформації, організації соціальних протестів чи економічного саботажу. У таких умовах важливо, щоб держава мала ефективну систему соціального забезпечення, яка здатна оперативнo реагувати на нові виклики.

Таким чином, публічна соціальна політика є не лише засобом забезпечення добробуту громадян, але й ключовим чинником національної безпеки. Її ефективність залежить від здатності держави адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі, забезпечуючи сталість і соціальну згуртованість. Інтеграція соціальної політики в систему національної безпеки дозволить створити більш стійке суспільство, здатне протистояти сучасним викликам.

Список використаних джерел

1. Білорус О.Г. Глобалізація і національна безпека України. – Київ: Знання України, 2019. – 352 с.
2. Васильченко І.А. Соціальна політика в умовах глобалізаційних викликів. – Харків: Видавництво Харківського університету, 2021. – 276 с.
3. Гаєвський О.М. Державна соціальна політика: теоретичні та практичні аспекти. – Одеса: Фенікс, 2020. – 198 с.
4. Лазебна М.В. Публічна соціальна політика: механізми реалізації в Україні. – Київ: Либідь, 2020. – 324 с.

Чуприна М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., професор Кіктенко О. В.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Безпека виборчого процесу є невід'ємною складовою демократичної системи державного управління. В Україні, враховуючи виклики, пов'язані з військовою агресією, кібератаками, внутрішньою політичною напруженістю та іншими загрозами, питання забезпечення безпеки виборів набуває особливої актуальності. Ефективні механізми державного управління безпекою виборчого процесу дозволяють гарантувати легітимність виборів, прозорість процедур і довіру громадян до демократичних інститутів.

Державне управління безпекою виборчого процесу в Україні включає комплекс заходів, що реалізуються як на нормативно-правовому, так і на організаційному рівні. Основою цих механізмів є Конституція України, закони «Про вибори народних депутатів України», «Про місцеві вибори», «Про Центральну виборчу комісію» та інші нормативні акти, що регламентують порядок організації виборів.

Одним із ключових елементів забезпечення безпеки виборів є діяльність Центральної виборчої комісії (ЦВК). ЦВК виконує функції управління виборчим процесом, включаючи реєстрацію кандидатів, організацію виборчих округів і дільниць, забезпечення технічної підтримки виборів і контроль за дотриманням виборчого законодавства. Для підвищення рівня безпеки ЦВК взаємодіє з іншими державними структурами, такими як Міністерство внутрішніх справ, Служба безпеки України та Національна поліція.

Крім того, важливу роль у забезпеченні безпеки відіграє нормативне врегулювання виборчого процесу. Ухвалення законів, спрямованих на протидію підкупу виборців, фальсифікації результатів голосування та втручання у виборчий процес, є важливим кроком для захисту демократичних принципів. Зокрема, у контексті протидії кіберзагрозам розробляються спеціальні програми з кібербезпеки, що спрямовані на захист інформаційних систем, які використовуються під час виборів.

Особливу увагу слід приділити забезпеченню фізичної безпеки під час виборів. Це включає захист виборчих дільниць, контроль за громадським порядком і своєчасне реагування на можливі провокації. У цьому контексті ефективним є залучення Національної гвардії України та інших силових структур, які забезпечують оперативне реагування на загрози, зокрема в регіонах, що межують із зонами конфліктів.

Ще одним важливим механізмом є підвищення прозорості виборчого процесу через залучення громадськості та міжнародних спостерігачів. Незалежний моніторинг виборів дозволяє зменшити ризики фальсифікацій і забезпечує довіру громадян до результатів голосування.

Важливо також враховувати специфічні виклики, з якими стикається Україна в умовах військової агресії. Забезпечення виборів на територіях, наближених до зони бойових дій, або організація голосування для внутрішньо переміщених осіб вимагають інноваційних підходів та координації між різними гілками влади. Зокрема, активно обговорюється використання цифрових технологій, таких як електронне голосування, яке може стати альтернативою традиційним методам у небезпечних регіонах.

Таким чином, механізми державного управління безпекою виборчого процесу в Україні є комплексними і багаторівневими. Вони включають правове регулювання, організаційну взаємодію між державними структурами, забезпечення фізичної та кібербезпеки, а також залучення громадськості до контролю за виборчим процесом. Удосконалення цих механізмів сприятиме захисту демократичних цінностей, підвищенню рівня довіри до виборів і зміцненню національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Іванов О.В. Роль державних органів у забезпеченні безпеки виборчого процесу в Україні // Науковий вісник Київського національного університету. 2021.
2. Петров В.С. Політико-правові механізми забезпечення безпеки виборчого процесу в умовах гібридних загроз // Державне управління та місцеве самоврядування. 2020.
3. Шведа Ю.Р. Виборчі системи та процеси: навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. -340 с.

Чурін А. Ю.

Класичний приватний університет

УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ

Комплексний механізм управління місцевим економічним розвитком (МЕР) є системою заходів, інструментів та стратегій, спрямованих на підвищення економічного потенціалу територій, створення робочих місць, покращення якості життя та забезпечення сталого розвитку громад. Цей механізм включає взаємодію різних зацікавлених сторін: органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості, академічних установ і міжнародних партнерів.

Досі достаточо не вирішеними залишаються питання обумовлені розподілом владних функцій між органами місцевого самоврядування та державною владою. Саме тому, нині надзвичайно актуально встановити у чому полягають зволікання якісних інституційних змін в соціально-економічних системах на місцевому рівні, а також ідентифікувати ключові гальмівні детермінанти проведення ефективної децентралізації в Україні.

Стратегічне планування є елементом механізму управління МЕР. Визначення пріоритетів розвитку, виявлення сильних і слабких сторін місцевої економіки, аналіз конкурентних переваг – це необхідно для такого планування. Розробка самої стратегії МЕР включає в себе цілі, завдання, індикатори успіху та план реалізації. Обов'язковою є участь громади у розробці стратегії.

Публічно-приватне партнерство (ППП) не менш важливий елемент механізму управління місцевим економічним розвитком. Співпраця влади з бізнесом у реалізації проєктів значно покращують показники ефективності такого механізму. Роль громадських організацій у даному випадку простежується через підтримку ініціатив, моніторинг і соціальну відповідальність.

Виділення коштів з місцевого бюджету на програми розвитку, гранти та міжнародна допомога, залучення фінансування від міжнародних організацій та донорів – складова, яка забезпечує функціонування механізму управління МЕР.

Місцеві податки та збори, підтримка підприємництва, шляхом надання пільг, консультацій та ресурсів для малого і середнього бізнесу (МСБ), створення бізнес-інкубаторів, технопарків, кластерів, залучення інвестицій, розвиток транспортної та комунальної інфраструктури, цифровізація, енергозбереження та екологія, підвищення кваліфікації, створення освітніх програм для молоді, стимулювання підприємств до створення нових робочих місць, інвестиції у соціальну інфраструктуру (школи, лікарні, культурні заклади) все це має бути враховано для забезпечення надійного функціонування даного механізму.

При цьому головними проблемами для функціонування вищевказаних елементів залишаються:

- недостатнє фінансування: брак коштів на реалізацію програм;
- низька компетенція місцевих органів влади, тобто відсутність досвіду у плануванні та управлінні МЕР;
- корупція та неефективне використання ресурсів;
- низький рівень залучення громади. Формальність у проведенні громадських консультацій;
- відсутність довгострокового планування. Орієнтація на короткострокові результати.

Чурко О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТА

Сталий розвиток інклюзивного міста є важливим завданням сучасного публічного управління, що передбачає створення доступного та комфортного середовища для всіх мешканців, незалежно від їхніх фізичних, соціальних чи економічних особливостей. Інклюзивність є ключовим елементом сталого розвитку, оскільки вона сприяє забезпеченню соціальної справедливості, рівності можливостей та підвищенню якості життя населення [1].

Публічне управління сталим розвитком інклюзивних міст базується на принципах ефективного планування, прозорості та залучення громадськості до прийняття рішень. Одним із головних завдань є створення безбар'єрного середовища, що включає доступну інфраструктуру, громадський транспорт, освітні та медичні заклади. Згідно з даними ООН, понад 15% населення світу має інвалідність, і створення інклюзивних міст є важливою умовою забезпечення їх повноцінного життя [2].

Ефективне публічне управління інклюзивністю також передбачає впровадження технологічних рішень для розвитку міської інфраструктури. Використання цифрових платформ для громадської участі, моніторингу якості послуг та зворотного зв'язку між мешканцями й органами влади дозволяє забезпечити ефективний діалог і врахування потреб усіх груп населення [3].

Зарубіжний досвід свідчить, що міста, які активно впроваджують політику інклюзії, демонструють вищий рівень соціальної згуртованості та економічного розвитку. Наприклад, у Копенгагені реалізується програма безбар'єрної архітектури, яка охоплює всі аспекти міського середовища, включно з транспортною інфраструктурою, будівлями та громадськими просторами. У Торонто розроблено стратегію соціальної

інклюзії, що передбачає заходи для забезпечення рівних можливостей у сфері праці, освіти та доступу до соціальних послуг [4].

Таким чином, публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста є комплексним процесом, який потребує системного підходу та співпраці між державними органами, громадськістю й бізнесом. Впровадження інклюзивних рішень сприятиме створенню комфортного та доступного міського середовища, що відповідає потребам усіх мешканців та забезпечує сталий розвиток міст.

Список використаних джерел

1. Сталий розвиток міст: теорія і практика : монографія / за ред. В.В. Ковалю. Київ : Наукова думка, 2020. 246 с.
2. World Health Organization. World Report on Disability. Geneva : WHO Press, 2011. 325 с.
3. Цифрові технології для розумних міст: досвід та виклики / Під ред. О.В. Мельника. Харків : Освіта, 2019. 198 с.
4. Inclusive Cities: Policies and Practices for Inclusive Urban Development. UN-Habitat, 2020. 204 с.

Шевченко А. А.

Класичний приватний університет
аспірант

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасному розвинутому демократичному суспільстві забезпечити гідний розвиток та високу якість життя кожного громадянина можна лише завдяки раціональній, доцільній, обґрунтованій та ефективній організації діяльності державних органів, забезпечення належних механізмів їх функціонування на принципах законності, прозорості та гуманізму. Для визначення відповідності роботи органів державної влади суспільним потребам, пріоритетам та очікуванням необхідними є розробка, опанування та застосування достовірних інструментів моніторингу і оцінки діяльності державних інституцій, які повинні виступати гарантією їх спроможності до цілеспрямованих дій. Одним із пріоритетних завдань держави, спрямованих на стабілізацію розвитку країни, є підвищення результативності діяльності органів державної влади.

Для оцінки діяльності державного органу управління можна використовувати кількісний, якісний та змішаний підхід. Кількісна оцінка проводиться в абсолютних та відносних величинах, які обчислюються на основі статистичних даних. Якісна оцінка базується на вивченні суб'єктивних думок щодо основної діяльності державних органів в межах їх компетенції. Змішаний тип оцінки передбачає одночасне використання кількісних та якісних методик для кращого врахування впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на результати функціонування державних інституцій. Залежно від підходу, різні дослідники у ході розгляду проблеми оцінки діяльності органів державного управління використовують різноманітну термінологію: оцінка результативності, оцінка якості та оцінка ефективності. Під оцінкою результативності розуміють міру досягнення очікуваного результату. Під оцінкою якості розуміють ступінь відповідності властивостей процесу чи явища його сутності. Чимало міркувань існує в науковій літературі щодо оцінки ефективності, що засвідчує існування різного розуміння цієї категорії. Тому, для оцінки ефективності діяльності державних інституцій, націленої на покращення соціально-економічного розвитку країни, необхідно передусім розглянути основні підходи до визначення та розуміння категорії «ефективності».

Достовірне та об'єктивне оцінювання ефективності діяльності державних інституцій вимагає розробки адекватних критеріїв для його проведення. У загальновизнаному розумінні критерій є засобом судження, певною кількісною чи якісною характеристикою, на базі якої відбувається оцінка конкретного процесу чи явища, тобто це є певне «мірило» достовірності знань, їх відповідності об'єктивній дійсності, за допомогою якого формується певне ставлення чи думка про результати функціонування певного суб'єкта. На відміну від показників, критерії, окрім вимірювання кількісних параметрів відповідної діяльності, дають можливість проаналізувати також і якісні параметри. Наприклад, рівень та якість державного управління оцінюється з позиції його відповідності потребам та інтересам суспільства. Ефективність діяльності державних органів можна розглядати як комплексну характеристику можливих, а також реально отриманих результатів виконання конкретних завдань та функцій органами державного управління, при цьому необхідно враховувати ступінь відповідності досягнених результатів наміченим планам та цілям розвитку.

У сфері державного управління головним результатом діяльності державних інституцій в основному виступає соціальний ефект, а саме створення сприятливих умов для проживання населення та підвищення якості державних послуг, які надаються населенню. У більшості випадків соціальну ефективність, на відміну від економічної ефективності, не можна виміряти кількісно. Тому її визначають тими якісними зрушеннями, які відбуваються в країні, і вимірюють такими досягнутими результатами, як скорочення часу обслуговування клієнта, розширення асортименту наданих послуг, підвищення якості обслуговування, врахування побажань клієнтів, покращення соціально-психологічної обстановки тощо.

Шевченко І. І.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В УКРАЇНІ

Розвиток системи управління людськими ресурсами є важливим елементом модернізації державної служби, спрямованим на підвищення її ефективності, прозорості та орієнтації на результати. Сучасна державна служба потребує висококваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати реформи, управляти складними проектами та забезпечувати якісне обслуговування громадян. Це вимагає удосконалення процесів підбору, навчання та розвитку кадрів.

Процеси децентралізації в Україні створюють нові виклики для державної служби, включаючи необхідність забезпечення кадрового потенціалу на місцевому рівні. Це актуалізує важливість розробки комплексної системи управління людськими ресурсами. Виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС передбачає реформування державного управління відповідно до європейських стандартів. Це включає розбудову системи управління людськими ресурсами, заснованої на принципах прозорості, доброчесності та ефективності.

Цифровізація державного управління вимагає від працівників державної служби нових компетенцій, зокрема у сфері інформаційних технологій, комунікації та управління змінами. Розвиток системи управління людськими ресурсами має забезпечити адаптацію до цих змін. Ефективна система управління кадрами на державній службі сприяє формуванню позитивного іміджу державних установ, зростанню довіри громадян та зміцненню легітимності державної влади.

У сучасному світі державна служба конкурує з приватним сектором за залучення талановитих фахівців. Це потребує запровадження конкурентоспроможних умов праці, справедливої системи винагороди та кар'єрного зростання. Старіння кадрів на державній службі та відтік молодих спеціалістів зумовлюють необхідність впровадження стратегій щодо залучення, утримання та розвитку молоді у державному секторі.

Побудова ефективної системи управління людськими ресурсами, яка передбачає прозорі процедури відбору, оцінювання та просування кадрів, є важливим кроком у запобіганні корупції на державній службі. Управління людськими ресурсами має бути спрямоване на створення умов для мотивації, підвищення продуктивності праці та задоволення працівників державної служби.

Розвиток системи управління людськими ресурсами на державній службі в Україні є актуальним завданням для забезпечення ефективного функціонування державного апарату, реалізації реформ та досягнення стратегічних цілей розвитку країни. Це необхідно для адаптації до сучасних викликів, інтеграції до європейського простору та забезпечення високого рівня послуг для громадян.

Ефективна система управління людськими ресурсами є фундаментом для модернізації державної служби, підвищення її ефективності, прозорості та орієнтації на потреби громадян. Розвиток системи управління кадрами сприяє підвищенню професіоналізму державних службовців, забезпеченню їх відповідності сучасним викликам та вимогам реформ.

Система управління людськими ресурсами повинна бути адаптована до швидких змін у технологіях, цифровізації та глобальних викликів. Це включає впровадження нових інструментів рекрутингу, навчання, оцінювання та кар'єрного розвитку. Забезпечення прозорих процедур відбору, оцінки та просування кадрів сприяє створенню рівних можливостей для всіх працівників та формуванню доброчесності на державній службі. Молодь є ключовим ресурсом для забезпечення оновлення державної служби. Система управління кадрами має передбачати заходи щодо мотивації, адаптації та розвитку молодих працівників.

Розробка дієвих систем матеріального та нематеріального стимулювання є необхідною для підвищення залученості та ефективності працівників державної служби. Адаптація до європейських стандартів управління людськими ресурсами сприятиме інтеграції України у міжнародний адміністративний простір, підвищенню якості державних послуг та зміцненню довіри до державних установ.

Розвинена система управління людськими ресурсами є рушійною силою для впровадження структурних реформ у державному секторі та досягнення стратегічних цілей розвитку країни. Ефективне управління людськими ресурсами сприяє забезпеченню інституційної сталості державної служби, що є важливим для довготривалої стабільності та розвитку. Система управління, орієнтована на ефективність, прозорість та інновації, сприяє зміцненню довіри громадян до державної влади та підвищенню легітимності її дій.

Розвиток системи управління людськими ресурсами на державній службі в Україні є стратегічно важливим завданням. Він забезпечує основи для модернізації державного управління, підвищення його ефективності та створення висококваліфікованої, доброчесної та мотивованої державної служби, здатної відповідати на сучасні виклики та запити суспільства.

Шесталюк В. Ю.

Класичний приватний університет
аспірант

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Зовнішня трудова міграція є визначальним фактором сучасного розвитку України, впливаючи на економічну, соціальну та демографічну ситуацію.

Ефективні механізми державного управління є ключовими для зменшення негативних наслідків міграції, таких як відтік кваліфікованої робочої сили та соціальні проблеми в Україні.

До механізмів державного управління входять правові, організаційні, економічні та інформаційні інструменти.

Важливим є формування інтегрованої моделі управління, яка охоплює всі аспекти регулювання міграційних процесів: від створення нормативно-правової бази до моніторингу і аналізу міграційних потоків.

Діюче законодавство України потребує вдосконалення для ефективного регулювання зовнішньої трудової міграції, включаючи адаптацію до міжнародних стандартів.

Необхідна імплементація норм ЄС у сфері захисту прав мігрантів і створення умов для їхньої реінтеграції після повернення.

Важливим є розроблення стимулюючих програм для зменшення міграції висококваліфікованих кадрів, наприклад, через підтримку бізнесу та створення робочих місць в Україні.

Грошові перекази, які здійснюють трудові мігранти, потребують ефективного використання для економічного розвитку регіонів.

Створення національної інформаційної системи моніторингу міграційних потоків дозволить покращити планування і прийняття управлінських рішень.

Інформування громадян щодо прав і обов'язків трудових мігрантів у країнах перебування є критично важливим для захисту їхніх інтересів.

Співпраця з міжнародними організаціями (МОП, МОМ, ЄС) сприятиме розвитку міграційної політики України.

Укладення міжурядових угод щодо трудової міграції дозволить забезпечити легальні та безпечні умови праці для громадян України за кордоном.

Головні виклики включають відсутність належної координації між органами влади, слабку правову базу та недостатнє фінансування відповідних програм.

Перспективи вдосконалення включають інтеграцію політик зайнятості та міграції, впровадження електронних сервісів для трудових мігрантів, а також посилення державного контролю за рекрутинговими агентствами.

Вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньої трудової міграції є необхідною умовою для збереження трудового потенціалу України, забезпечення прав громадян за кордоном і розвитку економіки.

Шкробтан М. М.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.держ.упр., професор Огаренко В. М.

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ В КОМЕРЦІЙНОМУ АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ В УКРАЇНІ В АСПЕКТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Система публічного управління безпекою комерційного автомобільного транспорту в Україні розвивається через проведення реформ, які спрямовані на покращення безпеки дорожнього руху. Сучасні дослідження акцентують увагу на удосконаленні методів управління, враховуючи різноманітні загрози, в тому числі природні чинники. Важливою є наполегливість на формуванні ефективних систем моніторингу та контролю, що дозволяє зменшити ризики, пов'язані з комерційним перевезенням [1].

В Україні для покращення безпеки комерційного автомобільного транспорту застосовуються різноманітні методи та заходи. Основні з них:

1. Удосконалення регуляторного законодавства: Прийняття нових законів і змін до існуючих, які регулюють безпеку на дорогах, включаючи правила дорожнього руху, контроль за технічним станом автомобілів та сертифікацію транспорту.

2. Системи моніторингу та управління: Впровадження GPS-моніторингу за маршрутами та станом водіїв, що дозволяє контролювати пересування автомобілів у режимі реального часу.

3. Технічне обслуговування та перевірка транспорту: Збільшення частоти технічних перевірок автомобілів з метою виявлення та усунення несправностей, що можуть загрожувати безпеці.

4. Навчання та підвищення кваліфікації водіїв: Організація курсів з безпеки дорожнього руху, а також навчання водіїв управлінню в екстремальних ситуаціях, включаючи першу допомогу.

5. Фінансові стимули та підтримка: Надання підтримки компаніям, які інвестують у новітні технології безпеки або обладнання для своїх автопарків.

6. Спільні перевірки та контроль: Залучення правоохоронних органів та інших державних структур для спільних перевірок транспортних засобів на предмет дотримання норм безпеки.

7. Пропаганда безпеки на дорогах: Соціальні кампанії, які підвищують обізнаність водіїв і пасажирів про правила дорожнього руху та важливість безпеки.

8. Використання сучасних технологій: Забезпечення автомобілів системами активної безпеки, такими як ABS (антиблокувальна система гальмування), ESC (електронна стабілізаційна система), системи контролю тиску в шинах тощо.

Ці методи сприяють зниженню ризиків та покращують загальний рівень безпеки в комерційному автомобільному транспорті в Україні.

Список використаних джерел

1. Дідківський В. М. Вплив євроінтеграційного вектору на розвиток системи публічного управління із забезпечення безпеки комерційних автомобільних перевезень // *Наук. часоп. Акад. нац. безпеки*. 2020. № 3/4. С. 60-75.

Шкробот М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ЗАГАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ

Органи загального управління земельними ресурсами України мають розгалужену систему, яка діє в межах повноважень, визначених земельним та іншими галузями законодавства України. Зазначена система функціонує як єдиний взаємопов'язаний механізм.

Особливістю управління в галузі використання, охорони та відтворення земель органами загальної компетенції є те, що вони здійснюють зазначену діяльність разом з вирішенням інших завдань, віднесених до їх компетенції, таких, зокрема, як розвиток економіки, соціальної сфери (охорона здоров'я, освіта, культура), національної безпеки та оборони тощо. На відміну від органів загальної компетенції, для органів спеціальної компетенції управління у галузі використання та охорони земель є головним напрямом їхньої діяльності. Вони спеціально створені для цього та мають надвідомчу (надгалузеву) компетенцію.

До системи органів загальної компетенції, які здійснюють управління у галузі використання та охорони земель, належать: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, обласні ради, ради об'єднаних територіальних громад, районні у містах, міські ради та місцеві органи виконавчої влади. Функціональні повноваження вказаних суб'єктів земельного права передбачені, перш за все, в основному правовому документі – Конституції України, Земельному кодексі України, спеціальних законах України, відповідних положеннях та інше.

Функціональні повноваження вищевказаних органів спрямовані на здійснення земельної політики в державі, а саме: на забезпечення сприятливих умов для планового і сталого розвитку всіх територій України та ефективного господарювання на землі, зниження рівня корупційних діянь у сфері земельних відносин та створення дієвої системи захисту прав власності на землю, підвищення ефективності використання та охорони земельних ресурсів, здійснення раціоналізації землекористування та створення інвестиційно-привабливого і сталого землекористування, запровадження повноцінного ринку земель, збільшення надходження від платежів за землю в бюджети всіх рівнів, запровадження дієвої системи інформування населення та підвищення рівня суспільної свідомості з питань використання й охорони земель, функціонування ринку земель, поліпшення екологічної ситуації в країні.

Структура системи управління земельними ресурсами України складається з сукупності органів державної влади та місцевого самоврядування, взаємодіючих між собою, діяльність яких спрямована на забезпечення ефективного, раціонального використання і охорони земельних ресурсів в Україні.

Щепілов П. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного стану базується на комплексі стратегічних, правових, організаційних та військових заходів. Розглянемо основні фактори, що впливають на ефективність цієї системи.

1. Військова безпека.

1.1. Обороздатність держави: нарощування потенціалу Збройних Сил України, модернізація озброєння, військової техніки та розширення мобілізаційних резервів.

1.2. Взаємодія із союзниками: військова допомога, тренування, розвідка та логістична підтримка від міжнародних партнерів (наприклад, НАТО, ЄС, США).

1.3. Система територіальної оборони: широке залучення резервістів та громадян до формування добровільних загонів і сприяння їх інтеграції в загальну оборонну стратегію.

2. Економічна стійкість.

2.1. Фінансування сектору оборони: пріоритетне виділення ресурсів на оборонні програми.

2.2. Стійкість критичної інфраструктури: захист енергетичних, транспортних, інформаційних та промислових об'єктів.

2.3. Підтримка економіки під час війни: забезпечення роботи ключових галузей та мінімізація негативних наслідків для населення.

3. Інформаційна безпека.

3.1. Протидія дезінформації та пропаганді: боротьба з фейками та інформаційними атаками, що спрямовані на деморалізацію суспільства чи дискредитацію влади.

3.2. Кібербезпека: захист державних інформаційних систем від хакерських атак та кібершпіонажу.

3.3. Єдина інформаційна політика: координація дій медіа та держави для підтримання патріотичного духу та забезпечення об'єктивного інформування громадян.

4. Соціальна стійкість.

4.1. Єдність суспільства: консолідація населення навколо спільної мети – захисту незалежності та територіальної цілісності.

4.2. Підтримка населення: соціальний захист, допомога внутрішньо переміщеним особам, надання психологічної допомоги постраждалим.

4.3. Мобілізація волонтерського руху: залучення громадських організацій до допомоги військовим та мирному населенню.

5. Дипломатична активність.

5.1. Розширення міжнародної підтримки: залучення гуманітарної, економічної та військової допомоги від інших держав і організацій.

5.2. Санкційний тиск на агресора: ініціація нових санкційних пакетів, які б обмежили здатність ворога вести війну.

5.3. Посилення інтеграції в західні структури: робота над зближенням із НАТО та ЄС, що сприяє стратегічному захисту України.

6. Правова база.

6.1. Воєнний стан: прийняття та адаптація законів для підвищення ефективності оборонної політики, мобілізації ресурсів та управління державою у кризовий період.

6.2. Правоохоронна система: боротьба з диверсійними групами, тероризмом і корупцією, які можуть підірвати національну безпеку.

6.3. Міжнародне право: використання правових інструментів для притягнення агресора до відповідальності (міжнародні суди, трибунали).

7. Морально-психологічна підготовка.

7.1. Підтримка бойового духу військових та населення: проведення кампаній для посилення віри в перемогу.

7.2. Освіта і просвітництво: підвищення рівня обізнаності населення щодо дій під час війни та ролі кожного в обороні держави.

8. Екологічна безпека.

8.1. Захист екосистем під час бойових дій: мінімізація наслідків екологічних катастроф, спричинених війною.

8.2. Ліквідація наслідків війни: розмінування територій, відновлення природних ресурсів та забезпечення екологічної рівноваги.

Ці фактори є взаємопов'язаними і вимагають скоординованої роботи усіх гілок влади, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

Щербаков О. В.

Класичний приватний університет
аспірант

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У ВОЄННИЙ І ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ

У сучасних реаліях, зумовлених повномасштабним вторгненням на територію України, економічна та соціальна стабільність всіх галузей держави перебувають під впливом кризових явищ, що вимагає об'єднання зусиль та ресурсів державного і приватного секторів для ефективного їх подолання. Ключовим у цьому контексті може бути механізм державно-приватного партнерства (далі за текстом – ДПП), оскільки забезпечує об'єднання ресурсів, знань та інновацій держави або громади та бізнесу [4].

Основними цілями ДПП у туристичній галузі під час воєнного періоду є збереження туристичних ресурсів, підтримка зайнятості, залучення додаткових інвестицій в галузь для її розвитку. Серед ключових напрямків взаємодії у межах ДПП у цій сфері слід відзначити такі:

– розвиток і відновлення туристичної інфраструктури. Прикладом такого співробітництва може бути реконструкції курортних зон у Карпатах, коли, держава зі свого боку виділяє кошти на відновлення транспортної інфраструктури, а приватний сектор інвестує у будівництво готелів, закладів харчування, туристичних центрів та об'єктів й безпосередньо організовує туристичні послуги. Або іншим варіантом такої взаємодії може бути розробка та реалізація проекту відновлення туристичної інфраструктури в Одеській обл. на узбережжя Чорного моря, у межах якого держава може надавати інвестиційні пільги та створювати умови для відновлення транспортної та комунальної інфраструктури, а приватний бізнес здійснювати будівництво готелів, туристичних комплексів, облаштовувати пляжні зони з метою відновлення популярних раніше курортів після завершення кризового воєнного періоду;

– розробка нових туристичних продуктів (маршрутів з актуальних в сучасних умовах видів туризму, серед яких «зелений туризм», реабілітаційний, волонтерський, меморіальний і т.п.). Наприклад, Державним агентством розвитку туризму України (ДАРТ) [2], на таких засадах було розроблено проєкт «Маршрути пам'яті» (туристичний маршрут, який демонструє історію воєнних подій на території міст Київщини, зокрема, Гостомеля, Бучі, Ірпіня та ін.), який потребуватиме участі приватного бізнесу у частині обслуговування маршруту – екскурсиводи, заклади розміщення, харчування і т.д. Серед проєктів реабілітаційного туризму, що реалізуються в умовах воєнного стану, можна виокремити Мистецький простір Бакота Хаб (Хмельницька обл.) на території Староушицької селищної територіальної громади [3] – реабілітаційний табір для ветеранів та військових. А проєктом у сфері розвитку волонтерського туризму може стати створення волонтерських таборів, які б залучали туристів у тому числі для відновлення територій, реставрації, реалізації екологічних ініціатив;

– створення та розвиток туристичних кластерів. Прикладом такої інноваційної взаємодії може бути існуючий агротуристичний кластер «Шляхами Трипільської Праматері» [1] (на території Черкаської, Вінницької, Кіровоградської обл., а також Молдови та Румунії), який об'єднує наразі понад 20 громад і декілька державних й міжнародних організацій та має на меті інтегрувати ресурси фермерських господарств, транспортних та фінансових установ, підприємств, туристичних і логістичних компаній, органи місцевої влади, громадських організацій та інших учасників в єдину систему взаємодії;

– інформаційно-маркетингова взаємодія. У цій частині перспективним залишається проведення економічно-туристичних форумів, які залучають до обговорення нагальних питань представників державної, місцевої влади, туристичного бізнесу, блогерів, журналістів та інших учасників. А також слід відзначити важливу роль інформаційно-маркетингових проєктів, зокрема, серед тих що реалізуються зараз, можна відзначити такі [2]: «Мандруй Україною» – створений за підтримки держави та туристичних компаній для популяризації внутрішнього туризму, «Туристичні магніти» – ініціатива спрямована на розвиток і популяризацію місць, які відображають історичну, культурну, архітектурну та релігійну спадщину, привертаючи увагу як громадян України, так і іноземних туристів; «UkraineNOW» – популяризує серед іноземної аудиторії бренд України, як туристичну дестинацію та об'єкт для інвестування.

У цілому, механізм державно-приватного партнерства відіграє важливу роль для розв'язання поточних проблем і швидкого реагування на актуальні виклики сьогодення, а також стає важливим підґрунтям для підготовки до післявоєнного відновлення й забезпечення стійкості та сталого розвитку різних галузевих секторів економіки, й туристичної сфери, зокрема.

Список використаних джерел

1. The Cluster That Forms Code of The Nation. URL: <https://www.arr.ks.ua/projects/the-cluster-that-forms-code-of-the-nation>.

2. Державне агентство розвитку туризму в Україні : веб-сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 21.10.2024).

3. Староушицька громада: шлях від стратегії до результатів. URL: <https://u-lead.org.ua/news> дата звернення: 21.10.2024).

4. Янченко Г. Державно-приватне партнерство може стати ключовим інструментом повоєнної відбудови. Комітет Верховної ради України з питань економічного розвитку. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/251871.htm дата звернення: 21.10.2024)।

Щербина С. В.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. — Неділько Р. В.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Як відомо, процеси децентралізації в сучасній Україні передбачають формування механізмів розбудови інституту місцевого самоврядування, первинним суб'єктом якого виступають територіальні громади. Територіальна громада як термінологічне словосполучення набуло широкого розголосу у сфері не лише теоретичного, але й практичного використання. Особливо така тенденція спостерігається останніми роками, коли активно започатковано реалізацію децентралізації та адміністративно-територіального реформування в Україні. Саме тому особливій актуальності в контексті децентралізації державної влади в Україні набуває сталий розвиток територіальних громад. Нині не можна оцінити стан наукового розроблення проблематики сталого розвитку територіальних громад у нашій державі як задовільний. Насамперед, це підтверджує той факт, що базові принципи сталого розвитку, визначені за конвенціями Ріо, досі не імplementовано до національного законодавства, відсутні стратегії, концепції, проекти в галузі забезпечення стану сталого розвитку територіальних громад населених пунктів і держави в цілому. Більшість науковців звертає увагу на недостатню увагу державної влади та неефективність засад функціонування системи публічного управління на місцевому рівні. Сталий розвиток повинен започатковуватися та підтримуватися саме на рівні територіальної громади, і відповідно його забезпечення повинно здійснюватися знизу-догори, тобто від конкретної громади до національного і світового рівнів. Для того ж, щоб вивести регіон на траєкторію сталого розвитку, слід не тільки визначити ресурсну забезпеченість території, збалансувати економічні, соціальні та екологічні інтереси суб'єктів політики місцевого розвитку, а й детально проаналізувати ситуацію, що склалася у провідних секторах економіки певної території.

Конкретні напрями забезпечення сталого розвитку територіальної громади потребують упровадження відповідних механізмів управління територіальною громадою. Так, одним із необхідних механізмів є інформаційний механізм, який визначає особливості формування публічного управління сталим розвитком територіальних громад шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій. Використання даного механізму передбачає забезпечення автоматизації системи публічного управління сталим розвитком та інформатизації суспільства, а також здійснення соціального моніторингу тощо.

Таким чином, беручи до уваги все вище наведене можна дійти висновку, що процес реалізації публічного управління в Україні потребує використання належних механізмів управління, які здатні забезпечити ефективне вирішення існуючих у даній сфері проблем. Зазвичай, під механізмами публічного управління вважають цілий комплекс практичних заходів, інструментів та важелів, які дають можливість державним та місцевим органам влади здійснювати ефективний вплив на суспільство задля досягнення чітко визначених цілей. В демократично розвинутих державах, під механізмами публічного управління вважають спеціальні інструменти, спрямовані на забезпечення реалізації суспільного прямого чи опосередкованого (через державні та місцеві органи влади) впливу на розвиток країни та її територіальних громад задля створення належних умов суспільної життєдіяльності. Відтак, можна стверджувати, що усі механізми публічного управління сталим розвитком територіальних громад повинні бути комплексними та цільовими, а також мають бути використані на усіх управлінських рівнях, що сприяло б забезпеченню захисту інтересів самої територіальної громади, її громадян та суб'єктів господарювання.

Юдицький А. М.

Класичний приватний університет
аспірант

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

Розвиток державно-приватного партнерства (ДПП) у сфері автомобільного транспорту в Україні є актуальним через наступні чинники:

Автомобільний транспорт є ключовим компонентом транспортної системи України, який забезпечує внутрішній й міжнародний перевезення вантажів та пасажирів, а його ефективність прямо впливає на економічний розвиток і конкурентоспроможність країни. Значна частина доріг, мостів і транспортних вузлів перебуває у незадовільному стані через тривалий період недофінансування, що створює загрози для безпеки, економіки та навколишнього середовища. Україна має обмежені фінансові можливості для модернізації транспортної інфраструктури, тому залучення приватного капіталу через ДПП є необхідним для реалізації масштабних інфраструктурних проектів.

Світова практика демонструє ефективність ДПП у розбудові сучасної транспортної інфраструктури, зокрема у будівництві та обслуговуванні доріг, автоматизованих систем управління дорожнім рухом та розбудові логістичних центрів. Прийняття нового законодавства про ДПП створює сприятливі умови для залучення інвесторів у транспортну сферу, однак необхідне вдосконалення нормативно-правової бази для реалізації проектів у сфері автомобільного транспорту. Виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та

ЄС передбачає розвиток транспортної інфраструктури відповідно до європейських стандартів, що підвищує важливість ДПП для виконання цих зобов'язань.

Реалізація проєктів у межах ДПП сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню якості доріг, зниженню витрат на перевезення, зменшенню кількості ДТП та покращенню логістичних можливостей країни. Таким чином, розвиток ДПП у сфері автомобільного транспорту є необхідним кроком для забезпечення сталого економічного розвитку, підвищення інвестиційної привабливості України та інтеграції до європейського транспортного простору.

Розвиток державного-приватного партнерства у сфері автомобільного транспорту є важливим інструментом для модернізації транспортної інфраструктури України. Він дозволяє залучати приватний капітал до розв'язання проблем, які держава не може вирішити самостійно через обмежені фінансові ресурси.

ДПП забезпечує взаємовигідну співпрацю між державою та бізнесом, сприяючи розвитку інфраструктури, створенню нових робочих місць, зростанню інвестиційної привабливості країни та підвищенню якості послуг для користувачів.

Основними сферами реалізації ДПП є будівництво нових автомобільних доріг, модернізація існуючої дорожньої мережі, створення логістичних хабів, автоматизованих систем управління дорожнім рухом та зарядних станцій для електромобілів.

До ключових перешкод відносяться: недосконалість правової бази, відсутність досвіду у реалізації ДПП-проєктів, високий рівень бюрократії, недостатній рівень довіри державою та бізнесом. Подолання цих бар'єрів є першочерговим завданням для успішного впровадження партнерства. Держава має створити сприятливі умови для реалізації проєктів ДПП, зокрема через вдосконалення законодавства, фінансові стимули для інвесторів, забезпечення прозорих процедур тендерів та ефективне управління реалізацією проєктів.

Участь у ДПП дозволяє приватним компаніям отримати стабільний дохід у довгостроковій перспективі, посилювати свою репутацію, розширювати ринки та впроваджувати інноваційні рішення. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та запозичення успішного досвіду інших країн можуть суттєво прискорити процеси реалізації проєктів ДПП у транспортній галузі України.

Реалізація проєктів ДПП у сфері автомобільного транспорту сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки, зниженню витрат на перевезення, покращенню якості транспортних послуг та інтеграції України у європейський транспортний простір.

Розвиток ДПП у сфері автомобільного транспорту є одним із ключових механізмів модернізації інфраструктури, який забезпечує стійкий економічний розвиток та покращення якості життя громадян. Для ефективного реалізації необхідно створити комплексну стратегію, що враховує специфіку транспортної галузі України та міжнародний досвід.

Юцкевич Я. С.

Класичний приватний університет
аспірант

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Першими реформаторськими діями незалежної України було створення у 1991 р. Фонду соціального страхування Української РСР з відділеннями в областях та м. Києві (який перебував у підпорядкуванні профспілок України) з метою вдосконалення управління соціальним страхуванням та його фінансування. Закладання нормативної бази національної системи соціального забезпечення населення розпочалося проєктом Концепції соціального забезпечення населення України, головним завданням якої було недопущення «зрівнялівки» шляхом належного функціонування системи соціального страхування для працездатного населення та гарантування матеріального забезпечення, соціального обслуговування за рахунок соціального страхування і виплат з державного та місцевих бюджетів, а також надання соціальної допомоги непрацездатним особам та малозабезпеченим громадянам.

Реалізація завдань Концепції передбачалася з прийняттям «Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (1998 р.), що започаткувало дію сучасного загальнообов'язкового державного соціального страхування і запровадженням таких його видів: страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності (1999 р.); страхування на випадок безробіття (2000 р.); страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням (2001 р.); пенсійне страхування (2004 р.); медичне (не запроваджено). Відповідно, сформовано новий механізм функціонування системи соціального страхування шляхом реалізації страхового принципу, а також управління коштами на основі паритетності представників держави, роботодавців та застрахованих осіб.

Невирішеними залишилися питання фінансового забезпечення системи соціального страхування. Прийнятий Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці», а також викладений у новій редакції Закон «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» передбачали створення єдиного Фонду соціального страхування України, дія якого розпочалася з 1 серпня 2017 р. шляхом об'єднання Фондів соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та медичного страхування. Незважаючи на реалізацію положень щодо вдосконалення функціонування солідарної пенсійної системи, а також запровадження недержавного пенсійного забезпечення (на засадах добровільної участі) як накопичувальної складової пенсійної системи (2004 р.), запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування (передбачалося з 1 січня 2019 р.), закріплення страхових принципів у системі соціального страхування (особливо в пенсійній системі) є ключовим у реформаторських діях сучасного уряду.

Ефективне запровадження зазначеного сприятиме підвищенню розміру пенсій, зменшенню розривів між спеціальними та звичайними пенсіями, забезпеченню належного рівня життя громадян, які протягом свого трудового життя сплачували пенсійні внески зі своїх реальних трудових доходів. Як висновок, можна зазначити, що соціальне страхування формувалося під впливом наслідків Другої світової війни і передбачало швидке реагування на соціально-економічні зміни, які відбувалися у країні.

Незважаючи на постійні зміни в системі соціального страхування, і дотепер не сформовано ефективної моделі, яка була б фінансово спроможною, соціально справедливою (де розмір виплат відповідав би розміру сплачених внесків), а також засобом мотивації підвищення продуктивності праці. Наразі основне завдання – усунення «зрівнялівки» і забезпечення справедливості – у системі соціального страхування так і не вирішено. Єдиної моделі соціального страхування не існує, і в кожній державі питання соціального захисту населення вирішуються, виходячи з соціально-економічного та політичного розвитку країни. В Україні необхідно проводити соціальні реформи таким чином, щоб населення було впевнене у власній безпеці та захисті своїх прав.

Яковлєв В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

МЕХАНІЗМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЮ ДЕСТИНАЦІЄЮ

Механізми територіального управління туристичною дестинацією є ключовими для забезпечення сталого розвитку туристичних територій, підвищення їхньої конкурентоспроможності та якості туристичних послуг. Туристична дестинація визначається як географічний простір, що має унікальні природні, культурно-історичні та соціально-економічні ресурси, які приваблюють туристів. Вона включає інфраструктуру, організаційні структури та місцеву громаду, яка бере участь у її розвитку.

Основними механізмами територіального управління туристичною дестинацією є інституційне забезпечення, стратегічне планування, управління ресурсами, маркетингова діяльність і механізми моніторингу.

По-перше, інституційне забезпечення передбачає створення організаційних структур, які координують і регулюють діяльність у сфері туризму. Це можуть бути органи місцевого самоврядування, спеціалізовані туристичні ради або агенції. Важливим аспектом є партнерство між владою, бізнесом і громадськістю, що забезпечує врахування інтересів усіх зацікавлених сторін. Такий підхід сприяє більш збалансованому розвитку дестинації, запобігає конфліктам і сприяє формуванню спільної відповідальності за її розвиток.

По-друге, стратегічне планування розвитку дестинації є фундаментальним етапом у процесі управління. Воно включає аналіз сильних і слабких сторін території, вивчення ринкових тенденцій, визначення цільової аудиторії та формування довгострокових цілей. Стратегія розвитку має враховувати екологічні обмеження, збереження культурної спадщини, розвиток місцевої інфраструктури та підвищення якості життя місцевого населення. Інтеграція туристичної дестинації в ширші регіональні й національні стратегії забезпечує синергію ресурсів і сприяє досягненню загальнонаціональних цілей.

Третім важливим механізмом є управління ресурсами. Туристична дестинація залежить від ефективного використання природних, історико-культурних і людських ресурсів. Збереження природного середовища та історичної спадщини має бути пріоритетом, оскільки саме ці фактори часто є основою туристичної привабливості. Управління ресурсами включає також розвиток людського потенціалу через освітні програми для працівників туристичної сфери, стимулювання підприємництва та залучення інвестицій.

Маркетинг дестинації відіграє ключову роль у формуванні її іміджу, приверненні туристів і створенні конкурентних переваг. Сучасні маркетингові стратегії орієнтуються на використання цифрових технологій, зокрема соціальних медіа, веб-платформ і мобільних додатків, що дозволяють оперативно взаємодіяти з туристами.

Моніторинг і оцінка є фінальними, але не менш важливими механізмами управління. Постійний аналіз ефективності заходів, спрямованих на розвиток туризму, дозволяє вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегії.

Таким чином, механізми територіального управління туристичною дестинацією спрямовані на забезпечення гармонійного розвитку території з урахуванням економічних, соціальних і екологічних аспектів. Ефективне управління сприяє не лише зростанню туристичних потоків, а й підвищенню якості життя місцевого населення, збереженню природного й культурного середовища та підсиленню міжнародного іміджу дестинації.

Список використаних джерел

1. Андерсон В. П., "Туристичні дестинації: стратегічне управління та розвиток". Київ: Видавництво "Академія", 2020, -147 с.
2. Гудзь П. В. (2021). "Інституційні механізми управління туризмом у дестинаціях: досвід України". Регіональна економіка, 2021, -119с.

Ярьсько М. І.

Класичний приватний університет
аспірант

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Ефективне функціонування системи публічного управління значною мірою залежить від належної організації та правового забезпечення реалізації компетенції суб'єктів, які беруть участь у формуванні і виконанні управлінських рішень. Організаційно-правовий механізм виступає ключовим інструментом, що забезпечує координацію, регулювання та контроль діяльності органів публічного управління.

Організаційно-правовий механізм реалізації компетенції суб'єктів публічного управління складається з двох взаємопов'язаних елементів: організаційного, який охоплює структуру, функції та взаємодію суб'єктів, і правового, що включає нормативно-правові акти, регламенти та процедури. Основою цього механізму є принципи законності, прозорості, підзвітності та ефективності, які забезпечують відповідність діяльності суб'єктів публічного управління сучасним вимогам суспільства.

Важливим аспектом є чітке визначення компетенції суб'єктів публічного управління. Компетенція включає обсяг повноважень, права та обов'язки, що закріплені за певним органом чи посадовою особою. Недостатня визначеність чи дублювання повноважень може призводити до неефективності та конфліктів між суб'єктами управління. В цьому контексті особливу роль відіграють сучасні підходи до децентралізації влади, які забезпечують розподіл компетенцій між центральними, регіональними та місцевими органами.

Організаційно-правовий механізм реалізації компетенції також включає впровадження інноваційних інструментів управління, таких як цифровізація процесів, створення електронних реєстрів та використання аналітичних платформ. Це сприяє підвищенню прозорості та оперативності у виконанні управлінських рішень.

Серед ключових викликів у реалізації компетенції суб'єктів публічного управління варто виділити недостатню координацію між органами влади, фрагментарність нормативно-правової бази, а також обмеженість ресурсів. Для подолання цих проблем необхідно розробити єдину методологію формування компетенцій, оновити правові акти, що регулюють діяльність суб'єктів управління, та впровадити систему моніторингу і оцінки ефективності їхньої роботи.

У висновку зазначимо, що організаційно-правовий механізм реалізації компетенції суб'єктів публічного управління є основою стабільного функціонування державної системи управління. Його вдосконалення сприятиме зміцненню довіри громадян до органів влади, підвищенню якості послуг та забезпеченню сталого розвитку суспільства в умовах сучасних викликів і змін.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

<i>Агаренко С. О.</i> ОЦІНЮВАННЯ ТА АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	3
<i>Агафонов О. Д.</i> МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ	3
<i>Андрійчук О. А.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ.....	4
<i>Бабич Д. В.</i> ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В БАНКУ	4
<i>Барабаш Є. А.</i> ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІНІМІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ.....	5
<i>Біленький О. І.</i> РОЗРОБКА І ПРОГНОЗУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
<i>Богдан М. О.</i> ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	5
<i>Боднарюк В. Й.</i> РОЗВИТОК РИНКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ	6
<i>Боднарюк С. Й.</i> ПЕРЕСТРАХУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	7
<i>Борисенко С. А.</i> ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	7
<i>Бугай О. О.</i> ПРО ЦИФРОВУ ТРАНСФОРМАЦІЮ В ІНДУСТРІЇ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	8
<i>Вертегел А. В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ МУНІЦИПАЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	10
<i>Вигінський В. О.</i> ПРО СТАЛЕ ФІНАНСУВАННЯ: У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗРОСТАННЯ УВАГИ ДО ЕКОЛОГІЧНИХ, СОЦІАЛЬНИХ І УПРАВЛІНСЬКИХ ФАКТОРІВ (ESG).....	10
<i>Вушкаленко Р. Л.</i> ФОРМУВАННЯ ЕКОСИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	12
<i>Вушкаленко Р. Л.</i> РОЗВИТОК СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	13
<i>Гавриленко М. А.</i> РОЗРОБКА ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ВИПУСКУ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	14
<i>Галицький С. В.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКА МЕТОДИКИ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	14
<i>Гнатюк В. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	15
<i>Гребенюк М. М.</i> ПРО ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ РОЗВИТКУ ІТ-СФЕРИ З УРАХУВАННЯМ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ В УКРАЇНІ	15
<i>Грицюк А. І.</i> ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА ГРОМАД.....	17
<i>Грубий В. І.</i> ФОРМУВАННЯ ТА РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	17

<i>Гуцал Т. О.</i> ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ, ЗУМОВЛЕНІ СПІВВІДНОШЕННЯМ РЕЗУЛЬТАТІВ ДО ВИТРАТ І ВІД ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	18
<i>Дан І. І.</i> ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	18
<i>Дорошенко В. А.</i> ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ: МЕТОДИ ВИМІРЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ	19
<i>Дьяченко М. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	20
<i>Д'яченко Д. І.</i> ФІНТЕХ ТА ІНКЛЮЗИЯ: ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПУ ДО ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	20
<i>Єренко Д. В.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОГОВОРУ ЕМФІТЕВЗИСУ ТА ДОГОВОРУ ОРЕНДИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ.....	22
<i>Зозуля О. О.</i> МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	23
<i>Івасюк В. І.</i> ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	23
<i>Ігнатюк А. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО КОНТРОЛЮ У БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ.....	24
<i>Ілащук О. В.</i> ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК МІНІМІЗАЦІЇ ЧАСОВИХ ВТРАТ	25
<i>Квятковський А. В.</i> УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	25
<i>Кишеня О. В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ.....	26
<i>Кіщак А. В.</i> РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФІНАНСОВОМУ ПРОГНОЗУВАННІ ТА АВТОМАТИЗАЦІЇ ОНЛАЙН-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ	26
<i>Книш В. Г.</i> ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	27
<i>Козлан С. О.</i> ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	27
<i>Коломицький А. В.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	28
<i>Коляка Е. О.</i> ПРО МЕТОДИ ОЦІНКИ НАДІЙСНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ	29
<i>Косован Є. В.</i> МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ТА ЇХ РОЛЬ У РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	30
<i>Кострійчук В. В.</i> УПРАВЛІННЯ ДИНАМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ М'ЯСОПРОДУКТОВОГО КОМПЛЕКСУ	31
<i>Котяхов О. В.</i> СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ АБО ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	31
<i>Кравець А. Ю.</i> МІСЦЕВІ ФІНАНСИ І ПРОБЛЕМИ ЇХ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ....	32
<i>Кравченко О. М.</i> УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	33
<i>Куль А. О.</i> АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	33
<i>Ладницький В. Б.</i> ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА БУДІВЕЛЬНОГО ДЕВЕЛОПМЕНТУ	34
<i>Левченко М. М.</i> ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ	35

<i>Лесик Я. Ю.</i> СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИБУТКОВОСТІ ЯК ОБ'ЄКТУ УПРАВЛІННЯ.....	35
<i>Лихогляд М. М.</i> СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ (НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ).....	36
<i>Мальцев Д. О.</i> ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ.....	37
<i>Маляренко П. А.</i> ПРО АДАПТАЦІЮ ПІДПРИЄМСТВ ДО ЗМІН В БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ	37
<i>Маруда А. В.</i> СУЧАСНА НАУКОВА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ТА МІСЦЕ В НІЙ ВАРТІСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ	38
<i>Михайлов О. А.</i> ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА РОЗВИТОК	39
<i>Міщенко А. С.</i> ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНО СПРЯМОВАНОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	40
<i>Панасенко С. В.</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	40
<i>Панкевич Т. І.</i> УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	41
<i>Пасічник Б. Р.</i> АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ТА МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РЕКЛАМНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	42
<i>Печенко О. О.</i> ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	42
<i>Пирх М. О.</i> РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ТА ПОДОЛАННЯ ШАХРАЙСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	43
<i>Пінчук Т. С.</i> ПРО ФІНАНСОВУ ІНТЕГРАЦІЮ: СПРИЯННЯ ФІНАНСОВІЙ ІНКЛЮЗІЇ ТА РОЗШИРЕННЯ ДОСТУПУ ДО ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ	43
<i>Пляцек Д. Б.</i> ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	45
<i>Пономарьов С. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	45
<i>Поперечний Б. М.</i> ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	46
<i>Попудренко А. В.</i> ПИТАННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ	46
<i>Радченко А. В.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В МАШИНОБУДУВАННІ.....	47
<i>Ретузін О. Б.</i> РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	48
<i>Рубан Є. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ РИЗИКУ У СФЕРІ ТОВАРНОГО ОБІГУ	48
<i>Сагайдачний О. В.</i> ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	49
<i>Серебряніков О. Є.</i> УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКУ	49
<i>Сімченко Є. А.</i> СПОЖИВЧЕ КРЕДИТУВАННЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	50
<i>Скориця О. Д.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЦІНОВОЮ ПОЛІТИКОЮ.....	50
<i>Стецьків А. М.</i> КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ В РИНКОВИХ УМОВАХ.....	51
<i>Тарадайко М. С.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ БАНКУ	51

<i>Тішаєв П. О.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ.....	52
<i>Тішин Д. Г.</i> УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	52
<i>Ткаченко Є. І.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ...	53
<i>Третинко А. В.</i> ФАКТОРИ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	54
<i>Туценко Р. І.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ ПОРТФЕЛЕМ АКТИВІВ	54
<i>Тюпа Є. О.</i> МОДЕЛЮВАННЯ СЦЕНАРІЮ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....	55
<i>Ульяшин Р. Р.</i> ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	55
<i>Федчук Д. Б.</i> ДІАГНОСТИКА ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	56
<i>Францев Я. В.</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТУ КОНТРОЛЮ ЗА ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЮ	57
<i>Франчук Є. В.</i> КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК КОМПЛЕКСНОГО ПРОЦЕСУ	57
<i>Фурсенко А. Р.</i> ПИТАННЯ ФІНАНСІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	58
<i>Чагарин Р. Є.</i> СИСТЕМА РИЗИКІВ В БАНКІВСЬКО-КРЕДИТНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ...	58
<i>Чурко В. В.</i> ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	59
<i>Чустов О. В.</i> УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОСЛУГ	60
<i>Шахов Д. М.</i> СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	60
<i>Яриш С. М.</i> РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	61
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	
<i>Буянов С. В.</i> ДЕРЖАВНЕ КАЗНАЧЕЙСТВО УКРАЇНИ ТА ЙОГО РОЛЬ У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ	62
<i>Волик Н. Г.</i> ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	62
<i>Гудима О. В., Гнезділова О. М.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ	63
<i>Ключик А. С.</i> ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ – ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ	64
<i>Костенко О. А.</i> МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БАЗИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	64
<i>Місіє'янцева Н. В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	65
<i>Сабатович Д. Д.</i> УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ	65
<i>Сокрыт О. О.</i> ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	66
<i>Тітко В. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	67

УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

<i>Ананко М. Ю.</i> АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	68
<i>Антоненко В. М.</i> УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДЕРЖАВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	68
<i>Афонін Д. В.</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ ЕКОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ	69
<i>Бабанін А. А.</i> СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	69
<i>Баранник Є. А.</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ТОВАРОПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	70
<i>Береза С. М.</i> ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ КОНВЕРГЕНЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ	71
<i>Більчич І. М.</i> УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ	72
<i>Бурля І. Є.</i> ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА СОЦІАЛЬНУ ПОЛІТИКУ В КРАЇНАХ ЄС	72
<i>Вербицька В. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В МАЛОМУ БІЗНЕСІ	73
<i>Віленкін Г. А.</i> ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ ЧЕРЕЗ СТРАХОВІ МЕХАНІЗМИ	74
<i>Волович К. С.</i> ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БІОМАСИ	74
<i>Гакман М. С.</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ТОВАРОПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	75
<i>Герасименко О. О.</i> ПРОЦЕДУРИ ТА ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ	76
<i>Гладков А. Ю.</i> ПРОГРАМНІ ПРОДУКТИ У МОДЕЛЮВАННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	76
<i>Гойденко О. В.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПОСЛІДОВНОГО НАПРАВЛЕНОГО ПОШУКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	77
<i>Горбатов А. А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	77
<i>Гребінець О. І.</i> МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ЕКОСИСТЕМ	78
<i>Дмитрієв А. А.</i> МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ	79
<i>Дяченко М. М.</i> ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	79
<i>Заїка Д. М.</i> ВАЖЛИВІСТЬ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	80
<i>Захарчук А. В.</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МОДЕЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	81
<i>Зеленов І. О.</i> ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	82
<i>Кадурін В. П.</i> УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	83
<i>Карпенко Н. В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕЛЮВАННЯ НЕПЕРЕРВНИХ ВИПАДКОВИХ ВЕЛИЧИН В ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	84

<i>Качан В. О.</i> ОЦІНКА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	85
<i>Кожа В. В.</i> ЗМІНИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА ВІД СТРАТЕГІЧНО ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ	85
<i>Козленко Є. Ю.</i> НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ НОВИХ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ПОСЛУГ ГОСТИННОСТІ	86
<i>Козленков М. М.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПОСЛІДОВНОГО НАПРАВЛЕНОГО ПОШУКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	87
<i>Колесников О. І.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА.....	87
<i>Колісник С. М.</i> АНАЛІЗ СТАНУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	88
<i>Колісник С. М.</i> АНАЛІТИКА ПРИВАТНИХ ТА ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ЗА РЕГІОНАМИ.....	89
<i>Краєєць О. В.</i> МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІН АКТИВНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	91
<i>Кулинич Є. С.</i> ОСНОВНІ ВИКЛИКИ МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ.....	92
<i>Литвиненко О. В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	93
<i>Лінчук Є. В.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ	94
<i>Лочоха М. Л.</i> ДИНАМІКА СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	95
<i>Мазгін Є. А.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	95
<i>Мальченко Т. Г.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	96
<i>Марінеско О. В.</i> АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	96
<i>Мельник М. Б.</i> СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	97
<i>Нечипорук В. І.</i> РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	97
<i>Обшанський С. С.</i> ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	98
<i>Павлієв Д. М.</i> СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЯК ЙОГО КОНКУРЕНТНА ПЕРЕВАГА	98
<i>Падалкін Д. М.</i> УПРАВЛІННЯ СТІЙКІСТЮ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК.....	99
<i>Падалкін Є. Д.</i> ВПЛИВ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ.....	100
<i>Падалкін С. О.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	101
<i>Пазон Б. Р.</i> КОНЦЕПЦІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	101
<i>Петьовка А. В.</i> МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	102
<i>Погорєлов Є. Е.</i> АНТИКРИЗОВИЙ КОНТРОЛІНГ ПІДПРИЄМСТВА.....	103

<i>Полухін Р. В.</i> ЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	103
<i>Помилой Г. А.</i> ЗНАЧЕННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	104
<i>Пономаренко О. О.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА: МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ.....	105
<i>Присяжний В. В.</i> РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ	106
<i>Рибій О. В.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	106
<i>Семенов А. Г., Дмитрієнко А. М.</i> НЕОБХІДНІСТЬ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	107
<i>Семенов А. Г., Лопоха Р. С.</i> СУТІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....	107
<i>Семенов А. Г., Марков С. Ю.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ	108
<i>Семенов А. Г., Петров І. В.</i> ЛОГІСТИЧНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ МАШИНОБУДІВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	109
<i>Семенов А. Г., Петров О. Є.</i> РОЗВИТОК СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	110
<i>Семенов А. Г., Сатанівський В. С.</i> МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	111
<i>Семенов А. Г., Сербін С. В.</i> ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	112
<i>Семенов А. Г., Синяков Л. О.</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	112
<i>Семенов А. Г., Хлистунов А. В.</i> РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ	113
<i>Семенов А. Г., Чернега А. В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	114
<i>Семенов А. Г., Яременко А. П.</i> РОЛЬ ІННОВАЦІЙ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	115
<i>Слонь І. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	115
<i>Стадник О. О.</i> ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ЕЛЕМЕНТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ НАУКОВОГО ПАРКУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	116
<i>Тимченко Є. Ю.</i> ОСНОВНІ МОДЕЛІ ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ НАСТАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ	117
<i>Ткаченко Г. О.</i> ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН.....	117
<i>Третинко А. В.</i> ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	118
<i>Троцький Ю. А.</i> МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ.....	118
<i>Хітров В. М.</i> СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СЕРВІС МАРКЕТ ГРУП» м. ЗАПОРІЖЖЯ).....	119
<i>Хоменко В. С.</i> ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ	120
<i>Хоміцький І. О.</i> СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	121
<i>Чеголя Д. С.</i> ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ	122

<i>Челнов Д. І.</i> ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	122
<i>Челелев А. А.</i> ФІНАНСОВА СКЛАДОВА В ПІДПРИЄМСТВАХ КОМУНАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	123
<i>Чумак Є. І.</i> УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	124
<i>Швець М. О.</i> МЕТОДИ ПОБУДОВИ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ	124
<i>Шевчук С. В.</i> ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ.....	125
<i>Шеремета Н. О.</i> ІНВЕСТУВАННЯ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ	126
<i>Юшко Д. М.</i> ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	126
<i>Якимов А. В.</i> ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ БЮДЖЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	127
<i>Яровий М. Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	128
ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ, РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
<i>Shokhabaeva A. S.</i> INTERNATIONAL EXPERIENCE IN EVALUATING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF MODERNIZING THE REGIONAL AGRICULTURAL COMPLEX.....	129
<i>Андрусенко Є. С.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКЛЕЙМІНГУ ВОДНИХ РЕСУРСІВ	130
<i>Арушанян А. А.</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ	130
<i>Барліт В. Р.</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ КРАЇНИ: ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	131
<i>Бартиш В. А.</i> ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ	132
<i>Безсалов А. С.</i> ІНФРАСТРУКТУРА ТРАНСФЕРУ ІННОВАЦІЙ У ПРОМИСЛОВOSTІ ЗА УМОВ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	133
<i>Берега С. М.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	134
<i>Берега С. М.</i> ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ КОНВЕРГЕНЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ	135
<i>Бойко Д. Д.</i> ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	135
<i>Бородій Є. В.</i> ДОСВІД ПОБУДОВИ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ЕКОНОМІЧНО РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ.....	136
<i>Буякова Н. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ТА ЛОГІСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	137
<i>Волошин Д. І.</i> ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТІЙКОСТІ	138
<i>Волошин Д. І.</i> ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ	138
<i>Семенов А. Г., Волощук А. М.</i> ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ МАРКЕТИНГУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	139
<i>Герасимов А. І.</i> СКЛАДОВІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	140
<i>Гладков В. І.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	140

<i>Городецький А. О.</i> СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В СФЕРІ ПОСЛУГ ЗА УМОВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	141
<i>Гричковський Ю. В.</i> ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	143
<i>Губенко І. В.</i> КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПОСЛУГ ГАЗОПОСТАЧАННЯ.....	143
<i>Гумен А. М.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	144
<i>Дзюба Е. Е.</i> РОЛЬ КРИПТО- ТА ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ У ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	144
<i>Жигульський С. С.</i> ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	145
<i>Заїка А. М.</i> ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ	146
<i>Захаров С. І.</i> РОЗВИТОК СИСТЕМИ РОЗДРІБНОЇ ДИСТРИБУЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ	147
<i>Іванушкін А. О.</i> УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ В ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ КОМПАНІЯХ	148
<i>Кабанова О. О., Носач І. В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ	149
<i>Кабанова О. О., Хващиснька Н. А.</i> РОЗРОБКА МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	151
<i>Кальонов О. О.</i> ПУБЛІЧНИЙ МАРКЕТИНГ В КРАЇНАХ ІЗ ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ	152
<i>Костіцин А. С.</i> ФОРМУВАННЯ СТІЙКИХ МОДЕЛЕЙ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	152
<i>Краєць Б. Г.</i> РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ	154
<i>Кузубов В. С.</i> АДАПТАЦІЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДО УМОВ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	154
<i>Кульбако Р. І.</i> КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ДО РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	156
<i>Кусаков Є. В.</i> ХАРАКТЕРНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ І СВІТІ	156
<i>Куц В. І.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ	157
<i>Лелецький П. А.</i> РОЗВИТОК БРЕНДУ ДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО ЗБІЛЬШЕННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	157
<i>Литвинов М. П.</i> ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК БАЗИС ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	158
<i>Лукін Е. І.</i> СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА ЗЕЛЕНИЙ МАРКЕТИНГ: ВПЛИВ НАЦІОНАЛЬНИХ І ГЛОБАЛЬНИХ БРЕНДІВ НА ЕКОНОМІКУ	159
<i>Мазур О. М.</i> СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	159
<i>Марков В. С.</i> АДАПТАЦІЯ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ ДО УМОВ КРИЗОВИХ ЯВИЩ	160
<i>Мочалін Ю. М., Гришин В. С.</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	161
<i>Нестеренко В. В.</i> ПРИНЦИПИ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ	162
<i>Ніколаєв О. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СВІТОВОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ	162

<i>Пантелеев М. С.</i> МАРКЕТИНГОВИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	163
<i>Пилипець В. В.</i> ТОРГОВІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ТОВАРІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ	164
<i>Покайло Є. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛІНГУ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	165
<i>Прибіга Д. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МАРКЕТИНГУ	165
<i>Присяжнюк М. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	166
<i>Притула Д. Д.</i> РЕКЛАМНА СТРАТЕГІЯ ЯК СКЛАДОВА МАРКЕТИНГОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	166
<i>Рубан П. Д.</i> УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	167
<i>Севастьянович Т. В.</i> РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ	168
<i>Селезньов А. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ НА РИНКУ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ	168
<i>Семенов А. Г., Бойко С. А.</i> СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІКИ.....	169
<i>Семенов А. Г., Варава Р. С.</i> БІЗНЕС-МОДЕЛІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	170
<i>Семенов А. Г., Гордієць В. М.</i> ПОНЯТТЯ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	171
<i>Семенов А. Г., Дубровін С. І.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ	172
<i>Семенов А. Г., Зінченко В. Л.</i> ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ	173
<i>Семенов А. Г., Ляпота В. О.</i> РОЗВИТОК ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ	174
<i>Семенов А. Г., Носік І. С.</i> РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ	175
<i>Серіков В. В.</i> УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ВІЙНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	175
<i>Солодкий Д. В.</i> МЕРЕЖЕВІ МОЖЛИВОСТІ БІЗНЕСУ	176
<i>Тимофеева А. О.</i> УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ СТРАТЕГІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	177
<i>Ткаченко Г. О.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ	177
<i>Фендриков С. М.</i> ІНСТРУМЕНТИ ІНТЕРНЕТ МАРКЕТИНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	178
<i>Хіврч І. В.</i> СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	179
<i>Хітров Д. В.</i> МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЮ КЛІНІКОЮ «ЗУБНА ФЕЯ» (м. ЗАПОРІЖЖЯ): КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ.....	179
<i>Цяцька Д. С.</i> СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ ДЕРЖАВИ	180
<i>Черненко О. В.</i> РОЛЬ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПРОГНОЗУВАННІ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	181
<i>Шарій С. Ю.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	181

<i>Шатульський О. В.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	182
<i>Шепелєв В. Я.</i> МОДЕЛЮВАННЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ	182
<i>Шурубуря Є. С.</i> РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТА	183
<i>Якімов А. В.</i> ПРО ПОВОЄННУ ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	184
<i>Яриш С. М.</i> РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	185
СУЧАСНІ МЕТОДИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ	
<i>Акуленко О. А.</i> СТАТИСТИЧНІ МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ ЧАСОВИХ РЯДІВ.....	187
<i>Асєєв Д. С.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ.....	187
<i>Бачев Є. А.</i> ПРОГНОСТИЧНА АНАЛІТИКА В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ	188
<i>Бережа К. В.</i> ПРИНЦИПИ ЗАСТОСУВАННЯ ДИНАМІЧНОГО СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОГНОЗУВАННІ	188
<i>Борищук С. В.</i> МЕТОДИ СТАТИСТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА В УКРАЇНІ	189
<i>Васюк Р. В.</i> СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ	189
<i>Волощук І. І.</i> ЕКОНОМІЧНО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ВІЛЬНИМИ КОШТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	190
<i>Вязьмін Д. О.</i> ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ОЦІНЮВАННІ РИЗИКІВ.....	190
<i>Герговська Є. М.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ СПОЖИВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ	191
<i>Гребінний А. М.</i> АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕСТУВАННЯ ВЕБДОДАТКІВ І ІНТЕРФЕЙСІВ.....	192
<i>Губернська А. Г.</i> АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РІВНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ	193
<i>Гудко С. В.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛЕЙ АRIMA У ФІНАНСОВОМУ ПРОГНОЗУВАННІ	194
<i>Двинських С. І.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ.....	194
<i>Дригваль В. Г.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	195
<i>Дяченко Т. А.</i> ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ МЕТОДАМИ МАШИННОГО НАВЧАННЯ.....	196
<i>Жалковський Е. Є.</i> СТАТИСТИЧНІ ЕКСПЕРТНІ МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ВИРОБНИЦТВІ	197
<i>Жирков Ю. Д.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДАНИХ ЗАБРУДНЕННЯ РІЧКОВИХ ВОД.....	197
<i>Заболотний М. В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ В ДОСЛІДЖЕННІ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ	198
<i>Кабаніст О. С.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ АНАЛІТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ ПОВЕДІНКИ КЛІЄНТІВ ОПЕРАТОРА МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ	199
<i>Калінін В. О.</i> АНАЛІЗ РИНКУ ФЕРОСПЛАВІВ В УКРАЇНІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КОГНІТИВНИХ КАРТ	199

<i>Кара М. С.</i> СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ.....	200
<i>Кирилюк С. П.</i> АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДУ В УКРАЇНІ.....	201
<i>Ковтун К. І.</i> ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ.....	202
<i>Костенко Ф. В.</i> АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МОДЕЛЕЙ.....	203
<i>Кравченко Б. О.</i> СТАТИСТИЧНА ДІАГНОСТИКА СПІВВІДНОШЕНЬ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА НЕЙРО-МЕРЕЖЕВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	203
<i>Кувшинов І. В.</i> СТАТИСТИКО-ЕКОНОМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ З УРАХУВАННЯМ СІВОЗМІН.....	204
<i>Литвин І. П.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ В ГАЛУЗІ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	205
<i>Мельник Д. О.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ УКРАЇНИ.....	205
<i>Оленін Д. Я.</i> ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА ОБ'ЄКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	206
<i>Остапенко С. О.</i> ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ІЄРАРХІЧНОГО МЕТОДУ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ У СЕРТИФІКАЦІЇ.....	207
<i>Псьол Д. В.</i> ДІАГНОСТИКА ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОГО АНАЛІЗУ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ.....	208
<i>Раб Д. Д. О. Я.</i> АЛГОРИТМИ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ В ДАТА-МАЙНІНГУ.....	208
<i>Розуменко А. П.</i> АДАПТИВНІ МЕТОДИ КОРОТКОСТРОКОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ.....	209
<i>Сахно О. І.</i> ЗАСТОСУВАННЯ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ДО РОЗПІЗНАВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ФОРМУЛ.....	210
<i>Середа Є. С.</i> ПОШУК АСОЦІАТИВНИХ ПРАВИЛ ЯК МЕТОД ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ.....	210
<i>Сімков Я. С.</i> ПРОГНОЗУВАННЯ СПОЖИВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ.....	211
<i>Слабко В. М.</i> РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВОЇ МЕРЕЖІ.....	212
<i>Хомин А. О.</i> АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОНЛАЙН.....	213
<i>Чепіжний О. С.</i> ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ.....	214
<i>Шаповалов О. С.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	214
<i>Шарай А. І.</i> СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ.....	215

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВознавчих ПРОБЛЕМ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

<i>Загребельний П. І.</i> МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	217
<i>Козлов О. О.</i> МІЖНАРОДНИЙ СУД ООН.....	217
<i>Лаврушин Д. В.</i> ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	218

<i>Шашков А. С.</i> МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА БОРТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ.....	219
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ	
<i>Астаф'єва І. П.</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В УКРАЇНІ: КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СТ. 111-1 КК УКРАЇНИ.....	220
<i>Богослов А. В.</i> ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	220
<i>Браславська В. Є.</i> ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ ПРО МІСЦЕ ОЗНАКИ У СИСТЕМІ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	221
<i>Верех С. В.</i> ОСУДНІСТЬ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	222
<i>Волошина Т. В.</i> ВИДИ СПІВУЧАСНИКІВ ТА ВИДИ СПІВУЧАСТІ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	222
<i>Воробко В. В.</i> ЗЛОЧИН ПОСЯГАННЯ НА ТЕРИТОРІАЛЬНУ ЦІЛІСНІСТЬ І НЕДОТОРКАННІСТЬ УКРАЇНИ: ДО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ	223
<i>Головачева Є. М.</i> КРИМІНАЛІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИХ ДІЯНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ.....	224
<i>Гребенюк Д. О.</i> КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНА БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ, УМОВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЇ.....	224
<i>Дембицька А. С.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ.....	225
<i>Дерека О. В.</i> СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	226
<i>Джаніян Л. М.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПРИЯННЯ УЧАСНИКАМ ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УКРИТТЯ ЇХ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ...	227
<i>Діканов Д. С.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОНТРАБАНДУ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ.....	227
<i>Зацнов В. Ю.</i> ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	228
<i>Зеленцов А. В.</i> МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	229
<i>Ілляшенко В. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕСАНКЦІОНОВАНИМ ПОШИРЕННЯМ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАПРАВЛЕННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВИХ ПРИПАСІВ В УКРАЇНУ, РУХ, ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО РОЗМІЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЧИ ІНШИХ УТВОРЕНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ, ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	229
<i>Каплун В. А.</i> ГРОМАДЯНСТВО ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ ДЕРЖАВНА ЗРАДА.....	230
<i>Карнаков О. В.</i> ДО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 260 КК УКРАЇНИ.....	231
<i>Коваленко А. С., Калюга К. В.</i> ПРО СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ЗЛОЧИННОЇ ОСОБИСТОСТІ	231
<i>Кожевніков О. М.</i> ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ «ЗЛІСНА НЕПОКОРА ВИМОГАМ АДМІНІСТРАЦІЇ УСТАНОВИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ»	233
<i>Коломійчук В. О.</i> ДО ПИТАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ	234

<i>Комісарук В. І.</i> РЕЛІГІЙНА НЕТЕПІМІСТЬ ЯК МОТИВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ: ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ	235
<i>Комісарук В. М., Рябчинський Д. А.</i> ОРГАНИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ ТА ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ПРАВОПОРЯДКУ ЗСУ ЯК СПЕЦІАЛЬНІ СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ.....	235
<i>Кондрюкевич В. В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ПРОТИДІЇ КАТУВАННЮ.....	237
<i>Костяков Р. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНІВ ЗА ВИПРАВДОВУВАННЯ, ВИЗНАННЯ ПРАВОМІРНОЮ, ЗАПЕРЕЧЕННЯ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, ГЛОРИФІКАЦІЯ ЇЇ УЧАСНИКІВ.....	237
<i>Кошель І. В.</i> ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ	238
<i>Куксов Я. І.</i> КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНЕ СТ. 258-1 КК УКРАЇНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ	239
<i>Левченко Д. С.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СПРИЧИНЕННЯ ЗАГИБЕЛІ ЛЮДЕЙ АБО ІНШИХ ТЯЖКИХ НАСЛІДКІВ ЧЕРЕЗ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ЗА КК УКРАЇНИ .	239
<i>Луцій М. В.</i> ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК КРИМІНАЛІСТИКИ ЯК НАУКИ.....	240
<i>Ман Є. В.</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ СТВОРЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ГРУПИ ЧИ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА КК УКРАЇНИ.....	241
<i>Марчевський Д. І.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	242
<i>Махова А. М.</i> МЕХАНІЗМ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВИНИКНЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	242
<i>Махова А. М.</i> ЩОДО ПОНЯТТЯ ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	243
<i>Медвідь С. Ю.</i> ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПОКАРАННЯ ЯК ПРИНЦИП КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	244
<i>Медяник О. Г.</i> ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЧИ РОЗКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ ЧИ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	244
<i>Михальов І. О.</i> ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 258-3 КК УКРАЇНИ.....	245
<i>Михальов І. О.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 258-3 КК УКРАЇНИ.....	246
<i>Мосейчук А. М.</i> ДО ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 111-1 КК УКРАЇНИ.....	246
<i>Мухін С. О.</i> ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 239 КК УКРАЇНИ.....	247
<i>Надточий С. Ю.</i> ІНСТИТУТ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ПОТЕРПІЛОМУ ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	248
<i>Нога С. М.</i> КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	249
<i>Овчаренко В. М.</i> ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУДНОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ	249

<i>Олійник В. В.</i> УХИЛЕННЯ ВІД ОБЛІКУ ЕНЕРГІЇ ЯК СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКРАДЕННЯМ ВОДИ, ЕЛЕКТРИЧНОЇ АБО ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ШЛЯХОМ ЇЇ САМОВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ	250
<i>Онищенко Є. Р.</i> ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ПРЯМОГО ТА НЕ ПРЯМОГО УМИСЛУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	250
<i>Островський В. О.</i> ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НА НАЦІОНАЛЬНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО	251
<i>Палажченко Д. Ю.</i> ОБ'ЄКТ ТА ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ШАХРАЙСТВА	252
<i>Пацюк Б. Ф.</i> ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДИ АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ	253
<i>Пащенко Я. В.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ В СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ	253
<i>Пономаренко М. О.</i> ЗЛОЧИН, ПЕРЕДБАЧЕНИЙ СТ. 127 КК УКРАЇНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ	254
<i>Прудовський А. В.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗБИРАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	255
<i>Прудовський А. В.</i> ЗНАЧЕННЯ ДАКТИЛОСКОПІЇ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПО ДНК, ЯК МЕТОДІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	255
<i>Рожко А. О.</i> НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБІ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНІ: ДО ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ	256
<i>Сергієнко М. О.</i> КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ЯК НАУКА: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	256
<i>Середа Д. В.</i> КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ, ВТЯГНЕНИХ У ЗЛОЧИННУ АБО ІНШУ АНТИГРОМАДСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ	257
<i>Сержан П. О.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИВЕРСІЇ	258
<i>Сіненко І. М.</i> СУБ'ЄКТ ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА НЕЗАЛЕЖНО ВІД ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ.....	258
<i>Соломаха С. О.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ В КРИМІНАЛІСТИЦІ	259
<i>Солятецький Б. І.</i> СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 407 КК УКРАЇНИ	260
<i>Срібна А.</i> КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ	261
<i>Степанюк К. О.</i> ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ ПРЯМОГО ТА НЕПРЯМОГО УМИСЛУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	262
<i>Тарасенко М. В.</i> КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ АБО ПСУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	263
<i>Терещенко К. О.</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО	263
<i>Фастовець О. В.</i> ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 111-2 КК УКРАЇНИ.....	264
<i>Федоров А. М.</i> КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ «НАСИЛЬНИЦЬКЕ ДОНОРСТВО»: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	264

<i>Федоров А. М.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 144 КК УКРАЇНИ.....	265
<i>Федотов М. А.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 114-1 КК УКРАЇНИ.....	266
<i>Харченко К. С.</i> ЮРИДИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ	267
<i>Цесельський Д. С.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ХВОРОМУ МЕДИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ.....	267
<i>Чураков О. І.</i> ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ВІНИ.....	268
<i>Шарпатов М. М.</i> СПЕЦИФІКА ЦІЛЕЙ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ ЯК ВИДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ.....	269
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ І ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН	
<i>Алімов А. А.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «АВТОРСЬКИЙ ДОГОВІР».....	270
<i>Вільямовський Ю. В.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НАЦІОНАЛЬНОГО БЮРО	270
<i>Вільямовський Ю. В.</i> ПРАВОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НАЦІОНАЛЬНОГО БЮРО	271
<i>Воронова О. В., Воронов І. В.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ	272
<i>Гарькавий А. Г.</i> СУТНІСТЬ СВОБОДИ ЗАПОВІТУ	273
<i>Голосова С. І.</i> СПРОЩЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ІСТОТНИХ ОЗНАК	273
<i>Коваль М. О.</i> «ПРАВОВА ДОПОМОГА» АБО «ПРОФЕСІЙНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА»	274
<i>Левченко М. В.</i> ПРО ЗМІСТ СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА.....	275
<i>Лєскін М. С.</i> МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ НАУКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	275
<i>Мазуніна А. А.</i> СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ПРАВА: ПЛЮРАЛІЗМ ПІДХОДІВ	276
<i>Орін Р. О.</i> ПРАВОВА ДЕРЖАВА – РЕЗУЛЬТАТ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	277
<i>Остапенко М. І.</i> ТВЕРДІ ПОБУТОВІ ВІДХОДИ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ.....	277
<i>Петик Я. В.</i> ВІДМІННІСТЬ ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВІД ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ.....	278
<i>Половська О. М.</i> ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА РЕАЛІЗАЦІЮ СПАДКОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ.....	279
<i>Працевитий Г. О.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	279
<i>Сапотницька Д. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ НА БЛОКПОСТАХ	280
<i>Скрима А. В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ	281

Скрима О. В.
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ
УЧАСТІ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ..... 281

Щербина С. С.
ПРАВОВА ПРИРОДА ПОПЕРЕДНЬОГО ДОГОВОРУ ТА ЙОГО МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ 282

МЕХАНІЗМИ І ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

НОВІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЯХ, ПІДПРИЄМСТВАХ ТА УСТАНОВАХ

Tretyak D.
INNOVATIONS AS A FACTOR IN THE FORMATION
OF COMPETITIVE STRATEGIES AND ENSURING THEIR IMPLEMENTATION 283

Бабіч О. В.
ПРО ВІРТУАЛЬНУ РЕАЛЬНІСТЬ ТА РОЗШИРЕНУ РЕАЛЬНІСТЬ
НА СЛУЖБІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ..... 286

Балабуха В. Р.
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОСВІДУ РІЗНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН
У РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ..... 287

Бахтін А. В.
ПРО МОДЕРНІЗАЦІЮ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 287

Біда А. П.
ПРО УПРАВЛІННЯ КРИЗАМИ ТА НАДЗВИЧАЙНИМИ СИТУАЦІЯМИ..... 289

Богуславський Д. С.
ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА МІСТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 291

Борцов О. В.
ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ 291

Великий О. Я., Зінухова В. М.
ПРО ІНОВАЦІЇ В ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ (НА ШЛЯХУ СТВОРЕННЯ
НОВИХ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ)..... 292

Вигінський С. О.
ПРО ПОВОЄННУ МОДЕРНІЗАЦІЮ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ..... 294

Витвіцький О. В.
ГРОМАДСЬКІ ІНІЦІАТИВИ ТА ЇХНІЙ ВНЕСОК В ОХОРОНУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ..... 295

Волошко І. В.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА..... 296

Гаркуша Г. О.
УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ ТЕРАПІЄЮ ТА ЕРГОТЕРАПІЄЮ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 296

Герасименко Д. Ю.
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ..... 297

Герасименко С. В.
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
МАШИНОБУДУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 298

Гладкий О. В.
ПРО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТА СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ 298

Гламаздіна Н. Ю.
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я 300

Головачов Б. Г.
ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ ВИДАТКАМИ 300

Гололобова Н. М.
УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ ТА РОБОТА С БОРЖНИКАМИ
У ОБ'ЄДНАННІ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ 301

Голубченко О. І.
УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА 302

<i>Гринь А. О.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПОКРАЩЕННЯ НАВЧАННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ, ЯК ОСНОВА УДОСКОНАЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	303
<i>Гудима О. В.</i> ШЛЯХИ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ.....	303
<i>Гутніков В. М.</i> ЩОДО РЕФОРМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	304
<i>Данілов А. І.</i> ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ З ПОЛІТИЧНИМИ ПАРТІЯМИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	305
<i>Дяченко С. М.</i> МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	306
<i>Єренко О. К.</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ HR-МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ.....	306
<i>Єрмаков С. Ю.</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВОЗАХИСНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВПЛИВІВ.....	307
<i>Желязков В. А.</i> ПРО РІЗНОГАЛУЗЕВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ.....	308
<i>Жилін А. С.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ЧИННИКИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ БІОЛОГІЧНИХ ЗАГРОЗ.....	309
<i>Зеркаль А. В.</i> СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	310
<i>Канафоцький М. Ю.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ.....	310
<i>Клева В. О.</i> МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	311
<i>Клімова І. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	312
<i>Колесов А. М.</i> РОЗРОБКА СТРУКТУРНО-СИСТЕМНИХ ЗМІН В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	312
<i>Косенко В. А.</i> КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	313
<i>Кочетков М. А.</i> ПРО СТАЛІСТЬ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК.....	314
<i>Кравченко В. М.</i> ПРИКОРДОННА БЕЗПЕКА ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.....	315
<i>Краденюв С. В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ.....	316
<i>Кривоносів С. Ю.</i> МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНИХ ДВИГУНІВ.....	317
<i>Крутько А. А.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	317
<i>Лебединський М. А., Покатаєв П. С.</i> ПРО АНАЛІЗ ТА ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ЧИННОГО УПРАВЛІННЯ.....	318
<i>Левін Д. Л.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В АРХІВНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ.....	319
<i>Ливада М. І.</i> СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ.....	320
<i>Лисенко Є. А.</i> ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	321
<i>Литвицький А.</i> ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	321

<i>Ломонос З. В.</i> УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	322
<i>Мазур Д. О.</i> ПРО СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ МАРКЕТИНГУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	323
<i>Мазур М. В.</i> ПРО ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У БІЗНЕС ПРОЦЕСАХ ПОВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ	324
<i>Малицький А. А.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЇ	326
<i>Мальченко В. Г.</i> НОВІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЯХ, ПІДПРИЄМСТВАХ ТА УСТАНОВАХ. НОВІ ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: АДАПТАЦІЯ ДО ЗМІН В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	326
<i>Маренков М. А.</i> АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД У ЕКОНОМІЧНОМУ НАПРЯМКУ	327
<i>Матвієнко Т. Ю.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	327
<i>Медведев В. О.</i> ПРОБЛЕМИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ.....	328
<i>Мельниченко Д. І.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ НАД СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	329
<i>Мєркін А. М.</i> АНАЛІЗ ДОСВІДУ ІНШИХ КРАЇН У СФЕРІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	329
<i>Остроушко О. О.</i> СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ КРИЗИ.....	330
<i>Панченко Д. Г.</i> ОСНОВНІ МОДЕЛІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....	331
<i>Педак І. С.</i> ВІЙСЬКОВИЙ ЕКОЦИД В УКРАЇНІ	332
<i>Перелічка В. Я.</i> ПРО ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В ШТУЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	332
<i>Печеник К. В.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ.....	334
<i>Плясецький Р. Є.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У МАШИНОБУДІВНІЙ ГАЛУЗІ	335
<i>Разумова А. М.</i> УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ОБ'ЄДНАННЯ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ В УМОВАХ КРИЗИ	336
<i>Ружицький В. А.</i> ЩОДО СУЧАСНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	337
<i>Сахненко Р. Р.</i> ЩОДО УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ ТА АНАЛІТИКА У ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУРАХ СЬОГОДНІ.....	338
<i>Семенов М. К.</i> ПРО ЛОКАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЮ	340
<i>Солодовник Д. В.</i> ПРО СОЦІАЛЬНУ ВКЛЮЧЕНІСТЬ, РІВНІСТЬ ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	341
<i>Спічак О. Ю.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ В УКРАЇНІ	343
<i>Стадніченко О. В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ	343
<i>Ступін М. В.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ	344

<i>Суганяка Д. О.</i> МЕХАНІЗМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЮ ДЕСТИНАЦІЄЮ В УМОВАХ РИЗИКУ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	344
<i>Таран П. С.</i> ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ	345
<i>Таранець Д. А.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯМ ТА РОЗВИТКОМ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	346
<i>Тітова А. В.</i> ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	346
<i>Троян Я. А.</i> ПРО ЦИФРОВУ ТРАНСФОРМАЦІЮ В УРЯДІ	347
<i>Федосенко К. О.</i> СУТНІСТЬ І КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ ЗМІНАМИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	348
<i>Федунов О. В., Огаренко В. М.</i> ПРО СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	349
<i>Хвостик Д. О.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКИХ НАВИЧОК ОФІЦЕРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	351
<i>Хіхлухо І. О.</i> АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	351
<i>Хортецька Т. В.</i> НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	352
<i>Царьова О. В.</i> СТИЛІ УПРАВЛІННЯ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	353
<i>Цурган Д.</i> ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	353
<i>Черниш С. В.</i> ПРО ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ (E-GOVERNMENT)	354
<i>Чиж А. А.</i> ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	355
<i>Шибко С. Г.</i> МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ.....	356
<i>Щербина М. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	357
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	
<i>Абрамовський М. В.</i> ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	358
<i>Аксьонов О. В., Александрова Н. Б.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОПРІЄТАРНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ПРОСТОРОВИМИ РЕСУРСАМИ	358
<i>Андреев І. М.</i> УПРАВЛІНСЬКА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....	359
<i>Андрієнко С. С.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ: РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ	360
<i>Андрушко С. Д.</i> РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ	361
<i>Афанасьєв Є. М.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРЦІЇ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ДЕРЖАВ – ЧЛЕНІВ В ЄС	361

<i>Бабільчук І. В.</i> РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАСТОСОВУВАННЯ ПРОГРАМ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ	362
<i>Бакутін В. Ю.</i> ПРИЧИНИ КОНФЛІКТІВ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	362
<i>Барбашов Б. О.</i> ВИБОРЧІ ПРОЦЕСИ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОЇ СИСТЕМИ.....	363
<i>Барсук В. В.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ.....	364
<i>Березовський В. О.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ	365
<i>Біллерис Ю. О.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У КРАЇНАХ ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	365
<i>Білоус А. П.</i> РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	366
<i>Білуха Р. М.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	366
<i>Богут І. В.</i> ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	367
<i>Бондаренко М. О.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	368
<i>Боровенський О. Є.</i> УПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «SMART CITY» В УПРАВЛІННЯ ВЕЛИКИМИ МІСТАМИ УКРАЇНИ	368
<i>Бошель Д. А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	369
<i>Бугайов А. С.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ЖИТЛА В УКРАЇНІ.....	369
<i>Бурлаченко О. В.</i> ФЕНОМЕН АГЕНЦИФІКАЦІЇ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	370
<i>Вавілов Є. С.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ ДО ЄС	371
<i>Великанов О. О.</i> ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ МАЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ	371
<i>Віленкін А. Г.</i> ДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ.....	372
<i>Волошко Д. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	372
<i>Воронцов В. В.</i> РОЛЬ КОМПЛЕКСНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	373
<i>Воскобойник Д. О.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	374
<i>Воскобойник Д. О.</i> ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ НАСЕЛЕННЮ	374
<i>Второв В. О.</i> ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ	375
<i>Галкін С. С.</i> КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ	376
<i>Гамота В. А.</i> ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	376
<i>Гаркуша П. В.</i> МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	377

<i>Герасименко М. Ю.</i> СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ФОРМУВАННІ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	378
<i>Гойденко О. В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	378
<i>Голощук І. В.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК БАЗОВА ОДИНИЦЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	379
<i>Гончаренко Є. С.</i> КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ОСНОВНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	380
<i>Горовий Р. Ю.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	381
<i>Городецький О. О.</i> СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	381
<i>Горохов А. В.</i> ЗНАЧЕННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ	382
<i>Григоренко О. М.</i> ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ	383
<i>Гринь А. А.</i> МЕХАНІЗМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДОРОЖНЬОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ.....	383
<i>Гудима В. В.</i> РОЗВИТОК ГЕНЕЗИ «БЮРОКРАТІЯ» В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	384
<i>Гучков Д. В.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОГНОЗУВАННЯ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	385
<i>Даншин А. Г.</i> ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	385
<i>Денисенко І. В.</i> ПОНЯТТЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	386
<i>Дерева'янюк С. П.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	388
<i>Димитрашко Д. В.</i> ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	388
<i>Драган В. О.</i> СУТНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ	389
<i>Дубовий В. М.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ	390
<i>Єршов С. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	390
<i>Єфімов Я. І.</i> ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «УРБАНІЗАЦІЯ» У СВІТОВІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ	391
<i>Жданей І. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПРОЦЕСУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	392
<i>Жук О. В.</i> МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	392
<i>Жупанов А. О.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	393
<i>Задорожний А. О.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	393
<i>Задорожний О. О.</i> РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	394
<i>Закарлюка А. С.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	394

<i>Закревський Р. М.</i> ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ	395
<i>Збітнєв А. В.</i> ФІНАНСУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	396
<i>Згоннік Д. Є.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	397
<i>Зеленгур Д. М.</i> ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ЦИВІЛІЗОВАНОГО ЛОБІЗМУ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДУ УКРАЇНИ.....	397
<i>Зеленський І. В.</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ СТАРОСТИ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ.....	398
<i>Зубенко В. М.</i> ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	398
<i>Ігонін К. Є.</i> ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ КАДРІВ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	399
<i>Ізмайлов С. В.</i> МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	400
<i>Каблюк А. В.</i> ПРИНЦИПИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ	400
<i>Казановський М. М.</i> ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ В УКРАЇНІ	401
<i>Казановський М. М.</i> ПОЛІТИКА ЕЛЕКТРОННОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ: РОЛЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУТІВ	402
<i>Казановський М. М.</i> ЦИФРОВА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ УКРАЇНИ	403
<i>Кандиба А. В.</i> УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПРОЄКТАМИ В УКРАЇНІ	403
<i>Кандибка Є. В.</i> УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	404
<i>Касьян В. В.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В УКРАЇНІ	404
<i>Касярум С. О.</i> ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	405
<i>Катіба О. В.</i> МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	405
<i>Керімов А. З.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ, ЯКІ ЗУМОВЛЮЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	406
<i>Кириченко Г. В.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ В УКРАЇНІ.....	408
<i>Клименко С. О.</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ.....	408
<i>Кобиляков А. А.</i> СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	408
<i>Коваль А. О.</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НОВОСТВОРЕНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	409
<i>Ковальов Д. В.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	410

<i>Козарь Т. П.</i> ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМИ SIGMA	410
<i>Комаров А. С.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ.....	411
<i>Конєв Д. В.</i> НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	412
<i>Коса Є. С.</i> ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ ...	412
<i>Косінога Я. І.</i> КАДРОВА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ СФЕРИ	413
<i>Костенко В. О.</i> КОНТРОЛЬ ЯК ФУНКЦІЯ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	413
<i>Костик О. О.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДЕФІНІЦІЇ «КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ» В УКРАЇНІ	414
<i>Кравець О. М.</i> МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ІНФРАСТРУКТУРНИМИ ПРОЕКТАМИ...	415
<i>Крапивка А. В.</i> ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ	416
<i>Крапивка М. А.</i> ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ : ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ.....	417
<i>Краснокутський М. І.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ	418
<i>Кришень Є. О.</i> СИСТЕМА СУПРОВОДУ РЕФОРМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ І ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ.....	418
<i>Крісько Б. В.</i> НАУКОВИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО» ЯК ОБ'ЄКТУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	419
<i>Круковський Б. І.</i> ПРО МУНІЦИПАЛЬНУ ПОЛІТИКУ В УКРАЇНІ	420
<i>Купіна С. Р.</i> ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	420
<i>Кучер Д. С.</i> РОЛЬ ГРОМАДИ В МУНІЦИПАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ	421
<i>Лаюк Д. М.</i> МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	421
<i>Легостаєв І. М.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ЗАСОБАМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ	422
<i>Лігун Ю. Л.</i> ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	423
<i>Лінник Є. В.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ.....	423
<i>Ліскович О. І.</i> ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ	424
<i>Літенко О. О.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ СПІВРОБІТНИЦТВА ОРГАНІВ ВЛАДИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	424
<i>Лозовий М. Ю.</i> ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	425
<i>Лук'яненко М. Л.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ РЕГІОНУ УКРАЇНИ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	426

<i>Ляшенко І. В.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	426
<i>Мазніченко О. С.</i> ПЕНСІЙНА СИСТЕМА В УКРАЇНІ: СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ НАЦІОНАЛЬНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	427
<i>Маковецький Б. В.</i> ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ	428
<i>Маленков А. О.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	428
<i>Маньковський К. К.</i> ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	429
<i>Марущенко С. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ	430
<i>Матковський Р. В.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ	431
<i>Маяков Д. В.</i> МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ З ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ	431
<i>Мельник В. В.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В СФЕРІ СУСПІЛЬНО-РЕЛІГІЙНИХ ВІДНОСИН НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ В УКРАЇНІ.....	432
<i>Мельничук А. В.</i> ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	433
<i>Михайлютенко Д. Ю.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ САМОВРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО ПРОЦЕСІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ	434
<i>Міколасюк О. О.</i> МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	434
<i>Мілевський Р. Ю.</i> НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ПІДТРИМКИ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У ВОЄННИЙ ЧАС.....	435
<i>Міщенко А. А.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ АНТИКРИЗОВОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ.....	436
<i>Міщенко М. Г.</i> ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА – ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ.....	437
<i>Молчанов П. Ю.</i> ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	437
<i>Моргаленко М. П.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	438
<i>Мухін Ю. В.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	439
<i>Нагнибєда О. О.</i> ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВІЙНИ	439
<i>Надточій Д. О.</i> МЕХАНІЗМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ МЕРЕЖ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	440
<i>Науменко М. О.</i> ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ.....	441
<i>Некрасов А. О.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	442
<i>Нестеренко А. В.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	442
<i>Нестеренко Д. А.</i> ГРОМАДСЬКІ РАДИ НОВОГО ФОРМАТУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	443

<i>Никифоров С. В.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	443
<i>Носик С. А.</i> ОСНОВНІ ШЛЯХИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	444
<i>Обдимко Д. В.</i> ПАРТНЕРСТВО МІЖ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА ПУБЛІЧНОЮ ВЛАДОЮ.....	445
<i>Олещенко О. А.</i> ДЕРЖАВНА КАДРОВА ПОЛІТИКА МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.....	445
<i>Олещенко С. А.</i> ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ В ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ	446
<i>Осетров Є. Ю.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КАДРІВ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	446
<i>Охотний О. О.</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ	447
<i>Пальонко М. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТА СУТНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ	448
<i>Панасенко К. Є.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ЖИТЛА В УКРАЇНІ.....	449
<i>Пасічник Д. Є.</i> ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	449
<i>Перездрієнко О. С.</i> АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС	450
<i>Петлицький А. В.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	451
<i>Петлицький С. В.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	451
<i>Петрик Є. В.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ.....	452
<i>Петриченко М. О.</i> СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ	452
<i>Пискун Д. В.</i> ФЕНОМЕН БЮРОКРАТИЗМУ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	453
<i>Пойманов В. А.</i> МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ.....	454
<i>Пономарьов М. Ю.</i> МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ.....	454
<i>Породько Є. В.</i> ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	455
<i>Рибак В. С.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ В УКРАЇНІ	456
<i>Рогацький В. В.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	457
<i>Румянцев І. О.</i> УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ДОБОРУ ПЕРСОНАЛУ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	457
<i>Румянцев О. В.</i> ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УПРАВЛІННІ КОРДОНАМИ	458
<i>Савченко В. Ю.</i> РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ.....	458
<i>Савченко І. І.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	459

<i>Самченко О. А.</i> РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО МАРКЕТИНГУ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	459
<i>Секашов М. О.</i> МЕХАНІЗМ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	460
<i>Сердюк Д. М.</i> КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	461
<i>Середюк С. І.</i> КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ДЛЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПРИЧИНИ	461
<i>Ситніков А. А.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	462
<i>Сітковський Р. М.</i> УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	463
<i>Скляр Д. В.</i> ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ У СФЕРІ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ УСПІШНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	464
<i>Скляр Д. В.</i> УДОСКНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	464
<i>Скрябін А. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІСТООБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	465
<i>Смирнов Д. І.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ПОБУДОВИ.....	466
<i>Солдатов Д. В.</i> УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.....	466
<i>Спічак О. Ю.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ В УКРАЇНІ	466
<i>Станеріт І. Ю.</i> МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	467
<i>Станеріт Р. Ю.</i> ВИКЛИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.....	467
<i>Старостенко С. Ю.</i> КОНЦЕПЦІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....	468
<i>Стечишин В. Б.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	468
<i>Стечишин В. Б.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ..	469
<i>Стойловський М. Д.</i> ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ.....	470
<i>Ступник Є. М.</i> МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	471
<i>Стуркіс Г.</i> УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ УКРАЇНИ	471
<i>Таран І. О.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ	471
<i>Твердохліб О. І.</i> ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ ЩОДО ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	472
<i>Тимбай В. Ю.</i> ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	472
<i>Тищенко М. Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАГЛЯДУ І КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ.....	473

<i>Токарев В. О.</i> УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СФЕРИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ	474
<i>Трипольський Є. О.</i> ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТЬ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ» ТА «ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ» В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	474
<i>Трубін С. Ю.</i> ВИКЛИКИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ В МІСЦЕВИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ	475
<i>Тупчій І. В.</i> ПРОЗОРИСТЬ ТА УЧАСТЬ: НОВІ ГОРИЗОНТИ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ	475
<i>Усманов О. О.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	476
<i>Филипчук О. М.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ.....	477
<i>Филипчук Ю. О.</i> ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	477
<i>Фролов О. О.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ЕКОСИСТЕМ УКРАЇНИ	478
<i>Фурсенко М. М.</i> ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.....	479
<i>Харченко А. В.</i> ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	479
<i>Ходченко Ю. Л.</i> СУТНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ	480
<i>Хохлов П. Ю.</i> КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТА.....	480
<i>Хричов Д. І.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	481
<i>Чельник А. В.</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЗМІНИ ПАРАДИГМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	482
<i>Чередниченко А. І.</i> СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	482
<i>Черноус Р. О.</i> ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	483
<i>Черноусов Р. Д.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА	484
<i>Чкана Д. В.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ.....	484
<i>Чкана Д. В.</i> ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС.....	485
<i>Чубенко М. С.</i> ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ВЛАДИ В РАМКАХ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА	486
<i>Чумак А. В.</i> ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	487
<i>Чумаченко А. Є.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	487
<i>Чупета В. О.</i> МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ.....	488
<i>Чуприн В. І.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	488

<i>Чуприн О. С.</i> ПРО ТРАНСФОРМАЦІЮ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО ВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	489
<i>Чуприна А. М.</i> ПУБЛІЧНА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	490
<i>Чуприна М. О.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	491
<i>Чурін А. Ю.</i> УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ.....	492
<i>Чурко О. В.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТА	492
<i>Шевченко А. А.</i> ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	493
<i>Шевченко І. І.</i> РОЗВИТОК СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В УКРАЇНІ	493
<i>Шесталюк В. Ю.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....	494
<i>Шкрібтан М. М.</i> МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ В КОМЕРЦІЙНОМУ АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ В УКРАЇНІ В АСПЕКТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	495
<i>Шкробот М. О.</i> ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ЗАГАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ	495
<i>Щепілов П. В.</i> ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	496
<i>Щербаків О. В.</i> ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У ВОЄННИЙ І ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ	497
<i>Щербина С. В.</i> ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ МІСЦЕВИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	498
<i>Юдицький А. М.</i> РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ	498
<i>Юцкевич Я. С.</i> ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ	499
<i>Яковлев В. А.</i> МЕХАНІЗМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЮ ДЕСТИНАЦІЄЮ	500
<i>Яресько М. І.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	500

Наукове видання

НАУКА І ВИЩА ОСВІТА

Тези доповідей
XXXIII Міжнародної наукової конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

Том 1. Частина 1

Матеріали подано в авторській редакції

Технічний редактор Ю. В. Бабич

Підписано до друку 07.11.2024.

Формат 60×84/8. Папір офсетний. Друк різнографний. Гарнітура Arial.
Умовн.-друк. арк. 61,84. Обл.-вид. арк. 68,66. Тираж 300 пр. Зам. № 1-11-2024К.

Видавництво

Класичний приватний університет

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 3321 від 25.11.2008 р.

Виготовлено на поліграфічній базі Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70 б